SISÄLLYSLUETTELO

Kaupunginhallitus pöytäkirja 29.01.2024

Pöytäkirjan kansilehti ... 1

1 § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus ... 3

2 § Pöytäkirjan tarkastaminen ... 4

3 § Kokouksen selostukset ... 5

4 § Kuntalain 92 §:n mukaista ottomenettelyä varten saapuneet pöytäkirjat ja päätökset ... 6

5 § Lausunto hallituksen esitysluonnoksesta laiksi eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta ... 7

- Vantaan kaupungin lausunto hallituksen esitysluonnoksesta laiksi eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta ... 9

- Lausuntopyyntö / Hallituksen esitysluonnos laiksi eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta ... 12

- Liite: Suomenkielinen luonnos / Lausuntopyyntö / Hallituksen esitysluonnos laiksi eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta ... 15

6 § Eron myöntäminen Markku Naumaselle Vantaan käräjäoikeuden lautamiehen tehtävästä ja täydennysvaalin toimittaminen ... 45

7 § Eron myöntäminen Aki Mäkipernaalle kaupunkiympäristölautakunnan jäsenen tehtävästä ja täydennysvaalin toimittaminen ... 47

8 § Lausunto hallituksen esityksestä työvoimapalveluiden uudelleen järjestämiseen liittyvien lakien, valmiuslain ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamiseksi ... 49

- Luonnos_Vantaan kaupungin lausunto työ- ja elinkeinoministeriölle HEluonnoksesta VN_23400_2023 ... 52

9 § Lausunto oikeusministeriölle julkisuuslain ajantasaistamisesta koskevasta työryhmän mietinnöstä ... 59

- Vantaan kaupungin lausunto julkisuuslain ajantasaistamista koskevasta työryhmän mietinnöstä ... 60

- Työryhmän mietintö julkisuuslain ajantasaistamisesta ... 71

10 § Työnhaun valmennuksen hankinta ... 389

11 § Hankintojen strategiset tavoitteet ja linjaukset ... 391

- Hankintojen strategiset tavoitteet, luonnos ... 393

12 § Palveluesihenkilön viran (900393) perustaminen 1.1.2024 alkaen ... 404

13 § Henkilöstöpalvelupäällikön viran (000363) lakkauttaminen 1.2.2024 alkaen ... 405

14 § Muuran yhtenäiskoulu, liikuntahalli ja päiväkoti, tarveselvityksen hyväksyminen ... 406

- TS Muuran yhtenäiskoulu, liikuntahalli ja päiväkoti 20.11.2023 liitteineen ... 408

15 § Päivitetyn Vantaan ratikan vaunuhankinta -hankesuunnitelman hyväksyminen ... 476

- Päivitetty Vantaan ratikan vaunuhankinta -hankesuunnitelma ... 479

- Äänestysraportti kh 29.1.2024 § 15 ... 483

16 § Yleishallinnon sekä kaupunkistrategian ja johdon toimialan käyttösuunnitelmien 2024 hyväksyminen ja muiden toimielimien käyttösuunnitelmien tiedoksi merkitseminen ... 487

- Yleishallinnon käyttösuunnitelma 2024 ... 490

- Kaupunkistrategia ja johto toimialan käyttösuunnitelma vuodelle 2024 ... 507

17 § Tiedekeskussäätiön vuoden 2024 avustuksen maksaminen ... 563

18 § Vantaan Liikkumisohjelma ... 566

- Liikkuva Vantaa - Vantaan liikkumisohjelma (kh 29.1.2024) ... 570

19 § Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan sijaiset 1.2.2024 alkaen ... 600

SISÄLLYSLUETTELO

Kaupunginhallitus pöytäkirja 29.01.2024

20 § Kaavoitusohjelma 2024-2026 601

- Kaavoitusohjelma 2024-2026 (II) 606

21 § Etuosto-oikeuden käyttäminen 13.12.2023 tehdyssä kiinteistökaupassa / Kiinteistö 92-420-4-120, Lindkulla, Ojanko 656

- Kartta kaupan kohteesta 657

- Liitekartta_kaupungin_Maanomistus_92-420-4-120 658

22 § Maankäyttösopimus / Kiinteistö Oy Aviatontti II c/o Finavia Oyj / Asemakaavan muutos nro 002534 Lukio ja ilmailumuseo 659

- Maankäytösopimus ILM ja lukio 663

- Liite A1: sopimusalue 677

- Liite B1: kaupungille ostettava määräala 678

- Liite C1: kaupungille luovutettava määräala 679

23 § Asemakaava ja asemakaavamuutos 233200, 23 Kivistö / Kivistön tapahtuma-areena 680

- 233200 asemakaava ja asemakaavamuutosehdotus 16.1.2024 Kivistön tapahtuma-areena_allek (17.1.2024) 688

- 233200 selostus asemakaava ja asemakaavamuutos 16.1.2024 Kivistön tapahtuma-areena 689

- 233200 KOONTI LAUSUNNOISTA Kivistön tapahtuma-areena 16.1.2024 757

- Asemakaava ja asemakaavamuutos 233200, 23 Kivistö / Kivistön tapahtuma-areena 778

24 § Asemakaavan muutos 002450 ja tonttijaon muutos, 91 Länsimäki / Vantaan ratikka: Länsimäki, etelä 788

- 002450 asemakaavamuutosehdotus 16.1.2024, Vantaan ratikka Länsimäki, etelä_allek (16.1.2024) 795

- 002450 selostus 16.1.2024, Vantaan ratikka Länsimäki, etelä 796

- 002450 Lausunnot ja vastineet 16.1.2024, Vantaan ratikka: Länsimäki, etelä 849

- 002450 Muistutukset ja vastineet 16.1.2024, Vantaan ratikka: Länsimäki, etelä (3.1.2024) 862

- Äänestysraportti kh 29.1.2024 § 24 866

25 § Vastaus nuorisovaltuuston aloitteeseen koululiikunnan tasa-arvoistamisesta Vantaan oppilaitoksissa 870

- Nuorisovaltuuston aloite koululiikunnan tasa-arvoistamisesta Vantaan oppilaitoksissa 874

26 § Vastaus Paula Lehmuskallion ja 2 muun valtuutetun aloite koulun saamiseksi Vaaralaan 875

- Paula Lehmuskallion ja 2 muun valtuutetun aloite koulun saamiseksi Vaaralaan 877

27 § Vastaus Eve Rämön ja 24 muun valtuutetun aloitteeseen katujen ja puistojen kunnossapidon päivystyksestä 878

- Eve Rämön ja 24 muun valtuutetun aloite katujen ja puistojen kunnossapidon päivystyksestä 881

28 § Oikaisuvaatimus nuorten kesätyöseteliä koskevaan päätökseen 5/2024 882

- Liite: Viranhaltijapäätös/Oikaisuvaatimus viranhaltijan 10.1.2024 § 5 päätöksestä/Karki (AR Karki Oy) /Nuorten kesätyöseteli 2023 / Tilitykset / Lokakuu 884

Muutoksenhakuohje 1. Oikaisuvaatimus 887

Muutoksenhakuohje 2. Kunnallisvalitus oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen 888

Muutoksenhakuohje 3. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto 889

Muutoksenhakuohje 4. Hankintaoikaisuohje ja valitusosoitus 890

Muutoksenhakuohje 5. Valitus asemakaavan muutosta koskevassa asiassa 895
Muutoksenhakuohje 6. Valitus rakennuskieltoa koskevassa asiassa 896
Muutoksenhakuohje 7. Valitus etuosto-oikeuden käyttämistä koskevassa asiassa 897
Muutoksenhakuohje Hallintovalitus hallinto-oikeudelle 898

Kaupunginhallituksen kokous

Aika 29.1.2024 klo. 14.10–16.55
Paikka Kaupungintalo, Tikkurila

Osallistujat

Jäsenet	**Läsnä**	**Varajäsenet**	**Läsnä**
Kasonen Mika, puheenjohtaja	X	Hakala Heli	
Kaukola Ulla, I varapuheenjohtaja	X	Haapalainen Tuija	
Niikko Mika, II varapuheenjohtaja	-	Virkamäki Pekka	X
Abdi Faysal	X (klo 14.10–16.01, 16.07–16.55, § 1–15, 17–28)	Hilden Joni	
Karinen Ville	X	Nguyen Chau	
Lundell Kai-Ari	X	Hartikainen Janne	
Orpana Anitta	X	Kanerva Sami	
Raja-Aho Maarit	X	Rehnström Kristian	
Rokkanen Sakari	X (klo 14.10–16.16, § 1–17)	Kaiju Susanna	
Rämö Eve	X	Kuusela Minna	
Räsänen Minna	X (klo 14.10–16.16, § 1–17)	Vesa Tiina	
Suoniemi Juha	X	Kärki Niilo	
Tammi Visa	X	Kähkönen Osmo	
Tuomela Tiina	X	Vacker Marjo	
Valtanen Hanna	X	Seppänen Tia	
Nuorisovaltuuston edustaja		**Varajäsenet**	
Joki Vincent	X		

Muut osallistujat		**Läsnä**
Tahvanainen Säde, valtuuston puheenjohtaja		X (klo 14.10–16.14, § 1–17)
Kaira Lauri, valtuuston I varapuheenjohtaja		X
Aidanjuuri Tanja, valtuuston II varapuheenjohtaja		X (klo 14.10–16.07, 16.11–16.55, § 1–16, 18–28)
Timonen Pekka, kaupunginjohtaja		X
Kalske Katri, apulaiskaupunginjohtaja		X (klo 14.10–16.30, § 1–22)
Åstrand Riikka, apulaiskaupunginjohtaja		X
Anttila Tero, apulaiskaupunginjohtaja		X (klo 14.10–15.50, 15.57–16.55, § 1–14, 16–28)
Kalmari Mari, viestintäjohtaja		X

Ruusula Matti, talous- ja strategiajohtaja		X
Pennanen Sari-Anna, kaupunginlakimies		X
Toivonen Jukka, toimitusjohtaja, Vantaan energia		X (klo 14.15–14.45, § 3)
Jokinen Minna, ympäristö- ja vastuullisuuspäällikkö, Vantaan energia		X (klo 14.15–14.45, § 3)
Patomeri Kalle, kiertotalousliiketoiminnan liiketoimintajohtaja, Vantaan energia		X (klo 14.15–14.45, § 3)
Heinineva Jenni, palvelupäällikkö, Live-säätiö		X (klo 14.45–15.15, § 3)
Väätäinen Eija, työllisyyspäällikkö		X (klo 14.45–15.15, § 3)
Isotalus Birgit, hallintosihteeri		X
Toivonen Janne, pöytäkirjanpitäjä		X

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Todettiin

Allekirjoitukset

Puheenjohtaja Mika Kasonen

Pöytäkirjanpitäjä Janne Toivonen

Pöytäkirjan tarkastus

Aika ja paikka 5.2.2024, sähköisesti.

Pykälät 5, 8, 17 ja 19 tarkastettiin ja hyväksyttiin heti kokouksessa.

Pekka Virkamäki Anitta Orpana

Pöytäkirja on yleisesti nähtävänä

Aika ja paikka 7.2.2024, Vantaan kaupungin internetsivuilla paatokset.vantaa.fi

1 § **Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus**

Kaupunginhallitus 29.1.2024 § 1

Kaupunginjohtajan esitys:
Todetaan kokous lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

2 § **Pöytäkirjan tarkastaminen**

Kaupunginhallitus 29.1.2024 § 2

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) valita kaksi pöytäkirjantarkastajaa toimittamaan pöytäkirjan tarkastus sähköisesti maanantaina 5.2.2024 klo 16.00 ja

Jäsenet	Kokous pvä
Abdi Faysal	
Karinen Ville	
Kaukola Ulla	15.1.2024
Lundell Kai-Ari	15.1.2024
Niikko Mika (Pekka Virkamäki)	29.1.2024
Orpana Anitta	29.1.2024
Raja-Aho Maarit	
Rokkanen Sakari	
Rämö Eve	
Räsänen Minna	
Suoniemi Juha	
Tammi Visa	
Tuomela Tiina	
Valtanen Hanna	

b) pitää tarkastettu pöytäkirja yleisesti nähtävänä kaupungin internetsivuilla (www.vantaa.fi/paatoksenteko) keskiviikosta 7.2.2024 lähtien.

Päätös:
Päätettiin
a) valita Pekka Virkamäki ja Anitta Orpana pöytäkirjantarkastajiksi toimittamaan pöytäkirjan tarkastus sähköisesti maanantaina 5.2.2024 klo 16.00 ja
b) pitää tarkastettu pöytäkirja yleisesti nähtävänä kaupungin internetsivuilla (www.vantaa.fi/paatoksenteko) keskiviikosta 7.2.2024 lähtien.

3 § Kokouksen selostukset

Kokouksessa annetaan seuraavat selostukset:

- **JV2-laitos ja lämpövarastoprojekti, Vantaan energia** / Toimitusjohtaja Jukka Toivonen, ympäristö- ja vastuullisuuspäällikkö Minna Jokinen ja kiertotalousliiketoiminnan liiketoimintajohtaja Kalle Patomeri

- **Live-säätiön esittely** / Live-säätiön palvelupäällikkö Jenni Heinineva ja työllisyyspäällikkö Eija Väätäinen

Kaupunginhallitus 29.1.2024 § 3

Kokouksessa annettiin seuraavat selostukset:

- **JV2-laitos ja lämpövarastoprojekti, Vantaan energia** / Toimitusjohtaja Jukka Toivonen, ympäristö- ja vastuullisuuspäällikkö Minna Jokinen ja kiertotalousliiketoiminnan liiketoimintajohtaja Kalle Patomeri

- **Live-säätiön esittely** / Live-säätiön palvelupäällikkö Jenni Heinineva ja työllisyyspäällikkö Eija Väätäinen

4 § **Kuntalain 92 §:n mukaista ottomenettelyä varten saapuneet pöytäkirjat ja päätökset**

PT/BI

Kaupunginhallitukselle on kuntalain 92 §:n mukaista ottomenettelyä varten lähetetty seuraavat pöytäkirjat ja päätökset:

Tarkastuslautakunnan pöytäkirja nro 14/13.12.2023
Kaupunkiympäristön lautakunnan pöytäkirja nro 1/16.1.2024
Kaupunkitilalautakunnan pöytäkirja nro 1/17.1.2024

Hankintajohtajan päätös
§ 2 Keskeytyspäätös Viestintä- ja markkinointipalveluiden hankinnassa (n.2 000 000 €, ALV 0%)

Kaupunginhallitus 29.1.2024 § 4

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään olla ottamatta kaupunginhallituksen käsiteltäväksi esittelyosassa mainituissa pöytäkirjoissa olevia ottamiskelpoisia päätöksiä ja esittelyosassa mainittuja päätöksiä.

Käsittely:
Merkittiin, että kaupunginjohtaja täydensi esitystään seuraavilla päätöksillä:

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunnan pöytäkirja nro 1/22.1.2024

Kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan pöytäkirja nro 1/22.1.2024

Tietohallintojohtajan päätös
§ 4 Matti-järjestelmän 3D-lähtötiedot Matin kaupunkimallista ratkaisun hankinta (71 336,1 euroa)

Hankintajohtajan päätös
§ 3 Tikkurilan harjoitusjäähallin uuden jääkiekkokaukalon hankinta (168 958 euroa, alv 0 %)

Päätös:
Hyväksyttiin täydennetty esitys.

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu

5 § Lausunto hallituksen esitysluonnoksesta laiksi eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta

VD/8082/03.00.00/2023
TeA/KHI/JT

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt 18.12.2023 lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta laiksi eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta. Lausunto tulee antaa viimeistään 31.1.2024. Uusi eläinlääkintähuoltolaki (285/2023) on vahvistettu 3.3.2023, mutta laki ei ole vielä voimassa. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi edellä mainittua eläinlääkintähuoltolakia.

Eläinlääkäripalvelujen kunnallinen järjestämisvastuu ehdotetaan muotoiltavaksi osin uudella tavalla siten, että velvollisuus järjestää seura- ja harrastuseläimiä varten muita palveluja kuin ensiavun luonteista kiireellistä eläinlääkäriapua määräytyisi alueellisten tarpeiden perusteella. Laissa säädettäisiin järjestämisvastuun laajuuden määrittävistä kriteereistä, joilla turvattaisiin palvelujen riittävä ja kohtuuhintainen saatavuus joko julkisina tai yksityisinä palveluina kaikilla alueilla sekä kunnille säädettyjen eläinlääkintähuollon tehtävien asianmukainen hoito. Kunnallisen järjestämisvastuun enimmäislaajuutena olisi laissa jo oleva 14-kohtainen luettelo eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden kannalta välttämättömistä eläinlääkäripalveluista. Jotta kunta voisi täydentää lakisääteistä palvelunvalikoimaansa muilla tarpeellisiksi katsomillaan palveluilla, lakiin sisällytettäisiin poikkeus kuntalaissa säädetystä palvelujen yhtiöittämisvelvollisuudesta.

Lain muutosehdotuksen taustalla on Suomen ja Euroopan komission välillä käyty yleistä taloudellista etua koskevien palvelujen (SGEI) julkista tukea koskenut neuvotteluprosessi. Neuvotteluprosessissa on käynyt ilmi, että tukijärjestelmää ei voi ottaa käyttöön ilman lakiin tehtäviä eräitä muutoksia. Näiden muutosten myötä tukea voidaan myöntää komission SGEI-päätöksen puitteissa eikä tuen hyväksyvää komission päätöstä tarvita.

Uuden lain perusteella muut kuin järjestämisvastuuseen määritellyt palvelut tulisi kilpailulain ja kuntalain edellyttämällä tavalla hinnoitella markkinaperusteisesti silloin, kun kunta vapaaehtoisuuden perusteella järjestäisi palveluja kilpailutilanteessa markkinoilla. Kunta voisi tuottaa palveluja omana toimintanaan eli poiketen kuntalaissa säädetystä velvollisuudesta yhtiöittää nämä palvelut silloin, kun kuntalain mukaisen yhtiöittämispoikkeuksen kriteerit täyttyisivät. Kyse olisi käytännössä siitä, että palvelutuotanto katsottaisiin määrältään ja markkinavaikutuksiltaan vähäisiksi.

Tavoitteena on tehdä lakiin tarvittavat muutokset vaarantamatta lainuudistuksen keskeisiä tavoitteita, jotka liittyvät sen turvaamiseen, että eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden kannalta välttämättömiä peruspalveluja on saatavilla ympäri Suomen asiakkaiden kannalta kohtuullisella etäisyydellä ja kohtuuhintaisesti. Uuden lain tavoitteena on myös vähentää eläinlääkäripalvelujen järjestämisestä kunnille aiheutuvia kustannuksia. Lisäksi lailla pyritään varmistamaan julkisten ja yksityisten eläinlääkäripalvelujen laatu ja valvonta, kunnaneläinlääkäreille säädettyjen valvontatehtävien hoidon edellytykset ja eläinlääkärikoulutusta antavan yliopiston mahdollisuus saada opetus- ja tutkimustehtävänsä turvaamiseksi välttämätön potilasaines.

Eduskunnan 3.3.2023 vahvistama eläinlääkintähuoltolaki ja lausunnolla oleva lakiehdotus eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta ehdotetaan tulemaan voimaan 1.1.2025.

Hallintosäännön 8 luvun 1 §:n mukaan kaupunginhallitus päättää esitysten ja lausuntojen antamisesta ulkopuolisille.

Kaupunginhallitus 29.1.2024 § 5

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään antaa maa- ja metsätalousministeriölle liitteen mukainen lausunto hallituksen esitysluonnoksesta laiksi eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Liitteet:
- Vantaan kaupungin lausunto hallituksen esitysluonnoksesta laiksi eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta
- Maa- ja metsätalousministeriön lausuntopyyntö
- Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3.1. muutoksenhaku- ja valituskielto

Lisätiedot:
1. kaupungineläinlääkäri Kirsi Hiltunen, p. 040 724 8590, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Maa- ja metsätalousministeriö
Viite: VN/33315/2023

VANTAAN KAUPUNGIN LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI ELÄINLÄÄKINTÄHUOLTOLAIN MUUTTAMISEKSI

Lausunnolla olevan lakiehdotuksen perusteella kunta voisi arvioida eläinlääkintähuollon palveluntarpeen alueellaan ja järjestää palvelut tarkoituksenmukaisella tavalla kokonaisharkintaa käyttäen ilman automaattista yhtiöittämisvelvollisuutta. Lakiehdotuksen muutos on ehdottoman tärkeä, jotta eläinlääkintähuollon palvelut voidaan turvata Suomessa.

Pykäläkohtaiset huomiot siltä osin, kun niistä on lausuttavaa:

8 § Yleisen edun kannalta välttämättömät eläinlääkäripalvelut

Pykälässä luetellaan eläinten terveyden ja hyvinvoinnin kannalta välttämättömät eläinlääkäripalvelut, jotka turvataan tarvittavilta osin julkisen järjestämisvastuun kautta.

Lakiehdotuksen mukaan palvelut tulee järjestää tarvittavilta osin. Tarpeen arviointiin ei ole ainakaan toistaiseksi olemassa ohjeistusta, joten alueiden palveluja järjestetään todennäköisesti hyvin erilaisilla perusteilla.

Pykälän 14-kohtainen luettelo ei sisällä edelleenkään yleisimpiä, eläimen henkeä pelastavia leikkauksia, kuten koiran keisarileikkausta ja märkäkohtuleikkausta tai eläinten kuvantamistutkimuksia. Kyseiset palvelut tulee lisätä luetteloon, jotta turvataan kuntien asukkaille kohtuuhintaiset palvelut kohtuullisen etäisyyden päässä. Vaihtoehtojen puuttuessa eläimet voivat jäädä ilman hoitoa, mikä lisää osaltaan myös eläinsuojeluviranomaisten työtä. Jo tällä hetkellä eläimiä jää vaille tarvittavaa hoitoa, koska omistajalla ei ole varaa järjestämisvastuun ulkopuoliseen palveluun. Lisäksi on eettisesti arveluttavaa esimerkiksi lopettaa synnyttävä koira pentuineen, jos omistajalla ei ole varaa keisarileikkauksen kustannuksiin.

9 § Eläinlääkäripalvelujen järjestämisvastuu

Eläinlääkäripalvelujen järjestäjän järjestämisvastuun laajuus määräytyy alueellisten tarpeiden perusteella. Järjestäjän tulee järjestää 8 §:n mukaiset palvelut ainakin elintarvike- ja turkistuotantoa varten pidettäville eläimille. Lisäksi tulee järjestää kiireellinen eläinlääkäriapu kaikille alueen kotieläimille. Muut 8 §:n mukaiset palvelut kuuluvat järjestämisvastuuseen siltä osin kuin niiden järjestäminen on tarpeen palvelujen riittävän ja kohtuuhintaisen alueellisen

Vantaan kaupunki, Vanda stad
Kirjaamo, Registraturen
PL 1100, PB 1100
01030 Vantaan kaupunki, Vanda stad

Puhelin (vaihde), Telefon 09 83911
kirjaamo[at]vantaa.fi
www.vantaa.fi

Toimiala, Verksamhetsområde
Matkapuhelin, Mobiltelefon
Y-tunnus, FO-nummer 01246109
ID 2860051

saatavuuden sekä muiden eläinlääkintähuoltolaissa säädettyjen tehtävien asianmukaisen hoidon turvaamiseksi. Eläinlääkintähuoltolaissa säädetään eläinlääkäripalvelujen järjestämisen lisäksi elintarviketurvallisuuden, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan ja eläintautien vastustamisesta kunnissa.

Järjestämisvastuuseen kuuluvien palvelujen mitoituksessa on otettava huomioon alueen yksityisten eläinlääkäripalvelujen tarjoamat palvelut.

Lakiehdotuksen mukainen eläinlääkäripalvelujen järjestämisvastuun alueellinen kokonaisarviointimahdollisuus on kannatettava ehdotus. Tämän avulla voidaan turvata palvelujen riittävä ja kohtuuhintainen saatavuus ja muiden eläinlääkintähuoltolain velvoitteiden hoitaminen. Lisäksi on huomioitava, että kiireelliseen eläinlääkäriapuun tarvittavaa ammattitaitoa ei voi ylläpitää, mikäli ei ole mahdollisuutta perustoimenpiteiden suorittamiseen virka-aikana.

10 § Eläinlääkäripalvelujen saatavuus

Järjestämisvastuuseen kuuluvien palvelujen tulee olla saatavilla niitä kotieläimiä varten, joiden omistajan tai haltijan asuin- tai kotipaikka on järjestäjän alueella. Eläinten pitopaikassa annettavien eläinlääkäripalvelujen tulee olla saatavilla järjestäjän alueella pidettäviä kotieläimiä varten. Järjestämisvastuuseen kuuluvia palveluja on oltava saatavilla ainakin virka-aikaan.

Kiireellinen eläinlääkäriapu on järjestettävä myös virka-ajan ulkopuolella.

Pykälän mukainen toimintatapa vastaa nykyistä toimivaa käytäntöä.

15 § Järjestäjän perimät maksut järjestämisvastuuseen kuuluvista eläinlääkäripalveluista

Järjestäjän tulee periä itse tuottamistaan eläinlääkäripalveluista kotieläimen omistajalta tai haltijalta maksu silloin, kun kotieläintä hoidetaan eläinlääkärin vastaanotolla. Maksun tulee olla palvelujen käyttäjien kannalta kohtuullinen eikä se voi ylittää palvelun tuottamisesta aiheutuneita kustannuksia.

Järjestäjän perimän maksun lisäksi kunnaneläinlääkäri perii asiakkailta virkaehtosopimuksen mukaisen palkkion nykykäytännön mukaisesti.

Lakiehdotuksen mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä julkiseen järjestämisvastuuseen kuuluvien maksujen enimmäismääristä niiden eläinlääkäripalvelujen osalta, joita pidetään eläinten terveyden ja hyvinvoinnin ja kansanterveyden turvaamisen kannalta keskeisimpinä.

Ehdotusta erillisestä valtioneuvoston asetuksesta voidaan pitää hyvänä, koska sillä voidaan tarvittaessa turvata kohtuuhintaisten palvelujen saatavuus. Suomessa kuntien perimät maksut ovat tällä hetkellä hyvin kohtuullisia.

17 § Muiden kuin järjestämisvastuuseen kuuluvien palvelujen järjestäminen

Palveluntarjonnan määrittelyyn voi vaikuttaa kunkin palvelun yksittäisen tarjonnan kartoittamisen lisäksi myös alueellisen viranomaisen eli palvelujen järjestäjän arvio siitä, millaista palvelukokonaisuutta oman tuotannon ylläpitäminen ja säädettyjen eläinlääkintähuollon tehtävien hoituminen käytännössä kullakin alueella edellyttää. Alueellisen arvion mahdollistaminen on erittäin kannatettava muutosesitys. Palvelujen järjestäjä vastaa siitä, että kunnassa on tarvittavat resurssit eläinlääkintähuoltolain tehtävien suorittamiseen. Järjestäjä ottaa huomioon resurssien pito- ja vetovoimatekijät ja millä tavoin se saa kustannustehokkaasti järjestettyä lakisääteiset palvelut.

Eläinlääkäripalvelujen lisäksi resursseja tarvitaan myös muihin viranomaistehtäviin kuten elintarviketurvallisuuden valvontaan, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaan sekä eläintautien torjuntaan. Vientiyritysten toiminta on turvattava, joten virkaeläinlääkäriresurssia on oltava saatavilla virka-aikana vientitodistusten allekirjoittamiseksi.

18 § Yliopistollisen eläinsairaalan tuottamat julkiset eläinlääkäripalvelut

Yliopistollista eläinsairaalaa ylläpitävä Helsingin yliopisto tuottaa järjestäjien järjestämisvastuuseen kuuluvia eläinlääkäripalveluja sinä laajuudessa kuin eläinlääkäreiden koulutuksen ja eläinlääketieteellisen tutkimuksen tarkoituksenmukainen järjestäminen vaatii. Palveluja tuotetaan toiminta-alueena, johon voi kuulua Uudenmaan ja Päijät-Hämeen maakuntiin kuuluvia alueita. Yliopiston velvollisuuksiin sovelletaan, mitä järjestämän velvollisuuksista säädetään 8, 10, 11 ja 13 §:ssä.

Yliopistollisen eläinsairaalan aseman ja velvoitteiden huomioiminen eläinlääkintähuoltolaissa on tarpeen eläinlääkäreiden koulutuksen ja eläinlääketieteen tutkimuksen mahdollistamiseksi.

33 § Julkisin varoin tuettuja eläinlääkäripalveluja koskeva avoimuus- ja raportointivelvollisuus

SGEI-päätöstä sovellettaessa on noudatettava SGEI-järjestelmään sisältyviä avoimuus- ja raportointivelvoitteita. Lisäksi on huomioitava kirjanpidon eriyttämistä koskevia vaatimuksia, mikäli tuotetaan myös muita palveluja kuin SGEI-palveluja eli järjestämisvastuun ulkopuolisia palveluja.

Järjestäjän tulee koota ja omien tulojensa lisäksi kuvata tiedot palkkioista, joita kunnaneläinlääkärit ovat perineet järjestämisvastuuseen kuuluvista eläinlääkäripalveluista, vähennettyinä palkkioiden hankkimiseen kohdistuvilla kuluilla. Järjestäjien tulee toimittaa tukea koskevat tiedot maa- ja metsätalousministeriölle. Maa- ja metsätalousministeriö toimittaa tiedot työ- ja elinkeinoministeriölle ja tämä edelleen komissiolle.

Raportointivelvollisuus tuo kunnaneläinlääkäreille ja kunnille lisää tehtäviä.

Kuntien tekemien palvelutasopäätösten tulee olla voimassa mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta, jotta palvelutuotannon jatkuminen turvataan alueen asiakkaille.

VANTAAN KAUPUNGINHALLITUS

Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet

LAUSUNTOPYYNTÖ

18.12.2023

VN/33315/2023
VN/33315/2023-MMM-1

Jakelussa mainituille

Hallituksen esitysluonnos laiksi eläinlääkintähuolto-lain muuttamisesta

Maa- ja metsätalousministeriö pyytää lausuntoanne liitteenä olevasta luonnoksesta hallituksen esitykseksi.

Lausunnot pyydetään toimittamaan viimeistään 31.1.2024 ensisijaisesti sähköpostilla osoitteeseen kirjaamo@mmm.fi tai kirjeitse osoitteeseen maa- ja metsätalousministeriö, PL 30, 00023 VALTIONEU-VOSTO. Sähköiset lausunnot tulee toimittaa pdf-, Word- tai rtf -tallennusmuodossa.

Tämä lausuntopyyntö on lähetetty vain sähköisenä.

Lisätietoja antavat lainsäädäntöneuvos Johanna Wallius, p. 02951 62244, sähköposti: johanna.wallius(at)gov.fi sekä neuvotteleva virkamies Kajsa Hakulin, p. 02951 62361, sähköposti kajsa.hakulin(at)gov.fi.

Osastopäällikkö Minna-Mari Kaila

Lainsäädäntöneuvos Johanna Wallius

Liitteet Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Maa- ja metsätalousministeriö PL 30 00023 Valtioneuvosto	 Hallituskatu 3 A Helsinki	 0295 16001 +358 295 16001		 kirjaamo.mmm@gov.fi

Jakelu

Oikeusministeriö
Valtiovarainministeriö
Työ- ja elinkeinoministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Ruokavirasto
Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
Aluehallintovirastot
Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset
Suomen Kuntaliitto
Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT
Kunnat
Ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueet
Helsingin yliopisto, eläinlääketieteellinen tiedekunta
Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf
Eläinten Terveys ETT ry
SEY Suomen Eläinsuojelu
Animalia ry
Elintarviketeollisuusliitto
Suomen Eläinlääkäriliitto
Suomen Kunnaneläinlääkäriliitto
Suomen valvontaeläinlääkäriliitto ry
Kuluttajaliitto

VN/33315/2023-MMM-1

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons:

LUONNOS

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eläinlääkintähuoltolakia, joka ei ole vielä voimassa.

Eläinlääkäripalvelujen kunnallinen järjestämisvastuu ehdotetaan muotoiltavaksi osin uudella tavalla siten, että velvollisuus järjestää seura- ja harrastuseläimiä varten muita palveluja kuin ensiavun luonteista kiireellistä eläinlääkärinapua määräytyisi alueellisten tarpeiden perusteella. Laissa säädettäisiin järjestämisvastuun laajuuden määrittävistä kriteereistä, joilla turvattaisiin palvelujen riittävä ja kohtuuhintainen saatavuus joko julkisina tai yksityisinä palveluina kaikilla alueilla sekä kunnille säädettyjen eläinlääkintähuollon tehtävien asianmukainen hoito. Kunnallisen järjestämisvastuun enimmäislaajuutena olisi laissa jo oleva luettelo eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden kannalta välttämättömistä eläinlääkäripalveluista. Jotta kunta voisi täydentää lakisääteistä palveluvalikoimaansa muilla tarpeellisiksi katsomillaan palveluilla, lakiin sisällytettäisiin poikkeus kuntalaissa säädetystä palvelujen yhtiöittämisvelvollisuudesta.

Muutosehdotusten taustalla on Suomen ja komission välillä käyty yleistä taloudellista etua koskevien palvelujen (SGEI) julkista tukea koskenut neuvotteluprosessi. Eläinlääkintähuoltolain avoin voimaantulosäännös, jonka mukaan voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella, on perustunut tarpeeseen saada komission tulkinta notifikaation tarpeesta, ja jos tarve todetaan, päätös tuen hyväksyttävyydestä.

Eläinlääkintähuoltolaki ja ehdotettu laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1.1.2025.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ....1
PERUSTELUT....3
1 Asian tausta ja valmistelu....3
1.1 Tausta....3
1.2 Valmistelu....4
2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö....4
2.1 Nykytila....4
2.1.1 Kansallinen lainsäädäntö....4
2.1.2 EU:n valtiontukisäännöt....6
2.2 Nykytilan arviointi....7
3 Tavoitteet....8
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset....8
4.1 Keskeiset ehdotukset....8
4.2 Pääasialliset vaikutukset....9
4.2.1 Valtiontaloudelliset vaikutukset....9
4.2.2 Kuntiin kohdistuvat vaikutukset....9
4.2.3 Vaikutukset yliopistoihin....10
4.2.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset....11
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot....11
6 Lausuntopalaute....12
7 Säännöskohtaiset perustelut....12
8 Lakia alemman asteinen sääntely....16
9 Voimaantulo....16
10 Toimeenpano ja seuranta....16
11 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys....17
LAKIEHDOTUS....19
Laki eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta....19
LIITE....23
RINNAKKAISTEKSTI....23
Laki eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta....23

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Eläinlääkintähuoltolaki (285/2023) on vahvistettu 3.3.2023, mutta se ei ole vielä voimassa. Lain voimaantulosäännöksen mukaan voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Lainuudistuksen yhtenä keskeisimmistä tavoitteista oli turvata yhteiskunnan kannalta välttämättömien eläinlääkäripalvelujen saatavuus tavalla, joka poistaa julkisen ja yksityisen sektorin väliseen kilpailuneutraliteettiin liittyvät nykyiset ongelmat. Ongelmat, jotka on todettu Kilpailu- ja kuluttajaviraston valvontakäytännössä, johtuvat suurelta osin voimassa olevien säädösten keskinäisistä ristiriidoista. Nämä ristiriidat ovat johtaneet tilanteeseen, jossa eläinlääkäripalveluja tarjotaan kunnissa yhtiöittämättä ja verovaroin tuetusti, vaikka tuotettavat palvelut kuuluvat kuntien järjestämisvastuuseen vain osittain.

Järjestämisvastuun uudelleenmuotoilulla täsmennettiin lakisääteisten palvelujen ja kuntien kilpailutilanteessa markkinoilla tarjottavien palvelujen välistä rajanvetoa sekä pyrittiin estämään ne haitat, joita kunnallisen eläinlääkintähuollon osittainen yhtiöittäminen aiheuttaisi järjestelmän toiminnalle.

Lainsäädännölliset esteet lakisääteisen perustason ylittävien palvelujen markkinaperusteiselle hinnoittelulle poistettiin, minkä lisäksi kunnille säädettiin nykyistä laajempi harkintavalta päättää sen järjestämisvastuuseen kuuluvista palveluista perittävistä asiakasmaksuista. Maksuja koskevia säännöksiä väljennettiin lisäksi tavalla, joka lisää valtakunnallisten työmarkkinaosapuolten sopimusvapautta palkkojen osalta ja antaa niille mahdollisuuden halutessaan kehittää uudenlaisia, työelämän tarpeiden ja työvoiman saannin kannalta nykyistä tarkoituksenmukaisempia palkkausratkaisuja.

Eläinlääkäripalvelut ovat luonteeltaan taloudellista toimintaa, johon lähtökohtaisesti sovelletaan EU:n valtiontuki- ja kilpailusääntöjä riippumatta siitä, harjoittaako toimintaa julkisyhteisö vai yksityinen yritys. Ns. SGEI-pakettiin sisältyvissä säädöksissä ja muissa asiakirjoissa Euroopan komissio on selventänyt valtiontukisääntelyn ja yleistä taloudellista etua (*SGEI*) koskevien palvelujen välistä suhdetta. Eläinlääkintähuoltolain voimaantuloajankohdan jääminen avoimeksi on liittynyt tarpeeseen saada komission päätös eläinlääkäripalveluihin käytettävän julkisen rahoituksen hyväksymisestä tai selvyys siitä, että tuki ei komission tulkinnan mukaan ole notifiointivelvollisuuden piirissä.

Suomen ja komission välisessä neuvotteluprosessissa on käynyt ilmi, että tukijärjestelmää ei voida ottaa käyttöön ilman että lakiin tehdään eräitä muutoksia. Näiden muutosten myötä tukea voidaan myöntää komission ns. SGEI-päätöksen puitteissa eikä tuen hyväksyvää komission päätöstä tarvita.

Viime vaalikaudella aloitetun uudistuksen loppuun saattaminen on tärkeää myös nykyisen hallitusohjelman toteuttamiseksi. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman ”Vahva ja välittävä Suomi” kohdassa 6.6. ”Suomi elää maaseudusta ja metsistä” todetaan, että eläinlääkäripalveluiden saatavuus, kohtuulliset asiakasmaksut ja päivystys turvataan koko maassa.

1.2 Valmistelu

Suomessa työ- ja elinkeinoministeriöllä on SGEI-palvelujen osalta yleinen koordinoiva rooli. Ministeriö on maa- ja metsätalousministeriön pyynnöstä alkuvuodesta 2022 lähestynyt Euroopan komissiota tiedusteluilla ja jakanut tietoa silloin vielä luonnosvaiheessa olleesta eläinlääkintähuoltolaista tarkoituksenaan käynnistää se prosessi, jonka puitteissa selviää komission suhtautuminen julkisten eläinlääkäripalvelujen tukeen. Asiaa koskevat suulliset keskustelut komission ja valtioneuvoston välillä käynnistyivät syyskuussa 2022. Prosessi oli vielä kesken edellisen vaalikauden lopussa, kun eläinlääkintähuoltolaki vuoden 2023 alussa hyväksyttiin eduskunnassa.

SGEI-asioissa on tavallista, että komission kanssa neuvottelemalla saadaan tukijärjestelmää koskevaa ohjeistusta ja näkemyksiä ja että varsinaisia päätöksiä virallisiin notifikaatioihin tehdään vain hyvin harvoin. Menettelytavan taustalla on todennäköisesti se, että Euroopan unionin toiminnasta tehdyssä sopimuksessa (SEUT) tunnustetaan jäsenvaltion viranomaisten keskeinen asema ja laaja harkintavalta yleishyödyllisten palvelujen määrittelyssä, johon liittyy komission mahdollisuus puuttua järjestelyjen osalta ns. ilmeisiin virheisiin.

Eläinlääkintähuoltolain osalta tulkinnanvaraisuutta on liittynyt erityisesti siihen, miten notifiointivelvollisuuden kannalta olennaista tuen vuosittaista enimmäisrajaa, 15 miljoonaa euroa, arvioidaan tilanteessa, jossa järjestämisvastuu perustuu valtakunnallisiin säännöksiin, mutta järjestäjillä on alueellista toimivaltaa päättää esimerkiksi palvelujen järjestämistavasta ja asiakashinnoista. Tulkinnanvaraisuutta liittyi myös kunnan itse harjoittamaan taloudelliseen toimintaan kohdistuvan edun määrään silloin, kun toimintaa ei harjoiteta yhtiömuodossa, sekä siihen, miten yleiseen etuun liittyviä tarpeita määritettäessä otetaan huomioon muita samaan toiminnalliseen kokonaisuuteen liittyviä yleisen edun mukaisia perusteita.

Eläinlääkintähuoltolain valtiontukisääntöjen mukaisuutta koskeva prosessi päättyi lokakuussa 2023, minkä jälkeen lain muuttamista koskeva lakiehdotus on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä.

2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö

2.1 Nykytila

2.1.1 Kansallinen lainsäädäntö

Vielä voimassa olevan eläinlääkintähuoltolain (765/2009, jäljempänä *vanha laki*) mukaan kunnan tulee järjestää perustasoiset eläinlääkäripalvelut laissa määritellyille hyötyeläimille sekä kiireellinen eläinlääkärinapu kaikille eläimille. Seura- ja harrastuseläimille muut kuin kiireelliset perustasoiset eläinlääkäripalvelut tulee järjestää vain, jos näitä palveluja ei ole muutoin saatavilla ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueella.

Kilpailuneutraliteettisääntelyn kannalta vanhan lain ongelmana on, että raja lakisääteisten palvelujen ja kilpailutilanteessa markkinoilla tarjottavien palvelujen välillä jää epäselväksi. Lainuudistuksessa tätä rajaa selkeytettiin täsmentämällä kunnallista eläinlääkäripalvelujen järjestämisvastuuta. Uuteen eläinlääkintähuoltolakiin sisältyvä 14-kohtainen luettelo kattaa ne palvelut, joiden maanlaajuista saatavuutta ja kohtuuhintaista saavutettavuutta pidetään eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden kannalta keskeisenä.

Seura- ja harrastuseläinten muita kuin kiireellisiä palveluja koskevan järjestämisvastuun muotoilu vanhassa laissa on ongelmallinen siksi, että kuntalain (410/2015) mukaan kunnan tulee

yhtiöittää muut kuin lakisääteiset palvelunsa, joita se tarjoaa kilpailutilanteessa markkinoilla, ellei joku lain mukaisista yhtiöittämisvelvollisuutta koskevista poikkeuksista sovellu. Yhtiöittämisvelvollisuuden katsotaan olennaisella tavalla vaarantavan palvelujärjestelmän toimivuutta ja mm. eläintautivalmiuden kannalta tärkeän virkaeläinlääkärijärjestelmän jatkuvuutta, eikä palveluja ole käytännössä yhtiöitetty. Asiaa käsitellään laajasti uutta eläinlääkintähuoltolakia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 83/2022 vp, s. 22–25).

Eläinlääkintähuoltolain palveluluetteloon sisältyy myös seura- ja harrastuseläimiä varten tuotettavia kiireettömiä palveluita, mikä merkitsee kuntien lakisääteisten velvollisuuksien laajentumista osalla alueista. Käytännössä muutos ei kuitenkaan ole suuri, sillä lähes kaikki kunnat järjestävät vähintään luettelon mukaiset palvelut. Kyse on eräänlaisesta vähimmäiskokonaisuudesta, jota oman tuotannon ylläpitäminen käytännössä edellyttää useimmilla alueilla, kun ajatellaan tuotannon organisointia, eläinlääkäreiden työnkuvaa ja rekrytointia, asiakasnäkökulmaa sekä eläinlääkintähuollon tehtäväkokonaisuuden toimivuutta.

Lain mukaan kuntien velvollisuutena on turvata eläinlääkäripalvelujen saatavuus siten, että eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden kannalta välttämättömiä peruspalveluja on saatavilla asiakkaiden kannalta kohtuullisella etäisyydellä ja kohtuuhintaisesti.

Lakisääteisten palvelujen asiakasmaksuja koskevat eläinlääkintähuoltolain säännökset merkitsevät, että kunta voi eläinlääkärin vastaanottokäynnistä perittävällä maksulla kattaa paitsi niitä kustannuksia, joita kunnalle aiheutuu toimitiloista, välineistä ja avustavan henkilökunnan palkkauksesta, myös muita palvelujen tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia. Kunnallisten asiakasmaksujen tulee kuitenkin olla palvelujen käyttäjien kannalta kohtuullisia. Uudet säännökset ovat omiaan lisäämään kuntien asiakasmaksukertymää vähentäen nimenomaan seura- ja harrastuseläimille tuotettaviin palveluihin kohdistuvaa julkista tukea.

Uusi laki merkitsee, että muut kuin järjestämisvastuuseen määritellyt palvelut tulee kilpailulain ja kuntalain edellyttämällä tavalla hinnoitella markkinaperusteisesti silloin, kun kunta vapaaehtoisuuden perusteella järjestää tällaisia palveluja kilpailutilanteessa markkinoilla. Kunta voi tuottaa tällaisia palveluja omana toimintanaan eli poiketen kuntalaissa säädetystä velvollisuudesta yhtiöittää nämä palvelut silloin, kun kuntalain mukaisen yhtiöittämispoikkeuksen kriteerit täyttyvät. Kyse olisi käytännössä siitä, että palvelutuotanto katsottaisiin määrältään ja markkinavaikutuksiltaan vähäiseksi.

Eläinlääkintähuoltolain mukaan järjestämisvastuuseen kuuluviin palveluihin sovelletaan EU-lainsäädäntöön perustuvia avoimuusvelvoitteita, jotka lisäävät järjestelmään kohdistuvan julkisen tuen läpinäkyvyyttä. Laissa olisi lisäksi säännös, jonka mukaan julkisten palvelujen mitoituksessa tulee ottaa huomioon yksityisten eläinlääkäripalvelun tuottajien järjestäjän alueella tarjoamat palvelut. Tarkoitus ei ole, että julkisia palveluja tuotetaan määrällisesti enempää kuin on välttämätöntä lain tarkoituksen ja palvelujärjestelmän toimintakyvyn kannalta.

Vanhan lain mukaisia julkisten eläinlääkäripalvelujen järjestäjiä ovat ainoastaan kunnat. Helsingin yliopisto on tehnyt Yliopistollisen eläinsairaalan sijaintikuntien ja kuntayhtymien kanssa sopimuksia, joiden puitteissa yliopisto tuottaa kuntien järjestämisvastuulle kuuluvia palveluja. Koska palvelutuotanto on erittäin tärkeää yliopiston opetus- ja tutkimustoiminnan edellyttämän potilasaineksen saannin kannalta, eläinlääkintähuoltolain uudistuksessa Yliopistollisen eläinsairaalan palveluille säädettiin lakisääteinen julkisten palvelujen asema. Yliopisto tuottaa palveluja siinä laajuudessa kuin eläinlääkäreiden koulutuksen ja eläinlääketieteellisen tutkimuksen tarkoituksenmukainen järjestäminen vaatii, ja eläinsairaalan toiminta-alueen kunnat ovat velvollisia maksamaan yliopistolle lain säännösten mukaisen korvauksen säästyneistä kustannuksistaan.

2.1.2 EU:n valtiontukisäännöt

Yleishyödylliset palvelut, jotka katsotaan taloudelliseksi toiminnaksi, ovat EU-lainsäädännön mukaan yleistä taloudellista etua koskevia palveluja eli SGEI-palveluja. SEUT tunnustaa jäsenvaltioiden oikeuden tarjota ja rahoittaa näitä palveluja silloin, kun markkinavoimat eivät yksin huolehtisi niiden tuottamisesta, ainakaan yleisesti kaikkien saatavilla olevan kohtuuhintaisen palvelun muodossa. Sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan mukaan yrityksiin, jotka tuottavat yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja, sovelletaan kilpailusääntöjä siltä osin kuin ne eivät oikeudellisesti tai tosiasiallisesti estä yrityksiä hoitamasta niille uskottuja erityistehtäviä. Kaupan kehitykseen ei saa vaikuttaa tavalla, joka olisi ristiriidassa unionin etujen kanssa. Yrityksenä pidetään myös julkisyhteisöä.

SEUT:n pöytäkirjassa N.o 26 luetellaan yleistä taloudellista etua koskeviin palveluihin liittyvät unionin yhteiset arvot. Ne käsittävät erityisesti kansallisten, alueellisten ja paikallisten viranomaisten keskeisen aseman ja laajan harkintavallan tarjota, tilata ja järjestää yleistä taloudellista etua koskevia palveluja siten, että palvelut vastaavat mahdollisimman hyvin käyttäjien tarpeita. Arvoissa otetaan huomioon eri palvelujen väliset erot ja erot käyttäjien tarpeissa ja mieltymyksissä, jotka voivat johtua erilaisista maantieteellisistä, yhteiskunnallisista tai kulttuurisista tilanteista. Lisäksi arvoina mainitaan palvelujen korkea laatu ja turvallisuuden taso sekä kohtuuhintaisuus, yhdenvertainen kohtelu ja yleisen saatavuuden ja käyttäjien oikeuksien edistäminen.

Komission antamassa SGEI-paketissa selvennetään valtiontukisääntelyn ja yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen välistä suhdetta.

SGEI-pakettiin kuuluu komission tiedonanto Euroopan unionin valtiontukisääntöjen soveltamisesta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamisesta myönnettävään korvaukseen (2012/C 8/02, *SGEI-tiedonanto*), jossa selkeytetään yleishyödyllisten taloudellisten palvelujen kannalta merkityksellisiä valtiontuen peruskäsitteitä, kuten tuen, yleishyödyllisten taloudellisen palvelun ja taloudellisen toiminnan käsitteitä. SGEI-tiedonannossa myös esitellään palvelujen tuottamiseen sovellettavat vaatimukset, jotka koskevat palveluntarjoajan valintaa ja toimeksiantoa sekä korvauksen laskemista ja ylikompensaation kieltoa.

Komission tiedonannossa julkisesta palvelusta maksettavana korvauksena myönnettävää valtiontukea koskevista Euroopan unionin puitteista (2011, *SGEI-puitteet*) esitetään täsmällisempi menetelmä korvauksen laskemiseksi, käsitellään avoimuuteen ja syrjimättömyyteen liittyviä vaatimuksia sekä vaaditaan jäsenmaita ottamaan käyttöön tehokkuuskannustimia, joilla rohkaistaan palveluntarjoajia toimimaan mahdollisimman tehokkaasti. Komissio arvioi sille notifioitavien tukien ja tukijärjestelmien valtiontukisääntöjenmukaisuutta puitteita vasten.

Tietyt SGEI-järjestelyt vapautetaan tuen ennakkoilmoitusvelvollisuudesta Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan määräysten soveltamisesta tietyille yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille korvauksena julkisista palveluista myönnettävään valtiontukeen annetussa komission päätöksessä (2012/21/EU, *SGEI-päätös*). Kokonaan vapautettuja ovat päätöksessä yksilöitävät sosiaalipalvelut. Muut SGEI-palvelut on vapautettu ennakkoilmoitusvelvollisuudesta, jos palveluista maksettava vuotuinen korvaus on enintään 15 miljoonaa euroa. Järjestelyjen puitteissa maksettava tuki on raportoitava komissiolle kahden vuoden välein.

Sekä notifiointi- että raportointivelvollisuuden ulkopuolella ovat hyvin pienet SGEI-järjestelyt. Edellytyksenä on, että palveluista suoritettava korvaus on enintään 500 000 euroa minkään kolmen verovuoden jakson aikana. Asiasta säädetään Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja

tuottaville yrityksille myönnettävään vähämerkityksiseen tukeen annetussa komission asetuksessa (EU) N:o 360/2012.

2.2 Nykytilan arviointi

SGEI-sääntelyä voidaan käyttää niin paikallisella, alueellisella kuin valtakunnallisellakin tasolla. Tukijärjestelyistä vastaavan viranomaisen on itse arvioitava, voidaanko sääntelyä soveltaa järjestelyyn. Suomessa työ- ja elinkeinoministeriöllä on yleinen koordinoiva ja neuvoa antava rooli. Ministeriö koordinoi esimerkiksi joka toinen vuosi tehtävää maaraportointia.

Eläinlääkintähuoltolaissa asetetaan kunnille eläinlääkäripalveluja koskeva yhtäläinen järjestämisvelvollisuus, jonka avulla pyritään turvaamaan eläinlääkäripalvelujen riittävä saatavuus ja kohtuuhintainen saavutettavuus koko maassa. Palvelujen mitoituksessa otetaan kuitenkin huomioon kunkin alueen yksityinen palveluntarjonta. Kunnan järjestämisvastuuseen sisältyy päätöksenteko siitä, millä palvelurakenteella ja kustannustasolla palveluja kuntalaisille tuotetaan ja osallistuvatko yksityiset palveluntuottajat joiltakin osin julkisten palvelujen tuottamiseen sopimuksen perusteella.

Komission kanssa käydyssä valtiontukiprosessissa saadun komission SGEI-paketin tulkintaa koskevan ohjeistuksen perusteella katsotaan, että eläinlääkintähuoltolain mukainen SGEI-tuki ei ole hyväksyttävää, ellei eläinlääkäripalvelujen järjestämisvastuuta muotoilla uudella tavalla. Ongelmana on se, että seura- ja harrastuseläimiä koskevien kiireettömien palvelujen kuten rokotusten, loishäätöjen, tunnistusmerkintöjen sekä muun kuin päivystysluonteisen sairauksien hoidon osalta järjestämisvastuuta ei voida asettaa yhtäläisenä koko maata koskien ilman alueellisten erojen huomioimista.

Alueelliset erot liittyvät etenkin siihen, missä määrin kullakin alueella on yksityistä palveluntarjontaa. Komission ohjeistuksen perusteella katsotaan, että määrittelyyn voi vaikuttaa kunkin palvelun yksittäisen tarjonnan kartoittamisen lisäksi myös alueellisen viranomaisen eli palvelujen järjestäjän arvio siitä, millaista palvelukokonaisuutta oman tuotannon ylläpitäminen ja säädettyjen eläinlääkintähuollon tehtävien hoituminen käytännössä kullakin alueella edellyttää. Lisäksi katsotaan, että jos kunnallisen eläinlääkintähuollon kokonaisuuteen katsotaan perustelluksi liittää myös kilpailutilanteessa markkinoilla tarjottavia palveluja, näitä voidaan tuottaa kunnan omana toimintana yhtiöittämättä.

Eläinlääkintähuoltolakia koskevan hallituksen esityksen vaikutusarviointia koskevasta jaksosta käy ilmi, että eläinlääkäripalvelujen järjestämisestä kunnille aiheutuvien kustannusten arvioidaan olevan uuden lain myötä yhteensä noin 37 miljoonaa euroa vuodessa (HE 83/2022 vp, s. 32–34). Tämä kustannustaso ylittää SGEI-päätöksen enimmäiskorvausta koskevan rajan, mutta yksittäisten järjestäjien eli kuntien tai niiden muodostamien ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueiden, joita on maassa 62, vuosikustannukset jäävät selvästi SGEI-päätöksen mukaisen 15 miljoonan euron rajan alapuolelle. Komissio ei ole pitänyt eri järjestäjien antamia palveluvelvoitteita yhtenä kokonaisuutena siten, että osien arvo tulisi laskea yhteen arvioidessa kyseistä raja-arvoa. Tarve muotoilla SGEI-järjestelmä alueellisten, myös palveluvalikoiman sisällön osalta harkintavaltaa sisältävien SGEI-järjestelyjen varaan rakentuvaksi merkitsee, että tuki eläinlääkäripalveluihin voidaan myöntää SGEI-päätöksen mukaisena tukena, eikä komission päätöstä tuen hyväksymisestä tarvita.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on varmistaa julkisia eläinlääkäripalveluja koskevan tukijärjestelmän valtiontukisääntöjenmukaisuus ja sitä kautta mahdollistaa uuden eläinlääkintähuoltolain voimaantulo.

Tavoitteena on tehdä lakiin tarvittavat muutokset vaarantamatta lainuudistuksen keskeisiä tavoitteita, jotka liittyvät sen turvaamiseen, että eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden kannalta välttämättömiä peruspalveluja on saatavilla ympäri Suomen asiakkaiden kannalta kohtuullisella etäisyydellä ja kohtuuhintaisesti. Uuden lain tavoitteena on myös vähentää eläinlääkäripalvelujen järjestämisestä kunnille aiheutuvia kustannuksia. Lisäksi lailla pyritään varmistamaan julkisten ja yksityisten eläinlääkäripalvelujen laatu ja valvonta, kunnaneläinlääkärille säädettyjen valvontatehtävien hoidon edellytykset ja eläinlääkärikoulutusta antavan yliopiston mahdollisuus saada opetus- ja tutkimustehtävänsä turvaamiseksi välttämätön potilasaines.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eläinlääkintähuoltolakia.

Kunnallisten eläinlääkäripalvelujen järjestämisvelvollisuutta koskeviin säännöksiin ehdotetaan tehtäväksi ne muutokset, jotka ovat komissiolta saadun ohjauksen perusteella välttämättömiä lain saattamiseksi yhteensopivaksi yleistä taloudellista etua koskeviin palveluihin sovellettavien valtiontukisääntöjen kanssa. Kyse on järjestämisvastuun muotoilusta osittain uudella tavalla siten, että velvollisuus järjestää seura- ja harrastuseläimiä varten muita palveluja kuin ensiavun luonteista kiireellistä eläinlääkärinapua määräytyisi alueellisten tarpeiden perusteella.

Ehdotuksen mukaan laissa oleva 14-kohtainen luettelo eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden kannalta välttämättömistä eläinlääkäripalveluista säilyisi kunnallisen järjestämisvastuun enimmäislaajuutta osoittavana sääntelynä.

Kuntien järjestämisvastuun vähimmäislaajuus määräytyisi lakiin ehdotettujen säännösten mukaisesti. Kuntien tulisi järjestää luettelon mukaiset palvelut ainakin elintarvike- tai turkistuotantoa varten pidettäville eläimille sekä lisäksi kaikille eläimille luettelon mukaiset palvelut siltä osin kuin kyse on laissa tarkoitetusta kiireellisestä eläinlääkärinavusta. Kiireellinen eläinlääkärinapu tarkoittaa sellaista eläimen äkillisen ja vakavan sairastumisen, vahingoittumisen tai sairauden vaikeutumisen edellyttämää välitöntä arviointia ja hoitoa, jota ei voida siirtää ilman sairauden pahenemista tai eläimen merkittävää kärsimystä. Kiireelliseen eläinlääkärinapuun kuuluu myös eläimen lopetus eläinsuojelullisin perustein. Kunnat ylläpitävät virka-ajan ulkopuolella tarvittavaa kiireellistä eläinlääkärinapua varten päivystyspalvelua kunnallisena yhteistoimintana yhtä tai useampaa seutu- tai maakuntaa vastaavalla päivystysalueella.

Muut luettelon mukaiset palvelut kuuluisivat järjestämisvastuuseen vain siltä osin kuin niiden järjestäminen on tarpeen kyseisten palvelujen riittävän ja kohtuuhintaisen alueellisen saatavuuden varmistamiseksi taikka elintarvike- ja turkistuotantoa varten tarvittavien palvelujen, kiireellisen eläinlääkärinavun tai muiden kunnille eläinlääkintähuoltolaissa säädettyjen tehtävien asianmukaisen hoidon turvaamiseksi. Laissa säilyisi säännös, jonka mukaan järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen mitoituksessa on otettava huomioon yksityisten eläinlääkäripalvelun tuottajien järjestäjän alueella tarjoamat palvelut.

Muutokset merkitsisivät, että järjestämisvastuun laajuudessa olisi alueellisia eroja ja että laajuus määrittyisi kunnallisen päätöksenteon kautta alueellisen tarveharkinnan perusteella. Tältä osin tilanne vastaisi pitkälti vanhan lain mukaista tilannetta. Siltä osin kuin kunta haluaisi järjestää palveluja, joita ei lain kriteereiden perusteella voida sisällyttää järjestämisvastuuseen, kyse olisi kilpailutilanteessa markkinoilla tarjottavista palveluista, joihin sovellettaisiin markkinaperusteista hinnoittelua. Koska on tarkoituksenmukaista, että kunnallisen eläinlääkintähuollon palveluvalikoimaan voidaan sisällyttää joustavasti myös tällaisia palveluja, lakiin sisällytettäisiin poikkeus kuntalaissa säädetystä palvelujen yhtiöittämisvelvollisuudesta.

Eläinlääkärinpalveluihin kohdistuva julkinen tuki olisi SGEI-päätöksen mukaista tukea, jota koskisi päätöksen mukainen raportointivelvollisuus.

Lakiin ehdotetaan tehtäväksi myös eräitä edellä kuvatuista muutoksista johtuvia pitkälti teknisluonteisia muutoksia. Lisäksi eläinsuojelulakiin (247/1996) kohdistuvat viittaussäännökset ehdotetaan kohdistettavaksi eläinlääkintähuoltolain antamisen jälkeen säädettyyn eläinten hyvinvoinnista annettuun lakiin (693/2023).

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Valtiontaloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei arvioida olevan vaikutuksia valtiontalouteen. Esitys ei vaikuttaisi eläinlääkäripalvelujen tai muiden ympäristöterveydenhuollon tehtävien järjestämisestä kunnille maksettaviin valtionosuuksiin. Peruspalvelujen valtionosuus on laskennallinen, eikä esitys vaikuta laskentaperusteisiin, joihin kuuluvat asukasmäärän lisäksi muun muassa asukastiheys ja saaristoisuus, ei sen sijaan esimerkiksi se, miten kunta järjestää eläinlääkäripalvelut ja millaisia asiakasmaksuja se niistä perii.

4.2.2 Kuntiin kohdistuvat vaikutukset

Eläinlääkintähuoltolain uudistuksessa kunnille säädettiin yhdenmukainen velvollisuus järjestää välttämättömiksi katsottavat perustasoiset eläinlääkäripalvelut kaikille eläimille. Tämä merkitsi, että järjestämisvastuu seura- ja harrastuseläinten palveluja koskien laajeni osittain osalla alueista. Muutoksen ei hallituksen esityksessä (HE 83/2022 vp, s. 32–34) kuitenkaan katsottu tosiasiallisesti juurikaan laajentavan kuntien tehtäviä, sillä selvitysten perusteella lähes kaikki kunnat tai ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueet järjestävät uuden lain mukaiseen järjestämisvastuuseen sisältyviä peruseläinlääkäripalveluja myös seura- ja harrastuseläimille huolimatta siitä, että palvelujen järjestäminen näille eläimille on osalla alueista vapaaehtoista. Lisäksi esitykseen sisältyvän arvion mukaan niiden kuntien, joissa kyseisiä palveluja ei järjestetä, olisi todennäköisesti mahdollista järjestää puuttuvat palvelut sopimalla niiden tuottamisesta yksityisen palveluntuottajan kanssa ilman ainakaan merkittäviä lisäkustannuksia.

Nyt ehdotettu muutos jättäisi, samoin kuin vielä voimassa oleva vanha laki, kunnille harkintavaltaa sen arvioinnissa, miltä osin järjestämisvastuuseen sisältyy myös muita kuin kiireelliseksi eläinlääkärinavuksi luokiteltavia seura- ja harrastuseläinten perustasoisia palveluja. Järjestämisvastuun määräytymisen kriteerit olisivat kuitenkin tarkempia kuin vanhassa laissa. Tämä olisi kilpailuneutraliteetin kannalta parannus vallitsevaan vanhan lain mukaiseen tilanteeseen, koska lakisääteisten palvelujen ja markkinahintaisesi tuotettavien palvelujen välinen raja olisi aiempaa selkeämpi. Tarkennukset myös turvaisivat vanhaa lakia paremmin kunnallisen eläinlääkintähuollon toimintamahdollisuuksia, kun toiminnan kannalta olennaisten palvelujen tuottaminen olisi mahdollista kunnan omana toimintana ilman yhtiöittämisvelvollisuutta.

Muutettavaksi ehdotetun uuden eläinlääkintähuoltolain tavoitteena olivat kustannussäästöt, jotka johtuisivat paitsi siitä, että järjestämisvastuun ulkopuolelle rajautuvat palvelut hinnoiteltaisiin markkinaperusteisesti, myös kunnallisten palvelujen asiakasmaksuja koskevien säännösten väljentämisestä tavalla, joka mahdollistaisi kuntien harkinnan mukaan aiempaa suurempien maksujen keräämisen. Näihin säännöksiin ei ehdoteta muutoksia. Ehdotus voisi merkitä, että osalla alueista kuntien kustannukset vähenisivät muutoksen vaikutuksesta jonkin verran enemmän kuin ilman nyt ehdotettua muutosta. Kustannusvaikutus riippuu kuitenkin järjestämisvastuuseen vaikuttavasta alueellisesta tarvearvioinnista.

Kunnille aiheutuu jonkin verran työtä järjestämisvastuun määrittelyyn liittyvästä tarvearvioinnista. Periaatteessa kyse ei ole uudesta tehtävästä vanhaan lakiin nähden, mutta ehdotetut säännökset ja SGEI-päätöksen soveltaminen merkitsevät, että arvioinnin suorittamiseen tulee joillakin alueilla panostaa aiempaa enemmän. SGEI-päätöksen mukaisesta tuen raportoinnista komissiolle aiheutuu myös työtä kunnissa. Raportointivelvoite ei kuitenkaan aiheuta kunnille merkittävää lisätyötä ottaen huomioon uuteen eläinlääkintähuoltolakiin jo sisältyvät ja siinä viitatut tiedonkeruuvelvoitteet, kustannusten erittelyä koskevat vaatimukset ja muut avoimuusvelvoitteet. SGEI-raportointia varten tarvittavat tiedot kerätään maa- ja metsätalousministeriön kautta työ- ja elinkeinoministeriöön, joka lähettää koosteen komissiolle.

4.2.3 Vaikutukset yliopistoihin

Helsingin yliopiston Yliopistollisen eläinsairaalan asemaa koskevat säännökset säilyisivät sisältönsä puolesta pääosin ennallaan. Helsingin yliopisto tuottaisi lain mukaiseen yhteiskunnallisesti tärkeiden peruspalvelujen luetteloon sisältyviä eläinlääkäripalveluja julkisina palveluina toiminta-alueellaan siinä laajuudessa kuin eläinlääkäreiden koulutuksen ja eläinlääketieteellisen tutkimuksen tarkoituksenmukainen järjestäminen vaatii. Eläinsairaalan toiminta-alueen kuntien järjestämisvastuiden uudenlainen määrittely, joka voisi merkitä järjestämisvastuiden supistumista, olisi kuitenkin omiaan jonkin verran rajaamaan yliopiston roolia julkisena palveluntuottajana ja vähentämään yliopiston kunnilta saamia korvauksia.

Eläinlääkintähuoltolain mukaan Yliopistollisen eläinsairaalan julkisten palvelujen toiminta-alueeseen kuuluu Uudenmaan ja Päijät-Hämeen maakuntiin kuuluvia alueita. Tällä hetkellä sairaalalla on sopimus eläinlääkintähuoltolaissa tarkoitetun peruseläinlääkäripalvelun ja/tai kiireellisen eläinlääkärinavun tarjoamisesta Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen, Espoon seudun ympäristöterveyden, Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen sekä Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän kanssa. Eläinsairaalan toimipisteet ovat Helsingin Viikissä (Pieneläinsairaala ja Hevossairaala) ja Mäntsälässä (Tuotantoeläinsairaala, jossa hoidetaan myös pieneläimiä tuotantoeläinten ohella).

Toiminta-alueeseen kuuluu sekä maaseutumaisia alueita että tiheitä kaupunkialueita. Alueen kunnissa on palvelutarpeisiin liittyen eroja seura- ja harrastuseläimiä koskevien palvelujen osalta. Eläinlääkintähuoltolain mukainen eläinsairaalan tuottamia palveluja koskeva rahoitusratkaisu lähtee siitä, että yliopistolle säädetty rooli ei saa rasittaa yliopiston sijaintialueen kuntia enempää kuin se, että kunnat järjestäisivät tarvitsemansa palvelut omana toimintanaan. Nykyiset palvelusopimukset koskevat erityisesti tuotantoeläimille tarvittavien palvelujen ja kiireellisen eläinlääkärinavun tuottamista, jotka säilyisivät edelleen kuntien vastuulla. Seura- ja harrastuseläinten palvelut ovat kuuluneet joihinkin yliopiston sekä kuntien tai ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueiden välisiin sopimuksiin, mutta eivät kaikkiin.

4.2.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Muutoksista huolimatta eläinlääkintähuoltolaki turvaisi eläinten omistajien ja haltijoiden mahdollisuuden saada jatkossakin perustasoisia julkisia eläinlääkäripalveluja siten, että palveluja on saatavilla kaikkina aikoina kohtuullisella etäisyydellä ja kohtuuhintaisesti. Järjestämisvastuun määrittelyn muutos voisi aiheuttaa sen, että joillakin alueilla olisi jatkossa tarjolla seura- ja harrastuseläinten kiireettömiä peruspalveluja aiempaa vähemmän kunnallisina palveluina tai että näistä palveluista perittäisiin osalla alueista markkinaperusteinen hinta. Toisaalta kuntien velvollisuutena olisi turvata alueella tarvittavien palvelujen riittävä saatavuus ja kohtuuhintaisuus tarvittaessa julkisen palvelutuotannon keinoin.

Lakiin ehdotetuilla kunnallisen palvelukokonaisuuden joustavuutta lisäävillä elementeillä kuten poikkeuksella markkinaperusteisesti hinnoiteltavia palveluja koskevasta yhtiöittämisvelvollisuudesta olisi asiakasnäkökulmasta myönteisiä vaikutuksia. Lisääntyvä joustavuus mahdollistaisi sen, että kunta voisi täydentää järjestämisvastuun piiriin kuuluvia palveluja muilla palveluilla ilman niitä epävarmuuksia, joita liittyy kuntalain mukaisten yhtiöittämispoikkeusten tulkintaan. Täydentävillä palveluilla (esim. kuvantamistutkimukset, tietyt leikkaukset) olisi mahdollisuus joissakin tilanteissa estää eläinten kuljetus jatkohoitoon pitkienkin etäisyyksien päähän.

Ehdotus turvaa yksityisten eläinlääkäripalvelun tuottajien asemaa vähintään yhtä hyvin kuin muutettavana oleva uusi eläinlääkintähuoltolaki. Kunnallisten palvelujen hinnoitteluun liittyvät kilpailuneutraliteettia parantavat säännökset säilyisivät ennallaan. Järjestämisvastuun uudet muotoilut merkitsisivät aiempaa suurempia täsmennyksiä ja rajauksia kunnalliseen järjestämisvastuuseen.

Muutokset eivät kuitenkaan vaikuttaisi kunnalliseen päivystysjärjestelmään. Osa yksityisistä palveluntuottajista tarjoaa palveluja myös päivystysaikoina, mutta kunnallisesta päivystysjärjestelmästä luopumista ei pidetä mahdollisena ilman, että mm. eläinsuojelunäkökulmasta välttämättömien palvelujen maanlaajuinen saatavuus vaarantuu. Päivystyksen ja varallaolojärjestelyjen ylläpitäminen on usein huomattavan kallista verrattuna päiväaikaisten palvelujen tuottamiseen, ja päivystysvelvoitteet ovat eläinlääkäreille raskaita. Kunnallisen päivystysjärjestelmän hyöty yksityisen palvelusektorin näkökulmasta on, että yksityiset palveluntuottajat voivat keskittyä kustannustehokkaimpaan osaan palvelutuotannosta, kun niiden asiakkailla on mahdollista saada harvoin tarvittava päivystysaikainen palvelu kunnalta.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Eläinlääkäripalvelujen järjestämisvastuuta koskevassa ehdotuksessa on kyse sellaisista muutoksista, joita eläinlääkintähuoltolakiin on komission antaman valtiontukisääntöjä koskevan ohjauksen mukaan vähintään tehtävä, jotta uusi laki voi tulla voimaan. Vaikka valtakunnallisesti määritellyn järjestämisvastuun muuttaminen alueellisesti määritettäviksi SGEI-kokonaisuuksiksi on periaatteellisesti merkittävä muutos, muutosten vaikutusten arvioidaan olevan edellä esitetyn mukaisesti kohtuullisen vähäisiä. Ehdotetulla tavalla tehtynä lain muuttaminen olisi mahdollista ilman eläinlääkintähuoltolain tavoitteiden vaarantumista. Muut vaihtoehdot, sikäli kuin sellaisia voidaan ylipäätään hahmottaa, merkitsisivät koko järjestelmän ja lain tavoitteiden kannalta olennaisesti suurempaa muutosta.

Ehdotetulle muutokselle ei ole sitä vaihtoehtoa, että vanha laki jätettäisiin voimaan, sillä siinä olevat kilpailuneutraliteettisääntelyyn liittyvät ristiriitaisuudet olivat keskeisenä syynä uuden lain säätämiselle.

6 Lausuntopalaute

…

7 Säännöskohtaiset perustelut

1 §. *Lain tarkoitus ja soveltamisala*. Pykälän 1 momenttiin sisältyvää eläinlääkäripalvelujen saatavuutta koskevaa lain tavoitesäännöstä muutettaisiin. Momentin mukaan lain tarkoituksena on edistää ja ylläpitää eläinten terveyttä ja hyvinvointia sekä kansanterveyttä erityisesti varmistamalla eläinlääkäripalvelujen laatu sekä turvaamalla yhdenvertaiset, toimivat ja kohtuuhintaiset julkiset eläinlääkäripalvelut koko maassa. Koska ehdotuksen mukaan julkisten palvelujen järjestämisvastuu ei enää olisi sisällöltään yhdenmukainen kaikilla alueilla, momentin sanamuotoa muutettaisiin poistamalla maininta *julkisista* palveluista ja lisäämällä maininta julkisen vallan velvollisuudesta huolehtia palvelujen saatavuuden turvaamisesta. Kunnilla olisi tarvearvioinnin kautta velvollisuus varmistaa laissa säädettyjen välttämättömien peruspalvelujen saatavuus siinäkin tapauksessa, että kunnat eivät itse kaikilta osin järjestäisi näitä palveluja.

Pykälän 3 momentissa viittaus kumottuun eläinsuojelulakiin kohdistettaisiin eläinten hyvinvoinnista annettuun lakiin.

2 §. *Määritelmät*. Pykälän 1 momentin 1 kohdassa viittaus eläinsuojelulakiin kohdistettaisiin eläinten hyvinvoinnista annettuun lakiin.

8 §. *Yleisen edun kannalta välttämättömät eläinlääkäripalvelut*. Pykälään siirrettäisiin 9 §:ään sisältyvä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden kannalta välttämättömiä eläinlääkäripalveluja koskeva luettelo. Luettelon sisältö ei muuttuisi, mutta pykälän johdantokappaleen muotoilu muutettaisiin, jotta kävisi ilmi, että luettelon mukaiset palvelut kuuluvat julkiseen järjestämisvastuuseen *tarvittavilta osin*, eivät välttämättä kokonaisuudessaan. Luettelo osoittaisi jatkossa järjestämisvastuuseen sisältyvän palveluvalikoiman enimmäislaajuuden.

Luettelon siirtämiselle on säädösteknisiä perusteita. Eläinlääkintähuoltolain useissa säännöksissä viitataan 9 §:n mukaisiin palveluihin, kun tarkoitetaan kuntien järjestämisvastuuseen sisältyviä palveluja. Jos 9 § rajataan jatkossakin koskemaan vain näitä palveluja, voidaan välttää näiden viittaussäännösten muutostarve.

Nykyisessä 8 §:ssä säädetään siitä, keiden henkilöiden ja minkä yhteisöjen omistamia tai pitämiä kotieläimiä varten kuntien on tuotettava palveluja. Esityksen mukaan tämä säännös siirtyisi 10 §:ään.

9 §. *Eläinlääkäripalvelujen järjestämisvastuu*. Pykälässä säädettäisiin eläinlääkäripalveluja koskevan kunnallisen järjestämisvastuun määräytymisperusteista.

Pykälän 1 momentin mukaan kunkin järjestäjän järjestämisvastuun laajuus määräytyisi alueellisten tarpeiden perusteella. Järjestämisvastuun määrittelyssä tulisi kuitenkin ottaa huomioon pykälässä säädetyt järjestämisvastuun sisältöä koskevat vähimmäisvaatimukset ja muut vastuun määrittelyä tarkentavat kriteerit.

Lain 3 §:n 4 momentin mukaan järjestäjällä tarkoitetaan laissa kuntaa sekä myös kuntayhtymää ja ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-aluetta siltä osin kuin ne hoitavat tehtäviä kuntalain mukaisessa yhteistoiminnassa.

Järjestämisvastuuseen kuuluisivat ainakin pykälän 2 momentissa mainitut palvelut. Näitä olisivat 8 §:n mukaisen luettelon mukaiset peruspalvelut elintarvike- tai turkistuotantoa varten pidettäville eläimille sekä kiireellinen eläinlääkärinapu kaikille eläimille. Kuten edellä on todettu, kiireellinen eläinlääkärinapu tarkoittaa sellaista eläimen äkillisen ja vakavan sairastumisen, vahingoittumisen tai sairauden vaikeutumisen edellyttämää välitöntä arviointia ja hoitoa, jota ei voida siirtää ilman sairauden pahenemista tai eläimen merkittävää kärsimystä, sekä eläimen lopetusta eläinsuojelullisin perustein. Eläinlääkintähuoltolakia koskevassa hallituksen esityksessä (mm. sivut 19–21) todetaan, että selvitysten ja kyselyjen mukaan erityisesti ympärivuorokautiseen eläinlääkäripäivystykseen sekä hyötyeläinten palveluihin kohdistuu merkittäviä saatavuusongelmia ja että näiden palvelujen toteuttaminen yksityisen sektorin toimintana ei luultavasti onnistuisi suurimmassa osassa maata. Tämän vuoksi katsotaan, että kunnat eivät voi jättää näitä palveluja järjestämättä.

Pykälän 3 momentin mukaan muut 8 §:n mukaiset palvelut kuuluisivat järjestämisvastuuseen siltä osin kuin niiden järjestäminen olisi tarpeen kyseisten palvelujen riittävän ja kohtuuhintaisen alueellisen saatavuuden sekä 2 momentin mukaisten ja muiden järjestäjälle eläinlääkintähuoltolaissa säädettyjen tehtävien asianmukaisen hoidon turvaamiseksi.

Tämä muotoilu mahdollistaa EU-oikeudessa tarkoitettujen yleisen edun mukaisten tarpeiden aluekohtaisen arvioinnin. Lähtökohtana on alueellinen markkinatilanne ja arvio siitä, missä määrin yksityinen tarjonta on riittävä vastaamaan alueen asukkaiden tarpeisiin saada lain tavoitesäännöksessä mainitut yhdenvertaiset, toimivat ja kohtuuhintaiset eläinlääkäripalvelut. Kuten edellä on todettu, tarvearvioon liittyy palvelukohtaisen arvioinnin lisäksi myös sen arviointi, millaista palvelukokonaisuutta oman tuotannon ylläpitäminen ja säädettyjen eläinlääkintähuollon tehtävien hoituminen kullakin alueella käytännössä vähintään edellyttää.

Seura- ja harrastuseläinten perustasoisten, muuksi kuin kiireelliseksi eläinlääkärinavuksi lukeutuvan palvelun sisällyttämiselle järjestämisvastuuseen voi siis olla alueesta riippuen erilaisia perusteita. Syynä voi olla se, että yksityisiä palveluja ei ole lainkaan tarjolla tai että niiden saatavuus tai kattavuus on riittämätön. Puutteet voivat liittyä esim. aukioloaikoihin, palveluissa oleviin toimenpide- tai eläinlajikohtaisiin rajauksiin tai palvelujen korkeaan hintaan. Kunnan oman tuotannon turvaamiseen liittyvät perustelut voivat liittyä etenkin siihen ongelmaan, että palveluja ei välttämättä saada järjestettyä muutoin kuin tietynlaisena minimikokonaisuutena ja että seura- ja harrastuseläimille tuotettavien palvelujen markkinaperusteinen hinnoittelu ei ratkaisisi tätä ongelmaa.

Kunnallisen eläinlääkäripalvelun tuottaminen eroaa monin tavoin yksityisten markkinatoimijoiden tuotannosta. Palvelujen tuottaminen tuotantoeläimiä varten edellyttää kunnaneläinlääkäreiltä runsasta matkustamista, mikä taas voi merkitä sitä, että eläinlääkärin läsnäolo vastaanotolla ei ole yhtä varmaa kuin yksityisen sektorin toimijoiden osalta. Kunnille kuuluva kiireellisen eläinlääkärinavun järjestämisvelvollisuus edellyttää, että kunnaneläinlääkäreiden ajanvarauskalentereissa on pidettävä riittävää väljyyttä kiireellisiä tapauksia ajatellen. Kuntien tulee pystyä hoitamaan lakisääteiset tehtävät prioriteettivaatimusten mukaisesti, mikä voi merkitä, että kiireettömillä potilaskäynneillä käyvät asiakkaat voivat joutua odottelemaan. Nämä seikat voivat vaikuttaa asiakaskokemuksiin, ja silloin kun palveluja tarjotaan puhtaasti markkinaehtoisesti, ne voivat merkitä kuntien asettumista muita palvelutuottajia epäedullisempaan asemaan.

Kuntien järjestämisvastuuta koskeva sääntely merkitsee myös sitä, että vaikka alueella olisi yksityistä tarjontaa, kunnilla on aina ainakin viimesijainen vastuu asukkaiden tarvitsemien palvelujen järjestämisestä. Kuntien pitää huolehtia, että luettelon mukaisia palveluja saadaan tarvittaessa kaikille eläinlajeille, joten kunnat eivät voi, toisin kuin yksityiset markkinatoimijat, rajata

palvelujaan esimerkiksi yleisimpiin lemmikkieläinlajeihin. Kuntien pitää myös olla valmiita vastaamaan asukkaidensa tarpeisiin pystymättä valitsemaan asiakkaitaan. Kaikki edellä esitetyt seikat johtavat siihen, että vaikka kunnissakin on pyrittävä toiminnan mahdollisimman suureen tehokkuuteen, palveluntuottajien erilaisista rooleista johtuvia tehokkuuseroja esiintyy ja ne voivat johtaa eroihin palvelutuotannon kustannustasossa.

Pykälän 4 momentiksi siirtyisi nykyinen 10 §:n 6 momentti, jonka mukaan järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen mitoituksessa on otettava huomioon yksityisten eläinlääkäripalvelun tuottajien järjestäjän alueella tarjoamat palvelut.

Pykälässä ei olisi säännöksiä siitä, millä aikavälillä järjestäjien tulisi tehdä järjestämisvastuunsa laajuutta koskeva uudelleenarviointi pykälässä säädettyjen edellytysten puitteissa, vaan olennaiset muutokset toimintaympäristössä voivat lähtökohtaisesti milloin tahansa laukaista tarpeen reagoida tilanteeseen. Koska järjestäjillä on ainakin viimekätinen järjestämisvastuu kaikkien 8 §:n mukaisten palvelujen osalta, ei voida ajatella, että toimialueella ilmenevään merkittävään markkinapuutteeseen kuten yksityisen palvelutoiminnan poistumiseen markkinoilta vastattaisiin esimerkiksi vuoden viiveellä. Samoin yksityisen tarjonnan huomattava lisääntyminen aiheuttaa tarpeen arvioida sitä, täyttyvätkö pykälän 3 momentin kriteerit edelleen ja miten palvelujen mitoitusta on syytä muuttaa.

10 §. *Eläinlääkäripalvelujen saatavuus*. Pykälän 1 momenttiin siirtyisi 8 §:stä säännös, jonka mukaan järjestämisvastuuseen kuuluvien palvelujen tulee olla saatavilla niitä kotieläimiä varten, joiden omistajan tai haltijan asuin- tai kotipaikka on järjestäjän alueella. Säännöksessä edellytetään lisäksi, että eläinten pitopaikassa annettavat palvelut ovat saatavilla järjestäjän alueella pidettäviä kotieläimiä varten.

Pykälän nykyinen 1 momentti, jonka mukaan järjestäjän tulee huolehtia, että järjestämisvastuuseen kuuluvia eläinlääkäripalveluja on saatavilla arkipäivisin ainakin virka-aikaan, siirtyisi 2 momentiksi.

Pykälän 3 momenttiin yhdistettäisiin kiireellisen eläinlääkärinavun saatavuutta koskevat nykyiset 2 ja 3 momentit. Kiireellisen eläinlääkärinavun määrittely kuitenkin poistettaisiin tästä yhteydestä, koska käsite määriteltäisiin jo ehdotetun 9 §:n 2 momentissa.

Pykälän 4 ja 5 momentti säilyisivät ennallaan. Niissä säädetään palvelujen saatavilla olosta palveluiden käyttäjien kannalta kohtuullisessa ajassa ja kohtuullisella etäisyydellä maantieteelliset olosuhteet huomioon ottaen sekä siitä, milloin palvelut tulee järjestää siten, että eläinlääkäri tuottaa palvelun eläinten pitopaikassa.

Kuten edellä on esitetty, eläinlääkäripalvelujen mitoitusta koskeva pykälän 6 momentti siirtyisi 9 §:ään.

15 §. *Järjestäjän perimät maksut järjestämisvastuuseen kuuluvista eläinlääkäripalveluista*. Pykälän 4 momenttiin sisältyy valtioneuvostolle säädetty valtuus antaa tarkempia säännöksiä luetteloon sisältyvistä palveluista perittävien maksujen kohtuullisuutta koskevasta vaatimuksesta siltä osin kuin kyse on eläinten terveyden ja hyvinvoinnin ja kansanterveyden turvaamisen kannalta kaikkein keskeisimpinä pidettävistä palveluista. Tarkoitus on, että asetuksenantovaltuutta käytetään vain, jos tiettyjen maksujen enimmäismäärien asettamiselle ilmenisi erityisiä perusteita. Eläinlääkäripalveluja koskevan järjestämisvastuun uudenlaisen muotoilun vuoksi momentissa olisi tarpeen täsmentää, että valtuussäännös koskee vain niistä palveluista perittäviä maksuja, jotka kuuluvat julkiseen järjestämisvastuuseen.

17 §. *Muiden kuin järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen järjestäminen*. Yhtiöittämisvelvollisuutta koskeva pykälän 3 momentti ehdotetaan muutettavaksi. Nykyiseen momenttiin sisältyy viittaus kuntalaissa kunnalle säädettyyn velvollisuuteen antaa kilpailutilanteessa markkinoilla harjoitettava toiminta osakeyhtiön, osuuskunnan, yhdistyksen tai säätiön hoidettavaksi. Tästä kuntalain 126 §:ssä säädetystä velvollisuudesta on poikkeuksia lain 127 §:ssä. Eläinlääkäripalveluihin voi soveltua lähinnä pykälän 1 momentin 1 kohdan mukainen poikkeus, joka koskee vähäiseksi katsottavaa toimintaa.

Koska vähäisyyden tulkintaan liittyy kuitenkin haasteita ja koska tulkintaan liittyvät epävarmuudet voivat johtaa siihen, että kunnat ovat varovaisia tarjoamaan lakisääteisiä peruspalveluja täydentäviä palveluja, momenttiin sisällytettäisiin poikkeus yhtiöittämisvelvollisuudesta. Kunnallisen eläinlääkintähuollon asiakkaiden näkökulmasta on etu, jos kunnat voivat tarjota myös järjestämisvastuuseen kuulumattomia kilpailutilanteessa markkinoilla tarjottavia palveluja. Ehdotettu säännös selkeyttäisi oikeustilaa ja lisäisi kunnalliseen järjestelmään sellaista joustavuutta, jonka avulla voitaisiin esimerkiksi tietyissä tilanteissa välttää sairaiden eläinten siirrot muualle jatkohoitoon.

Esitykseen sisältyvät ehdotukset kuntien järjestämisvastuuta koskevien kriteerien uudelleen muotoilusta rajaavat kuntien lakisääteistä roolia osalla alueista sekä kasvattavat markkinaperusteisen hinnoittelun piiriin kuuluvien palvelujen osuutta kuntien järjestämistä eläinlääkäripalveluista. Tämä muutos lisää yhtiöittämisvelvollisuuteen liittyviä epävarmuuksia ja ongelmia ja sitä kautta tarvetta poikkeukselle. Yhtiöittämispoikkeus olisi myös omiaan vähentämään kuntien motivaatiota ylitulkita järjestämisvastuunsa laajuutta säädettyjen kriteereiden valossa, sillä niiden olisi ehdotuksen mukaan joka tapauksessa mahdollista tarjota 8 §:ssä tarkoitettuja peruspalveluja lemmikkieläimille markkinahinnalla ilman yhtiöittämiseen liittyvien esteitä ja haasteita. Tätä kautta poikkeuksella olisi myös kilpailuneutraliteetin näkökulmasta positiivisia vaikutuksia.

18 §. *Yliopistollisen eläinsairaalan tuottamat julkiset eläinlääkäripalvelut*. Pykälän 1 momentissa viitataan Helsingin yliopiston tuottamien palvelujen osalta nykyisessä 9 §:ssä olevaan palveluluetteloon. Viittaussäännöksen sanamuotoa muutettaisiin, jotta kävisi selväksi, että yliopiston rooliin julkisena palveluntuottajana kuuluu tuottaa toiminta-alueellaan *järjestäjien järjestämisvastuuseen* kuuluvia luettelon mukaisia eläinlääkäripalveluja.

Koska ehdotuksen mukaan kuntien järjestämisvastuissa voi olla eroja, muutoksella selkeytettäisiin sitä, että yliopistolla oleva julkisen palveluntuottajan rooli ei voisi lainmuutoksen jälkeenkään olla tietyn kunnan osalta laajempi kuin kunnan itsensä rooli. Momentissa säilyisi säännös, jonka mukaan yliopisto tuottaa palveluja siinä laajuudessa kuin eläinlääkäreiden koulutuksen ja eläinlääketieteellisen tutkimuksen tarkoituksenmukainen järjestäminen vaatii. Tämä merkitsee, että yliopiston rooli voisi tarvittaessa olla suppeampi kuin kunnan rooli.

Pykälän 4 momenttiin tehtäisiin pitkälti teknisluonteinen muutos. Momentissa säädetään, että yliopisto on tuottaessaan pykälän mukaisia eläinlääkäripalveluja velvollinen noudattamaan niitä kunnallisille järjestäjille säädettyjä eläinlääkäripalvelujen saatavuuteen ja laatuun liittyviä velvollisuuksia, joista säädetään momentissa viitatuissa pykälissä. Viittaus 9 §:ään poistettaisiin, sillä ehdotuksen mukaan se koskisi jatkossa vain kunnallisen järjestämisvastuun laajuudesta ja kunnallisen palvelutuotannon mitoituksesta päättämistä.

33 §. *Julkisin varoin tuettuja eläinlääkäripalveluja koskeva avoimuus- ja raportointivelvollisuus*. SGEI-päätöstä sovellettaessa on noudatettava SGEI-järjestelmään sisältyviä avoimuus- ja raportointivelvoitteita. Lisäksi on huomioitava kirjanpidon eriyttämistä koskevia vaatimuksia, mikäli toimija tuottaa myös muita palveluja kuin SGEI-palveluja.

Pykälään sisältyvät jo säännökset, jotka koskevat yleistä taloudellista etua koskevan julkisen tuen avoimuusvaatimuksia kuten eriluonteisten kustannusten eriyttämistä ja läpinäkyvyyttä. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, josta kävisi ilmi, että tuki kuntien järjestämisvastuuseen kuuluviin eläinlääkäripalveluihin raportoidaan komissiolle EU:n valtiontukisääntöjen mukaisesti. Pykälän otsikossa ehdotetaan mainittavaksi avoimuusvelvoitteen lisäksi raportointivelvollisuus. Raportointivelvollisuus on tukiviranomaisilla eli kunnilla. Näiden tehtävänä olisi momentin mukaan toimittaa tiedot hallinnonalasta vastaavalle maa- ja metsätalousministeriölle. Maa- ja metsätalousministeriö toimittaa tiedot kootusti työ- ja elinkeinoministeriölle ja tämä edelleen komissiolle.

37 §. *Voimaantulo*. Pykälän 1 momentin voimaantulosäännös, jonka mukaan lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella, muutettaisiin. Koska voimaantulosäännös on johtunut tarpeesta saada Euroopan komission näkemys valtiontukisääntöjen soveltamisesta julkisiin eläinlääkäripalveluihin ja koska komission kanssa käyty neuvotteluprosessi on päättynyt, ehdotetaan, että eduskunta säätäisi lain tulemaan voimaan 1.1.2025.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Esitykseen ei sisälly määräyksenantovaltuuksia eikä uusia asetuksenantovaltuuksia. Eläinlääkintähuoltolain 15 §:n 4 momenttiin sisältyvään asetuksenantovaltuuteen ehdotetaan tehtäväksi esitetyistä muutoksista johtuva teknisluonteinen täsmennys, joka ei muuta valtuuden sisältöä. Asetuksenantovaltuus koskee mahdollisuutta säätää eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden turvaamisen kannalta keskeisimmistä eläinlääkäripalveluista perittävien maksujen enimmäismääristä. Säännös sisältyy lakiin siltä varalta, että joidenkin toimenpiteiden enimmäishintojen yhtenäistämiseen ilmenisi jatkossa erityistä tarvetta asiakkaiden yhdenvertaisuus ja julkisten palvelujen saavutettavuus huomioon ottaen.

9 Voimaantulo

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025 samanaikaisesti kuin eläinlääkintähuoltolaki sen muutettavaksi ehdotetun voimaantulosäännöksen mukaan.

Ehdotettu laki merkitsee, että kuntien tulee tehdä ennen lain voimaantuloa päätökset eläinlääkäripalveluja koskevien järjestämisvastuiden laajuudesta sekä toteuttaa järjestämisvastuun ulkopuolelle jäävien palvelujen markkinaperusteinen hinnoittelu. Ehdotetun voimaantuloajan katsotaan mahdollistavan päätösten valmistelun. Pidempää voimaantulon lykkäystä ei ehdoteta, koska palvelujärjestelmän valtiontukisääntöjenmukaisuuteen liittyvät ongelmat on tarpeen korjata mahdollisimman pian.

Kunnilla on eläinlääkintähuoltolain siirtymäsäännöksen mukaan lain voimaantulosta lukien vuosi aikaa tehdä aluehallintovirastolle ilmoitukset niistä toimipisteistä, joissa kunnat tuottavat eläinlääkäripalveluja itse. Lisäksi kunnilla on lain voimaantulosta kaksi vuotta aikaa sopeuttaa niiden järjestämisvastuuseen kuuluvien, vastaanotolla tuotettavien palvelujen asiakasmaksuja koskevat säännökset lain 15 §:n mukaisiin vaatimuksiin.

10 Toimeenpano ja seuranta

Ehdotetun sääntelyn toimivuutta on tarkoitus seurata lain täytäntöönpanoon liittyvän viranomaisten ja sidosryhmien välisen yhteistyön sekä lakiin liittyvän viranomaisvalvonnan kautta. Tarvittaessa teetetään kunnallisia eläinlääkäripalveluja koskevan järjestelmän toimivuutta koskevia erillisiä jälkiarviointeja.

11 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Kuntien itsehallinto

Perustuslain 121 §:n mukaan kuntien hallinnon tulee perustua asukkaiden itsehallintoon. Kuntien hallinnon yleisistä perusteista ja kunnille annettavista tehtävistä säädetään lailla. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan kunnallinen itsehallinto merkitsee erityisesti kuntalaisten oikeutta itse valitsemiinsa hallintoelimiin sekä kunnan oikeutta päättää itse taloudestaan (PeVL 14/1986 vp). Tavallisella lailla ei voida puuttua itsehallinnon keskeisiin ominaispiirteisiin tavalla, joka asiallisesti ottaen tekisi itsehallinnon merkityksettömäksi (PeVL 31/1996 vp). Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään korostanut, että kuntien tehtävistä säädettäessä on huolehdittava rahoitusperiaatteen mukaisesti kuntien tosiasiallisista edellytyksistä suoriutua velvoitteistaan (PeVL 16/2014 vp, s. 2/II ja siinä mainitut lausunnot).

Eläinlääkintähuoltolaki on säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella. Perustuslakivaliokunta käsitteli lausunnossaan (PeVL 49/2022 vp, s 2–3) eläinlääkäripalvelujen järjestämisvastuuta suhteessa perustuslain 121 §:ään. Vaikka esitys merkitsi osalla alueista kuntien järjestämisvastuiden laajentumista seura- ja harrastuseläimiä koskevien palvelujen osalta, perustuslakivaliokunta ei pitänyt esitystä ongelmallisena suhteessa kunnalliseen itsehallintoon ja rahoitusperiaatteeseen. Valiokunta kiinnitti kuitenkin kuntien itsehallinnon näkökulmasta huomioita eräisiin Helsingin yliopiston asemaa koskevien säännösten muotoiluihin. Lausunto on tältä osin otettu huomioon maa- ja metsätalousvaliokunnan tekemissä ja eduskunnan hyväksymissä muutosehdotuksissa.

Nyt ehdotettu muutos jättäisi, samoin kuin vielä voimassa oleva vanha laki, kunnille harkintavaltaa sen arvioinnissa, miltä osin järjestämisvastuuseen sisältyy myös muita kuin kiireelliseksi eläinlääkärinavuksi luokiteltavia seura- ja harrastuseläinten perustasoisia palveluja. Ehdotus ei merkitsisi muutosta niihin säännöksiin, jotka mahdollistavat kunnille aiempaa suuremman harkinnan asiakasmaksujen perintää koskien. Edellä esitetyt seikat huomioon ottaen esityksen ei katsota olevan ongelmallinen suhteessa perustuslain 121 §:ään.

Sivistykselliset oikeudet

Helsingin yliopiston asemaa koskevalla 18 §:n sääntelyllä on kytkentä perustuslain 16 §:än. Pykälän 2 momentin mukaan julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle yhtenäinen mahdollisuus saada kykyjensä ja erityisten tarpeidensa mukaisesti myös muuta opetusta kuin perusopetusta sekä kehittää itseään varattomuuden sitä estämättä. Pykälän 3 momentin mukaan tieteen ja ylimmän opetuksen vapaus on turvattu.

Uuden eläinlääkintähuoltolain mukainen Helsingin yliopiston rooli julkisena eläinlääkäripalvelujen tuottajana olisi voimassa olevaan sääntelyyn nähden uusi. Nykyisin Yliopistollisen eläinsairaalan palveluista on sovittu yliopiston ja eläinsairaalan toiminta-alueen kuntien kesken vapaaehtoisuuteen perustuvilla sopimuksilla.

Perustuslakivaliokunta on eläinlääkintähuoltolakia koskevassa lausunnossaan todennut, että yliopistojen itsehallinnon kannalta merkityksellisiä ovat paitsi lain säännökset yliopiston tuottamista eläinlääkäripalveluista maksettavista korvauksista myös säännökset yliopistolle osoitettavan palveluntuottamistehtävän rajoituksista. Perustuslakivaliokunnan mielestä tuottamistehtävä on tältä kannalta asianmukaisesti rajattu siihen laajuuteen, jota eläinlääkäreiden koulutuksen ja eläinlääketieteellisen tutkimuksen tarkoituksenmukainen järjestäminen vaatii. (PeVL 49/2022 vp, s 3). Esitys ei poistaisi tätä rajausta tai kuntien velvollisuutta maksaa korvauksia Yliopistollisen eläinsairaalan tuottamista palveluista.

Kuntien järjestämisvastuiden uudenlaisen määrittelyn kautta yliopiston rooli julkisena palveluntuottajana voi kuitenkin jonkin verran rajautua ja sen myötä yliopiston kunnilta saamat korvaukset vähentyä. Lain mukainen rahoitusratkaisu perustuu nimittäin siihen, että korvausvelvollisuus yliopistolle ei voi rasittaa eläinsairaalan toiminta-alueen kuntia enempää kuin mitä niiden oma palveluntuotanto aiheuttaisi. Muutoksen ei kuitenkaan arvioida haittaavan eläinsairaalan opetus- ja tutkimustoiminnan kannalta välttämättömän potilasaineksen saantia niin merkittävällä tavalla, että perustuslaissa turvattujen sivistyksellisten oikeuksien toteutuminen vaarantuisi.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotus voidaan hallituksen käsityksen mukaan käsitellä tavallisessa säätämisjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäviksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan eläinlääkintähuoltolain (285/2023) 1 §, 2 §:n 1 kohta, 8–10 §, 15 §:n 4 momentti, 17 §:n 3 momentti, 18 §:n 1 ja 4 momentti, 33 § sekä 37 §:n 1 momentti seuraavasti:

1 §

Lain tarkoitus ja soveltamisala

Tämän lain tarkoituksena on edistää ja ylläpitää eläinten terveyttä ja hyvinvointia sekä kansanterveyttä erityisesti varmistamalla eläinlääkäripalvelujen laatu sekä turvaamalla julkisen vallan toimenpitein yhdenvertaiset, toimivat ja kohtuuhintaiset eläinlääkäripalvelut koko maassa.

Tässä laissa säädetään eläinlääkäripalvelujen järjestämisestä, ohjauksesta ja valvonnasta.

Tässä laissa säädetään lisäksi elintarviketurvallisuuden, eläinten terveyden ja eläinten hyvinvoinnin valvonnasta sekä eläintautien vastustamistyöstä kunnissa. Näistä säädetään myös elintarvikelaissa (297/2021), eläintautilaissa (76/2021), eläimistä saatavista sivutuotteista annetussa laissa (517/2015), eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa (693/2023), eläinten kuljetuksesta annetussa laissa (1429/2006), eläinten lääkitsemisestä annetussa laissa (387/2014) sekä eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetussa laissa (1069/2021).

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *kotieläimellä* kesyä eläintä, jota ihminen pitää ja hoitaa hyödyn, seuran tai harrastuksen vuoksi, poroa, tarhattua nisäkästä, lintua ja mehiläistä sekä vesiviljelyeläintä, ei kuitenkaan tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annetun lain (497/2013) soveltamisalaan kuuluvaa eläintä tai eläintä, jota pidetään eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa tarkoitetussa eläintarhassa;

— —

8 §

Yleisen edun kannalta välttämättömät eläinlääkäripalvelut

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden kannalta välttämättömät eläinlääkäripalvelut, jotka turvataan tarvittavilta osin julkisen järjestämisvastuun kautta, ovat:

1) yleistutkimus ja terveydentilan arviointi eläinten terveyden todentamiseksi;

2) kissojen ja koirien tunnistusmerkintä;

3) eläinterveyskäynnit, joista säädetään tarttuvista eläintaudeista sekä tiettyjen eläinterveyttä koskevien säädösten muuttamisesta ja kumoamisesta ("eläinterveyssäännöstö") annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/429 25 artiklassa, sekä elintarviketuotantoa

varten pidettävien eläinten pitopaikoissa tehtävät terveydenhuoltokäynnit ja terveydenhuoltosuunnitelmat;

4) rokotus;

5) loisten häätöön ja ehkäisyyn liittyvät toimenpiteet;

6) suun terveydenhuoltoon liittyvät välttämättömät perustoimenpiteet tai, jos se on toimenpiteen laajuus tai vaativuus huomioon ottaen tarkoituksenmukaista, jatkohoitoon lähettäminen;

7) sarvien ja sarven aiheiden poistaminen naudoilta ja vuohilta;

8) lisääntymiseen liittyvät tarkastukset ja tutkimukset sekä lisääntymisongelmien hoito elintarviketuotantoa varten pidettäville naudoille, sioille, lampaille, vuohille ja poroille;

9) kastraatio naudalle, sialle, lampaalle, vuohelle, porolle, koiralle ja kissalle sekä sterilisaatio kissalle;

10) sairaan eläimen kliininen tutkimus ja hoitotarpeen arviointi, tavanomaisten näytteiden ottaminen ja pikatestaus tai toimittaminen laboratoriotutkimuksiin eläimen sairauden syyn selvittämiseksi sekä tarvittaessa eläimen lähettäminen jatkotutkimuksiin;

11) sairaalle elintarvike- tai turkistuotantoa varten pidettävälle eläimelle tarvittava hoito, jota on mahdollista antaa eläimen pitopaikassa ja johon kuuluu myös nautaeläimen juoksutusmahaleikkaus;

12) perustasoinen ensiapuluonteinen hoito, jota tarvitaan muulle kuin 11 kohdassa mainitulle eläimelle, johon kuuluvat ruoansulatuskanavan ja virtsateiden häiriöiden konservatiivinen hoito, tulehdus- ja kiputilojen hoito, sokin hoito, metabolisten häiriöiden hoito, haavojen ompelu, muu vastaava enintään vähäisiä kirurgisia toimenpiteitä sisältävä hoito, tavanomaisimpien pienten kotieläinten luunmurtumien immobilisaatio sekä hoitoon liittyvä välttämätön jatkokäsittely tai lääkehoito ja tarvittaessa eläimen lähettäminen jatkohoitoon;

13) synnytysapu, johon kuuluvat keisarileikkauksista nautojen, lampaiden, vuohien ja kissojen keisarileikkaus;

14) eläimen lopetus.

9 §

Eläinlääkäripalvelujen järjestämisvastuu

Kunkin järjestäjän järjestämisvastuun laajuus määräytyy alueellisten tarpeiden perusteella ottaen huomioon, mitä tässä pykälässä säädetään.

Järjestäjän tulee järjestää 8 §:n mukaiset palvelut ainakin elintarvike- tai turkistuotantoa varten pidettäville eläimille. Lisäksi tulee järjestää sellainen eläimen äkillisen ja vakavan sairastumisen, vahingoittumisen tai sairauden vaikeutumisen edellyttämä välitön arviointi ja hoito, jota ei voida siirtää ilman sairauden pahenemista tai eläimen merkittävää kärsimystä, sekä eläimen lopetus eläinsuojelullisin perustein (*kiireellinen eläinlääkärinapu*).

Muut 8 §:n mukaiset palvelut kuuluvat järjestämisvastuuseen siltä osin kuin niiden järjestäminen on tarpeen kyseisten palvelujen riittävän ja kohtuuhintaisen alueellisen saatavuuden sekä 2 momentissa mainittujen ja muiden järjestäjälle tässä laissa säädettyjen tehtävien asianmukaisen hoidon turvaamiseksi.

Järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen mitoituksessa on otettava huomioon yksityisten eläinlääkäripalvelun tuottajien järjestäjän alueella tarjoamat palvelut.

10 §

Eläinlääkäripalvelujen saatavuus

Järjestämisvastuuseen kuuluvien palvelujen tulee olla saatavilla niitä kotieläimiä varten, joiden omistajan tai haltijan asuin- tai kotipaikka on järjestäjän alueella. Eläinten pitopaikassa annettavien eläinlääkäripalvelujen tulee olla saatavilla järjestäjän alueella pidettäviä kotieläimiä varten.

Järjestäjän tulee huolehtia, että järjestämisvastuuseen kuuluvia eläinlääkäripalveluja on saatavilla arkipäivisin ainakin virka-aikaan.

Kiireellinen eläinlääkärinapu on järjestettävä sitä tarvitsevia eläimiä varten myös virka-ajan ulkopuolella. Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, kiireellistä eläinlääkäriapua on annettava kaikille järjestäjän alueella oleville kotieläimille, jollei voida pitää olosuhteisiin nähden kohtuullisena, että eläin viedään saamaan eläinlääkärinapua järjestämisvastuussa olevan järjestäjän alueelle.

Järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen tulee olla saatavilla palveluiden käyttäjien kannalta kohtuullisessa ajassa ja kohtuullisella etäisyydellä maantieteelliset olosuhteet huomioon ottaen.

Eläinlääkäripalvelut tulee järjestää siten, että eläinlääkäri käy tarvittaessa eläinten pitopaikassa, kun palveluja tuotetaan elintarvike- tai turkistuotantoa varten pidettäville kotieläimille, hevoseläimille sekä sellaisille muille suurikokoisille kotieläimille, joita ei voida ilman merkittävää vaivaa kuljettaa eläinlääkärin vastaanotolle.

15 §

Järjestäjän perimät maksut järjestämisvastuuseen kuuluvista eläinlääkäripalveluista

— — — —

18 §

Yliopistollisen eläinsairaalan tuottamat julkiset eläinlääkäripalvelut

Yliopistollista eläinsairaalaa ylläpitävä Helsingin yliopisto (jäljempänä *yliopisto*) tuottaa 9 §:n mukaisesti järjestäjien järjestämisvastuuseen kuuluvia eläinlääkäripalveluja julkisina eläinlääkäripalveluina siinä laajuudessa kuin eläinlääkäreiden koulutuksen ja eläinlääketieteellisen tutkimuksen tarkoituksenmukainen järjestäminen vaatii. Palveluja tuotetaan eläinsairaalan julkisten palvelujen toiminta-alueella, johon voi kuulua Uudenmaan ja Päijät-Hämeen maakuntiin kuuluvia alueita. Poiketen siitä, mitä 10 §:ssä ja 13 §:n 2 momentissa säädetään, yliopisto vastaa tuottamiensa palvelujen saatavuudesta ja laadusta.

— —

Yliopiston velvollisuuksiin sen tuottaessa eläinlääkäripalveluja, jotka järjestäjä korvaa, sovelletaan, mitä järjestäjän velvollisuuksista säädetään 8, 10, 11 ja 13 §:ssä.

— —

33 §

Julkisin varoin tuettuja eläinlääkäripalveluja koskeva avoimuus- ja raportointivelvollisuus

Järjestämisvastuuseen kuuluvien julkisin varoin tuettujen eläinlääkäripalvelujen tuottajaan sovelletaan, mitä eräitä yrityksiä koskevasta taloudellisen toiminnan avoimuus- ja tiedonantovelvollisuudesta annetussa laissa (19/2003) säädetään eräiden yritysten velvollisuudesta pitää erillistä kirjanpitoa tai laatia eriyttämislaskelma yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvistä palveluista, erilliskirjanpitoon liittyvästä avoimuusvelvollisuudesta, tietojen säilyttämisestä ja kokoamisesta sekä ministeriön ja muiden viranomaisten tiedonsaanti- ja tiedonanto-oikeuksista.

Järjestäjän tulee koota ja omien tulojensa lisäksi kuvata tiedot palkkioista, joita kunnaneläinlääkärit ovat perineet järjestämisvastuuseen kuuluvista eläinlääkäripalveluista, vähennettyinä palkkioiden hankkimiseen kohdistuvilla kuluilla. Edellä 1 momentissa mainitun lain säännöksiä tiedonsaanti- ja tiedonanto-oikeuksista sovelletaan myös mainittuihin tietoihin.

Tuki järjestämisvastuuseen kuuluviin eläinlääkäripalveluihin raportoidaan Euroopan unionin valtiontukisääntöjen mukaisesti. Järjestäjien tulee toimittaa tukea koskevat tiedot maa- ja metsätalousministeriölle.

37 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2025.

— —

_____

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2025.

_____

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Maa- ja metsätalousministeri

Liite
Rinnakkaisteksti

Laki

eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eläinlääkintähuoltolain (285/2023) 1 §, 2 §:n 1 kohta, 8–10 §, 15 §:n 4 momentti, 17 §:n 3 momentti, 18 §:n 1 ja 4 momentti, 33 § sekä 37 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
1 §	1 §
Lain tarkoitus ja soveltamisala	*Lain tarkoitus ja soveltamisala*
Tämän lain tarkoituksena on edistää ja ylläpitää eläinten terveyttä ja hyvinvointia sekä kansanterveyttä erityisesti varmistamalla eläinlääkäripalvelujen laatu sekä turvaamalla yhdenvertaiset, toimivat ja kohtuuhintaiset *julkiset* eläinlääkäripalvelut koko maassa.	Tämän lain tarkoituksena on edistää ja ylläpitää eläinten terveyttä ja hyvinvointia sekä kansanterveyttä erityisesti varmistamalla eläinlääkäripalvelujen laatu sekä turvaamalla *julkisen vallan toimenpitein* yhdenvertaiset, toimivat ja kohtuuhintaiset eläinlääkäripalvelut koko maassa.
Tässä laissa säädetään eläinlääkäripalvelujen järjestämisestä, ohjauksesta ja valvonnasta.	Tässä laissa säädetään eläinlääkäripalvelujen järjestämisestä, ohjauksesta ja valvonnasta.
Tässä laissa säädetään lisäksi elintarviketurvallisuuden, eläinten terveyden ja eläinten hyvinvoinnin valvonnasta sekä eläintautien vastustamistyöstä kunnissa. Näistä säädetään myös elintarvikelaissa (297/2021), eläintautilaissa (76/2021), eläimistä saatavista sivutuotteista annetussa laissa (517/2015), eläinsuojelulaissa (247/1996), eläinten kuljetuksesta annetussa laissa (1429/2006), eläinten lääkitsemisestä annetussa laissa (387/2014) sekä eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetussa laissa (1069/2021).	Tässä laissa säädetään lisäksi elintarviketurvallisuuden, eläinten terveyden ja eläinten hyvinvoinnin valvonnasta sekä eläintautien vastustamistyöstä kunnissa. Näistä säädetään myös elintarvikelaissa (297/2021), eläintautilaissa (76/2021), eläimistä saatavista sivutuotteista annetussa laissa (517/2015), *eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa (693/2023)*, eläinten kuljetuksesta annetussa laissa (1429/2006), eläinten lääkitsemisestä annetussa laissa (387/2014) sekä eläinten tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetussa laissa (1069/2021).
2 §	2 §
Määritelmät	*Määritelmät*
Tässä laissa tarkoitetaan:	Tässä laissa tarkoitetaan:
1) *kotieläimellä* kesyä eläintä, jota ihminen pitää ja hoitaa hyödyn, seuran tai harrastuksen	1) *kotieläimellä* kesyä eläintä, jota ihminen pitää ja hoitaa hyödyn, seuran tai harrastuksen

Voimassa oleva laki

vuoksi, poroa, tarhattua nisäkästä, lintua ja mehiläistä sekä vesiviljelyeläintä, ei kuitenkaan tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annetun lain (497/2013) soveltamisalaan kuuluvaa eläintä tai eläintä, jota pidetään eläinsuojelulaissa tarkoitetussa eläintarhassa;

— — — — — — — — — — — — — — —

8 §

Eläinlääkäripalvelujen järjestämisvastuu

Järjestäjä vastaa yleisen edun kannalta välttämättömien eläinlääkäripalvelujen järjestämisestä alueellaan (*järjestämisvastuu*). Järjestämisvastuu sisältää eläinlääkäripalvelut niitä kotieläimiä varten, joiden omistajan tai haltijan asuin- tai kotipaikka on järjestäjän alueella, sekä eläinten pitopaikassa annettavat eläinlääkäripalvelut järjestäjän alueella pidettäviä kotieläimiä varten.

Ehdotus

vuoksi, poroa, tarhattua nisäkästä, lintua ja mehiläistä sekä vesiviljelyeläintä, ei kuitenkaan tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelusta annetun lain (497/2013) soveltamisalaan kuuluvaa eläintä tai eläintä, jota pidetään *eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa* tarkoitetussa eläintarhassa;

— — — — — — — — — — — — — — —

8 §

Yleisen edun kannalta välttämättömät eläinlääkäripalvelut

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden kannalta välttämättömät eläinlääkäripalvelut, jotka turvataan tarvittavilta osin julkisen järjestämisvastuun kautta, ovat:

1) yleistutkimus ja terveydentilan arviointi eläinten terveyden todentamiseksi;

2) kissojen ja koirien tunnistusmerkintä;

3) eläinterveyskäynnit, joista säädetään tarttuvista eläintaudeista sekä tiettyjen eläinterveyttä koskevien säädösten muuttamisesta ja kumoamisesta ("eläinterveyssäännöstö") annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/429 25 artiklassa, sekä elintarviketuotantoa varten pidettävien eläinten pitopaikoissa tehtävät terveydenhuoltokäynnit ja terveydenhuoltosuunnitelmat;

4) rokotus;

5) loisten häätöön ja ehkäisyyn liittyvät toimenpiteet;

6) suun terveydenhuoltoon liittyvät välttämättömät perustoimenpiteet tai, jos se on toimenpiteen laajuus tai vaativuus huomioon ottaen tarkoituksenmukaista, jatkohoitoon lähettäminen;

7) sarvien ja sarven aiheiden poistaminen naudoilta ja vuohilta;

8) lisääntymiseen liittyvät tarkastukset ja tutkimukset sekä lisääntymisongelmien hoito elintarviketuotantoa varten pidettäville naudoille, sioille, lampaille, vuohille ja poroille;

9) kastraatio naudalle, sialle, lampaalle, vuohelle, porolle, koiralle ja kissalle sekä sterilisaatio kissalle;

Voimassa oleva laki

Ehdotus

10) sairaan eläimen kliininen tutkimus ja hoitotarpeen arviointi, tavanomaisten näytteiden ottaminen ja pikatestaus tai toimittaminen laboratoriotutkimuksiin eläimen sairauden syyn selvittämiseksi sekä tarvittaessa eläimen lähettäminen jatkotutkimuksiin;

11) sairaalle elintarvike- tai turkistuotantoa varten pidettävälle eläimelle tarvittava hoito, jota on mahdollista antaa eläimen pitopaikassa ja johon kuuluu myös nautaeläimen juoksutusmahaleikkaus;

12) perustasoinen ensiapuluonteinen hoito, jota tarvitaan muulle kuin 11 kohdassa mainitulle eläimelle, johon kuuluvat ruoansulatuskanavan ja virtsateiden häiriöiden konservatiivinen hoito, tulehdus- ja kiputilojen hoito, sokin hoito, metabolisten häiriöiden hoito, haavojen ompelu, muu vastaava enintään vähäisiä kirurgisia toimenpiteitä sisältävä hoito, tavanomaisimpien pienten kotieläinten luunmurtumien immobilisaatio sekä hoitoon liittyvä välttämätön jatkokäsittely tai lääkehoito ja tarvittaessa eläimen lähettäminen jatkohoitoon;

13) synnytysapu, johon kuuluvat keisarileikkauksista nautojen, lampaiden, vuohien ja kissojen keisarileikkaus;

14) eläimen lopetus.

9 §

Järjestämisvastuuseen kuuluvat eläinlääkäripalvelut

Järjestämisvastuuseen kuuluvat seuraavat eläinlääkäripalvelut:

1) yleistutkimus ja terveydentilan arviointi eläinten terveyden todentamiseksi;

2) kissojen ja koirien tunnistusmerkintä;

3) eläinterveyskäynnit, joista säädetään tarttuvista eläintaudeista sekä tiettyjen eläinterveyttä koskevien säädösten muuttamisesta ja kumoamisesta ("eläinterveyssäännöstö") annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/429 25 artiklassa, sekä elintarviketuotantoa varten pidettävien eläinten pitopaikoissa tehtävät terveydenhuoltokäynnit ja terveydenhuoltosuunnitelmat;

9 §

Eläinlääkäripalvelujen järjestämisvastuu

Kunkin järjestäjän järjestämisvastuun laajuus määräytyy alueellisten tarpeiden perusteella ottaen huomioon, mitä tässä pykälässä säädetään.

Järjestäjän tulee järjestää 8 §:n mukaiset palvelut ainakin elintarvike- tai turkistuotantoa varten pidettäville eläimille. Lisäksi tulee järjestää sellainen eläimen äkillisen ja vakavan sairastumisen, vahingoittumisen tai sairauden vaikeutumisen edellyttämä välitön arviointi ja hoito, jota ei voida siirtää ilman sairauden pahenemista tai eläimen merkittävää

Voimassa oleva laki

4) rokotus;
5) loisten häätöön ja ehkäisyyn liittyvät toimenpiteet;
6) suun terveydenhuoltoon liittyvät välttämättömät perustoimenpiteet tai, jos se on toimenpiteen laajuus tai vaativuus huomioon ottaen tarkoituksenmukaista, jatkohoitoon lähettäminen;
7) sarvien ja sarven aiheiden poistaminen naudoilta ja vuohilta;
8) lisääntymiseen liittyvät tarkastukset ja tutkimukset sekä lisääntymisongelmien hoito elintarviketuotantoa varten pidettäville naudoille, sioille, lampaille, vuohille ja poroille;
9) kastraatio naudalle, sialle, lampaalle, vuohelle, porolle, koiralle ja kissalle sekä sterilisaatio kissalle;
10) sairaan eläimen kliininen tutkimus ja hoitotarpeen arviointi, tavanomaisten näytteiden ottaminen ja pikatestaus tai toimittaminen laboratoriotutkimuksiin eläimen sairauden syyn selvittämiseksi sekä tarvittaessa eläimen lähettäminen jatkotutkimuksiin;
11) sairaalle elintarvike- tai turkistuotantoa varten pidettävälle eläimelle tarvittava hoito, jota on mahdollista antaa eläimen pitopaikassa ja johon kuuluu myös nautaeläimen juoksutusmahaleikkaus;
12) perustasoinen ensiapuluonteinen hoito, jota tarvitaan muulle kuin 11 kohdassa mainitulle eläimelle, johon kuuluvat ruoansulatuskanavan ja virtsateiden häiriöiden konservatiivinen hoito, tulehdus- ja kiputilojen hoito, sokin hoito, metabolisten häiriöiden hoito, haavojen ompelu, muu vastaava enintään vähäisiä kirurgisia toimenpiteitä sisältävä hoito, tavanomaisimpien pienten kotieläinten luunmurtumien immobilisaatio sekä hoitoon liittyvä välttämätön jatkokäsittely tai lääkehoito ja tarvittaessa eläimen lähettäminen jatkohoitoon;
13) synnytysapu, johon kuuluvat keisarileikkauksista nautojen, lampaiden, vuohien ja kissojen keisarileikkaus;
14) eläimen lopetus.

Ehdotus

kärsimystä, sekä eläimen lopetus eläinsuojelullisin perustein ***(kiireellinen eläinlääkärinapu)****.*

Muut 8 §:n mukaiset palvelut kuuluvat järjestämisvastuuseen siltä osin kuin niiden järjestäminen on tarpeen kyseisten palvelujen riittävän ja kohtuuhintaisen alueellisen saatavuuden sekä 2 momentissa mainittujen ja muiden järjestäjälle tässä laissa säädettyjen tehtävien asianmukaisen hoidon turvaamiseksi.

Järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen mitoituksessa on otettava huomioon yksityisten eläinlääkäripalvelun tuottajien järjestäjän alueella tarjoamat palvelut.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
10 §	10 §
Eläinlääkäripalvelujen saatavuus	*Eläinlääkäripalvelujen saatavuus*
	Järjestämisvastuuseen kuuluvien palvelujen tulee olla saatavilla niitä kotieläimiä varten, joiden omistajan tai haltijan asuin- tai kotipaikka on järjestäjän alueella. Eläinten pitopaikassa annettavien eläinlääkäripalvelujen tulee olla saatavilla järjestäjän alueella pidettäviä kotieläimiä varten.
Järjestäjän tulee huolehtia, että järjestämisvastuuseen kuuluvia eläinlääkäripalveluja on saatavilla arkipäivisin ainakin virka-aikaan.	Järjestäjän tulee huolehtia, että järjestämisvastuuseen kuuluvia eläinlääkäripalveluja on saatavilla arkipäivisin ainakin virka-aikaan.
Eläimen äkillisen ja vakavan sairastumisen, vahingoittumisen tai sairauden vaikeutumisen edellyttämä välitön arviointi ja hoito, jota ei voida siirtää ilman sairauden pahenemista tai eläimen merkittävää kärsimystä, sekä eläimen lopetus eläinsuojelullisin perustein (kiireellinen eläinlääkärinapu) on järjestettävä sitä tarvitsevia eläimiä varten myös virka-ajan ulkopuolella.	Kiireellinen eläinlääkärinapu on järjestettävä sitä tarvitsevia eläimiä varten myös virka-ajan ulkopuolella. Poiketen siitä, mitä *1 momentissa* säädetään, kiireellistä eläinlääkäriapua on annettava kaikille järjestäjän alueella oleville kotieläimille, jollei voida pitää olosuhteisiin nähden kohtuullisena, että eläin viedään saamaan eläinlääkärinapua järjestämisvastuussa olevan järjestäjän alueelle.
Poiketen siitä, mitä 8 §:ssä säädetään, kiireellistä eläinlääkäriapua on annettava kaikille järjestäjän alueella oleville kotieläimille, jollei voida pitää olosuhteisiin nähden kohtuullisena, että eläin viedään saamaan eläinlääkärinapua järjestämisvastuussa olevan järjestäjän alueelle.	
Järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen tulee olla saatavilla palveluiden käyttäjien kannalta kohtuullisessa ajassa ja kohtuullisella etäisyydellä maantieteelliset olosuhteet huomioon ottaen.	Järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen tulee olla saatavilla palveluiden käyttäjien kannalta kohtuullisessa ajassa ja kohtuullisella etäisyydellä maantieteelliset olosuhteet huomioon ottaen.
Eläinlääkäripalvelut tulee järjestää siten, että eläinlääkäri käy tarvittaessa eläinten pitopaikassa, kun palveluja tuotetaan elintarvike- tai turkistuotantoa varten pidettäville kotieläimille, hevoseläimille sekä sellaisille muille suurikokoisille kotieläimille, joita ei voida ilman merkittävää vaivaa kuljettaa eläinlääkärin vastaanotolle.	Eläinlääkäripalvelut tulee järjestää siten, että eläinlääkäri käy tarvittaessa eläinten pitopaikassa, kun palveluja tuotetaan elintarvike- tai turkistuotantoa varten pidettäville kotieläimille, hevoseläimille sekä sellaisille muille suurikokoisille kotieläimille, joita ei voida ilman merkittävää vaivaa kuljettaa eläinlääkärin vastaanotolle.
Eläinlääkäripalvelujen mitoituksessa on otettava huomioon yksityisten eläinlääkäripalvelun tuottajien järjestäjän alueella tarjoamat palvelut.	

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
15 §	15 §
Järjestäjän perimät maksut järjestämisvastuuseen kuuluvista eläinlääkäripalveluista	*Järjestäjän perimät maksut järjestämisvastuuseen kuuluvista eläinlääkäripalveluista*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 ja 2 momentissa säädetystä maksujen kohtuullisuutta koskevasta vaatimuksesta asettamalla maksujen enimmäismäärät niiden eläinlääkäripalvelujen osalta, joita pidetään eläinten terveyden ja hyvinvoinnin ja kansanterveyden turvaamisen kannalta keskeisimpinä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan lisäksi säätää maksun tarkistamisesta indeksin muutoksen mukaisesti.	Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 ja 2 momentissa säädetystä maksujen kohtuullisuutta koskevasta vaatimuksesta asettamalla maksujen enimmäismäärät niiden *julkiseen järjestämisvastuuseen kuuluvien* eläinlääkäripalvelujen osalta, joita pidetään eläinten terveyden ja hyvinvoinnin ja kansanterveyden turvaamisen kannalta keskeisimpinä. Valtioneuvoston asetuksella voidaan lisäksi säätää maksun tarkistamisesta indeksin muutoksen mukaisesti.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
17 §	17 §
Muiden kuin järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen järjestäminen	*Muiden kuin järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen järjestäminen*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Kuntalaissa säädetään lisäksi järjestäjän velvollisuudesta antaa kilpailutilanteessa markkinoilla harjoitettava toiminta osakeyhtiön, osuuskunnan, yhdistyksen tai säätiön hoidettavaksi, jos tällainen toiminta on muuta kuin vähäistä eikä muukaan yhtiöittämisvelvollisuutta koskeva poikkeusperuste sovellu.	*Järjestäjän tuottamiin eläinlääkäripalveluihin ei sovelleta, mitä muualla laissa säädetään velvollisuudesta antaa kilpailutilanteessa markkinoilla harjoitettava toiminta osakeyhtiön, osuuskunnan, yhdistyksen tai säätiön hoidettavaksi*.
18 §	18 §
Yliopistollisen eläinsairaalan tuottamat julkiset eläinlääkäripalvelut	*Yliopistollisen eläinsairaalan tuottamat julkiset eläinlääkäripalvelut*
Yliopistollista eläinsairaalaa ylläpitävä Helsingin yliopisto (jäljempänä *yliopisto*) tuottaa 9 §:ssä tarkoitettuja eläinlääkäripalveluja julkisina eläinlääkäripalveluina siinä laajuudessa kuin eläinlääkäreiden koulutuksen ja eläinlääketieteellisen tutkimuksen tarkoituksenmukainen järjestäminen vaatii. Palveluja tuotetaan eläinsairaalan julkisten palvelujen toiminta-alueella, johon voi kuulua Uudenmaan ja Päijät-Hämeen maakuntiin kuuluvia alueita. Poiketen siitä, mitä 10 §:ssä ja 13 §:n 2	Yliopistollista eläinsairaalaa ylläpitävä Helsingin yliopisto (jäljempänä *yliopisto*) tuottaa *9 §:n mukaisesti järjestäjien järjestämisvastuuseen kuuluvia* eläinlääkäripalveluja julkisina eläinlääkäripalveluina siinä laajuudessa kuin eläinlääkäreiden koulutuksen ja eläinlääketieteellisen tutkimuksen tarkoituksenmukainen järjestäminen vaatii. Palveluja tuotetaan eläinsairaalan julkisten palvelujen toiminta-alueella, johon voi kuulua Uudenmaan ja Päijät-Hämeen maakuntiin kuuluvia alueita. Poiketen siitä, mitä 10 §:ssä ja 13 §:n 2

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
momentissa säädetään, yliopisto vastaa tuottamiensa palvelujen saatavuudesta ja laadusta.	momentissa säädetään, yliopisto vastaa tuottamiensa palvelujen saatavuudesta ja laadusta.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Yliopiston velvollisuuksiin sen tuottaessa eläinlääkäripalveluja, jotka järjestäjä korvaa, sovelletaan, mitä järjestäjän velvollisuuksista säädetään 8–11 ja 13 §:ssä.	Yliopiston velvollisuuksiin sen tuottaessa eläinlääkäripalveluja, jotka järjestäjä korvaa, sovelletaan, mitä järjestäjän velvollisuuksista säädetään *8, 10, 11* ja 13 §:ssä.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
33 §	33 §
Julkisin varoin tuettuja eläinlääkäripalveluja koskeva avoimuusvelvollisuus	*Julkisin varoin tuettuja eläinlääkäripalveluja koskeva avoimuus**- ja raportointi**velvollisuus*
Järjestämisvastuuseen kuuluvien julkisin varoin tuettujen eläinlääkäripalvelujen tuottajaan sovelletaan, mitä eräitä yrityksiä koskevasta taloudellisen toiminnan avoimuus- ja tiedonantovelvollisuudesta annetussa laissa (19/2003) säädetään eräiden yritysten velvollisuudesta pitää erillistä kirjanpitoa tai laatia eriyttämislaskelma yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvistä palveluista, erilliskirjanpitoon liittyvästä avoimuusvelvollisuudesta, tietojen säilyttämisestä ja kokoamisesta sekä ministeriön ja muiden viranomaisten tiedonsaanti- ja tiedonanto-oikeuksista.	Järjestämisvastuuseen kuuluvien julkisin varoin tuettujen eläinlääkäripalvelujen tuottajaan sovelletaan, mitä eräitä yrityksiä koskevasta taloudellisen toiminnan avoimuus- ja tiedonantovelvollisuudesta annetussa laissa (19/2003) säädetään eräiden yritysten velvollisuudesta pitää erillistä kirjanpitoa tai laatia eriyttämislaskelma yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvistä palveluista, erilliskirjanpitoon liittyvästä avoimuusvelvollisuudesta, tietojen säilyttämisestä ja kokoamisesta sekä ministeriön ja muiden viranomaisten tiedonsaanti- ja tiedonanto-oikeuksista.
Järjestäjän tulee koota ja omien tulojensa lisäksi kuvata tiedot palkkioista, joita kunnaneläinlääkärit ovat perineet järjestämisvastuuseen kuuluvista eläinlääkäripalveluista, vähennettyinä palkkioiden hankkimiseen kohdistuvilla kuluilla. Edellä 1 momentissa mainitun lain säännöksiä tiedonsaanti- ja tiedonanto-oikeuksista sovelletaan myös mainittuihin tietoihin.	Järjestäjän tulee koota ja omien tulojensa lisäksi kuvata tiedot palkkioista, joita kunnaneläinlääkärit ovat perineet järjestämisvastuuseen kuuluvista eläinlääkäripalveluista, vähennettyinä palkkioiden hankkimiseen kohdistuvilla kuluilla. Edellä 1 momentissa mainitun lain säännöksiä tiedonsaanti- ja tiedonanto-oikeuksista sovelletaan myös mainittuihin tietoihin. *Tuki järjestämisvastuuseen kuuluviin eläinlääkäripalveluihin raportoidaan Euroopan unionin valtiontukisääntöjen mukaisesti. Järjestäjien tulee toimittaa tukea koskevat tiedot maa- ja metsätalousministeriölle.*

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
37 §	37 §
Voimaantulo	*Voimaantulo*
Tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.	*Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2025.*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —

_____

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2025.

6 § Eron myöntäminen Markku Naumaselle Vantaan käräjäoikeuden lautamiehen tehtävästä ja täydennysvaalin toimittaminen

VD/7114/00.00.01.00/2021

PT/JT

Markku Naumanen on 14.1.2024 saapuneella viestillään pyytänyt eroa käräjäoikeuden lautamiehen tehtävästä henkilökohtaisesta syystä.

Itä-Uudenmaan käräjäoikeus on vuoden 2019 alusta lukien muodostettu yhdistämällä neljä käräjäoikeutta; Itä-Uudenmaan, Tuusulan ja Vantaan käräjäoikeus sekä osa Hyvinkään käräjäoikeudesta. Itä-Uudenmaan käräjäoikeus on asiakasmäärältään Suomen suurin ja henkilöstömäärältään toisiksi suurin käräjäoikeus.

Käräjäoikeuden lautamiehistä annetun lain 4 §:n mukaan kunnanvaltuusto valitsee lautamiehet valtuuston toimikautta vastaavaksi ajaksi. Jos pääkäsittely on kesken 1 momentissa säädetyn toimikauden loppuessa, lautamiehen tehtävä jatkuu, kunnes asia on käräjäoikeudessa ratkaistu. Käräjäoikeuden lautamiehistä annetun lain 2 §:n mukaan lautamiehen tulee olla käräjäoikeuden tuomiopiiriin kuuluvassa kunnassa asuva Suomen kansalainen, joka ei ole konkurssissa, jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu ja jota on pidettävä sopivana toimimaan lautamiehenä.

Lautamieheksi ei saa valita henkilöä, joka on alle 25-vuotias tai joka on täyttänyt 65 vuotta. Lautamiehenä ei saa olla henkilö, jolla on virka yleisessä tuomioistuimessa tai Rikosseuraamuslaitoksessa taikka joka virassaan suorittaa ulosottotehtäviä, rikosten esitutkintaa taikka tulli- tai poliisivalvontaa, eikä myöskään syyttäjä, asianajaja taikka muu ammatikseen asianajoa harjoittava henkilö.

Käräjäoikeuden lautamiehistä annetun lain 10 §:n mukaan, jos lautamies menettää kelpoisuutensa tai muuten tulee sopimattomaksi lautamiehen tehtävään, käräjäoikeuden on oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetussa kokoonpanossa vapautettava hänet tehtävästään tai määrättävä, ettei lautamies määräaikana saa hoitaa lautamiehen tehtävää. Ennen tehtävästä vapauttamista lautamiehelle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

Kunnasta valittavien lautamiesten tulee mahdollisimman tasapuolisesti edustaa kunnan väestön ikä-, elinkeino-, sukupuoli- ja kielijakaumaa.

Tuomioistuinvirasto on määrännyt Vantaan käräjäoikeuden lautamiesten lukumääräksi 60. Lautamiesten valinnassa tulee korostaa lautamiehen tuomarintehtävää ja että lautamies ei ole poliittisella valtakirjalla toimiva kunnallinen luottamushenkilö, vaan hänen tulee olla riippumaton.

Kaupunginvaltuusto on päätöksellään 23.8.2021 § 21 valinnut käräjäoikeuden lautamiehiksi toimikaudelle 2021–2025 seuraavat henkilöt:

Antti Kortesalmi	Calle Viteli (kv 14.11.2022 § 5)
Eeva Wetterstrand-Pihola	Ari Siponen
Hannu Puranen	Sari Linnansalmi
Ilkka Meriläinen	Juha-Pekka Mäkelä (kv 31.1.2022 § 3)

Irina Alanne	Markku Naumanen
Jenny Nyman	Peter Nyström
Kari Anttila	Eeva Lammenranta
Mikko Ilmonen	Hannu Savolainen
Outi Tulosmaa	Teemu Uimonen
Pasi Hakala	Ari Jussila
Susanna Issakainen	Sanna Puuppo-Ponomarev
Camilla Garchi (kv 27.2.2023 § 4)	Kai Laaksonen
Virpi Kuorikoski	Taina Raitanen
Pekka Äikäs	Kalle Kivimaa
Siv Lindfors	Paavo Airaksinen
Anatoly Lvov	Mira Sten
Tiina-Maaria Päivinen	Anni Salonen
Lars-Peter Bäckström	Nina Ndukwe
Emilia Vesanto	Heini Salmela (kv 22.8.2022 § 4)
Marko Tuppurainen	Jari Pellinen
Vesa-Pekka Meskanen	Jarmo Lahti
Hanna Koivula	Martti Vilpas
Ulla-Maija Kopra	Tiina Arlin
Juha Kähärä	Pia Heikkinen
Nina Uskola	Georgiana Forsang
Timo Jelekäinen	Anne Lehto
Paula Leppäkoski	Pirkko Kotila (kv 28.3.2022 § 4)
Päivi Viljasalo	Saara Antturi
Juha Lahdensuu	Tommi Bäckström
Kalle Eklund	Martti Paavilainen

Kaupunginhallitus 29.1.2024 § 6

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle
a) myönnettäväksi Markku Naumaselle ero Vantaan käräjäoikeuden lautamiehen tehtävästä, ja
b) toimitettavaksi Vantaan käräjäoikeuden lautamiehen täydennysvaali jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta 2021–2025.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

7 § Eron myöntäminen Aki Mäkipernaalle kaupunkiympäristölautakunnan jäsenen tehtävästä ja täydennysvaalin toimittaminen

VD/6983/00.00.01.00/2021

PT/JT

Aki Mäkipernaa on 18.1.2024 saapuneella viestillään pyytänyt eroa kaupunkiympäristölautakunnan jäsenen tehtävästä.

Kaupunkiympäristölautakunnan tehtävät:

Hallintosäännön 9 luvun 2 §:n mukaan kaupunkiympäristölautakunta vastaa:

- kaupunkirakenteen ja ympäristön kokonaisvaltaisesta kehittämisestä
- rakentamista ja muita toimenpiteitä koskevien lupien käsittelemisestä
- kaavojen noudattamisen sekä osaltaan rakennetun ympäristön ja rakennusten kunnossapidon ja hoidon valvonnasta
- kaupungin ympäristövastuullisuuden kehittämisestä
- yhteistyöstä muiden viranomaisten kanssa siltä osin kuin toisin ei ole määrätty

Hallintosäännön 7 luvun 4 §:n mukaan kaupunginvaltuusto valitsee kaupunkiympäristölautakuntaan kaupunginvaltuuston toimikaudeksi kerrallaan vähintään yhdeksän jäsentä ja yhtä monta henkilökohtaista varajäsentä. Lautakunnan varsinaisista jäsenistä vähintään 40 prosenttia tulee olla valtuutettuja.

Kaupunginvaltuusto nimeää lautakunnan jäsenistä yhden puheenjohtajaksi ja yhden varapuheenjohtajaksi. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Kuntalain 74 §:n mukaan vaalikelpoinen lautakuntaan on henkilö, joka on vaalikelpoinen valtuustoon, ei kuitenkaan:

1) asianomaisen lautakunnan alainen kunnan palveluksessa oleva henkilö;

2) henkilö, joka on asianomaisen lautakunnan tehtäväalueella toimivan, kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa;

3) henkilö, joka on hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka johtavassa ja vastuullisessa tehtävässä tai siihen rinnastettavassa asemassa liiketoimintaa harjoittavassa yhteisössä, jos kysymyksessä on sellainen yhteisö, jolle asianomaisessa lautakunnassa tavanomaisesti käsiteltävien asioiden ratkaisu on omiaan tuottamaan olennaista hyötyä tai vahinkoa.

Tasa-arvolain 4 a §:n 1 momentin mukaan kunnallisissa ja kuntien välisen yhteistoiminnan toimielimissä lukuun ottamatta kunnanvaltuustoja tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia.

Kaupunginvaltuusto on kokouksessaan 23.8.2021 § 11 valinnut kaupunkiympäristölautakuntaan

toimikaudeksi 2021–2025 seuraavat henkilöt:

Jäsen	**Henkilökohtainen varajäsen**
Anssi Aura, puheenjohtaja	Anneli Karhunen
Tarja Eklund, varapuheenjohtaja	Maiju Atzmon
Minna Erkkilä	Jukka Nevala
Oskari Iivarinen	Camilla Garchi
Siri Ahokas	Jaakko Linnakangas
Stefan Åstrand	Alex Björkell
Ida Tamminen	Milla Friman
Ville Rahkala	Jaakko Hakala
Mikko Merelä	Magnus Forsberg
Aki Mäkipernaa (kv 18.9.2023 § 5)	Jeppe Isberg
Suvi Karhu	Aive Pietilä (kv 19.12.2022 § 3)
Pekka Virkamäki	Petrus Pesonen
Anniina Kostilainen	Vaula Norrena (kv 21.8.2023 § 15)
Tuomas Mutanen	Tuure Savuoja (kv 21.8.2023 § 16)
Soili Haverinen	Jan Axberg
Antti Suni	Petri Seppälä
Jari Jääskeläinen	Anu Järveläinen (kv 28.2.2022 § 4)

Kaupunginhallitus 29.1.2024 § 7

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle
a) myönnettäväksi ero Aki Mäkipernaalle kaupunkiympäristölautakunnan jäsenen tehtävästä, ja
b) toimitettavaksi täydennysvaali jäljellä olevaksi ajaksi toimikaudesta 2021–2025.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

8 § Lausunto hallituksen esityksestä työvoimapalveluiden uudelleen järjestämiseen liittyvien lakien, valmiuslain ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamiseksi

VD/7953/03.00.00/2023

PT/JR/HS/STV/JT

Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää Vantaan kaupungilta lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta VN/23400/2023.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työvoimapalveluiden järjestämisestä annettua lakia, työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaanpanosta annettua lakia, työllistymisen monialaisesta edistämisestä annettua lakia, työttömyysturvalakia, sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annettua lakia, palkkaturvalakia, merimiesten palkkaturvalakia, tulotietojärjestelmästä annettua lakia, valmiuslakia, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annettua lakia ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia.

Esityksessä ehdotetaan tehtäväksi työvoimapalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaan lainsäädäntöön vähäisiä muutoksia, joilla edistetään työvoimapalveluiden järjestämisvastuun sujuvaa siirtoa. Työvoimaviranomaisen mahdollisuutta siirtää sopimuksella toisen kunnan tai kuntayhtymän viranhaltijalle työvoimaviranomaisen toimivaltaan kuuluvia tehtäviä laajennettaisiin koskemaan työvoimapalveluiden järjestämistä annetussa laissa säädettyjen tehtävien lisäksi myös muussa laissa työvoimaviranomaiselle säädettyjä tehtäviä.

Asiakastietojen käsittelyä ja käyttöoikeuksia sekä työvoimaviranomaisten hankkimia lisäosia koskevaa sääntelyä täsmennettäisiin. Asiakastietoja voitaisiin käsitellä nykyisten käyttötarkoituksien lisäksi kehittämis- ja hallintokeskukselle säädettyjen kansainvälisen rekrytoinnin palveluiden ja valtakunnallisen työvoimapalveluiden ja työttömyysturvan neuvontatehtävän hoitamiseen. Kehittämis- ja hallintokeskuksella olisi oikeus kieltää työvoimaviranomaisen hankkiman lisäosan liittäminen valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen myös silloin, kun työvoimaviranomaisen hankkima lisäosa on päällekkäinen käyttövelvoitteen piiriin kuuluvan valtakunnallisen tietojärjestelmäkokokonaisuuden kanssa. Vastaavasti kehittämis- ja hallintokeskuksella olisi myös oikeus sulkea lisäosa laissa säädetyin edellytyksin. Kehittämis- ja hallintokeskuksella olisi oikeus saada tulotietojärjestelmästä tietoja valtakunnallisten tietojärjestelmäpalveluiden tuottamiseksi.

Järjestämisvastuun siirtymiseen liittyvä siirtymäsäännöksiä täydennettäisiin henkilöstön siirtymisen, siirtyvien sopimusten sekä tuki- ja korvauspäätösten ja niihin liittyvien vastuiden osalta. Valtiolta kuntaan siirtyneen henkilön siirtäminen työvoimapalveluiden tuottamiseen liittyvien järjestelyjen yhteydessä työllisyysalueen toiseen kuntaan katsottaisiin liikkeenluovutuksesi vuoden 2025 ajan. Valtio vastaisi siirtyviin sopimuksiin liittyvistä vastuista ja niiden maksamisesta siltä osin kuin ne kohdistuvat järjestämisvastuun siirtoa edeltävään aikaan. Valtio korvaisi erikseen työvoimaviranomaiselle siirtyvistä tuki- ja korvauspäätöksistä aiheutuvat kustannukset valtion talousarvion rajoissa siltä osin kuin työvoimaviranomaisille siirtyy maksettavaksi järjestämisvastuun siirtoa edeltävään aikaan kohdistuvia tukia ja korvauksia. Lisäksi siirtymäsäännöksiin lisättäisiin mahdollisuus antaa kunnan tai kuntayhtymän palveluksessa olevalle käyttöoikeus työvoimapalvelujen valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmään ennen järjestämisvastuun siirtämistä asiakaspalvelun sujuvuuden ja jatkuvuuden turvaamiseksi.

Lisäksi esityksellä toteutettaisiin hallitusohjelmaan sisältyvää asiantuntijan harkintavallan lisäämistä työnhakijan palveluprosessissa. Työnhakijalle, jonka työttömyys on päättymässä kolmen kuukauden kuluessa tai joka on aloittamassa kolmen kuukauden kuluessa varusmies- tai siviilipalveluksen tai perhevapaan, ei pääsääntöisesti järjestettäisi työnhakukeskusteluja tai täydentäviä työnhakukeskusteluja. Edellytyksenä olisi lisäksi, että työttömyys päättyy vähintään kolmeksi kuukaudeksi tai varusmies- tai siviilipalvelus tai perhevapaa kestää vähintään kolme kuukautta eikä työnhakijan palvelutarve tai työnhakuvelvollisuuden asettaminen edellytä keskustelujen järjestämistä. Työnhakuvelvollisuuden asettamisessa edellä mainituille työnhakijoille otettaisiin huomioon työnhakijan mahdollisuus työllistyä lyhytkestoisiin töihin.

Valmiuslakiin tehtäisiin työvoimaviranomaisten muuttumisesta johtuvat välttämättömät muutokset.

Esitys liittyy valtion vuoden 2024 ensimmäiseen lisätalousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan pääosin 1.1.2025. Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 13 §:ään ehdotettu muutos tulisivat kuitenkin voimaan mahdollisimman pian. Voimaanpanolakiin ehdotetut muutokset tulisivat voimaan 1.8.2024 ja osa työttömyysturvalakiin ehdotetuista muutoksista ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettuun lakiin ehdotetut muutokset 1.9.2024.

Vastausohje. Lausunnot pyydetään antamaan vastaamalla *Lausuntopalvelu.fi:ssä* julkaistuun lausuntopyyntöön. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse**.**

Lausunnot pyydetään toimittamaan **perjantaihin 2.2.2024 klo 16 mennessä.**

Hallintosäännön 8 luvun 1 §:n mukaan kaupunginhallitus vastaa kaupungin puhevallan käyttämisestä ja lausuntojen antamisesta ulkopuolisille.

Liitteenä oleva lausunto on valmisteltu työllisyyden ja kotoutumisen palvelualueella työllisyyspalveluissa.

Kaupunginhallitus 29.1.2024 § 8

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään antaa työ- ja elinkeinoministeriölle liitteenä oleva lausunto hallituksen esitysluonnoksesta VN/23400/2023

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Liitteet:

- Luonnos: Vantaan kaupungin lausunto työ- ja elinkeinoministeriölle lausuntopyyntöön VN/23400/2023 hallituksen esitysluonnoksesta työvoimapalveluiden uudelleen järjestämiseen

liittyvien lakien, valmiuslain ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta

Täytäntöönpano: Lakiasiat- ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
Janne Riipinen, lakimies, puh: 040 500 2745, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Vantaa

LUONNOS_Vantaan kaupungin lausunto työ- ja elinkeinoministeriölle lausuntopyyntöön VN/23400/2023 hallituksen esitysluonnoksesta työvoimapalveluiden uudelleen järjestämiseen liittyvien lakien, valmiuslain ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta

VD/7953/03.00.00/2023

TEM:n lausunnonantajille esittämät kysymykset:

1. Järjestämisvastuun siirtoon liittyvät muutokset

a) Näkemyksenne asiakastietojen käsittelyä, käyttöoikeuksia, tiedonsaantioikeuksia sekä työvoimaviranomaisen hankkimia lisäosia koskevan sääntelyn täsmentämisestä (Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta: 112 §, 114 §, 120 §, 120 a § ja 125 §, Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaanpanosta annetun lain muuttamisesta: 14 §, Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 6 ja 13 §:n muuttamisesta annetun lain 13 §:n muuttamisesta):

Vantaan kaupungin lausunto:

Työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain 112 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädettyihin asiakastietojen käyttötarkoituksiin ehdotetaan lisättäväksi uutena asiakastietojen käyttötarkoituksena KEHA-keskuksen ELY-lain mukaiset työvoimapalveluihin liittyvät tehtävät. Vantaan kaupungin mukaan ehdotettu muutos on kannatettava, koska tehtävien hoitamisessa tarvitaan työvoimapalveluiden asiakastietojärjestelmää. KEHA-keskuksen tehtävänä on ehdotetun ELY-lain 3 a §:n 2 momentin 7 kohdan mukaan mm. tukea työvoimaviranomaisia työvoimapalvelujärjestelmän kehittämisessä. Mainittu kehittämistuki tulee olla todellinen.

Vuoden 2025 alusta työllisyyden edistämisen toimintaympäristö muuttuu merkittävästi. Muutoksella on myös tietosuojavaikutuksia. On rekisteröityjen kannalta tärkeää, että kunnallisilla työvoimaviranomaisilla ja KEHA-keskuksella on rekisterinpitäjinä vahva yhteinen tulkinta tietosuojaa koskevan lainsäädännön sisällöstä. Työvoimaviranomaisen näkökulmasta yhteinen tulkinta on tärkeä myös siksi, että KEHA-keskuksella olisi järjestämislain 120 a §:n 3 momentin nojalla valta sulkea työvoimaviranomaisen lisäosan yhteys asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen, jos sen tulkinnan mukaan henkilötietoja käsitellään lisäosassa asiakastietojen käyttötarkoitusten vastaisesti tai muuten 3 momentissa säädetyn vastaisesti. Yhteistä tulkintaa edistää riittävän selkeästi muotoiltu lainsäädäntö. Ns. TE-digin yhteydessä lain esitöissä (HE 225/2021 vp, s. 12) todettiin, että erityislainsäädännön uudistamisessa on odotettava tietyiltä osin yleislainsäädännön uudistustyön valmistumista automaattisen päätöksenteon osalta. Nyt kun hallintolakia ja tiedonhallintalakia koskevat uudistukset on toteutettu, olisi mahdollista jatkaa erityislainsäädännön kehittämistä huomioiden muuttunut toimintaympäristö ja kuntien lisääntynyt tarve hyödyntää tietoa vaikuttavien palveluiden

muotoilemiseksi. Erityislainsäännön selkeihin muotoiluihin on tästä syystä panostettava, jotta työvoimaviranomaisten kehittämistyölle on optimaalinen juridinen selkänoja.

Järjestämislain 114 §:ään ehdotettu lisäys, että henkilöasiakkaasta, työnantaja-asiakkaasta ja työvoimapalveluiden tuottajasta voitaisiin käsitellä myös KEHA-keskuksen asiointiin liittyviä tietoja, on perusteltu.

Järjestämislain 120 §:ään (*Työvoimapalvelujen valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut*) ehdotettu selkiyttäväksi tarkoitettu lisäys, että tietojärjestelmäpalveluihin katsottaisiin kuuluvaksi valtakunnallisen tietovarannon, palvelualustan sekä asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden lisäksi myös rajapinta, joka mahdollistaa työvoimaviranomaisten omien lisäosien liittämisen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen, on perusteltu. Kuitenkin pykälän ensimmäiseen momenttiin ehdotettu lisäys määrärahoista siten, että KEHA keskus kehittäisi tietojärjestelmäpalveluja yhteistyössä työvoimaviranomaisen kanssa (vain) määrärahojen puitteissa on ongelmallinen, koska pahimmillaan kehittämistyö voitaisiin jäädyttää em. kirjauksen perusteella, jolla olisi kunnille erittäin kielteiset vaikutukset. Vantaan kaupungin mukaan KEHA:n kehittämistyön tulee perustua tarve- ja asiakaslähtöisyyteen ja KEHA:n (valtion) tulee myös ymmärtää kuuden suurimman kaupungin erityistarpeet kehittämistyössä, koska niiden onnistuminen palvelee koko Suomea. Sen sijaan ehdotus, että järjestämislain 22 §:ssä tarkoitettuun työllisyyden edistämisen neuvottelukuntaan voitaisiin perustaa yhteiskehittämistä varten jaosto, on kannatettava, koska nimenomainen rakenne helpottaa yhteistyön käytännön toteutusta. Konkreettista esitystä jaostosta ei sisälly kuitenkaan käsillä olevaan esitykseen. Jaoston organisoinnissa tulisi huomioida pääkaupunkiseudun ja kuuden suurimman kaupungin kehittämistyön erityistarpeet.

HE-luonnoksessa esitetään säädettäväksi uusi 120 a §. Mainitun pykälän 1 momentissa säädettäisiin työvoimaviranomaisen lisäosan liittämisen edellytyksistä asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen. KEHA-keskuksella olisi toimivalta kieltää lisäosan liittäminen, jos se ei täyttäisi KEHA-keskuksen määrittelemiä teknisiä ja tietoturvaan liittyviä vaatimuksia. Vantaan kaupungin mukaan lähtökohta on KEHA-keskukselle kuuluvien rekisterinpitäjän vastuiden kannalta ymmärrettävä. On kuitenkin äärimmäisen tärkeää, että tekniset ja tietoturvaan liittyvät vaatimukset ovat etukäteen selkeästi ja luotettavasti muotoiltuja sekä kunnallisille työvoimaviranomaisille helposti saatavilla, jotta suunniteltujen lisäosien kilpailuttaminen voidaan toteuttaa onnistuneesti, ilman ikäviä yllätyksiä. KEHA:n onkin luotava teknisten ja tietoturvaan liittyvien vaatimusten osalta selkeä prosessi, jotta työvoimaviranomaisilla on niistä aina luotettava ja ajantasainen tieto. Osin ongelmallisena voidaan pitää myös KEHA-keskukselle ehdotettua mahdollisuutta kieltäytyä lisäosan liittämisestä tilanteissa, joissa lisäosa olisi sen arvion mukaan päällekkäinen käyttövelvollisuuden piiriin kuuluvan asiakastietojärjestelmäkokonaisuuden kanssa. Päällekkäisyyden kriteeri ja lisäosan käsite tulisi em. syystä määritellä mahdollisimman selvästi. Huomioon on otettava myös toimijoiden erilaisuus ja mm. pks-kuntien erityistarpeet.

Järjestämislain 120 a §:n 2 momenttiin ehdotettu KEHA-keskukselle annettava toimivalta päättää uusien rajapintojen toteuttamisesta on lähtökohdiltaan ymmärrettävä mutta em. määrärahasyistä ongelmallinen. Tarpeet rajapintojen toteuttamiseksi tulevat työvoimaviranomaisilta ja jos KEHA-keskus katsoisi, ettei sillä ole määrärahojen puitteissa mahdollisuutta edistää rajapinnan toteuttamista, työvoimaviranomaisen kehittämistyö pysähtyisi. Niin ei saa tapahtua.

Ehdotetun järjestämislain 120 a §:n 3 momentin perusteella työvoimaviranomainen vastaisi yksinään rekisterinpitäjän velvollisuuksista lisäosassa tapahtuvan henkilötietojen käsittelyn osalta. Käytännössä työvoimaviranomaiset olisivat alisteisessa asemassa suhteessa KEHA-keskukseen, jonka rekisterinpitäjyyteen sisältyisi määräävä asema suhteessa kuntiin ja mahdollisuus mm. sulkea lisäosan yhteys asiatietojärjestelmäkokonaisuuteen. Tosin KEHA-keskuksen tulisi kuulla työvoimaviranomaista

ennen sulkemista ja antaa tälle mahdollisuus korjata puutteet. Vantaan kaupungin mukaan ehdotetut säännökset edellyttävät, että lainsäädännön tasolla varmistetaan työvoimaviranomaisen ja KEHA-keskuksen välille toimiva yhteistyörakenne ja maininta KEHA:n toimimisesta resurssien puitteissa poistetaan.

Järjestämislain 125 §:n 3 momenttiin ehdotettu selventävä täsmennys, että järjestämisvastuussa oleva työvoimaviranomainen myöntäisi käyttöoikeuden sekä palveluksessaan oleville että niille toisen kunnan viranhaltijoille, jotka kyseisen työvoimaviranomaisen kanssa tehdyn sopimuksen nojalla hoitavat työvoimaviranomaisen tehtäviä on kannatettava.

Voimaanpanolain 14 §:ään ehdotettu uusi 3 momentti, jonka perusteella käyttöoikeus valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmään ja monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakastietojärjestään voitaisiin myöntää kunnassa toimeenpanon valmisteluun liittyviä tehtäviä hoitavalle, on kannatettava.

Lakiin tulotietojärjestelmästä 13 §:n 1 momentin 23 kohtaan ehdotettu uusi säännös on kannatettava, koska se mahdollistaa KEHA-keskuksen välittää työvoimaviranomaisille tulorekisterin tietoja, jotka ovat välttämättömiä palkkatuen, starttirahan, 55 vuotta täyttäneiden työllistämistuen, työllistämisvelvoitteen perusteella myönnettävän tuen sekä 55 vuotta täyttäneiden muutosturvakoulutuksen toimeenpanoa varten. Vantaan kaupungin mukaan työvoimaviranomaisilla tulisi olla toisiokäyttöoikeus KEHA-keskuksen tulotietojärjestelmästä saatavaan tietoon. Vaihtoehtoisesti työvoimaviranomaisille voitaisiin säätää käyttöoikeus tulotietojärjestelmästä saatavaan tietoon samalla tavalla kuin KEHA-keskukselle on säädetty. Toiminnan kehittämisen ja arvioimisen kannalta on tärkeää, että työvoimaviranomaisilla on oikeus tulorekisteritiedon hyödyntämiseen.

b) Näkemyksenne siirtyvistä sopimuksista sekä tuki- ja korvauspäätöksistä

(Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien

voimaanpanosta annetun lain muuttamisesta 10 ja 11 §):

Vantaan kaupungin lausunto:

Käsillä olevassa esityksessä ehdotetaan voimaanpanolakiin 10 §:ään, jossa säädetään sitovien sopimusten ja vastuiden siirtymisestä lisäystä: *”Valtio vastaa sopimuksiin liittyvistä vastuista siltä osin kuin ne kohdistuvat 1 päivä tammikuuta 2025 edeltävään aikaan”.* Vantaan kaupungin mukaan parempi muotoilu säännökselle olisi: ”*Valtio vastaa sopimuksiin liittyvistä vastuista ja valtion tai sen palveluksessa olevan aiheuttamista vahingoista siltä osin kuin ne kohdistuvat 1 päivä tammikuuta 2025 edeltävään aikaan. Valtio on vastuussa myös, kun seuraus ilmenee vuoden 2024 jälkeen*”. Säännöskohtaisten perusteluiden mukaan KEHA-keskus hoitaisi siirtyviin sopimuksiin liittyvät laskut siltä osin kuin ne kohdistuvat järjestämisvastuun siirtymistä edeltävään aikaan, vaikka lasku käsiteltäisiin ja saapuisi vuoden 2025 puolella.

Voimaanpanolain 11 §:n 2 momenttiin ehdotetaan uutta säännöstä, jonka mukaan valtio korvaa työvoimaviranomaisille siirtyvien päätösten perusteella maksettavaksi tulevat tuet ja korvaukset valtion talousarvion rajoissa siltä osin kuin ne kohdistuvat 1 päivä tammikuuta 2025 edeltävään aikaan. Esitys on kannatettava.

Vantaan kaupungin mukaan KEHA:n oikeudellisen tuen yksikön tulisi käsitellä ja viedä prosessit loppuun niiden kantelu- ja muiden oikeusprosessien osalta, jotka ovat tulleet vireille ennen vuotta 2025 ja koskevat valtion tai sen palveluksessa olevan menettelyä. Ei ole asianmukaista, että esimerkiksi kanteluasiaan annettavan ja valtiolta kesken jääneen selvityksen laatiminen siirtyisi valtiolta kunnalliselle työvoimaviranomaiselle. Em. tehtävä tulisi määritellä ELY-laissa KEHA:n oikeudellisen tuen yksikölle.

c) Näkemyksenne valtiolta kuntaan siirtynyttä henkilöstöä koskevaan muutosehdotukseen

(Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien

voimaanpanosta annetun lain muuttamisesta 6 §):

Voimaanpanolain 6 §:ään ehdotetaan seuraavaa lisäystä: *”Sen estämättä, mitä kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain (304/2003) 25 §:n 1 momentissa säädetään, jos kunnat sopivat työvoimapalveluiden tuottamista koskevien järjestelyjen yhteydessä valtiolta siirtyneen henkilön siirtymisestä* ***työllisyysalueen sisällä*** *toisen kunnan palvelukseen, siirto katsotaan liikkeenluovutukseksi vuoden 2025 loppuun saakka”*.

Vantaan kaupungin lausunto:

Ei lausuttavaa.

d) Näkemyksenne muista järjestämisvastuun siirtoon liittyvistä ehdotuksista:

Vantaan kaupungin lausunto:

Koska TE24-uudistuksessa määrättyjä julkisiin työvoimapalveluihin liittyviä tehtäviä on jätetty myös valtion vastuulle, on tarpeellista viimeistään nyt täsmentää tehtäviä hoitavat tahot valmiuslaissa tarkoitetuissa yhteiskunnallisissa poikkeusoloissa. Vantaan kaupungin mukaan esitys, että valmiuslain 91 §:ssä tarkoitetun työnvälityspakon toteuttamisesta vastaa työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa (380/2023) tarkoitetut työvoimaviranomaiset on perusteltu. Jotta yhteistyö toimii poikkeusoloissa saumattomasti, on valtion, kunnallisten työvoimaviranomaisten ja hyvinvointialueiden yhteistyötä kehitettävä myös muuten jatkuvana prosessina. Vantaan kaupungin mukaan valmiuslain 103 §:ssä olisi kuitenkin tarpeen määritellä nimenomaisesti työvoimaviranomaisen rooli henkilötietojen käsittelyssä. Jos TEM hoitaa kaikki EU:n yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitetut rekisterinpitäjän velvollisuudet, niin se olisi syytä ilmaista säännöksessä nimenomaisesti. Tämä siksi, että julkisten työvoimapalveluiden rekisterissä työvoimaviranomaiset vastaavat rekisterinpitäjän velvollisuuksista asiakkaidensa tietojen osalta pois lukien tehtävät, jotka on nimenomaisesti säädetty KEHA-keskukselle. Tämä seikka voi aiheuttaa sekaannusta työvelvollisuusrekisterin osalta, ellei asiaa määritellä valmiuslain 103 §:ssä nimenomaisesti. Joka tapauksessa työ- ja elinkeinoministeriön tulee rekisterinpitäjänä ohjeistaa mahdollisimman pian työvoimaviranomaisia siitä, miten työvelvollisuusrekisterin käyttöönotto tapahtuu.

Järjestämislain 13 §:ään ehdotettu täsmennys, että kuntalain 54 §:ssä tarkoitetulla sopimuksella voidaan antaa toisen kunnan tai kuntayhtymän viranhaltijan hoidettavaksi myös muussa laissa työvoimaviranomaiselle säädetty tehtävä, on kannatettava.

ELY-lain 3 a §:ssä tulisi säätää nimenomaisesti, että KEHA-keskuksen oikeudelliseen neuvontaan sisältyy lakien soveltamis- ja menettelytapaohjeiden laatiminen ja ylläpitäminen. Nykyinen 3 a §:n 2 momentin 7 kohta ei anna asiaan selvää vastausta. On resurssisyistä järkevää, että tehtävää hoidetaan keskitetysti, eikä jokaisessa työvoimaviranomaisessa erikseen.

2. Työnhakijan palveluprosessiin ehdotettavat muutokset

Näkemyksenne työnhakijan palveluprosessiin ehdotettavista muutoksista (Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta 32 §, 33 §, 44–47§ ja vastaavat muutokset laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta 2 luvun 6 §, 3 luvun 3–6 §):

Vantaan kaupungin lausunto:

On perusteltua, että työnhakijoille, joiden työttömyys on päättymässä kolmen kuukauden kuluessa, ei pääsääntöisesti järjestettäisi työnhakukeskusteluja ja täydentäviä työnhakukeskusteluja, ellei työnhakijan palvelutarve edellytä keskustelujen järjestämistä. Tämä muutos mahdollistaa työvoimaviranomaisen resurssien kohdentamisen tarkoituksenmukaisemmin niiden asiakkaiden palvelemiseen, joilla on palvelulle tarvetta.

Ehdotettu muutos kohdistuu rajattuun asiakasryhmään ja sen vaikutus resurssien käyttöön on siksi kokonaisuuden kannalta melko vähäinen. Palveluprosessia tulisi tarkastella kriittisesti myös laajemmin. Nykyinen palveluprosessi on tarkasti säädelty eikä vastaa sen toteuttamiseen varattuja resursseja. Palveluprosessia tulisikin edelleen keventää poistamalla täydentävien tapaamisten toteuttamiseen liittyvät velvoitteet, tai vaihtoehtoisesti lisätä resursseja siten, että nämä voidaan toteuttaa.

Ehdotettu muutos on virkailijan harkintavallan lisäämisen osalta kannatettava mutta em. syistä kokonaisuutena arvioituna kuitenkin liian varovainen. Edelleenkin liian ”liukuhihnamaiseksi” laissa määritelty asiakkaan palveluprosessi ei mahdollista resurssien optimaalista kohdentamista. Käytännössä järjestämislain 31–36 §:t (JTYPL vastaavilta osin) tulisi uudistaa siten, että säännökset antaisivat jatkossa haastattelujen järjestämiseen lisää joustoa mm. aikarajojen osalta, jolla lisättäisiin niiden laatua ja yksilöllistä vaikuttavuutta. Haastattelujen tehokkuutta ja vaikuttavuutta parannetaan sillä, että virkailija pystyisi huomioimaan niiden järjestämisessä nykyistä paremmin asiakkaan yksilöllisen tilanteen.

Esityksessä todetaan, että *”laajoja muutoksia ei ole mahdollista toteuttaa tämän esityksen yhteydessä myöskään sen vuoksi, että esitettävillä muutoksilla ei saa olla vaikutuksia tietojärjestelmiin”.* Vantaan kaupungin mukaan em. kirjaus on huolestuttava. Valtion tietojärjestelmät eivät saa muodostua esteeksi lainsäädännön kehittämiselle, varsinkin kun kunnat tulevat kantamaan merkittävästi kiristyvää vastuuta työttömyysturvan rahoittamisesta 2025 alkaen.

3. Muut ehdotettavat muutokset

a) Näkemyksenne työttömyysturvalakiin sisältyvistä muutoksista:

Työttömyysturvalain 2 a luvun (työvoimapoliittisesti moitittava menettely) 9 §:n 1 momenttiin lisättäisiin uusi 1 a kohta. Siinä säädettäisiin korvauksettoman määräajan asettamisesta tilanteissa, joissa työnhakija on omalla menettelyllään aiheuttanut sen, ettei hänelle ole järjestetty työnhakukeskusteluja eikä hänen kanssaan laaditussa työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa muussa suunnitelmassa ole sovittu täydentävien työnhakukeskustelujen järjestämisestä. Kyse olisi

esimerkiksi tilanteista, joissa työnhakija on ilmoittanut työttömyyden päättymisestä eikä palveluprosessia tämän vuoksi ole toimeenpantu, mutta myöhemmin ilmenee, ettei työttömyys päätykään.

Jotta työnhakijan palveluprosessia ei toimeenpanna julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta an-netussa laissa tarkoitetulla tavalla, työttömyyden päättymisestä tulee olla varmuus. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että työnhakijalla on varma tieto työn, opintojen, varusmies- tai siviilipalveluksen taikka perhevapaan alkamisesta. Korvauksetonta määräaikaa ei asetettaisi tämän säännöksen perusteella, jos tilanne myöhemmin muuttuu. Sillä ei olisi tämän säännöksen soveltamisen kannalta lähtökohtaisesti merkitystä, mistä syystä muutos tapahtuu. Jos työnhakija esimerkiksi kieltäytyy varmasta työpaikasta, hänen menettelynsä vaikutusta oikeuteen saada työttömyysetuutta arvioitaisiin kuitenkin työstä kieltäytymistä koskevan 2 a luvun 4 §:n mukaan.

Korvaukseton määräaika asetettaisiin tämän säännöksen perusteella, jos työttömyyden päättymistä koskevat työnhakijan ilmoittamat tiedot osoittautuvat myöhemmin perättömiksi eikä palveluita ole järjestetty työnhakijan ilmoittamien tietojen takia. Sillä ei olisi merkitystä, onko työnhakijalla esittää työtä koskeva kirjallinen sopimus, koska kirjallisia työsopimuksia laaditaan tyypillisesti vasta työn alettua.

Korvaukseton määräaika voitaisiin asettaa myös silloin, kun työnhakijan menettelyn perusteella olisi ilmeistä, että hän on tehnyt järjestelyjä pelkästään välttääkseen palveluprosessiin osallistumisen. Tältä osin säännöksen soveltamiskynnys olisi kuitenkin melko korkealla, koska kyse olisi saatavilla olevan näytön arvioimisesta ja tulkitsemisesta.

Uusi 1 momentin 1 a kohta vaikuttaisi myös 2 a kuvun 10 §:n soveltamiseen, ja työnhakijalle voisi 9 §:ssä tarkoitetun seitsemän päivää kestävän korvauksettoman määräajan sijasta tulla asetettavaksi myös 10 §:ssä tarkoitettu 14 päivää kestävä korvaukseton määräaika tai työssäolovelvoite riippuen siitä, kuinka monennesta laiminlyönnistä vuoden kuluessa olisi työnhakijan kohdalla kyse. Jokaista julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaan järjestettäväksi kuulunutta työnhakukeskustelua ja täydentävää työnhakukeskustelua arvioitaisiin erikseen ja jokaisesta voisi tulla asetettavaksi korvaukseton määräaika tai työssäolovelvoite, jos muut edellytykset seuraamuksen asettamiselle täyttyvät. Seuraamukset alkaisivat siitä ajankohdasta, jona työnhakukeskustelu tai täydentävä työnhakukeskustelu olisi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvussa säädetyllä tavalla tullut järjestää.

Edellä mainittu perustuu siihen, että työnhakija olisi tällöin yhdenvertaisessa asemassa sellaisen työnhakijan kanssa, jolle on järjestetty työnhakukeskusteluja ja täydentäviä työnhakukeskusteluja, mutta hän on jättänyt saapumatta niihin ilman pätevää syytä. Sillä ei olisi 9 ja 10 §:ää sovellettaessa merkitystä, että työnhakija ei olisi saanut päätöstä aiemmista laiminlyönneistä ennen kuin hänen katsottaisiin omalla menettelyllään aiheuttaneen, ettei seuraavaa työnhakukeskustelua tai täydentävää työnhakukeskustelua järjestetä.

Työttömyysturvalakiin tehtäisiin sekä ne muutokset, joissa viitataan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettuun lakiin, että muutokset, joissa viitataan työvoimapalveluiden järjestämisestä annettuun lakiin.

Vantaan kaupungin lausunto:

Ei lausuttavaa.

b) Muut mahdolliset näkemyksenne esitysluonnoksesta:

Vantaan kaupungin lausunto:

Ei lausuttavaa.

9 § Lausunto oikeusministeriölle julkisuuslain ajantasaistamisesta koskevasta työryhmän mietinnöstä

VD/7939/00.04.03/2023

PT/S-AP/JT

Oikeusministeriön perustama työryhmä on 12.12.2023 antanut mietintönsä julkisuuslain ajantasaistamisesta. Mietinnössä ehdotetaan säädettäväksi uusi julkisuuslaki, jolla pyritään saavuttamaan nykyistä selkeämpi ja toimivampi viranomaisten toiminnan julkisuutta sääntelevä yleislaki, joka edistää yhteiskunnan avoimuutta ja vastaa nyky-yhteiskunnan vaatimuksiin

Ehdotuksella laajennettaisiin julkisuuslain soveltamisalaa julkisyhteisön, valtion liikelaitoksen tai julkisyhteisöjen yhteisessä määräysvallassa olevaan yhteisöön tai säätiöön ja näiden määräysvallassa oleviin tytäryhteisöihin ja tytärsäätiöihin siltä osin kuin ne harjoittavat muuta kuin kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa.

Lisäksi ehdotetaan menettelysäännöksiä, joilla voitaisiin varmistaa henkilötietojen suojan ja julkisuusperiaatteen yhteissovittaminen EU:N yleisen tietosuoja-asetuksen mahdollistamalla tavalla.

Julkisuuslain salassapitoperusteiden ja niihin liittyvien vahinkoedellytysten systemaattinen tarkastelu ja uudistaminen eivät kuitenkaan kuuluneet työryhmän toimeksiantoon.

Oikeusministeriö pyytää lausunnon toimittamista 16.2.2024 mennessä.

Kaupunginhallitus 29.1.2024 § 9

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään antaa oikeusministeriölle oheisen liitteen mukainen lausunto

Päätös:
Päätettiin jättää asia pöydälle seuraavaan kokoukseen.

Liitteet:
- Julkisuustyöryhmän mietintö
- Vantaan kaupungin lausunto oikeusministeriölle

Täytäntöönpano: Kaupunginlakimies

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
Sari-Anna Pennanen, kaupunginlakimies
Samuli Vartiainen, konsernilakimies
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

VANTAAN KAUPUNGIN LAUSUNTO JULKISUUSLAIN AJANTASAISTAMISTA KOSKEVASTA MIETINNÖSTÄ

Oikeusministeriö on pyytänyt lausuntoa julkisuuslain ajantasaistamista koskevasta mietinnöstä.

Lausunto on laadittu vastauksina oikeusministeriön esittämiin kysymyksiin.

Yleisperustelut sekä suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys
Huomionne yleisperusteluista sekä suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys -jaksosta (mietinnön jaksot 2 -5 ja 10)

Perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta. Julkisuusperiaate, viranomaisten toiminnan avoimuus ja läpinäkyvyys ovat keskeinen osa demokraattisen oikeusvaltion toimintaa. Tämä mahdollistaa viranomaisten valvonnan ja antaa kansalaisille ja muille Suomessa asuville yhdenvertaisen oikeuden saada tietoa niiden viranomaisten toiminnasta, joka koskettaa heitä.

On siten selvää, että julkisuuslakia uudistettaessa tulee pitää mielessä lain merkitys niin koko yhteiskunnan kuin yksittäisen asiakkaan tai asukkaan kannalta.

Perustuslain 10 §:n mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Merkittävimmät lait yksityiselämän suojan turvaamiseksi ovat EU: yleinen tietosuoja-asetus ja kansallinen tietosuojalaki. Tietosuoja-asetuksenjohdannossa on todettu, että oikeus henkilötietojen suojaan ei ole absoluuttinen, vaan sitä on tarkasteltava suhteessa sen tehtävään yhteiskunnassa ja sen on suhteellisuusperiaatteen mukaisesti oltava oikeassa suhteessa muihin perusoikeuksiin kuten julkisuusperiaatteeseen.

Julkisuuslaissa on säännökset henkilötietojen luovuttamisesta ja tehdään punnintaa siitä, missä tilanteessa julkisuusperiaatteen vuoksi voidaan tehdä poikkeus henkilötietojen suojasta ja luovuttaa henkilötiedot joko asianosaiselle tai kelle tahansa kysyjälle. Julkisuuslaissa on mahdollistettava se, että tietyissä tilanteissa julkisuusperiaate on yleisen edun vuoksi tärkeämpi kuin yksityisyyden suoja.

Näkemyksemme on, että lain säätämiselle normaalijärjestyksessä ei ole esteitä.

Kysymykset vaikutusten arvioinnista

Soveltamisalan laajentamista koskevat ehdotukset
Miten arvioitte vaikutuksia, joita seuraa mietinnössä ehdotetun julkisuuslain soveltamisalan laajentamisesta julkisen hallintotehtävän hoitamiseen kokonaisuudessaan? Onko mietinnössä jäänyt tältä osin tunnistamatta joitakin erityisiä vaikutuksia, jotka liittyvät organisaationne erityispiirteisiin?

Julkisuuslain soveltamisalan laajentaminen nykyisen lain mukaisesta julkisen vallan käyttämisestä kattamaan kaikki yhtiöille tai muille yhteisöille sälytetyt julkiset hallintotehtävät on lähtökohdiltaan perusteltua ottaen huomioon, että julkisuusperiaatteen tarkoituksena on mahdollistaa julkisen vallan ja julkisten varojen käytön sekä ylipäätään julkisen toiminnan tehokas valvonta ja arviointi.

Uudistuksessa ongelmallista on se, että julkisen hallintotehtävän käsite ei ole mitenkään yksiselitteinen. Julkisuuslain noudattamisen kaltaista merkittävää velvoitetta, jonka laiminlyönnistä seuraa rikosoikeudellisia seuraamuksia, ei voi asettaa siten, että velvoitteen kohde ei välttämättä tiedä tai epäselvän oikeustilan takia voi edes olla tietoinen siihen kohdistetusta velvoitteesta. Lakiin tulisikin näiltä osin ottaa joko yksiselitteinen julkisen hallintotehtävän määritelmä tai laissa tulisi määrittää ne julkiset hallintotehtävät, joihin lakia noudatetaan.

Vantaan kaupunkikonserniin kuuluvista yhtiöistä selvästi julkista hallintotehtävää hoitaa VAV-konserni valtion tukemien vuokra-asuntojen asukasvalintaa tehdessään, mutta mietinnön perusteella jää epäselväksi hoitaako esimerkiksi kaupunkikonserniin kuuluva sähköverkkoyhtiö, jossakin määrin esitetyssä laissa tarkoitettua julkista hallintotehtävää. Sähköverkkoyhtiön liiketoimintaa säännellään jo nykyisellään kattavasti lainsäädännössä ja verkkoyhtiöiden toimiluvissa. Sähköverkkoyhtiöiden lainsäädännön ja toimiluvan mukaista toimintaa valvoo Energiavirasto. Ei ole tarkoituksenmukaista, että sähköverkkoyhtiöt olisivat tämän lisäksi julkisuuslain soveltamisalan piirissä, vaan sähköverkkoyhtiöt tulisi rajata soveltamisalan ulkopuolelle.

Miten arvioitte vaikutuksia, joita seuraa mietinnössä ehdotetun julkisuuslain soveltamisalan laajentamisesta julkisyhteisön määräysvallassa oleviin yhteisöihin ja säätiöihin? Onko mietinnössä jäänyt tältä osin tunnistamatta joitakin erityisiä vaikutuksia, jotka liittyvät organisaationne erityispiirteisiin?

Mietinnön tavoitteiden ja seurausten arviointi ei ole tasapainossa julkisuuslain soveltamisalan laajentamisessa kattamaan julkisyhteisöjen kuten kuntien määräysvallassa olevat yhtiöt, jotka eivät käytä julkista valtaa tai hoida julkista hallintotehtävää, ja jotka eivät toimi kilpailluilla markkinoilla. Tällaiset yhtiöt tuottavat käytännössä kunnille kuntien lakisääteisiä tehtäviä tukevia

palveluita kuten siivousta, kouluruokailua, ICT-ratkaisuja tai kiinteistön hallinnointitoimintaa. Yhtenä keskeisenä tekijänä näiden toimintojen yhtiöittämisissä on ollut se, että yhtiömuoto kuntaa ketterämpänä ja helpommin johdettavana yksikkönä tuo tukipalvelujen tuottamiseen kustannustehokkuutta. Tällaiseen tukipalvelujen tuottamiseen ei myöskään liity niiden luonteen takia sellaista valvontaintressiä, jota ei voitaisi toteuttaa omistajan julkisen päätöksenteon kautta, ja joka edellyttäisi palvelujen tuottamiseen ulotettavan erittäin raskaan julkishallinnollisen menettelyn hallinnollisine muutoksenhakukeinoineen.

Kiinteistöosakeyhtiöissä omistamisen syynä on usein kiinteistön yhteisomistuksen- ja hallinnoinnin toteuttaminen tilanteessa, jossa kiinteistön tiloja omistavat monet eri tahot, jotka usein ovat puhtaasti yksityisiä toimijoita. Kuntien enemmistöomistamien kiinteistöosakeyhtiöiden ulottaminen julkisuuslain soveltamisalan piiriin ei ole tarkoituksenmukaista huomioiden, että yhtiö on tapa yhteisomistaa ja -hallinnoida kiinteistöjä. Soveltamisalan laajentaminen voisi haitata mahdollisuuksia luoda tiivistä kaupunkirakennetta, jossa kunnan palvelutuotanto toimii rakennuksissa, joissa on myös yksityisiä toimintoja. On oletettavaa, etteivät kiinteistöliiketoimintaa harjoittavat yksityiset toimijat tule osakkaiksi kiinteistöosakeyhtiöihin, joihin sovelletaan julkisuuslakia. Säännös rajaisi julkisyhteisön mahdollisuutta yhteisomistaa ja kehittää kiinteistöjä yhtiömuodossa tai luopua kiinteistöosakeyhtiömuodossa omistetuista tiloista niitä myymällä ilman, että julkisyhteisö myy koko omistuksensa. Vähintään kiinteistöosakeyhtiöt tulisikin rajata pois esitetystä julkisuuslain soveltamisalasta.

Julkisuuslain soveltamisalan laajentaminen nostaa tukipalveluja tuottavien ja kiinteistöjä hallinnoivien yhtiöiden hallinnollista taakkaa ja kustannuksia. Nämä yhtiöt toimivat yleensä erittäin pienillä henkilöstöresursseilla, eikä yhtiöillä ole minkäänlaista julkisuuslain tai julkisuuslakia sovellettaessa tarvittavien hallinnon yleislakien osaamista, joten ne joutuisivat jatkossa palkkaamaan tällaista osaamista ja hankkimaan tuekseen merkittävissä määrin konsulttipalveluita.

Vaikka mietinnössä on havaittu uudistuksella olevan kustannusvaikutuksia, puuttuu siitä kokonaan euromääräinen arvio uudistuksen aiheuttamista kustannuksista ja vaikutuksista kuntien ja muiden julkisyhteisöjen yhtiöilleen maksamien palvelujen ja vuokrien hintoihin. Ottaen huomioon erittäin laajojen esimerkiksi julkisyhteisön kaikkia tilikauden ostolaskuja koskevien tietopyyntöjen yleistyminen, on perusteltua olettaa uudistuksen kuntien määräysvallassa oleville yhtiöille aiheuttamien kustannusten olevan merkittäviä etenkin, kun uudistuksen yhteydessä ei tosiasiallisesti täsmennetä erittäin epäselvää oikeustilaa siitä, missä tilanteissa luovutettavista asiakirjoista on oikeus periä maksu. Uudistuksen kuntien yhtiöille aiheuttamat kustannukset vyöryvät korotettuina hintoina kunnille ja sitä kautta veronmaksajille.

Mietinnön mukaan on myös mahdollista, että julkisuuslain soveltaminen vaikuttaisi yhteisöjen hallitusten kokousten pöytäkirjaamiskäytäntöihin siten, että asiakirjoihin ei välttämättä kirjattaisi asioita enää niin vapaasti ja tarkasti kuin se muutoin olisi tarpeen. Tämä on ongelmallista mm. osakeyhtiölain mukaisen vastuun määräytymisen näkökulmasta. Soveltaminen voisi mietinnön mukaan vaikuttaa myös yksityisten osakkaiden kiinnostukseen hankkia vähemmistöosakkuuksia julkisyhteisön määräysvallassa olevasta yhteisöstä tai säätiöstä taikka hallitusammattilaisten

kiinnostukseen toimia tällaisten yhteisöjen tai säätiöiden hallituksen jäseninä. Nämä mietintöön nostetut huolet on otettava vakavasti ja selvitettävä mikä vaikutus uudistuksella olisi esimerkiksi yksityisten toimijoiden kanssa kiiinteistöyhtiömuodossa tehtäviin yhteisiin rakennushankkeisiin.

Ehdotetut julkisuuslain soveltamisalan laajentamiset kuntien määräysvallassa oleviin yhteisöihin ovat käytettävissä olevista keinoista radikaaleimpia. Julkisuuslain soveltamisalan laajentaminen tarkoittaisi poikkeamista yhteisömuotoja koskevien lakien perusperiaatteista. Osakeyhtiössä lain soveltaminen merkitsisi poikkeamista osakeyhtiölain mukaisesta yhtiön tarkoituksesta ja aiheuttaisi ristiriidan yhtiön johdon osakeyhtiölain mukaisen tehtävän, eli yhtiön edun edistämisen, ja julkisuuslain mukaisten velvoitteiden välillä. Julkisuuslain soveltamisalan laajentamisen luoma yleinen tiedonsaantioikeus olisi myös merkittävästi laajempi kuin osakkeenomistajan kyselyoikeuteen rajoittuva tiedonsaantioikeus.

Avoimuuden toteuttaminen ja tarvittaessa sen lisääminen kuntien määräysvallassa olevissa yhteisöissä on mahdollista julkisuuslain soveltamisalan laajentamiselle vaihtoehtoisilla keinoilla. Tällaiset keinot olisivat vähemmän puuttuvia, joten niiden käyttämisen tulisi olla ensisijaista.

Avoimuutta ja julkisuusperiaatetta toteutetaan tälläkin hetkellä laajalti välillisesti emoyhteisöinä olevien kuntien tai muiden julkisyhteisöjen tiedottamisen, viestinnän sekä asiakirjajulkisuuden kautta. Kunnilla on mahdollisuus kerätä omistajaohjauksellisin keinoin yhtiöistä avoimuuden toteuttamisen kannalta tarpeellinen informaatio, joka julkisyhteisön hallussa on myös automaattisesti julkisuuslain piirissä. Osakeyhtiölaki ja muut yhteisömuotoja koskevat lait antavat nykyiselläänkin mahdollisuuden kehittää edelleen julkisyhteisöjen määräysvallassa olevien yhteisöjen toiminnan avoimuutta tiedotuksen ja emoyhteisölle annettavan informaation välityksellä.

Kuntayhtiöiden viestintää tulee kehittää ensisijaisesti kuntien ja kuntayhtiöiden oman aktiivisen toiminnan kautta myös siksi, että se palvelee paremmin kuntalaisten ja muiden kiinnostuneiden tahojen tiedonsaantia. Pelkkä julkisuuslain soveltaminen ei edistä sitä, että kuntalainen saa relevanttia tietoa esimerkiksi kuntayhtiön tarjoamista palveluista tai suunnittelemasta hankkeesta.

Mahdollista olisi myös asettaa julkisyhteisöjen määräysvallassa oleville yhteisöille arvopaperimarkkinalain pörssiyhtiöitä koskevaa sääntelyä vastaavalla tavalla tiedonantovelvoitteet, jotka räätälöitäisiin tähän tarkoitukseen soveltuviksi. Markkinoilla toimivien yhteisöjen tiedonantovelvoitteet voisivat poiketa muiden julkisyhteisöjen määräysvallassa olevien yhteisöjen tiedonantovelvoitteista. Tällaisten tiedonantovelvoitteiden etuna verrattuna asiakirjajulkisuuteen olisi se, että yhtiötä koskeva oleellinen tieto olisi saatavilla laajemmin kuin tosiasiallisesti yksittäisiin tietopyyntöihin perustuvassa julkisuuslain mallissa. Tiedonantovelvoitteisiin perustuvaan avoimuuteen ei liittyisi myöskään julkisuuslain soveltamisalan laajentamista vastaavalla tavalla liikesalaisuuksiin liittyviä ongelmia ja tulkinnallisuuksia.

Yhteenvetona julkisuuslain ulottamisesta kuntien omistamiin yhteisöihin voidaan todeta, että julkisuuslain soveltamisalueen laajentaminen sellaisiin kuntien määräysvallassa oleviin yhteisöihin, jotka eivät hoida julkista hallintotehtävää, ei ole tarkoituksenmukaista. Valmistelutyö on näiltä osin ollut puutteellista siten, että julkisuuslain soveltamisalan laajentamiselle vaihtoehtoisia keinoja ei mietinnön perusteella ole selvitetty riittävällä tavalla ja soveltamisalan laajentamisen kunnille aiheuttaman kustannusvaikutuksen selvittäminen ja arviointi puuttuvat mietinnöstä.

Minkälaisia erilaisia turvallisuuteen liittyviä vaikutuksia arvioitte mietinnössä ehdotetulla julkisuuslain soveltamisalan laajentamisella olevan? Ovatko voimassa olevan julkisuuslain salassapitoperusteet riittävät suojaamaan tietoja, joita on ehdotuksen mukaan soveltamisalan piiriin uutena tai laajemmin tulevien toimijoiden hallussa? Onko organisaatiollanne hallussa tietoja, joiden salassapito olisi välttämätöntä esimerkiksi turvallisuusnäkökohtien vuoksi eikä niiden salassapito ole mahdollista voimassa olevassa laissa tai erityislaeissa säädettyjen salassapitoperusteiden perusteella?

Vantaan kaupunki on kiinnittänyt huomiota siihen, että kaupungin paikkatietopalveluaineistoissa käsitellään paljon kriittiseen infraan liittyvää karttapohjaista tietoa. Tätä on ryhdytty tarkastelemaan turvallisuuspoliittisen tilanteen heikentyessä aiempaa kriittisemmin. Paikkatietoaineistoa on poistettu julkisista verkkopalveluista, päätöksenteossa käytettäviä karttatasoa on karkeutettu. Tiettyjä liitteitä kuin johtokarttaotteita ei päätöksiin enää pääsääntöisesti liitetä.

Salassapitosäännösten tulisi tukea tätä toimintaa siten, että julkaistavasta materiaalista poisjätettyä kriittistä infratietoa ei voisi saada tietopyynnön perustella ja että tällainen tieto olisi salassa pidettävää.

Nykyisen julkisuuslain 24 § 1 momentin 7. kohdan mukaan henkilöiden, rakennusten, laitosten rakennelmien sekä tieto- ja viestintäjärjestelmien turvajärjestelyjä koskevat ja niiden toteuttamiseen vaikuttavat asiakirjat ovat salassa pidettäviä, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen niistä ei vaaranna turvajärjestelyjen toteutusta. Salassapitoa tulisi laajentaa siten, että se ei koskisi vain turvajärjestelyjä koskevaa tietoa vaan muutakin yhteiskunnan kannalta krittista tietoa, kuten väestönsuojien ja muiden maanalaisten tilojen, sähkön, kaukolämmön, maakaasun ja veden tuotannon ja jakelun kohteiden, tietoliikenteen kohteiden ja vaarallisten kemikaalien kuljetukseen ja säilytykseen liittyvien kohteiden tarkempia sijaintitietoja.

Muut mietinnön ehdotukset
Olisiko muilla kuin lain soveltamisalaa laajentavilla ehdotuksilla organisaation näkökulmasta turvallisuusvaikutuksia ja minkälaisia vaikutuksia ne olisivat?
Ei lausuttavaa.

Lakiehdotus ja säännöskohtaiset perustelut
Huomionne luvuttain lakiehdotukseen ja sitä koskeviin säännöskohtaisiin perusteluihin?
§

1 luku
Julkisuuslakia on pyritty ajantasaistamaan sekä yhteensovittamaan sitä uudempaan lainsäädäntöön. Tietosuojaa koskevan lainsäädännön lisäksi uutta julkisuuslakia säädettäessä huomioon on otettava mm. laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta.

Vaikka tavoitteena on ollut nykyaikainen laki, jonka tavoitteena on, että sitä voidaan soveltaa vuosia sen säätämisen jälkeen, on yllättävää, että laissa ei ole luovuttu asiakirjan tai viranomaisen asiakirjan käsitteestä. Julkishallinnon tiedonhallinnan siirryttyä digitaaliseen muotoon, olisi lain peruskäsitteen – asiakirjan - sijasta perusteltua määritellä yhteenkuuluvien tietojen kokonaisuus jollain toisella, digitaaliseen maailmaan sopivammalla käsitteellä. Viranomaisten säilyttämistä tiedoista suurin osa on edelleen perinteisen asiakirjan muodossa, vaikkakin se säilytetään nyt sähköisesti. Mutta kasvava määrä tiedosta on muussa kuin asiakirjan muodossa.

Ensimmäinen luku on pitkälti samansisältöinen kuin nykyiset julkisuuslain säännökset. Viranomaisen sisäisten asiakirjojen osalta on saatu uusi määritelmä. Nykyisin sisäiset asiakirjat ovat julkisia, jos ne arkistonmuodostussuunnitelman mukaan on arkistoitavia. Tämä on johtanut varsin sekavaan tulkinta- ja oikeuskäytäntöön.

Nyt esitetään, että sisäiset asiakirjat ovat julkisia, jos ne ovat merkityksellisiä julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain 21 § 1 momentin 2–5 kohtien perusteella. Kyseisissä kohdissa viitataan mm. sopimuksen tai muun yksityisoikeudellisen toimen oikeusvaikutukseen, vahingonkorvauksellisiin vanhentumisaikoihin ja rikosoikeudellisiin vanhentumisaikoihin. On perusteltua, että jos viranomaisen sisäisen toiminnan asiakirjoissa on tietoa, joka vaikuttaa mm. sopimuksen pätevyyteen tai vanhentumisajan alkamiseen, kyseiset tiedot ovat julkisia tai vähintäänkin asianosaisjulkisia. Tämä on joko yksityinen etu tai yleinen etu tapauksen mukaan. On kuitenkin todella harvinaista, että sisäisen toiminnan asiakirjoissa olisi tällaisia tietoja. Nämä tiedot yleensä sisältyvät viranomaisen asiakirjaan.

5 §:n 1 momentin 1 kohdassa käytetty julkinen hallintotehtävä on käsitteenä erittäin tulkinnanvarainen. Julkisuuslain noudattamisen kaltaista merkittävää velvoitetta, jonka laiminlyönnistä seuraa rikosoikeudellisia seuraamuksia, ei voi asettaa siten, että velvoitteen kohde ei välttämättä tiedä tai epäselvän oikeustilan takia voi edes olla tietoinen siihen kohdistetusta velvoitteesta. Lakiin tulisikin näiltä osin ottaa joko yksiselitteinen julkisen hallintotehtävän määritelmä tai laissa tulisi määrittää ne julkiset hallintotehtävät, joihin lakia noudatetaan. Esimerkiksi sähköverkkoyhtiöt tulisi rajata julkisuuslain soveltamisalan ulkopuolelle. Myös kiinteistöosakeyhtiöt tulisi rajata julkisuuslain soveltamisalan ulkopuolelle, koska kyse on kiinteistön yhteisomistamisen muodosta, jonka käyttö julkisyhteisöjen ja yksityisten tahojen yhteisomistamisen mallina vaarantuu, jos julkisyhteisöjen enemmistöomistamat kiinteistöosakeyhtiöt ovat jatkossa julkisuuslain soveltamisalan piirissä.

5 §:n 1 momentin 2 kohta tulisi edellä soveltamisalan laajentamista koskevien kysymysten vastauksissa esitetyillä perusteilla poistaa kokonaan.

2 luku

Toisessa luvussa säädetään eri tahojen tiedonsaantioikeudesta. 2 luvun 7 §:ssä säädetty oikeus saada julkinen tieto kohdistuu nimenomaan tietoon, joka käy ilmi viranomaisen julkisesta asiakirjasta. Vaikka säännöksessä korostetaan oikeutta nimenomaan vain asiakirjaan sisältyviin tiettyihin tietoisen, asiakirjajulkisuutta tulee kuitenkin toteuttaa lähtökohtaisesti siten, että tiedoksi annetaan viranomaisen koko asiakirja, josta mahdolliset salassa pidettävät tiedot on poistettu, ei vain pyydettyjä tietoja.

Ehdotetut asianosaisen tiedonsaantioikeuden rajoitukset ovat hyvin perusteltuja.

3 luku

Kolmannen luvun osalta ei ole lausuttavaa.

4 luku

Neljäs luku sisältää säännökset tiedon antamisen menettelytavoista.

4 luku 15 § käsittelee julkisten henkilötietojen luovuttamista viranomaisen asiakirjasta. Tämä on yksi keskeisimmistä pykälistä, johon toivotaan muutosta suhteessa nykylakiin. Nykylain aikaan julkisten henkilötietojen luovuttamiseen on liittynyt paljon tulkinnanvaraisia kysymyksiä julkisuuslain ja tietosuojalainsäädännön yhteensovittamisen vuoksi. Uuteen lakiin ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan julkisia henkilötietoja pyydettäessä viranomainen voi pyytää selvitystä henkilötietojen käyttötarkoituksesta, jos kyse on henkilötiedoista, joiden käyttöön liittyy erityisiä riskejä tai pyynnön perusteella syntyy perusteltu epäily siitä, että annettuja tietoja on tarkoitus käsitellä ilman henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaista laillista perustetta.

Tietoja ei saa luovuttaa, jos syntyy perusteltu epäily siitä, että annettuja tietoja on tarkoitus käsitellä ilman laillista perustetta.

Kun kyse on julkisista henkilötiedoista eikä arkaluonteisista tai salassa pidettävistä henkilötiedoista, tietojen käsittelyyn ei kovin usein liity erityisiä riskejä. Mietinnössä ei todeta muuta esimerkkiä siitä, millaisessa tilanteessa tietojen käsittelyyn liittyisi erityisiä riskejä kuin lapsia koskevien tietojen käsittely. Ehkä jos pyydettävä tietomäärä on laaja, käsittelyyn voi myös sisältyä erityisiä riskejä. Tuolloin ainakin tulisi kysyä, mikä on henkilötietojen käyttötarkoitus.

Viranomaisen tulee yksittäisissä tapauksissa arvioida tämän pykälän mukaisesti, voiko tiedot luovuttaa pyytäjälle. Viranomaisella on asiassa laaja harkintavalta. Vaikka pyrkimyksenä on ollut henkilötietojen luovuttamista koskevien säännösten selkeyttäminen, on 4 luvun 15 § edelleen varsin tulkinnanvarainen.

Seuraavassa pykälässä (16§) säädetään tiedon antamisesta päättämisestä. Pääosin säännös ei merkittävästi muutu nykykäytännöstä. Se viranomainen, jonka hallussa asiakirja on, päättää asiakirjan luovuttamisesta. Lainkohdasta, kuten ei muualtakaan lakiluonnoksesta, käy ilmi, mikä taho tai toimielin osakeyhtiössä ja muissa yksityisoikeudellisessa yhteisössä on toimivaltainen antamaan muutoksenhakukelpoisen päätöksen tietopyyntöasiassa. Jos julkisuuslain toimialaa aiotaan laajentaa esitetyllä tavalla, tulee 16 §:n 1 momenttiin ottaa tätä koskeva määräys, josta toimivaltainen taho yksiselitteisesti ilmenee. Säännöksessä tulisi myös mahdollistaa tälle taholle toimivallan delegoiminen.

Uusi ja viranomaistoiminnan kannalta merkittävä säännös on 16 §:n 5 momentissa. Säännöksen mukaan viranomainen voi kieltäytyä tietopyynnön toteuttamisesta, jos se edellyttäisi viranomaiselta lain tarkoitus huomioon ottaen ilmeisen kohtuuttomia toimia. Viranomaisen henkilöstöön kuuluvan tai muutoin viranomaisessa toimivan on tällöin saatettava asia oma-aloitteisesti viranomaisen ratkaistavaksi.

Tällä hetkellä ei ole mitään rajoitusta sille, kuinka laajan tietopyynnön voi tehdä tai voiko tietopyyntöjä tehdä kohtuuttomassa määrin toistuvasti. Pääsääntöisesti erittäin laajojen tietopyyntöjen osalta voidaan pyytäjän kanssa neuvotella siitä, mistä tiedosta hän on ennen kaikkea kiinnostunut. Pyytäjällä ei välttämättä ole itsellään käsitystä siitä, kuinka suurta määrää tietoja hänen pyyntönsä koskee. Usein näissä tilanteissa päästään sopuratkaisuun. On kuitenkin myös tilanteita, joissa pyytäjä pysyy tiukasti kannassaan tai tietopyyntö on kokonaisuudessaan tehty kiusaamis- ja häirintätarkoituksessa. On erittäin hyvä, että viranomaisella on tällaisessa tilanteessa mahdollisuus kieltäytyä tietopyyntöön vastaamisesta. On selvää, että kynnyksen tällaisen päätöksen tekemiselle tulee olla korkealla ja päätöksen tulee olla hyvin perusteltu. Asiakkaan oikeusturvan asiassa takaa se, että asiasta voidaan valittaa.

Määräaikoja koskevaan 18 §:ään on lisätty uusia määräaikoja. Tiedon pyytäjän tulee ilmoittaa halustaan saada asiassa valituskelpoinen päätös 14 vuorokauden kuluessa siitä, kun viranomainen on kieltäytynyt tiedon antamisesta tai antanut tiedon muussa kuin pyydetyssä muodossa. Tämä lisäys täsmentää tiedon pyytäjän velvollisuuksia. Myös viranomaiselle asetetaan määräaika antaa ratkaisunsa viivytyksettä, ja kuitenkin viimeistään 30 vuorokauden kuluessa tiedon pyytäjän ilmoituksesta. Ehdotetut määräajat antavat sekä tiedon pyytäjälle että viranomaiselle riittävän ajan toimia. Ehdotuksia voidaan sen vuoksi pitää kannatettavina.

Tietojen antotapojen osalta ehdotetaan, että laissa oleva luettelo antotavoista ei ole tyhjentävä, vaan tieto voidaan antaa myös muussa pyydetyssä tai saatavilla olevassa muodossa. Tämä mahdollistaa tekniikan kehittyessä uudet antotavat.

5 luku

5. luku sisältää säännöksiä viranomaisen velvollisuudesta edistää tiedonsaantia.

Ei ole riittävää, että viranomainen vain vastaa tietopyyntöihin. Viranomaisen tulee myös aktiivisesti tuottaa tietoa yleiseen tietoverkkoon mm. valmisteilla olevista asioista ja tehdyistä päätöksistä. Tämä poikkeaa nykysääntelystä siltä osin, että tiedot velvoitetaan pitämään saatavilla yleisessä tietoverkossa. Tiedon jakamista yleisessä tietoverkossa voidaan pitää tehokkaana ja selkeänä tapana julkaista viranomaisen tuottama tieto.

Viranomainen voi pyynnöstä laatia yhteen tai useampaan asiakirjaansa sisältyvästä julkisista tiedoista yhdistelemällä uuden asiakirjan. Tämä ei ole velvoittava säännös, vaan viranomaisella on harkintavalta uuden asiakirjan laatimisessa tietopyynnön perusteella. Kun yhdistelemällä aikaan saatu uusi asiakirja on valmis, lakiehdotuksessa todetaan, että myös muilla kuin alkuperäisellä tiedonpyytäjällä oikeus saada kyseinen asiakirja. Julkisista tiedoista yhdistämällä luotu uusi asiakirja on julkinen.

6. luku

Kuudennessa luvussa on tietojen salassapitoa koskevat säännökset. Salassa pidettäviä tietoja koskevien säännösten uudistaminen on jätetty myöhemmin tehtäväksi, joten tämän luvun osalta lausuttavaa on vähän. Luvussa on todettu, että salassa pidettävänä on nimenomaan asiakirjassa oleva tieto, ei itse asiakirja. Tämä korostaa osajulkisuuden periaatetta, jonka mukaan asiakirjasta on annettava sen julkiset osat, vaikka asiakirjassa olisikin salassa pidettävää tietoa.

Mietinnössä on käsitelty myös sitä, miltä osin viranomaisen palveluksessa olevat voivat saada salassa pidettävää tietoa. Tätä arvioitaessa on olennaista, liittyykö tieto henkilön tehtävänä olevan asian tai saman tyyppisen asian käsittelyyn. Samanlaisia asioita käsittelevillä henkilöillä voi olla tarve saada tietoonsa yhdenmukaisen ratkaisukäytännön ylläpitämiseksi myös muiden käsittelemistä asioista. Tätä määrittely on onnistunut. Määrittely selkeyttää yksittäisen viranhaltijan tai työntekijän asemaa ja turvaa sen, että salassa pidettävä tieto ei laajemmin leviä organisaation henkilökunnan tietoon.

Salassapidon toteuttamista koskevassa 30 §:n 2 momentissa on säännös siitä, missä tilanteissa asiarekisteriin merkittyä tietoa ei saa luovuttaa, vaikka itse tieto olisikin julkinen. Tietoja ei saa luovuttaa silloin, kun tieto yhdessä muuhun viranomaisen asiakirjaa merkittyjen tietojen kanssa ilmaisee salassa pidettäväksi säädetyn tiedon.

Viranomaisen ratkaisukäytännöstä on suositeltava tiedottaa silloinkin, kun ratkaisu sisältää salassa pidettävää tietoa tai henkilötietoa, jota ei voida julkaista. Ratkaisusta poistetaan henkilön yksilöintitiedot siten, että ratkaisua ei voida yhdistää asianosaiseen. Mikäli asiarekisterissä on kuitenkin todettuna, ketä henkilöä asia koskee, voidaan asiarekisterin ja julkaistun ratkaisun tiedot yhdistämällä saada selville salassa pidettäviä tietoja. Tämän vuoksi on perusteltua, että asiarekisterissä olevia henkilön yksilöintitietoa ei saa luovuttaa tällaisessa tilanteessa.

Ehdotettu järjestely on kannatettava, mutta mikäli asiarekisteriin merkittyjä henkilötietojen osalta ei merkitä luovutuskieltoa jo asian kirjaamisvaiheessa, voi jollain olla hallussaan jo ennen ratkaisun antamista henkilötieto, joka yhdessä annetun ratkaisun kanssa paljastaa salassa pidettävää tietoa. Käytännön toteutuksessa viranomaisissa tulisi jo kirjaamisvaiheessa ottaa huomioon, onko kyse sellaisesta asiasta, jossa annetaan osittain salassa pidettävä ratkaisu, päätös tai muu asiakirja, ja merkitä että henkilötietoja ei saa luovuttaa. Tämä tulee edellyttämään muutosta myös diaarijärjestelmiin, jotta luovutuskielto voidaan merkitä niihin. Tämä tulee lisäämään viranomaisten työtä ja aiheuttamaan viranomaiselle kustannuksia.

7 luku

7. luvussa säädetään salassapidosta poikkeamisesta ja salassapidon lakkaamisesta.

Oikeus saada salassa pidettävää tietoa edellyttää erityislaissa olevaa nimenomaista säännöstä tai sen henkilön suostumusta, jota salassa pidettävät tiedot koskevat.

Lakiin esitetään lisättäväksi edellytykset, joiden täyttyessä yksityinen henkilö voi antaa suostumuksessa häntä koskevan salassa pidettävän tiedon luovuttamiseen. Pykälässä kuvataan tarkasti, kuinka suostumuksen antaminen tapahtuu. Tämä on hyvä lisäys lakiin ja kuvattu suostumusmenettely on tietosuojalainsäädännön mukainen.

7 luvun 33 §:ssä säädetään tilanteista, joissa viranomainen voi luovuttaa salassa pidettävää tietoa esim. viranomaisen hoidettavaksi kuuluvan korvauksen tai viranomaisen oman juridisen vaatimuksen toteuttamiseksi. Tietoja voidaan joutua antamaan täytäntöönpanoviranomaisille, tuomioistuimille ja välimiesoikeuksille. Myös tämä menettely täyttää tietosuojalainsäädännön vaatimukset. Tämä poikkeus on viranomaisen edun mukainen. Poikkeus mahdollistaa riitatilanteissa asian viemisen oikeuden ratkaistavaksi tai ulosottomiehelle täytäntöönpantavaksi.

7 luvun 33 § 4 momentissa mahdollistetaan salassa pidettävän tiedon antamisen yksittäistapauksessa, vaikka kyse olisi ehdottomasti salassa pidettävästä tiedosta. Tietojen antamisen tulisi olla välttämätöntä erittäin tärkeän yleisen edun vuoksi. On toivottavasti tätä pykälää ei koskaan tarvitsisi soveltaa, mutta tämä mahdollistaa viranomaisen nopean toiminnan kriisitilanteessa. Säännös mahdollistaa myös tiedon antamisen välttämättömistä syistä myös yleisöjulkisena jokaisen saatavalle. Tämä on varmasti tarpeellista kriisiviestinnässä, mutta viranomaiselle on jäätävä oikeus päättää siitä, mitä salassa pidettävää tietoa tässä tilanteessa julkaistaan.

7 luvun 38 §:ssä säädetään salassapidon lakkaamisesta. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan viranomaisen asiakirjaan sisältyvää tietoa ei saa pitää salassa, kun salassapidolle ei ole enää perustetta. Näin tämän pitäisi olla tälläkin hetkellä, mutta kirjaus lakiin korostaa tätä velvollisuutta. Salassapito voi päättyä esim. silloin, kun tiedon antaminen julkisuuteen ei enää aiheuta vahinkoa asianosaiselle.

Yleiset salassapitoajat säilyvät entisellään.

8 luku

8 luvun 40 §:ssä säädetään toimitettavista tiedoista perittävistä maksuista. Pykälä pitkälti vastaa nykyistä sääntelyä. Maksua saa periä, jos tiedon hakeminen on työlästä ja aikaa vievää. Pykälän sanamuotoja on hieman nykyaikaistettu, koska tietojen antamisen käytäntö on nykyisen lain voimaantulosta muuttunut merkittävästi. Maksuja koskevat säännökset ottavat hyvin huomioon sekä julkisuusperiaatteen että viranomaiselle aiheutuvan merkittävän työmäärän ja näiden kahden vastakkaisen intressin yhteensovittamisen. Viranomaisen tulee olla varautunut tavanomaisiin tietopyyntöihin siten, että vastaus on helppo saada tietojärjestelmistä ja viranomaisella on riittävät resurssit. Hankalammissa tapauksissa voidaan periä tiedon etsimisestä kustannuksia ja tiedon toimitusaika saa olla pidempi. Kohtuuttomista pyynnöistä voidaan jopa kieltäytyä. Viranomaisen tulee kuitenkin kaikkien tietovarastojen osalta varautua tietopyyntöihin ja helpottaa tiedon etsimistä siten, että järjestelmissä on hyvät hakutoiminnot. Tämä vähentää tiedon etsimiseen kuluvaa aikaa ja pienentää perittäviä maksuja.

Muut huomiot
Muut mahdolliset huomionne?
Ei lausuttavaa.

Oikeusministeriön julkaisuja
Justitieministeriets publikationer

Mietintöjä ja lausuntoja
Betänkanden och utlåtanden

2023:32

Julkisuuslain ajantasaistaminen

Työryhmän mietintö

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Oikeusministeriön julkaisuja 2023:32

Julkisuuslain ajantasaistaminen

Työryhmän mietintö

Oikeusministeriö Helsinki 2023

Julkaisujen jakelu
Distribution av publikationer

Valtioneuvoston julkaisuarkisto Valto

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Oikeusministeriö
This publication is copyrighted. You may download, display and print it for Your own personal use. Commercial use is prohibited.

ISBN pdf: 978-952-400-005-5
ISSN pdf: 2490-1172

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2023

Kuvailulehti
12.12.2023

Julkisuuslain ajantasaistaminen
Työryhmän mietintö

Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2023:32		**Teema**	Mietintöjä ja lausuntoja
Julkaisija	Oikeusministeriö		
Tekijä/t	Liisa Leppävirta, Heidi Mäntylä, Petteri Jartti		
Kieli	suomi	**Sivumäärä**	316

Tiivistelmä

Oikeusministeriö asetti ajalle 22.1.2021–30.06.2023 työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella julkisuuslain ajantasaistamiseksi tarvittavat lainsäädännön muutosehdotukset. Työryhmän toimikautta jatkettiin 31.10.2023 asti.

Mietinnössä ehdotetaan säädettäväksi uusi julkisuuslaki, jolla pyritään saavuttamaan nykyistä selkeämpi ja toimivampi viranomaisten toiminnan julkisuutta sääntelevä yleislaki, joka edistää yhteiskunnan avoimuutta ja vastaa nyky-yhteiskunnan vaatimuksiin.

Ehdotuksella laajennettaisiin julkisuuslain soveltamisalaa julkisen hallintotehtävän hoitamisessa. Lisäksi mietinnössä ehdotetaan lain organisatorisen soveltamisalan laajentamista siten, että lakia sovellettaisiin julkisyhteisön, valtion liikelaitoksen tai julkisyhteisöjen yhteisessä määräysvallassa olevaan yhteisöön tai säätiöön ja näiden määräysvallassa oleviin tytäryhteisöihin ja tytärsäätiöihin siltä osin kuin ne harjoittavat muuta kuin kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa.

Ehdotuksella selkeytettäisiin ja ajantasaistettaisiin julkisuuslain sääntelyä. Erityisesti selkeytettäisiin tietopyyntöjen käsittelyä koskevia menettelysäännöksiä suhteessa voimassa olevaan lakiin ja täsmennettäisiin tiedonsaantioikeuden kohdetta määrittävää viranomaisen asiakirjan määritelmää. Lisäksi ehdotetaan menettelysäännöksiä, joilla voitaisiin varmistaa henkilötietojen suojan ja julkisuusperiaatteen yhteensovittaminen EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen mahdollistamalla tavalla. Ehdotuksella myös ajantasaistettaisiin ja osin muutettaisiin voimassa olevaan lakiin sisältyviä salassa pidettävän tiedon luovuttamista koskevia säännöksiä.

Mietintöön liittyy Suomen Kuntaliitto ry:n, maa- ja metsätalousministeriön ja Finanssiala ry:n edustajien eriävät mielipiteet sekä sisäministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön edustajien lausumat.

Asiasanat	julkisuus, julkisuusperiaate, perusoikeudet, tietosuoja, hallinto-oikeus (oikeudenala), avoimuus		
ISBN PDF	978-952-400-005-5	**ISSN PDF**	2490-1172
Julkaisun osoite	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-005-5		

Presentationsblad

12.12.2023

Uppdatering av offentlighetslagen
Arbetsgruppens betänkande

Justitieministeriets publikationer, Betänkanden och utlåtanden 2023:32		**Tema**	Betänkanden och utlåtanden
Utgivare	Justitieministeriet		
Författare	Liisa Leppävirta, Heidi Mäntylä, Petteri Jartti		
Språk	finska	**Sidantal**	316

Referat

Justitieministeriet tillsatte för mandatperioden 22 januari 2021–30 juni 2023 en arbetsgrupp med uppgift att bereda förslag till lagstiftningsändringar som behövs för att uppdatera offentlighetslagen. Mandatperioden förlängdes till den 31 oktober 2023.

I betänkandet föreslås det att det stiftas en ny offentlighetslag. Målet är en tydligare och mer fungerande allmän lag som reglerar offentligheten i myndigheternas verksamhet. Lagen ska främja öppenheten i samhället och motsvara kraven i dagens samhälle.

Genom förslaget utvidgas offentlighetslagens tillämpningsområde när det gäller skötsel av offentliga förvaltningsuppgifter. I betänkandet föreslås också att lagens organisatoriska tillämpningsområde utvidgas så att lagen tillämpas på samfund eller stiftelser som kontrolleras av ett offentligt samfund, ett statligt affärsverk eller flera offentliga samfund tillsammans och på dottersammanslutningar och dotterstiftelser som kontrolleras av dessa till den del de bedriver annan verksamhet än ekonomisk verksamhet i ett konkurrensläge på marknaden.

Genom förslaget förtydligas och uppdateras bestämmelserna i offentlighetslagen. I synnerhet bestämmelserna om förfaranden vid behandling av begäranden om information förtydligas i förhållande till den gällande lagen. Därtill preciseras definitionen av myndighetshandling som omfattas av rätten att få uppgifter. Dessutom föreslås det förfarandebestämmelser som ska säkerställa att skyddet för personuppgifter och offentlighetsprincipen samordnas på det sätt som EU:s allmänna dataskyddsförordning möjliggör. Genom förslaget uppdateras och delvis ändras också de bestämmelser om utlämnande av sekretessbelagda uppgifter som ingår i den gällande lagen.

I betänkandet ingår avvikande meningar av företrädare för Finlands Kommunförbund rf, jord- och skogsbruksministeriet och Finanssiala ry och uttalanden av företrädare för inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och arbets- och näringsministeriet.

Nyckelord	offentlighet, offentlighetsprincipen, grundläggande fri- och rättigheter, dataskydd, förvaltningsrätt (rättsområde), öppenhet		
ISBN PDF	978-952-400-005-5	**ISSN PDF**	2490-1172
URN-adress	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-005-5		

Sisältö

Oikeusministeriölle 7

1 Asian tausta ja valmistelu 11
1.1 Tausta 11
1.2 Valmistelu 13

2 Nykytila ja sen arviointi 16
2.1 Yleistä nykytilasta ja kehittämistarpeista 16
2.2 Lain soveltamisala 18
2.2.1 Julkisen hallintotehtävän hoitaminen 19
2.2.2 Julkisyhteisön määräysvallassa olevat yhteisöt ja säätiöt 28
2.2.3 Soveltamisalan laajentamiseen liittyviä eräitä erityiskysymyksiä 40
2.2.4 Julkisten varojen käyttö 44
2.3 Viranomaisen asiakirja sääntelyn kohteena 46
2.4 Lain menettelysäännökset 49
2.5 Henkilötietojen suojan ja julkisuusperiaatteen yhteensovittaminen 51
2.6 Salassa pidettävän tiedon luovuttamisen edellytykset 56
2.7 Julkisuusperiaatteen noudattaminen ja seuraamukset 58

3 Tavoitteet 59

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset 59
4.1 Keskeiset ehdotukset 59
4.2 Pääasialliset vaikutukset 61
4.2.1 Lain soveltamisalan laajentaminen 61
4.2.1.1 Yritysvaikutukset 61
4.2.1.2 Muut taloudelliset vaikutukset 63
4.2.1.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset 65
4.2.2 Lain ajantasaistaminen ja selkeyttäminen 68
4.2.3 Henkilötietojen suojan ja julkisuusperiaatteen yhteensovittaminen 71

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot 73
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset 73
5.1.1 Lain soveltamisalan laajentaminen 73
5.1.2 Lain ajantasaistaminen ja selkeyttäminen 76
5.1.3 Henkilötietojen suojan ja julkisuusperiaatteen yhteensovittaminen 80
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot 82
5.2.1 Julkisuussääntelyn soveltamisala 82
5.2.2 Henkilötietojen suojan ja julkisuusperiaatteen yhteensovittaminen 86

6 Säännöskohtaiset perustelut 90

7 Lakia alemman asteinen sääntely 243

8 Voimaantulo 244

9 Toimeenpano ja seuranta 244

10 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys 245
10.1 Lähtökohdat 245
10.2 Julkisuusperiaate ja sananvapaus 246
10.3 Henkilötietojen suojan ja julkisuusperiaatteen yhteensovittaminen 250
10.3.1 Yleisen tietosuoja-asetuksen kansallinen liikkumavara 252
10.3.2 Arkaluonteiset henkilötiedot 255
10.3.3 Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö 257
10.3.4 Yleisen edun mukainen tavoite ja oikeasuhtaisuus 260
10.3.5 Käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteesta poikkeaminen 263
10.3.6 Suostumus 264
10.4 Oikeusturva 268
10.5 Salassa pidettävien tietojen luovuttamista koskevat säännökset 271
10.6 Julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle ja virkavastuu 274
10.7 Asetuksenantovaltuus 278
10.8 Euroopan neuvoston yleissopimus viranomaisten asiakirjojen julkisuudesta 279

Lakiehdotus 280

Liite 1. Eriävät mielipiteet 302

Liite 2. Lausumat 313

OIKEUSMINISTERIÖLLE

Oikeusministeriö asetti 22.1.2021 työryhmän valmistelemaan julkisuuslain ajantasaistamista. Työryhmän tavoitteena oli ajantasaistaa julkisuussääntelyä siten, että tuloksena olisi nykyistä selkeämpi ja toimivampi lainsäädäntö, joka edistää yhteiskunnan avoimuutta ja vastaa nyky-yhteiskunnan vaatimuksia. Työryhmän tehtävänä oli selvittää ja arvioida julkisuusperiaatteen asianmukaisen toteutumisen ja toteuttamisen ongelmakohtia ja niihin vaikuttavia toimia. Lisäksi työryhmän tehtävänä oli selvittää ja arvioida julkisuuslain soveltamisalan riittävyyttä ja ajantasaisuutta erityisesti ottaen huomioon hallinnon uusiutuvat rakenteet.

Työryhmän tuli laatia mietintönsä lainsäädännön muutosehdotuksia koskeva osa hallituksen esityksen muotoon.

Työryhmän työskentely

Työryhmän toimikausi oli 22.1.2021–30.6.2023. Työryhmän toimikautta jatkettiin 31.10.2023 asti.

Työryhmän puheenjohtajaksi nimettiin professori Olli Mäenpää. Työryhmän jäseninä olivat lainsäädäntöneuvos Maaret Suomi 22.3.2022 asti, hallitussihteeri Heidi Alajoki välillä 22.3.2022–15.8.2022 ja hallitusneuvos Piritta Sirvio 15.8.2022 alkaen valtioneuvoston kansliasta, tietohallintopäällikkö Jyrki Paloposki ulkoministeriöstä, lainsäädäntöneuvos Virpi Korhonen 11.9.2022 asti ja lainsäädäntöneuvos Liisa Leppävirta 12.9.2022 alkaen oikeusministeriöstä, hallintolakimies Tiina Mantere sisäministeriöstä, vanhempi hallitussihteeri Kosti Honkanen puolustusministeriöstä, hallitusneuvos Karri Safo valtiovarainministeriöstä, hallitusneuvos Juho-Antti Jantunen opetus- ja kulttuuriministeriöstä, lainsäädäntöneuvos Kirsi Taipale 5.6.2022 asti ja 1.2.2023 alkaen, hallitusneuvos Terhi Sunnari ajalla 6.6.2022–31.1.2023 maa- ja metsätalousministeriöstä, ylitarkastaja Saara Kulmala liikenne- ja viestintäministeriöstä, hallitusneuvos Kari Klemm työ- ja elinkeinoministeriöstä, hallintoylijohtaja Jaana Koski 25.5.2021 asti, hallitusneuvos Joni Komulainen ajalla 25.5.2021–18.1.2023, hallitusneuvos Kalle Tervo 18.1.2023 alkaen sosiaali- ja terveysministeriöstä, erityisasiantuntija Maija Seppälä ympäristöministeriöstä, johtava lakimies Ida Sulin Suomen Kuntaliitto ry:stä, johtava lakimies Piritta Poikonen Finanssiala ry:stä, lakimies Tytti Oras Suomen Journalistiliitto ry:stä ja professori Leo Lahti Open Knowledge Finland ry:stä. Työryhmän pysyviksi asiantuntijoiksi nimettiin oikeusneuvos Juha Lavapuro

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

korkeimmasta hallinto-oikeudesta, esittelijäneuvos (1.6.2023 alkaen apulaisoikeusasiamies) Mikko Sarja eduskunnan oikeusasiamiehen kansliasta sekä kansliapäällikkö Tuula Majuri Oikeuskanslerinvirastosta.

Työryhmä kokoontui 34 kertaa.

Julkisuuslain organisatorisen soveltamisalan laajentamisen selvittämistä ja arviointia varten asetettiin erillinen alaryhmä. Alaryhmän tehtävänä oli selvittää ja arvioida sekä luonnostella työryhmälle ratkaisuvaihtoehtoja julkisuuslain soveltamisalan laajentamista koskevista erityiskysymyksistä. Alaryhmän puheenjohtajaksi nimettiin professori Olli Mäenpää. Jäseninä olivat hallitussihteeri Heidi Alajoki 25.5.2021 asti ja hallitusneuvos Ilpo Nuutinen 25.5.2021 alkaen valtioneuvoston kansliasta, lainsäädäntöneuvos Virpi Korhonen 11.9.2022 asti ja lainsäädäntöneuvos Liisa Leppävirta 12.9.2022 alkaen oikeusministeriöstä, erityisasiantuntija Anu Rajamäki valtiovarainministeriöstä, toimittaja Jarno Liski Tutkivan journalismin yhdistys ry:stä, hallituksen jäsen Klaus Krokfors Transparency International Suomi ry:stä, johtava lakimies Pirkka-Petri Lebedeff Suomen Kuntaliitto ry:stä. Asiantuntijoiksi nimettiin johtaja Karoliina Kiuru Eläketurvakeskuksesta, lakiasiainpäällikkö Visa Kronbäck Vakuutuskeskuksesta, lakimies Antti Kivipuro Fingrid Oyj:sta, hallintojohtaja Risto Huopaniemi Finnvera Oyj:sta, Legal Counsel Riikka Korvenoja Traffic Management Finland Oy:sta, lakiasiain päällikkö Anneli Tiainen Suomen Vesilaitosyhdistys ry:stä ja lainsäädäntöneuvos Jyrki Jauhiainen oikeusministeriöstä.

Alaryhmä kokoontui 17 kertaa.

Työryhmän ja alaryhmän sihteereinä toimivat seuraavat oikeusministeriön virkamiehet: lainsäädäntöneuvos Virpi Korhonen 11.9.2022 asti, lainsäädäntöneuvos Leena Morri 12.5.2021 asti, lainsäädäntöneuvos Liisa Leppävirta 13.9.2021 alkaen, hallitussihteeri Anna Saarela 22.12.2021 asti, lainsäädäntöneuvos Heidi Alajoki 25.5.2021–31.12.2021, erityisasiantuntija Heidi Mäntylä 22.3.2022 alkaen ja neuvotteleva virkamies Petteri Jartti 1.1.2023 alkaen.

Työryhmän laatima mietintö

Työryhmän mietinnössä ehdotetaan säädettäväksi uusi julkisuuslaki. Ehdotuksen mukaan lain organisatorista soveltamisalaa laajennettaisiin julkisen hallintotehtävän hoitamiseen kokonaisuudessaan sekä julkisyhteisön, valtion liikelaitoksen tai julkisyhteisöjen yhteisessä määräysvallassa olevaan yhteisöön tai säätiöön ja näiden määräysvallassa oleviin tytäryhteisöihin ja tytärsäätiöihin siltä osin kuin ne harjoittavat muuta kuin kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa. Ehdotuksella selkeytettäisiin tietopyyntöjen käsittelyä koskevia menettelysäännöksiä sekä viranomaisten asiakirjojen julkisuuden ja henkilötietojen suojan suhdetta yhteensovittamalla henkilötietojen suoja ja

julkisuusperiaate EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen mahdollistamalla tavalla. Ehdotuksella lisäksi täsmennettäisiin viranomaisen asiakirjan määritelmää sekä selkeytettäisiin ja ajantasaistettaisiin muutoinkin sääntelyä.

Saatuaan työnsä päätökseen työryhmä luovuttaa kunnioittavasti mietintönsä oikeusministeriölle.

Helsingissä 12 päivänä joulukuuta 2023

Olli Mäenpää

Liisa Leppävirta

Piritta Sirvio

Jyrki Paloposki

Tiina Mantere

Kosti Honkanen

Karri Safo

Juho-Antti Jantunen

Kirsi Taipale

Saara Kulmala

Kari Klemm

Kalle Tervo

Maija Seppälä

Ida Sulin

Piritta Poikonen

Tytti Oras

Leo Lahti

Juha Lavapuro

Mikko Sarja

Tuula Majuri

Heidi Mäntylä

Petteri Jartti

Hallituksen esitys eduskunnalle julkisuuslaiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi julkisuuslaki. Samalla kumottaisiin voimassa oleva laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta. Esityksellä pyritään saavuttamaan nykyistä selkeämpi ja toimivampi viranomaisten toiminnan julkisuutta sääntelevä yleislaki, jolla edistetään perustuslain 12 §:n 2 momentissa säädetyn julkisuusperiaatteen toteutumista, yhteiskunnan avoimuutta ja vastataan nyky-yhteiskunnan vaatimuksiin.

Esityksellä ehdotetaan laajennettavan julkisuuslain organisatorista soveltamisalaa. Ehdotuksen mukaan lakia sovellettaisiin jatkossa julkisen hallintotehtävän hoitamiseen kokonaisuudessaan sen sijaan, että soveltaminen kohdistuisi ainoastaan julkisen vallan käyttöön. Lisäksi lakia sovellettaisiin julkisyhteisön, valtion liikelaitoksen tai julkisyhteisöjen yhteisessä määräysvallassa olevaan yhteisöön tai säätiöön ja näiden määräysvallassa oleviin tytäryhteisöihin ja tytärsäätiöihin siltä osin kuin ne harjoittavat muuta kuin kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa.

Esityksellä selkeytettäisiin ja ajantasaistettaisiin julkisuuslain sääntelyä. Erityisesti esityksellä selkeytettäisiin tietopyyntöjen käsittelyä koskevia menettelysäännöksiä suhteessa voimassa olevaan lakiin ja täsmennettäisiin tiedonsaantioikeuden kohdetta määrittävää viranomaisen asiakirjan määritelmää. Esityksessä ehdotetaan lisäksi menettelysäännöksiä, joilla voitaisiin turvata henkilötietojen suojan ja julkisuusperiaatteen yhteensovittaminen EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen mahdollistamalla tavalla. Esityksellä myös ajantasaistettaisiin ja osin muutettaisiin voimassa olevaan lakiin sisältyviä salassa pidettävän tiedon luovuttamista koskevia säännöksiä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan .

———————

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Tiedolla on merkittävä asema yhteiskunnallisessa päätöksenteossa sekä yksilöiden ja yhteisöjen välisessä vuorovaikutuksessa. Yleisesti tietoon, sen saatavuuteen, käyttöön ja luovutettavuuteen liittyvät oikeudet määrittelevät osaltaan julkishallinnon toiminnan, julkisen vallankäytön sekä niihin kohdistuvan valvonnan perusteita ja luovat siten mahdollisuuden arvioida ja keskustella viranomaistoiminnan hyväksyttävyydestä. Julkisuusperiaate liittyy historiallisesti ja toiminnallisesti poliittisiin vapausoikeuksiin, erityisesti sananvapauteen. Riittävän julkisuuden takaaminen on edellytys yksilöiden mahdollisuudelle vaikuttaa ja osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan. Julkisuus on myös vallankäytön ja viranomaistoiminnan kritiikin ja valvonnan edellytys (HE 309/1993 vp, s. 58).

Perustuslain (731/1999) 12 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta. Julkisuusperiaate on näin ollen Suomen perustuslakiin kirjattu perusoikeus.

Julkisuusperiaatteen toteuttamista sääntelee keskeisesti yleislain tasolla viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettu laki (621/1999, jäljempänä *julkisuuslaki*), joka tuli voimaan 1.12.1999. Aikanaan julkisuuslailla toteutetun asiakirjajulkisuussääntelyä koskevan kokonaisuusuudistuksen tavoitteena oli muun muassa selkeyttää julkisuusperiaatteen soveltamisalaa, lisätä valmistelun julkisuutta, yhdenmukaistaa salassapidon perusteita ja määritellä viranomaisten velvoitteet edistää tiedonsaantia.

Julkisuusperiaatteen keskeisenä tehtävänä on osallistumisoikeuksien toteutumisen turvaaminen, hallinnon valvonnan mahdollistaminen sekä julkishallinnon toiminnan luotettavuuden ja siihen kohdistuvan luottamuksen lisääminen. Julkishallinnolta vaaditaan sellaista toimintaa, joka on omiaan synnyttämään luottamusta. Tämä edellyttää sitä, että hallinto toimii asianmukaisesti ja ilman epäasiallisia vaikuttimia ja että tehtäviä hoitavat ovat luotettavia ja puolueettomia. Yleiset tiedonsaantioikeudet ovat merkittäviä viranomaistoiminnan luottamuksen ja asianmukaisuuden turvaamisessa. Demokraattisen yhteiskunnan keskeisiin edellytyksiin ja perusoikeuksiin kuuluu, että jokaisella on oikeus vapaasti muodostaa ja ilmaista mielipiteensä yhteisistä asioista ja vaikuttaa niihin.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Voimassa olevan julkisuuslain lähtökohdat ja keskeiset sääntelyratkaisut ovat kestäneet lähtökohtaisesti hyvin aikaa. Sääntelyn toimivuutta on viimeksi tarkasteltu kokonaisuutena vuosituhannen alussa. Voimassa olevasta julkisuuslaista on kertynyt runsaasti soveltamiskokemusta ja huomattava määrä tuomioistuimien ja ylimpien laillisuusvalvojien tulkintakäytäntöä. Näiden myötä on noussut esiin eri tyyppisiä lainsäädännön selkeyttämis- ja kehittämistarpeita. Lisäksi julkisuuslain soveltamiseen läheisesti liittyvässä muussa informaatio-oikeudellisessa sääntelyssä, kuten tietosuojasääntelyssä, on tapahtunut muutoksia, jotka aiheuttavat myös julkisuuslain osalta uudelleenarvioinnin ja selkeyttämisen tarvetta. Sääntelyyn liittyvistä uudistamistarpeista osa on luonteeltaan teknisiä ja osa edellyttää syvällisempää sääntelyn sisällön ja rakenteen toimivuuden arviointia.

Oikeusministeriö teetti julkisuuslain soveltamisalan laajentamiseen liittyen esiselvityksen vuonna 2019.[1] Selvitys koostui oikeustieteen kandidaatti Anna-Riitta Wallinin laatimasta julkisuuslain soveltamisalan laajentamista koskevasta selvityksestä sekä oikeustieteen tohtori Marjut Salokanteleen yleisten asiakirjojen julkisuutta Ruotsissa koskevasta selvityksestä. Selvityksessä arvioitiin julkisuuslain soveltamisalan laajentamista julkista hallintotehtävää hoitaviin yksityisiin toimijoihin ja julkisyhteisön määräysvallassa oleviin yhteisöihin ja säätiöihin. Selvitys lähetettiin lausuntokierrokselle. Lausunnoista on laadittu lausuntotiivistelmä. Kaikki lausunnonantajien lausunnot löytyvät lausuntopalvelusta.

Julkisuuslain ajantasaistamista koskeva työ käynnistettiin pääministeri Sanna Marinin hallituskaudella. Pääministeri Marinin hallituksen ohjelman mukaan hallituskaudella arvioidaan julkisuuslain soveltamisalan laajentamista koskemaan julkisen sektorin omistamia tai määräysvallassa olevia oikeushenkilöitä. Hallitusohjelman mukaan hallituskaudella selvitetään myös tarve ajantasaistaa julkisuuslaki koskemaan asiakirjakohtaisuuden lisäksi tietoa laajemmin. Hallitusohjelmakirjausten mukaan tulee lisäksi selvittää mahdollisuudet nykyistä selkeämpiin seuraamuksiin julkisuuslain rikkomisesta, ja julkisuuslain noudattamista tulee kirjauksen mukaan vahvistaa tiukentamalla viranomaisten velvollisuutta julkisuuslain ja sitä koskevan oikeuskäytännön julkisuusmyönteiseen noudattamiseen.

Ajantasaistamistyön taustana on toiminut myös valtioneuvoston periaatepäätös kansalliseksi harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan strategiaksi ja toimenpideohjelmaksi 2020–2023, jossa mainitaan julkisuuslain soveltamisalan laajentamisen arviointi osana korruption ja väärinkäytösten torjunnan tehostamista osaamisen, valvonnan ja avoimuuden keinoin.

1 Julkisuuslain soveltamisalan laajentaminen; Oikeusministeriön julkaisuja, Selvityksiä ja ohjeita 2019:31.

Julkisuuslain ajantasaistamista koskeva työ jatkui pääministeri Petteri Orpon hallituskaudella. Pääministeri Orpon hallitusohjelman mukaan oikeuslaitos, kansalaisyhteiskunta, osallistava demokratia ja luotettava julkinen viranomaistoiminta luovat perustan luottamuksen yhteiskunnalle ja turvalliselle arjelle. Hallitusohjelman mukaan hallitus edistää toimivaa ja avointa hallintoa, jossa panostetaan jatkuvuuteen ja johdonmukaisiin toimintatapoihin. Kansalaisten ja viranomaisten välisessä suhteessa vaalitaan hyvän hallinnon periaatteita.

1.2 Valmistelu

Oikeusministeriö asetti 22.1.2021 tekemällä päätöksellään työryhmän valmistelemaan julkisuuslain ajantasaistamista. Työryhmän tavoitteena oli ajantasaistaa julkisuussääntelyä siten, että tuloksena olisi nykyistä selkeämpi ja toimivampi lainsäädäntö, joka edistää yhteiskunnan avoimuutta ja vastaa nyky-yhteiskunnan vaatimuksia. Työryhmän toimikausi oli 22.1.2021–30.6.2023. Työryhmän toimikautta jatkettiin 31.10.2023 asti.

Työryhmän tehtävänanto on ollut kaksijakoinen. Ensiksi työryhmän tehtävänä oli selvittää ja arvioida julkisuusperiaatteen asianmukaisen toteutumisen ja toteuttamisen ongelmakohtia ja niihin vaikuttavia toimia. Huomiota oli muun muassa kiinnitettävä käytännön soveltamisen haasteisiin, digitalisaatioon liittyviin muutostarpeisiin, lain ymmärrettävyyteen ja säännösten selkeyttämistarpeisiin sekä kokonaisuutena arvioitava myös oikeusturvan ja seuraamusten merkitystä julkisuusperiaatteen toteutumisessa. Tehtävänantoon kuului myös selvittää mahdollisuudet selkeyttää viranomaisten asiakirjojen julkisuuden ja henkilötietojen suojan välistä suhdetta. Lisäksi myös salassapitosäännösten muotoilusta ja rakenteesta seuraavia epäkohtia tuli tarkastella. Sen sijaan salassapitosäännösten ja niihin liittyvien vahinkoedellytysten systemaattinen sisällöllinen tarkastelu ja uudistaminen eivät kuuluneet työryhmän tehtävänantoon, vaan salassapitosääntelyä koskeva mahdollinen uudistaminen jää työryhmän asettamispäätöksen mukaan toteutettavaksi myöhemmin.

Toiseksi työryhmän tehtävänä on ollut selvittää ja arvioida julkisuuslain soveltamisalan riittävyyttä ja ajantasaisuutta erityisesti ottaen huomioon hallinnon uusiutuvat rakenteet. Työryhmän työn tueksi asetettiin alaryhmä, joka arvioi ja luonnosteli työryhmälle ratkaisuvaihtoehtoja soveltamisalan laajentamista koskevista erityiskysymyksistä. Tarkastelu tuli tehdä asiassa aiemmin tehty selvitys ja sen lausuntopalaute huomioon ottaen. Soveltamisalan laajentamistarpeita ja laajentamisen vaikutuksia tuli arvioida erityisesti suhteessa a) perustuslain 124 §:n nojalla julkista hallintotehtävää hoitaviin b) kokonaan julkisyhteisön tai julkisyhteisöjen suorassa tai välillisessä omistuksessa oleviin yhteisöihin ja muihin kuntakonserneihin kuuluviin yhteisöihin sekä näihin asemansa ja rahoituksensa puolesta rinnastuviin yhteisöihin, säätiöihin ja yhdistyksiin. Lisäksi tuli kartoittaa soveltamisalan laajentamiseen liittyvät rajaustarpeet sekä arvioida julkisten varojen käytön merkitystä soveltamisalan määrittäjänä. Tarkastelussa oli myös huomioitava yhteisöjen ja säätiöiden

toiminnan luonne sekä erityisesti kuntaomisteisten yhtiöiden erilaiset toimialat ja muodot sekä ratkaisuvaihtoehtojen markkinavaikutukset ja vaikutukset yritysten kilpailuasemaan. Kokonaisuuden arvioinnissa oli otettava huomioon myös vaihtoehtoisia avoimuuden edistämisen keinoja ja niiden merkitys sekä arvioida voimassa olevan lain viranomaisen toimeksiantoa koskevan sääntelyn toimivuus ja ajantasaisuus sekä muut soveltamisalaan liittyvät muutostarpeet.

Työryhmän tehtävänä oli laatia mietintönsä lainsäädännön muutosehdotuksia koskeva osa hallituksen esityksen muotoon. Työryhmän ja alaryhmän kokousten pöytäkirjat sekä alaryhmän laatima soveltamisalan laajentamista koskeva muistio ovat saatavissa valtioneuvoston hankeikkunasta (OM083:00/2020).

Asettamispäätöksen mukaisesti työryhmän on tullut työnsä alkuvaiheessa myös selvittää, miltä osin laillisuusvalvonnassa esiin nousseet kiireelliset muutostarpeet voidaan erottaa valmisteltavaksi erikseen muuta uudistamistyötä nopeammalla tahdilla. Työryhmä päätti, että rikosasioissa sovellettavien salassapitoperusteiden selkeyttämiseen liittyvä muutostarve valmistellaan erikseen kiireellisesti. Asiaa koskeva hallituksen esitysluonnos oli lausuntokierroksella 12.8.2022–23.9.2022. Ruotsinkielisen aineiston lausuntokierrosta jatkettiin 13.10.2022 asti. Hallituksen esitys laiksi viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n muuttamisesta (HE 273/2022 vp) annettiin eduskunnalle 18.11.2022. Esityksen tarkoituksena oli pyrkiä selkeyttämään yksityiselämän suojaa koskevien salassapitoperusteiden keskinäisiä suhteita rikosasioissa sekä lisätä kansalaisten ja tiedotusvälineiden mahdollisuuksia saada tietoa rikosasioista ja niissä tehdyistä viranomaispäätöksistä. Esitys raukesi kuitenkin eduskunnassa keväällä 2023. Koska edellä mainittu esitys on jo irtaantunut jatkovalmisteluun erillisenä muusta julkisuuslain ajantasaistamista koskevasta työryhmän työstä ja sen osalta on järjestetty erillinen lausuntokierros, ei asiaa käsitellä uudelleen tämän mietinnön yhteydessä tarkemmin. Kyseiseen esitykseen liittyvät valmisteluasiakirjat ovat saatavissa valtioneuvoston hankeikkunassa (OM056:00/2022).

Lausuntokierrokset ja muut kuulemistilaisuudet

Työryhmän työn alkuvaiheessa järjestettiin lausuntokierros julkisuuslain toimivuuteen ja julkisuusperiaatteen toteutumiseen liittyvistä kokemuksista. Kysely toimitettiin laajasti viranomaisille, medialle sekä taloudellisille toimijoille. Työryhmä sai myös toimikautensa alussa alustukset työryhmän asiantuntijoina toimivien laillisuusvalvojien ja korkeimman hallinto-oikeuden edustajilta keskeisistä havainnoista lain soveltamiseen liittyvistä haasteista. Julkisuuslain ajantasaistamista valmisteleva työryhmä keräsi lisäksi työn alussa otakantaa.fi-palvelun kautta kansalaisilta lausuntopalautetta julkisuuslain soveltamisesta ja sen kehittämistarpeista. Työryhmä sekä julkisuuslain soveltamisalan laajentamista arvioinut alaryhmä ovat toimikautensa aikana kutsuneet eri tahoja kokouksiin kuultavaksi sekä

järjestäneet työpajoja kuullakseen laajemmin julkisuuslakia soveltavia ja soveltamisalan mahdollisen laajennuksen myötä soveltamisalaan tulevia organisaatioita julkisuuslain uudistamista koskevista kysymyksistä.

Julkisuuslain soveltamisalan laajentamiseen liittyen alaryhmän kokouksissa kuultavana on ollut edustajia seuraavista organisaatioista; valtioneuvoston kanslia, työ- ja elinkeinoministeriö, oikeusministeriö, valtiovarainministeriö, Lapin yliopisto, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Julkisten hankintojen neuvontayksikkö, Helsingin kaupunki, Eläketurvakeskus, Finanssiala ry, Tampereen kaupunki, Helen Oy, Kemin Energia ja Vesi Oy, Pirkanmaan Jätehuolto Oy, Finavia Oyj, Suomen Erillisverkot Oy, Suomen Teollisuussijoitus Oy, Transparency International Suomi ry, Finanssivalvonta ja IA Insight Oy. Teemat ja kuultavina kulloinkin olleet tahot ilmenevät tarkemmin alaryhmän kokousten pöytäkirjoista. Osana alaryhmän työtä 13.10.2022 järjestettiin työpaja, johon ilmoittautui lähes 140 osallistujaa. Työpajassa keskusteltiin erityisesti soveltamisalan laajentamisen käytännön vaikutuksista ja esimerkiksi salassapitoperusteiden riittävyydestä, mikäli soveltamisalaa laajennettaisiin. Lisäksi alaryhmä on työnsä aikana saanut kirjallisia kommentteja alaryhmän jäsenten ja asiantuntijoiden edustamilta toimijoilta ja omistajaohjauksessa olevilta yhtiöiltä.

Osana päätyöryhmän työtä järjestettiin 9.3.2022 työpaja, jossa keskusteltiin erityisesti henkilötietojen suojan ja julkisuusperiaatteen yhteensovittamisesta, asiakirjan määritelmästä ja asiakirjapyyntöjen toteuttamiseen liittyvistä menettelyistä. Työpajan alustajina olivat tietosuojavaltuutetun lisäksi edustajat Vantaan kaupungilta, Suomen Tietotoimistosta, Ruokavirastosta ja Suomen Kuntaliitosta. Työpajaan ilmoittautui yli 200 osallistujaa. Päätyöryhmä on myös kuullut erikseen tietosuojavaltuutettua henkilötietojen suojan ja julkisuuden yhteensovittamista koskevasta teemasta. Lisäksi päätyöryhmä on kuullut eräistä työryhmässä esillä olleista erityiskysymyksistä edustajia valtiovarainministeriöstä, valtioneuvoston kansliasta, opetus- ja kulttuuriministeriöstä ja Kansallisarkistosta. Teemat ja kuultavina kulloinkin olleet tahot ilmenevät tarkemmin työryhmän kokousten pöytäkirjoista.

Ehdotettujen muutosten suhde muuhun sääntelyyn

Työryhmä on laatinut lainsäädännön muutosehdotuksia koskevan osan mietinnöstä hallituksen esityksen muotoon. Myös yleisperustelut on laadittu hallituksen esityksen laatimisohjeiden rakenteen mukaisesti. Työryhmä on valmistellut ehdotetut muutokset vain julkisuuslakiin. Erityisesti lain organisatorista soveltamisalaa koskevien muutosten aiheuttamat tarpeet muuttaa julkisen hallinnon tiedonhallintaa koskevan lain (906/2019, jäljempänä *tiedonhallintalaki*) soveltamisalaa tulisi arvioida jatkovalmistelussa. Lisäksi muuhun lainsäädäntöön sisältyy lukuisia viittauksia voimassa olevaan lakiin, joiden muutostarpeet on arvioitava. Julkisuuslain uudistamishankkeen kanssa samanaikaisesti on ollut vireillä arkistolain (831/1994) uudistaminen, joka voi myös edellyttää näiden kahden säädöksen välisen suhteen arviointia jatkovalmistelussa.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Yleistä nykytilasta ja kehittämistarpeista

Julkisuuslaki sisältää yleissäännökset oikeudesta saada tieto viranomaisen asiakirjoista. Julkisuuslain lähtökohtana on julkisuusperiaate, eli jokaisen oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta tai tallenteesta. Laki kohdistuu julkisuusperiaatteen kannalta keskeiseen viranomaisilla olevaan aineistoon, eli asiakirjoihin, jotka viranomainen tai sen palveluksessa oleva on laatinut taikka jotka on toimitettu viranomaiselle asian käsittelyä varten tai muuten sen toimialaan tai tehtäviin kuuluvassa asiassa. Julkisuuslaissa säädetään kaikkia viranomaisia velvoittavasti oikeudesta saada tieto viranomaisen asiakirjasta. Tiedonsaantioikeuden ulottuvuuden määrittelyn kannalta keskeisiä ovat myös viranomaisen asiakirjan käsitteen ja viranomaisen asiakirjan julkiseksitulon ajankohtaa koskevat säännökset. Lain menettelysäännökset koskevat asiakirjojen pyytämistä ja antamista. Näiden lisäksi laki sisältää säännökset salassapitovelvoitteista ja salassapidosta poikkeamisesta ja lakkaamisesta. Laissa säädetään viranomaiselle myös erilaisia viestintä- ja tiedottamisvelvollisuuksia.

Julkisuuslain perusratkaisut ovat kestäneet hyvin aikaa, jonka vuoksi säännöksiä ei ole aiemmin tarkasteltu kokonaisuutena vaan muutokset ovat olleet lähinnä pistemäisiä. Laajempi tarkastelu julkisuuslain säännöksistä tehtiin lain täytäntöönpanoa koskevan valtioneuvoston selonteon (VNS 5/2003 vp) perusteella, joka johti hallituksen esitykseen eduskunnalle laeiksi viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain sekä kuntalain 50 §:n muuttamisesta (HE 20/2005 vp). Esityksen tavoitteena oli poistaa lainsäädäntöön liittyviä epäkohtia, jotka havaittiin julkisuuslain täytäntöönpanossa. Muutokset koskivat erityisesti tiedon antamisesta perittäviä maksuja ja eräitä salassapitoon liittyviä seikkoja.

Toinen laajempi muutos julkisuuslakiin on tehty tiedonhallintalain säätämisen yhteydessä. Julkisuuslaista ja sen nojalla annetusta viranomaisten toiminnan julkisuudesta ja hyvää tiedonhallintatapaa koskevasta asetuksesta (1030/1999) kumottiin hyvää tiedonhallintapaa koskevat säännökset, joista säädetään nykyisin tiedonhallintalaissa. Tiedonhallintalaki on merkityksellinen myös julkisuusperiaatteen toteutumisen näkökulmasta, koska tiedonhallintalain tavoitteena on varmistaa viranomaisten tietoaineistojen yhdenmukainen ja laadukas hallinta sekä tietoturvallinen käsittely julkisuusperiaatteen toteuttamiseksi.

Voimassa olevaan julkisuuslakiin kohdistuu muutos- ja kehittämispaineita, jotka ovat nousseet esiin muun muassa laillisuusvalvojien ja tuomioistuinten ratkaisujen myötä. Korkeimman hallinto-oikeuden vuoden 2022 kertomuksen mukaan asiakirjajulkisuusasioita koskevat valitukset ovat viimeisinä vuosina lisääntyneet kyseisessä tuomioistuimessa.[2]

2 Korkeimman hallinto-oikeuden vuosikertomus 2022, s. 20.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Voimassa oleva julkisuuslaki on valmisteltu noin 25 vuotta sitten. Muutospaineita kohdistuu erityisesti säännöksiin, jotka eivät vastaa nyky-yhteiskunnan toimintaympäristöä ja nykyaikaista tietojenkäsittelyä tai joihin on vuosien soveltamiskäytännön perusteella kohdistunut erityisiä tulkintaan liittyviä epäselvyyksiä. Työryhmän keräämässä palautteessa soveltamisen kannalta ongelmalliseksi on muun muassa koettu lain tulkinnanvaraisuus ja osin lain käsitteistön vanhentuminen. Myös muussa sääntelyssä, kuten tietosuojasääntelyssä, tapahtunut kehitys on hankaloittanut lain soveltamista. Sääntelyn ajantasaistaminen edistäisi julkisuusperiaatteen mukaisen tiedonsaantioikeuden aiempaa parempaa toteutumista sekä hyvää hallintoa. Julkisuuslainsäädäntöön kohdistuvien muutostarpeiden luonne kuitenkin vaihtelee. Osa lain kehittämistarpeista edellyttää luonteeltaan teknisiä muutoksia ja osa periaatteellisempia ja syvempiä muutoksia sääntelyn sisältöön. Jäljempänä nykytilan kuvaukseen ja arviointiin on nostettu sellaiset keskeisimmät julkisuuslain säännökset, joiden sisällöllisiä muutostarpeita työryhmä on erityisesti arvioinut. Näiden lisäksi työryhmä ehdottaa useita pienempiä ja teknisluonteisempia muutoksia sääntelyyn sen selkeyttämiseksi.

Myös lain salassapitoperusteisiin liittyy yleisesti tarkastelu- ja arviointitarvetta, joka korostuu lain soveltamisalan laajentamista koskevien ehdotusten osalta. Salassapitoperusteiden kattavuutta suhteessa soveltamisalan laajentamista koskeviin ehdotuksiin on käsitelty tarkemmin jaksossa 2.2.3. Salassapitoperusteiden systemaattinen ja sisällöllinen tarkastelu ei kuitenkaan kuulunut työryhmän asettamispäätöksen mukaan sen tehtäviin, vaan se jää toteutettavaksi myöhemmin. Salassapitoperusteiden sisällöllisessä tarkastelussa olisi perusteltua arvioida tarkemmin erityisesti myös salassapidon lakkaamista koskevaa sääntelyä muun muassa sen sisällöllisistä, menettelyllisistä ja toimivaltakysymyksiin liittyvistä näkökulmista.

Euroopan neuvoston yleissopimus viranomaisten asiakirjojen julkisuudesta

Asiakirjajulkisuutta sääntelevässä kansainvälisessä normistossa on tapahtunut kehitystä julkisuuslain voimassaolon aikana. Viranomaisten toiminnan julkisuutta kansainvälisesti sääntelee nykyisin Euroopan neuvoston viranomaisten asiakirjojen julkisuutta koskeva yleissopimus (Council of Europe Convention on Access to Official Documents CETS No. 205), eli niin sanottu Tromssan sopimus, joka tehtiin kesäkuussa 2009. Sopimus tuli kansainvälisesti voimaan 1.12.2020. Kyseessä on ensimmäinen oikeudellisesti sitova viranomaistoiminnan julkisuutta koskeva kansainvälinen sopimus. Yleissopimus sisältää muun muassa asiakirjapyynnön tekemistä, käsittelyä sekä asiakirjan antamisen muotoa ja maksuja koskevia sitovia määräyksiä. Suomi on sopimuksen osapuoli.

Yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset saatettiin voimaan viranomaisten asiakirjojen julkisuudesta tehdyn Euroopan neuvoston yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetulla lailla (16/2015). Laki puolestaan saatettiin voimaan Suomessa 1.12.2020 valtioneuvoston asetuksella

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

(102/2020). Yleissopimus määrittelee julkisuuden vähimmäistason, mutta ei vaikuta sellaisten säännösten soveltamiseen, jotka koskevat yleissopimusta laajempaa oikeutta saada tietoja viranomaisten asiakirjoista. Voimassa olevan julkisuuslain sääntelyn on katsottu vastaavan sopimuksen määräyksiä. Sopimuksen määräykset on otettu huomioon muutoksia valmisteltaessa.

2.2 Lain soveltamisala

Voimassa olevan lain 4 §:ssä säädetään lain soveltamisalaan kuuluvista viranomaisista. Lain 4 §:n 1 momentin mukaan viranomaisella tarkoitetaan 1) valtion hallintoviranomaisia sekä muita valtion virastoja ja laitoksia 2) tuomioistuimia ja muita lainkäyttöelimiä 3) valtion liikelaitoksia 4) hyvinvointialueen ja hyvinvointiyhtymän viranomaisia sekä kunnallisia viranomaisia 5) Suomen Pankkia mukaan lukien Rahoitustarkastus, Kansaneläkelaitos sekä muut itsenäiset julkisoikeudelliset laitokset 6) eduskunnan virastoja ja laitoksia 7) Ahvenanmaan maakunnan viranomaisia niiden huolehtiessa valtakunnan viranomaisille kuuluvista tehtävistä maakunnassa sekä 8) lain tai asetuksen taikka 1, 2 tai 7 kohdassa tarkoitetun viranomaisen päätöksen perusteella tiettyä tehtävää itsenäisesti hoitamaan asetettuja lautakuntia, neuvottelukuntia, komiteoita, toimikuntia, työryhmiä, toimitusmiehiä sekä hyvinvointialueen ja hyvinvointiyhtymän, kunnan ja kuntayhtymän tilintarkastajia sekä muita niihin verrattavia toimielimiä.

Julkisuuslaissa tarkoitetun itsenäisen julkisoikeudellisen laitoksen käsite viittaa oikeushenkilöihin, joiden järjestysmuodosta, toimielimistä ja tehtävistä säädetään niitä koskevissa säädöksissä. Ne suorittavat niin sanotun välillisen julkisen hallinnon tehtäviä eli julkisia tehtäviä, jotka on uskottu varsinaisen hallintokoneiston ulkopuolella oleville toimijoille. Itsenäisiä julkisoikeudellisia laitoksia ovat esimerkiksi Suomen Pankki ja Kansaneläkelaitos. Voimassa olevan lain mukaan Eläketurvakeskuksen ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen asiakirjoihin lakia sovelletaan kuitenkin 4 §:n 2 momentin mukaisesti, vaikka ne toimintansa puolesta muutoin kuuluisivat lain 4 §:n 1 momentin mukaan soveltamisalaan itsenäisinä julkisoikeudellisina laitoksina. Poikkeusta on voimassa olevan lain perusteluissa perusteltu sillä, että asiakirjojen julkisuus määräytyisi tällä tavalla samoin perustein työeläkelaitoksissa ja Eläketurvakeskuksessa (HE 30/1998 vp, s. 51). Tästä poikkeuksena on julkisten alojen eläkevakuuttaja Keva, jonka toiminta kokonaisuudessaan on julkisuuslain soveltamisalassa lain 4 §:n 1 momentin 5 kohdan perusteella.

Julkisuuslain 4 §:n 2 momentin mukaan lakia sovelletaan myös lain tai asetuksen taikka lain tai asetuksen nojalla annetun säännöksen tai määräyksen perusteella julkista tehtävää hoitaviin yhteisöihin, laitoksiin, säätiöihin ja yksityisiin henkilöihin niiden käyttäessä julkista valtaa. Lakia valmisteltaessa katsottiin, ettei ole tarpeellista luetella säännöksen nojalla lain soveltamisalaa yksityiskohtaisemmin. Julkisuusperiaatteen toteuttamisen kannalta pidettiin parempaan lopputulokseen johtavana ratkaisuna sitä, että määrittely jää

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

yleislausekkeen varaan (HE 30/1998 vp, s. 52). Toimijoiden asiakirjat voivat olla julkisuuslain soveltamisalassa myös julkisuuslain 5 §:n 2 momentin sääntelyn perusteella, koska viranomaisen laatimana pidetään myös asiakirjaa, joka on laadittu viranomaisen antaman toimeksiannon johdosta.

Julkisuuslain 4 §:n 2 momentin perusteella julkisuuslakia ei kuitenkaan sovelleta julkista valtaa käyttävän yksityisen toimijan toimintaan kokonaisuudessaan, vaan lakia sovelletaan vain niihin asiakirjoihin, jotka muodostuvat julkisen vallan käytön yhteydessä. Laissa ei siten ole asetettu yksityiselle velvollisuutta antaa tietoja yleisölle silloin, kun sen toiminnassa ei ole kysymys laissa säädetystä tehtävästä ja julkisen vallan käytöstä. Julkisen vallan käsitettä ei ole laissa määritelty, eikä käsitteelle ole annettavissa yleistä määritelmää. Sen keskeiseen sisältöön on kuitenkin katsottu kuuluvan puuttuminen hallintopäätöksellä tai tosiasiallisella toimella yksityisen oikeusasemaan. Julkisen vallan käyttönä pidetään myös esimerkiksi etuuksien myöntämistä tai tutkintotodistuksen antamista. Julkisen vallan käytön käsite ei ole täysin yksiselitteinen, eikä kaikissa yhteyksissä ole yksinkertaista erottaa nimenomaan julkisen vallan käyttöön liittyviä asiakirjoja hoidettavaksi säädetyn julkisen tehtävän tai perustuslain 124 §:n mukaisen julkisen hallintotehtävän kokonaisuudesta.

Yksityisoikeudellisessa muodossa toimintaansa harjoittavat toimijat kuuluvat julkisuuslain soveltamisalaan lähtökohtaisesti vain silloin, kun ne käyttävät julkista valtaa. Sääntelyä ei siten sovelleta perustuslain 124 §:ssä tarkoitetun julkisen hallintotehtävän hoitamiseen kokonaisuudessaan eikä muutoinkaan sellaiseen toimintaan, jolla voi olla jokin muu yleisen edun toteuttamiseen liittyvä tavoite. Julkisuuslaki säädettiin ennen kuin perustuslakiin omaksuttiin julkista hallintotehtävää koskeva sääntely. Hallinnon rakenne on osaltaan muuttunut julkisuuslain säätämisen ajasta myös yhtiöittämisen johdosta, kun julkishallinnon aikaisemmin hoitamia tehtäviä ja yleistä etua toteuttavia tehtäviä on annettu tai siirretty yksityisoikeudellisessa muodossa toimintaansa harjoittaville toimijoille. Työryhmän tehtävänä on ollut selvittää ja arvioida julkisuuslain soveltamisalan riittävyyttä ja ajantasaisuutta erityisesti ottaen huomioon hallinnon uusiutuvat rakenteet.

2.2.1 Julkisen hallintotehtävän hoitaminen

Julkinen hallintotehtävä

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan antaa vain viranomaiselle. Pykälän sanamuodolla korostetaan sitä, että julkisten hallintotehtävien hoitamisen tulee pääsääntöisesti kuulua viranomaisille ja että tällaisia tehtäviä voidaan antaa muille kuin viranomaisille vain rajoitetusti. Säännöksen tarkoituksena on rajoittaa julkisten hallintotehtävien osoittamista varsinaisen viranomaiskoneiston ulkopuolelle.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Perustuslain 124 § kattaa viranomaisille jo kuuluvien tehtävien siirtämisen lisäksi myös hallintoon luettavien uusien tehtävien antamisen muille kuin viranomaisille (PeVM 10/1998 vp, s. 35/II, HE 1/1998 vp, s. 179/I).

Lähtökohta perustuslain 124 §:n sääntelyssä on se, että julkisen hallintotehtävän antamisesta muulle kuin viranomaiselle säädetään lailla. Hallintotehtävän antamista koskevassa laissa tulee yksilöidä, mitä tehtäviä ulkopuoliselle voidaan siirtää ja millä edellytyksillä. Koska etenkin julkisten palvelutehtävien hoitaminen edellyttää joustavaa järjestämistä eikä tällaisten tehtävien antamisesta ole sääntelyn tavoitteiden kannalta tarpeen edellyttää säädettäväksi yksityiskohtaisesti lailla, voidaan hallintotehtävän antamisesta muulle kuin viranomaiselle säätää tai päättää myös lain nojalla. Tehtävän antamiseen oikeuttavan toimivallan on tällöinkin perustuttava kuitenkin lakiin (HE 1/1998 vp, s. 179/I).

Julkinen hallintotehtävä oikeudellisena käsitteenä on perustuslain 124 §:stä sisältönsä saava käsite, jonka tyhjentävää sisältöä ei lähtökohtaisesti tule määritellä tavallisen lain säännösten kautta. Perustuslain 124 §:ssä tarkoitetulla julkisella hallintotehtävällä viitataan verraten laajaan hallinnollisten tehtävien joukkoon, johon kuuluu esimerkiksi lakien toimeenpanoon sekä yksityisten henkilöiden ja yhteisöjen oikeuksia, velvollisuuksia ja etuja koskevaan päätöksentekoon liittyviä tehtäviä (HE 1/1998 vp, s. 179/I). Hallintolain (434/2003) esitöissä on katsottu, että julkisiin hallintotehtäviin voi liittyä oikeus käyttää julkista valtaa eli hallintopäätösten tekemistä sekä asian ratkaisemista välittömästi palvelevia valmistelu- ja täytäntöönpanotoimia. Julkinen hallintotehtävä viittaa muun muassa toimintaan, johon liittyy yleisen edun toteuttamista tai muutoin julkisten palvelujen järjestämiselle luonteenomaisia piirteitä (HE 72/2002 vp, s. 48).

Julkinen hallintotehtävä voidaan antaa yksityisen hoidettavaksi vain lailla tai lain nojalla, jolloin sen sisältö määräytyy kussakin tapauksessa sitä koskevan lainsäädännön mukaisesti. Lainsäädännön toimivuuden kannalta on tärkeää, että lainsäätäjä osoittaa selvästi, milloin jokin toiminta on julkisen hallintotehtävän hoitamista ja miltä osin siihen liittyy julkisen vallan käyttöä (HE 72/2002 vp, s. 49). Tehtävän sisältöä on tarpeen luonnehtia riittävästi lain esitöissä säädettäessä tehtävän antamisesta (ks. LaVL 10/2021 vp, s. 12-13). Hallintotehtävän antamista koskevassa laissa tulee yksilöidä, mitä tehtäviä ulkopuoliselle voidaan siirtää ja millä edellytyksillä. Sopimuksen tai viranomaispäätöksen varaan ei voida jättää esimerkiksi vaatimuksia toiminnan yleisistä ehdoista, julkisten hallintotehtävien hoitamiseen kohdistuvasta valvonnasta, toimijan kelpoisuudesta ja luotettavuuden arvioinnista eikä tehtäviä hoitavien virkavastuusta. Lähtökohtana julkisen hallintotehtävän hoitamisen osalta voidaan pitää sitä, että toimija kykenee julkista hallintotehtävää koskevan lainsäädännön ja esitöiden perusteella arvioimaan, miltä osin se hoitaa julkista hallintotehtävää.

Julkisia hallintotehtäviä voivat hoitaa esimerkiksi lailla tehtävää hoitamaan perustetut yhteistyöelimet, julkisoikeudelliset yhdistykset tai esimerkiksi valtion erityistehtäväyhtiöt. Lain nojalla annetuilla julkisilla hallintotehtävillä tarkoitetaan esimerkiksi erilaisia toimialoja koskevan lainsäädännön nojalla annettuja tehtäviä, kuten esimerkiksi jätehuoltoa tai erilaisia neuvontaan tai lakien toimeenpanoon liittyviä tehtäviä, joita voivat hoitaa myös täysin yksityiset toimijat. Tehtäviin, jotka laissa katsotaan julkisiksi hallintotehtäviksi voi joissain tapauksissa liittyä tulkinnanvaraisuutta. Näin voi erityisesti olla silloin, kun tehtävän tarkan sisällön määrittely jää sopimuksen varaan. Julkisen hallintotehtävän määritelmä on oikeudellisesti osin täsmentymätön, ja sen tulkinta kiinnittyy ennen kaikkea perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntöön, laillisuusvalvontakäytäntöön ja tuomioistuinten ratkaisukäytäntöön.

Hallinnon yleislakien soveltaminen julkisen hallintotehtävän hoitamisessa

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla ja vain, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Säännös korostaa julkisia hallintotehtäviä hoitavien henkilöiden koulutuksen ja asiantuntemuksen merkitystä sekä sitä, että näiden henkilöiden julkisen valvonnan on oltava asianmukaista. Oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimukset koskevat ennen muuta julkiseen hallintotehtävään liittyvää päätöksentekoa. Tosiasiallisessa hallintotoiminnassa perusoikeuksien toteutumisesta on katsottu voitavan huolehtia lähinnä sääntelyn yleisen asianmukaisuuden sekä julkisia hallintotehtäviä hoitavien henkilöiden sopivuuden ja pätevyyden avulla (PeVL 24/2001 vp, s. 4/II ks. myös PeVL 27/2014 vp, s. 2).

Perustuslakivaliokunta on korostanut, että uskottaessa hallintotehtäviä muulle kuin viranomaiselle tulee säännösperusteisesti taata oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten noudattaminen tässä toiminnassa (PeVL 5/2014 vp, s. 3, PeVM 10/1998 vp, s. 35/II). Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä on katsottu, että oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten toteutumisen varmistaminen perustuslain 124 §:n tarkoittamassa merkityksessä edellyttää, että asian käsittelyssä noudatetaan hallinnon yleislakeja ja että asioita käsittelevät toimivat virkavastuulla (esim. PeVL 3/2009 vp, s. 4/II ja PeVL 20/2006 vp, s. 2). Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään myös suoraan arvioinut julkisuuslain merkitystä oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten toteutumisen varmistajana (ks. PeVL 46/2002 vp, s. 10).

Hallinnon yleislaeilla tarkoitetaan sellaisia julkisen hallinnon toimintaa yleisesti säänteleviä lakeja, joita sovelletaan hallintoasian käsittelyyn ja muuhun viranomaistoimintaan aina, jollei erikseen ole toisin säädetty. Hallinnon yleislakeina pidetään esimerkiksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia (808/2019), kielilakia (423/2003), saamen kielilakia (1086/2003), julkisuuslakia, tietosuojalakia (1050/2018), tiedonhallintalakia ja sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettua lakia (13/2003). Hallinnon yleislait

konkretisoivat osaltaan perustuslain perusoikeussäännöksissä suojattuja hyvän hallinnon ja oikeusturvan takeita, julkisuusperiaatetta sekä kielellisiä oikeuksia. Hallinnon yleislakeja sovelletaan niiden sisältämien soveltamisalaa, viranomaisten määritelmää tai yksityisen kielellistä palveluvelvollisuutta koskevien säännösten nojalla myös viranomaiskoneiston ulkopuolisiin niiden hoitaessa perustuslain 124 §:ssä tarkoitettuja julkisia hallintotehtäviä. Tämän vuoksi perustuslakivaliokunta on katsonut, että lakiin ei ole perustuslain 124 §:n takia välttämätöntä yleensä sisällyttää viittausta hallinnon yleislakeihin (PeVL 42/2005 vp, s. 3/II). Perustuslakivaliokunta on kuitenkin katsonut, että tilanteessa, jossa hallinnon kaikkien yleislakien soveltaminen ehdotuksessa tarkoitettuun ei ole sanottujen lakien omien säännösten perusteella ollut aivan selvää, on hallintotehtävän siirtämistä tarkoittavassa laissa tullut olla viittaus mainittuihin yleislakeihin (PeVL 20/2006 vp, s. 2/II).

Julkisuuslaki on hallinnon yleislaki, mutta sen soveltaminen on voimassa olevan lain perusteella rajattu julkista tehtävää hoitaviin yhteisöihin, laitoksiin, säätiöihin ja yksityisiin henkilöihin niiden käyttäessä julkista valtaa. Esimerkiksi hallintolakia sovelletaan yksityisiin toimijoihin niiden hoitaessa julkisia hallintotehtäviä ilman rajausta julkisen vallan käyttämiseen. Jos julkisen hallintotehtävän hoitamiseen ei sisälly hallintoasioiden käsittelyä ja hallintopäätöksen tekemistä, rajoittuu hallintolain merkitys lain 2 luvussa tarkoitettujen hyvän hallinnon perusteiden noudattamiseen. Tiedonhallintalain soveltamisalaa koskevan 3 §:n mukaan lain säännöksiä tietoturvallisuudesta, sähköisistä tiedonluovutustavoista sekä asianhallinnasta ja palvelujen tiedonhallinnasta sovelletaan myös yksityisiin henkilöihin tai yhteisöihin taikka muihin kuin viranomaisena toimiviin julkisoikeudellisiin yhteisöihin siltä osin kuin ne hoitavat julkista hallintotehtävää. Lisäksi tiedonhallintalain eräitä säännöksiä (4 §, 19 §:n 2 momentti, 24 a §, 24 b § ja 28 §) sovelletaan yksityisiin niiden käyttäessä julkista valtaa.

Julkisten hallintotehtävien joukossa on eräitä poikkeuksellisia tilanteita, joissa perustuslakivaliokunta on pitänyt mahdollisena, ettei yksityisiin sovelleta hallinnon yleislakeja niiden hoitaessa julkisia hallintotehtäviä (ks. esim. PeVL 17/2012 vp, PeVL 55/2010 vp ja vrt. PeVL 27/2014 vp). Nämä tilanteet ovat koskeneet lähinnä sääntelyä, joka mahdollisti eräiden avustavien tehtävien antamista ulkomailla toimivalle ja yleensä ulkomaalaiselle palveluntarjoajalle sekä pörssin ja arvopaperikeskuksen asemaa arvopaperimarkkinoiden keskuseliminä. Valiokunta myös korosti jälkimmäisessä tapauksessa sitä, että jos tällainen poikkeus katsotaan tarpeelliseksi tehdä, on tästä säädettävä erikseen (PeVL 17/2012 vp, s. 5).

Näissä sääntely-yhteyksissä, joissa sääntely-ympäristön erityislaatuisuus on puoltanut kokonaisuutena arvioiden sellaista johtopäätöstä, että sääntelyä on voitu perustuslain 124 §:n näkökulmasta arvioida jossain määrin vakiintuneesta poikkeavasti, on kuitenkin ollut välttämätöntä muilla tavoin varmistua siitä, ettei tehtävän siirtäminen yksityiselle vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Kyse on ollut myös toiminnasta, joka on ollut muulla lainsäädännöllä yksityiskohtaisesti säänneltyä

(PeVL 17/2012 vp, PeVL 55/2010 vp). Merkitystä on ollut myös toiminnan kohdistumisella ammattimaisiin oikeushenkilöihin, jotka toimivat rajatulla erityisalalla (PeVL 17/2012 vp, s. 4–5).

Soveltamisalan arviointia

Julkisuuslain soveltamisalasäännösten valmistelussa on ollut aikanaan lähtökohtana, että julkisuusperiaate koskee julkisen vallan käyttöä riippumatta siitä, miten asioiden hoito on organisoitu tai miten toiminnassa syntynyt tieto on talletettu. Julkisen vallan käytön valvonnan kannalta pidettiin tärkeänä, että julkisuusperiaatetta sovelletaan paitsi nimenomaisesti viranomaiseksi organisoituun toimielimeen, myös silloin, kun jokin julkinen tehtävä on lainsäädännössä annettu muulle kuin hallintokoneistoon kuuluvalle elimelle (HE 30/1998 vp, s. 52/II). Julkisuuslain uudistuksen yhteydessä hallintovaliokunta katsoi mietinnössään, että on erikseen syytä selvittää, onko soveltamisalaa myöhemmin tarpeen laajentaa myös sellaisia julkisia tehtäviä hoitaviin tahoihin, jotka eivät käytä julkista valtaa (HaVM 31/1998 vp, s. 6).

Valtioneuvoston oikeuskansleri on vuoden 2021 kertomuksessaan katsonut, että julkisuusperiaatteen toteuttamisen kannalta on ongelmallista, että julkisen sektorin organisaatiomuutoksista eli esimerkiksi kunnan toimintojen yhtiöittämisestä voi käytännössä aiheutua huomattavaakin julkisuuslain soveltamisalan kapenemista. Erityisen pulmallisena tätä on pidetty asioissa, jotka perustuslain valossa ovat julkisia hallintotehtäviä, mutta jotka eivät ole julkisuuslain tarkoittamalla tavalla julkisen vallan käyttöä. (K 19/2022 vp, s. 146)

Julkisuuslain muita hallinnon yleislakeja kapeampaa soveltamisalaa voinee osaltaan selittää, että julkisuuslaki on voimassa olevista hallinnon yleislaeista vanhin ja ainoa, joka on tullut voimaan jo ennen voimassa olevaa nykyistä perustuslakia, jossa vasta omaksuttiin julkista hallintotehtävää koskeva perustuslain 124 §:n sääntely. Julkisuuslaissa säädetty soveltamisala suhteessa julkisen hallintotehtävän hoitamiseen on myös jossain määrin sisäisesti epäloogginen sen ulottuessa julkisuuslain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin toimeksiantotehtäviin jättäessä samalla laissa säädetyt tehtävät osin lain soveltamisalan ulkopuolelle. Voimassa olevan lain perusteluissa on lähdetty siitä, että viranomaisen asiakirjojen julkisuuteen ei vaikuttaisi se, käyttääkö viranomainen ostopalveluja tai muita toimeksiantoja tehtäviensä hoitamiseksi (HE 30/1998 vp, s. 49).

Julkisuuslain soveltamisalan laajentamista arvioitaessa ei lähtökohtaisesti ole tunnistettu oikeudellisesti perusteltuja ja hyväksyttäviä syitä, miksi yleislakien soveltamisaloissa tulisi olla eroja julkista hallintotehtävää hoidettaessa. Perustuslakivaliokunnan käytäntö tukee julkisuuslain soveltamisen ulottamista julkisen hallintotehtävän hoitamiseen. Joissain tilanteissa voi kuitenkin olla tarve poiketa tapauskohtaisesti hallinnon yleislaeista. Yleislaista poikkeamiseen tarvitaan kuitenkin aina erityinen, painava syy poikkeamiselle, ja sääntelyssä tulisi tuolloin muutoin varmistaa oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten

toteutuminen. Jos yleislakina sovellettavaa julkisuuslakia muutetaan siten, että yleislain lähtökohtana on julkisuuslain soveltaminen yhteisöihin, säätiöihin ja yksityisiin henkilöihin niiden hoitaessa lailla tai lain nojalla annettua julkista hallintotehtävää, voitaisiin riittävällä siirtymäajalla varmistaa mahdollisuus siihen, että erityislainsäädännössä voitaisiin säätää mahdolliset poikkeukset suhteessa yleislain muutettuun soveltamisalaan.

Useassa laissa, jossa säädetään julkisen hallintotehtävän antamisesta yksityisen hoidettavaksi, on nykyisin säädetty myös julkisuuslain soveltamisesta. Joissain tapauksissa julkisuuslain soveltaminen on ulotettu myös siihen toiminnan osaan, johon julkisuuslaki ei oman soveltamisalansa nojalla ulottuisi, eli laajemmaksi kuin vain julkisen vallan käyttöön liittyviin asiakirjoihin. Erityissäännökset on usein muotoiltu siten, että yksityisen on laissa tarkoitettuja julkisia hallintotehtäviä hoitaessaan noudatettava, mitä julkisuuslaissa säädetään. Erityissääntelystä siis johtuu, että merkittävässä osassa julkisia hallintotehtäviä julkisuuslakia sovelletaan jo nyt kokonaisuudessaan. Joidenkin toimijoiden osalta julkinen hallintotehtävä voi myös kokonaisuudessaan olla julkisen vallan käyttöä, jolloin tosiasiallista muutosta julkisuuslain soveltamisessa ei tapahtuisi.

Perustuslain 124 §:n mukaisen tehtävän hoitamisessa on kyse tehtävästä, jonka katsotaan perustuslain mukaan lähtökohtaisesti kuuluvan viranomaisen hoidettavaksi. Viranomaistoimintaan puolestaan sovelletaan julkisuuslakia. Perustuslaissa säännellään nimenomaan julkisten hallintotehtävien kuulumisesta viranomaisille ja edellytyksistä niiden antamiselle viranomaisorganisaation ulkopuolelle. Perustuslain näkökulmasta olisi siten johdonmukaista, että julkisuusperiaatetta noudatettaisiin myös perustuslain 124 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamisessa, jotta julkisuusperiaatteen ja yleisen tiedonsaantioikeuden toteutuminen ei jää tehtävän luonteen sijaan riippumaan sen organisointitavasta. Nykytilassa samat tehtävät viranomaisen suorittamana ovat julkisuuslain soveltamisalassa, mutta muun kuin viranomaisen suorittamana ne voivat jäädä julkisuuslain soveltamisalan ulkopuolelle. Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien toteutuminen, joka pitää sisällään myös julkisuusperiaatteen.

Kun lisäksi otetaan huomioon toimeksiantotehtävää koskeva julkisuuslain sääntely, näyttäytyy julkisuuslain soveltaminen julkisen hallintotehtävän hoitamiseen eri tilanteissa varsin epäyhtenäisenä kokonaisuutena voimassa olevassa muodossaan. Julkisuuslain muista hallinnon yleislaeista poikkeava soveltamisala ei vaikuta perustellulta ottaen huomioon myös perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntö.

Julkisten hallintotehtävien joukko on varsin heterogeeninen, mutta kaikkien tehtävien peruslähtökohdat kytkeytyvät perustuslain 124 §:n mukaiseen viranomaishallintoa koskevaan lähtökohtaan. Perustuslaista ja perustuslakivaliokunnan käytännöstä seuraavat syyt puoltavat julkisuuslain lähtökohtaista soveltamista julkisen hallintotehtävän hoitamiseen, vaikka toimijoiden tehtävät, toimialat ja organisaatiokoko tai -rakenne olisivatkin

toisistaan poikkeavia. Täydellistä tarkastelua annetuista eri julkisista hallintotehtävistä olisi mahdoton tehdä ottaen huomioon tehtävien heterogeenisuus ja toisaalta myös tehtävien vaihteleva tunnistaminen esimerkiksi lainvalmistelussa.

Perustuslakivaliokunnan käytännössä on lähdetty siitä, että hyvän hallinnon toteutuminen julkisen hallintotehtävän hoitamisessa turvataan perustuslain 124 §:ssä tarkoitetulla tavalla soveltamalla tehtävän hoidossa hallinnon yleislakeja. Näin ollen lähtökohdaksi julkisuuslain soveltamisalassa tulisi ottaa myös kyseisen hallinnon yleislain soveltaminen julkisen hallintotehtävän hoitamiseen. Mikäli tietyn julkisen hallintotehtävän osalta on tunnistettavissa perusteltuja syitä, jotka puoltaisivat poikkeuksia yleislainsäädäntöön, tulisi asiasta säätää erikseen. Tämän mahdollistamiseksi yleislain muutokselle tulisi jättää riittävä siirtymäaika, jonka aikana erityislakeja voitaisiin tarvittaessa täydentää.

Edellä mainittujen oikeudellisten näkökohtien lisäksi nykytilaa voidaan arvioida myös käytännön kannalta. Työryhmä on työnsä tueksi saanut palautetta julkisuuslain soveltamisalan laajentamista koskevaan esiselvitykseen ja lisäksi erityisesti päätyöryhmän työn tueksi perustetun alaryhmän työssä on arvioitu nykytilaa ja sen muuttamisen vaikutuksia. Keskeiseksi nykytilan säilyttämistä puoltavaksi seikaksi on nostettu julkisen hallintotehtävän käsitteen tulkinnanvaraisuus tilanteissa, joissa ei ole riittävän selkeästi ja tarkkarajaisesti määritelty julkisen hallintotehtävän sisältöä. Julkisen vallan käytön käsite on koettu tältä osin selkeämmäksi ja tarkkarajaisemmaksi kriteeriksi. Soveltamisalan laajentamisesta on arvioitu seuraavan myös käytännössä hallinnollista taakkaa. Yleisesti ottaen työryhmän saaman palautteen perusteella voidaan kuitenkin katsoa, että julkisuuslain soveltamisalan laajentamiselle on perusteita, ja usea taho suhtautuu joustavasti soveltamisalan laajentamiseen julkisen hallintotehtävän hoitamisessa.

Vakuutus- ja eläkealan erityispiirteitä

Nykytilaa arvioitaessa sen säilyttämistä ovat puoltaneet erityisesti työeläke- ja vakuutusalan toimijat. Työeläkejärjestelmässä on hajautettu hallinto ja lisäksi eräitä toimintoja hoidetaan keskitetysti työeläkejärjestelmän yhteiselimessä, Eläketurvakeskuksessa (ETK).

Työeläkelaitoksista Keva on itsenäinen julkisoikeudellinen laitos ja sen vuoksi julkisuuslaissa tarkoitettu viranomainen, jonka toimintaan kokonaisuudessaan sovelletaan julkisuuslakia. Muiden työeläkelaitosten ja ETK:n toimintaan sovelletaan julkisuuslakia siltä osin kuin ne käyttävät julkista valtaa. Julkisen vallan käyttöä työeläkealalla on esimerkiksi eläkepäätösten antaminen, eläkkeiden maksaminen, ETK:n päätökset Suomen sosiaaliturvaan kuulumisesta, pakkovakuutuspäätökset, vakuuttamiseen liittyvät tehtävät, vakuutusmaksujen perintä ja yrittäjän eläkelain (1272/2006) mukaiset työtulopäätökset. Merkittävä osa julkisen vallan käyttöön liittyvistä asiakirjoista on pidettävä julkisuuslain tai erityislainsäädännön perusteella salassa, koska ne sisältävät esimerkiksi tietoja terveydentilasta tai liikesalaisuuksia. Julkisuuslain asiakirjasalaisuutta, vaitiolovelvollisuutta,

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

hyväksikäyttökieltoa ja salassa pidettäviä asiakirjoja koskevia säännöksiä sekä rangaistussäännöksiä sovelletaan eläkelaitoksissa ja ETK:ssa myös työntekijän eläkelain (395/2006, TyEL) toimeenpanoon liittyvissä asioissa, vaikka kyse ei olisi julkisen vallan käytöstä. Työeläkelaitosten toimintaa valvoo Finanssivalvonta, jolla on pääsy valvottavien tietoihin.

Vakuutusalalla lakisääteisissä vakuutuksissa julkisen hallintotehtävän pääsisältö liittyy vakuutuskorvauksia ja vakuuttamista koskevaan päätöksentekoon. Lakisääteisen vakuutustoiminnan osalta julkisen vallan käyttönä ja julkisuuslain soveltamisalan piiriin kuuluvaksi on katsottu korvaustoiminta, perintä- ja valvontatoimi sekä lakisääteistä vakuuttamisvelvollisuutta koskeva ratkaisutoiminta. Jotkin päätöksentekoon suoraan liittyvät avustavat tehtävät sekä etuuksia koskeva neuvonta muodostavat vakuutusalalla julkisen hallintotehtävän ulkokehän, vaikkei niihin liitykään julkisen vallan käyttöä. Muu toiminta jää etenkin vakuutusyhtiöissä julkisen hallintotehtävän ulkopuolelle.

Sekä vakuutusalaa että työeläkealaa koskee vakuutusyhtiölain (521/2008) mukainen vakuutussalaisuus, joka kattaa lain 30 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan vakuutusyhtiön, sen asiakkaan tai jonkun muun taloudellista asemaa tai terveydentilaa tai muita henkilökohtaisia oloja koskevat seikat taikka liikesalaisuudet. Työeläkealaa lisäksi koskevat TyEL:n salassapitoa koskevat säännökset sekä eläkesäätiöistä ja eläkekassoista annetun lain (946/2021) mukainen vakuutussalaisuus. Alojen toimijat ovat arvioineet, että toimintaa koskevasta kattavasta salassapitosääntelystä seuraa, ettei julkisuuslain soveltamisalan laajentamisesta tosiasiallisesti seuraisi julkisuuden laajempaa toteutumista eläkealalla ja vakuutusalalla. Sen arviointi, missä määrin julkisuuslain soveltamisalan laajentaminen toisi lain soveltamisen myötä julkisuuden piiriin uusia asiakirjoja, on vaikeaa toimialan ulkopuolelta. Julkisen hallintotehtävän hoitamiseen liittyvät asiakirjat voivat olla osin samoja asiakirjoja kuin julkisen vallan käytön yhteydessä syntyvät asiakirjat, ja ne voivat osin olla myös salassa pidettäviä.

Nykytilan arvioinnissa vakuutusalan osalta keskeisenä arvioinnin kohteena on myös ollut EU-sääntelyn mahdolliset reunaehdot julkisuuslain laajentamiselle. Euroopan unionin toiminnasta annetussa sopimuksessa (SEUT) määrätään yritysten vapaasta sijoittautumisoikeudesta EU:n alueella (SEUT 49 artikla) ja palvelujen vapaasta tarjonnasta (SEUT 56 artikla). EU:n tavoitteena on sijoittautumisvapauden, palvelujen vapaan tarjonnan ja vakuutustoiminnan sääntelyn harmonisoinnin kautta luoda yhtenäiset vakuutusmarkkinat. Tämän saavuttamiseksi on annettu runsaasti vakuutustoimialaa koskevia direktiivejä. Vakuutusalan toimijat ovat tältä osin korostaneet, että EU:n sääntelyn yleinen lähtökohta on, että kansallisella sääntelyllä ei saa perusteettomasti rajoittaa sijoittautumisvapautta tai palvelujen tarjoamisen vapautta ja julkisuuslain laaja soveltaminen ulkomaisiin yhtiöihin voitaisiin nähdä mahdollisesti hidastavan tai jopa estävän ulkomaisten toimijoiden tuloa Suomen markkinoille. Esiin on myös tuotu muun muassa näkemys siitä, että julkisuuslain tosiasiallinen ulottaminen ja valvonta ulkomaisen yhtiön ulkomailta käsin tapahtuvaan

hallinnointiin ei olisi käytännössä mahdollista. Lisäksi vakuutusalan toimijat ovat arvioineet, että ottaen huomioon ehdotetusta julkisuuslainsäädännön laajentamisesta aiheutuvat ylimääräiset kustannukset, muutoksesta aiheutuvien vaikutusten epäselvyys ja sääntelyn poikkeavuus muuhun Eurooppaan nähden, muutoksella olisi vaikutusta markkinoille tuloon ja kilpailuneutraliteettiin.

Vahinko-, henki- ja jälleenvakuutusyhtiöiden toimintaa koskee Solvenssi II -direktiivi (2009/138/EY), joka on Suomessa pantu täytäntöön pääasiassa vakuutusyhtiölain säännöksin. Direktiivin tarkoituksena on luoda yhden toimiluvan järjestelmä sekä siihen liittyen harmonisoida vakuutusyritysten tehokasta valvontaa koskeva jäsenvaltioiden lainsäädäntö erityisesti yritysten vakavaraisuuden osalta. Direktiivin harmonisoinnin kohteena on muun muassa yhtiön perustaminen ja vakavaraisuus sekä vakuutusyritysten talouden valvonta, joka on toimiluvan myöntävän jäsenvaltion viranomaisten tehtävä. Muutoin vastaanottava jäsenvaltio voi edellyttää kansallisen lakisääteisiä vakuutuksia koskevan lainsäädäntönsä noudattamista niiltä osin kuin kotijäsenvaltion lainsäädäntö ei anna vastaavaa suojaa. Lakisääteisten vakuutusten osalta direktiivissä viitataan useissa artikloissa nimenomaisesti siihen, että vastaanottavat jäsenvaltiot voivat edellyttää kyseessä oleviin vakuutuslajeihin sovellettavien kansallisten säännösten noudattamista, kunhan se on perussopimuksen sijoittautumisoikeutta ja palveluiden tarjoamisen vapautta koskevien määräysten mukaista. Ulkomaisen yhtiön on noudatettava kohdemaan niin sanotun yleisen edun käsitteen piiriin kuuluvaa kuluttaja-, markkinointi- ja muuta vastaavaa pakottavaa lainsäädäntöä (ml. lakisääteisten vakuutusten kansallinen erityissääntely) vastaanottavassa jäsenvaltiossa.

EU-tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ei ole löydettävissä tyhjentävää määritelmää edellä mainitulle yleiselle edulle. Oikeuskäytännössä on kuitenkin vahvistettu edellytykset, jotka kansallisten säännösten on täytettävä, jotta ne olisivat hyväksyttäviä siitä huolimatta, että ne saattaisivat rajoittaa tai haitata palvelujen tarjoamisen vapauden ja sijoittautumisoikeuden hyödyntämistä (ns. Gebhard-testi)[3]. Niiden on liityttävä alaan, jota ei ole yhdenmukaistettu, pyrittävä saavuttamaan yleisen edun tavoite, oltava syrjimättömiä, objektiivisesti tarkasteltuna välttämättömiä ja oikeassa suhteessa saavutettavaan tavoitteeseen eikä yleisen edun tavoite saa tukeutua sääntöihin, joita tarjoajaan sovelletaan jo sijoittautumisjäsenvaltiossaan. Edellä mainitut perusteet ovat kumulatiivisia, joten kansallisten säännösten on täytettävä kaikki nämä edellytykset. Mikäli jokin näistä edellytyksistä ei täyttyisi, kyseinen säännös ei olisi yhdenmukainen EU-oikeuden kanssa.[4]

3 Tuomio 30.11.1995, Gebhard, C-55/94, EU:C:1995:411.

4 Komission tulkitseva tiedonanto; Palvelujen tarjoamisen vapaus ja yleinen etu vakuutusalalla (2000 C 43/03), s. 16–17.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Edellytyksien voidaan lähtökohtaisesti katsoa täyttyvän julkisuuslain laajentamisen osalta, koska ensinnäkin lakisääteisiä vakuutuksia koskevaa asiakirjajulkisuutta ei ole yhdenmukaistettu EU:ssa. Julkisuuslain tavoitteena on yleisen edun mukaisen tavoitteen toteuttaminen eikä lainsäädäntö myöskään syrji ulkomaisia toimijoita. Julkisuuslain soveltaminen julkista hallintotehtävää hoitavaan voidaan katsoa välttämättömäksi, koska julkisissa hallintotehtävissä on kyse viranomaisluontoisista tehtävistä, jotka on annettu yksityiselle perustuslain tarkoittamalla tavalla. Julkisuuslain soveltaminen olisi myös oikeasuhtaista, koska lakia ei sovellettaisi vakuutusyhtiön muuhun toimintaan kuin julkisen hallintotehtävän hoitamiseen.

Lakisääteisen vahinkovakuutuksen harjoittamisen aloittamisesta päätetään kussakin vakuutusyhtiössä. Vakuutusten tarjoamisesta annetun lain (234/2018) 77 §:n mukaan Finanssivalvonnan on julkistettava ja päivitettävä tieto Suomessa vakuutusten tarjoamisessa noudatettavista yleistä etua koskevista kansallisista säännöksistä verkkosivustollaan[5] sekä pyynnöstä annettava näistä tietoja. Yleisen edun mukaiseksi ehdoksi katsotaan jo tällä hetkellä julkisuuslain soveltaminen lakisääteisten vakuutusten osalta. Lakia tulee noudattaa ottaen huomioon myös sen muutokset. Myös nykytilassa ulkomaisten vakuutusyhtiöiden tulee noudattaa Suomessa jäsenvaltion asettamia yleisen edun mukaisia ehtoja kuten julkisuuslain soveltamista.

Vakuutusalan toimijat ovat arvioineet julkisuuslain soveltamisalan nykytilan riittäväksi. Perusteita sille, miksi lakisääteiseen vakuutukseen liittyvä julkisen hallintotehtävän hoitaminen tulisi yleislaissa asettaa eri asemaan kuin muiden julkisten hallintotehtävien hoitaminen, ei kuitenkaan ole yksiselitteisesti löydettävissä.

2.2.2 Julkisyhteisön määräysvallassa olevat yhteisöt ja säätiöt

Julkisyhteisöjen määräysvallassa olevien yksityisoikeudellisten yhteisöjen ja säätiöiden toiminta

Julkinen hallintotoiminta kuuluu perinteisesti julkisyhteisöille. Julkisyhteisö voi varsinaisen hallintotoiminnan lisäksi harjoittaa muutakin toimintaa. Osaa julkisyhteisön toiminnasta harjoitetaan viranomaisesta oikeudellisesti erillisessä yksityisoikeudellisessa yhteisössä tai säätiössä. Erityisesti julkisyhteisön harjoittamaa liiketoimintaa harjoitetaan tavanomaisesti liikelaitoksessa tai osakeyhtiössä. Osakeyhtiöt ovat nykyisin yleisin tapa organisoida sekä valtion että kunnan liiketoiminnan harjoittamista. Julkisyhteisöt voivat harjoittaa toimintaansa myös säätiöiden ja yhdistysten muodossa. Osakeyhtiössä julkisyhteisö voi omistaa

5 Viimeisin päivitys ulkomaisille ETA-vakuutusyhtiöille laadittuihin yleisen edun mukaisiin ehtoihin on tehty 14.4.2023. Katso lisää: www.finanssivalvonta.fi

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

joko osan osakeyhtiön osakekannasta yhdessä muun julkisyhteisön tai yksityisen omistajan kanssa, tai se voi omistaa koko osakekannan. Julkisyhteisöllä tässä yhteydessä tarkoitetaan valtiota, kuntia, kuntayhtymiä ja hyvinvointialueita.

Julkisyhteisön sidos yksityisoikeudelliseen toimijaan voi perustua myös määräysvaltaan, joka voidaan saavuttaa myös riittävällä omistusosuudella. Kirjanpitolain (1336/1997) 5 §:n 1 momentin mukaan kirjanpitovelvollisella katsotaan olevan määräysvalta toisessa kirjanpitovelvollisessa tai siihen verrattavassa ulkomaisessa yrityksessä (kohdeyritys), jos 1) kirjanpitovelvollisella on enemmän kuin puolet kohdeyrityksen kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä ja tämä äänten enemmistö perustuu omistukseen, jäsenyyteen, yhtiöjärjestykseen, yhtiösopimukseen tai niihin verrattaviin sääntöihin taikka muuhun sopimukseen, 2) kirjanpitovelvollisella on oikeus nimittää tai erottaa enemmistö jäsenistä kohdeyrityksen hallituksessa tai siihen verrattavassa toimielimessä taikka toimielimessä, jolla on tämä oikeus, ja oikeus perustuu samoihin seikkoihin kuin 1 kohdassa tarkoitettu äänestenenemmistö, tai 3) kirjanpitovelvollinen muuten tosiasiallisesti käyttää määräysvaltaa kohdeyrityksessä. Koska määräysvalta voidaan saavuttaa myös omistuksella, käytetään jatkossa käsitettä määräysvalta osoittamaan julkisyhteisön sidosta yhteisöön tai säätiöön.

Valtion ja kunnan liikelaitoksiin sovelletaan julkisuuslakia. Julkisuuslain soveltamisalaan ei voimassa olevan lain mukaan kuulu kuitenkaan valtion tai kunnan omistuksessa tai määräysvallassa olevat yhteisöt ja säätiöt. Edellä mainittuihin toimijoihin voidaan kuitenkin soveltaa julkisuuslakia sen 4 §:n 2 momentin perusteella, jonka mukaan laki koskee myös lain tai asetuksen taikka lain tai asetuksen nojalla annetun säännöksen tai määräyksen perusteella julkista tehtävää hoitavia yhteisöjä, laitoksia, säätiöitä ja yksityisiä henkilöitä niiden käyttäessä julkista valtaa. Yhteisöjen ja säätiöiden asiakirjat voivat tulla soveltamisalaan myös lain 5 §:n 2 momentin mukaisen toimeksiantosääntelyn kautta tai julkisuuslain soveltamisesta on voitu säätää erityissäännöksin esimerkiksi yhteisö- tai toimialakohtaisesti.

Valtio-omisteiset yhtiöt ja niitä koskeva sääntely

Valtiolla on tällä hetkellä omistuksia yhteensä noin 70 yhtiössä.[6] Yhtiöt ovat toiminnaltaan ja tehtäviltään hyvin erilaisia. Valtiolla on omistuksia pörssiyhtiöissä, noteeraamattomissa kaupallisesti toimivissa yhtiöissä ja erityistehtäviä hoitavissa yhtiöissä. Valtion omistus yhtiössä voi tuottaa enemmistön tai vähemmistön omistuksen tuottamasta äänivallasta.

6 https://vnk.fi/omistajaohjaus/yhtiot (viitattu 25.10.2023).

Valtion yhtiöomistukset jaotellaan omistuksen perusteen mukaisesti, joita ovat finanssi-intressi, strateginen intressi ja erityistehtävä. Finanssi-intressiin kuuluvissa yhtiöissä valtiolla on omistajana ainoastaan tai lähes yksinomaan vahva sijoittajaintressi kuten Suomen Rahapajassa. Strategisen intressin yhtiöihin liittyy sijoitusintressin lisäksi myös strategisia intressejä, joiden vuoksi valtion on syytä pysyä toistaiseksi vahvana omistajana tai turvata muulla tavoin kyseiset strategiset intressit. Tällaisia yhtiöitä ovat esimerkiksi Finavia ja Posti Group. Erityistehtäväyhtiöissä valtiolla on omistajana sääntelyyn tai viranomaistehtäviin liittyvä erityisintressi, kuten valtion määrittelemä elinkeino-, yhteiskunta- tai muu poliittinen tehtävä taikka jokin muu erityisrooli. Erityistehtäväyhtiöitä ovat muun muassa Business Finland ja Yleisradio. Valtiolle ei ole lainsäädännössä säädetty erityistä yhtiöittämisvelvollisuutta, joten valtio yhtiöittää toimintaansa kokonaisharkinnan perusteella, jossa yksi näkökulma on kilpailuneutraliteetti.[7]

Valtion määräysvallassa olevia yhtiöitä koskeva säädöspohja on vaihteleva. Osasta yhtiöistä ja niiden toiminnasta on säädetty erikseen lailla. Perustuslain 92 §:n mukaan lailla säädetään toimivallasta ja menettelystä käytettäessä valtion osakasvaltaa yhtiöissä, joissa valtiolla on määräysvalta. Niin ikään lailla säädetään, milloin määräysvallan hankkimiseen valtiolle yhtiössä tai määräysvallasta luopumiseen vaaditaan eduskunnan suostumus. Valtion yhtiöomistusta koskevasta päätöksenteosta ja omistajaohjauksesta säädetään valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetussa laissa (1368/2007). Lain 2 §:n määritelmien mukaan valtion omistajaohjauksella tarkoitetaan valtion äänioikeuden käyttämistä yhtiökokouksissa sekä muita toimenpiteitä, joilla valtio osakkeenomistajana myötävaikuttaa yhtiöiden hallintoon ja toimintaperiaatteisiin. Lain 3 §:n mukaan määräysvallan hankkimiseen tai määräysvallasta luopumista koskeviin päätöksiin tarvitaan eduskunnan suostumus. Valtioneuvostolla on puolestaan 4 §:n mukaan toimivalta muun muassa osakepääomasijoituksien, osakkeiden luovuttamisen tai omistajapolitiikkaa ja omistajaohjausta koskevien yleisten periaatteiden ja toimintaohjeiden osalta. Laissa ei säädetä erikseen yhtiöitä koskevista avoimuusvelvoitteista. Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaan valtion omistajapolitiikkaa ohjaava uusi periaatepäätös valmistellaan vuoden 2023 aikana. Samassa yhteydessä päivitetään kuhunkin yhtiöön liittyvän intressin luonne ja nykyisten valtionyhtiöiden omistusrajojen ajanmukaisuus. Omistajapolitiikan periaatepäätöksen yhteydessä muodostetaan laaja-alainen näkemys valtion omistajapolitiikan ohjauksesta ja pitkän aikavälin tavoite valtion omaisuuden hoitamisesta.

7 Suositus yhtiöittämisen periaatteista (VM/1064/00.00.01/2018): ”Jos valtio toimii kilpailuilla markkinoilla/harjoittaa taloudellista toimintaa, toiminta ei laissa erikseen säädettyjä poikkeustilanteita lukuun ottamatta saa estää tai vääristää tervettä ja toimivaa kilpailua. Tämän vuoksi toiminnan yhtiöittäminen voi olla yksi keino turvata kilpailuneutraliteettia.”

Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (OECD) piirissä on laadittu yhtiöiden hyvää hallintatapaa (corporate governance) koskevia suosituksia ja ohjeita, joita noudatetaan myös valtion omistajaohjauksessa. OECD:n hyvää hallintotapaa koskevat yleiset ohjeet sisältävät suosituksia muun muassa tehokkaan hallintokehyksen edellytysten varmistamiseen, tiedon avoimuuteen ja läpinäkyvyyteen sekä hallitusvastuuseen liittyen.[8] OECD on lisäksi laatinut valtio-omisteisten yhtiöiden toiminnan suuntaviivoja koskevan suosituksen.[9] Yksi suuntaviivojen suosituksista koskee tietoja, joita valtion omistamien yhtiöiden tulisi vähintään asettaa saataville. Tällaisia tietoja ovat esimerkiksi yhtiön tavoitteet, yhtiön liiketoiminnan ja rahoituksen tulokset, ei-taloudelliset tiedot, hallitusten jäsenten, toimitusjohtajan ja johtoryhmän jäsenten palkitseminen, tiedot hallituksen jäsenistä ja heidän kelpoisuuksistaan, valintaprosessista, johdon jäsenten rooleista muiden yhtiöiden johtotehtävissä, lähipiiriliiketoimista sekä ennakoitavissa olevista riskitekijöistä ja niiden hallinnasta. Suosituksen mukaan tiedot tulisi laatia ja julkaista korkeiden laatustandardien mukaisesti. Lisäksi suosituksessa kiinnitetään huomiota tilintarkastukseen sekä tiedonjakelukanavien toimivuuteen. OECD:n laatiman valtion omistamia yhtiöitä koskevan suosituksen täytäntöönpanoraportissa on katsottu, että tietojen julkistaminen sekä korkeat vastuustandardit voivat edistää valtionyhtiöiden toimintaa ja tehokkuutta. Raportissa katsotaan, että myös sekä taloudellisten tietojen että ei-taloudellisten tietojen julkaiseminen on nähty välttämättömäksi valtion tehokkaalle omistajaohjaukselle. Raportissa arvioidaan, että tietojen julkaiseminen antaa myös kansanedustuslaitoksille mahdollisuuden arvioida omistajaohjauksen tehokkuutta, medialle mahdollisuuden tiedottaa valtionyhtiöiden toiminnan tehokkuudesta sekä auttaa veronmaksajia ja yleisöä saamaan kokonaisvaltaisen kuvan valtionyhtiöiden toiminnasta.[10]

Julkisuuslakia ei sen nykyisen soveltamisalan perusteella lähtökohtaisesti sovelleta valtion omistuksessa tai määräysvallassa oleviin yhtiöihin. Yhtiöiden toimintaa määrittävät muun muassa yhtiöoikeudelliset säännökset, kuten osakeyhtiölaki (624/2006), kirjanpitolaki (1336/1997), tilintarkastuslaki (1141/2015) tai yhtiötä koskeva mahdollinen erityislainsäädäntö. Valtion määräysvallassa olevat yhtiöt voivat kuitenkin hoitaa perustuslain 124 §:ssä tarkoitettua julkista hallintotehtävää, jolloin julkisuuslaki tulee sovellettavaksi yhtiön toiminnassa siltä osin kuin julkisen hallintotehtävän hoitaminen sisältää julkisen vallan käyttöä, tai mikäli julkisuuslain soveltamisesta suoraan julkiseen hallintotehtävään on erikseen säädetty.

8 OECD 2015, G20/OECD Principles of Corporate Governance.

9 OECD 2015, OECD Guidelines on Corporate Governance of State-Owned Enterprises.

10 Transparency and Disclosure Practices of State-Owned Enterprises and their Owners: Implementing the OECD Guidelines on Corporate Governance of State-Owned Enterprises, OECD 2020, s. 11.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Kuntien ja hyvinvointialueiden määräysvallassa olevat yhtiöt ja niitä koskeva sääntely

Kuntaomisteisia osakkuus- tai tytäryhteisöjä, joissa julkishallinnolla on merkittävä omistusosuus, on noin 2700. Kuntaomisteisista yhteisöistä suurin osa harjoittaa kiinteistöalan toimintaa. Muita yleisiä toimialoja on asuntojen ja asuinkiinteistöjen hallintatoiminta sekä sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto ja jäähdytysliiketoiminta. Sosiaali- ja terveyspalvelujen alalle kuuluvia yhteisöjä on ollut vuonna 2022 tehdyn selvityksen mukaan noin 60.[11] Kuntien määräysvallassa olevat yhtiöt voidaan jakaa yleisesti seuraaviin kategorioihin; kunnallisia palveluita tuottavat yhtiöt, kunnille sisäisiä palveluja tuottavat yhtiöt (in house), kuntien toimintaa verovaroin organisoivat yhtiöt sekä avoimilla markkinoilla toimivat yhtiöt. Hyvinvointialueet ovat aloittaneet toimintansa 1.1.2023, joten hyvinvointialueiden määräysvallassa olevien yhtiöiden toiminta on vasta muotoutumassa. Vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisestä siirtyi uudistuksen myötä hyvinvointialueille.

Kuntalain (410/2015) 7 §:ssä säädetään kunnan tehtävistä. Kunta hoitaa itsehallinnon nojalla itselleen ottamansa tehtävät ja järjestää sille laissa erikseen säädetyt tehtävät. Laissa säädetään myös tehtävien järjestämisestä yhteistoiminnassa muiden kuntien kanssa (lakisääteinen yhteistoiminta). Kunta voi sopimuksen nojalla ottaa hoitaakseen muitakin kuin itsehallintoonsa kuuluvia julkisia tehtäviä. Kunnilla on kuitenkin kuntalain 126 §:n nojalla yhtiöittämisvelvollisuus, mikäli se hoitaa kuntalain 7 §:ssä tarkoitettua tehtävää kilpailutilanteessa markkinoilla. Silloin sen on annettava tehtävä osakeyhtiön, osuuskunnan, yhdistyksen tai säätiön hoidettavaksi. Yhtiöittämisvelvollisuudella on pyritty turvaamaan kilpailuneutraliteettia, koska esimerkiksi liikelaitosmuodossa harjoitettavaan toimintaan liittyvät erilaiset veroedut ja konkurssisuoja voisivat vääristää kilpailua (HE 32/2013 vp, s. 20).

Kuntalain 127 §:ssä säädetään niistä tilanteista, jolloin kunnan ei tarvitse yhtiöittää toimintaansa. Yhtiöittämisvelvollisuutta ei ole esimerkiksi silloin, kun toiminnan on katsottava olevan vähäistä tai kunta tuottaa tukipalveluja tytäryhteisölleen. Kunta tai kuntayhtymä voi myös kuntalain 65 §:n mukaan perustaa kunnallisen liikelaitoksen liiketaloudellisten periaatteiden mukaan hoidettavaa tehtävää varten, jollei esimerkiksi yhtiöittämisvelvoitteesta muuta johdu. Kunnallisiin liikelaitoksiin sovelletaan julkisuuslakia lain soveltamisalan perusteella, koska liikelaitokset kuuluvat kunnallisiin viranomaisiin (ks. myös HE 30/1998 vp, s. 50).

Hyvinvointialueet järjestävät hyvinvointialueista annetun lain (611/2021) 6 §:n mukaan niille lailla säädetyt tehtävät. Hyvinvointialue voi lisäksi alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä. Pykälän 2 momentin mukaan hyvinvointialue

11 Selvitys julkisomisteisten yhtiöiden toimintaedellytyksistä; Valtioneuvoston julkaisuja 2022:54, s. 47.

voi alueellaan tai yhdessä toisen hyvinvointialueen kanssa myös tämän hyvinvointialueen alueella harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, jos se tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Myös hyvinvointialueita koskee lain 131 §:n perusteella yhtiöittämisvelvollisuus.

Kuntalain 6 §:n 1 momentin mukaan yhteisö, jossa kunnalla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä tai 6 §:n 2 momentissa tarkoitettu määräysvalta, on kunnan tytäryhteisö. Kunta tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin. Mitä kuntalaissa säädetään kunnan tytäryhteisöstä, sovelletaan myös kunnan määräysvaltaan kuuluvaan säätiöön. Kuntalain 6 §:n 2 momentin mukaan kunnan toiminta käsittää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan lisäksi osallistumisen kuntien yhteistoimintaan sekä muun omistukseen, sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvan toiminnan. Julkisuuslakia ei sovelleta julkisuuslaissa tai kuntalaissa säädetyn perusteella suoraan kunnan tytäryhteisöön.

Kuntien viestintävelvollisuudesta säädetään kuntalain 29 §:ssä, jonka mukaan kunnan toiminnasta on tiedotettava asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille. Kunnan tulee antaa riittävästi tietoja kunnan järjestämistä palveluista, taloudesta, kunnassa valmistelussa olevista asioista, niitä koskevista suunnitelmista, asioiden käsittelystä, tehdyistä päätöksistä ja päätösten vaikutuksista. Kunnan on tiedotettava millä tavoin päätösten valmisteluun voi osallistua ja vaikuttaa. Hyvinvointialueita koskevasta viestintä- ja tiedottamisvelvollisuudesta säädetään hyvinvointialueista annetun lain 34 §:ssä.

Kuntalakiin sisältyy myös eräitä tiedonsaantioikeutta määrittäviä säännöksiä. Kuntalaissa erikseen säädetyt tiedonsaantioikeudet toimivat julkisuuslaissa säädettyjen tiedonsaantioikeuksien rinnalla. Kuntalain 116 §:n mukaan kunnan tytäryhteisön ja kuntayhtymän on annettava kunnanhallitukselle kuntakonsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot. Kuntalain 120 a §:n mukaan kunnan on myös tuotettava tietoja kunnan toiminnasta ja taloudesta kunnan toiminnan, hallinnon ja talouden ohjausta, johtamista ja seurantaa varten sekä kunnan asukkaiden ja palvelujen käyttäjien osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi.

Kuntalain 47 §:ssä säädetään kunnan tytäryhteisöjen toiminnasta ja konserniohjeesta. Kuntalain 47 §:n 3 momentin mukaan konserniohjetta sovelletaan kunnan tytäryhteisöjen sekä soveltuvin osin osakkuusyhteisöjen omistajaohjaukseen. Pykälän 4 momentin 3 kohdan mukaan konserniohjeessa annetaan tarpeelliset määräykset ainakin tiedottamisesta ja kunnan luottamushenkilöiden tiedonsaantioikeuden turvaamisesta. Hallintovaliokunta korosti kuntalain säätämisen yhteydessä hyvän tiedonkulun merkitystä. Valiokunta piti tärkeänä sitä, että konserniohjeessa annetaan määräykset kuntalakiin sisällytetyn tytäryhteisöjen tiedonantovelvollisuuden käytännön toteuttamisesta sekä siitä, miten luottamushenkilöiden tietojensaantioikeus turvataan (HaVM 55/2014 vp, s. 6). Konserniohjeessa

on siten mahdollista antaa omistajaohjaukseen perustuvia määräyksiä tiedottamisesta konserniyhteisöjen toiminnasta huomioiden kunnan yleiset tiedotusperiaatteet sekä julkisuus- ja salassapitosäännökset.

Myös kuntasektorilla on käytössä hyvää hallinto- ja johtamistapaa koskevia suosituksia. Suomen Kuntaliitto on vuonna 2009 julkaissut hyvää hallinto- ja johtamistapaa koskevan suosituksen kuntakonsernissa (corporate governance).[12] Suositusta ei ole päivitetty sen jälkeen, kun kuntalaissa säädettiin yhtiöittämisvelvoitteesta. Osa kaupungeista on myös julkaissut omia hyvää hallinto- ja johtamistapaa koskevia suosituksia tai erillisiä konserniohjeita (mm. Oulu, Tampere ja Helsinki), jotka täsmentävät kuntalain velvollisuuksia muun muassa tiedonsaantioikeuden ja raportoinnin osalta.

Julkisyhteisöjen sidosyksiköt (in house -toimijat)

Yhtiöt voivat olla myös julkisyhteisöjen sidosyksikköjä, eli niin sanottuja in house -yhtiöitä. Hankintalainsäädännössä sidosyksiköllä tarkoitetaan hankintayksiköstä (esim. kunta tai valtio) muodollisesti erillistä ja päätöksenteon kannalta itsenäistä yksikköä, joka harjoittaa ainoastaan vähäisessä määrin liiketoimintaansa muiden kuin niiden hankintayksiköiden kanssa, joiden määräysvallassa se on. Sen keskeisenä tehtävänä on vain siihen määräysvaltaa käyttävien hankintayksiköiden palveleminen (HE 108/2016 vp, s. 100–101). Julkisista hankinnoista annetussa laissa (1397/2016, jäljempänä *hankintalaki*) on erikseen määritelty, kuinka paljon yksikkö voi harjoittaa toimintaansa muiden toimijoiden kanssa, joten hankintalainsäädännön näkökulmasta sidosyksiköllä voi olla myös marginaalista ulosmyyntiä. Käytännössä in house -toimijoita ovat esimerkiksi valtion liikelaitokset ja HAUS Kehittämiskeskus Oy. Kunnilla in house -toimijoita on enemmän ja ne voivat olla myös useamman kunnan omistamia.[13]

Liikelaitoksina toimiviin in house -toimijoihin sovelletaan julkisuuslakia, toisin kuin yhtiömuodossa toimiviin in house -toimijoihin, vaikka niidenkin pääasiallinen tehtävä on määräysvaltaa käyttävän viranomaisen palveleminen. Hankintalain mukaan sidosyksikköhankintoja ei tarvitse kilpailuttaa, joka osaltaan voi lisätä julkisuuden tarvetta sidosyksikön toiminnan perusteista. Hankintalakia ei myöskään sovelleta silloin, jos sidosyksikkö, joka on hankintayksikkö, tekee hankinnan siihen määräysvaltaa käyttävältä hankintayksiköltä tai saman hankintayksikön määräysvallassa olevalta toiselta sidosyksiköltä (in-house sisters -hankinta). Kilpailu- ja kuluttajaviraston vuosiin 2020–2021 kohdistuvan kyselyn perusteella sidosyksiköiden kansantaloudellinen merkitys on nykytilanteessa

12 Ks. tarkemmin: https://www.kuntaliitto.fi/laki/kunnat-yhtiot-ja-markkinat/konserniohjaus-ja-omistajapolitiikka/hyva-hallinto-ja-johtamistapa-kuntakonsernissa.

13 Kilpailu- ja kuluttajaviraston tutkimusraportin tietojen hankinnan yhteydessä saatiin kunnilta ja kuntayhtymiltä tieto 693 sidosyksiköstä (Kilpailu- ja kuluttajaviraston Tutkimusraportteja 2/2022, s 17).

kokonaisliikevaihdolla mitaten 10 miljardin euron luokkaa, josta sidosyksikkömyynnin osuus liikevaihdosta on yli 70 prosenttia. Otoksen perusteella sidosyksiköiden ulosmyynti on keskimäärin viisi prosenttia liikevaihdosta.[14] Näin ollen hankintalain soveltamisen ulkopuolelle jäävät sidosyksikköhankinnat voivat muodostaa miljardien kokonaisuuden. Sidosyksiköiden toiminnalla voi siten olla myös erilaisia vaikutuksia markkinoihin[15]. Siltä osin kuin in house -yhtiöiltä tehtyihin hankintoihin liittyvät asiakirjat ovat viranomaisen hallussa tai niihin sovelletaan julkisuuslain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua toimeksiantosäänte-lyä, tulevat asiakirjat julkisuuslain soveltamisalaan. Muutoin yhtiöiden toiminta ja sen järjestämisen perusteet jäävät julkisuuslain soveltamisen ulkopuolelle.

Säätiöt ja yhdistykset

Julkisyhteisön toimintaa voidaan harjoittaa myös säätiön tai yhdistyksen muodossa. Säätiöt voivat toimia myös julkisin varoin. Säätiöllä ei lähtökohtaisesti ole omistajia eikä muita sellaisia säätiön lähipiiriin kuuluvia, joille säätiö tuottaisi henkilökohtaista taloudellista etua. Säätiölle määrätään sen säännöissä hyödyllinen tarkoitus, jota se edistää tukemalla tai harjoittamalla tarkoitusta edistävää, säännöissä määrättyä toimintaa (HE 166/2014 vp, s. 64). Vaikuttaminen säätiön toimintaan tapahtuu säätiön sääntöjen ja hallinnointielimien henkilövalintojen kautta. Itsenäisten yksityisoikeudellisten säätiöiden toimintaa sään-nellään säätiölaissa (487/2015). Säätiölain 2 §:n mukaan säätiön tarkoituksena ei voi olla liiketoiminnan harjoittaminen, vaikka se voikin lain 7 §:n mukaan harjoittaa toimintamuo-toihinsa välittömästi liittyvää liiketoimintaa sekä säännöissä määrättyä muuta liiketoimin-taa toimintamuotojensa rahoittamiseksi. Säätiölakia ei sovelleta kuitenkaan niin sanotusti epäitsenäisiin säätiöihin. Kuntalaissa kunnan tytäryhteisöön rinnastetaan myös kunnan määräysvaltaan kuuluva säätiö. Siten kuntalain tytäryhteisöjä koskevat velvoitteet tulevat sovellettavaksi myös kuntien säätiöissä.

Julkisyhteisön määräysvallassa olevat säätiöt ja yhdistykset eivät myöskään kuulu suoraan julkisuuslain soveltamisalaan. Säätiöiden osalta julkisuus on lainsäädännössä rajattu vain viranomaisten lakiin perustuvaan tiedonsaantioikeuteen (esim. Verohallinto ja Patentti- ja rekisterihallitus). Myös ulkopuolisella on mahdollisuus saada näille toimijoille toimitettuja julkisia tietoja julkisuuslain mukaisesti, silloin kun asiakirjat ovat viranomaisen hallussa. Lisäksi kunnat voivat säätiösäännöissä asettaa itselleen tiedonsaantioikeuksia, jota kautta tiedot tulevat myös kunnan hallussa olevina asiakirjoina julkisuuslain soveltamisalaan. Säätiön toiminnasta voi olla säädetty myös erillisellä lailla. Näin on erityisesti silloin, kun säätiö hoitaa julkista hallintotehtävää. Esimerkiksi Suomen elokuvasäätiön toiminnasta säädetään lailla valtion rahoituksesta elokuvakulttuurin edistämiseen (1174/2018).

14 Sidosyksiköiden ulosmyynti -selvityksen loppuraportti; Kilpailu- ja kuluttajaviraston tut-kimusraportteja 2/2022, s. 38.

15 Sidosyksiköiden ulosmyynti; Kilpailu- ja kuluttajaviraston selvityksiä 6/2021.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Yhdistykset saavat yhdistyslain (503/1989) 5 §:n mukaan harjoittaa vain sellaista elinkeinoa tai ansiotoimintaa, josta on määrätty sen säännöissä tai joka muutoin välittömästi liittyy sen tarkoituksen toteuttamiseen taikka jota on pidettävä taloudellisesti vähäarvoisena. Kaupungeilla voi esimerkiksi olla yhdistysjäsenyyksiä, joissa ei ole kuitenkaan kyse kuntalaissa tarkoitetuista konserniyhdistyksistä, koska kaupungilla ei ole yhdistyksissä määräysvaltaa.

Soveltamisalan arviointia

Julkisomisteiset tai niiden määräysvallassa olevat yhteisöt ja säätiöt kuuluvat muodollisesti viranomaiskoneiston ulkopuolelle. Perustuslakivaliokunta on johdonmukaisesti arvioinut esimerkiksi valtion omistuksessa oleville yhtiöille lailla annettavia tehtäviä perustuslain 124 §:n mukaisen sääntelyn näkökulmasta (ks. esim. PeVL 17/2021 vp, s. 22). Julkisuuslain soveltamisalaan ei voimassa olevan lain mukaan kuulu valtion, kunnan tai hyvinvointialueiden omistuksessa tai määräysvallassa olevat yhteisöt tai säätiöt.

Edellä mainittuihin toimijoihin voidaan kuitenkin osin soveltaa julkisuuslakia sen 4 §:n 2 momentin perusteella, jonka mukaan laki koskee myös lain tai asetuksen taikka lain tai asetuksen nojalla annetun säännöksen tai määräyksen perusteella julkista tehtävää hoitavia yhteisöjä, laitoksia ja säätiöitä niiden käyttäessä julkista valtaa. Myös osa julkisyhteisöjen omistuksessa tai määräysvallassa olevista yhtiöistä soveltaa julkisuuslakia joko kokonaan tai osittain jo nykyisin erityislaeissa säädetyn perusteella. Sääntely on kuitenkin hajanaista, eivätkä kaikki edellä mainitut yhteisöt tai säätiöt hoida julkista hallintotehtävää tai niitä koskevaa erityislainsäädäntöä ei ole välttämättä muutoinkaan olemassa. Tarvetta säätää julkisessa omistuksessa olevien yhtiöiden osalta erillistä yleis- tai puitelakia on hiljattain selvitetty, mutta sellaista ei tunnistettu.[16]

Julkisuuslain 5 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen asiakirjalla tarkoitetaan myös viranomaisen hallussa olevaa asiakirjaa, joka on toimitettu viranomaiselle asian käsittelyä varten tai muuten sen toimialaan tai tehtäviin kuuluvassa asiassa. Näin ollen yhteisöjen tai säätiöiden asiakirjat voivat tulla julkisuuslain soveltamisen piiriin esimerkiksi omistajaohjauksen (ks. esim. korkeimman hallinto-oikeuden (KHO) päätös 2018:164) tai viranomaisvalvonnan kautta. Lisäksi asiakirjat voivat lain 5 §:n 2 momentin mukaisissa toimeksiantotilanteissa tulla julkisuuslain soveltamisalaan. Toimeksiantosääntely on merkityksellinen esimerkiksi hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisessä, josta säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetussa laissa (612/2021). Julkisuuslakia sovelletaan yksityiseen palvelujentuottajaan julkisuuslaissa säädettyjen toimeksiantoa koskevien säännösten perusteella.

16 Selvitys julkisomisteisten yhtiöiden toimintaedellytyksistä; Valtioneuvoston julkaisuja 2022:54, s. 60.

Asiakirjan julkisuuteen ei vaikuta, käyttääkö viranomainen tehtäviä hoitaessaan ostopalveluja vai hoitavatko tehtäviä viranomaisen palveluksessa olevat henkilöt. Yksityisen palvelutuottajan toimeksiannon mukaisessa toiminnassa tuottamat asiakirjat ovat siis hyvinvointialueen asiakirjoja ja kuuluvat sillä perusteella julkisuuslain soveltamisalaan (HE 241/2020 vp, s. 717). Lain 19 §:n 2 momentissa on lisäksi säädetty siitä, että julkisuuslain mukaista toimeksiantosääntelyä sovelletaan myös alihankkijan asiakirjoihin.

Toimintojen yhtiöittämiseen on keskeisesti vaikuttanut EU:n kilpailuoikeudellinen sääntely. Valtion liikelaitoksien toiminta katsottiin kilpailuoikeudellisten syiden vuoksi tarpeelliseksi siirtää suhteellisen nopeassa tahdissa perustetuille valtion osakeyhtiöille. Sama kehitys on ollut kuntasektorilla. Yhtiöittämisellä kavennettiin kuitenkin samalla myös julkisuusperiaatteen toteutumista: sekä kunnalliset liikelaitokset että valtion liikelaitokset kuuluvat julkisuuslain soveltamisalan piiriin, yhtiöt vain rajoitetusti (ks. myös HE 32/2013 vp, s. 28). Myös valtioneuvoston oikeuskansleri on vuoden 2021 kertomuksessaan katsonut, että julkisuusperiaatteen toteuttamisen kannalta on ongelmallista, että julkisen sektorin organisaatiomuutoksista eli esimerkiksi kunnan toimintojen yhtiöittämisestä voi käytännössä aiheutua huomattavaakin julkisuuslain soveltamisalan kapenemista. Erityisen pulmallista tämä on asioissa, jotka perustuslain valossa ovat julkisia hallintotehtäviä, mutta jotka eivät ole julkisuuslain tarkoittamalla tavalla julkisen vallan käyttöä (K 19/2022 vp, s.146).

Julkisuuslain soveltamisalan kannalta olennaista on arvioida, onko perustuslain mukaisen julkisuusperiaatteen näkökulmasta perusteltua, että siirtämällä viranomaisessa muutoin hoidettavia tehtäviä tai toimintoja yksityisoikeudelliseen muotoon organisoidun toimijan hoidettavaksi, voidaan tehtävät tai toiminto siirtää myös julkisuuslain soveltamisen ulkopuolelle.

Kunta voi yhtiöittää myös sellaisen toimintansa, joka sinänsä voitaisiin organisoida myös osana kunnan omaa toimintaa. Julkisia hallintotehtäviä kunta saa perustuslain 124 §:n ja kuntalain 9 §:n 2 momentin mukaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain, jos siitä erikseen lailla säädetään. Kuntien erityistoimialaan kuuluvien laissa säädettyjen palvelujen toteuttaminen tai muut kunnan yleisen toimialan perusteella sen itselleen ottamat tehtävät eivät kuitenkaan aina ole julkisia hallintotehtäviä, vaikka ne voivat myös sisältää niitä.

Kunnilla on erityiseen toimialaan kuuluvia lakisääteisiä tehtäviä suhteessa enemmän kuin yleiseen toimialaan kuuluvia vapaaehtoisia itsehallinnollisia tehtäviä. Tehtävien toteuttamiseen ja järjestämiseen sisältyy merkittävästi harkintavaltaa ja toimintavapautta. Lakisääteiset tehtävät voivat esimerkiksi liittyä liikuntalain (390/2015) ja joukkoliikennelain (869/2009) tehtävien toteuttamiseen. Itsehallinnollisiin tehtäviin voi liittyä esimerkiksi muita kuin kunnan asukkaille välttämättömien peruspalvelun kaltaisten palveluiden

järjestämistä (esimerkiksi vuokra-asunnot), kunnan elinvoimaan liittyviä elinkeinotoimintaa edistäviä tehtäviä (esimerkiksi avustukset, lainat ja takaukset yrityksille) sekä kunnan houkuttelevuutta edistäviä tehtäviä (esimerkiksi vapaa-ajan kohteet).[17]

Vastaavia tehtäviä ei ole valtion määräysvallassa olevissa yhteisöissä tai säätiöissä, mutta niiden toiminnalla voi muutoin olla yleisen edun mukainen tarkoitus. Esimerkiksi valtion erityistehtäväyhtiöillä on sääntelyyn tai viranomaistehtäviin liittyvä erityisintressi, kuten valtion määrittelemä elinkeino-, yhteiskunta- tai muu poliittinen tehtävä taikka jokin muu erityisrooli, jonka toiminnan perusteet eivät yhtiömuodossa ole julkisia.

Yhtiöittämisessä ja julkisyhteisöjen määräysvallassa olevien yhtiöiden toiminnassa olennaista on varmistaa, että tehtävien hoidon organisointitapaa koskevat ratkaisut eivät heikennä yleistä luottamusta julkishallinnon toimintaan tai sen toiminnan asianmukaisuuden arvioinnin mahdollisuutta. Muu ratkaisu antaa mahdollisuuden siihen, että perusoikeuksien, kuten perustuslain 12 §:n 2 momentissa tarkoitetun julkisuusperiaatteen ja yleisen tiedonsaantioikeuden toteutuminen jää toiminnan luonteen sijaan riippumaan sen organisointitavasta, jos esimerkiksi sama toiminta viranomaisen (ml. liikelaitoksen) harjoittamana olisi julkisuuslain soveltamisalassa. Yhtiöittämiseen liittyvän kehityssuunnan ei lähtökohtaisesti tulisi kaventaa perustuslaissa turvattua tiedonsaantioikeutta. Julkisyhteisö voi yhtiöittää esimerkiksi yleistä etua toteuttavan rakennushankkeen, jolloin julkisuuslaissa säädetyn tiedonsaantioikeuden ulkopuolelle jäisi tiedot siitä, miten hanke edistyy tai miten toimintaa harjoitetaan, eli laajemmin myös se, miten julkisia varoja hankkeessa käytetään.

Yhtiöitettäessä aiemmin viranomaisten tuottamia palveluita tai tehtäviä, toiminnan läpinäkyvyys ja siten mahdollisuus käydä toiminnasta julkista keskustelua heikkenevät. Tiedonsaantioikeudet toimivat osaltaan myös ennalta ehkäisevänä keinona esimerkiksi korruption ja muiden epäasiallisten menettelytapojen ehkäisyssä. Osana korruption vastaisen yhteistyöverkoston laatimaa strategialuonnosta on nostettu esiin myös läpinäkyvyyden edistäminen julkisomisteisten yhtiöiden toiminnassa.[18] Julkisuuslain soveltamisalan laajentamisen arviointi julkisen sektorin määräysvallassa olevien oikeushenkilöiden osalta on sisällytetty myös valtioneuvoston korruptionvastaista strategiaa ja toimenpideohjelmaa koskevan periaatepäätöksen toimenpiteisiin.[19] Kuntien konsernivalvontaa koskevat puutteet on myös tunnistettu kunnallishallinnon korruptiontorjuntaa

17 Kuntien itsehallinnolliset tehtävät ja niiden laajuus; Valtiovarainministeriön julkaisuja 40/2015.

18 Korruption vastaisen yhteistyöverkoston luonnos korruption vastaiseksi strategiaksi; Oikeusministeriön julkaisuja 2017:14.

19 Valtioneuvoston periaatepäätös kansalliseksi korruptionvastaiseksi strategiaksi ja toimenpideohjelmaksi 2021-2023; Valtioneuvoston julkaisuja 2021:66.

koskevassa selvityksessä.[20] Korruption torjunnan näkökulmasta ongelmallisena on pidetty sitä, että julkisuuslakia ei sovelleta valtion tai kuntien omistamiin tai määräysvallassa oleviin yhtiöihin. Julkishallinnon yhtiömuotoisessa toiminnassa tapahtuvaa julkisten varojen käytön avoimuutta, valvontaa ja sääntelyä ei ole koettu nykyisellään kaikilta osin riittäväksi.[21] Koska toimintaa voidaan harjoittaa myös säätiön tai yhdistyksen muodossa, tulisi näitä toiminnan organisoinnin muotoja arvioida lähtökohtaisesti vastaavin perustein kuin yhtiömuodossa harjoitettavaa toimintaa. Erityisesti säätiöiden toimintaan voi liittyä merkittävääkin julkisten varojen käyttöä.

Julkisyhteisöjen määräysvallassa olevien yhteisöjen tai säätiöiden toiminta voi joissain tilanteissa myös vaikuttaa julkisyhteisön vastuisiin. Yhtiöihin voi liittyä yleisen edun mukaisen toiminnan lisäksi esimerkiksi taloudellista vastuuta, jonka kautta toiminta liittyy myös julkisten varojen käyttöön. Tappiollisia tai vaikeuksiin ajautuneita yrityksiä voidaan päätyä pääomittamaan tai tukemaan avustuksin. Yhtiöihin voi liittyä myös muita vastuita, jotka voivat realisoitua esimerkiksi ympäristövahinkojen kautta.[22]

Omistajaohjaukseen osallistuvat ministeriöt sekä alaryhmän kuultavana olleet tai asiasta vuonna 2019 lausuneet yhtiöt ovat suhtautuneet lähtökohtaisesti pidättyvästi julkisuuslain soveltamisalan laajentamiseen julkisyhteisön omistuksessa tai määräysvallassa oleviin yhtiöihin. Julkisuuslain nykytilaa on pidetty riittävänä. Toisaalta esimerkiksi erityisesti kuntayhtiöiden osalta julkisuuslain soveltamisalan laajentamista koskevaan esiselvitykseen annetussa lausuntopalautteessa nostettiin esiin esimerkkejä siitä, miten yhtiöittäminen vaikuttaa julkisuusperiaatteen toteutumiseen sitä kaventavalla tavalla. Soveltamisalan laajentamista koskevissa arvioissa lähtökohtana on kuitenkin korostunut selkeästi näkökulma, jonka mukaan yhtiöt, jotka toimivat kilpailluilla ja avoimilla markkinoilla tulisi jättää sääntelyn ulkopuolelle nykytilan mukaisesti. Mahdollisessa sääntelyssä on huomioitava kilpailuneutraliteetti, eli se että julkisella ja yksityisellä elinkeinotoiminnalla tulee olla yhtäläiset tai tasapuoliset toimintaedellytykset markkinoilla.

Arvioinnin pohjaksi saadun erilaisiin kuulemisiin perustuvan selvityksen perusteella ei ole voitu täsmällisesti määrittää sellaisia julkisyhteisön määräysvallassa olevien yhteisöjen tai säätiöiden toimialoja, joiden tulisi erityisesti kuulua julkisuuslain soveltamisalaan. Tämänkaltainen sääntelyratkaisu myös edellyttäisi jatkuvaa arviointia soveltamisalan asianmukaisuudesta toimialoissa tapahtuvien muutosten vuoksi. Valtion, kuntien ja

20 Korruptiontorjunta kunnallishallinnossa: Askelmerkkejä hyvään hallintoon; Oikeusministeriön julkaisuja, Selvityksiä ja ohjeita 2022:9.

21 Harmaa talous ja hankinnat; Kilpailu- ja kuluttajaviraston selvitys 2019, s. 26, 28.

22 Katsaus valtion taloudellisiin vastuisiin ja riskeihin; Valtiovarainministeriön julkaisuja 2022:82, s. 71.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

hyvinvointialueiden määräysvallassa olevat yhteisöt ja säätiöt ovat myös toiminnoiltaan ja perusteiltaan hyvin erilaisia, jolloin tarkkarajaista toimintaan perustuvaa ratkaisua on mahdotonta säätää hallinnon yleislaissa julkisen hallintotehtävän lisäksi. Tämän vuoksi työryhmän mietinnössä on päädytty kokonaisvaltaisempaan soveltamisalan laajentamista koskevaan sääntelyratkaisuun, jossa kuitenkin huomioidaan työryhmän työssä selkeästi esiin noussut rajaustarve kilpailullisen toiminnan jättämisestä lain soveltamisalan ulkopuolelle.

Jaksossa 5.2.1 tarkemmin kuvatun kansainvälisen vertailun perusteella voidaan todeta, että muissa Pohjoismaissa julkisuusperiaate ulotetaan myös julkisyhteisön määräysvallassa oleviin yhtiöihin tietyin rajauksin. Rajaukset liittyvät esimerkiksi julkisyhteisön omistusprosenttiin yhtiössä, kilpailtuun toimintaan tai yhtiöiden asema lainsäädännössä on erotettu sen perusteella, käyttääkö määräysvaltaa kunta vai valtio. Julkisyhteisön määräysvallassa olevien yhtiöiden toiminnan julkisuutta säännellään muissa Pohjoismaissa suoraan yleislain nojalla. Virossa julkisuuslakia sovelletaan muun muassa luonnollisiin monopoleihin sekä voittoa tavoittelemattomiin yhdistyksiin, säätiöihin ja yhtiöihin siltä osin kuin ne ovat saaneet rahoitusta julkisista varoista julkisten tehtävien hoitamista tai tukemista varten.

Koska lain soveltamisalaan tulisi määräysvaltaa koskevan sääntelyn myötä myös laajalti sellaisia toimijoita, jotka eivät ole aikaisemmin soveltaneet julkisuuslakia tai julkisuuslakia on sovellettu osaan niistä vain julkisen vallan käytön osalta, voidaan katsoa perustelluksi, että lakia alettaisiin soveltaa näihin toimijoihin vasta riittävän siirtymäajan kuluttua lain voimaantulosta. Riittävä siirtymäaika mahdollistaa myös tarvittaessa hallinnon yleislaista poikkeavan erityislainsäädännön laatimisen, mikäli joidenkin yhteisöjen ja säätiöiden osalta arvioidaan olevan perusteltua poiketa julkisuuslain soveltamisesta.

2.2.3 Soveltamisalan laajentamiseen liittyviä eräitä erityiskysymyksiä

Salassapitoperusteiden kattavuus

Julkisuuslain 24 §:ssä säädetään salassapitoperusteista, joilla turvataan sekä yleistä että yksityistä etua. Salassapidolla suojataan viranomaisen tai julkista hallintotehtävää hoitavan omia intressejä ja lisäksi kolmansien intressejä. Kun julkisuuslain soveltamisalaa ehdotetaan laajennettavaksi julkista hallintotehtävää hoitaviin sekä muun kuin kilpailuilla markkinoilla tapahtuvan taloudellisen toiminnan perusteella julkisyhteisön omistamiin tai sen määräysvallassa oleviin yhteisöihin ja säätiöihin, tulevat luonnollisesti kaikki julkisuuslaissa sovellettavat salassapitosäännökset sovellettaviksi myös tässä toiminnassa. Alla kuvataan lyhyesti salassapitoperusteita ja arvioidaan salassapitoperusteiden nykytilaa suhteessa julkisuuslain soveltamisalan laajentamiseen.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Asiakirjan salassapitovelvollisuus merkitsee poikkeusta julkisuusperiaatteesta. Salassapitosäännökset ovat perinteisesti olleet se keino, jolla sovitetaan yhteen paitsi eri perusoikeuksia, myös eräiden muiden viranomaisella olevaan tietoon liittyvien tärkeiden intressien suhdetta julkisuusperusoikeuteen. Salassapitoperusteet on pääsäännön mukaan kirjoitettu soveltamisalaltaan yleisiksi siten, ettei niissä luetella niitä viranomaisia, joiden hallussa asiakirjat ovat salassa pidettäviä. Tämä on katsottu säätämisaikaan välttämättömäksi sen vuoksi, että tehtävien organisointitavat voivat hallinnossa vaihdella merkittävästi. Salassapitoa määritteleviä säännöksiä laadittaessa keskeisenä perusteena on ollut myös toteuttaa neutraliteettiperiaatetta siten, että viranomainen ei sellaisissa rooleissaan, joissa se on rinnastettavissa yksityiseen toiminnanharjoittajaan, joutuisi tätä huonompaan asemaan. Tällaisia tilanteita ovat esimerkiksi viranomaisen toimiminen sopimusosapuolena, neuvotteluosapuolena sekä oikeudenkäynnin osapuolena (HE 30/1998 vp, s. 34–35). Myös asiakirjojen julkisuuden alkamisajankohtaa koskevissa säännöksissä on eräitä näitä intressejä turvaavia säännöksiä.

Julkisuuslain soveltamisalan laajentamisen kannalta keskeisimpänä salassa pidettävien tietojen ryhmänä voidaan pitää liikesalaisuuksia. Liikesalaisuuksia koskevat tiedot kuuluvat julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 17 ja 20 kohdan perusteella ehdottoman salassapidon piiriin. Liikesalaisuus on määritelty liikesalaisuuslain (595/2018) 2 §:ssä. Liikesalaisuuslaissa säädetään elinkeinotoimintaan liittyvien liikesalaisuuksien sekä teknisten ohjeiden suojasta. Lailla on pantu täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/943 julkistamattoman taitotiedon ja liiketoimintatiedon (liikesalaisuuksien) suojaamisesta laittomalta hankinnalta, käytöltä ja ilmaisemiselta. Liikesalaisuuslain 2 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan liikesalaisuudella tarkoitetaan tietoa a) joka ei ole kokonaisuutena tai osiensa täsmällisenä kokoonpanona ja yhdistelmänä tällaisia tietoja tavanomaisesti käsitteleville henkilöille yleisesti tunnettua tai helposti selville saatavissa; b) jolla a kohdassa tarkoitetun ominaisuuden vuoksi on taloudellista arvoa elinkeinotoiminnassa; ja c) jonka laillinen haltija on ryhtynyt kohtuullisiin toimenpiteisiin sen suojaamiseksi.

Julkisuuslain edellä mainituissa salassapitosäännöksissä säädetään myös muun vastaavan liiketoimintaa koskevan seikan salassapidosta. Muun vastaavan liiketoimintaa koskevan seikan suoja on liikesalaisuutta hieman heikompi, koska salassapito määräytyy julkisuusolettamaan perustuvan vahinkoedellytyslausekkeen perusteella. Kysymys ei ole siten liikesalaisuuteen sisällöltään ja suojan tarpeeltaan rinnastettavasta tiedosta, vaan lähinnä tiedosta, joka on yritystoiminnan kannalta yleensä perustellusti tarpeellista pitää salassa, vaikka kyse ei olisi suoranaisesta liikesalaisuudesta. Muutoin julkisuuslain perusteella salassapito on kuitenkin liikesalaisuuslaissa tarkoitettua laajempaa. Salassa voidaan edellä viitatun 17 kohdan nojalla pitää myös muuta liiketoimintaa koskevia tietoja, kuten lainanottoon, velanhoitoon ja sijoitustoiminnan ehtoihin liittyviä tietoja. Näiden tietojen salassapito riippuu kuitenkin vahinkoedellytyslausekkeen täyttymisen edellytyksistä.

Salassapitosäännöksiä on voitu sisällyttää myös erityislainsäädäntöön, joiden säännöksiä sovelletaan yleislain rinnalla tai sijasta. Esimerkiksi vakuutusyhtiöt soveltavat vakuutusyhtiölakia, jonka 30 luvussa säädetään salassapitovelvollisuudesta sekä oikeudesta tietojen luovuttamiseen. Vakuutussalaisuus kattaa lain 30 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan vakuutusyhtiön, sen asiakkaan tai jonkun muun taloudellista asemaa tai terveydentilaa tai muita henkilökohtaisia oloja koskevat seikat taikka liikesalaisuudet. Erityisistä salassapitoperusteista tai -velvoitteista on voitu säätää jo erikseen esimerkiksi julkisen hallintotehtävän antamista koskevan sääntelyn yhteydessä. Voimassa olevaan lakiin on kuitenkin pyritty sen valmistelussa nimenomaisesti keskittämään mahdollisimman kattavasti viranomaistoimintaan sovellettavat salassapitoperusteet, joita sovelletaan myös liikelaitoksissa. Näin ollen salassapitoa koskevien säännösten sijoittamiseen erityislainsäädäntöön tulisi lähtökohtaisesti suhtautua pidättyväisesti julkisuuslain kokonaisuudistuksen yhteydessä annetun eduskunnan lausuman mukaisesti (EV 303/1998 vp, s. 1, ks, myös PeVL 62/2018 vp ja PeVL 7/2019 vp).

Julkisuuslain ajantasaistamista valmistelevan työryhmän toimeksiannon ulkopuolelle jäi julkisuuslain salassapitoperusteiden eli voimassa olevan lain 24 §:n systemaattinen sisällöllinen tarkastelu ja arviointi. Soveltamisalan laajentamista koskevan ehdotusten osalta työryhmän työssä on kuitenkin nostettu esiin tarve arvioida voimassa olevien salassapitoperusteiden riittävyyttä ja kattavuutta, jos soveltamisalaa laajennettaisiin. Työryhmä arvioi, että voimassa olevat salassapitoperusteet lähtökohtaisesti riittäisivät erilaisten intressien suojaamiseen soveltamisalan laajentamisesta huolimatta. Salassapitoperusteita tulisi kuitenkin arvioida kokonaisuutena ja niitä tulisi täydentää, mikäli perusteltuja ja konkreettisia puutteita osoitetaan esimerkiksi mietinnöstä annettavassa palautteessa. Työryhmän työssä on nostettu esiin muun muassa turvallisuusnäkökohtia tai huoltovarmuutta suojaavien salassapitoperusteiden (ml. kriittinen infrastruktuuri) sekä viennin, innovaatioiden, liiketoiminnan ja asiakkaiden tietojen salassapidon riittävyyden arviointia, jota tulisi tehdä viimeistään salassapitoperusteiden kokonaisarvioinnin yhteydessä.

Julkisuuslain soveltamisalan laajentamiseen liittyen on tunnistettu erityinen tarve varmistaa sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä annetun lain (460/2003, jäljempänä *sananvapauslaki*) 16 §:n mukaisen lähdesuojan turvaaminen. Työryhmän valmistelussa on arvioitu, että sananvapauslain mukaista lähdesuojaa ja anonyymia ilmaisua turvaavat säännökset tulevat erityissäännöksinä ensisijaisesti sovellettavaksi myös silloin, kun Yleisradio soveltaisi julkisuuslakia.

Suhde tiedonhallintalakiin ja arkistolakiin

Tiedonhallintalaki ja arkistolaki muodostavat julkisuuslain kanssa olennaisen osan informaatio-oikeudellisesta sääntelykokonaisuudesta. Tiedonhallintalakiin on sen säätämisen yhteydessä siirretty julkisuuslain keskeiset viranomaisten tiedonhallintaa ja hyvää tiedonhallintatapaa koskevat säännökset. Julkisuuslain ja tiedonhallintalain soveltamisalat

kuitenkin poikkeavat tällä hetkellä toisistaan. Tiedonhallintalain 4 lukua (tietoturvallisuus) sekä 22–24 §:ää (sähköinen luovutustapa) ja 25–27 §:ää (asianhallinta ja palvelujen tiedonhallinta) sovelletaan yksityisiin henkilöihin tai yhteisöihin taikka muihin kuin viranomaisena toimiviin julkisoikeudellisiin yhteisöihin siltä osin kuin ne hoitavat julkista hallintotehtävää. Lisäksi näihin toimijoihin sovelletaan tiedonhallintalain 4 §:ää (tiedonhallinnan järjestäminen tiedonhallintayksikössä) ja 28 §:ää (kuvaus asiakirjajulkisuuden toteuttamiseksi) niiden käyttäessä julkista valtaa julkisuuslain 4 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla tai kun mainittu laki on säädetty erikseen sovellettavaksi niiden toiminnassa. Julkisen vallan käyttöä sisältävän hallintotehtävän hoitamisessa sovellettavaksi tulevat lisäksi avoimen datan direktiivin (Euroopan parlamentin ja neuvoston uudelleenlaadittu direktiivi avoimesta datasta ja julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäytöstä (EU) 2019/1024 (jäljempänä *avoimen datan direktiivi)*) täytäntöönpanoa koskevat lain 19 §:n 2 momentti (tietoaineistojen saatavuus), 24 a § (tiheästi päivittyvän tiedon saatavuus) sekä 24 b § (arvokkaiden tietoaineistojen saatavuus).

Tiedonhallintalakia ei sovelleta sen soveltamisalan perusteella julkisyhteisön määräysvaltaan kuuluviin yhteisöihin tai säätiöihin niiltä osin kuin ne eivät hoida julkista hallintotehtävää tai käytä julkista valtaa. Tiedonhallintalailla on kuitenkin keskeisiä liittymäkohtia julkisuuslakiin ja sen eräät säännökset luovat edellytykset julkisuuslaissa tarkoitettujen tiedonsaantioikeuksien tehokkaalle toteutumiselle. Julkisuuslakiin ehdotettujen muutosten vaikutusta tiedonhallintalakiin ja sen soveltamisalan laajentamiseen tulee siten arvioida vielä jatkovalmistelussa.

Arkistolain 1 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaan laki koskee yhteisöjä, toimielimiä ja henkilöitä niiden suorittaessa julkista tehtävää lain tai asetuksen taikka lain tai asetuksen nojalla annetun säännöksen tai määräyksen perusteella siltä osin kuin niille tämän tehtävän johdosta kertyy julkisuuslaissa tarkoitettuja asiakirjoja. Arkistolain soveltamisala kytkeytyy sen sanamuodon mukaisesti julkisuuslain soveltamiseen. Arkistolakia on tarkoitus uudistaa ja hanke on ollut vireillä samanaikaisesti tämän työryhmän työn kanssa.

Virkavastuun soveltaminen julkista hallintotehtävää hoitavaan

Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä on katsottu, että oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten toteutumisen varmistaminen perustuslain 124 §:n tarkoittamassa merkityksessä edellyttää, että asioita käsittelevät toimivat virkavastuulla (esim. PeVL 3/2009 vp, s. 4/II). Virkavastuun on vakiintuneesti katsottu kattavan sekä rikosoikeudellisen että vahingonkorvausoikeudellisen vastuun. Virkarikoksia koskevat rangaistussäännökset sisältyvät rikoslain (39/1889) 40 lukuun. Rikosoikeudellinen virkavastuu ulottuu edellä mainitun luvun 11 §:n määritelmäsäännöksen 5 kohdan nojalla myös viranomaisorganisaation ulkopuolella tapahtuvaan julkisen vallan käyttöön ja sitä valmisteleviin toimenpiteisiin, jotka voivat olennaisesti liittyä myös julkisen hallintotehtävän hoitamiseen. Edellä mainitun kohdan mukaan julkista valtaa käyttävällä henkilöllä tarkoitetaan sitä, jonka tehtäviin

lain tai asetuksen nojalla kuuluu antaa toista velvoittava määräys tai päättää toisen edusta, oikeudesta tai velvollisuudesta taikka joka lain tai asetuksen nojalla tehtävässään tosiasiallisesti puuttuu toisen etuun tai oikeuteen, sekä sitä, jonka lain tai asetuksen nojalla taikka viranomaiselta lain tai asetuksen nojalla saadun toimeksiannon perusteella kuuluu osallistua edellä tarkoitetun päätöksen valmisteluun tekemällä päätösesitys tai -ehdotus, laatimalla selvitys tai suunnitelma, ottamalla näyte tai suorittamalla tarkastus taikka muulla vastaavalla tavalla. Julkisen hallintotehtävän antamista koskevassa lainsäädännössä säädetään lähtökohtaisesti virkavastuun ulottamisesta kyseiseen tehtävään perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaisesti (ks. esim. PeVL 50/2017 vp, s. 3).

Virkavastuu kiinnittyy virkatoiminnassa noudatettaviin velvollisuuksiin. Julkisuuslain soveltamisen yhteydessä tiedon luovuttamista koskevan viranomaisen päätöksen tekeminen voidaan katsoa julkisen vallan käytöksi, koska kyseessä on perustuslain mukaiseen tiedonsaantioikeuteen vaikuttava päätös. Siten virkavastuu kohdentuu julkisuuslain näkökulmasta erityisesti tietopyyntöjen käsittelyyn. Rikosoikeudellinen virkavastuu ulottuu myös Suomen rajojen ulkopuolella tapahtuvaan julkisen vallan käyttöön. Rikoslain 1 luvun 4 §:n 1 momentin mukaan lain 40 luvun 11 §:n 1, 2, 3 ja 5 kohdassa tarkoitetun henkilön Suomen ulkopuolella tekemään 40 luvussa mainittuun rikokseen sovelletaan Suomen lakia.

Julkisuuslain soveltamisalan laajentaminen julkisyhteisön määräysvallassa oleviin yhteisöihin ja säätiöihin tarkoittaa julkisen hallintotehtävän antamista julkisuuslain soveltamisen osalta. Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaisesti perustuslain 124 §:n sääntely edellyttää, että julkisena hallintotehtävänä asioita käsittelevät toimivat virkavastuulla, jota varten lakiin tulisi ottaa virkavastuuta osoittava säännös siltä osin kuin toimija hoitaa julkisuuslain soveltamista koskevaa julkista hallintotehtävää.

2.2.4 Julkisten varojen käyttö

Työryhmän asettamispäätöksen mukaan myös julkisten varojen käytön merkitystä julkisuuslain soveltamisalan määrittäjänä on arvioitava. Työryhmä on arvioinut julkisten varojen käyttöä soveltamisalan määrittäjänä osana organisatorisen soveltamisalan arviointia. Voimassa olevan lain 3 §:n mukaan laissa säädettyjen velvollisuuksien tarkoituksena on toteuttaa avoimuutta viranomaisten toiminnassa sekä antaa yksilöille ja yhteisöille mahdollisuus valvoa myös julkisten varojen käyttöä. Julkinen valta edistää yhteiskunnallisesti tärkeinä pidettyjä tarkoituksia osoittamalla varoja niihin. Mainінta julkisten varojen valvonnasta on otettu voimassa olevaan lakiin niiden käytön merkityksen vuoksi (HE 30/1998 vp, s. 48).

Julkisuuslaki ei itsessään määrittele julkisten varojen käytön käsitettä tai sidonnaisuutta siihen, kuka niitä käyttää, miten niitä käytetään tai minkälaisen prosessin osana julkisia varoja käytetään. Julkisten varojen käytön käsite ei siten ole täsmällinen eikä sitä ole julkisuuslaissa määritelty tarkemmin lain tarkoituksiin nähden. Julkisuuslain soveltamisalan

laajentamista tarkastelleen alaryhmän saaman palautteen ja vuoden 2019 tehdyn esiselvityksen perusteella julkisuuslain soveltamisalan laajentamisen kannalta merkityksellisimmäksi julkisten varojen käytöksi on tunnistettu julkiset hankinnat sekä valtiontuet ja -avustukset. Työryhmän työssä ei ole noussut kuitenkaan esiin erityistä tarvetta säätää yksinään julkisten varojen käytöstä suoraan julkisuuslain soveltamisalan määrittäjänä, koska organisatorisen soveltamisalan laajentaminen laajentaisi myös osin julkisten hankintojen julkisuutta.

Työryhmä on arvioinut, ettei valtiontukien- tai avustusten osalta olisi myöskään erityisiä tarpeita muuttaa julkisuuslain soveltamisalaa, koska niitä koskevat EU:n ja kansallisen lainsäädännön tiedonantovelvoitteet ja tiedonsaantioikeuksia koskevat säännökset ovat jo nykytilassa laajat. Vuoden 2023 alussa voimaan tulleella muutoksella valtionavustuslakiin (688/2001) lisättiin lisäksi säännökset erityisestä valtionavustustoiminnan tietovarannosta, jonka avulla kuka tahansa voi hakea tietoja valtionavustuksista. Valtiontuen tai -avustuksen myöntämiseen liittyvä viranomaisen tai julkista hallintotehtävää hoitavan toimijan päätös sisältää lähtökohtaisesti aina myös julkisen vallan käyttöä ja päätöksen valmisteluun viranomaisessa tai julkista hallintotehtävää hoitavassa organisaatiossa liittyy aina valmistelua. Päätösten valmistelussa syntyy siten erilaisia asiakirjoja, joihin sovelletaan julkisuuslakia jo voimassa olevankin lain perusteella.

Julkisten hankintojen osalta erityinen julkisuuden tarve on liittynyt siihen, että yhteisöjen ja säätiöiden tekemiin julkisiin hankintoihin sovelletaan hankintalain mukaisesti julkisuuslakia vain asianosaisjulkisuuden osalta. Julkisten hankintojen kokonaismenot ovat vuosittain noin 44 miljardia euroa.[23] Alaryhmän kuulemisissa on noussut esiin, että 70 % julkisista hankinnoista tehdään kuntasektorilla ja esimerkiksi kuntakonsernin tytäryhteisöillä on merkittävä vaikutus julkisten varojen käyttöön. Läpinäkyvästi järjestetyn hankintatoimen onkin nähty tehokkaasti ehkäisevän muun muassa korruptiota[24]. Julkisyhteisön määräysvallassa olevien yhteisöjen tai säätiöiden hankintayksiköinä tekemien julkisten hankintojen julkisuuteen liittyvä puute tulisi osittain ratkaistuksi, jos erityisesti julkisyhteisön määräysvallassa olevat yhteisöt ja säätiöt tulisivat muun kuin kilpailullisen toiminnan

23 Valtiokonttorin ylläpitämän tutkihallintoa.fi-sivuston mukaan julkisten hankintojen kokonaismenot ovat olleet vuonna 2021 noin 42 miljardia ja vuonna 2022 noin 45 miljardia euroa. (viitattu 25.10.2023). Valtioneuvoston tekemän selvityksen mukaan kokonaismenot olivat vuonna 2020 noin 45 miljardia euroa ja vuonna 2019 noin 43 miljardia euroa. Julkiset hankinnat, Kokonaisvolyymi ja datan hyödyntäminen; Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2021:46, s. 23.

24 Korruptiontorjunta kunnallishallinnossa: Askelmerkkejä hyvään hallintoon; Oikeusministeriön julkaisuja, Selvityksiä ja ohjeita 2022:9, s. 51.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

osalta lain soveltamisalaan. Osan edellä mainituista julkisista hankinnoista arvioidaan kuitenkin jäävän edelleen vain asianosaisjulkiseksi ainakin siltä osin kuin hankintalaki tulee sovellettavaksi toiminnan rahoitukseen perustuen.

Julkisuulain soveltamisalan laajentamisen tarkastelu osaltaan liittyy vahvasti myös julkisten varojen käytön arvioinnin mahdollistamiseen, vaikka varsinaiset julkisten varojen myöntämistä koskevat päätökset ovat viranomaispäätöksinä julkisuuslain mukaisesti julkisia. Julkisyhteisön määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön toiminnassa voi olla myös kyse julkisten varojen yksityistämisestä julkistalouden ulkopuolelle. Kun julkisyhteisön toimintaa yhtiöitetään, tarkoittaa se lähtökohtaisesti toimintojen ulkoistamisen lisäksi myös ainakin jossain määrin julkisten varojen siirtymistä viranomaisorganisaation ulkopuolelle. Yhteisö- ja säätiömuotoisessa toiminnassa julkisyhteisöllä lähtökohtaisesti on osuus yhtiön osakkeiden tuottamista äänistä tai sillä on muuten määräysvalta, mutta sinänsä yhtiön toimintaan liittyvä varallisuus ja sen käyttö kuuluvat itsenäiselle yksityisoikeudelliselle oikeushenkilölle.

2.3 Viranomaisen asiakirja sääntelyn kohteena

Julkisuuslain 9 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada tieto viranomaisen asiakirjasta, joka on julkinen. Asiakirjalla tarkoitetaan lain 5 §:n 1 momentin mukaan kirjallisen ja kuvallisen esityksen lisäksi sellaista käyttönsä vuoksi yhteen kuuluviksi tarkoitetuista merkeistä muodostuvaa tiettyä kohdetta tai asiaa koskevaa viestiä, joka on saatavissa selville vain automaattisen tietojenkäsittelyn tai äänen- ja kuvantoistolaitteiden taikka muiden apuvälineiden avulla. Asiakirjan käsite on tarkoitettu laajaksi. Määritelmä kattaa siten sekä perinteiset asiakirjat että sähköiset asiakirjat ja muut apuvälinein selville saatavissa olevat asiakirjat. Julkisuuslain lähtökohtana on välineneutraalius, joten tiedon tallennusalustalla ei ole merkitystä, kun arvioidaan sitä, onko kysymys lain soveltamisalaan kuuluvasta asiakirjasta. (HE 30/1998 vp, s. 53)

Viranomaisen asiakirjalla tarkoitetaan puolestaan lain 5 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen hallussa olevaa asiakirjaa, jonka viranomainen tai sen palveluksessa oleva on laatinut taikka joka on toimitettu viranomaiselle asian käsittelyä varten tai muuten sen toimialaan tai tehtäviin kuuluvassa asiassa. Tyypillisimpiä viranomaisten laatimia asiakirjoja ovat ratkaisut niissä asioissa, jotka kuuluvat asianomaisen viranomaisen käsiteltäviin tehtäviin, kuten tuomiot ja päätökset. Viranomaiselle asian käsittelyä varten annettuja asiakirjoja ovat muun muassa erilaiset hakemukset, ilmoitukset ja kantelut. Asiakirjoja, jotka on annettu viranomaiselle muuten sen toimialaan kuuluvassa asiassa, voivat olla esimerkiksi sen toimialaan liittyvät tiedoksi lähetetyt asiakirjat (HE 30/1998 vp, s. 55). Laki koskee myös tosiasiallisen hallintotoiminnan yhteydessä syntyneitä asiakirjoja.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Julkisuuslain määritelmän mukaisesti viranomaisen asiakirjan käsite kattaa myös eräin rajoituksin kaikki viranomaisen hallussa olevat asiakirjat niiden laatijasta riippumatta. Tämä tarkoittaa sitä, että myös lain soveltamisalaan kuulumattomia toimijoita kuten yksityisiä henkilöitä tai yrityksiä koskevat viranomaisen laatimat asiakirjat, toimijoiden viranomaiselle toimittamat tai viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ovat viranomaisen asiakirjoja lain tarkoittamalla tavalla. Myös ostopalveluiden ja muiden toimeksiantotehtävien antamisen johdosta syntyneet asiakirjat kuuluvat julkisuuslain soveltamisalaan. Lain 5 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen laatimana pidetään asiakirjaa, joka on laadittu viranomaisen antaman toimeksiannon johdosta, ja viranomaiselle toimitettuna asiakirjana asiakirjaa, joka on annettu viranomaisen toimeksiannosta tai muuten sen lukuun toimivalle toimeksiantotehtävän suorittamista varten. Viranomaisen toimeksiantotehtävää varten annetut asiakirjat ovat siten laissa tarkoitettuja viranomaisen asiakirjoja, vaikka ne ovatkin toimeksiantotehtävää suorittavan hallussa.

Lain 5 §:n 3 ja 4 momentissa on säädetty asiakirjoista, jotka eivät kuulu lain soveltamisalaan. Edellä mainitun pykälän 3 momentin mukaan viranomaisen asiakirjana ei ensinnäkään pidetä viranomaisen palveluksessa olevalle tai luottamushenkilölle hänen muun tehtävänsä tai asemansa vuoksi lähetettyä kirjettä tai muuta asiakirjaa. Viranomaisen asiakirjana ei myöskään pidetä viranomaisen palveluksessa olevan tai viranomaisen toimeksiannosta toimivan laatimia muistiinpanoja taikka sellaisia luonnoksia, joita laatija ei ole vielä antanut esittelyä tai muuta asian käsittelyä varten. Myöskään viranomaisen sisäistä koulutusta, tiedonhakua tai muuta niihin verrattavaa sisäistä käyttöä varten hankittuihin asiakirjoihin tai asiakirjaan, joka on annettu viranomaiselle yksityisen lukuun suoritettavaa tehtävää varten tai laadittu sen suorittamiseksi ei sovelleta julkisuuslakia. Lisäksi lakia ei sovelleta viranomaiselle löytötavarana jääneeseen tai toimitettuun asiakirjaan.

Julkisuuslain 5 §:n 4 momentissa säädetään niin sanotuista sisäisen työskentelyn asiakirjoista. Sääntely koskee sellaisia viranomaisen sisäisen toiminnan asiakirjoja, jotka eivät salassapitosäännösten noudattamista koskevia velvoitteita lukuun ottamatta kuulu lain soveltamisalaan. Momentin mukaan lakia sovelletaan viranomaisissa työskentelevien sekä viranomaisten ja niiden toimeksiannosta toimivien yksityisten tai yhteisöjen välisiä neuvotteluja, yhteydenpitoa tai muuta viranomaisten sisäistä työskentelyä varten laadittuihin asiakirjoihin vain, jos ne sisältävät sellaisia tietoja, että ne arkistolainsäädännön mukaan on liitettävä arkistoon.

Työryhmän saaman lausuntopalautteen perusteella nykyisessä muodossaan sisäisen työskentelyn asiakirjan sääntely on tulkinnanvaraista ja kaipaa selkeyttämistä. Kyseistä säännöstä on pidetty kuitenkin välttämättömänä muun muassa viranomaisissa toimivien mielipiteen vaihdon ja muiden normaalien kommunikointimahdollisuuksien turvaamiseksi. Käytännössä viranomaisten välistä yhteydenpitoa varten laadituilla asiakirjoilla tarkoitetaan viranomaisen sisäisiä kokouksia tai sisäistä hallintoa varten laadittuja viestejä,

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

tiedotteita, muistioita, pöytäkirjoja ja muita sellaisia asiakirjoja. Arvioitaessa sitä, milloin kyseessä olisi viranomaisen asiakirja, on merkitystä sillä, onko asiakirja arkistolain mukaisesti liitettävä arkistoon.

Oikeuskäytännössä on korostettu sitä, että julkisuuslain 5 §:n 4 momentissa julkisuusperiaatteesta säädetty poikkeus voi koskea ainoastaan julkisuusperiaatteen kannalta toisarvoisia sisäisen viestinnän ja mielipiteiden vaihdon asiakirjoja ja eräitä muita vähämerkityksellisiä asiakirjoja (ks. esim. KHO 2017:157). Voimassa olevan lain säännösten tulkinta on usein johtanut muutoksenhakuun, jonka perusteella voidaan todeta, että säännösten sanamuotoja tulisi täsmentää sekä päivittää vastaamaan viranomaisten toiminnan nykyisiä käytäntöjä ja toiminnan muotoja. Asioiden valmistelutapa ei myöskään monelta osin enää vastaa voimassa olevaa julkisuuslakia ja sen perusteluja. Laajojen ja monimutkaisten, useiden eri alojen asiantuntijoiden yhteistyötä vaativien asioiden selvittäminen saattaa edellyttää laajamittaista projektimaista työskentelyä, kommunikaatiota ja mielipiteenvaihtoa, joka käsiteltävien asioiden laajuus ja monimutkaisuus huomioiden koostuu muistiinpanoiksi, erilaisiksi työversioiksi, alustaviksi näkemyksiksi tai sisäisiksi muistioiksi. Tiedonkäsittelyn sähköistymisen sekä yleistyneen etätyön vuoksi myös viranomaisen päätöksiä valmistellaan ja tietoa tuotetaan enenevässä määrin asiakirja- ja asianhallintajärjestelmien lisäksi erilaisilla sähköisillä alustoilla.

Virkamiesten välisen kommunikoinnin ja mielipiteidenvaihdon vapauden säilyttäminen olisi jatkossakin välttämätöntä viranomaisen toiminnan turvaamiseksi. Tämä turvaisi myös laadukasta ja monipuolista valmistelutyötä. Kun käytännössä on kyse virkamiesten välisestä viestinvaihdosta niin viranomaisen sisällä kuin muiden viranomaisten virkamiesten kanssa, voisi muu ratkaisu sisäisen työskentelyn julkisuudesta pahimmillaan merkittävästi vaikeuttaa virkatoimintaa, jos vaikeista ja monimutkaista asioista ei voisi keskustella muiden viranomaisessa toimivien keskenesimerkiksi epävirallisten kommenttien muodossa. Koska viranomaisen sisäisen työskentelyn tavat ovat muuttaneet muotoaan fyysisestä keskustelemisesta sähköisille alustoille, säännöksen sanamuotoa on viranomaisissa toimivien mielipiteenvaihdon ja muunlaisen viestintämahdollisuuksien turvaamiseksi välttämätöntä selkeyttää.

Työryhmän saaman palautteen mukaan myös uudet tiedonkäsittelyn tavat ja siirtyminen paperipohjaisesta tiedonkäsittelystä ensisijaisesti sähköiseen tiedonkäsittelyyn aiheuttaa tarpeita sääntelyn selkeyttämiseen. Työryhmä on arvioinut mahdollisuuksia kohdistaa laissa tarkoitettu tiedonsaantioikeus asiakirjojen sijaan selkeämmin tietoon. Viranomainen voi hyödyntää esimerkiksi erilaisia algoritmisia päättelymalleja päätöksenteossaan, joiden asema viranomaisen asiakirjana edellyttää selkeyttämistä avoimuuden varmistamiseksi. Koska viranomaisen asiakirjan käsitteellä ja sen määrittelyllä on keskeinen merkitys julkisuusperiaatteen ulottuvuuden osoittamisessa, on sitä koskevaa sääntelyä selkeytettävä.

Viranomaisen asiakirjaa koskevat erilaiset tulkintaan liittyvät ongelmat ovat nousseet esiin myös ylimpien laillisuusvalvojien ratkaisukäytännössä. Näistä esimerkkinä voidaan nostaa eduskunnan oikeusasiamiehen ratkaisu (EOAK/2017/2021), jossa arvioitiin poliisin haalarikameratallenteen oikeudellista luonnetta ja käsittelyä. Ratkaisussa oikeusasiamies katsoi, että poliisihallituksen tulkinta alkuperäisen haalarikameratallenteen oikeudellisesta luonteesta ei-asiakirjana on ongelmallinen. Oikeusasiamies katsoi, että korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisut ja perustuslaista johtuva pääsääntö tallennejulkisuudesta puoltavat sitä, että haalarikameratallenne olisi viranomaisen asiakirja ja tallenteen käsittelyä olisi arvioitava sen mukaisesti laista johtuvin velvoittein.

2.4 Lain menettelysäännökset

Julkisuuslain 4 luvussa säädetään tietopyynnön käsittelyyn ja asiakirjan antamiseen liittyvistä menettelysäännöksistä. Lain 13 §:n 1 momentin mukaan pyyntö saada tieto viranomaisen asiakirjan sisällöstä on yksilöitävä riittävästi siten, että viranomainen voi selvittää, mitä asiakirjaa pyyntö koskee. Viranomaisen on avustettava tiedonpyytäjää yksilöimään asiakirja, josta hän haluaa tiedon. Säännöksen lähtökohtana on myös se, ettei tiedon pyytäjän tarvitse selvittää henkilöllisyyttään eikä perustella pyyntöään, ellei tämä ole laissa säädetyistä syistä tarpeen, kuten asianosaisjulkisuuden toteuttamiseksi.

Lain 14 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen asiakirjan antamisesta päättää lähtökohtaisesti se viranomainen, jonka hallussa asiakirja on, ellei toisin säädetä. Voimassa olevan lain mukaan tiedon asiakirjan sisällöstä antaa se viranomaisen henkilöstöön kuuluva, jolle viranomainen on tämän tehtävän määrännyt tai jolle se hänen asemansa ja tehtäviensä vuoksi muuten kuuluu.

Virkamiehen virkavelvollisuuksiin kuuluu julkisen tiedon antaminen. Mikäli tiedon antamisesta kieltäydytään, tulee tiedon pyytäjälle ilmoittaa kieltäytymisen syy, tieto siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi, tiedusteltava haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi sekä tieto käsittelyn johdosta perittävistä maksuista. Tietopyyntö tulee käsitellä ja asiakirja antaa lain pääsäännön mukaisesti viipymättä, mutta viimeistään kahden viikon kuluessa, kun pyyntö on saapunut viranomaiselle. Tietopyynnön käsittelyä voidaan kuitenkin pidentää kuukauteen, jos pyydettyjä asiakirjoja on paljon tai niihin sisältyy salassa pidettäviä osia tai jos muu niihin rinnastettava syy aiheuttaa sen, että asian käsittely ja ratkaisu vaativat erityistoimenpiteitä tai muutoin tavanomaista suuremman työmäärän. Lähtökohta voimassa olevassa laissa on se, että tietopyyntöön vastaamisesta ei voi kieltäytyä edes silloin, kun esitetty pyyntö aiheuttaa kohtuutonta haittaa viranomaistoiminnalle.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Eduskunnan oikeusasiamiehen vuoden 2017 kertomuksessa (K 16/2018 vp, s. 24–25) on nostettu esiin erityisesti julkisuuslain nykyisten menettelysäännösten soveltamiseen liittyvät ongelmat, joiden noudattamisen merkitys on tärkeää julkisuusperiaatteen toteutumisen kannalta käytännössä. Laillisuusvalvonnassa on havaittu, että tietopyyntöjen käsittelyssä esiintyy jatkuvasti puutteita esimerkiksi määräaikojen noudattamiseen tai valituskelpoisen päätöksen antamiseen liittyen. Oikeusasiamies on myös kertomuksessaan esittänyt harkittavaksi, tulisiko julkisuuslakia tarkistaa niin, että viranomaisella on kaikissa tietopyyntöasioissa, erityisesti määräaikojen osalta, tosiasiallinen mahdollisuus toimia lain mukaisesti.

Oikeusasiamies on viimeksi vuoden 2022 kertomuksessaan nostanut esiin viranomaisten haasteet julkisuuslain säännöksien soveltamisessa. Kertomuksessa todetaan, että lainvastainen menettely julkisuuslain mukaisten tietopyyntöjen käsittelyssä eri viranomaisissa on jatkuvasti esillä laillisuusvalvonnassa (K 11/2023 vp, s. 116).

Myös valtioneuvoston oikeuskanslerin vuoden 2021 kertomuksessa (K 19/2022 vp, s. 145–146) on todettu, että oikeuskanslerille saapuu vuosittain lukuisia kanteluja asiakirjojen ja tietojen antamisen viivästymisestä taikka tietopyyntöjen käsittelyyn liittyvien muiden säännösten noudattamisen laiminlyönneistä eri viranomaisissa. Vastaavasti vuoden 2022 kertomuksessa on nostettu esiin julkisuuslain menettelysäännösten noudattamista koskevia huomioita (K10/2023 vp, s. 126, 154).

Ylimpien laillisuusvalvojien ratkaisukäytännössä esiin nousseet huomiot puoltavat menettelysäännösten selkeyttämistä. Menettelysäännösten selkeyttämisen tarve on noussut esiin myös työryhmän keräämän palautteen perusteella, jossa on katsottu, että asiakirjan luovuttamista koskevien säännösten monimutkaisuus aiheuttaa tulkintatilanteita, jotka vievät paljon resursseja. Lisäksi haasteina ovat olleet muun muassa tietopyyntöjen riittävä yksilöinti sekä tietopyyntöihin vastaamisen määräajat.

Lähtökohtana julkisuuslaissa on, että myös työläs tietopyyntö tulee käsitellä laissa säädetyissä määräajoissa. Laki ei kuitenkaan nykymuodossaan tunnista tilannetta, jossa kyse on pyynnöistä, joiden tarkoituksena on aiheuttaa yksinomaan vahinkoa viranomaiselle tai muutoin kohtuuttomista tietopyynnöistä, jotka voivat vaikuttaa laajemmin negatiivisesti viranomaisen toimintaan. Tällaiset tietopyynnöt voivat ääritapauksessa merkittävästi vaikeuttaa viranomaisen muuta toimintaa. Viranomaisen toimintakyvyn varmistamiseksi laissa tulisi olla mahdollisuus kieltäytyä toteuttamasta tietopyyntö, mikäli sen toteuttaminen muodostuisi kohtuuttomaksi viranomaisen näkökulmasta. Myös Euroopan neuvoston yleissopimus viranomaisten asiakirjojen julkisuudesta tunnistaa mahdollisuuden evätä tietopyyntö, mikäli pyyntö viranomaisen antamasta avusta huolimatta jää niin epämääräiseksi, ettei viranomaisen asiakirjaa pystytä yksilöimään tai pyyntö on ilmeisen kohtuuton (5 artiklan 5 kohdan i ja ii alakohdat).

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Viranomaisen mahdollisuuteen vastata tietopyyntöön vaikuttaa osaltaan myös tietopyynnön ajallinen kohdistuminen. Tiedonsaantia koskevan pyynnön kohteena voi julkisuuslain esitöiden mukaan olla myös asiakirja, jota pyynnön tekemisen hetkellä ei vielä ole olemassa, mutta joka syntyy viranomaisen tavanomaisen toiminnan tuloksena. Lain 13 §:n 1 momentin mukaan pyyntö saada tieto asiakirjan sisällöstä olisi yksilöitävä riittävästi niin, että viranomainen voi vaivattomasti selvittää, mitä asiakirjoja pyyntö koskee. Yksilöintivelvollisuus ei ole yksin tietoja pyytävällä, vaan viranomaisen on diaarin ja muiden hakemistojen avulla avustettava tiedon pyytäjää yksilöimään ne asiakirjat, joiden sisällöstä hän haluaa tiedon (HE 30/1998 vp, s. 70). Toisaalta esimerkiksi rajoittamattomaan aikaan sekä kaikkiin tietynsisältöisiin ratkaisuihin kohdistuvaa asiakirjapyyntöä on pidetty oikeuskäytännössä yksilöimättömänä (KHO 2007-T-2254).

Eduskunnan oikeusasiamies on ratkaisussaan (EAOK 6094/2019) katsonut, ettei voimassa olevan lainsäädännön tai sen esitöiden taikka korkeimman hallinto-oikeuden oikeuskäytännön perusteella ole mahdollista esittää yleistettävissä olevaa tulkintaa siitä, kuinka kauan ennen asiakirjan valmistumista pyyntö voidaan esittää, jotta pyyntö voitaisiin katsoa riittävän yksilöidyksi. Yksittäisenkin ennakkopyynnön hallinnoiminen voi kokonaisuudessaan muuttua varsin työlääksi, koska joka kerta, kun pyynnön kattama yksittäinen asiakirja valmistuu, ennakollisen pyynnön olemassaolo tulee kyetä havaitsemaan, ja tällöin soveltaa myös julkisuuslain 14 §:n mukaista menettelyä. Oikeusasiamies katsoi, että jää kysymyksenalaiseksi, onko ylipäätään mahdollista saada aikaan sellaista järjestelmää viranomaisissa, joissa esimerkiksi useiden vuosien tai jopa vuosikymmenten päässä valmistuviin asiakirjoihin kohdistuvat ennakolliset asiakirjapyynnöt olisivat aina aukottomasti toteutettavissa kulloinkin voimassa olevan sääntelyn mukaisesti ja ilman kohtuutonta työmäärää. Myös viranomaisten tiedottamis- ja neuvontavelvoitteilla voidaan ohjata tiedonhakijaa löytämään mahdollisesti tulevaisuudessa laadittavia asiakirjoja.

Ylimpien laillisuusvalvojien ratkaisukäytännössä esiin nousseiden huomioiden ja lausuntopalautteen perusteella erityisesti lain 4 luvun menettelysäännöksiin liittyy eritasoisia selkeyttämisen tarpeita, jotta voidaan varmistaa tiedonpyytäjien menettelyllisten oikeuksien toteutuminen ja toisaalta sellainen sääntely, jota viranomaisen on käytännössä mahdollista noudattaa.

2.5 Henkilötietojen suojan ja julkisuusperiaatteen yhteensovittaminen

Julkisuuslain säätämisen jälkeen henkilötietojen suojaa koskevassa Euroopan unionin sääntelyssä on tapahtunut merkittävää kehitystä. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 95/46/EY yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta on kumottu ja sen on korvannut jäsenvaltioissa suoraan sovellettava Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679 luonnollisten henkilöiden

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (jäljempänä *EU:n yleinen tietosuoja-asetus*, *yleinen tietosuoja-asetus* tai *tietosuoja-asetus*). EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 86 artiklan mukaan viranomaiset taikka julkis- tai yksityisoikeudelliset yhteisöt voivat yleisen edun vuoksi toteutettavan tehtävän suorittamiseksi luovuttaa viranomaisten tai yhteisöjen hallussa olevien virallisten asiakirjojen sisältämiä henkilötietoja viranomaiseen tai yhteisöön sovellettavan unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti, jotta voidaan sovittaa yhteen virallisten asiakirjojen julkisuus ja yleisen tietosuoja-asetuksen mukainen oikeus henkilötietojen suojaan. Yleisen tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 154 perustelukappaleen mukaan asetusta sovellettaessa voidaan ottaa huomioon viranomaisten asiakirjojen julkisuusperiaate. Viranomaisten asiakirjojen julkisuutta voidaan pitää yleisenä etuna. Viranomaisen tai julkishallinnon elimen olisi voitava luovuttaa hallussaan olevien asiakirjojen sisältämiä henkilötietoja, jos kyseiseen viranomaiseen tai julkishallinnon elimeen sovellettavassa unionin oikeudessa tai jäsenvaltioiden lainsäädännössä niin säädetään. Kyseisessä lainsäädännössä olisi sovitettava yhteen virallisten asiakirjojen julkisuus ja julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäyttö sekä oikeus henkilötietojen suojaan, ja sen vuoksi siinä voidaan säätää tarvittavasta yhteensovittamisesta tämän asetuksen mukaisen henkilötietojen suojaa koskevan oikeuden kanssa. Viranomaisia ja julkishallinnon elimiä koskevaan viittaukseen olisi tässä yhteydessä sisällytettävä kaikki viranomaiset ja muut elimet, jotka kuuluvat asiakirjojen julkisuutta koskevan jäsenvaltion lainsäädännön piiriin.

Julkisuuden ja henkilötietojen suojan yhteensovittaminen on julkisuuslaissa toteutettu lähtökohtaisesti salassapitosäännösten avulla, jotka ovat ensisijainen keino sovittaa yhteen henkilötietojen suoja ja viranomaisten tietojen julkisuus. Julkisuuslain 24 §:n 1 momentti sisältää useita yksityiselämän ja henkilötietojen suojaamiseksi säädettyjä salassapitoperusteita, joista merkittävä osa on ehdottomiksi salassapitoperusteiksi muotoiltuja. Viranomaisen hallussa on kuitenkin myös merkittävä määrä sellaisia henkilötietoja, joita ei ole säädetty salassa pidettäviksi. Näiden julkisten henkilötietojen luovuttaminen julkisuuslain perusteella on sovitettu yhteen tietosuojasääntelyn kanssa erityisesti julkisuuslain 16 §:n 3 momentissa.

Julkisuuslain 16 §:n 3 momentissa säädetään viranomaisen henkilörekisterissä olevien henkilötietojen luovuttamisesta tietyillä antotavoilla eli kopiona, tulosteena tai sähköisessä muodossa. Edellä mainittuihin antotapoihin on liitetty niin sanottu luovutusrajoitus, jonka mukaan viranomaisen henkilörekisteristä saa antaa julkisiakin henkilötietoja vain, jos luovutuksensaajalla on henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää sellaisia henkilötietoja. Lain 16 §:n 3 momentin mukaan henkilötietoja saa kuitenkin luovuttaa suoramarkkinointia ja mielipide- tai markkinatutkimusta varten vain, jos niin erikseen säädetään tai jos rekisteröity on antanut siihen suostumuksensa.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Voimassa olevan lain 13 §:n 2 momentista seuraa, että pyydettäessä saada tieto viranomaisen henkilörekisteristä, tiedon pyytäjän on, jollei erikseen toisin säädetä, ilmoitettava tietojen käyttötarkoitus sekä muut tietojen luovuttamisen edellytysten selvittämiseksi tarpeelliset seikat sekä tarvittaessa tiedot siitä, miten tietojen suojaus on tarkoitus järjestää. Säännöstä ei ehdotettu muutettavaksi yleisen tietosuoja-asetuksen voimaantulon yhteydessä. Perustuslakivaliokunta katsoi, ettei sen käsityksen mukaan yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisen alkaminen aiheuttanut välitöntä tarvetta julkisuuslain muuttamiseen (PeVL 14/2018 vp, s. 15). Valiokunta on kuitenkin muutoin korostanut erityisesti asiakirjajulkisuuden ja henkilötietojen suojan välistä tasapainoa (ks. PeVL 14/2018 vp, s. 8).

Työryhmän keräämässä lausuntopalautteessa julkisuuslain 16 §:n 3 momentissa käytettyä henkilörekisterin käsitettä on pidetty ongelmallisena ja tulkintaongelmia aiheuttavana. Muun muassa tietosuojavaltuutettu totesi lausunnossaan, että viranomaisen henkilörekisterin käsite lainkohdassa ei ole selvä. Henkilörekisterin käsitteellä ei ole enää samanlaista vastinetta tietosuojasääntelyssä kuin ennen yleisen tietosuoja-asetuksen voimaantuloa. Kumotussa henkilötietolaissa henkilörekisterillä tarkoitettiin käyttötarkoituksensa vuoksi yhteenkuuluvista merkinnöistä muodostuvaa henkilötietoja sisältävää tietojoukkoa, jota käsitellään osin tai kokonaan automaattisen tietojenkäsittelyn avulla taikka joka on järjestetty kortistoksi, luetteloksi tai muulla näihin verrattavalla tavalla siten, että tiettyä henkilöä koskevat tiedot voidaan löytää helposti ja kohtuuttomitta kustannuksitta. Henkilötietojen käsittelyä koskeva sääntely ei kuitenkaan enää rakennu samalla tavalla rekisterin käsitteen varaan. Julkisuuslain henkilörekisterin käsite jää nykyisin jossain määrin täsmentymättömäksi.

Yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitettu henkilötiedon käsite on laaja. Asetuksen 4 artiklan 1 kohdan mukaan henkilötiedoilla tarkoitetaan kaikkia tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön (rekisteröityyn) liittyviä tietoja. Tunnistettavissa olevana pidetään luonnollista henkilöä, joka voidaan suoraan tai epäsuorasti tunnistaa erityisesti tunnistetietojen, kuten nimen, henkilötunnuksen, sijaintitiedon, verkkotunnistetietojen taikka yhden tai useamman hänelle tunnusomaisen fyysisen, fysiologisen, geneettisen, psyykkisen, taloudellisen, kulttuurillisen tai sosiaalisen tekijän perusteella.

Työryhmän saamassa lausuntopalautteessa on myös arvioitu julkisuuslain 16 §:n 3 momentissa säädettyä erilaiset antotavat erottelevaa lähtökohtaa. Yhtäältä kyse on siitä, että erottelu viranomaisessa nähtäville antamisen tai esimerkiksi sähköisen antamisen välillä voi asettaa ihmiset eriarvoiseen asemaan julkisuusperiaatteen toteutumisen näkökulmasta sen perusteella, kuinka helppoa heidän on saapua viranomaisen toimipisteeseen tarkastelemaan asiakirjaa. Toisaalta on huomioitava myös se, että voimassa olevassa sääntelyssä ei ole rajoitettu tiedon pyytäjän mahdollisuutta tehdä merkintöjä tietojärjestelmään tai henkilörekisteriin merkityistä julkisista henkilötiedoista. Tätä merkintöjen tekemisen laajuutta ei ole rajoitettu eikä viranomainen käytännössä pysty merkintöjen määrää

valvomaan. Uusien teknologioiden yleistymisen myötä tiedon pyytäjän on entistä helpompaa tehdä merkintöjä nähtäväksi annetuista asiakirjoista. Henkilötietojen ja kuvien tallentaminen on muuttunut aiempaa helpommaksi ja välineet näitä tarkoituksia varten ovat helposti ja kohtuullisin kustannuksin kaikkien saatavilla. Esimerkiksi älypuhelimella on mahdollista äänittää, kuvata ja lähettää tietoja.

Yleisen tietosuoja-asetuksen keskeisen lähtökohdan mukaan kaikella henkilötietojen käsittelyllä tulee olla asetuksen 6 artiklassa säädetty käsittelyperuste. Tästä poikkeuksena on muun muassa henkilökohtaisessa käytössä tai journalistisessa käytössä käsiteltävät henkilötiedot. Yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädetyt käsittelyperusteet poikkeavat siitä, millä edellytyksillä kumottu henkilötietolaki mahdollisti henkilötietojen käsittelyn, ja käsittelyn oikeusperustasta säädetään osin aiempaa väljemmin.

Epäselvyyttä voimassa olevan julkisuuslain 16 §:n 3 momentin soveltamisessa on käytännössä liittynyt siihen, millä tavalla ja kuinka perusteellisesti viranomaisen tulee arvioida sitä, onko luovutuksensaajalla henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää pyytämiään henkilötietoja. Ongelmalliseksi on koettu muun muassa sen määritteleminen, kuinka pitkälle käsittelyn oikeusperusteen olemassaoloa ja täyttymistä tulee viranomaisessa arvioida ja mikä on toisaalta riittävä selvitys käsittelyn oikeusperusteen olemassaolosta varmistumiseksi. Yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisesti henkilötietojen määrän tai käsittelyn laajuuden lisäksi riskiin vaikuttavat muun muassa tietojen ja käsittelyn luonne, asiayhteys ja tarkoitukset. Yksittäisen henkilön henkilötietojen luovuttaminen voi sen laadusta riippuen aiheuttaa rekisteröidylle jopa vakavia haittavaikutuksia.

Yleistä tietosuoja-asetusta ei sovelleta henkilötietojen käsittelyyn, jonka luonnollinen henkilö suorittaa yksinomaan henkilökohtaisessa tai kotitalouttaan koskevassa toiminnassa. Asetuksen johdanto-osassa on tarkennettu soveltamisalan rajausta yksinomaan henkilökohtaiseen tai kotitaloutta koskevaan toimintaan, joka näin ollen ei ole sidoksissa mihinkään ammatilliseen tai kaupalliseen toimintaan. Esimerkkinä tästä niin sanotusta kotitalouspoikkeuksesta on asetuksen johdanto-osassa mainittu kirjeenvaihto, osoitteiston pitäminen sekä sosiaalinen verkostoituminen ja verkkotoiminta, joita harjoitetaan tällaisen henkilökohtaisen tai kotitaloutta koskevan toiminnan yhteydessä.

Se minkälainen henkilötietojen käsittely sisältyy kotitalouspoikkeuksen soveltamisalaan voi kuitenkin olla tulkinnanvaraista (esim. tuomio 6.11.2003, Lindqvist, C-101/01, EU:C:2003:596). Digitaalisessa ympäristössä henkilötietojen yhdistely on helppoa ja tällöin myös henkilötietojen käyttötarkoitus muuttuu helposti. Laillisuusvalvontakäytännössä on katsottu, että julkisuusperiaatteen asianmukaisen toteutumisen vuoksi käyttötarkoitusta ja lisätietoja tulisi kuitenkin tiedustella vain niissä tapauksissa, kun on todellista aihetta epäillä, että tietoja käsitellään muutoin kuin henkilökohtaista käyttötarkoitusta varten eikä

käyttötarkoitus selviä tietopyynnöstä (EOAK/1473/2016). Digitalisaatio on kuitenkin muuttanut toimintaympäristöä siten, että yksityiset henkilöt voivat saattaa käytännössä rajoittamattoman vastaanottajajoukon saataville julkisuuslain nojalla saamiaan henkilötietoja. Tällöin tietojen myöhempi käyttötarkoitus ei välttämättä enää jää niin sanotun kotitalouspoikkeuksen piiriin. Toisaalta viranomaisen on käytännössä mahdotonta varmistua siitä, miten kotitalouspoikkeuksen nojalla saatuja henkilötietoja käytetään edelleen, eikä julkisuuslaki muutoinkaan määritä tai rajaa lain perusteella saatujen tietojen käsittelylle ja käytölle muusta lainsäädännöstä seuraavia reunaehtoja. Viime kädessä rikoslaissa on säädetty muun muassa tietosuojarikoksesta ja esimerkiksi yksityiselämää loukkaavan tiedon levittämisen kriminalisoinnista.

Lain 16 §:n 3 momentissa säädetään henkilötietojen luovuttamisesta suoramarkkinointia ja mielipide- tai markkinatutkimusta varten. Säännöksen mukaan henkilötietojen luovuttaminen olisi mahdollista vain, jos niin erikseen säädetään tai jos rekisteröity on antanut siihen suostumuksensa. Suoramarkkinointiin luovuttaminen on sidottu laissa rekisteröidyn suostumukseen, joka oikeustilan muuttumisen vuoksi jättää epäselväksi sen, tarkoitetaanko suostumuksella nimenomaan yleisen tietosuoja-asetuksen 6 ja 7 artiklassa tarkoitettua suostumusta. Mahdolliset markkinointitavat ovat myös muuttuneet toimintaympäristön digitalisaatiossa ja henkilötiedoilla on yhä suurempi merkitys markkinoinnissa. Sääntelyä tulee siten arvioida myös muiden kuin perinteiseen suoramarkkinointiin liittyvien tarkoituksien näkökulmasta.

Nykyistä kehämäistä sääntelyä, jossa tietosuojalaki ja julkisuuslaki viittaavat toisiinsa ilman tarkempaa yksilöintiä, on myös pidetty epäselvänä (mm. EOA 1473/2016). Viranomaisilla on valtioneuvoston oikeuskanslerin vuoden 2021 kertomuksen mukaan käytännön työssään hankaluuksia tulkita ja ymmärtää julkisuuslain ja yleisen tietosuoja-asetuksen sekä tietosuojalain keskinäistä suhdetta (K 19/2022 vp, s. 146).

Julkisuuslain 16 §:n 3 momentin lisäksi henkilötietojen suojaa osaltaan määrittää myös osajulkisuutta koskevat julkisuuslain säännökset. Julkisuuslain 10 §:n mukaan salassa pidettävästä viranomaisen asiakirjasta tai sen sisällöstä saa antaa tiedon vain, jos niin erikseen tässä laissa säädetään. Kun vain osa asiakirjasta on salassa pidettävä, tieto on annettava asiakirjan julkisesta osasta, jos se on mahdollista niin, ettei salassa pidettävä osa tule tietoon. Kyseisen pykälän esitöissä katsotaan, että tämä edellyttää sitä, että asiakirjan salassa pidettävä osa on selvästi eroteltavissa julkisesta osasta ja että asiakirja on salassa pidettävien osien peittämisen jälkeenkin sellainen, että asiakirjan sisältö on ymmärrettävissä oikein. Siten esimerkiksi yksityisyyden suojan vuoksi salassa pidettävästä asiakirjasta voidaan antaa kopio poistamalla asianosaisen nimi ja muut tunnistetiedot tai korvaamalla ne symboleilla (HE 30/1998 vp, s. 65).

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Salassa pidettävän tai osajulkisen asiakirjan osalta asiakirjoihin liittyvien viranomaisen asiarekisterissä olevien tietojen julkisuus määräytyy kuitenkin kuten muidenkin viranomaisten asiakirjojen julkisuus. Vaikka asiaan liittyisi salassa pidettäviä asiakirjoja, asiarekisteriin merkityt tiedot voivat kuitenkin olla julkisia. Tämä mahdollistaa sen, että yhdistelemällä asiarekisterin tietoja asiakirjoissa oleviin tietoihin salassa pidettävä tieto paljastuu, jos salassapito toteutetaan tunnistetiedot poistamalla tai peittämällä. Tämän vuoksi olisi tarpeen säätää nimenomaisesti laissa salassapidon toteuttamisen tavoista ja siitä, miten toteuttamistapa vaikuttaa asiarekisterissä olevien tietojen luovuttamiseen. Kysymys ei koske pelkästään yksityiselämän suojan vuoksi salassa pidettävää tietoa, vaan myös liikesalaisuuden suoja voidaan toteuttaa siten, että asiaa koskevasta asiakirjasta poistetaan tai peitetään luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön yksilöimiseksi tarpeelliset tiedot, jotka voivat yhdistyä asiarekisteriin merkittyihin tietoihin.

Voimassa olevan lain 16 §:n 3 momentista seuraa, että viranomaisen henkilörekisterissä olevien tietojen luovuttamisesta yleisessä tietoverkossa tulee säätää erikseen. Lähtökohtaa voidaan pitää jatkossakin perusteltuna ottaen huomioon perustuslakivaliokunnan asiaan liittyvä käytäntö (PeVL 17/2021 vp, PeVL 2/2017 vp, PeVL 32/2008 vp) ja yleisessä tietoverkossa tietojen julkaisemiseen liittyvät korostuneet riskit tietojen käsittelyssä. Julkisuuslaki asettaa viranomaiselle myös erinäisiä avoimuutta edistäviä velvoitteita. Toiminnan avoimuuden edistämisen toteuttamiseksi myös jatkossa olisi tärkeää, että viranomainen voisi esimerkiksi julkaista ratkaisukäytäntöään omilla verkkosivuillaan siinä määrin kuin se on viranomaisen toiminnan avoimuuden edistämisen kannalta perusteltua.

2.6 Salassa pidettävän tiedon luovuttamisen edellytykset

Julkisuuslain 10 ja 26 §:ssä on yleissäännöt salassa pidettävien tietojen luovuttamiselle. Viranomainen voi antaa salassa pidettävästä viranomaisen asiakirjasta tiedon, jos tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saamiseen on laissa erikseen nimenomaisesti säädetty tai silloin jos se, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty, antaa siihen suostumuksensa. Lain esitöiden mukaan suostumuksen muoto on vapaa, mutta suostumuksen on toisaalta kuitenkin oltava nimenomainen, mikä saattaa käytännössä edellyttää kirjallisen suostumuksen vaatimista (HE 30/1998 vp, s. 102). Voimassa olevan lain 11 §:ssä säädetään asianosaisen oikeudesta sellaiseen salassa pidettävään tietoon, joka voi tai on voinut vaikuttaa hänen asiansa käsittelyyn. Oikeutta tietoon voidaan kuitenkin rajoittaa pykälässä säädetyissä tapauksissa, kuten esimerkiksi todistusaineiston, ulosottoasiakirjojen, rikosilmoituksen tekijän salassa pidettävien yhteystietojen tai valmisteluasiakirjojen osalta.

Viranomainen voi lisäksi tietyissä julkisuuslaissa säädetyissä tilanteissa antaa salassapitosäännösten estämättä tiedon toisen taloudellisesta asemasta taikka liikesalaisuudesta, terveydenhuollon tai sosiaalihuollon asiakassuhteesta tai myönnetystä etuudesta taikka

24 §:n 1 momentin 32 kohdassa tarkoitetusta henkilön yksityiselämää koskevasta tai sitä vastaavasta muun lain mukaan salassa pidettävästä seikasta, jos tieto on tarpeen yksityisen tai toisen viranomaisen laissa säädetyn tiedonantovelvollisuuden toteuttamiseksi taikka tiedot antavan viranomaisen hoidettavaksi kuuluvan korvauksen tai muun vaatimuksen toteuttamiseksi. Viranomainen voi julkisuuslain 26 §:n 3 momentin mukaan antaa salassa pidettävästä asiakirjasta tiedon antamansa virka-aputehtävän suorittamiseksi sekä toimeksiannostaan tai muuten lukuunsa suoritettavaa tehtävää varten, jos se on välttämätöntä tehtävän suorittamiseksi. Salassa pidettäviä tietoja voi kuitenkin luovuttaa mainittuja tehtäviä varten myös silloin, kun salassa pidettävien tietojen poistaminen niiden suuren määrän tai muun niihin verrattavan syyn vuoksi ei ilmeisesti ole tarkoituksenmukaista. Viranomaisen on ennakolta varmistuttava siitä, että tietojen salassapidosta ja suojaamisesta huolehditaan kuitenkin asianmukaisesti.

Salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta viranomaisten välillä tulee lähtökohtaisesti säätää aina erikseen. Voimassa olevan lain 29 §:n mukaan viranomainen voi antaa toiselle viranomaiselle tiedon salassa pidettävästä asiakirjasta, jos asiasta on nimenomaisesti säädetty, suostumuksen perusteella tai jos se on tarpeen laissa säädetyn asian käsittelyssä tai yksittäisen valvonta- tai tarkastustehtävän suorittamiseksi. Viranomainen voi antaa toiselle viranomaiselle tiedon myös salassa pidettävistä osoite- tai muista yhteystiedoista. Julkisuuslaki sisältää erikseen myös säännökset salassa pidettävän tiedon luovuttamiseen esimerkiksi tieteelliseen tai tutkimukselliseen käyttöön sekä ulkomaan viranomaiselle ja kansainväliselle toimielimelle tietyissä tapauksissa.

Salassa pidettävän tiedon luovuttamisesta on säädetty sekä voimassa olevassa julkisuuslaissa, että lukuisissa erityislaeissa. Asianmukaisella sääntelyllä pyritään turvaamaan salassa pidettävän tiedon luovutusta koskevat säännönmukaiset ja hyväksyttävät tarpeet. Julkisuuslaki ei kuitenkaan mahdollista salassa pidettävän tiedon luovuttamista viranomaisen asiakirjoista sellaisissa yksittäistapauksissa, missä salassa pidettävän tiedon luovuttaminen poikkeuksellisesti olisi välttämätöntä erittäin tärkeän yleisen edun vuoksi, mikäli tiedon luovutuksesta ei ole säädetty erikseen. Näin ollen julkisuuslain osalta on tunnistettu tarve joustavoittaa salassapitoa tietyissä yksittäistapauksissa. Salassa pidettävän tiedon luovuttamista joustavoittavan säännöksen tarve liittyy sekä viranomaisten välisiin tiedonluovutuksiin, että muille vastaanottajille annettaviin tietoihin. Salassa pidettävän tiedon yleisöjulkiseksi saattamisen tarve voi liittyä esimerkiksi laajojen ympäristö- ja ihmisvahinkojen syntymisen estämiseen.

Asianosaisjulkisuuden rajoittamisesta säädetään julkisuuslain 11 §:ssä kattavasti. Asianosaisen tiedonsaantioikeutta ei esimerkiksi ole pykälän 1 momentin 8 kohdan mukaan todistajan, asianomistajan tai asianosaisen taikka rikosilmoituksen, lastensuojelulain (417/2007) 25 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen tai muun niihin verrattavan viranomaisen toimenpiteitä edellyttävän ilmoituksen tekijän salassa pidettäviin osoite-, puhelin- ja

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

muihin vastaaviin yhteystietoihin, jos tiedon antaminen vaarantaisi todistajan, asianomistajan tai asianosaisen tai ilmoituksen tekijän turvallisuutta, etuja tai oikeuksia. Kohdassa ei kuitenkaan ole mainittu ilmoittajan henkilöllisyyden salassapitoa. Erityisesti Euroopan unionin sääntelyssä on lisääntyneet erilaiset ilmoittajan suojelua edellyttävät säännökset, joiden voidaan joissain tilanteissa arvioida edellyttävän myös ilmoittajan henkilöllisyyden salassapitoa asianosaiselta. Lisäämällä yleislakiin myös asianosaista koskeva ilmoittajan henkilöllisyyden suojaamisen mahdollistava säännös, voitaisiin ilmoittajan suojeluun liittyviä tilanteita kattaa laajemmin ja yksiselitteisemmin kuin nykyisten asianosaisjulkisuuden rajoittamista koskevien säännösten tulkinnalla.

2.7 Julkisuusperiaatteen noudattaminen ja seuraamukset

Julkisuuslain 35 §:ssä säädetään informatiivisesti rikoslain rangaistussäännöksistä. Rangaistavaksi rikoslaissa on yleisten virkarikossäännösten lisäksi säädetty asiakirjan salassa pitämistä koskevan velvollisuuden sekä vaitiolovelvollisuuden ja hyväksikäyttökiellon rikkominen. Salassapitovelvollisuudesta sekä vaitiolovelvollisuuden ja hyväksikäyttökiellon rikkomisesta säädetään virkamiesten osalta rikoslain 40 luvussa ja muiden osalta 38 luvussa. Rikoslain 40 lukua koskevaa virkarikossääntelyä sovelletaan edellä mainitun lain 11 §:n määritelmäsäännöksen mukaan myös muun muassa luottamustehtävää hoitavaan tahoon ja julkista valtaa käyttävään tahoon.

Julkisuuslaissa yleisesti säädetään virkatoiminnassa noudatettavista velvollisuuksista, joista keskeisin on velvollisuus antaa lain mukaan julkinen tieto tietopyynnön perusteella. Siten tiedon antamatta jättäminen voi johtaa rangaistavuuteen rikoslain 40 luvun 9 §:n mukaisen virkavelvollisuuden rikkomista koskevan tunnusmerkistön mukaisesti. On myös mahdollista, että muut rikoslain 40 luvun sisältämät rikosten tunnusmerkistöt voivat tietyissä julkisuuslain soveltamiseen liittyvissä tilanteissa täyttyä.

Työryhmän keräämässä palautteessa erityisesti media-alan toimijat ovat katsoneet, että julkisen tiedon antamatta jättämisestä tulisi olla selkeämmät seuraamukset. Julkisuuslain keskeisimpien velvoitteiden rikkomisesta voi nykytilassa seurata rikosoikeudellisia seuraamuksia. Rangaistussäännösten tarpeen arvioinnissa tulee huomioida muun muassa ultima ratio -periaate, jonka mukaisesti rikosoikeudellisia seuraamuksia tulisi käyttää vasta viimesijaisena vaihtoehtona. Koska rikoslaissa on jo säädetty rangaistavaksi keskeisimmät julkisuuslain ja julkisuusperiaatteen noudattamisen laiminlyöntiä koskevat teot, ei julkisuuslain noudattamisen varmistaminen laajemmin rikoslain keinoin ole mahdollista.

Seuraamussääntelyn kehittämisen sijaan työryhmä arvioi vaihtoehtoisia tapoja julkisuusperiaatteen toteutumisen ja julkisuuslain asianmukaisen soveltamisen varmistamiseksi. Työryhmä käsitteli ehdotusta, jossa jokainen viranomainen olisi velvoitettu nimeämään henkilöstöstään asiantuntija, jonka tehtävänä olisi antaa viranomaisen

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

henkilöstölle neuvontaa julkisuuslain soveltamisessa sekä edistää julkisuusperiaatteen toteutumista. Erillisen asiantuntijan nimeämisvelvollisuuden asettaminen yhden hallinnon yleislain soveltamisen tueksi arvioitiin kuitenkin poikkeavan yleislakien soveltamisen peruslähtökohdista. Lisäksi laillisuusvalvontakäytännössä on kiinnitetty huomiota siihen, että julkisuuslain tunteminen ja julkisuusperiaatteen noudattaminen kuuluvat virkamiehen virkavelvollisuuksiin (OKV/917/1/2013;OKV/962/1/2013; OKV/1034/1/2013 ja OKV/938/1/2013). Lisäksi tiedonhallintalaista seuraa jo tiedonhallintayksikön johdolle velvoite huolehtia siitä, että tiedonhallintayksikössä on tarjolla koulutusta, jolla varmistetaan, että henkilöstöllä on riittävä tuntemus voimassa olevista julkisuutta ja salassapitoa koskevista säädöksistä sekä ajantasaiset ohjeet tiedonsaantioikeuksien toteuttamisesta.

3 Tavoitteet

Ehdotuksen tavoitteena on julkisuusperiaatteen asianmukaisen toteutumisen varmistaminen ottaen huomioon hallinnon uusiutuvat rakenteet ja sääntely-ympäristössä tapahtunut kehitys. Tavoitteena on nykyistä selkeämpi ja toimivampi viranomaisen toiminnan julkisuutta koskeva lainsäädäntö, joka edistää yhteiskunnan avoimuutta ja vastaa nyky-yhteiskunnan vaatimuksia.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksellä pyritään muodostamaan voimassa olevaa lakia selkeämpi ja ajantasaisempi sääntelykokonaisuus, joka edistää perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaisen julkisuusperiaatteen toteutumista ottaen samalla huomioon tietojenkäsittelyssä tapahtuneet muutokset.

Esityksellä ehdotetaan laajennettavan julkisuuslain soveltamisalaa. Ehdotuksen mukaan lakia sovellettaisiin ensinnäkin julkisen hallintotehtävän hoitamiseen kokonaisuudessaan sen sijaan, että soveltamisala määrittyisi julkisen vallan käytön perusteella. Lisäksi lakia sovellettaisiin ehdotuksen mukaisesti julkisyhteisön, valtion liikelaitoksen tai julkisyhteisöjen yhteisessä määräysvallassa olevaan yhteisöön tai säätiöön ja näiden määräysvallassa oleviin tytäryhteisöihin ja tytärsäätiöihin siltä osin kuin ne harjoittavat muuta kuin kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa. Lain 5 lukua ei kuitenkaan sovellettaisi edellä mainittuihin yhteisöihin ja säätiöihin.

Viranomaisen asiakirjan käsitettä ehdotetaan selkeytettävän voimassa olevan lain tulkinnanvaraisuuden vuoksi sekä ajantasaistettavan vastaamaan nykyaikaista tietojenkäsittelyä. Viranomaisen asiakirjan määritelmää koskevassa sääntelyssä luovuttaisiin määritelmän

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

yhteydestä arkistolainsäädäntöön. Tiedonsaantioikeuden kohteeksi määriteltäisiin selkeämmin viranomaisen hallussa oleva tieto, vaikka tiedonsaantioikeuden kohteena olevan tiedon tulisi myös jatkossa olla viranomaisen asiakirjassa.

Myös tietopyyntöjen käsittelyyn liittyviä menettelysäännöksiä selkeytettäisiin. Erityisesti selkeytettäisiin sitä, millä tavalla ja missä määräajassa viranomaiselle tehdyt tietopyynnöt tulisi käsitellä sekä millä edellytyksillä ja missä muodossa tieto asiakirjasta voitaisiin antaa.

Esityksessä ehdotetaan myös uutta säännöstä, jonka nojalla viranomainen voisi kieltäytyä tiedon antamisesta, jos tietopyynnön toteuttaminen edellyttäisi lain tarkoitus huomioiden ilmeisen kohtuuttomia toimia.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi uusia menettelysäännöksiä, joilla voitaisiin turvata henkilötietojen suojan ja julkisuusperiaatteen yhteensovittaminen yleisen tietosuoja-asetuksen mahdollistamalla tavalla. Julkisten henkilötietojen luovuttamiseen liittyisi jatkossakin luovutusrajoitus, mutta sen sisältöä muutettaisiin. Viranomainen voisi jatkossa erikseen laissa mainittujen syiden vuoksi, kuten henkilötietojen luonteen vuoksi, pyytää tiedon pyytäjää ilmoittamaan henkilötietojen käyttötarkoituksen ja muut sellaiset tiedot, joita viranomainen tarvitsee arvioidakseen, onko tiedonsaajalla henkilötietojen suojaa koskevan lainsäädännön mukaan oikeus käsitellä tietoja. Henkilötietoa ei saisi luovuttaa, mikäli on ilmeistä, että pyytäjällä ei ole oikeutta käsitellä tietoja henkilötietojen suojaa koskevien säännösten perusteella.

Esitys mahdollistaisi voimassa olevasta laista poiketen myös asiarekisteriin sisältyvien tunnistetietojen luovuttamatta jättämisen tietyissä tilanteissa. Esityksen mukaan viranomaisen asiarekisteriin merkittyä tietoa ei saisi luovuttaa, jos on ilmeistä, että asiarekisteriin merkitty asianosaisen tai muun asiaan osallisen yksilöimiseksi tarpeellinen tieto muuhun viranomaisen asiakirjaan merkittyjen tietojen kanssa ilmaisisi säännöksessä määritellyn salassa pidettävän tiedon.

Salassa pidettävien tietojen luovuttamista koskevia säännöksiä ehdotetaan joustavoitettavaksi siten, että viranomainen voisi luovuttaa salassa pidettävän tiedon yksittäistapauksessa toiselle viranomaiselle tai yleisölle erittäin tärkeän yleisen edun vuoksi, jos säännöksessä tarkoitetut edellytykset täyttyvät. Lisäksi asianosaisjulkisuutta koskevaan säännökseen lisättäisiin uusi asianosaisjulkisuutta rajaava peruste, joka koskisi viranomaisen toimenpiteitä edellyttävän ilmoituksen tekijän henkilöllisyyttä.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Ehdotetuilla muutoksilla viranomaisen toiminnan julkisuutta määrittävään hallinnon yleislakiin on keskeisiä vaikutuksia perusoikeutena turvatun julkisuusperiaatteen asianmukaiseen toteutumiseen. Lisäksi ehdotetuilla muutoksilla on keskeisiä vaikutuksia perusoikeutena turvattujen yksityiselämän ja henkilötietojen suojan toteutumiseen. Perusoikeuksiin kohdistuvat vaikutukset ilmenevät keskeisesti mietinnön jaksosta 10. Mietinnössä esitetyt arviot pääasiallisista vaikutuksista ovat alustavia ja täydentyvät mietinnöstä saatavan palautteen perusteella.

4.2.1 Lain soveltamisalan laajentaminen

4.2.1.1 Yritysvaikutukset

Julkisuuslain ajantasaistamista valmistelevan alaryhmän ja päätyöryhmän jäsenet ovat työryhmän työskentelyn aikana toimittaneet vaikutusarvioinnin laatimisen tueksi näkemyksiä joko oman organisaationsa, edustamansa erityisalan tai edustamansa ministeriön omistajaohjattavien yhtiöiden näkökulmasta.

Julkinen hallintotehtävä

Julkisella hallintotehtävällä viitataan verraten laajaan hallinnollisten tehtävien kokonaisuuteen, johon kuuluu esimerkiksi lakien toimeenpanoon sekä yksityisten henkilöiden ja yhteisöjen oikeuksia, velvollisuuksia ja etuja koskevaan päätöksentekoon liittyviä tehtäviä (HE 1/1998 vp, s. 179). Täydellistä tarkastelua sääntelyn vaikutuksista erilaisten julkisten hallintotehtävien osalta on mahdoton tehdä ottaen huomioon muun muassa tehtävien heterogeenisuus ja tehtäviä hoitavien organisaatioiden erilaisuus. Vaikutukset voivat myös olla erilaisia riippuen esimerkiksi organisaation koosta.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla julkista hallintotehtävää hoitavat muun muassa Riistanhoitoyhdistykset, paliskunnat ja rehutarkastajat. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla julkisia hallintotehtäviä hoitavat muun muassa koulutusta järjestävät yksityiset tahot. Sisäministeriön hallinnonalalla julkisia hallintotehtäviä ovat esimerkiksi meripelastustoimi, passin sekä henkilökortin laadun, sen oikeasisältöisyyden tarkistaminen ja toimittaminen sekä osin yksityinen turvallisuusala. Näistä erityisesti jälkimmäinen on osakseen lähinnä kuitenkin tosiasiallista hallintotoimintaa, jonka yhteydessä ei muodostu laajalti asiakirjoja. Ympäristöministeriön hallinnonalalla julkisiksi hallintotehtäviksi on katsottu esimerkiksi valtion tukemien vuokra- ja asumisoikeusasuntojen asukasvalinta, jätehuollon tehtäviä ja vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) mukaisen ympäristötiedon kerääminen. Julkisia hallintotehtäviä hoidetaan myös vakuutus- ja eläkealalla, kuten erilaisten vahinkovakuutuksia ja työeläkkeitä koskevien lakien toimeenpanon ja korvauspäätösten osalta. Myös lakisääteiset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut ovat julkisia hallintotehtäviä (ks. myös HE 241/2020 vp, s. 1113-1114).

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Soveltamisalan laajentamisen konkreettisten vaikutusten arviointia yksityisiin toimijoihin vaikeuttaa jossain määrin julkisen hallintotehtävän käsitteeseen liittyvä tulkinnanvaraisuus. Joissain tilanteissa voi olla haastavaa määrittää täsmällisesti sitä, miltä osin toiminta on osa julkisen hallintotehtävän hoitamista, mikä soveltamisalan laajentamisen perusteella tulisi julkisuuslain soveltamisalaan. Tulkinnanvaraisuus liittyy erityisesti tehtäviin, joissa ei käytetä julkista valtaa. Julkinen hallintotehtävä annetaan kuitenkin aina lailla tai lain nojalla, jolloin tehtävän antamista koskevasta sääntelystä ja sen esitöistä tulisi lähtökohtaisesti ilmetä se, miltä osin säädetyssä tehtävässä on kyse julkisen hallintotehtävän hoitamisesta. Esimerkiksi liikennevakuutuslain (460/2016) esitöiden (HE 123/2015 vp, s. 8) mukaan liikennevakuutuksen toimeenpano on vakiintuneesti katsottu julkiseksi hallintotehtäväksi. Eri tehtävien luonnetta julkisena hallintotehtävänä on arvioitu myös useissa ylimpien laillisuusvalvojien ratkaisuissa sekä perustuslakivaliokunnan lausunnoissa. Myös tuomioistuimessa on arvioitu joidenkin tehtävien luonnetta julkisena hallintotehtävänä.

Soveltamisalan laajentaminen ei toisi kaikkien julkista hallintotehtävää hoitavien osalta olennaista muutosta nykytilaan. Näin on erityisesti silloin, kun julkinen hallintotehtävä on pääasiassa tai kokonaan julkisen vallan käyttöä tai toimija soveltaa julkisuuslakia jo nykytilassa julkisen hallintotehtävän hoitamiseen kokonaisuudessaan erityissääntelyn perusteella. Se, missä määrin toiminta on julkisen hallintotehtävän tai julkisen vallan käyttöä vaihtelee toimija- tai asiakirjakohtaisesti.

Osin julkiset hallintotehtävät voivat olla viranomaisia avustavia tehtäviä, jolloin kyse on esimerkiksi erityisten asiantuntijoiden käytöstä viranomaisen apuna. Esityksessä ehdotetaan tältä osin säännöksiä, joilla huomioidaan avustavien julkisten hallintotehtävien erityispiirteet. Tietopyynnön käsittelyä koskeviin säännöksiin ehdotetaan ratkaisutoimivallan osalta säännöstä, jonka mukaan tietopyynnön ratkaisisi avustettava viranomainen silloin, kun kyse on luonteeltaan selvästi viranomaista avustavista julkisista hallintotehtävistä.

Soveltamisalan laajentaminen kokonaisuudessaan julkisen hallintotehtävän hoitamiseen voisi aiheuttaa julkista hallintotehtävää hoitaville yksityisille toimijoille jossain määrin lisää hallinnollista taakkaa, joka on kuitenkin riippuvainen siitä, kuinka paljon lain mukaisia tietopyyntöjä kullekin toimijalle käytännössä tehtäisiin. Soveltamisalan laajentamisen hallinnollista taakkaa on arvioitu laajemmin alla osana muiden taloudellisten vaikutusten arviointia.

Julkisyhteisön määräysvallassa olevat yhteisöt ja säätiöt

Julkisuuslain soveltamisalan laajentamista koskevaan esiselvitykseen annetussa lausuntopalautteessa ja myöhemmin alaryhmän arviointityössä on yritysvaikutusten osalta korostuneet erityisesti soveltamisalan laajentamisen vaikutukset julkisyhteisöjen määräysvallassa olevien toimijoiden kilpailuasemaan. Koska kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuva taloudellinen toiminta ei tulisi ehdotuksen mukaan julkisuuslain soveltamisalaan, ei

sääntelyn arvioida vaikuttavan kilpailuneutraliteettiin, eli julkisyhteisön ja yksityisen sektorin kilpailullisen toiminnan tasapuolisiin toimintaedellytyksiin. Lain soveltamisen vaikutuksia yhteisöjen ja säätiöiden toimintaan ja kilpailuneutraliteettiin tulee kuitenkin seurata. On myös mahdollista, että julkisuuslain soveltamisesta seuraavan hallinnollisen taakan aiheuttamia kustannuksia voisi kumuloitua palvelujen tai tuotteiden hintoihin niitä korottaen. Lisäksi on arvioitu, että julkisuuslain soveltaminen voisi muutoin haitata yhtiöiden mahdollisuutta liiketoimintaan esimerkiksi vaikuttamalla niiden houkuttelevuuteen sopimuskumppanina. Vaikutukset voivat olla erilaisia riippuen esimerkiksi organisaation koosta.

4.2.1.2 Muut taloudelliset vaikutukset

Soveltamisalan laajentamiseen liittyvät taloudelliset vaikutukset ovat riippuvaisia erityisesti organisaatioiden saamista lain mukaisten tietopyyntöjen määrästä. Tietopyyntöjen toteuttamiseen liittyvät kustannukset ja taloudelliset vaikutukset riippuvat myös siitä, onko soveltamisalan piiriin tulevalla toimijalla jo käytössä tehokkaat ja tarkoitukseen sopivat asiakirjahallinnan järjestelmät. Voimassa olevan lain soveltamisalan piiriin kuuluvista yksityisistä toimijoista osa ei julkisuuslain soveltamista varten ole luonut erillistä asiakirjahallintoa tai muutoin eriyttänyt toimintojaan sen mukaan, mikä toiminta tulee julkisuuslain soveltamisalaan ja mikä ei. Mahdollista on, että pyyntöjä kohdistuisi ainakin muutoksen voimaantullessa asiakirjoihin, jotka eivät olisi lain soveltamisen piirissä. Toisaalta myös nykytilassa yksityiset toimijat voivat saada asiakirjapyyntöjä, jotka liittyvät muuhun kuin julkisen vallan käyttöön ja joiden osalta ne voivat kieltäytyä tietopyynnön toteuttamisesta tällä perusteella.

Taloudelliset vaikutukset ovat myös riippuvaisia siitä, missä määrin soveltamisalan laajentamisen piirissä olevalla toimijalla on kokemusta lain soveltamisesta. Siltä osin kuin soveltamisalaan tulisi sellaisia toimijoita, jotka eivät nykyisin sovella julkisuuslakia, seuraisi lain soveltamisesta tarve kouluttaa henkilöstöä ja laatia soveltamisen tueksi mahdollisesti ohjeita. Pyyntöjen käsittelyyn tarvittavien henkilöresurssien määrä voi vaihdella merkittävästi toimijasta riippuen. Alaryhmässä on arvioitu, että yksittäisen pyynnön käsitteleminen voisi edellyttää vähintään yhden päivän asiantuntijatyötä, joka voisi heijastua toimijoiden resurssitarpeisiin. Toisaalta tietopyynnöt ovat erilaisia ja vain osa niistä edellyttää enemmän selvittämistä.

Lähtökohtaisesti voidaan arvioida, että soveltamisalan laajentamisesta johtuviin muutoksiin sopeutuminen on väliaikaista, vaikka yksittäiset tietopyynnöt voivat tulevaisuudessakin työllistää muita tietopyyntöjä enemmän. Erityisesti niiden osalta, jotka soveltavat julkisuuslakia jo osin, voi olla odotettavissa, että tietopyyntöjen määrä tulee jonkin verran kasvamaan soveltamisalan laajentumisen myötä. On myös mahdollista, että soveltamisalan laajenemisen myötä tietopyyntöjä kohdistuisi nimenomaan erilaisiin hankinta-asiakirjoihin, jotka eivät ole voimassa olevan hankintalain mukaan julkisuuslain

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

soveltamisalassa. Tietopyyntöjen määrä ja kohdentuminen eri toimijoille on kuitenkin riippuvainen hyvin monesta tekijästä. Nykyisinkin soveltamisalassa olevista toimijoista osa saa tietopyyntöjä hyvin vähän, eikä niiden käsittelystä synny merkittäviä kustannuksia. Esimerkiksi Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra on soveltanut julkisuuslakia vasta joitakin vuosia[25]. Sitralle saapuu asiakirjapyyntöjä vuosittain alle 20, josta poikkeuksena on ollut vuosi 2019 (33 kpl), jolloin median edustajat tekivät tietopyyntöjä Sitran yliasiamiehen tehtävään hakeneista.

Soveltamisalan laajentamisesta aiheutuvat kustannukset voivat olla kertaluonteisia tai jatkuvia riippuen organisaatiosta. Hallinnollinen taakka liittyy erityisesti tietopyyntöjen käsittelyyn ja ratkaisujen (esimerkiksi salassapidon arvioinnin) tekemiseen. Salassapidon arviointiin voi liittyä muiden mahdollisten osapuolien, kuten sopimuskumppanien tietojen julkisuuden arviointia. Liiketoimintaan liittyvien salassapitoperusteiden soveltamiseen liittyy myös tulkinnanvaraisuutta, joka voi lisätä hallinnollista taakkaa. Julkisuuslaki ei kuitenkaan ulottuisi ehdotetun 5 §:n 1 momentin 1 kohdan perusteella julkista hallintotehtävää hoitavan yhteisön tai säätiön muuta toimintaa koskeviin asiakirjoihin. Julkisyhteisön määräysvallassa olevien yhteisöjen ja säätiöiden osalta kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaan taloudelliseen toimintaan liittyvät asiakirjat jäisivät myös kokonaan lain soveltamisen ulkopuolelle. Hallinnollinen taakka liittyy osin myös siihen, että julkisuuslain soveltamisessa, joka olisi samalla julkinen hallintotehtävä, olisi sovellettava myös muita hallinnon yleislakeja, kuten oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia, kielilakia, saamen kielilakia, tiedonhallintalakia ja sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettua lakia.

Lain soveltamisalan laajentamisen myötä tietopyyntöjä voisi kohdistua myös julkisyhteisöjen määräysvallassa olevien yhteisöjen ja säätiöiden sisäiseen hallintoon ja toimintoihin. On mahdollista, että julkisuuslain soveltaminen vaikuttaisi siten yhteisöjen hallitusten kokousten pöytäkirjaamiskäytäntöihin, jolloin asiakirjoihin ei välttämättä kirjattaisi asioita enää niin vapaasti ja tarkasti kuin se muutoin olisi tarpeen. Soveltaminen mahdollisesti voisi vaikuttaa myös yksityisten osakkaiden kiinnostukseen hankkia vähemmistöosakkuuksia julkisyhteisön määräysvallassa olevasta yhteisöstä tai säätiöstä taikka hallitusammattilaisten kiinnostukseen toimia tällaisten yhteisöjen tai säätiöiden hallituksen jäseninä. Sääntelyn vuoksi yhteisö voi myös mahdollisesti katsoa tarkoituksenmukaiseksi järjestellä toimintojaan erillisiin yhteisöihin tai luopua tietyn toiminnan harjoittamisesta kokonaan.

25 Sitraa koskevaa lainsäädäntöä ja hallinnon yleislakien soveltuvuutta täsmennettiin eduskunnan oikeusasiamiehen antaman ratkaisun (Dnro 4470/4/15) johdosta (HE 192/2018 vp).

Tältä osin soveltamisalan rajaus muuhun kuin kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaan taloudelliseen toimintaan rajannee kuitenkin osaltaan edellä mainittujen ilmiöiden todennäköisyyttä.

On myös mahdollista, että osa toimijoista tulisi soveltamaan julkisuuslakia sen nykyistä soveltamisalaa vastaavasti, mikäli erityissääntelyssä katsottaisiin tarkoituksenmukaiseksi ja perustelluksi poiketa yleislaissa säädetyn mukaisesta soveltamisalasta. Esimerkiksi osassa julkisia hallintotehtäviä hoitavista toimijoista julkisuuslakia sovelletaan jo nykytilassa erityissääntelyn perusteella. Mahdollisista sääntelytarpeista seuraavien kustannusten määrää viranomaisille on vaikea arvioida.

Salassapitosääntely

Julkisuuslain soveltamisalan laajentaminen tarkoittaisi niin julkisuuslaissa tarkoitettujen tiedonsaantioikeuksien kuin laissa säädettyjen salassapitoperusteiden soveltamista. Voimassa olevan lain salassapitoperusteiden kattavuutta suhteessa lain soveltamisalaan tuleviin uusiin toimijoihin on pyritty selvittämään. Salassapitoperusteiden kattavuuden arviointia vaikeuttaa jossain määrin voimassa olevan lain salassapitoperusteiden soveltamiseen liittyvä tapauskohtaisuus ja vahinkoedellytyslausekkeet, joiden vuoksi salassapitoperusteen soveltuminen on arvioitava lähtökohtaisesti aina asiakirja- tai tietokohtaisesti huomioiden vahinkoedellytyslausekkeiden sisältö. Salassapitoperusteisiin liittyy jossain määrin tulkinnanvaraisuutta, ja niiden oikea soveltaminen voidaan saattaa tuomioistuimen ratkaistavaksi. Tällainen salassapitoperusteiden soveltamiseen liittyvä ennakoimattomuus voi olla vaikea sovittaa yhteen liike-elämän yleisten salassapitokäytäntöjen kanssa. Julkisuuslaissa säädetty liikesalaisuutta koskeva salassapitoperuste kattaa kuitenkin vastaavat tiedot, jotka liikesalaisuuslaissa määritellään liikesalaisuuksiksi, jolloin soveltamiseroja ei pitäisi olla sen suhteen, mikä liikesalaisuuslain perusteella katsottaisiin liikesalaisuudeksi ja julkisuuslain perusteella salassa pidettäväksi liikesalaisuudeksi. Julkisuuslakia soveltavan toimijan toiminnan luonne vaikuttaa siihen, missä määrin tehtävän hoidossa syntyvät tai siinä käsiteltävät asiakirjat ovat julkisia tai salassa pidettäviä. Osalla toimijoista suuri osa asiakirjoista jää asiakirjojen sisällön vuoksi salassa pidettäviksi. Näin on esimerkiksi usein niissä tilanteissa, joissa käsitellään asiakkaiden arkaluonteisia tietoja.

4.2.1.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Voimassa oleva laki on valmisteltu ja tullut voimaan ennen nykyisen perustuslain voimaantuloa. Hallinnon rakenteet ovat olleet erityisesti viime vuosikymmeninä muutospaineiden kohteena. Muutoksilla on ollut vaikutusta myös julkisuusperiaatteen toteutumiseen. Julkisuuslain soveltamisalan laajentaminen edistäisi perustuslain mukaisen julkisuusperiaatteen asianmukaista toteutumista ja tukisi kansanvaltaisuutta ja osallistumisoikeuksien toteutumista.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Perustuslaissa säännellään julkisten hallintotehtävien antamista muulle kuin viranomaiselle. Perustuslain näkökulmasta on johdonmukaista arvioida myös perusoikeuksien, kuten julkisuusperiaatteen, toteutumista suhteessa näihin perustuslain 124 §:ssä tarkoitettuihin tehtäviin. Muu ratkaisu antaa mahdollisuuden siihen, että perusoikeuksien, kuten perustuslain 12 §:ssä tarkoitetun julkisuusperiaatteen ja yksilöiden tiedonsaantioikeuksien toteutuminen jää tehtävän luonteen sijaan riippumaan sen organisointitavasta, jos esimerkiksi samat julkiset hallintotehtävät viranomaisen harjoittamana ovat julkisuuslain soveltamisalassa, mutta muun kuin viranomaisen suorittamana ne jäävät julkisuuslain soveltamisalan ulkopuolelle. Perustuslain 124 §:n mukaan julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle ei saa vaarantaa perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä on katsottu, että oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten toteutumisen varmistaminen perustuslain 124 §:n tarkoittamassa merkityksessä edellyttää, että asian käsittelyssä noudatetaan hallinnon yleislakeja ja että asioita käsittelevät toimivat virkavastuulla (esim. PeVL 3/2009 vp, s. 4/II ja PeVL 20/2006 vp, s. 2). Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään myös suoraan arvioinut julkisuuslain merkitystä oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten toteutumisen varmistajana (PeVL 46/2002 vp, s. 10). Julkisuuslain soveltamisalan laajentaminen turvaisi edellä mainittujen vaatimusten toteutumista julkisen hallintotehtävän hoitamisessa.

Julkinen hallintotehtävä voi liittyä esimerkiksi lakien toimeenpanoon tai hallinnon asiakkaiden neuvontaan ja sillä voi olla läheinen yhteys myös julkisen vallan käyttöön, vaikka se ei sitä tosiasiallisesti suoraan sisältäisi. Laajat tiedonsaantioikeudet edistävät mahdollisuutta arvioida julkisen hallintotehtävän hoitamisen asianmukaisuutta. Soveltamisalan laajentamisen käytännön vaikutukset tulevat kuitenkin riippumaan siitä, millainen soveltamisalan piiriin tulevan toimijan julkisen hallintotehtävän laajuus on ja missä määrin tehtävä sisältää muuta julkisen hallintotehtävän hoitamista kuin julkisen vallan käyttöä. Toimijat itse määrittävät tapauskohtaisesti, mitkä asiakirjat ja tiedot ovat sellaisia, että ne kuuluvat osaksi julkisen hallintotehtävän hoitamista ja mitkä jäävät kyseisen toiminnan ulkopuolelle osaksi toimijan muuta toimintaa. Mikäli toimija arvioi tietopyynnön koskevan julkisuuslain soveltamisalaan kuulumatonta asiakirjaa, on asiasta laadittava valituskelpoinen päätös, jos sitä erikseen pyydetään. (ks. myös eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus K 11/2023, s. 284)

Perustuslain mukaista julkisuusperiaatteen toteutumista edistäisi soveltamisalan laajentuminen myös julkisyhteisön määräysvallassa olevien yhteisöjen ja säätiöiden muuhun kuin kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaan taloudelliseen toimintaan. Soveltamisala laajentuisi erityisesti sellaiseen toimintaan, jolla voidaan katsoa olevan yleistä etua toteuttava tarkoitus tai joka julkisyhteisön harjoittamana kuuluisi julkisuuslain soveltamisen piiriin. Sääntelyllä arvioidaan olevan vaikutuksia myös korruption ja harmaan talouden

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

torjumisessa. Tiedonsaantioikeuden laajeneminen voisi auttaa myös tunnistamaan kuntien konsernivalvonnan puutteita. Myös muissa Pohjoismaissa julkisuuslakia sovelletaan tietyin osin julkisyhteisöjen määräysvallassa oleviin yhteisöihin ja säätiöihin.

Kokonaisarviota siitä mitä tietoja soveltamisalan laajentamisen myötä tulisi julkisiksi, kun otetaan huomioon julkisuuslain nykyiset salassapitosäännökset sekä toimijoiden erilaiset toimialat, on haastavaa tehdä. Joidenkin toimijoiden osalta soveltamisalan laajennus ei merkittävästi lisäisi julkisuutta toiminnassa, koska julkisuuslain soveltamisalaan muutoksen myötä tulevat asiakirjat voisivat olla monelta osin salassa pidettäviä. Esimerkiksi sivulla 20 kuvatun mukaisesti eläke-ja vakuutusalan toimijat ovat arvioineet, että toimintaa koskevasta kattavasta salassapitosääntelystä voi seurata, ettei julkisuuslain soveltamisalan laajentamisesta tosiasiallisesti seuraisi julkisuuden laajempaa toteutumista eläkealalla ja vakuutusalalla. Jotkut toimijat julkaisevat myös jo nykytilassa laajemmin tietoja, kuin mihin niillä olisi lainsäädännön perusteella velvollisuus. Kansalaisyhteiskunnan mahdollisuuksia arvioida ja keskustella julkisyhteisön harjoittaman toiminnan perusteista ja asianmukaisuudesta kuitenkin parantaisi julkisuuslain soveltamisen mukanaan tuoma mahdollisuus kohdistaa tietopyyntöjä myös julkisyhteisöjen määräysvallassa oleviin yhteisöihin ja säätiöihin. Soveltamisalan laajentamisen myötä julkisuusperiaatteen toteutuminen ei jäisi riippumaan toiminnan organisointimuodosta eikä myöskään toimijan vapaaehtoisesta viestintä- ja avoimuustoiminnasta. Toimija voi kuitenkin avoimuudellaan vaikuttaa siihen, missä määrin erillisiä tietopyyntöjä tehdään ja missä määrin tietoja on jo muutoin saatavilla.

Julkisuuslakiin ehdotettavilla soveltamisalan laajentamista koskevilla ehdotuksilla ei arvioida lähtökohtaisesti olevan suoria vaikutuksia lain soveltamisalaan tulevien toimijoiden tietojärjestelmiin tai laajemmin tiedonhallintaan. Tiedonhallinnan muutosvaikutukset jäävät siten riippumaan siitä, ulotetaanko ja missä laajuudessa tiedonhallintalain velvoitteet koskemaan soveltamisalan laajentamisen kautta soveltamisalan piiriin tulevia toimijoita. Tiedonhallintalain velvoitteiden ulottamisella voidaan arvioida olevan myös keskeisimmät taloudelliset vaikutukset lain soveltamisalaan uutena tai nykyistä laajemmin tulevien toimijoiden osalta. Tiedonhallintalain velvoitteilla on kuitenkin vahva liityntä julkisuuslaissa säädettyjen tiedonsaantioikeuksien tehokkaalle toteutumiselle.

Suomen turvallisuusympäristöön on kohdistunut viime aikoina perustavanlaatuisia muutoksia, jonka vuoksi erilaisia turvallisuusvaikutuksia koskevaa arviointia on syytä täydentää mietinnöstä saatavan palautteen perusteella.[26]

26 Ks. esimerkiksi ajankohtaisselonteko turvallisuusympäristön muutoksesta; Valtioneuvoston julkaisuja 2022:18.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Kansallista turvallisuutta ja yhteiskunnan toimintakykyä suojaavat osin myös julkisuuslain mukaiset salassapitosäännökset, joiden systemaattinen sisällöllinen tarkastelu ja uudistaminen eivät kuuluneet työryhmän tehtävänantoon, vaan niitä koskeva mahdollinen uudistaminen jää työryhmän asettamispäätöksen mukaan toteutettavaksi myöhemmin. Jaksossa 2.2.3 on arvioitu salassapitoperusteiden riittävyyttä erityisesti soveltamisalan laajentamista koskevan ehdotuksen osalta. Työryhmän työssä on nostettu esiin erilaiset salassapitoperusteita koskevat arviointitarpeet liittyen muun muassa kriittisen infrastruktuurin suojaamiseen. Työryhmän tässä vaiheessa saama palaute salassapitosääntelystä on kuitenkin perustunut lähinnä vain arvioinnin tarpeeseen ja yleisiin huomioihin, eikä konkreettisia ehdotuksia salassapitoperusteiden täydentämiseksi tai muuttamiseksi soveltamisalan laajentamisen vuoksi ole työryhmän työssä esitetty.

Soveltamisalaan voisi sen laajentamisen myötä tulla myös sellaisia julkisyhteisön määräysvallassa olevia yhteisöjä, jotka esimerkiksi tuottavat yhteiskunnalle tärkeitä palveluja ja hallinnoivat yhteiskunnan kriittistä infrastruktuuria. Tällaisten yhteisöjen osalta voi olla erityisiä tarpeita arvioida, suojaavatko ehdotetun lain salassapitoa koskevat säännökset harjoitettua toimintaa tarkoituksenmukaisella ja riittävällä tavalla tai onko toiminta luonteeltaan sellaista, joka voisi edellyttää perustellusta syystä poikkeamista joiltain osin yleislaista erityislailla. Siirtymäsäännöksissä säädettynä siirtymäaikana tulee arvioida, tulisiko tällaiset yhtiöt rajata kokonaan tai joiltakin osin soveltamisalan laajentamisen ulkopuolelle. Soveltamisalaa koskevia poikkeamistarpeita voi olla myös muista perustelluista ja painavista syistä.

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaan hallituskauden alussa laaditaan ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko sekä puolustusselonteko. Näiden selontekojen toimintaympäristökuvaukset voidaan ottaa huomioon turvallisuusvaikutusten arvioinnissa. Kriittisten toimijoiden häiriönsietokyvystä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2022/2557 (ns. CER-direktiivi) täytäntöönpanoa koskevassa hankkeessa selvitetään parhaillaan myös kriittistä infrastruktuuria koskevan lainsäädännön viranomaistoiminnan järjestämisvaihtoehtoja. Direktiivin täytäntöönpanon yhteydessä tehtävät selvitykset voidaan myös ottaa huomioon turvallisuusvaikutusten arvioinnissa.

4.2.2 Lain ajantasaistaminen ja selkeyttäminen

Soveltamisalan laajentamisen lisäksi ehdotetuilla yleislain ajantasaistamista ja selkeyttämistä koskevilla muutoksilla ei arvioida olevan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Ehdotettavat muutokset kohdistuvat lain menettelysäännöksiin ja osin julkisuuden rajoituksien arviointiperusteisiin tavalla, jolla pyritään tekemään laista soveltajalleen selkeä. Muutoksilla ei arvioida olevan myöskään suoria vaikutuksia käsiteltävien asiakirjapyyntöjen määrään lukuun ottamatta yllä tarkemmin kuvattuja soveltamisalan laajentamiseen liittyviä vaikutuksia. Siltä osin kuin lain soveltamisalaan tulisi uusia toimijoita, kohdistuisi näihin toimijoihin tässä laissa tarkoitettuja tietopyyntöjä enemmän kuin aikaisemmin.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Pääasiallisia taloudellisia vaikutuksia yksityisiin toimijoihin, jotka hoitavat julkista hallintotehtävää tai ovat julkisyhteisön määräysvallassa, on pyritty kuvaamaan yllä jaksossa 4.2.1.2.

Voimassa oleva laki on hallinnon yleislakina laajasti viranomaisissa sovellettava. Muutoksista sääntelyyn seuraa tarpeita kouluttaa lain soveltajia uuden lain sisällöstä ja muutoksista voimassa olevaan lakiin. Tiedonhallintalain 4 §:n 2 momentista seuraa, että tiedonhallintayksikön johdon on huolehdittava muun muassa siitä, että tiedonhallintayksikössä on ajantasaiset ohjeet tiedonsaantioikeuksien toteuttamisesta ja tarjolla koulutusta, jolla varmistetaan, että henkilöstöllä ja tiedonhallintayksikön lukuun toimivilla on riittävä tuntemus voimassa olevista asiakirjojen julkisuutta ja salassapitoa koskevista säädöksistä, määräyksistä ja tiedonhallintayksikön ohjeista. Sääntelyn muuttumisesta seuraisi tarve uusia edellä mainituissa lainkohdissa tarkoitettujen ohjeiden ja koulutusten sisältöä. Koska lain perusratkaisuihin ei kuitenkaan ehdoteta merkittäviä muutoksia, ei koulutustarpeen arvioida olevan merkittävästi nykyistä suurempi lain soveltamisalassa jo nykyisin oleville toimijoille. Velvollisuus koulutusten järjestämiseen ja ohjeiden laatimiseen seuraa muualta voimassa olevasta sääntelystä.

Mietinnössä ei ole arvioitu laajemmin erityislainsäädännön tarkistamistarpeita. Erityisesti soveltamisalan laajentamisesta ja henkilötietojen luovutusrajoitusta koskevan sääntelyn muuttumisesta voi seurata tarvetta arvioida erityislainsäädännön muutostarpeita. Lisäksi yleislain muuttamisesta voi seurata teknisluonteista tarvetta tehdä muutoksia erityissääntelyyn, jossa viitataan voimassa olevaan lakiin. Näistä tarkistamistarpeista seuraavien kulujen määrää asianomaisille hallinnonalan viranomaisille on kuitenkin vaikea arvioida.

Erityisesti menettelysäännöksiin ehdotettavilla muutoksilla pyritään tekemään laista soveltajalleen selkeämpi. Tämän voidaan katsoa vähentävän lain soveltamisesta aiheutuvaa hallinnollista taakkaa. Nykytilassa viranomaisella ei ole mahdollisuutta kieltäytyä tietopyynnön toteuttamisesta, jos se edellyttäisi viranomaiselta kohtuuttomia toimia. Esitys sisältäisi säännöksen, jonka perusteella viranomainen voisi kieltäytyä tietopyynnön toteuttamisesta, jos se edellyttäisi viranomaiselta lain tarkoitus huomioon ottaen ilmeisen kohtuuttomia toimia. Kyseisen säännöksen arvioidaan keventävän lain soveltamisesta aiheutuvaa hallinnollista taakkaa, joskin säännöksen soveltamisen kynnys on asetettu korkealle ottaen huomioon säännöksen julkisuutta rajoittava vaikutus.

Ehdotetussa uudessa sääntelyssä tiedonsaantioikeuden kohde olisi sidottu selkeämmin viranomaisen asiakirjassa olevaan tietoon sen sijaan, että tiedonsaantioikeus kohdistuisi viranomaisen asiakirjaan. Viranomaisen asiakirjaa käytettäisiin kuitenkin edelleen laissa oikeudellisena käsitteenä, joka rajaisi nykytilaa vastaavasti tiedonsaantioikeuden kohdetta. Muutoksella ei arvioida olevan merkittäviä asiallisia vaikutuksia tiedonsaantioikeuden kohteeseen. Mietinnössä ehdotetaan myös muutettavaksi viranomaisen

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

asiakirjan määritelmää muun muassa siten, että määritelmä ei olisi enää osin sidottu arkistolain soveltamiseen. Voimassa olevan lain 5 §:n 4 momentissa tarkoitetun niin sanotun sisäisen työskentelyn asiakirjan käsite on osoittautunut soveltamiskäytännössä haastavaksi soveltaa, minkä vuoksi säännöstä pyritään ajantasaistamaan ja selkeyttämään. Myös tällä sääntelyn selkeyttämisellä on lain tulkinnanvaraisuutta vähentävää vaikutusta. Näin ollen ehdotetut muutokset voivat vähentää tarvetta lain nojalla tehtyjen päätösten muutoksenhakuun tai laillisuusvalvojille osoitettaviin kanteluihin. Viranomaisen asiakirjan käsitteen selkeyttämisellä pyritään myös turvaamaan viranomaisten sisäistä ja viranomaisten välistä työskentelyä, joiden arvioidaan osaltaan varmistavan laadukasta ja sujuvaa viranomaisvalmistelua.

Yleisemmin uuden sääntelyn myötä syntynee väistämättä joitakin tulkintaepäselvyyksiä ja uusien normien tulkintaan liittyvän oikeuskäytännön puute heikentää jossain määrin oikeusvarmuutta ja ennakoitavuutta erityisesti säännösten voimassaolon ensimmäisinä vuosina. Tästä voi seurata uudenlaisia tarpeita muutoksenhaulle tai ylimmille laillisuusvalvojille osoitettaville kanteluille. Hallintotuomioistuinten osalta keskeistä kuitenkin on, että mietinnössä ei ehdoteta sisällöllisiä muutoksia laissa säädettyihin salassapitoperusteisiin, joiden soveltaminen ja tulkinta on usein ollut hallintotuomioistuimissa muutoksenhaun kohteena.

Menettelysäännösten selkeyttämisellä arvioidaan olevan myönteisiä vaikutuksia hallinnon asiakkaisiin. Tietopyyntöjen tekemistä koskevien menettelysäännösten selkeyttämisellä on vaikutuksia kansalaisten perustuslaissa turvattujen tiedonsaantioikeuksien asianmukaiseen toteutumiseen. Tiedonpyytäjän kannalta keskeistä on saada julkinen tieto mahdollisimman nopeasti. Tätä oikeutta turvaisi erityisesti lakiin liittyvien tietopyyntöjen käsittelyn määräaikoja koskevien säännösten yksityiskohtaisempi sääntely.

Mietinnön valmistelleen työryhmän toimeksiannon ulkopuolelle jäi voimassa olevan lain salassapitoperusteiden systemaattinen sisällöllinen arviointi. Mietinnössä kuitenkin ehdotetaan säännöstä, joka joustavoittaisi jossain määrin laissa säädettyjen salassapitoperusteiden soveltamista. Säännös mahdollistaisi salassa pidettävän tiedon antamisen yksittäistapauksessa ehdottomasti salassa pidettävistä tiedoista eli sellaisista tiedoista, joiden salassapito ei riipu jonkin vahinkoedellytyksen täyttymisestä. Tietojen antamisen tulisi olla välttämätöntä erittäin tärkeän yleisen edun, kuten valtion turvallisuuden ylläpitämisen, vakavien kriisien vaikutusten estämisen tai laajan ympäristövahingon estämisen vuoksi. Kyseinen säännös joustavoittaisi salassapitosäännösten soveltamista poikkeuksellisissa tilanteissa. Uusi säännös voisi mahdollistaa esimerkiksi muutoin salassa pidettävän ympäristötiedon julkisuuden erittäin tärkeän yleisen edun vuoksi. Ehdotetulla säännöksellä olisi näin ollen myönteisiä vaikutuksia ympäristötiedon julkisuuteen tietyissä tilanteissa. Säännöksellä olisi myös viranomaisten toimintaa joustavoittava vaikutus, koska säännöksen perusteella voitaisiin luovuttaa tietoja sellaisessa tilanteessa, jossa

viranomaisen tiedonsaantioikeudesta tai oikeudesta luovuttaa tietoja ei olisi säädetty laissa, ja tiedon luovutus olisi yksittäisessä tapauksessa välttämätöntä. Jotta säännöstä voitaisiin soveltaa, tulisi sen suhteellisen korkeiden edellytysten kuitenkin täyttyä.

4.2.3 Henkilötietojen suojan ja julkisuusperiaatteen yhteensovittaminen

Ehdotuksilla pyritään selkeyttämään voimassa olevassa laissa olevia ratkaisuja, joilla sovitetaan yhteen perustuslain 10 §:ssä turvattu yksityiselämän ja henkilötietojen suoja perustuslain 12 §:n 2 momentissa turvatun julkisuusperiaatteen kanssa. Ehdotetuilla muutoksilla pyritään erityisesti sovittamaan yhteen viranomaisen toiminnan julkisuutta koskeva sääntely EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen kanssa. Edellä mainittujen perusoikeuksien yhteensovittamista käsitellään laajasti mietinnön jaksossa 10.3. Kyseisessä jaksossa kuvataan myös yleisen tietosuoja-asetuksen kansallista liikkumavaraa.

Henkilötietojen suojan ja julkisuusperiaatteen yhteensovittamisen osalta keskeistä on ehdotettu julkisia henkilötietoja koskeva tietojen luovutusrajoitus. Ehdotettu luovutusrajoitus perustuu jossain määrin vastaaville lähtökohdille kuin voimassa olevan lain 16 §:n 3 momentissa tarkoitettu henkilötietojen luovutusrajoitus, joka koskee viranomaisen henkilörekisteristä esimerkiksi sähköisessä muodossa annettavien henkilötietojen luovuttamista. Luovutusrajoituksen käyttöala laajenisi siten, että luovutusrajoituksen piiriin tulisivat kaikki muut kuin salassa pidettävät henkilötiedot riippumatta siitä, millä tavalla henkilötiedot annettaisiin. Jos henkilötietojen suojan ja asiakirjajulkisuuden yhteensovittamista koskeva ratkaisu koskisi voimassa olevaa lakia vastaavalla tavalla ainoastaan rekisterissä olevia julkisia henkilötietoja, tarjoaisi se ainoastaan hyvin rajallisen ratkaisun julkisuuden ja tietosuojan yhteensovittamista koskeviin kysymyksiin. Toisaalta luovutusrajoituksen sisältämä viranomaisen mahdollisuus tiedustella tietopyynnön tekijältä lisätietoja pyynnön käsittelemiseksi perustuisi jatkossa riskiperusteisempaan lähtökohtaan. Lisätietojen pyytämismahdollisuus olisi sidottu pyydettyjen henkilötietojen luonteeseen, määrään ja sen arviointiin, mikä merkitys pyydetyillä tiedoilla on yksityiselämän suojan kannalta. Toisena vaihtoehtoisena lisätietojen pyytämisen edellytyksenä olisi se, syntyykö tietopyynnön perusteella perusteltu epäily siitä, että annettuja tietoja on tarkoitus käsitellä ilman tietosuojasääntelyn mukaista laillista perustetta.

Edellä kuvatut muutokset henkilötietojen luovutusrajoitukseen voivat aiheuttaa muutoksia tietopyyntöjen käsittelyyn liittyvään hallinnolliseen taakkaan. Luovutusrajoitusta koskevalla ehdotuksella arvioidaan olevan myönteisiä vaikutuksia viranomaiselle henkilötietoja sisältävien tietopyyntöjen ratkaisemisessa nykytilan selkeytymisen vuoksi. Niissä tapauksissa, joissa luovutusrajoituksen edellä kuvatut edellytykset lisätietojen pyytämiselle eivät täyttyisi, viranomainen voisi antaa ehdotetun lain perusteella pyydetyn henkilötiedon ilman lisäselvitysten aiheuttamaa hallinnollista taakkaa tietopyynnön käsittelyssä.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Henkilötietojen suojan osalta ehdotettu uusi luovutusrajoitus voisi jossain määrin kaventaa lain soveltamisalan piiriin tulevien julkisten henkilötietojen suojaa, koska luovutusrajoitus tulisi sovellettavaksi vain yllä kuvattujen edellytysten täyttyessä sen sijaan, että luovutusrajoitus koskisi nykytilan mukaisesti henkilötietojen luovuttamista rekisteristä tietyillä antotavoilla. Toisaalta voimassa olevan lain henkilörekisterin käsitteeseen nojautuva ja tiettyihin antotapoihin liittyvä luovutusrajoitus ei välttämättä ole suojannut tehokkaasti sellaisia henkilötietoja, joiden käsittelyyn liittyy erityisiä riskejä, koska rajoitus on mahdollistanut henkilötietojen luovuttamisen aina suullisesti tai antamalla tieto viranomaisen luona nähtäväksi. Lisäksi ehdotettuun uuteen luovutusrajoitukseen liittyisi erityinen kielto käyttää tämän lain perusteella saatuja henkilötietoja markkinointia, mielipide- tai markkinatutkimusta varten ilman rekisteröidyn suostumusta. Henkilötiedon luovuttamisesta yleisessä tietoverkossa jokaisen saataville tulisi jatkossakin säätää erikseen. Näin ollen henkilötietojen suojan arvioidaan olevan ehdotuksessa tasapainotettu oikeasuhtaisella tavalla suhteessa julkisuusperiaatteeseen.

Voimassa olevan lain 16 §:n 3 momentista on poikettu laajalti erityislain säännöksin. Koska henkilötietojen suojan ja julkisuuden yhteensovittamisen ratkaisu laajenee koskemaan kaikkia henkilötietoja, ja henkilötiedon käsite on laaja, yleislaissa säädetyn luovutusrajoituksen piiriin tulee uudenlaisia henkilötietoja. Sääntelyratkaisun muuttuminen aiheuttaa tarvetta arvioida erityislaeissa säädettyjen erityissäännösten muuttamista ja voi aiheuttaa tarvetta säätää uusia yleislaista poikkeavia luovutusrajoituksia. Missä määrin muutostarpeet ovat teknisiä ja missä määrin sisällöllisiä riippuu voimassa olevasta erityissääntelystä ja toisaalta kulloinkin säädeltävästä henkilötietojen käsittelytilanteesta ja käsiteltävien henkilötietojen luonteesta. Näin ollen näistä tarkistamistarpeista seuraavien kulujen määrää viranomaisille on vaikea arvioida. Lisäksi ehdotus sisältäisi yleisen säännöksen siitä, että muualla laissa olevalla viittauksella viranomaisen toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin tarkoitetaan tämän lain tultua voimaan viittausta tähän lakiin. Säännös vähentää tarvetta tekniselle muun lainsäädännön tarkistamiselle.

Mietinnössä ehdotetaan uutta säännöstä viranomaisen asiarekisteriin merkittyjen tietojen luovutusrajoituksesta tilanteissa, joissa osajulkisuutta toteutetaan tunnistetiedot luovutettavasta asiakirjasta salaamalla, eli asianosaisen tai muun asiaan osallisen nimi ja muut häneen yhdistettävissä olevat tunnistetiedot peittämällä. Tällöin on mahdollista, että asianosaisen nimi tai muu hänen tunnistamiseensa tarvittava yksilöintitieto voidaan saada selville yhdistämällä luovutetusta asiakirjasta saatuja tietoja pyydettyihin asiarekisteritietoihin. Säännös koskisi niin luonnollista henkilöä koskevia yksityiselämän suojan perusteella salassa pidettäviä tunnistetietoja kuin liikesalaisuuden perusteella salassa pidettäviä tunnistetietoja. Ehdotettu säännös selkeyttäisi salassapidon toteuttamista koskevien ratkaisujen vaikutuksia asiarekisterin tietojen luovuttamiseen, mitä on pidetty voimassa olevan lain perusteella epäselvänä. Samalla sääntely tasapainottaisi julkisuuden ja yksityiselämän suojan toteutumista tavalla, jota on tarkemmin kuvattu 10.3 jaksossa.

Ehdotetulla edellä kuvatulla säännöksellä arvioidaan olevan myönteisiä vaikutuksia viranomaisten toimintaan ja lain soveltamisesta aiheutuvaan hallinnolliseen taakkaan. Säännös antaisi nykyistä selkeämmän oikeudellisen perustan salassapidon toteuttamiselle vähemmän hallinnollista taakkaa aiheuttavalla tavalla tunnistetietoja poistamalla. Samalla ratkaisu turvaisi julkisuuden toteutumista esimerkiksi viranomaisten ratkaisukäytännöstä tavalla, joka turvaisi myös tehokkaasti yksityiselämän suojan ja liikesalaisuuden suojan toteutumista. Toisaalta tietojen luovutusrajoituksesta seuraa uudenlaisia tulkintatilanteita viranomaisessa, joista puolestaan voi aiheutua hallinnollista taakkaa ainakin sääntelyn voimassaolon ensimmäisinä vuosina.

Mietinnössä ehdotetaan lisäksi uutta asianosaisjulkisuutta rajaavaa perustetta, joka koskisi viranomaisen toimenpiteitä edellyttävän ilmoituksen tekijän henkilöllisyyttä. Vaikka tieto ilmoituksen tekijästä on voinut olla yleisöltä salassa pidettävä, asianosaisella on kuitenkin lähtökohtaisesti ollut asianosaisjulkisuuden perusteella oikeus saada tieto myös salassa pidettävästä asiakirjasta. Ehdotuksella ei arvioida olevan taloudellisia vaikutuksia tai merkittäviä vaikutuksia viranomaisten toimintaan. Koska kyse on asianosaisjulkisuuden uudesta rajoituksesta, voi ehdotetulla lisäyksellä olla jossain määrin kielteisiä vaikutuksia oikeusturvan toteutumisen kannalta. Kyseisten vaikutusten arvioidaan jäävän kuitenkin oikeasuhtaisiksi, koska tiedon antamisen rajoitus ei olisi kategorinen, vaan riippuisi siitä, vaarantaisiko tiedon antaminen ilmoituksen tekijän turvallisuutta, etuja ja oikeuksia. Ehdotetulla lisäyksellä arvioidaan olevan myönteisiä vaikutuksia erityisesti ilmoittajan yksityiselämän ja henkilötietojen suojan toteutumiseen. Henkilöllisyyden salassapito voi jossain määrin lisätä ilmoittajien halukkuutta tehdä viranomaiselle ilmoituksia.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

5.1.1 Lain soveltamisalan laajentaminen

Näkemykset julkisuuslain soveltamisalan laajentamista koskevista vaihtoehdoista erosivat osin työryhmän jäsenten kesken. Osa työryhmän jäsenistä katsoi tarkoituksenmukaisemmaksi vaihtoehdoksi olla laajentamatta julkisuuslakia julkisyhteisön määräysvallassa oleviin yhteisöihin ja säätiöihin. Päätyöryhmän enemmistö kuitenkin piti perusteltuna sisällyttää mietintöön ehdotus soveltamisalan laajentamisesta julkisyhteisön määräysvallassa oleviin yhteisöihin ja säätiöihin. Myös lain soveltamisalan laajentamisesta julkiseen hallintotehtävään oli jäsenten keskuudessa eriäviä näkemyksiä. Työryhmän jäsenten eriävät mielipiteet mietinnön sisällöstä löytyvät erikseen mietinnön liitteistä.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Lain soveltaminen julkisen hallintotehtävän hoitamiseen

Vaihtoehto soveltamisalan laajentamiselle julkisen hallintotehtävän hoitamiseen kokonaisuudessaan olisi nykytilan säilyttäminen, jolloin lakia sovellettaisiin jatkossakin julkisen hallintotehtävän hoitamisessa vain siltä osin kuin kyse on julkisen vallan käytöstä. Julkisuuslain laajempaa soveltamista koskevaa arviointia voitaisiin tässä tapauksessa tehdä tapauskohtaisesti julkisen hallintotehtävän antamista koskevan erityislainsäädännön yhteydessä. Nykytilan säilyttämisellä ei kuitenkaan voitaisi turvata yleislakitasoisesti oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten toteutumista annettaessa perustuslain 124 §:ssä tarkoittamalla tavalla julkinen hallintotehtävä yksityiselle. (ks. esim. PeVL 3/2009 vp, s. 4/II ja PeVL 20/2006 vp, s. 2) Yleislain soveltamisala tulee määritellä tavalla, joka on julkisuusperiaatteen näkökulmasta perusteltu, yleinen ja aikaa kestävä. Julkista hallintotehtävää hoitavien mahdolliset julkisuuslain soveltamiseen liittyvät erityispiirteet voitaisiin huomioida erityissääntelyssä.

Lain soveltaminen julkisyhteisön määräysvallassa oleviin yhteisöihin ja säätiöihin

Työryhmän työssä arvioitiin julkisuuslain soveltamisalan laajentamista ehdotetun lisäksi hankintalain 5 §:ssä tarkoitetusta julkisoikeudellisen laitoksen käsitteestä johdetun määritelmän mukaisesti. Käytännössä julkisuuslain soveltamisalaan kuulumisen kannalta olisi kyseisen määritelmän osalta ollut merkityksellistä se, olisiko toimija nimenomaisesti perustettu tyydyttämään sellaisia yleisen edun mukaisia tarpeita, joilla ei ole teollista tai kaupallista luonnetta ja toisaalta olisiko julkisyhteisöllä ollut toimijaan määräysvalta joko rahoituksen, valvonnan tai nimittämisvallan kautta. Kyseisessä vaihtoehdossa soveltamisalan ulkopuolelle olisi suljettu myös kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuva taloudellinen toiminta.

Työryhmä päätyi kuitenkin hylkäämään sääntelymallin, koska hankintalain mukaisesta julkisoikeudellisen laitoksen määritelmästä johdettu soveltamisalakriteeri olisi tuonut soveltamisalaan myös sellaiset yleishyödylliset yhteisöt ja säätiöt, joiden saamien avustusten osuus on yli 50 % niiden toiminnan rahoituksesta (esim. Suomen luonnonsuojeluliitto, Kuluttajaliitto, osa sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus STEA:n rahoittamista sotealan järjestöistä, Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö ja puolueyhdistykset). Työryhmä ei pitänyt perusteltuna avustuksilla pääasiassa toimivien yleishyödyllisten oikeushenkilöiden, kuten yhdistysten ja säätiöiden sisällyttämistä soveltamisalaan muun muassa järjestöautonomian vuoksi. Valtiontukien- ja avustusten osalta arvioitiin, että erityistä tarvetta laajentaa julkisuuslain soveltamisalaa niiden osalta ei jaksossa 2.2.4 kuvatun mukaisesti ole. Hankintalainsäädäntöön osaksi perustuvan määritelmän etuna olisi kuitenkin ollut se, että määritelmää hyödyntämällä olisi voitu helpottaa toimijoiden arviointia siitä, kuuluvatko ne soveltamisalaan vai eivät, koska toimijat joutuvat joka tapauksessa arvioimaan, tulevatko ne julkisoikeudellisena laitoksena hankintalainsäädännön soveltamisalaan. Julkisoikeudellisen laitoksen määritelmään nojaavan sääntelymallin perusteella lain soveltamisalaan olisi tullut mahdollisesti suppeampi joukko toimijoita, koska soveltamisalaan kuulumisen

kannalta merkityksellistä olisi ollut esimerkiksi se, onko oikeushenkilö perustettu nimenomaisesti tyydyttämään yleisiä tarpeita. Toisaalta julkisoikeudellisen laitoksen määritelmän kautta soveltamisalaan tulisi toimijoita myös niiden saaman rahoituksen perusteella.

Työryhmä arvioi myös, olisiko soveltamisalaa rajaavan ehdotetun kilpailulakiin perustuvan kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvan taloudellisen toiminnan käsite ollut korvattavissa muulla selkeästi kansallisella määritelmällä. Uuden kansallisen määritelmän käyttämisen haasteena olisi ollut sen muotoileminen siten, että muualta lainsäädännöstä tukea saamaton määritelmä ei olisi ollut soveltajalle selkeä ja riittävän tarkkarajainen eikä se välttämättä kestäisi aikaa. Lisäksi vain julkisuuslakia varten kilpailuneutraliteettia suojaavan rajauksen muodostaminen voisi olla jännitteisessä suhteessa muuhun kilpailuoikeudelliseen sääntelyyn. Uuden kansallisesti määritellyn käsitteen osalta toimijat olisivat myös joutuneet tilanteeseen, jossa niiden olisi tullut arvioida sitä, mikä osa toiminnasta täyttää uuden kansallisen kilpailullista toimintaa koskevan määritelmän. Samalla moni ehdotetun sääntelyn mukaisista toimijoista on velvoitettu jo nyt arvioimaan toimintaansa kilpailulain mukaisen määritelmän perusteella joko yhtiöittämisvelvollisuuden tai kilpailulain mukaisen kirjanpidon eriyttämisvelvollisuuden takia. Kilpailulakiin perustuvan määritelmän etuna on, että sen tulkinnassa voidaan tukeutua muuhun lainsäädäntöön ja sen perusteella tehtyihin ratkaisuihin esimerkiksi kirjanpidon eriyttämisestä. Toisaalta on huomioitava se, että eriyttämisvelvoite on ollut voimassa vasta joitakin vuosia ja myös sen toteuttamiseen on liittynyt haasteita juuri siltä osin missä määrin toimijat kykenevät tunnistamaan laissa tarkoitetun kilpailullisen toiminnan.[27]

Työryhmä arvioi myös vaihtoehtoa, jossa julkisuuslain soveltamisalaa olisi laajennettu ainoastaan kuntien ja hyvinvointialueiden määräysvallassa oleviin yhteisöihin ja säätiöihin, jolloin valtion määräysvallassa olevat yhteisöt ja säätiöt olisivat tulleet lain soveltamisalaan ainoastaan siltä osin kuin ne hoitavat julkista hallintotehtävää. Lain soveltaminen olisi näin ollen jäänyt valtion määräysvallassa olevien yhteisöjen ja säätiöiden osalta erityissääntelyssä tehtävien ratkaisujen varaan. Vaihtoehdolla olisi voitu huomioida erityisesti se, että julkisista hankinnoista noin 70 % tehdään kuntapuolella. Lisäksi kuntayhtiöiden toiminnan julkisuuteen liittyvät puutteet ovat nousseet esiin korruptiota koskevissa tutkimuksissa. Myös kuntien konsernivalvontaa koskevat puutteet on tunnistettu kunnallishallinnon korruptiontorjuntaa koskevassa selvityksessä. Korruption vastaisen yhteistyöverkoston laatimassa strategiassa ja korruption vastaisessa valtioneuvoston periaatepäätöksessä on nostettu esiin läpinäkyvyyden edistäminen ja julkisuuslain soveltamisalan riittävyyden arviointi yleisesti julkisomisteisten tai julkisyhteisön määräysvallassa olevien yhtiöiden

27 Kuntien ja kuntayhtymien toiminta kilpailutilanteessa markkinoilla; Kilpailu- ja kuluttajaviraston katsauksia 1/2022, s. 40–41. Ks. myös Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomus 4/2021.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

toiminnassa. Työryhmä katsoi julkisuusperiaatteen näkökulmasta perustellummaksi olla tekemättä soveltamisalassa erottelua kuntien ja hyvinvointialueiden määräysvallassa olevien yhtiöiden ja valtion määräysvallassa olevien yhtiöiden välillä.

Lain soveltamisalan laajentamisen vaihtoehtona avoimuusperiaatetta olisi mahdollista edistää päivittämällä julkisyhteisön määräysvallassa olevien yhteisöjen tai säätiöiden yhtiö, yhdistys- ja säätiöjärjestysmääräyksiä tukeutuen esimerkiksi OECD:n hyvää hallintotapaa koskeviin ohjeisiin, jotka korostavat tiedottamista ja muuta viestintää. Lisäksi julkisuuden toteutumista voitaisiin edistää sillä, että omistajaohjauksesta vastaavat viranomaiset huolehtisivat siitä, että niillä on monipuoliset tiedot yhtiöistä, jotta ne voisivat tehostaa omaa tiedotustaan ja muuta viestintää määräysvallassaan olevien yhteisöjen tai säätiöiden toiminnasta. Tätä on osin suositeltu jo kuntalain uudistamisen yhteydessä (HaVM 55/2014 vp). Edellä kuvattu vaihtoehtoinen toteuttamistapa ei kuitenkaan olisi yhtä tehokas julkisuusperiaatteen toteutumisen varmistamisessa kuin velvoittava lainsäädäntö.

Siltä osin kuin avoimuuden lisäämisen tarve kohdistuisi erityisesti julkisyhteisön määräysvallassa olevien yhteisöjen tai säätiöiden hankintayksikkönä tekemiin hankintoihin, olisi mahdollista myös arvioida julkisuuslain soveltamisen laajentamista julkisissa hankinnoissa. Julkisyhteisön määräysvallassa olevien yhteisöjen ja säätiöiden hankintayksikkönä tekemiin hankintoihin sovelletaan hankintalain 138 §:n 2 momentin mukaisesti julkisuuslakia vain asianosaisjulkisuuden osalta. Tämä liittyy myös korruption tai muiden epäasiallisten menettelytapojen käytön riskiin. Vaihtoehdolla ei kuitenkaan pystyttäisi laajemmin vaikuttamaan hallinnon rakenteiden muuttumisesta aiheutuvaan julkisuusperiaatteen toteutumisen kaventumiseen.

5.1.2 Lain ajantasaistaminen ja selkeyttäminen

Erityisesti ylimpien laillisuusvalvojien ratkaisukäytäntö osoittaa, että lain ajantasaistamiselle ja menettelysäännösten selkeyttämiselle on tarvetta. Moni mietinnössä ehdotetuista muutoksista on teknisiä tai muutoin luonteeltaan sellaisia, että niiden osalta työryhmä ei ole erikseen arvioinut useita toteuttamisvaihtoehtoja säännösten selkeyttämiselle. Näiden ehdotusten osalta mietinnössä ehdotetulla muotoilulla on pyritty löytämään tapa, jolla voimassa olevaa säännöstä voisi ajantasaistaa tai selkeyttää esimerkiksi ylimpien laillisuusvalvojien käytännössä tai oikeuskäytännössä esiinnousseiden tarpeiden perusteella tai perustuslakivaliokunnan käytännön valossa. Tässä jaksossa on kuvattu sellaisten keskeisten ehdotusten vaihtoehtoja, joita työryhmä on työssään erityisesti arvioinut.

Vaikka voimassa olevan julkisuuslain sääntelykohteena on muodollisesti asiakirja, kohdistuu laissa määritelty tiedonsaantioikeus keskeisesti asiakirjassa olevaan tietoon. Voimassa olevan julkisuuslain 9 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada tieto viranomaisen asiakirjasta, joka on julkinen. Tiedonsaantioikeuden kohteena ei kuitenkaan ole mikä tahansa tieto, vaan lain määritelmän mukaisessa viranomaisen julkisessa asiakirjassa oleva tieto.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Asiakirjan käsitteestä luopumista sääntelykohteen määrittäjänä ja sen korvaamista esimerkiksi tiedon käsitteellä on arvioitu työryhmän työssä, koska tietojenkäsittelyn kehittymisen myötä viranomaistoiminnassa merkityksellinen tieto voi sijaita esimerkiksi rakenteisessa muodossa tietojärjestelmässä. Asiakirjan ja viranomaisen asiakirjan käsite sääntelykohteen määrittäjänä ja oikeudellisena käsitteenä päädyttiin säilyttämään ja sen sijaan määritelmää pyrittiin selkeyttämään ja muotoilemaan siten, että määritelmässä huomioitaisiin tietojenkäsittelyssä tapahtunut kehitys. Asiakirjan ja viranomaisen asiakirjan käsite toimisi jatkossakin oikeudellisena käsitteenä, joka määrittäisi sääntelyn kohdetta. Sen sijaan tiedonsaantioikeus on laissa pyritty kohdistamaan entistä selkeämmin nimenomaan viranomaisen asiakirjassa olevaan tietoon sen sijaan, että tiedonsaantioikeus kohdistuisi asiakirjaan.

Julkisuuslain menettelysäännösten kehittämiseen liittyvät ehdotukset koskevat pääasiassa säännösten selkeyttämistä muun muassa laillisuusvalvontakäytännössä esiin nousseiden tarpeiden pohjalta. Menettelysäännöksien kehittämisen osalta työryhmässä on kuitenkin eräiden kysymysten osalta arvioitu laajemmin erilaisia toteuttamisvaihtoehtoja.

Tietopyynnön kohteena voi julkisuuslain esitöiden mukaan olla myös asiakirja, jota pyynnön tekemisen hetkellä ei vielä ole olemassa, mutta joka syntyy viranomaisen tavanomaisen toiminnan tuloksena (HE 30/1998 vp, s. 70). Työryhmä on arvioinut vaihtoehtoja, joilla ennakollisiin tietopyyntöihin liittyviä menettelysäännösten soveltamisen epäselvyyksiä voitaisiin ratkaista.

Yksi vaihtoehto olisi erikseen kieltää tai muutoin tehdä mahdottomaksi ennakolliset asiakirjapyynnöt, joiden osalta lain soveltamiseen on liittynyt epäselvyyttä. Tämä tarkoittaisi samalla nykytilaan nähden heikennystä tiedonsaantioikeuden toteutumiseen. Mahdollista olisi säännellä myös sitä, kuinka pitkälle tulevaisuuteen asiakirjapyyntö voidaan esittää tai kuinka kauan se voi olla kerrallaan olla voimassa. Tältä osin korkeimman hallinto-oikeuden julkisuuslakia edeltävän lain tulkinta lähti siitä, että ennakollinen asiakirjapyyntö voidaan esittää siten, että se on voimassa ainakin vuosineljänneksen (KHO 1991-A-5). Pyynnön voimassaolon ajallinen rajaaminen voisi toimia yksiselitteisenä kriteerinä, mutta sekään ei välttämättä riittäisi rajaamaan ennakollisia tietopyyntöjä sellaisiksi, ettei niistä aiheutuisi viranomaiselle merkittävää lisätyötä.

Työryhmä ei esityksessään ehdota erityisiä säännöksiä ennakollisten asiakirjapyyntöjen käsittelyyn. Ennakollisia tietopyyntöjä on arvioitava lain 4 luvun menettelysäännösten puitteissa. Lakiin ehdotetaan kuitenkin uutta sääntelyä, jonka perusteella viranomaisen on mahdollista kieltäytyä julkisen tiedon antamisesta, jos se edellyttäisi viranomaiselta lain tarkoitus huomioon ottaen ilmeisen kohtuuttomia toimia. Myös ennakollisten asiakirjapyyntöjen käsittelyssä arvioitavaksi voisi tulla pyynnön toteuttamisen ilmeinen kohtuuttomuus.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Lisäksi työryhmä on arvioinut muutostarpeita tietopyynnön siirtovelvollisuuden osalta. Voimassa olevan julkisuuslain 15 §:n 1 momentin mukaan, jos viranomaiselta pyydetään asiakirjaa, jonka toinen viranomainen on laatinut tai joka kuuluu toisen viranomaisen käsiteltävänä olevaan asiaan, viranomainen voi siirtää tietopyyntöä koskevan asian sen viranomaisen ratkaistavaksi, joka on laatinut asiakirjan tai jonka käsiteltäväksi asia kokonaisuudessaan kuuluu. Velvollisuus siirtää asiakirjapyyntö koskee voimassa olevan lain mukaan ainoastaan turvallisuusluokiteltuja asiakirjoja.

Julkisuusperiaatteen toteutumisen näkökulmasta on tärkeää, että viranomaisen asiakirjaa voi pyytää kaikilta viranomaisilta, joiden hallussa asiakirja on. Tästä kuitenkin seuraa se, että eräiden erityisesti viranomaisen tiettyjen menettelyjen suojaamiseksi säädettyjen vahinkoedellytyslausekkeisten salassapitoperusteiden soveltamista asiassa voi joutua arvioimaan muu viranomainen kuin se, jossa salassapitoperusteella suojattava menettely on vireillä (ks. esim. OKV/348/10/2020). Tämä voi heikentää salassapidon tehokkuutta ja voi johtaa epäjohdonmukaisiin lopputuloksiin asiakirjan salassapidon näkökulmasta. Esimerkiksi esitutkintaviranomaisissa tapahtuvaa asian käsittelyä pyritään suojaamaan voimassa olevan julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 3 kohdan vahinkoedellytyslausekkeellisella salassapitoperusteella, mutta asiaan liittyviä asiakirjoja voi samanaikaisesti olla myös muiden viranomaisten hallussa. Julkisuuslain lähtökohtana on, että viranomaisen asiakirjan antamisesta päättää kuitenkin se viranomainen, jonka hallussa asiakirja on. Eduskunnan oikeusasiamies on arvioinut, että tämä voi johtaa julkisuuskysymyksen epäjohdonmukaiseen ratkaisemiseen siten, että yksi viranomainen pitää asiakirjaa salassa pidettävänä, kun taas toinen viranomainen antaa siitä tiedon (EOAK/2808/2021, ks. myös EOAK/950/2023). Salassapitoperusteiden epäjohdonmukaisuutta on tuotu esiin myös eräässä korkeimman hallinto-oikeuden päätöksessä (KHO 2021:38).

Yksi keino edellä kuvattujen epäselvien tulkintatilanteiden syntymisen ehkäisemiseksi ja julkisuuden sekä salassapidon tehokkuuden varmistamiseksi olisi tietopyynnön siirtovelvollisuuden laajentaminen niiden salassapitoperusteiden osalta, joiden tarkoitus on erityisesti suojata tietyssä viranomaisessa asian käsittelyä. Tällöin tietopyynnön saanut viranomainen velvoitettaisiin siirtämään tietopyyntö ratkaistavaksi viranomaiselle, jonka asian käsittelyyn asiakirja liittyy, vaikka asiakirja olisikin alkuperäisen tietopyynnön kohteena olevan viranomaisen hallussa. Työryhmä on arvioinut siirtovelvollisuuden laajentamista, mutta pitää tarkoituksenmukaisempana ratkaisuna nykytilan säilyttämistä. Siirtovelvollisuuden sijaan edellä mainituissa tilanteissa on mahdollisuus arvioida, olisiko tietopyynnön siirtämiseen perusteltu syy laissa tarkoitetulla tavalla. Laajemmin salassapitoperusteiden epäjohdonmukaisuuteen liittyviä ongelmia on perusteltua arvioida osana myöhempää salassapitoperusteita koskevaa erillistä systemaattista arviointia.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Työryhmä arvioi tarvetta selkeyttää voimassa olevan lain sääntelyä siltä osin kuin salassapito toteutetaan poistamalla tai peittämällä salassa pidettäviä ja julkisia tietoja sisältävästä asiakirjasta tiedot, joilla salassapidon kohde olisi tunnistettavissa. Erityisesti arvioitiin salassapidon toteuttamisen tavan vaikutusta asiaan liittyviin asiarekisterin tietojen julkisuuteen. Ehdotetun säännöksen mukaan viranomaisen asiarekisteriin merkittyä tietoa ei saisi luovuttaa, jos on ilmeistä, että asiarekisteriin merkitty asianosaisen tai muun asiaan osallisen yksilöimiseksi tarpeellinen tieto muuhun viranomaisen asiakirjaan merkittyjen tietojen kanssa ilmaisisi säännöksessä määritellyn salassa pidettävän tiedon. Osajulkisen asiakirjan salassapidon toteuttamista koskevan sääntelyn selkeyttämisen osalta arvioitiin myös vaihtoehtoa, jossa asiarekisteriin merkittyjen asianosaisen tai muun asiaan osallisen yksilöimiseksi tarpeelliset tiedot olisi säädetty salassa pidettäviksi osin vastaavalla tavalla kuin oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetussa laissa (381/2007). Vastaavaa ratkaisua pidettiin kuitenkin huonosti julkisuuslakiin soveltuvana, koska se voisi potentiaalisesti rajata julkisuutta tarpeettomasti ja kategorisesti. Näin ollen työryhmä päätyi esittämään joustavampaa asiarekisterin tietojen luovutusrajoitukseen perustuvaa sääntelymallia.

Työryhmä arvioi vaihtoehtoisia tapoja julkisuusperiaatteen toteutumisen ja julkisuuslain asianmukaisen soveltamisen varmistamiseksi. Työryhmä arvioi ehdotusta, jossa jokainen viranomainen olisi velvoitettu nimeämään henkilöstöstään asiantuntija, jonka tehtävänä olisi antaa viranomaisen henkilöstölle neuvontaa julkisuuslain soveltamisessa sekä edistää julkisuusperiaatteen toteutumista. Nimeämisvelvollisuus ei olisi tarkoittanut uuden virkamiehen tai työntekijän nimittämistä viranomaiseen, vaan viranomaisen olisi tullut suhteuttaa asiantuntijan työhön käytettävät resurssit muun muassa viranomaisen kokoon ja julkisuuslain soveltamista edellyttävien tehtävien, esimerkiksi tietopyyntöjen määrään nähden. Asiantuntijan tehtävänä olisi ollut esimerkiksi viranomaisen palveluksessa olevien virkamiesten tukeminen tietopyyntöjen käsittelyssä, tiedonsaantioikeuksien toteuttamisessa tai muussa julkisuusperiaatteen toteuttamista edellyttävän tehtävän hoitamisessa. Erillisen asiantuntijan nimeämisvelvollisuuden asettaminen yhden hallinnon yleislain soveltamisen tueksi arvioitiin kuitenkin poikkeavan yleislakien soveltamisen peruslähtökohdista. Lisäksi laillisuusvalvontakäytännössä on kiinnitetty huomiota siihen, että julkisuuslain tunteminen ja julkisuusperiaatteen noudattaminen kuuluvat virkamiehen virkavelvollisuuksiin (OKV/917/1/2013; OKV/962/1/2013; OKV/1034/1/2013 ja OKV/938/1/2013). Lisäksi työryhmä arvioi, että tiedonhallintalaista seuraa jo tiedonhallintayksikön johdolle velvoite huolehtia siitä, että tiedonhallintayksikössä on tarjolla koulutusta, jolla varmistetaan, että henkilöstöllä on riittävä tuntemus voimassa olevista julkisuutta ja salassapitoa koskevista säädöksistä sekä ajantasaiset ohjeet tiedonsaantioikeuksien toteuttamisesta. Näin ollen työryhmä päätyi siihen, ettei asiantuntijan nimeämistä velvoittavaa säännöstä ole perusteltua sisällyttää ehdotettuihin säännöksiin.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Työryhmä on valmistelussaan arvioinut myös talousarvioesitykseen ja julkisen talouden suunnitelmaan liittyvien asiakirjojen julkiseksi tulon ajankohtaa. Valmistelussa arvioitiin valtion talousarvioesityksen valmisteluun liittyvien asiakirjojen julkiseksi tuloa koskevista erityissäännöksistä luopumista. Kyseinen muutos olisi talousarvioesityksen valmistelun osalta merkinnyt valmistelun julkisuuden laajentamista talousarvioprosessin valmistelun aikana. Talousarvioesityksen valmisteluun liittyvien asiakirjojen julkiseksi tulemisen ajankohta olisi erityissääntelystä luopumisen myötä määräytynyt muiden ehdotetun lain 12 §:n 1 momentissa säädettyjen kohtien mukaisesti. Valmistelussa katsottiin kuitenkin tarkoituksenmukaiseksi säilyttää talousarvioesityksen valmistelua koskeva ministeriöiden välinen ja valtioneuvostotasoinen neuvotteluraha aina valtiovarainministeriön ensimmäisestä kannanotosta esityksen antamiseen asti, jonka takia asiaa koskevasta erityissääntelystä ei ehdoteta luovuttavan. Talousarvioesityksen valmisteluasiakirjojen osalta esityksessä ehdotetaan kuitenkin luovuttavan valtiovarainministeriön ensimmäistä kannanottoa edeltävien talousarvioesitystä koskevien ehdotusten myöhennetystä julkisuudesta, mikä mahdollistaisi aiempaa laajemman julkisen keskustelun talousarvioprosessin alussa. Jatkossa myös julkisen talouden suunnitelmaa koskevien asiakirjojen julkiseksi tulosta säädettäisiin erikseen laissa valtion talousarvioesityksen valmisteluasiakirjoja vastaavalla tavalla.

Työryhmä on lisäksi työnsä loppupuolella arvioinut tarvetta säätää erikseen julkisuuslaissa hallitusohjelmaneuvotteluihin liittyvien asiakirjojen julkisuutta koskevista kysymyksistä. Asiaa tarkasteltiin yhtäältä julkisuusperiaatteen täysimääräisen ja oikea-aikaisen toteutumisen kannalta ja toisaalta hallitusohjelmaneuvotteluihin osallistuvien eduskuntaryhmien neuvotteluauhan turvaamisen kannalta. Työryhmä arvioi sääntelymallia, jossa hallitusohjelmaneuvottelut huomioitaisiin nimenomaisesti tiedonsaantioikeuden alkamista koskevassa sääntelyssä ja mallia, jossa eduskuntaryhmien neuvotteluauhaa turvattaisiin ajallisesti rajatulla salassapitosäännöksellä. Työryhmä arvioi, että erityisen sääntelyn kohteeksi tulevien asiakirjojen riittävän täsmällinen ja tarkkarajainen identifiointi on kuitenkin haastavaa siten, että julkisuutta rajoitettaisiin vain siltä osin kuin se on välttämätöntä. Näin ollen työryhmä päätyi siihen, ettei säännösehdotusta sisällytetä ehdotettuihin säännöksiin, vaan sääntelyn tarvetta ja toteutustapaa tulee arvioida myöhemmin.

5.1.3 Henkilötietojen suojan ja julkisuusperiaatteen yhteensovittaminen

Työryhmä arvioi henkilötietojen suojan ja julkisuusperiaatteen yhteensovittamista valmisteluvaiheessa kolmen erilaisen perusmallin perusteella, joista jatkokehiteltäväksi ja ehdotukseen otettiin luovutusrajoitukseen perustuva malli, jossa tiedonpyytäjän ei lähtökohtaisesti tarvitsisi ilmaista henkilötietojen käyttötarkoitusta, ellei se ole laissa säädettyjen erityisten syiden vuoksi tarpeellista. Sääntely kohdistuisi niin sanottuihin julkisiin henkilötietoihin, eli sellaisiin henkilötietoihin, joita ei ole säädetty salassa pidettäväksi ja se korvaisi voimassa olevan lain 16 §:n 3 momentin mukaisen viranomaisen henkilörekisteristä muun muassa sähköisesti luovutettavaa henkilötietoa koskevan sääntelyn.

Työryhmän säännösehdotuksen mukaan viranomainen voisi pyytää tiedonpyytäjältä lisätietoja ainoastaan silloin, jos kyse olisi henkilötiedoista, joiden käsittelyyn liittyy erityisiä riskejä ottaen huomioon tietojen luonne, määrä ja niiden merkitys yksityiselämän suojan kannalta tai jos pyynnön perusteella syntyisi perusteltu epäily siitä, että annettuja tietoja on tarkoitus käsitellä ilman henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaista laillista perustetta. Vaihtoehdon arvioidaan sovittavan yhteen parhaiten julkisuusperiaatteen ja henkilötietojen suojan toteutumisen.

Vaihtoehtoisesti yhteensovittaminen voitaisiin toteuttaa mallilla, joka perustuisi lähtökohdiltaan suorien tunnistetietojen lähtökohtaiseen poistamiseen, eli henkilötietojen luovuttamisen minimointiin. Tunnistetietojen lähtökohtaisesta poistamisesta olisi voitu vaihtoehtoisen mallin mukaisesti poiketa silloin, jos annettavien henkilötietojen luonne sekä muut olosuhteet huomioon ottaen olisi ollut ilmeistä, että tiedon antaminen ei johda henkilötietojen suojan loukkaamiseen. Esimerkiksi viranomaisen tehtävien hoitamiseen liittyvä tieto viranomaisen palveluksessa olevan henkilön nimestä, virka-asemasta tai tehtävästä olisi lähtökohtaisesti kuitenkin ollut aina saatavilla. Toisaalta jos tietopyyntö koskisi nimenomaisesti henkilötietoja, ei olisi perusteltua eikä mahdollistakaan toimittaa pyydettyjä tietoja tunnistetiedot poistettuna. Tällöin olisi edellytetty henkilötietojen käyttötarkoituksen selvittämistä ennen tietojen luovuttamista lain perusteella. Henkilötietojen käyttötarkoituksen selvittäminen olisi voinut olla mahdollista myös silloin, jos suorien tunnistetietojen poistaminen olisi aiheuttanut kohtuutonta haittaa viranomaistoiminnalle.

Suorien tunnistetietojen lähtökohtaisesta poistamisesta arvioitiin aiheutuvan viranomaisille hallinnollista taakkaa ja lisäksi se kaventaisi julkisuutta nykytilaan nähden. Henkilötiedon laajan määritelmän vuoksi suurin osa viranomaisen asiakirjoista sisältää henkilötietoja, joista pitäisi lähtökohtaisesti poistaa suorat tunnistetiedot. Yleislaissa olisi ollut lisäksi vaikea asettaa riittävän tarkkoja edellytyksiä sille, missä yhteydessä asiakirjasta ei kuitenkaan tarvitsisi poistaa suoria tunnistetietoja.

Työryhmä arvioi yhteensovittamisen toteuttamista myös sellaisen mallin kautta, joka perustuisi lähtökohtaisesti tiedonpyytäjän henkilöllisyyden tai käyttötarkoituksen selvittämiseen. Mallissa hallintopäätöksiin sekä myös muutoin julkisen vallan tai julkisten varojen käyttöön liittyvät muut kuin viranomaista koskevat viranomaistoimintaan liittyvät henkilötiedot olisi ollut mahdollista saada, jos tiedonpyytäjä ilmoittaisi henkilöllisyytensä. Muut kuin edellä mainitut henkilötiedot olisi voitu antaa, jos tiedon pyytäjällä olisi laillinen peruste käsitellä tietoja ja tämän lisäksi tiedon pyytäjä olisi ilmoittanut henkilöllisyytensä. Viranomaistehtävän hoitamiseen liittyvät virkamiestä koskevat julkiset henkilötiedot olisi kuitenkin annettu aina ilman tiedon pyytäjälle asetettavaa velvoitetta ilmoittaa henkilötietojen käyttötarkoitusta tai henkilöllisyyttään.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Mallissa haastavaa olisi ollut muun muassa määritellä selkeästi ja riittävän joustavasti ne rajaukset, milloin henkilöllisyyttä tai käyttötarkoitusta ei tarvitsisi selvittää. Malli myös potentiaalisesti kaventaisi julkisuutta. Rajaus voisi jättää myös erilaisia henkilötietoja erilaiseen asemaan ilman välttämätöntä ja perusteltua syytä. Koska suurin osa viranomaisen asiakirjoista sisältää henkilötietoja, olisi henkilöllisyyden selvittäminen lähes aina tietopyynnön yhteydessä ollut myös ristiriidassa julkisuuslain anonyymiä tiedon pyytämistä koskevan lähtökohdan kanssa ja aiheuttanut myös lisääntyvää hallinnollista taakkaa.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

5.2.1 Julkisuussääntelyn soveltamisala

Tässä osassa kuvataan Ruotsin, Norjan, Tanskan ja Viron kansallisia lainsäädäntöratkaisuja julkisuuslain soveltamisesta erityisesti julkisomisteisiin yhtiöihin ja sellaisiin toimijoihin, jotka rinnastuvat julkista hallintotehtävää hoitaviin. Kansainvälisen vertailun perusteella voidaan todeta, että muissa Pohjoismaissa julkisuusperiaate kohdistuu ainakin osin luonteeltaan julkisiin tehtäviin tai toimintaan ja osin myös julkisyhteisön omistuksessa tai määräysvallassa oleviin yhtiöihin tietyin rajauksin.

Ruotsi

Ruotsissa julkisuusperiaate on vahvistettu perustuslain tasolla; viranomaisen asiakirjajulkisuutta koskeva sääntely perustuu painovapausasetukseen (tryckfrihetsförordning, 1949:105), joka säädettiin vuonna 1766. Asetuksessa säädetään jokaisen oikeudesta saada tieto julkisista dokumenteista. Täydentävä sääntely viranomaisen asiakirjojen julkisuudesta on julkisuus- ja salassapitolaissa (offentlighets- och sekretesslag, 2009:400). Suoraan painovapausasetuksen ja julkisuus- ja salassapitolain 2:3 §:n perusteella asiakirjajulkisuutta sovelletaan toimijoihin, kuten osakeyhtiöihin, joissa kunnalla tai maakunnalla on määräävä asema. Kunnalla tai maakunnalla on määräävä asema, jos se yksin tai muiden kanssa 1) omistaa osakkeita osakeyhtiössä tai osuuksia kaupallisessa yhdistyksessä enemmän kuin puolella yhtiön tai yhdistyksen kokonaisäänimäärästä tai jollain mulla tavoin käyttää vastaavaa äänivaltaa yhtiössä tai yhdistyksessä 2) voi valita tai erottaa yli puolet hallituksen jäsenistä osakeyhtiössä, taloudellisessa yhdistyksessä tai säätiössä tai 3) muodostaa kaikki rajoittamattomista vastuullisista yhtiömiehistä kaupallisessa yhtiössä. Säännöksiä sovelletaan myös kuntayhtymiin.

Tilanteissa, joissa kunta on yrityksessä osaomistajana, mutta ei käytä julkisuus- ja salassapitolaissa kuvattua määräysvaltaa, voidaan velvoite soveltaa painovapausasetuksen ja julkisuus- ja salassapitolain periaatteita johtaa kunnallislaista (kommunallag 2017:725). Ennen kuin kunnallisen asian hoitaminen siirretään tällaiselle yhtiölle, johon julkisuus- ja salassapitolaki ei suoraan sovellu, kunnanvaltuutettujen on kuntalain mukaan huolehdittava, että julkisuus- ja salassapitolain 2:3 §:n mukaiset periaatteet sitovat yhtiötä siinä määrin kuin

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

se on kohtuullista, kun otetaan huomioon kunnan omistusosuuden suhde, liiketoiminnan luonne ja olosuhteet yleensä (kunnallislaki 10:4 §). Tässä tapauksessa asiakirjajulkisuus perustuu siis kunnan velvollisuuteen.

Julkisuus- ja salassapitolakia ei suoraan sovelleta valtionyhtiöihin taikka julkisin varoin toimiviin säätiöihin tai yhdistyksiin. Lain soveltamisalaan kuuluvat kuitenkin yksittäiset organisaatiot, jotka on lueteltu julkisuus- ja salassapitolain liitteessä (julkisuus- ja salassapitolain 2:4 §). Liitteen luettelo sisältää lukuisia julkisin varoin toimivia yhtiöitä, säätiöitä ja yhdistyksiä, jotka ovat lain soveltamisalan piirissä sekä määräykset siitä, missä laajuudessa niiden toimintaan sovelletaan julkisuusperiaatetta. Useat organisaatiot ovat listalla, koska ne harjoittavat toimintaa, jossa ne käyttävät julkista valtaa yksityisiä toimijoita kohtaan. Esimerkiksi Posten AB[28] luetaan julkisuus- ja salassapitolain soveltamisen piiriin muun muassa siltä osin kuin sen toiminta koskee vaaleja. Erillistä julkisen vallan käytön kriteeriä ei laissa kuitenkaan ole.

Kun kunta tai maakunta antaa yksityiselle yritykselle hoidettavaksi kunnan niille osoittamia tehtäviä, niiden on tehtävänantoa koskevassa sopimuksessa pidettävä huoli siitä, että yleisöllä on mahdollisuus valvoa yrityksen toimintaa niiltä osin, kuin se hoitaa julkista tehtävää (kunnallislain 10:9 §). Lisäksi tapauksissa, joissa kunta tai maakäräjäalueet luovuttavat kunnan tehtävän mukaisen palvelun kokonaan omistamalleen oikeudelliselle henkilölle tai yksityiselle henkilölle, kunnanvaltuuston on varmistettava, että yhtiö antaa yleisölle oikeuden valvoa toimintaa, joka sopimuksella luovutetaan yksityiselle palvelun-tarjoajalle (kunnallislain 10:3 §).

Julkisuus- ja salassapitolain soveltamisalaan ei ole tehty rajoituksia koskien organisaatioita, jotka toimivat kilpailluilla markkinoilla, vaan liiketoimintaa suojataan salassapitosäännösten kautta. Viranomaisen harjoittamassa liiketoiminnassa voidaan soveltaa salassapitosäännöksiä, jos on vaarana, että tietojen julkistaminen hyödyttäisi jotain muuta toimijaa, joka harjoittaa samankaltaista liiketoimintaa. Salassapitoperusteita voidaan soveltaa myös tapauksissa, joissa viranomaisella on määräävä asema yhtiössä (julkisuus- ja salassapitolain 19:1 §).

Norja

Norjassa julkisuusperiaate on kirjattu perustuslakiin. Perustuslain 100 artiklassa todetaan, että jokaisella on pääsy valtion ja aluehallinnon dokumentteihin sekä oikeus seurata tuomioistuinten ja vaaleilla valittujen elinten istuntoja. Viranomaisen julkisuutta säännellään tarkemmin laissa viranomaisten asiakirjojen julkisuudesta (Lov om rett til innsyn i dokument i offentleg verksemd, 2006-05-19-16).

28 Posten AB on fuusioitumisen jälkeen nykyisin PostNord AB.

Julkisuuslakia sovelletaan viranomaisten lisäksi organisaatioihin, joissa viranomaisella on määräysvalta. Määräysvalta on silloin, jos viranomaisella on yksin tai yhdessä muiden viranomaisten kanssa suora tai epäsuora omistus joka osoittaa sille yli puolet äänistä oikeushenkilön hallintoelimessä tai jos viranomainen saa osoittaa yli puolet hallintoelimen jäsenistä (1:2.1 c-d §). Ensimmäinen kriteeri on tyypillisesti merkityksellinen yrityksille ja toinen säätiöille.

Julkisuuslakia ei kuitenkaan sovelleta tilanteissa, joissa oikeushenkilö harjoittaa liiketoimintaa suorassa kilpailutilanteessa yksityisoikeudellisten oikeushenkilöjen kanssa ja samoin ehdoin (1:2.2 §). Poikkeusta ei sovelleta, jos kilpailu tapahtuu julkisten elinten tai julkisesti hallitsevien yritysten välillä. Kilpailun on koskettava suurinta osaa toiminnasta. Lisäksi kuningas voi antaa asetuksilla tarkempaa sääntelyä siitä, että tiettyihin toimijoihin ei sovelleta julkisuuslakia, jos se on välttämätöntä esimerkiksi toiminnan luonteen tai kilpailutilanteen takia. Sääntelyä voidaan antaa myös siitä, että itsenäiseen oikeushenkilöön sovelletaan kokonaan tai osittain julkisuuslain säännöksiä, vaikka määräysvallan kriteerit eivät täyttyisi. Salassa pidettäviä ovat tiedot, jotka ovat lain tai lain mukaisen salassapitovelvollisuuden alaisia (3:13.1 §). Liikesalaisuuksien suojasta säädetään esimerkiksi erillisellä lailla (Lov om vern av forretningshemmeligheter, 2020-03-27-15).

Julkisuuslakia sovelletaan myös sellaisiin oikeushenkilöihin, jotka voivat antaa määräyksiä tai tehdä juridisesti sitovia päätöksiä (1:2.1, b §). Näin ollen julkisuuslakia sovelletaan esimerkiksi viranomaisen yksityiselle toimijalle ulkoistamassa tehtävässä, mikäli ne tekevät esimerkiksi sitovia päätöksiä. Kuten lain sanamuodostakin ilmenee, toimijalla tarkoitetaan tässä tapauksessa muita kuin viranomaisia, kuten esimerkiksi yksityisiä yrityksiä tai säätiöitä.

Tanska

Tanskassa julkisuusperiaatetta ei ole kirjattu perustuslakiin, vaan viranomaisten toiminnan julkisuutta säännellään laissa hallinnon julkisuudesta (Lov om offentlighed i forvaltningen, nr 145 af 24/02/2020).

Julkisuuslakia sovelletaan viranomaisten lisäksi myös organisaatioihin (itsenäiset instituutiot, säätiöt, yhdistykset), jotka on perustettu lailla tai lain nojalla (julkisuuslain 3.1,1 §). Tällaisia toimijoita ovat muun muassa korkeakoulut, ammatilliset korkeakoulut, yliopistot ja työntekijöiden takuurahasto.

Sellaiset itsehallinnolliset instituutiot, yhdistykset ja säätiöt, joita ei ole perustettu lailla tai lain nojalla, voivat tulla julkisuuslain soveltamisalan piiriin, jos ne harjoittavat niin sanottua laajempaa julkista toimintaa. Laajemman julkisen toiminnan käsitettä ei laissa ole määritelty, mutta toiminnan on oltava julkisyhteisöjen tarkasti valvomaa ja sääntelemää

(3.1,2 §). Valvonnan kohteena voi olla rahoituksen kautta tapahtuvan julkisen vaikutusvallan ja valvonnan taso, hallituksen jäsenten tai toimitusjohtajan nimittäminen, yhtiöjärjestyksen hyväksyminen ja tärkeiden päätösten seuraaminen.

Julkisuuslakia sovelletaan lisäksi yritysten kaikkeen harjoittamaan toimintaan, mikäli Tanskan viranomaisilla on yrityksessä yli 75 prosentin omistusosuus (4 §). Kyse voi toisin sanoen olla niin valtion kuin kunnan tai alueen määräysvallassa olevista yrityksistä. Listatut yhtiöt ja niiden tytäryhtiöt on rajattu soveltamisalan ulkopuolelle. Lisäksi asianomaiset ministerit voivat vahvistaa tarkempia sääntöjä, joiden mukaan tiettyihin yrityksiin ei sovellettaisi julkisuusperiaatetta esimerkiksi kilpailusyistä. Jos kyse on kunnallisista tai alueellisista omistajista, tulee ensin neuvotella myös kansallisen kuntayhtymän ja Tanskan alueiden kanssa (4.2 §). Useita valtionyhtiöitä onkin Tanskassa rajattu julkisuussääntelyn ulkopuolelle.

Julkisuuslaissa on erikseen säännelty soveltamisalan ulottumisesta myös sähkön, maakaasun ja lämmönjakelun toimijoihin niiden organisaation muodosta ja omistuksesta riippumatta. Julkisuuslakia sovelletaan sähköntoimittajiin, jotka tuottavat, siirtävät tai jakelevat sähköä vähintään 500 V:n jännitteellä, yrityksiin, laitoksiin ja yhdistyksiin, jotka harjoittavat maakaasun toimitusta sekä lämmönjakelulain kattamiin kollektiivisiin lämmönjakelujärjestelmiin, joiden kapasiteetti on yli 10 MJ/s.

Lisäksi kuntien etujärjestönä toimiva kansallinen kuntayhtymä ja Tanskan alueet kuuluvat myös julkisuuslain piiriin (3.1,3 §). Julkisuuslaki koskee myös toimijoita (mm. yrityksiä, laitoksia ja yhdistyksiä) siltä osin kuin toimijat ovat lailla tai lain nojalla valtuutettu antamaan päätöksiä valtion, alueen tai kunnan puolesta (5 §). Asianomaiset ministerit voivat kuitenkin vahvistaa sääntöjä, joiden mukaan tiettyihin toimijoihin ei sovelleta julkisuusperiaatetta.

Julkisuuslaki mahdollistaa myös soveltamisalan ulottamisen yksittäisissä tapauksissa muun muassa tiettyihin yrityksiin, instituutioihin ja yhdistyksiin, jos niiden toiminnan kustannukset katetaan pääosin valtion, alueiden tai kuntien varoista. Asianomainen ministeri vahvistaa asiasta tarkemmat säännöt, jotka voivat koskea esimerkiksi asiakirjojen säilyttämistä (5.3 §).

Lisäksi julkisuuslain 6 §:ssä on säädetty ulkoistetuista viranomaistehtävistä, joihin lain 3-5 §:ssä mainitut kriteerit eivät sovellu. Kun toimija suorittaa tehtäviä, jotka lain mukaan ovat julkisen sektorin vastuulla, on asianomaisen hallintoviranomaisen varmistettava, että se saa tehtävän suorittamista koskevat tiedot. Viranomaisen saamista tiedoista tulee viranomaisen asiakirjoja, kun viranomainen saa ne haltuunsa. Julkisuuslain tietyt tiedon säilytystapaan, laatimiseen ja hallintaan liittyvät velvoitteet koskevat kuitenkin vain viranomaisia (11, 12 ja 15–17 §).

Viro

Viron perustuslaki takaa kaikille kansalaisille vapaan pääsyn julkiseen tietoon (44 §). Julkisuusperiaatteesta säädetään tarkemmin julkisuuslaissa (Avaliku teabe seadus RT I 2000, 92, 597). Julkisuuslain soveltamisen näkökulmasta puhutaan tiedon haltijoista (holders of information).

Julkisuuslain soveltamisalaan kuuluvat yksityisoikeudelliset oikeushenkilöt tai luonnolliset henkilöt, jotka suorittavat lain, hallintosääntelyn tai sopimusten nojalla julkista tehtävää. Julkisuuslakia sovelletaan näissä tapauksissa vain sellaiseen tietoon, joka koskee julkisen tehtävän suorittamista. Tällaisina tehtävinä pidetään muun muassa koulutusta, terveydenhuoltoa, sosiaali- tai muita julkisia palveluita (5.2 §). Tiedon haltijaan rinnastetaan lisäksi toimijat, joilla on määräävä markkina-asema taikka erityisiä tai yksinomaisia oikeuksia tai jotka ovat luonnollisia monopoleja. Toimijoihin sovelletaan julkisuutta silloin kun on kyse tuotteen tai palvelujen tuottamisen ehdoista ja hinnoista sekä niissä tapahtuvia muutoksia koskevia tietoja (5.3,1 §).

Lisäksi tiedon haltijaan rinnastetaan myös sellaiset yrittäjät, voittoa tavoittelemattomat yhdistykset, säätiöt ja yhtiöt siltä osin kuin ne ovat saaneet rahoitusta julkisista varoista julkisten tehtävien hoitamista tai tukemista varten (5.3,2 §).

5.2.2 Henkilötietojen suojan ja julkisuusperiaatteen yhteensovittaminen

EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 86 artiklan mukaan viranomaiset taikka julkis- tai yksityisoikeudelliset yhteisöt yleisen edun vuoksi toteutettavan tehtävän suorittamiseksi voivat luovuttaa viranomaisten tai yhteisöjen hallussa olevien virallisten asiakirjojen sisältämiä henkilötietoja viranomaiseen tai yhteisöön sovellettavan unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti, jotta voidaan sovittaa yhteen virallisten asiakirjojen julkisuus ja tämän asetuksen mukainen oikeus henkilötietojen suojaan. Asetuksen 154 johdantokappale huomioi erityisesti sen, että viranomaisten asiakirjojen julkisuutta voidaan pitää yleisenä etuna. Sen mukaan viranomaisen tai julkishallinnon elimen olisi voitava luovuttaa hallussaan olevien asiakirjojen sisältämiä henkilötietoja, jos kyseiseen viranomaiseen tai julkishallinnon elimeen sovellettavassa unionin oikeudessa tai jäsenvaltioiden lainsäädännössä niin säädetään.

Yleinen tietosuoja-asetus on kansallisesti suoraan sovellettavaa lainsäädäntöä, joka kuitenkin jättää jäsenvaltioille eräissä kohdin kansallista liikkumavaraa. EU:n tuomioistuimen ratkaisussa (C-439/19, ECLI:EU:C:2021:504) on katsottu, että yleisen tietosuoja-asetuksen 86 artiklassa säädettyä kansallista liikkumavaraa on tulkittava siten, että virallisten asiakirjojen julkisuus ja sitä koskeva yleinen etu on sovitettava yhteen yksityiselämää ja henkilötietoja suojaavien EU:n perusoikeuskirjan 7 ja 8 artiklojen kanssa ottamalla huomioon

muun muassa käsiteltävien tietojen arkaluonteisuus. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä on käsitelty laajemmin säätämisjärjestysperusteluissa kuvattaessa kansallista liikkumavaraa.

Sekä Ruotsissa, Norjassa että Tanskassa on katsottu, että yleisen tietosuoja-asetuksen 86 artiklaa on tulkittava ja sovellettava pääasiassa siten, ettei se rajoita kansallisissa laeissa säädettyä oikeutta tutustua virallisiin asiakirjoihin.

Ruotsi

Ruotsin painovapausasetuksen 2 luvussa säädetään yleisten asiakirjojen julkisuudesta, jonka perusteella myös asiakirjan luovuttaminen yksityiselle tapahtuu. Oikeutta tutustua asiakirjoihin voidaan rajoittaa henkilökohtaisten tai taloudellisten olosuhteiden suojaamiseksi (2:2,6 §). Julkisuutta rajoittavista salassapitoperusteista säädetään tarkemmin julkisuus- ja salassapitolaissa.

Ruotsissa on katsottu, että yleinen tietosuoja-asetus mahdollistaa julkisuusperiaatteen mahdollisen etusijan suhteessa henkilötietojen suojaa koskevaan sääntelyyn. Näin ollen painovapausasetuksen mukaista julkisuusperiaatetta voidaan edelleen soveltaa myös henkilötietoja sisältäviin julkisiin asiakirjoihin (SOU 2017:39, s. 21). Tätä kuvastaa myös se, että Ruotsin tietosuojalain (Lag med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordningen, 2018:218) 7 §:n mukaisesti EU:n yleistä tietosuoja-asetusta tai tietosuojalakia ei saa soveltaa, mikäli se olisi ristiriidassa painopainovapausasetuksen tai sananvapauden perustuslain (Yttrandefrihetsgrundlag, 1991:1469) kanssa. Tietosuojalakia ei sovelleta myöskään henkilötietojen käsittelyyn journalistisia tarkoituksia tai akateemista, taiteellista tai kirjallista luomista varten. Oikeuskirjallisuudessa on katsottu, että tietosuojalain 7 § merkitsee sitä, että perusteet henkilötietoja sisältävien yleisten asiakirjojen luovuttamisen epäämiseen tulee löytää julkisuus- ja salassapitolaista (Reichel Jane, Allmänna handlingar och offentliga befattningshavares rätt till privatliv, Festskrift till Hans-Gunnar Axberger – Ord och rätt, 2020, s. 471). Julkisuus- ja salassapitolain 5 luvussa säädetään erikseen salassapitoperusteista, jotka koskevat yksilön henkilökohtaisia tai taloudellisia olosuhteita.

Julkisuus- ja salassapitolain 21 luvun 7 §:n mukaisesti henkilötiedot ovat myös salassa pidettäviä, jos voidaan olettaa, että tietoja käsitellään niiden luovutuksen jälkeen vastoin yleistä tietosuoja-asetusta, tietosuojalakia tai lakia ihmisiin kohdistuvan tutkimuksen eettisestä arvioinnista (2003:460). Säännös sisältää siten viranomaisen harkintavaltaa, joka mahdollistaa viranomaiselle lisäselvityksien pyytämisen. Tietosuojalain esitöissä tukeudutaan Ruotsin oikeusasiamiehen lausuntoon (dnro 1102-2004), jonka perusteella lisäselvityksiä voitaisiin tehdä vain, jos on olemassa konkreettisia epäilyjä siitä, että vastaanottaja käsittelee tietoja yleisen tietosuoja-asetuksen vastaisella tavalla, esimerkiksi kun on kyseessä massapyynnöt tai tarkasti yksilöidyt pyynnöt (Prop. 2017/18:105, s. 135).

Norja

Sekä oikeus tutustua julkisiin asiakirjoihin että oikeus yksityisyyden suojaan ovat Norjassa perustuslailla suojattuja oikeuksia. EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 86 artiklaa on tulkittu Norjassa siten, että viranomaisten hallussa olevat yleisen edun mukaiseen tehtävään liittyvät julkisen asiakirjan sisältämät henkilötiedot voidaan luovuttaa kansallisen lainsäädännön mukaisesti, jotta voidaan toteuttaa viranomaisten toiminnan julkisuutta (Prop. 56 LS, s. 106). Kyseisen päätelmän tueksi on esitetty tulkinta siitä, että kaikki muutkin yleisen tietosuoja-asetuksen IX luvun artiklat sallivat poikkeamisen tai selvennyksiä asetuksen säännöksiin kansallisessa lainsäädännössä (Prop. 158 L s. 33). Norjan tietosuojalautakunta on 18.2.2019 antamassa päätöksessään muun muassa todennut yleisesti henkilötietojen suojan ja julkisuusperiaatteen välisestä suhteesta sen, ettei henkilötietojen luovuttaminen julkisuuslain mukaisesti edellytä yleisen tietosuoja-asetuksen 6 ja 9 artiklan mukaista käsittelyperustetta (17/01662-11/KBK og 17/01662-12/KBK).

Henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin henkilötietolaissa (Lov om behandling av personopplysninger, 2018-06-15-38). Yleistä tietosuoja-asetusta ja henkilötietolakia ei kuitenkaan sovelleta henkilötietojen käsittelyyn journalistisissa tarkoituksissa tai akateemista, taiteellista tai kirjallista ilmaisua varten siltä osin kuin on tarpeen sanan- ja tiedonvapautta koskevan oikeuden käyttämiseksi. Arvioitaessa, missä määrin yleistä tietosuoja-asetusta ja henkilötietolakia sovelletaan kyseiseen käsittelyyn, erityistä huomiota olisi kiinnitettävä muun muassa yhteiskunnalliseen kiinnostukseen asiassa, käyttäytymisnormeihin ja eettisiin ohjeisiin, mahdollisiin kielteisiin seurauksiin, joita yleisen tietosuoja-asetuksen tai henkilötietolain säännösten soveltamisella voi olla sananvapauden ja tiedonvälityksen vapauden käyttämisen kannalta sekä seurauksiin, joita käsittelyllä voi olla rekisteröidylle ja siihen, onko rekisteröidyllä erityinen suojelun tarve.

Norjan julkisuuslain 3 luvussa säädetään puolestaan erikseen poikkeuksista yleiseen tiedonsaantioikeuteen. Salassapitovelvollisuuden alaiset tiedot eivät kuulu tiedonsaantioikeuden piiriin (3:13.1 §). Esimerkiksi hallintolain (forvaltningsloven, 1967-02-10) 13.1 §:ssä säädetään salassapitovelvollisuudesta, joka koskee muun muassa henkilökohtaisia suhteita tai liiketoimintaa koskevia olosuhteita. Julkisuuslain 3 luvussa säädetään myös muista poikkeuksista. Pääsyä asiakirjoihin voidaan rajoittaa esimerkiksi rikosasioissa tai nimittämis- tai ylennysasioissa. Sääntelyn nojalla voidaan myös rajoittaa esimerkiksi henkilötunnuksen tai henkilötunnusta vastaavan numeron sekä henkilörekisteriin merkittyjen henkilökuvien luovutusta. Näin ollen julkisuuslaki asettaa tiedon luovutusta koskevia rajoituksia osakseen myös julkisille henkilötiedoille. Lain 2 luvun 7 §:n mukaan julkisuuslain tai muun lain nojalla saatuja yleiseen toimintaan liittyviä tietoja, voidaan käyttää mihin tahansa tarkoitukseen, jos muu lainsäädäntö tai kolmannen osapuolen oikeus ei estä sitä. Esimerkiksi julkisuuslakia koskevan määräyksen (FOR-2008-10-17-1119) 7 §:n mukaan julkisuuslain soveltamisalaan kuuluvat toimijat eivät saa asettaa internetiin saataville

esimerkiksi tietoja, jotka ovat lain tai lain nojalla salassapitovelvollisuuden alaisia, yleisen tietosuoja-asetuksen 9 ja 10 artiklassa mainittuja tietoja tai syntymänumeroa, sosiaaliturvatunnusta tai vastaavaa numeroa.

Tanska

Tanskassa julkisuusperiaatteesta säädetään julkisuuslaissa. Julkisuuslain 2 luvun 7 §:n mukaan kuka tahansa voi pyytää saada tietoa viranomaisen laatimista tai kirjaamista asiakirjoista, mikäli kyse ei ole asiakirjoista, joissa on kyse lain 19-35 §:ssä säädetyistä poikkeuksista yleisperiaatteeseen. Tarkemmista poikkeuksista tiedonsaantioikeuteen säädetään julkisuuslain 4 luvussa. Poikkeuksen (salassapidon) perusteena voi olla esimerkiksi yksityishenkilöiden olosuhteet, liiketoimintaan liittyvät seikat, sisäiset asiakirjat, pääasiassa rikosoikeusjärjestelmän piiriin kuuluvat tapaukset tai kansallinen turvallisuus. Pyyntö voidaan evätä myös esimerkiksi silloin, jos pyynnön on oletettava palvelevan laitonta tarkoitusta tai vastaavaa (9.2,2 §).

Asiakirjoihin tutustumista koskevan pyynnön käsittelyn yhteydessä on lain 14 §:n mukaan arvioitava, voidaanko oikeus asiakirjoihin ja tietoihin antaa laajemmin kuin eräistä poikkeuksista (23-35 §) seuraa. Oikeus tutustua asiakirjoihin voidaan myöntää laajempana, ellei se ole ristiriidassa muun lainsäädännön kanssa, mukaan lukien salassapitovelvollisuutta koskevien säännösten ja EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen kanssa.

Yleistä tietosuoja-asetusta Tanskassa täydentää kansallinen tietosuojalaki (Lov om supplerende bestemmelser til forordning om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger, 502 af 23/05/2018). Lakia ja yleistä tietosuoja-asetusta ei kuitenkaan sovelleta, jos se olisi ristiriidassa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 10 artiklan tai Euroopan unionin perusoikeuskirjan 11 artiklan kanssa, eli sananvapautta ja tiedonvälitystä koskevien oikeuksien kanssa (3,1 §).

Tanskassa yleistä tietosuoja-asetusta koskevassa mietinnössä on tulkittu asetuksen 86 artiklaa siten, että asiakirjojen saatavuutta ei tulisi arvioida yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisesti, vaan EU-oikeuden tai jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaisesti siltä osin kuin niissä on säännöksiä, joilla on yhteensovitettu asiakirjojen julkisuus ja henkilötietojen suoja (Betænkning nr. 1565, s. 963).

Viro

Viron julkisuuslain 3 §:n 2 momentin mukaan julkisen tiedon saantia voidaan rajoittaa vain lailla säädetyllä menettelyllä. Julkisuusperiaatteen ja henkilötietojen yhteensovitus perustuu lähtökohtaisesti sekä henkilöllisyyden että tietojen käyttötarkoituksen selvittämiseen sekä erityisiin tiedonluovutusta koskeviin rajauksiin. Viron julkisuuslain 14 §:n 2 momentin mukaan, jos henkilö pyytää häntä tai kolmansia henkilöitä koskevia rajoitettuja tietoja,

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

kuten henkilötietoja, tiedonhaltijan on tunnistettava tietopyynnön esittäjä. Jos henkilö pyytää kolmatta henkilöä koskevia rajoitettuja tietoja, hänen on ilmoitettava tiedon haltijalle myös tietojen saamisen peruste ja tietojen käyttötarkoitus. Lain 35 §:ssä säädetään niistä tiedoista, jotka on tarkoitettu vain viranomaisen sisäiseen käyttöön, eikä niitä voisi luovuttaa. Edellä mainitun pykälän 1 momentin 12 kohdan mukaan tällaiseksi tiedoksi katsotaan tiedot, jotka sisältävät henkilötietoja, jos tällaisten tietojen saaminen vahingoittaisi merkittävästi rekisteröidyn yksityisyyttä. Momentissa säädetään myös muista salassapitoperusteista, kuten perhe-elämän suojasta ja sosiaalipalveluiden asiakkuudesta. Virossa on myös erityislainsäädäntöä, joka mahdollistaa tiettyjen henkilötietojen haun. Henkilötietoja voi hakea esimerkiksi markkinarekisterilain (Äriregistri seadus, RT I, 05.05.2022) tai maarekisterilain (Kinnistusraamatuseadus, RT I 1993, 65, 922) mukaisesti.

Julkisuuslain menettelysääntöjä vastaavia säännöksiä on myös muualla Viron lainsäädännössä. Esimerkiksi Viron rikosrekisteritietokantalain (Karistusregistri seadus, RT I, 21.03.2011, 3) 15 §:n mukaan, jos henkilö pyytää toista henkilöä koskevia rikosrekisteritietoja, on tiedonpyytäjältä vahvistettava tietojen käyttötarkoitus tai käsittelyn oikeusperuste. Myös tässä yhteydessä tiedonpyytäjä on tunnistettava. Rikosrekisteritietokantaan tallennetaan tietoja laajalti. Tiedonsaantia rajoitetaan kuitenkin myös tiettyihin henkilötietoihin koskevilla rajoituksilla. Tietojen saantia rajoitetaan esimerkiksi silloin, kun kyse on alaikäisiä koskevista tiedoista (19 §).

Julkisuuslaki asettaa Virossa rajoituksia myös henkilötietojen uudelleenkäytölle. Lain 3(1) §:n 7 momentin mukaan, mikäli lain nojalla luovutetut tiedot sisältävät henkilötietoja, näiden tietojen julkista käyttöä voidaan rajoittaa, jos tiedon antaminen julkiseen käyttöön loukkaisi merkittävästi henkilön yksityiselämän loukkaamattomuutta. Pykälän 8 momentin mukaan, mikäli lain nojalla luovutetun henkilötiedon antaminen julkiseen käyttöön loukkaisi henkilön yksityiselämää, tieto on luovutettava tavalla, joka ei olennaisesti loukkaa henkilön yksityiselämää.

6 Säännöskohtaiset perustelut

1 LUKU Yleiset säännökset

Lain 1 lukuun ehdotetaan otettavaksi säännökset julkisuusperiaatteesta, lain tarkoituksesta, lain suhteesta muuhun lainsäädäntöön sekä lain organisatorisesta ja asiallisesta soveltamisalasta.

1 §. *Julkisuusperiaate*. Pykälän *1 momentissa* olisi voimassa olevan lain 1 §:n 1 momenttia vastaavalla tavalla julkisuusperiaatteen sisältöä koskeva perussäännös. Säännös toistaa perustuslain 12 §:n 2 momentin lähtökohdan viranomaisen asiakirjojen julkisuudesta,

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

jonka mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ovat julkisia, jollei laissa erikseen toisin säädetä. Perustuslaissa turvattu julkisuusperiaate konkretisoituu erityisesti lain 2 luvun säännöksissä, jotka määrittävät oikeutta saada tieto asiakirjasta.

Säännös ja sen sijoittaminen lain ensimmäiseksi pykäläksi ilmentää pyrkimystä säilyttää julkisuusperiaatteen keskeinen asema keskeisenä julkishallinnon periaatteena Suomessa. Laissa säädettävien tiedonsaantioikeuksien avulla edistetään viranomaistoiminnan avoimuutta. Viranomaistoiminnan avoimuus merkitsee, että viranomainen suorittaa tehtävänsä julkisesti: kaikilla on mahdollisuus saada tietoa viranomaisten toiminnasta yleensä ja erityisesti niistä asioista, joita viranomaiset kulloinkin käsittelevät. Perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan julkisuutta voidaan rajoittaa vain välttämättömien syiden vuoksi erikseen lailla. Oikeuskäytännössä on katsottu, että julkisuusperiaatteesta seuraavista lähtökohdista johtuu, että julkisuuslakia on sovellettaessa tulkittava tavalla, joka edistää julkisuusperiaatteen toteutumista perusoikeutena viranomaistoiminnassa (KHO 2021:152 ja KHO 2017:157). Myös asiakirjajulkisuudesta poikkeavia säännöksiä on tulkittava suppeasti (KHO 2006:64). Oikeuskäytännössä on lisäksi katsottu, että tiedon saaminen siitä, ketkä käyttävät julkista valtaa, kuuluu julkisuuslaissa tarkoitetun julkisuusperiaatteen ydinalueeseen (KHO 2014:83).

Perustuslain 12 §:n mukaan paitsi viranomaisen hallussa olevat asiakirjat, myös viranomaisen hallussa olevat muut tallenteet ovat julkisia. Pykälässä ei jatkossakaan mainittaisi asiakirjan rinnalla erikseen viranomaisen tallenteita, koska nykytilaa vastaavalla tavalla lakiehdotuksen 6 §:n mukaan viranomaisen asiakirjan määritelmä kattaisi perinteisen paperiasiakirjan lisäksi myös muut tallenteet, kuten sähköiset tai muut digitaalisessa muodossa olevat asiakirjat.

Vaikka viranomaisten asiakirjojen julkisuus on pääsääntö, joillakin hallinnonaloilla, kuten sosiaali- ja terveydenhuollossa, käsiteltävien asioiden arkaluonteisuuden vuoksi tietojen salassapito voi käytännössä olla yleisempää kuin tietojen julkisuus. Tietojen salassapito määräytyisi lakiehdotuksen 6 luvussa säädettävien salassapitovelvoitteiden mukaan.

Pykälän *2 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi voimassa olevan lain 17 §:n 1 momenttia vastaavasti siitä, että viranomainen ei saa rajoittaa tietojen saamista viranomaisen asiakirjoista ja toiminnastaan ilman laissa säädettyä perustetta eikä enempää kuin suojattavan edun vuoksi on välttämätöntä ottaen huomioon lain tarkoitus ja julkisuusperiaatteen merkitys kansanvaltaisessa oikeusvaltiossa. Kyse on viranomaisen harkintavaltaa ohjaavasta säännöksestä, joka on saanut merkitystä myös oikeuskäytännössä (KHO 2013:90). Lain tarkoituksesta säädettäisiin erityisesti ehdotetussa 2 §:n 2 momentissa.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Säännöksellä korostettaisiin julkisuusperiaatteen ensisijaisuutta ja merkitystä. Oikeus saada tieto viranomaisen asiakirjasta on perustuslain mukainen pääsääntö, josta voidaan poiketa vain, jos laissa niin erikseen säädetään. Säännöksellä ohjattaisiin viranomaista sen tehdessä lain mukaan päätöksiä, erityisesti sen päättäessä tiedon antamisesta keskeneräisissä asioissa 9 §:n mukaan. Velvollisuus ottaa huomioon lain tarkoitus ja julkisuusperiaatteen merkitys kansanvaltaisessa oikeusvaltiossa merkitsee muun ohella sitä, että kysymyksen ollessa julkisen vallan käytön tai kansalaisten osallistumismahdollisuuksien kannalta keskeisistä valmisteluasioista, lähtökohtana on tiedon antaminen sitä pyytävälle. Jos sen sijaan kysymys on esimerkiksi keskeneräisestä yksityishenkilön etuutta koskevasta asiasta, jonka käsittelyyn ulkopuoliset eivät voi osallistua, tiedon antamiseen ei ole samanlaista velvoitetta. Säännös korostaa osaltaan myös salassapitosäännösten ja julkisuusperiaatteen rajausten suppeaa tulkintaa.

Säännöksellä on merkitystä myös viranomaisen harkintavallan ohjaamisessa silloin, kun viranomainen soveltaa ehdotettuja 15 §:n säännöksiä, joilla sovitetaan yhteen julkisuusperiaatteen ja tietosuojan vaatimuksia. Arvioidessaan julkisia henkilötietoja sisältävään asiakirjaan kohdistuvaa tietopyyntöä viranomaisen on huolehdittava siitä, että henkilötietojen julkisuutta ei rajoiteta enempää kuin tietosuojan toteuttamiseksi on välttämätöntä.

Voimassa olevan lain 17 §:n 1 momentissa säädetään nimenomaisesti siitä, että tiedon pyytäjiä tulee kohdella tasapuolisesti. Säännöstä ei otettaisi uuteen lakiin, koska viranomaisen velvollisuus kohdella hallinnossa asioivia tasapuolisesti seuraa jo hallintolain 6 §:n hallinnon oikeusperiaatteista. Puolueettomuuden ja tasapuolisen kohtelun vaatimus korostuu erityisesti silloin, kun tietojen antaminen on viranomaisen harkinnassa, esimerkiksi annettaessa tietoja keskeneräisistä asiakirjoista tai annettaessa lupia salassa pidettävien asiakirjojen saamiseen taikka laadittaessa pyynnöstä uusi asiakirja. Tasapuolisuus ja tietojen yleisesti julkisuuteen saattaminen on erityisen tärkeätä silloin, kun tiedot vaikuttavat yksilöiden ja yhteisöjen vaikutusmahdollisuuksiin tai kun kysymys on tiedoista, jotka voivat vaikuttaa esimerkiksi yritysten kilpailuasemaan.

Voimassa olevan lain 17 §:n 1 momentissa ollut tiedonsaantioikeuden rajoittamisen tulkintaa ohjaava säännös on sidottu tarpeellisuusperusteeseen. Koska perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan julkisuuden rajoitusten tulee olla välttämättömiä, ehdotetaan voimassa olevaa sääntelyä muutettavaksi tätä vastaavaksi, eli rajoitusten tulisi olla suojattavan edun vuoksi välttämättömiä tarpeellisten sijaan. Lisäksi voimassa olevan lain säännökseen nähden poistettaisiin ilmaisu ”ilman asiallista perustetta”. Perustuslaista seuraa, että julkisuusperiaatteen rajoitusten tulee aina perustua lakiin eivätkä muut perusteet näin ollen ole mahdollisia.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Voimassa olevaan lakiin nähden harkintavaltaa ohjaavaa säännöstä täydennettäisiin siten, että tiedonsaantia rajoittavan säännöksen tulkinnassa tulisi ottaa huomioon lain tarkoituksen ohella myös julkisuusperiaatteen merkitys kansanvaltaisessa oikeusvaltiossa. Vastaavaa muotoilua on käytetty sananvapauslaissa. Lisäyksellä korostettaisiin julkisuusperiaatteen liityntää perustuslain 2 §:ssä tarkoitettuun kansanvaltaisuuteen ja oikeusvaltioperiaatteeseen. Riittävän julkisuuden takaaminen on edellytys yksilöiden mahdollisuudelle vaikuttaa ja osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja tukee näin ollen kansanvaltaisuutta. Julkisuus on myös vallankäytön ja viranomaistoiminnan kritiikin ja valvonnan edellytys, joka osaltaan tukee oikeusvaltioperiaatteen toteutumista mahdollistamalla julkisen vallan käytön ja julkisen toiminnan valvonnan.

Voimassa olevan lain 1 §:n 2 momentissa on käsittelyjulkisuutta koskeva viittaussäännös, jonka mukaan oikeudesta seurata eduskunnan täysistuntoa, valtuuston ja muiden kunnallisten, hyvinvointialueen tai hyvinvointiyhtymän toimielinten kokouksia sekä tuomioistuinten ja kirkollisten toimielinten istuntoja säädetään erikseen. Säännöstä on aikanaan perusteltu sillä, että lain nimike viittaa viranomaisten toiminnan julkisuuteen kokonaisuutena, ja koska viranomaisten ja edustuksellisten elinten toiminnan julkisuus voi toteutua myös kokousten ja istuntojen julkisuutena, pykälän 2 momenttiin on sisällytetty viittaus asian käsittelyä koskeviin säännöksiin. Muilta osin laissa ei kuitenkaan ole asian käsittelyn julkisuutta koskevia säännöksiä. Jo voimassa olevaa lakia valmisteltaessa on katsottu, että käsittelyjulkisuus sopii paremmin säänneltäväksi niissä menettelysäädöksissä, joissa muutenkin säädetään asian käsittelystä viranomaisessa. Viittaussäännöstä ei näin ollen enää sisällytettäisi ehdotettuun uuteen lakiin.

2 §. *Lain tarkoitus*. Voimassa olevan lain 2 §:ssä säädetään lain soveltamisalasta ja 3 §:ssä lain tarkoituksesta. Lain soveltamisalaa koskeva 2 § on kuitenkin ollut sisällöltään enemmän lain sisältöä kuvaava, kun taas lain 4 ja 5 §:ssä on säädetty keskeisesti lain organisatorisesta ja asiallisesta soveltamisalasta. Voimassa olevan lain 2 ja 3 §:n säännökset ehdotetaan yhdistettäväksi ja pykälän otsikoksi tulisi lain tarkoitus.

Pykälän *1 momentin* säännös vastaisi pääosin voimassa olevan lain 2 §:n 1 momenttia ja kuvaa lain keskeisen sisällön. Säännöksen sanamuotoa ehdotetaan kuitenkin täsmennettäväksi salassapidon osalta. Voimassa olevan lain 2 §:n 1 momentin mukaan tässä laissa säädetään oikeudesta saada tieto viranomaisten julkisista asiakirjoista sekä viranomaisessa toimivan vaitiolovelvollisuudesta, asiakirjojen salassapidosta ja muista tietojen saantia koskevista yleisten ja yksityisten etujen suojaamiseksi välttämättömistä rajoituksista samoin kuin viranomaisten velvollisuuksista tämän lain tarkoituksen toteuttamiseksi. Viittaus asiakirjojen salassapitoon ehdotetaan korvattavaksi viittauksella asiakirjassa olevien tietojen salassapitoon. Muutos vastaa salassapitoa koskevan 28 §:n johdantolauseeseen ehdotettavaa muutosta ja korostaa ehdotetuista 7 ja 8 §:stä seuraavaa keskeistä lähtökohtaa, jonka mukaan, kun vain osa asiakirjasta on salassa pidettävä, tieto on annettava

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

asiakirjan julkisesta osasta, jos se on mahdollista niin, ettei salassa pidettävät tiedot paljastu. Lisäksi momentissa ei enää viitattaisi oikeuteen saada tieto viranomaisten julkisista asiakirjoista, vaan oikeuteen saada tieto viranomaisen asiakirjasta. Muutos kuvastaisi laissa tarkoitettujen tiedonsaantioikeuksien kohdistumista selkeämmin viranomaisen asiakirjassa olevaan julkiseen tietoon 7 §:n mukaisesti.

Momentissa ilmaistaan lain keskeinen sisältö. Laissa säädettäisiin oikeudesta saada tieto viranomaisten asiakirjoista. Maininnalla on haluttu korostaa lakiehdotuksen yhteyttä perustuslain 12 §:n 2 momenttiin. Laki olisi perustuslain 12 §:n 2 momentissa tarkoitetun tiedonsaantioikeuden toteuttamista sääntelevä yleislaki, ja se osoittaisi tietojen saamisen ulottuvuuden ja menettelytavat oikeuden toteuttamisessa.

Ehdotetun momentin mukaan laissa säädetään viranomaisessa toimivan vaitiolovelvollisuudesta, asiakirjassa olevien tietojen salassapidosta ja muista tietojen saantia koskevista yksityisten ja yleisten etujen suojaamiseksi välttämättömistä rajoituksista. Vaikka julkisuus onkin pääsääntö viranomaistoiminnassa, se ei voi olla poikkeukseton. Yhteiskunnassa on monia tärkeitä yleisiä ja yksityisiä etuja, joita julkisuus voisi loukata. Näillä eduilla on vaihtelevan kiinteä yhteys perustuslaissa säädettyihin perusoikeuksiin. Julkisuuslainsäädäntö on lisäksi vain yksi keino turvata yksilöiden ja yhteisöjen vaikutusmahdollisuudet sekä edut ja oikeudet. Edunvalvonnan mahdollisuuksia voidaan turvata myös erityisesti asianosaisten ja muiden kuulemiseen velvoittavien säännösten kautta.

Julkisuutta rajoittavat yleiset ja yksityiset edut ilmenevät erityisesti lakiehdotuksen 28 §:ssä olevista salassapitosäännöksistä. Yleisiä etuja ovat valtion turvallisuuden varmistaminen, Suomen kansainvälisten suhteiden ja talouspolitiikan hoitaminen, rikosten selvittäminen ja ehkäiseminen, julkinen taloudellinen etu, pääoma- ja rahoitusmarkkinoiden sekä rahoitus- ja vakuutusjärjestelmien toimivuus, viranomaisen tarkastus- ja valvontatoimen tehokkuus, luonnonarvojen suojelu, tiedonantajan luottamuksen suoja samoin kuin viranomaisten tasavertainen asema yksityiseen toiminnan harjoittajaan nähden sopimusosapuolena ja asianosaisena.

Yksityisiä etuja ovat yksityinen taloudellinen etu, tutkimus- ja kehittämisintressit sekä yksityiselämän suoja. Demokraattisen yhteiskunnan keskeisiin periaatteisiin kuuluu, että yksilöllä on oikeus yksityiselämän suojaan ja itsemääräämisoikeus. Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Momenttiin sisältyy lisäksi lakivaraus, jonka mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Yksityiselämän suojasta on määräykset myös Euroopan ihmisoikeussopimuksessa. Sen mukaan valtiolta edellytetään, että se itse pidättäytyy loukkaamasta kansalaisten yksityiselämää ja että se toimii yksityiselämän suojaamiseksi toisen loukkauksia vastaan. Euroopan unionin perusoikeuskirjassa säädetään yksityiselämän kunnioittamisesta ja henkilötietojen suojasta perusoikeutena. Henkilötietojen suojaa turvaa keskeisesti

yleinen tietosuoja-asetus. Yksityisyyden suoja kansainvälisissä sopimuksissa turvattuna ihmisoikeutena ja oikeudellisena velvoitteena edellyttää sen huomioon ottamista myös julkisuuslainsäädännössä.

Sääntelyn pääasiallisena kohteena ehdotetussa laissa on viranomaisella oleva tallennettu tieto eli viranomaisen asiakirjassa oleva tieto. Lakiin ehdotetaan otettaviksi myös yleiset säännökset virkamiesten ja muiden laissa tarkemmin määriteltyihin henkilöryhmiin kuuluvien vaitiolovelvollisuudesta.

Tiedonsaantioikeuden alkamista määrittelevät säännökset rajoittavat julkisuutta ajallisesti. Viranomaisilla tulee monipuolisen ja hyvän valmistelun varmistamiseksi olla mahdollisuus sisäiseen mielipiteenvaihtoon ja vaihtoehtojen etsimiseen ilman, että keskeneräisistä asiakirjoista olisi velvollisuus antaa tietoja.

Laki koskee viranomaisten toiminnan julkisuutta. Viranomainen määriteltäisiin lain 4 §:ssä, lain soveltamisesta muihin kuin viranomaisiin säädettäisiin 5 §:ssä ja viranomaisen asiakirja määriteltäisiin lain 6 §:ssä. Näistä säännöksistä johtuu, että lain soveltaminen ei riippuisi julkisen hallinnon organisaatiomuodosta tai siitä, katsotaanko orgaanin kuuluvan tavanomaisen viranomaiskäsitteen piiriin vai ei. Asiakirjan julkisuuteen ei myöskään vaikuttaisi, käyttääkö viranomainen tehtäviä hoitaessaan ostopalveluja vai hoitavatko tehtäviä viranomaisen palveluksessa olevat tai muutoin siinä toimivat henkilöt.

Ehdotettu laki sisältää säännökset myös viranomaisten velvollisuuksista edistää lain tarkoituksen toteutumista. Lain 2 §:n 2 momentin mukaan tarkoituksena on edistää viranomaisten toiminnan avoimuutta. Tästä syystä laissa olisi myös säännökset viranomaisten velvollisuudesta edistää tiedonsaannin toteutumista, kuten velvollisuudesta antaa tietoja asioiden valmistelusta ja viestintävelvoitteista.

Pykälän *2 momentissa* olisi varsinainen lain tarkoitusta määrittävä säännös, joka vastaisi pääosin voimassa olevan lain 3 §:ää. Tiedonsaantioikeuksien ja viranomaisten velvollisuuksien tarkoituksena on voimassa olevaa lakia vastaavasti toteuttaa avoimuutta viranomaisten toiminnassa sekä antaa yksilöille ja yhteisöille mahdollisuus valvoa julkisen vallan ja julkisten varojen käyttöä sekä viranomaisten toimintaa, muodostaa vapaasti mielipiteensä sekä vaikuttaa julkisen vallan käyttöä koskevaan päätöksentekoon ja valvoa oikeuksiaan ja etujaan. Voimassa olevaan lakiin nähden säännökseen ehdotetaan lisättävän lain tarkoitukseksi julkisen vallan ja varojen käytön valvonnan ohella myös viranomaisten toiminnan valvominen.

Säännöksessä määritellään, missä tarkoituksessa ehdotetun lain tiedonsaantioikeuksista ja viranomaisten velvollisuuksista säädettäisiin. Siten siinä ilmaistaisiin julkisuusperiaatteen keskeisimmät tehtävät. Säännöksen tarkoituksena ei kuitenkaan ole tyhjentävästi

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

määritellä julkisuusperiaatteen tehtäviä siten, että ainoastaan säännöksessä nimenomaisesti mainitut tarkoitukset olisivat julkisuusperiaatteen kannalta olennaisia ja että ainoastaan suoraan näitä tarkoituksia palvelevien tietojen tulisi olla julkisia. Tällaisia muita tietoja voivat olla esimerkiksi julkiset henkilötiedot, eli sellaiset henkilötiedot, joita ei ole erikseen säädetty salassa pidettäväksi. Julkisuusperiaate asettaa lähtökohdaksi ja olettamaksi viranomaisen hallussa olevien kaikkien asiakirjojen ja muiden tallenteiden julkisuuden, ja vain välttämättömät rajoitukset julkisuuteen ovat mahdollisia. Pykälä ei olisi yksinomaan toteava, vaan se olisi ehdotetun 1 §:n 2 momentin mukaan otettava huomioon käytännön soveltamistilanteissa. Oikeuskäytännössä lain tarkoitus on nimenomaisesti huomioitu salassapitosäännösten tulkintaa (KHO 2002:90) tai viranomaisen asiakirjan määritelmän tulkintaa ohjaavana säännöksenä (KHO 2016:207).

Oikeus saada tieto viranomaisten asiakirjoista on perusoikeus. Perinteisenä ja edelleen keskeisenä keinona toteuttaa viranomaisen toiminnan julkisuutta ovat tiedonsaantioikeutta koskevat säännökset. Viranomaisten tietoaineistojen korkea laatu on edellytys sen varmistamisessa, että yksilöiden ja yhteisöjen oikeusturva toteutuu ja että yhteiskuntapoliittinen päätöksenteko voi perustua kelvolliseen tietopohjaan ja siten johtaa toivottuihin vaikutuksiin. Nykyisin tätä turvataan erityisesti tiedonhallintalain säännöksillä, joiden tarkoituksena on viranomaisten tietoaineistojen yhdenmukainen ja laadukas hallinta sekä tietoturvallinen käsittely julkisuusperiaatteen toteuttamiseksi. Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien toteutuminen. Tämän vuoksi lain keskeisenä tarkoituksena olisi edelleen toteuttaa avoimuutta viranomaisten toiminnassa myös muilla tavoin kuin perinteisen asiakirjajulkisuuden kautta.

Julkisuusperiaatteen tarkoituksena on perinteisesti pidetty viranomaisten toiminnan valvontaa. Ehdotuksen mukaan säännösten tarkoituksena olisikin antaa mahdollisuudet valvoa julkisen vallan käyttöä. Julkinen valta edistää yhteiskunnallisesti tärkeinä pidettyjä tarkoituksia osoittamalla varoja niihin. Julkisten varojen käytön merkityksen vuoksi julkisuusperiaatteen tarkoituksen määrittelyssä olisi mainitta myös julkisten varojen käytön valvonnasta. Jatkossa lain tarkoitusta osoittavassa säännöksessä viitattaisiin julkisen vallan ja julkisten varojen käytön valvonnan lisäksi nimenomaisesti myös viranomaisten toiminnan valvontaan. Perustuslain 12 §:n 2 momentti asettaa viranomaisten hallussa olevien asiakirjojen julkisuuden lähtökohdaksi erottelematta sitä, missä tarkoituksessa asiakirjat on laadittu. Voimassa olevan lain viranomaisen asiakirjan määritelmä ei myöskään sisällä erottelua siitä, onko asiakirja laadittu esimerkiksi hallintopäätöksen valmistelussa vai osana muuta hallintotoimintaa. Ehdotuksella laajennettaisiin lisäksi lain organisatorista soveltamisalaa julkisen hallintotehtävän hoitamiseen kokonaisuudessaan ja lisäksi julkisyhteisön määräysvallassa oleviin yhteisöihin ja säätiöihin tietyin rajoituksin. Edellä mainittujen syiden vuoksi myös lain tarkoitusta koskevaa säännöstä päivitettäisiin.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Lain keskeisenä tarkoituksena olisi mahdollistaa julkisen vallan ja varojen käytön ohella viranomaisen toiminnan valvominen. Tämä kattaisi muun muassa perustuslain 124 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamisen asianmukaisen valvonnan. Lisäksi julkisyhteisön määräysvallassa olevat yhteisöt ja säätiöt ovat osa viranomaisen toimintaa. Laki mahdollistaisi myös näiden toiminnan valvonnan.

Demokraattisen yhteiskunnan perusperiaatteita ja perustuslakiin kirjattuja perusoikeuksia on, että jokaisella on oikeus vapaasti muodostaa ja ilmaista mielipiteensä yhteisistä asioista ja vaikuttaa niihin. Demokraattisen hallintomallin mukaisesti yhteiskunnallisesti keskeisten päätösten tulisi perustua yhteiskuntaoloja luotettavasti kuvaavaan tietoon perustuvaan julkiseen ja kaikille avoimeen keskusteluun. Tämä edellyttää, että yksilöillä ja heitä edustavilla yhteisöillä on mahdollisuus saada riittävästi tietoa viranomaistoiminnasta, julkisten tehtävien hoitamisesta ja julkista valtaa käyttävien orgaanien toiminnasta sekä yhteiskuntaoloista. Perustuslain 12 §:n 1 momentin mukaan sananvapaus sisältää myös oikeuden hankkia tietoa. Edellä mainittujen syiden vuoksi pykälässä todettaisiin lain säännösten tarkoituksena olevan antaa yksilöille ja yhteisöille mahdollisuudet muodostaa vapaasti mielipiteensä.

Yleisen tiedonvälityksen avulla huolehditaan viestinnästä yhteiskunnassa. Tämä tapahtuu muun muassa erilaisten tiedotusvälineiden, kuten lehdistön, radion ja television sekä myös yleisen tietoverkon välityksellä. Yleisen tiedonvälityksen tehtävänä on seurata viranomaisten toimintaa, hankkia siitä tietoja ja välittää niitä yleisölle. Mahdollisimman laaja oikeus saada tietoja viranomaisten toiminnasta on omiaan parantamaan myös yleisen tiedonvälityksen mahdollisuuksia suoriutua tehtävästään. Yleisen tiedonvälityksen merkityksestä huolimatta ei pykälään ole otettu sitä koskevaa mainintaa, koska lain tarkoituksena ei ole säännellä tiedonvälitystä, vaan turvata joukkoviestimien mahdollisuudet saada tietoja viranomaisten toiminnasta.

Ehdotetun sääntelyn tarkoituksena on antaa yksilöille ja yhteisöille mahdollisuus vaikuttaa julkisen vallan käyttöä koskevaan päätöksentekoon ja valvoa oikeuksiaan ja etujaan. Nämä tiedonsaantioikeudet liittyvät kiinteästi osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksiin sekä oikeusturvan valvontaan. Mahdollisuudet vaikuttaa julkisen vallan käyttöä koskevaan päätöksentekoon riippuvat tiedonsaantioikeuksien lisäksi siitä, minkälaisesta päätöksenteosta on kysymys ja minkälaisia menettelysäännöksiä asiassa noudatetaan. Pykälässä vaikutusmahdollisuuksilla tarkoitetaan varsinaisen prosessiin osallistumisen lisäksi yleisempiäkin vaikuttamiskeinoja, esimerkiksi kansalaistoimintaa ja vaikuttamista tiedotusvälineiden kautta.

Tiedon saaminen erityisesti valmisteilla olevista asioista on myös omiaan parantamaan yksilöiden ja heitä edustavien organisaatioiden mahdollisuuksia valvoa etujaan lainvalmistelussa ja muussa heihin vaikuttavien tai heille muutoin merkityksellisten asioiden

valmistelussa. Erilaisten näkökulmien huomioon ottaminen jo valmisteluvaiheessa voi osaltaan parantaa tehtävien ratkaisujen laatua sekä edesauttaa päätösten toteuttamista ja yleistä hyväksyttävyyttä. Tiedonsaantimahdollisuuksilla voitaneenkin katsoa olevan Suomessa suuri merkitys, koska keskeiset ratkaisut pyritään tekemään yhteistyössä ja -ymmärryksessä keskeisten intressiorganisaatioiden kanssa.

Yksilöiden ja yhteisöjen oikeuksien ja etujen valvonta perustuu yleisiä osallistumis- ja vaikutuskeinoja selvemmin yksilöiden ja yhteisöjen asemaan asianosaisina tietyssä viranomaisen käsiteltävänä olevassa tai olleessa asiassa. Lakiehdotus sisältää myös säännökset asianosaisen tiedonsaantioikeuksista. Asianosaisen tiedonsaantioikeus on oikeussuojakeino, jonka avulla asianosainen voi valvoa oikeuksiaan ja etujaan häntä välittömästi koskevassa asiassa. Julkisuutta pidetään myös takeena oikeudenmukaiselle oikeudenkäynnille, mikä ilmenee perustuslain 21 §:n 2 momentista ja kansainvälisistä ihmisoikeussopimuksista.

Tietojen uudelleenkäyttö ei kuulu laissa erikseen säädettyihin tarkoituksiin, mutta laissa ei kuitenkaan rajoiteta julkisen tiedon käyttötapoja tai -tarkoituksia. Julkisuusperiaate ja tietojen julkisuus sisältävät lähtökohtaisesti myös oikeuden käyttää asiakirjassa olevia tietoja, jollei muusta sääntelystä, kuten henkilötietojen suojaa tai esimerkiksi tekijänoikeutta koskevista säännöksistä muuta johdu (HaVM 10/2021 vp, s. 4). Uudelleenlaadittu avoimen datan direktiivi kumosi Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäytöstä (EY) 2003/98 (jäljempänä *PSI-direktiivi*). Avoimen datan direktiivin sisältämät vähimmäisvelvoitteet ovat, siltä osin kuin voimassa ollut kansallinen lainsäädäntö ei niitä jo täyttänyt, saatettu kansallisesti voimaan lailla julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain muuttamisesta (710/2021), lailla viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 ja 34 §:n muuttamisesta (711/2021), lailla eräitä yleishyödyllisiä palveluita tuottavien yritysten tiedon uudelleenkäytöstä (712/2021) ja lailla julkisin varoin tuotettujen tutkimusaineistojen uudelleenkäytöstä (713/2021). Julkisuuslain ja avoimen datan direktiivin välinen yhteys perustuu jo aiemmin tehtyihin ratkaisuihin PSI-direktiivin täytäntöönpanosta, eikä lainsäädäntöön tältä osin ehdoteta muutosta.

3 §. *Suhde muuhun lainsäädäntöön*. Ehdotettu pykälä olisi voimassa olevaan lakiin nähden uusi. Sen 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi lain säännösten suhteesta muualla laissa säädettyyn. Ehdotus vastaisi sisällöllisesti nykytilaa, mutta lain toissijaisuus ilmaistaisiin selkeämmin verrattuna pelkkään voimassa olevan lain 1 §:n mukaiseen julkisuusperiaatteen muotoiluun.

Laki on tarkoitettu viranomaisten asiakirjojen julkisuutta säänteleväksi perustuslaissa säädettyä perusoikeutta toteuttavaksi hallinnon yleislaiksi, josta voidaan poiketa vain lailla. Hallinnon yleislait edesauttavat ylläpitämään selkeää lainsäädäntöä ja estävät sääntelyn

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

hajautumista ja normitulvaa. Yleislakien perustuslainmukaisuuden vuoksi yleislakeihin nojautuminen on lainvalmistelussa keskeinen lähtökohta. Voimassa olevassa laissa lähtökohtana on ollut, että lain säännöksistä poikettaisiin vain niiltä osin kuin lain säännöksissä on nimenomainen viittaus erikseen muussa laissa annettuihin säännöksiin. Sääntelyn selkeyttämiseksi edellä mainitusta lähtökohdasta luovuttaisiin, mutta jatkossakin yleislain säännöksistä voitaisiin poiketa erityisestä, painavasta syystä. Siten esimerkiksi salassapitoperusteista ja salassapitoajoista voitaisiin säätää erityislaeissa, joskin eduskunta on suhtautunut pidättyvästi tietojen salassapitoa koskevien säännösten sijoittamiseen erityislainsäädäntöön (EV 303/1998 vp, PeVL 62/2018 vp ja PeVL 7/2019 vp). Samoin tiedonsaantioikeuden alkamisen ajankohta voitaisiin määritellä lakiehdotuksesta poikkeavasti tai ehdotettavista henkilötietojen suojan vuoksi säädettävistä menettelysäännöksistä voitaisiin poiketa.

Tämän lain säännöksiä on sovellettava täydentävästi erityissäännösten rinnalla aina silloin, kun erityislaissa ei ole yleislaista poikkeavaa nimenomaista erityissäännöstä. Erityissäännöksiä tulisi niitä laadittaessa arvioida perustuslain perusoikeussäännösten kannalta, eivätkä ne saa olla ristiriidassa perusoikeussäännösten kanssa. Perustuslain 12 §:n 2 momentti merkitsee sitä, että viranomaisten asiakirjojen julkisuudesta ei voi säätää asetuksella. Poikkeuksista julkisuuslakiin voidaan säätää erityislaissa tai toisessa yleislaissa. Se, milloin toisessa yleislaissa oleva säännös tulee sovellettavaksi, edellyttää tapauskohtaista harkintaa. Kahdesta yleislaista tulee yleensä sovellettavaksi se, jossa tietystä kysymyksestä säädetään yksityiskohtaisemmin.

Pykälä osoittaisi myös selkeämmin lain suhdetta muuhun keskeiseen informaatio-oikeudelliseen sääntelyyn. Pykälän *2 momenttiin* otettaisiin viittaussäännös, joka vastaa voimassa olevan lain 2 §:n 2 momenttia. Viranomaisen tiedonhallinnasta säädetään tiedonhallintalaissa.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin selventävästi sääntelyn suhteesta henkilötietojen suojaa koskevaan sääntelyyn. Julkisuuslaissa säädettäisiin oikeudesta saada henkilötieto viranomaisen asiakirjasta ja menettelystä luovutettaessa henkilötieto viranomaisen asiakirjasta. Oikeus saada henkilötieto määräytyy keskeisesti lain 7 §:n mukaan, jonka perusteella jokaisella on oikeus saada viranomaisen asiakirjasta tieto, joka on julkinen. Jos kyse on viranomaisen asiakirjassa olevasta henkilötiedosta, joka ei ole salassa pidettävä, on jokaisella lähtökohtaisesti oikeus saada kyseinen tieto. Tässä laissa säädettäisiin lisäksi menettelystä luovutettaessa henkilötieto viranomaisen asiakirjasta. Laki muodostaisi tältä osin erityissääntelyn suhteessa henkilötietojen suojaa koskevaan yleislainsäädäntöön. Lain 15 §:ssä säädettäisiin tyhjentävästi menettelysäännöksistä, jotka koskevat tiedon pyytämistä ja luovuttamista tämän lain perusteella julkisia henkilötietoja sisältävästä

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

asiakirjasta. Menettelysäännöksillä sovitetaan keskeisesti yhteen henkilötietojen julkisuus henkilötietojen suojaa koskevien muiden säännösten kanssa. Vaikka henkilötieto olisi julkinen, sen luovuttamiseen saattaa kuitenkin liittyä rajoituksia, joista säädetään 15 §:ssä.

Momentissa todettaisiin selventävästi, että muusta henkilötietojen suojaamisesta ja käsittelystä säädetään erikseen. Henkilötietojen suojaamisesta ja käsittelystä säädetään yleisessä tietosuoja-asetuksessa, tietosuojalaissa ja henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetussa laissa (1054/2018). Lisäksi käsittelystä ja erityisistä suojatoimista säädetään edellä mainittuja säädöksiä täsmentävissä ja täydentävissä sekä tietosuojalaista ja henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetusta laista poikkeavissa erityislaeissa. Viranomaisen luovuttaman henkilötiedon käsittelyyn sovelletaan henkilötietojen suojaa koskevaa lainsäädäntöä kyseisen lainsäädännön soveltamisalan mukaisesti. Sen jälkeen, kun viranomainen on luovuttanut henkilötiedon tietopyynnön perusteella ja tässä laissa säädettyjen julkista henkilötietoa koskevien pyytämistä ja luovuttamista koskevien edellytysten mukaisesti, tulee tiedonsaajan ottaa huomioon, että hänen suorittamaan henkilötietojen käsittelyyn saattaa soveltua henkilötietojen suojaa koskeva sääntely. Jos tiedon pyytänyt henkilö esimerkiksi käsittelee saatuja henkilötietoja yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisesti yksinomaan henkilökohtaiseen tarkoitukseen, yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisalasta seuraa, että asetusta ei tällöin sovelleta kyseiseen käsittelyyn. Mikäli käsittelyä ei suoriteta yksinomaan henkilökohtaiseen tarkoitukseen, voi henkilötietojen suojaa koskeva sääntely tulla sovellettavaksi tällaiseen käsittelyyn.

Pykälän *4 momentissa* säädettäisiin informatiivisesti siitä, että viranomaisen asiakirjassa olevan henkilötiedon luovuttamisesta yleisessä tietoverkossa jokaisen saataville säädetään erikseen. Ehdotetussa lain 15 §:ssä säädettäisiin yleiset reunaehdot viranomaisen asiakirjaan sisältyvän henkilötiedon luovuttamiselle. Sääntely ei kuitenkaan mahdollistaisi tietojen luovuttamista yleisessä tietoverkossa jokaisen saataville, vaan jatkossakin tästä tulisi aina säätää erikseen. Valtiosääntöisistä syistä henkilötietojen julkaisemisesta yleisessä tietoverkossa jokaisen saataville tulisi säätää erikseen siten, että tällaiselle henkilötietojen luovutukselle perustuslakivaliokunnan käytännössä asetetut edellytykset täyttyvät (PeVL 17/2021 vp, PeVL 2/2017 vp, PeVL 32/2008 vp). Tämän lain 5 luvussa säädettäisiin eräistä tilanteista, joissa henkilötietoja voitaisiin luovuttaa saattamalla niitä jokaisen saataville yleisessä tietoverkossa.

4 §. *Viranomaiset*. Voimassa olevan lain 4 §:ssä määritellään ne organisaatiot, joiden asiakirjoihin lakia sovelletaan. Viranomaisen käsite on pykälässä määritelty julkisuusperiaatteen tarkoituksesta ja tavoitteista käsin, eikä sillä ole tarkoitettu olevan vaikutusta muun kuin asiakirjojen julkisuutta määrittelevän lainsäädännön soveltamiseen. Laki on myös rakennettu viranomaisten erillisyyden periaatteelle. Viranomaiset ovat lakia sovellettaessa toisiinsa nähden itsenäisiä. Tällä on merkitystä erityisesti valmistelun julkisuuden kannalta.

Pykälän merkitys on siis kaksijakoinen: toisaalta se määrittää organisatorisen soveltamisalan laajuuden ja toisaalta tekee rajavetoa viranomaisten välille niiden erillisyyden näkökulmasta.

Lain soveltamisalaan kuuluvat viranomaiset on määritelty organisatorisin perustein. Siten laissa tarkoitetun viranomaiskäsitteen piiriin kuuluvat sellaiset julkisoikeudelliset orgaanit, joiden viranomaisasema on johdettavissa suoraan niiden perustamista ja järjestysmuotoa sekä tehtäviä koskevista säännöksistä. Julkisuuslain soveltamisesta eri toimijoihin on säädetty myös lukuisissa lainsäädäntöön sisältyvissä erityissäännöksissä.

Organisatorisen soveltamisalan näkökulmasta huomionarvoista on myös viranomaisen asiakirjan käsitteen kautta tapahtuva soveltamisalan laajeneminen. Viranomaisen asiakirjojen julkisuuteen ei vaikuta se, käyttääkö viranomainen ostopalveluja tai muita toimeksiantoja tehtäviensä hoitamiseksi. Toimeksiantotehtävää suorittavaa ei kuitenkaan rinnasteta tässä pykälässä viranomaiseen, vaan lain 6 §:n 3 momentissa todettaisiin, että viranomaisen asiakirjana pidettäisiin sellaistakin asiakirjaa, joka on annettu toimeksiantotehtävää varten tai joka on syntynyt toimeksiantotehtävän johdosta.

Viranomaisia ovat voimassa olevan lain 4 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan valtion hallintoviranomaiset sekä muut valtion virastot ja laitokset. Pykälän *1 momentin 1 kohdan* muotoilua yksinkertaistettaisiin vastaamaan esimerkiksi hallintolaissa omaksuttua tapaa. Valtion hallinnon rakenne on muuttunut voimassa olevan lain säätämisen jälkeen eikä nykylain perusteluissa esimerkkeinä mainittuja viranomaisia ole suurelta osin ainakaan sanotuilla nimillä olemassa. Hallintolaissa omaksuttu sääntelyratkaisu olisi joustava myös julkisuuslaissa. Valtion viranomaisen käsitteen sisältö mukautuisi vastaamaan kulloisiakin valtion viranomaisia ilman tarvetta eritellä toiminnan tarkempaa organisointimuotoa.

Valtion viranomaisia ovat valtion keskushallintoviranomaiset, eli valtioneuvosto ja ministeriöt. Ministeriöiden alaisista keskushallinnon virastoista säädetään kustakin erikseen. Henkilöstömäärällä mitattuna suurimpia keskushallinnon virastoja ovat Puolustusvoimat, Verohallinto ja Rajavartiolaitos. Lisäksi ministeriöiden yhteydessä toimii erilaisia valtuutettuja ja lautakuntia, jotka ovat myös julkisuuslaissa tarkoitettuja viranomaisia. Valtioneuvoston oikeuskansleri on valtioneuvostoon ja ministeriöihin nähden eri viranomainen.

Valtion aluehallinnossa viranomaistehtäviä hoitavat aluehallintovirastot sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset. Valtion paikallishallinnon virastojen toimialueet ovat viime vuosina laajentuneet ja ne ovat pääosin maakuntien laajuisia tai laajempia. Useiden nykyisten paikallishallintoviranomaisten virastorakenteeseen on tekeillä muutoksia siten, että niiden toimivalta muutetaan valtakunnalliseksi ja virastolla on toimipisteitä koko maan alueella. Syyttäjälaitos toimii yhtenä virastona ja maistraatit yhdessä

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Väestörekisterikeskuksen kanssa ovat yhdistyneet valtakunnalliseksi Digi- ja väestötietovirastoksi. Myös ulosottotoimi on organisoitu yksiportaiseksi valtakunnalliseksi virastoksi eli Ulosottolaitokseksi. Valtion paikallishallinnon virastoja ovat poliisilaitokset.

Julkisuuslakia sovelletaan myös valtion talousarvion ulkopuolisiin rahastoihin, vaikka rahasto sellaisenaan ei muodosta julkisuuslain tarkoittamaa viranomaista. Tällaisia ovat esimerkiksi Valtion asuntorahasto, Valtion Eläkerahasto, Huoltovarmuusrahasto, Maatalouden interventiorahasto, Maatilatalouden kehittämisrahasto, Valtiontakuurahasto ja Rahoitusvakausrahasto. Viranomaiseksi voidaan katsoa rahaston hallinnosta ja päätöksenteosta vastaava toimielin, esimerkiksi rahaston hallitus tai johtokunta tai muu viranomainen, joka hallinnoi rahastoa.

Viranomaisiin luettaisiin 4 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan myös valtion liikelaitokset. Perustuslain 84 §:n 4 momentin mukaan valtion liikelaitosten toiminnan ja talouden yleisistä perusteista säädetään lailla. Liikelaitoksia koskevia tuloarvioita ja määrärahoja otetaan talousarvioon vain siltä osin kuin lailla säädetään. Eduskunta hyväksyy talousarvion käsittelyn yhteydessä liikelaitosten keskeiset palvelutavoitteet ja muut toimintatavoitteet. Valtion liikelaitoksia ovat Metsähallitus, Senaatti-kiinteistöt ja sen tytärliikelaitoksena toimiva Puolustuskiinteistöt.

Voimassa olevan lain säätämisaikaan on katsottu, että julkisuuslain säännösten soveltaminen valtion liikelaitoksiin on tärkeää, jotta voidaan valvoa niiden lakisääteisten tehtävien hoitamista sekä julkisten varojen käyttöä. Johdonmukaisena pidettiin myös kunnan liikelaitosten kanssa yhdenmukaista sääntelyratkaisua. Lain soveltamisesta valtion liikelaitoksiin aiheutuvien mahdollisten ongelmien katsottiin olevan hoidettavissa salassapitosäännösten avulla. Koska valtion liikelaitoksien määrä on vähäinen, ei niiden sääntely omana alakohtanaan ole enää tarkoituksenmukaista.

Viranomaisiin kuuluisivat 1 momentin *2 kohdan* mukaan kunnan ja kuntayhtymän viranomaiset. Kuntien viranomaiset ovat useimmiten monijäsenisiä kunnan toimielimiä, kuten valtuusto ja kunnanhallitus sekä lautakunta, johtokunta ja toimikunta. Vastaavasti viranomaisiin kuuluisivat kuntayhtymien viranomaiset ja toimielimet. Kunnan ja kuntayhtymän viranomaisen määrittely on viime kädessä johdettavissa siitä, onko tällä orgaanilla oikeudelliseen normiin perustuvia tehtäviä ja toimivaltaa. Kunnan sisäisillä vapaamuotoisilla apu- ja valmisteluelimillä, kuten sisäisillä työryhmillä ja johtoryhmillä, ei voi olla tällä tavoin määriteltyjä tehtäviä ja toimivaltaa, joten niitä ei pidetä laissa tarkoitettuina viranomaisina. Laissa tarkoitettuina viranomaisina ei pidetä myöskään kuntalain nojalla asetettavia vaikuttamistoimielimiä, eli nuorisovaltuustoa, vammaisneuvostoa ja vanhusneuvostoa. Vaikuttamistoimielimet eivät ole kunnan varsinaisia toimielimiä, eivätkä siten viranomaisia, joille voitaisiin siirtää toimivaltaa hallintopäätösten tekemiseen. Toisaalta kunnan yksittäinen viranhaltija, kuten kunnanjohtaja tai rakennustarkastaja taikka

luottamushenkilö, esimerkiksi lautakunnan puheenjohtaja, on kunnan viranomainen, jos hänellä on itsenäistä toimivaltaa. Valtuusto voi siirtää kuntalain 91 §:n mukaan hallintosäännöllä toimivaltaansa muille toimielimille sekä luottamushenkilöille ja viranhaltijoille. Hallintosäännössä voidaan antaa oikeus siirtää toimivaltaa edelleen. Asiassa, joka sisältää hallinnollisen pakon käyttämistä, voidaan toimivaltaa siirtää kuntalain 91 §:n 3 momentin mukaan vain toimielimelle.

Kunnallisia palveluja tuottavat liikelaitokset, kuten kunnallinen vesilaitos, kuuluu kunnan organisaatioon eikä ole kunnasta erillinen oikeushenkilö. Liikelaitosten hallinto järjestetään hallintosäännössä kuten muukin kunnan hallinto. Siksi liikelaitoksiin sovelletaan kunnan viranomaisia koskevia säännöksiä.

Momentin *3 kohdan* mukaan lain mukaisia viranomaisia olisivat hyvinvointialueen ja hyvinvointiyhtymän viranomaiset. Perussäännökset hyvinvointialueiden ja hyvinvointiyhtymien viranomaisista ovat hyvinvointialueesta annetussa laissa (611/2021). Julkisuuslain soveltamisalan piiriin kuuluvia hyvinvointialueiden viranomaisia olisivat monijäseniset toimielimet, kuten aluevaltuusto, aluehallitus sekä hyvinvointialueen tehtäviä hoitavat lautakunnat, johtokunnat ja niiden jaostot. Myös hyvinvointialuejohtaja tai hyvinvointialueen muu viranhaltija taikka luottamushenkilö olisi julkisuuslaissa tarkoitettu viranomainen, jos hänellä on itsenäistä toimivaltaa. Julkisuuslain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettuja viranomaisia olisivat vastaavasti hyvinvointiyhtymien toimielimet ja muut viranomaiset. Sen sijaan hyvinvointialueesta annetun lain nojalla asetettavat vaikuttamistoimielimet, eli nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto, eivät ole hyvinvointialueen varsinaisia toimielimiä, eikä niitä pidetä laissa tarkoitettuina viranomaisina.

Viranomaisia olisivat lain 4 §:n 1 momentin *4 kohdan* mukaan tuomioistuimet ja valitusasioita käsittelevät lautakunnat. Tuomioistuimet eivät ole valtion hallintoviranomaisia, vaan ne ovat hallinnosta riippumattomia ja niille on perustuslaissa asetettu muusta julkisesta vallasta olennaisesti poikkeava tehtävä. Julkisuuslain kyseistä lakia varten säädettyyn viranomaisen määritelmään ne kuitenkin lukeutuvat. Tuomioistuimet soveltavat myös oikeudenkäynnin julkisuutta koskevia lakeja, joissa säädetään julkisuuslakiin nähden erityislakeina oikeudenkäyntiasiakirjojen julkisuudesta (laki oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa (370/2007) ja laki oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa). Yleisten tuomioistuinten (käräjäoikeudet, hovioikeudet, korkein oikeus) lisäksi tähän ryhmään kuuluvat myös hallintotuomioistuimet (hallinto-oikeudet ja korkein hallinto-oikeus) sekä erityistuomioistuimet (markkinaoikeus, työtuomioistuin ja vakuutusoikeus sekä valtakunnanoikeus).

Voimassa olevassa laissa käytetty lainkäyttöelimiä koskeva termi ehdotetaan korvattavaksi täsmällisemmällä ilmaisulla valitusasioita käsittelemään perustetuista lautakunnista. Samaa ilmaisua käytetään myös oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa

laissa. Valitusasioita käsittelemään perustettuja lautakuntia ovat toimeentuloturva-asioita käsittelevät muutoksenhakulautakunnat, joita ovat sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta, työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta, tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakunta ja opintotuen muutoksenhakulautakunta. Muita muutoksenhakulautakuntia ovat kutsunta-asiain keskuslautakunta, kuvaohjelmalautakunta, opiskelijoiden oikeusturvalautakunta ja puutavaran mittauslautakunta.

Laki koskisi 4 §:n 1 momentin *5 kohdan* mukaan myös eduskunnan virastoja. Voimassa olevassa laissa mainitaan virastojen ohella eduskunnan laitokset. Eduskunnan virastoilla ja laitoksilla on tarkoitettu samaa kuin eduskunnan virkamiehistä annetussa laissa (1197/2003). Lain 2 §:n 2 momentin mukaan eduskunnan virastoja ovat eduskunnan kanslia ja eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia sekä eduskunnan yhteydessä olevat valtiontalouden tarkastusvirasto ja kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin asioiden tutkimuslaitos, joka käyttää nimeä Ulkopoliittinen instituutti. Eduskunnan kirjasto on kuulunut vuodesta 2001 alkaen eduskunnan kansliaan. Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnalla on sihteeristö eduskunnan kanslian kansainvälisellä osastolla. Koska edellä mainitussa laissa viitataan ainoastaan eduskunnan virastoihin, ei myöskään julkisuuslaissa viitattaisi enää eduskunnan laitoksiin vaan ainoastaan virastoihin.

Eduskunnan valiokuntien asiakirjojen julkisuuteen vaikuttavat säännökset jäisivät edelleenkin osaksi eduskuntaa koskevia säädöksiä. Eduskunnan kanslia on edellä todetuin tavoin lainkohdassa tarkoitettu virasto. Eduskunnan kansliassa käsitellään kuitenkin runsaasti valtiopäiväasiakirjoja, joiden julkisuus ei määräydy julkisuuslain mukaan, vaan perustuslain 50 §:n ja eduskunnan työjärjestyksen 43 a–c §:n mukaan.

Lain 4 §:n 1 momentin *6 kohdan* mukaan viranomaisia olisivat itsenäiset julkisoikeudelliset laitokset ja muut itsenäiset julkisoikeudelliset toimielimet. Voimassa olevasta laista poiketen ehdotetaan, että kohdassa ei enää lueteltaisi esimerkinomaisesti julkisoikeudellisia laitoksia. Säännöksen selventämiseksi kohdassa mainittaisiin ainoastaan itsenäiset julkisoikeudelliset laitokset ja muut itsenäiset julkisoikeudelliset toimielimet.

Itsenäiset julkisoikeudelliset laitokset ovat oikeushenkilöitä, joiden järjestysmuodosta, toimielimistä ja tehtävistä säädetään niitä koskevissa säädöksissä. Ne suorittavat niin sanotun välillisen julkisen hallinnon tehtäviä eli julkisia tehtäviä, jotka on uskottu varsinaisen hallintokoneiston ulkopuolella oleville orgaaneille. Valtion toimintaan liittyviä itsenäisiä julkisoikeudellisia laitoksia ovat muun muassa Suomen Pankki, Kansaneläkelaitos ja Työterveyslaitos. Julkisoikeudellisia laitoksia on myös kunnallisessa toiminnassa. Esimerkkinä voidaan mainita Kuntien takauskeskus.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Määritelmän kattavuuden vuoksi itsenäisten julkisoikeudellisten laitosten rinnalla kohdassa mainittaisiin muut itsenäiset julkisoikeudelliset toimielimet. Esimerkiksi kunnallinen työmarkkinalaitos on nykyään julkisoikeudellinen yhteisö Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT. Määritelmä kattaisi siis myös muut julkisoikeudelliset yhteisöt kuin laitoksiksi organisoidut yhteisöt.

Julkisoikeudelliset yliopistot ovat nykyisin yliopistolain 1 §:n 3 momentin mukaan julkisoikeudellisia laitoksia. Yliopistolain ohella säätiölakia soveltavia säätiöyliopistoja ovat Aalto-yliopisto ja Tampereen yliopisto. Julkisoikeudellisten yliopistojen lisäksi julkisuuslakia sovelletaan yliopistolain 30 §:n 2 momentin perusteella myös säätiöyliopistoihin ja ammattikorkeakoululain (932/2014) 21 §:n 2 momentin perusteella ammattikorkeakouluihin ja niiden ylioppilas- ja opiskelijakuntiin.

Voimassa olevan lain 4 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan lakia ei sovelleta suoraan Eläketurvakeskukseen eikä Maatalousyrittäjien eläkelaitokseen, vaan niiden hallussa olevien asiakirjojen julkisuus määräytyy 4 §:n 2 momentin mukaan. Tätä on pidetty tarkoituksenmukaisimpana ratkaisuna sen vuoksi, että asiakirjojen julkisuus määräytyisi samoin perustein työeläkelaitoksissa ja Eläketurvakeskuksessa. Ehdotetun 6 kohdan mukaan Eläketurvakeskuksen ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen asiakirjoihin lakia sovellettaisiin jatkossakin samoin perustein kuin työeläkelaitoksissa eli 5 §:ssä säädetyllä tavalla.

Lain 4 §:n 1 momentin *7 kohdan* mukaan laissa tarkoitettuja viranomaisia olisivat lain tai asetuksen taikka valtion viranomaisen, tuomioistuimen tai valitusasioita käsittelevän lautakunnan päätöksen perusteella tiettyä tehtävää itsenäisesti hoitamaan asetetut lautakunnat, neuvottelukunnat, komiteat, toimikunnat, työryhmät, toimitusmiehet, kunnan, kuntayhtymän, hyvinvointialueen ja hyvinvointiyhtymän tilintarkastajat sekä muut niihin verrattavat toimielimet.

Kuuluakseen 7 kohdassa tarkoitettujen viranomaiseksi julkisuuslaissa katsottavien toimielimien joukkoon, tulee kahden eri edellytyksen täyttyä samanaikaisesti. Ensinnäkin toimielimen asettajan täytyy olla jokin kohdassa mainituista viranomaisista ja toiseksi toimielimen tulee hoitaa tehtäviään itsenäisesti. Toimielimet voivat olla nimikkeeltään hyvin erilaisia. Kohdassa on mainittu eräitä tyypillisimpiä nimeltä. Nimike ei ole kuitenkaan ratkaiseva vaan tehtävän itsenäisyys. Toimielimen aseman itsenäisyyden arviointi on viime kädessä riippuvainen sen toimeksiannosta ja sen muotoilusta. Esimerkiksi ministeriön tiettyä lainvalmistelutehtävää varten asetettu työryhmä on julkisuuslain näkökulmasta ministeriöstä erillinen viranomainen. Pelkästään se, että valmistelu tapahtuu useamman virkamiehen yhteistyönä, ei välttämättä merkitse, että kysymys olisi kohdassa tarkoitetusta toimielimestä. Siten esimerkiksi ministeriön osaston työryhmä, joka valmistelee luonnosta ministeriön lausunnoksi, ei olisi ehdotuksessa tarkoitetulla tavalla eri viranomainen. Kohta vastaisi asiallisesti voimassa olevan lain 4 §:n 1 momentin 8 kohtaa, jota on voimassa

olevan lain hallituksen esityksessä perusteltu sillä, että määrittelemällä viranomaisiksi erilaiset toimeksiantotehtävän perusteella itsenäistä valmisteluvaltaa käyttävät toimielimet, voidaan lisätä valmistelun julkisuutta. Toimielimen laatimat asiakirjat tulevat julkisiksi 12 §:n säännösten mukaisesti.

Perustuslain 67 §:n mukaan valtioneuvostossa voi olla ministerivaliokuntia asioiden valmistelua varten. Valtioneuvostosta annetun lain (175/2003) 23 §:n mukaan valtioneuvostossa on ministerivaliokunnat ulko- ja turvallisuuspolitiikan, Euroopan unionia koskevien asioiden, raha-asiain sekä talouspolitiikan valmistelua varten. Valtioneuvosto voi tarvittaessa asettaa muitakin ministerivaliokuntia. Tarkemmin ministerivaliokunnista säädetään valtioneuvoston ohjesäännön (262/2003) 4 luvussa. Valtioneuvoston valiokunnat eivät yleensä hoida tehtäviään tässä lainkohdassa tarkoitetulla tavalla itsenäisesti, vaan ne ovat valtioneuvoston sisäistä valmistelua varten asetettuja toimielimiä. Tällä on merkitystä erityisesti tiedonsaantioikeuden alkamista määrittävien säännösten soveltamisen kannalta. Ministerivaliokuntien pöytäkirjat tulevat julkisiksi salassa pidettäviä tietoja lukuun ottamatta viimeistään, kun valiokunnassa käsitelty asia on käsitelty loppuun ministeriössä tai valtioneuvoston yleisistunnossa. Voimassa olevan lain perusteluissa on kuitenkin poikkeuksiksi katsottu raha-asiainvaliokunta ja EU-ministerivaliokunta. Raha-asiainvaliokunnan on katsottu käsittelevän ja antavan tämän lain näkökulmasta itsenäisesti lausuntonsa sellaisissa asioissa, joissa valiokunnan käsittely on edellytyksenä ministeriön päätökselle. Muissa asioissa raha-asiainvaliokunnan pöytäkirja, samoin kuin muiden valiokuntien pöytäkirjat, siltä osin kuin ne eivät sisällä salassa pidettäviä tietoja, tulevat julkiseksi vasta, kun valiokunnassa käsitelty asia on käsitelty loppuun valtioneuvostossa. EU-ministerivaliokunnan on voimassa olevan lain perusteluissa katsottu toimivan tämän lain näkökulmasta itsenäisesti, kun se käsittelee esimerkiksi Suomen kannanottoja Euroopan unionissa vireillä olevissa asioissa. Nämä nimenomaan julkisuuslain soveltamiseen kiinnittyvät lähtökohdat olisi tarkoitus jatkossakin säilyttää.

Valiokuntien toiminnassa on kuitenkin muodostunut erilaisia käytäntöjä niiden asiakirjojen julkaisemisessa yleisessä tietoverkossa. EU-ministerivaliokunnan asialista julkaistaan jo ennen kokousta. EU-ministerivaliokunnan pöytäkirja ja käsittelyssä olleet asiakirjat julkaistaan kokouksen jälkeen. Tietystä asiakohdasta saatetaan laatia ei-julkinen erillispöytäkirja, mikäli pöytäkirjasta muuten kävisi ilmi salassa pidettävää tietoa tai tietoa vielä valmistelussa olevan asiakirjan keskeisestä sisällöstä. Raha-asianvaliokunta ei julkaise asialistoja ennen kokousta, mutta sen päätökset liitteineen julkaistaan istunnon jälkeen. Ulko- ja turvallisuuspoliittisen valiokunnan asiakirjojen salassapidosta ehdotetaan jatkossakin säädettävän nimenomaisesti lain 28 §:n 1 momentin 1 kohdassa. Kyseisen säännöksen perusteella valiokunnan asiakirjat ovat salassa pidettäviä, ellei valiokunta toisin päätä.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Hallituksen iltakoulu on valtioneuvoston epävirallinen poliittinen neuvotteluelin samoin kuin ministerityöryhmät ja hallituksen tilannekohtaiset neuvottelukokoukset, joita ei voida katsoa asetetun hoitamaan tehtäviään itsenäisesti. Iltakoulussa tai muissa hallituksen neuvotteluissa käsittelyssä olleet asiakirjat arkistoidaan asiaa valmistelevan ministeriön asiakirjoihin, ja niiden julkisuus määräytyy viranomaisen asiakirjana kyseistä asiaa koskevien säännösten mukaan. Valiokunnan asiakirjat, eli erityisesti pöytäkirjat, arkistoidaan erikseen.

Eri viranomaisena pidetään myös tehtäviään itsenäisesti hoitamaan asetettuja toimitusmiehiä, joita lain nojalla asetetaan esimerkiksi kiinteistö- ja vesioikeudellisten asioiden käsittelyä varten.

Voimassa olevan lain 4 §:n 1 momentin 7 kohdassa on säädetty lain soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnan viranomaisiin niiden huolehtiessa valtakunnan viranomaisille kuuluvista tehtävistä maakunnassa. Lisäksi momentin 8 kohdassa on viitattu 7 kohdassa tarkoitettujen viranomaisten tekemien päätösten perusteella perustettuihin itsenäisiin toimielimiin. Jatkossa julkisuuslaissa ei säädettäisi erikseen lain soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnan viranomaisiin. Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 1 kohdan mukaan maakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat maakuntapäivien järjestysmuotoa ja tehtäviä sekä maakuntapäivien jäsenten vaalia, maakunnan hallitusta sekä sen alaisia viranomaisia ja laitoksia, eli koskien myös maakunnan viranomaisten toiminnan julkisuutta. Ahvenanmaan maakunnan itsehallinnollisesta asemasta johtuu, ettei maakunnan viranomaisten toimintaan voida soveltaa valtakunnan julkisuussääntelyä kuin tietyissä itsehallintolain määräämissä tilanteissa, eli esimerkiksi silloin, kun maakunnan viranomainen huolehtii hallintotehtävistä, jotka kuuluvat valtakunnan lainsäädäntövaltaan. Viranomaisten toiminnan julkisuutta koskeva Ahvenanmaan maakuntalaki on hiljattain uudistettu kokonaisuudessaan (Offentlighetslag för Åland, Ålands författningssamling 2021:79). Maakuntalain 3 §:ssä säädetään informatiivisesti valtakunnan julkisuuslain soveltamisesta Ahvenanmaan viranomaisissa.

5 §. *Lain soveltaminen muihin kuin viranomaisiin*. Pykälässä säädettäisiin julkisuuslain soveltamisesta muihin kuin viranomaisiin. Ehdotetun säännöksen lähtökohtana olisi se, että lain 4 §:n mukaisen viranomaistoiminnan lisäksi julkisuuslaki ulotettaisiin myös yksityisoikeudellisiin toimijoihin siltä osin kuin ne hoitavat perustuslain 124 §:ssä tarkoitetulla tavalla julkista hallintotehtävää, tai jos ne ovat julkisyhteisön, valtion liikelaitoksen tai julkisyhteisöjen yhteisessä määräysvallassa ja harjoittavat muuta kuin kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa. Sääntely ulotettaisiin myös edellä mainittujen yksityisten määräysvallassa oleviin tytäryhteisöihin ja tytärsäätiöihin. Säännöksillä on tarkoitus laajentaa julkisuusperiaatteen toteutumista suhteessa voimassa olevaan lakiin, jonka mukaan sitä on sovellettu julkista tehtävää hoitaviin yksityisiin tahoihin vain niiltä osin, kuin tehtävissä on ollut kyse nimenomaan julkisen vallan käytöstä. Näin

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

julkisuusperiaatteen toteutuminen ei jäisi riippumaan siitä, miten viranomaisen toiminta on organisoitu, vaan lakia sovellettaisiin lähtökohtaisesti kaikkeen sellaiseen toimintaan, joka on luonteeltaan julkisen hallintotehtävän hoitamista tai joka kuuluisi viranomaisille, ellei toimintaa olisi organisoitu eri syistä yksityisoikeudellisen toimijan hoidettavaksi. Lakia sovellettaisiin pykälässä mainittuihin toimijoihin lähtökohtaisesti vastaavalla tavalla kuin viranomaisiin. Pykälässä säädettäisiin kuitenkin tiettyjen säännösten soveltamista koskevasta rajauksesta.

Ehdotetussa *1 momentin 1 kohdassa* säädettäisiin julkisuuslain soveltamisesta perustuslain 124 §:n tarkoittamalla tavalla julkista hallintotehtävää hoitavaan. Momentin 1 kohdan mukaan se, mitä viranomaisesta säädetään, koskisi myös yhteisöjä, säätiöitä ja yksityisiä henkilöitä niiden hoitaessa lailla tai lain nojalla annettua julkista hallintotehtävää, jollei tässä tai muussa laissa toisin säädetä.

Säännös tarkoittaisi sitä, että lakia sovellettaisiin kaikkiin sellaisiin asiakirjoihin, jotka koskevat perustuslain 124 §:ssä tarkoitettua julkisen hallintotehtävän hoitamista. Julkisuuslakia ei kuitenkaan muilta osin ulotettaisi julkista hallintotehtävää hoitavan yksityisen muuhun toimintaan, vaan soveltamisala rajautuisi perustellusti vain niihin asiakirjoihin, jotka on laadittu tai jotka ovat saapuneet sille julkisen hallintotehtävän hoitamisen yhteydessä, ellei momentin 2 kohdasta muuta johdu. Toimijoiden tulisi siten tunnistaa julkista hallintotehtävää koskevan lainsäädännön avulla, mitkä ja miltä osin sen asiakirjat liittyvät sille lailla tai lain nojalla annettuun julkisen hallintotehtävän hoitamiseen. Lähtökohta vastaa voimassa olevaa lakia, sillä erotuksella, että jatkossa arvioitavana ja muusta toiminnasta eroteltavana olisivat julkisen vallan käytön sijaan julkisen hallintotehtävän hoitamiseen liittyvät asiakirjat. Laillisuusvalvontakäytännössä julkisuuslain menettelysäännöksiä on katsottu olevan perusteltua noudattaa silloinkin, kun pyydetyt asiakirjat eivät ole syntyneet julkisuuslain soveltamisalan piirissä, eikä julkisuuslaki siksi sovellu toimintaan tai kyseisiin asiakirjoihin (EOAK/5854/2019). Jos julkista hallintotehtävä hoitava toimija katsoo, ettei pyydetyt tiedot koske sen julkisen hallintotehtävän hoitamista, tulisi julkisuuslain menettelysäännöksiä kuitenkin noudattaa pyyntöön vastatessa.

Julkiselle hallintotehtävälle ei ole olemassa yksiselitteistä vakiintunutta määritelmää. Perustuslaista sisältönsä saavana käsitteenä sitä ei voida tavallisella lailla määritellä tyhjentävästi. Perustuslain 124 §:ssä tarkoitetulla julkisella hallintotehtävällä on katsottu kuitenkin vakiintuneesti viitattavan verraten laajaan hallinnollisten tehtävien joukkoon, johon kuuluu esimerkiksi lakien toimeenpanoon sekä yksityisten henkilöiden ja yhteisöjen oikeuksia, velvollisuuksia ja etuja koskevaan päätöksentekoon liittyviä tehtäviä. Julkiseen hallintotehtävään voi sisältyä myös julkisen vallan käyttöä. Joidenkin tehtävien osalta julkinen hallintotehtävä voi myös kokonaisuudessaan olla julkisen vallan käyttöä. Julkisuuslaki kattaisi voimassa olevan lain mukaisesti siten jatkossa myös julkiseen hallintotehtävään liittyvän julkisen vallan käytön.

Useissa laeissa, joissa säädetään julkisen hallintotehtävän antamisesta yksityisen hoidettavaksi, on säädetty myös jo erikseen julkisuuslain soveltamisesta. Mikäli julkisuuslain soveltamisesta olisi julkisen hallintotehtävän osalta säädetty erityislainsäädännöllä pääsäännöstä poikkeavasti, tulisivat kyseiset säännökset sovellettavaksi yleislain sijasta.

Tiedon antamisesta viranomaisen asiakirjasta päättää 16 §:n pääsäännön mukaan se viranomainen, jonka hallussa tai määräysvallassa asiakirja on, jollei toisin säädetä. Jos tietopyyntö kohdistuu asiakirjaan, jonka viranomainen on laatinut tai joka kuuluu viranomaisen käsiteltävänä olevaan asiaan, voi julkista hallintotehtävää hoitava perustellusta syystä siirtää tietopyyntöä koskevan asian lain 17 §:n nojalla sen viranomaisen ratkaistavaksi, joka on laatinut asiakirjan tai jonka käsiteltäväksi asia kokonaisuudessaan kuuluu. Tällainen perusteltu syy voisi olla myös silloin kun esimerkiksi yksityinen palveluntuottaja tuottaa julkisyhteisön järjestämisvastuulle kuuluvia palveluja, joissa on kyse lähinnä tosiasiallisesta hallintotoiminnasta. Tietopyyntö voidaan osoittaa myös muutoinkin sille viranomaiselle, jonka tehtäviin asia kuuluu. Mikäli kyse on avustavasta julkisesta hallintotehtävästä, tiedon antamisesta asiakirjasta, joka on laadittu avustavaa julkista hallintotehtävää suorittaessa taikka annettu toisen viranomaisen lukuun suoritettavaa tehtävää varten, päättää lain 16 §:n 1 momentin mukaan tehtävän antanut tai avustettava viranomainen.

Momentin *2 kohdassa* säädettäisiin julkisuuslain soveltamisesta julkisyhteisön, valtion liikelaitoksen tai julkisyhteisöjen yhteisessä määräysvallassa oleviin yhteisöihin ja säätiöihin ja näiden määräysvallassa oleviin tytäryhteisöihin ja tytärsäätiöihin. Ehdotetulla julkisuuslain soveltamisalan laajentamisella pyritään huolehtimaan siitä, ettei hallinnon rakenteiden muuttuminen ja julkisyhteisöjen toimintojen organisointitapaa koskevat ratkaisut heikennä yleistä luottamusta julkishallinnon toimintaan tai sen toiminnan asianmukaisuuden valvonnan mahdollisuutta. Tiedonsaanti yksityisoikeudelliseen muotoon organisoidusta toiminnasta auttaisi myös ehkäisemään ja tunnistamaan korruptiota ja harmaata taloutta sekä edistämään muun muassa konsernivalvonnan puutteiden tunnistamista. Sääntely olisi merkityksellistä myös perustuslain 124 §:n kannalta, koska julkisuuslain soveltamisalaa koskevilla säännöksillä annettaisiin yksityisoikeudellisille toimijoille yksityisten ja yhteisöjen oikeuksia koskevaan päätöksentekoon liittyvä tehtävä. Yksityiset toimijat hoitaisivat siten julkista hallintotehtävää siltä osin kuin ne soveltaisivat julkisuuslakia. Tehtävän antaminen olisi tarkoituksenmukaista julkisuusperiaatteen toteuttamiseksi. Kyseiset toimijat voivat myös hoitaa muita julkisia hallintotehtäviä muun sääntelyn perusteella.

Momentin 2 kohdan mukaan se, mitä tässä laissa viranomaisesta säädetään koskisi myös julkisyhteisön, valtion liikelaitoksen tai julkisyhteisöjen yhteisessä määräysvallassa kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitetulla tavalla olevaa yhteisöä tai säätiötä ja näiden määräysvallassa olevia tytäryhteisöitä tai tytärsäätiöitä siltä osin kuin ne harjoittavat muuta kuin kilpailulain (948/2011) 30 d §:n 1 momentissa tarkoitettua kilpailutilanteessa markkinoilla

tapahtuvaa taloudellista toimintaa, jollei 1 kohdasta muuta johdu tai jollei tässä tai muussa laissa toisin säädetä. Mikäli kyseessä olisi julkinen hallintotehtävä tai jos julkisuuslain soveltamisesta olisi säädetty erityislainsäädännöllä tässä laissa säädetystä poikkeavasti, tulisivat niitä koskevat säännökset sovellettavaksi.

Kirjanpitolain 5 §:n 1 momentin mukaan kirjanpitovelvollisella katsotaan olevan määräysvalta toisessa kirjanpitovelvollisessa tai siihen verrattavassa ulkomaisessa yrityksessä (kohdeyritys), jos 1) kirjanpitovelvollisella on enemmän kuin puolet kohdeyrityksen kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä ja tämä äänten enemmistö perustuu omistukseen, jäsenyyteen, yhtiöjärjestykseen, yhtiösopimukseen tai niihin verrattaviin sääntöihin taikka muuhun sopimukseen, 2) kirjanpitovelvollisella on oikeus nimittää tai erottaa enemmistö jäsenistä kohdeyrityksen hallituksessa tai siihen verrattavassa toimielimessä taikka toimielimessä, jolla on tämä oikeus, ja oikeus perustuu samoihin seikkoihin kuin 1 kohdassa tarkoitettu äänten enemmistö, tai 3) kirjanpitovelvollinen muuten tosiasiallisesti käyttää määräysvaltaa kohdeyrityksessä. Julkisuuslain soveltamisen piiriin tulisi siten esimerkiksi sellainen muu kuin kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuva taloudellinen toiminta, jota harjoittaisi kunnan tytäryhteisö, valtionenemmistöinen yhtiö tai yhtiö, jossa kunnalla tai useammalla kunnalla tai kuntayhtymällä yhdessä taikka yhdessä valtion viranomaisen kanssa on määräysvalta. Soveltamisalaan tulisivat myös sellaiset yhdistykset ja säätiöt, joihin julkisyhteisöllä yksin tai yhdessä on määräysvalta kirjanpitolain tarkoittamalla tavalla.

Voimassa olevasta laista poiketen lähtökohtana jatkossa olisi, että julkisyhteisön ja valtion liikelaitoksen määräysvallassa oleviin ja näiden määräysvallassa oleviin tytäryhteisöihin ja tytärsäätiöihin sovellettaisiin julkisuuslakia. Lakia sovellettaisiin kuitenkin vain sellaiseen toimintaan, joka ei ole kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa. Sääntelyn piiriin tulisi toiminta, joka vastaa läheisesti viranomaistoimintoja tai jolla on muutoin yleisen edun mukainen tarkoitus, ja toiminta siten perustellusti kuuluisi perustuslain mukaisen tiedonsaantioikeuden piiriin. Esimerkiksi kunnan ja valtion yleisen edun mukaista yhteistä rakentamishanketta varten perustetun osakeyhtiön toiminta kuuluisi jatkossa julkisuuslain soveltamisalaan. Myös julkisyhteisöjen sidosyksiköiden (in house) toiminta ja valtion erityistehtäväyhtiöiden toiminta kuuluisi julkisuuslain soveltamisalaan siltä osin kuin kyse ei ole kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvasta taloudellisesta toiminnasta. Soveltamisalaan kuuluvaa toimintaa olisi esimerkiksi myös kunnan asukkaille julkisilla varoilla tuotettavat lakisääteiset palvelut, jotka eivät kuitenkaan ole julkisia hallintotehtäviä, kuten esimerkiksi liikuntalain tai joukkoliikennelain mukaiset tehtävät, jotka järjestetään yhteisö- ja säätiömuodossa. Erilaiset julkisyhteisön toiminnan suunnittelu- ja valmistelutehtävät on myös voitu siirtää yhtiön hoidettavaksi. Perustuslain 124 §:ssä tarkoitettujen julkisten hallintotehtävien osalta julkisuuslain soveltaminen määräytyisi 1 kohdan mukaisesti. Tämä tarkoittaa sitä, että julkisyhteisön määräysvallassa oleva yhteisö tai säätiö voi tulla julkisuuslain soveltamisalaan molempien kohtien perusteella.

Säännöksellä huomioitaisiin se, että julkisuuslain soveltamisalaan kuuluva yhteisö tai säätiö voi harjoittaa sekä muuta toimintaa että kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa, kuten palvelun tarjoamista liiketaloudellisin perustein muun toiminnan ohessa. Tällaista toimintaa ei olisi tarkoituksenmukaista ulottaa julkisuuslain soveltamisen piiriin kilpailuneutraliteetin suojaamiseksi. Tällainen tilanne voi olla esimerkiksi kuntasektorin monialayhtiössä, joka samassa yhtiössä harjoittaa sähkönmyyntiä ja monopolitoimintana pidettävää vesilaitostoimintaa tai koulutusyhtiössä, joka harjoittaa luvanvaraista koulutusta ja muuta kuin luvanvaraista koulusta samassa yhtiössä tai hankintalain 15 §:n tarkoittamana sidosyksikkönä toimivassa yhtiössä, jolla on hankintalain sallimissa rajoissa myyntiä muille kuin sen omistajina oleville hankintayksiköille. Julkisuuslakia sovellettaisiin kuitenkin aina silloin, jos kilpailutilanteessa tapahtuva taloudellinen toiminta olisi samalla julkisen hallintotehtävän hoitamista. Poikkeusta voidaan perustella julkisen hallintotehtävän luonteella. Perustuslakivaliokunta on katsonut, ettei viranomaisille lähtökohtaisesti kuuluvien hallintotehtävien hoitaminen kuulu elinkeinovapauden piiriin (PeVL 12/2010 vp, s. 2, PeVL 40/2002 vp, s. 5/I, PeVL 20/2006 vp, s. 3/I). Kilpailtua toimintaa koskevat liikesalaisuudet julkisen hallintotehtävän osalta voitaisiin suojata kuitenkin lain salassapitoperusteiden avulla.

Kilpailuneutraliteetin vaatimus perustuu EU-oikeuteen, jossa periaatetta ilmentävät EUT-sopimuksen määräykset vapaasta omistusoikeusjärjestelmästä (SEUT 345 artikla) ja jäsenvaltioita koskeva kielto pitää voimassa toimenpiteitä, jotka koskevat julkisia yrityksiä taikka yrityksiä, joille jäsenvaltiot myöntävät erityisoikeuksia tai yksinoikeuksia ja jotka ovat ristiriidassa sisämarkkinoiden kilpailusääntöjen kanssa (SEUT 106 artikla). Kansallisen lainsäädännön tasolla kilpailuneutraliteettia ilmentää kilpailulain 4 a luku ja kuntalaissa sekä hyvinvointialueista annetussa laissa säädetty yhtiöittämisvelvollisuus. Kilpailuneutraliteettia turvaavien säännösten perimmäisenä tarkoituksena on varmistaa, että jos julkisyhteisö harjoittaa taloudellista toimintaa ja kilpailee yksityisten yritysten kanssa samoilla markkinoilla, julkisyhteisö ei saa kilpailuetuja, joita yksityiset toimijat eivät voi saada ja jotka voivat vääristää kilpailua. Julkisuuslain soveltamisen osalta on kuitenkin perusteltua huomioida lain soveltamisen mahdolliset vaikutukset julkisen elinkeinotoiminnan kilpailuedellytyksiin, ja näin ollen rajata lain soveltamisen ulkopuolelle sellainen toiminta, joka tapahtuu kilpailutilanteessa markkinoilla. Tällainen toiminta ei ole luonteeltaan sellaista, että sen tulisi olla kaikilta osiltaan lähtökohtaisesti julkisuuden piirissä, eikä se ole julkista muissakaan yksityisoikeudellisissa yhtiöissä.

Sääntelyn perusteella julkisuuslakia soveltaisivat siten kaikki sellaiset julkisyhteisön, valtion liikelaitoksen tai julkisyhteisöjen yhteisessä määräysvallassa olevat yhteisöt ja säätiöt ja näiden määräysvallassa olevat tytäryhteisöt ja tytärsäätiöt, joiden toiminta on joko kokonaisuudessaan tai osaksi muuta kuin kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa. Mikäli edellä mainitun yhteisön tai säätiön toiminta olisi kokonaisuudessaan kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa,

julkisuuslakia ei sovellettaisi mihinkään kyseisen yhteisön tai säätiön toimintaan. Esimerkiksi pörssiyhtiöiden toiminta voidaan julkisuuslain soveltamisalan merkityksessä katsoa kuuluvan kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvan taloudellisen toiminnan piiriin kokonaisuudessaan, jolloin ne jäisivät sääntelyn ulkopuolelle. Myös muu arvopaperimarkkinatoiminta, kuten joukkovelkakirjojen liikkeeseenlasku, voidaan katsoa jäävän samalla perusteella julkisuuslain soveltamisalan ulkopuolelle.

Voimassa olevan kilpailulain 30 d §:n mukaan, jos kunta, kuntayhtymä, hyvinvointialue, hyvinvointiyhtymä, valtio taikka niiden määräysvaltaan kuuluva yksikkö harjoittaa kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa, siitä on pidettävä erillistä kirjanpitoa. Julkisyhteisön määräysvaltaan kuuluvan yhteisön tai säätiön on siten lähtökohtaisesti tehtävä jo voimassa olevan kilpailulain mukaisesti erottelu kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvan taloudellisen toiminnan ja sen muun toiminnan välillä, joka osaltaan auttaisi erottamaan toiminnot myös julkisuuslain soveltamisen määrittämisen näkökulmasta, vaikka toimintoihin liittyvien asiakirjojen ja niihin liittyvien numeeristen arvojen yhdistäminen ei aina olisikaan yksiselitteistä. Toimintojen erottelu yhteisön tai säätiön sisäisen hallinnon asiakirjoissa voi olla myös haastavaa. Kilpailulain mukaista kirjanpidon eriyttämisvelvollisuutta ei kuitenkaan kaikissa tilanteissa ole, jolloin kirjanpidon eriyttämisvelvollisuuden ulkopuolelle jäävät yhteisöt ja säätiöt joutuisivat tekemään erottelun muun toiminnan ja kilpailutilanteessa tapahtuvan taloudellisen toiminnan välillä ainoastaan julkisuuslain soveltamisen määrittämiseksi. Yhteisön tai säätiön tulisi siten itse arvioida kilpailulain eriyttämisvelvoitetta vastaavasti, miltä osin ne harjoittavat kilpailullista toimintaa, olivatpa ne kilpailulain mukaisen eriyttämisvelvoitteen piirissä tai eivät. Erityisesti yhtiöittämisvelvollisuuden piirissä olevat julkisyhteisöt joutuvat myös tekemään vastaavaa arviointia, kun ne arvioivat sitä, tuleeko joku toiminta siirtää yhteisön tai säätiön hoidettavaksi.

Kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvalla taloudellisella toiminnalla tarkoitettaisiin samaa kuin kilpailulain 30 d §:n 1 momentissa. Taloudellista toimintaa on kaikki toiminta, jossa tavaroita ja palveluja tarjotaan tietyillä markkinoilla. Ratkaisevaa taloudellisen ja ei-taloudellisen toiminnan erottamiseksi onkin se, tarjotaanko tavaroita tai palveluja markkinaympäristössä. Markkinaympäristölle on luonteenomaista hintainformaation hyväksikäyttö tuotannossa, markkinapaikka, jossa kysyntä ja tarjonta voivat kohdata sekä toimijoiden mahdollisuus tehdä valintapäätöksiä hintainformaation pohjalta (HE 40/2013 vp, s. 31–32). Kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvalla toiminnalla puolestaan tarkoitettaisiin samaa kuin kuntalain 126 §:ssä säädettyä (HE 68/2018 vp, s. 52). Kuntalain 126 §:n 2 momentissa eritellään tilanteita, jolloin ainakaan ei ole kyse tehtävän hoitamisesta kilpailutilanteessa markkinoilla. Kilpailutilanne markkinoilla ei esimerkiksi ole ainakaan siinä tilanteessa, jos kunta tuottaa lain perusteella omana toimintanaan palveluja kunnan asukkaille ja muille, joille kunnan on lain perusteella järjestettävä palveluja. Kilpailutilanne markkinoilla ei ole myöskään tilanteessa, missä on kyse hankintalain 15 §:ssä tarkoitetusta

hankinnasta, lakiin perustuvasta monopolitoiminnasta tai toiminnasta joka muodostaa luonnollisen monopolin tai liittyy välittömästi näihin liittyviin palveluihin tai kysymys on järjestämislupaa edellyttävän opetuksen järjestämisestä.

Ehdotetussa *2 momentissa* säädettäisiin yksityisoikeudellisiin toimijoihin sovellettavasta virkavastuusta. Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä on vakiintuneesti katsottu, että annettaessa julkinen hallintotehtävä muun kuin viranomaisen tehtäväksi oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten toteutumisen varmistaminen edellyttää muun muassa, että asian käsittelyssä noudatetaan hallinnon yleislakeja ja että asioita käsittelevät toimivat virkavastuulla (PeVL 62/2018 vp, s. 8, PeVL 26/2017 vp, s. 49, PeVL 3/2009 vp, s. 4/II ja PeVL 20/2006 vp, s. 2). Momentin mukaan edellä 1 momentissa tarkoitetun toimijan henkilöstöön kuuluvaan tai muutoin siinä toimivaan henkilöön sovellettaisiin rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä, lukuun ottamatta viraltapanoseuraamusta, hänen suorittaessa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä. Momentissa olisi lisäksi informatiivinen viittaus vahingonkorvauslakiin.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin lain soveltamisalan rajoituksista 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen toimijoiden osalta. Lain 5 luvun mukaisia tiedonsaannin edistämistä koskevia säännöksiä ei sovellettaisi 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuihin toimijoihin. Lain 5 luvun soveltamista koskeva poikkeus olisi perusteltu, koska kyseiset velvoitteet ovat luonteeltaan sellaisia, ettei niitä ole julkisuusperiaatteen näkökulmasta perusteltua laajentaa kokonaisuudessaan koskemaan yksityisoikeudellisia toimijoita, jotka eivät hoida julkista hallintotehtävää. Lisäksi rajaus vähentäisi yksityisoikeudellisille toimijoille julkisuuslain soveltamisesta aiheutuvaa hallinnollista taakkaa. Lain 5 luvun säännöksiä sovellettaisiin siten 4 §:ssä tarkoitettuihin viranomaisiin sekä 5 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun julkisen hallintotehtävän hoitamiseen.

Pykälän *4 momentin* mukaan evankelis-luterilaisen kirkon asiakirjojen julkisuudesta säädettäisiin voimassa olevaa lakia vastaavasti erikseen, koska sillä on kirkkolain (652/2023) 5 §:n 1 momentin mukaan yksinoikeus ehdottaa kirkkolakia kaikesta, mikä koskee kirkon järjestysmuotoa ja hallintoa sekä kirkkolain muuttamista ja kumoamista.

6 §. *Viranomaisen asiakirja*. Pykälä sisältäisi määritelmät asiakirjan käsitteelle ja viranomaisen asiakirjan käsitteelle, jotka kuvaavat ja määrittävät keskeisesti lain sääntelykohdetta. Pykälässä säädettäisiin myös niistä asiakirjoista, joita ei pidettäisi viranomaisen asiakirjana lain tarkoittamalla tavalla.

Pykälän *1 momentissa* määriteltäisiin asiakirjan käsite. Asiakirjan käsite vastaisi pitkälti sisällöllisesti voimassa olevan lain mukaista asiakirjan käsitettä, mutta määritelmää selkeytettäisiin ja päivitettäisiin kuvaamaan paremmin nykyaikaisia käytössä olevia tietojenkäsittelyn tapoja. Asiakirjan käsite toimisi jatkossakin laissa oikeudellisena lain tarkoituksiin

määriteltynä käsitteenä kuvaamaan sitä alustaa tai kokonaisuutta, johon tiedonsaantioikeuden kohteena oleva tieto tai tietojen muodostama kokonaisuus on tallennettu. Samalla kuitenkin asiakirjan käsite myös rajaa lain mukaisen oikeuden kohteena olevia tietoja, koska tiedonsaantioikeus kohdistuisi nimenomaan sellaiseen tallennettuun tietoon, joka on laissa määritellyssä asiakirjassa.

Määritelmä vastaa käytännössä pääosin voimassa olevaa lakia, mutta sen sanamuotoja on pyritty selkeyttämään. Voimassa olevaa lakia vastaavalla tavalla ehdotuksella pyrittäisiin kattavaan käsitteeseen, johon kuuluisivat sekä perinteiset että sähköiset asiakirjat ja muut apuvälinein luettavat, kuunneltavat tai muutoin ymmärrettävät asiakirjat. Asiakirjan alkuperäisyydellä, sen allekirjoittamisella tai varmentamisella ei olisi lain soveltamisen kannalta puolestaan merkitystä.

Asiakirjalla tarkoitettaisiin laissa ensinnäkin kirjallista ja kuvallista tallennetta. Kirjallisella ja kuvallisella tallenteella tarkoitettaisiin perinteisiä asiakirjamuotoja, jossa tieto on tallennettu jollekin fyysiselle alustalle, kuten paperille. Kirjallisella tallenteella tarkoitetaan kirjallisessa muodossa olevaa tallennetta, joka sanallisesti tai kielellisin keinoin ilmaisee tiettyä tietoa, tietojen yhdistelmää tai ajatussisältöä. Kuvallisella tallenteella tarkoitetaan esimerkiksi karttaa, taulukkoa, kuvaa tai piirrosta. Lisäksi asiakirjana pidettäisiin sellaista käyttönsä vuoksi yhteen kuuluviksi tarkoitetuista merkeistä muodostuvaa tiettyä kohdetta tai asiaa koskevaa muuta tallennetta, joka on luettavissa, kuunneltavissa tai muutoin ymmärrettävissä teknisten tai muunlaisten apuvälineiden avulla. Määritelmä ei siten edellytä, että tietosisällön tulisi olla välittömästi luettavissa, kuunneltavissa tai muutoin ymmärrettävissä vaan tiedon saaminen tietosisällöstä voi edellyttää apuvälineiden käyttöä. Määritelmällä tarkoitettaisiin voimassa olevan lain mukaisesti muun muassa sähköisiä asiakirjoja, joista tyypillisin lienee sähköisesti tallennettu tiedosto. Apuvälineillä tässä yhteydessä tarkoitetaan teknisiä tai niihin rinnastettavia apuvälineitä, joiden avulla tieto saadaan selville tai ymmärrettäväksi. Teknisillä apuvälineillä, kuten tietokoneella tai mobiililaitteella voidaan saada selville esimerkiksi erilaisten äänitallenteiden sisältämiä tietoja tai sähköiseen asiakirjatiedostoon tallennetut tiedot. Määritelmä ”muu tallenne” vastaisi voimassa olevan lain mukaista viestin käsitettä.

Perinteisten paperiasiakirjojen ja myös sähköisesti tallennettujen asiakirjatiedostojen osalta on jokseenkin helppo erottaa asiakirjat toisistaan. Vaikeampaa saattaa olla arvioida sitä, milloin ja mitkä kaikki sähköisesti tallennetut tiedot tai merkit muodostavat asiakirjan ja mihin lain mukainen tiedonsaantioikeus tällaisessa tilanteessa kohdistuu. Tätä tiedonsaantioikeuden kohdetta kutsuttaisiin laissa muuksi tallenteeksi. Kysymyksessä olisi lain tarkoituksia varten määritelty oikeudellinen käsite. Muu tallenne olisi tiettyä kohdetta tai asiaa koskeva käyttönsä vuoksi yhteen kuuluviksi tarkoitetuista merkeistä muodostuva merkkien yhdistelmä.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Kaikkea eri dataa ja informaatiota kuvaavia tallennusjälkiä kutsutaan laissa merkeiksi, joita voidaan tallettaa esimerkiksi sähköisesti. Voimassa olevan lain perusteluissa tällaisiksi merkeiksi on kuvattu sähköisesti aikaansaatuja digitaalisia merkkejä esimerkiksi cd-levyllä. Nykyään sähköisesti aikaansaadut merkit sijaitsevat enimmäkseen erilaisissa tietojärjestelmissä, mutta ne voivat sijaita myös esimerkiksi ulkoisilla tiedonsiirtovälineillä. Tavalla, millä merkki on aikaansaatu tai tallennettu, ei olisi tässä yhteydessä merkitystä vaan merkityksellistä olisi merkkien yhteenkuuluvuus ja se, miten merkkejä on ollut tarkoitus käyttää. Myös sitä, milloin julkisuuslain 19 §:ssä tarkoitettu sähköisessä muodossa oleva tiheästi tai reaaliaikaisesti päivittyvä tieto muodostaa asiakirjan (ns. dynaaminen data) olisi arvioitava merkkien yhteenkuuluvuuden näkökulmasta.

Esimerkiksi eri alustoilla tai tietovarannoissa olevat merkit voisivat muodostaa asiakirjan, jos ne käyttötarkoituksensa perusteella kuuluvat yhteen. Kyse on siten merkkien loogisesti rajatusta yhteydestä ja niiden muodostamasta tiedosta. Asiakirjan määritelmän kannalta ei olisi eroa, minkälaiselle alustalle ja minkälaisin keinoin siinä oleva tieto on laadittu.

Asiakirjan määritelmä merkitsee käytännössä sitä, että laissa tarkoitettu oikeus asiakirjassa olevan tiedon saamiseen ei ulotu kaikkiin mahdollisiin merkkien yhdistelmiin, joita voitaisiin esimerkiksi automaattisen tietojenkäsittelyn avulla tuottaa. Siten määritelmästä seuraa, että esimerkiksi samalle levylle tai samaan järjestelmään tallennetut merkinnät eivät välttämättä ole yksi laissa tarkoitettu asiakirja. Toisaalta samaan asiakirjaan kuuluvia merkintöjä voi olla useammassa eri tiedostossa. Tallenteeseen liittyvät merkinnät voivatkin sijaita pirstaloituneina tai rakenteisina eri tietokannoissa ja -järjestelmissä eikä vain esimerkiksi viranomaisen asianhallintajärjestelmässä. Tällöinkin keskeistä on kuitenkin se, että tallenteeseen liittyvät merkinnät kuuluvat käyttötarkoituksensa perusteella yhteen. Esimerkiksi viranomaisen asiarekisteriin (diaariin) rekisteröidyt tiettyä vireillä olevaa asiaa koskevat merkinnät (metatiedot) voivat jo itsenäisenä kokonaisuutena muodostaa tietosisällön, johon tiedonsaantioikeus kohdistuu. Viranomaisen asiarekisteri sisältää näin ollen useita asiakirjoja.

Asiakirjana ei pidettäisi sellaista tallennettujen merkintöjen kokonaisuutta, joka muodostuisi eri käyttötarkoituksia varten tallennetuista tiedoista, eikä viranomainen olisi julkisuusperiaatteen mukaisen tiedonsaantioikeuden nojalla velvollinen muuttamaan tietokoneohjelmiaan tai yhdistelemään eri käyttötarkoituksia varten laadittuja merkkejä tai asiakirjoja. Julkisuusperiaatteen mukainen tiedonsaantioikeus ei ole yleinen tiedonhankintakeino sinänsä, vaan se mahdollistaa tietojen saamisen viranomaisen toiminnasta. Asiakirjan määritelmästä on kuitenkin erotettava, että viranomainen voi tiedonsaannin tai julkisen tiedon käytön edistämistä koskevien säännösten perusteella olla velvollinen tuottamaan tietoa yleistä käyttöä varten.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Koska erilaisten tietojen yhdistely on kuitenkin mahdollista, tiedonsaantioikeus kohdistuu tosiasiassa myös sellaisiin merkkeihin, joita viranomainen ei itse välttämättä yhdistele, eli niin sanottuihin potentiaalisiin asiakirjoihin. Jos viranomaisen tietojärjestelmässä on käytössä vapaa haku, tiedonsaantioikeus ulottuu mihin tahansa hakuavaimen perusteella ilman uusia toimia muodostettavissa olevaan tallenteeseen riippumatta siitä, käyttääkö viranomainen samanlaista hakua toiminnassaan. Tiedonhallintalain 28 §:n mukaan tiedonhallintayksikön on julkisuusperiaatteen toteuttamista varten ylläpidettävä kuvausta sen hallinnoimista tietovarannoista ja asiarekisteristä. Kuvaukseen on sisällytettävä esimerkiksi tiedot hakutekijöistä, joilla asiakirjoja on mahdollista hakea teknisesti viranomaisen asiarekisteristä tai tietojärjestelmistä. Tiedonhallintalain säännöksen tarkoituksena ei ole rajoittaa asiakirjajulkisuutta tai tiedonsaantia, vaan informoida yleisöä siitä, minkälaisilla hakuja helpottavilla hakutekijöillä teknisesti voidaan tietopyyntöihin vastata. Viranomainen ei voi myöskään lähteä rajoittamaan hakuperusteita asiakirjajulkisuuden toteuttamiseksi (HaVM 38/2018, s. 28). Perustuslain 12 §:n 2 momentissa säädetystä oikeudesta saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta seuraakin jokaisen oikeus itse päättää, minkälaisia julkisia tietoja hän haluaa saada viranomaisen tallenteista ja tietoaineistoista. Viranomaiselle ei siten voida lailla säätää yleistä toimivaltaa määritellä asiakirjajulkisuutta rajoittavin oikeusvaikutuksin, millaisilla hakuperusteilla tietoa voidaan hakea viranomaisen tallenteista (PeVL 73/2018 vp, s. 7).

Pykälän *2 momentti* vastaisi pääasiassa voimassa olevan lain mukaista määritelmää viranomaisen asiakirjasta. Viranomaisen asiakirja on 2 momentin määritelmän mukaan viranomaisen hallussa oleva asiakirja, jonka viranomainen on laatinut tai joka on toimitettu viranomaiselle asian käsittelyä varten tai muuten sen toimialaan tai tehtäviin kuuluvassa asiassa. Momenttia ehdotetaan muutettavan siten, että viranomaisen hallussa olemisen rinnalla mainittaisiin vaihtoehtoisesti asiakirjan oleminen viranomaisen määräysvallassa. Tällä korostettaisiin sitä, että ratkaisevaa ei ainoastaan olisi asiakirjan sijainti vaan se, että viranomaisella voisi myös muutoin olla asiakirjaan tosiasiallinen pääsy ja toimivalta määrätä asiakirjan käsittelystä.

Asiakirja on viranomaisen hallussa, kun se on viranomaisen toimipaikassa tai viranomaisessa toimivalla paikasta riippumatta, eli esimerkiksi viranomaisen sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Määräysvalta viranomaisella voi olla asiakirjoihin, jotka sinänsä sijaitsevat esimerkiksi tietopalvelujen tuottajan palvelimella, mutta jotka viranomainen on kuitenkin laatinut taikka jotka on toimitettu viranomaiselle asian käsittelyä varten tai muuten sen toimialaan tai tehtäviin kuuluvassa asiassa. Toisaalta joissain tilanteissa myös viranomainen voi toimia ainoastaan teknisenä verkkopalvelun ylläpitäjänä, jolloin asiakirjat eivät ole palvelua ylläpitävän viranomaisen hallussa tai määräysvallassa (PeVM 6/2011 vp). Sama asiakirja voi olla useiden viranomaisten hallussa tai määräysvallassa samanaikaisesti.

Sen lisäksi, että asiakirja on viranomaisen hallussa tai määräysvallassa, tulee sen olla myös viranomaisen tai sen palveluksessa olevan laatima taikka toimitettu viranomaiselle asian käsittelyä varten tai muuten sen toimialaan tai tehtäviin kuuluvassa asiassa.

Tiedonhallintalain 23 §:ssä säädetään katseluyhteyden avaamisesta viranomaiselle toisen viranomaisen tietovarannon sellaisiin tietoihin, joihin tiedot saavalla viranomaisella on tiedonsaantioikeus. Pykälässä säädetään myös tietojärjestelmiin liittyvistä suojatoimista, jotta katseluyhteyksiä ei käytettäisi tarpeettomaan tiedonhankintaan ja estettäisiin lainvastainen tietojenkäsittely. Näistä suojatoimista ja rajoituksista seuraa, ettei katselumahdollisuuden avulla ole mahdollisuutta saada tietoja toisen viranomaisen tietovarannosta rajoituksetta ja esimerkiksi massamuotoisesti. Näin ollen katseluyhteyden kautta tiedonsaantiin oikeutetun viranomaisen potentiaalisesti käytettävissä olevien toisen viranomaisen tietovarantoon sisältyvien asiakirjojen ei katsota olevan tiedonsaantioikeuden omaavan viranomaisen hallussa tai määräysvallassa, ellei tiedonsaantiin oikeutettu viranomainen ole sisällyttänyt tietoa omaan asiakirjaansa tai muutoin ole tallentanut asiakirjaa siten, että sen voidaan katsoa olevan viranomaisen hallussa. Hallintolain 42 §:n mukaan viranomaisen on kirjattava tai muulla tavalla rekisteröitävä henkilörekisteristä saatu tieto. Tällainen kirjattu tieto muodostaa tai voi olla osa viranomaisen asiakirjaa.

Tyypillisimpiä viranomaisen laatimia asiakirjoja ovat esimerkiksi asian päättävät ratkaisut niissä asioissa, jotka kuuluvat viranomaisen toimivaltaan eli päätökset. Viranomaisen asiakirjoja ovat myös ratkaisujen valmisteluasiakirjat sekä ratkaisuja varten viranomaiselle toimitetut asiakirjat sekä päätöksenteon pohjaksi laaditut itsenäiset asiakirjat, jotka kuvaavat ratkaisun tai suunnitelman vaihtoehtoja, perusteita ja vaikutuksia. Myös viranomaisen lausunnot erilaisista asioista, kuten lakiehdotuksista, asiantuntijalausunnot toisille viranomaisille ja yksityisille samoin kuin viranomaisen aloitteet ja esitykset esimerkiksi talousarvioksi ovat tyypillisiä viranomaisen asiakirjoja. Viranomaiset laativat myös erilaisia selvityksiä, tilastoja, laskelmia ja raportteja sekä suunnitelmia ja tekevät rekisterimerkintöjä. Viranomaisen asiakirjat voivat sisällöltään, muodoltaan ja tallennustavaltaan olla erilaisia.

Laki kohdistuu julkisuusperiaatteen kannalta keskeiseen viranomaisilla olevaan aineistoon, toisin sanoen asiakirjoihin, jotka ovat sillä asian käsittelyä varten tai muuten sen tehtäviin ja toimialaan kuuluvassa asiassa. Viranomaiselle toimitetun asiakirjan kannalta olennaista on asiakirjan liityntä viranomaisen toimintaan ja tehtäviin. Mikä tahansa viranomaiselle lähetetty asiakirja ei siten ole laissa tarkoitettu viranomaisen asiakirja. Esimerkiksi viranomaiselle voidaan usein toimittaa massajakeluna asiakirjoja tai muutoinkin asiakirjoja, jotka eivät liity viranomaisen toimialaan tai tehtäviin. Myöskään erilaisilla jakelutavoilla toimitetut mainokset tai sanomalehdet eivät olisi viranomaisen asiakirjoja.

Asian käsittelyä varten annettuja asiakirjoja ovat muun muassa erilaiset hakemukset, ilmoitukset ja kantelut. Asiakirjoja, jotka on toimitettu viranomaiselle muuten sen toimialaan kuuluvassa asiassa, voivat olla esimerkiksi nimenomaisesti viranomaiselle tiedoksi toimitetut asiakirjat, jotka eivät edellytä viranomaiselta erityisiä toimia. Myös väärälle viranomaiselle erheellisesti lähetettyä toisen viranomaisen käsiteltäväksi kuuluvaa asiakirjaa voidaan pitää viranomaiselle sen tehtäviin kuuluvassa asiassa lähetettynä asiakirjana, koska viranomaisen tehtävänä on hallintolain mukaan siirtää asia toimivaltaiselle viranomaiselle.

Viranomaisen päätöksenteossa ja asioiden valmistelussa voidaan hyödyntää myös erilaisia algoritmisia päätöksentekojärjestelmiä, laskelmia tai tulkintamalleja, jotka perustuvat esimerkiksi lähdekoodeihin. Viranomaisen käytössä oleva lähdekoodi tai muu vastaava dokumentaatio voi siten muodostaa viranomaisen asiakirjan, jos se on viranomaisen hallussa tai määräysvallassa. Viranomainen hyödyntää lähdekoodeja erilaisissa tarkoituksissa, kuten päätösten perusteena toimivissa asiantuntijalaskelmissa, jolloin niillä on merkitystä laskelmien päättelyketjujen todentamisen kannalta. Tiedonsaantioikeus ei välttämättä ulotu koko ohjelmistoon, jos sitä ei kokonaisuutena käytetä asian käsittelyn perustana. Jos kyse on sellaisesta lähdekoodista, algoritmista, laskelmasta tai tulkintamallista, jonka avulla ei käytetä julkista valtaa tai suoraan tuoteta yksittäisiin henkilöihin ulottuvia oikeusvaikutuksia tai joka ei toimi viranomaisen jonkin tietyn ratkaisun tai strategian valmisteluaineistona, voi lähdekoodi olla myös esimerkiksi tämän pykälän 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettu luonnos. Viranomaisella voi kuitenkin lain muiden säännösten nojalla olla velvollisuus tuottaa ja jakaa tietoa sekä edistää toimintansa avoimuutta.

Viranomaisen asiakirjoihin kuuluvat myös monet viranomaisten tosiasiallisen toiminnan yhteydessä laadittavat asiakirjat, kuten terveyskeskusten potilasrekisterin sisältämät asiakirjat tai muut asiakirjat, jotka ovat yhteydessä viranomaistehtävän suorittamiseen. Yleisesti ottaen voidaan siis katsoa, että virkatehtävien suorittamisen yhteydessä muodostuva aineisto kuuluu pääsääntöisesti viranomaisen asiakirjan määritelmään (KHO 2016:207). Sellaisesta viranomaisessa syntyvästä aineistosta, jota ei pidettäisi viranomaisen asiakirjana, säädetään erikseen 4 momentissa.

Määritelmän kannalta ei ole olennaista, kuka asiakirjan on toimittanut viranomaiseen, jos se on toimitettu viranomaiselle asian käsittelyä varten tai muuten sen toimialaan tai tehtäviin kuuluvassa asiassa. Siten esimerkiksi yksityisen toimittamat asiakirjat viranomaiselle voivat olla myös viranomaisen asiakirjoja. Asiakirjan voi toimittaa viranomaiselle joko henkilökohtaisesti tai esimerkiksi sähköpostilla. Asiakirjan toimittamistavalla ei ole lain soveltamisalan kannalta merkitystä. Tiedonsaantioikeutta ei kuitenkaan ole sellaisesta yksityisestä asiakirjasta, joka ei ole viranomaisen hallussa sen tehtäviin kuuluvassa asiassa (KHO 2005:89). Joissain tapauksissa viranomaisen haltuun voi tulla asian käsittelyn yhteydessä asiaan liittymätöntä aineistoa, jota ei ole tarkoituksella otettu haltuun. Tästä

aineistosta on kuitenkin erotettava viranomaisten tehtävien yhteydessä, kuten telekuuntelun sivutuotteena saatu niin sanottu ylimääräinen tieto, joka puolestaan voidaan katsoa viranomaisen asiakirjaksi, mutta johon kohdistuu merkittäviä käyttörajoituksia muun lainsäädännön, kuten poliisilain tai pakkokeinolain nojalla.

Kysymys on viranomaisen asiakirjasta myös silloin, kun se on lähetetty suoraan viranomaisessa toimivalle virkamiehelle. Viranomaisen asiakirjan luonteen kannalta merkityksellistä ei siis ole se, onko asiakirja tullut viranomaiselle esimerkiksi kirjaamon kautta, koska virkamiehen on kirjattava tai toimitettava hänelle suoraan lähetetty asiakirja kirjattavaksi. Sähköpostien osalta keskeistä on kunkin sähköpostiviestin luonne viranomaisen asiakirjana. Sähköpostiviesti voi olla laadittu ja lähetetty sisäistä työskentelyä varten tai se voi vastata luonteeltaan muistiinpanoja. Siltä osin kuin on kyse lain tarkoittamalla tavalla viranomaisen asiakirjasta, asiakirja tulisi rekisteröidä asiarekisteriin tiedonhallintalain mukaisesti. Tiedonhallintalain 25 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on rekisteröitävä viipymättä sille saapunut tai sen laatima asiakirja asiarekisteriin. Rekisteröinti olisi tehtävä, kun asiakirja on viranomaiselle saapunut tai kun viranomaisen laatima asiakirja on valmistunut käyttötarkoitukseensa. Rekisteröintivelvollisuus koskee vireillepanossa, asian käsittelyssä ja tiedoksiannossa kertyviä asiakirjoja, mutta myös muita viranomaisen toiminnassa kertyviä asiakirjoja (HE 284/2018 vp, s. 112). Rekisteröintivelvollisuutta sovelletaan myös yksityisiin henkilöihin tai yhteisöihin taikka muihin kuin viranomaisena toimiviin julkisoikeudellisiin yhteisöihin siltä osin kuin ne hoitavat julkista hallintotehtävää.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin toimeksiantoihin liittyvistä viranomaisen asiakirjoista. Momentti vastaa pääosin voimassa olevan lain 5 §:n 2 momentin toista virkettä. Momentin mukaan viranomaisen laatimana asiakirjana pidettäisiin myös sellaista asiakirjaa, joka on laadittu viranomaisen toimeksiannon johdosta, sekä viranomaiselle toimitettuna asiakirjana asiakirjaa, joka on annettu viranomaisen toimeksiannosta tai muuten sen lukuun toimivalle toimeksiantotehtävän suorittamista varten. Näissä tapauksissa ei siis edellytetä, että asiakirja olisi viranomaisen hallussa. Esimerkiksi jokin tiedosto voi sijaita toimeksiannon saaneen yrityksen tiloissa tai tietojärjestelmässä. Se on kuitenkin viranomaisen määrättävissä, ja viranomainen voi käyttää sitä esimerkiksi teknisen rajapinnan avulla tai siten, että palveluyritys tuottaa tiedostosta aineistoa viranomaisen käyttöön.

Esimerkkinä lainkohdassa tarkoitetusta toimeksiantotilanteesta voidaan mainita tilanteet, joissa ministeriö on antanut asiantuntijalle lausuntoa varten asiakirjoja samoin kuin viranomaisen rekisteri, jonka tekniset ylläpitotehtävät on annettu yksityiselle palveluntuottajalle. Toimeksiantosääntelyn tarkoituksena on varmistaa, että viranomaisten yksityisiltä hankkimien palvelujen käyttö hallinnossa ei johtaisi julkisuusperiaatteen soveltamisalan kaventumiseen. Momentissa tarkoitetuilla toimeksiannoilla ei viitata lain 5 §:n 1 momentin

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

1 kohdassa tarkoitettuihin tilanteisiin, joissa yksityinen hoitaa lailla tai lain nojalla tehdyn sopimuksen tai päätöksen perusteella perustuslain 124 §:ssä tarkoitettua julkista hallintotehtävää.

Momentissa säädettäisiin lisäksi toimeksiantosääntelyn soveltamista koskevasta poikkeuksesta. Lainkohdassa tarkoitettua toimeksiantosääntelyä ei sovellettaisi lain 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin toimijoihin, eli julkista hallintotehtävää hoitavaan tai julkisyhteisön määräysvallassa olevaan yhteisöön tai säätiöön tai näiden tytäryhteisöön tai -säätiöön. Ehdotetusta lain soveltamisalan laajentamisesta seuraisi muutoin se, että 5 §:n 1 momentissa tarkoitettujen toimijoiden toimeksiannosta laaditut asiakirjat olisivat myös lain tarkoittamia viranomaisen asiakirjoja. Poikkeus olisi perusteltu, koska kyseiset toimijat eivät ole viranomaisia, vaikka lain soveltamisessa kyseiset toimijat ovat tietyiltä osin rinnastettu viranomaisiin. Mikäli viranomainen antaisi 5 §:n 1 momentissa tarkoitetuille toimijoille toimeksiantotehtävän, olisivat toimeksiantoa koskevat asiakirjat kuitenkin viranomaisen asiakirjoja momentissa tarkoitetun mukaisesti. Poikkeus koskisi ainoastaan tilanteita, joissa toimeksiannon antaisi 5 §:n 1 momentissa tarkoitettu yksityisoikeudellinen toimija.

Voimassa olevaa lakia vastaavasti pykälän *4 momentissa* säädettäisiin jatkossakin niistä asiakirjoista, joita ei pidetä viranomaisen asiakirjoina ja joihin näin ollen julkisuuslakia ei pääsääntöisesti sovellettaisi. Voimassa olevan lain säännöksien tulkinta on usein ollut tuomioistuimen arvioitavana, jonka perusteella voidaan todeta, että säännösten sanamuotoja ja perusteluja tulisi täsmentää sekä päivittää vastaamaan viranomaisten toiminnan nykyisiä käytäntöjä ja toiminnan muotoja. Ehdotetuilla tarkennuksilla pyrittäisiin ennen kaikkea ratkaisemaan esiin nousseita tulkintaongelmia.

Julkisuuslain soveltamisalan ulkopuolelle jäävien asiakirjojen määrittelyssä olisi kyse poikkeuksista perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaiseen julkisuusperiaatteeseen. Viranomaisen asiakirjan määritelmän ja siten lain soveltamisalan ulkopuolelle jäävät asiakirjat voivat näin ollen olla luonteeltaan ainoastaan julkisuusperiaatteen näkökulmasta toissijaisia ja tietosisällöltään vähämerkityksellisiä asiakirjoja. Tämä merkitsee sitä, että pykälän mukaisia säännöksiä tulisi tulkita suppeasti.

Momentin *1 kohdassa* säädettäisiin siitä, ettei viranomaisen asiakirjana pidetä viranomaisen palveluksessa olevalle tai luottamushenkilölle hänen muun tehtävänsä tai asemansa vuoksi lähetettyä kirjettä tai muuta asiakirjaa. Kohta vastaisi pääasiassa voimassa olevan lain mukaista sääntelyä. On tavanomaista, että virkamiehelle voi tulla yksityisiä kirjeitä tai sähköpostia sekä muita asiakirjoja, jotka eivät liity viranomaisen tehtäviin vaan esimerkiksi hänen toisessa viranomaisessa hoidettavaan tehtävään, kuten komitean tai työryhmän jäsenyyteen. Tällöin tietojen saamisesta päättää komitea tai työryhmä, ei se viranomainen, jonka virkamies toimii työryhmän jäsenenä. Vastaavasti esimerkiksi ministerille voi saapua äänestäjien kirjeitä ja aineistoa puolueen jäsenenä, jotka eivät liity ministeriön toimintaan,

jolloin viranomaisen toimialaan ja tehtäviin liittymättömät asiakirjat jäävät lain soveltamisalan ulkopuolelle (KHO 2020:48). On kuitenkin mahdollista, että yksittäiselle virkamiehelle hänen muun tehtävän tai aseman vuoksi lähetetty asiakirja voi samanaikaisesti liittyä hänen tehtäväänsä kyseessä olevassa viranomaisessa, jolloin julkisuuslaki tulee sovellettavaksi (KHO 2016:117).

Momentin *2 kohdan* mukaisesti viranomaisen asiakirjana ei pidettäisi viranomaisen palveluksessa olevien tai viranomaisen toimeksiannosta toimivien laatimia oman tai sisäisen työskentelyn tueksi tarkoitettuja muistiinpanoja taikka muita sellaisia luonnoksia, joita ei ole tarkoitettu asiaa koskevan päätöksenteon tai muun asian käsittelyn perusteiksi. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi voimassa olevan lain mukaisesta muotoilusta, koska viranomaisissa tapahtuvan asioiden valmistelun käytännöt ovat muuttuneet merkittävästi digitalisaation ja teknologisen kehityksen myötä. Laajojen ja monimutkaisten, useiden eri alojen asiantuntijoiden yhteistyötä vaativien asioiden selvittäminen saattaa edellyttää laajamittaista projektimaista työskentelyä ja mielipiteidenvaihtoa. Tämän yhteistyön tulos voi tulla kirjallisesti kuvatuksi muistiinpanoina, erilaisten muistioiden tai esitysten työversioina, alustavina näkemyksinä tai sisäisinä muistioina, jotka tukevat viranomaisen palveluksessa olevien tai viranomaisen toimeksiannosta toimivien omaa tai sisäistä työskentelyä. Lisäksi viranomaisten valmistelutyö perustuu nykyisin pääasiassa sähköiseen valmisteluun ja tietoa tuotetaan enenevässä määrin erilaisten asiakirja- ja asianhallintajärjestelmien lisäksi muillakin sähköisillä alustoilla, kuten sähköpostilla tai erilaisilla sähköisillä yhteistyöalustoilla. Valmistelun yhteydessä sähköisiin järjestelmiin tallentuu siten lukuisia erilaisia väliversioita, jotka eivät sellaisenaan olisi viranomaisen asiakirjoja lain tarkoittamalla tavalla. Pelkästään asiakirjan määritteleminen luonnokseksi tai muistiinpanoksi ei kuitenkaan tarkoita, etteikö asiakirjaa pidettäisi viranomaisen asiakirjana, vaan keskeistä on, toimiiko se asiaa koskevan päätöksenteon tai muun asian käsittelyn perusteena ja onko asiakirja muutoin valmistunut käyttötarkoitukseensa. Tällainen tilanne voi esimerkiksi olla käsillä silloin, jos luonnokseksi määriteltyjä laskelmia käytetään sellaisenaan hyödyksi viranomaisen päätöksenteossa.

Viranomaisten välinen valmistelutyö voi tapahtua usein myös ulkomaisten viranomaisten ja virkamiesten kanssa. Viranomaisen toiminnan ja laadukkaan valmistelun kannalta merkityksellistä onkin, että asiaa koskevia luonnoksia tai esityksiä kehitetään jatkuvasti valmistelun aikana. Virkamies voi myös tarvita asian valmistelemiseksi esimerkiksi esimiehen tarkempaa ohjausta, joka ei jatkossakaan merkitsisi sitä, että asiakirja tulisi lain soveltamisalan piiriin, jos virkamies on toimittanut asiakirjan esimiehelleen kommentoitavaksi ilman tarkoitusta antaa asiakirja asian lopullista käsittelyä varten vaan kyse olisi sisäisen työskentelyn tukena toimivasta asiakirjasta. Olennaista siten on se, että aineistoa ei hyväksytä tai vahvisteta sellaisenaan ja kokonaisuutena vaan sitä käytetään oman tai sisäisen työskentelyn tukena esimerkiksi päätöksiä tai strategioita valmisteltaessa ja sitä on mahdollisuus muokata jatkuvasti. Mikäli asiakirjan laatija toimittaa asiakirjan eteenpäin luonnosmaisena

versiona, mutta johon ei tehdä enää muutoksia vaan asiakirjaa hyödynnetään päätöksenteossa sellaisenaan, kyse ei olisi enää ehdotetun 2 kohdan mukaisesta asiakirjasta, koska sillä olisi tosiasiallisesti vaikutuksia viranomaisessa tapahtuvaan päätöksentekoon tai muuhun asian käsittelyyn. Toisin sanoen lain tarkoittamia viranomaisen asiakirjoja eivät olisi omaan tai sisäiseen käsittelyyn tarkoitetut asiakirjat, jotka eivät sellaisenaan olisi valmiita vaan niiden tarkoitus on tukea työskentelyä ja valmistelua.

Viranomaisessa voi kuitenkin syntyä esimerkiksi läheisesti muistiinpanoa muistuttavaa aineistoa, jolla voi olla kiinteä yhteys asian ratkaisemiseen ja siten asiakirja voi muodostaa viranomaisen asiakirjan 6 §:n 2 ja 3 momentin mukaisesti, vaikka sitä ei olisikaan alun perin tarkoitettu asiaa koskevan päätöksenteon tai muun asian käsittelyn perusteiksi. Tällaisia voivat esimerkiksi olla muistiinpanot tai niihin rinnastettavat tallenteet, jotka syntyvät operatiivisen toiminnan tai muun asian käsittelyn ainoana dokumentaationa, ja joilla voi siten olla vaikutusta esimerkiksi julkisen vallan käyttöön, sen valvontaan tai asian käsittelyyn muutoin. Esimerkiksi hallintolain 42 §:n mukaisesti suullisesti esitetyistä vaatimuksista ja selvityksistä kirjatut tai muulla tavoin rekisteröitävät tiedot, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun kuuluisivat lähtökohtaisesti lain 6 §:n 2 momentin mukaisesti soveltamisalaan, vaikka ne olisivat olemassa ainoastaan virkamiehen luonnosmaisina muistiinpanoina (KHO 2016:131).

Momentin *3 kohdan* mukaan laissa tarkoitettuna viranomaisen asiakirjana ei pidettäisi myöskään yksinomaan viranomaisen sisäistä koulutusta, tiedonhakua tai muuta sisäistä käyttöä varten hankittuja asiakirjoja. Säännöksen tarkoituksena on tukea viranomaisen omaa toimintaa ja tehtävän toteuttamista sekä jättää viranomaisen harkintaan, missä määrin viranomainen antaa tietoja, esimerkiksi virkatoiminnassaan käytettävistä apuvälineistä, kuten sisäistä koulutusta varten viranomaisen ulkopuolelta hankituista asiakirjoista, jotka eivät välittömästi liity suoritettavaan viranomaisen tehtävään. Säännöksestä seuraa, että viranomainen ei voisi esimerkiksi pitää normaalien virkatehtävien yhteydessä syntyviä tai laadittuja asiakirjoja sisäistä käyttöä varten hankittuina asiakirjoina, vaikka niitä käytettäisiin myös muuhun sisäiseen käyttöön, kuten kouluttamiseen (KHO 2016:207). Viranomaisen itse laatimaa sisäistä koulutusmateriaalia tulisi puolestaan arvioida lähtökohtaisesti jäljempänä 5 kohdassa tarkoitetun säännöksen valossa.

Momentin *4 kohta* vastaisi pääasiassa voimassa olevaa lakia, jonka mukaisesti laki ei koske asiakirjaa, joka on viranomaisella yksityisen lukuun suoritettavaa tehtävää varten. Viranomaiset voivat esimerkiksi hoitaa tehtäviä, kuten tilaustutkimuksia, myös yksityisten lukuun. Jos kyseessä on kuitenkin toimeksianto, joka on saatu toiselta viranomaiselta, toimeksiannon antanut viranomainen tekee päätöksen tietojen luovuttamisesta lain 16 §:n mukaisesti. Voimassa olevan lain mukaisesta sääntelystä koskien löytötavarana jääneitä tai toimitettuja asiakirjoja luovuttaisiin. Jatkossa edellä mainittuja asiakirjoja arvioitaisiin suoraan pykälän 2 ja 4 momentin perusteella.

Momentin *5 kohdassa* säädettäisiin sisäisen työskentelyn asiakirjasta. Sääntely vastaisi osin voimassa olevaa sääntelyä, joka koskee sellaisia viranomaisen tai eri viranomaisten välisen sisäisen työskentelyn asiakirjoja, jotka eivät salassapitosäännösten noudattamista koskevia velvoitteita lukuun ottamatta kuuluisi lain soveltamisalaan. Viranomaisen asiakirjana ei pidettäisi viranomaisissa työskentelevien sekä viranomaisten ja niiden toimeksiannosta toimivien yksityisten tai yhteisöjen välisiä neuvotteluja, yhteydenpitoa tai muuta viranomaisten sisäistä työskentelyä varten laadittuja asiakirjoja, jos asiakirjan sisältämät tiedot eivät olisi merkityksellisiä tiedonhallintalain 21 §:n 1 momentin 2-5 kohdissa tarkoitettujen perusteiden kannalta.

Virkamiesten välisen kommunikoinnin ja mielipiteidenvaihdon vapauden säilyttäminen olisi jatkossakin välttämätöntä viranomaisen toiminnan turvaamiseksi. Tämä turvaisi myös yleisenä etuna pidettävää laadukasta ja monipuolista valmistelutyötä. Kun käytännössä on kyse virkamiesten välisestä viestinvaihdosta niin viranomaisen sisällä kuin eri viranomaisten virkamiesten kanssa, voisi muu ratkaisu sisäisen työskentelyn julkisuudesta pahimmillaan merkittävästi vaikeuttaa virkatoimintaa. Tällöin vaikeista ja monimutkaista asioista ei voisi keskustella virkamiesten kesken epävirallisesti kommentoiden. Koska viranomaisen sisäisen työskentelyn tavat ovat sähköistyneet ja muuttaneet muotoaan fyysisestä keskustelemisesta sähköisille alustoille, säännöstä on viranomaisissa toimivien mielipiteenvaihdon ja muiden kommunikointimahdollisuuksien turvaamiseksi välttämätöntä selkeyttää. Perusoikeusliitynnän vuoksi sääntelyssä olisi jatkossakin kysymys vain lain tavoitteiden näkökulmasta vähämerkityksellisistä asiakirjoista, joita ei voida pitää julkisuusperiaatteen toteutumisen kannalta keskeisinä asiakirjoina.

Sisäisen työskentelyn asiakirjoja ovat viranomaisissa toimivien välistä yhteydenpitoa varten laaditut asiakirjat, joilla tarkoitetaan viranomaisen epävirallista viestinvaihtoa, sisäisiä kokouksia tai sisäistä hallintoa varten laadittuja viestejä, tiedotteita, muistioita ja muita vastaavia asiakirjoja. Viranomaisen lukuun toimeksiantotehtäviä suorittavien ja viranomaisissa toimivien neuvottelua ja muuta yhteydenpitoa varten laadittuja asiakirjoja pidettäisiin myös viranomaisen sisäisinä asiakirjoina. Sisäisen työskentelyn muodot ovat muuttuneet enenevissä määrin sähköiseksi ja sähköiset pikaviestipalvelut tai sähköposti korvaavat pitkälti voimassa olevan lain säätämisen aikana useimmin käytetyt keskustelumuodot, kuten puhelinsoitot tai kasvokkain käytävät keskustelut viranomaisen sisällä ja viranomaisten välillä. Sähköpostiviestintä on viranomaisten ja virkamiesten välisessä neuvotteluluonteisessa yhteydenpidossa huomattavasti keskeisemmässä asemassa kuin julkisuuslain tullessa voimaan yli 20 vuotta sitten. Tämä korostuu myös asioiden usein liittyessä usean viranomaisen toimialaan, jolloin mielipiteenvaihtoa tapahtuu usean eri viranomaisen virkamiesten kesken. Sisäisen työskentelyn asiakirjoissa olisi kyse lähinnä yksittäisten virkamiesten välillä käytävästä keskustelusta sen sijaan, että keskustelussa vaihdettaisiin eri viranomaisten välisiä näkemyksiä tai kantoja (KHO 2017:157).

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Sääntely tarkoittaisi kuitenkin sitä, että vain sellaiset asiakirjat, jotka sisältävät rutiininomaista ja epävirallista mielipiteenvaihtoa, kokemustenvaihtoa tai muuta vastaavaa asiaan liittyvää keskustelua voitaisiin pitää sisäisen työskentelyn asiakirjana, johon ei sovellettaisi julkisuuslakia. Siten esimerkiksi viestit, jotka olisivat tarkoitettu osoittamaan viranomaisen näkemystä, kantaa tai linjausta eivät olisi kohdan tarkoittamia sisäisen työskentelyn asiakirjoja. Oikeuskäytännössä on arvioitu eräiden valtioneuvoston oikeuskanslerin perustuslain 108 §:ssä tarkoitettujen tehtävien yhteydessä laatimien sähköpostiviestien luonnetta ja katsottu, ettei niiden sisältö ja tarkoitus huomioon ottaen ollut kysymys neuvotteluja, yhteydenpitoa ja muuta niihin verrattavaa viranomaisten sisäistä työskentelyä varten laadituista, julkisuusperiaatteen kannalta toisarvoisista asiakirjoista vaan oikeuskanslerin nimenomaisista kannanotoista ja näkemyksistä liikenne- ja viestintäministerin asemaa ja toimintaa koskeviin kysymyksiin. Merkitystä ratkaisussa annettiin sille, että kyse oli julkisen vallankäytön kannalta merkittävistä kysymyksistä (ks. KHO 2021:152).

Muita kohdassa tarkoitettuja sisäistä työskentelyä varten laadittuja asiakirjoja olisivat muun muassa asiakirjat, jotka liittyvät viranomaisen sisäiseen työskentelyyn tai tukevat hallinnon sisäistä toimintaa kuten työajan seurantajärjestelmät, työtyytyväisyyttä koskevat kyselyt tai henkilöstön virkistystoimintaa koskevat asiakirjat sekä muut niihin rinnastettavat asiakirjat kuten rutiiniasioita koskevat vapaamuotoiset viestit tai tiedotteet. Tällaisia asiakirjoja voi liittyä myös esimerkiksi henkilöstö- ja taloushallinnon sisäiseen työskentelyyn ja ne voivat sisältää esimerkiksi henkilöstöhallinnon tarpeisiin kerättyjä tietoja viranomaisessa työskentelevien henkilökohtaisista osoitteista, pankkitiliyhteyksistä ja muista niihin verrattavista tiedoista. Osana viranomaisen asiakirjaa kyseiset tiedot kuitenkin voisivat tulla lain soveltamisalaan. Julkisia henkilötietoja koskevasta luovutusrajoituksesta säädettäisiin ehdotetussa 15 §:ssä.

Valtion oikeusapu- ja edunvalvontapiirien ja niiden edunvalvontatoimistojen palveluksessa työskentelevät yleiset edunvalvojat ovat valtion viranomaisten palveluksessa olevia henkilöitä, mutta yleiselle edunvalvojalle tulleita edunvalvontaan liittyviä asiakirjoja ei ole oikeuskäytännössä pidetty sen viranomaisen asiakirjoina, jossa edunvalvoja työskentelee (KHO 21.8.2009 T 1989). Edunvalvontatoimistoilla voi kuitenkin olla julkisuuslain soveltamisalaan kuuluvia joko sen itsensä tai muun tahon laatimia ja sille toimittamia esimerkiksi hallinnollisia asiakirjoja (EOAK/5169/2020).

Säännöksen uuden muotoilun myötä luovuttaisiin samalla sääntelyn yhteydestä arkistolakiin. Arkistoon liittämisen vaatimukselle on annettu oikeuskäytännössä asiakirjan luonteeseen verrattuna vähäistä painoarvoa. Lisäksi oikeustila on osiltaan muuttunut tiedonhallintalain säätämisen jälkeen. Arkistolainsäädännön sijaan kohdassa viitattaisiin jatkossa tiedonhallintalain 21 §:n 1 momentin 2-5 kohdan mukaisiin perusteisiin tiedon säilytystarpeen arvioinnista, jotka ohjaavat lain soveltajaa selkeämmin siitä, mitkä sisäisen työskentelyn asiakirjat olisivat viranomaisen asiakirjoja. Olennaista arvioinnissa olisi

se, että mikäli asiakirjaan sisältyvillä tiedoilla voisi olla merkitystä luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön etujen, oikeuksien, velvollisuuksien ja oikeusturvan toteutumisen ja todentamisen, sopimuksen tai muun yksityisoikeudellisen oikeustoimen oikeusvaikutuksen tai vahingonkorvaus- tai rikosoikeudellisen seikan kannalta, asiakirja olisi viranomaisen asiakirja.

Pykälän ehdotetussa *5 momentissa* säädettäisiin salassapitosääntelyn soveltumisesta viranomaisen asiakirjan määritelmän ulkopuolelle jäävissä asiakirjoissa oleviin tietoihin. Momentti vastaisi pääasiassa voimassa olevan lain 5 §:n 5 momenttia, mutta sen sääntelyä täsmennettäisiin. Momentin mukaan viranomaisten asiakirjojen salassapitoa koskevia säännöksiä sovellettaisiin pykälän 4 momentin 2 ja 5 kohdassa tarkoitetuissa asiakirjoissa oleviin tietoihin, jotka ovat tässä tai muussa laissa säädetty salassa pidettäväksi. Myös viranomaisen asiakirjan määritelmän ulkopuolelle jäävät asiakirjat voivat sisältää lain 28 §:ssä tai muussa laissa salassa pidettäväksi säädettyjä tietoja. Näihin tietoihin sovellettaisiin myös ehdotettuja 6 ja 7 luvun salassapitovelvoitteita sekä salassapidosta poikkeamista ja sen lakkaamista koskevia säännöksiä.

2 LUKU Oikeus saada tieto viranomaisen asiakirjasta

Lain 2 luvussa säädettäisiin oikeudesta saada tieto viranomaisen asiakirjasta. Luku sisältää säännökset yleisestä ja asianosaisen tiedonsaantioikeudesta. Ehdotuksen mukaan tiedonsaantioikeuksien laajuus määräytyisi nykytilaa vastaavasti sen mukaan, onko kysymys jokaisen oikeudesta saada tieto viranomaisen asiakirjasta vai asianosaisen oikeudesta tiedonsaantiin. Ensiksi mainittu, niin sanottu yleisöjulkisuus, koskisi viranomaisen asiakirjassa olevia julkisia tietoja. Asianosaisen tiedonsaantioikeus sen sijaan ulottuisi pääsäännön mukaan myös viranomaisen asiakirjassa oleviin salassa pidettäviin tietoihin.

7 §. *Tiedonsaantioikeus viranomaisen asiakirjasta*. Voimassa olevan lain 9 §:ää vastaavalla tavalla 7 §:ssä säädettäisiin siitä, että jokaisella luonnollisella henkilöllä kansalaisuudesta riippumatta samoin kuin oikeushenkilöllä sekä viranomaisella ja muullakin oikeussubjektilla on julkisuusperiaatteen perusteella oikeus saada viranomaisen asiakirjasta tieto, joka on julkinen. Tiedonsaantioikeus viranomaisen asiakirjassa olevaan julkiseen tietoon seuraisi suoraan yleislaista, eikä tästä olisi tarpeen säätää erikseen erityissääntelyssä. Voimassa olevasta laista poiketen säännös kuitenkin muotoiltaisiin siten, että se korostaisi tiedonsaantioikeuden kohdistumista nimenomaan viranomaisen asiakirjassa olevaan tietoon. Sääntely irtautuisi selkeämmin voimassa olevan lain asiakirjaperusteisesta muotoilusta, vaikka voimassa olevan lain perusteluissa on myös korostettu sitä, että tiedonsaantioikeus kohdistuu nimenomaan informaatioon. Tiedonsaantioikeus kohdistuisi kuitenkin viranomaisen asiakirjassa olevaan tietoon, eli tiedonsaantioikeuden kohteena olevat tiedot tulisi olla lain 6 §:n mukaisessa viranomaisen asiakirjassa. Jatkossakin tietopyynnöt voisivat kohdistua asiakirjoihin tai asiakirjoissa oleviin tietoihin. Vaikka tiedonsaantioikeus

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

kohdistuu asiakirjassa oleviin julkisiin tietoihin, asiakirjajulkisuutta toteutetaan lähtökohtaisesti antamalla viranomaisen asiakirja, josta mahdolliset salassa pidettävät tiedot on poistettu. Myös jatkossa julkisuuden toteuttamisen kannalta tiedon pyytäjälle voi olla keskeistä merkitystä sillä, että pyydetyt tiedot saadaan nimenomaan osana asiakirjaa. Tiedonsaantioikeuden alkamisajankohta määrittyisi voimassa olevaa lakia vastaavalla tavalla tiedot sisältävän asiakirjan valmistumisen mukaan.

Julkisuusperiaatteeseen perustuva tiedonsaantioikeus olisi jatkossakin ehdoton. Viranomaisella ei ole harkintavaltaa sen suhteen, antaako se julkisen tiedon asiakirjasta, jos asiakirjan tietoihin ei kohdistu tässä tai muussa laissa säädettyjä tiedon luovutukseen liittyviä rajoituksia. Tieto on siten aina pyydettäessä annettava. Ehdoton oikeus tiedon saamiseen on välttämätön paitsi sen turvaamiseksi, että tiedon pyytäjiä kohdellaan samanarvoisesti, niin myös sen estämiseksi, että viranomainen voisi olla antamatta asiakirjastaan tiedon, jonka julkisuutta se pitää itselleen epäedullisena. Oikeus merkitsee mahdollisuutta luotettavan tiedon saamiseen viranomaisen toiminnasta.

Tiedon antamisesta asiakirjasta, josta tiedonsaantioikeus ei ole vielä alkanut 12 §:n perusteella ja jonka luovuttaminen on viranomaisen harkinnassa, säädettäisiin uudessa 9 §:ssä. Tiedonsaantioikeutta julkisesta tiedosta saattaa rajoittaa lisäksi henkilötietoja koskeva luovutusrajoitus, josta on säädetty 15 §:ssä.

8 §. *Tiedonsaantioikeus salassa pidettäviä tietoja sisältävästä viranomaisen asiakirjasta*. Lain 8 §:ssä säädettäisiin tiedonsaantioikeudesta salassa pidettäviä tietoja sisältävästä viranomaisen asiakirjasta. Ehdotetun pykälän *1 momentin* mukaan viranomainen saa antaa salassa pidettävän tiedon viranomaisen asiakirjasta vain, jos tässä laissa niin erikseen säädetään. Ehdotettu momentti vastaisi nykytilaa ja voimassa olevan lain 10 §:n ensimmäistä virkettä. Säännös muodostaisi kokonaisuuden julkisuuslain 7 luvun säännösten kanssa, joissa säädetään yleiset perusteet salassa pidettävän tiedon antamiseen ja salassa pidettävien tietojen antamisesta eräissä tilanteissa. Salassa pidettävän tiedon luovuttamisesta viranomaisten välillä on säädetty sekä julkisuuslaissa että lukuisissa erityislaeissa. Näillä säännöksillä on pyritty turvamaan salassa pidettävään tietoon kohdistuvat säännönmukaiset, hyväksyttävät ja oikeasuhteiset tiedontarpeet. Lisäksi tietoja voidaan yksittäistapauksessa luovuttaa 36 §:ssä säädetyn lupamenettelyn avulla tieteellistä tutkimusta, tilastointia taikka viranomaisen suunnittelu- tai selvitystyötä varten. Sen sijaan muissa tilanteissa viranomainen ei voi luovuttaa ehdottomasti salassa pidettäviä tietoja miltään osin sellaisissakaan tapauksissa, joihin liittyy hyvin suuri julkisuusintressi. Laissa ehdotetun 33 §:n mukaisesti salassa pidettävä tiedon voisi antaa myös poikkeuksellisesti yksittäistapauksessa. Salassapidon suojaamien intressien turvaamisen vuoksi tietojen antamisen tulisi kuitenkin olla välttämätöntä erittäin tärkeän yleisen edun vuoksi, eli kynnys antaa tietoja asettuisi korkealle. Julkisuuslaki edellyttäisi kuitenkin jatkossakin erikseen säätämistä tiedonluovutuksista tilanteissa, joissa tiedonsaantitarve on säännönmukainen.

Voimassa olevan lain 10 §:n mukaan, kun vain osa asiakirjasta on salassa pidettävä, tieto on annettava asiakirjan julkisesta osasta, jos se on mahdollista niin, ettei salassa pidettävä osa tule tietoon. Tästä niin kutsutusta osajulkisuuden toteuttamisesta ehdotetaan säädettäväksi erikseen pykälän 2 momentissa. Sääntelyllä pyrittäisiin selkeyttämään osajulkisuutta koskevan sääntelyn suhdetta salassapitosäännöksiin.

Ehdotetun *2 momentin* mukaan, jos osa asiakirjaan sisältyvistä tiedoista on pidettävä salassa, asiakirjaan sisältyvät julkiset tiedot saa antaa vain, jos se on mahdollista salassa pidettävien tietojen paljastumatta. Koska tiedonsaantioikeus kohdistuisi jatkossa selkeämmin asiakirjassa olevaan tietoon, seuraa oikeus saada julkinen tieto asiakirjasta, jossa on myös salassa pidettäviä tietoja suoraan 7 §:stä. Ehdotetussa momentissa säädettäisiin kuitenkin siitä, milloin julkisia tietoja ei voisi osajulkisina antaa. Osajulkisuuden toteuttaminen edellyttäisi, että asiakirjaan sisältyvät julkiset tiedot on mahdollista antaa salassa pidettävien tietojen paljastumatta. Säännös vastaa nykyistä osajulkisuutta koskevaa säännöstä, mutta se ehdotetaan muotoiltavaksi toisin. Käytännössä tämä tarkoittaa, että oikeuden toteuttamisen edellytyksenä olisi nykyistä vastaavalla tavalla se, että asiakirjan salassa pidettävät tiedot ovat selvästi eroteltavissa julkisista tiedoista. Voimassa olevan lain esitöissä ja tulkinnassa on lisäksi annettu painoarvoa sille, että asiakirja olisi salassa pidettävien tietojen peittämisen jälkeenkin ymmärrettävissä oikein (esim. KHO 2015:163 ja KHO 2013:28).

9 §. *Viranomaisen harkinnassa oleva tiedon antaminen*. Viranomainen voi antaa tiedon laatimastaan asiakirjasta jo ennen kuin se on tullut lain 12 §:n perusteella ehdottoman tiedonsaantioikeuden piiriin. Päättäessään tällaisen tiedon antamisesta viranomaisen on otettava huomioon ehdotetun 1 §:n 2 momentin mukaisesti lain tarkoitus ja julkisuusperiaatteen merkitys ja huolehdittava, että tiedon saamista asian valmistelusta ei rajoiteta enempää kuin on välttämätöntä. Harkittaessa tietojen antamista asiakirjasta, josta tiedonsaantioikeus ei ole vielä 12 §:n perusteella alkanut tulisi ottaa huomioon mahdollisuudet selostaa keskeneräisen asian valmisteluun liittyviä näkökohtia silloinkin, kun tietoja asiakirjasta ei keskeneräisyyden vuoksi katsota voitavan antaa. Toisaalta kysymyksen ollessa esimerkiksi yksityistä koskevasta hallintomenettelystä, jossa päätöksenteon edellytykset ovat lakiin sidottuja ja joissa ulkopuolisella ei ole mahdollisuuksia osallistua päätöksentekoon, viranomainen voi lain tarkoitussäännöksen valossa olla antamatta kopiota harkinnanvaraisesti julkisesta asiakirjasta. Viranomaisen asiakirjan määritelmän ja siten myös ehdotetussa laissa tarkoitetun tiedonsaantioikeuden ulkopuolelle jäävien tietojen antaminen olisi myös lähtökohtaisesti viranomaisen harkinnassa siltä osin kuin kyse ei olisi salassa pidettävistä tiedoista. Viranomaisen tulisi lisäksi ottaa huomioon 22 §:ssä tarkoitettu tiedon tuottamisvelvollisuus ja 21 §:ssä tarkoitettu velvollisuus antaa tietoja asioiden valmistelusta. Kaikki valmisteluun liittyvät asiakirjat tulisivat julkisiksi viimeistään asian käsittelyn päätyttyä viranomaisessa, jollei salassapitosäännöksistä tai 15 §:n 2 momentista muuta johdu.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Tiedon antamisesta asiakirjasta, josta tiedonsaantioikeus ei ole vielä alkanut 12 §:n perusteella ja jonka luovuttaminen on viranomaisen harkinnassa, säädetään voimassa olevassa laissa useammassa pykälässä. Ehdotettu pykälä vastaisi sisällöltään voimassa olevan lain 9 §:n 2 momentin ja 17 §:n 1 momentin säännöksiä. Voimassa olevassa laissa on viitattu sekä viranomaisen laatimia asiakirjoja koskevaan että viranomaiselle saapuneita asiakirjoja koskevaan tiedonsaantioikeuden alkamista määrittävään säännökseen (voimassa olevan lain 6 ja 7 §). Viittaus jälkimmäiseen poistettaisiin tarpeettomana, koska viranomaiselle saapuneiden asiakirjojen osalta viranomainen ei voi juuri vaikuttaa niiden valmistelujulkisuuteen. Osa viranomaiselle asian käsittelyn yhteydessä saapuneista asiakirjoista on kuitenkin sellaisia, joista tiedonsaantioikeuden katsotaan alkavan 12 §:ssä säädetyllä tavalla. Näitä tilanteita on selostettu tarkemmin 6 ja 13 §:ää koskevissa perusteluissa.

Asianosaiselle pyritään 10 §:ssä osoitetulla tavalla turvaamaan oikeus saada tieto asiakirjasta jo ennen kuin tiedonsaantioikeus asiakirjasta alkaa.

10 §. *Asianosaisen tiedonsaantioikeus*. Pykälässä säädettäisiin asianosaisen tiedonsaantioikeudesta, joka olisi yleistä tiedonsaantioikeutta laajempi. Pykälän *1 momentissa* olisi asianosaisen tiedonsaantioikeutta koskeva pääsääntö, joka vastaa pääosin voimassa olevan lain 11 §:n 1 momenttia. Asianosaisella on oikeus saada asiaa käsittelevältä tai käsitelleeltä viranomaiselta muukin kuin julkinen tieto sellaisen asiakirjan sisällöstä, joka voi tai on voinut vaikuttaa hänen asiansa käsittelyyn. Momentin sanamuotoa muokattaisiin kuitenkin siten, että se ilmentäisi tiedonsaantioikeuden kohdistumista asiakirjassa olevaan tietoon. Voimassa olevan lain muotoiluun nähden on korvattu ilmaisu ”tieto muunkin kuin julkisen asiakirjan sisällöstä” ilmaisulla ”muukin kuin julkinen tieto sellaisen viranomaisen asiakirjan sisällöstä”. Muilla kuin julkisilla tiedoilla viitataan salassa pidettävään tietoon, tietoon johon kohdistuu luovutusrajoituksia 15 §:n perusteella ja tietoon asiakirjassa, josta tiedonsaantioikeus ei ole vielä alkanut ehdotetun 12 §:n mukaisesti. Asianosaisen tiedonsaantioikeus koskee luonnollisesti myös viranomaisen asiakirjassa olevia julkisia tietoja. Ehdotetussa 12 §:n 3 momentissa säädettäisiin erityinen velvollisuus viranomaiselle pyrkiä huolehtimaan siitä, että asianosainen voi saada asiakirjan sisällöstä tiedon ennen kyseisessä pykälässä säädetyn mukaista tiedonsaantioikeuden alkamista, jos asiassa annetaan toimituskirja tai muu asiakirja.

Asiakirjalla, joka voi tai on voinut vaikuttaa asian käsittelyyn, tarkoitetaan asiakirjaa, joka kysymyksessä olevassa asiassa on viranomaiselle esitetty tai jonka viranomainen asiaa käsitellessään on itse hankkinut tai laatinut. Lisäedellytys on, että asiakirja tosiasiallisesti voi tai on voinut vaikuttaa asian käsittelyyn. Viranomaisen ratkaisun sisältöön asiakirjan ei välttämättä tarvitse olla vaikuttanut.

Pykälän soveltamista koskevassa oikeuskäytännössä on arvioitu useassa ratkaisussa sitä, milloin tietoja pyytänyt henkilö on lainkohdan perusteella katsottava olevan siinä tarkoitetussa asianosaisen asemassa (KHO 28.1.2011 T 193 ja KHO 10.05.2001 T 1030). Lisäksi oikeuskäytännössä on arvioitu sitä, milloin asiakirja voi tai on voinut vaikuttaa hänen asiansa käsittelyyn (KHO 2019:2, KHO 2017:138, KHO 2014:69 ja KHO 17.10.2006 T 2723). Oikeuskäytännössä on myös arvioitu asianosaisjulkisuudesta säädetyistä poikkeuksista erityisesti sitä, milloin asiakirjan luovuttaminen asianosaisjulkisuuden perusteella olisi vastoin erittäin tärkeää yleistä etua taikka lapsen etua tai muuta erittäin tärkeätä yksityistä etua (KHO 2020:4, KHO 2015:15, KHO 2013:32, KHO 2010:60, KHO 2010:61, KHO 6.10.2010 T 2577, KHO 2007:47, KHO 2007:48, KHO 2007:64 ja KHO 12.4.2006 T 883).

Asianosaisella olisi oikeus saada tieto asiakirjan sisällöstä asiaa käsittelevältä tai käsitelleeltä viranomaiselta. Asianosaisen tiedonsaantioikeuden perusteella ei siten voisi saada esimerkiksi toista henkilöä koskevaa salassa pidettävää tietoa viranomaiselta sillä perusteella, että tietoja pyytävä tarvitsee tietoa käytettäväksi toisessa viranomaisessa vireillä olevassa muussa asiassa. Säännöksessä ei siten ole kysymys asianosaisen tiedonhankintakeinosta laajemmin.

Asianosaisen määritelmä säilytettäisiin sanamuodoltaan sellaisena kuin se on voimassa olevassa laissa. Asianosaisella tarkoitetaan ehdotuksessa paitsi hallintomenettelyn varsinaisia osapuolia myös muuta luonnollista henkilöä ja oikeushenkilöä, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta asia koskee. Hallintokantelun tekijällä on asianosaisen tiedonsaantioikeus silloin, kun kantelu koskee hänen omaa oikeuttaan, etuaan tai velvollisuuttaan, mutta muissa kantelutapauksissa ei.

Tarkoitus on, että kukaan ei voi keinotekoisen muutoksenhaun turvin laajentaa tiedonsaantioikeuttaan siitä, mikä se yleistä tiedonsaantioikeutta koskevien säännösten mukaan olisi. Vaikka ehdotuksessa lähdetäänkin siitä, että muutoksenhakija on yleensä asianosainen, ei muutoksenhakija saa asianosaisen asemaa tekemällä valituksen sellaisessa tapauksessa, jossa hänellä selvästikään ei olisi valitusoikeutta.

Säännös koskisi vain sellaisia vireillä olevia tai olleita asioita, joissa päätetään tai on päätetty jonkun oikeudesta, edusta tai velvollisuudesta. Pykälässä tarkoitetusta asianosaistilanteesta ei yleensä ole kysymys esimerkiksi silloin, kun tietoja pyydetään asiakirjasta, joka on laadittu viranomaisen tosiasiallisen toiminnan yhteydessä. Asianosaisen tiedonsaantioikeutta koskevat säännökset voivat kuitenkin tulla sovellettaviksi edellä tarkoitettuihin asiakirjoihin, jos ne liittyvät asian vireille saattamiseen tai käsittelyyn, kuten tietojen saaminen potilasasiakirjoista hoitovirhettä koskevassa asiassa. Henkilöllä on oikeus saada tietoja tosiasiallisen toiminnan yhteydessä syntyneistä asiakirjoista lakiehdotuksen 11 §:n nojalla. Tämän pykälän mukainen asianosaisen tiedonsaantioikeus olisi kuitenkin ensisijainen suhteessa lain 11 §:ssä säädettäväksi ehdotettuun tiedonsaantioikeuteen (KHO 2012:124).

Tarve asiakirjan salassa pitämisestä saattaa poikkeuksellisesti olla suurempi kuin asianosaisen intressi saada tieto asiakirjasta. Tämän vuoksi pykälän *2 momenttiin* otettaisiin voimassa olevan lain 11 §:n 2 momenttia vastaavasti säännökset niistä tilanteista, joissa asianosaiselta voidaan evätä tiedon saanti. Momenttia ei sen 8 ja 9 kohtaa lukuun ottamatta sovellettaisi silloin, kun kysymys on asianosaisen oikeudesta saada tieto riita- ja rikosasian oikeudenkäyntiaineistosta.

Voimassa olevan lain 11 §:n 2 momentissa on asianosaisen ohella erikseen mainittu hänen edustajansa ja avustajansa. Säännöksessä ei enää mainittaisi erikseen edustajaa ja avustajaa, jotta olisi selvää, että säännöksellä ei ole tarkoitettu muodostettavan erityissääntelyä suhteessa hallintolain 3 luvussa säädettyihin asiamiestä ja avustajaa koskeviin säännöksiin (12 §) eikä vajaavaltaisen puhevaltaa koskeviin säännöksiin (14 §). Lisäksi edustajan ja avustajan mainitseminen olisi epäjohdonmukaista suhteessa pykälän 1 momentissa säädettyyn, koska kyseisessä momentissa ei mainita asianosaisen ohella edustajan tai avustajan tiedonsaantioikeudesta. Tiedon antamisessa viranomaisen asiakirjasta on kysymys hallintolaissa tarkoitetusta hallintomenettelystä. Menettelyssä voidaan tavanomaisin tavoin käyttää avuksi asiamiestä tai avustajaa, ja puhevaltaa asiassa voi käyttää vajaavaltaisen puolesta hänen edunvalvojansa, huoltajansa tai muu laillinen edustajansa.

Se, pyytääkö tietoa asianosainen itse henkilökohtaisesti vai hänen edustajansa, saattaa kuitenkin vaikuttaa erityisesti tämän momentin 1 kohdan mukaisten edellytysten harkintaan. Tiedonsaantioikeuden ulottuvuus voi siten vaihdella sen mukaan, pyytääkö tietoa asianosainen itse vai hänen edustajansa, esimerkiksi alaikäisen edunvalvoja. Lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain (361/1983) 4 §:n 4 momentin mukaan huoltaja edustaa lasta tämän henkilöä koskevissa asioissa, jollei laissa ole toisin säädetty. Hallintolain 14 §:n 1 momentin mukaan vajaavaltaisen puolesta puhevaltaa käyttää hänen edunvalvojansa, huoltajansa tai muu laillinen edustajansa. Lain 14 §:n 3 momentin mukaan viisitoista vuotta täyttäneellä alaikäisellä ja hänen huoltajallaan tai muulla laillisella edustajallaan on kummallakin oikeus erikseen käyttää puhevaltaa asiassa, joka koskee alaikäisen henkilöä taikka henkilökohtaista etua tai oikeutta.

Momentin *1 kohdassa* olisi nykyisen lain 11 §:n 2 momentin 1 kohtaa vastaava säännös. Ehdotuksen mukaan kohdassa mainittaisiin nimenomaisesti erikseen lapsen etu yksityisenä tärkeänä etuna. Asianosaiselle tai tämän edustajalle tai avustajalle voitaisiin siten jättää antamatta tieto asiakirjasta, josta tiedon antaminen olisi vastoin erittäin tärkeää yleistä etua taikka lapsen etua tai muuta tärkeätä yksityistä etua.

Erittäin tärkeä yleinen etu voi liittyä esimerkiksi valtion turvallisuuden ylläpitämiseen tai ulkopoliittisten suhteiden hoitoon. Tiedon antaminen esimerkiksi siitä, kuka on tehnyt valvontaviranomaiselle selvityspyynnön tai lastensuojelulain 25 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen

lastensuojelun tarpeessa olevasta lapsesta, saattaa yksittäistapauksessa olla puolestaan vastoin yleistä etua, jos tiedon antaminen voi vaarantaa valvontaviranomaiselle tärkeän tiedonsaannin tai lastensuojelun tarkoituksen toteutumisen.

Erittäin tärkeä yksityinen etu taas voi liittyä esimerkiksi yksityiselämän suojaamiseen tai yksilön turvallisuuden varmistamiseen. Säännöksen perusteella voidaan jättää antamatta tieto terveydentilasta tai muu salassa pidettävä tieto, joka koskee muuta kuin asianosaista itseään. Erittäin tärkeä yksityinen etu voi vaarantua myös tilanteissa, joissa viranomaiselle on annettu sellaisia tietoja, joiden ilmaiseminen vaarantaisi tietojen antajan turvallisuutta. Poikkeuksellisissa tilanteissa saattaa myös asianosaisen oma etu vaarantua, jos hänelle annetaan tieto häntä itseään koskevasta asiakirjasta. Tällainen tilanne saattaa olla kysymyksessä esimerkiksi silloin, kun lääkärintodistuksesta ilmenevä tieto vakavasti heikentäisi mielenterveyttä (KHO 2004:4).

Kohdassa mainittaisiin erikseen lapsen tärkeä etu asianosaisen tiedonsaantioikeuden rajoituksena. Sen erikseen mainitsemista on pidettävä tärkeänä viranomaisten huomion kiinnittämiseksi lapsen asemaan etenkin sellaisissa tilanteissa, joissa vajaavaltaisen ja hänen laillisten edustajiensa edut voivat olla vastakkaisia, kuten lastensuojeluasioissa. Säännöstä voidaan perustella myös perustuslain 6 §:n 2 momentin mukaisella lapsen oikeudella tasa-arvoiseen kohteluun sekä lasten oikeuksia koskeviin kansainvälisiin sopimuksiin sisältyvillä periaatteilla lapsen oikeudesta yksityiselämän suojaan sekä iän ja kehityksen myötä kasvavaan itsemääräämisoikeuteen. Lasten tasa-arvoista kohtelua koskevan perusoikeussäänte lyn taustalla on osaltaan lapsen oikeuksista tehty yleissopimus (SopS 60/1991). Sopimuksen 12 artiklan mukaan lasta tulee kuulla iän ja kehitystason mukaan häntä itseään koskevissa hallinnollisissa ja oikeudellisissa ratkaisuissa. Kohdan mukaan tapauskohtaisen kokonaisharkinnan perusteella voitaisiin suojata esimerkiksi ilmoituksen tekijän henkilöllisyyttä lastensuojeluasioissa, jos ilmoituksen tekijä on lapselle läheinen henkilö, esimerkiksi isovanhempi ja jos tiedon antaminen johtaisi lapsen hyvinvoinnille tärkeän aikuissuhteen katkeamiseen.

Sen selvittäminen, onko tiedon antaminen asiakirjasta vastoin erityisen tärkeää yleistä tai yksityistä etua, edellyttää aina tapauskohtaista arviointia. Viranomaisen tapauskohtaisessa kokonaisharkinnassa on pyrittävä sovittamaan yhteen yksilön oikeusturvan kannalta keskeinen vaatimus oikeudesta saada tietää itseään koskevan ratkaisun perusteet ja toista koskevat tärkeät edut samoin kuin keskeisten yhteiskunnallisten tavoitteiden ja sääntelyiden tarkoituksen toteutuminen.

Momentin *2 kohta* sisältäisi nykyisen lain 11 §:n 2 momentin 2 kohtaa vastaavat säännökset. Momentin tarkoituksena on lähinnä estää tietojen liian aikaisesta julkiseksitulosta aiheutuva haitta rikostutkinnalle ja poliisitutkinnalle. Kohdassa viitataan voimassa olevaa lakia vastaavasti esitutkinnan lisäksi myös poliisitutkintaan. Poliisitutkinnalla tarkoitetaan

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

muuta poliisin toimitettavaksi laissa säädettyä tutkintaa kuin rikoksen johdosta toimitettavaa esitutkintaa. Tällä tarkoitetaan muun muassa kuolemansyyntutkintaa, liiketoimintakiellon tai lähestymiskiellon määräämisen edellytysten tutkintaa, ampuma-aselaissa säädettyjen lupien peruuttamista koskevaa tutkintaa, tutkintaa kadonneen henkilön löytämiseksi ja tutkintaa palonsyyn selvittämiseksi.

Momentin *3 kohta* koskisi esittelymuistiota, ratkaisuehdotusta ja niihin verrattavaa muuta asian valmistelua varten viranomaisen laatimaa asiakirjaa. Tällaisesta asiakirjasta voitaisiin tieto jättää antamatta ennen kuin asian käsittely on kysymyksessä olevassa viranomaisessa päättynyt. Kohta vastaa voimassa olevan lain 11 §:n 2 momentin 3 kohtaa. Kohdassa on mainittu esittelymuistion ja ratkaisuehdotuksen lisäksi muut niihin verrattavat viranomaisen laatimat asiakirjat. Lisäys on tarpeen selvyyden vuoksi, koska asian käsittelyssä ei aina välttämättä laadita esittelymuistiota ja ratkaisuehdotuksia, vaan vastaava valmisteluvaihe kirjataan muulla tavoin, esimerkiksi tekemällä päätöksenteon kohteena olevaan asiakirjaan merkinnät. Tällaisesta voi esimerkkinä mainita ylioppilastutkinnon koevastausten arvostelun. Kohtaan sisältyy ylioppilastutkintoja koskeva voimassa olevaa lakia vastaava erityissäännös, jonka mukaan ylioppilastutkintoa varten annetusta koevastauksesta ja siihen tehdyistä arvostelumerkinnöistä sekä koevastauksen arvostelleen ylioppilastutkintolautakunnan määräämän arvostelijan henkilöllisyydestä annetaan tieto vasta, kun ylioppilastutkintolautakunta on suorittanut lopullisen arvostelun. Säännös on tarpeen ylioppilastutkinnossa käsiteltävien asiakirjojen suuren lukumäärän sekä tutkinnossa noudatettavan menettelyn erityispiirteiden vuoksi. Koevastauksia tarkastaa suuri joukko eri puolilla maata asuvia korjaajia, eikä teknisesti ole mahdollista ylioppilastutkinnon tiukan aikataulun vuoksi toteuttaa kopioiden antamista koevastauksista ennen kuin tarkistusarvostelu on saatettu loppuun. Korjaajien työrauhan säilyttämiseksi on tarpeen suojella heidän henkilöllisyyttään korjausten aikana. Ehdotuksen 12 §:n 3 momentissa edellytetään, että viranomainen tiedottaa ratkaisustaan ennakkoon asianosaiselle sellaisissa asioissa, joilla todennäköisesti on julkista mielenkiintoa.

Momentin *4 kohta* koskisi asiakirjoja, jotka viranomainen on laatinut tai hankkinut oikeudenkäynnin osapuolena oikeudenkäyntiin valmistautumista varten. Säännös vastaa voimassa olevan lain 11 §:n 2 momentin 4 kohtaa. Asianosaisella ei olisi oikeutta saada tietoa tällaisista asiakirjoista, jos tiedon antaminen olisi vastoin julkisyhteisön tai 5 §:ssä tarkoitetun toimijan tai siinä toimivan henkilön etua oikeudenkäynnissä. Säännöksen tarkoituksena on toteuttaa neutraliteettiperiaatetta: julkisyhteisön ei tule julkisuuslainsäädännön vuoksi joutua yksityistä huonompaan asemaan tilanteissa, jossa julkisyhteisö rinnastuu yksityisiin. Asianosaisjulkisuuden tarkoituksena on turvata se, että henkilö voi valvoa, minkälaisten tietojen pohjalta häntä koskevia päätöksiä tehdään. Asianosaisjulkisuuden toteutuminen jo siinä vaiheessa, jossa viranomainen laatii ja päättää omista toimenpiteistään, huonontaa julkisyhteisön mahdollisuuksia valmistautua oikeudenkäyntiin. Koska

oikeudenkäynnin osapuolten asianosaisuusjulkisuus toteutuu oikeudenkäynnin aikana, ehdotus ei vaaranna oikeusturvaa, vaan asettaa julkisyhteisön samaan asemaan kuin yksityiset.

Momentin *5 kohta* koskisi ulosoton asiakirjoja ja vastaisi voimassa olevan lain 11 §:n 2 momentin 5 kohdan sääntelyä. Säännöstä, jonka mukaan asianosaisella, hänen edustajallaan ja avustajallaan ei olisi oikeutta tiedonsaantiin ulosottoasiassa ennen ulosmittauksen toimittamista ja omaisuuden haltuun saamista, jos tiedon antaminen tuntuvasti vaikeuttaisi täytäntöönpanoa on pidetty tarpeellisena ulosoton vaiheittaisen luonteen, virallistoimintoisuuden sekä tilanteiden moninaisuuden ja kiireellisyyden vuoksi. Säännös rajoittaisi poikkeustapauksissa käytännössä lähinnä velallisen tiedonsaantioikeutta. Rajoitusta voitaisiin soveltaa etenkin runsaasti taustaselvitystä vaatineisiin ulosottoasioihin, joissa velkojalla on suuri intressi. Kun pykälässä mainittu rajoitusperuste, eli täytäntöönpanon tuntuva vaikeutuminen, poistuisi, pyydetyt tiedot tulisi välittömästi antaa. Ehdotettu säännös ei rajoittaisi yleisöjulkisuutta. Näin ollen myös velallisella olisi oikeus saada ulosottokaaren (705/2007) 1 luvun 31 §:ssä tarkoitettu todistus heti, kun asia on ehditty kirjata ulosoton tietojärjestelmään. Muihin kuin velallisen taloudellista asemaa koskeviin tietoihin ei olisi oikeutta, ellei tietoja tarvita takaisinsaantikanteen tai ulosottokaaren 2 luvun 26 §:ssä tarkoitetun ulosottoperusteen määräajan jatkamista koskevan kanteen nostamista varten. Poikkeussäännös on tarpeen kanteiden nostamisen mahdollistamiseksi.

Momentin *6 kohta* koskisi julkisessa hankinnassa toisen ehdokkaan tai tarjoajan liikesalaisuutta koskevia tietoja. Tieto tarjousten vertailussa käytetystä kokonaishinnasta olisi kuitenkin aina annettava. Kohta on muotoiltu siten, että säännöksestä ei voisi päätellä kokonaishinnan olevan aina liikesalaisuus. Kohta vastaisi voimassa olevan lain 11 §:n 2 momentin 6 kohtaa. Asianosaiselle luovutettava tieto kokonaishinnasta ei sisältäisi yksikköhintoja tai esimerkiksi laatuvertailussa käytettyjä liikesalaisuuksia (TaVM 31/2016 vp, s. 24). Liikesalaisuuslain voimaantulon jälkeen liikesalaisuuden määritelmän on katsottu sisältävän myös ammattisalaisuuden (HE 49/2018 vp, s. 122–125).

Momentin *7 kohta* koskisi anonyymiä todistamista. Kohta vastaisi voimassa olevan lain 11 §:n 2 momentin 6 a kohtaa. Kohdan mukaan asianosaisella, hänen edustajallaan tai avustajallaan ei ole oikeutta sellaisiin salassa pidettäviin tietoihin, joiden avulla anonyymisti rikosasiassa lain nojalla todistavan henkilöllisyys voi paljastua. Asianosaisella olisi siten laajempi tiedonsaantioikeus kuin ulkopuolisella 28 §:n mukaan. Muuten kohtaa olisi sovellettava samalla tavalla kuin mainitun pykälän 1 momentin 32 kohtaa. Säännös velvoittaisi viranomaista olemaan luovuttamatta asianosaiselle anonyymin todistajan henkilöllisyyden paljastavia tietoja. Säännös tulisi sovellettavaksi sekä niihin tilanteisiin, joissa henkilöä on tarkoitus kuulla anonyymisti että niihin tapauksiin, joissa henkilölle on

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

myönnetty anonymiteetti. Käytännössä asianosaisen tiedonsaantioikeuden rajoitus toteutettaisiin siten, että anonyymisti kuultavan henkilön kertomuksesta peitettäisiin seikat, joista hänen henkilöllisyytensä voisi paljastua.

Momentin *8 kohta* koskisi henkilöllisyyttä, sekä osoite-, puhelin ja muita vastaavia yhteystietoja eräissä tilanteissa. Kohdan mukaan muun kuin 7 kohdassa tarkoitetun todistajan, asianomistajan tai asianosaisen taikka rikosilmoituksen, lastensuojelulain 25 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen tai muun niihin verrattavan viranomaisen toimenpiteitä edellyttävän ilmoituksen tekijän henkilöllisyyttä sekä osoite-, puhelin- ja muita vastaavia yhteystietoja koskeviin tietoihin, jos tiedon antaminen vaarantaisi todistajan, asianomistajan tai asianosaisen tai ilmoituksen tekijän turvallisuutta, etuja tai oikeuksia. Säännös koskisi edellä mainittuja yhteystietoja tilanteissa, joissa kyseiset tiedot ovat salassa pidettäviä tässä tai muussa laissa säädetyin perustein. Säännös vastaisi voimassa olevan lain 11 §:n 2 momentin 7 kohtaa ja sen tarkoituksena on ollut estää esimerkiksi kosto fyysistä turvallisuutta uhkaamalla.

Säännökseen on lisätty maininta ilmoituksen tekijän henkilöllisyydestä. Erityisesti Euroopan unionin sääntelyssä on yleistynyt ilmoittajan henkilöllisyyden suojaamista koskevat säännökset, joiden tehokas toteuttaminen voi vaatia myös ilmoittajan henkilöllisyyden salassapitoa asianosaisilta. Säännös koskisi myös esimerkiksi Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta annetun lain (1171/2022) 32 §:n mukaisesti salassa pidettävää ilmoittajan henkilöllisyyttä. Myös julkisuuslain nojalla ilmoittajan henkilöllisyyden suojaaminen on eräissä tilanteissa mahdollista. Voimassa olevan lain 24 §:n 1 momentin 15 kohdan mukaan tieto viranomaisen tarkastus- tai valvontatoimeen liittyvistä seikoista on pidettävä salassa, jos tiedon antaminen ilman painavaa syytä olisi omiaan aiheuttamaan vahinkoa asiaan osalliselle. Lainkohdan perustelujen mukaan säännöksen tavoitteena on turvata sekä valvonnan yleisiä toteuttamisedellytyksiä, että mahdollistaa myös yksittäisten valvontatoimien onnistuminen. Valvonnan yleisiä toteuttamismahdollisuuksia lisää perustelujen mukaan esimerkiksi ilmoituksen tai muun aloitteen tekijän henkilöllisyyden salaaminen. Asianosaisella on kuitenkin lähtökohtaisesti ehdotetun 10 §:n mukaan oikeus saada tieto myös salassa pidettävästä asiakirjasta.

Henkilöllisyyden salaaminen kokonaan ei ole ollut voimassa olevan lain 11 §:n 2 momentin 7 kohdan perusteella mahdollista. Ilmoittajan henkilöllisyyden salaaminen on kuitenkin eräissä tilanteissa ollut mahdollista 11 §:n 2 momentin 1 kohdan perusteella, jonka mukaan asianosaisella, hänen edustajallaan ja avustajallaan ei ole oikeutta asiakirjaan, josta tiedon antaminen olisi vastoin erittäin tärkeää yleistä etua taikka lapsen etua tai muuta erittäin tärkeätä yksityistä etua. Voimassa olevan lain lainkohdan perustelujen mukaan kohdassa mainitun lapsen tärkeän edun perusteella voitaisiin tapauskohtaisen kokonaisharkinnan perusteella suojata esimerkiksi ilmoituksen tekijän henkilöllisyyttä lastensuojeluasioissa, jos ilmoituksen tekijä on lapselle läheinen henkilö, esimerkiksi

isovanhempi ja jos tiedon antaminen johtaisi lapsen hyvinvoinnille tärkeän aikuissuhteen katkeamiseen (HE 30/1998 vp, s. 67-68). Ilmoituksen tekijän henkilöllisyyden suojaamisen lisäämisellä momenttiin olisi mahdollisuus kattaa erilaisia ilmoittajansuojeluun tähtääviä tilanteita yksiselitteisemmin ja laajemmin kuin nykysääntelyssä.

Momentin *9 kohdan* mukaan asianosaisella, hänen edustajallaan tai avustajallaan ei olisi oikeutta tiedonsaantiin asiakirjoista, jotka sisältävät tietoja esitutkintalain (805/2011) 4 luvun 19 §:ssä tarkoitetusta asianomistajan pyynnöstä saada ilmoitus vangin tai tutkintavangin vapauttamisesta ja vankilasta tai muusta säilytystilasta poistumisesta taikka tietoja mainituista ilmoituksista. Asianomistajan turvallisuuden takaamiseksi salassa pidettäviä olisivat siten tiedot asianomistajan pyynnöstä saada vapautumisilmoitus sekä tiedot asianomistajalle tehdyistä vapautumisilmoituksista. Voimassa olevan esitutkintalain 4 luvun 15 §:n 3 momentin ja oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain 12 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan asianosaisella ei ole oikeutta saada tietoa nyt kysymyksessä olevan momentin 8 kohdassa tarkoitetuista asianomistajan yhteystiedoista. Jos vapautumisilmoitusta pyytäneellä asianomistajalla on syytä pelätä turvallisuutensa olevan vaarassa, pyyntöön liittyvät asianomistajan yhteystiedot ovat 8 kohdan perusteella pidettävä salassa. Kohta vastaisi voimassa olevan lain 11 §:n 2 momentin 7 a kohtaa.

Pykälän 2 momentin *10 kohta* vastaisi voimassa olevan lain 11 §:n 2 momentin 8 kohtaa. Kohdan sanamuotoa pyrittäisiin selkeyttämään korvaamalla ilmaisu ”sen asiakirjan salassa pidettyyn osaan, jonka julkisuuden määräytymistä asia koskee”, ilmaisulla ”sen asiakirjan salassa pidettyyn osaan, jonka julkisuus on kyseisessä asiassa arvioitavana”. Henkilö ei siten voisi saada tietoa salassa pidettävästä asiakirjasta pelkästään sillä perusteella, että hän on asianosaisena asiassa, joka koskee hänen tietopyyntönsä käsittelyä hallintoviranomaisessa. Oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetun lain 9 §:n 2 momentin 1 kohdassa on asiallisesti vastaava säännös, joka koskee hallintolainkäyttöasian käsittelyä.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin viittauksista muissa laeissa säädettyihin asianosaisen tiedonsaantioikeutta määrittäviin säännöksiin, joita sovellettaisiin julkisuuslain säännösten sijaan. Momentti vastaisi voimassa olevan lain 11 §:n 3 momenttia. Viittaus olisi luonteeltaan informatiivinen, sillä esimerkiksi oikeudenkäynnin asianosaisjulkisuutta koskevat säännökset tulisivat sovellettaviksi oikeudenkäynnissä julkisuuslain säännösten asemesta ilman nimenomaista viittaustakin. Esitutkinnan asianosaisen oikeuteen saada tieto esitutkinnassa esitetystä tai laaditusta asiakirjasta sovelletaan, mitä esitutkintalain 4 luvun 15 §:ssä säädetään. Esitutkinnan asianosaisen tiedonsaantioikeuden laajuus määräytyisi siten esitutkintalain 4 luvun 15 §:n nojalla. Muutoin esitutkinnan asianosaisen tiedonsaantioikeuteen esitutkinta-aineistosta sovellettaisiin jatkossakin tämän lain säännöksiä.

Pykälän *4 momentissa* olisi voimassa olevan lain 11 §:n 4 momenttia vastaava säännös, jonka mukaan sillä, jonka muutoksenhakuoikeus perustuu yksinomaan hyvinvointialueen, kunnan tai muun yhteisön jäsenyyteen, ei säännöksen mukaan pelkästään tällä perusteella voi olla yhtä laajaa tiedonsaantioikeutta kuin asianosaisella yleensä. Asian ratkaisusta, niiltä osin kuin se on julkinen, on muutoksenhakijalla luonnollisesti kuitenkin aina oikeus saada tieto. Säännöksen tarkoituksena on estää se, että valituksia tehtäisiin vain siinä tarkoituksessa, että saataisiin tietoja salassa pidettävistä asiakirjoista. Yhteisön jäsenenä valittavan oikeusturvan ei myöskään voida katsoa vaativan tiedonsaantioikeuden ulottamista yhtä laajaksi kuin 1 momentissa tarkoitetulla tavalla asianosaisen asemassa olevan. Säännös rajaa tiedonsaantioikeutta ainoastaan siltä osin kuin muutoksenhakuoikeus perustuu pelkästään hyvinvointialueen, kunnan tai yhteisön jäsenyyteen. Asianosaisen tiedonsaantioikeus koskisi esimerkiksi kunnallisvalituksen käsittelyssäkin sellaista kunnan jäsentä, jolla on asianosaisen asema sen vuoksi, että päätös on kohdistettu häneen tai se vaikuttaa välittömästi hänen oikeuteensa, velvollisuuteensa tai etuunsa.

Asianosaisella on tämän pykälän mukaan oikeus saada tietoja salassa pidettävistä asiakirjoista, jotka koskevat myös muita kuin häntä itseään. Koska tällaisten tietojen antaminen vapaasti ulkopuolisille heikentäisi salassapitojärjestelmää laajemmalti kuin asianosaisen oikeusturvan vuoksi on tarpeen, 27 §:n 2 momentissa säädettäisiin asianosaiselle vaitiolovelvollisuus.

11 §. *Itseään koskeva tiedonsaantioikeus*. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin henkilön oikeudesta saada itseään koskeva tieto viranomaisen asiakirjasta. Pykälä vastaa voimassa olevan lain 12 §:ää. Ehdotetun *1 momentin* mukaan jokaisella on oikeus saada tieto hänestä itsestään viranomaisen asiakirjaan sisältyvistä tiedoista 10 §:n 2 ja 3 momentissa säädetyin rajoituksin. Säännöksestä on mahdollista poiketa erityissääntelyllä.

Säännöksen tarkoituksena on, että henkilöllä on oikeus itseään koskeviin muihin kuin julkisiin tietoihin myös silloin, kun hän ei ole asiassa asianosainen. Oikeus saada itseään koskevia tietoja olisi sekä luonnollisilla henkilöillä että oikeushenkilöillä ja se ulottuisi salassa pidettäviin tietoihin sekä tietoihin, jotka eivät vielä ole tulleet julkisiksi tai joihin kohdistuisi 15 §:ssä tarkoitettu luovutusrajoitus. Oikeus ei kuitenkaan olisi ehdoton, vaan sitä rajaisi asianosaisjulkisuutta vastaavasti esimerkiksi erittäin tärkeään yleiseen tai yksityiseen etuun liittyvät perusteet, joista säädettäisiin 10 §:n 2 ja 3 momentissa.

Ehdotettu säännös koskisi esimerkiksi tilanteita, joissa tietoja pyydetään asiakirjasta, joka on laadittu viranomaisen tosiasiallisen toiminnan yhteydessä. Tällaisia asiakirjoja olisivat esimerkiksi hoitokertomukset, potilasasiakirjat ja opintojen arvioinnit. Tosiasiallisen toiminnan yhteydessä syntyvästä asiakirjasta tai sen osasta olisi kyse myös silloin, kun

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

viranomaisen palvelutoiminnan vaihe kirjataan tai sen tulos tallennetaan. Tällaisesta palvelutoiminnasta voisi olla kyse esimerkiksi silloin, kun hoitotoimenpiteestä kirjataan rekisteriin merkintä.

Ehdotetussa 10 §:ssä säädettäisiin asianosaisen oikeudesta tiedonsaantiin. Pykälän 1 momentin mukaan hakijalla, valittajalla sekä muulla, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta asia koskee (asianosainen), on oikeus saada asiaa käsittelevältä tai käsitelleeltä viranomaiselta muukin kuin julkinen tieto sellaisen asiakirjan sisällöstä, joka voi tai on voinut vaikuttaa hänen asiansa käsittelyyn. Asianosaisen tiedonsaantioikeus on rajattu koskemaan tilanteita, joissa henkilö on asianosaisena. Puolestaan nyt ehdotettu momentti mahdollistaa tiedonsaannin asiakirjasta, jossa henkilö ei ole ollut asianosaisena, mutta jossa on käsitelty häntä koskevia tietoja. Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksessä (KHO 2012:124) on katsottu, että oikeus saada tieto itseään koskevasta asiakirjasta ei tule sovellettavaksi silloin, kun henkilö on asianosaisen asemassa. Näin ollen asianosaisen tiedonsaantioikeutta koskevaa säännöstä (10 §) voidaan pitää ensisijaisena suhteessa 11 §:n sääntelyyn. Oikeus olisi nimenomaisesti rajattu koskemaan vain henkilöä itseään koskeviin tietoihin, jota on arvioitu myös korkeimman hallinto-oikeuden päätöksessä (KHO 2014:69).

Ehdotettu oikeus saada itseään koskeva tieto viranomaisen asiakirjasta olisi henkilökohtainen. Koska tietopyynnön käsittelyssä on kuitenkin kysymys hallintomenettelystä, henkilöllä on oikeus tietoja pyytäessään käyttää avustajaa tai asiamiestä hallintolain 12 §:n mukaisesti. Vajaavaltaisen henkilön, kuten esimerkiksi alaikäisen lapsen puolesta puhevaltaa voi käyttää hänen edunvalvojansa, huoltajansa tai muu laillinen edustaja siten kuin hallintolain 14 §:ssä säädetään. Sekä asiamiehen tai avustajan että vajaavaltaisen puhevaltaa koskevaa sääntelyä ja tiedonsaantioikeuden rajoituksia selostetaan tarkemmin edellä 10 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa.

Pykälän *2 momentti* sisältäisi informatiivisen viittaussäännöksen, jonka tarkoituksena olisi selventää, että henkilötietojen tarkastusoikeudesta säädetään erikseen muussa laissa. Henkilötietojen tarkastusoikeudesta säädetään EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 15 artiklassa ja henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain 23 §:ssä. Henkilötietojen tarkastusoikeuden tarkoituksena on, että luonnollinen henkilö voi arvioida ja varmistaa henkilötietojensa käsittelyn lainmukaisuuden ja tarkistaa sen, kun taas 1 momentissa ehdotetun tiedonsaantioikeuden tarkoituksena on, että henkilöllä itsellään on oikeus saada tieto sellaisestakin itseään koskevasta viranomaisen asiakirjasta, jossa hän ei ole asianosainen. Tarkoituksen lisäksi yleisen tietosuoja-asetuksen mukainen tarkastusoikeus eroaa 1 momentissa ehdotetusta oikeudesta saada itseään koskeva tieto viranomaisen asiakirjasta muun muassa soveltamisalaltaan, menettelysäännöksiltään, muutoksenhakusäännöksiltään (KHO 2020:72) ja rajoituksiltaan. Tarkastusoikeuden rajoituksista säädetään tietosuojalaissa, rikosasioiden tietosuojalaissa sekä lukuisissa erityislaeissa.

Hallintolain neuvonta- ja selvittämisvelvollisuus huomioiden viranomaisen olisi tarvittaessa selostettava tietoja pyytävälle tarkastusoikeutta ja 1 momentissa ehdotettua oikeutta koskevat säännökset sen selvittämiseksi, minkä säännöksen perusteella tietoja pyydetään tai voidaan pyytää. Myös laillisuusvalvontakäytännössä on kiinnitetty huomiota hallinnon asiakkaan neuvontaan tietopyynnön tullessa vireille. Apulaisoikeusasiamiehen ratkaisussa (EOAK/239/2019) on katsottu, että viranomaisen tuli selvittää tiedonpyytäjälle hallintolain mukaisella tavalla, mikä ero on asianosaisen oikeuksien näkökulmasta yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisella pyynnöllä ja julkisuuslain mukaisella tietopyynnöllä.

3 LUKU Tiedonsaantioikeuden alkaminen

Luku sisältää säännökset tiedonsaantioikeuden alkamisesta viranomaisen asiakirjasta. Lähtökohtana on, että tiedonsaantioikeutta ei ole vielä keskeneräiseen asiakirjaan ja siihen sisältyviin tietoihin. Koska sen ajankohdan osoittaminen, milloin asiakirjaa voidaan pitää valmiina, ei ole selvää, ehdotetaan lain 12 ja 13 §:ään voimassa olevan lain tapaan otettaviksi tiedonsaantioikeuden alkamista määrittävät säännökset.

12 §. *Tiedonsaantioikeuden alkaminen viranomaisen laatimasta asiakirjasta*. Voimassa olevan lain 2 luku sisältää säännökset viranomaisten asiakirjojen julkiseksi tulemisesta. Julkiseksi tulemisen käsite on koettu kuitenkin vaikeaksi, sillä sen on katsottu sekoittuvan julkaisemisen tai julkistamisen käsitteisiin. Tämän vuoksi ehdotetaan, että jatkossa säädettäisiin julkiseksi tulemisen sijaan tiedonsaantioikeuden alkamisesta, joka on julkisuuden keskeinen oikeusvaikutus. Tiedonsaantioikeuden alkamista koskevat säännökset myös sijoitettaisiin laissa tiedonsaantioikeutta yleisesti määrittävien säännösten jälkeen omaksi 3 luvukseen. Voimassa olevan lain 8 §:ää vastaava säännös velvollisuudesta saattaa pääoma- ja rahoitusmarkkinoihin vaikuttavat tiedot jokaisen saataville siirrettäisiin osaksi 5 lukua.

Pykälän *1 momentin* säännökset olisivat nykytilaa vastaavalla tavalla toissijaisia salassapitosäännöksiin sekä muihin tiedonsaantia rajoittaviin erityissäännöksiin nähden, eli niissä ei määritellä viranomaisen asiakirjassa olevien tietojen julkisuutta sinänsä, vaan ajankohtaa, jolloin tiedonsaantioikeus alkaisi. Viranomaisen laatimana pidettäisiin ehdotetun 6 §:n 3 momentin mukaan myös viranomaisen toimeksiannon johdosta laadittua asiakirjaa. Siten tiedonsaantioikeus toimeksiantotehtävää suorittavan laatimasta asiakirjasta alkaisi samojen sääntöjen mukaan kuin viranomaisen palveluksessa olevan laatimasta asiakirjasta.

Pykälän 1 momentin *1 kohta* koskee asiarekisterin ja muun luettelon merkinnän julkiseksi tulon määräytymistä. Voimassa olevan lain 6 §:n 1 momentin 1 kohta koskee diaarin ja muun luettelon merkinnän julkiseksi tuloa. Diaarilla on tarkoitettu kohdassa viranomaisen käsittelemistään asioista pitämää luetteloa. Aiemmin viranomaisen velvollisuudesta

pitää luetteloa käsiteltäviksi annetuista ja otetuista sekä ratkaistuista ja käsitellyistä asioista säädettiin julkisuuslain 18 §:ssä sekä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa asetuksessa, jossa sitä kutsuttiin asiakirjarekisteriksi. Sittemmin mainitut säännökset on kumottu, ja velvollisuudesta pitää asiarekisteriä säädetään tiedonhallintalain 25 §:ssä, jonka mukaan tiedonhallintayksikön on ylläpidettävä viranomaisen käsittelyssä olevista ja olleista asioista asiarekisteriä, johon rekisteröidään asiaa, asiankäsittelyä ja asiakirjoja koskevat tiedot. Säännöksen mukaan viranomaisen on rekisteröitävä viipymättä sille saapunut tai sen laatima asiakirja asiarekisteriin. Kohtaa ehdotetaan terminologisesti muutettavaksi siten, että diaarin sijaan siinä puhuttaisiin asiarekisteristä.

Asiarekisteri on tiedonhallintalain 25 §:n perustelujen mukaan looginen rekisteri, joka koostuisi tiedonhallintayksikössä muodostuvista asiankäsittelyn metatiedoista riippumatta siitä, missä tietojärjestelmässä ne muodostuisivat. Tästä syystä pelkästään asianhallintajärjestelmässä olevat metatiedot eivät kaikissa tilanteissa muodostaisi asiarekisteriä, vaan siihen kuuluisivat myös operatiivisissa tietojärjestelmissä syntyvät metatiedot asiankäsittelyn kulkua kuvaavina tietoina. Asiarekisteriä ylläpidetään asiakirjajulkisuuden toteuttamiseksi, tietopyyntöjen yksilöimiseksi, asiakirjojen ja muiden niitä vastaavien tietojen jäsentämiseksi, asiankäsittelyyn liittyvien toimenpiteiden järjestämiseksi, asiankäsittelyaikojen seuraamiseksi sekä prosessien ohjaamiseksi. Asiarekisteri edistää siten julkisuusperiaatteen toteuttamista ja hyvään hallintoon kuuluvan asianmukaisen ja joutuisan asiankäsittelyn seuraamista ja todentamista. Asiarekisteriin kuuluvat myös tietojärjestelmissä olevat asianhallintaan liittyvät tiedot. Asiarekisteri ei ole välttämättä yksi tietojärjestelmä eikä asiarekisteriin kuuluvia tietoja tarvitse sisällyttää yhteen tietojärjestelmään. Tiedonhallintayksiköillä tulee tiedonhallintalain mukaan olla selkeä kuvaus siitä, missä asiarekisteriin kuuluvia tietoja muodostuu ja miten nämä tiedot ovat saatavissa sellaiseen muotoon, että asiakirjajulkisuus voidaan toteuttaa.

Koska asiarekisterillä on edelleen keskeinen merkitys julkisuusperiaatteen käytännön toteuttamisen kannalta, on tiedonsaantioikeuden alkamista osoittavasta ajankohdasta katsottu tarpeelliseksi säätää nimenomaisesti asiarekisteriin tehtävien merkintöjen osalta kuten voimassa olevassa laissa. Säännöksessä tiedonsaantioikeuden alkaminen sidottaisiin ajankohtaan, jolloin viranomainen on tehnyt merkinnän. Jos asiarekisteri sisältää salassa pidettäviä tietoja, se on tältä osin salassa pidettävä. Salassapitosäännökset voivat merkitä sitä, että viranomaisen diaarista ei ole annettavissa tietoa asian vireille saattajasta, jos asian ryhmä tai asian sisältöä kuvaava merkintä paljastaa suoraan salassa pidettävän tiedon. Tällaisesta voidaan esimerkkinä mainita tieto sosiaalihuollon asiakasta koskevasta asiarekisterin merkinnästä, josta ilmenee henkilön sosiaalihuollon asiakkuus. Salassapidon toteuttamista koskevassa 30 §:ssä säädettäisiin viranomaisen asiarekisteriin merkittyjen tietojen luovutusrajoituksesta.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Voimassa olevan lain mukaisesti 1 kohdassa säilytettäisiin syyttäjän asiarekisteriin merkittyjen epäiltyä koskevien tietojen osalta erityissäännös, jonka mukaan tiedonsaantioikeus syyttäjän asiarekisteriin merkityistä epäiltyä koskevista tiedoista alkaa kuitenkin vasta, kun epäiltyä koskeva haastehakemus tai syyttäjän haaste on allekirjoitettu tai sitä vastaavalla tavalla varmennettu taikka kun syyttäjä on päättänyt jättää syytteen nostamatta tai kun asia on jätetty sikseen. Tiedonsaantioikeuden alkamisen myöhentäminen johtuu tarpeesta suojata sellaisia henkilöitä, joita ei syytetä. Asiassa, jossa on useita epäiltyjä, jokaisen epäillyn henkilöllisyyttä koskevien tietojen julkiseksitulohetki määräytyy erikseen. Oikeudenkäyntiä koskevien perustietojen julkiseksi tulemisen ajankohta määräytyy oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain 4 §:n mukaisesti.

Kohdassa tarkoitettuja viranomaisen muita jatkuvasti ylläpidettäviä luetteloita ja rekistereitä ovat esimerkiksi erilaiset viranomaisten pitämät julkiset rekisterit, kuten yritys- ja yhteisötunnusrekisteri, yhdistysrekisteri, kaupparekisteri, kiinteistörekisteri sekä lainhuuto- ja kiinnitysrekisteri.

Pykälän 1 momentin *2 kohdan* mukaan tiedonsaantioikeus tarjous-, selvitys- ja lausuntopyynnöstä sekä esityksestä, ehdotuksesta, aloitteesta, ilmoituksesta tai hakemuksesta liiteasiakirjoineen muissa kuin 3-5 kohdissa tarkoitetuissa tapauksissa alkaa, kun se on julkaistu, lähetetty tai muutoin asetettu saataville. Voimassa olevan lain 6 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan viranomaisen tarjous-, selvitys- ja lausuntopyyntö sekä esitys, ehdotus, aloite, ilmoitus ja hakemus liiteasiakirjoineen tulevat julkisiksi, kun ne on allekirjoitettu tai sitä vastaavalla tavalla varmennettu, jollei momentin 3 ja 4 kohdasta muuta johdu. Hallintolain 44 §:ssä säädetään päätöksen sisällöstä. Sen mukaan kirjallisesta päätöksestä on käytävä ilmi ainoastaan sen henkilön nimi ja yhteystiedot, jolta asianosainen voi pyytää tarvittaessa lisätietoja päätöksestä. Myöskään muihin 6 §:ssä mainittuihin asiakirjatyyppeihin ei lainsäädännössä ole kytketty säännönmukaista allekirjoittamisen tai varmentamisen vaatimusta. Julkiseksi tulon ajankohta on näin ollen ollut sidottu toimeen, jonka suorittamiseen viranomaisella ei ole eräitä erityislaeissa olevia allekirjoitusvaatimuksia lukuun ottamatta lakiin perustuvaa velvollisuutta. Varmentamisen osalta lainkohdan perusteluissa on viitattu koneelliseen allekirjoitukseen. Sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 20 §:n 2 momentin mukaan hallintoviranomaisen toiminnassa syntyneiden asiakirjojen samoin kuin ulosoton asiakirjojen koneellisesta allekirjoittamisesta säädetään erikseen. Tämän erikseen säätämistä koskevan vaatimuksen on katsottava tarkoittavan vain laissa säädettyjä nimenomaisia allekirjoitusvaatimuksia. Lisäksi koneellisen allekirjoituksen laaja määritelmä tekee minkä tahansa tekstinkäsittelyllä merkityn nimen koneelliseksi allekirjoitukseksi.

Tiedonsaantioikeuden alkamista ei ole tarkoituksenmukaista kytkeä seikkoihin, joiden toteuttaminen on viranomaisen harkinnassa. Asialla on yhä enenevässä määrin merkitystä sähköisessä asian käsittelyssä, jossa asiakirjoja ei enää aina allekirjoiteta. Tämän vuoksi lain

12 §:n 1 momentin 2 kohdan tiedonsaantioikeuden alkamisen ajankohdan määrittelyä muutettaisiin siten, että kohdassa tarkoitettuihin asiakirjoihin kohdistuva tiedonsaantioikeus alkaisi, kun asiakirja on julkaistu, lähetetty tai muutoin asetettu saataville sen sijaan että ajankohta sidottaisiin allekirjoittamiseen tai muuhun varmentamiseen. Tiedonsaantioikeus alkaisi sen mukaan, mikä ajankohta edellä mainituista on aikaisin, eli mikäli asiakirja lähetetään ja julkaistaan, määräisi lähettämisen ajankohta asiakirjan julkisuuden. Muutos ei asiallisesti olennaisesti myöhentäisi tiedonsaantioikeuden alkamista.

Kohta sisältäisi edelleen valmistelun julkisuuden kannalta keskeisen periaatteen, jonka mukaan asiakirjan julkiseksi tulemista arvioidaan asiakirja- ja viranomaiskohtaisesti. Asiakirjan julkiseksi tulo ei riipu asian käsittelyn päättymisestä. Esityksillä tarkoitetaan kohdassa esimerkiksi kunnanhallituksen esityksiä valtuustolle sekä viranomaisen aloitteita toisille viranomaisille ja yksityisille.

Voimassa olevassa 1 momentin 2 kohdassa säädetään myös tarjouspyynnön julkiseksi tulemisen ajankohdasta. Hankintalain 69 §:n 1 momentin perusteella tarjouspyyntö tulee julkiseksi vasta sen jälkeen, kun hankintailmoitus on julkaistu. Näin ollen myös tässä laissa sidottaisiin tarjouspyynnön julkiseksi tulemisen ajankohta sen julkaisemiseen. Kaikki viranomaisten tarjouspyynnöt eivät välttämättä tule hankintalain sääntelyn piiriin, esimerkiksi vuokrattaessa tai myytäessä omaisuutta, eivätkä tällaiset tarjouspyynnöt näin ollen tule osana hankintailmoitusta julkaistavaksi. Tämän vuoksi on tarpeen säilyttää laissa yleisempi tarjouspyynnön julkisuuden alkamisajankohtaa määrittävä säännös.

Momentin 2 kohdasta ilmenevään pääsääntöön on ehdotuksen mukaan kolme poikkeusta. Näistä ensimmäisestä säädettäisiin momentin 3 kohdassa.

Pykälän 1 momentin *3 kohta* vastaisi voimassa olevan lain 6 §:n vastaavaa kohtaa, mutta säännöksen alkua yksinkertaistettaisiin sanamuodoltaan siten, että hankintaa, urakkaa ja muuta tarjousten perusteella ratkaistavaa oikeustointa koskeviin asiakirjoihin nimenomaisen viittaamisen sijaan mainittaisiin ainoastaan tarjousten perusteella ratkaistavaa oikeustointa koskevat asiakirjat, joiden voidaan katsoa sisältävän myös hankintaa ja urakkaa koskevat asiakirjat siltä osin kuin ne tehdään tarjousten perusteella. Hankinnalla tarkoitetaan tavaroiden ja palvelujen ostamista, vuokraamista tai siihen rinnastettavaa toimintaa sekä urakalla teettämistä. Muita tarjousten perusteella ratkaistavia oikeustoimia ovat viranomaisen omaisuuden myynti ja vuokraus. Täydennyspyyntöjen ja tarjousten käsittelyä varten laadittujen selvitysten tuleminen julkisiksi voi vaarantaa kilpailun toimivuuden, minkä vuoksi niiden julkisiksi tuloa ennen sopimuksen tekemistä ei voida pitää asianmukaisena.

Lisäksi kohtaan siirrettäisiin osin voimassa olevan lain 6 §:n 1 momentin 8 kohdan sisältämä säännös, jossa säädetään sopimusta koskevan ratkaisun ja sen käsittelyä varten viranomaisessa laadittujen asiakirjojen julkiseksi tulemisesta ja jossa ajankohta on sidottu siihen, kun sopimus on allekirjoitettu tai muulla tavalla varmennettu. Tiedonsaantioikeus 3 kohdassa tarkoitettuihin asiakirjoihin alkaisi voimassa olevassa laissa määritetyn allekirjoittamisen tai muun varmentamisen sijaan siitä, kun sopimus on tehty. Asiallisesti ajankohta ei merkittävästi muuttuisi, eikä viranomaisen sopimusosapuolena tekemän ratkaisun ja sen käsittelyä varten laadittujen asiakirjojen osalta muutoinkaan ole tarkoitus muuttaa säännöksen sisältöä.

Toisen poikkeuksen 2 kohdan pääsäännöstä muodostaisivat momentin 4 ja 5 kohdan mukaan valtion talousarviota ja julkisen talouden suunnitelmaa varten laaditut ehdotukset ja muut asiakirjat.

Momentin *4 kohta* vastaisi osittain voimassa olevan lain 6 §:n 1 momentin 4 kohtaa. Kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että jatkossa ennen valtiovarainministeriön ensimmäistä kannanottoa laaditut ministeriöiden ja niiden hallinnonalaan kuuluvien virastojen ja laitosten talousarvioehdotukset tulisivat julkiseksi lain muiden säännösten mukaisesti. Voimassa olevan lain mukaisesta talousarvioehdotusten myöhennetystä julkisuudesta luovuttaisiin, ja ministeriöiden, virastojen ja laitosten talousarvioehdotukset tulisivat jatkossa julkiseksi tämän pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaisesti jo silloin, kun ne on julkaistu, lähetetty tai muutoin asetettu saataville. Muutos edistäisi valtion talousarviovalmistelun nykyistä laajempaa avoimuutta ja mahdollistaisi julkisen keskustelun ministeriöiden, virastojen ja laitosten toimittamista talousarvioehdotuksista valtion talousarvioesitystä koskevan prosessin alkuvaiheessa. Valtion talousarvioesitystä koskeva valtioneuvoston sisäinen neuvotteluraha turvattaisiin voimassa olevan lain mukaisesti valtiovarainministeriön ensimmäisen kannanoton ja hallituksen talousarvioesityksen antamisen välisellä aikajaksolla. Tämä on perusteltua, koska valtiovarainministeriön ensimmäisen kannanoton jälkeinen talousarviovalmistelu edellyttää korostetusti eri ministeriöiden ehdotusten valtioneuvostotasoista yhteensovittamista, josta päättää viime kädessä talousarvioesityksen antava valtioneuvosto.

Kohtaa muutettaisiin lisäksi siten, että valtiovarainministeriön ensimmäisen kannanoton jälkeen laaditut ministeriöiden ehdotukset sekä muut valtion talousarvion valmistelua varten laaditut ehdotukset tulisivat, mahdollisia salassa pidettäviä tietoja lukuun ottamatta, julkisiksi edellä selostetuin tavoin riippumatta siitä, olisiko ehdotusta sisällytetty tai olisiko ehdotus vaikuttanut valtion talousarvion laadintaan, mikäli kyseessä olisi viranomaisen asiakirja lain tarkoittamalla tavalla. Ehdotuksella samalla selkeytettäisiin kohdan muotoilua sekä yhdenmukaistettaisiin kohtaa ehdotetun 2 kohdan kanssa siten, että ensimmäisen kannanoton osalta allekirjoittamisen ajankohta korvattaisiin julkaisemisajankohdalla.

Momentin *5 kohdan* säännös olisi voimassa olevaan lakiin nähden uusi. Kohdassa säädettäisiin talousarvioesityksen valmistelua koskevaa 4 kohtaa vastaavasti julkisen talouden suunnitelmaa koskevien viranomaisten asiakirjojen julkiseksi tulosta. Julkisen talouden suunnitelmaa koskevien asiakirjojen julkiseksi tulosta ei ole voimassa olevassa laissa erikseen säännöksiä. Julkisen talouden suunnitelmaa koskevien ehdotusten julkiseksi tuloa koskeva sääntely vastaisi talousarvioehdotuksista säädettäväksi ehdotettavaa. Tämä on perusteltua, koska julkisen talouden suunnitelmaa koskeva valmisteluprosessi vastaa pääpiirteiltään talousarvioesityksen valmisteluprosessia. Julkisiksi tulisivat siten ensimmäisessä vaiheessa ministeriöiden, virastojen ja laitosten julkisen talouden suunnitelman laadintaa varten tekemät ehdotukset. Valtiovarainministeriön ensimmäisen kannanoton jälkeen tehdyt ministeriöiden ehdotukset sekä muut julkisen talouden suunnitelman valmistelua varten laaditut ehdotukset tulisivat, mahdollisia salassa pidettäviä tietoja lukuun ottamatta, julkiseksi talousarviovalmistelua vastaavin perustein, eli silloin kun valtioneuvosto on päättänyt julkisen talouden suunnitelmasta.

Valtiovarainministeriön kannanotto voisi koskea joko julkisen talouden suunnitelmaa kokonaisuutena tai vain julkisen talouden suunnitelmaan sisältyvän valtiontalouden kehyspäätöksen mukaisia seuraavien vuosien tuloarvioita, määrärahoja ja valtuuksia. Julkisen talouden suunnitelma sisältää valtiontaloutta, hyvinvointialuetaloutta, kuntataloutta, lakisääteisiä työeläkelaitoksia ja muita sosiaaliturvarahastoja koskevat osat. Näistä valtiontaloutta koskeva osa (kehyspäätös) sisältää valtioneuvoston keskeiset talous- ja finanssipolitiikkaa koskevat linjaukset neljän vuoden suunnittelukaudelle ja valmistellaan talousarviota vastaavassa neuvotteluprosessissa valtioneuvostossa. Julkisen talouden suunnitelman muut osiot ovat keskeisesti riippuvaisia kansantalouden kehitystä kuvaavan suhdanne-ennusteen tai eri julkisen talouden sektoreiden taloustietojen valmistumisesta. Lisäksi hyvinvointialuetaloutta ja kuntataloutta koskeville osioille on omat neuvottelumenettelynsä hyvinvointialueiden talouden ja hallinnon neuvottelukunnassa sekä kuntatalouden ja hallinnon neuvottelukunnassa. Edellä todetusta johtuen valtiovarainministeriön ensimmäinen kannanotto koskee nykyisellään vain julkisen talouden suunnitelmaan sisältyvän valtiontalouden kehyspäätöksen mukaisia seuraavien vuosien tuloarvioita, määrärahoja ja valtuuksia. Ensimmäiset versiot julkisen talouden suunnitelman muista osioista valmistuvat vasta juuri ennen julkisen talouden suunnitelman luonnoksen toimittamista hallitukselle niin sanottua kehysriihtä varten. Ehdotus sisältäisi kuitenkin mahdollisuuden sille, että valtiovarainministeriön ensimmäinen kannanotto voisi koskea koko julkisen talouden suunnitelmaa, mikäli tämä olisi julkisen talouden suunnitelman edellyttämien pohjatietojen valmistumisen ja muun valmisteluprosessin näkökulmasta tulevaisuudessa mahdollista.

Pykälän 1 momentin *6 kohta* koskisi tiedonsaantioikeuden alkamista tutkimuksista ja tilastoista sekä muista niihin rinnastettavista selvityksistä. Tiedonsaantioikeus viranomaisen laatimaan tutkimukseen ja tilastoon taikka niihin verrattavissa olevaan yleisesti

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

merkittävän ratkaisun tai suunnitelman esillä olevia vaihtoehtoja, perusteita ja vaikutuksia kuvaavaan, itsenäisen kokonaisuuden muodostavaan selvitykseen alkaa, kun mainittu asiakirja on valmis käyttötarkoitukseensa. Tiedonsaantioikeuden alkaminen ei kohdassa mainituissa asiakirjoissa ole riippuvainen siitä, onko asian käsittely päättynyt, vaan tiedonsaantioikeus on silloinkin, kun asiakirja liittyy muutoin keskeneräiseen asiaan. Säännös vastaisi voimassa olevan lain 6 §:n 1 momentin 5 kohtaa.

Voimassa olevaa lakia vastaavalla tavalla kohta koskisi tilastoja, tutkimuksia ja viranomaisen päätöksenteossa tai suunnitelmien laadinnassa käytettäviä selvityksiä, jotka kuvaavat joko valmisteilla olevan asian nykytilaa, kehityssuuntia tai erilaisten toimenpiteiden vaikutusten arviointia ja jotka muodostavat itsenäisen kokonaisuuden. Lainkohdassa tarkoitetut selvitykset liittyvät säännönmukaisesti lainvalmisteluun ja muihin laajaa tietopohjaa edellyttäviin ja yleisesti merkittäviin hankkeisiin, joissa mahdollisimman hyvin hankkeeseen liittyvät tavoitteet täyttävää ratkaisua etsitään ja arvioidaan valmistelun eri vaiheissa.

Selvitys muodostaa kohdassa tarkoitetulla tavalla itsenäisen kokonaisuuden silloin, kun selvitys on laadittu tiettyjen joko ennakolta määriteltyjen tai selvityksessä itsessään asetettujen edellytysten mukaisesti. Siten sellaiset alustavat muistiontasoiset asiakirjat, joissa yleisesti arvioidaan erilaisia vaihtoehtoja ja niihin liittyviä näkökohtia ja jotka ovat luonteeltaan viranomaisten alustavia sisäisiä keskusteluja palvelevia asiakirjoja, jäävät kohdan soveltamisalan ulkopuolelle 6 §:n 4 momentin mukaisen sääntelyn perusteella.

Tällaiset itsenäiset selvitykset tulisivat julkisiksi, kun ne ovat valmiita käyttötarkoitukseensa riippumatta siitä, kuuluvatko ne muutoin keskeneräiseen asiaan, esimerkiksi valmisteilla olevaan lainsäädäntöuudistukseen. Selvitys olisi valmis käyttötarkoitukseensa, kun se on viranomaisen sisäisessä käsittelyssä saanut hyväksymisen kautta tai muutoin sellaisen muodon, ettei siihen ole enää tarkoitus tehdä muutoksia. Jos kohdassa tarkoitetun tutkimuksen, tilaston tai selvityksen laatiminen on annettu ulkopuolisen tutkimuslaitoksen tai asiantuntijan tehtäväksi selvityksen voidaan katsoa olevan valmis käyttötarkoitukseensa, kun viranomainen on sen saanut haltuunsa ja on voinut varmistua siitä, että selvitys vastaa toimeksiantoa. Tämäkin kohta on toissijainen salassapitosäännöksiin nähden. Siten esimerkiksi talouspoliittista päätöksentekoa palveleva selvitys olisi salassa pidettävä, jos tiedon antamisesta aiheutuisi lain 28 §:n 1 momentin 11 kohdassa tarkoitettu seuraus.

Tilastojen laadintaa ohjaa tilastolaki (280/2004). Tilastolaissa säädetään muun muassa tiedonkeruusta, tietojen käsittelystä ja tiedonantovelvollisuudesta. Tilastokeskus soveltaa tilastoja laatiessaan myös EU:n tilastosäädöksiä, jotka ohjaavat kaikkien Euroopan unionin jäsenmaiden tilastovirastoja. Osa tilastoista on jatkuvasti päivittyviä, jolloin ne valmistuvat käyttötarkoitukseensa sitä mukaa kuin julkaistu tilasto päivittyy.

Pykälän 1 momentin *7 kohta* vastaisi voimassa olevan lain 6 §:n 1 momentin 6 kohtaa, jonka mukaan viranomaisen pöytäkirja tulee julkiseksi, kun se tarkastuksen jälkeen on allekirjoitettu tai sitä vastaavalla tavalla varmennettu. Säännöstä ehdotetaan kuitenkin muutettavaksi siten, että allekirjoittamisen sijaan tiedonsaantioikeuden alkaminen kytkettäisiin pöytäkirjan hyväksymiseen. Käytännössä pöytäkirjoja ei enää usein allekirjoiteta. Poikkeuksena pääsäännöstä olisivat säännöksen mukaan sellaiset pöytäkirjat, jotka liittyvät viranomaisessa vireillä olevan asian valmisteluun tai viranomaisen sisäiseen työskentelyyn. Tällaisia ovat esimerkiksi työryhmien ja toimikuntien pöytäkirjat, jotka ovat pikemminkin valmisteluaineistoa kuin varsinaisia pöytäkirjoja. Ne tulevat julkisiksi vasta asian käsittelyn päätyttyä siinä viranomaisessa eli samaan aikaan kuin muukin valmisteluaineisto. Pöytäkirja voi olla salassa pidettävä niiltä osin, kuin se sisältää salassa pidettäviksi säädettyjä tietoja. Kunnallisen lautakunnan pöytäkirjan julkiseksitulo määräytyisi kohdan mukaan silloinkin, kun toimielimen kokouksessa on käsitelty valmisteilla olevaa asiaa. Kokouksen esityslistat tulisivat käytännössä yleensä julkisiksi samaan aikaan kuin pöytäkirja. Pöytäkirjan liitteitä ei kuitenkaan mainita kohdassa, vaan niiden julkiseksi tulemista on arvioitava erikseen. Siten esimerkiksi sellaista asiaa koskeva liiteasiakirja, josta päättäminen siirretään myöhempään kokoukseen, tulee julkiseksi 9 kohdan mukaan, kun asia on siinä viranomaisessa käsitelty loppuun, jollei salassapitosäännöksistä muuta johdu.

Tuomioistuimen päätös ja tuomio tulisi pykälän 1 momentin *8 kohdan* mukaan julkiseksi, kun ratkaisu on annettu tai kun se on asianosaisen saatavissa. Säännös vastaisi voimassa olevassa laissa säädettyä. Eri tuomioistuimet antavat ratkaisunsa eri tavoin. Käräjäoikeuden tuomio voidaan julistaa heti käsittelyn päätyttyä tai antaa kansliassa. Hallintolainkäytössä ratkaisut annetaan päätöksinä, joita ei julisteta, vaan päätös annetaan tiedoksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 90 §:n mukaisesti. Voimassa olevan lain perusteluissa on katsottu, että vaikka tieto hallintotuomioistuimen päätöksestä saavuttaa asianosaisen yleensä vasta päätöksen lähettämistä seuraavana taikka sen jälkeisenä päivänä, voi päätöksen sisällöstä saada tiedon jo lähettämispäivänä esimerkiksi puhelimitse. Hallintolainkäytössä päätös voidaan antaa tiedoksi myös sähköisellä viestillä tai käyttämällä todisteellista sähköistä tiedoksiantoa, jolloin ratkaisu saavuttaa asianosaisen nopeasti sen lähettämisen jälkeen. Tuomioistuimen päätösten ja tuomioiden erilaisten antotapojen vuoksi säännöksessä säilytettäisiin voimassa olevan lain mukaisesti sekä ratkaisun antamista että sen saatavilla oloa koskevat tiedonsaantioikeuden alkamista määrittävät ajankohdat, joita sovellettaisiin riippuen siitä, millä tavalla tuomio tai päätös annetaan. Mitä tärkeämpi päätös on asianosaiselle muun muassa asiaan liittyvän yleisen mielenkiinnon vuoksi, sitä välttämättömämpää on pykälän 3 momentista ilmenevän oikeusohjeen mukaisesti huolehtia siitä, että asianosainen voi saada päätöksestä tiedon jo ennen päätöksen saapumista asianosaiselle postitse.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Pykälän 1 momentin *9 kohdassa* säädettäisiin siitä, milloin tiedonsaantioikeus alkaisi muusta kuin momentin 1–3 tai 6–8 kohdassa tarkoitetusta viranomaisen päätöksestä, lausunnosta, toimituskirjasta sekä niiden käsittelyä varten viranomaisessa laadituista asiakirjoista. Kyseiset asiakirjat tulevat voimassa olevan lain mukaan julkisiksi, kun ne on allekirjoitettu tai vastaavalla tavalla varmennettu. Samalla tulee julkiseksi sellainen asian valmisteluaineisto, joka ei ole jo aikaisemmin pykälän 1–3 tai 6–8 kohdan mukaan tullut julkiseksi. Kohta ei koske valtion talousarviota tai julkisen talouden suunnitelmaa varten laadittuja asiakirjoja, koska näiden julkiseksi tulemisen ajankohta määräytyy 4 ja 5 kohdan mukaisesti.

Kohdan mukaisia päätöksiä olisivat muun muassa hallituksen esitykset ja muut valtioneuvoston yleisistunnossa päätettävät asiat. Hallituksen esitys tulisi siten julkiseksi valtioneuvoston päätöksen tekemisen jälkeen. Mikäli esitystä ei käsiteltäisi valtioneuvoston yleisistunnossa, tulisi esityksen valmisteluasiakirjat 10 kohdan mukaan julkiseksi, kun asian käsittely on ministeriössä päättynyt, ellei momentin muut kohdat tule sovellettavaksi. Valtioneuvoston oikeuskanslerin perustuslain 108 §:n mukaisen tehtävänsä puitteissa antamat kannanotot tulevat kuitenkin lähtökohtaisesti julkisiksi heti niiden antamisen jälkeen siltä osin kuin niissä on kyse viranomaisen asiakirjoista.

Kohdassa tarkoitettujen asiakirjojen julkiseksi tulon ajankohta on voimassa olevassa laissa määrittynyt sen mukaan, milloin asiakirja on allekirjoitettu tai muulla tavalla varmennettu. Tiedonsaantioikeus kohdassa tarkoitettuihin päätöksiin, lausuntoihin ja toimituskirjoihin sekä niiden käsittelyä varten laadittuihin asiakirjoihin muutettaisiin alkamaan siitä ajankohdasta, kun päätös tai lausunto on hyväksytty, taikka toimituskirja annettu tai asetettu saataville. Asiallisesti ajankohta ei merkittävästi muuttuisi, eikä kohdassa tarkoitettujen asiakirjojen osalta muutoinkaan ole tarkoitus muuttaa säännöksen sisältöä.

Monivaiheisenkin asian käsittelyssä syntyvien asiakirjojen julkisuus määräytyy pääsäännön mukaan asiakirjakohtaisesti. Siten esimerkiksi ministeriön päätös työryhmän asettamisesta tiettyä lainvalmistelutehtävää varten tulee julkiseksi heti, kun päätös on allekirjoitettu, odottamatta valmistelutyön päättymistä. Ehdotuksen mukaan viranomaisen päätöksen valmistelua varten laadittu asiakirja tulee julkiseksi viimeistään silloin, kun asian käsittely on päättynyt viranomaisessa, jollei se sisällä salassa pidettäviä tietoja.

Ehdotettu säännös on valmistelun julkisuuden toteutumisen kannalta keskeinen, koska siinä määritellään, milloin viranomaisen sisäinen valmisteluaineisto tulee julkiseksi. Lähtökohtana on, että kaikki viranomaisen käsiteltävänä olevaan asiaan liittyvä valmisteluaineisto salassa pidettäviä asiakirjoja lukuun ottamatta tulisi julkiseksi viimeistään, kun asian käsittely on päättynyt siinä viranomaisessa. Säännöksen mukaan käsiteltävään asiaan

liittyvät niin sanotut sisäiset viranomaisselvitykset, kuten viranomaisen omassa keskuudessa syntyneet ehdotukset ja luonnokset, jotka liittyvät johonkin viranomaisen käsiteltävänä olevaan asiaan, tulevat julkisiksi asian käsittelyn päätyttyä viranomaisessa.

Usein viranomaisen käsiteltävänä olevaa asiaa varten teetetään ulkopuolisilla asiantuntijoilla tutkimuksia, selvityksiä ja muita toimeksiantotehtäviä. Myös laissa voidaan edellyttää, että viranomainen pyytää toiselta viranomaiselta lausunnon, joka tulee osaksi asiakirjaa pyytäneen viranomaisen päätöksentekoprosessia. Näin syntyvä valmisteluaineisto rinnastuu viranomaisen omassa keskuudessa syntyneeseen valmisteluaineistoon. Näin ollen se tulisi julkiseksi samojen sääntöjen mukaan kuin vastaavat viranomaisessa toimivien laatimat asiakirjat.

Voimassa olevan lain 6 §:n 1 momentin 8 kohdan säännökseen verrattuna 9 kohdasta siirrettäisiin yllä kuvatulla tavalla viranomaisen sopimusosapuolena laatimia asiakirjoja koskeva sääntely pykälän 1 momentin 3 kohtaan.

Pykälän 1 momentin *10 kohdan* mukaan tiedonsaantioikeus muusta kuin momentin 1–3 sekä 6–9 kohdassa tarkoitetusta asiakirjasta alkaisi, kun asia, jota se koskee, on siinä viranomaisessa käsitelty loppuun. Kohta tulisi momentin muut säännökset huomioon otettuina sovellettavaksi ensisijaisesti viranomaisen sellaisessa asiassa laatimaan asiakirjaan, jossa ei anneta toimituskirjaa tai lähetetä asiakirjaa ulkopuolisille. Kohta vastaisi voimassa olevan lain 6 §:n 1 momentin 9 kohtaa.

Asian käsittely viranomaisessa voi päättyä eri tavoin. Usein asian käsittely viranomaisessa päättyy muodolliseen toimeen, esimerkiksi ratkaisun antamiseen. Asian käsittelyn päättyminen ei kuitenkaan aina ilmene mistään nimenomaisesta toimesta. Olennaista on, että asiaa ei enää käsitellä siinä viranomaisessa. Myös asian raukeamisesta voidaan tehdä nimenomainen päätös. Asian käsittely viranomaisessa voi päättyä myös siten, että viranomaisen asiasta laatima lopullinen asiakirja, kuten suunnitelma, ehdotus tai mietintö, valmistuu. Joskus asian käsittely voi päättyä siten, että enemmistä toimenpiteistä luovutaan tai että asialle ei tosiasiallisesti enää tehdä mitään. Hyvään hallintoon kuuluu, että tätä tarkoittava ratkaisu merkitään asiakirjaan ja että asiarekisteriin tehdään tällöin merkintä asian käsittelyn päättymisestä.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin poikkeus 1 momenttiin, jonka mukaan oikeus saada tieto työryhmämietinnöstä, komiteanmietinnöstä, selvityksestä tai muusta vastaavasta julkisesti saataville asetettavasta asiakirjasta alkaa 1 momentista poiketen, kun se on hyväksytty ja teknisesti viimeistelty julkaisua varten. Voimassa olevan lain 6 §:n 2 momentti koskee painettavien tai muutoin monistettavien viranomaisten asiakirjojen, kuten mietintöjen ja selvitysten, julkiseksi tulemista. Tällaiset yleiseen jakeluun tarkoitetut asiakirjat

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

tulevat voimassa olevan lain mukaan julkisiksi, kun ne ovat viranomaisen hallussa jakelua varten. Mietinnöt, joita ei aseteta julkisesti saataville, mutta jotka valmisteleva elin on hyväksynyt, tulevat julkiseksi ehdotetun pykälän 1 momentin 9 kohdan mukaan.

Mietintöjä ja selvityksiä tai muita yleiseen jakeluun tarkoitettuja asiakirjoja vain harvoin enää painetaan. Asiakirjat julkaistaan sähköisesti, mutta niidenkin julkaiseminen vaatii valmistelevaa työtä. Säännöksen arvioidaan olevan tarpeellinen edelleen käytännön syistä. Säännöstä ehdotetaan kuitenkin muutettavaksi siten, että oikeus saada tieto viranomaisen laatimasta työryhmämietinnöstä, selvityksestä tai muusta vastaavasta julkaistavaksi tarkoitetusta asiakirjasta alkaa 1 momentista poiketen, kun se on hyväksytty ja teknisesti viimeistelty julkaisua varten. Tyypillisin julkaistava asiakirja lienee työryhmämietintö, kun taas komiteamietinnöt ovat nykyisin harvinaisempia. Tämän vuoksi työryhmämietintö mainittaisiin säännöksessä nimenomaisesti komiteamietinnön rinnalla.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin viranomaiselle velvollisuus oma-aloitteisesti antaa tieto asiasta asianosaiselle jo ennen asiakirjan julkiseksi tulemista. Säännös vastaisi asiallisesti voimassa olevan lain 6 §:n 3 momenttia. Jos asiassa annetaan toimituskirja tai muu asiakirja yksityiselle tai toiselle viranomaiselle, viranomaisen on ehdotuksen mukaan pyrittävä huolehtimaan siitä, että vastaanottaja voi saada asiasta tiedon ennen tässä pykälässä säädetyn tiedonsaantioikeuden alkamista. Säännöksen tarkoituksena on turvata se, että asianosainen saa itseään koskevasta ratkaisusta tiedon suoraan viranomaiselta, mitä on pidettävä hyvään hallintoon ja oikeusvaltioon kuuluvana periaatteena. Asiakirjan julkiseksitulohetkeä ei kuitenkaan käytännön syistä ole katsottu mahdolliseksi sitoa siihen, että vastaanottaja on saanut asiakirjan. Tarkoituksenmukaisempana vaihtoehtona on pidetty voimassa olevan lain mukaista menettelyä, joka merkitsee sitä, että etenkin yleistä mielenkiintoa herättävissä asioissa, joita koskevat asiakirjat ovat julkisia, viranomainen ilmoittaa tekemänsä ratkaisun sisällön ennakolta asianosaiselle. Säännöksellä on keskeistä merkitystä erityisesti pykälän 1 momentin 8 kohdassa tarkoitettujen asiakirjojen osalta. Mitä tärkeämpi päätös on asianosaiselle muun muassa asiaan liittyvän yleisen mielenkiinnon vuoksi, sitä välttämättömämpää on huolehtia siitä, että asianosainen voi saada päätöksestä tiedon ennen varsinaisen tiedonsaantioikeuden alkamista.

13 §. *Tiedonsaantioikeuden alkaminen viranomaiselle toimitetusta asiakirjasta*. Pykälässä säädettäisiin tiedonsaantioikeuden alkamisesta viranomaiselle toimitetusta asiakirjasta. Viranomaiselle asian käsittelyä varten tai muutoin sen toimialaan tai tehtäviin kuuluvassa asiassa toimitettu asiakirja tulisi pykälän *1 momentin* pääsäännön mukaan tiedonsaantioikeuden piiriin, kun viranomainen on sen saanut. Säännös vastaisi voimassa olevan lain 7 §:n 1 momentin säännöstä. Pykälän 1 momentin säännökset olisivat nykytilaa vastaavalla tavalla toissijaisia viranomaisen asiakirjan määritelmää koskevaan säännökseen, salassapitosäännöksiin sekä muihin tiedonsaantia rajoittaviin erityissäännöksiin nähden, eli niissä ei määritellä viranomaisen asiakirjassa olevien tietojen julkisuutta sinänsä, vaan ajankohtaa,

jolloin tiedonsaantioikeus alkaisi. Säännös koskee sekä toisen viranomaisen että yksityisen viranomaiselle antamaa asiakirjaa. Tällainen asiakirja tulee tiedonsaantioikeuden piiriin asiakirjan lähettävässä viranomaisessa 6 §:n mukaisesti. Yksityisten viranomaisille toimittamia asiakirjoja ovat esimerkiksi erilaiset hakemukset. Sen sijaan ehdotetun 6 §:n perusteluissa mainitut viranomaisen käsiteltävänä olevaa asiaa varten ulkopuolisilla asiantuntijoilla teetetyt tutkimukset, selvitykset ja muut toimeksiantotehtävät rinnastuisivat viranomaisen omassa keskuudessa syntyneeseen valmisteluaineistoon. Näin ollen ne tulisivat julkiseksi samojen sääntöjen mukaan kuin vastaavat viranomaisessa toimivien laatimat asiakirjat.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan myös siirrettäväksi voimassa olevan 7 §:n 3 momentin säännös, jonka mukaan, jos asiakirjan sisältö on saatavissa selville vain apuvälinein, oikeus alkaa kuitenkin vasta, kun viranomainen tai sen lukuun toimiva on voinut saada selville asiakirjan sisällön. Säännös vastaisi sisällöltään nykytilaa, mutta sitä ehdotetaan sanamuodoltaan selkeytettäväksi ja nykyaikaistettavaksi. Viranomaiselle yksityiseltä tullut tekninen tallenne ei siten välttämättä tulisi julkiseksi siitä ajankohdasta, kun viranomainen on sen saanut, vaan vasta kun viranomaisella on tarvittavat tekniset apuvälineet sen saattamiseksi ymmärrettävään muotoon. Erityissäännös on tarpeen korostettaessa sitä yleistä periaatetta, jonka mukaan viranomaisen tulee ensin saada tieto tallenteen sisällöstä voidakseen arvioida muun muassa sen, sisältääkö tallenne salassa pidettäviä tietoja.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin oikeudesta saada tieto tarjouksesta ja muusta sopimusta koskevasta asiakirjasta, joka alkaisi 1 momentista poiketen kuitenkin vasta, kun sopimus on tehty. Voimassa olevan lain 7 §:n 2 momentin mukaan viranomaiselle toimitetut tarjoukset tulevat julkisiksi vasta, kun hankinta-, urakka- tai muu tarjousten perusteella päätettävä sopimus on tehty. Säännös vastaisi asiallisesti voimassa olevan lain sääntelyä. Säännös on välttämätön sen vuoksi, että tarjouksiin saatetaan joutua hankkimaan täydennyksiä eri tarjousten tekijöiltä ja asiakirjojen tuleminen ennenaikaisesti kilpailijan tietoon estäisi kilpailua ja olisi vastoin julkisyhteisön etua hankinnoissa. Hankintamenettelyn vaiheittaisuudesta johtuen momentti kattaisi tarjousten lisäksi osallistumishakemukset ja muut tarjoajien hankintamenettelyn aikana laatimat asiakirjat. Säännöstä ehdotetaan laajennettavaksi koskemaan kaikkea sopimustoimintaa.

Voimassa olevan lain 7 §:n 2 momentti koskee myös muita asiakirjoja, jotka on päätetty avata tiettynä ajankohtana tai tietyn määräajan jälkeen. Tällaisia ovat olleet erityisesti korkeakouluille annettavat asiantuntijalausunnot viranhakijoista. Säännökselle ei ole enää identifioitavissa soveltamiskohdetta, jonka vuoksi erityissäännöstä ei ehdoteta sisällytettäväksi uuteen lakiin.

4 LUKU Tiedon antaminen asiakirjasta

Lain 4 luku sisältäisi voimassa olevaa lakia vastaavasti keskeiset menettelylliset säännökset laissa tarkoitetun tiedonsaantioikeuden toteuttamiseen. Luvussa säädettäisiin tiedon pyytämiseen ja antamiseen liittyvistä menettelyistä, asiakirjan antamistavoista ja viranomaisen asiakirjaan tehtävistä muista kuin salassapitoa osoittavista merkinnöistä.

14 §. *Tiedon pyytäminen.* Pykälässä säädettäisiin siitä, miten tietopyyntö on yksilöitävä sekä missä tilanteissa tiedon pyytäjän on selvitettävä henkilöllisyytensä tai perusteltava tiedon saamista koskeva pyyntönsä. Säännös vastaisi keskeiseltä sisällöltään voimassa olevan lain 13 §:ää.

Pykälän *1 momentin* mukaan pyyntö saada tieto asiakirjasta olisi yksilöitävä riittävästi niin, että viranomainen voi selvittää, missä asiakirjassa olevaa tietoa pyyntö koskee. Viranomaisen olisi asiarekisterin ja muiden hakemistojen avulla avustettava tiedon pyytäjää yksilöimään ne asiakirjat, joista hän haluaa tiedon. Säännös vastaisi nykytilaa, mutta sen sanamuotoa muutettaisiin siten, että siinä huomioitaisiin tiedonsaantioikeuden kohdistuminen asiakirjan sijaan asiakirjassa olevaan tietoon. Vaikka tiedonsaantioikeus kohdistuisi asiakirjan sijaan tietoon, on kuitenkin olennaista, että tiedonsaantioikeuden kohteena olevan tiedon tulee olla viranomaisen asiakirjassa. Tämän vuoksi pyydetyn tiedon yksilöinti tulisi jatkossakin tehtäväksi nimenomaan niiden asiakirjojen yksilöinnin kautta, joissa pyydetyt tiedot ovat. Tietoa pyydettäessä ei välttämättä ole vielä tiedossa, sisältyvätkö tiedot viranomaisen asiakirjaan vai jäävätkö ne esimerkiksi lain 6 §:n perusteella viranomaisen asiakirjan määritelmän ulkopuolelle. Tästä syystä tämän pykälän sanamuoto ei myöskään kiinnittyisi viranomaisen asiakirjaan vaan yleisemmin asiakirjaan.

Riittävän yksilöinnin kynnys vaihtelee riippuen pyynnön laajuudesta ja pyynnön kohteesta. Jos pyyntö on yksilöity esimerkiksi siten, että pyydetään kaikkia tiettyyn asiaan liittyviä asiakirjoja ja tietoja, voi pyyntö olla riittävän yksilöity, jos asia on luonteeltaan suppea ja siihen liittyy vain joitakin asiakirjoja. Jos taas pyynnön kohteeksi määritelty asia on luonteeltaan laaja ja siihen liittyy useita asiakirjoja, joissa on tyypillisesti niin salassa pidettäviä kuin julkisia tietoja, voi olla perusteltua, että tietopyyntö yksilöidään tarkemmin. Voimassa olevaa lain säännöstä koskevassa oikeuskäytännössä on arvioitu asiakirjapyyntöä, joka kohdistui rajoittamattomaan aikaan ja kaikkiin niihin työttömyyskassan päätöksiin, jotka sisälsivät tietynlaisen asiaratkaisun. Pyyntöä ei pidetty vallinneissa olosuhteissa siten yksilöitynä, että viranomaisen olisi voitu edellyttää selvittävän asiakirjapyynnön kohde. Arviointiin vaikutti rajoittamattoman ajan lisäksi muun muassa myöntöpäätösten suuri määrä sekä se, että tietynlaisen asiaratkaisun sisältämät myöntöpäätökset jouduttaisiin hakemaan erikseen muista myöntöpäätöksistä (KHO 6.9.2007/2254). Julkisuuslakia edeltänyttä lakia koskevassa oikeuskäytännössä olemassa olleisiin asiakirjoihin kohdistunutta kahden vuoden ajanjakson kattanutta pyyntöä on taas pidetty riittävän yksilöitynä (KHO 1995-A-9, taltio 2883).

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Julkisuuslakia edeltäneen lain tulkintaa koskevassa korkeimman hallinto-oikeuden päätöksessä (KHO 1991-A-5) on katsottu yksilöinnin olleen riittävä, kun hakija oli pyytänyt jäljennökset kunnan viranomaisessa tehtävistä rakennuslupapäätöksistä pyyntöä seuraavan vuosineljänneksen ajalta. Tiedonsaantia koskevan pyynnön kohteena voikin olla asiakirja, jota pyynnön tekemisen hetkellä ei vielä ole olemassa, mutta joka syntyy viranomaisen tavanomaisen toiminnan tuloksena. Laillisuusvalvontakäytännössä on voimassa olevan lain osalta katsottu, että ei ole mahdollista esittää yleistettävissä olevaa tulkintaa siitä, kuinka kauan ennen asiakirjan valmistumista pyyntö voidaan esittää, jotta pyyntö voitaisiin katsoa riittävän yksilöidyksi (EOAK/6094/2019). Ennakollisen tietopyynnön toteuttamisen osalta on tapauskohtaisesti arvioitava sen riittävää yksilöintiä ottaen huomioon esimerkiksi se, ovatko pyynnön kohteena olevat tiedot tyypillisesti julkisia vai salassa pidettäviä ja asiakirjatuotannon määrä. Lain 16 §:n 5 momenttiin ehdotetaan säännöstä, jonka perusteella viranomainen voi kieltäytyä julkisen tiedon antamisesta, jos tietopyynnön toteuttaminen edellyttäisi viranomaiselta lain tarkoitus huomioon ottaen ilmeisen kohtuuttomia toimia. Ennakollisen tietopyynnön toteuttamisesta voisi kieltäytyä kyseisellä perusteella, jos lainkohdassa säädetyt edellytykset täyttyisivät.

Yksilöintivelvollisuus ei olisi yksin tietoja pyytävällä, vaan viranomaisen olisi asiarekisterin ja muiden hakemistojen avulla avustettava tiedon pyytäjää yksilöimään ne asiakirjat, joiden sisällöstä hän haluaa tiedon. Tiedonhallintalain 28 §:ssä säädetään tiedonhallintayksikön velvoitteesta pitää yllä kuvausta sen hallinnoimista tietovarannoista ja asiarekisteristä julkisuusperiaatteen toteuttamista varten. Kuvauksen tulee sisältää muun muassa tiedot tietojärjestelmistä, jotka sisältävät asiarekisteriin kuuluvia tai palvelujen tiedonhallintaan kuuluvia tietoja, tiedot tietojärjestelmien sisältämistä tietoaineistoista tietoryhmittäin ja hakutekijöistä, joilla asiakirjoja on mahdollista hakea teknisesti viranomaisen asiarekisteristä tai tietojärjestelmistä. Lainkohdassa asiarekisterillä tarkoitetaan tiedonhallintalain 25 §:ssä tarkoitettua asiarekisteriä. Muilla hakemistoilla tarkoitetaan asiarekisterin ulkopuolella olevia muita viranomaisen rekistereitä, tietojärjestelmiä, tietovarantoja ja luetteloita, joista tietoja on saatavilla. Asiakirjajulkisuuskuvauksella voidaan keskeisesti avustaa tiedon pyytäjää yksilöimään tietopyyntönsä. Tässä laissa tarkoitetun tietopyynnöillä toteutettavan tiedonsaantioikeuden lisäksi hallintolain 8 §:ssä on säädetty erillisestä viranomaisen velvollisuudesta antaa toimivaltansa rajoissa asiakkailleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin.

Säännös mahdollistaa sen, että viranomainen ja tiedon pyytäjä käyvät keskustelua pyynnön yksilöimiseksi ja viranomainen voi avustaa tiedon pyytäjää esimerkiksi ehdottamalla tietopyyntöön rajauksia tai tarkennuksia. Jos tiedon pyytäjä haluaa tietoja useammasta asiakirjasta, joka edellyttää viranomaiselta tietojen yhdistelyä ja uuden asiakirjan laatimista, ehdotettu 24 § mahdollistaa uuden asiakirjan laatimisen.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin tiedon pyytäjän henkilöllisyyden selvittämisestä ja tietopyynnön perustelemisesta. Tietoja pyytävän henkilöllisyyden selvittämisessä olisi sama lähtökohta kuin voimassa olevassa laissa. Viranomaisella ei ole lähtökohtaisesti oikeutta vaatia asiakirjasta tietoa pyytävän henkilöllisyyden selvittämistä tai pyynnön perustelemista. Nämä tiedot on kuitenkin annettava viranomaiselle, jos henkilöllisyyden selvittäminen tai pyynnön perusteleminen on välttämätöntä sen selvittämiseksi, onko pyytäjällä oikeus saada tieto asiakirjasta tai viranomaiselle säädetyn harkintavallan käyttämiseksi. Voimassa olevassa laissa kynnys lisätietojen antamiselle on asetettu tietojen välttämättömyyden sijaan niiden tarpeellisuuteen tiedonsaantioikeuden selvittämiseksi tai viranomaisen harkintavallan käyttämiseksi. Jatkossa tietoja voitaisiin edellyttää ainoastaan silloin, kun ne ovat välttämättömiä edellä mainittujen perusteiden kannalta.

Laillisuusvalvontakäytännössä on kiinnitetty huomiota tiedonhallintalain 26 §:ssä säädetyn asiakirjan lähettäjän rekisteröimistä koskevan velvoitteen ristiriitaan suhteessa julkisuuslain lähtökohtaan, jonka mukaan tiedon pyytäjän ei lähtökohtaisesti tarvitse ilmoittaa henkilöllisyyttään. (EOAK/4051/2020) Lain mukaisen tietopyynnön toteuttamiseksi henkilöllisyyden selvittäminen voi olla tarpeen erityisesti pyynnön toteuttamiseen liittyvien maksujen perimiseksi. Lähtökohdan tulisi kuitenkin edelleen olla, että tiedonpyytäjän ei tarvitse selvittää henkilöllisyyttään. Tämän lain 2 momentti olisi erityissäännös suhteessa edellä mainittuun tiedonhallintalain asiakirjan lähettäjän tai asiamiehen rekisteröimistä koskevaan velvoitteeseen. Momentissa säädettäisiin selkeyden vuoksi nimenomaisesti siitä, että asiarekisteriin ei tiedonhallintalain 26 §:stä poiketen tarvitse rekisteröidä asian vireillepanijaa, jos tiedonpyytäjällä ei tämän momentin mukaan ole velvollisuutta selvittää henkilöllisyyttään. Tietopyyntöä koskevassa asiassa tietopyynnön tekijästä voitaisiin rekisteröidä asiarekisteriin esimerkiksi anonyymi lyhenne.

Maksun perimisen ohella viranomaisen asiakirjasta tietoa pyytävän henkilöllisyyden selvittäminen tulee kysymykseen lähinnä silloin, kun pitää varmistaa, onko tiedon pyytäjällä asianosaisen oikeus tiedon saamiseen. Pyynnölle voidaan edellyttää perusteluja tai henkilöllisyyden selvittämistä sen arvioimiseksi, onko olemassa ehdotetun lain 10 §:n mukaiset edellytykset luvan myöntämiselle tietojen saamiseksi salassa pidettävästä asiakirjasta. Pyynnön perusteleminen saattaa olla tarpeen myös sen selvittämiseksi, onko toisella viranomaisella oikeus ehdotetun lain 34 §:n perusteella saada tieto asiakirjasta.

Pykälän *3 momentti* koskee niitä tilanteita, joissa tietoja pyytävällä on velvollisuus antaa selvitys pyyntönsä perusteeksi. Tiedon pyytäjän on momentin mukaan ilmoitettava tietojen käyttötarkoitus sekä muut tietojen luovuttamisen edellytysten selvittämiseksi tarpeelliset seikat sekä tarvittaessa tiedot siitä, miten tietojen suojaus on tarkoitus järjestää, jos pyyntö koskee salassa pidettävää tietoa tai tietoa, joka voidaan antaa vain tietyin edellytyksin. Esimerkiksi salassa pidettävien tietojen luovuttaminen 36 §:n nojalla tieteellistä tutkimusta varten edellyttää tarkempia tietoja käyttötarkoituksesta ja selvitystä tietojen

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

suojaamista koskevista järjestelyistä. Momentti ei siten koskisi tavanomaisia tiedonluovutustilanteita, joissa julkisia henkilötietoja sisältäviä asiakirjoja luovutetaan 15 §:n nojalla. Erityislainsäädännössä voidaan kuitenkin esimerkiksi säätää toiselle viranomaiselle oikeus saada tietoja salassa pidettävistä asiakirjoista siten, ettei tämän pykälän mukainen ilmoittamisvelvollisuus tule sovellettavaksi.

Tiedon pyytämisestä viranomaisen asiakirjasta, joka sisältää julkisia henkilötietoja, eli sellaisia henkilötietoja, joita ei ole säädetty salassa pidettäviksi, säädettäisiin tyhjentävästi lain 15 §:ssä. Näin ollen edellytykset sille, milloin tietopyynnön tekijän tulee selvittää henkilöllisyytensä tai perustella pyyntönsä tilanteissa, joissa tieto pyydetään julkisia henkilötietoja sisältävästä viranomaisen asiakirjasta, määräytyisivät 14 §:n sijaan 15 §:n erityisten edellytysten mukaisesti.

15 §. *Tiedon pyytäminen julkisia henkilötietoja sisältävästä viranomaisen asiakirjasta*. Pykälässä säädettäisiin menettelysäännöksistä tiedon pyytämiselle julkisia henkilötietoja sisältävästä viranomaisen asiakirjasta. Pykälän tarkoituksena on sovittaa yhteen viranomaisen asiakirjassa olevien henkilötietojen julkisuus henkilötietojen suojaa koskevien vaatimusten kanssa sellaisten henkilötietojen osalta, joita ei ole säädetty salassa pidettäviksi. Säännöksessä on keskeisesti kyse yleisen tietosuoja-asetuksen liikkumavaran puitteissa annettavasta sääntelystä, jolla sovitetaan yhteen viranomaisten asiakirjojen julkisuus ja henkilötietojen suoja. Asetuksen mahdollistamaa liikkumavaraa ja sen käyttämistä on kuvattu tarkemmin jaksossa 10.3.

Voimassa olevassa laissa julkisten henkilötietojen luovuttaminen julkisuuslain perusteella on keskeisesti sovitettu yhteen tietosuojasääntelyn vaatimusten kanssa julkisuuslain 16 §:n 3 momentissa säädetyllä henkilötietojen luovuttamista koskevalla tiettyihin asiakirjan antamistapoihin ja henkilörekisterin käsitteeseen kiinnittyvällä rajoituksella. Jos henkilötietojen suojan ja asiakirjajulkisuuden yhteensovittamista koskeva ratkaisu koskisi voimassa olevaa lakia vastaavalla tavalla ainoastaan henkilörekisterissä tai ylipäätään rekisterissä olevia julkisia henkilötietoja, tarjoaisi se ainoastaan hyvin rajallisen ratkaisun julkisuuden ja tietosuojan yhteensovittamista koskeviin kysymyksiin. Lisäksi henkilörekisterillä ei ole enää samanlaista käsitteellistä vastinetta tietosuojasääntelyssä kuin aiemmin henkilötietolaissa. Tietojen antamistapojen erotteluun perustuva rajoitus on myös menettänyt merkitystään digitalisaation myötä, koska viranomaisen voi olla käytännössä vaikeaa tietää, tallennetaanko esimerkiksi suullisesti annettuja tietoja. Myös siitä varmistuminen, että tietoja ei tallennettaisi esimerkiksi valokuvaamalla, voi olla vaikeaa. Tällä tavoin tallennettuja tietoja on myös entistä helpompi käyttää. Näin ollen on perusteltua laajentaa yhteensovittamisen sääntelykohde koskemaan laajemmin henkilötietoja erottelematta myöskään erilaisia antamistapoja. Voimassa olevan lain 16 §:n 3 momentista on poikettu erityissäännöksin ja myös tästä ehdotetusta yhteensovittamisen perusratkaisusta olisi mahdollista poiketa erityislaeilla.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Henkilötiedon käsite määritellään yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 1 kohdassa. Asetuksessa henkilötiedoilla tarkoitetaan kaikkia tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön (rekisteröityyn) liittyviä tietoja. Tunnistettavissa olevana pidetään luonnollista henkilöä, joka voidaan suoraan tai epäsuorasti tunnistaa erityisesti tunnistetietojen, kuten nimen, henkilötunnuksen, sijaintitiedon, verkkotunnistetietojen taikka yhden tai useamman hänelle tunnusomaisen fyysisen, fysiologisen, geneettisen, psyykkisen, taloudellisen, kulttuurillisen tai sosiaalisen tekijän perusteella. Henkilötiedolla tässä laissa tarkoitetaan yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisesti määrittyviä henkilötietoja. Käsite on laaja ja kattaa esimerkiksi auton rekisterinumeron tai IP-osoitteen ja voi kattaa myös esimerkiksi sellaisia tietoja, jotka muutoin ovat luonteeltaan ympäristötietoja.

Koska voimassa olevasta laista poiketen luovutusrajoituksessa sääntelykohteena olisi myös muut kuin viranomaisen henkilörekisteristä annettavat henkilötiedot, laajenisi ehdotettu uusi henkilötietoja koskeva luovutusrajoitus koskemaan laajempaa joukkoa henkilötietoja kuin voimassa olevassa laissa. Koska henkilötiedon käsite tietosuojasääntelyssä on laaja ja henkilörekisterin käsitteestä luovuttaisiin, tulee julkisuusperiaatteen kannalta varmistaa, että henkilötietojen suojan vuoksi tiedon luovuttamista julkisesta henkilötiedosta rajoittava ratkaisu on oikeasuhtainen ja ottaa huomioon sekä tietosuojan että julkisuusperiaatteen turvaten molempien oikeuksien mahdollisimman täysimääräisen toteutumisen.

Ehdotetun *1 momentin* mukaan pyydettäessä asiakirjaa, joka sisältää julkisia henkilötietoja, tiedon pyytäjän on viranomaisen pyynnöstä ilmoitettava henkilötietojen käyttötarkoitus ja muut sellaiset tiedot, joita viranomainen tarvitsee arvioidakseen, onko tiedonsaajalla henkilötietojen suojaa koskevan lainsäädännön mukaan oikeus käsitellä tietoja. Viranomainen voisi pyytää edellä mainittuja tietoja kuitenkin ainoastaan 1 momentin 1 kohdan mukaan, jos kyse on henkilötiedoista, joiden käsittelyyn liittyy erityisiä riskejä ottaen huomioon tietojen luonne, määrä ja niiden merkitys yksityiselämän suojan kannalta tai 1 momentin 2 kohdan mukaan, jos pyynnön perusteella syntyy perusteltu epäily siitä, että annettuja tietoja on tarkoitus käsitellä ilman tietosuojasääntelyn mukaista laillista perustetta. Luetelmakohtien mukaisista ehdoista vähintään toisen tulee täyttyä, jotta viranomainen voisi pyytää tiedon pyytäjältä lisätietoja pyynnön käsittelemiseksi silloin, kun pyydetty asiakirja sisältää julkisia henkilötietoja.

Ehdotettu sääntelyratkaisu ei enää perustuisi voimassa olevan lain tavoin tiedonsaantioikeuden erotteluun asiakirjan antamistavan perusteella. Voimassa olevassa laissa oleva henkilörekisteristä annettavien henkilötietojen luovutusrajoitus laajenisi siis kattamaan myös tilanteita, joissa henkilötiedot annetaan nähtäväksi viranomaisen luona tai suullisesti. Tietojen luovuttaminen sähköisesti lienee nykyisin yleisin tietojen antotapa.

Voimassa olevasta sääntelystä poiketen henkilötietojen luovuttaminen kopiona, tulosteena tai sähköisesti ei edellyttäisi lähtökohtaisesti sen selvittämistä, olisiko tiedonsaajalla henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää pyytämiään henkilötietoja. Viranomaisen tulisi kuitenkin pyynnön perusteella arvioida, onko pyynnön kohteena henkilötietoja, joiden käsittelyyn liittyy erityisiä riskejä ottaen huomioon tietojen luonne, määrä ja niiden merkitys yksityiselämän suojan kannalta. Lisäksi viranomaisen tulisi arvioida, syntyykö pyynnön perusteella perusteltu epäily siitä, että annettuja tietoja on tarkoitus käsitellä ilman tietosuojasääntelyn mukaista laillista perustetta. Jos edellä mainituista edellytyksistä toinen tai molemmat täyttyvät, viranomainen voisi pyytää tiedon pyytäjää ilmoittamaan henkilötietojen käyttötarkoituksen ja kaikki muut sellaiset tiedot, joita viranomainen tarvitsee arvioidakseen, onko tiedonsaajalla henkilötietojen suojaa koskevan lainsäädännön mukaan oikeus käsitellä tietoja. Viranomainen voisi niin ikään joutua joissakin tilanteissa selvittämään, käsiteltäisiinkö tietoja henkilökohtaiseen tarkoitukseen, jolloin käsittely kuuluisi tietosuojasääntelyssä tarkoitetun ns. kotitalouspoikkeuksen alaan. Käyttötarkoituksen ohella pyydettäviä tietoja voisi olla esimerkiksi tiedon pyytäjän henkilöllisyys tai tieto siitä, onko tiedon pyytäjä oikeushenkilö vai luonnollinen henkilö, harjoittaako pyytäjä taloudellista toimintaa tai sellaiset tiedot tiedon pyytäjän asuinpaikasta tai olinpaikasta, joiden perusteella voitaisiin arvioida, tapahtuisiko henkilötietojen käsittely Euroopan unionin alueella vai sen ulkopuolella. Säännös muodostaisi poikkeuksen 14 §:n 2 ja 3 momenteissa säädetyistä yleissäännöksistä, jotka määrittävät missä tilanteissa on mahdollista pyytää tiedon pyytäjää esittämään henkilöllisyytensä tai perustelemaan pyyntönsä.

Arvioitaessa sitä, milloin kyse on henkilötiedoista, joiden käsittelyyn liittyy erityisiä riskejä, tulisi ottaa huomioon pyydettyjen tietojen luonne, määrä ja niiden merkitys yksityiselämän suojan kannalta. Henkilötietojen väärinkäyttämiseen liittyvät riskit ovat kasvaneet voimassa olevan lain säätämisen jälkeen. Vaikka on täysin mahdollista, että tiedon pyytäjällä olisi henkilötietojen suojaa koskevaan sääntelyyn perustuva käsittelyoikeus myös laajaan määrään henkilötietoja, liittyy henkilötietojen laajaan luovuttamiseen lähtökohtaisesti enemmän riskejä kuin yksittäisten tietojen luovuttamiseen ja tämän vuoksi olisi perusteltua, että ennen laajaa henkilötietojen luovutusta arvioitaisiin tietojen käyttötarkoitusta ja sen yhteensopivuutta tietosuojasääntelyn kanssa. Myös luovutettavien henkilötietojen luonne ja merkitys yksityiselämän suojan kannalta tulisi ottaa huomioon arvioitaessa tarvetta selvittää henkilötietojen käyttötarkoitusta. Esimerkiksi lapsiin tai muihin erityisen haavoittuvassa asemassa oleviin henkilöihin liittyvät julkiset henkilötiedot voisivat olla laadultaan tai merkitykseltään sellaisia, joiden käsittelyyn voidaan arvioida liittyvän erityisiä riskejä momentissa tarkoitetulla tavalla. Toisaalta esimerkiksi tieto siitä, ketkä hoitavat viranomaistehtäviä tai luottamustehtäviä viranomaisessa ja missä virka-asemassa tai tehtävässä henkilö kyseistä tehtävää hoitaa, kuuluu julkisuusperiaatteen ydinalueelle. Erityisesti näiden tietojen julkisuus mahdollistaa muun muassa julkisen vallan käytön valvomisen lain 2 §:n tarkoituksen mukaisesti. Tämän vuoksi edellä mainittuihin

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

tietoihin ei ole perusteltua liittää erityisiä tietoja suojaavia toimia ja käyttötarkoituksen tiedustelua, vaan nämä tiedot olisivat aina saatavissa suoraan viranomaiselta, ellei tietojen luovuttamiselle ole muualla laissa säädetty rajoituksia.

Erityisen riskin sisältävien tietojen arvioinnin ei tulisi lähtökohtaisesti kiinnittyä kategorisesti tietyntyyppisiin henkilötietoihin, vaan huomioitavaksi tulisi aina myös laajempi konteksti, johon henkilötiedot kulloinkin liittyvät. Esimerkiksi viranomaisen asiakirjaan sisältyvien julkisten kotiosoitteita koskevien tietojen voidaan arvioida lähtökohtaisesti olevan tietoja, joiden käsittelyyn ei liity erityisiä riskejä. Jos tiedot olisivat osa esimerkiksi varhaiskasvatusta koskevia asiakirjoja, voidaan tietojen luovuttamiseen kuitenkin joissakin tilanteissa arvioida liittyvän erityisiä riskejä. Kotiosoitteiden luovuttamiseen, siltä osin kuin ne ovat julkisia ja sisältyvät viranomaisen asiakirjaan, voidaan arvioida liittyvän erityisiä riskejä myös silloin, jos tietopyynnön yhteydessä on aihetta epäillä, että osoitetta tullaan käyttämään esimerkiksi toimintaan, jossa toimija yleisen tietoverkon avulla pyrkii saamaan aikaan henkilöön tämän työtehtävien tai yhteiskunnallisten tehtävien vuoksi kohdistuvaa tietoverkossa tapahtuvaa järjestelmällistä häirintää, uhkaa tai painostusta tai henkilöön muutoin kohdistuu muita tiedossa olevia uhkia.

Viranomainen voi lisäksi pyytää ilmoittamaan henkilötietojen käyttötarkoituksen, jos pyynnön perusteella syntyy perusteltu epäily siitä, että annettuja tietoja on tarkoitus käsitellä ilman tietosuojasääntelyn mukaista laillista perustetta, vaikka kyse ei olisikaan henkilötiedoista, joiden käsittelyyn sisältyisi yllä kuvatulla tavalla erityinen riski. Lähtökohtaisesti viranomaisen on pelkän asiakirjapyynnön perusteella haastavaa arvioida sitä, onko pyytäjällä tietosuojasääntelyn mukainen käsittelyperuste tiedoille. Jos kuitenkin asiakirjapyynnön perusteella heräisi perusteltu epäily siitä, että käsittelyperustetta ei olisi, voisi viranomainen pyytää ilmoittamaan tietojen käyttötarkoituksen. Käyttötarkoituksen arvioinnin mahdollisuus on perusteltua liittää sellaisiin tilanteisiin, joissa pyynnöstä selkeästi ilmenee sellaisia seikkoja, joiden perusteella tiedon pyytäjän oikeus käsitellä luovutettavia tietoja asettuu kyseenalaiseksi. Tällainen tilanne voisi olla esimerkiksi silloin, kun pyynnön kohteena on sinänsä tavanomaisia julkisia henkilötietoja, mutta pyynnöstä ilmenee, että tiedot todennäköisesti tulisivat luovutetuiksi Euroopan unionin ja näin ollen yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle ilman tietosuojasääntelyssä, eli erityisesti yleisen tietosuoja-asetuksen V luvussa tarkoitettua perustetta, tai tulisivat julkaistuiksi yleisessä tietoverkossa ilman laillista perustetta. Jotta käyttötarkoitusta voidaan tiedustella, pyynnöstä tulisi kuitenkin perustellusti herätä epäily siitä, että luovutettujen tietojen käsittelylle ei olisi perustetta. Säännös on tarpeellinen erityisesti sellaisten tilanteiden vuoksi, joissa pyynnöstä olisi hyvin selkeästi nähtävissä, että tietojen luovuttaminen voisi johtaa tietosuojasääntelyn vastaiseen tietojen käsittelyyn. Ehdotetussa sääntelyssä mahdollisuus selvittää tarkemmin henkilötietojen käsittelytarkoitus kiinnittyy erityisesti pyydettyjen henkilötietojen käsittelyyn liittyviin erityisiin riskeihin. Tämän lisäksi tulisi olla

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

mahdollisuus selvittää käyttötarkoitus myös sellaisissa tilanteissa, joissa pyynnön kohteena oleviin tietoihin ei sinänsä sisältyisi erityistä riskiä, mutta joiden osalta pyynnöstä olisi selvästi pääteltävissä, että tietosuojasääntelyn mukaista käsittelyperustetta tiedoille ei olisi.

Henkilötietoa ei saisi *2 momentin* mukaan luovuttaa, jos on ilmeistä, että pyytäjällä ei ole oikeutta käsitellä tietoja henkilötietojen suojaa koskevien säännösten perusteella. Tiedon pyytäjän oikeutta käsitellä pyytämiään henkilötietoja arvioitaisiin suhteessa henkilötietojen suojaa koskevassa lainsäädännössä säädettyyn. Käyttötarkoitusta ja käsittelyperusteen olemassaoloa arvioitaisiin erityisesti tietopyynnön yhteydessä annettujen tietojen perusteella, mutta arviossa voitaisiin huomioida myös viranomaisella jo olemassa olevat tiedot. Oikeus käsitellä henkilötietoja määräytyy keskeisesti yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklassa säädettyjen käsittelyperusteiden mukaisesti. Lisäksi asetusta täydentävässä kansallisessa sääntelyssä, eli tietosuojalaissa, on tiettyjä käsittelyperusteita täsmentävää sääntelyä. Henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä säädetään erikseen rikosasioiden tietosuojadirektiivin täytäntöönpanemiseksi säädetyllä lailla. Kyseisen lain 4 §:ssä säädetään henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuudesta mainitun lain soveltamisalalla.

Yleisessä tietosuoja-asetuksessa henkilötietojen lailliset käsittelyperusteet on määritelty suhteellisen yleisellä tasolla. Yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan mukaan henkilötietojen käsittely on lainmukaista, jos jokin seuraavista edellytyksistä täyttyy: a) rekisteröity on antanut suostumuksensa henkilötietojensa käsittelyyn yhtä tai useampaa erityistä tarkoitusta varten; b) käsittely on tarpeen sellaisen sopimuksen täytäntöön panemiseksi, jossa rekisteröity on osapuolena, tai sopimuksen tekemistä edeltävien toimenpiteiden toteuttamiseksi rekisteröidyn pyynnöstä; c) käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi; d) käsittely on tarpeen rekisteröidyn tai toisen luonnollisen henkilön elintärkeiden etujen suojaamiseksi; e) käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi; f) käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeutettujen etujen toteuttamiseksi, paitsi milloin henkilötietojen suojaa edellyttävät rekisteröidyn edut tai perusoikeudet ja -vapaudet syrjäyttävät tällaiset edut, erityisesti jos rekisteröity on lapsi. Asetuksen 6 artiklan 1 kohdan f alakohdassa säädetty rekisterinpitäjän oikeutettuun etuun liittyvä henkilötietojen käsittelyperuste on muotoilultaan avoin ja muita perusteita täydentävä käsittelyperuste. Se, milloin etu voidaan katsoa kyseisen perusteen nojalla oikeutetuksi, saadaan selville niin kutsutulla tasapainotestillä. Siinä rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen intressiä punnitaan rekisteröidyn intressejä ja perusoikeuksia vasten. Oikeutettu etu voi olla olemassa esimerkiksi silloin, kun rekisteröidyn ja rekisterinpitäjän välillä on jokin merkityksellinen suhde. Se tarkoittaa, että rekisteröity on esimerkiksi rekisterinpitäjän asiakas tai rekisterinpitäjän alaisuudessa toimiva työntekijä.

Tietosuojalain 4 §:ssä säädetään yleislain tasolla tarkemmin siitä, milloin henkilötietoja saa käsitellä yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisesti, eli yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterin pitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi. Näitä tilanteita ovat seuraavat: 1) kysymys on henkilön asemaa, tehtäviä sekä niiden hoitoa julkisyhteisössä, elinkeinoelämässä, järjestötoiminnassa tai muussa vastaavassa toiminnassa kuvaavista tiedoista siltä osin kuin käsittelyn tavoite on yleisen edun mukainen ja käsittely on oikeasuhtaista sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden; 2) käsittely on tarpeen ja oikeasuhtaista viranomaisen toiminnassa yleisen edun mukaisen tehtävän suorittamiseksi; 3) käsittely on tarpeen tieteellistä tai historiallista tutkimusta taikka tilastointia varten ja se on oikeasuhtaista sillä tavoiteltuun yleisen edun mukaiseen tavoitteeseen nähden; tai 4) henkilötietoja sisältävien tutkimusaineistojen, kulttuuriperintöaineistojen sekä näiden kuvailutietoihin liittyvien henkilötietojen käsittely arkistointitarkoituksessa on tarpeen ja oikeasuhtaista sillä tavoiteltuun yleisen edun mukaiseen tavoitteeseen ja rekisteröidyn oikeuksiin nähden. Lisäksi kansallisesti useissa erityislaeissa on säädetty yleisen tietosuoja-asetuksen määrittämissä puitteissa tarkemmin siitä, milloin henkilötietoja saa käsitellä erityisesti asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c ja e alakohdassa tarkoitetuilla perusteilla.

Viranomaisen tulisi arvioida pyytämiensä tai viranomaisella olevien muiden tietojen perusteella sitä, onko tiedon pyytäjällä laillinen käsittelyperuste tiedoille. Mikäli on ilmeistä, ettei tiedon pyytäjällä ole henkilötietojen suojaa koskevien säännösten perusteella oikeutta käsitellä tietoja, viranomainen ei voi luovuttaa pyydettyjä henkilötietoja pyytäjälle, vaikka ne olisivatkin julkisia. Viranomaiselta ei kuitenkaan edellytetä varmistumista tai seurantaa siitä, miten tiedon pyytäjä myöhemmin käsittelee henkilötietoja ja onko käsittely yhteensopivaa tietosuojasääntelyn kanssa. Viranomainen arvioisi tietopyyntöä käsitellessään sillä olevien tietojen perusteella, onko ilmeistä, että käsittelyperuste puuttuu.

Tiedon pyytäjän suorittamaan myöhempään henkilötietojen käsittelyyn kohdistuu tietosuojasääntelyn mahdollistamat valvontakeinot ja seuraamukset sekä viime kädessä rikoslain sääntely. Rekisterinpitäjän suorittamaa käsittelyä valvoisi yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitettu valvontaviranomainen. Kansallisen tietosuojalain 8 §:n mukaan valvontaviranomaisena Suomessa toimii tietosuojavaltuutettu.

Perusoikeuskirjan 8 artiklan ja yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan henkilötiedot on kerättävä tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten, eikä niitä saa käsitellä myöhemmin näiden tarkoitusten kanssa yhteensopimattomalla tavalla. Annettaessa henkilötietoja viranomaisen asiakirjoista tai henkilörekistereistä julkisuuslain nojalla, ei henkilötietojen myöhempi käyttö välttämättä vastaa henkilötietojen alkuperäistä käyttötarkoitusta. Käyttötarkoitussidonnaisuudesta poikkeaminen on siten lähtökohtaisesti välttämätöntä julkisuusperiaatteen huomioimiseksi. Suoraan sovellettavan yleisen tietosuoja-asetuksen 13 artiklassa säädetään rekisteröidylle toimitettavista

tiedoista, kun henkilötietoja kerätään rekisteröidyltä. Asetuksen 14 artiklassa taas säädetään rekisteröidylle toimitettavista tiedoista, kun tietoja ei ole saatu rekisteröidyltä. Asetuksen 13 artiklan 1 kohdan d alakohdassa ja 14 artiklan 1 kohdan e alakohdassa säädetään rekisterinpitäjän velvollisuudesta informoida rekisteröityä henkilötietojen vastaanottajista. Viranomaiselle luovutettujen henkilötietojen mahdollisen edelleen luovuttamisen ennakoitavuuden varmistamiseksi rekisterinpitäjänä toimiva viranomainen voisi osana yleisen tietosuoja-asetuksen informointivelvoitetta antaa rekisteröidyille olennaisimmat tiedot henkilötietojen luovutusmahdollisuuksista tämän lain mukaisten tietopyyntöjen perusteella.

Yleistä tietosuoja-asetusta ei sen 2 artiklan 1 kohdan c alakohdan perusteella sovelleta henkilötietojen käsittelyyn, jonka luonnollinen henkilö suorittaa yksinomaan henkilökohtaisessa tai kotitalouttaan koskevassa toiminnassa. Mikäli tiedon pyytäjä ilmoittaa pyytämiensä tietojen käyttötarkoitukseksi henkilökohtaisen tarkoituksen, voidaan tiedot antaa, koska riskiä tietosuojasääntelyn vastaisesta käsittelystä ei ole tilanteessa, jossa yleistä tietosuoja-asetusta ei sovelleta. Tämä koskisi myös tilanteita, joissa tietoja luovutettaisiin henkilökohtaiseen käyttötarkoitukseen yleisen tietosuoja-asetuksen alueellisen soveltamisalan ulkopuolelle. Yleisen tietosuoja-asetuksen V luvussa tarkoitettuja perusteita tietojen luovuttamisesta Euroopan unionin ulkopuolelle ei sovellettaisi, koska henkilötietojen käsittely henkilökohtaiseen tarkoitukseen rajautuu jo 2 artiklan 1 kohdan c alakohdan perusteella asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle. Jos tiedot julkaistaan esimerkiksi internetissä myöhemmin, ei ns. kotitalouspoikkeus kuitenkaan välttämättä enää sovellu. Tällöin sovellettavaksi tulevat henkilötietojen käsittelyä koskevat tietosuojasääntelystä seuraavat velvoitteet (Ks. esimerkiksi tuomio 6.11.2003, Lindqvist, C-101/01, EU:C:2003:596).

Yleisen tietosuoja-asetuksen 85 artiklassa säädetään henkilötietojen käsittelystä muun muassa journalistisia tarkoituksia varten ja edellytetään poikkeusten säätämistä kansallisesti muun muassa kyseistä tarkoitusta varten. Tietosuojalain 27 §:n 1 momentissa on kansallisesti säädetty siitä, että sananvapauden ja tiedonvälityksen vapauden turvaamiseksi henkilötietojen käsittelyyn ainoastaan journalistisia tarkoituksia varten tai akateemisen, taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia varten ei sovelleta muun muassa yleisen tietosuoja-asetuksen käsittelyperusteita koskevaa 6 artiklaa. Koska yleisen tietosuoja-asetuksen mukaista käsittelyperustetta edellyttävää säännöstä ei sovelleta henkilötietojen käsittelyyn edellä mainituissa tarkoituksissa, voidaan julkiset henkilötiedot luovuttaa kyseisiin tarkoituksiin ilman käsittelyperusteen olemassaolon tarkempaa arviointia.

Arvioidessaan julkisia henkilötietoja sisältävään asiakirjaan kohdistuvaa tietopyyntöä viranomaisen on 1 §:stä seuraavista syistä huolehdittava siitä, että henkilötietojen julkisuutta ei rajoiteta enempää kuin tietosuojan toteuttamiseksi on välttämätöntä. Tämä vaatimus tulee huomioida erityisesti silloin, kun viranomainen arvioi 15 §:n 1 momentin mukaisesti, onko pyynnön kohteena sellaiset henkilötiedot, joiden käsittelyyn sisältyy

erityisiä riskejä tai onko pyyntö muutoin sellainen, että pyynnön perusteella syntyy perusteltu epäily siitä, että annettuja tietoja on tarkoitus käsitellä ilman tietosuojasääntelyn mukaista laillista perustetta. Lisäksi vaatimus tulee huomioida, kun viranomainen käyttötarkoitusta ja muita sillä olevia tietoja vasten arvioi tämän momentin perusteella sitä, onko ilmeistä, että pyytäjällä ei ole oikeutta käsitellä tietoja henkilötietojen suojaa koskevan lainsäädännön mukaan.

Voimassa olevassa laissa julkisten henkilötietojen luovutus henkilörekisteristä myös viranomaisten välillä on lähtökohtaisesti perustunut julkisuuslain 16 §:n 3 momentista seuraavaan oikeuteen saada henkilötieto esimerkiksi sähköisessä muodossa, kun viranomaisella on tietosuojasääntelyn perusteella oikeus käsitellä kyseessä olevia henkilötietoja. Jos viranomainen pyytää toiselta viranomaiselta henkilötietoja, joiden käsittelyyn liittyy erityisiä riskejä ottaen huomioon tietojen määrä, luonne ja niiden merkitys yksityiselämän suojan kannalta, voisi myös toinen viranomainen pyytää ilmoittamaan henkilötietojen käyttötarkoituksen. Henkilötietoa ei saisi luovuttaa, jos tiedon pyytäjän ilmoittamien tietojen perusteella on ilmeistä, että pyytävällä viranomaisella ei ole oikeutta käsitellä tietoja henkilötietojen suojaa koskevan lainsäädännön mukaan. Tällainen tilanne voisi olla käsillä, jos toinen viranomainen pyytäisi sinänsä julkisia henkilötietoja, mutta viranomaiselle ei olisi laissa säädetty sellaista tehtävää, jossa kyseisiä tietoja voitaisiin tarvita, eli yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitettu lakisääteisen velvoitteen noudattamista koskeva käsittelyperuste puuttuisi. Tietosuojalain 4 §:n 1 momentin 2 kohdassa on kuitenkin säädetty siitä, että henkilötietoja saa käsitellä, kun käsittely on tarpeen ja oikeasuhtaista viranomaisen toiminnassa yleisen edun mukaisen tehtävän suorittamiseksi. Säännöksen tarkoituksena on mahdollistaa viranomaisten toimesta tapahtuva henkilötietojen käsittely silloin, kun oikeutta käsittelyyn ei voida suoraan johtaa viranomaista koskevasta tehtävä- ja toimivaltasäännöksestä eikä mahdollisesta yksityiskohtaisemmasta erityissääntelystä (HE 9/2018 vp, s. 79). Näin ollen tiedot pyytävän viranomaisen oikeus käsitellä pyytämiään tietoja voi lakisääteisen velvoitteen puuttuessa perustua tietosuojalain edellä mainittuun täsmentävään perusteeseen. Lisäksi käsittely voisi perustua myös yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan liikkumavaran puitteissa annettuun erityislainsäädäntöön.

Pykälässä säädetyt erityiset velvoitteet määrittäisivät nimenomaan tiedonsaantioikeutta asiakirjasta. Tämän lisäksi tiedonhallintalaista seuraa muita yksityiselämää ja henkilötietoja suojaavia velvoitteita viranomaisten välisille tietojen luovutuksille tietyillä antotavoilla, eli silloin kun tarkoitus on avata tiedonhallintalain 22 §:ssä tarkoitettu tekninen rajapinta tai tiedonhallintalain 23 §:ssä tarkoitettu katseluyhteys viranomaisten välille. Lisäksi tiedonhallintalain 24 §:ssä säädetään tietoaineistojen luovuttamisesta teknisen rajapinnan avulla muille kuin viranomaisille.

Ehdotetussa *3 momentissa* säädettäisiin siitä, että tämän lain nojalla luovutettujen henkilötietojen käsittelyyn markkinointiin, mielipide- tai markkinatutkimukseen on oltava rekisteröidyn suostumus, ellei muualla laissa toisin säädetä. Tiedon pyytäjä ei näin ollen voisi käyttää tämän lain perusteella saamiaan henkilötietoja esimerkiksi markkinointitarkoituksiin ilman suostumusta. Voimassa olevan lain 16 §:n 3 momentissa säädetään siitä, että henkilötietoja saa luovuttaa suoramarkkinointia ja mielipide- tai markkinatutkimusta varten vain, jos niin erikseen säädetään tai jos rekisteröity on antanut siihen suostumuksensa. Koska henkilötietojen luovuttamisen edellytyksenä ei lähtökohtaisesti olisi luovutettujen tietojen käyttötarkoituksen selvittäminen, tulisi markkinointiin ja mielipide- tai markkinatutkimuksiin liittyvästä henkilötietojen luovuttamisesta ja käsittelystä säätää jatkossa muulla tavoin.

Voimassa olevan lain perusteluissa on katsottu, että kaupalliset tarkoitukset ovat julkisuuslain toteuttamisen kannalta vieraita. Vaikka tässä laissa säädettyjen tiedonsaantioikeuksien tarkoituksena ei lain 2 §:n 2 momentin mukaan ole nimenomaisesti esimerkiksi edistää tietojen uudelleenkäyttöä, ei laki kuitenkaan lähtökohtaisesti rajoita laissa säädettyjen tiedonsaantioikeuksien perusteella saatujen tietojen uudelleenkäyttöä myös kaupallisiin tarkoituksiin. Tästä syystä on pidetty tarpeellisena säätää erityinen rajoitus tämän lain perusteella luovutettujen henkilötietojen käyttämiselle markkinointitarkoituksiin. Ehdotettu 3 momentissa tarkoitettu sääntely koskisi ainoastaan niitä markkinointitilanteita, joissa markkinointi taikka mielipide- tai markkinatutkimuksen tekeminen perustuisi tämän lain perusteella luovutettuihin henkilötietoihin. Yleisemmin henkilötietojen käsittelystä suoramarkkinointia ja sähköistä suoramarkkinointia varten säädetään muualla lainsäädännössä. Henkilötietojen käsittelyyn liittyvästä vastustamisoikeudesta suoramarkkinointia varten tapahtuvaan henkilötietojen käsittelyyn on säädetty yleisen tietosuoja-asetuksen 21 artiklassa. Sähköisen suoramarkkinoinnin ehdoista on säädetty sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 24 luvussa.

Voimassa olevassa laissa on asetettu erityisiä ehtoja tietojen luovuttamiselle nimenomaan suoramarkkinointitarkoituksiin. Sähköinen suoramarkkinointi tarkoittaa automatisoitujen soittojärjestelmien, telekopioiden, sähköposti-, teksti-, ääni- tai kuvaviestien avulla toteutettua suoramarkkinointia. Perinteistä suoramarkkinointia on esimerkiksi puhelimitse tai kirjeitse toteutettu suoramarkkinointi. Suoramarkkinoinnin sijaan laissa ehdotetaan käytettäväksi markkinoinnin käsitettä, joka kattaisi niin sähköisen kuin perinteisen suoramarkkinoinnin ja sen lisäksi esimerkiksi eri palveluissa tapahtuvan kohdennetun markkinoinnin. Viranomaiselta julkisuuslain perusteella saatujen henkilötietojen hyödyntämiseen osana toimia, joilla markkinointia kohdennettaisiin tietylle henkilölle tai henkilöryhmälle tulisi näin ollen olla rekisteröidyn suostumus. Markkinoinnin tavat ovat muuttuneet ja perinteisen ja sähköisen suoramarkkinoinnin sijaan erityisesti erilaisilla sähköisillä alustoilla

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

tapahtuva kohdennettu markkinointi on yleistynyt. Suostumusta edellytettäisiin markkinointiin, joka kohdistuu rekisteröityyn, jonka tiedot on luovutettu ja myös muille tahoille kuin rekisteröidylle kohdennettuun markkinointiin.

Henkilötietojen luovuttamisesta suoramarkkinointiin ja mielipide- tai markkinatutkimuksiin on säädetty erikseen erityislaeissa. Esimerkiksi laissa Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä (419/2011) on mahdollistettu viranomaisen hallussa olevien tiettyjen henkilötietojen luovuttaminen suoramarkkinointitarkoituksiin, eikä tällä sääntelyllä vaikutettaisi näiden erityissäännösten soveltamiseen.

Momentissa todettaisiin, että suostumukseen perustuvasta käsittelystä säädetään yleisessä tietosuoja-asetuksessa. Yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetään henkilötietojen käsittelyn olevan lainmukaista silloin, kun rekisteröity on antanut suostumuksensa henkilötietojensa käsittelyyn yhtä tai useampaa erityistä tarkoitusta varten. Suostumuksen määritelmästä säädetään asetuksen 4 artiklan 11 kohdassa. Asetuksen 7 artiklassa säädetään tyhjentävästi suostumuksen edellytyksistä. Momentissa suostumuksella tarkoitettaisiin yleisen tietosuoja-asetuksen mukaista suostumusta. Momentin sääntely käytännössä poissulkisi yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklassa tarkoitetun muun kuin 6 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitetun käsittelyperusteen käyttämisen momentissa tarkoitettujen henkilötietojen käsittelyn perusteena. Tyypillisesti suoramarkkinoinnissa tietojen käsittelyperusteena on 6 artiklan 1 kohdan f alakohdassa tarkoitettu oikeutettu etu. Viranomaisilta saatujen henkilötietojen käsittely momentissa mainittuihin tarkoituksiin olisi perusteltua kuitenkin rajoittaa suostumukseen perustuvaan käsittelyyn, koska oikeutettu etu soveltuisi huonosti käsittelyperusteeksi tilanteessa, jossa tiedot luovutetaan ilman, että rekisteröity voi kohtuudella odottaa henkilötietojen keruun ajankohtana ja sen yhteydessä, että henkilötietoja voidaan käsitellä momentissa tarkoitettua tarkoitusta varten (vrt. yleisen tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 47 kappale). Suostumuksen hankkimisesta ja suostumukselle säädettyjen edellytysten täyttymisestä vastaisi tiedonsaaja.

Jos tämän pykälän 1 momentissa tarkoitetussa menettelyssä käy ilmi, että luovutettavia tietoja on tarkoitus käyttää markkinointiin tai muihin tässä momentissa viitattuihin tarkoituksiin, viranomaisen tulee arvioida 2 momentin mukaisesti, onko ilmeistä, että tiedon pyytäjällä ei ole oikeutta käsitellä tietoja henkilötietojen suojaa koskevien säännösten perusteella. Tiedon pyytäjä voi esittää käsittelyoikeutensa tueksi esimerkiksi suunnitelman, jonka mukaisesti momentissa tarkoitetut suostumukset tullaan keräämään. Jos käsittelyoikeuden tueksi ei esitetä minkäänlaista suunnitelmaa suostumusten keräämisestä, tulisi viranomaisen arvioida tämän pykälän 2 momentissa tarkoitetulla tavalla, onko kyseisessä tilanteessa ilmeistä, että tiedon pyytäjällä ei ole oikeutta käsitellä tietoja henkilötietojen suojaa koskevien säännösten perusteella.

Rekisterinpitäjän suorittamaa käsittelyä ja suostumusta koskevien edellytyksien noudattamista valvoisi yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitettu valvontaviranomainen. Seuraamukset momentissa säädetyn velvoitteen rikkomisesta, eli tietojen käsittelystä ilman suostumusta määräytyisivät yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisesti. Yleisen tietosuoja-asetuksen 83 artiklan 5 kohdassa säädetään seuraamuksista tilanteissa, joissa rikotaan asetuksen 5, 6, 7 ja 9 artiklassa tarkoitettuja käsittelyn perusperiaatteita mukaan lukien suostumuksen edellytyksiä.

16 §. *Tiedon antamisesta päättäminen*. Pykälä koskee viranomaisen toimivaltaa ja tehtäviä julkisuuden toteuttamista koskevan tietopyynnön käsittelyssä. Pykälä vastaisi keskeisesti voimassa olevan lain 14 §:ää, mutta säännöstä osin selkeytettäisiin ja täydennettäisiin. Tiedon antamisesta asiakirjasta päättäisi 1 momentin pääsäännön mukaan se viranomainen, jonka hallussa tai määräysvallassa asiakirja on. Tästä pääsäännöstä poikkeuksena olisivat 17 §:n 2 momentissa tarkoitetut tilanteet, joissa turvallisuusluokiteltuihin asiakirjoihin kohdistuvien tietopyyntöjen käsittely on keskitetty sille viranomaiselle, jolla on parhaimmat edellytykset arvioida asiakirjan julkisuutta. Myös muualla laissa on voitu säätää asiakirjan antamiseen liittyvästä toimivallasta 1 momentista poikkeavalla tavalla. Säännös vastaisi nykytilaa, mutta hallussa olemisen rinnalle on lisätty 6 §:n 2 momenttia vastaavalla tavalla viranomaisen määräysvaltaa koskeva kriteeri.

Pykälän *1 momentissa* säilytettäisiin pääosin nykytilaa vastaava säännös, joka koskee kunnanvaltuuston tai aluevaltuuston oikeutta antaa hallintosäännöllä tässä laissa tarkoitettuna viranomaisena toimivalle kunnalliselle tai hyvinvointialueen toimielimelle oikeuden siirtää päättämässään laajuudessa asiakirjan antamista koskevaa viranomaisen ratkaisuvaltaa viranhaltijalle. Säännöksen sanamuotoa yksinkertaistettaisiin suhteessa voimassa olevan lain muotoiluun siten, että siinä ilmaistaisiin kunnan, kuntayhtymän, hyvinvointialueen ja hyvinvointiyhtymän mahdollisuus hallintosäännössä määrätä tiedon antamista koskevan toimivallan siirtämisestä. Voimassa olevan lain mukaan valtuusto ei voi siirtää toimivaltaa suoraan määräämälleen viranhaltijalle, vaan se voi antaa hallintosäännössä toimielimelle oikeuden toimivallan siirtämiseen alaiselleen viranhaltijalle. Muutoksen myötä hallintosäännössä voitaisiin tarvittaessa myös suoraan siirtää toimivaltaa viranhaltijalle.

Lain 6 §:n 3 momentissa säädettäisiin siitä, että viranomaisen laatimana pidetään myös asiakirjaa, joka on laadittu viranomaisen antaman toimeksiannon johdosta, ja viranomaiselle toimitettuna asiakirjana asiakirjaa, joka on annettu viranomaisen toimeksiannosta tai muuten sen lukuun toimivalle toimeksiantotehtävän suorittamista varten. Toimeksiantotehtävää hoitava voi käytännössä olla toinen viranomainen tai yksityinen. Momentissa säädettäisiin erityissäännöksestä tiedon antamisesta päättämiseen näissä tilanteissa. Koska julkisuuslain soveltamisala laajenisi koskemaan julkisen hallintotehtävän hoitamista, nykytilaan nähden säännökseen lisättäisiin myös viranomaista avustavia julkisia hallintotehtäviä hoitavien osalta säännös, jonka mukaan näissä tilanteissa päätökset tämän lain

säännösten soveltamisesta tekisi avustettava viranomainen. Viranomaista avustavia julkisia hallintotehtäviä ovat esimerkiksi erilaiset viranomaisten tarkastuksissa avustavissa tehtävissä käytettävät tilintarkastajat, asiantuntijat ja muut sellaiset julkisia hallintotehtäviä hoitavat tahot, joiden tehtävä on luonteeltaan selkeästi viranomaista sen toimivallan käyttämisessä avustava. Pykälän 1 momentin viimeisen virkkeen mukaan tiedon antamisesta asiakirjasta, joka on laadittu viranomaisen toimeksiantotehtävää tai viranomaista avustavaa julkista hallintotehtävää suoritettaessa taikka annettu toisen viranomaisen lukuun suoritettavaa tehtävää varten, päättää tehtävän antanut tai avustettava viranomainen. Niissä tilanteissa, joissa toimeksiantotehtävää tai avustavaa julkista hallintotehtävää hoitava käsittelisi henkilötietoja rekisterinpitäjän lukuun, tulisi rekisterinpitäjänä toimivan viranomaisen ja sitä avustavan toimijan varmistua siitä, että yleisen tietosuoja-asetuksen 28 artiklassa säädetyt vaatimukset rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän välillä täyttyvät.

Lähtökohtana on ollut, että päätöksenteko julkisuussäännösten soveltamisesta säilyy viranomaisella esimerkiksi silloin, kun se ostaa palveluita muilta toimijoilta tai tehtävä on muutoin annettu viranomaisen toimeksiantona. Toimeksiantotehtävät eivät siten ole lain näkökulmasta yksityiselle toimijalle lailla tai lain nojalla annettuja julkisia hallintotehtäviä, joiden kuulumisesta lain soveltamisalaan säädettäisiin erikseen 5 §:ssä. Voimassa olevassa laissa on lähdetty siitä, että viranomainen voisi kuitenkin delegoida tiedon antamista koskevaa toimivaltaa, jolloin asian tulisi ilmetä toimeksiannosta laadittavista asiakirjoista. Tämän sisältöisestä julkisen vallan käyttämistä koskevasta yleisestä delegointitoimivallasta sopimuksin ei enää perustuslain 2 §:n 3 momentista johtuvista syistä ehdoteta säädettäväksi, koska julkisen vallan käytön ja siihen liittyvän toimivallan tulee perustua lakiin. Tarpeen mukaan toimivallan siirrosta voitaisiin säätää tapauskohtaisesti lailla perustuslain 124 §:stä seuraavat reunaehdot huomioiden.

Pykälän *2 momentti* koskee viranomaisessa noudatettavaa menettelyä päätettäessä tiedon antamisesta. Tiedon asiakirjan sisällöstä antaa se viranomaisen henkilöstöön kuuluva tai muutoin viranomaisessa toimiva, jolle viranomainen on tämän tehtävän määrännyt tai jolle se hänen asemansa ja tehtäviensä vuoksi muuten kuuluu. Viranomainen voi määrittää kenelle tiedon antamista koskevat tehtävät kuuluvat esimerkiksi työjärjestyksessä, johtosäännössä tai muissa vastaavissa sisäisissä ohjeissa. Henkilöstöön kuuluvan ohella säännöksessä mainittaisiin muutoin viranomaisessa toimivat henkilöt. Ilmaisulla katettaisiin muun muassa toimitusjohtajat, jotka eivät ole osa viranomaisen henkilöstöä. Siltä osin kuin kyse on 5 §:n mukaan julkisuuslain soveltamisalaan kuuluvalle yksityiselle toimijalle kohdistetusta tietopyynnöstä, ratkeaisi päätöksentekotoimivalta vastaavalla tavalla lähtökohtaisesti siten, että pyynnön ratkaisisi ensi vaiheessa se työntekijä, jolle tehtävä on organisaatiossa annettu tai jolle se aseman tai tehtävien puolesta kuuluu.

Tiedonhallintalain 4 §:n 2 momentin mukaan tiedonhallintayksikön johdon on huolehdittava siitä, että tiedonhallintayksikössä on muun muassa määritelty laissa säädettyjen tiedonhallinnan toteuttamiseen liittyvien tehtävien vastuut. Lisäksi mainitun lainkohdan mukaan tiedonhallintayksikön johdon on huolehdittava siitä, että tiedonhallintayksikössä on ajantasaiset ohjeet muun muassa tiedonsaantioikeuksien toteuttamisesta sekä tarjolla koulutusta, jolla varmistetaan, että henkilöstöllä ja tiedonhallintayksikön lukuun toimivilla on riittävä tuntemus voimassa olevista tiedonhallintaa, tietojenkäsittelyä sekä asiakirjojen julkisuutta ja salassapitoa koskevista säädöksistä, määräyksistä ja tiedonhallintayksikön ohjeista. Tiedon antaminen voi kuulua ilman erityistä määräystäkin viranomaisen henkilöstöön kuuluvan virkavelvollisuuksiin. Tässä asemassa henkilö on esimerkiksi silloin, kun tietoa pyydetään asiakirjasta, joka liittyy hänen parhaillaan valmistelemaan asiaan. Usealla viranomaisen henkilöstöön kuuluvalla voi myös olla samaan aikaan velvollisuus antaa tieto samasta asiakirjasta. Viranomaisen henkilöstöön kuuluva, jolle tietopyyntö on osoitettu, ei voi kieltäytyä käsittelemästä tietopyyntöä sillä perusteella, että se ei kuulu hänen tehtäviinsä, vaan hänellä on velvollisuus huolehtia siitä, että tietopyyntö siirretään viranomaisen sisällä sille, jonka tehtäviin se kuuluu.

Momenttiin lisättäisiin nykykäytäntöä vastaava säännös, jonka mukaan viranomaisen henkilöstöön kuuluvan tai muutoin viranomaisessa toimivan kieltäydyttyä antamasta pyydettyä tietoa, voi tiedon pyytäjä saattaa asian viranomaisen ratkaistavaksi. Säännöksen tarkoituksena on selkeyttää sääntelyä, koska voimassa olevassa laissa tämä on ilmennyt ainoastaan epäsuorasti 14 §:n 3 momentin neuvontavelvoitteesta. Säännös koskisi myös tilannetta, jossa tieto annetaan, mutta se annetaan muussa kuin pyydetyssä muodossa. Tällöin ei ole kieltäydytty tiedon antamisesta, mutta antamistavalla saattaa kuitenkin olla vaikutusta tiedonpyytäjän etuihin ja oikeuksiin. Tämän vuoksi viranomaisen henkilöstöön kuuluvan tai muutoin viranomaisessa toimivan vastauksesta on tarpeen saada tarvittaessa viranomaisen tekemä hallintopäätös, joka on valituskelpoinen. Tiedon antamistavoista säädetään lain 19 §:ssä.

Asia saatetaan viranomaisen ratkaistavaksi ilmoittamalla siitä viranomaiselle. Ilmoitukselle ei ole säädetty erityisiä muotovaatimuksia. Hallintolain 19 §:n mukaan lähtökohtana on kirjallinen ilmoittaminen, mutta viranomainen voi ottaa ilmoituksen vastaan myös suullisesti suostumuksellaan. Tyypillisesti ilmoituksen vastaanottaa ensivaiheen vastauksen antanut viranomaisen henkilöstöön kuuluva henkilö tai muutoin viranomaisessa toimiva, joka ilmoituksen perusteella siirtää asian viranomaisen ratkaistavaksi. Siltä osin kuin kyse on 5 §:n mukaan julkisuuslain soveltamisalaan kuuluvalle yksityiselle toimijalle kohdistetusta tietopyynnöstä, sovelletaan vastaavia säännöksiä, ja tietopyyntö siirtyy ratkaistavaksi organisaatiolle.

Hallintolain 7 a luvussa säädetään oikaisuvaatimuksesta ja sen käsittelyssä noudatettavasta menettelystä. Hallintolain 49 a §:n mukaan oikaisuvaatimuksen käsittelyä koskevia säännöksiä sovelletaan myös, jos virkamiehen päättämä asia on ennen muutoksenhakua saatettava asianomaisen viranomaisen käsiteltäväksi. Oikeuskäytännössä ja laillisuusvalvontakäytännössä on arvioitu voimassa olevan lain 14 §:n sääntelyn suhdetta hallintolain 7 a luvussa säädettyyn oikaisuvaatimusmenettelyyn (KHO 11.9.2017 T 4357 ja OKV 1861/1/2017). Tulkintakäytännön mukaisesti momentissa tarkoitettuun menettelyyn ei sovellettaisi hallintolain 7 a luvussa säädettyä. Lain 41 §:ssä osana muutoksenhakusäännöksiä säädettäisiin informatiivisesti siitä, että viranomaisen henkilöstöön kuuluvan henkilön tai muutoin viranomaisessa toimivan asiakirjan antamista koskevasta 16 §:n 2 momentin mukaisesta kieltäytymisestä ei saa hakea erikseen muutosta valittamalla.

Lain 16 §:n säännösten tarkoituksena on varmistaa julkisuuden tehokas toteutuminen. Tämän vuoksi ensi vaiheen tietopyyntöjen toteuttamista koskevan erityissääntelyn tarkoituksena on turvata tietopyyntöjen mahdollisimman viivytyksetön käsittely. Tarkoituksena on, että mahdollisimman pian pyynnön jälkeen asiakirja joko annetaan tai kieltäytyminen ilmaistaan 4 momentissa säädetyllä tavalla. Ensi vaiheessa tietopyyntöön vastaaminen ei tarkoita viranomaisessa työskentelevän ratkaisua, joka muodostaisi asiaan viranomaisen lopullisen kannan, vaan kysymys on tietopyyntöön annetusta vastauksesta 16 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla. Varsinainen hallintopäätös laaditaan niissä tilanteissa, joissa tiedon pyytäjä ilmaisee sellaisen haluavansa. Merkittävä osa kieltäytymisistä koskee vapaamuotoista viestinvaihtoa, jossa tiedustellaan esimerkiksi laadittavana olevaa asiakirjaa ja sen valmistumista. Jos näistä kaikista laadittaisiin suoraan hallintolain mukainen hallintopäätös, viivästyisi ensi vaiheen vastauksen saaminen olennaisella tavalla ottaen huomioon esimerkiksi hallintolaissa tavallista tiedoksiantoa koskeva sääntely ja siitä seuraava tiedoksiantotapa. Oikaisuvaatimusmenettelyn soveltaminen viranomaisen päätöksentekovaiheeseen myös asettaisi nykyiseen verrattuna tiedon pyytäjälle uusia velvollisuuksia. Vapaamuotoisen pyynnön sijaan asia olisi saatettava uudelleen vireille kirjallisesti. Oikaisuvaatimuskirjelmässä olisi tällöin myös erikseen ilmoitettava päätös, johon vaaditaan oikaisua, sekä se, millaista oikaisua vaaditaan ja millä perusteilla sitä vaaditaan. Koska ensi vaiheen kieltäytyminen on kevennettyä, ei tiedon pyytäjän velvoitteiden lisääminen olisi perusteltua, vaan päätös tulisi olla mahdollista saada alkuperäisen pyynnön perusteella.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin selvyyden vuoksi nimenomaisesti viranomaisen henkilöstöön kuuluvan tai muutoin viranomaisessa toimivan informointivelvollisuudesta niissä tilanteissa, joissa tiedon esille hakemisesta aiheutuisi 40 §:n 2 momentissa tarkoitettu maksu. Maksusta olisi ilmoitettava tiedon pyytäjälle ennen kustannusten syntymistä ja tiedusteltava, haluaako hän tästä huolimatta, että pyydetyt tiedot haetaan esille. Sen

sijaan voimassa olevan lain 14 §:n 3 momentin 4 kohdan säännös, joka koskee informoimista käsittelyn johdosta perittävistä maksuista, on katsottu perustelluksi poistaa tarpeettomana. Muilta osin maksuista ja niistä informoimisesta säädettäisiin 40 §:ssä.

Pykälän *4 momentissa* olisivat erityissäännökset tietopyyntöjen käsittelyyn ensi vaiheessa sovellettavasta menettelystä. Säännöksessä määriteltäisiin viranomaisen henkilöstöön kuuluvan henkilön tai muutoin viranomaisessa toimivan velvoitteet silloin, kun hän kieltäytyy antamasta pyydettyä tietoa tai antaa tiedon muussa kuin pyydetyssä muodossa.

Tiedon antamisesta kieltäytyminen voi perustua esimerkiksi siihen, että pyydetty tieto on salassa pidettävä tai tiedon pyytäjä ei täytä tiedon antamiselle laissa säädettyjä edellytyksiä. Jälkimmäisenä mainittu tilanne voi syntyä esimerkiksi silloin, kun pyydetyt tiedot ovat henkilötietoja ja on ilmeistä, että tiedon pyytäjällä ei ole oikeutta käsitellä tietoja henkilötietojen suojaa koskevien säännösten perusteella. Kieltäytyminen voi johtua myös siitä, että asiakirja on vasta valmisteilla, eikä tiedonsaantioikeus siihen 12 §:n perusteella ole vielä alkanut. Lisäksi pykälän 5 momentissa säädettäisiin oikeudesta kieltäytyä tiedon antamisesta kohtuuttomuuden perusteella. Momentissa säädetyt velvoitteet tulevat sovellettaviksi myös tilanteissa, joissa kieltäytyminen perustuu siihen, ettei pyydettyä asiakirjaa ole olemassa tai viranomaisen palveluksessa oleva henkilö katsoo, ettei pyydetty asiakirja kuulu julkisuuslain soveltamisalaan. Näin on käytännössä katsottu olevan jo voimassa olevan lain perusteella, sillä kieltäytyminen vaikuttaa myös näissä tilanteissa tiedon pyytäjän etuihin ja oikeuksiin. (KHO 22.3.2005/668)

Myös asiakirjan antamistapaa koskeva ratkaisu kuuluu säännöksen soveltamisalaan. Säännös on tältä osin uusi, mutta perustuu voimassa olevasta laista omaksuttuun tulkintakäytäntöön. (EOAK/1473/2016) Lain 19 §:n mukaan tieto on annettava lähtökohtaisesti pyydetyssä muodossa. Antamistavasta kieltäydyttäessä pyydetty tieto annetaan, mutta eri muodossa kuin se on pyydetty. Tällöin momentissa säädettyjä velvoitteita sovelletaan myös erilaista antamistapaa koskevaan ratkaisuun.

Viranomaisen henkilöstöön kuuluvan tai muutoin viranomaisessa toimivan on 4 momentin mukaan ilmoitettava tiedon pyytäjälle kieltäytymisen syy. Myös antamistavasta poikkeaminen olisi perusteltava. Momentti olisi erityissäännös suhteessa hallintolaissa säädettyyn. Hallintolain 45 §:n mukaan perusteluissa on ilmoitettava, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset. Ensivaiheen kieltäytymisen ei tarvitse täyttää kaikkia hallintolain 45 §:ssä säädettyjä muotovaatimuksia, vaan hallintolain 45 §:n mukainen päätös asiassa on oikeus saada vasta, jos asia saatetaan viranomaisen ratkaistavaksi. Kieltäytyminen on kuitenkin jo ensi vaiheessa perusteltava selkeästi ja ymmärrettävästi ja siinä on tuotava esiin kieltäytymisen oikeudellinen peruste, joka pitää sisällään ainakin ne säännökset, joihin kieltäytyminen perustuu. Päätöksentekomenettelyn kaksivaiheisuuden tarkoituksena on saattaa tietopyyntöön

annettava vastaus aidosti uudelleen harkittavaksi. Viranomaisen antamassa hallintopäätöksessä voidaan siten päätyä erilaiseen ratkaisuun kuin viranomaisen henkilöstöön kuuluvan henkilön tai muutoin viranomaisessa toimivan antamassa ensivaiheen vastauksessa.

Viranomaisen henkilöstöön kuuluvan henkilön tai muutoin viranomaisessa toimivan kieltäydyttyä antamasta pyydettyä tietoa voi tiedon pyytäjä saattaa asian viranomaisen ratkaistavaksi. Tästä oikeudesta säädettäisiin pykälän 2 momentissa. Pykälän 4 momentin mukaan viranomaisen henkilöstöön kuuluvan tai muutoin viranomaisessa toimivan henkilön olisi kieltäytymisen yhteydessä ilmoitettava tästä mahdollisuudesta tiedon pyytäjälle. Voimassa olevassa sääntelyssä on eroteltu kirjallisesti ja suullisesti vireille saatetut asiat toisistaan siten, että tiedusteluvelvollisuus siitä, haluaako tiedon pyytäjä saattaa asian viranomaisen ratkaistavaksi, on koskenut vain kirjallisesti tehtyjä tietopyyntöjä. Viranomaisen palveluksessa olevan tiedusteluvelvollisuudesta koskien asian mahdollista saattamista viranomaisen ratkaistavaksi ei enää ehdoteta säädettäväksi, vaan se korvattaisiin velvollisuudella informoida oikeudesta saattaa asia ilmoituksella viranomaisen ratkaistavaksi. Asia siirtyy viranomaisen ratkaistavaksi, jos tiedon pyytäjä ilmoittaa halustaan siirtää tietopyyntöä koskeva asiansa viranomaisen ratkaistavaksi.

Lain 18 §:n 3 momentissa säädettäisiin 14 vuorokauden määräajasta, jossa tiedon pyytäjän tulisi ilmoittaa halustaan saattaa asia viranomaisen ratkaistavaksi. Viranomaisen henkilöstöön kuuluvan tai muutoin viranomaisessa toimivan tulisi ilmoittaa myös kyseisestä määräajasta ilmoituksen tekemiselle antaessaan tiedon siitä, että tietopyyntöä koskeva asia voidaan saattaa viranomaisen käsiteltäväksi tiedon pyytäjän ilmoituksella.

Pykälän *5 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi viranomaisen oikeudesta kieltäytyä tietopyynnön toteuttamisesta, jos se edellyttäisi viranomaiselta lain tarkoitus huomioon ottaen ilmeisen kohtuuttomia toimia. Viranomaiselle voidaan tehdä myös sellaisia tietopyyntöjä, joiden tarkoitus ei liity keskeisesti julkisuusperiaatteen toteuttamiseen ja joihin vastaaminen on hyvin työlästä tai jopa ääritilanteessa mahdotonta. Esimerkiksi lain mahdollistamat ennakolliset asiakirjapyynnöt voivat muodostua joissain tilanteissa momentissa tarkoitetulla tavalla kohtuuttomiksi. Momentissa tarkoitetulla tavalla kohtuuttomaksi voivat muodostua myös tietopyynnöt, joiden osalta on selvää, että tietopyyntö tehdään ilmeisessä kiusantekomielessä esimerkiksi esittämällä toistuvasti sama tietopyyntö tai muutoin viranomaisen toimintaa tahallisesti merkittävästi vaikeuttavalla tavalla. Koska viranomaisen pitää käsitellä asiakirjapyynnöt määräajassa, mahdollistaa voimassa oleva laki myös sellaisten tietopyyntöjen tekemisen, joita ei edes teoriassa ole mahdollista toteuttaa. Kohtuuton tietopyyntö voi ääritapauksessa vaarantaa viranomaisen koko muun toiminnan asianmukaisen hoitamisen. Ongelma koskee erityisesti sellaisia viranomaisia, joiden asiakirjoihin tyypillisesti sisältyy sekä julkisia että salassa pidettäviä tietoja. Julkisuuslaissa ei ole aiemmin ollut sääntelyä kohtuuttomien tai kiusantekotarkoituksessa tehtyjen tietopyyntöjen varalle.

Euroopan neuvoston asiakirjajulkisuutta koskevan yleissopimuksen mukaan pyyntö saada tieto viranomaisen asiakirjasta voidaan evätä, jos pyyntö viranomaisen antamasta avusta huolimatta jää niin epämääräiseksi, ettei viranomaisen asiakirjaa pystytä yksilöimään tai jos pyyntö on ilmeisen kohtuuton. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/4/EY ympäristötiedon julkisesta saatavuudesta (jäljempänä *ympäristötietodirektiivi*) mahdollistaa myös sen 4 artiklassa säädetyn perusteella ympäristötietoa koskevan pyynnön epäämisen, jos pyyntö on ilmeisen kohtuuton.

Jotta tietopyynnöstä voi kieltäytyä momentin perusteella, edellytetään pyynnön olevan ilmeisen kohtuuton. Yksin tavanomainen suuritöisyys tai aikaa vievyys eivät olisi riittäviä perusteita, vaan lainkohdassa edellytettäisiin ilmeistä kohtuuttomuutta, joka tarkoittaa käytännössä merkittävää epäsuhtaa pyynnön ja sen realististen toteuttamismahdollisuuksien välillä. Tietopyynnön toteuttamisesta kieltäytyminen edellyttää aina tutustumista tietopyyntöön. Viranomaisella tulee olla riittävät resurssit tietopyyntöjen tehokkaaseen toteuttamiseen. Jos pyyntö uhkaa kuitenkin vaarantaa viranomaisen muun toiminnan asianmukaisen hoitamisen, voi se muodostua työläytensä vuoksi ilmeisen kohtuuttomaksi. Arviossa tulisi myös ottaa huomioon pyynnön tarkoitus, jos se on viranomaisen tiedossa.

Viranomaisen henkilöstöön kuuluva henkilö tai muutoin viranomaisessa toimiva ei voisi kieltäytyä omalla päätöksellään pyynnön toteuttamisesta 5 momentissa säädetyllä perusteella, vaan näissä tilanteissa hänen olisi saatettava asia oma-aloitteisesti viranomaisen ratkaistavaksi. Päätöksen tekeminen ja pyynnön kohtuullisuuden arviointi edellyttävät tyypillisesti myös viranomaisen resurssien käyttöön ja työnjohtoon liittyvien seikkojen punnintaa, jonka vuoksi päätöksen tekisi aina viranomainen. Kieltäytymisestä tällä perustella annettaisiin myös aina suoraan valituskelpoinen päätös siten, ettei tiedon pyytäjän tarvitsee erikseen ilmoittaa haluavansa päätöksen. Tarkoituksena olisi korostaa tiedon pyytäjän oikeusturvaa näissä poikkeuksellisissa tilanteissa.

17 §. *Tiedon pyytämistä koskevan asian siirtäminen toiselle viranomaiselle*. Pykälän tavoitteena on tehostaa ja selkeyttää viranomaisten tiedon antamiseen liittyvää tarkoituksenmukaista tehtävänjakoa. Säännös vastaisi pääosin voimassa olevan lain 15 §:ää, mutta sitä selkeytettäisiin ja täydennettäisiin.

Pykälän *1 momentissa* säädetään viranomaisen oikeudesta siirtää tiedonsaantia koskeva asia toisen viranomaisen ratkaistavaksi. Siirtäminen olisi nykytilaa vastaavalla tavalla mahdollista silloin, jos pyydetty tieto on asiakirjassa, joka on toisen viranomaisen laatima tai jos kysymys on toisen viranomaisen kokonaisuudessaan käsiteltäväksi kuuluvaan asiaan liittyvästä asiakirjasta. Voimassa olevassa laissa ei kuitenkaan ole esitetty mitään tarkempia perusteita sille, milloin ja missä tilanteissa momentissa mainittu siirto voidaan tehdä. Laillisuusvalvontakäytännössä on voimassa olevan lain perusteella katsottu, että asiakirjapyynnön siirtäminen edellyttää perusteltua syytä. (OKV/528/1/2012) Tämä on tärkeää

käsittelylle 18 §:n 1 momentissa säädetyn viivytyksettömyysvaatimuksen vuoksi. Jos siirretyn pyynnön vastaanottanut viranomainen ei katso olevansa toimivaltainen ratkaisemaan tietopyyntöä koskevaa asiaa, voi toimivaltaa koskeva asia viime kädessä tulla tuomioistuimen ratkaistavaksi siten, että molemmat viranomaiset tekevät päätöksen toimivallan puuttumisesta.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi nykykäytäntöä vastaavasti, että pyynnön siirtäminen edellyttäisi perusteltua syytä. Siirtäminen voisi olla tarpeen erityisesti silloin, kun pyydetyn tiedon salassapito on riippuvainen sen antamisesta johtuvista vaikutuksista. Salassapidon ulottuvuuden määrittely saattaa tällöin edellyttää sellaista erityisasiantuntemusta, joka on asian käsittelystä kokonaisuudessaan vastaavalla viranomaisella. Lisäksi siirtäminen voi olla perusteltua tilanteissa, joissa viranomaiselta on pyydetty asiakirjaa tai tietoja, jotka viranomainen on toimittanut jollekin toiselle viranomaiselle sillä vireillä olevan asian käsittelyyn ja tämän toisen viranomaisen hallussa asiakirjassa oleviin tietoihin voi soveltua viranomaisen menettelyn suojaksi säädetty erityinen vahinkoedellytyslausekkeinen salassapitoperuste. Tällaisia salassapitoperusteita on lain 28 §:n 1 momentin 3, 6 ja 15 kohdassa.

Perusteltu syy siirtää tiedon pyytämistä koskeva asia voisi olla myös tilanteessa, jossa viranomaiselta pyydetään henkilöä, yritystä, kiinteistöä tai ajoneuvoa koskevia taikka muita sellaisia yksilöinti- tai osoitetietoja, joita toinen viranomainen tallettaa yleiseen käyttöön tarkoitettuun rekisteriin. Tällaisia rekistereitä on muun muassa väestötietojärjestelmässä, kiinteistötietojärjestelmässä sekä yritys- ja yhteisötietojärjestelmässä. Ajoneuvoa koskevia yksilöintitietoja on liikenneasioiden rekisterissä. Kyseisiä rekisterejä koskevissa erityislaeissa voi olla tästä laista poikkeavia erityissäännöksiä, jotka rajoittavat tietojen luovuttamista kyseisistä rekistereistä. Voimassa olevan lain 15 §:n 2 momentissa on säädetty nimenomaisesti mahdollisuudesta siirtää tietopyyntö edellä mainituissa tilanteissa. Jatkossa asiasta ei säädettäisi nimenomaisesti, mutta vastaava mahdollisuus säilyisi ehdotetun 17 §:n 1 momentin perusteella.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin niistä tilanteista, joissa viranomainen olisi velvollinen siirtämään sille tulleen tietopyynnön toiselle viranomaiselle. Lain lähtökohtana on, että asiakirjan antamisesta päättää se viranomainen, jonka hallussa asiakirja on. Velvollisuus siirtää pyyntö koskee tilanteita, joissa viranomaiselta pyydetään tietoa asiakirjasta, johon tiedonhallintalain 18 §:n mukaisesti on ollut velvollisuus tehdä asiakirjaa käsiteltäessä noudatettavia tietoturvallisuusvaatimuksia koskeva turvallisuusluokkamerkintä. Lisäksi siirtämisen edellytyksenä on, että asiakirjan on laatinut muu viranomainen, kuin se jolta asiakirjaa pyydetään. Tällöin viranomaisen on siirrettävä tietopyyntö asiakirjan laatineen viranomaisen ratkaistavaksi, tai jos kysymys on kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain mukaisesti turvallisuusluokitellusta asiakirjasta, jolle sopimuspuoli on toimittanut turvallisuusluokitellun asiakirjan.

Pykälän *3 momenttiin* ehdotetaan otettavaksi uusi säännös tietopyynnön siirtämistä koskevista menettelysäännöksistä. Hallintolain 21 §:n 1 momentissa säädetään asiakirjan siirrosta. Säännöksen mukaan viranomaisen, jolle on erehdyksestä toimitettu asiakirja sen toimivaltaan kuulumattoman asian käsittelemiseksi, on viipymättä siirrettävä asiakirja toimivaltaiseksi katsomalleen viranomaiselle. Siirrosta on ilmoitettava asiakirjan lähettäjälle. Hallintolain 21 §:n 2 momentin mukaan asiakirjaa siirrettäessä asian tutkimatta jättämisestä ei tarvitse tehdä päätöstä.

Hallintolain säännös koskee tilannetta, jossa kysymys on viranomaisen toimivaltaan kuulumattoman asiakirjan tai pyynnön siirtämisestä. Lain 17 §:n 1 ja 2 momentissa kysymys on sinänsä viranomaisen toimivaltaan kuuluvasta asiasta, mutta säännöksessä annetaan viranomaiselle siitä huolimatta oikeus siirtää asiakirja. Asiakirjapyyntö, joka on toimitettu erehdyksessä muulle kuin asiakirjan antamisesta päättämään toimivaltaiselle viranomaiselle siirretään toimivaltaiselle viranomaiselle hallintolain 21 §:n mukaisesti.

Momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että hallintolain 21 §:n 1 ja 2 momenttia vastaavia säännöksiä sovellettaisiin myös silloin, kun kysymys ei ole mainitussa lainkohdassa tarkoitetusta erehdyksestä, vaan julkisuuslaissa viranomaiselle annetusta oikeudesta siirtää saapunut tietopyyntö. Säännös koskisi myös 2 momentissa tarkoitettuja tilanteita, joissa viranomainen on velvollinen siirtämään pyynnön pyydetyn asiakirjan luonteen vuoksi.

18 §. *Määräajat*. Pykälässä säädettäisiin asiakirjan antamiseen liittyvistä määräajoista. Pykälä olisi uusi, mutta sen 1 ja 2 momentit vastaisivat asiasisällöltään pitkälti voimassa olevan lain 14 §:n 4 momenttia.

Säännöksen määräaikojen määrittämisessä on otettu huomioon eräät EU-oikeudelliset erityissäännökset. Avoimen datan direktiivin 4 artiklan mukaan julkisen sektorin elinten on käsiteltävä uudelleenkäyttöä koskevat pyynnöt, mahdollisuuksien mukaan ja tarkoituksenmukaisissa tapauksissa sähköisessä muodossa, ja asetettava asiakirjat pyynnön esittäjän saataville uudelleenkäyttöä varten, tai jos siihen tarvitaan lupa, viimeisteltävä hakijalle tehtävä käyttöoikeustarjous kohtuullisessa ajassa, joka vastaa aikaa, jossa tiedonsaantipyynnöt käsitellään. Jos määräaikoja tai muita sääntöjä asiakirjojen oikea-aikaisesta toimittamisesta ei ole asetettu, julkisen sektorin elinten on käsiteltävä pyyntö ja toimitettava asiakirjat pyynnön esittäjälle uudelleenkäyttöä varten, tai jos siihen tarvitaan käyttölupa, viimeisteltävä hakijalle tehtävä käyttöoikeustarjous mahdollisimman pian ja joka tapauksessa 20 työpäivän kuluessa pyynnön vastaanottamisesta. Tätä määräaikaa voidaan jatkaa 20 työpäivällä laajojen tai monimutkaisten pyyntöjen osalta. Tällaisissa tapauksissa pyynnön esittäjälle on ilmoitettava mahdollisimman pian ja joka tapauksessa kolmen viikon kuluessa alkuperäisen pyynnön vastaanottamisesta, että pyynnön käsittelyyn tarvitaan lisäaikaa ja syyt tähän.

Ympäristötietodirektiivissä säädetään määräajoista direktiivin soveltamisalassa olevien tietopyyntöjen käsittelylle. Direktiivin 3 artiklan 2 kohdan mukaan ympäristötieto on saatettava pyynnön esittäjän saataville mahdollisimman pian tai viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun viranomainen on vastaanottanut pyynnön; tai kahden kuukauden kuluessa siitä, kun viranomainen on vastaanottanut pyynnön, jos yhden kuukauden määräaikaa ei voida noudattaa tiedon suuren määrän ja monitahoisuuden vuoksi. Tällöin pyynnön esittäjälle on ilmoitettava tällaisesta pidentämisestä ja sen perusteista mahdollisimman pian ja joka tapauksessa ennen kyseisen yhden kuukauden määräajan päättymistä. Laissa nyt ehdotettaviksi säädetyt määräajat poikkeavat edellä mainituissa direktiiveissä asetetuista määräajoista, mutta esitettyjen määräaikojen noudattaminen mahdollistaa myös direktiiveissä edellytetyissä määräajoissa pysymisen.

Pykälän *1 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, että tietopyyntö on käsiteltävä viivytyksettä, ja tieto viranomaisen asiakirjasta on annettava mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään 14 vuorokauden kuluessa siitä, kun asian ratkaiseva viranomainen on saanut 14 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla yksilöidyn tietopyynnön. Voimassa oleva kahden viikon määräaika ehdotetaan korvattavaksi saman pituisella, mutta ilmaisultaan täsmällisemmällä 14 vuorokauden määräajalla. Määräajat laissa laskettaisiin säädettyjen määräaikain laskemisesta annetun lain (150/1930) mukaisesti. Tietopyynnön käsittelyssä ja tiedon antamisessa pääsääntönä on säädetyistä määräajoista huolimatta aina viivytyksettömyys. Tiedon saaminen asiakirjasta saattaa menettää merkityksensä, jos päätös viipyy. Yksinkertaisen tietopyynnön toteuttaminen onnistuu useimmissa tapauksissa huomattavasti enimmäisaikaa lyhyemmässä määräajassa. (OKV/3527/10/2021)

Määräaika alkaa kulua siitä, kun riittävän yksilöity tietopyyntö on esitetty viranomaiselle. Tietopyynnön yksilöintivaatimuksesta säädetään 14 §:n 1 momentissa, johon säännöksessä viitattaisiin. Sen mukaan pyyntö on riittävän yksilöity silloin, kun viranomainen pystyy sen avulla määrittelemään, missä asiakirjassa tai asiakirjajoukossa olevaan tietoon pyyntö kohdistuu. Jos pyyntö on epäselvä, tulee viranomaisen pyytää pyynnön tekijää täsmentämään pyyntöään ja avustaa tässä tehtävässä tarvittaessa 14 §:ssä säädetyllä tavalla. Pyynnön täsmentämiseen mahdollisesti kuluvaa aikaa ei oteta huomioon määräaikaa laskettaessa, vaan määräaika alkaa kulua siitä, kun tietopyyntö on 14 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla yksilöity. Asiakirjapyynnön ratkaiseminen edellyttää joskus lisätietojen tai selvennysten pyytämistä. Laillisuusvalvontakäytännössä on katsottu, että julkisuuslain mukaisten määräaikojen kulumista ei voida katkaista ja aloittaa uudelleen sillä, että asiakkaalle varmuuden vuoksi lähetetään jokin asiaan liittyvä tiedustelu. Mahdolliset tietopyynnön täydennyskehotukset tulisi lähettää tiedon pyytäjälle ilman aiheetonta viivytystä (EOA 1210/4/16).

Jos viranomainen siirtää 17 §:n nojalla tietopyynnön toisen viranomaisen ratkaistavaksi, alkaa määräaika kulua siitä, kun asian ratkaiseva viranomainen on saanut pyynnön. Tämän vuoksi 1 momentin säännöstä täsmennettäisiin nykytilaan nähden määreellä, joka viittaa nimenomaan asian ratkaisevaan viranomaiseen. Pyyntö tulisi 17 §:n 4 momentin mukaan siirtää viipymättä, jolloin siirtoon kuluva aika ei viivästyttäisi kohtuuttomasti asian käsittelyä. Ennakollisten tietopyyntöjen osalta määräaika alkaisi kulua siitä, kun pyyntöä vastaava asiakirja on valmistunut ja tiedonsaantioikeus on 12 §:ssä tarkoitetulla tavalla alkanut (EOAK/6094/2019).

Voimassa olevassa laissa tarkoitetut määräajat koskevat lain sanamuodon mukaan vain julkisia asiakirjoja. Säännöksen sanamuotoa ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että viittaus julkiseen asiakirjaan poistettaisiin, jotta olisi selvää, että määräajat soveltuvat myös salassa pidettävien tietojen antamisesta päättämiseen esimerkiksi tilanteissa, jossa asianosainen pyytää asemaansa vedoten salassa pidettävää tietoa. Pykälän 4 momentissa ehdotetaan kuitenkin säädettäväksi poikkeuksesta, jota sovellettaisiin, kun viranomainen luovuttaa salassa pidettäviä tietoja toiselle viranomaiselle.

Jos viranomaiselta pyydetään salassa pidettävää tietoa esimerkiksi asianosaisjulkisuuden perusteella, muiden asianosaisten kuuleminen saattaa olla ennen päätöksen tekemistä tarpeen. Samoin kuuleminen saattaa olla tarpeen myös silloin, kun viranomainen joutuu arvioimaan vahinkoedellytyslausekkeen puitteissa tiedon antamisesta syntyviä vaikutuksia tai kun asianosainen on vedonnut esimerkiksi liikesalaisuuteen salassapidon perusteena, jolloin yksittäisen tiedon salassapidon arviointi voi olla tulkinnanvaraista ilman lisäselvitystä. Kuulemisessa noudatetaan mitä hallintolain 34 §:ssä asianosaisen kuulemisesta säädetään. Hallintolain 34 §:ssä säädetään myös siitä, milloin asian saa ratkaista asianosaista kuulematta.

Laillisuusvalvontakäytännössä on katsottu, että asianosaisen kuulemista puoltaa se, että oikeus tulla kuulluksi on yksi perustuslain 21 §:ssä turvatuista keskeisistä hallinnon oikeusturvaperiaatteista. Kuuleminen palvelee myös asian selvittämistä. Ennen kaikkea kuulemisen laiminlyöminen voi johtaa siihen, ettei tietojen antamista vastustava mielipide tule asiasta päättävän viranomaisen tietoon, ja valituskelpoinen päätös jää tekemättä. Kuuleminen turvaa omalta osaltaan myös asianosaisen oikeutta muutoksenhakuun. (EOA 3069/4/12 ja 1055/4/05) Salassapidon perusteita on kuitenkin arvioitava objektiivisesti, eikä salassapitotahdolla tai asianosaisen esittämällä selvityksellä ole ratkaisevaa asemaa arvioitaessa sitä, sisältääkö pyydetty asiakirja salassa pidettäviä tietoja. Asiaa on arvioitu muun muassa korkeimman hallinto-oikeuden päätöksessä (KHO 2017:82). Perustuslakivaliokunta on katsonut, että salassapidon perustuminen yksinomaan asianosaisen pyyntöön ei täyttäisi perustuslain 12 §:n 2 momentin vaatimuksia (PeVL 50/2010 vp, s. 5/I).

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Kun asianosaista kuullaan, on hänelle hallintolain 36 §:n mukaisesti ilmoitettava kuulemisen tarkoitus ja selityksen antamiselle varattu määräaika, sekä tarvittaessa yksilöitävä, mistä seikoista selitystä pyydetään. Ottaen huomioon tarpeen varata asianosaisen kuulemiselle asian laatuun nähden kohtuullinen määräaika, voi tietopyynnön ratkaiseminen säädetyssä enimmäisajassa olla mahdotonta. Voimassa olevan lain osalta on pidetty epäselvänä, miten kuuleminen vaikuttaa asian käsittelylle asetettuun määräaikaan. Asian selkeyttämiseksi ja erilaisten kuulemistilanteiden ja niihin mahdollisesti tarvittavien eri mittaisten määräaikojen huomioimiseksi pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että tietopyynnön ratkaisemiseksi välttämätöntä kuulemismenettelyä ei laskettaisi 1 ja 2 momentissa säädettyihin määräaikoihin. Säännös on uusi, ja sen tarkoitus on selkeyttää määräaikojen laskentaa. Säännöstä sovellettaisiin myös tilanteessa, jossa kuultava on toinen viranomainen tai toimielin. Tällainen tilanne on esimerkiksi silloin, kun viranomainen vastaanottaa pyynnön, joka koskee sen hallussa olevaa Euroopan unionin toimielimestä peräisin olevaa asiakirjaa. Tällöin viranomaisen on Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1049/2001, 5 artiklan mukaan kuultava asianomaista toimielintä, jollei ole selvää, että asiakirja on luovutettava tai että sitä ei tule luovuttaa .

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin niistä erityisistä tilanteista, joissa 1 momentissa säädettyä määräaikaa voitaisiin poikkeuksellisesti pidentää. Jos asian käsittely ja ratkaisu vaativat erityistoimenpiteitä tai muutoin tavanomaista suuremman työmäärän pyydettyjen tietojen määrän, asiakirjoihin sisältyvien salassa pidettävien tietojen tai muun rinnastettavan syyn vuoksi, viranomainen voisi pidentää 1 momentissa säädettyä määräaikaa enintään 30 vuorokauteen. Pykälän 2 momentin säännös poikkeaisi voimassa olevasta laista siten, että pykälässä olisi selkeämmin säädetty mahdollisuus yksittäistapauksessa pidentää 1 momentissa säädettyä määräaikaa silloin, kun momentissa säädetyt olosuhteet täyttyvät. Pykälän 1 momentissa säädettyä käsittelyn enimmäisaikaa voisi pidentää enintään 30 vuorokauteen. Ehdotettu 30 vuorokautta olisi määräaikana käytännössä saman mittainen, mutta täsmällisemmin sovellettavissa kuin voimassa olevan lain käsite ”kuukausi”.

Ne tilanteet, joissa määräaikaa voitaisiin pidentää, vastaisivat voimassa olevaa lakia. Pidentäminen olisi mahdollista ensinnäkin silloin, jos pyydettyjä tietoja on paljon. Tällä tarkoitettaisiin sellaista tietomäärää, joiden esille hakeminen ja läpikäynti ei ole mahdollista 1 momentin mukaisessa enintään 14 vuorokauden määräajassa. Pidentäminen olisi mahdollista myös silloin, jos asiakirjoihin sisältyy salassa pidettäviä tietoja tai jos muu niihin rinnastettava syy aiheuttaa sen, että asian käsittely ja ratkaisu vaativat erityistoimenpiteitä tai muutoin tavanomaista suuremman työmäärän. Vähäinen määrä salassa pidettäviä tietoja ei oikeuttaisi pidentämään määräaikaa, vaan momentissa tarkoitettaisiin tyypillisesti tilanteita, jossa on pyydetty suurta määrää salassa pidettäviä tietoja sisältäviä asiakirjoja, joiden läpikäynti ja salassa pidettävien tietojen peittäminen edellyttäisi merkittävää työmäärää, tai tietojen salassapidon arviointi on poikkeuksellisen työlästä. Määräaikaa

voitaisiin pidentää myös sellaisissa poikkeuksellisissa normaaliolojen häiriötilanteissa tai poikkeusoloissa, joissa tietopyynnön käsittely voisi aiheuttaa kohtuutonta haittaa viranomaisen toimintakyvylle, jos viranomaisen resurssit olisivat kohdistettu häiriötilanteiden hallintaan. Haitan tulisi nykytilaa vastaavalla tavalla olla todellista ja olennaista. Myös määräaikaa pidennettäessä pääsääntönä on käsittelyn viivytyksettömyys. Pidentäminen ei siis automaattisesti oikeuta käsittelemään asiaa täyttä 30 vuorokautta, vaan ainoastaan sen ajan, mikä on asian ratkaisemiseksi tarpeen.

Asian saattamiselle viranomaisen ratkaistavaksi, eli valituskelpoisen päätöksen pyytämiselle, ei ole säädetty voimassa olevassa laissa määräaikaa. Ensimmäisen ja toisen vaiheen välille on siis voinut syntyä määrittelemättömän mittainen ajanjakso, jonka merkitystä määräaikasääntelyn soveltamiseen ei ole voimassa olevan lain esitöissäkään huomioitu. Määräaikojen soveltumista kaksivaiheiseen päätöksentekoprosessiin on arvioitu muun muassa eduskunnan oikeusasiamiehen ratkaisussa (3071/4/12).

Voimassa olevassa laissa ei ole erikseen säädetty myöskään siitä, missä ajassa valituskelpoinen päätös tulee antaa. Asian laadusta riippuen jo ensivaiheen ratkaisun tekeminen voi viedä laissa säädetyn enimmäisajan. Tällöin toisen vaiheen ratkaisua ei ole mahdollista saada tehdyksi saman määräajan puitteissa. Myöskin silloin, jos pyyntö tehdään vasta lähellä määräajan umpeutumista, on asia vaikea saada kokonaisuutena ratkaistuksi laissa säädetyn määräajan puitteissa. (EOAK/811/2019)

Tämän vuoksi pykälän *3 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi erikseen siitä, missä määräajassa tiedon pyytäjän tulee ilmoittaa halustaan siirtää asia viranomaisen ratkaistavaksi ja missä määräajassa ratkaisu on tämän jälkeen tehtävä. Tiedon pyytäjän tulee ilmoittaa halustaan siirtää asia viranomaisen ratkaistavaksi 14 vuorokauden kuluessa siitä, kun viranomaisen henkilöstöön kuuluva henkilö tai muutoin viranomaisessa toimiva on 16 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla kieltäytynyt tiedon antamisesta tai antanut tiedon muussa kuin pyydetyssä muodossa. Momentin toisen virkkeen mukaan viranomaisen tulee tehdä ratkaisunsa viivytyksettä, ja kuitenkin viimeistään 30 vuorokauden kuluessa siitä, kun tietopyynnön tekijä on ilmoittanut haluavansa saattaa asian viranomaisen ratkaistavaksi. Kun asia halutaan viranomaisen henkilöstöön kuuluvan henkilön tai muutoin viranomaisessa toimivan vastauksen jälkeen saattaa viranomaisen ratkaistavaksi, on kysymys tilanteesta, jossa tietojen antamisesta on kokonaan tai osittain kieltäydytty tai tieto on annettu muussa muodossa kuin se on pyydetty.

Jos ilmoitus halusta siirtää asia viranomaisen ratkaistavaksi tehdään jo asiaa vireille pantaessa tai sen käsittelyn aikana, sovellettaisiin kuitenkin myös mitä 2 momentissa säädetään. Näissä tilanteissa myös viranomainen voisi käyttää 3 momentissa säädetyn määräajan lisäksi mahdollisuuden 2 momentin mukaiseen määräajan pidennykseen, jos asian luonne on 2 momentissa tarkoitetulla tavalla erityinen ja pyyntöön vastaaminen on

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

poikkeuksellisen työlästä. Tällainen tilanne olisi esimerkiksi silloin, jos viranomainen joutuu käymään läpi satoja sivuja osin salassa pidettäviä asiakirjoja pystyäkseen perustelemaan annettavan päätöksen asianmukaisesti. Jos viranomainen kieltäytyisi tiedon antamisesta lain 16 §:n 5 momentissa säädettyyn kohtuuttomuuteen vedoten, sovellettaisiin niin ikään tässä pykälässä säädettyjä määräaikoja. Viranomaisen vastauksen antamiseen voitaisiin tarvittaessa käyttää 2 momentissa tarkoitettua määräajan pidentämistä, jos kyseisen momentin soveltamisen edellytykset täyttyisivät.

Pykälän *4 momentissa* säädettäisiin, ettei 1-3 momentissa säädettyjä määräaikoja sovellettaisi silloin, kun viranomainen antaa salassa pidettäviä asiakirjoja toiselle viranomaiselle. Näissä tilanteissa tiedonsaantioikeudesta on yleensä säädetty erikseen, ja samassa yhteydessä on säädetty tyypillisesti myös antamisen viivytyksettömyydestä tai muusta tiedon antamiseen liittyvästä määräajasta silloin, kun se on tarpeen. Julkisten tietojen saantiin viranomaisella olisi sen sijaan oikeus tässä pykälässä säädetyssä määräajassa, jollei muualla laissa toisin säädetä.

19 §. *Tiedon antamistavat*. Lain 19 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi tiedon antamistavoista. Oikeus tiedonsaantiin määräytyisi lain 2 luvussa säädetyn mukaan. Ehdotetun pykälän säännökset koskisivat siten vain tiedon teknistä antamistapaa. Jos tietojen saaminen perustuu muuhun lakiin, noudatetaan erityislaissa mahdollisesti olevia tietojen antamistapaa koskevia säännöksiä. Pykälä vastaisi osin voimassa olevan lain 16 §:n 1 ja 2 momentteja, mutta säännöksiä kehitettäisiin vastaamaan muuttuneita tietojen käsittelytapoja.

Voimassa olevan lain 16 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen asiakirjan sisällöstä annetaan tieto suullisesti taikka antamalla asiakirja viranomaisen luona nähtäväksi ja jäljennettäväksi tai kuunneltavaksi tai antamalla siitä kopio tai tuloste. Tietojen käsittely on muuttunut siten, että sähköinen asiakirjojen käsittely on yleistynyt ja sähköinen antotapa on käytännössä ensisijainen tapa antaa tieto asiakirjasta. Tietoja luovutetaan tyypillisesti sähköpostilla, mutta niitä voidaan luovuttaa myös muulla tavoin, kuten erilaisten tiedonsiirtorajapintojen ja julkisten hakupalvelujen avulla. Viranomaisen luona tietoihin tutustuva voi nykyisin käytännössä myös hyvin helposti teknisesti tallentaa tai muutoin jäljentää tietoja. Voimassa olevan lain 16 §:n 1 momentissa ei ole huomioitu sähköistä tietojen luovuttamista, vaan siitä on säädetty erikseen 2 ja 3 momenteissa.

Pykälän *1 momenttia* ehdotetaan selkeytettäväksi suhteessa voimassa olevan lain 16 §:n 1 momenttiin siten, että siinä ei enää tyhjentävästi pyrittäisi luettelemaan erilaisia antotapoja. Momentin mukaan viranomaisen asiakirjasta annetaan tieto sähköisesti, suullisesti, viranomaisen luona tutustuttavaksi tai muussa pyydetyssä ja saatavilla olevassa muodossa. Sähköinen antamistapa mainittaisiin laissa ensimmäisenä sen tavanomaisuuden vuoksi, mutta momentissa ei olisi tarkoitus kuitenkaan asettaa eri antotavoille ensisijaisuutta osoittavaa järjestystä. Vaikka laissa tarkoitettu tiedonsaantioikeus kohdistuu

viranomaisen asiakirjassa olevaan tietoon, on tiedon antamistavalla myös merkitystä tiedonsaantioikeuden toteutumiselle. Tiedon pyytäjän näkökulmasta keskeistä voi olla saada tieto osana asiakirjaa ja nimenomaan pyydetyssä muodossa, jotta tietoja on mahdollista hyödyntää suunniteltuun käyttötarkoitukseen. Oikeuskäytännössä on katsottu, että tietojen antamistapaa koskevan voimassa olevan lain 16 §:n 2 momentin toisen virkkeen perusteella tapahtuva viranomaisen harkinta ei ollut vapaata, vaan viranomaisen tuli harkinnassaan ottaa huomioon julkisuuslain 17 §:n 1 momentissa säädetty (KHO 2022:112). Lähtökohtana on, että tiedot annetaan pyydetyllä tavalla.

Tavanomaisimmin tieto annetaan sähköisesti sähköpostiviestin liitetiedostona. Asiakirjan tiedot voisi kuitenkin edelleen antaa myös esimerkiksi paperisena kopiona tai sähköisenä tallenteena ulkoisella tiedonsiirtovälineellä, kuten muistitikulla. Laillisuusvalvontakäytännössä on katsottu, että tieto voidaan antaa sähköisesti myös esimerkiksi lähettämällä verkko-osoite, josta pyydetty julkinen tieto on saatavilla, jos tieto on julkaistu viranomaisen verkkosivuilla yleisessä tietoverkossa. Tässä tilanteessa asianmukaista on ilmoittaa kuitenkin siitä, että asiakkaalla on halutessaan oikeus saada pyytämänsä julkinen asiakirja myös muussa muodossa tai muulla tavalla (EOAK/1484/2022). Jos tiedonsaaja on taho, jolle on avattu tiedonhallintalaissa tarkoitettu tekninen rajapinta, on asiakirjan antaminen mahdollista myös tämän välityksellä.

Antamistavassa olisi kuitenkin huomioitava tietoturvallisuus. Tämä koskee erityisesti salassa pidettäviä tietoja ja henkilötietoja. Tiedonhallintalain 4 luvussa säädetään tietoturvallisuustoimenpiteiden perusteista viranomaistoiminnassa. Edellä mainitun lain 14 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on toteutettava tietojensiirto yleisessä tietoverkossa salattua tai muuten suojattua tiedonsiirtoyhteyttä tai -tapaa käyttämällä, jos siirrettävät tiedot ovat salassa pidettäviä. Lisäksi tietojensiirto on järjestettävä siten, että vastaanottaja varmistetaan tai tunnistetaan riittävän tietoturvallisella tavalla ennen kuin vastaanottaja pääsee käsittelemään siirrettyjä salassa pidettäviä tietoja. Sähköisestä asiakirjasta voi olla saatavilla myös erilaisia tiedostomuotoja. Asiakirja annetaan lähtökohtaisesti pyydetyssä tiedostomuodossa, jos sellainen on saatavilla. Viranomaisen ei kuitenkaan tarvitse muuntaa asiakirjaa sellaiseen muotoon, jossa se ei ole valmiiksi saatavilla.

Tietoja voitaisiin jatkossakin antaa suullisesti tai viranomaisen luona tutustuttavaksi ja jäljennettäväksi. Tutustuminen voisi tarkoittaa asiakirjan tarkastelua joko alkuperäisestä paperiasiakirjasta, sen kopioista tai sähköisestä asiakirjasta tehdystä tulosteesta. Tietoja voitaisiin katsella viranomaisen niin harkitessa myös sen tiloissa olevalta päätteeltä. Asiakirjan voi antaa myös näyttämällä sen viranomaisen näyttöpäätteeltä, eikä laki jatkossakaan velvoittaisi viranomaista sallimaan, että tiedon pyytäjä itse käyttää laitteita. Tieto voidaan antaa myös osasta asiakirjaa, koska tiedonsaantioikeus kohdistuu nimenomaan viranomaisen asiakirjassa olevaan tietoon. Jos asiakirja sisältää salassa pidettäviä tietoja, annetaan julkiset tiedot antotapaan soveltuvalla tavalla ottaen huomioon 8 §:n sääntely.

Voimassa olevassa laissa on erotettu toisistaan kopio ja tuloste. Kopiolla on tarkoitettu sekä oikeaksi todistettua että oikeaksi todistamatonta jäljennöstä, kuten lyhennysjäljennöstä. Kopio on voinut olla myös sähköisen asiakirjan jäljennös, esimerkiksi muistitikulle tallennettu kopio sähköisestä asiakirjasta. Jos sen sijaan asiakirja on ymmärrettävissä vain apuvälineiden avulla, sen tiedot on voitu antaa tulosteena. Esimerkiksi sähköiseen tiedostoon sisältyvä tieto on voitu antaa paperitulosteena tai ääninauhalla oleva puhe kirjoitettuna. Tästä erottelusta luovuttaisiin. Oikeus olisi säännöksen mukaan asiakirjan tietosisältöön, josta tulisi pyydettäessä antaa jäljennös, jollei pykälässä säädetyt poikkeusperusteet tulisi sovellettaviksi. Jäljennöksen antamisella tarkoitettaisiin tiedon antamista kaikissa sellaisissa muodoissa, joissa tiedon pyytäjä saisi tiedoista tallennettavan tai säilytettävän jäljennöksen, eli käytännössä kaikkia muita tilanteita kuin tiedon suullista antamista tai asiakirjassa olevaan tietoon tutustumista viranomaisen luona. Jäljennös voisi olla esimerkiksi tulostettu tai kopioitu paperinen asiakirja, sähköpostitse toimitettava sähköinen liitetiedosto tai ulkoisella tiedonsiirtovälineellä toimitettava sähköinen tiedosto tai tallenne. Ehdotonta oikeutta saada asiakirjan jäljennös kaikissa tilanteissa juuri alkuperäisessä muodossaan ei kuitenkaan olisi. Esimerkiksi ulkopoliittisissa asiakirjoissa riittävää olisi antaa jäljennös tietosisällöstä, mutta esimerkiksi valokopiota valtionpäämiesten allekirjoittamista alkuperäisistä kokonaan julkisistakaan asiakirjoista ei tarvitsisi antaa.

Asiakirjan antamistapa voisi vaikuttaa siihen, minkälaisia maksuja tiedon antamisesta voitaisiin periä. Maksuista säädettäisiin 40 §:ssä.

Voimassa oleva säännös on koskenut sen sanamuodon mukaan vain julkisia asiakirjoja, joka on jättänyt epäselväksi sen, missä muodossa asianosaisella on oikeus saada salassa pidettäviä tietoja, joihin hänellä on asianosaisjulkisuuden mukaan oikeus. Oikeuskäytännössä on katsottu, että periaatetta tiedon pyytäjän oikeudesta saada tieto pyytämällään tavalla oli lähtökohtaisesti perusteltua soveltaa soveltuvin osin myös, kun tietopyyntö koski tietoa tai asiakirjaa, josta tiedon pyytäjällä oli voimassa olevan lain 11 tai 12 §:n perusteella oikeus saada tieto. (KHO 2022:118) Jatkossa antamistapaa koskeva sääntely koskisi kaikkia tietoja eli myös asianosaisjulkisia tietoja ja lähtökohtaisesti myös salassa pidettäviä tietoja, joihin esimerkiksi viranomaiselle on erikseen säädetty tiedonsaantioikeus.

Voimassa olevaa säännöstä vastaavasti tieto asiakirjasta olisi annettava pyydetyllä tavalla, jollei pyynnön noudattaminen asiakirjojen suuren määrän tai asiakirjan kopioinnin vaikeuden tai muun niihin verrattavan syyn vuoksi aiheuta kohtuutonta haittaa virkatoiminnalle. Haitan tulisi nykytilaa vastaavalla tavalla olla todellista ja olennaista. Vastaavasti tieto voitaisiin antaa muulla kuin pyydetyllä tavalla, jos se on tietoturvallisuussyistä tarpeen. Viranomaisella ei olisi velvollisuutta esimerkiksi kopioida sähköisiä asiakirjoja tietoja pyytävän omille muistitikuille. Lähtökohtana kuitenkin on, että tieto annetaan tiedon pyytäjän haluamalla tavalla.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Momentin viimeisen virkkeen mukaan viranomaisen asiakirjaan sisältyvistä sähköisessä muodossa olevista tiheästi tai reaaliaikaisesti päivittyvistä julkisista tiedoista on kuitenkin aina oikeus saada kopio sähköisessä muodossa, jos tieto on sisällöltään nopeasti muuttuvaa tai vanhentuvaa, eikä se ole luonteeltaan sellaista, joka voidaan luovuttaa vain tietyin edellytyksin. Säännös vastaisi sisällöllisesti voimassa olevaa säännöstä, mutta sen sanamuotoa muutettaisiin siten, että siinä huomioitaisiin tiedonsaantioikeuden kohdistuminen asiakirjan sijaan viranomaisen asiakirjassa olevaan tietoon. Säännöksellä on pantu lain soveltamisalaan kuuluvien toimijoiden osalta täytäntöön avoimen datan direktiivin 5 artiklan 5 kohta, jonka mukaan julkisen sektorin elinten on asetettava dynaaminen data saataville uudelleenkäyttöä varten heti sen keräämisen jälkeen sopivien API-rajapintojen kautta ja tarvittaessa useana kerralla ladattavana tiedostona (bulk download). Sähköisessä muodossa olevien tietojen saatavuudesta teknisen rajapinnan ja katseluyhteyden avulla säädettäisiin tiedonhallintalaissa.

Säännös koskisi sekä viranomaisen laatimia että viranomaiselle toimitettuja asiakirjoja. Tiheästi tai reaaliaikaisesti päivittyvällä tiedolla, joka on sisällöltään nopeasti muuttuvaa tai vanhentuvaa, tarkoitettaisiin avoimen datan direktiivissä määriteltyä dynaamista dataa. Direktiivin 2 artiklan 8 kohdassa dynaamisen datan määritellään tarkoittavan digitaalisessa muodossa olevia asiakirjoja, joita päivitetään tiheästi tai reaaliaikaisesti erityisesti niiden vaihtelevuuden tai nopean vanhenemisen vuoksi. Lisäksi direktiivin 2 artiklan 8 kohdassa tuodaan esiin, että antureiden tuottama data katsotaan tyypilliseksi dynaamiseksi dataksi. Tällainen dynaaminen tieto, joka päivittyy tiheästi tai reaaliaikaisesti, on väistämättä digitaalisessa muodossa, eikä tästä olisi tarvetta säätää erikseen. Tiheästi päivittyviä tietoaineistoja tai tietotyyppejä ei myöskään olisi mahdollista luetella tyhjentävästi, vaan viranomaisten olisi tapauskohtaisesti arvioitava, sisältyykö niiden hallussa oleviin viranomaisen asiakirjoihin tällaista tiheästi päivittyvää tietoa.

Oikeus saada kopio tiheästi tai reaaliaikaisesti päivittyvistä julkisista tiedoista sähköisessä muodossa ei koske tietoa, joka voidaan luovuttaa vain tietyin edellytyksin. Avoimen datan direktiivin soveltamisalaan eivät kuulu tiedot, joiden saatavuutta on rajoitettu asiakirjojen saatavuutta koskevien jäsenvaltioiden järjestelmien perusteella, myös tapauksissa, joissa asiakirjat käyttöönsä saadakseen kansalaisten tai oikeushenkilöiden on osoitettava, että asia koskee erityisesti heitä tai niitä (1 artiklan 2 kohdan f alakohta). Direktiivissä on lisäksi tarkennettu, että avoimen datan direktiivi ei sovellu asiakirjoihin, jotka eivät ole saatavilla tai joiden saatavuutta on rajoitettu asiakirjojen saatavuutta koskevien menettelysääntöjen perusteella henkilötietojen suojaamiseksi (1 artiklan 2 kohdan h alakohta).

Kansallisesti tietojen saatavuutta on voitu rajoittaa tämän lain lisäksi myös erityislaeissa. Direktiivistä seuraavan velvoitteen soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät esimerkiksi salassa pidettävät tiedot, harkinnanvaraisesti julkiset tiedot sekä asianosaisjulkiset tiedot. Henkilötietojen osalta luovutusrajoituksia on säädetty paitsi tässä laissa niin myös useissa

erityislaeissa. Erityislaeissa on voitu poiketa tästä laista myös siten, että jotkin henkilötiedot ovat laajemmin luovutettavissa esimerkiksi yleisen tietoverkon välityksellä. Tällöin henkilötietojen luovuttamista on lähtökohtaisesti tullut rajoittaa perustuslakivaliokunnan käytännön mukaisesti yksittäishakuihin. Valiokunnan mukaan yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta on olennaista, että tietoverkkoon sijoitettavasta henkilörekisteristä tietoja ei voida hakea erilaisina massahakuina, vaan esimerkiksi ainoastaan yksittäisinä hakuina (PeVL 2/2017 vp, s. 7, PeVL 32/2008 vp, s. 2-3/I). Arvio siitä, soveltuisiko momentin viimeisessä virkkeessä säädetty direktiivistä seuraava nimenomainen oikeus saada tieto sähköisessä muodossa tiettyyn pyydettyyn tietoon, olisi tehtävä tapauskohtaisesti.

Voimassa olevan 16 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen ratkaisuista automaattisen tietojenkäsittelyn avulla ylläpidetyn rekisterin julkisista tiedoista on ollut oikeus saada kopio teknisenä tallenteena tai muutoin sähköisessä muodossa, jollei erityisistä syistä muuta johdu. Säännöstä ei sisällytettäisi uuteen lakiin, sillä lähtökohtaisesti kaikki asiankäsittely on sähköistä ja tavanomaisinta on asiakirjan antaminen sähköisessä muodossa, jos tieto on saatavilla sähköisessä muodossa.

Pykälän *2 momentissa* rajoitettaisiin kuitenkin nykytilaa vastaavalla tavalla tiedon antamistapoja silloin, kun viranomaisen kuvaama kuulustelu tai muu henkilön kuulemista koskeva tapahtuma on tallennettu ääni- ja kuvatallenteelle. Ehdotetun momentin mukaan hätäilmoitusta koskevan tallenteen taikka ääni- ja kuvatallenteen, jolla on viranomaisen kuvaama kuulustelu tai muu tapahtuma, jossa henkilöä kuullaan, saa antaa vain viranomaisen luona tutustuttavaksi, ellei kuultava tai hätäilmoitustallenteella esiintyvä henkilö anna suostumustaan muuhun tiedon antamistapaan tai jos tallenteen sisältö huomioon ottaen on ilmeistä, ettei tiedon antaminen muulla tavalla johda kuultavan tai hätäilmoitustallenteella esiintyvän henkilön yksityisyyden suojan loukkaamiseen. Ehdotettu säännös vastaisi kuulustelutallenteen osalta sisällöllisesti voimassa olevan lain 16 §:n 2 momentin viimeistä virkettä, mutta sen sanamuotoon tehtäisiin joitakin täsmennyksiä.

Videotallenteen ja siihen rinnastuvan muun tallenteen sijaan momentissa käytettäisiin jatkossa kuva- ja äänitallenteen käsitettä. Säännös ei koskisi pelkkiä äänitallenteita tai yksittäisiä valokuvia, vaan kyse olisi nimenomaan kuvaa ja ääntä yhdistävistä tallenteista. Esitutkintalaissa ja oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetussa laissa on voimassa olevasta laista sanamuodoltaan hieman poikkeavia erityissäännöksiä, jotka koskevat kuva- ja äänitallenteiden antamista. Terminologiaa ajantasaistettaisiin ja yhdenmukaistettaisiin edellä mainituissa laeissa säädetyn kanssa.

Momentissa tarkoitetut tallenteet ovat niissä esiintyvien henkilöiden yksityisyyden ja persoonallisuuden suojan kannalta merkittäviä, ja niiden väärinkäyttämisen mahdollisuus ja sen seurausten laajakantoisuus huomioon ottaen kyseisen aineiston luovuttaminen viranomaisen ulkopuolelle johtaa helposti yksityisyyden suojan loukkauksiin. Viranomaisen on

arvioitava ennen tallenteen antamista muulla tavoin kuin viranomaisessa tutustuttavaksi tallenteen sisällön perusteella niitä seurauksia, joihin esimerkiksi kopion luovuttaminen voi johtaa. Tallenteen voisi kuitenkin aina saada viranomaisen luona katsottavaksi siltä osin kuin siitä ilmenee tietoja, jotka ovat julkisia.

Voimassa olevan lain mukaista edellä mainittua luovutusrajoitusta täydennettäisiin lisäksi hätäilmoituksia koskevalla rajauksella, joka vastaisi viranomaisen kuvaaman kuulustelun tai muun tapahtuman kuva- ja äänitallennetta koskevaa luovutusrajoitusta. Hätäilmoituksia ovat käytännössä yleiseen hätänumeroon soitetut puhelut ja tekstiviestit, ajoneuvojen hätäviesti tai muu Hätäkeskuslaitoksen vastaanottama hätätilannetta koskeva ilmoitus, kuten paloilmoittimista tulevat hälytykset. Hätäilmoitusten osalta rajoitus koskisi kuitenkin kaikkia hätäilmoituksia, ei ainoastaan kuva- ja äänitallenteena tallennettuja ilmoituksia.

Erityisesti puhelusta tai videopuhelusta voi olla tunnistettavissa hätäilmoituksen tekijä. Hätätilanteissa ilmoittajan voidaan olettaa tehneen ilmoituksen luottamuksellisesti ja hänen antamiaan tietoja käytetään siihen tarkoitukseen, että poliisi, sosiaali- ja terveysviranomainen, pelastusviranomainen, Rajavartiolaitos sekä Hätäkeskuslaitos voivat suorittaa niille kuuluvat lakisääteiset tehtävänsä ja kansalainen saa tarvitsemansa avun viivytyksettä. Yhteiskunnallisesti merkityksellisten tapahtumien kohdalla voi kuitenkin olla julkinen intressi saada tietoa siitä, onko hätäilmoitusta tehty, milloin se on tehty, mikä taho sen on tehnyt ja mitä tietoja viranomaisella on hätäilmoituksen perusteella ollut käytettävissään. Tämän vuoksi hätäilmoitustallenteita ei voitaisi säätää kokonaisuudessaan salassa pidettäviksi. Tallennetta olisi mahdollisuus kuunnella tai katsella viranomaisen luona siltä osin kuin siltä ilmenee tietoja, jotka ovat julkisia. Uusi sääntely mahdollistaisi hätäilmoitustallenteen antamisen ainoastaan viranomaisen luona tutustuttavaksi, ellei tallenteella esiintyvä henkilö anna suostumustaan muuhun tiedon antamistapaan tai jos tallenteen sisältö huomioon ottaen on ilmeistä, ettei tiedon antaminen muulla tavalla johda hätäilmoitustallenteella esiintyvän henkilön yksityisyyden suojan loukkaamiseen.

Luovutusrajoitus ei koskisi tallenteella esiintyvää hätäkeskuspäivystäjää tai muuta viranomaistehtävää hoitavaa henkilöä, koska näiden henkilöiden osalta tallenteen sisältö liittyisi virkatehtävien hoitamiseen ja näin ollen olisi ilmeistä, ettei tiedon antaminen johtaisi kyseisen henkilön yksityisyyden suojan loukkaamiseen.

Voimassa olevaan säännökseen nähden pykälän *3 momenttiin* lisättäisiin edellytykset momentissa tarkoitetun suostumuksen antamiselle. Suostumuksesta tulee käydä ilmi, että se on annettu vapaaehtoisesti ja nimenomaisesti sekä tietoisena siitä, mihin tarkoitukseen tietoja voidaan käyttää. Nimenomaisuudella tarkoitettaisiin sitä, että henkilö tietää, että tiedot voidaan luovuttaa nimenomaan tämän lain perusteella lähtökohtaisesti kenelle tahansa, joka tietoja pyytää siltä osin kuin kyse on julkisista tiedoista. Suostumuksen voisi milloin tahansa peruuttaa ilmoittamalla siitä viranomaiselle. Suostumus olisi säilytettävä

pysyvästi ja siihen olisi merkittävä tieto, mikäli suostumus myöhemmin peruutetaan. Suostumuksen peruuttaminen ei kuitenkaan vaikuta niihin tietojen luovutuksiin, jotka on tehty suostumuksen aikana.

Pykälän *4 momentissa* säädettäisiin informatiivisesti siitä, että tietojen antamisesta teknisen rajapinnan ja katseluyhteyden avulla säädetään tiedonhallintalaissa. Näistä tiedonantotavoista säädetään yleislakitasoisesti tiedonhallintalain 22–24 §:ssä.

20 §. *Muu kuin salassapitoa osoittava merkintä*. Säännös vastaisi pääosin voimassa olevan lain 16 a §:ää. Pykälän *1 momentin* sanamuotoa kuitenkin muutettaisiin siten, että siinä huomioitaisiin tiedonsaantioikeuden kohdistuminen asiakirjan sijaan viranomaisen asiakirjassa olevaan tietoon. Säännös on lisätty julkisuuslakiin tiedonhallintalain säätämisen yhteydessä. Pykälässä säädettäisiin merkinnöistä, joita voitaisiin tehdä asiakirjoihin, jotka sisältävät tietoja, joihin liittyy jokin muu julkisuuden rajoitus kuin salassapito. Salassapitomerkinnästä säädettäisiin 31 §:ssä.

Muiden kuin salassa pidettäväksi säädettyjen tietojen merkitseminen asiakirjaan voi olla eräin edellytyksin jatkossakin tarpeen. Asiakirjan merkitseminen voi olla tarpeellista ensinnäkin, jos asiakirjaan sisältyvien tietojen luovuttaminen on lain 9 §:ssä tarkoitetulla tavalla viranomaisen harkinnassa. Tämä viittaa tilanteisiin, joissa asiakirja tai siinä olevat tiedot eivät ole vielä tulleet julkiseksi. Toiseksi merkinnän tekeminen voisi olla tarpeen silloin, kun asiakirjaan sisältyy 15 §:ssä tarkoitetun luovutusrajoituksen alaisia tietoja ja tietojen luovuttamisen yhteydessä on arvioitu, että tiedot voidaan luovuttaa tiedon pyytäjän ilmoittamaan käyttötarkoitukseen. Kummassakin edellä kuvatussa tilanteessa lisäedellytyksenä merkinnän tekemiselle olisi, että tiedon oikeudeton paljastuminen voisi aiheuttaa haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle tai heikentää viranomaisen toimintaedellytyksiä. Ehdotetut edellytykset vastaavat kumotun tietoturvallisuusasetuksen (681/2010) 9 §:n 2 momentin nojalla muihin kuin salassa pidettäviin asiakirjoihin tehtävien suojausluokkamerkintöjen edellytyksiä. Säännöksen tarkoituksena on selkeyttää asiakirjoissa käytettäviä merkintöjä. Merkinnän tekeminen olisi aina vapaaehtoista. Merkintä voisi koskea vain osaa asiakirjaan sisältyvistä tiedoista, jolloin tämä tulisi erikseen merkitä asiakirjaan.

Viranomainen voi käyttää harkintansa mukaan näkyvän merkinnän lisäksi myös metatietomerkintöjä, tai toteuttaa näkyvän merkinnän teknisesti metatietojen avulla. Metatietomerkintöjen osalta on kuitenkin otettava huomioon tapauskohtaisuus, ja se ettei tällaisten merkintöjen käyttäminen saa vaarantaa tiedon julkisuuden ja salassapidon tapauskohtaista arviointia. Momenttiin ehdotetaan uutena lisättäväksi säännös, jonka mukaan merkintä voitaisiin tehdä asiakirjaan liitettävään erilliseen asiakirjaan silloin, jos merkintöjen tekeminen asiakirjaan tai merkinnän muuttaminen ei olisi teknisesti mahdollista. Merkinnän tekeminen suoraan esimerkiksi erilaisiin kuva- tai äänitallenteisiin voi ilman erillistä liitettä olla vaikeaa.

Ehdotetun merkinnän tarkoituksena olisi ainoastaan ilmaista asiakirjan käsittelijälle, että asiakirjaan sisältyy tietoja, joiden luovuttamiseen kohdistuu erityisiä edellytyksiä joko sen vuoksi, ettei asiakirja tai siihen sisältyvät tiedot ole vielä julkisia tai sen vuoksi, että tiedot voidaan niiden julkisuudesta huolimatta luovuttaa vain tietyin edellytyksin. Merkintä ei vaikuttaisi asiakirjan julkisuuteen eikä laajentaisi asiakirjan salassapitoa. Merkintä ei myöskään vaikutuksiltaan rinnastuisi salassapitomerkintään. Viranomaisen harkinnassa olevasta tiedon antamisesta säädettäisiin 9 §:ssä. Kaikkia valmisteluvaiheen asiakirjoja tai niihin sisältyviä tietoja ei myöskään olisi tarkoitus merkitä – ainoastaan ne, jotka täyttävät merkitsemiselle säädetyt edellytykset ja joiden merkitsemiselle katsotaan olevan erityisiä perusteita.

Pykälän *2 momentissa* säilytettäisiin voimassa olevaa lakia vastaava säännös merkinnän poistamisesta. Momentti on lisätty voimassa olevaan lakiin eduskuntakäsittelyssä perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta. Perustuslakivaliokunta korosti harkinnanvaraisen julkisuuden merkitystä valmistelun avoimuuden kannalta. Valiokunta katsoi, että julkisuuden harkinnanvaraisuuden korostaminen erityisellä merkinnällä voisi käytännössä kaventaa erityisesti päätöksenteon valmisteluun kohdistuvaa julkisuutta ja piti tärkeänä säännöstä merkinnän poistamisesta (PeVL 73/2018 vp, s. 7). Merkintä olisi poistettava tai poistaminen merkittävä asiakirjaan, jos merkinnän tekemisen perusteena ollut edellytys lakkaa. Esimerkiksi harkinnanvaraisesti julkisen tiedon tullessa julkiseksi myös harkinnanvaraista antamista ilmaiseva merkintä on poistettava. Merkinnän asianmukaisuus on tarkistettava viimeistään, kun asiakirja tai tietoja asiakirjasta annetaan.

5 LUKU Viranomaisen velvollisuus edistää tiedonsaantia

Luvussa säädettäisiin viranomaisen velvollisuudesta edistää tiedonsaantia. Lain 2 luvussa säädetty julkisuusperiaatetta toteuttava tiedonsaantioikeus toteutuu keskeisesti pyyntöön perustuvan julkisuuden kautta. Julkisuusperiaatteen kannalta merkitystä on kuitenkin myös viranomaisaloitteisella tiedon tuottamisella sekä jakamisella ja viestinnällä. Luku sisältäisi säännökset viranomaisen velvollisuudesta antaa tietoja asioiden valmistelusta, viranomaisen velvollisuudesta tuottaa tietoa, viestinnästä, tiedonsaantioikeuksia tukevasta harkinnanvaraisesta uuden asiakirjan laatimisesta sekä eräiden tietojen saattamisesta yleisesti julkisuuteen.

21 §. *Viranomaisen velvollisuus antaa tietoja asioiden valmistelusta*. Pykälässä säädettäisiin viranomaisen velvollisuudesta antaa tietoja asioiden valmistelusta. Pykälä vastaisi voimassa olevan lain 19 §:ää, mutta siinä otettaisiin huomioon erityisesti tiedon antamisen tapoihin liittyvä kehitys.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Pykälän *1 momenttiin* lisättäisiin voimassa olevaan lakiin nähden velvollisuus pitää tiedot saatavilla yleisessä tietoverkossa. Lisäksi momentti muotoiltaisiin siten, että siinä huomioidaan selkeämmin laissa muutoinkin lähtökohdaksi otettu tiedonsaantioikeuden kohdistuminen asiakirjan sijaan tietoon.

Säännöksen tavoitteena olisi jatkossakin lisätä ja edistää valmistelun julkisuutta. Lain 9 §:ssä säädettäisiin viranomaisen harkinnassa olevasta valmistelujulkisuudesta asiakirjoihin, joissa olevaan tietoon tiedonsaantioikeus ei ole vielä lain 12 §:n mukaisesti alkanut. Harkinnanvaraisesta valmistelujulkisuudesta poiketen tässä pykälässä säädettäisiin velvollisuudesta antaa tiettyjä tietoja valmistelussa olevista yleisen tiedonsaantioikeuden kannalta merkityksellisistä asioista. Voimassa olevan lain säännöstä vastaavasti tiedonantovelvollisuus momentissa poikkeaa perinteisestä asiakirjojen tai tietojen julkisuudesta siten, ettei se perusta välttämättä oikeutta saada kopiota valmisteluasiakirjasta, esimerkiksi valmistelussa olevasta keskeneräisestä säädösluonnoksesta tai sen osista. Sen sijaan säännös velvoittaisi pitämään saatavilla asiakirjoja, joista ilmenevät valmisteltavaan asiaan liittyvät keskeiset tiedot.

Voimassa olevassa laissa säädetään tietojen saatavilla pitämisestä määrittelemättä muotoa, jossa asiakirjat tulisi olla saatavilla. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että momentissa tarkoitetut tiedot tulisi pitää saatavilla yleisessä tietoverkossa. Tiedon jakamista yleisessä tietoverkossa voidaan pitää nykyaikaisessa hallinnossa tehokkaana ja ajanmukaisena. Momentin mukaisen tiedonsaantioikeuden toteuttaminen yleisessä tietoverkossa viranomaisen verkkosivuilla edistäisi avoimempaa hallintoa sekä parantaisi yksilöiden, yhteisöjen ja yritysten tiedonsaantia. Se myös nopeuttaisi tiedonsaantia ja vähentäisi viranomaisten kustannuksia. Momentin johdantokappaleessa on nimenomaisesti todettu, että sen mukaista tiedonantovelvoitetta sovelletaan ainoastaan, jollei salassapitosäännöksistä muuta johdu. Velvollisuutta laatia ja pitää saatavilla valmistelua kuvaavia asiakirjoja ei näin ollen olisi niiltä osin kuin kysymys on salassa pidettävistä tiedoista.

Momentissa säädettäisiin voimassa olevaa lakia vastaavasti velvoite pitää saatavilla asiakirjoja, joista selviää tiedot lainsäädännön valmistelua koskevan työn käynnistämisestä, sitä koskevasta toimeksiannosta, asetetusta määräajasta sekä valmistelusta vastaavasta henkilöstä. Säännöksen sanamuotoa tarkennettaisiin siten, että lainsäädännön uudistamisen sijaan viitattaisiin lainsäädännön valmisteluun. Lainsäädäntö on vaikutuksiltaan merkittävimpiä yhteiskunnan päätöksentekomuotoja. Lainsäädännöllä toteutettavat kansalaisten etuihin ja oikeuksiin vaikuttavat ratkaisut perustuvat arvovalintoihin, joiden demokraattisen päätöksentekotavan tavoitteiden mukaisesti tulisi vastata kansalaisten arvoja. Velvoite koskisi myös Euroopan unionissa valmistelussa olevia asioita. Säännöksen velvoitetta voidaan toteuttaa julkaisemalla kohdassa tarkoitetut tiedot esimerkiksi erilaisten hankesivustojen kautta.

Momentissa säädettäisiin lisäksi voimassa olevaa lakia vastaavasti velvollisuudesta laatia ja pitää saatavilla asiakirjoja, joista selviävät tiedot valmisteilla olevista yleisesti merkittäviä kysymyksiä koskevista suunnitelmista, selvityksistä ja ratkaisuista. Yleisesti merkittäviä ovat lainkohdassa tarkoitetulla tavalla sellaiset suunnitelmat, selvitykset ja ratkaisut, joilla on huomattava vaikutus laajalla alueella tai lukuisten henkilöiden oloihin. Tällaisista esimerkkeinä voi mainita tulonjakoon, sosiaaliturvaan, verotukseen, ympäristöön, yleiseen turvallisuuteen tai työolosuhteisiin olennaisesti vaikuttavat toimet. Osa edellä mainituista hankkeista voi olla sellaisia lainsäädännöllä toteutettavia hankkeita, joista olisi velvollisuus julkaista myös momentissa tarkoitettuja lainsäädännön valmistelua koskevia tietoja. Momentissa tarkoitetut selvitykset ja suunnitelmat voisivat olla myös erilaisia strategioita, joita laaditaan ohjaamaan muun muassa säädösvalmistelua. Myös yksittäistä yhteisöä koskeva selvitys tai ratkaisu voi olla yleisesti merkittävä, jos se herättää laajaa yleistä mielenkiintoa taikka sen välilliset vaikutukset esimerkiksi työllisyyteen tai tulonjakoon on huomattavat. Säännöksessä oleva velvollisuus tietojen saatavilla pitämisestä ei koske hallinto- ja lainkäyttöasioita, joissa kysymys on yksinomaan tietyn yksilön tai yhteisön eduista ja oikeuksista. Päätöksenteon edellytykset näissä asioissa ovat laissa säädettyjä, eikä muilla kuin asianosaisilla ole useimmiten mahdollisuutta vaikuttaa tehtävään ratkaisuun. Yleisesti merkittäviä asioita, kuten ympäristön käyttöä tai sen suojelua koskevia lupa-asioita, koskevat lisäksi erityissäännökset asian vireillä olon kuuluttamisesta sekä asianosaisten ja yleisön kuulemisesta. Esimerkiksi maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) on säädetty vuorovaikutuksesta kaavaa valmisteltaessa ja kaavaehdotuksen asettamisesta julkisesti nähtäville. Hallintolain 41 §:ssä säädetään yleislain tasolla vaikuttamismahdollisuuksien varaamisesta, jos asian ratkaisulla voi olla huomattava vaikutus muiden kuin asianosaisten elinympäristöön, työntekoon tai muihin oloihin.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin viranomaisen velvollisuudesta pyydettäessä antaa sähköisesti tai muulla sopivalla tavalla tietoja 1 momentissa mainittujen asioiden käsittelyvaiheesta, esillä olevista vaihtoehdoista ja niiden vaikutusten arvioinneista sekä asiaan liittyvistä yksilöiden ja yhteisöjen vaikutusmahdollisuuksista. Voimassa olevassa laissa on säädetty tietojen antamisesta suullisesti tai muulla sopivalla tavalla. Säännöstä muutettaisiin siten, että tietoja tulisi antaa sähköisesti tai muulla sopivalla tavalla. Säännöksen lähtökohtana olisi tässä momentissa tarkoitettujen tietojen antaminen sähköisesti esimerkiksi vastaamalla sähköpostitiedusteluun. Säännöksen tarkoituksena on korostaa viranomaisten toiminnan ja suunnittelun avoimuutta sekä mahdollistaa asioiden etenemisen seuranta. Yksilöiden vaikutusmahdollisuuksia koskevana tietona keskeistä olisi antaa esimerkiksi tieto siitä, milloin lainsäädäntöä koskeva esitysluonnos on tarkoitus lähettää lausuntokierrokselle. Säännöksen on tarkoitus mahdollistaa edellä mainittujen tietojen antaminen vapaamuotoisesti. Sähköisen antamisen sijaan tietoja voitaisiin jatkossakin antaa myös suullisesti, jos tämä olisi annettaviin tietoihin nähden sopivampi tapa.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

22 §. *Viranomaisen velvollisuus tuottaa tietoa*. Pykälässä säädettäisiin viranomaisen velvollisuudesta tuottaa tietoa. Voimassa olevan lain 20 §:ssä on säädetty viranomaisen velvollisuudesta tuottaa ja jakaa tietoa. Pykälässä säädettäisiin vastaavista velvoitteista, mutta sääntelyä kehitettäisiin siten, että se vastaisi paremmin muuttunutta tiedonhallintaympäristöä. Pykälän *1 momentissa* ei enää säädettäisi oppaiden, tilastojen ja muiden julkaisujen laatimisesta tarvittaessa. Viranomaisten tiedontuotannon määrä on lisääntynyt ja lisäksi tiedonhallinnan välineet ovat kehittyneet siten, että erityisten julkaisujen tai oppaiden laatimisella ei ole enää vastaavaa merkitystä. Voimassa olevan lain 1 momentissa velvoitetaan viranomaiset myös laatimaan tietoaineistoja palveluistaan, ratkaisukäytännöstään sekä yhteiskuntaoloista ja niiden kehityksestä toimialallaan. Voimassa olevan lain 20 §:n 1 momentin mukaiset velvoitteet erityisten aineistojen laatimisesta korvattaisiin yleisemmin muotoillulla velvoitteella toiminnan avoimuuden edistämisestä ja tietojen tuottamisesta. Viranomaisen harkinnassa olevan uuden asiakirjan laatimisesta säädettäisiin erikseen lain 24 §:ssä. Lisäksi hallintolain 7 §:ssä säädetään palveluperiaatteesta ja palvelun asianmukaisuudesta. Pykälässä on viitattu julkisuuslain tiedottamisvelvollisuutta koskevaan säännökseen. Viittauksen tarkoituksena on ollut korostaa viranomaisen vastuuta tuottaa ja jakaa asioiden hoitamisen ja hallinnon asiakkaiden oikeusaseman kannalta merkityksellistä tietoa toimialallaan osana palveluperiaatetta.

Ehdotetun pykälän *1 momentin* mukaan viranomaisen on edistettävä toimintansa avoimuutta ja tässä tarkoituksessa tuotettava riittävästi tietoja palveluistaan, valmistelussa olevista asioista ja niitä koskevista suunnitelmista, asioiden käsittelystä, tehdyistä päätöksistä ja päätösten vaikutuksista sekä yksilöiden ja yhteisöjen oikeuksista ja velvollisuuksista toimialaansa liittyvissä asioissa. Momentissa velvoitettaisiin viranomaiset edistämään toimintansa avoimuutta. Säännöksen tarkoituksena on tehostaa julkisuusperiaatteen toteutumista korostamalla viranomaisen omaa aktiivisuutta tiedon tuottajana ja jakajana. Kansalaisten, järjestöjen ja yhteisöjen mahdollisuudet valvoa viranomaisten toimintaa ja vaikuttaa päätöksentekoon yleisissä asioissa parantuvat viranomaistoiminnan avoimuuden myötä. Lain 7 §:ssä säädetyn tiedonsaantioikeuden lisäksi viranomaisella olisi velvollisuus tuottaa tietoja, joiden perusteella on mahdollisuus saada yleisempi ja monipuolisempi kuva viranomaisen toiminnasta. Momentin perusteella tietoa voitaisiin antaa julkaisujen, oppaiden tai tilastojen avulla tai esimerkiksi erillisen viranomaisen ratkaisuja sisältävän päätöshakemiston avulla. Tietoja voitaisiin antaa tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Avoimuuden edistämisen kannalta tehokasta on julkaista tietoja yleisessä tietoverkossa.

Tietoja tulisi tuottaa viranomaisen palveluista, valmistelussa olevista asioista ja niitä koskevista suunnitelmista, asioiden käsittelystä, tehdyistä päätöksistä ja päätösten vaikutuksista sekä yksilöiden ja yhteisöjen oikeuksista ja velvollisuuksista viranomaisen toimialaan liittyvissä asioissa. Viranomaisen tulisi pitää huolta, että myös niistä palveluista, joita

viranomainen ei itse tuota, on saatavilla riittävästi tietoja. Tässä laissa säädetty tiedon tuottamista koskeva velvollisuus muodostaisi perustan viranomaisen viestinnälle, josta säädettäisiin tarkemmin 23 §:ssä.

Kuntalain 29 §:ssä ja hyvinvointialueista annetun lain 34 §:ssä on säädetty kuntien ja hyvinvointialueiden viestinnästä. Tässä laissa säädetty tiedon tuottamista koskeva velvoitteiden ala vastaisi pääosin edellä mainituissa laeissa säädettyjen viestintävelvoitteiden alaa. Lisäksi muun muassa kuntalain 108, 109 ja 140 §:ssä ja hyvinvointialueista annetun lain 113, 114 ja 145 §:ssä on viestintään, tiedottamiseen ja tiedoksiantoon liittyviä säännöksiä. Kuntalaissa ja hyvinvointialueista annetussa laissa olevat velvoitteet tulisivat sovellettavaksi erityissääntelynä ensisijaisina kuntien ja hyvinvointialueiden viestinnässä.

Tiedon tuottamisvelvollisuuden tarvetta arvioitaessa olisi otettava huomioon, missä määrin viranomaisen toiminnasta on saatavissa tietoja tässä laissa säädettyjen tiedonsaantioikeuksien avulla. Tietopyyntöihin perustuva julkisuus on riittämätön keino etenkin niillä hallinnonaloilla, joilla yksittäisiä asioita koskevat tiedot ovat toimialan luonteen vuoksi merkittäviltä osin salassa pidettäviä, kuten sosiaalihuoltoa ja sosiaaliturvaa toteutettaessa. Viranomaisella on sitä laajempi velvollisuus tuottaa momentissa tarkoitettuja tietoja, mitä laajemmin viranomaisen toimintaa kuvaavat asiakirjat ovat salassa pidettäviä. Velvollisuutta arvioitaessa voitaisiin ottaa huomioon myös se, kuinka laajasti tietoja on saatavissa jo yleisen tilastotuotannon, kuten tilastokeskuksen ja muiden tilastoja tuottavien viranomaisten julkaisujen perusteella.

Lain lähtökohtana 3 §:n 4 momentin mukaan on, että viranomaisen asiakirjassa olevan henkilötiedon luovuttamisesta yleisessä tietoverkossa jokaisen saataville säädetään aina erikseen. Ehdotettu 22 §:n 1 momentti olisi tarkoitettu mahdollistamaan myös henkilötietojen julkaiseminen yleisessä tietoverkossa osana momentissa tarkoitettuja tietoja, jos se olisi viranomaisen toiminnan avoimuuden edistämisen vuoksi perusteltua. Avoimuuden edistämisen vuoksi perusteltua olisi esimerkiksi julkaista viranomaisen ratkaisukäytäntöä. Säännöksen tarkoituksena ei olisi kuitenkaan mahdollistaa esimerkiksi viranomaisen kaikkien päätösten julkaiseminen yleisessä tietoverkossa, vaan viranomaisen tulisi arvioida, mitkä päätökset ovat tämän momentin mukaisesti avoimuuden toteuttamisen kannalta perusteltua julkaista.

Viranomaisen ratkaisukäytännöstä ei aina ole mahdollista poistaa kaikkia sellaisia tietoja, joiden perusteella voitaisiin varmistaa, ettei asianosainen olisi ainakin joidenkin henkilöiden tunnistettavissa. Tämän vuoksi pykälä mahdollistaisi lähtökohtaisesti henkilötietojen julkaisemisen yleisessä tietoverkossa, kuitenkin 2 momentissa säädetyin rajauksin.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin siitä, että julkaistaessa tietoja yleisessä tietoverkossa viranomaisen tulee huolehtia siitä, että yksityiselämän ja henkilötietojen suoja toteutuu. Saatettaessa momentissa tarkoitettuja viranomaisen tuottamia tietoja yleisessä tietoverkossa jokaisen saataville yksityiselämän ja henkilötietojen suojasta tulisi ensisijaisesti huolehtia siten, että henkilötiedoista poistettaisiin tai korvattaisiin suorat henkilötiedot, eli esimerkiksi tieto asianosaisen nimestä. Selvää kuitenkin olisi, että lainsäädäntöä valmistelemaan asetettujen työryhmien jäsenten, muutoin asian ratkaisusta vastuussa olevien virkamiesten tai kuultavien henkilötietoja voitaisiin julkaista yleisessä tietoverkossa, jos se olisi avoimuuden edistämisen vuoksi tarpeen. Pykälän 1 momentin nojalla suoritettavan henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste olisi yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettu rekisterinpitäjän lakisääteinen velvoite.

23 §. *Viranomaisen viestintä*. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin viranomaisen viestinnästä. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin viranomaisen viestinnän perusteista. Säännös olisi uusi. Voimassa olevan lain nojalla annetussa asetuksessa viranomaisten toiminnan julkisuudesta ja hyvästä tiedonhallintatavasta (1030/1999) on kuitenkin säädetty pitkälti vastaava velvoite koskien valtionhallinnon viranomaisten viestintää. Viranomaisten viestinnän tarkoitusta määrittelevän säännöksen tehtävänä olisi osoittaa, että viestintä on laajempi kokonaisuus kuin tiedotus. Sen mukaan viranomaisen olisi viestinnässään toteutettava avoimuutta sekä tuotettava ja jaettava tietoa, jonka perusteella voidaan muodostaa mahdollisimman totuudenmukainen kuva viranomaisten toiminnasta, vaikuttaa valmisteilla oleviin yleisesti merkittäviin asioihin sekä valvoa omia etujaan ja oikeuksiaan. Viestinnän tehtävänä olisi siten ensinnäkin luoda edellytykset muodostaa kokonaiskuva viranomaisen toiminnasta. Tarkoituksena ei ole, että viranomaiset harjoittavat viestintäänsä tuomalla esiin vain myönteisiä seikkoja, vaan että saatavilla pidetään toimintaa kuvaavia asiakirjoja tai tietoaineistoja ja tiedotetaan niistä niin, että informaation perusteella voidaan luoda totuudenmukainen kokonaiskuva toiminnasta.

Viranomaisten on myös viestinnällään luotava mahdollisuudet vaikuttaa valmisteilla oleviin yleisesti merkittäviin asioihin. Viranomaisilla olisi tämän lain perusteella velvoite antaa tieto siitä, millä tavoin päätösten valmisteluun voi osallistua ja vaikuttaa. Olennaista olisi, että tiedot viranomaistoiminnassa käytettävissä olevista osallistumisen ja vaikuttamisen keinoista olisivat helposti saatavilla, esimerkiksi selkeästi jäsenneltyinä yleisessä tietoverkossa. Hallintolain 41 §:ssä säädetään yksityiskohtaisemmin vaikuttamismahdollisuuksien varaamisesta. Kyseinen säännös velvoittaa viranomaista ilmoittamaan asian vireilläolosta ja vaikuttamismahdollisuuksien käyttämisestä, jos asian ratkaisulla voi olla huomattava vaikutus muiden kuin asianosaisten elinympäristöön, työntekoon tai muihin oloihin. Hallintolain 41 §:n noudattamatta jättäminen voi olla menettelyvirhe, johon voi vedota valituksessa ja saada päätöksen kumotuksi. Säännös liittyy 22 §:n 1 momentissa säädettyyn tiedon tuottamista koskevaan velvoitteeseen. Ehdotetussa 23 §:ssä korostuisi kuitenkin laajemman viestintänäkökulman liittäminen tiedon tuottamisvelvollisuuteen niin, että

osallistumismahdollisuudet myös käytännössä toteutuvat. Säännöksellä ei ole vaikutusta silloin, kun kuulemisvelvoitteista on säädetty erikseen. Lisäksi viestinnän tehtävänä olisi luoda kansalaisille edellytykset valvoa omia etujaan ja oikeuksiaan. Oikeuksien valvonta edellyttää asianmukaista yleistä neuvontaa, kuten tietoa siitä, miten asia saatetaan viranomaisissa vireille.

Voimassa olevan lain 20 §:n 3 momentin säännöstä ei sisällytettäisi uuteen pykälään. Momentissa on säädetty viranomaisen velvollisuudesta huolehtia siitä, että yleisön tiedonsaannin kannalta keskeiset asiakirjat tai niitä koskevat luettelot ovat tarpeen mukaan saatavissa kirjastoissa tai yleisissä tietoverkoissa taikka muilla yleisön helposti käytettävissä olevilla keinoilla. Säännöksen perusteluissa on todettu, että momentin tarkoituksena on korostaa viranomaisen velvollisuutta ottaa huomioon erilaiset tiedon jakamiseen käytettävissä olevat kanavat sekä mahdollisuudet kohdistaa jakelua asioiden luonteen vaatimalla tavalla. Perusteluissa on arvioitu, että yleisten tietoverkkojen merkitys lisääntynee tiedonvälityksessä. Säännös on menettänyt merkitystään, koska erilaiset tiedon jakamiseen käytettävissä olevat kanavat ovat monipuolistuneet ja ovat viranomaisilla aktiivisesti käytössä. Asiakirjatuotannon määrän kasvettua ja tiedonhallinnan kehityttyä asiakirjojen luettelointia koskeva velvoite on niin ikään menettänyt merkityksensä ja toisaalta voisi muodostua kohtuuttomaksi viranomaiselle. Lisäksi tiedonhallintalain 28 §:ssä säädetään tiedonhallintayksikön velvollisuudesta ylläpitää julkisuusperiaatteen toteuttamista varten asiakirjajulkisuuskuvausta sen hallinnoimista tietovarannoista ja asiarekisteristä. Voimassa olevan säännöksen velvoitteet tulevat osin huomioiduksi 21 §:n valmistelujulkisuuden ja toisaalta 23 §:n 1 momentin tiedon tuottamista koskevan velvoitteen kautta.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin siitä, että viranomaisen viestinnän tulee olla asiallista, selkeää ja ymmärrettävää ja että viestinnässä on otettava huomioon eri asiakasryhmien tarpeet. Säännös vastaisi pitkälti hyvinvointialueista annetussa laissa viestinnässä käytettävälle kielelle säädettyjä vaatimuksia ja osin kuntalaissa säädettyjä vaatimuksia. Säännös määrittelee viestinnän tapaa suullisessa ja kirjallisessa viestinnässä. Hyvä viestintämateriaali on selkeää ja vastaanottajan tarpeista lähtevää. Tekstien tulisi olla rakenteeltaan johdonmukaisia ja sisällöltään helposti ymmärrettäviä kokonaisuuksia. Viestinnässä tulisi huomioida myös henkilöt, joilla ikänsä, puutteellisen kielitaidon tai muun erityisvaikeuden vuoksi on vaikeuksia ymmärtää yleiskieltä. Selkokielisen viestinnän lisääminen on keino parantaa viestien ymmärrettävyyttä ja eri henkilöiden yhdenvertaista tiedonsaantia.

Viranomaisen tulisi arvioida, mitkä olisivat ne henkilöryhmät, joiden tarpeet olisi erityisesti otettava huomioon viestinnässä. Näitä voivat olla muun muassa muuta kuin suomea ja ruotsia äidinkielenään puhuvat, lapset ja nuoret, vanhukset, maahanmuuttajat sekä eri tavoin vammaiset, kuten kuulovammaiset. Esimerkiksi vammaisten henkilöiden tiedonsaannin kannalta viestinnän esteettömyys ja saavutettavuus korostuvat. Momentissa säädettäisiin nimenomaisesti siitä, että viestinnässä on käytettävä esteettömiä ja

saavutettavia menetelmiä. Vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen mukaan suurelle yleisölle tarkoitettua tietoa tulisi tarjota vammaisille henkilöille muun muassa sellaista saavutettavaa teknologiaa käyttäen, joka soveltuu eri tavoin vammaisille henkilöille. Digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetussa laissa (306/2019) säädetään digitaalisten palvelujen järjestämisestä yleisölle ja digitaalisten palvelujen saavutettavuudesta. Viranomaisten tiedottamisessa käytettävistä kielistä säädetään yleislakina kielilaissa ja saamen kielilaissa.

Pykälän 2 momentin mukaan viranomaisella olisi lisäksi velvollisuus huolehtia verkkoviestinnässään siitä, että salassa pidettäviä tietoja ei viedä yleiseen tietoverkkoon ja että yksityiselämän ja henkilötietojen suoja viestinnässä toteutuvat. Hyvän tiedonhallintatavan ja hyvän tietojenkäsittelytavan vaatimukset sekä viranomaisten viestintävelvoitteet on pyrittävä sovittamaan yhteen niin, että viranomaisten velvollisuudet viestinnässä ja tiedonsaantioikeuksien edistämisessä toteutetaan vaarantamatta yksityiselämän ja henkilötietojen suojaa.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin asetuksenantovaltuudesta, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset viestinnän suunnittelusta ja järjestämisestä avoimuuden toteuttamiseksi valtionhallinnossa. Voimassa olevan lain 36 §:n nojalla annettu asetus viranomaisten toiminnan julkisuudesta ja hyvästä tiedonhallintatavasta sisältää säännökset valtiohallinnon viestinnän tarkoituksesta, suunnittelusta ja järjestämisestä. Viestinnän suunnittelusta ja järjestämisestä voitaisiin jatkossakin antaa tarkemmat säännökset valtioneuvoston asetuksella. Viestinnän tarkoituksesta säädettäisiin tämän pykälän 1 momentissa.

24 §. *Uuden asiakirjan laatiminen pyynnöstä*. Pykälässä säädettäisiin tietopyynnön perusteella uuden asiakirjan laatimisesta, joka olisi viranomaisen harkinnassa. Pykälä vastaisi tarkoitukseltaan voimassa olevan lain 21 §:ää, mutta sitä ajantasaistettaisiin ja selkeytettäisiin yhteensopivaksi henkilötietojen suojaa ja tiedonhallintaa koskevan yleislainsäädännön kanssa. Samalla pykälän otsikkoa muutettaisiin. Pykälän 1 ja 2 momentit muodostaisivat viranomaiselle oikeuden käsitellä henkilötietoja momenteissa säädettyihin tarkoituksiin. Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste olisi yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitettu yleistä etua koskevan tehtävän suorittaminen tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttäminen.

Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin viranomaiselle mahdollisuus pyynnöstä laatia yhteen tai useampaan asiakirjaansa sisältyvistä tiedoista yhdistelemällä uusi asiakirja, jos asiakirjan luovuttaminen ei ole vastoin sitä, mitä salassapidosta ja henkilötietojen suojasta säädetään.

Säännöksen tarkoituksena on voimassa olevan pykälän tavoin edistää viranomaisen hallussa olevien tietojen hyödyntämistä sellaisissa tilanteissa, joissa tietojen antamiseen ei ole suojeltavien intressien kannalta esteitä.

Säännös mahdollistaisi viranomaiselle harkinnanvaraisesti uuden asiakirjan laatimisen tietopyynnön perusteella. Uuden asiakirjan laatiminen voisi olla tarpeen silloin, jos tietopyyntö kohdistuu esimerkiksi viranomaisen useammassa tietojärjestelmässä tai rekisterissä oleviin asiakirjoihin ja vaatii tietojen yhdistelyä. Viranomaisella ei kuitenkaan julkisuuslain perusteella lähtökohtaisesti ole velvollisuutta laatia tietopyynnön johdosta uutta asiakirjaa (KHO 2022:146 ja KHO 2015-T-3614). Sen sijaan tietopyynnöt, jotka koskevat esimerkiksi useita olemassa olevia asiakirjoja tai ovat monimutkaisia toteuttaa, eivät olisi ehdotetun säännöksen alaan kuuluvia harkinnanvaraisesti toteutettavia tietopyyntöjä, vaan kuuluisivat lähtökohtaisesti voimassa olevan lain tavoin ehdottoman tiedonsaantioikeuden alaan. Ehdottoman tiedonsaantioikeuden alaan kuuluvan tietopyynnön toteuttamisesta on mahdollista kieltäytyä, jos sen toteuttaminen edellyttäisi lain tarkoitus huomioon ottaen ilmeisen kohtuuttomia toimia 16 §:n 5 momentissa tarkoitetulla tavalla. Koska tietopyynnön toteuttaminen tämän pykälän perusteella olisi harkinnanvaraista, menettelyyn ei sovellettaisi 18 §:ssä tarkoitettuja määräaikasäännöksiä. Laillisuusvalvontakäytännössä on kuitenkin katsottu, että vaikka kyse olisi viranomaisen harkintavallan piiriin kuuluvasta tietoaineiston tuottamisesta eivätkä tämän lain määräaikasäännökset soveltuisi, hyvä hallinto kuitenkin edellyttää, että tietoaineiston tuottamista pyytävän yhteydenottoihin vastataan, mahdolliset aineistopyyntöä koskevat epäselvyydet selvitetään ja täydennykset pyydetään sekä asia käsitellään viime kädessä ilman aiheetonta viivytystä (EOAK/3315/2023). Uuden asiakirjan laatimisesta perittävistä maksuista säädetään lain 40 §:n 6 momentissa.

Sääntelystä olisi erotettava viranomaisen asiakirjoina pidettävät niin sanotut potentiaaliset asiakirjat, joiden osalta tiedonsaantioikeus määräytyisi 6 §:n ja 7 §:n mukaisesti. Potentiaalisissa asiakirjoissa olisi kyse lähinnä sellaisista asiakirjoissa olevista merkeistä tai tiedoista, joita viranomainen ei itse välttämättä yhdistele, mutta jotka kuuluisivat samaan käyttötarkoitukseen. Uuden asiakirjan laatimisesta puolestaan olisi kyse silloin, kun viranomainen laatisi yhdistelemällä yhteen tai useampaan asiakirjaansa sisältyvistä eri käyttötarkoitukseen tarkoitetuista tiedoista uuden asiakirjan.

Ehdotetun 22 §:n 1 momentissa säädettäisiin viranomaisen tiedontuottamisvelvollisuudesta. Momentin mukaan viranomaisten olisi tuotettava riittävästi tietoja palveluistaan, tehdyistä päätöksistä ja päätösten vaikutuksista sekä yksilöiden ja yhteisöjen palveluista, valmistelussa olevista asioista ja niitä koskevista suunnitelmista, asioiden käsittelystä, tehdyistä päätöksistä ja päätösten vaikutuksista sekä yksilöiden ja yhteisöjen oikeuksista ja velvollisuuksista viranomaisen toimialaan liittyvissä asioissa. Oikeuskäytännössä on katsottu, että vuosien ajan jatkuneessa harkinnanvaraisen tietopyynnön toteuttamisessa ei

ole enää kysymys viranomaisen harkintavallan piiriin kuuluvasta tietoaineiston tuottamisesta pyynnöstä, vaan viranomaiselle voi toiminnan vakiintumisen myötä syntyä velvollisuus laatia pyydetty asiakirja tiedontuottamisvelvollisuutta koskevan säännöksen perusteella (KHO 2022:146).

Säännös sisältäisi voimassa olevan säännöksen tavoin rajoituksen siitä, että uusi asiakirja voitaisiin laatia, jos sen luovuttaminen tiedon pyytäjälle ei olisi vastoin sitä, mitä salassapidosta ja henkilötietojen suojasta säädetään. Jos laadittava uusi asiakirja olisi esimerkiksi julkinen ja tiedon pyytäjällä olisi henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaan oikeus käsitellä sitä, viranomainen voisi laatia ja luovuttaa pyydetyn asiakirjan. Jotta viranomainen voi varmistua, että tiedon pyytäjällä on oikeus käsitellä pyydettyjä tietoja, viranomaisen olisi osana tietopyynnön toteuttamista koskevaa harkintaa selvitettävä, mihin käyttötarkoitukseen tiedon pyytäjä aikoo käyttää pyytämiään tietoja. Säännös ei estäisi laatimasta salassa pidettävää asiakirjaa, jos tiedon pyytäjällä olisi oikeus salassapitosäännösten estämättä saada asiakirjan sisältämät tiedot.

Säännöksessä luovuttaisiin voimassa olevan säännöksen yksityiskohtaisemmista tietojen luovuttamisen rajoituksista, joita ovat hakuperusteet, tietojen määrä, tietojen laatu ja tietojen käyttötarkoitus. Uutta asiakirjaa ei lähtökohtaisesti voisi laatia, ellei tiedon pyytäjällä olisi salassapitosäännösten ja henkilötietojen suojaa koskevien säännösten perusteella oikeutta saada ja käsitellä laadittavaa asiakirjaa, minkä vuoksi lisärajoituksia ei voida enää pitää tarpeellisina. Säännöksessä luovuttaisiin myös voimassa olevan säännöksen edellytyksestä, että yhdisteltävät tiedot olisi kerättävä eri tietojärjestelmistä tai rekistereistä. Säännöksessä edellytettäisiin ainoastaan, että yhdisteltävät tiedot olisi kerättävä viranomaisen hallussa olevista asiakirjoista riippumatta siitä, ovatko asiakirjat samassa vai eri rekisterissä tai tietojärjestelmässä. Säännöksessä ei myöskään enää käytettäisi tietoaineiston käsitettä eikä edellytettäisi, että uuden viranomaisen asiakirjan olisi oltava tietoaineisto.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin, että asianomaisten viranomaisten luvalla ja 1 momentissa säädetyin edellytyksin uusi asiakirja voidaan laatia myös eri viranomaisten asiakirjoihin sisältyvistä tiedoista.

Momentin sääntely vastaisi voimassa olevan säännöksen tarkoitusta, joka mahdollistaa useamman viranomaisen asiakirjoissa olevien tietojen yhdistämisen. Säännöksen perusteella viranomaiset voisivat sopia sellaisen uuden asiakirjan laatimisesta, joka sisältäisi tietoja useamman kuin yhden viranomaisen asiakirjoista. Kysymys voisi olla esimerkiksi asiakirjasta, joka laadittaisiin tilasto- tai tutkimustarkoituksiin. Uusi asiakirja voitaisiin 1 momenttia vastaavasti laatia pyynnöstä. Käytännössä tällä tarkoitettaisiin viranomaiselle osoitettua tietopyyntöä, jonka perusteella viranomaiset voisivat harkinnanvaraisesti yhteistyössä laatia ja luovuttaa uuden asiakirjan. Tietopyyntö käsiteltäisiin siinä

viranomaisessa, jolle se on osoitettu tai siirretty. Tietopyynnön käsittelevä viranomainen voisi oma-aloitteisesti olla yhteydessä niihin viranomaisiin, joiden asiakirjoista se tarvitsisi tietoja uuden asiakirjan laatimista varten. Uuden asiakirjan luovuttaisi se viranomainen, joka on ottanut käsiteltäväkseen uuden asiakirjan laatimista koskevan tietopyynnön. Lisäksi edellytettäisiin 1 momentin tavoin, että asiakirjan luovuttaminen ei saisi olla vastoin, mitä salassapidosta ja henkilötietojen suojasta säädetään.

Pykälän *3 momentin* mukaan viranomaisen 1 momentin perusteella laadittuun uuteen asiakirjaan sovellettaisiin, mitä tämän lain 7 §:ssä säädetään oikeudesta saada tieto viranomaisen asiakirjasta. Momentti olisi uusi ja siinä säädettäisiin selvyyden vuoksi siitä, että asiakirjan luovuttaminen ei olisi enää harkinnanvaraista, jos viranomainen on jo aikaisemmin laatinut uuden asiakirjan 1 momentin perusteella. Jo aikaisemmin laaditun asiakirjan luovuttamisesta ei voisi myöskään lähtökohtaisesti periä maksua lain 40 §:n 6 momentin mukaisesti, koska asiakirja kuuluisi ehdottoman tiedonsaantioikeuden alaan sen valmistuttua.

25 §. *Eräiden tietojen saattaminen jokaisen saataville*. Pykälä vastaisi sisällöllisesti voimassa olevan lain 8 §:ää, mutta sen otsikkoa muutettaisiin siten, että siinä huomioitaisiin selkeämmin tiedonsaantioikeuden kohdistuminen asiakirjan sijaan asiakirjassa olevaan tietoon. Lisäksi pykälän sanamuotoa yhdenmukaistettaisiin lain muun sääntelyn kanssa siten, että yleisesti julkisuuteen saattamisen sijaan pykälässä tarkoitetut tiedot tulisi saattaa jokaisen saataville. Pykälässä säädettäisiin velvollisuudesta saattaa pääoma- ja rahoitusmarkkinoihin vaikuttava tieto jokaisen saataville. Sen mukaan kansantalouden kehitystä kuvaava tilasto, talouspoliittinen aloite ja toimenpidesuunnitelma tai muu vastaava asiakirja, johon sisältyvillä tiedoilla voi ilmeisesti olla vaikutusta pääoma- ja rahoitusmarkkinoihin, on saatettava jokaisen saataville mahdollisimman pian 12 ja 13 §:ssä tarkoitetun ajankohdan jälkeen.

Säännöksen tarkoituksena on turvata markkinoiden luotettavuutta ja sen edellytyksenä olevaa yhdenvertaista mahdollisuutta saada tietoja markkinoihin vaikuttavista tiedoista. Viranomaistiedolla on merkitystä raha- ja pääomamarkkinoiden toiminnalle, ja markkinat voivat reagoida tiettyihin viranomaisten hallussa olevista asiakirjoista ilmeneviin tietoihin. Tiedon saaminen tällaisista asiakirjoista ennen muita markkinoilla toimivia loukkaisi markkinoiden luotettavuutta.

Tilastotietojen julkaisemista koskeva yleissäännös on tilastolain 11 §:n 4 momentissa, jonka mukaan tilastot on julkistettava mahdollisimman pian niiden valmistumisen jälkeen. Momentin toinen virke sisältää erityissäännöksen niiden tilastojen julkistamisesta, joilla ilmeisesti voi olla vaikutusta pääoma- ja rahoitusmarkkinoilla. Näiden tietojen julkistamiseen sovelletaan säännöksen osoittamalla tavalla tätä lakia. Tässä pykälässä tarkoitettu

säännös olisi puolestaan erityissäännös suhteessa tilastolaissa säädettyyn. Jokainen, jolla olisi hallussaan tällaisia tietoja, olisi lain nojalla velvollinen arvioimaan tietojen vaikutuksen.

Tämän lain 28 §:n 1 momentin 13 kohdassa säädettäisiin jatkossakin salassapitoperusteesta, joka koskee tässä pykälässä tarkoitettuja tietoja ennen kuin tiedot on saatettu pykälässä tarkoitetulla tavalla jokaisen saataville. Virkamiehet ja viranomaisen palveluksessa olevat henkilöt olisivat näin ollen velvollisia pitämään salassa markkinoihin vaikuttavat tiedot ennen niiden saattamista jokaisen saataville. Jokaisen saataville saattaminen merkitsee, että tieto on annettava samanaikaisesti esimerkiksi tiedotustilaisuudessa tai viranomaisen verkkosivustolla julkaistavalla tiedotteella.

6 LUKU Salassapitovelvoitteet

Lakiehdotuksen 6 lukuun sisältyvät säännökset salassapitovelvollisuuden, vaitiolovelvollisuuden ja hyväksikäyttökiellon perusteista ja niiden välisistä suhteista, salassa pidettävistä tiedoista ja salassapitosäännösten soveltamisesta, salassapidon toteuttamisesta sekä salassapitomerkinnän tekemisestä. Säännökset vastaisivat pitkälti voimassa olevan lain sääntelyä. Asiakirjan turvallisuusluokittelusta ja turvallisuusluokkaa koskevan merkinnän tekemisestä säädetään tiedonhallintalaissa.

26 §. *Viranomaisen asiakirjassa olevan tiedon salassapito*. Pykälä sisältäisi perussäännökset viranomaisen asiakirjassa olevien tietojen salassapidon perusteista ja salassapitovelvollisuuden sisällöstä. Pykälä vastaisi pääosin asiallisesti voimassa olevan lain 22 §:ää, mutta sitä osin selkeytettäisiin ja sanamuotoja muutettaisiin vastaamaan muihin säännöksiin ehdotettuja muutoksia. Asiakirjassa olevan tiedon salassapitovelvollisuus sisältää kiellon näyttää tai antaa asiakirjan salaisia tietoja sivulliselle.

Voimassa olevassa laissa salassapidon kohteena on ollut viranomaisen asiakirja, vaikka salassapitoperusteet koskevat lähtökohtaisesti erilaisia tietoja. Lisäksi voimassa olevan lain 10 §:stä on seurannut velvollisuus toteuttaa niin sanottua osajulkisuutta, jolloin asiakirjassa voi olla sekä julkisia että salassa pidettäviä osia. Jatkossa asiakirjasalaisuuden ehdotetaan kohdentuvan nimenomaan viranomaisen asiakirjassa olevaan salassa pidettävään tietoon. Tästä syystä myös pykälän otsikkoa muutettaisiin.

Viranomaisen asiakirjassa oleva tieto olisi *1 momentin* mukaan pidettävä salassa, kun se ehdotetussa tai muussa laissa säädetään salassa pidettäväksi. Tietojen salassapito voisi siten perustua nykytilaa vastaavalla tavalla vain laissa olevaan nimenomaiseen säännökseen. Salassapitosäännökset olisi jatkossakin tarkoitus keskittää tähän lakiin, mutta

salassapidosta voi edelleen olla eräissä tilanteissa säädetty myös erityislaeissa. Salassa pidettävä tieto voi olla myös turvallisuusluokiteltua sen mukaisesti mitä tiedonhallintalain 18 §:ssä säädetään.

Voimassa olevan lain 1 momentin mukaan viranomaisen asiakirja on pidettävä salassa myös, jos viranomainen lain nojalla on määrännyt sen salassa pidettäväksi. Lainkohdassa määräyksellä ei tarkoiteta salassapitosäännöksen tulkintaa, eli sitä, että viranomainen laissa olevan salassapitosäännöksen perusteella toteaa asiakirjan salassa pidettäväksi. Salassapitomääräyksen antamista koskevaa toimivaltaa on käytännössä vain yleisillä tuomioistuimilla ja työtuomioistuimilla, jotka voivat määrätä oikeudenkäyntiasiakirjan salassa pidettäväksi tarpeellisin osin oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain perusteella. Tämän vuoksi säännöksen sanamuotoa ehdotetaan täsmennettäväksi ja selkeytettäväksi siten, että viittaus salassapitomääräyksiin korvattaisiin täsmällisemmällä ilmaisulla tuomioistuimen lain nojalla määräämän oikeudenkäyntiasiakirjan tai siinä olevan tiedon salassapitoon.

Tiedot olisivat nykytilaa vastaavalla tavalla salassa pidettäviä myös silloin, jos niistä on lailla säädetty vaitiolovelvollisuus. Asiakirjaan sisältyvän tiedon salassapitovelvollisuuden määrittely osittain myös vaitiolovelvollisuutta koskevien säännösten avulla johtuu siitä, että salassapitovelvollisuutta ei käytännössä ole säännelty täysin keskitetysti yhdessä laissa, eikä asiakirjasalaisuutta ja vaitiolovelvollisuutta koskevia säännöksiä ole käytännössä aina mahdollista erottaa toisistaan.

Viranomaisten osalta esimerkiksi vankeuslain (767/2005) 12 luvun 11 a §:ssä säädetään erikseen vaitiolovelvollisuudesta, joka koskee virkamiehen velvollisuutta olla paljastamatta vangilta peräisin olevan tai hänelle saapuneen viestin sisällöstä saamaansa tietoa taikka tällaista viestiä koskevaa tunnistamistietoa. Erityislaissa vaitiolovelvollisuus on voitu ulottaa muihinkin kuin viranomaisen palveluksessa oleviin. Esimerkiksi postilain (415/2011) 63 §:ssä on säädetty postiyrityksen palveluksessa olevan vaitiolovelvollisuudesta. Tietosuojalain 35 §:ssä on säädetty vaitiolovelvollisuudesta, joka tietosuojalain soveltamisalan mukaisesti koskee niin yksityisten kuin viranomaisten henkilötietojen käsittelyä. Tietosuojalain 35 §:n mukaan henkilötietojen käsittelyyn liittyviä toimenpiteitä suorittaessa saatuja tietoja toisen henkilön ominaisuuksista, henkilökohtaisista oloista, taloudellisesta asemasta taikka toisen liikesalaisuudesta ei saa oikeudettomasti ilmaista sivulliselle eikä käyttää niitä omaksi tai toisen hyödyksi tai toisen vahingoksi. Kun lain 27 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen palveluksessa oleva samoin kuin luottamustehtävää hoitava ei saa paljastaa viranomaisessa toimiessaan tietoonsa saamaa seikkaa, josta lailla on säädetty vaitiolovelvollisuus, saatetaan sääntelykokonaisuutta tulkita siten, että merkittävä määrä viranomaisen hallussa olevia henkilötietoja olisi vaitiolovelvollisuuden vuoksi salassa pidettäviä. Tietosuojalain 35 §:ssä viitataan kuitenkin tietojen ilmaisemiseen oikeudettomasti. Julkisen tiedon antaminen ei ole tiedon oikeudetonta ilmaisemista.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Siltä osin kuin tietosuojalain 35 §:ssä mainitut tiedot on säädetty tämän lain nojalla salassa pidettäviksi, liittyy henkilötietoihin luonnollisesti tämän lain nojalla säädetty vaitiolovelvollisuus. Mainittu 35 § ei myöskään rajoita yksinomaan henkilökohtaisiin tarkoituksiin suoritettavaa henkilötietojen käsittelyä, joka tapahtuu yleisen tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain soveltamisalan ulkopuolella.

Pykälän *2 momentissa* määriteltäisiin salassapitovelvollisuuden sisältö. Salassa pidettävää tietoa ei saisi näyttää tai antaa sivulliselle. Säännöstä ehdotetaan yksinkertaistettavaksi nykyisestä. Jos tieto on säädetty salassa pidettäväksi, ei sitä saisi lähtökohtaisesti näyttää tai antaa missään muodossa tai minkään apuvälineen avulla, joten voimassa olevan lain viittaukset kopioon, tulosteeseen ja tekniseen käyttöyhteyteen ehdotetaan poistettavaksi säännöksestä. Kielto antaa salassa pidettäviä tietoja sisältäisi myös kiellon antaa pääsy tietoon erilaisilla käyttöyhteyksillä tai käyttöoikeuksien määrittelyllä.

Sivullista ei ole tässä laissa tarkemmin määritelty. Asiakirjassa olevien tietojen sisältö tai asian luonne voi vaikuttaa sivullisaseman määräytymiseen. Sivullisena ei voida pitää sitä, jonka tehtäviin asian käsittely viranomaisessa kuuluu. Salassapitovelvoitteiden kannalta sivullisena voidaan siten pitää lähtökohtaisesti kaikkia muita paitsi viranomaista, jonka asiakirjaa salassapitovelvoite koskee ja asiaa tässä viranomaisessa käsitteleviä henkilöitä. Sivullisia ovat niin toiset viranomaiset kuin yksityiset viranomaisen ulkopuoliset tahot. Myös yhden viranomaisen sisällä yksikkö, osasto tai virkamies saattaa olla salassapidon näkökulmasta sivullisen asemassa. Sivullisaseman syntymisen kannalta olennaista on arvioida missä määrin yksiköiden ja virkamiesten tehtävät ovat erilaisia ja eriytyneitä ja liittyykö tieto henkilön tehtävänä olevan asian tai saman tyyppisen asian käsittelyyn. Esimerkiksi samanlaisia korvauskäsittelyasioita viranomaisessa hoitavien virkamiesten välillä voi olla tarpeen antaa salassa pidettäviä tietoja esimerkiksi yhdenmukaisen ratkaisukäytännön ylläpitämiseksi. Sivullisen määritelmästä on voitu nimenomaisesti säätää erikseen myös erityislaeissa, kuten potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 13 §:ssä.

27 §. *Vaitiolovelvollisuus ja hyväksikäyttökielto*. Pykälässä säädettäisiin vaitiolovelvollisuuden perusteista ja vaitiolovelvollisista sekä hyväksikäyttökiellosta. Pykälä vastaisi voimassa olevan lain 23 §:ää, mutta sen sanamuotoon tehtäisiin joitakin teknisiä selkeytyksiä.

Pykälän *1 momentti* sisältäisi voimassa olevan lain 23 §:n 1 momenttia vastaavan vaitiolovelvollisuutta koskevan perussäännöksen. Vaitiolovelvollisuus merkitsee kieltoa ilmaista asiakirjassa oleva salassa pidettävä tieto. Ilmaiseminen merkitsee paitsi tiedon antamista suullisesti, myös passiivisesti tapahtuvaa tiedon paljastamista ulkopuolisille, kuten salassa pidettäviä tietoja sisältävän asiakirjan jättämistä ulkopuolisten saataville. Vaitiolovelvollisuus olisi nykyistä vastaavalla tavalla asiakirjoissa olevien tietojen salassapitoa laajempaa,

sillä vaitiolovelvollisuus koskee 26 §:n mukaisesta salassapidosta poiketen myös tallentamattomia tietoja. Vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluva tieto voi olla peräisin asiakirjoista tai saatu esimerkiksi suullisesti.

Vaitiolovelvollisuudesta on edelleen säädetty myös itsenäisesti eräissä erityislaeissa, kuten poliisilain 7 luvussa tai esimerkiksi edellä 26 §:n perusteluissa mainituissa laeissa. Vaitiolovelvollisuus voisi jatkossakin perustua myös muussa laissa olevaan erityiseen vaitiolovelvollisuutta koskevaan säännökseen. Tällöin vaitiolovelvollisuuden yksityiskohtainen sisältö ja kattavuus voi määräytyä myös muualla laissa olevien erityisten vaitiolosäännösten mukaan.

Vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvaa tietoa ei saa paljastaa senkään jälkeen, kun toiminta viranomaisessa tai tehtävän hoitaminen viranomaisen lukuun on päättynyt. Vaitiolovelvollisuus siten jatkuu senkin jälkeen, kun palvelussuhde, luottamustehtävän hoito, toimeksiantotehtävän suorittaminen tai viranomaisessa toimiminen on päättynyt. Vaitiolovelvollisuuden lakkaamiseen sovelletaan 38 §:ssä säädettyjä salassapidon lakkaamista koskevia säännöksiä, eli se päättyisi soveltuvin osin samoja sääntöjä noudattaen kuin asiakirjassa olevan tiedon salassapito. Sääntely vastaa näiltä osin voimassa olevaa lakia, mutta momentin sanamuotoa kuitenkin muutettaisiin siten, että siinä huomioitaisiin lain tiedonsaantioikeuden kohdistuminen asiakirjan sijaan viranomaisen asiakirjassa olevaan tietoon.

Vaitiolovelvollisia olisivat pykälän 1 momentin mukaan viranomaisen henkilöstöön kuuluvat virka- tai työsuhteessa olevat henkilöt sekä luottamustehtävää hoitavat. Pykälän *2 momentin* mukaan vaitiolovelvollisuus koskisi myös harjoittelijoita ja muita viranomaisessa tosiasiallisesti toimivia samoin kuin viranomaisen toimeksiannosta toimivia tai toimeksiantotehtävää hoitavan palveluksessa olevia. Vaitiolovelvollisia olisivat säännöksen perusteella esimerkiksi viranomaisessa toimiva toimitusjohtaja ja viranomaisessa siviilipalvelusta suorittavat. Myös vapaaehtoisesti viranomaisessa toimivia koskisi vaitiolovelvollisuus.

Vaitiolovelvollisia olisivat myös lain tai lain nojalla annetun luvan perusteella salassa pidettäviä tietoja saaneet, jollei laista tai luvasta muuta johdu. Tietojen saamisella ”lain nojalla” tarkoitetaan tietojen luovuttamista koskevia erityissäännöksiä, kuten lain 10 §:ssä säädettyä asianosaisen tiedonsaantioikeutta, lain 7 luvun säännöksiä salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta sekä muualla olevia salassa pidettävien tietojen luovuttamista koskevia säännöksiä. Ilmauksella «lain perusteella annettava lupa» viitataan lain 32 ja 36 §:ssä tai erityislaeissa asiasta säädettyyn.

Momentissa säädettäisiin nykytilaa vastaavalla tavalla myös asianosaisen, hänen edustajansa ja avustajansa vaitiolovelvollisuudesta. Ilmaisukiellon piirissä olisivat jatkossakin asianosaisasemassa saadut salassa pidettävät tiedot, jotka koskevat muita kuin

asianosaista itseään. Edustajan ja avustajan velvollisuus pitää salassa päämiehenä olevaa asianosaista koskevat tiedot määräytyy muun lainsäädännön mukaan. Muun kuin viranomaisena toimivan edunvalvojan vaitiolovelvollisuus määräytyy holhoustoimilain (442/1999) 92 §:n mukaan. Asianajajien velvollisuudesta pitää asiakasta koskevat tiedot salassa säädetään asianajajista annetun lain (496/1958) 5 c §:ssä ja luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan vaitiolovelvollisuudesta säädetään luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetun lain (715/2011) 8 §:ssä.

Vaitiolovelvollisuus sekä 3 momentissa säädetty hyväksikäyttökielto koskisivat nykyistä vastaavalla tavalla myös sitä, joka olematta virkamies tai muutoin hallinnossa taikka viranomaisen toimeksiannosta toimiva saa salassapitosäännösten harkintarajojen, eli niin sanottujen vahinkoedellytyslausekkeiden puitteissa ja 29 §:n 2 momentissa tarkoitetun painavan yleisen edun vuoksi tietoja, jotka muutoin ovat yleisöltä salassa pidettäviä. Sääntelyn tarkoituksena on jatkossakin varmistaa, että vaitiolovelvollisuus ulottuu kaikkiin niihin tahoihin, jotka voivat saada salassa pidettäviä tietoja.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin hyväksikäyttökiellosta. Sen mukaan 1 ja 2 momentissa tarkoitettu vaitiolovelvollinen ei saisi käyttää hyödykseen salassa pidettäviä tietoja. Näitä ovat paitsi asiakirjassa olevat salassa pidettävät tiedot myös sellaiset tallentamattomat tiedot, joista on lailla säädetty vaitiolovelvollisuus. Hyväksikäyttökielto koskee kaikkia niitä, jotka lain mukaan ovat salassapitovelvollisia, ja kielto jatkuu palvelussuhteen tai luottamustehtävän päätyttyäkin. Hyväksikäyttökielto koskee sellaistenkin tietojen käyttämistä, joita koskeva salassapitovelvollisuus on säädetty muussa laissa. Salassa pidettävien tietojen käyttäminen omaksi tai toisen hyödyksi on säädetty rangaistavaksi rikoslain 38 luvun 1 §:ssä ja 40 luvun 5 §:ssä.

Momentissa säädettäisiin lisäksi asianosaista koskevasta poikkeuksesta hyväksikäyttökieltoon. Asianosainen, hänen edustajansa tai avustajansa saa käyttää muita kuin asianosaista itseään koskevia tietoja, kun kysymys on sen oikeuden, edun tai velvollisuuden hoitamista koskevasta asiasta, johon asianosaisen tiedonsaantioikeus on perustunut. Säännös merkitsee, että tietoja voi käyttää paitsi samaa asiaa eri muutoksenhakuasteissa käsiteltäessä myös muussa viranomaisessa vireille pantavassa asiassa, jos viimeksi mainitussakin tapauksessa on kysymys saman oikeuden, velvollisuuden tai edun hoitamista koskevasta asiasta. Siten esimerkiksi ulosoton hakija voisi käyttää ulosottoasiassa asianosaisena saamiaan tietoja takaisinsaantia tai konkurssia koskevassa, saman saatavan perintää koskevassa asiassa.

28 §. *Salassa pidettävät tiedot*. Mietinnön valmistelleen työryhmän asettamispäätöksen mukaan sen toimeksiannon ulkopuolelle jää salassapitosäännösten ja niihin liittyvien vahinkoedellytyslausekkeiden systemaattinen sisällöllinen tarkastelu. Näiden mahdollinen uudistaminen jää toteutettavaksi myöhemmin. Näin ollen tässä mietinnössä ei ehdoteta

sisällöllisiä muutoksia voimassa olevan lain 24 §:n 1 momentin salassapitoperusteisiin. Pykälän otsikkoa ja 1 momentin kohtia ehdotetaan kuitenkin muutettavan johdonmukaiseksi muun ehdotetun sääntelyn kanssa siten, että asiakirjojen sijaan momentissa viitattaisiin pääsääntöisesti salassa pidettäviin tietoihin, ellei salassapito voimassa olevassa laissa kohdistu nimenomaan tiettyyn asiakirjaan tai esimerkiksi selvitykseen. Momentin mukaiseen luetteloon ei ehdoteta sisällöllisiä muutoksia ja kohdat vastaisivat pääosin sanamuodoltaan voimassa olevaa lakia. Myös kohtien järjestys säilyisi samana, vaikka numerointi myöhemmin lisättyjen kohtien osalta muuttuisi. Säännöksiä ei perustella tässä mietinnössä uudelleen, vaan alla olevissa kohdittaisissa perusteluissa viitattaisiin hallituksen esityksiin ja tarvittaessa eduskunnan valiokuntien mietintöihin, joissa kyseiset kohdat ja niiden mahdolliset muutokset on perusteltu. Voimassa olevan lain 24 §:n 2 momentin viittaussäännöksestä kuitenkin luovuttaisiin, koska voimassa olevan lain 17 §:n sääntely siirrettäisiin osin uuden lain 1 §:ään ja 29 §:ään.

Momentin *1 kohdan* mukaisesti salassa pidettäviä olisivat tiedot valtioneuvoston ulkopoliittisia asioita käsittelevän valiokunnan asiakirjoissa, jollei valiokunta toisin päätä, sekä ulkoasioita hoitavan ministeriön ja Suomen edustustojen poliittista tilannearviointia koskevat tiedot, poliittisista tai taloudellisista suhteista toisen valtion kanssa käytyjä neuvotteluja koskevat tiedot ja ulkoasiainhallinnon alaan kuuluvien salakirjoitettujen viestien tiedot, jollei asianomainen ministeriö toisin päätä. Kohta vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 24 §:n 1 momentin 1 kohtaa (HE 30/1998 vp, s. 88).

Momentin *2 kohdan* mukaisesti salassa pidettäviä olisivat muut kuin 1 kohdassa tarkoitetut tiedot, jotka koskevat Suomen suhteita toiseen valtioon tai kansainväliseen järjestöön, tiedot, jotka liittyvät kansainvälisessä lainkäyttö- tai tutkintaelimessä tai muussa kansainvälisessä toimielimessä käsiteltävään asiaan, ja tiedot, jotka koskevat Suomen valtion, Suomen kansalaisten, Suomessa oleskelevien henkilöiden tai Suomessa toimivien yhteisöjen suhteita toisen valtion viranomaisiin, henkilöihin tai yhteisöihin, jos tiedon antaminen aiheuttaisi vahinkoa tai haittaa Suomen kansainvälisille suhteille tai edellytyksille toimia kansainvälisessä yhteistyössä. Kohta vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 24 §:n 1 momentin 2 kohtaa (HE 30/1998 vp, s. 88–89).

Momentin *3 kohdan* mukaisesti salassa pidettäviä olisivat poliisille ja muille esitutkintaviranomaisille ja syyttäjälle sekä tarkastus- ja valvontaviranomaisille tehdyt ilmoitukset rikoksesta, esitutkintaa ja syyteharkintaa varten saaduissa ja laadituissa asiakirjoissa olevat tiedot sekä haastehakemuksessa, haasteessa ja siihen annetussa vastauksessa olevat tiedot rikosasiassa, kunnes asia on ollut esillä tuomioistuimen istunnossa taikka kun syyttäjä on päättänyt jättää syytteen nostamatta tai kun asia on jätetty sikseen, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen ei vaaranna rikoksen selvittämistä tai tutkinnan tarkoituksen toteutumista tai ilman painavaa syytä aiheuta asiaan osalliselle vahinkoa tai kärsimystä tai estä tuomioistuinta käyttämästä oikeuttaan määrätä asiakirjojen salassapidosta

oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain mukaan. Kohta vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 24 §:n 1 momentin 3 kohtaa (HE 30/1998 vp, s. 143, HaVM 31/1998 vp, s. 14, HE 286/2010 vp, s. 61).

Momentin *4 kohdan* mukaisesti salassa pidettäviä olisivat tiedot poliisin ja muun esitutkintaviranomaisen rikosten ehkäisemistä tai niiden selvittämistä varten ylläpitämissä rekistereissä ja rikosten ehkäisemistä koskevissa selvityksissä samoin kuin henkilöllisyyden tai matkustusoikeuden todentamista tai varmentamista koskevan hallintoasian käsittelyssä saadut ja otetut henkilön valokuvat ja muut henkilötuntomerkkitiedot sekä henkilölle tai henkilökortille tai matkustusasiakirjalle annetut erityiset tunnisteet. Kohta vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 24 §:n 1 momentin 4 kohtaa (HE 30/1998 vp, s. 90).

Momentin *5 kohdan* mukaisesti salassa pidettäviä olisivat poliisin, Rajavartiolaitoksen, Tullin, vankeinhoitoviranomaisen ja Maahanmuuttoviraston taktisia ja teknisiä menetelmiä ja suunnitelmia koskevat tiedot, jos tiedon antaminen vaarantaisi rikosten ehkäisemistä ja selvittämistä tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden tai rangaistuslaitoksen järjestyksen ylläpitämistä taikka Maahanmuuttoviraston ulkomaalaista koskevan selvityksen luotettavuutta. Kohta vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 24 §:n 1 momentin 5 kohtaa (HE 30/1998 vp, s. 91, HaVM 31/1998 vp, s. 14-15, HE 18/2019 vp, s. 122).

Momentin *6 kohdan* mukaisesti salassa pidettäviä olisivat kanteluasiakirjoissa olevat tiedot ennen asian ratkaisua, jos tiedon antaminen vaikeuttaisi asian selvittämistä tai ilman painavaa syytä olisi omiaan aiheuttamaan vahinkoa tai kärsimystä asiaan osalliselle. Kohta vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 24 §:n 1 momentin 6 kohtaa (HE 30/1998 vp, s. 91, HaVM 31/1998 vp, s. 15).

Momentin *7 kohdan* mukaisesti salassa pidettäviä olisivat henkilöiden, rakennusten, laitosten, rakennelmien sekä tieto- ja viestintäjärjestelmien turvajärjestelyjä koskevat ja niiden toteuttamiseen vaikuttavat tiedot, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen ei vaaranna turvajärjestelyjen tarkoituksen toteutumista. Kohta vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 24 §:n 1 momentin 7 kohtaa (HE 30/1998 vp, s. 91, HaVM 31/1998 vp, s. 15).

Momentin *8 kohdan* mukaisesti salassa pidettäviä olisivat onnettomuuksiin tai poikkeusoloihin varautumista, väestönsuojelua taikka turvallisuustutkintalain (525/2011) mukaista tutkintaa koskevat tiedot, jos tiedon antaminen vahingoittaisi tai vaarantaisi turvallisuutta tai sen kehittämistä, väestönsuojelun toteuttamista tai poikkeusoloihin varautumista, vaarantaisi turvallisuustutkinnan tai sen tarkoituksen toteutumisen, vaarantaisi tiedon saantia tutkintaa varten taikka loukkaisi onnettomuuden, vaaratilanteen tai poikkeuksellisen tapahtuman uhrien oikeuksia tai heidän muistoaan tai läheisiään. Kohta vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 24 §:n 1 momentin 8 kohtaa (HE 30/1998 vp, s. 91, HaVM 31/1998 vp, s. 15, HE 204/2010 vp, s. 62)

Momentin *9 kohdan* mukaisesti salassa pidettäviä olisivat suojelupoliisin ja muiden viranomaisten, valtion turvallisuuden ylläpitämistä koskevissa asiakirjoissa olevat tiedot, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen ei vaaranna valtion turvallisuutta. Kohta vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 24 §:n 1 momentin 9 kohtaa (HE 30/1998 vp, s. 92).

Momentin *10 kohdan* mukaisesti salassa pidettäviä olisivat tiedot, jotka koskevat sotilastiedustelua, puolustusvoimien varustamista, kokoonpanoa, sijoitusta tai käyttöä taikka muuta sotilaallista maanpuolustusta taikka maanpuolustusta palvelevia keksintöjä, rakenteita, laitteita tai järjestelmiä taikka maanpuolustuksen kannalta muutoin merkityksellisiä kohteita taikka puolustusvalmiuteen varautumista, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen ei vahingoita tai vaaranna maanpuolustuksen etua. Kohta vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 24 §:n 1 momentin 10 kohtaa (HE 30/1998 vp, s. 92).

Momentin *11 kohdan* mukaisesti salassa pidettäviä olisivat tiedot raha- ja valuuttapoliittisista päätöksistä, toimenpiteistä tai niiden valmistelusta, tiedot finanssi- ja tulopolitiikan valmistelusta tai finanssi-, tulo-, raha- tai valuuttapoliittisten päätösten tai toimenpiteiden tarpeiden selvittämisestä, jos tiedon antaminen olisi vastoin valtion etua neuvotteluosapuolena tai vaarantaisi päätösten tai toimenpiteiden tarkoituksen toteutumisen tai muutoin merkittävästi vaikeuttaisi finanssi-, tulo-, raha- tai valuuttapolitiikan hoitamista. Kohta vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 24 §:n 1 momentin 11 kohtaa (HE 30/1998 vp, s. 92, HaVM 31/1998 vp, s. 15).

Momentin *12 kohdan* mukaisesti salassa pidettäviä olisivat rahoitusmarkkinoita ja vakuutustoimintaa valvovien sekä rahoitusmarkkinoiden ja vakuutusjärjestelmien toimivuudesta vastaavien viranomaisten laissa säädettyjä tehtäviä varten laaditut selvitykset, joista ilmenee tietoja markkinoiden toimivuudesta, rahoitus-, vakuutus- tai eläkelaitoksista tai niiden asiakkaista, jos tiedon antaminen aiheuttaisi vahinkoa tai haittaa rahoitus- tai vakuutusjärjestelmän luotettavuudelle ja toimivuudelle. Kohta vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 24 §:n 1 momentin 12 kohtaa (HE 30/1998 vp, s. 93, HaVM 31/1998 vp, s. 16-17). Rahoitusmarkkinoita ja vakuutustoimintaa valvovien ja niihin liittyvien järjestelmien toimivuudesta vastaaviin viranomaisiin kuuluvat muun muassa valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, Suomen Pankki, Finanssivalvonta ja Rahoitusvakausvirasto.

Momentin *13 kohdan* mukaisesti salassa pidettäviä olisivat sellaiset kansantalouden kehitystä kuvaavaan tilastoon, talouspoliittiseen aloitteeseen ja toimenpidesuunnitelmaan tai muuhun vastaavaan asiakirjaan sisältyvät tiedot, joilla ilmeisesti voi olla vaikutusta pääoma- ja rahoitusmarkkinoilla, ennen kuin tiedot on saatettu 25 §:ssä tarkoitetulla tavalla jokaisen saataville. Kohta vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 24 §:n 1 momentin 13 kohtaa (HE 30/1998 vp, s. 93, HaVM 31/1998 vp, s. 17).

Momentin *14 kohdan* mukaisesti salassa pidettäviä olisivat tiedot uhanalaisista eläin- tai kasvilajeista tai arvokkaiden luonnonalueiden suojelusta, jos tiedon antaminen vaarantaisi kysymyksessä olevan eläin- tai kasvilajin tai alueen suojelun. Kohta vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 24 §:n 1 momentin 14 kohtaa (HE 30/1998 vp, s. 93).

Momentin *15 kohdan* mukaisesti salassa pidettäviä olisivat ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain (273/2009) nojalla valtiontalouden tarkastusvirastolle annetut tiedot kampanjatileistä, sekä vastaavat muut selvitykset vaalirahoituksesta ja vaalikampanjan kuluista, samoin kuin tiedot viranomaisen tehtäväksi säädetystä tarkastuksesta tai muusta valvontatoimeen liittyvästä seikasta, jos tiedon antaminen vaarantaisi valvonnan tai sen tarkoituksen toteutumisen tai ilman painavaa syytä olisi omiaan aiheuttamaan vahinkoa asiaan osalliselle. Kohta vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 24 §:n 1 momentin 15 kohtaa (HE 30/1998 vp, s. 93-94, HaVM 31/1998 vp, s. 17, HE 13/2009 vp, s. 28–29).

Momentin *16 kohdan* mukaisesti salassa pidettäviä olisivat tilastoviranomaiselle tilastojen laatimista varten annetut tiedot samoin kuin tiedot, jotka on vapaaehtoisesti annettu viranomaiselle tutkimusta tai tilastointia varten. Kohta vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 24 §:n 1 momentin 16 kohtaa (HE 30/1998 vp, s. 94, HE 157/2003 vp, s. 34).

Momentin *17 kohdan* mukaisesti salassa pidettäviä olisivat tiedot, jotka koskevat valtion, hyvinvointialueen, kunnan tai muun julkisyhteisön tai 5 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimijan liikesalaisuutta, samoin kuin tiedot muusta vastaavasta liiketoimintaa koskevasta seikasta, jos tiedon antaminen aiheuttaisi mainituille toimijoille taloudellista vahinkoa tai saattaisi toisen samanlaista tai muutoin kilpailevaa toimintaa harjoittavan julkisyhteisön tai yksityisen parempaan kilpailuasemaan tai heikentäisi julkisyhteisön tai 5 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimijan mahdollisuuksia edullisiin hankintoihin tai sijoitus-, rahoitus- ja velanhoitojärjestelyihin. Kohta vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 24 §:n 1 momentin 17 kohtaa (HE 30/1998 vp, s. 94, HaVM 31/1998 vp, s. 17, HE 49/2018 vp, s. 122, HE 241/2020 vp, s. 1441)

Momentin *18 kohdan* mukaisesti salassa pidettäviä olisivat valtion, hyvinvointialueen, kunnan tai muun julkisyhteisön työmarkkinaosapuolena tai työriidan osapuolena laatimissa tai saamissa asiakirjoissa olevat tiedot, jos tiedon antaminen niistä olisi vastoin julkisyhteisön etua työnantajana, sekä valtion edustajien maataloustukineuvotteluja varten laatimiin tai saamiin asiakirjoihin sisältyvät tiedot, jos tiedon antaminen olisi vastoin valtion etua neuvotteluosapuolena. Kohta vastaa sisällöllisesti voimassa olevan lain 24 §:n 1 momentin 18 kohtaa (HE 30/1998 vp, s. 94-95, HaVM 31/1998 vp, s. 17, HE 241/2020 vp, s. 1441).

Momentin *19 kohdan* mukaisesti salassa pidettäviä olisivat tiedot viranomaisen oikeudenkäynnin osapuolena oikeudenkäyntiin valmistautumista varten laatimissa ja hankkimissa asiakirjoissa, jos tiedon antaminen olisi vastoin julkisyhteisön tai 5 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimijan tai siinä toimivan henkilön etua oikeudenkäynnissä. Kohta vastaa sisällöllisesti voimassa olevan lain 24 §:n 1 momentin 19 kohtaa (HE 30/1998 vp, s. 95).

Momentin *20 kohdan* mukaisesti salassa pidettäviä olisivat tiedot, jotka koskevat yksityistä liikesalaisuutta, samoin kuin sellaiset tiedot muusta vastaavasta yksityisen elinkeinotoimintaa koskevasta seikasta, jos tiedon antaminen aiheuttaisi elinkeinonharjoittajalle taloudellista vahinkoa, ja kysymys ei ole kuluttajien terveyden tai ympäristön terveellisyyden suojaamiseksi tai toiminnasta haittaa kärsivien oikeuksien valvomiseksi merkityksellisistä tiedoista tai elinkeinonharjoittajan velvollisuuksia ja niiden hoitamista koskevista tiedoista. Kohta vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 24 §:n 1 momentin 20 kohtaa (HE 30/1998 vp, s. 95–96, HaVM 31/1998 vp, s. 17; HE 49/2018 vp, s. 123).

Momentin *21 kohdan* mukaisesti salassa pidettäviä olisivat tiedot, jotka koskevat opinnäytetyön tai tieteellisen tutkimuksen suunnitelmaa tai perusaineistoa sekä tiedot teknologisesta tai muusta kehittämistyöstä tai niiden arvioinnista, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen ei aiheuta opinnäytetyön, tutkimuksen tai kehittämistyön suorittamiselle taikka niiden hyödyntämiselle tai sen asianmukaiselle arvioinnille tai tutkijalle taikka tutkimuksen tai kehittämistyön toimeksiantajalle haittaa. Kohta vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 24 §:n 1 momentin 21 kohtaa (HE 30/1998 vp, s. 96, HaVM 31/1998 vp, s. 17).

Momentin *22 kohdan* mukaisesti salassa pidettäviä olisivat pääsy- tai muun kokeen tai testin tiedot, jos tiedon antaminen vaarantaisi kokeen tai testin tarkoituksen toteutumisen tai testin käyttämisen vastaisuudessa. Kohta vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 24 §:n 1 momentin 22 kohtaa (HE 30/1998 vp, s. 96).

Momentin *23 kohdan* mukaisesti salassa pidettäviä olisivat tiedot henkilön vuosituloista tai kokonaisvarallisuudesta taikka tuen tai etuuden perusteena olevista tuloista ja varallisuudesta taikka tiedot jotka muutoin kuvaavat hänen taloudellista asemaansa, sekä ulosottoviranomaisen asiakirjoissa olevat tiedot, jotka ulosottorekisteriin merkittyinä olisivat ulosottokaaren mukaan salassa pidettäviä, sekä tiedot luonnollisesta henkilöstä ulosottovelallisena ja ulosottoselvitys. Kohta vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 24 §:n 1 momentin 23 kohtaa (HE 30/1998 vp, s. 96-97, HaVM 31/1998 vp, s. 17–18; HE 216/2001 vp, s. 215, LaVM 34/2002 vp, s. 18; HE 83/2006 vp, s. 101).

Momentin *24 kohdan* mukaisesti salassa pidettäviä olisivat kansainvälisen suojelun tarvetta, ulkomaalaisen maahantulon edellytyksiä ja maassa oleskeluoikeutta tai niiden perustetta taikka Suomen kansalaisuuden saamista tai menettämistä taikka kansalaisuusaseman määrittämistä koskevissa asiakirjoissa olevat tiedot, jos ei ole ilmeistä, että

tiedon antaminen ei vaaranna asianosaisen tai hänen läheisensä turvallisuutta. Kohta vastaa sisällöllisesti voimassa olevan lain 24 §:n 1 momentin 24 kohtaa (HE 30/1998 vp, s. 97, HE 18/2019 vp, s. 106, HaVM 10/2020, s. 19).

Momentin *25 kohdan* mukaisesti salassa pidettäviä olisivat tiedot sosiaalihuollon asiakkaasta tai työhallinnon henkilöasiakkaasta sekä tämän saamasta etuudesta tai tukitoimesta taikka sosiaalihuollon palvelusta tai työhallinnon henkilöasiakkaan palvelusta sekä tiedot henkilön terveydentilasta tai vammaisuudesta taikka hänen saamastaan terveydenhuollon ja kuntoutuksen palvelusta sekä tiedot henkilön seksuaalisesta käyttäytymisestä ja suuntautumisesta. Kohta vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 24 §:n 1 momentin 25 kohtaa (HE 30/1998 vp, s. 97–98, HE 87/2002 vp, s. 9, TyVM 7/2002 vp, s. 5).

Momentin *26 kohdan* mukaisesti salassa pidettäviä olisivat tiedot rikoksesta epäillyn, asianomistajan tai muun rikosasiaan liittyvän henkilön yksityiselämään liittyvistä arkaluonteisista seikoista samoin kuin tiedot rikoksen uhrista, jos tiedon antaminen loukkaisi rikoksen uhrin oikeuksia tai hänen muistoaan tai läheisiään, jollei tiedon antaminen ole tarpeen viranomaisen tehtävän suorittamiseksi. Kohta vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 24 §:n 1 momentin 26 kohtaa (HE 30/1998 vp, s. 98, HaVM 31/1998 vp, s. 19).

Momentin *27 kohdan* mukaisesti salassa pidettäviä olisivat tiedot rikoksesta syytetylle tehdystä oikeuspsykiatrisesta mielentilatutkimuksesta, nuoresta rikoksesta epäillystä laaditun seuraamusselvityksen tiedot, nuorisorangaistuksen rangaistusajan suunnitelman, yhdyskuntapalvelun, valvontarangaistuksen tai 21 vuotta täytettyään rikoksen tehneen ehdollisen vankeuden valvonnan seuraamusselvityksen tiedot, valvontarangaistuksen edellytysten selvittämisestä, rangaistusajan suunnitelmasta, vapauttamissuunnitelmasta, valvontasuunnitelmasta tai elinkautisvangin vapauttamismenettelyä tai yhdistelmärangaistukseen kuuluvaa valvonta-aikaa varten annetun lausunnon tiedot. Kohta vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 24 §:n 1 momentin 27 kohtaa (HE 30/1998 vp, s. 98–99, HE 12/2006 vp, s. 44, LaVM 25/2006 vp, s. 6, HE 17/2010 vp, s. 53, LaVM 30/2010 vp, s. 18, HE 215/2014 vp, s. 90-91, LaVM 18/2014 vp, s. 7, HE 268/2016 vp, s. 48, HE 120/2018 vp, s. 43).

Momentin *28 kohdan* mukaisesti salassa pidettäviä olisivat hallintoviranomaisella olevat tiedot tuomitusta taikka vangitusta tai muutoin vapautensa menettäneestä henkilöstä, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen ei vaaranna asianomaisen tulevaa toimeentuloa, yhteiskuntaan sopeutumista tai turvallisuutta, ja jos tiedon antamiseen on perusteltu syy; salassa pidettäviä ovat myös rikosrekisteriin, sakkorekisteriin, oikeushallinnon valtakunnalliseen tietovarantoon sekä eläintenpitokieltorekisteriin tallennetut tiedot, todistajansuojeluohjelmia koskevaan rekisteriin tallennetut tiedot ja muut todistajansuojeluohjelmaa koskevat tiedot samoin kuin Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutin tutkimus- ja seurantatarkoituksia varten keräämät tiedot. Kohta vastaa sisällöltään voimassa olevan lain

24 §:n 1 momentin 28 kohtaa (HE 30/1998 vp, s. 99, HaVM 31/1998 vp, s. 19, HE 102/2009 vp, s. 31, HE 97/2010 vp, s. 37–38, HE 184/2012 vp, s. 7, HE 121/2014 vp, s. 11, HE 65/2014 vp, s. 45, HE 110/2020 vp, s. 27).

Momentin *29 kohdan* mukaisesti salassa pidettäviä olisivat tiedot henkilölle suoritetusta psykologisesta testistä tai soveltuvuuskokeesta tai sen tuloksesta taikka asevelvollisen sijoittamista tai työntekijän valintaa tai palkkauksen perustetta varten tehdyistä arvioinneista. Kohta vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 24 §:n 1 momentin 29 kohtaa (HE 30/1998 vp, s. 99).

Momentin *30 kohdan* mukaisesti salassa pidettäviä olisivat tiedot oppilashuollosta ja oppilaan opetuksesta vapauttamisesta, oppilaan ja kokelaan koesuorituksista sekä oppilaitoksen antamissa todistuksissa ja muissa asiakirjoissa olevat oppilaan henkilökohtaisten ominaisuuksien sanallista arviointia koskevat tiedot, samoin kuin tiedot, joista ilmenee ylioppilastutkintolautakunnan määräämien arvostelijoiden arvostelutehtäviä koskeva koulukohtainen työnjako, kunnes on kulunut vuosi kyseisestä tutkintakerrasta. Kohta vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 24 §:n 1 momentin 30 kohtaa (HE 30/1998 vp, s. 99–100).

Momentin *31 kohdan* mukaisesti salassa pidettäviä olisivat tiedot henkilön ilmoittamasta salaisesta puhelinnumerosta tai tiedot matkaviestimen sijaintipaikasta, samoin kuin tiedot henkilön kotikunnasta ja hänen siellä olevasta asuinpaikastaan tai tilapäisestä asuinpaikastaan samoin kuin puhelinnumerosta ja muista yhteystiedoista, jos henkilö on pyytänyt tiedon salassapitoa ja hänellä on perusteltu syy epäillä itsensä tai perheensä terveyden tai turvallisuuden tulevan uhatuksi. Kohta vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 24 §:n 1 momentin 31 kohtaa (HE 30/1998 vp, s. 100, HaVM 31/1998 vp, s. 19, HE 71/2001 vp, s.76).

Momentin *32 kohdan* mukaisesti salassa pidettäviä olisivat anonyymistä todistamisesta päättämiseksi tehdyssä hakemuksessa olevat tiedot ja hakemuksen valmisteluun liittyvien asiakirjojen tiedot ja anonyymin todistajan henkilöllisyyden paljastamista koskevaan asiaan liittyvien asiakirjojen tiedot sekä näitä asioita koskevien oikeudenkäyntiasiakirjojen tiedot, jollei oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 5 luvun 11 d §:stä muuta johdu. Kohta vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 24 §:n 1 momentin 31 a kohtaa (HE 46/2014 vp, s. 158).

Momentin *33 kohdan* mukaisesti salassa pidettäviä olisivat tiedot esitutkintalain 4 luvun 19 §:ssä tarkoitetusta asianomistajan pyynnöstä saada ilmoitus vangin tai tutkintavangin vapauttamisesta ja vankilasta tai muusta säilytystilasta poistumisesta taikka tiedot mainituista ilmoituksista sekä, sen lisäksi mitä 31 kohdassa säädetään yhteystietojen

salassapidosta, edellä mainittuun pyyntöön liittyvät asianomistajan yhteystiedot Rikosseuraamuslaitoksen asiakirjoissa. Kohta vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 24 §:n 1 momentin 31 b kohtaa (HE 66/2015 vp, s. 58).

Momentin *34 kohdan* mukaisesti salassa pidettäviä olisivat tiedot, jotka koskevat Suomessa oleskelevaa ulkomaalaista, jos on perusteltu syy epäillä, että tiedon antaminen vaarantaa asianosaisen tai hänen läheisensä turvallisuuden. Kohta vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 24 §:n 1 momentin 31 c kohtaa (HE 18/2019 vp, s. 109).

Momentin *35 kohdan* mukaisesti salassa pidettäviä olisivat tiedot henkilön poliittisesta vakaumuksesta, henkilön yksityiselämän piirissä esittämistä mielipiteistä, henkilön elintavoista, osallistumisesta yhdistystoimintaan tai vapaa-ajan harrastuksista, perhe-elämästä tai muista niihin verrattavista henkilökohtaisista oloista; tiedot henkilön toimimisesta poliittisessa tai muussa luottamustehtävässä tai henkilön pyrkimisestä sellaiseen tehtävään samoin kuin henkilön osallistumisesta poliittisen puolueen perustamiseen ja rekisteröintiin tai valitsijayhdistyksen perustamiseen vaaleja varten, ovat kuitenkin julkisia. Kohta vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 24 §:n 1 momentin 32 kohtaa (HE 30/1998 vp, s. 100, HaVM 31/1998 vp, s. 19).

Voimassa olevan lain 24 §:n 2 momentissa säädetään siitä, että pykälän 1 momentissa ja muussa laissa säädettyjä asiakirjasalaisuutta koskevia säännöksiä sovellettaessa on otettava huomioon, mitä 17 §:ssä säädetään. Voimassa olevan lain 24 §:n 2 momentin mukaista viittaussäännöstä 17 §:ään ei sisällytettäisi pykälään, koska ehdotetussa laissa ei olisi enää saman sisältöistä vastinetta kyseiselle pykälälle. Voimassa olevan lain 17 §:ssä säädetään tiedonsaantioikeuksien huomioon ottamisesta päätöksenteossa. Kyseisen pykälän sisältö hajautettaisiin eri pykäliin. Pykälän 1 momentin mukainen tulkintaa ohjaava säännös sisältyisi ehdotetun lain 1 §:n 2 momenttiin. Voimassa olevan lain 17 §:n 2 ja 3 momentin säännökset taas sisältyisivät 29 §:ään.

29 §. *Salassapitosäännösten soveltaminen*. Säännöksen tarkoituksena on ohjata salassapitosäännösten tulkintaa. Pykälän *1 momentti* vastaisi voimassa olevan lain 17 §:n 2 momenttia. Säännöksessä kiinnitettäisiin huomiota salassapitosäännösten erilaiseen muotoiluun ja korostettaisiin sitä, että salassapidon ulottuvuus on lain 28 §:ssä ilmaistu erilaisin keinoin. Lain 1 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi, ettei viranomainen saa rajoittaa tietojen saamista asiakirjoistaan ja toiminnastaan ilman laissa säädettyä perustetta eikä enempää kuin suojattavan edun vuoksi on välttämätöntä ottaen huomioon lain tarkoitus ja julkisuusperiaatteen merkitys kansanvaltaisessa oikeusvaltiossa. Lisäksi salassapitosäännöksiä sovellettaessa on otettava huomioon, onko asiakirjan salassapitovelvollisuus riippumaton asiakirjan antamisesta aiheutuvista vaikutuksista (vahinkoedellytyslausekkeeton salassapitosäännös) vai määräytyykö julkisuus asiakirjan antamisesta johtuvien haitallisten vaikutusten perusteella (julkisuusolettamalle perustuva salassapitosäännös) vai

edellyttääkö julkisuus sitä, ettei tiedon antamisesta ilmeisesti aiheudu haitallisia vaikutuksia (salassapito-olettamalle perustuva salassapitosäännös). Vahinkoedellytyslausekkeita on käytetty sen varmistamiseksi, ettei salassapitoa uloteta laajemmalle kuin kulloinenkin tilanne suojattavan edun kannalta välttämättä vaatii. Jos vahinkoedellytyslausekkeessa nimetyt haitalliset vaikutukset eivät toteutuisi tietoa yleisölle annettaessa, olisi tieto julkinen.

Tämän lisäksi on huomattava, että vahinkoedellytyslausekkeen osoittama salassapitoedellytys ei ole samanlainen kaikissa tilanteissa, vaan arviointiin vaikuttaa se, kenelle tietoa annetaan ja missä tilanteessa. Tämä mahdollistaa eräissä tilanteissa tiedon antamisen salassapitosäännöksen vahinkoedellytyslausekkeen rajoissa myös silloin, kun tieto on vahinkoedellytyslausekkeen perusteella yleisöltä salassa pidettävä. Jos yleisöltä salassa pidettävä tieto annetaan vahinkoedellytyslausekkeen rajoissa, se säilyttää kuitenkin luonteensa salassa pidettävänä tietona, ja tiedonsaajaa koskee muun muassa 27 §:ssä säädetty vaitiolovelvollisuus. Kuitenkin viranomaisten välisistä säännönmukaisista salassa pidettävää tietoa koskevista tiedonsaantitarpeista tulee aina säätää erikseen myös niiden tietojen osalta, jotka ovat vahinkoedellytyslausekkeen perusteella salassa pidettäviä.

Sen lisäksi että toiselle viranomaiselle voitaisiin antaa vahinkoedellytyslausekkeen puitteissa yleisöltä salassa pidettävää tietoa, mahdollistaa laki myös tietyin edellytyksin julkisuus- tai salassapito-olettaman puitteissa tiedon antamisen muille kuin viranomaisille ja niissä toimiville. Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin voimassa olevan lain 17 §:n 3 momenttia vastaavalla tavalla siitä, mitä viranomaisen on otettava huomioon, kun se harkitsee tiedon antamista vahinkoedellytyslausekkeen rajoissa hallinnon ulkopuolelle. Säännöstä ehdotetaan selkeytettäväksi sanamuodoltaan.

Säännöksen mukaan yleisöltä salassa pidettäviä tietoja voitaisiin julkisuus- tai salassapito-olettaman sisältävän säännöksen osoittamissa rajoissa antaa muille ennalta määritellyille tiedonsaajille kuin viranomaisille ja niissä toimiville vain, jos tiedon antamiselle on painava yleinen syy. Sekä poliittisessa toiminnassa että hallinnossa hoidettavissa asioissa saattaa tulla esiin tilanteita, joissa tiedon antaminen yleisöltä muutoin salassa pidettävästä tiedosta olisi yleisen edun vuoksi perusteltua ja joissa salassapitosäännös ei estäisi tiedon antamista, jos tiedonsaajalla olisi vaitiolovelvollisuus. Näistä esimerkkeinä voidaan mainita ulkoasiainministeriön antamat tilannekatsaukset oppositiopuolueiden johtajille taikka tiedon antaminen keskeisille etutahoille muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden suhtautumisesta unionissa vireillä olevaan lainsäädäntöhankkeeseen silloin, kun valmistellaan Suomen kannanottoa kyseiseen hankkeeseen. Lisäksi väestönsuojeluasioissa ja poikkeusoloihin varautumista koskevissa asioissa tietoja voi olla tarpeen antaa hallinnon ulkopuolisille.

Maininnalla painavasta yleisestä syystä on tarkoitus ilmaista, että yleisöltä salassa pidettävien tietojen antamiseen muille kuin viranomaisille ja niissä toimiville tulee suhtautua pidättyvästi. ”Painava yleinen syy” ei sinänsä muodosta perustetta salassa pidettävän tiedon luovuttamiselle, vaan kriteerillä on tarkoitus rajoittaa viranomaisen mahdollisuutta antaa tieto hallinnon ulkopuoliselle siitä, mitä se julkisuus- tai salassapito-olettaman sisältävän salassapitosäännöksen harkintarajojen mukaan muuten olisi. Painava yleinen syy voi johtua erilaisista tekijöistä, kuten tarpeesta varmistaa poliittisen järjestelmän toimivuus, muodostaa yhteiset käsitykset kansallisen edun kannalta merkittävissä asioissa tai turvata viranomaisen riittävä tietopohja päätöksenteolle.

Tiedonsaajalla olisi lain 27 §:n 2 momentissa säädetyn perusteella vaitiolovelvollisuus saamistaan tiedoista. Momentissa säädettäisiin nimenomaisesti siitä, että viranomaisen on ilmoitettava tiedonsaajalle tietoihin liittyvästä vaitiolovelvollisuudesta. Kun viranomainen antaa tiedon tässä momentissa tarkoitetulla tavalla ennalta määritetyille tiedonsaajille, tulisi viranomaisen samassa yhteydessä ilmoittaa tietoihin liittyvästä vaitiolovelvollisuudesta, joka seuraa tämän lain 27 §:n 2 momentista.

Säännös ei voisi koskea tietoja ja asiakirjoja, joiden salassapidosta on säädetty julkisuuslain ulkopuolisissa säädöksissä, kuten kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa. Säännös ei voisi tulla sovellettavaksi myöskään sellaisissa tapauksissa, joissa julkisuuslain 28 §:n säännös on rakennettu ehdottoman salassapitovelvollisuuden muotoon, kuten usein on kysymyksen ollessa yksityisyyden suojan vuoksi salassa pidettävistä tiedoista. Lain 33 §:n 3 momentti puolestaan mahdollistaisi myös ehdottoman salassapitoperusteen perusteella salassa pidettävän tiedon antamisen, jos tiedon antaminen on yksittäistapauksessa välttämätöntä erittäin tärkeän yleisen edun vuoksi.

30 §. *Salassapidon toteuttaminen*. Pykälä olisi uusi, ja siinä säädettäisiin salassapidon toteuttamisesta. Pykälän *1 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi salassapidon toteuttamisesta silloin, kun viranomaisen asiakirja sisältää sekä salassa pidettäviä että julkisia tietoja. Asiakirjan osittainen julkisuus voidaan toteuttaa poistamalla tai peittämällä annettavasta asiakirjasta salassa pidettävien tietojen sijaan muita tietoja, kuten luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön yksilöimiseksi tarpeelliset tunnistetiedot. Tästä ei ole voimassa olevassa laissa säännöstä, vaan nykykäytäntö perustuu lain esitöihin (HE 30/1998 vp, s. 65). Julkisuuden toteuttamisen tapaa on arvioitu myös oikeuskäytännössä (KHO 2013:90).

Säännöksen perusteella esimerkiksi yksityiselämän suojan vuoksi salassa pidettävästä asiakirjasta voidaan antaa tieto poistamalla tai korvaamalla symboleilla tunnistetiedot, eli asianosaisen nimi ja muut yksilöimiseksi tarpeelliset tiedot. Säännös koskisi niin yksityiselämän ja henkilötietojen suojan vuoksi kuin esimerkiksi liikesalaisuuden suojan vuoksi salassa pidettävien tietojen salassapidon toteuttamisen tapaa. Ilman tunnistetietojen poistamista tiedottaminen salassa pidettäviä tietoja sisältävistä asioista tai ratkaisuista olisi

vaikeaa. Salassapidon toteuttamisen tapaa arvioitaessa viranomaisen olisi otettava huomioon ehdotetun lain 1 §:n 2 momentissa säädetyt harkintavaltaa ohjaavat säännökset siitä, että viranomainen ei saa rajoittaa tietojen saamista asiakirjoistaan ja toiminnastaan enempää kuin suojattavan edun vuoksi on välttämätöntä ottaen huomioon lain tarkoitus ja julkisuusperiaatteen merkitys kansanvaltaisessa oikeusvaltiossa.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin luovutusrajoituksesta, joka koskisi asiarekisteriin merkittyä asianosaisen tai muun asiaan osallisen yksilöimiseksi tarpeellista tietoa. Momentin mukaan viranomaisen asiarekisteriin merkittyä tietoa ei saisi luovuttaa, jos on ilmeistä, että asiarekisteriin merkitty asianosaisen tai muun asiaan osallisen yksilöimiseksi tarpeellinen tieto muuhun viranomaisen asiakirjaan merkittyjen tietojen kanssa ilmaisee tämän lain 28 §:n 1 momentin 17, 20 tai 23–35 kohdassa salassa pidettäväksi säädetyn tiedon tai henkilön yksityiselämän tai turvallisuuden taikka henkilön tai oikeushenkilön liikesalaisuuden suojaamiseksi muussa laissa salassa pidettäväksi säädetyn tiedon.

Vastaavaa säännöstä ei sisälly voimassa olevaan lakiin. Voimassa olevan lain mukaan se, että asiaan liittyy salassa pidettäviä asiakirjoja, ei ole välttämättä merkinnyt asiarekisterin tunnistetietojen, eli asianosaisen yksilöimiseksi tarpeellisten tietojen salassapitoa. Jos osajulkisuutta toteutetaan tunnistetiedot luovutettavasta asiakirjasta salaamalla, eli asianosaisen nimi ja muut häneen yhdistettävissä olevat tunnistetiedot poistamalla tai peittämällä, on kyseinen tunnistetieto mahdollista kuitenkin saada selville yhdistämällä luovutetusta asiakirjasta saatuja tietoja asiarekisterin tietoihin. Asianosaisen henkilöllisyys on joissakin tapauksissa mahdollista selvittää erillisellä tietopyynnöllä esimerkiksi asiarekisteriin merkityn asiakirjan päivämäärän, asiatunnuksen tai asiakirjan diaarinumeron perusteella. Tämä taas voi johtaa salassa pidettävän tiedon paljastumiseen.

Tiedonhallintalain 25 §:n mukaan tiedonhallintayksikön on ylläpidettävä viranomaisen käsittelyssä olevista ja olleista asioista asiarekisteriä, johon rekisteröidään asiaa, asiankäsittelyä ja asiakirjoja koskevat tiedot. Tiedonhallintalain 26 §:ssä säädetään siitä, mitä tietoja asiarekisteriin on vähintään merkittävä. Asiarekisteriin on rekisteröitävä muun ohella asian vireillepanija ja tarvittaessa muut asianosaiset. Muita asiarekisteriin merkittäviä tietoja ovat lain mukaan muun muassa asian yksilöivä asiatunnus, jonka avulla asiaan liittyvät tiedot yksilöidään, viranomaisen ja toimintaprosessin yksilöivät tiedot sekä asian vireilletuloajankohta, asian käsittelyn tila sekä viranomaisen toimenpiteet ja niissä käsitellyt asiakirjat käsittelyvaiheittain. Saapuneesta asiakirjasta rekisteröidään muun muassa asiakirjan yksilöivä tieto, saapumisajankohta ja saapumistapa ja viranomaisen laatimista asiakirjoista asiakirjan yksilöivän tiedon lisäksi asiakirjan laatija ja laatimisajankohta. Tiedonhallintayksikön on myös huolehdittava siitä, että asiarekisterin tai sen osan julkisista merkinnöistä on mahdollista tuottaa tiedot tiedonsaantia koskevien pyyntöjen yksilöimiseksi.

Viranomaisten toiminnan avoimuuden kannalta keskeistä on asiakirjojen mahdollisimman laaja julkisuus. Osajulkisuuden toteuttaminen tunnistetiedot poistamalla mahdollistaa muun muassa viranomaisten ratkaisukäytännöstä tiedottamisen.

Momentissa tarkoitettu luovutusrajoitus koskisi vain säännöksessä mainittuja yksilöimiseksi tarvittavia asiarekisterin tunnistetietoja, eli lähinnä asianosaisena tai muuna asiaan osallisena olevan luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön nimeä sekä muita sellaisia tietoja, joiden perusteella tämä voidaan tunnistaa. Asianosainen on määritelty lain 10 §:ssä, ja sillä tarkoitetaan hakijaa, valittajaa sekä muuta, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta asia koskee. Asianosaisen asiamiehenä tai avustajana toimivan henkilön nimeä ei voitaisi jättää luovuttamatta tämän säännöksen perusteella. Sen sijaan esimerkiksi alaikäisen edustajana toimivan huoltajan tunnistetiedot voitaisiin säännöksen perusteella jättää luovuttamatta, sillä niiden avulla on mahdollista saada selville asianosaisen henkilöllisyys. Asiarekisteritietojen julkisuus ja salassapito määräytyisi samalla tavalla kuin viranomaisten muidenkin asiakirjojen julkisuus, eli 28 §:n ja erityislakien säännösten mukaisesti. Julkisia olisivat aina esimerkiksi tiedot päätöksen tehneestä viranomaisesta ja asian yksilöidystä laadusta.

Luovutusrajoituksen kohteena voisi olla vain sellaiset tiedot asiarekisterissä, jotka yhdessä muiden asiarekisteriin tai muihin viranomaisen asiakirjaan merkittyjen tietojen kanssa ilmaisevat lain 28 §:n 1 momentin 17, 20 tai 23-35 kohdassa salassa pidettäväksi säädetyn tiedon. Kyseessä olevissa kohdissa on kyse henkilön yksityiselämän tai henkilötietojen suojan tai turvallisuuden taikka liikesalaisuuden tai muun vastaavan elinkeinotoimintaa koskeva seikan suojaamisen vuoksi salassa pidettävistä tiedoista. Luovutusrajoituksen kohteena voisi lisäksi olla muussa laissa henkilön yksityiselämän tai henkilötietojen tai turvallisuuden taikka henkilön tai oikeushenkilön liikesalaisuuden suojaamiseksi salassa pidettäväksi säädetyn tiedon paljastuminen.

Tunnistetiedot voidaan jättää luovuttamatta, jos on ilmeistä, eli kiistatonta ja selvää, että tunnistetieto yhdessä muiden asiarekisteriin merkittyjen tietojen kanssa ilmaisee momentissa tarkoitetun salassa pidettäväksi säädetyn tiedon. Näin ollen kussakin tapauksessa on lähtökohtaisesti erikseen harkittava, seuraako säännöksessä tarkoitettujen tunnistetietojen luovuttamisesta se, että ne muihin tietoihin yhdistettyinä ilmaisevat momenttiin sisältyvässä luettelossa tarkoitetun salassa pidettävän seikan. Tunnistetietojen luovuttamatta jättämistä ei voisi pitää lähtökohtana, vaan luovutusrajoituksen soveltamisen tulisi perustua salassapidon murtumisen ilmeisyyteen, joka arvioitaisiin asian luonteen, viranomaisen tavanomaisen salassapidon toteuttamisen tavan ja käsiteltäviin asiakirjoihin merkittyjen tietojen perusteella.

Luovutusrajoitus tulisi tyypillisesti sovellettavaksi silloin, kun asiarekisterin tunnistetietoa pyydetään siinä vaiheessa, kun asiaa koskevat asiakirjat on aiemmin annettu tietopyynnön perusteella tai julkaistu yleisessä tietoverkossa tunnistetiedot poistamalla tai peittämällä ja myöhemmin tietopyyntö kohdistuu asiarekisterin merkintöihin. Momentissa tarkoitettu salassapidon murtumisen ilmeisyys voisi olla käsillä myös sellaisessa tilanteessa, jossa viranomainen säännönmukaisesti julkaisee ratkaisukäytäntöään yleisessä tietoverkossa tai säännönmukaisesti toteuttaa salassapidon tunnistetiedot poistamalla, ja asiarekisterin tietoja pyydetään ennen kuin tiedonsaantioikeus asiaan liittyviin asiakirjoihin on alkanut. Tällöinkin luovutusrajoituksen soveltaminen asiarekisterin tietoihin olisi mahdollista vain sellaisten asiaryhmien tai asiatyyppien käsittelyn osalta, joihin tiedetään liittyvän tietoja, jotka olisivat momentissa tarkoitettujen salassapitoperusteiden nojalla salassa pidettäviä ja samalla tiedetään, että salassapito asiaan liittyvistä asiakirjoista tullaan toteuttamaan tunnistetiedot poistamalla tai peittämällä.

Asiakirjoihin voi sisältyä myös muiden salassapitoperusteiden perusteella salassa pidettäviä tietoja kuin momentissa mainittujen kohtien. Muilla kuin momentissa mainituilla perusteilla, eli lain 28 §:n 17, 20 ja 23-35 kohtien perusteella salassa pidettävien tietojen osalta, ei asianosaisen tunnistetietoja kuitenkaan voitaisi pitää salassa, vaan asiarekisterin tiedot olisivat niiden osalta julkisia.

Momentti vastaisi osin oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetun lain 5 §:ssä tunnistetietojen salassapidosta säädettyä, mutta salassapidon sijaan asiasta säädettäisiin tapauskohtaisemmin sovellettavaksi tulevana luovutusrajoituksena.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin siitä, että viranomaisen on merkittävä asiakirjasta poistetut tai peitetyt tiedot selkeällä tavalla. Euroopan neuvoston yleissopimus asiakirjojen julkisuudesta edellyttää, että salassa pidettävien tietojen poistaminen asiakirjasta tulee osoittaa selvästi. Tietopohjaisempaan sääntelytapaan siirtymisen vuoksi ehdotetaan selkeyden vuoksi nimenomaisesti laissa säädettäväksi velvollisuus merkitä asiakirjasta poistetut tai peitetyt tiedot selkeällä tavalla. Vaikka tiedonsaantioikeus kohdistuu asiakirjassa oleviin julkisiin tietoihin, asiakirjajulkisuutta toteutetaan lähtökohtaisesti antamalla viranomaisen asiakirja, josta mahdolliset salassa pidettävät tiedot on poistettu. Myös jatkossa julkisuuden toteuttamisen kannalta tiedon pyytäjälle voi olla keskeistä merkitystä sillä, että pyydetyt tiedot saadaan nimenomaan osana asiakirjaa.

31 §. *Salassapitomerkintä*. Pykälä vastaisi osin voimassa olevan lain 25 §:ää, mutta sen sanamuoto muutettaisiin johdonmukaiseksi muun ehdotetun sääntelyn kanssa siten, että asiakirjan sijaan viitattaisiin asiakirjoissa oleviin tietoihin.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Pykälän *1 momentin* mukaan viranomaisen asiakirjaan, jonka viranomainen antaa asianosaiselle ja joka on salassa pidettävä toisen tai yleisen edun vuoksi, on tehtävä merkintä sen salassa pitämisestä. Asianosaiselle olisi annettava tieto hänen salassapitovelvollisuudestaan myös silloin, kun salassa pidettäviä tietoja annetaan suullisesti. Tämän tiedon antaminen on tärkeää sen varmistamiseksi, ettei asianosainen tietämättään riko 27 §:ssä säädettyä vaitiolovelvollisuutta. Asianosainen voi saada suullisesti salassa pidettäviä tietoja esimerkiksi esitutkinnan aikana. Jos salassapito perustuu asianosaisen suojan tarpeeseen, merkintää ei olisi jatkossakaan velvollisuus tehdä. Näin voidaan välttää tarpeettomia merkintöjä, sillä asianosaisella on itsellään oikeus päättää, antaako hän itse itseään koskevia tietoja sivullisille. Säännökset vastaisivat voimassa olevaa lakia.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan siirrettäväksi voimassa olevan lain 25 §:n 2 momentissa oleva säännös, jonka mukaan merkintä voidaan tehdä muuhunkin salassa pidettäviä tietoja sisältävään asiakirjaan, kuin sellaiseen, joka annetaan asianosaiselle, ja jossa on toisen tai yleisen edun vuoksi salassa pidettäviä tietoja. Säännöksen sanamuotoa ehdotetaan samalla selkeyttäväksi nykyisestä. Näissä tilanteissa merkinnän tekeminen jää viranomaisen tapauskohtaiseen harkintaan.

Pykälän *2 momentin* mukaan salassapitoa ilmaisemaan käytettäisiin voimassa olevaa lakia vastaavasti merkintää ”SALASSA PIDETTÄVÄ” ja ruotsiksi ”SEKRETESSBELAGD”. Merkinnästä tulisi edelleen käydä ilmi, miltä osin asiakirja on salassa pidettävä ja mihin salassapito perustuu. Ilmaisu ”miltä osin” viittaa erityisesti tilanteisiin, joissa asiakirjassa voidaan konkreettisesti osoittaa erilliset salassa pidettäviä tietoja sisältävät osat, kuten tietty asiakirjan liite tai kappale tekstissä. Silloin, kun salassapito perustuu säännökseen, jossa on vahinkoedellytyslauseke tai jos salassa pidettäviä ja julkisia osia ei voi erottaa toisistaan, merkintä voitaisiin tehdä kuitenkin niin, että siitä ilmenee vain se säännös, johon salassapito perustuu. Tämä mahdollisuus korostaa salassapitoarvion tilannekohtaisuutta. Salassapitoaika voi vahinkoedellytyslausekkeella suojattujen etujen osalta olla suhteellisen lyhytaikainen, jonka vuoksi niiden asiakirjan osien konkreettinen osoittaminen, jotka ovat salassa pidettäviä, ei aina ole tarkoituksenmukaista. Tällaiset merkinnät saattavat päinvastoin johtaa liian laajaan salassapitoon, koska se, joka käsittelee asiakirjan saamista koskevaa pyyntöä mahdollisesti pitkänkin ajan kuluttua merkinnän tekemisestä voi jättää tilannekohtaisen arvioinnin vähemmälle kuin mitä laissa on tarkoitettu. Lisäksi on mahdollista, että asiakirjasta ei ole mahdollista erottaa julkisia ja salassa pidettäviä osia. Myös näissä tilanteissa merkintä voitaisiin tehdä niin, että siitä ilmenee vain se säännös, johon salassapito perustuu. Salassapitomerkintä ei vaikuta viranomaisen velvollisuuteen arvioida joka kerta erikseen asiakirjan julkisuutta silloin, kun asiakirjasta pyydetään tämän lain nojalla tietoa.

Salassapitomerkinnän ensisijainen tarkoitus on osoittaa asianosaiselle hänelle annetun tiedon luonne ja siitä seuraava lain 27 §:ssä säädetty vaitiolovelvollisuus ja hyväksikäyttökielto. Merkintä on lainkohdassa tarkoitetulla tavalla tehty asiakirjaan silloin, kun se on vaivatta havaittavissa annettavasta asiakirjasta ilman apuvälineitä. Merkintää ei voida tehdä vain asiarekisterin tai asiakirjan metatietoihin sellaisella tavalla, jossa merkintä ei välity esimerkiksi sähköisesti luovutetun asiakirjan mukana asianosaiselle. Tämän vuoksi jatkossakin säädetään, että merkintä on tehtävä annettavaan asiakirjaan. Sen sijaan estettä ei ole sille, että viranomainen käyttää harkintansa mukaan näkyvän merkinnän lisäksi myös metatietomerkintöjä tai toteuttaa näkyvän merkinnän teknisesti metatietojen avulla. Metatietomerkintöjen osalta on kuitenkin otettava huomioon salassapidon tapauskohtaisuus ja se, ettei tällaisten merkintöjen käyttäminen saa vaarantaa tiedon julkisuuden ja salassapidon tapauskohtaista arviointia. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan merkintä voitaisiin tehdä asiakirjaan liitettävään erilliseen asiakirjaan silloin, jos merkintöjen tekeminen asiakirjaan tai merkinnän muuttaminen ei ole teknisesti mahdollista. Merkinnän tekeminen suoraan esimerkiksi erilaisiin kuva- tai äänitallenteisiin voi ilman erillistä liitettä olla vaikeaa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin nykytilaa vastaavalla tavalla myös salassapitomerkinnän poistamista. Salassapitomerkintä ei vaikuta viranomaisen velvollisuuteen arvioida asiakirjan julkisuutta joka kerta erikseen, kun asiakirjasta pyydetään julkisuuslain nojalla tietoa. Kun salassa pidettäväksi merkityn asiakirjan salassapidolle ei joiltakin osin tai kokonaisuudessaan olisi enää perusteita, tulisi salassapitomerkinnän poistamisesta tai muuttamisesta tehdä asianmukainen merkintä asiakirjaan. Jo tehdyn merkinnän asianmukaisuus olisi tarkistettava viimeistään silloin, kun viranomainen antaa asiakirjan.

Pykälän *3 momentissa* ehdotetaan säilytettäväksi voimassa olevan lain 25 §:n 3 momenttia vastaava turvallisuusluokitusmerkintöjä koskeva informatiivinen viittaus. Salassa pidettäviin asiakirjoihin tehtävistä turvallisuusluokkaa koskevista merkinnöistä säädetään tiedonhallintalaissa. Edellä mainitussa laissa säädetään tilanteista, joissa asiakirjaan on velvollisuus tehdä turvallisuusluokkaa koskeva merkintä. Samaan asiakirjaan voisi olla velvollisuus tehdä sekä tiedonhallintalain nojalla turvallisuusluokkaa osoittava merkintä että ehdotetun lain nojalla salassapitoa osoittava merkintä. Viittaus on lainsäädännön systematiikan ymmärrettävyyden vuoksi tarpeen.

7 LUKU Salassapidosta poikkeaminen ja sen lakkaaminen

Luku sisältäisi säännökset yleisistä perusteista salassa pidettävän tiedon antamiselle, tämän lain perusteella annettavista salassa pidettävistä tiedoista, salassa pidettävän tiedon antamisesta arkistoidusta asiakirjasta, viranomaisen luvasta salassa pidettävän tiedon

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

saamiseen, salassa pidettävien tietojen antamisesta ulkomaiselle viranomaiselle ja kansainväliselle toimielimelle samoin kuin salassapidon lakkaamisesta salassapitoajan kuluttua. Säännökset vastaisivat pitkälti voimassa olevaa sääntelyä.

32 §. *Yleiset perusteet salassa pidettävän tiedon antamiseen*. Pykälässä säädettäisiin voimassa olevan lain 26 §:n 1 momenttia vastaavalla tavalla niistä perusteista, joiden mukaan salassa pidettävä tieto voidaan antaa viranomaisen asiakirjasta.

Pykälän *1 momentin 1 kohdan* mukaan salassa pidettävän tiedon saa luovuttaa vain, jos niin lailla erikseen nimenomaisesti säädetään. Tiedonsaantioikeus salassa pidettävään tietoon määräytyisi jatkossakin nykytilaa vastaavalla tavalla pääasiassa erityislainsäädännön mukaisesti. Tietojen luovuttamisesta ei ole mahdollista säätää perustuslain vaatimukset täyttävällä riittävän täsmällisellä ja tarkkarajaisella tavalla kattavasti yleislain säännöksin.

Erityislaissa tulee olla nimenomainen säännös oikeudesta tai velvollisuudesta antaa salassa pidettävä tieto tai säännös oikeudesta saada tällainen tieto. Säännöksestä tulee myös ilmetä tiedon luovutuksen sallittavuus salassapitosäännöksistä riippumatta. Säännöksessä voidaan myös nimetä ne salassapitoperusteet, jotka säännös syrjäyttää. Lisäksi tiedonsaaja ja luovutettava tietosisältö on yksilöitävä perustuslakivaliokunnan vakiintuneen tulkintakäytännön vaatimukset täyttävällä tavalla (esim. PeVL 17/2016 vp).

Myös julkisuuslakiin sisältyy eräitä tiedonluovutusta koskevia säännöksiä. Lain 33§:ssä säädettäisiin eräistä yleisesti sovellettavista perusteista salassa pidettävän tiedon antamiselle. Tietoja voitaisiin antaa 36 §:n nojalla yksittäistapauksissa viranomaisen luvalla ja toiselle viranomaiselle 34 §:n nojalla tietyissä tapauksissa. Lakiehdotuksen 37 §:ssä taas olisivat yleisesti sovellettavat säännökset tietojen antamisesta ulkomaan viranomaiselle ja kansainvälisille toimielimille. Tämän lisäksi salassapitovelvollisuus väistyy kuten nykyisinkin silloin, kun kysymys on asianosaisen tiedonsaantioikeudesta.

Pääsäännön mukaan viranomaisen asiana on ratkaista, ovatko sen asiakirjassa olevat tiedot julkisia vai salassa pidettäviä ja saadaanko asiakirjasta antaa tietoja ulkopuoliselle. Kun salassapitovelvollisuus on säädetty taloudellisen tai muun edun, kuten liikesalaisuuden taikka yksityisyyden suojaamiseksi, voi se, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty, antaa voimassa olevaa lakia vastaavasti suostumuksen asiakirjassa olevan salassa pidettävän tiedon luovuttamiseen. Tästä säädettäisiin pykälän *1 momentin 2 kohdassa*. Suostumuksen antajana voisi olla myös julkisyhteisö, jos salassapitosäännös suojaa esimerkiksi sen taloudellista etua. Jos asiakirjassa on samanaikaisesti myös yksityisen edun vuoksi muita henkilöitä koskevia salassa pidettäviä tietoja, ei julkisyhteisö kuitenkaan voi määrätä niiden salassapidosta poikkeamisesta. Salassa pidettävien tietojen salassapidosta voi siis luopua vain itseään koskevilta osin. Säännös mahdollistaa salassa pidettävien tietojen luovuttamisen, mutta se ei velvoittaisi viranomaista luovuttamaan

salassa pidettäviä tietoja, vaikka se jonka eduksi salassapidosta on säädetty antaisi suostumuksensa. Viranomaiselle jäisi näin ollen harkintavaltaa sen suhteen, milloin tietoja luovutettaisiin suostumukseen perustuen.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin tarkempia edellytyksiä suostumukseen perustuvalle tiedon luovuttamiselle. Se jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty voisi antaa suostumuksen tietojen luovuttamiselle joko tietylle vastaanottajalle tai laajemmin jokaisen saataville. Momentissa säädettäisiin selkeyttävästi siitä, että jos edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu suostumus on annettu tietojen luovuttamiselle vain tietylle vastaanottajalle, viranomaisen on ilmoitettava tiedonsaajalle tietoihin liittyvästä vaitiolovelvollisuudesta. Vaitiolovelvollisuus seuraisi sinänsä ehdotetun lain 27 §:stä, koska suostumus olisi kyseisessä pykälässä tarkoitettu lain perusteella annettu lupa salassa pidettävän tiedon luovuttamiseen. Momentissa säädettäisiin lisäksi, että jos suostumus on annettu tietojen antamiselle jokaisen saataville, tiedonsaajaan ei sovelleta tämän lain mukaista vaitiolovelvollisuutta. Säännös on tarpeen erityisesti sen vuoksi, että olisi selvää, ettei tällaisen tiedonsaajaan sovellettaisi rikoslain mukaista rangaistussääntelyä.

Lisäksi lain 2 momenttiin lisättäisiin voimassa olevaan säännökseen nähden edellytykset momentissa tarkoitetun suostumuksen antamiselle niissä tilanteissa, joissa suostumuksen antaisi luonnollinen henkilö. Suostumuksen edellytyksistä säädettäisiin valtiosääntöisistä syistä ja yleisen tietosuoja-asetuksen näkökulmasta sääntelyssä olisi kyse niin sanotusta suojatoimisääntelystä, eli sitä käytettäisiin luovutusperusteena. Asetuksen näkökulmasta suostumus ei toimisi henkilötietojen käsittelyn perusteena, vaan käsittely perustuisi asetuksen 6 artiklan e alakohtaan, eli yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseen tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseen. Suostumuksesta säätämisen valtiosääntöisiä perusteluja ja ehdotetun sääntelyn suhdetta yleisen tietosuoja-asetuksen sääntelyyn on käsitelty tarkemmin jaksossa 10.3.

Suostumuksesta tulee käydä ilmi, että se on annettu vapaaehtoisesti ja nimenomaisesti sekä tietoisena siitä, mihin tarkoitukseen tietoja voidaan käyttää. Nimenomaisuudella tarkoitettaisiin sitä, että henkilö tietää, että tiedot voidaan luovuttaa tämän lain perusteella suostumuksen laajuuden mukaisesti joko ennalta määrätylle vastaanottajajoukolle tai jokaisen saataville. Suostumuksen voisi milloin tahansa peruuttaa ilmoittamalla siitä viranomaiselle. Suostumus olisi säilytettävä pysyvästi ja siihen olisi merkittävä tieto, mikäli suostumus myöhemmin peruutetaan. Suostumuksen peruuttaminen ei kuitenkaan vaikuta niihin tietojen luovutuksiin, jotka on tehty suostumuksen aikana. Suostumus annettaisiin viranomaiselle, mutta ehdotus ei sisällä jatkossakaan säännöksiä siitä, kenen tehtävänä suostumuksen hankkiminen on.

Jos kyse olisi muun kuin luonnollisen henkilön, eli esimerkiksi julkisyhteisön suojaamiseksi säädetystä salassapidosta poikkeamisesta julkisyhteisön suostumuksen perusteella, ei edellä mainittuja edellytyksiä suostumuksen antamiselle kuitenkaan sovellettaisi. Tällöin suostumus voitaisiin antaa voimassa olevaa lakia vastaavasti vapaamuotoisesti.

Nykytilaa vastaavasti selvänä voidaan pitää, että henkilö voisi antaa suostumuksen tiedon antamiseen asiakirjasta vain, jos hän itse voi saada asiakirjasta tiedon. Sama koskee yhteisöä. Kuten ehdotetuista 10 ja 11 §:stä ilmenee, tieto viranomaisen asiakirjasta voidaan jättää jatkossakin tietyissä laissa säädettävissä tilanteissa antamatta myös sille, jota asiakirjan tieto koskee.

33 §. *Salassa pidettävien tietojen antaminen eräissä tilanteissa*. Pykälän *1 momentti* vastaisi voimassa olevan lain 26 §:n 2 momenttia, ja se oikeuttaisi poikkeamaan taloudellista asemaa ja liikesalaisuutta koskevasta salassapitovelvollisuudesta sekä terveydenhuollon ja sosiaalihuollon asiakassuhdetta sekä saatua etua koskevasta salassapitovelvollisuudesta samoin kuin 28 §:n 1 momentin 35 kohdassa tarkoitetusta henkilön yksityiselämää koskevasta tai sitä vastaavasta muun lain mukaan salassa pidettävästä seikasta. Momentin 1 kohdan mukaan viranomainen voi luovuttaa edellä tarkoitettuja salassa pidettäviä tietoja yksityiselle tai toiselle viranomaiselle niiden laissa säädetyn tiedonantovelvollisuuden toteuttamiseksi. Momentin 2 kohdan mukaan tietoja voidaan luovuttaa tiedot antavan viranomaisen hoidettavaksi kuuluvan korvauksen tai muun vaatimuksen toteuttamiseksi. Momentin muotoilulla on haluttu korostaa sitä, että tiedot voidaan antaa momentissa tarkoitetuissa tapauksissa riippumatta siitä, perustuuko salassapito viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin tai muuhun lakiin. Momentissa tarkoitetut tiedot voidaan antaa, jos tieto on välttämätön momentin 1 ja 2 kohdassa määriteltävien syiden vuoksi. Voimassa olevassa laissa tietojen luovuttamisen kynnys on sidottu tietojen tarpeellisuuteen lainkohdassa mainittujen tarkoitusten kannalta. Koska luovutettavia tietoja ei ole säännöksessä tarkemmin yksilöity, ehdotetaan luovutettavat tiedot rajattavaksi välttämättömiin tietoihin, jotta säännös vastaisi perustuslakivaliokunnan vakiintunutta käytäntöä (esim. PeVL 17/2016 vp, s. 6).

Momentin *1 kohdassa* tarkoitetusta tilanteesta esimerkkinä voidaan mainita kansaneläkelain (568/2007) 86 §:ssä säädetty Kansaneläkelaitoksen tiedonsaantioikeus. Kansaneläkelaitoksella ja kyseisen lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus pyynnöstä saada työkyvyttömyyseläkkeen ratkaisemista varten lääkäriltä tai muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) tarkoitetulta ammattihenkilöltä lausunto ja muut välttämättömät tiedot eläkkeenhakijan potilasasiakirjoista, kuntoutuksesta, terveydentilasta, hoidosta sekä työkyvystä, jollei eläkkeenhakija itse toimita edellä mainittuja tietoja. Jotta Kansaneläkelaitos voi pyytää kyseisiä tietoja, on sen samalla annettava tieto siitä, että kyseinen henkilö on eläkkeenhakija.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Momentin *2 kohdan* mukaan tietoja voidaan luovuttaa tiedot antavan viranomaisen hoidettavaksi kuuluvan korvauksen tai muun vaatimuksen toteuttamiseksi. Vaatimuksella on kohdassa laaja sisältö, ja se tarkoittaa sekä yksityisoikeudellisia että julkisoikeudellisia saatavia ja muita suorituksia. Säännöksen perusteella tietoja annetaan käytännössä lähinnä täytäntöönpanoviranomaisille, tuomioistuimille ja välimiesoikeuksille.

Kohdan mukaan tietoja voitaisiin luovuttaa korvausvaatimuksen selvittämistä ja ratkaisemista varten. Julkisyhteisön korvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslain (412/1974) 3 luvussa. Julkisyhteisö on näiden säännösten mukaisesti vastuussa muun muassa hoitolaitoksessa hoidettavana olevan hoitotyössä aiheuttamasta vahingosta. Julkisyhteisö voi olla korvausvelvollinen tai korvaukseen oikeutettu myös sopimuksen perusteella. Kohdassa tarkoitetun vaatimuksen toteuttamisessa voi olla kysymys myös sopimusoikeudellisista toimista, kuten sopimuksen mitätöinnistä.

Oikeutta antaa salassa pidettäviä tietoja voidaan pitää erityisen tarpeellisena sosiaalihuollon ja terveydenhuollon asiakasmaksujen perinnän sekä etuuksien takaisinperinnän kannalta. Salassapitosäännökset eivät ehdotuksen mukaan estäisi viranomaista antamasta perintää varten tietoja, vaikka se johtaisikin tiedon paljastumiseen esimerkiksi siitä, että henkilö on ollut hoidettavana sairaalassa. Vastaavasti etuuden takaisinperintää koskevan asian käsittelyssä on tarpeen paljastaa tieto myönnetystä etuudesta sekä sellaisista henkilökohtaisista oloista, joista edunsaaja on antanut viranomaiselle virheellistä tietoa.

Pykälän *3 momentti* oikeuttaisi viranomaisen antamaan salassa pidettävän tiedon antamansa virka-aputehtävän suorittamiseksi sekä toimeksiannosta tai muuten lukuunsa suoritettavaa tehtävää varten. Virka-aputehtävästä tulee olla säädetty laissa, jotta tietoja voitaisiin tämän momentin perusteella antaa. Pääsäännön mukaan salassa pidettävien tietojen luovutus on sallittua, jos se on välttämätöntä momentissa tarkoitetun tehtävän suorittamiseksi. Siten esimerkiksi annettaessa asiantuntijalle asiakirjat lausunnon antamista varten, niistä on ensisijaisesti poistettava henkilön tai yhteisön tunnistetiedot, jollei lausunnon antaminen välttämättömästi edellytä tunnistettavuutta. Momentin mukaan olisi kuitenkin sallittua luovuttaa salassa pidettäviä tietoja tehtävää varten, jos salassa pidettävien tietojen poistaminen niiden suuren määrän tai muun niihin verrattavan syyn vuoksi ei ilmeisesti ole tarkoituksenmukaista. Tunnistetiedot voidaan siten jättää poistamatta, jos poistaminen on erityisen hankalaa tai vaikeuttaa asian ymmärtämistä.

Viranomaisen olisi salassa pidettäviä tietoja toimeksiantotehtävää varten luovuttaessaan ennakolta varmistuttava siitä, että tietojen salassapidosta ja suojaamisesta huolehditaan asianmukaisesti. Käytännössä toimeksianto on suositeltavaa tehdä kirjallisesti.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Pykälän *4 momentti* olisi uusi, ja se mahdollistaisi salassa pidettävän tiedon antamisen yksittäistapauksessa ehdottomasti salassa pidettävistä tiedoista eli sellaisista tiedoista, joiden salassapito ei riipu jonkin vahinkoedellytyksen täyttymisestä. Tietojen antamisen tulisi olla välttämätöntä erittäin tärkeän yleisen edun, kuten valtion turvallisuuden ylläpitämisen, vakavien kriisien vaikutusten estämisen tai laajan ympäristövahingon estämisen vuoksi. Salassa pidettävän tiedon luovuttamisesta viranomaisten välillä on säädetty sekä voimassa olevassa laissa että lukuisissa erityislaeissa. Näillä säännöksillä on pyritty turvamaan salassa pidettävään tietoon kohdistuvat säännönmukaiset, hyväksyttävät ja oikeasuhteiset tiedontarpeet. Lisäksi tietoja voidaan yksittäistapauksessa luovuttaa 36 §:ssä säädetyn lupamenettelyn avulla tieteellistä tutkimusta, tilastointia taikka viranomaisen suunnittelu- tai selvitystyötä varten. Sen sijaan muissa tilanteissa viranomainen ei voi luovuttaa ehdottomasti salassa pidettäviä tietoja miltään osin sellaisissakaan tapauksissa, joihin liittyy hyvin suuri intressi tiedon saamiseen.

Tämän vuoksi lain sääntelyä ehdotetaan joustavoitettavaksi siten, että se mahdollistaisi myös salassa pidettävän tiedon antamisen poikkeuksellisesti yksittäistapauksessa. Salassapidon suojaamien intressien turvaamisen vuoksi tietojen antamisen tulisi kuitenkin olla välttämätöntä erittäin tärkeän yleisen edun vuoksi, eli kynnys antaa tietoja asettuisi korkealle. Ehdotettu laki edellyttäisi jatkossakin erikseen säätämistä tiedonluovutuksista tilanteissa, joissa tiedonsaantitarve on säännönmukainen. Salassa pidettävän tiedon saaja on lain 27 §:n perusteella vaitiolovelvollinen saamastaan tiedosta, jos tieto annetaan vain tietyille tahoille ja se olisi muutoin yleisöltä salassa pidettävä. Momentissa säädettäisiin nimenomaisesti siitä, että viranomaisen on ilmoitettava tiedonsaajalle tietoihin liittyvästä vaitiolovelvollisuudesta, silloin kun tieto annetaan ainoastaan tietyille vastaanottajille. Vaitiolovelvollisuus seuraa tämän lain 27 §:n 2 momentista.

Säännös mahdollistaisi tiedon antamisen välttämättömistä syistä myös yleisöjulkisena jokaisen saataville. Ympäristötietodirektiivissä säännellään ympäristötietojen saatavuutta siten, että direktiivissä tarkoitettuihin salassapitoperusteisiin liittyy punnintasäännös, jonka mukaan kussakin yksittäistapauksessa tiedon ilmaisemiseen liittyvää yleistä etua olisi verrattava epäämisellä saavutettaviin etuihin. Lisäksi jäsenvaltiot eivät voi tiettyjen salassapitoperusteiden osalta säätää, että pyyntö voidaan evätä, jos pyyntö liittyy ympäristöön joutuneita päästöjä koskeviin tietoihin. Salassa pidettävien tietojen antaminen jokaisen saataville voisi liittyä esimerkiksi tällaiseen kyseisessä direktiivissä tarkoitettuun tilanteeseen.

Koska tiedot voitaisiin antaa myös laajasti jokaisen saataville, momentissa todettaisiin selventävästi, että jos säännöksen perusteella annettaisiin salassa pidettävä tieto laajasti yleisöjulkiseksi erittäin tärkeän yleisen edun vuoksi, ei tiedonsaajaan sovellettaisi tämän lain mukaista vaitiolovelvollisuutta, josta säädetään lain 27 §:ssä. Säännös on tarpeen

erityisesti sen vuoksi, että olisi selvää, ettei tällaisen tiedon saajaan sovellettaisi rikoslain mukaista rangaistussääntelyä. Tieto voitaisiin saattaa laajasti yleisöjulkiseksi esimerkiksi viranomaisen tiedotteella.

34 §. *Salassa pidettävien tietojen antaminen toiselle viranomaiselle eräissä tilanteissa*. Pykälässä säädettäisiin viranomaisen oikeudesta antaa toiselle viranomaiselle tietoja salassa pidettävästä asiakirjasta eräissä tilanteissa. Ehdotettu sääntely salassapidosta ja tietojen luovutuksesta salassapidon estämättä perustuu viranomaisten erillisyyden periaatteelle. Viranomaiset ovat lakia sovellettaessa toisiinsa nähden itsenäisiä. Voimassa olevan lain 29 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdissa on säädetty lain 26 §:n 1 momentin kanssa päällekkäisesti viranomaisen oikeudesta antaa toiselle viranomaiselle tieto salassa pidettävästä asiakirjasta, jos tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saamiseen on laissa erikseen nimenomaisesti säädetty tai jos se, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty, antaa siihen suostumuksensa. Säännöksestä poistettaisiin päällekkäisyyttä siten, että pykälän 1 momentin johdantolauseessa vain viitattaisiin 32§:n 1 momentin mukaisiin edellytyksiin. Muutos on selkeyttävä.

Viittaus erikseen säätämiseen lain 32 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoittaa myös sitä, että toiselle viranomaiselle voidaan antaa salassa pidettävä tieto tämän lain 33-34 §:n ja 36 §:n perusteella. Edellä mainituissa pykälissä on säädetty viranomaisen oikeudesta antaa salassa pidettävä tieto tietyin edellytyksin.

Ensimmäisen momentin *1 kohdassa* säädettäisiin voimassa olevaa lakia vastaavasti siitä, että salassa pidettävä tieto asiakirjasta voidaan antaa, jos tieto tai asiakirja on tarpeen ennakkotietoa, ennakkoratkaisua tai viranomaisen päätöksestä tehtyä muutoksenhakua taikka toimenpiteestä tehdyn kantelun tai alistusasian taikka kansainväliselle lainkäyttö- tai tutkintaelimelle tehdyn valituksen käsittelemiseksi. Säännöksen tarkoituksena on turvata ennakkotiedon ja ennakkoratkaisun antamisen, muutoksenhaun, kantelun ja alistusasian asianmukainen käsittely. Säännöksellä pyritään turvaamaan se, että asioita käsittelevillä viranomaisilla on sama tietopohja päätöksensä tekemiseen kuin sitä ensiasteena käsittelevällä viranomaisella. Muutoksenhaulla tarkoitetaan paitsi oikaisuvaatimusta ja valitusta myös ylimääräisiä muutoksenhakukeinoja. Kantelulla tarkoitetaan hallintokantelua ylemmälle viranomaiselle tai valtioneuvoston oikeuskanslerille taikka eduskunnan oikeusasiamiehelle. Myös kansainvälisessä lainkäyttö- ja tutkintaelimessä tehdyn valituksen käsittelemiseksi voitaisiin antaa salassa pidettäviä tietoja. Muun muassa ihmisoikeussopimusten mukaisten yksilövalitusasioiden käsittely edellyttää asiakirjojen luovuttamista paitsi asiaa käsitteleville kansainvälisille toimielimille myös ulkoasiainministeriölle ja asian käsittelyyn kotimaassa osallistuville viranomaisille.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Momentin *2 kohdan* mukaan viranomainen voi antaa toiselle viranomaiselle salassa pidettävän tiedon asiakirjastaan, joka on välttämätön viranomaiseen kohdistuvan yksittäisen valvonta- tai tarkastustehtävän suorittamiseksi. Kohtaa muutettaisiin suhteessa voimassa olevan lain säännökseen siten, että tarpeellisten tietojen sijaan luovuttaa voitaisiin vain valvonta- tai tarkastustehtävän suorittamisen kannalta välttämättömiä tietoja. Sääntely vastaisi näin paremmin tiedonluovutussäännösten muotoiluille asetettuja valtiosääntöisiä reunaehtoja. Tarkoituksena ei ole, että viranomainen voisi säännöksen nojalla saada valvonnan tai tarkastuksen kohteena olevalta viranomaiselta yleisesti kaikki tietynlaiset tiedot. Tiedon saamisen tulee olla välttämätöntä kulloinkin kysymyksessä olevan yksittäisen valvonta- tai tarkastustehtävän suorittamiseksi.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin voimassa olevaa lakia vastaavasti viranomainen oikeudesta antaa toiselle viranomaiselle tiedon sellaisista osoite- ja muista yhteystiedoista, jotka 28 §:n 1 momentin 31 kohdan mukaan on pidettävä salassa. Vaikka tietojen antamiselle ei ole säädetty erityisiä edellytyksiä, tulisi yhteystiedon luovuttaminen olla tarpeen viranomaisen lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi tai oikeasuhtaista viranomaisen toiminnassa yleisen edun mukaisen tehtävän suorittamiseksi siten kuin tietosuojalain 4 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetään. Laissa väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista (661/2009) säädetään väestötietojärjestelmään talletettavasta turvakiellosta. Lain 36 §:n 1 momentin mukaan väestötietojärjestelmään voidaan hakemuksesta tallettaa turvakielto, jos henkilöllä on perusteltu ja ilmeinen syy epäillä itsensä tai perheensä terveyden tai turvallisuuden tulevan uhatuksi. Kyseinen säännös on sen perustelujen mukaan erityissäännös suhteessa tämän lain 28 §:ssä säädettyyn salassapitoperusteeseen (HE 89/2008, s. 100). Lain 37 §:n 1 momentin mukaan viranomainen, jolle väestötietojärjestelmästä on luovutettu turvakiellon kohteena olevia tietoja, ei saa luovuttaa tietoja edelleen eikä antaa niitä sivullisen nähtäväksi tai käsiteltäväksi, jollei laissa toisin säädetä. Koska edellä mainittu turvakieltoa koskeva säännös muodostaa erityissäännöksen suhteessa tässä laissa säädettyyn salassapitoperusteeseen, viranomainen ei voisi pelkästään tämän momentin nojalla luovuttaa turvakiellon alaisia tietoja toiselle viranomaiselle, jos turvakielto on annettu väestötietojärjestelmään ja viranomainen saa turvakiellosta tiedon väestötietojärjestelmästä.

35 §. *Salassa pidettävien tietojen antaminen arkistoidusta asiakirjasta*. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin salassa pidettävien tietojen antamisesta Kansallisarkistoon arkistoidusta viranomaisen asiakirjasta tutkimusta tai muuta hyväksyttävää tarkoitusta varten. Pykälä vastaisi pääosin sisällöltään voimassa olevan lain 27 §:ää, mutta siihen tehtäisiin joitakin täsmennyksiä. Arkistolain (831/1994) uudistaminen on käynnissä. Jatkovalmistelussa on syytä vielä arvioida sääntelyn tarvetta ja suhdetta mahdollisiin arkistolain muutoksiin nähden.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Säännöstä muutettaisiin siten, että voimassa olevassa laissa tarkoitettu muu hyväksyttävä syy määriteltäisiin laissa tarkemmin. Jatkossa mahdollisuus luovuttaa salassa pidettäviä tietoja olisi tutkimuksen ohella etujen, oikeuksien ja velvollisuuksien tai oikeusturvan toteuttamista varten. Pykälässä säilytettäisiin harkintavaltaa ohjaava säännös siitä, että tietojen antamista harkittaessa on huolehdittava siitä, että tieteellisen tutkimuksen vapaus turvataan. Säännöksessä säilytettäisiin mahdollisuus siihen, että asiakirjan Kansallisarkistoon siirtänyt viranomainen voi päättää Kansallisarkistossa säilytettävien asiakirjojen sisältämien salassa pidettävien tietojen antamisesta myös siirron jälkeen. Voimassa olevan lain säännöksen perusteella osa viranomaisista on pidättänyt salassa pidettävien asiakirjojen luovuttamista koskevan päätösvallan itsellään myös Kansallisarkistoon siirtämisen jälkeen. Asiakirjan Kansallisarkistoon siirtänyt viranomainen soveltaa salassapitoa koskevaa ratkaisua tehdessään tässä tai muussa laissa säädettyjä salassapitoperusteita. Jos päätösvaltaa ei ole pidätetty, Kansallisarkisto päättää asiakirjojen antamisesta, ellei se siirrä pyyntöä lain 17 §:n perusteella asiakirjan arkistoon siirtäneelle viranomaiselle.

Voimassa olevan lain 2 momentin mukaan asiakirjan saaneen on annettava sitoumus siitä, ettei hän käytä asiakirjaa sen henkilön vahingoksi tai halventamiseksi, jota asiakirja koskee, tai hänen läheisensä vahingoksi tai halventamiseksi taikka muiden salassapitovelvollisuuden suojaamien etujen loukkaamiseksi. Pykälän *2 momenttia* muutettaisiin siten, että asiakirjan saaneen kirjallisen sitoumuksen sijaan laissa säädettäisiin, että tämän pykälän nojalla luovutettujen tietojen saaja ei saa käyttää tietoa edellä mainittuihin tarkoituksiin. Kirjallisen sitoumuksen sijaan asiasta olisi perusteltua säätää laissa. Viranomainen voisi tarvittaessa informoida tiedonsaajaa edellä mainitusta velvoitteesta tiedot antaessaan.

36 §. *Salassa pidettävien tietojen antaminen tieteellistä tutkimusta, tilastointia taikka viranomaisen suunnittelu- tai selvitystyötä varten*. Pykälä sisältäisi säännökset salassapidosta poikkeamisesta viranomaisen luvalla. Pykälä vastaisi pääosin voimassa olevan lain 28 §:ää.

Pykälän *1 momenttiin* ei ehdoteta asiallisia muutoksia. Momentin sanamuoto ja pykälän otsikko muutettaisiin johdonmukaiseksi muun ehdotetun sääntelyn kanssa siten, että asiakirjan sijaan momentissa viitattaisiin tietoihin. Lupa voidaan myöntää salassa pidettävien tietojen saamiseen tieteellistä tutkimusta ja tilastointia sekä viranomaisen suunnittelu- ja selvitystyötä varten. Lisäksi on oltava ilmeistä, ettei tiedon antaminen loukkaa niitä etuja, joiden suojaksi salassapitovelvollisuus on säädetty. Lupaharkinta on kaksijakoinen siten, että se sisältää osaksi oikeusharkintaa ja osaksi tarkoituksenmukaisuusharkintaa. Kysymys siitä, onko ilmeistä, ettei tiedon antaminen loukkaa niitä etuja, joiden suojaksi salassapitovelvollisuus on säädetty, on ratkaistava oikeudellisella harkinnalla. Oikeudellisiin edellytyksiin kuuluu myös sen selvittäminen, onko kysymys tieteellisestä tutkimuksesta tai onko käyttötarkoitus tilastollinen. Oikeuskäytännössä on arvioitu tutkimuksen tieteellisyyden edellytyksen täyttymistä (KHO 2013:181) ja annettu erityistä painoarvoa

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

tutkimussuunnitelman asianmukaisuudelle (KHO 6.6.2007 T 1552 ja KHO 5.12.2017 T 6311). Oikeudelliset edellytykset puuttuvat myös esimerkiksi silloin, kun hakijan kykyä suojata saamansa tiedot voidaan perustellusti epäillä. Viranomaisen on tietojen luovutusta harkitessaan otettava huomioon myös muu lainsäädäntö. Viranomaisen on siten erityisesti varmistettava, ettei tietojen antaminen johda henkilötietojen suojaa koskevien säännösten vastaiseen tietojen käsittelyyn. Edellä kuvatussa lupaharkinnassa on otettava huomioon myös lupaan liitettävissä olevien ehtojen ja määräysten vaikutus.

Vaikka luvan myöntäminen perustuu osaksi myös tarkoituksenmukaisuusharkintaan, käytännössä luvan epääminen tällä perusteella voinee tulla vain harvoin kysymykseen. Yleisenä sääntönä voidaan pitää sitä, että tiedot annetaan, jos pyynnön tueksi on esitetty varteen otettavat syyt ja kaikki luovuttamiseen liittyvät kysymykset, erityisesti henkilötietojen suoja, on järjestettävissä siten, ettei luovuttamisesta objektiivisesti asiaa arvostellen voi aiheutua salassa pidettävän edun loukkausta tai henkilötietojen suojaa koskevien säännösten vastaista tietojen käsittelyä. Jos viranomainen ei anna lupaa, asiasta tulee tehdä päätös, joka on valituskelpoinen.

Pykälässä säilytettäisiin voimassa olevaa lakia vastaavasti harkintavaltaa ohjaava säännös, jonka mukaan tietojen antamista harkittaessa on huolehdittava siitä, että tieteellisen tutkimuksen vapaus turvataan.

Jos asiakirjaan sisältyvät tiedot on annettu viranomaiselle sen suostumuksella, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty, lupaa ei saa antaa vastoin suostumuksessa tiedon käytölle ja luovutukselle asetettuja ehtoja. Kun viranomainen kerää tietoja yksilöiltä tai yhteisöiltä näiden suostumuksen perusteella, ei voida pitää hyväksyttävänä itsemääräämisoikeuden kannalta, että näitä tietoja käytettäisiin vastoin suostumuksessa asetettuja ehtoja tietojen käytölle ja luovuttamiselle.

Voimassa olevassa laissa on säädetty ministeriön toimivallasta päättää luvasta, jos lupa tarvitaan usean saman ministeriön alaisen viranomaisen asiakirjasta. Säännöstä ei enää sisällytettäisi ehdotettuun lakiin, koska henkilötietojen käsittelyn osalta yleisen tietosuoja-asetuksen kansallinen liikkumavara ei lähtökohtaisesti mahdollista sitä, että ministeriö voisi päättää rekisterinpitäjänä toimivan alaisen viranomaisen puolesta henkilötietojen luovuttamisesta.

Voimassa olevan lain 28 §:n 2 momentin mukaan lupa tietojen saamiseen voidaan myöntää määräajaksi. Lupaan on liitettävä yleisen ja yksityisen edun suojaamiseksi tarpeelliset määräykset. Koska ehdoilla saattaa olla merkitystä harkittaessa täyttyvätkö luvan myöntämisen oikeudelliset edellytykset, olisi joissakin tapauksissa mahdollista, että oikeudelliset edellytykset eivät täyty ilman, että lupaan sisällytetään aineiston käsittelyä laajastikin rajoittavia ehtoja.

Luvan perusteella salassa pidettäviä tietoja saanut olisi vaitiolovelvollinen lakiehdotuksen 27 §:n 2 momentin mukaan. Lähtökohtana on, että salassapitovelvollisuus olisi sama kuin tiedot antaneella viranomaisella. Tietoja tutkimusta varten annettaessa viranomaisella tulisi kuitenkin olla mahdollisuus arvioida, voidaanko joitakin tietoja sallia otettaviksi mukaan julkaistavaan tutkimukseen. Kysymys voi olla etenkin sellaisista tiedoista, joiden salassapitoaika on kulumassa loppuun ja joiden salassa pitämiselle ei enää ole suurta intressiä.

Pykälän *2 momenttiin* ehdotetaan voimassa olevaa lakia täsmällisempää säännöstä siitä, milloin lupa voidaan peruuttaa. Viranomainen voisi peruuttaa myöntämänsä luvan ja kieltää luovuttamiensa tietojen käyttämisen, jos viranomaisella on aihetta olettaa, että tietoja käytetään 1 momentissa säädettyjen edellytysten tai lupamääräysten vastaisesti. Ottaen huomioon luvan peruuttamisen mahdolliset seuraukset luvan saaneelle, olisi asianmukaisempaa sitoa mahdollisuus peruuttaa lupa riskiin siitä, että laista ja luvasta seuraavat edellytykset eivät enää täyttyisi. Tällöin luvan peruuttamisen edellytykset vastaisivat lähemmin sen myöntämisen edellytyksiä.

37 §. *Salassa pidettävien tietojen antaminen ulkomaan viranomaiselle ja kansainväliselle toimielimelle*. Pykälässä säädettäisiin salassa pidettävien tietojen antamisesta ulkomaan viranomaiselle ja kansainväliselle toimielimelle. Pykälä vastaisi asiallisesti voimassa olevan lain 30 §:ää, mutta siihen tehtäisiin joitakin täsmennyksiä.

Voimassa olevan lain mukaan salassa pidettäviä tietoja voitaisiin antaa ulkomaan viranomaiselle tai kansainväliselle toimielimelle silloin, kun ulkomaan ja Suomen viranomaisen välisestä yhteistyöstä määrätään Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa tai säädetään Suomea velvoittavassa säädöksessä ja tieto asiakirjasta voitaisiin tämän lain mukaan antaa yhteistyötä Suomessa hoitavalle viranomaiselle. Voimassa olevasta lain säännöksestä poiketen *1 momentissa* ei jatkossa mainittaisi tilanteita, joissa yhteistyöstä säädetään Suomea velvoittavassa säädöksessä. Tästä säädettäisiin jatkossa 2 momentissa. Voimassa olevan lain edellä mainituista muista edellytyksistä ei luovuttaisi, mutta voimassa olevaan lakiin nähden tiedon antamisen lisäedellytykseksi säädettäisiin tietojen antamisen välttämättömyys ja oikeasuhteisuus tietojen antamisella tavoiteltavaan päämäärään nähden. Momentissa mainittujen kriteerien tulisi täyttyä samanaikaisesti, jotta tieto voitaisiin luovuttaa. Voimassa olevan lain tiedonluovutussäännös on kirjoitettu hyvin väljästi, minkä vuoksi tiedon antamisen edellytyksiä pyritään täsmentämään, jotta se vastaisi paremmin kansallisten tiedonluovutussäännösten muotoilulta edellytettyä täsmällisyyttä ja tarkkarajaisuutta.

Euroopan unionia koskevan yhteistyön osalta *2 momentissa* säädettäisiin informatiivisesti siitä, että salassa pidettävien tietojen antamisesta Euroopan unionin toimielimille, elimille tai laitoksille taikka toisen jäsenvaltion viranomaiselle säädetään erikseen. Unionin

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

suoraan sovellettavassa oikeudessa säädetään usein unionin toimielinten, elinten ja laitosten tiedonsaantioikeudesta. Direktiiviin perustuvista tiedonsaantioikeuksista tulisi säätää kansallisessa täytäntöönpanosääntelyssä.

Pohjois-Atlantin liiton (Nato) puitteissa tehtävän kansainvälisen yhteistyön osalta Suomi on sitoutunut Pohjois-Atlantin sopimuksen osapuolten välillä tehtyyn tietoturvallisuussopimukseen, joka on osa Pohjois-Atlantin liiton oikeudellisesti sitovaa sopimuskehikkoa, johon Pohjois-Atlantin sopimukseen liittyvien uusien jäsenmaiden edellytetään sitoutuvan. Sopimus sisältää Pohjois-Atlantin sopimuksen osapuolten välillä sovellettavat määräykset turvallisuusluokitellun tiedon vastavuoroisesta suojaamisesta ja turvaamisesta. Sopimuksen suhdetta voimassa olevaan julkisuuslakiin on arvioitu sopimuksen hyväksymistä ja voimaansaattamista koskevassa hallituksen esityksessä (HE 4/2023 vp).

38 §. *Viranomaisen asiakirjassa olevan tiedon salassapidon lakkaaminen*. Pykälä sisältäisi asiakirjan salassapidon lakkaamista koskevat pääsäännöt. Säännös vastaisi asiallisesti voimassa olevan lain 31 §:ää, mutta sen sanamuoto muutettaisiin johdonmukaiseksi muun ehdotetun sääntelyn kanssa siten, että asiakirjan sijaan momentissa viitattaisiin tietoihin. Lisäksi säännöstä täydennettäisiin tietyiltä osin.

Pykälän *1 momenttiin* sisältyisi yleinen säännös salassapidon lakkaamisesta. Pykälä on tarkoitettu koskemaan myös sellaisia asiakirjoja ja tietoja, joiden salassapidosta säädetään muussa laissa. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin voimassa olevaan pykälään nähden selvennyksenä nimenomainen säännös siitä, että viranomaisen asiakirjaan sisältyvää tietoa ei saa pitää salassa, kun salassapidolle ei enää ole perustetta. Sovellettaessa vahinkoedellytyslausekkeen sisältävää salassapitoperustetta riippuu asiakirjan salassapitovelvollisuus julkisuuden aiheuttamasta vahingosta. Vahingon syntyminen saattaa olla riippuvainen nimenomaan ajankohdasta, jolloin tieto tulisi julkiseksi. Tämän vuoksi asiakirjat eivät ole salassa pidettäviä kauempaa kuin on tarpeen aiheutuvien haittojen välttämiseksi.

Vahinkoedellytyslausekkeiden mukainen tosiasiallinen aika, jona asiakirjat pidetään salassa, saattaa siten olla huomattavasti lyhyempi kuin lain mukainen yleinen salassapitoaika. Voimassa olevan lain perusteluissa esitetty edellä mainittu lähtökohta kirjattaisiin selvyyden vuoksi nimenomaisesti pykälän 1 momenttiin. Viranomaisen asiakirjaan sisältyvän tiedon salassapito lakkaisi ensisijaisesti aina silloin, kun salassapidolle ei enää ole laissa säädettyä perustetta. Lisäksi momentissa säädettäisiin voimassa olevan lain mukaisesti siitä, että salassapito lakkaa vaihtoehtoisesti silloin, kun salassapidolle laissa säädetty tai lain nojalla määrätty aika on kulunut, taikka kun tiedon salassa pidettäväksi määrännyt viranomainen on peruuttanut salassapitoa koskevan määräyksen.

Salassapitomääräyksen antamiseen oikeuttava säännös sisältyy nykyisin vain oikeudenkäynnin julkisuudesta annetun lain 10 §:ään. Voimassa saattaa kuitenkin olla myös muun erityislain perusteella säädetyn määräystoimivallan perusteella aiemmin annettuja salassapitomääräyksiä, joten säännös on tarpeen säilyttää nykymuodossa.

Pykälän *2 momenttiin* sisältyisi yleiset säännökset salassapitoajoista. Yleinen salassapitoaika olisi 25 vuotta jollei toisin ole säädetty tai lain nojalla määrätty kuten nykyisinkin. Joustoa salassapidon päättymiseen toisi voimassa olevan lain mukaisesti viranomaisten mahdollisuus antaa lupa salassa pidettävien tietojen antamiseen. Yleistä salassapitoaikaa ei ole sidottu suojeltavan edun tärkeyteen.

Voimassa olevan lain mukaisesti yksityiselämän suojaamiseksi salassa pidettävien asiakirjojen salassapitoaika olisi yleistä 25 vuoden salassapitoaikaa pidempi. Salassapito lakkaa 50 vuoden kuluttua henkilön kuolemasta tai, jollei tästä ole tietoa, 100 vuoden kuluttua siitä, kun asiakirja on laadittu. Yksityiselämän suojaa koskevat tärkeimmät salassapitosäännökset on sijoitettu lain 28 §:n 1 momentin 24-35 kohtiin, minkä lisäksi niistä voi olla myös erityissäännöksiä. Momenttiin lisättäisiin lisäksi voimassa olevaan lakiin nähden uusi säännös valtion turvallisuuden ylläpitämiseksi 28 §:n 1 momentin 9 kohdassa salassa pidettäväksi säädetyn tiedon salassapitoajasta, joka olisi 60 vuotta. Suojelupoliisin valtion turvallisuuden vuoksi salassa pidettävien asiakirjojen 60 vuoden salassapitoaika perustuu nykytilassa valtioneuvoston 16.6.1981 tekemään päätökseen 1049/401/81 ja voimassa olevan julkisuuslain 37 §:n 4 momentin voimaantulosäännökseen. Salassapitoajasta säädettäisiin jatkossa lain tasolla.

Pykälän *3 momentti* sisältäisi voimassa olevaa lakia vastaavasti erityissäännökset salassapitoajasta, jota noudatettaisiin kysymyksen ollessa kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain (588/2004) mukaan erityissuojattavasta aineistosta tai tiedoista pitkäaikaisessa käytössä olevista kiinteistöistä, rakennuksista, rakenteista, järjestelmistä, laitteista ja menetelmistä taikka suunnitelmista ja arvioista. Erityisesti puolustushallinnossa mutta myös muilla hallinnonaloilla on sellaisia asiakirjoja ja tietoja, joiden suojaamiseksi on olemassa tarve salassapitoon yhtä kauan kuin kiinteistö, rakennus, rakennelma, järjestelmä, laite tai menetelmä taikka suunnitelma on käytössä. Tällaisia ovat etenkin poikkeusoloihin varautumista ja väestönsuojelua varten tehtyihin suunnitelmiin sisältyvät tiedot rakennuksista (pohjapiirustukset), rakenteista ja laitteista.

Ehdotuksen mukaan asiakirja, joka sisältää tietoa sellaisesta kiinteistöstä, rakennuksesta, rakennelmasta, järjestelmästä, laitteesta tai menetelmästä, joka on käytössä pykälän 2 momentissa tarkoitetun 25 vuoden määräajan jälkeenkin, taikka sellaisesta maanpuolustusta, väestönsuojelua tai poikkeusoloja varten laaditusta suunnitelmasta ja arviosta,

jonka tietoja sisältyy voimassa olevaan vastaavaan suunnitelmaan, olisi pidettävä salassa 25 vuoden kuluttuakin, jos tiedon antaminen asiakirjasta aiheuttaisi edelleen tämän lain 28 §:n 1 momentin 2, 7 ja 8 tai 10 kohdassa tarkoitetun seurauksen.

Kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain mukaisen erityissuojattavan aineiston osalta salassapitovelvollisuus olisi käytännössä niin pitkään, kunnes toinen sopimusosapuoli on kumonnut turvallisuusluokituksen. Turvallisuusluokitelluissa tiedoissa on aina kysymys sellaisista tiedoista, joita toinen sopimusvaltio tai kansainvälinen järjestö pitää erityisen arkaluonteisina ja keskeisiä valtiollisia tai muita yleisiä etuja vaarantavina. Tällaisten tietojen tuleminen julkisiksi Suomessa vastoin toisen sopijapuolen tahtoa vahingoittaisi Suomen etua kansainvälisessä yhteistyössä.

Puolustusvoimien käytössä on toimitiloja sekä rakenteita, järjestelmiä, laitteita ja menetelmiä, joita koskevien tietojen paljastaminen vahingoittaisi tai vaarantaisi maanpuolustuksen etua. Tiedustelussa sekä tiedonsiirrossa ja tietojen käsittelyssä käytetään menetelmiä, joiden käyttöikä on pitkä ja ennalta määrittämätön. Sama koskee esimerkiksi sotilasmeriväyläkarttoja. Järjestelmillä viitattaisiin esimerkiksi tiedustelu-, valvonta- ja johtamisjärjestelmiin, joiden rakenteet ja toiminnalliset periaatteet voivat olla käytössä vuosikymmeniä.

Silloin, kun kysymys on kiinteistöistä, rakennuksista, rakennelmista, järjestelmistä, laitteista ja menetelmistä laissa ei yksityiskohtaisesti kuvattaisi, minkä hallinnonalan toimintaan näiden käyttö kuuluu tai minkä viranomaisen hallussa tällaiset asiakirjat olisivat. Merkittävä osa lainkohdan soveltamisalan piiriin kuuluvista tietoaineistoista kuulunee puolustushallinnolle. Säännös voi kuitenkin koskea myös yksityisten omistamia rakennuksia. Tällaisia ovat esimerkiksi ydinlaitoksia ja niiden turvallisuusjärjestelyjä koskevat tiedot, joita on lupa- ja valvontaviranomaisten hallussa. Vastaavasti esimerkiksi lentoasemia koskevat yksityiskohtaiset tiedot osana lentoliikenteen turvallisuusjärjestelyitä olisivat tietoja, jotka voisivat kuulua lainkohdan soveltamisalan piiriin.

Pidempää salassapitoaikaa sovellettaisiin ehdotuksen mukaan myös silloin, kun kysymys on sellaisesta maanpuolustusta, väestönsuojelua tai poikkeusoloihin varautumista varten laaditusta suunnitelmasta ja arviosta, jonka tietoja sisältyy voimassa olevaan vastaavaan suunnitelmaan. Tällaisia asiakirjoja ovat muun muassa asiakirjat, jotka koskevat puolustusvoimien kehittämistä ja poikkeusoloihin varautumista, puolustusvoimien turvallisuuteen liittyviä uhka-arvioita ja operatiivisia menetelmiä ja operatiivista valmiussuunnittelua. Näille asiakirjoille on tyypillistä se, että tietoa siirretään samaa asiakokonaisuutta käsitteleviin uudempiin asiakirjoihin. Myös vanhat asiakirjat tulisi voida pitää salassa niin kauan kuin niissä olevaa tietoa on käytetty uusissa asiakirjoissa, jotka lain nojalla ovat salassa pidettäviä.

Salassapito päättyisi ehdotuksen mukaan, kun kiinteistöä, rakennusta, rakennelmaa, järjestelmää, laitetta tai menetelmää ei enää käytetä sellaiseen käyttötarkoitukseen, jonka johdosta asiakirjat ovat olleet salassa pidettäviä, taikka kun tiedot eivät enää sisälly voimassa olevaan suunnitelmaan taikka kun turvallisuusluokitus on kumottu.

Pykälän *4 momentissa* säädettäisiin voimassa olevaa lakia vastaavasti valtioneuvoston mahdollisuudesta pidentää asiakirjan salassapitoaikaa enintään 30 vuodella siitä, miten se muuten määräytyisi. Asiakirjan salassapitoajan pidentäminen olisi mahdollista vain, jos on ilmeistä, että asiakirjan tuleminen julkiseksi aiheuttaisi määräajan päätyttyäkin merkittävää haittaa niille eduille, joiden suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty. Säännöksen tarpeellisuutta voidaan edelleen perustella erityisesti yksityiselämän suojalla, mutta myös valtion turvallisuuteen ja kansainvälisten suhteiden hoitamiseen liittyvillä intresseillä. Muissakin tapauksissa saattaa poikkeuksellisesti olla perusteltua jatkaa salassapitoa 1 ja 2 momenttien mukaisten määräaikojen jälkeen. Valtioneuvosto voi peruuttaa salassapidon pidentämistä koskevan päätöksensä tai lyhentää asettamaansa määräaikaa. Päätös salassapitoajan pidentämisestä on tehtävä ennen kuin salassapitoaika on ehtinyt kulua umpeen. Valtioneuvostolla ei olisi oikeutta päättää salassapitoajan pidentämisestä silloin, kun kysymys on ehdotetun 3 momentin mukaisista asiakirjoista.

Pykälän *5 momentissa* olisi salassapitoajan laskentaa koskevat säännökset. Asiakirjassa olevien tietojen salassapitoaika laskettaisiin asiakirjan päivämäärästä, tai jos asiakirjassa ei ole päivämäärää, sen valmistumisesta. Valmistumisajankohtaa määriteltäessä voidaan soveltaa lain 12 ja 13 §:n säännöksiä. Siten esimerkiksi rekisteriin tehtyjen merkintöjen salassapitoaika lasketaan merkinnän tekemisestä. Säännöksen toimivuus edellyttää käytännössä sitä, että salassa pidettäviä asiakirjoja laadittaessa ja rekisterimerkintöjä tehtäessä laadinta- ja merkintäajankohta merkitään asiarekisteriin, jos se on mahdollista. Yksityisen viranomaiselle antamassa asiakirjassa olevien tietojen salassapitoaika lasketaan päivästä, jona viranomainen on asiakirjan saanut.

39 §. *Vaitiolovelvollisuudesta poikkeaminen ja sen lakkaaminen*. Lain 32-38 §:n säännökset on kirjoitettu koskemaan vain viranomaisen asiakirjassa olevia salassa pidettäviä tietoja. Asiakirjasalaisuus ja vaitiolovelvollisuus ovat käytännössä lähes toisensa kattavia. Siten se, mitä säädetään viranomaisen asiakirjassa olevan tiedon salassapidosta, koskee yleensä automaattisesti myös vaitiolovelvollisuutta. Vaitiolovelvollisuus voi kuitenkin olla laajempi kuin asiakirjassa olevan tiedon salassapito, koska se koskee myös sellaisia tietoja, joita ei ole tallennettu. Näitä tilanteita varten ja muutoinkin selvyyden vuoksi voimassa olevan lain 32 §:ssä on nimenomaisesti säädetty, että se, mitä salassa pidettävästä asiakirjasta säädetään 7 luvussa, koskee myös vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvaa tietoa. Käytännön merkitystä tällä säännöksellä on muun muassa vaitiolovelvollisuuden lakkaamisessa. Säännöstä ei ole tarkoitus asiallisesti muuttaa. Säännöksen sanamuoto muutettaisiin

johdonmukaiseksi muun ehdotetun sääntelyn kanssa siten, että salassa pidettävän asiakirjan sijaan pykälässä viitattaisiin viranomaisen asiakirjassa oleviin salassa pidettäviin tietoihin. Lisäksi säännöksestä poistettaisiin maininta ”soveltuvin osin” tarpeettomana.

8 LUKU Erinäiset säännökset

Lain 8 luvussa säädettäisiin tiedon antamisesta tämän lain perusteella perittävistä maksuista, muutoksenhausta ja lain säännösten rikkomiseen liittyvistä rangaistuksista. Lisäksi lukuun sisältyisi voimaantulo- ja siirtymäsäännökset.

40 §. *Maksut*. Pykälässä säädettäisiin, minkälaisia maksuja voidaan periä annettaessa tietoja viranomaisten asiakirjoista. Pykälä vastaa keskeisiltä perusratkaisuiltaan voimassa olevan lain 34 §:ää, mutta pykälää päivitettäisiin vastaamaan erityisesti sähköiseen asiakirjahallintoon siirtymisestä aiheutuneita käytännön muutoksia. Lisäksi sanamuotoja selkeytettäisiin ja muutettaisiin vastaamaan muualle lakiin ehdotettuja muutoksia.

Lain 1 §:n 2 momentin mukaan viranomainen ei saa rajoittaa tietojen saamista asiakirjoistaan ja toiminnastaan ilman laissa säädettyä perustetta eikä enempää kuin suojattavan edun vuoksi on välttämätöntä ottaen huomioon lain tarkoitus ja julkisuusperiaatteen merkitys kansanvaltaisessa oikeusvaltiossa. Julkisuusperiaatteen toteuttamisen kannalta keskeistä merkitystä on oikeuden toteuttamisesta perittävillä maksuilla. Lain tavoitteiden toteuttamiseksi pidetään edelleen tarpeellisena, että pykälään otettaisiin julkisuusperiaatteen mukaisen yleisen tiedonsaantioikeuden sekä asianosaisen tai itseään koskevan tiedonsaantioikeuden toteuttamisessa perittäviä maksuja koskevat erityissäännökset. Säännösten sijoittamista lakiin puoltaa paitsi mainittujen tiedonsaantioikeuksien merkittävyys julkisuuslain tavoitteiden kannalta, myös se, että julkisuuslain soveltamisala on kattavampi kuin maksuja julkishallinnossa keskeisesti määrittelevien valtion maksuperustelain, kuntalain ja hyvinvointialueesta annetun lain soveltamisala.

Ehdotetut pykälän erityissäännökset koskisivat paitsi kokonaan julkisen tiedon antamista, myös tiedon saamista asiakirjasta, josta poistetaan tietoja, joihin kohdistuu luovutusrajoitus tai jotka ovat salassa pidettäviä. Oikeus saada tietoja asiakirjan julkisesta osasta liittyy kiinteästi perustuslain 12 §:ään, jonka mukaan tiedonsaantioikeutta voidaan rajoittaa vain välttämättömistä syistä. Ehdotetun 7 §:n lähtökohtana on jokaisen oikeus saada viranomaisen asiakirjasta tieto, joka on julkinen.

Myös asianosaisen tiedonsaantioikeuteen kuuluvien tietojen antamiseen sovellettaisiin ehdotettuja erityissäännöksiä. Tämä tiedonsaantioikeus voi koskea myös salassa pidettäviä tietoja. Asianosaisjulkisuus liittyy kiinteästi perustuslain 21 §:ssä säädettyyn oikeuteen oikeusturvaan, minkä vuoksi on asianmukaista, että myös tämän tiedonsaantioikeuden toteuttamiseen liittyvät maksut ovat kohtuullisia.

Voimassa olevassa laissa maksuja koskevat erityissäännökset ovat koskeneet edellä mainitusti ainoastaan yleisen tiedonsaantioikeuden ja asianosaisen tiedonsaantioikeuden perusteella perittäviä maksuja. Tästä on seurannut, että voimassa olevan lain 12 §:n mukaisesta oikeudesta saada tieto itseään koskevasta asiakirjasta on voitu periä maksu yleissäännösten mukaisesti. Ottaen huomioon kyseisen säännöksen ja oikeuden tarkoitus ja sen kiinnittyminen myös perustuslain 10 §:ssä turvattuun yksityiselämän suojaan ja henkilötietojen suojaan sekä tiedonsaantioikeuden rinnastuminen laajuudeltaan asianosaisjulkisuuteen olisi perusteltua jatkossa laajentaa lain erityissäännösten soveltaminen myös 11 §:n perusteella annettaviin tietoihin.

Ehdotetut säännökset merkitsevät, että tiedon antamisesta muissa kuin lain 7 §:ssä tarkoitetun yleisen tiedonsaantioikeuden, 10 §:ssä tarkoitetun asianosaisen tiedonsaantioikeuden ja 11 §:ssä tarkoitetun itseään koskevan tiedonsaantioikeuden tarkoittamissa tilanteissa perittävät maksut määräytyisivät edelleenkin muun lainsäädännön mukaan. Tämän lain erityissääntelyn ulkopuolelle jäisivät siten maksujen periminen niissä tilanteissa, joissa viranomainen luovuttaa salassa pidettäviä tietoja muille kuin asianosaiselle tai joissa laaditaan uusi asiakirja pyynnöstä.

Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin tilanteista, joissa tiedon saaminen asiakirjasta olisi pääsäännön mukaan maksutonta. Säännöstä pidetään tarpeellisena julkisuusperiaatteen toteutumisen vuoksi. Pykälän 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa pyydetyn asiakirjan tai tietojen on pääsääntöisesti oltava kokonaan julkisia tai muutoin sellaisia, että viranomaisen ei tarvitse poistaa tai peittää asiakirjasta tietoja. Siltä osin kuin tietoja annettaisiin asianosaisjulkisuuden tai itseään koskevan tiedonsaantioikeuden perusteella, koskisi momentissa säädetty maksuttomuus myös salassa pidettäviä tietoja. Jos asianosaisjulkisuuden tai itseään koskevan tiedonsaantioikeuden perusteella annettaisiin asiakirja, josta kuitenkin tulee poistaa joitakin salassa pidettäviä tietoja, sovellettaisiin 3 momentin sääntelyä. Momentti vastaa pääosin voimassa olevaa säännöstä, mutta siihen on tehty joitakin kielellisiä täsmennyksiä. Lisäksi terminologia on osin muutettu vastaamaan muualla laissa tehtyjä muutoksia.

Momentin *1 kohdan* mukaan tiedon antamisesta viranomaisen asiakirjasta 7, 10 ja 11 §:n nojalla ei peritä maksua, kun asiakirjasta annetaan tieto suullisesti. Kohta vastaisi voimassa olevaa sääntelyä.

Momentin *2 kohdan* mukaan maksua ei perittäisi momentissa tarkoitetusta tiedon antamisesta tilanteissa, joissa asiakirja annetaan viranomaisen luona tutustuttavaksi tai tiedon pyytäjän jäljennettäväksi. Kohdan sanamuotoa muutettaisiin vastaamaan 19 §:n muotoilua ja lisäksi säännöksessä korostettaisiin sitä, että maksutonta olisi tiedon antaminen, kun tiedon pyytäjä itse jäljentää tiedon.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Momentin *3 kohdan* mukaan tiedon luovuttaminen momentissa tarkoitetuissa tilanteissa olisi maksutonta, kun julkisesta sähköisesti tallennetusta asiakirjasta lähetetään tieto tai jäljennös tiedon pyytäjälle sähköpostitse. Tietojen käsittely on muuttunut siten, että sähköinen asiakirjojen käsittely on yleistynyt ja myös sähköinen antotapa on käytännössä ensisijainen. Kohdan sanamuotoa muutettaisiin siten, että olisi selvää, että säännös koskisi sekä asiakirjan jäljennöksen antamista sähköpostin liitetiedostona, että tilannetta, jossa julkinen sähköisesti tallennettu viranomaisen asiakirjassa oleva tieto annetaan sähköpostilla vastauksena viranomaiselle osoitettuun tietopyyntöön toimittamatta varsinaista jäljennöstä asiakirjasta.

On kuitenkin huomattava, että tiedon pyytäjällä ei ole ehdotonta oikeutta saada tietoa asiakirjasta aina pyytämässään muodossa. Lain 19 §:n mukaan tiedot voidaan antaa muulla kuin pyydetyllä tavalla, jos se on tietoturvallisuussyistä tarpeen tai jos pyynnön noudattaminen asiakirjojen suuren määrän taikka asiakirjan kopioinnin vaikeuden tai muun niihin verrattavan syyn vuoksi aiheuttaisi kohtuutonta haittaa virkatoiminnalle. Näin ollen ehdotonta oikeutta saada asiakirja kaikissa tilanteissa juuri alkuperäisessä muodossaan ei olisi. Lisäksi asiakirja annetaan lähtökohtaisesti pyydetyssä tiedostomuodossa, jos sellainen on saatavilla. Viranomaisen ei kuitenkaan tarvitse muuntaa asiakirjaa sellaiseen tiedostomuotoon, jossa se ei ole valmiiksi saatavilla.

Momentin *4 kohdassa* säädettäisiin maksuttomuudesta silloin, kun sähköisesti tallennetusta asiakirjasta lähetetään tieto tai jäljennös asianosaiselle sähköpostitse. Kohdassa tarkoitetut tiedot voisivat olla myös salassa pidettäviä tietoja. Kohta vastaisi asiallisesti voimassa olevaa, mutta kohdan sanamuotoa muutettaisiin siten, että olisi selvää, että säännös koskisi sekä asiakirjan jäljennöksen antamista sähköpostin liitetiedostona, että myös tilannetta, jossa sähköisesti tallennettu viranomaisen asiakirjassa oleva tieto annetaan sähköpostilla vastauksena viranomaiselle osoitettuun tietopyyntöön toimittamatta varsinaista jäljennöstä asiakirjasta. Kohdan osalta on huomattava, että erityisesti salassa pidettävien tietojen luovuttamista suojaamattomalla sähköpostilla voivat rajoittaa tietoturvaa koskevat vaatimukset. Tiedonhallintalain 14 §:n mukaan salassa pidettävien tietojen tiedonsiirtoyhteys on oltava yleisessä tietoverkossa suojattu ja vastaanottaja on varmistettava tai tunnistettava riittävän tietoturvallisella tavalla. Myös laillisuusvalvontakäytännössä on katsottu, ettei salassa pidettäviä tietoja saa lähettää suojaamattomassa sähköpostissa (OKV/342/1/2012, OKV/96/1/2016 ja EOA dnro 3438/4/09).

Momentin 3 ja 4 kohdissa viitattaisiin sähköisesti tallennettuun asiakirjaan. Voimassa olevassa laissa viitataan sähköisesti talletettuun asiakirjaan. Tältä osin tehtäisiin terminologinen päivitys, jolla ei olisi merkitystä käsitteen tulkintaan. Käytännössä tulkintaongelmia on aiheuttanut se, tarkoitetaanko kohdassa sähköisesti talletetulla asiakirjalla asianhallintajärjestelmiin, sähköisiin arkistoihin tai muille vastaaville sähköisten asiakirjojen säilytykseen tarkoitetuille alustoille talletettuja tietoja vai tarkoitetaanko kohdalla minne tahansa

sähköisesti talletettua materiaalia esimerkiksi tietokoneen käyttöjärjestelmän työpöydällä tai verkkolevyllä. Laillisuusvalvontakäytännössä on arvioitu paperisena arkistoidusta ja skannattuna toimitettavaksi pyydetystä asiakirjasta perittäviä maksuja. Ratkaisussa katsottiin, että jos viranomaisella on jo julkinen (skannattu) sähköinen versio asiakirjasta, ei ole perusteltua tulkita, että kyse olisi enää skannaamista edellyttävän asiakirjan toimittamisesta, josta voitaisiin periä maksu (EOAK/2429/2021). Julkisuusperiaatteen toteutumisen näkökulmasta on perusteltua, että sähköisesti tallennetuiksi katsottaisiin kaikki sellaiset asiakirjat, jotka ovat viranomaisen hallussa sähköisessä muodossa. Sähköisesti tallennetulla asiakirjalla tarkoitettaisiin myös esimerkiksi viranomaisen hallussa olevaa skannattua asiakirjaa, josta olisi olemassa tallenne sähköisessä muodossa. Tietopyynnön toteuttamisen yhteydessä sähköiseen muotoon muutetun asiakirjan rekisteröinnistä asiarekisteriin säädetään tiedonhallintalain 25 §:ssä ja säilytystarpeen määrittämisestä 21 §:ssä.

Momentin *5 kohdan* mukaan maksu jätettäisiin perimättä, jos pyydetyn asiakirjan antaminen kuuluu viranomaisen neuvonta-, kuulemis- tai tiedotusvelvoitteen piiriin. Lailla pyritään edistämään hallintokulttuuria, jossa viranomaiset aktiivisesti edistävät oikeutta tiedonsaantiin. Viranomaisella on lain mukaan velvollisuus tuottaa ja jakaa tietoa sekä käyttää tehokkaita keinoja informaation saatavuuden varmistamiseksi (22 ja 23 §) sekä pitää jatkuvasti saatavilla informaatiota tärkeistä valmisteluasioista (21 §). Viranomaisten velvollisuus edistää tiedonsaantia merkitsee velvollisuutta tuottaa ja jakaa yleistä tietoa viranomaisen toiminnasta samoin kuin huolehtia neuvonnasta. Viranomaisen neuvontavelvoitteesta on yleisiä säännöksiä myös hallintolaissa. Hallintolain 8 §:n mukaan viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkailleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin. Neuvonta on hallintolain mukaan maksutonta.

Momentin *6 kohdassa* säädettäisiin maksuttomuudesta silloin, kun kysymys on tiedonhallintalain 24 b §:n 1 momentissa tarkoitetusta arvokkaasta tietoaineistosta. Kohta vastaisi voimassa olevaa säännöstä, ja sillä on osaltaan pantu täytäntöön avoimen datan direktiivin 6 artiklan 6 kohdan a alakohta sekä 14 artiklan 1 kohdan a alakohta. Maksuttomuus koskisi asiakirjan antamista kaikilla niillä tavoilla, joihin lainsäädäntö velvoittaa. Tiedonhallintalain 24 b §:n 2 momentin ohella arvokkaista tieto-aineistoista säädetään erityislaeissa. Silloin kun erityislaeissa säädettäisiin tiettyjen arvokkaiden tietoaineistojen asettamisesta saataville, säädettäisiin erityislaeissa myös niiden maksuttomuudesta. Siltä osin kuin arvokkaista tietoaineistoista kuitenkin säädettäisiin tiedonhallintalain 24 b §:n 3 momentin nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa, sisältyisi niiden maksuttomuutta koskeva säännös tämän momentin 6 kohtaan. Sääntely on näin ollen tarpeen siltä osin kuin arvokkaat tietoaineistot eivät kuulu tietyn erityislain piiriin.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Pykälän *2 momentissa* olisi säännös niistä tilanteista, joissa maksu voitaisiin kuitenkin periä asiakirjan antamisesta 1 momentin 1-4 kohdan mukaisissa tilanteissa. Tiedon esille hakemisesta aiheutuneita kustannuksia vastaava maksu perittäisiin silloin, kun on pyydetty sellaisesta viranomaisen asiakirjasta tietoa, joka ei 14 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla ole yksilöitävissä ja löydettävissä viranomaisen asiarekisteristä tai muusta hakemistosta siinä käytettävän luokittelun, hakutoimintojen tai asiakirjan tunnisteen avulla. Kyse on niin sanotusta erityistoimenpiteitä vaativasta tietopyynnöstä. Kysymys on pyynnöistä, joissa asiakirja yksilöidään sellaisella tavalla, että se ei ole viranomaisen käytössä olevien hakumenetelmien ja asiakirjaluokittelujen avulla välittömästi löydettävissä, vaan joissa asiakirjan esille hakeminen edellyttää pyydettyjen asiakirjojen seulomista ja asiakirjakohtaista tarkastelua. Tällaisissa asiakirjapyynnöissä asiakirjat yksilöidään usein käyttämällä sellaista kriteeriä, joka ei ole merkityksellinen viranomaisen tehtävien hoidon kannalta ja joka sen vuoksi ei ole käytössä viranomaisen asiakirjahallinnossa ja asiakirjojen luokittelussa. Momentti vastaisi asiallisesti voimassa olevan lain 34 §:n 2 momenttia, mutta sen sanamuotoa muutettaisiin vastaamaan lain 14 §:n 1 momentissa tehtyjä muutoksia. Muotoilussa on myös huomioitu tiedonhallintalain säätämisen myötä muuttunut asianhallintaa koskeva sääntely.

Edellä kuvatuissa tilanteissa voi tulkinnanvaraiseksi tulla jo se, onko tietopyyntö yksilöity sillä tavalla kuin lain 14 §:ssä edellytetään. Julkisuuslain tavoitteiden toteutumisen kannalta on kuitenkin pidettävä tarkoituksenmukaisempana, että asiakirjan yksilöintivaatimusta koskevaa säännöstä tulkitaan tiedonsaantioikeutta edistävällä tavalla ja että erityisiä toimenpiteitä vaativat tiedonsaantipyynnöt käsitellään, tieto asiakirjasta annetaan ja siitä peritään kustannuksia vastaava maksu.

Ehdotetut 3 ja 4 momentti koskisivat tiedon antamista toisaalta fyysisenä tallenteena ja toisaalta yleisen tiedonsaantioikeuden perusteella osajulkisesta ja asianosaiselle osin julkisesta viranomaisen asiakirjasta. Lisäksi momentti koskisi tilanteita, joissa itseään koskevan tiedonsaantioikeuden perusteella annettaisiin vain joitakin asiakirjaan sisältyviä tietoja. Ehdotettu *3 momentti* koskisi ensinnäkin tiedon antamisesta kopiona, tulosteena tai sähköisellä tiedonsiirtovälineellä perittäviä maksuja. Sen mukaan tiedon antamisesta 7, 10 ja 11 §:n nojalla kopiona, tulosteena tai sähköisellä tiedonsiirtovälineellä peritään maksu, joka vastaa tiedon antamisesta viranomaiselle aiheutuvien kustannusten määrää, jollei tätä alhaisemmasta maksusta erikseen toisin säädetä tai kuntalain tai hyvinvointialueesta annetun lain nojalla päätetä. Lisäksi momentissa säädettäisiin siitä, että tiedon antamistavasta riippumatta vastaava maksu perittäisiin sellaisen asiakirjan antamisesta, josta poistetaan tai peitetään luovutusrajoituksen perusteella tietoja taikka salassa pidettäviä tietoja, elleivät kyseiset tiedot ole vaivatta poistettavissa tai peitettävissä. Momentin sääntely kattaisi siten myös suoraan sähköisessä tiedostomuodossa annettavat asiakirjat, kuten sähköpostilla toimitettavat asiakirjat, joista poistetaan tai peitetään luovutusrajoituksen

perusteella tietoja taikka salassa pidettäviä tietoja. Maksu määrätään ja peritään noudattaen, mitä kuntalain tai hyvinvointialueesta annetun lain nojalla päätetään taikka valtion maksuperustelain 7 §:n 2 momentissa tarkoitetusta suoritteesta säädetään.

Ehdotetun lain 19 §:ssä ei enää käytettäisi tulosteen tai kopion käsitteitä. Maksusääntelyn osalta on kuitenkin tarpeen muodostaa erittely kopion, tulosteen tai sähköisellä tiedonsiirtovälineellä annettavan asiakirjan osalta, jotta maksujen osalta säilytettäisiin nykytila. Kopiolla tarkoitettaisiin asiakirjasta valokopioimalla tehtyä jäljennöstä. Tulosteella tarkoitettaisiin paperille tulostettua asiakirjan jäljennöstä. Selkeyden vuoksi kopion ja tulosteen rinnalla käytetään sähköisen tiedonsiirtovälineen käsitettä, jotta momentissa katettaisiin myös sellaiset tilanteet, joissa asiakirjasta annetaan sähköinen jäljennös fyysisellä tallennusalustalla, eli esimerkiksi CD- tai DVD-levyllä, muistitikulla tai ulkoisella kovalevyllä. Jos asiakirja on olemassa ainoastaan paperilla ja asiakirjasta tehdään sähköinen kopio skannaamalla, katsottaisiin tämä myös asiakirjan kopioksi momentissa tarkoitetulla tavalla. Skannauksella muodostettu sähköinen asiakirja voitaisiin antaa myöhemmin 1 momentin perusteella, kun skannattu kopio on tallennettu sähköisesti.

Lisäksi momentti kattaisi nykytilaa vastaavasti tilanteet, joissa annetaan niin sanottu osajulkinen asiakirja. Voimassa olevan lain perusteluissa todetaan, että osajulkisen kappaleen tekeminen edellyttää asiakirjan kopiointia. Vastaavasti perusteluissa katsotaan, että asiakirjaa ei voida antaa viranomaisen luona luettavaksi tai jäljennettäväksi, jos se sisältää salassa pidettäviä osia. Tällöin tulisi aina tehdä kopio asiakirjasta, jonka perusteella 3 ja 4 momentin sääntely tulisi sovellettavaksi. Nykytilassa näin ei kuitenkaan käytännössä aina ole, vaan asiakirjasta voidaan tehdä myös sähköisesti osajulkinen tai esimerkiksi asianosaiselle osin julkinen kappale. Tietojen käsittelyssä käytännössä tapahtuneiden muutosten vuoksi momenttiin ehdotetaan selkeyden vuoksi lisättävän säännös siitä, että 3 momentissa tarkoitettua vastaava maksu peritään tiedon antamistavasta riippumatta sellaisen asiakirjan antamisesta, josta poistetaan tai peitetään luovutusrajoituksen perusteella tietoja taikka salassa pidettäviä tietoja, elleivät kyseiset tiedot ole vaivatta poistettavissa tai peitettävissä.

Tällaisen asiakirjan antamisesta voitaisiin periä 3 ja 4 momentin mukainen maksu siitä huolimatta, että asiakirja annettaisiin sähköpostitse tai muutoin sähköisessä muodossa. Maksua ei kuitenkaan voitaisi periä, jos salassa pidettävät tai luovutusrajoituksen alaiset tiedot ovat vaivatta poistettavissa tai peitettävissä asiakirjasta. Vaivattomuudella tarkoitettaisiin tilanteita, joissa poistettavia tai peitettäviä tietoja olisi vähäinen määrä tai tilanteita, joissa tietojen peittämisestä ja poistamisesta ei muutoin aiheutuisi erityistä vaivaa, kuten yksityiskohtaista tietojen julkisuuden arviointia. Lain maksusääntelyn tavoitteena on kohdentaa maksujen periminen tilanteisiin, joissa kustannuksia todellisuudessa syntyy. Tilanteissa, joissa asiakirja annettaisiin esimerkiksi sähköpostitse ja salassa pidettävät tai

luovutusrajoituksen alaiset tiedot olisivat vaivatta poistettavissa, ei maksun periminen olisi perusteltua. Säännös olisi tarpeellinen tietojenkäsittelyn kehittymisen ja julkisuusperiaatteen asianmukaisen toteutumisen varmistamisen vuoksi.

Momentissa määritettyihin maksuperusteisiin ei ehdoteta muutoksia suhteessa voimassa olevaan lakiin. Ehdotuksen tarkoituksena on varmistaa se, että yleisen, asianosaisen ja itseään koskevan tiedonsaantioikeuden perusteella annettavien tietojen maksun määrittelemisessä noudatetaan asianmukaisia maksuperusteita. Tämän mukaisesti momentissa ehdotetaan säädettäväksi pääsääntönä, että maksun suuruuden tulee vastata suoritteen tuottamisesta viranomaiselle aiheutuvien kokonaiskustannusten määrää.

Valtion maksuperustelain mukaan maksuperusteet ovat erilaisia sen mukaan, onko kysymys julkisoikeudellisesta tai monopolisuoritteesta vai muusta suoritteesta. Kun kysymys on julkisoikeudellisesta suoritteesta tai monopolisuoritteesta, maksun perustana on omakustannusarvo. Valtion maksuperustelain mukaan maksujen yleiset perusteet on annettava yleisinä normeina. Asiakirjan antamisesta julkisuuslain 7, 10 ja 11 §:ssä säädetyn tiedonsaantioikeuden nojalla sovellettaisiin samoja maksuperusteita kuin kysymyksen ollessa maksuperustelain 7 §:n 2 momentissa tarkoitetuista suoritteista, joiden tuottamiseen viranomaisella on tosiasiallinen yksinoikeus. Näistä niin sanotuista monopolisuoritteista perittävä hinta saadaan määrätä myös niin, että se vastaa suoritteen omakustannusarvoa.

Lakiin otettavassa erityissäännöksessä säädettäisiin vain maksun määräytymisen yleiset perusteet. Maksut määriteltäisiin edelleen valtion maksuperustelain mukaisesti asetuksella tai viranomaisen päätöksellä ja kuntalain ja hyvinvointialueista annetun lain mukaisesti valtuuston tai aluevaltuuston tekemällä päätöksellä. Säännösehdotus viittaa paitsi säädettyihin maksuperusteisiin, myös maksun määräämistä koskevaan toimivaltaan. Valtion maksuperustelain 3 luvussa määritellään toimivalta maksuista päätettäessä. Lain 8 §:ssä määritellään asetuksella säädettävät asiat ja ministeriön toimivalta, 9 §:ssä viranomaisen toimivalta ja 10 §:ssä erityisten virastojen, kuten Suomen Pankin ja Kansaneläkelaitoksen toimivalta. Toimivalta määrätä maksu niin sanotuista monopolisuoritteista on yleensä asianomaisella viranomaisella itsellään. Ministeriöt antavat maksuperustelain nojalla asetuksia suoritteiden maksullisuudesta.

Maksuperustelakia ei sovelleta kuntien tai hyvinvointialueiden hallinnossa. Toimivalta määritellä kunnan ja hyvinvointialueiden palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleiset perusteet on valtuustolla ja aluevaltuustolla. Kuntalain 90 §:n 1 momentin 2 kohdan m alakohdan mukaan hallintosäännössä annetaan tarpeelliset määräykset asiakirjoista tai tiedon antamisesta perittävistä maksuista. Vastaava säännös on hyvinvointialueesta annetun lain 95 §:n 1 momentin 2 kohdan m alakohdassa. Valtuustolla on itsehallinnon nojalla ja yleisen toimialan puitteissa maksujen perusteita määritellessään

laajempi liikkumavara kuin valtionhallinnon viranomaisilla. Vakiintuneesti on kuitenkin eri perustein katsottu, että maksujen tulisi noudattaa kustannusvastaavuuden periaatetta (EOA 3701/4/05 ja OKV 1207/1/01).

Säännösehdotus merkitsee valtionhallinnossa omakustannusarvoperiaatteen noudattamista. Kunnallishallinnossa ei noudateta maksuperustelaissa omaksuttua omakustannusperiaatetta, vaan maksut määräytyvät kustannusvastaavuusperiaatteen mukaisesti, jossa lähtökohtana on kunnallishallinnossa omaksuttu laskentakäytäntö. Kunnan valtuusto voi säännöksen mukaan päättää, peritäänkö asiakirjan antamisesta maksu. Valtuustolla on maksuja määritellessään kunnan yleisen toimialan rajoissa harkintavaltaa myös kustannuksia alhaisempien maksujen määrittelyyn. Vastaava harkintavalta on myös hyvinvointialueen aluevaltuustolla. Valtionhallinnossa taas sääntönä on, että maksullisesta suoritteesta on perittävä maksu, jollei toisin säädetä. Kun maksut vastaavat tiedon antamisesta viranomaiselle aiheutuvien kustannusten määrää, voi maksuissa olla kunta- ja hyvinvointialuekohtaisia eroja sekä myös eroja kuntien, hyvinvointialueiden ja valtion maksujen välillä.

Pykälän *4 momentissa* olisi maksun hinnoittelua koskevia yksityiskohtaisempia säännöksiä. Momentti vastaisi kopioiden, tulosteiden ja sähköisellä tiedonsiirtovälineellä annettavien tietojen osalta voimassa olevaa sääntelyä. Sen lisäksi momentti koskisi 3 momentissa tarkoitetulla tavalla tiedon antamistavasta riippumatta tilanteita, joissa annetaan sellainen asiakirja, josta poistetaan tai peitetään luovutusrajoituksen perusteella tietoja taikka salassa pidettäviä tietoja, jonka vuoksi momentin sanamuotoja osin muutettaisiin. Momentissa olisi myös valtion maksuperustelakia täydentävä säännös siitä, mitä perittäviin kustannuksiin voidaan lukea.

Momentin mukaan hinnoittelussa 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa voitaisiin soveltaa sivukohtaista tai muuta yksikkökohtaista keskihintaa. Kiinteää maksua käytetään yleensä silloin, kun kysymys on saman laatuisista suoritteista. Tiedon antaminen lain keskeisten tiedonsaantioikeuksien perusteella voi vaihdella muun muassa sen mukaan, kuinka paljon viranomaisen toimenpiteitä tiedon antaminen asiakirjasta 3 momentin mukaisesti aiheuttaa. Vaikka yleisellä tasolla onkin kysymys saman laatuisista suoritteista, tiedonsaantipyynnön toteuttamisessa on erojakin. Tämän vuoksi kiinteä hinta voitaisiin asettaa erikseen tavanomaisten tietopyyntöjen toteuttamista varten ja erikseen erityisiä toimenpiteitä vaativien tietopyyntöjen toteuttamiselle.

Kahdentasoisen maksuperusteen käyttöä puoltaisi tiedonpyytäjien välinen oikeudenmukaisuus. Kiinteän maksun suuruutta määrättäessä otetaan huomioon suoritteiden keskimääräiset kokonaiskustannukset. Siten kaikkien tavanomaista enemmän kustannuksia viranomaiselle aiheuttavien tietopyyntöjen toteuttaminen saman suuruisella maksulla olisi omiaan nostamaan tavanomaistenkin tietopyyntöjen toteuttamisesta aiheutuvia maksuja.

Tavanomaisena tietopyyntöjen toteuttamisena pidettäisiin 4 momentin mukaisesti sellaisen asiakirjan antamista, joka on yksilöitävissä ja löydettävissä viranomaisen asiarekisteristä tai muusta hakemistosta siinä käytettävän luokittelun, hakutoimintojen tai asiakirjan tunnisteen avulla ja joka on kokonaan julkinen tai josta salassa pidettävät tiedot ovat 3 momentissa tarkoitetulla tavalla vaivatta poistettavissa tai peitettävissä. Erityistoimenpiteitä vaativia ovat puolestaan tilanteet, joissa asiakirjan esille haku ja salassa pidettävien tietojen poistaminen edellyttävät tavanomaista enemmän työtä. Asiakirjan esille hakuun liittyviä erityistoimenpiteitä on kuvattu edellä 2 momentin perusteluissa. Jos pyydetty asiakirja-aineisto on laaja tai – pyydettyjen asiakirjojen määrästä riippumatta – siinä on paljon asiakirjan eri osissa salassa pidettävää tietoa, asiakirjan tuottaminen annettavaan muotoon vaatii aikaa sekä työtä. Erityistoimenpiteitä vaativia olisivat myös sellaiset tilanteet, joissa tarvitaan erityisiä haku-, seulonta-, yhdistely- ja tulostusominaisuuksia. Kysymys on tällöin sellaisista käsittelytehtävistä, jotka vaativat käsittelyssä käytettäviltä sovelluksilta ja järjestelmiltä erityisominaisuuksia, joita ei käytetä tavanomaisessa käsittelyssä.

Ehdotetussa momentissa olisi nykytilaa vastaava erityissäännös, jossa määriteltäisiin, mitä kustannuksia voidaan ottaa valtionhallinnossa huomioon tavanomaisen tietopyynnön toteuttamisessa siltä osin kuin tietoja annettaisiin kopiona, tulosteena tai sähköisellä ulkoisella tiedonsiirtovälineellä. Tiedon antamisesta aiheutuvan omakustannusarvon laskemiseen valtion maksuperustelain mukaisesti vaikuttaa olennaisesti se, miten suorite määritellään ja mitkä kustannukset otetaan mukaan. Esimerkiksi kopioiden omakustannusarvoon voidaan lähtökohtaisesti sisällyttää materiaali- ja laitekustannusten lisäksi asiakirjan jäljentämisestä, hakemisesta sekä asiakirjan salassa pidettävien osien poistamisesta tai peittämisestä aiheutuvat kustannukset. Ehdotuksen mukaan sen estämättä, mitä valtion maksuperustelaissa säädetään, perittävän maksun perusteeksi laskettaviin kustannuksiin valtion maksuperustelain 1 ja 10 §:ssä tarkoitettujen viranomaisten maksuja määriteltäessä ei lueta asiakirjan esille hakemisesta ja salassa pidettävien osien poistamisesta aiheutuvia kustannuksia kysymyksen ollessa tavanomaisen tietopyynnön toteuttamisesta. Pelkkien kopiointikulujen perimistä voidaan pitää asianmukaisena ja perusteltuna tiedonsaantioikeuksien toteuttamisessa silloin, kun kysymys on helposti yksilöitävissä ja löydettävissä olevista asiakirjoista, jotka ovat joko kokonaan julkisia tai joista salassa pidettävät osat ovat vaivattomasti poistettavissa, eli tavanomaisista tietopyynnöistä.

Erityissäännös koskisi tiedon antamista kopiona, tulosteena tai sähköisellä tiedonsiirtovälineellä. Jos tietopyyntö koskee sellaisen asiakirjan antamista, josta poistetaan tai peitetään luovutusrajoituksen perusteella tietoja taikka salassa pidettäviä tietoja ja josta edellä mainitut tiedot ovat vaivatta poistettavissa tai peitettävissä, olisi tiedon antaminen suullisesti tai sähköpostitse maksutonta jo 3 momentissa säädetyn perusteella.

Momentin viimeisessä virkkeessä tarkoitettu erityissäännös koskisi vain valtion maksuperustelain 1 ja 10 §:ssä tarkoitettuja viranomaisia. Valtion maksuperustelain 1 §:n mukaan laki koskee valtion viranomaisia sekä tasavallan presidenttiä valtioneuvostossa tapahtuvan päätöksenteon osalta. Laki koskee myös tasavallan presidentin, eduskunnan ja eduskunnan oikeusasiamiehen kansliaa samoin kuin valtiontalouden tarkastusvirastoa ja kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin asioiden tutkimuslaitosta. Lain 10 §:ssä tarkoitettuja erityisiä virastoja ja laitoksia ovat myös muun muassa Suomen Pankki ja Kansaneläkelaitos. Säännöksen soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät siten kunnalliset viranomaiset, valtion liikelaitokset sekä lain 5 §:ssä tarkoitetut toimijat.

Ehdotetussa *5 momentissa* säädettäisiin laissa tarkoitettujen viranomaisten velvollisuudesta määritellä ennakolta 2 momentissa tarkoitetusta tiedon esille hakemisesta ja 3 momentissa tarkoitetusta tiedon antamisesta perittävät maksut tai maksujen määräytymisen perusteet ja näiden tietojen julkaisemisesta yleisessä tietoverkossa, jollei julkaisemista ole pidettävä ilmeisen tarpeettomana. Momentti vastaisi osin voimassa olevaa. Säännöksellä on osaltaan pantu täytäntöön avoimen datan direktiivin säännöksiä. Avoimen datan direktiivin 7 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään, että asiakirjojen uudelleenkäyttöä koskevat vakiomaksut on vahvistettava ja julkaistava etukäteen. Lisäksi muiden kuin vakiomaksujen laskentaperusteet on ilmoitettava heti aluksi, ja tietyn uudelleenkäyttöä koskevan pyynnön yhteydessä käytetyt laskentaperusteet on ilmoitettava pyydettäessä.

Momenttiin lisättäisiin viittaus pykälän 2 momentissa tarkoitettuihin tilanteisiin. Näin ollen viranomaisen tulisi jatkossa määritellä ennakolta myös 2 momentissa tarkoitetusta tiedon esille hakemisesta perittävät maksut tai maksujen määräytymisen perusteet. Käytännössä 2 momentin osalta voitaisiin antaa tieto maksun määräytymisen perusteesta, joka olisi viranomaisen määrittelemä tuntityön hinta. Jos tiedon esille hakemisessa tarvittaisiin viranomaisen ulkopuolisen toimijan, kuten esimerkiksi ulkopuolisen sovellustoimittajan tekemää työtä, riittäisi momentissa tarkoitetuksi ennalta määrittelyksi tieto siitä, että esille hakemisesta voidaan periä tapauskohtainen sovellustoimittajan laskuttama työn hinta. Lain 16 §:ssä säädettäisiin viranomaisen henkilöstöön kuuluvan tai muutoin viranomaisessa toimivan velvollisuudesta ilmoittaa tiedon pyytäjälle tämän pykälän 2 momentissa tarkoitettujen kustannusten syntymisestä ennen niiden syntymistä ja lisäksi velvollisuudesta tiedustella, haluaako hän tästä huolimatta, että pyydetyt tiedot haetaan esille. Edellä mainittujen kustannusten määräytymisen perusteista voidaan ilmoittaa viittaamalla tämän momentin mukaisesti viranomaisen verkkosivustolla julkaistuihin tietoihin. Ehdotetussa 6 momentissa olisi säännökset niitä tilanteita varten, joissa tieto viranomaisen asiakirjasta annetaan tämän lain nojalla muissa kuin 7, 10 ja 11 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa. Säännös vastaisi voimassa olevaa. Ehdotuksen mukaan maksu peritään ehdotettujen erityissäännösten soveltamisalan ulkopuolelle jäävissä tapauksissa noudattaen mitä valtion maksuperustelaissa tai muussa laissa säädetään tai hyvinvointialueesta annetun lain tai kuntalain nojalla päätetään.

Ehdotettu säännös merkitsee, että muussa kuin yleiseen tiedonsaantioikeuteen, asianosaisen tiedonsaantioikeuteen tai itseään koskevaan tiedonsaantioikeuteen perustuvassa tiedon antamisessa viranomaisten asiakirjasta sovellettaisiin muun lainsäädännön mukaan määräytyviä maksuperusteita. Lain erityissääntelyn ulkopuolelle jäisivät siten maksut niissä tilanteissa, joissa viranomainen luovuttaa salassa pidettäviä tietoja lain 32–37 §:n mukaisesti tai joissa laaditaan uusi asiakirja pyynnöstä (24 §). Edellä mainitut säännökset koskevat muun muassa tieteellistä tutkimusta, tilastointia tai viranomaisen selvitystehtäviä varten (36 §) annettavia tietoja sekä viranomaisten välistä salassa pidettävien tietojen vaihtoa. Ehdotus merkitsee, että maksua ei momentissa tarkoitetuissa tilanteissa olisi tarpeen määritellä omakustannusarvon tai kustannusvastaavuuden mukaan. Siten esimerkiksi uuden asiakirjan laatimisesta pyynnöstä lain 24 §:ssä säädetyllä tavalla voidaan periä maksu liiketaloudellisin perustein. Mikäli kyse on sellaisen uuden asiakirjan laatimisesta pyynnöstä, joka edellyttäisi vain joidenkin tietojen ja asiakirjojen yhdistelyä, tulee arvioitavaksi, onko kyse ennemminkin useamman asiakirjan antamisesta pyynnöstä, joka antotavasta riippuen voisi olla maksutonta vai onko kyse 24 §:ssä tarkoitetun uuden asiakirjan laatimisesta, jonka viranomainen voi tehdä harkinnanvaraisesti ja josta voidaan periä maksu tämän momentin mukaisesti.

Laissa on omaksuttu laaja viranomaisen käsite, mistä seuraa, että lain soveltamisalan piiriin kuuluu sellaisiakin viranomaisia, joihin ei sovelleta valtion maksuperustelakia, kuntalakia tai hyvinvointialueista annettua lakia. Tämän vuoksi momenttiin ehdotetaan otettavaksi asiasta nimenomainen säännös. Ehdotuksen mukaan sellaiset lain 4 §:ssä tarkoitetut viranomaiset tai 5 §:ssä tarkoitetut toimijat, joita hyvinvointialueista annettu laki, kuntalaki tai valtion maksuperustelaki ei koske, voivat soveltaa valtion maksuperustelaissa säädettyjä maksuperusteita määritellessään maksuja tiedon antamisesta muusta kuin julkisesta asiakirjasta tai asiakirjan julkisesta osasta, jollei toisin säädetä.

41 §. *Muutoksenhaku*. Pykälässä säädettäisiin muutoksenhausta viranomaisen tietojen antamista ja tietojen antamisesta perittäviä maksuja koskeviin päätöksiin. Pykälä vastaisi asiallisesti voimassa olevan lain 33 §:ää, mutta siihen tehtäisiin joitakin täydennyksiä ja sen rakennetta ja sanamuotoja selkeytettäisiin.

Lain 16 §:ssä säädettäisiin tiedon antamista koskevasta menettelystä, jonka mukaan viranomaisen henkilöstöön kuuluvan tai muutoin viranomaisessa toimiva kieltäydyttyä antamasta pyydettyä tietoa, tai jos tieto annetaan muussa kuin pyydetyssä muodossa, voi tiedon pyytäjä saattaa asian viranomaisen ratkaistavaksi. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin informatiivisesti siitä, että viranomaisen henkilöstöön kuuluvan tai muutoin viranomaisessa toimivan henkilön asiakirjan antamista koskevasta 16 §:n 2 momentin mukaisesta kieltäytymisestä ei saa hakea erikseen muutosta valittamalla. Säännös olisi

uusi ja luonteeltaan selkeyttävä. Merkittävä osa kieltäytymisistä koskee vapaamuotoista viestinvaihtoa, jossa tiedustellaan esimerkiksi laadittavana olevaa asiakirjaa ja sen valmistumista. Valituskelpoinen hallintopäätös olisi oikeus saada 16 §:ssä säädetyn mukaisesti.

Pykälän *2 momentti* vastaisi asiallisesti voimassa olevan lain 33 §:n 2 momentissa säädettyä. Momentin mukaan muutoksenhaussa viranomaisen päätökseen sovellettaisiin, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään. Laki tulee oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetyn perusteella sovellettavaksi myös ehdotetun 5 §:n 1 momentin mukaisten toimijoiden tekemissä päätöksissä, koska ne hoitavat julkisuuslakia soveltaessaan julkista hallintotehtävää. Asiakirjan antamista koskevasta lain 16 §:ssä tarkoitetusta viranomaisen päätöksestä valitettaisiin näin ollen hallintovalituksena hallinto-oikeuteen. Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 8 §:n 1 momentista poiketen momentissa säädettäisiin erikseen siitä, että valtioneuvoston yleisistunnon tekemästä päätöksestä haetaan kuitenkin muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Siltä osin kuin valtioneuvoston yleisistunto tekee laissa tarkoitettuja tiedon antamista koskevia päätöksiä, vastaavat nämä hallintopäätökset laadultaan, laajuudeltaan ja niihin sisältyvän harkintavallan osalta muiden viranomaisten saman lain nojalla tekemiä päätöksiä ja niihin sisältyvää kysymyksenasettelua. Sen vuoksi ei ole tarkoituksenmukaista, että kyseisten hallintopäätöksien muutoksenhakutie poikkeaisi muiden viranomaisten saman lain nojalla tekemien päätösten muutoksenhakutiestä. Asiassa on siten perusteita poiketa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 8 §:n 1 momentin pääsäännöstä valtioneuvoston yleisistunnon päätöksistä valitettaessa.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin muutoksenhausta viranomaisen 40 §:n perusteella tekemään asiakirjan antamista koskevaan maksupäätökseen. Säännös vastaisi asiallisesti voimassa olevassa laissa säädettyä. Oikaisuvaatimusjärjestelmän kehittämisen tarkoituksena on ollut, että oikaisuvaatimus olisi muutoksenhaun ensi vaiheena käytössä mahdollisimman laajasti. Julkisuuslaissa tarkoitetut maksupäätökset ovat luonteeltaan sellaisia, että oikaisuvaatimusmenettelyn voidaan arvioida soveltuvan niiden muutoksenhakuun. Momentin mukaan maksuvelvollinen voisi vaatia maksun oikaisua kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä, jos hän katsoo, että määrättäessä 40 §:n nojalla maksua on tapahtunut virhe. Tarkempaa maksusäännöstä julkisuuslakiin lisättäessä arvioitiin, että muutoksenhaku maksuista olisi tarkoituksenmukaista tapahtua valtion maksuperustelain 11 b §:n 1 momentin mukaisesti oikaisuvaatimusmenettelyllä, vaikka muutoin julkisuuslain 34 §:n 3 momentissa tarkoitettu maksu määrätään ja peritään noudattaen, mitä valtion maksuperustelain 7 §:n 2 momentissa tarkoitetusta monopolisuoritteesta säädetään (HE 20/2005 vp, s. 15). Kuuden kuukauden määräaika vastaisi voimassa olevassa laissa säädettyä ja olisi vastaava kuin valtion maksuperustelain 11 b §:ssä säädetty määräaika julkisoikeudellisista suoritteista määrättävistä maksuista tehtävälle oikaisuvaatimukselle. Momentissa tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen sovellettaisiin muutoin hallintolain

7 a luvun säännöksiä oikaisuvaatimusmenettelystä. Momentissa säädettäisiin lisäksi voimassa olevaa lakia vastaavasti valituskielto hallinto-oikeuden päätöksestä maksua koskevassa asiassa.

Voimassa olevassa laissa viitataan 34 §:n nojalla valtion maksuperustelaissa (150/1992), hyvinvointialueesta annetussa laissa (611/2021) tai kuntalaissatarkoitettuun maksuun. Momentista poistettaisiin nimenomainen viittaus edellä mainittuihin lakeihin momentin selkeyttämiseksi. Viittauksen poistamisella selkeytettäisiin oikeustilaa sen osalta, että kaikkiin 40 §:ssä tarkoitettuihin maksuihin haettaisiin muutosta ensi vaiheena oikaisuvaatimusmenettelyllä.

Pykälän *4 momentissa* olisi voimassa olevaa lakia vastaava viittaus siihen, että muutoksenhakuun asiassa, joka koskee oikeudenkäynnin julkisuutta, sovelletaan, mitä oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetussa laissa ja oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetussa laissa säädetään. Viittaus on informatiivisena tarpeellinen kyseisissä laeissa säädettyjen muutoksenhakua koskevien erityissäännösten vuoksi. Oikeuskäytännössä on arvioitu muutoksenhakutien määräytymistä vakuutusoikeuden julkisuuslain 28 §:n nojalla tekemän oikeudenkäyntiasiakirjojen saamista koskevan päätöksen osalta (KHO 23.3.2015 T 826).

42 §. *Viittaukset rikoslakiin*. Pykälässä säädettäisiin voimassa olevan lain 35 §:ää vastaavasti rangaistussäännöksistä viittauksina rikoslakiin.

Pykälän *1 momenttiin* sisällytettäisiin uusi viittaussäännös rikoslain virkavelvollisuuksien rikkomista koskeviin 40 luvun 9 ja 10 §:n mukaisiin säännöksiin. Rikoslain 40 luvun 9 §:ssä säädetään virkamiehelle rangaistus, jos virkamies virkaansa toimittaessaan tahallaan muulla kuin rikoslain 40 luvun 1-8 §:ssä tai 11 luvun 9 a §:ssä säädetyllä tavalla rikkoo virkatoiminnassa noudatettaviin säännöksiin tai määräyksiin perustuvan virkavelvollisuutensa, eikä teko huomioon ottaen sen haitallisuus ja vahingollisuus ja muut tekoon liittyvät seikat ole kokonaisuutena arvostellen vähäinen. Luvun 10 §:ssä säädetään tuottamuksellisesta virkavelvollisuuden rikkomisesta. Tässä laissa säädetään virkatoiminnassa noudatettavista velvollisuuksista, joista keskeisin on velvollisuus antaa lain mukaan julkinen tieto tietopyynnön perusteella. Julkisen asiakirjan antamatta jättäminen voi siten johtaa rangaistavuuteen rikoslain 40 luvun 9 tai 10 §:ssä säädetyn mukaisesti. Koska lain säännösten rikkominen saattaa toteuttaa keskeisesti ainakin edellä mainittujen rikoslakirikosten tunnusmerkistöt, on katsottu perustelluksi ottaa lakiin rikoslakiin viittaava informatiivinen säännös.

Pykälän *2 momentti* vastaisi pääosin voimassa olevan lain 35 §:n 1 momenttia. Ehdotetun momentin mukaisesti rangaistus julkisuuslain 26 §:ssä säädetyn tiedon salassa pitämistä koskevan velvollisuuden, 27 §:ssä säädetyn vaitiolovelvollisuuden ja hyväksikäyttökiellon

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

sekä 36 §:n 2 momentissa tarkoitetun määräyksen rikkomisesta tuomitaan rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan tai jollei siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta. Rikoslain 40 luvun 5 §:ssä säädetään virkamiehelle rangaistus, jos hän tahallaan palvelussuhteensa aikana tai sen päätyttyä oikeudettomasti paljastaa sellaisen asiakirjan tai tiedon, joka viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain tai muun lain mukaan on salassa pidettävä tai jota ei lain mukaan saa ilmaista, taikka käyttää omaksi tai toisen hyödyksi taikka toisen vahingoksi edellä mainittua asiakirjaa tai tietoa.

Momentissa viitattaisiin myös rikoslain 38 luvun 1 ja 2 §:ään, jotka koskevat yksityisen salassapitorikosta ja salassapitorikkomusta. Lainkohdat eivät koske virkamiehiä. Rikoslain 38 luvun 1 §:n mukaan säännös koskee sitä, joka laissa tai asetuksessa säädetyn taikka viranomaisen lain nojalla erikseen määräämän salassapitovelvollisuuden vastaisesti paljastaa salassa pidettävän seikan, josta hän on asemassaan, toimessaan tai tehtävää suorittaessaan saanut tiedon, taikka käyttää tällaista salaisuutta omaksi tai toisen hyödyksi. Rikoslain 38 luvun 1 ja 2 §:n soveltamispiiriin kuuluisivat siten ne, jotka ovat viranomaisen luvalla tai toimeksiantosuhteessa saaneet salassa pidettäviä tietoja. Säännös koskee esimerkiksi ilman palvelussuhdetta viranomaisessa toimivia, kuten harjoittelijoita, joita velvoittaa lain 27 §:n mukainen vaitiolovelvollisuus. Kyseinen vaitiolovelvollisuus koskee myös asianosaisia, joille on ilmaistu asianosaisaseman perusteella saatuja salassa pidettäviä tietoja, jotka koskevat muita kuin asianosaista itseään. Ehdotuksen 6 ja 7 luvun perusteluissa on kuvattu tarkemmin vaitiolovelvollisuuden kohdentumista.

Voimassa olevan lain 35 §:n 2 momentissa on viittaussäännöksenä todettu, että salassapitovelvollisuuden rikkomisena pidetään myös 27 §:ssä tarkoitetun sitoumuksen sekä 28 §:n 2 momentissa tarkoitetun määräyksen rikkomista. Ehdotuksessa luovuttaisiin 27 §:ssä tarkoitetun sitoumuksen antamisesta, joten viittaussäännös muuttuisi tältä osin tarpeettomaksi. Voimassa olevan lain 28 §:n 2 momentissa tarkoitetun määräyksen rikkomisen osalta viittaussäännös sisällytettäisiin ehdotettuun 2 momenttiin.

43 §. *Voimaantulo*. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin lain voimaantulosta. Pykälän *2 momentin* mukaan lailla kumottaisiin laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Uuden lain säännöksiä sovellettaisiin lähtökohtaisesti myös ennen sen voimaantuloa laadittuihin tai viranomaiselle saapuneisiin asiakirjoihin. Vastaavasti on menetelty aiemmin asiakirjajulkisuutta koskevien säädösten osalta. Soveltajan kannalta selkeintä on, että lain voimaantultua vireille tulleiden tietopyyntöjen arviointiin sovelletaan lähtökohtaisesti samoja säännöksiä riippumatta siitä, milloin tietopyynnön kohteena oleva asiakirja on laadittu tai saapunut viranomaiselle. Muunlainen ratkaisu voisi johtaa siihen, että samantyyppisissä tai samassa asiassa eri aikoina tehtyjen

suurin piirtein samansisältöisten asiakirjojen arviointiin käytettäisiin eri perusteita ja tietopyyntöjen käsittelyyn sovellettaisiin erilaista menettelyä riippuen siitä, milloin asiakirja on laadittu.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin kuitenkin siitä, että lain 5 §:n 1 momentin 1 kohtaa sovellettaisiin vuoden päästä lain voimaantulosta. Lisäksi momentissa säädettäisiin selventävästi siitä, että mainittua lainkohtaa sovelletaan lailla tai lain nojalla julkista hallintotehtävää hoitaviin kuitenkin jo lain voimaantulosta lähtien siltä osin kuin ne käyttävät julkista valtaa. Näin ollen 5 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuihin edellä mainittuihin toimijoihin ja yksityisiin henkilöihin sovellettaisiin siirtymäaikana lakia kumottavassa laissa tarkoitetussa laajuudessa, eli siltä osin kuin julkinen tehtävä sisältää julkisen vallan käyttöä. Koska ehdotetun lain 5 §:n säännöksestä seuraa lain soveltamisalan laajentuminen, olisi perusteltua, että lain soveltamisalaan tulevilla toimijoilla olisi mahdollisuus valmistautua asiamukaisesti lain soveltamiseen. Ehdotetusta 5 §:n 1 momentin 1 kohdasta seuraa, että lain organisatorinen soveltamisala laajenee ja osin soveltamisala asiallisesti laajenisi myös sellaisten toimijoiden osalta, jotka jo nykyisin soveltavat lakia.

Pykälän *4 momentissa* säädettäisiin siitä, että 5 §:n 1 momentin 2 kohtaa sovellettaisiin kahden vuoden päästä lain voimaantulosta. Ehdotetun 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetut yhteisöt ja säätiöt tulisivat lain soveltamisalaan uusina toimijoina siltä osin kuin ne eivät käytä toiminnassaan julkista valtaa. Tämän vuoksi on katsottu perustelluksi, että lakia alettaisiin soveltaa näihin toimijoihin vasta kahden vuoden päästä lain voimaantulosta, jotta toimijat voivat varautua uuden lain soveltamiseen ja esimerkiksi kouluttaa henkilöstöään tätä varten. Momentissa säädettäisiin 2 kohdassa tarkoitettujen yhteisöjen ja säätiöiden osalta siitä, että näiden yhteisöjen tai säätiöiden muuta kuin kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa koskeviin asiakirjoihin, jotka on laadittu tai jotka ovat saapuneet sille ennen mainittua ajankohtaa ei sovellettaisi ehdotettua lakia. Koska merkittävä määrä erityisesti kuntien määräysvallassa olevista lain soveltamisalaan tulevista yhteisöistä ja säätiöistä ei voimassa olevan lain perusteella sovella lakia, eivät kyseiset toimijat ole voineet esimerkiksi asiakirjahallinnossaan ottaa huomioon lain soveltamisesta seuraavia velvoitteita. Tämän vuoksi pidetään perusteltuna, että lain soveltamista ei uloteta koskemaan taannehtivasti näiden toimijoiden ennen lain soveltamista laatimiin tai sille saapuneisiin asiakirjoihin.

Pykälän *5 momentissa* säädettäisiin kumottavaa lakia vastaavasti siitä, että yleisten asiakirjojen julkisuudesta annetun lain ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain nojalla annetut määräykset asiakirjan pitämisestä salassa jäävät voimaan. Voimassa olevan lain säätämisen yhteydessä tätä pidettiin tarpeellisena selvyyssyistä. Tuolloin katsottiin, että aikaisemmin annettuihin salassapitomääräyksiin ei ole katsottu voitavan puuttua yleisillä säännöksillä. Vastaava lähtökohta säilyisi ehdotetun lain osalta.

44 §. *Siirtymäsäännökset*. Pykälässä säädettäisiin lain soveltamiseen liittyvistä siirtymäsäännöksistä. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin selvyyden vuoksi siitä, että ennen tämän lain voimaantuloa vireille tulleisiin tietopyyntöihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Jos tietopyyntö on tullut vireille ennen tämän lain voimaantuloa, sovellettaisiin sen käsittelyyn lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Esimerkiksi pyynnön käsittelyn määräajat ja asiakirjojen antamistavat määräytyisivät pyyntöhetkellä voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Tietopyynnöillä momentissa tarkoitettaisiin kaikkia lain nojalla tehtäviä tietopyyntöjä, eli myös esimerkiksi kumottavan lain 28 §:n nojalla tehtyyn lupaan liittyvää hakemusta saada salassa pidettäviä tietoja.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin selvyyden vuoksi siitä, että kumottavan lain 28 §:n nojalla myönnetyt luvat tieteellistä tutkimusta, tilastointia taikka viranomaisen suunnittelu- tai selvitystyötä varten voidaan peruuttaa ehdotetun lain 36 §:n mukaisesti. Kumottavan lain nojalla myönnetyt luvat jäävät voimaan. Ehdotetussa laissa luvan peruuttamisen edellytyksistä säädettäisiin voimassa olevaa lakia täsmällisemmin. Voimassa olevassa laissa on säädetty luvan peruuttamisen mahdollisuudesta, kun siihen harkitaan olevan syytä. Ehdotetussa laissa luvan peruuttamisen mahdollisuus olisi täsmällisemmin sidottu siihen, että luvan myöntämiseksi 1 momentissa säädetyt edellytykset eivät täyty tai luvassa tietojen käyttämisen ehdoksi asetettuja määräyksiä ei noudateta. Sääntely parantaisi luvan saaneen oikeusturvaa. Ehdotetun lain 36 §:n mukaan viranomainen voi peruuttaa myöntämänsä luvan ja kieltää luovuttamiensa tietojen käyttämisen, jos viranomaisella on aihetta olettaa, että tietoja käytetään 1 momentissa säädettyjen edellytysten tai lupamääräysten vastaisesti. Koska luvan peruuttamisen edellytyksistä säädettäisiin jatkossa viranomaisen harkintavaltaa rajaavammalla tavalla, olisi perusteltua, että voimassa olevan lain nojalla myönnettyjen lupien peruuttamiseen sovellettaisiin myös viranomaisen harkintavaltaa rajaavaa ehdotettua uutta säännöstä.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin siitä, että muualla laissa olevalla viittauksella viranomaisen toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin tarkoitetaan ehdotetun lain tultua voimaan viittausta ehdotettuun lakiin. Muualla lainsäädännössä on lukuisia viittauksia voimassa olevaan lakiin, minkä vuoksi on tarpeen säätää yleisesti siitä, että viittaukset voimassa olevaan lakiin tarkoittaisivat viittausta ehdotettuun lakiin ehdotetun lain tultua voimaan.

7 Lakia alemman asteinen sääntely

Lain 23 §:ssä säädettäisiin asetuksenantovaltuudesta, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset viestinnän suunnittelusta ja järjestämisestä avoimuuden toteuttamiseksi valtionhallinnossa. Voimassa olevan lain 36 §:n nojalla annettu asetus viranomaisten toiminnan julkisuudesta ja hyvästä tiedonhallintatavasta

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

(1030/1999) kumoutuisi voimassa olevan lain kumoutuessa. Uuden lain perusteella valtioneuvosto voisi antaa asetuksen, joka sisältäisi säännökset viestinnän suunnittelusta ja järjestämisestä avoimuuden toteuttamiseksi valtionhallinnossa.

8 Voimaantulo

Lain voimaantuloajankohtaa määritettäessä tulee kiinnittää huomiota siihen, että hallinnon yleislakia koskevat muutokset tulevat sovellettavaksi laajasti viranomaistoiminnassa, ja uuden lain soveltaminen edellyttää riittävää koulutusta.

Lain voimaantuloa ja siirtymäsäännöksiä koskevat ehdotukset ovat lain 43 ja 44 §:ssä. Erityisesti lain organisatorista soveltamisalaa laajentavat ehdotukset ovat luonteeltaan sellaisia, että muutosten soveltamiselle tulee varata riittävä siirtymäaika, jotta toimijat voivat varautua lain soveltamiseen. Näitä ehdotuksia on selostettu tarkemmin edellä mainittujen pykälien säännöskohtaisissa perusteluissa.

9 Toimeenpano ja seuranta

Ylimpien laillisuusvalvojien kannanotoissa on kiinnitetty huomiota siihen, että vaikka julkisuuslaki on ollut voimassa pitkään, viranomaisissa ei tunneta julkisuuslain sisältöä ja sen menettelysääntöjä. Lain yleislakiluonteen vuoksi tulisi pyrkiä varmistamaan, että viranomaisten tulkinnat ja käytännöt eivät merkittävästi eroaisi toisistaan. Vaikka mietinnössä ehdotetut muutokset eivät muuttaisi julkisuuslain perusratkaisuja, vaan niiden tarkoituksena on ennen kaikkea selventää sääntelyä, lain toimeenpanossa tulee huolehtia siitä, että lain soveltajilla on riittävät tiedot sääntelyn keskeisistä muutoksista. Erityisen tärkeää on varmistaa, että niillä toimijoilla, jotka tulisivat uusina toimijoina tai nykyistä laajemmin lain soveltamisalan piiriin, on jatkossa riittävät tiedot ja asiantuntemus lain soveltamisesta.

Ehdotetun lainsäädännön toimivuutta ja vaikutuksia tulee sen voimaantultua seurata. Erityisesti lain organisatorista soveltamisalaa koskevien ehdotusten, henkilötietojen suojaa ja julkisuusperiaatetta yhteensovittavien ehdotusten ja menettelysäännösten muutosten vaikutuksia ja toimivuutta tulee selvittää ja arvioida, kun riittävästi kokemusta uusien säännösten soveltamisesta on kertynyt.

10 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

10.1 Lähtökohdat

Perustuslain näkökulmasta hallituksen esityksen tarkoituksena on erityisesti edistää perustuslain 12 §:n 2 momentissa säädettyä viranomaistoiminnan julkisuutta ja siitä johdettavaa julkisuusperiaatetta sekä 21 §:ssä säädettyjen hyvän hallinnon ja oikeusturvan vaatimusten toteutumista. Esitys vahvistaa myös perustuslain 124 §:ssä säädettyjen julkisen hallintotehtävän antamisen edellytysten toteutumista siltä osin kuin perustuslaissa edellytetään, että julkisen hallintotehtävän antaminen ei saa vaarantaa perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Julkisuusperiaatteen toteutumisen kannalta keskeisiä ehdotettavassa sääntelyssä ovat lain organisatorista soveltamisalaa koskevat säännösehdotukset, jotka laajentaisivat julkisuuslain soveltamisalaa voimassa olevasta sääntelystä. Julkisuuslain soveltamisalaa ehdotetaan laajennettavaksi yksityisten toimijoiden osalta silloin, kun ne hoitavat perustuslain 124 §:ssä tarkoitettua julkista hallintotehtävää. Lain soveltamisalaa ehdotetaan lisäksi laajennettavan julkisyhteisön omistamiin tai sen määräysvallassa oleviin yhteisöihin ja säätiöihin ja näiden määräysvallassa oleviin tytäryhteisöihin ja -säätiöihin. Ehdotetun lain 5 lukua ei kuitenkaan sovellettaisi edellä mainittuihin julkisyhteisön määräysvallassa oleviin yhteisöihin tai säätiöihin.

Hyvän hallinnon ja oikeusturvan toteutumisen kannalta keskeisintä sääntelyä ehdotetaan esityksen 4 luvussa. Luku sisältäisi menettelyllisiä säännöksiä laissa tarkoitetun tiedonsaantioikeuden toteuttamiseen, joita esitetään selkeytettäväksi ja täsmennettäväksi suhteessa voimassa olevaan lakiin. Luvussa säädettäisiin tiedon pyytämiseen ja antamiseen liittyvistä menettelyistä, asiakirjan antamistavoista, määräajoista ja viranomaisen asiakirjaan tehtävistä muista kuin salassapitoa osoittavista merkinnöistä.

Esityksellä olisi vaikutuksia myös henkilötietojen suojan toteuttamiseen viranomaistoiminnassa. Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Esityksessä ehdotetaan sääntelyä, joilla voitaisiin turvata henkilötietojen suojan ja julkisuusperiaatteen yhteensovittaminen EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen mahdollistamalla tavalla. Julkisten henkilötietojen luovuttamiseen liittyisi jatkossakin menettelysäännöksien kautta toteutettava luovutusrajoitus. Lisäksi arkaluonteisia henkilötietoja suojattaisiin salassapitosäänteylyllä.

Ehdotettua sääntelyä on näin ollen pidettävä hyvin merkityksellisenä perustuslain 10 §:n, 12 §:n, 21 §:n ja 124 §:n kannalta. Ehdotetun sääntelyn arvioidaan lisäksi olevan merkityksellistä perustuslain 14 §:ssä säädetyn osallistumisoikeuksien edistämisen ja 22 §:ssä säädetyn julkisen vallan perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutumisen edistämisvelvoitteen kannalta. Lisäksi ehdotuksen arvioidaan olevan merkityksellinen 118 §:ssä säädetyn virkavastuun toteutumisen ja 80 §:ssä säädetyn asetuksen antamista koskevien säännösten kannalta.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

10.2 Julkisuusperiaate ja sananvapaus

Esityksellä pyritään ajantasaistamaan voimassa olevaa lakia kokonaisuudessaan säätämällä uusi julkisuuslaki. Samalla voimassa oleva julkisuuslaki kumottaisiin. Kuten edellä on todettu, esitys on siten merkityksellinen ensinnäkin perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaisen julkisuusperiaatteen toteutumisen näkökulmasta. Perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta. Tiedonsaantioikeus viranomaisen asiakirjoista on siten yhdenvertaisesti kaikille kuuluva oikeus. Voimassa oleva julkisuuslaki on säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVL 43/1998 vp).

Julkisuusperiaatteen toteuttaminen konkretisoituu keskeisesti julkisuuslain säännösten ja niiden soveltamisen kautta. Julkisuusperiaatteen toteutumisen laajuuteen vaikuttavat lain organisatoriset soveltamisalasäännökset sekä lain sisältämän viranomaisen asiakirjan määritelmä, joiden avulla kohdennetaan ja myös rajoitetaan julkisuusperiaatteen mukaista tiedonsaantioikeutta. Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään arvioinut julkisuuslain merkitystä oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten toteutumisen varmistajana (ks. PeVL 46/2002 vp, s. 10).

Esityksessä lain soveltamisalaa ehdotetaan laajennettavaksi voimassa olevaan lakiin nähden. Ehdotetun 5 §:n mukaisesti julkisuuslakia sovellettaisiin jatkossa julkisen hallintotehtävän hoitamiseen kokonaisuudessaan sekä julkisyhteisön, valtion liikelaitoksen tai julkisyhteisöjen yhteisessä määräysvallassa olevaan yhteisöön tai säätiöön ja näiden määräysvallassa oleviin tytäryhteisöihin ja tytärsäätiöihin siltä osin kuin ne harjoittavat muuta kuin kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa.

Voimassa oleva laki on säädetty ennen nykyisen perustuslain voimaantuloa. Perustuslakiuudistus toteutettiin pian lain säätämisen jälkeen. Voimassa olevaan perustuslakiin sisällytettiin uutena nimenomainen julkisen hallintotehtävän antamista koskeva 124 §:n säännös, joka asettaa edellytykset sille, milloin julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle. Voimassa olevan julkisuuslain säännöstä lain soveltamisesta julkista tehtävää hoitavaan niiden käyttäessä julkista valtaa ei näin ollen ole arvioitu suhteessa perustuslain 124 §:ssä säädettyyn. Sittemmin myös perustuslakivaliokunnan käytäntö perustuslain 124 §:n tulkinnasta on kehittynyt. Perustuslakivaliokunta on korostanut, että uskottaessa hallintotehtäviä muulle kuin viranomaiselle tulee säännösperusteisesti taata oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten noudattaminen tässä toiminnassa. Tämä edellyttää pääsääntöisesti, että asian käsittelyssä noudatetaan hallinnon yleislakeja ja että asioita käsittelevät toimivat virkavastuulla (esim. PeVL 53/2014 vp, s. 5). Myös julkisen sektorin toiminnan organisointiin liittyvistä muutoksista, eli esimerkiksi kunnan toimintojen yhtiöittämisestä on aiheutunut julkisuuslain soveltamisalan kaventumista ja samalla julkisuusperiaatteen toteutumisen kaventumista.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Uusi laki edistäisi aiempaa paremmin julkisuusperiaatteen toteutumista, kun julkisuusperiaatetta toteuttava laissa säädetty tiedonsaantioikeus kohdistuisi selkeämmin harjoitettuun toimintaan sen luonteen perusteella, eikä hallinnon rakenteiden uudistumisesta johtuva viranomaisen toimintojen uudelleenorganisointi vaikuttaisi julkisuusperiaatteen toteutumiseen.

Ehdotetuilla lain siirtymäsäännöksillä rajattaisiin lain taannehtivaa soveltamista julkisyhteisön määräysvallassa olevien soveltamisalaan tulevien yhteisöjen ja säätiöiden osalta. Lakia ei sovellettaisi 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun yhteisön tai säätiön sellaisiin muuta kuin kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa koskeviin asiakirjoihin, jotka on laadittu tai jotka ovat saapuneet sille ennen sääntelyn soveltamisen alkamisajankohtaa. Lain taannehtivan soveltamisen rajausta voidaan perustella sillä, että suurin osa kohdan perusteella jatkossa lakia soveltavista toimijoista ei voimassa olevan lain perusteella sovella lakia, eivätkä kyseiset toimijat ole voineet esimerkiksi asiakirjahallinnossaan ottaa huomioon lain soveltamisesta seuraavia velvoitteita tai sitä, miltä osin asiakirjat ovat liittyneet sen kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaan toimintaan.

Perustuslakivaliokunnan mukaan perustuslain 12 §:n 2 momentissa asiakirjajulkisuudesta säädetty merkitsee, että asiakirjojen julkisuutta voidaan rajoittaa perustuslain mukaan ainoastaan lailla ja vain, milloin siihen on välttämättömiä syitä. Kysymys ei perustuslakivaliokunnan mukaan siten ole siitä, että perustuslaissa esimerkiksi jätettäisiin kyseisen oikeuden sisältö lailla määriteltäväksi, vaan lainsäätäjän toimivaltaan kuuluu pelkästään sellaisten julkisuuden rajoitusten asettaminen, joita voidaan pitää perustuslaissa tarkoitetulla tavalla välttämättöminä (PeVL 7/2019 vp, s. 13, PeVL 43/1998 vp, s. 3/I). Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaan perustuslain 12 §:n 2 momentissa julkisuuden rajoituksiin kohdistettu välttämättömyysvaatimus ei rajoitu yksin salassapitosäännöksiin (PeVL 73/2018 vp, s. 3, PeVL 14/2018 vp, s. 15).

Voimassa olevaan lakiin nähden uutena julkisuuden rajoituksena esityksen 16 §:n 5 momentissa ehdotetaan viranomaiselle oikeutta kieltäytyä tietopyynnön toteuttamisesta, jos se edellyttäisi viranomaiselta lain tarkoitus huomioon ottaen ilmeisen kohtuuttomia toimia. Koska kyseessä on tiedonsaantioikeuden rajoitus, on ehdotetun säännöksen mukaisesti viranomaisen henkilöstöön kuuluvan tai muutoin viranomaisessa toimivan tällöin saatettava asia oma-aloitteisesti viranomaisen ratkaistavaksi, jotta kieltäytymiseen johtaneen syyn asianmukaisuus sekä kieltäytymisen suhde julkisuusperiaatteen toteutumiseen arvioidaan myös muun kuin yksittäisen viranomaisen henkilöstöön kuuluvan virkamiehen tai muun viranomaisessa toimivan toimesta. Säännös olisi välttämätön, jotta viranomaisen toiminnan häiriötön jatkuvuus voitaisiin varmistaa myös niissä tapauksissa, kun viranomaiselle saapuu tietopyyntöjä, jotka voivat olla kohtuuttomia tai jopa mahdottomia toteuttaa viranomaistoiminnan merkittävästi vaikeutumatta tai jotka on tehty kiusantekotarkoituksessa.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Voimassa olevaan lakiin nähden esityksellä selkeytettäisiin lisäksi viranomaisen asiakirjan määritelmää koskevaa sääntelyä, jonka tulkinnanvaraisuus on osakseen ollut omiaan estämään julkisuusperiaatteen täysimääräistä toteutumista. Voimassa olevan lain julkisuutta rajoittavaa säännöstä, eli määritelmää siitä, mitkä asiakirjat eivät kuuluisi lain soveltamisen piiriin, pyritään selkeyttämään ja täsmentämään sitomalla viranomaisen asiakirjan määritelmän rajaukset laissa nimenomaisesti säädettyihin perusteisiin. Ehdotetulla 6 §:n 4 momentilla määriteltäisiin aiempaa täsmällisemmin sitä asiakirjajoukkoa, jota ei pidettäisi viranomaisen asiakirjoina.

Kyseinen sääntely rajaa perustuslain mukaisen tiedonsaantioikeuden kohteena olevia tietoja voimassa olevan lain lähtökohtien mukaisesti. Lain soveltamisen ulkopuolelle jäävät asiakirjat voivat olla luonteeltaan ainoastaan julkisuusperiaatteen näkökulmasta toissijaisia ja tietosisällöltään vähämerkityksellisiä asiakirjoja. Viranomaisen asiakirjaksi katsottava asiakirja määrittyy siten sen sisällön perusteella. Rajaukset viranomaisen asiakirjan määritelmään ovat kuitenkin edelleen välttämättömiä viranomaisen sisäisen toiminnan järjestämisen, mutta myös viranomaisen sekä niiden välisten valmistelutyön ja mielipiteidenvaihdon vapauden vuoksi. Välttämättömät poikkeukset turvaavat laadukasta ja monipuolista valmistelutyötä, ja lain soveltamisalan ulkopuolelle lähinnä jäisivät ne asiakirjat, joiden tarkoitus on nimenomaisesti vain tukea työskentelyä ja valmistelua. Lisäksi esityksellä luovuttaisiin viranomaisen asiakirjan määritelmän yhteydestä arkistolainsäädäntöön ja siihen, onko kyseinen asiakirja arkistolainsäädännön mukaan liitettävä arkistoon. Säännös on ollut tulkinnanvarainen ja lisäksi jättänyt julkisuusperiaatteen rajoituksen riippumaan keskeisesti seikoista, joista ei säädetä täsmällisesti lailla. Jatkossa 6 §:n 4 momentissa ehdotetaan säädettävän, että viranomaisissa työskentelevien sekä viranomaisten ja niiden lukuun toimivien yksityisten ja yhteisöjen välisiä neuvotteluja, yhteydenpitoa ja muuta niihin verrattavaa viranomaisten sisäistä työskentelyä varten laadittuja asiakirjoja ei pidetä viranomaisen asiakirjoina, jos asiakirjan sisältämät tiedot eivät ole merkityksellisiä tiedonhallintalain 21 §:n 1 momentin 2-5 kohdissa tarkoitettujen perusteiden kannalta. Tämä lisäisi sääntelyn selkeyttä ja sitoisi julkisuuden rajoituksen arvioinnin laissa täsmällisemmin säädettyihin perusteisiin. Myös lain muiden säännösten, erityisesti 4 lukuun sisältyvien menettelysäännösten selkeyttämisellä pyritään edistämään julkisuusperiaatteen toteutumista.

Julkisuuden rajoituksina toimivia lain 28 §:ssä olevia salassapitoperusteita ei ehdoteta muutettavaksi sisällöllisesti tällä ehdotuksella. Salassapitoperusteisiin tehtäisiin ainoastaan sellaisia muutoksia sanamuotoihin, joiden perusteella olisi myös kyseisen pykälän sanamuodon perusteella selkeää, että salassapito kohdistuu ensisijaisesti viranomaisen asiakirjassa olevaan tietoon eikä asiakirjaan kokonaisuudessaan. Voimassa olevaan lakiin nähden uutena ehdotetaan nimenomaista säännöstä salassapidon toteuttamistavasta. Voimassa olevan lain perustelujen mukaan salassapito osittain julkisesta asiakirjasta on voitu toteuttaa myös poistamalla tai peittämällä asiakirjasta esimerkiksi henkilöä koskeva tunnistetieto

sen sijaan, että asiakirjasta poistettaisiin tai peitettäisiin varsinaiset salassa pidettävät tiedot. Tämä mahdollisuus on tärkeä erityisesti sellaisten viranomaisten osalta, jotka säännönmukaisesti julkaisevat ratkaisukäytäntöään tai joiden ratkaisukäytäntöön kohdistuu säännönmukaisesti tietopyyntöjä.

Ehdotetussa 30 §:ssä säädettäisiin siitä, että salassapito voidaan toteuttaa edellä mainitulla tavalla. Lisäksi pykälän 2 momentissa säädettäisiin luovutusrajoituksesta, joka kohdistuisi asiarekisterin tietoihin sellaisissa tilanteissa, joissa olisi ilmeistä, että asiarekisteriin merkitty asianosaisen tai muun asiaan osallisen yksilöimiseksi tarpeellinen tieto muuhun viranomaisen asiakirjaan merkittyjen tietojen kanssa ilmaisee lain 28 §:n 1 momentin 17, 20 tai 23–35 kohdassa salassa pidettäväksi säädetyn tiedon tai henkilön yksityisyyden tai turvallisuuden taikka henkilön tai oikeushenkilön liikesalaisuuden suojaamiseksi muussa laissa salassa pidettäväksi säädetyn tiedon. Säännös olisi uusi ja tarpeellinen varmistamaan salassapidon tehokasta toteutumista niissä tilanteissa, joissa salassapito toteutetaan pykälän 1 momentissa tarkoitetulla tavalla asiaan osallisen yksilöimiseksi tarpeellinen tieto poistamalla tai peittämällä.

Säännös kaventaisi jossain määrin asiarekisteriin merkittyjen tietojen julkisuutta, koska se mahdollistaisi sellaistenkin asiarekisteriin merkittyjen tunnistetietojen tapauskohtaisen luovuttamatta jättämisen, jotka muutoin olisivat julkisia ja saatavilla. Mikäli luovutusrajoitusta ei säädettäisi, olisi olemassa riski siitä, että viranomaiset eivät voisi toteuttaa tehokkaasti salassapitoa poistamalla tai peittämällä asianosaisen tai muun asiaan osallisen yksilöimiseksi tarpeellisia tietoja. Tällöin salassapito toteutettaisiin poistamalla tai peittämällä varsinaiset salassa pidettävät tiedot. Tämä voisi johtaa laajempaan salassapitoon muun muassa viranomaisen julkaiseman ratkaisukäytännön sisällöistä. Ehdotuksen tarkoituksena onkin yhtäältä turvata mahdollisimman laajan julkisuuden toteutumista viranomaisen asiakirjoista ja toisaalta varmistaa yksityiselämän suojan, liikesalaisuuden tai muun vastaavan liiketoimintaa koskevan seikan tehokas salassapito. Luovutusrajoitus koskisi vain niitä asianosaisen tai muun asiaan osallisen yksilöimiseksi tarpeellisia asiarekisterin tietoja, jotka muuhun viranomaisen asiakirjaan merkittyjen tietojen kanssa ilmaisisivat lain 28 §:n 1 momentin 17, 20 tai 23–35 kohdassa salassa pidettäväksi säädetyn tiedon tai henkilön yksityisyyden tai turvallisuuden taikka henkilön tai oikeushenkilön liikesalaisuuden suojaamiseksi muussa laissa salassa pidettäväksi säädetyn tiedon. Julkisia ja luovutettavissa olisivat aina esimerkiksi tiedot päätöksen tehneestä viranomaisesta ja asian yksilöidystä laadusta.

Luovutusrajoituksen julkisuutta rajoittavaa vaikutusta on pyritty rajaamaan sillä, että asiarekisteriin merkityn asianosaisen tai muun asiaan osallisen yksilöimiseksi tarpeellinen tieto voitaisiin jättää luovuttamatta ainoastaan silloin, kun on ilmeistä, eli selvää ja riidatonta, että asiarekisteriin merkitty asianosaisen tai muun asiaan osallisen yksilöimiseksi tarpeellinen tieto muuhun viranomaisen asiakirjaan merkittyjen tietojen kanssa ilmaisee

momentissa tarkoitetun salassa pidettävän tiedon. Näin ollen asiarekisteriin merkittyä yksilöimiseksi tarpeellista tietoa ei voisi pääsääntöisesti jättää luovuttamatta, vaan luovuttamatta jättämiselle tulisi olla sellaisia erityisiä perusteita, joiden perusteella salassapidon murtuminen on ilmeistä.

Julkisuusperiaate liittyy myös perustuslaissa turvattuun sananvapauteen. Perustuslain 12 §:n 1 momentissa säädetään jokaisen oikeudesta sananvapauteen. Lain 12 §:ssä turvattuun sananvapauteen sisältyy oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä. Sananvapaussäännöksen keskeisenä tarkoituksena on taata kansanvaltaisen yhteiskunnan edellytyksenä oleva vapaa mielipiteenmuodostus, avoin julkinen keskustelu, joukkotiedotuksen vapaa kehitys ja moniarvoisuus sekä mahdollisuus vallankäytön julkiseen kritiikkiin. Riittävän julkisuuden takaaminen on edellytys yksilöiden mahdollisuudelle vaikuttaa ja osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan. Julkisuus on myös vallankäytön ja viranomaistoiminnan kritiikin ja valvonnan edellytys (HE 309/1993 vp, s. 58/I). Julkisuudella ja tiedonsaantioikeuksista säätämällä myös osaltaan edistetään perustuslain 14 §:ssä tarkoitetulla tavalla yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon.

Ehdotuksella on lisäksi tarkoitus ajantasaistaa, nykyaikaistaa sekä selkeyttää julkisuuslakia, jotta lain asianmukainen soveltaminen ja perustuslain 12 §:ssä turvattujen julkisuusperiaatteen ja sananvapauden sekä 14 §:ssä turvattujen osallistumisoikeuksien toteutuminen turvattaisiin. Voimassa olevaan julkisuuslakiin on muun muassa digitalisaation ja muussa informaatio-oikeudellisessa sääntelyssä tapahtuneiden muutosten, sekä menettelysäännöksiin liittyvien tulkinnanvaraisuuksien vuoksi kohdistunut monenlaisia tulkintaongelmia, jotka ovat olleet omiaan estämään julkisuusperiaatteen täysimääräistä toteutumista. Esitys on siten tärkeä niin perustuslain 12 §:n näkökulmasta, mutta myös perustuslain 22 §:ssä säädetyn julkisen vallan perus- ja ihmisoikeuksien turvaamisvelvoitteen kannalta.

10.3 Henkilötietojen suojan ja julkisuusperiaatteen yhteensovittaminen

Esityksessä ehdotetaan uusia menettelysäännöksiä, joilla voitaisiin turvata henkilötietojen suojan ja julkisuusperiaatteen yhteensovittaminen EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen mahdollistamalla tavalla. Ehdotuksen mukaisesti viranomaisen asiakirjojen sisältämien muiden kuin salassa pidettävien henkilötietojen luovutukseen asetettaisiin erityiset menettelysäännökset. Ehdotuksella luovuttaisiin samalla myös erilaisia antotapoja koskevasta erottelusta. Viranomainen voisi jatkossa erikseen laissa asetettujen reunaehtojen puitteissa pyytää tiedon pyytäjää ilmoittamaan henkilötietojen käyttötarkoituksen ja muut sellaiset tiedot, joita viranomainen tarvitsee arvioidakseen, onko tiedonsaajalla henkilötietojen

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

suojaa koskevan lainsäädännön mukaan oikeus käsitellä pyydettyjä tietoja. Henkilötietoa ei saisi luovuttaa, mikäli on ilmeistä, että pyytäjällä ei ole oikeutta käsitellä tietoja henkilötietojen suojaa koskevien säännösten perusteella.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan kolmea erillistä suostumukseen perustuvaa tiedon luovuttamista koskevaa säännöstä. Sääntelyllä on erityisesti tarkoitus selkiyttää, milloin suostumusta koskevaan menettelyyn sovelletaan EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen menettelysäännöksiä, ja milloin suostumusta koskeva menettelysääntely perustuu kansalliseen, valtiosääntöiset reunaehdot täyttävään sääntelyyn. Perustuslain 12 §:n 2 momentissa turvattuun julkisuusperiaatteeseen sisältyy jokaisen oikeus saada viranomaiselta julkista tietoa. Julkisuuslain mukaan tiedon pyytäjän ei lähtökohtaisesti tarvitse esittää selvitystä siitä, mihin tarkoitukseen tai millä tavalla hän aikoo käyttää hänelle luovutettua julkista tietoa. Viranomainen ei myöskään voi yleensä rajoittaa julkisen tiedon antamista sen oletetun käyttötarkoituksen perusteella. Julkisuutta voidaan perustuslain mukaan rajoittaa lailla erikseen vain, jos siihen on välttämättömiä syitä. Etenkin toisen perusoikeuden – kuten yksityiselämän suojan – turvaaminen voi olla tällainen välttämätön syy (PeVL 4/2014 vp, s. 3, PeVL 2/2008 vp, s. 2).

Perustuslain 10 §:ssä tarkoitettua yksityiselämän ja henkilötietojen suojaa turvaavat myös ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (Euroopan ihmisoikeussopimus) 8 artiklan mukainen yksityiselämän suoja sekä Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7 artiklassa turvattu yksityiselämän suoja ja 8 artiklassa turvattu henkilötietojen suoja. Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan on Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen (EIT) oikeuskäytännössä katsottu kattavan myös henkilötietojen suojan.

Euroopan unionin perusoikeuskirjan 8 artiklan mukaan henkilötietojen käsittelyn on oltava asianmukaista ja sen on tapahduttava tiettyä tarkoitusta varten ja asianomaisen henkilön suostumuksella tai muun laissa säädetyn oikeuttavan perusteen nojalla. Perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohdan mukaan perusoikeuskirjassa tunnustettujen oikeuksien ja vapauksien käyttämistä voidaan rajoittaa ainoastaan lailla sekä kyseisten oikeuksien ja vapauksien keskeistä sisältöä kunnioittaen. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti rajoituksia voidaan säätää ainoastaan, jos ne ovat välttämättömiä ja vastaavat tosiasiallisesti unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita tai tarvetta suojella muiden henkilöiden oikeuksia ja vapauksia. Perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohdan mukaan, siltä osin kuin perusoikeuskirjan oikeudet vastaavat Euroopan ihmisoikeussopimuksessa taattuja oikeuksia, niiden merkitys ja ulottuvuus ovat samat.

Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään painottanut, että yksityiselämän ja henkilötietojen suojalla ei ole etusijaa muihin perusoikeuksiin nähden (PeVL 73/2018 vp s. 3; PeVL 14/2018 vp, s. 8). Valiokunta on korostanut erityisesti asiakirjajulkisuuden ja henkilötietojen suojan välistä tasapainoa (PeVL 22/2008 vp, s. 4 ja PeVL 14/2018 vp, s. 8).

Arvioidessaan tietosuojalain säätämiseen johtanutta hallituksen esitystä, perustuslakivaliokunta arvioi myös lakiehdotuksen 28 §:ää, jonka mukaan oikeuteen saada tieto ja muuhun henkilötietojen luovuttamiseen viranomaisen henkilörekisteristä sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta säädetään (PeVL 14/2018 vp, s. 15-16). Valiokunta piti tuolloin valittua, julkisuuslain soveltamiseen perustuvaa sääntelyratkaisua perusteltuna perustuslain 12 §:n 2 momentin näkökulmasta.

Valiokunta on katsonut, että perustuslain 12 §:n 2 momentin julkisuuden rajoituksiin kohdistettu välttämättömyysvaatimus ei rajoitu yksin salassapitosäännöksiin. Esimerkiksi henkilötietojen luovuttamisen laaja sitominen käyttötarkoitukseen merkitsee julkisuusperiaatteen rajoitusta, jolle on kuitenkin osoitettavissa perustuslain 10 §:ään nojautuvat hyväksyttävät perusteet (PeVL 3/2009 vp, s. 2, PeVL 2/2008 vp, s. 2, PeVL 40/2005 vp, s. 2 ja PeVL 14/2018 vp, s. 15–16).

Ehdotetun sääntelyn arvioidaan rajoittavan sekä perustuslain 12 §:n 2 momentissa säädettyä julkisuusperiaatetta että 10 §:ssä säädettyä henkilötietojen suojaa siten, että molempia perusoikeuksia kunnioitetaan ja rajoitetaan ainoastaan siinä laajuudessa kuin se ehdotetun sääntelyn tavoitteet ja tarkoitukset huomioiden on välttämätöntä.

10.3.1 Yleisen tietosuoja-asetuksen kansallinen liikkumavara

Yleistä

Perustuslakivaliokunta on vakiintuneessa käytännössään painottanut, että hallituksen esityksessä on erityisesti perusoikeuksien kannalta merkityksellisen sääntelyn osalta syytä tehdä selkoa kansallisen liikkumavaran alasta (PeVL 1/2018 vp, s. 3; PeVL 26/2017 vp, s. 42; PeVL 2/2017 vp, s. 2; PeVL 44/2016 vp, s. 4). Lisäksi valiokunta on vakiintuneesti korostanut, että siltä osin kuin Euroopan unionin lainsäädäntö edellyttää kansallista sääntelyä tai mahdollistaa sen, tätä kansallista liikkumavaraa käytettäessä otetaan huomioon perus- ja ihmisoikeuksista seuraavat vaatimukset (ks. esim. PeVL 8/2021 vp, kohta 2; PeVL 9/2019 vp, s. 2; PeVL 1/2018 vp, s. 3).

Perustuslakivaliokunta on henkilötietojen suojaa koskevan kansallisen lainsäädännön kannalta pitänyt lähtökohtaisesti riittävänä, että sääntely täyttää EU:n yleisessä tietosuoja-asetuksessa asetetut vaatimukset. Valiokunnan mukaan henkilötietojen suoja tulee turvata ensisijaisesti EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen ja kansallisen yleislainsäädännön nojalla. Henkilötietojen suojaa koskevan kansallisen erityislainsäädännön säätämiseen tulee siten suhtautua pidättyvästi ja rajata sellainen vain välttämättömään tietosuoja-asetuksen salliman kansallisen liikkumavaran puitteissa (ks. PeVL 4/2021 vp, kohta 4; PeVL 3/2021 vp, kohta 4; PeVL 14/2018 vp, s. 4-5).

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Yleisen tietosuoja-asetuksen 86 artiklan mukaan viranomaiset taikka julkis- tai yksityisoikeudelliset yhteisöt yleisen edun vuoksi toteutetun tehtävän suorittamiseksi voivat luovuttaa viranomaisten tai yhteisöjen hallussa olevien virallisten asiakirjojen sisältämiä henkilötietoja viranomaiseen tai yhteisöön sovellettavan unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti, jotta voidaan sovittaa yhteen virallisten asiakirjojen julkisuus ja tämän asetuksen mukainen oikeus henkilötietojen suojaan.

Yleisen tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 4 kappaleessa todetaan, että oikeus henkilötietojen suojaan ei ole absoluuttinen, vaan sitä on tarkasteltava suhteessa sen tehtävään yhteiskunnassa ja sen on suhteellisuusperiaatteen mukaisesti oltava oikeassa suhteessa muihin perusoikeuksiin. Kappaleessa tuodaan lisäksi ilmi, että oikeus henkilötietojen suojaan on sovitettava yhteen muiden perusoikeuksien, kuten sananvapauden, kanssa.

Yleisen tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 154 kappaleen mukaan asetusta sovellettaessa voidaan ottaa huomioon viranomaisten asiakirjojen julkisuusperiaate. Viranomaisten asiakirjojen julkisuutta voidaan pitää yleisenä etuna. Viranomaisen tai julkishallinnon elimen olisi voitava luovuttaa hallussaan olevien asiakirjojen sisältämiä henkilötietoja, jos kyseiseen viranomaiseen tai julkishallinnon elimeen sovellettavassa unionin oikeudessa tai jäsenvaltioiden lainsäädännössä niin säädetään. Kyseisessä lainsäädännössä olisi sovitettava yhteen virallisten asiakirjojen julkisuus ja julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäyttö sekä oikeus henkilötietojen suojaan, ja sen vuoksi siinä voidaan säätää tarvittavasta yhteensovittamisesta tämän asetuksen mukaisen henkilötietojen suojaa koskevan oikeuden kanssa.

Käsittelyn oikeusperuste

Yleinen tietosuoja-asetus on kansallisesti suoraan sovellettavaa lainsäädäntöä, joka kuitenkin jättää jäsenvaltioille eräissä kohdin direktiivinomaista kansallista liikkumavaraa. Kansallisella lainsäädännöllä voidaan näin ollen asetuksessa säädetyin edellytyksin mukauttaa asetuksen säännöksiä. Lisäksi asetus sallii eräissä tilanteissa säätää kansallisella lainsäädännöllä rajoituksia asetuksessa säädettyjen oikeuksien ja velvollisuuksien alaan.

Yleisen tietosuoja-asetuksen mukaan käsittelyn lainmukaisuus edellyttää, että henkilötietojen käsittelylle on asetuksen mukainen oikeusperuste. Käsittelyn oikeusperusteista säädetään yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdassa.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan henkilötietojen käsittely on lainmukaista, jos se on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi. Saman artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaan käsittelyn perusteena voi olla se, että käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi. Nämä ovat samalla ne perusteet, joihin

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

julkisen sektorin henkilötietojen käsittely yleensä nojautuu (HE 9/2018 vp, s. 29). Molempiin mainittuihin oikeusperusteisiin liittyy asetuksen 6 artiklan 2 ja 3 kohdan mukainen kansallisen lainsäätäjän liikkumavara.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat pitää voimassa tai ottaa käyttöön yksityiskohtaisempia säännöksiä asetuksessa vahvistettujen sääntöjen soveltamisen mukauttamiseksi sellaisessa henkilötietojen käsittelyssä, joka tehdään 6 artiklan 1 kohdan c tai e alakohdan noudattamiseksi. Jäsenvaltiot voivat asettaa asetusta täsmällisempiä erityisiä vaatimuksia käsittelyyn liittyville tietojenkäsittely- ja muille toimenpiteille laillisen ja asianmukaisen käsittelyn varmistamiseksi.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdassa myös edellytetään, että 6 artiklan 1 kohdan c ja e alakohdassa tarkoitetun käsittelyn perustasta on säädettävä joko unionin oikeudessa tai rekisterinpitäjään sovellettavassa jäsenvaltion lainsäädännössä. Tämä tarkoittaa sitä, että jäsenvaltion on joissain tapauksissa paitsi sallittua, myös välttämätöntä antaa asetusta täydentäviä säännöksiä käsittelyn perustasta. Kansalliseen sääntelyyn voi sisältyä erityisiä, asetuksen sääntöjen soveltamista mukauttavia säännöksiä, jotka voivat koskea muun muassa rekisterinpitäjän suorittaman tietojenkäsittelyn lainmukaisuuden yleisiä edellytyksiä, käsiteltävien tietojen tyyppiä, rekisteröityjä henkilöitä, eräitä henkilötietojen luovuttamiseen liittyviä kysymyksiä, käyttötarkoitussidonnaisuutta, säilytysaikoja sekä käsittelytoimia ja -menettelyjä. Edellytyksenä on lisäksi se, että unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön on täytettävä yleisen edun mukainen tavoite ja oltava oikeasuhteinen sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden. Asetuksen 6 artiklan 2 ja 3 kohtien salliman kansallisen liikkumavaran nojalla kansallisessa laissa voidaan säätää myös henkilötietojen luovuttamisesta, kunhan jäsenvaltion lainsäädäntö täyttää yleisen edun mukaisen tavoitteen ja on oikeasuhteinen tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden.

Nyt ehdotetulla sääntelyllä on tarkoitus luoda viranomaiselle henkilötietojen käsittelyperuste julkisuusperiaatteen toteuttamiseksi. Asiakirjajulkisuuden toteuttamisen voidaan pääsääntöisesti katsoa olevan rekisterinpitäjänä toimivan viranomaisen lakisääteinen velvoite, josta säädetään tämän lain 7 ja 10-11 §:ssä, jolloin viranomaisella on yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan näkökulmasta oikeus käsitellä henkilötietoja tässä laissa tarkoitettujen tiedonsaantioikeuksien toteuttamiseksi.

Lisäksi henkilötietojen käsittely voi joissakin tilanteissa julkisuusperiaatteen toteuttamiseksi perustua myös yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseen tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseen. Esimerkiksi ehdotuksen 24 §:n perusteella viranomainen voisi pyynnöstä laatia ja luovuttaa tiedonpyytäjälle uuden asiakirjan. Koska säännöksen perusteella toteutettava tietojen yhdistely ja luovuttaminen olisi harkinnanvaraista, henkilötietojen käsittely

ei perustuisi yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettuun lakisääteiseen velvoitteeseen, vaan käsittelyn oikeusperusteena olisi 6 artiklan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitettu yleisen edun mukaisen tehtävän suorittaminen tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttö (ks. KHO 2022:146).

10.3.2 Arkaluonteiset henkilötiedot

Perustuslakivaliokunta on painottanut arkaluonteisten henkilötietojen käsittelyn aiheuttamia uhkia. Valiokunnan mielestä arkaluonteisia tietoja sisältäviin laajoihin tietokantoihin liittyy tietoturvaan ja tietojen väärinkäyttöön liittyviä vakavia riskejä, jotka voivat viime kädessä muodostaa uhan henkilön identiteetille (ks. PeVL 13/2016 vp, s. 4, PeVL 14/2009 vp, s. 3/I). Myös EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 51 johdantokappaleen mukaan erityisiä henkilötietoja, jotka ovat erityisen arkaluonteisia perusoikeuksien ja -vapauksien kannalta, on suojeltava erityisen tarkasti, koska niiden käsittelyn asiayhteys voisi aiheuttaa huomattavia riskejä perusoikeuksille ja -vapauksille. Valiokunta on antanut myös erityistä merkitystä luovutettavien tietojen luonteelle arkaluonteisina tietoina arvioidessaan sääntelyn täsmällisyyttä ja sisältöä. Mikäli ehdotetut säännökset tietojen luovutuksesta ovat kohdistuneet myös arkaluonteisiin tietoihin, on tavallisen lain säätämisjärjestyksen käyttämisen edellytyksenä ollut sääntelyn täsmentäminen perustuslakivaliokunnan viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyä koskevan käytännön mukaiseksi (ks. esim. PeVL 15/2018 vp, s. 39 ja PeVL 38/2016 vp, s. 3).

Vaikka EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisen alkamisen johdosta kansallisessa lainsäädännössä tulee yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklaan valitun erityisten henkilötietoryhmien käsitteen vuoksi välttää arkaluonteisten tietojen käsitteen käyttämistä sääntelyn selvyyden vuoksi (ks. myös PeVL 14/2018 vp), on perustuslakivaliokunta edelleen pitänyt perusteltuna kuvata valtiosääntöisesti tiettyjä henkilötietoryhmiä nimenomaan arkaluonteisiksi (PeVL 15/2018 vp, s. 38). Näillä tarkoitetaan laajempaa tietojoukkoa kuin vain yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitetut erityiset henkilötietoryhmät (ks. tältä osin myös esim. PeVL 17/2018 vp.). Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt erityistä huomiota siihen, että arkaluonteisten tietojen käsittely on syytä rajata täsmällisillä ja tarkkarajaisilla säännöksillä vain välttämättömään (PeVL 15/2018 vp, s. 37).

Ehdotettavan lain soveltamisalalla on ilmeistä, että osa käsiteltävistä henkilötiedoista kuuluu yleisen tietosuoja-asetuksessa tarkoitettuihin erityisiin henkilötietoryhmiin tai on muutoin luonteeltaan valtiosääntöisesti arkaluonteisia. Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittely perustuisi yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan g alakohtaan, jonka perusteella rekisterinpitäjä saisi käsitellä erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja, kun käsittely on tarpeen tärkeää yleistä etua koskevasta syystä unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön nojalla, edellyttäen että se on oikeasuhteinen tavoitteeseen nähden, siinä noudatetaan keskeisiltä osin oikeutta henkilötietojen suojaan ja siinä säädetään asianmukaisista ja erityisistä toimenpiteistä rekisteröidyn perusoikeuksien ja etujen

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

suojaamiseksi. Mainittua käsittelyperustetta täsmentää tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 2 kohta, jonka perusteella erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja voi käsitellä, kun siitä säädetään laissa tai käsittely johtuu välittömästi rekisterinpitäjälle laissa säädetystä tehtävästä.

Suojatoimet, riskiperustainen lähestymistapa ja sääntelyn täsmällisyys

Perustuslakivaliokunta on pitänyt selvänä, että erityislainsäädännön tarpeellisuutta on arvioitava myös tietosuoja-asetuksenkin edellyttämän riskiperustaisen lähestymistavan mukaisesti kiinnittämällä huomiota tietojen käsittelyn aiheuttamiin uhkiin ja riskeihin. Mitä korkeampi riski käsittelystä aiheutuu luonnollisen henkilön oikeuksille ja vapauksille, sitä perustellumpaa on yksityiskohtaisempi sääntely. Tällä seikalla on erityistä merkitystä arkaluonteisten tietojen käsittelyn kohdalla (PeVL 14/2018 vp, s. 5). Riskiperustainen lähestymistapa tarkoittaa, että yleisessä tietosuoja-aseuksessa tarkoitetut asianmukaiset suojatoimet on suhteutettava henkilötietojen käsittelystä rekisteröidyn oikeuksille ja vapauksille aiheutuvaan riskiin. Tällä pyritään välttämään matalariskisen toiminnan ylisääntelyä ja suhteuttamaan tarpeelliset toimenpiteet kulloinkin henkilötietojen käsittelyyn liittyvän riskin mukaisesti.

Tietosuojalain 6 §:n 2 momentissa säädetään yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan g alakohdassa tarkoitetuista erityisistä suojatoimenpiteistä, joita viranomaisen olisi sovellettava soveltuvin osin, kun käsitellään erityisiä henkilötietoryhmiä koskevia tietoja julkisuusperiaatteen toteuttamiseksi. Lisäksi erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien henkilötietojen luovuttamista koskevaa käsittelyä suojaavat erityisesti yksityiselämän ja henkilötietojen suojan vuoksi 28 §:n 1 momentin 23–35 kohdassa ehdotetut salassapitoperusteet, jotka ovat luonteeltaan pääasiassa ehdottomia. Erityisesti henkilötietojen suojan vuoksi ehdotettujen salassapitoperusteiden voidaan arvioida olevan oikeasuhteisia siihen riskitasoon nähden, mikä erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittelyn osalta ehdotetussa laissa aiheutuu.

Ehdotetussa laissa tarkoitetut viranomaiset ovat lähtökohtaisesti keränneet hallussaan olevat henkilötiedot lakisääteisten tehtäviensä hoitamista varten. Viranomaisen lakisääteisten tehtävien hoitaminen edellyttää usein arkaluonteisten tietojen käsittelyä. Oikeus arkaluonteisten tietojen käsittelyyn ehdotetun lain soveltamisalalla toimivilla viranomaisilla perustuu muuhun lainsäädäntöön. Näin ollen samojen viranomaisen hallussa olevien tietojen käsittely julkisuusperiaatteen toteuttamiseksi edellyttää joissakin tilanteissa myös arkaluonteisten tietojen käsittelyä, joka on välttämätöntä esimerkiksi sellaisissa tilanteissa, joissa asianosaisella on oikeus ehdotetun lain perusteella saada arkaluonteisia, salassa pidettäviä tietoja.

Arkaluonteiset tiedot ovat lähtökohtaisesti ehdotetun lain tai muun lain perusteella salassa pidettäviä. Julkisuusperiaatetta toteutettaessa ei kuitenkaan voida poissulkea sitä, että julkisetkin tiedot voisivat joissakin tilanteissa sisältää arkaluonteisia henkilötietoja tai tietoja, joiden perusteella on mahdollista päätellä arkaluonteisia tietoja (tuomio 1.8.2022, Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, C-184/20, EU:C:2022:601, kohdat 119 ja 127–128). Ehdotetussa yleislaissa ei siten ole mahdollista säätää ehdotettua täsmällisemmin ja tarkkarajaisemmin arkaluonteisten tietojen käsittelystä, vaan julkisuusperiaatteen asianmukaisen toteuttamisen voidaan katsoa olevan sellainen jäsenvaltion yleiseen julkiseen etuun liittyvä tärkeä tavoite, jonka perusteella arkaluonteisia tietoja voidaan käsitellä.

10.3.3 Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö

Euroopan unionin tuomioistuin on henkilötietojen julkisuutta tai julkaisemista koskevassa tähänastisessa oikeuskäytännössään vakiintuneesti katsonut, että kaikessa henkilötietojen käsittelyssä on yhtäältä noudatettava tietojen käsittelyä koskevia periaatteita, jotka mainitaan yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklassa, ja toisaalta sen osalta on täytyttävä jokin tietojen käsittelyn laillisuutta koskevista periaatteista, jotka luetellaan mainitun asetuksen 6 artiklassa (tuomio 22.6.2021, Latvijas Republikas Saeima, C-439/19, EU:C:2021:504), kohta 96).

Tuomioistuimen oikeuskäytännössä on korostettu, että tietosuoja-asetuksen 6 artiklassa vahvistetaan tyhjentävä luettelo tilanteista, joissa henkilötietojen käsittelyn voidaan katsoa olevan laillista. Jotta käsittelyn voidaan siis katsoa olevan oikeutettua, sen on kuuluttava johonkin mainitussa 6 artiklassa säädetyistä tapauksista (C-439/19 Latvijas Republikas Saeima, kohta 99). Erilaisia julkisuusjärjestelyjä arvioidessaan unionin tuomioistuin on arvioinut käsittelyn näissä tilanteissa perustuneen joko yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c tai e alakohtaan. Tällöin sovellettavaksi tulee myös yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohta, jonka mukaan käsittelyn perustasta on säädettävä unionin oikeudessa tai rekisterinpitäjään sovellettavassa jäsenvaltion lainsäädännössä ja tämän lainsäädännön on täytettävä yleisen edun mukainen tavoite ja oltava oikeasuhteinen sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden (ks. luku 10.3.4).

Tiettävästi ainoastaan yhdessä unionin tuomioistuimen ratkaisussa on arvioitu nimenomaan yleisen tietosuoja-asetuksen 86 artiklan merkitystä osana sen tulkintaa. Ennakkoratkaisuasiassa C-439/19 Latvijas Republikas Saeima oli kyse latvialaisen perustuslakituomioistuimen ennakkoratkaisupyynnöstä, joka koski sellaisen kansallisen lainsäädännön lainmukaisuutta, jossa säädetään yleisön oikeudesta tutustua henkilötietoihin, jotka koskevat tieliikennerikkomuksista määrättyjä liikennerikkomuspisteitä. Asiassa tuomioistuin arvioi ensimmäistä kertaa, miten sananvapautta ja julkisuutta koskevia intressejä voidaan ottaa huomioon, kun arvioidaan, onko lainrikkomista koskevien henkilötietojen käsittely yleisölle saatavilla olevina tietoina sallittua yleisen tietosuoja-asetuksen 85 ja

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

86 artiklan valossa. Kyseiseen rekisteriin sisältyviä liikennerikkomuspisteitä koskevat tiedot olivat yleisön saatavilla pyynnöstä ja lisäksi tiedot oli luovutettu uudelleenkäyttöä varten useille kaupallisille toimijoille.

Erityisesti yleisen tietosuoja-asetuksen 86 artiklan osalta tuomioistuin katsoi, että vaikka virallisten asiakirjojen julkisuus on yleinen etu, joka voi oikeuttaa mainitunlaisiin asiakirjoihin sisältyvien henkilötietojen luovuttamisen, kuten asetuksen johdanto-osan 154 perustelukappaleesta ilmenee, mainittu julkisuus on kuitenkin sovitettava yhteen yksityiselämän kunnioittamista ja henkilötietojen suojaa koskevien perusoikeuksien kanssa, kuten mainitussa 86 artiklassa nimenomaisesti edellytetään. Tuomioistuin arvioi, että kun otetaan huomioon muun muassa tieliikennerikkomuksista määrättyjä liikennerikkomuspisteitä koskevien tietojen arkaluonteisuus ja sen rekisteröityjen yksityiselämän kunnioittamista ja henkilötietojen suojaa koskeviin perusoikeuksiin puuttumisen, joka kyseisten tietojen ilmaisemisesta aiheutuu, vakavuus, on katsottava, että mainitut oikeudet ovat tärkeämpiä kuin virallisten asiakirjojen, muun muassa kansallisen ajoneuvo- ja kuljettajarekisterin, julkisuutta koskeva etu (tuomion kohta 120).

On kuitenkin huomioitava, että vaikka tuomioistuin katsoi, että kyseessä olleen kaltaisen kansallisen lainsäädännön yhteensopivuutta yleisen tietosuoja-asetuksen kanssa on arvioitava suhteessa sekä yleisiin lainmukaisuutta koskeviin edellytyksiin, muun muassa niihin, joita asetetaan yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan c alakohdassa ja 6 artiklan 1 kohdan e alakohdassa, että sen 10 artiklassa säädettyihin erityisiin rajoituksiin, totesi tuomioistuin kuitenkin selkeästi myös sen, ettei missään kyseisistä säännöksistä kielletä yleisesti ja ehdottomasti sitä, että kansallisen lainsäädännön nojalla viranomaisella olisi toimivalta tai jopa pakko luovuttaa henkilötietoja henkilöille, jotka niitä pyytävät (tuomion kohdat 102-103).

Unionin tuomioistuin arvioi lisäksi, että vaikka yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan c alakohdassa edellytetään henkilötietojen käsittelyssä tietojen minimoinnin periaatteen noudattamista, kyseisen säännöksen sanamuodosta ilmenee selvästi, ettei sen tarkoituksena ole ottaa käyttöön yleistä ja ehdotonta kieltoa ja että se ei etenkään ole esteenä sille, että henkilötietoja luovutetaan yleisölle silloin, kun mainittu luovuttaminen on tarpeen mainitun asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitetun yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai julkisen vallan käyttämiseksi (tuomion kohta 104).

Lisäksi tuomioistuin muistutti, etteivät yksityiselämän kunnioittamista ja henkilötietojen suojaa koskevat perusoikeudet ole ehdottomia oikeuksia, vaan ne on suhteutettava niiden tehtävään yhteiskunnassa ja saatettava tasapainoon muiden perusoikeuksien kanssa. Perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohdan mukaan rajoituksia voidaan siis tehdä, jos niistä säädetään lailla ja niissä kunnioitetaan perusoikeuksien keskeistä sisältöä sekä suhteellisuusperiaatetta. Viimeksi mainitun periaatteen mukaisesti rajoituksia voidaan tehdä

ainoastaan, jos ne ovat välttämättömiä ja vastaavat tosiasiallisesti unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita tai tarvetta suojella muiden henkilöiden oikeuksia ja vapauksia. Rajoitukset on toteutettava täysin välttämättömän rajoissa ja säännöstössä, joka merkitsee puuttumista henkilötietojen suojaan, on säädettävä selvistä ja täsmällisistä asianomaisen toimenpiteen laajuutta ja soveltamista koskevista säännöistä (tuomion kohta 105).

Toisessa unionin tuomioistuimen ratkaisussa C-184/20 Vyriausioji tarnybinės etikos komisija on arvioitu sidonnaisuusilmoitukseen sisältyvien henkilötietojen julkaisemisen lainmukaisuutta valvontalautakunnan internetsivustolla. Ennakkoratkaisuasiassa oli kyse Liettuan alueellisen hallintotuomioistuimen ennakkoratkaisupyynnöstä, joka koski kansallisen lainsäädännön lainmukaisuutta siltä osin, voidaanko kansallisessa lainsäädännössä edellyttää sidonnaisuusilmoitusten julkaisemista rekisterinpitäjän www-sivustolla, jolla kyseiset tiedot saatetaan kaikkien henkilöiden saataville, joilla on internetyhteys. Tuomioistuin katsoi ensinnäkin, että kansalliseen lainsäädäntöön perustuvan käsittelyn oikeusperuste oli tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta eli rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattaminen (tuomion kohta 71). Lisäksi tuomioistuin katsoi, että lainsäädäntö, joka velvoitti rekisterinpitäjää julkaisemaan internetsivustolla sidonnaisuustietoihin liittyviä henkilötietoja, on säädettävä perusoikeuskirjan 52 (1) artiklassa tarkoitetulla tavalla (tuomion kohdat 63 ja 72).

Koska käsittely perustui 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan, sovellettavaksi tuli myös asetuksen 6 artiklan 3 kohta, joka edellyttää, että lain on täytettävä yleisen edun mukainen tavoite ja oltava oikeasuhteinen sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden. Tuomioistuin katsoi, että kun lailla otetaan käyttöön sidonnaisuusilmoitusten avoimuuden periaate, sillä pyritään varmistamaan yleisen edun asettaminen etusijalle julkishallinnossa työskentelevien henkilöiden päätöksenteossa takaamaan päätöksenteon puolueettomuus sekä estämään eturistiriitatilanteet ja korruption syntyminen ja leviäminen julkishallinnossa. Tällaiset tavoitteet ovat kiistatta yleisen edun mukaisia ja tämän johdosta oikeutettuja, koska niillä vahvistetaan julkisen sektorin päätöksentekijöiden nuhteettomuutta ja puolueettomuutta koskevia takeita, ehkäistään eturistiriitoja ja torjutaan korruptiota julkisella sektorilla (tuomion kohdat 73–75).

Lisäksi tuomioistuin painotti, että henkilötietojen käsittelyllä Latvian intressien yhteensovittamista koskevan lain mukaisesti pyritään vastaamaan perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin unionin tunnustamiin yleisen edun mukaisiin tavoitteisiin ja yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuihin yleisen edun mukaisiin ja siis oikeutettuihin tavoitteisiin (tuomion kohta 80).

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

EU-tuomioistuimen kehittyvästä oikeuskäytännöstä voi tällä hetkellä kokoavasti todeta, että kansallisesti säädettyjä erilaisia henkilötietojen julkisuusjärjestelmiä on arvioitu erityisesti perusoikeuskirjan 7, 8 ja 52(1) artiklojen ja toisaalta yleisen tietosuoja-asetuksen käsittelyn lainmukaisuutta koskevan 6 artiklan ja käsittelyn periaatteita koskevan 5 artiklan ja periaatteita konkretisoivien muiden asetuksen säännösten valossa. Yleisen tietosuoja-asetuksen 86 artiklaa ei ole arvioitu itsenäisenä poikkeussäännöksenä, vaan osana asetuksen edellä mainittua muuta sääntelyä. EU-tuomioistuimen arvioimissa tapauksissa yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaisen edellytyksen siitä, että jäsenvaltion lainsäädännön on täytettävä yleisen edun mukainen tavoite, on asioissa aina katsottu täyttyneen.

Yleisen tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 154 kappaleessa todetaan myös nimenomaisesti, että virallisten asiakirjojen julkisuutta voidaan pitää yleisenä etuna ja unionin tuomioistuin on tämän tulkinnan nimenomaisesti vahvistanut (C-439/19 Latvijas Republikas Saeima, kohta 120, ks. lisäksi C-184/20 Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, kohdat 74–81) Tähänastisessa oikeuskäytännössä julkisuutta ja tietosuojaa yhteensovittavien järjestelyjen arviointi onkin keskittynyt yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaiseen toiseen edellytykseen, eli erityisesti julkisuusjärjestelmien oikeasuhteisuuteen suhteessa sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään, jota on arvioitu myös perusoikeuskirjan määräysten valossa.

10.3.4 Yleisen edun mukainen tavoite ja oikeasuhtaisuus

Silloin, kun henkilötietojen käsittely perustuu edellä selostettuun yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c tai e alakohtaan, tulee jäsenvaltion lainsäädännön täyttää yleisen edun mukainen tavoite ja oltava oikeasuhteinen sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden, kuten yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdassa säädetään.

Kuten edellä on todettu, erilaisia julkisuusjärjestelyjä arvioidessaan unionin tuomioistuin on arvioinut käsittelyn näissä tilanteissa perustuneen joko yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c tai e alakohtaan, jolloin sovellettavaksi tulee myös edellä mainittu 6 artiklan 3 kohta. Tuomioistuin on lisäksi katsonut, että koska nämä edellä mainitut edellytykset ilmentävät perusoikeuskirjan 52(1) artiklan mukaisia perusoikeuksien yleisiä rajoitusedellytyksiä, niitä on tulkittava myös kyseisen säännöksen valossa (C-184/20 Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, kohta 69)

Esityksessä ehdotetaan uusia menettelysäännöksiä, joilla voitaisiin turvata henkilötietojen suojan ja julkisuusperiaatteen yhteensovittaminen yleisen tietosuoja-asetuksen mahdollistamalla tavalla. Esityksen 15 §:ssä ehdotetaan yleisen tiedonsaantioikeuden osalta julkisuusperiaatetta rajoittavaa sääntelyä, joka voimassa olevaan lakiin verrattuna laajenisi koskemaan suurempaa joukkoa henkilötietoja. Lisäksi luovutusrajoitukseen perustuva sääntely laajenisi koskemaan kaikkia henkilötietojen antamistapoja. Säännöksen

perusteella viranomainen voisi pyytää tiedon pyytäjää ilmoittamaan henkilötietojen käyttötarkoituksen ja muut sellaiset tiedot, joita se tarvitsee arvioidakseen, onko tiedonsaajalla henkilötietojen suojaa koskevan lainsäädännön perusteella oikeus käsitellä pyydettyjä tietoja. Mainittuja tietoja viranomainen voisi pyytää ainoastaan, jos kyse olisi henkilötiedoista, joiden käsittelyyn liittyisi erityisiä riskejä ottaen huomioon tietojen luonne, määrä ja niiden merkitys yksityiselämän suojan kannalta tai jos pyynnön perusteella syntyisi perusteltu epäily siitä, että annettuja tietoja on tarkoitus käsitellä ilman henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaista laillista perustetta. Viranomainen ei saisi luovuttaa henkilötietoja, mikäli on ilmeistä, että pyytäjällä ei ole oikeutta käsitellä tietoja henkilötietoja suojaa koskevien säännösten perusteella. Lisäksi esityksessä ehdotetaan voimassa olevaa julkisuuslakia vastaavia salassapitosäännöksiä, joista säädettäisiin 28 §:n 1 momentissa. Yksityiselämän ja henkilötietojen suojaa turvaavat erityisesti 28 §:n 1 momentin 23-35 kohdissa säädetyt salassapitoperusteet. Mainittujen kohtien perusteella ehdottoman salassapidon piirissä ovat lähtökohtaisesti sellaiset henkilötiedot, jotka kuuluvat valtiosääntöisesti yksityiselämän suojan ydinalueelle. Siltä osin kuin ehdotettu säännös mahdollistaa henkilötietojen käsittelyn tiedonsaantioikeuden toteuttamiseksi on luovuttamista koskevalle käsittelylle kuitenkin säädetty yleisen tietosuoja-asetuksen edellyttämällä tavalla edellä kuvattuja merkittäviä suojatoimia, joilla varmistetaan henkilötietojen käsittelyn oikeasuhtaisuus ja yhteensovitetaan julkisuusperiaate ja henkilötietojen suoja.

Esityksen 10 §:ssä ehdotetaan voimassa olevaa lakia pitkälti vastaavaa asianosaisen tiedonsaantioikeutta koskevaa sääntelyä, jolla turvattaisiin asianosaiselle oikeus saada asiaa käsittelevältä tai käsitelleeltä viranomaiselta muukin kuin julkinen henkilötieto sellaisen asiakirjan sisällöstä, joka voi tai on voinut vaikuttaa hänen asiansa käsittelyyn. Muulla kuin julkisella tiedolla tarkoitettaisiin salassa pidettäviä tietoja tai tietoja, joihin kohdistuu luovutusrajoitus. Koska säännös rajaisi asianosaisen tiedonsaantioikeuden vain niihin tietoihin, joka voi tai on voinut vaikuttaa hänen asiansa käsittelyyn, asianosaisella ei olisi oikeutta saada niitä samassa asiakirjassa olevia toista henkilöä koskevia tietoja, jotka eivät voi tai eivät ole vaikuttaneet hänen asiansa käsittelyyn. Lisäksi asianosaisen tiedonsaantioikeutta rajoitettaisiin ehdotetun pykälän 2 momentissa. Momenttiin ehdotetaan säännöksiä, joiden perusteella asianosaiselta voidaan evätä tiedonsaanti erityisesti niissä tilanteissa, kun tarve asiakirjan salassa pitämisestä on suurempi kuin asianosaisen intressi saada pyydetty tieto asiakirjasta. Asianosaisen tiedonsaantioikeus ei toteuta ainoastaan julkisuusperiaatetta koskevaa yleistä etua vaan sillä on keskeinen merkitys myös Euroopan unionin oikeudessa perusoikeutena turvatun oikeusturvan toteutumiseen. Siltä osin kuin ehdotettu säännös mahdollistaa henkilötietojen käsittelyn asianosaisen tiedonsaantioikeuden toteuttamiseksi, on myös 10 §:ssä tarkoitetulle henkilötietojen käsittelylle säädetty yleisen tietosuoja-asetuksen edellyttämällä tavalla merkittäviä suojatoimia, joilla varmistetaan niiden käsittelyn oikeasuhtaisuus.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Yleisen tietosuoja-asetuksen 86 artikla, asetuksen johdanto-osan 154 perustelukappale ja EU-tuomioistuimen oikeuskäytäntö huomioiden, voidaan laissa ehdotettujen tiedonsaantioikeuksien katsoa täyttävän yleisen edun mukaisen tavoitteen sekä yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan että perusoikeuskirjan 52 artiklan 1 kohdan valossa. Arvioitaessa ehdotetun lain oikeasuhtaisuutta sillä tavoiteltuun päämäärään nähden on erityisesti otettava huomioon edellä selostettu henkilötietojen luovutusrajoitusta koskeva sääntely ja erityisesti henkilötietojen ja yksityiselämän suojaa koskeva salassapitosääntely.

Tiedonsaantioikeuksia koskeva sääntely ei lain 3 §:ssä säädetyn perustuslakivaliokunnan käytäntöön (PeVL 17/2021 vp, PeVL 2/2017 vp, PeVL 32/2008 vp) tukeutuvan sääntelyn rajauksen vuoksi mahdollista jatkossakaan henkilötietojen saattamista jokaisen saataville yleisessä tietoverkossa, vaan siitä tulisi säätää lähtökohtaisesti erikseen. Poikkeuksena tästä olisi 22 §:ssä säädetty viranomaisen velvollisuus tuottaa tietoa, joka voisi mahdollistaa myös henkilötietojen julkaisemisen yleisessä tietoverkossa silloin, kun se olisi viranomaisen toiminnan avoimuuden edistämisen vuoksi perusteltua. Ehdotetun pykälän 2 momentti kuitenkin edellyttää, että viranomaisen on huolehdittava, yksityiselämän ja henkilötietojen suojan toteutumisesta saatettaessa tietoja jokaisen saataville yleisessä tietoverkossa. Säännöskohtaisten perustelujen mukaan henkilötietojen suojasta tulisi ensisijaisesti huolehtia siten, että henkilötiedoista poistettaisiin tai korvattaisiin suorat henkilötiedot, eli esimerkiksi tieto asianosaisen nimestä. Näin ollen ehdotetun sääntelyn perusteella lähtökohtaisesti yleisessä tietoverkossa julkaistaisiin ainoastaan pseudonymisoituja henkilötietoja.

Siltä osin kuin lailla mahdollistettaisiin salassa pidettäviksi säädettyjen henkilötietojen luovuttaminen asianosaisen tiedonsaantioikeutta koskevien säännösten ja muun tarkemmin jaksossa 10.5 kuvatun sääntelyn perusteella on oikeasuhtaisuuden arvioinnin kannalta erityisen keskeistä kyseisten säännösten tietojen luovutuksille asettamat reunaehdot. Tiedot luovutettaisiin lähtökohtaisesti ainoastaan rajatuille ja ennalta tiedossa oleville vastaanottajille, joita sitoo vaitiolovelvollisuus. Tilanteet, joissa tietoja voitaisiin luovuttaa, olisivat ehdotettavan sääntelyn mukaisesti rajattuja.

Mainitulla sääntelyllä tavoitellaan perustuslain 10 §:ssä turvatun henkilötietojen suojan ja 12 §:n 2 momentissa turvatun asiakirjajulkisuuden välistä tasapainoa, jota myös perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään korostanut (esim. PeVL 22/2008 vp, s. 4 ja PeVL 14/2018 vp, s. 8). Ottaen huomioon ehdotetun sääntelyn perusoikeuksien tasapainoon liittyvät tavoitteet, voidaan sääntelyä myös pitää oikeasuhtaisena sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään eli julkisuusperiaatteen ja henkilötietojen suojan välisen tasapainon saavuttamisella.

10.3.5 Käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteesta poikkeaminen

Perusoikeuskirjan 8 artiklan ja yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan henkilötiedot on kerättävä tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten eikä niitä saa käsitellä myöhemmin näiden tarkoitusten kanssa yhteensopimattomalla tavalla. Annettaessa henkilötietoja viranomaisen asiakirjoista tai henkilörekistereistä julkisuuslain nojalla, ei henkilötietojen myöhempi käyttö välttämättä vastaa henkilötietojen alkuperäistä käyttötarkoitusta. Käyttötarkoitussidonnaisuudesta poikkeaminen on siten välttämätöntä julkisuusperiaatteen toteuttamiseksi. Tämä merkitsee samalla poikkeamista yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetusta käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteesta.

Käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteesta voidaan yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 4 kohdan mukaan kansallisesti poiketa edellyttäen, että kansallinen lainsäädäntö muodostaa demokraattisessa yhteiskunnassa välttämättömän ja oikeasuhteisen toimenpiteen yleisen tietosuoja-asetuksen 23 artiklan 1 kohdasta ilmenevien tavoitteiden turvaamiseksi. Näitä tavoitteita ovat muun muassa 23 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaan muut unionin tai jäsenvaltion yleiseen julkiseen etuun liittyvät tärkeät tavoitteet, erityisesti unionille tai jäsenvaltiolle tärkeä taloudellinen tai rahoituksellinen etu, mukaan lukien rahaan, talousarvioon ja verotukseen liittyvät asiat sekä kansanterveys ja sosiaaliturva. Julkisuusperiaatteen toteuttamisella voidaan katsoa olevan yleiseen julkiseen etuun liittyvä tärkeä tavoite, jonka perusteella käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteesta voidaan poiketa.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 23 artiklan 2 kohdassa säädetään niistä erityisistä säännöksistä, joita käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteesta poikkeaviin lainsäädäntötoimenpiteisiin on tarpeen mukaan liitettävä. Näitä ovat säännökset a) käsittelytarkoituksesta tai käsittelyn ryhmistä; b) henkilötietoryhmistä; c) käyttöön otettujen rajoitusten soveltamisalasta; d) suojatoimista, joilla estetään väärinkäyttö tai lainvastainen pääsy tietoihin tai niiden siirtäminen; e) rekisterinpitäjän tai rekisterinpitäjien ryhmien määrittämisestä; f) tietojen säilytysajoita ja sovellettavista suojatoimista ottaen huomioon käsittelyn tai käsittelyryhmien luonne, laajuus ja tarkoitukset; g) rekisteröidyn oikeuksiin ja vapauksiin kohdistuvista riskeistä; ja h) rekisteröityjen oikeudesta saada tietoa rajoituksesta, paitsi jos tämä voisi vaarantaa rajoituksen tarkoituksen. Unionin tuomioistuin on asiassa C-175/20 Valsts ieņēmumu dienests todennut viitaten yleisen tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 41 kappaleeseen, että kaikkien asetuksen 23 artiklan nojalla toteutettujen toimenpiteiden on oltava selkeitä ja täsmällisiä, ja lisäksi niiden soveltamisen on oltava yksityisten ennakoitavissa (tuomio 24.2.2022, Valsts ieņēmumu dienests, C-175/20, EU:C:2022:124, kohta 56).

Ehdotettu laki sisältäisi henkilötietojen luovuttamiseen liittyviä suojatoimia. Ehdotuksen 15 §:n 1 momentin mukaan viranomainen voi pyytää tiedon pyytäjää ilmoittamaan henkilötietojen käyttötarkoituksen ja muut sellaiset tiedot, joita viranomainen tarvitsee

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

arvioidakseen, onko tiedonsaajalla henkilötietojen suojaa koskevien säännösten perusteella oikeus käsitellä tietoja. Pykälän 2 momentin mukaan henkilötietoa ei saa luovuttaa, jos on ilmeistä, että tiedon pyytäjällä ei ole oikeutta käsitellä tietoja henkilötietojen suojaa koskevien säännösten perusteella. Lisäksi lakiehdotus sisältää henkilötietojen luovuttamiseen liittyviä suojatoimia muun muassa julkisten henkilötietojen luovuttamisen osalta markkinointitarkoituksiin sekä hätäilmoitusta koskevien tallenteiden luovuttamisen osalta. Ehdotettujen suojatoimien voidaan arvioida olevan täsmällisiä ja oikeasuhtaisia niillä tavoiteltuun päämäärään nähden.

10.3.6 Suostumus

Yleistä

Esityksessä ehdotetaan säännöstä, jossa suostumus rajattaisiin rekisterinpitäjän henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteeksi, jos julkisuuslain perusteella saatuja tietoja on tarkoitus käyttää markkinointia, mielipide- tai markkinatutkimusta varten. Lisäksi ehdotetaan kahta säännöstä, joissa suostumus toimisi henkilötietojen käsittelyn suojatoimena. Ehdotetuilla säännöksillä arvioidaan olevan merkitystä erityisesti perustuslain 10 §:n kannalta.

Markkinointia, mielipide- tai markkinatutkimusta koskevan säännösehdotuksen (15 §:n 3 momentti) mukaan lain nojalla luovutettujen henkilötietojen käsittelyyn markkinointia, mielipide- tai markkinatutkimusta varten on oltava rekisteröidyn suostumus, ellei muualla laissa toisin säädetä. Suostumukseen perustuvasta käsittelystä säädetään yleisessä tietosuoja-asetuksessa.

Tiedon antamistapoja koskevaan 19 §:n 2 momenttiin ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan hätäilmoitusta koskevan tallenteen taikka ääni- ja kuvatallenteen, jolla on viranomaisen kuvaama kuulustelu tai muu tapahtuma, jossa henkilöä kuullaan, saa antaa vain viranomaisen luona tutustuttavaksi, ellei kuultava tai hätäilmoitustallenteella esiintyvä henkilö anna suostumustaan muuhun tiedon antamistapaan tai jos tallenteen sisältö huomioon ottaen on ilmeistä, ettei tiedon antaminen muulla tavalla johda kuultavan tai hätäilmoitustallenteella esiintyvän henkilön yksityisyyden suojan loukkaamiseen.

Ehdotetun 19 §:n 3 momentin mukaan edellä 2 momentissa tarkoitetusta suostumuksesta tulee käydä ilmi, että se on annettu vapaaehtoisesti ja nimenomaisesti sekä tietoisena siitä, mihin tarkoitukseen tietoja voidaan käyttää. Viranomaisen on säilytettävä suostumus pysyvästi ja tehtävä siihen merkintä, jos suostumus myöhemmin peruutetaan. Suostumuksen voi milloin tahansa peruuttaa ilmoittamalla siitä viranomaiselle.

Yleisiä perusteita salassa pidettävän tiedon antamiseen koskevassa 32 §:n 1 momentin 2 kohdassa ehdotetaan, että viranomaisen voi antaa asiakirjastaan salassa pidettävän tiedon, jos se, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty, antaa siihen nimenomaisen suostumuksensa. Jos suostumus on annettu tietojen luovuttamiselle vain

tietylle vastaanottajalle, viranomaisen on ilmoitettava tiedonsaajalle tietoihin liittyvästä vaitiolovelvollisuudesta. Jos suostumus on annettu tietojen antamiselle jokaisen saataville, tiedonsaajaan ei sovelleta tämän lain mukaista vaitiolovelvollisuutta. Luonnollisen henkilön antamasta suostumuksesta tulee käydä ilmi, että se on annettu vapaaehtoisesti ja nimenomaisesti sekä tietoisena siitä, mihin tarkoitukseen tietoja voidaan käyttää. Viranomaisen on säilytettävä suostumus pysyvästi ja tehtävä siihen merkintä, jos suostumus myöhemmin peruutetaan. Suostumuksen voi milloin tahansa peruuttaa ilmoittamalla siitä viranomaiselle.

Suostumus henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteena markkinointi, mielipide- tai markkinatutkimusta varten

Ehdotetussa 15 §:n 3 momentissa säädettäisiin siitä, että tämän lain nojalla luovutettujen henkilötietojen käsittelyyn markkinointiin, mielipide- tai markkinatutkimukseen on oltava rekisteröidyn suostumus, ellei muualla laissa toisin säädetä. Suostumukseen perustuvasta käsittelystä säädetään yleisessä tietosuoja-asetuksessa. Julkisuuslain perusteella saatujen henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste momentissa mainittuihin tarkoituksiin olisi viittaussäännöksen mukaisesti rajoitettu. Tiedonsaaja saisi näin ollen käsitellä tietoja momentissa mainittuihin tarkoituksiin vain, jos käsittelyn oikeusperuste on yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu suostumus. Momentin säännöskohtaisissa perusteluissa on selostettu muun muassa yleisessä tietosuoja-asetuksessa säädettyä henkilötietojen käsittelyn oikeusperustetta ja sen valintaa sekä menettelyä suostumuksen hankkimisesta tarkemmin.

Perustuslakivaliokunta on katsonut perusoikeusrajoituksen kohteeksi joutuvan henkilön suostumuksella voivan olla merkitystä valtiosääntöoikeudellisessa arvioinnissa. Valiokunta on pitänyt tässä suhteessa oleellisena sitä, mitä voidaan pitää oikeudellisesti relevanttina suostumuksena tietyssä tilanteessa, ja edellyttänyt suostumuksenvaraisesti perusoikeussuojaan puuttuvalta lailta muun muassa tarkkuutta ja täsmällisyyttä, säännöksiä suostumuksen antamisen ja sen peruuttamisen tavasta, suostumuksen aitouden ja vapaaseen tahtoon perustuvuuden varmistamista sekä sääntelyn välttämättömyyttä (PeVL 23/2020 vp, s. 4 ja siinä viitatut lausunnot). Tartuntatautilain muuttamista koskevan hallituksen esityksen käsittelyn yhteydessä perustuslakivaliokunta katsoi, että lakiehdotuksen sääntelyä sovelluksen käytöstä oli täydennettävä tietosuoja-asetuksen suojatoimien sääntelylle sallimissa puitteissa tältä osin suostumusta koskevalla täsmällisellä sääntelyllä, johon sisältyvät säännökset suostumuksen antamisen ja sen peruuttamisen tavasta sekä suostumuksen aitouden ja vapaaseen tahtoon perustuvuuden varmistamisesta. Sääntelyssä on myös varmistettava suostumuksen perustuminen riittävään tietoon myös eri käyttötarkoitusten ja esimerkiksi tietojen luovutusten suhteen (PeVL 20/2020 vp, s. 8 ja PeVL 23/2020 vp, s. 4–5).

Yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 11 kohdassa ja 7 artiklassa säädetään suostumuksen määritelmästä ja edellytyksistä. Suostumuksella tarkoitetaan mitä tahansa vapaaehtoista, yksilöityä, tietoista ja yksiselitteistä tahdonilmaisua, jolla rekisteröity hyväksyy henkilötietojensa käsittelyn antamalla suostumusta ilmaisevan lausuman tai toteuttamalla selkeästi suostumusta ilmaisevan toimen. Suostumusta koskeva pyyntö on esitettävä selvästi erillään muista asioista helposti ymmärrettävässä ja saatavilla olevassa muodossa ja selkeällä ja yksinkertaisella kielellä. Rekisteröidyllä on oikeus peruuttaa suostumuksensa milloin tahansa. Yleisen tietosuoja-asetuksen johdanto-osan kappaleen 43 mukaan suostumuksen ei pitäisi olla pätevä oikeudellinen peruste henkilötietojen käsittelylle sellaisessa erityistilanteessa, jossa rekisteröidyn ja rekisterinpitäjän välillä on selkeä epäsuhta. Tämä koskee erityisesti tilannetta, jossa rekisterinpitäjänä on viranomainen ja jossa on sen vuoksi epätodennäköistä, että suostumus on annettu vapaaehtoisesti kaikissa kyseiseen tilanteeseen liittyvissä olosuhteissa. Esityksessä tarkoitettua suostumusta ei annettaisi tietoja luovuttaneelle viranomaiselle, vaan sille rekisterinpitäjälle, joka aikoo suostumukseen perustuen käsitellä julkisuuslain perusteella saamiaan henkilötietoja markkinointi, mielipide- tai markkinointitutkimusta varten. Näin ollen myös suostumuksen hankkiminen ja hallinnointi olisi sen rekisterinpitäjän vastuulla, joka on tiedonsaaja suhteessa tietoja julkisuuslain perusteella luovuttaneeseen viranomaiseen.

Kun otetaan huomioon perustuslain lausuntokäytännöstä johtuvat vaatimukset, voidaan yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitetun suostumuksen arvioida soveltuvan hyvin henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteeksi silloin, kun julkisuuslain perusteella viranomaiselta henkilötietoja saanut rekisterinpitäjä aikoo käsitellä saamiaan tietoja markkinointi, mielipide- tai markkinatutkimusta varten. Yleisessä tietosuoja-asetuksessa tarkoitetun suostumuksen soveltuvuutta ehdotettuun säännökseen puoltaa valtiosääntöisesti lisäksi se, että perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään (PeVL 20/2020 vp, s. 8, ks. myös PeVL 95/2022 vp, s. 4–5) nimenomaisesti viitannut yleiseen tietosuoja-asetukseen toteamalla, että asetuksen sääntelyä voidaan asianmukaisesti EU:n perusoikeuskirjan valossa tulkittuna ja sovellettuna pitää riittävänä myös valtiosääntöisestä näkökulmasta.

Suostumus henkilötietojen käsittelyn suojatoimena

Esityksen 19 §:n 2 momenttiin ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan hätäilmoitusta koskevan tallenteen taikka ääni- ja kuvatallenteen, jolla on viranomaisen kuvaama kuulustelu tai muu tapahtuma, jossa henkilöä kuullaan, saa antaa vain viranomaisen luona tutustuttavaksi, ellei kuultava tai hätäilmoitustallenteella esiintyvä henkilö anna suostumustaan muuhun tiedon antamistapaan tai jos tallenteen sisältö huomioon ottaen on ilmeistä, ettei tiedon antaminen muulla tavalla johda kuultavan tai hätäilmoitustallenteella esiintyvän henkilön yksityisyyden suojan loukkaamiseen. Ehdotetun pykälän 3 momentti edellyttää, että suostumuksesta tulee käydä ilmi, että se on annettu vapaaehtoisesti ja nimenomaisesti sekä tietoisena siitä, mihin tarkoitukseen tietoja voidaan käyttää. Viranomaisen

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

on säilytettävä suostumus pysyvästi ja tehtävä siihen merkintä, jos suostumus myöhemmin peruutetaan. Suostumuksen voi milloin tahansa peruuttaa ilmoittamalla siitä viranomaiselle.

Yleisen tietosuoja-asetuksen kansallinen liikkumavara pohjautuu keskeisiltä osin asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c ja e alakohtiin, eli tilanteisiin, joissa henkilötietojen käsittely perustuu rekisterinpitäjän lakisääteiseen tehtävään (c alakohta) tai jos se on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi (e alakohta). Ehdotetun 19 §:n 2 momentin käsittelyperuste olisi yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohta eli rekisterinpitäjän lakisääteinen tehtävä. Näin ollen kyseisessä momentissa tarkoitetun henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuutta ei arvioitaisi yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetyn suostumukseen perustuvan käsittelyn mukaan eikä yleisen tietosuoja-asetuksen 7 artiklassa säädetyt suostumuksen edellytykset tulisi sovellettavaksi. Yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat pitää voimassa tai ottaa käyttöön yksityiskohtaisempia säännöksiä tässä asetuksessa vahvistettujen sääntöjen soveltamisen mukauttamiseksi sellaisessa käsittelyssä, joka tehdään 1 kohdan c ja e alakohdan noudattamiseksi määrittämällä täsmällisemmin tietojenkäsittely- ja muita toimenpiteitä koskevat erityiset vaatimukset, joilla varmistetaan laillinen ja asianmukainen tietojenkäsittely muun muassa muissa erityisissä käsittelytilanteissa siten kuin IX luvussa säädetään. Edelleen artiklan 3 kohdan mukaan käsittelyn oikeusperuste voi sisältää erityisiä säännöksiä, joilla mukautetaan tämän asetuksen sääntöjen soveltamista, muun muassa: yleisiä edellytyksiä, jotka koskevat rekisterinpitäjän suorittaman tietojenkäsittelyn lainmukaisuutta; käsiteltävien tietojen tyyppiä; asianomaisia rekisteröityjä, yhteisöjä joille ja tarkoituksia joihin henkilötietoja voidaan luovuttaa; käyttötarkoitussidonnaisuutta; säilytysaikoja; sekä käsittelytoimia ja -menettelyjä, mukaan lukien laillisen ja asianmukaisen tietojenkäsittelyn varmistamiseen tarkoitetut toimenpiteet, kuten toimenpiteet muita IX luvussa esitettyjä erityisiä tietojenkäsittelytilanteita varten.

Kuten edellä on todettu, perustuslakivaliokunta on tartuntatautilain muuttamista koskevassa lausunnossaan katsonut, että lakiehdotuksen sääntelyä oli täydennettävä tietosuoja-asetuksen suojatoimien sääntelylle sallimissa puitteissa tältä osin suostumusta koskevalla täsmällisellä sääntelyllä, johon sisältyvät säännökset suostumuksen antamisen ja sen peruuttamisen tavasta sekä suostumuksen aitouden ja vapaaseen tahtoon perustuvuuden varmistamisesta. Sääntelyssä on myös varmistettava suostumuksen perustuminen riittävään tietoon myös eri käyttötarkoitusten ja esimerkiksi tietojen luovutusten suhteen (PeVL 20/2020 vp, s. 8).

Ehdotettu suostumus toimisi yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 2 ja 3 kohtien salliman kansallisen liikkumavaran puitteissa annettuna erityisenä suojatoimena 19 §:n 2 momentissa tarkoitettujen tietojen luovuttamiselle. Ehdotettu säännös sisältäisi myös perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä suojatoimena toimivalle suostumukselle asetetut edellytykset.

Esityksen 32 §:n 1 momentin 2 kohtaan ehdotetaan vastaavasti säännöstä, jonka mukaan viranomainen voi antaa asiakirjastaan salassa pidettävän tiedon, jos se, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty, antaa siihen nimenomaisen suostumuksensa. Jos suostumus on annettu tietojen luovuttamiselle vain tietylle vastaanottajalle, viranomaisen on ilmoitettava tiedonsaajalle tietoihin liittyvästä vaitiolovelvollisuudesta. Jos suostumus on annettu tietojen antamiselle jokaisen saataville, tiedonsaajaan ei sovelleta tämän lain mukaista vaitiolovelvollisuutta. Luonnollisen henkilön antamasta suostumuksesta tulee käydä ilmi, että se on annettu vapaaehtoisesti ja nimenomaisesti sekä tietoisena siitä, mihin tarkoitukseen tietoja voidaan käyttää. Viranomaisen on säilytettävä suostumus pysyvästi ja tehtävä siihen merkintä, jos suostumus myöhemmin peruutetaan. Suostumuksen voi milloin tahansa peruuttaa ilmoittamalla siitä viranomaiselle.

Säännöksen sanamuoto ei olisi viranomaista velvoittava, vaan suostumuksesta huolimatta viranomaisella olisi harkintaa sen suhteen, luovuttaako se salassa pidettävän tiedon. Tästä johtuen käsittelyn oikeusperusteena olisi yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdassa säädetty yleistä etua koskevan tehtävän suorittaminen tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttö. Säännöksessä mainittu suostumus toimisi vastaavalla tavalla suojatoimena kuin 19 §:n 2 momentissa ehdotettu suostumus. Ehdotettu 32 §:n 1 momentin 2 kohdan säännös olisi mahdollista antaa vastaavalla tavalla yleisen tietosuoja-asetuksen kansallisen liikkumavaran puitteissa kuin edellä 19 §:n 2 momentin osalta on selostettu. Säännös täyttäisi myös perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössään suojatoimena toimivalle suostumukselle asetetut edellytykset silloin, kun suostumuksen antaa luonnollinen henkilö.

10.4 Oikeusturva

Perustuslain 21 §:n mukaisesti jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla. Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään arvioinut julkisuuslain merkitystä oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten toteutumisen varmistajana (ks. PeVL 46/2002 vp, s. 10).

Ehdotuksessa esitetyillä voimassa olevan lain menettelysäännösten selkeyttämisellä edistetään osaltaan myös perustuslain 21 §:ssä tarkoitettua oikeusturvaa. Voimassa olevan lain 4 luvun menettelysäännöksillä määritetään keskeisesti perustuslain 21 §:ssä tarkoitettua jokaisen oikeutta saada asia käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivästystä. Lain lähtökohtana olisi jatkossakin tietopyyntöihin vastaamista koskevan menettelyn kaksivaiheisuus. Käsittelyn viivytyksettömyyttä turvaisi se, että ensivaiheessa tietopyyntöön vastaisi viranomaisen henkilöstöön kuuluva tai muutoin viranomaisessa toimiva, joka voisi suoraan antaa pyydetyn julkisen tiedon. Tämä mahdollistaa asian käsittelyn ja tiedon antamisen asiakirjasta nopeasti. Viranomaisen henkilöstöön kuuluvan tai muutoin viranomaisessa toimivan kieltäydyttyä antamasta tietoa tai mikäli tieto annetaan muussa kuin pyydetyssä muodossa, asia voitaisiin ehdotetun 16 §:n mukaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi, jolloin tiedon pyytäjällä olisi mahdollisuus saada asiassa valituskelpoinen hallintopäätös.

Ehdotetulla sääntelyllä on tarkoitus muun muassa selkeyttää ja täsmentää tietopyyntöjen käsittelyyn liittyvää määräaikasääntelyä, joka turvaa viivytyksettömyyden vaatimusta. Tietopyynnön käsittelyn määräajoista säädettäisiin jatkossa erikseen 18 §:ssä. Ehdotetun lain lähtökohtana olisi yhä tietopyyntöön vastaamisen viivytyksettömyys. Pykälässä säädettäisiin lisäksi voimassa olevaa lakia täsmällisemmin siitä, että tietopyyntöön vastaamista koskeva määräaika koskee julkisen tiedon antamisen lisäksi myös osajulkisia asiakirjoja sekä lähtökohtaisesti myös salassa pidettävien tietojen antamista. Lisäksi pykälässä säädettäisiin täsmällisemmin määräajasta poikkeamisesta sekä mahdollisten kuulemismenettelyjen vaikutuksesta määräaikaan. Esityksen 18 §:ssä ehdotetaan voimassa olevaan lakiin nähden rajoitettavan määräaikaa, jonka sisällä tietopyyntöä koskeva asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi. Ehdotuksen mukaan tiedon pyytäjän tulisi ilmoittaa halustaan saattaa asia viranomaisen ratkaistavaksi 14 vuorokauden kuluessa siitä, kun viranomaisen henkilöstöön kuuluva on kyseisessä momentissa tarkoitetulla tavalla kieltäytynyt tiedon antamisesta tai antanut tiedon muussa kuin pyydetyssä muodossa. Ilmoitus voidaan tehdä myös jo asiaa vireille pantaessa tai asian käsittelyn aikana. Ehdotus poikkeaa voimassa olevaista laista siten, ettei asian saattamisesta viranomaisen ratkaistavaksi ole aikaisemmin säädetty erillistä määräaikaa. Ehdotuksen 16 §:n 4 momentin mukaisesti viranomaisen henkilöstöön kuuluvalle tai muutoin viranomaisessa toimivalle asetetaan velvollisuus kyseisestä määräajasta ilmoittamiseen. Tiedon pyytäjällä olisi kuitenkin aina mahdollisuus tehdä uusi tietopyyntö, jos määräaika valituskelpoisen päätöksen pyytämiselle ehtisi kulua loppuun ennen tiedon pyytäjän pyyntöä. Muutoksen ei siten arvioida rajoittavan merkittävästi tiedon pyytäjän oikeusturvaa perustuslain 21 §:n näkökulmasta. Esityksen 18 §:ssä ehdotetaan voimassa olevaan lakiin nähden täsmällisempää viranomaista velvoittavaa määräaikasääntelyä, jonka mukaan viranomaisen tulisi antaa ratkaisunsa viivytyksettä, ja kuitenkin viimeistään 30 vuorokauden kuluessa siitä, kun tiedon pyytäjä on tehnyt 16 §:n 2 momentissa tarkoitetun ilmoituksen. Muutoksen arvioidaan edistävän tiedon pyytäjän

oikeusturvaa, koska viranomaisella olisi pääsääntöisesti velvollisuus antaa valituskelpoinen hallintopäätös viimeistään 30 vuorokauden kuluessa siitä ajankohdasta lukien, kun tiedonpyytäjä on sitä pyytänyt.

Tietopyyntöjen käsittelyyn liittyvien menettelysäännösten selkeyttäminen turvaisi myös muutoin perustuslain 21 §:n tarkoittamalla tavalla tietopyyntöjen asianmukaista käsittelyä, kun lailla säädettäisiin aiempaa täsmällisemmin tietopyynnön tekemisen sekä tietopyynnön toteuttamisen ja muutoksenhaun edellytyksistä. Menettelysäännösten selkeyttämisen tarve on noussut esille erityisesti ylimpien laillisuusvalvojien valvontakäytännössä. Sekä eduskunnan oikeusasiamies että valtioneuvoston oikeuskansleri ovat nostaneet kertomuksissaan esiin määräaikasääntelyn ja yleisesti menettelysääntelyn soveltamiseen liittyvät haasteet sekä lainvastaiset menettelyt. Eduskunnan oikeusasiamiehen vuoden 2022 kertomuksen mukaan lainvastainen menettely julkisuuslain mukaisten tietopyyntöjen käsittelyssä eri viranomaisissa on jatkuvasti esillä laillisuusvalvonnassa (K 11/2023 vp, K 10/2023 vp, K 18/2022 vp, K 19/2022 vp). Ehdotetuilla menettelysäännösten muutoksilla on pyritty selkeyttämään tietopyyntöjen käsittelyyn liittyvää menettelyä siten, että se olisi soveltajalleen selkeä noudattaa ja samalla turvaisi tiedon pyytäjän tiedonsaantioikeuksien asianmukaisen toteutumisen.

Esityksen 41 §:ssä säädettäisiin muutoksenhausta viranomaisen tietojen antamista ja tietojen antamisesta perittäviä maksuja koskeviin päätöksiin voimassa olevan lain lähtökohtiin perustuen. Pykälän 1 momentin mukaan lain 16 §:n 2 momentissa tarkoitettuun viranomaisen henkilöstöön kuuluvan tai muutoin viranomaisessa toimivan henkilön tiedon antamisesta kieltäytymiseen ei saa hakea erikseen muutosta valittamalla. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että tarpeettomien muutoksenhakukieltojen säätämistä tulee perustuslain 21 §:n takia välttää (PeVL 52/2005 vp, s. 2, PeVL 40/2002 vp, s. 7/II). Säännös olisi luonteeltaan informatiivinen, eikä säännöksessä olisi kysymys viranomaisen päätökseen kohdistuvasta muutoksenhakukiellosta. Säännös olisi tarpeellinen selkiyttämään muutoksenhakumenettelyä, koska laissa säädettäisiin erityisestä viranomaisen kaksivaiheisesta menettelystä, jossa tiedon pyytäjällä olisi 16 §:ssä säädetyn perusteella oikeus pyytää viranomaista ratkaisemaan tiedon antamisesta kieltäytymistä koskeva asia valituskelpoisella hallintopäätöksellä.

Esityksen 41 §:n 2 momentin mukaan muutoksenhaussa viranomaisen päätökseen sovellettaisiin, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään. Näin ollen viranomaisen antamaan hallintopäätökseen tiedon pyytäjä voisi hakea muutosta hallintovalituksella hallinto-oikeudesta ja edelleen korkeimmasta hallinto-oikeudesta, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Säännös ei siten rajoita tiedon pyytäjän oikeusturvaa.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Esityksen 41 §:n 3 momentissa ehdotetaan voimassa olevaa lakia vastaavaa säännöstä, jonka perusteella, jos maksuvelvollinen katsoo, että määrättäessä 40 §:n nojalla maksua on tapahtunut virhe, hän voi vaatia maksun oikaisua kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä. Oikaisuvaatimusmenettelyyn sovellettaisiin pidennettyä määräaikaa lukuun ottamatta muutoin, mitä hallintolaissa säädetään. Kuuden kuukauden määräaika vastaisi voimassa olevaa lakia sekä valtion maksuperustelain 11 b §:ssä säädettyä määräaikaa. Suhteessa hallintolaissa säädettyyn 30 päivän määräaikaan, kuuden kuukauden pidennetyn määräajan voidaan katsoa edistävän tiedon pyytäjän oikeusturvaa niissä tilanteissa, kun tiedon pyytäjälle on määrätty 40 §:n perusteella maksu.

Ehdotetun 41 §:n 3 momentin viimeisessä virkkeessä säädettäisiin jatkovalituskiellosta. Säännöksen mukaan hallinto-oikeuden päätökseen maksua koskevassa asiassa ei saa hakea muutosta valittamalla. Säännös vastaisi voimassa olevaa lakia. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että lailla voidaan kieltää valituksen tekeminen esimerkiksi hallinto-oikeuden ensimmäisenä asteena antamasta päätöksestä, jos valittajan oikeusturva ei välttämättä vaadi jatkovalitusmahdollisuutta (PeVL 33/2006 vp, s. 3) ja kieltoa voidaan pitää muutoksenhakuoikeuteen kohdistuvana vähäisenä rajoituksena (PeVL 58/2006 vp, s. 9). Jatkovalituskielto tulee laissa muotoilla kohdistumaan perusteltujen ja hyväksyttävien tavoitteiden kannalta tarkasti rajattuihin asioihin ja siten, ettei kielto muodostu asioiden laatu huomioon ottaen kohtuuttoman laajaksi eikä oikeusturvan toteutumisen kannalta suhteettomaksi (PeVL 23/2013 vp, s 4–5). Jatkovalituskielto korkeimpaan hallinto-oikeuteen olisi rajattu koskemaan 40 §:n perusteella määrättyjä maksuja, joihin on mahdollista hakea oikaisuvaatimusmenettelyssä oikaisua kuuden kuukauden sisällä siitä ajankohdasta lukien, kun maksu on määrätty. Lisäksi oikaisuvaatimusmenettelyssä annettuun hallintopäätökseen on mahdollista hakea muutosta tekemällä valitus hallinto-oikeuteen. Ottaen huomioon, että jatkovalituskielto on kohdistettu rajattuun joukkoon 40 §:n perusteella määrättyjä hallinnollisia maksuja ja niihin on mahdollista hakea ensin oikaisua oikaisuvaatimusmenettelyssä ja sen jälkeen valituksella muutosta hallinto-oikeudesta, voidaan tiedon pyytäjän oikeusturvan rajoitusta pitää vähäisenä.

10.5 Salassa pidettävien tietojen luovuttamista koskevat säännökset

Yleistä

Laissa säädettäisiin jatkossakin tietojen salassapidosta. Salassapitoperusteisiin ei tässä ehdotuksessa esitetä sisällöllisiä muutoksia suhteessa voimassa olevassa laissa säädettyyn. Salassapitoperusteet suojaavat erilaisia intressejä, joista keskeinen on myös perusoikeutena turvattu yksityiselämän ja henkilötietojen suoja. Laissa säädettäisiin myös eräistä tilanteista, joissa salassapito on mahdollista murtaa. Perustuslakivaliokunta on edellyttänyt salassa pidettävien tietojen luovuttamista koskevilta säännöksiltä täsmällisyyttä ja tarkkarajaisuutta. Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen lausuntokäytännön mukaan

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

säädettäessä oikeus saada tai oikeus luovuttaa salassa pidettäviä tietoja on luovutettavat tiedot joko pyrittävä luettelemaan laissa tyhjentävästi tai vaihtoehtoisesti tiedonsaantioikeus tulee sitoa jonkin tarkoituksen kannalta välttämättömiin tietoihin. Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten tiedonsaantioikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen. Perustuslakivaliokunta ei ole pitänyt mahdollisena laissa väljästi muotoiltuja tiedonsaantioikeuksia erityisesti ainakaan silloin, kun kyse on arkaluonteisten henkilötietojen luovuttamisesta. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että salassapitosäännösten edelle menevässä tietojensaantioikeudessa on viime kädessä kysymys siitä, että tietoihin oikeutettu viranomainen omine tarpeineen syrjäyttää ne perusteet ja intressit, joita tiedot omaavaan viranomaiseen kohdistuvan salassapidon avulla suojataan. Mitä yleisluonteisempi tietojensaantiin oikeuttava sääntely on, sitä suurempi on vaara, että tällaiset intressit voivat syrjäytyä hyvin automaattisesti (PeVL 8/2021 vp, s. 7, PeVL 17/2016, s. 5-6, PeVL 12/2014 vp, s. 3, PeVL 62/2010 vp, s. 3-4).

Salassa pidettävän tiedon luovuttamisen mahdollistavien säännösten täsmällisyys ja tarkkarajaisuus

Lain 7 luvussa säädettäisiin eräistä salassapidosta poikkeamisen mahdollistavista säännöksistä. Lain 32 §:ssä säädettäisiin yleisistä perusteista salassa pidettävän tiedon antamiseen. Salassa pidettävän tiedon luovuttaminen perustuisi jatkossakin lähtökohtaisesti siihen, että salassa pidettävän tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saamiseen säädettäisiin erikseen lailla. Voimassa olevaa lakia vastaavasti toinen yleinen peruste tiedon antamiselle olisi sen suostumus, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty. Suostumusta koskevaa yleistä perustetta salassa pidettävän tiedon luovuttamiselle on arvioitu tarkemmin yllä jaksossa 10.3.6.

Lain 33 §:ssä säädettäisiin lisäksi voimassa olevaa lakia vastaavasti eräistä tilanteista, joissa tämän lain perusteella olisi mahdollista luovuttaa salassa pidettäviä tietoja. Tilanteet vastaavat voimassa olevaa lakia. Säännöstä on kuitenkin täsmennetty suhteessa voimassa olevaan siten, että tietojen luovuttamisen kynnys on sidottu tarpeellisten tietojen sijaan lainkohdassa mainittujen tarkoitusten kannalta välttämättömiin tietoihin. Säännös vastaisi näin perustuslakivaliokunnan vakiintunutta käytäntöä (esim. PeVL 17/2016 vp).

Lain 34 §:ssä säädettäisiin salassa pidettävien tietojen antamisesta toiselle viranomaiselle eräissä tilanteissa. Pykälässä tarkoitetut tilanteet vastaisivat voimassa olevaa lakia kuitenkin siten, että valvonta- ja tarkastustehtävän osalta tietojen luovuttamisen kynnys sidottaisiin tietoihin, jotka ovat välttämättömiä valvonta- tai tarkastustehtävän suorittamiseksi tarpeellisten tietojen sijaan. Pykälän 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu ennakkotiedon, ennakkoratkaisun antamisen, muutoksenhaun, kantelun ja alistusasian asianmukaista käsittelyä turvaavan tiedonsaantioikeuden sitominen välttämättömiin tietoihin muodostuisi säännöksen soveltamisen kannalta liian tiukaksi, joten säännöksen osalta on arvioitu perustelluksi säilyttää voimassa olevaa lakia vastaava muotoilu.

Lain 35 §:ssä säädettäisiin salassa pidettävien tietojen antamisesta arkistoidusta asiakirjasta. Säännös vastaisi pääosin voimassa olevaa, mutta siihen tehtäisiin joitakin täsmennyksiä perusteisiin, joihin salassa pidettävien tietojen luovutus voisi perustua. Lisäksi voimassa olevassa laissa tarkoitettu sitoumus siitä, että tietojen saaja ei käytä asiakirjaa sen henkilön vahingoksi tai halventamiseksi, jota asiakirja koskee, tai hänen läheisensä vahingoksi tai halventamiseksi taikka muiden salassapitovelvollisuuden suojaamien etujen loukkaamiseksi korvattaisiin laissa säädetyllä velvoitteella olla käyttämättä tietoja edellä mainittuihin tarkoituksiin.

Lain 36 §:ssä säädettäisiin voimassa olevaa lakia vastaavasti salassa pidettävien tietojen antamisesta tieteellistä tutkimusta, tilastointia taikka viranomaisen suunnittelu- tai selvitystyötä varten. Säännös vastaisi pääosin voimassa olevaa säännöstä. Pykälään kuitenkin ehdotetaan lisättäväksi voimassa olevaa lakia täsmällisempi säännös siitä, milloin lupa voidaan peruuttaa. Viranomainen voisi peruuttaa myöntämänsä luvan ja kieltää luovuttamiensa tietojen käyttämisen, jos viranomaisella on aihetta olettaa, että tietoja käytetään 1 momentissa säädettyjen edellytysten tai lupamääräysten vastaisesti. Ottaen huomioon luvan peruuttamisen mahdolliset seuraukset luvan saaneelle, on perusteltua säätää voimassa olevaa lakia täsmällisemmin siitä, missä tilanteissa lupa voidaan peruuttaa. Ehdotetun säännöksen perusteella luvan peruuttamisen edellytykset vastaisivat lähemmin sen myöntämisen edellytyksiä.

Lain 37 §:ssä säädettäisiin salassa pidettävien tietojen antamisesta ulkomaan viranomaiselle ja kansainväliselle toimielimelle. Säännös vastaisi sisällöltään voimassa olevaa säännöstä, mutta tiedon luovuttamisen edellytyksiin tehtäisiin eräitä täsmennyksiä, jotka edellyttäisivät tietojen välttämättömyyden ja oikeasuhtaisuuden arviointia suhteessa luovutuksella tavoiteltuun päämäärään. Tiedon antamisen edellytyksiä pyritään täsmentämään, jotta sääntely vastaisi paremmin kansallisten tiedonluovutussäännösten muotoilulta edellytettyä täsmällisyyttä ja tarkkarajaisuutta.

Voimassa olevia lain salassa pidettävän tiedon luovuttamista koskevia säännöksiä on pyritty muotoilemaan täsmällisemmiksi ja tarkkarajaisemmiksi siinä määrin kuin se yleislaissa on mahdollista.

Salassa pidettävän tiedon luovuttaminen erittäin tärkeän yleisen edun vuoksi

Uutena salassapidosta poikkeamista koskevana säännöksenä esityksen 33 §:ssä säädettäisiin siitä, että viranomainen voisi antaa salassa pidettävän tiedon viranomaisen asiakirjasta, jos tiedon antaminen on yksittäistapauksessa välttämätöntä erittäin tärkeän yleisen edun vuoksi.

Tiedon voisi yksittäistapauksessa luovuttaa toiselle viranomaiselle, tietylle yksityiselle taholle tai yleisöjulkiseksi. Ehdotuksessa tiedon luovuttamisen edellytys on asetettu korkealle, jolloin sen tulisi olla välttämätöntä erittäin tärkeän yleisen edun vuoksi. Näin ollen tiedon luovuttaminen edellyttäisi viranomaisen harkintaa ensinnäkin siitä, onko tiedon luovuttaminen tarpeen erittäin tärkeän yleisen edun vuoksi sekä sitä, onko luovuttaminen nimenomaisesti välttämätöntä. Tiedon luovuttamista harkitessaan viranomaista sitoo myös hallinnon yleiset oikeusperiaatteet, kuten suhteellisuusperiaate ja tarkoitussidonnaisuudenperiaate, joita viranomaisen tulee punnita luovuttaessaan salassa pidettävää tietoa erittäin tärkeän yleisen edun vuoksi. Nämä korostuvat erityisesti luovutettaessa tietoa jokaisen saataville. Säännös ei mahdollistaisi säännönmukaisia viranomaisten välisiä tiedonluovutuksia, joista pitäisi jatkossakin säätää erikseen. Ehdotettavat salassa pidettävän tiedon luovuttamista koskevat säännökset rajaavat salassapidosta poikkeamisen perustuslakivaliokunnan käytännössä edellyttämällä tavalla täsmällisesti ja tarkkarajaisesti siinä määrin kuin se yleislaissa on mahdollista.

Asianosaisjulkisuuden rajoittaminen ilmoittajan henkilöllisyyden osalta

Laissa säädettäisiin pääosin voimassa olevaa lakia vastaavasti asianosaisjulkisuuden rajoituksista lain 10 §:ssä. Pykälän 2 momentin 8 kohtaan lisättäisiin kuitenkin uusi asianosaisjulkisuutta rajaava peruste, joka koskisi viranomaisen toimenpiteitä edellyttävän ilmoituksen tekijän henkilöllisyyttä. Vaikka tieto kohdassa tarkoitetun ilmoituksen tekijästä on voinut olla yleisöltä salassa pidettävä, asianosaisella on kuitenkin lähtökohtaisesti ollut asianosaisjulkisuuden perusteella oikeus saada tieto myös salassa pidettävästä asiakirjasta. Ilmoituksen tekijän henkilöllisyyden suojaamisen lisäämisellä momenttiin olisi mahdollisuus kattaa erilaisia ilmoittajansuojeluun tähtääviä tilanteita yksiselitteisemmin ja laajemmin kuin nykysääntelyssä, jossa suojan toteutuminen on jäänyt riippumaan lähinnä kyseisen pykälän 2 momentin 1 kohdan tulkinnasta. Koska kyse on asianosaisjulkisuuden uudesta rajoituksesta, on ehdotetulla lisäyksellä jossain määrin merkitystä myös oikeusturvan toteutumisen kannalta. Rajoitus arvioidaan kuitenkin perustelluksi ja oikeasuhtaiseksi, koska tiedon antamisen rajoitus ei olisi kategorinen vaan riippuvainen siitä, vaarantaisiko tiedon antaminen henkilöllisyydestä ilmoituksen tekijän turvallisuutta, etuja tai oikeuksia. Henkilöllisyyden suojaamisen tavoite kiinnittyy myös perustuslain 10 §:ssä turvattuun yksityiselämän ja henkilötietojen suojaan, jolloin säännöksellä pyritään myös osaltaan tasapainottamaan kahden perusoikeuden toteutumista.

10.6 Julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle ja virkavastuu

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

vain viranomaiselle. Perustuslain esitöiden mukaan säännöksen sanamuodolla korostetaan sitä, että julkisten hallintotehtävien hoitamisen tulee pääsääntöisesti kuulua viranomaisille ja että tällaisia tehtäviä voidaan antaa muille kuin viranomaisille vain rajoitetusti. Säännöstä ei siten ole lähtökohtaisesti tarkoitettu käytettäväksi laajojen hallinnollisten tehtäväkokonaisuuksien antamiseen viranomaiskoneiston ulkopuolisille tahoille. Julkisella hallintotehtävällä viitataan tässä yhteydessä verraten laajaan hallinnollisten tehtävien kokonaisuuteen, johon kuuluu esimerkiksi lakien toimeenpanoon sekä yksityisten henkilöiden ja yhteisöjen oikeuksia, velvollisuuksia ja etuja koskevaan päätöksentekoon liittyviä tehtäviä. Lainsäädäntö- tai tuomiovallan käyttöä sen sijaan ei voida pitää säännöksessä tarkoitettuna hallintotehtävänä. Perustuslain 124 §:n säännös kattaa sekä viranomaisille nykyisin kuuluvien tehtävien siirtämisen että hallintoon luettavien uusien tehtävien antamisen muille kuin viranomaisille (ks. HE 1/1998 vp, s. 179, PeVM 10/1998 vp, s. 35).

Ehdotetun lain 5 § laajentaisi julkisuuslain organisatorista soveltamisalaa. Ehdotuksen mukaisesti lakia sovellettaisiin laissa tarkoitettujen viranomaisten lisäksi ensinnäkin julkisen hallintotehtävän hoitamiseen kokonaisuudessaan sen sijaan, että soveltamisala määrittyisi voimassa olevan lain mukaisesti julkisen vallan käytön perusteella. Lisäksi lakia sovellettaisiin ehdotuksen mukaisesti julkisyhteisön, valtion liikelaitoksen tai julkisyhteisöjen yhteisessä määräysvallassa olevaan yhteisöön tai säätiöön ja näiden määräysvallassa oleviin tytäryhteisöihin ja tytärsäätiöihin siltä osin kuin ne harjoittavat muuta kuin kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa. Ehdotetussa 5 §:ssä määriteltäisiin siten ne yksityisoikeudelliset toimijat, joihin lakia sovellettaisiin vastaavalla tavalla kuin lain 4 §:ssä tarkoitettuihin viranomaisiin laissa säädettyjen reunaehtojen mukaisesti.

Perustuslain 12 §:n mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta. Julkisuuslain mukaisten tietopyyntöjen käsittely vaikuttaa aina myös perustuslain mukaisen tiedonsaantioikeuden toteutumiseen. Ehdotettu soveltamisalaa laajentava sääntely olisi siten merkityksellistä myös perustuslain 124 §:n kannalta, koska lain organisatorista soveltamisalaa koskevilla säännöksillä annettaisiin lailla yksityisille toisten yksityisten oikeuksiin vaikuttavaa päätöksentekotoimivaltaa. Hallintotehtävä sisältäisi julkisen vallan käyttöä, koska toimija tekisi lain perusteella päätöksiä tiedon antamisesta. Tehtävä ei kuitenkaan sisältäisi merkittävää julkisen vallan käyttöä.

Julkinen hallintotehtävä voidaan perustuslain mukaan antaa kuitenkin muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Tehtävä voidaan antaa vain, jos kaikki edellä mainitut vaatimukset täyttyvät.

Tarkoituksenmukaisuusarvioinnissa tulee hallinnon tehokkuuden ja muiden hallinnon sisäisiksi luonnehdittavien tarpeiden lisäksi kiinnittää erityistä huomiota yksityisten henkilöiden ja yhteisöjen tarpeisiin (HE 1/1998 vp, s. 179/II, PeVL 8/2014 vp, s. 3/II, PeVL 16/2016 vp, s. 3). Myös hallintotehtävän luonne on otettava huomioon (HE 1/1998 vp, s. 179/II, ks. esim. PeVL 6/2013 vp, s. 2/II, PeVL 65/2010 vp, s. 2/II, PeVL 57/2010 vp, s. 5/I). Siten tarkoituksenmukaisuusvaatimus voi palveluiden tuottamiseen liittyvien tehtävien kohdalla täyttyä helpommin kuin esimerkiksi yksilön tai yhteisön keskeisiä oikeuksia koskevan päätöksenteon kohdalla (HE 1/1998 vp, s. 179/II, ks. myös PeVL 8/2014 vp, s. 4/I). Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti katsonut, että tarkoituksenmukaisuusvaatimus on oikeudellinen edellytys, jonka täyttyminen jää tapauskohtaisesti arvioitavaksi (PeVL 26/2017 vp, s. 49 ja siinä viitatut lausunnot, ks. myös HE 1/1998 vp, s. 179/II).

Ehdotetun 5 §:n mukaisesti julkisuuslain soveltaminen ulotettaisiin koskemaan edellä mainitun pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan lain tai lain nojalla julkista hallintotehtävää hoitavaan sekä sen 2 kohdan mukaan julkisyhteisön, valtion liikelaitoksen tai julkisyhteisöjen yhteisessä määräysvallassa olevaan yhteisöön tai säätiöön ja näiden määräysvallassa oleviin tytäryhteisöihin ja tytärsäätiöihin siltä osin kuin ne harjoittavat muuta kuin kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa. Julkisuuslain soveltamisalan laajentaminen on tarkoituksenmukaista perustuslain mukaisen julkisuusperiaatteen asianmukaisen toteutumisen varmistamiseksi. Tällöin muun muassa hallinnon rakenteiden uudistumisesta johtuva viranomaisen toimintojen uudelleenorganisointi ei vaikuttaisi julkisuusperiaatteen toteutumiseen. Näin ollen olisi julkisuusperiaatteen asianmukaisen toteutumisen varmistamiseksi tarkoituksenmukaista antaa edellä mainituille toimijoille julkisuuslain soveltamista koskeva julkinen hallintotehtävä. Lain soveltamista ja siinä tarkoitettujen päätösten tekemistä koskeva tehtävä olisi perusteltua antaa lähtökohtaisesti julkisen hallintotehtävän hoitajalle ja julkisyhteisön määräysvallassa olevalle taholle, koska näillä toimijoilla olisi parhaimmat valmiudet arvioida esimerkiksi lain salassapitoperusteiden soveltumista toiminnassaan syntyviin asiakirjoihin ja tietoihin. Vastaavasta syystä ja erityisesti kilpailullisen ja muun toiminnan rajojen määrittämisen välttämättömyyden vuoksi määräysvaltaa yhteisöön tai säätiöön käyttävä viranomainen ei olisi tarkoituksenmukainen taho tekemään tämän lain mukaisia päätöksiä asiakirjojen julkisuudesta ehdotetun 5 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisissa tapauksissa.

Perustuslain 124 §:n mukaisesti julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle ei saa vaarantaa perusoikeuksia, oikeusturvaa eikä muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Säännös korostaa julkisia hallintotehtäviä hoitavien henkilöiden koulutuksen ja asiantuntemuksen merkitystä sekä sitä, että näiden henkilöiden julkisen valvonnan on oltava asianmukaista. Oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimukset koskevat perustuslain esitöiden mukaan ennen muuta julkiseen hallintotehtävään liittyvää päätöksentekoa. Tällöin on kiinnitettävä huomiota muun muassa yhdenvertaisuuteen, yksilön kielellisiin perusoikeuksiin, oikeuteen tulla kuulluksi, vaatimukseen päätösten perustelemisesta ja

oikeuteen hakea muutosta. Oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimuksia on yleisesti tulkittava yhteydessä perustuslain 21 §:ään ja muihin perusoikeussäännöksiin (HE 1/1998 vp, s. 179/II). Ehdotetun lain 4 lukua koskevat menettelysäännökset sekä 8 luvun sisältämät maksu- ja muutoksenhakusäännökset tulevat sovellettavaksi 5 §:ssä tarkoitettuihin yksityisoikeudellisiin toimijoihin vastaavalla tavalla kuin viranomaisiin. Edellä mainitut säännökset osaltaan edistävät oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten toteutumista yksityisen hoitaessa tällä lailla annettua julkisuuslain soveltamista koskevaa tehtävää.

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten toteutumisen varmistaminen perustuslain 124 §:n tarkoittamassa merkityksessä edellyttää myös, että asian käsittelyssä noudatetaan hallinnon yleislakeja ja että asioita käsittelevät toimivat virkavastuulla (esim. PeVL 3/2009 vp, s. 4/II ja PeVL 20/2006 vp, s. 2).

Perustuslakivaliokunnan mukaan hallinnon yleislakeja sovelletaan niiden sisältämien soveltamisalaa, viranomaisten määritelmää tai yksityisen kielellistä palveluvelvollisuutta koskevien säännösten nojalla myös viranomaiskoneiston ulkopuolisiin niiden hoitaessa perustuslain 124 §:ssä tarkoitettuja julkisia hallintotehtäviä, jonka vuoksi se on katsonut, että lakiin ei ole perustuslain 124 §:n takia välttämätöntä yleensä sisällyttää viittausta hallinnon yleislakeihin (ks. esim. PeVL 27/2014 vp, s. 2–3, PeVL 42/2005 vp, s. 3/II). Ehdotetussa laissa ei erikseen säädettäisi informatiivisesti hallinnon yleislakien soveltamisesta, vaan lait tulisivat sovellettavaksi julkisuuslain mukaisten tietopyyntöjen käsittelyssä perustuslakivaliokunnan vakiintuneen lausuntokäytännön mukaisesti.

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että rikosoikeudellisen virkavastuun soveltaminen julkisen hallintotehtävän hoitamiseen edellyttää nimenomaista laintasoista säännöstä (esim. PeVL 15/2019 vp, s. 4) Ehdotetun lain 5 §:n mukaan pykälän 1 momentissa tarkoitetun toimijan henkilöstöön kuuluvaan tai muutoin siinä toimivaan henkilöön sovellettaisiin rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä, lukuun ottamatta viraltapanoseuraamusta, hänen suorittaessaan tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä. Virkavastuu ulottuisi siten lailla tai lain nojalla annettua julkista hallintotehtävää hoitavan henkilöstöön tai muutoin siinä toimivaan henkilöön sekä julkisyhteisön, valtion liikelaitoksen tai julkisyhteisöjen yhteisessä määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön ja näiden määräysvallassa olevien tytäryhteisöjen ja tytärsäätiöiden henkilöstöön tai muutoin niissä toimiviin henkilöihin, kun ne soveltavat julkisuuslakia.

Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota lausuntokäytännössään myös toimitusjohtajan virkavastuuta koskevaan sääntelyyn (ks. PeVL 93/2022 vp, s. 4 ja PeVL 34/2020 vp, s. 5). Koska virkavastuuta ei ole ehdotetun mukaisesti rajattu vain toimijan henkilöstöön vaan sääntely ulottuu myös siinä muutoin toimivaan henkilöön, sääntely kattaisi myös toimitusjohtajan tai muiden luottamustehtäviä hoitavien rikosoikeudellisen virkavastuun, mikäli ne käsittelisivät laissa tarkoitettuja tietopyyntöjä.

Sääntelyn ei arvioida vaarantavan perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon takeita perustuslain 124 §:n tarkoittamalla tavalla.

10.7 Asetuksenantovaltuus

Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan tasavallan presidentti, valtioneuvosto ja ministeriö voivat antaa asetuksia perustuslaissa tai muussa laissa säädetyn valtuuden nojalla. Lailla on kuitenkin säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Jos asetuksen antajasta ei ole erikseen säädetty, asetuksen antaa valtioneuvosto.

Perustuslain 80 §:n johdosta asetuksenantovaltuuksiin on perustuslakivaliokunnan käytännössä kohdistettu vaatimuksia sääntelyn täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta (esimerkiksi PeVL 38/2013 vp, s. 3-4). Valiokunta on painottanut, että kun asetuksia voidaan antaa vain laissa säädetyn valtuuden nojalla eikä asetuksenantovaltaa voida antaa asioissa, joista perustuslain mukaan on säädettävä lailla, on lakiin otettava asetuksenantovaltuus laadittava niin, että valtuuden sisältö selvästi ilmenee laista ja että se rajataan riittävän tarkasti (esimerkiksi PeVL 26/2017 vp, s. 26). Valiokunta on perustuslain 80 §:n takia pitänyt olennaisena, että säänneltävästä asiasta on riittävät perussäännökset laissa, ja että valtuus on syytä sijoittaa pääsääntöisesti lain asianomaisen perussäännöksen yhteyteen (ks. PeVL 10/2016 vp, s. 5 ja PeVL 49/2014 vp, s. 6). Perustuslakivaliokunta on lisäksi todennut toistuvasti, että perustuslain säännökset rajoittavat joka tapauksessa suoraan valtuussäännösten tulkintaa samoin kuin valtuuksien nojalla annettavien säännösten sisältöä, eikä asetuksella siten voida antaa yleisiä oikeussääntöjä lain alaan kuuluvista asioista (esim. PeVL 10/2014 vp, s. 3/I, PeVL 58/2010 vp, s. 3/I ja PeVL 44/2010 vp, s. 4/II).

Esityksen 23 §:n 3 momentissa ehdotetaan asetuksenantovaltuutusta koskevaa säännöstä. Momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset viestinnän suunnittelusta ja järjestämisestä avoimuuden toteuttamiseksi valtionhallinnossa. Asetuksenantovaltuus vastaisi asiallisesti voimassa olevan lain asetuksenantovaltuutta. Momentti mahdollistaisi, että viestinnän suunnittelusta ja järjestämisestä voitaisiin jatkossakin antaa tarkemmat säännökset valtioneuvoston asetuksella.

Asetus tarkentaisi lain 23 §:n 1 ja 2 momentteihin ehdotettuja säännöksiä viranomaisen viestinnän suunnittelusta ja järjestämisestä. Asetus sisältäisi tarkemmat säännökset viestinnän suunnittelusta ja viestinnän järjestämisestä, joista säädetään tällä hetkellä viranomaisten toiminnan julkisuudesta ja hyvästä tiedonhallintatavasta annetun asetuksen (1030/1999) 2 a luvussa.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Ehdotetun asetuksenantovaltuuden arvioidaan olevan täsmällinen ja tarkkarajainen, koska se olisi rajattu koskemaan ainoastaan viestinnän suunnittelua ja järjestämistä koskevien tehtävien tarkentamista avoimuuden toteuttamiseksi valtionhallinnossa. Perussäännökset olisivat ehdotetun 23 §:n 1 ja 2 momenteissa, ja valtuussäännös olisi sijoitettu viestintää koskevan pykälän yhteyteen 3 momentiksi. Säännös ei antaisi asetuksenantovaltaa sellaisille asioille, joista perustuslain mukaan on säädettävä lailla.

10.8 Euroopan neuvoston yleissopimus viranomaisten asiakirjojen julkisuudesta

Viranomaisten asiakirjojen julkisuudesta tehty Euroopan neuvoston yleissopimus hyväksyttiin Suomessa lakina 13.1.2015 viranomaisten asiakirjojen julkisuudesta tehdyn Euroopan neuvoston yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (16/2015). Sopimus tuli kansainvälisesti voimaan 1.12.2020. Suomi on sopimuksen osapuoli. Yleissopimuksen tarkoituksena on taata jokaiselle oikeus pyynnöstä saada tieto viranomaisen asiakirjasta ja se rakentuu nimenomaan julkisuusperiaatteelle. Sopimus määrittelee julkisuuden minimitason, eikä vaikuta sellaisten säännösten soveltamiseen, joissa taataan sopimusta laajempi oikeus saada tietoja viranomaisten asiakirjoista. Sopimus sisältää määräykset oikeudesta saada tieto ja sen mahdollisista rajoituksista. Sopimus sisältää myös menettelyä koskevia määräyksiä asiakirjan pyytämisestä ja pyynnön käsittelystä. Lisäksi sopimuksessa on määräykset asiakirjan saannin muodosta, maksuista ja muutoksenhausta. Sopimus sisältää myös tiedonsaantioikeutta täydentäviä toimenpiteitä koskevan määräyksen ja oma-aloitteista julkistamista koskevan määräyksen. Sopimuksen täytäntöönpanon tueksi on perustettu asiantuntijaryhmä, joka arvioi ja seuraa osapuolten lainsäädännön yhdenmukaisuutta sopimusmääräysten kanssa.

Voimassa olevan lain on arvioitu sellaisenaan olevan yhdenmukainen sopimuksen määräysten kanssa (HE 116/2014 vp). Sopimuksen määräysten kattamien kysymysten osalta ei ehdoteta merkittäviä muutoksia sääntelyyn. Näin ollen ehdotetusta uudesta sääntelystä seuraavien muutosten katsotaan täyttävän sopimusmääräysten vaatimukset.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä.

Hallitus pitää kuitenkin suotavana, että perustuslakivaliokunta antaisi asiasta lausunnon.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Lakiehdotus

Julkisuuslaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 LUKU

Yleiset säännökset

1 §

Julkisuusperiaate

Viranomaisen asiakirjat ovat julkisia, jollei tässä laissa tai muussa laissa erikseen toisin säädetä.

Viranomainen ei saa rajoittaa tietojen saamista asiakirjoistaan ja toiminnastaan ilman laissa säädettyä perustetta eikä enempää kuin suojattavan edun vuoksi on välttämätöntä ottaen huomioon lain tarkoitus ja julkisuusperiaatteen merkitys kansanvaltaisessa oikeusvaltiossa.

2 §

Lain tarkoitus

Tässä laissa säädetään oikeudesta saada tieto viranomaisen asiakirjoista sekä viranomaisessa toimivan vaitiolovelvollisuudesta, asiakirjassa olevien tietojen salassapidosta ja muista tietojen saantia koskevista yleisten ja yksityisten etujen suojaamiseksi välttämättömistä rajoituksista samoin kuin viranomaisen velvollisuuksista tämän lain tarkoituksen toteuttamiseksi.

Tämän lain tarkoituksena on toteuttaa avoimuutta viranomaisten toiminnassa sekä antaa yksilöille ja yhteisöille mahdollisuus valvoa julkisen vallan ja julkisten varojen käyttöä sekä viranomaisten toimintaa, muodostaa vapaasti mielipiteensä sekä vaikuttaa julkisen vallan käyttöön ja valvoa oikeuksiaan ja etujaan.

3 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Jos muussa laissa on tästä laista poikkeavia säännöksiä, niitä sovelletaan tämän lain asemesta.

Viranomaisen tiedonhallinnasta säädetään julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa laissa (906/2019).

Tässä laissa säädetään oikeudesta saada henkilötieto viranomaisen asiakirjasta ja menettelystä luovutettaessa henkilötieto viranomaisen asiakirjasta. Muusta henkilötietojen suojaamisesta ja käsittelystä säädetään erikseen.

Viranomaisen asiakirjassa olevan henkilötiedon luovuttamisesta yleisessä tietoverkossa jokaisen saataville säädetään erikseen.

4 §

Viranomaiset

Viranomaisella tarkoitetaan tässä laissa:

1) valtion viranomaisia ja liikelaitoksia;

2) kunnan ja kuntayhtymän viranomaisia;

3) hyvinvointialueen ja hyvinvointiyhtymän viranomaisia;

4) tuomioistuimia ja valitusasioita käsitteleviä lautakuntia;

5) eduskunnan virastoja;

6) itsenäisiä julkisoikeudellisia laitoksia ja muita itsenäisiä julkisoikeudellisia toimielimiä; Eläketurvakeskuksen ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen asiakirjoihin lakia kuitenkin sovelletaan 5 §:ssä säädetyllä tavalla;

7) lain tai asetuksen taikka valtion viranomaisen, tuomioistuimen tai valitusasioita käsittelevän lautakunnan päätöksen perusteella tiettyä tehtävää itsenäisesti hoitamaan asetettuja lautakuntia, neuvottelukuntia, komiteoita, toimikuntia, työryhmiä, toimitusmiehiä, kunnan, kuntayhtymän, hyvinvointialueen ja hyvinvointiyhtymän tilintarkastajia sekä muita niihin verrattavia toimielimiä.

5 §

Lain soveltaminen muihin kuin viranomaisiin

Mitä viranomaisesta säädetään, koskee myös;

1) yhteisöjä, säätiöitä ja yksityisiä henkilöitä niiden hoitaessa lailla tai lain nojalla annettua julkista hallintotehtävää, jollei tässä tai muussa laissa toisin säädetä;

2) julkisyhteisön, valtion liikelaitoksen tai julkisyhteisöjen yhteisessä määräysvallassa kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 5 §:ssä tarkoitetulla tavalla olevaa yhteisöä tai säätiötä ja näiden määräysvallassa olevia tytäryhteisöitä ja tytärsäätiöitä siltä osin kuin ne harjoittavat muuta kuin kilpailulain (948/2011) 30 d §:n 1 momentissa tarkoitettua kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa, jollei 1 kohdasta muuta johdu tai jollei tässä tai muussa laissa toisin säädetä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun toimijan henkilöstöön kuuluvaan tai muutoin siinä toimivaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä, lukuun ottamatta viraltapanoseuraamusta, hänen suorittaessaan tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Lain 5 lukua ei sovelleta 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuihin toimijoihin.

Evankelis-luterilaisen kirkon asiakirjojen julkisuudesta säädetään erikseen.

6 §

Viranomaisen asiakirja

Asiakirjalla tarkoitetaan tässä laissa kirjallisen ja kuvallisen tallenteen lisäksi sellaista käyttönsä vuoksi yhteen kuuluviksi tarkoitetuista merkeistä muodostuvaa tiettyä kohdetta tai asiaa koskevaa muuta tallennetta, joka on luettavissa, kuunneltavissa tai muutoin ymmärrettävissä teknisten tai muunlaisten apuvälineiden avulla.

Viranomaisen asiakirjalla tarkoitetaan viranomaisen hallussa tai määräysvallassa olevaa asiakirjaa, jonka viranomainen tai sen palveluksessa oleva on laatinut taikka joka on toimitettu viranomaiselle asian käsittelyä varten tai muuten sen toimialaan tai tehtäviin kuuluvassa asiassa.

Viranomaisen laatimana pidetään myös asiakirjaa, joka on laadittu viranomaisen antaman toimeksiannon johdosta, ja viranomaiselle toimitettuna asiakirjana asiakirjaa, joka on annettu viranomaisen toimeksiannosta tai muuten sen lukuun toimivalle toimeksiantotehtävän suorittamista varten. Edellä tarkoitettua toimeksiantoa koskevaa sääntelyä ei kuitenkaan sovelleta lain 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin toimijoihin.

Viranomaisen asiakirjana ei kuitenkaan pidetä:

1) viranomaisen palveluksessa olevalle tai luottamushenkilölle hänen muun tehtävänsä tai asemansa vuoksi lähetettyä kirjettä tai muuta asiakirjaa;

2) viranomaisen palveluksessa olevien tai viranomaisen toimeksiannosta toimivien laatimia oman tai sisäisen työskentelyn tueksi tarkoitettuja muistiinpanoja taikka muita sellaisia luonnoksia, joita ei ole tarkoitettu asiaa koskevan päätöksenteon tai muun asian käsittelyn perusteiksi;

3) yksinomaan viranomaisen sisäistä koulutusta, tiedonhakua tai muuta niihin verrattavaa sisäistä käyttöä varten hankittuja asiakirjoja;

4) asiakirjaa, joka on annettu viranomaiselle yksityisen lukuun suoritettavaa tehtävää varten tai laadittu sen suorittamiseksi;

5) viranomaisissa työskentelevien sekä viranomaisten ja niiden lukuun toimivien yksityisten ja yhteisöjen välisiä neuvotteluja, yhteydenpitoa ja muuta niihin verrattavaa viranomaisten sisäistä työskentelyä varten laadittuja asiakirjoja, jos asiakirjan sisältämät tiedot eivät ole merkityksellisiä julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain 21 §:n 1 momentin 2-5 kohdissa tarkoitettujen perusteiden kannalta.

Viranomaisten asiakirjojen salassapitoa koskevia säännöksiä sovelletaan kuitenkin 4 momentin 2 ja 5 kohdassa tarkoitetuissa asiakirjoissa oleviin tietoihin, jotka ovat tässä tai muussa laissa säädetty salassa pidettäväksi.

2 LUKU

Oikeus saada tieto viranomaisen asiakirjasta

7 §

Tiedonsaantioikeus viranomaisen asiakirjasta

Jokaisella on oikeus saada viranomaisen asiakirjasta tieto, joka on julkinen.

8 §

Tiedonsaantioikeus salassa pidettäviä tietoja sisältävästä viranomaisen asiakirjasta

Viranomainen saa antaa salassa pidettävän tiedon viranomaisen asiakirjasta vain, jos tässä laissa niin erikseen säädetään.

Jos osa viranomaisen asiakirjaan sisältyvistä tiedoista on pidettävä salassa, asiakirjaan sisältyvät julkiset tiedot saa antaa vain, jos se on mahdollista salassa pidettävien tietojen paljastumatta.

9 §

Viranomaisen harkinnassa oleva tiedon antaminen

Viranomainen voi antaa tiedon laatimastaan asiakirjasta jo ennen kuin se on tullut 12 §:n perusteella tiedonsaantioikeuden piiriin. Päättäessään tällaisen tiedon antamisesta viranomaisen on otettava huomioon mitä 1 §:n 2 momentissa säädetään.

10 §

Asianosaisen tiedonsaantioikeus

Hakijalla, valittajalla sekä muulla, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta asia koskee (asianosainen), on oikeus saada asiaa käsittelevältä tai käsitelleeltä viranomaiselta muukin kuin julkinen tieto sellaisen viranomaisen asiakirjan sisällöstä, joka voi tai on voinut vaikuttaa hänen asiansa käsittelyyn.

Asianosaisella ei ole edellä 1 momentissa tarkoitettua oikeutta:

1) asiakirjaan, josta tiedon antaminen olisi vastoin erittäin tärkeää yleistä etua taikka lapsen etua tai muuta erittäin tärkeätä yksityistä etua;

2) esitutkinnassa ja poliisitutkinnassa esitettyyn tai laadittuun asiakirjaan ennen tutkinnan lopettamista, jos tiedon antamisesta aiheutuisi haittaa asian selvittämiselle;

3) esittelymuistioon, ratkaisuehdotukseen ja niihin verrattavaan muuhun asian valmistelua varten viranomaisen laatimaan asiakirjaan ennen kuin asian käsittely on kysymyksessä olevassa viranomaisessa päättynyt; ylioppilastutkintoa varten annetusta koevastauksesta sekä koevastauksen arvostelleen ylioppilastutkintolautakunnan määräämän arvostelijan henkilöllisyydestä tiedon voi saada kuitenkin vasta, kun ylioppilastutkintolautakunta on suorittanut lopullisen arvostelun;

4) viranomaisen oikeudenkäynnin osapuolena oikeudenkäyntiin valmistautumista varten laatimaan tai hankkimaan asiakirjaan, jos tiedon antaminen olisi vastoin julkisyhteisön tai 5 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimijan tai siinä toimivan henkilön etua oikeudenkäynnissä;

5) tietoihin ulosottoasiassa ennen ulosmittauksen toimittamista ja omaisuuden haltuun saamista, jos tiedon antaminen tuntuvasti vaikeuttaisi täytäntöönpanoa, eikä muihin kuin velallisen taloudellista asemaa koskeviin tietoihin, ellei tietoja tarvita takaisinsaantikanteen tai ulosottokaaren (705/2007) 2 luvun 26 §:ssä tarkoitetun kanteen nostamista varten;

6) julkisessa hankinnassa toisen ehdokkaan tai tarjoajan liikesalaisuutta koskeviin tietoihin; tieto tarjousten vertailussa käytetystä kokonaishinnasta on kuitenkin aina annettava;

7) anonyymistä todistamisesta päättämisestä koskevaan hakemukseen tai sen valmisteluun liittyviin asiakirjoihin eikä anonyymin todistajan henkilöllisyyden paljastamista koskevaan asiaan liittyviin asiakirjoihin eikä näitä asioita koskeviin oikeudenkäyntiasiakirjoihin sisältyviin sellaisiin salassa pidettäviin tietoihin, joiden perusteella anonyymin todistajan tai sellaiseksi vaaditun henkilöllisyys voi paljastua, ellei oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 5 luvun 11 d §:stä muuta johdu;

8) muun kuin 7 kohdassa tarkoitetun todistajan, asianomistajan tai asianosaisen taikka rikosilmoituksen, lastensuojelulain (417/2007) 25 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen tai muun niihin verrattavan viranomaisen toimenpiteitä edellyttävän ilmoituksen tekijän tässä tai muussa laissa salassa pidettäväksi säädettyihin henkilöllisyyttä sekä osoite-, puhelin- ja muita vastaavia yhteystietoja koskeviin tietoihin, jos tiedon antaminen vaarantaisi todistajan, asianomistajan tai asianosaisen tai ilmoituksen tekijän turvallisuutta, etuja tai oikeuksia;

9) asiakirjoihin, jotka sisältävät tietoja esitutkintalain (805/2011) 4 luvun 19 §:ssä tarkoitetusta asianomistajan pyynnöstä saada ilmoitus vangin tai tutkintavangin vapauttamisesta ja vankilasta tai muusta säilytystilasta poistumisesta taikka tietoja mainituista ilmoituksista;

10) sen asiakirjan salassa pidettyyn osaan, jonka julkisuus on kyseisessä asiassa arvioitavana.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Jos asiakirja kuuluu oikeudenkäyntiaineistoon, asianosaisen oikeudesta tiedonsaantiin on voimassa, mitä siitä säädetään oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetussa laissa (370/2007) ja oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetussa laissa (381/2007). Esitutkinnan asianosaisen oikeuteen saada tieto esitutkinnassa esitetystä tai laaditusta asiakirjasta sovelletaan, mitä esitutkintalain 4 luvun 15 §:ssä säädetään.

Mitä tässä pykälässä säädetään asianosaisesta, ei koske sitä, jonka muutoksenhakuoikeus perustuu yksinomaan hyvinvointialueen, kunnan tai muun yhteisön jäsenyyteen.

11 §

Itseään koskeva tiedonsaantioikeus

Jokaisella on oikeus saada itseään koskeva tieto viranomaisen asiakirjasta 10 §:n 2 ja 3 momentissa säädetyin rajoituksin.

Henkilötietojen tarkastusoikeudesta säädetään erikseen.

3 LUKU

Tiedonsaantioikeuden alkaminen

12 §

Tiedonsaantioikeuden alkaminen viranomaisen laatimasta asiakirjasta

Oikeus saada tieto viranomaisen laatimasta asiakirjasta alkaa seuraavasti:

1) asiarekisterin tai muun jatkuvasti ylläpidettävän luettelon tai rekisterin merkinnästä, kun viranomainen on sen tehnyt; syyttäjän asiarekisterin epäiltyä koskevista tiedoista kuitenkin vasta, kun epäiltyä koskeva haastehakemus tai syyttäjän haaste on allekirjoitettu tai sitä vastaavalla tavalla varmennettu taikka kun syyttäjä on päättänyt jättää syytteen nostamatta tai kun asia on jätetty sikseen;

2) tarjous-, selvitys- ja lausuntopyynnöstä sekä esityksestä, ehdotuksesta, aloitteesta, ilmoituksesta tai hakemuksesta liiteasiakirjoineen muissa kuin 3-5 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa, kun se on julkaistu, lähetetty tai muutoin asetettu saataville;

3) tarjousten perusteella ratkaistavan oikeustointa koskevan tarjouksen täydennyspyynnöstä ja tarjousasian käsittelyä varten laadituista selvityksistä ja muista asiakirjoista sekä viranomaisen sopimusosapuolena tekemästä ratkaisusta ja sen käsittelyä varten viranomaisessa laadituista muistioista, pöytäkirjoista ja muista kuin 1–2 tai 6–7 kohdassa tarkoitetuista asiakirjoista, kun sopimus on tehty;

4) valtiovarainministeriön julkaiseman ensimmäisen talousarvioehdotusta koskevan kannanoton jälkeen laaditut ministeriöiden ehdotukset sekä muut valtion talousarvioesityksen valmistelua varten laaditut ehdotukset, kun esitys on annettu eduskunnalle;

5) valtiovarainministeriön julkaiseman ensimmäisen julkisen talouden suunnitelmaa tai siihen sisältyvien seuraavien vuosien tuloarvioita, määrärahoja ja valtuuksia koskevan kannanoton jälkeen laaditut ministeriöiden ehdotukset sekä muut julkisen talouden suunnitelman valmistelua varten laaditut ehdotukset, kun suunnitelmaa koskeva päätös on tehty;

6) tutkimuksesta ja tilastosta sekä niihin verrattavissa olevasta yleisesti merkittävän ratkaisun tai suunnitelman esillä olevia vaihtoehtoja, niiden perusteita ja vaikutuksia kuvaavasta itsenäisen kokonaisuuden muodostavasta selvityksestä, silloinkin kun se liittyy muuten keskeneräiseen asiaan, kun se on valmis käyttötarkoitukseensa;

7) pöytäkirjasta, kun se on hyväksytty, jollei sitä ole laadittu asian valmistelemiseksi tai viranomaisen sisäistä työskentelyä varten;

8) tuomioistuimen päätöksestä ja tuomiosta, kun ratkaisu on annettu tai kun se on asianosaisen saatavissa;

9) päätöksestä, lausunnosta ja toimituskirjasta sekä niiden käsittelyä varten viranomaisessa laadituista muistioista, pöytäkirjoista ja muista kuin 1–3 tai 6–8 kohdassa tarkoitetuista asiakirjoista, kun päätös tai lausunto on hyväksytty taikka toimituskirja on annettu tai asetettu saataville;

10) muusta kuin 1–3 sekä 6–9 kohdassa tarkoitetusta asiakirjasta, kun asia, jota se koskee, on siinä viranomaisessa käsitelty loppuun.

Oikeus saada tieto työryhmämietinnöstä, komiteanmietinnöstä, selvityksestä tai muusta vastaavasta julkisesti saataville asetettavasta asiakirjasta alkaa 1 momentista poiketen, kun se on hyväksytty ja teknisesti viimeistelty julkaisua varten.

Jos asiassa annetaan toimituskirja tai muu asiakirja, viranomaisen on pyrittävä huolehtimaan siitä, että asianosainen voi saada asiakirjan sisällöstä tiedon ennen tässä pykälässä säädetyn tiedonsaantioikeuden alkamista.

13 §

Tiedonsaantioikeuden alkaminen viranomaiselle toimitetusta asiakirjasta

Oikeus saada tieto viranomaiselle asian käsittelyä varten tai muuten sen toimialaan tai tehtäviin kuuluvassa asiassa toimitetusta asiakirjasta alkaa, kun viranomainen on saanut asiakirjan. Jos asiakirjan sisältö on saatavissa selville vain apuvälinein, oikeus alkaa kuitenkin vasta, kun viranomainen tai sen lukuun toimiva on voinut saada selville asiakirjan sisällön.

Oikeus saada tieto tarjouksesta ja muusta sopimusta koskevasta asiakirjasta alkaa 1 momentista poiketen kuitenkin vasta, kun sopimus on tehty.

4 LUKU

Tiedon antaminen asiakirjasta

14 §

Tiedon pyytäminen

Pyyntö saada tieto asiakirjasta on yksilöitävä riittävästi siten, että viranomainen voi selvittää, missä asiakirjassa olevaa tietoa pyyntö koskee. Tiedon pyytäjää on asiarekisterin ja muiden hakemistojen avulla avustettava yksilöimään asiakirja, josta hän haluaa tiedon.

Tiedon pyytäjän ei tarvitse selvittää henkilöllisyyttään eikä perustella pyyntöään, ellei tämä ole välttämätöntä sen selvittämiseksi, onko pyytäjällä oikeus saada tieto asiakirjasta tai viranomaiselle säädetyn harkintavallan käyttämiseksi. Jos tiedon pyytäjällä ei ole velvollisuutta selvittää henkilöllisyyttään, asiarekisteriin ei tiedonhallintalain 26 §:stä poiketen tarvitse rekisteröidä asian vireillepanijaa.

Jos pyyntö koskee salassa pidettävää tietoa tai tietoa, joka voidaan antaa vain tietyin edellytyksin, tiedon pyytäjän on, ellei erikseen toisin säädetä, ilmoitettava tietojen käyttötarkoitus sekä muut tietojen luovuttamisen edellytysten selvittämiseksi tarpeelliset seikat sekä tarvittaessa tiedot siitä, miten tietojen suojaus on tarkoitus järjestää.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

15 §

Tiedon pyytäminen julkisia henkilötietoja sisältävästä viranomaisen asiakirjasta

Poiketen siitä, mitä 14 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään, tiedon pyytäjän on viranomaisen pyynnöstä ilmoitettava henkilötietojen käyttötarkoitus ja muut sellaiset tiedot, joita viranomainen tarvitsee arvioidakseen, onko tiedon pyytäjällä henkilötietojen suojaa koskevien säännösten perusteella oikeus käsitellä tietoja, jos pyyntö koskee julkisia henkilötietoja sisältävää viranomaisen asiakirjaa. Viranomainen voi pyytää edellä mainittuja tietoja ainoastaan, jos

1) kyse on henkilötiedoista, joiden käsittelyyn liittyy erityisiä riskejä ottaen huomioon tietojen luonne, määrä ja niiden merkitys yksityiselämän suojan kannalta; tai

2) pyynnön perusteella syntyy perusteltu epäily siitä, että annettuja tietoja on tarkoitus käsitellä ilman henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaista laillista perustetta

Henkilötietoa ei saa luovuttaa, jos on ilmeistä, että tiedon pyytäjällä ei ole oikeutta käsitellä tietoja henkilötietojen suojaa koskevien säännösten perusteella.

Tämän lain nojalla luovutettujen henkilötietojen käsittelyyn markkinointia, mielipide- tai markkinatutkimusta varten on oltava rekisteröidyn suostumus, ellei muualla laissa erikseen toisin säädetä. Suostumukseen perustuvasta käsittelystä säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus).

16 §

Tiedon antamisesta päättäminen

Tiedon antamisesta viranomaisen asiakirjasta päättää se viranomainen, jonka hallussa tai määräysvallassa asiakirja on, jollei 17 §:n 2 momentissa tai muualla laissa toisin säädetä. Kunta, kuntayhtymä, hyvinvointialue ja hyvinvointiyhtymä voi hallintosäännössä määrätä tässä pykälässä tarkoitetun tiedon antamista koskevan toimivallan siirtämisestä. Tiedon antamisesta asiakirjasta, joka on laadittu viranomaisen toimeksiantotehtävää tai viranomaista avustavaa julkista hallintotehtävää suoritettaessa taikka annettu toisen viranomaisen lukuun suoritettavaa tehtävää varten, päättää tehtävän antanut tai avustettava viranomainen.

Tiedon asiakirjan sisällöstä antaa se viranomaisen henkilöstöön kuuluva tai muutoin viranomaisessa toimiva, jolle viranomainen on tämän tehtävän määrännyt tai jolle se hänen asemansa ja tehtäviensä vuoksi muuten kuuluu. Jos viranomaisen henkilöstöön kuuluva tai muutoin viranomaisessa toimiva kieltäytyy antamasta pyydettyä tietoa, tai jos tieto annetaan muussa kuin pyydetyssä muodossa, voi tiedon pyytäjä saattaa asian viranomaisen ratkaistavaksi ilmoittamalla siitä viranomaiselle.

Jos tiedon esille hakemisesta tulisi perittäväksi 40 §:n 2 momentissa tarkoitettu maksu, viranomaisen henkilöstöön kuuluvan tai muutoin viranomaisessa toimivan on ilmoitettava siitä tiedon pyytäjälle ennen kustannusten syntymistä ja tiedusteltava, haluaako hän tästä huolimatta, että pyydetyt tiedot haetaan esille.

Jos viranomaisen henkilöstöön kuuluva tai muutoin viranomaisessa toimiva kieltäytyy antamasta pyydettyä tietoa tai tieto annetaan muussa kuin pyydetyssä muodossa, hänen on ilmoitettava syy kieltäytymiselle tai pyydetystä antamistavasta poikkeamiselle ja annettava tieto siitä, että tietopyyntöä koskeva asia voidaan tiedon pyytäjän ilmoituksen perusteella saattaa 18 §:n 3 momentissa tarkoitetussa määräajassa viranomaisen ratkaistavaksi.

Viranomainen voi kieltäytyä tietopyynnön toteuttamisesta, jos se edellyttäisi viranomaiselta lain tarkoitus huomioon ottaen ilmeisen kohtuuttomia toimia. Viranomaisen henkilöstöön kuuluvan tai muutoin viranomaisessa toimivan on tällöin saatettava asia oma-aloitteisesti viranomaisen ratkaistavaksi.

17 §

Tiedon pyytämistä koskevan asian siirtäminen toiselle viranomaiselle

Jos viranomaiselta pyydetään tietoa asiakirjasta, jonka toinen viranomainen on laatinut tai joka kuuluu toisen viranomaisen käsiteltävänä olevaan asiaan, viranomainen voi perustellusta syystä siirtää tiedonsaantia koskevan asian sen viranomaisen ratkaistavaksi, joka on laatinut asiakirjan tai jonka käsiteltäväksi asia kokonaisuudessaan kuuluu.

Jos viranomaiselta pyydetään tietoa asiakirjasta, johon julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain mukaisesti on ollut velvollisuus tehdä asiakirjaa käsiteltäessä noudettavia tietoturvallisuusvaatimuksia koskeva turvallisuusluokkamerkintä ja jonka muu viranomainen on laatinut, viranomaisen on siirrettävä asia asiakirjan laatineen viranomaisen ratkaistavaksi. Kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa (588/2004) tarkoitettua turvallisuusluokiteltua asiakirjaa koskeva asia on siirrettävä sille viranomaiselle, jolle sopimuspuoli on asiakirjan toimittanut.

Tietopyyntö on siirrettävä viipymättä. Pyyntöä siirrettäessä asian tutkimatta jättämisestä ei tarvitse tehdä päätöstä. Siirrosta on ilmoitettava tiedon pyytäjälle.

18 §

Määräajat

Tietopyyntö on käsiteltävä viivytyksettä, ja tieto viranomaisen asiakirjasta on annettava mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään 14 vuorokauden kuluessa siitä, kun asian ratkaiseva viranomainen on saanut 14 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla yksilöidyn tietopyynnön. Tietopyynnön ratkaisemiseksi välttämätöntä kuulemismenettelyyn käytettyä aikaa ei lasketa tässä tai 2 momentissa tarkoitettuun määräaikaan.

Jos asian käsittely ja ratkaisu vaativat erityistoimenpiteitä tai muutoin tavanomaista suuremman työmäärän pyydettyjen tietojen määrän, asiakirjoihin sisältyvien salassa pidettävien tietojen tai muun rinnastettavan syyn vuoksi, viranomainen voi pidentää 1 momentissa säädettyä määräaikaa enintään 30 vuorokauteen.

Tiedon pyytäjän tulee ilmoittaa halustaan saattaa asia viranomaisen ratkaistavaksi 14 vuorokauden kuluessa siitä, kun viranomaisen henkilöstöön kuuluva tai muutoin viranomaisessa toimiva on 16 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla kieltäytynyt tiedon antamisesta tai antanut tiedon muussa kuin pyydetyssä muodossa. Viranomaisen tulee antaa ratkaisunsa viivytyksettä, ja kuitenkin viimeistään 30 vuorokauden kuluessa siitä, kun tiedon pyytäjä on tehnyt 16 §:n 2 momentissa tarkoitetun ilmoituksen. Jos tällainen ilmoitus tehdään jo asiaa vireille pantaessa tai asian käsittelyn aikana, sovelletaan kuitenkin myös mitä 2 momentissa säädetään.

Mitä edellä 1-3 momentissa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta, kun tietoja annetaan tämän lain 34 §:n mukaisesti toiselle viranomaiselle.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

19 §

Tiedon antamistavat

Viranomaisen asiakirjasta annetaan tieto sähköisesti, suullisesti, viranomaisen luona tutustuttavaksi tai muussa pyydetyssä ja saatavilla olevassa muodossa. Tiedot voidaan antaa muulla kuin pyydetyllä tavalla vain, jos se on tietoturvallisuussyistä tarpeen tai jos pyynnön noudattaminen asiakirjojen suuren määrän taikka asiakirjan kopioinnin vaikeuden tai muun niihin verrattavan syyn vuoksi aiheuttaisi kohtuutonta haittaa virkatoiminnalle. Viranomaisen asiakirjaan sisältyvä sähköisessä muodossa oleva tiheästi tai reaaliaikaisesti päivittyvä julkinen tieto on kuitenkin oikeus saada sähköisessä muodossa, jos tieto on sisällöltään nopeasti muuttuvaa tai vanhenevaa, eikä se ole luonteeltaan sellaista, joka voidaan luovuttaa vain tietyin edellytyksin.

Hätäilmoitusta koskevan tallenteen taikka ääni- ja kuvatallenteen, jolla on viranomaisen kuvaama kuulustelu tai muu tapahtuma, jossa henkilöä kuullaan, saa antaa vain viranomaisen luona tutustuttavaksi, ellei kuultava tai hätäilmoitustallenteella esiintyvä henkilö anna suostumustaan muuhun tiedon antamistapaan tai jos tallenteen sisältö huomioon ottaen on ilmeistä, ettei tiedon antaminen muulla tavalla johda kuultavan tai hätäilmoitustallenteella esiintyvän henkilön yksityisyyden suojan loukkaamiseen.

Edellä 2 momentissa tarkoitetusta suostumuksesta tulee käydä ilmi, että se on annettu vapaaehtoisesti ja nimenomaisesti sekä tietoisena siitä, mihin tarkoitukseen tietoja voidaan käyttää. Viranomaisen on säilytettävä suostumus pysyvästi ja tehtävä siihen merkintä, jos suostumus myöhemmin peruutetaan. Suostumuksen voi milloin tahansa peruuttaa ilmoittamalla siitä viranomaiselle.

Tietojen antamisesta teknisen rajapinnan ja katseluyhteyden avulla säädetään julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa laissa.

20 §

Muu kuin salassapitoa osoittava merkintä

Muuhun kuin lain mukaan salassa pidettäviä tietoja sisältävään viranomaisen asiakirjaan voidaan tehdä merkintä ”HARKINNANVARAISESTI ANNETTAVA” ja ruotsiksi ”UPPGES ENLIGT PRÖVNING”, jos asiakirjassa olevien tietojen luovuttaminen on 9 §:ssä tarkoitetulla tavalla viranomaisen harkinnassa tai asiakirjaan sisältyy 15 §:ssä tarkoitetun luovutusrajoituksen alaisia tietoja ja jos tiedon oikeudeton paljastuminen voi aiheuttaa haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle tai heikentää viranomaisen toimintaedellytyksiä. Merkintä voidaan tehdä asiakirjaan liitettävään erilliseen asiakirjaan, jos merkintöjen tekeminen asiakirjaan tai merkinnän muuttaminen ei ole teknisesti mahdollista.

Merkintä on poistettava tai sen poistamisesta on tehtävä merkintä asiakirjaan, kun tiedon antaminen ei enää ole 9 §:n perusteella viranomaisen harkinnassa, siinä olevien tietojen käyttörajoituksille ei enää ole laissa säädettyjä perusteita taikka kun asiakirjassa olevan tiedon oikeudeton paljastuminen ei enää voi aiheuttaa haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle tai heikentää viranomaisen toimintaedellytyksiä. Merkinnän asianmukaisuus on tarkistettava viimeistään tietoja annettaessa.

5 LUKU

Viranomaisen velvollisuus edistää tiedonsaantia

21 §

Viranomaisen velvollisuus antaa tietoja asioiden valmistelusta

Viranomaisen on, jollei salassapitosäännöksistä muuta johdu, pidettävä yleisessä tietoverkossa jokaisen saatavilla tietoja lainsäädännön valmistelua koskevan työn käynnistämisestä, sitä koskevasta toimeksiannosta, asetetusta määräajasta sekä valmistelusta vastaavasta henkilöstä sekä valmisteilla olevista yleisesti merkittäviä kysymyksiä koskevista suunnitelmista, selvityksistä ja ratkaisuista.

Viranomaisen on pyydettäessä annettava sähköisesti tai muulla sopivalla tavalla tietoja 1 momentissa mainittujen asioiden käsittelyvaiheesta, esillä olevista vaihtoehdoista ja niiden vaikutusten arvioinneista sekä asiaan liittyvistä yksilöiden ja yhteisöjen vaikutusmahdollisuuksista.

22 §

Viranomaisen velvollisuus tuottaa tietoa

Viranomaisen on edistettävä toimintansa avoimuutta ja tässä tarkoituksessa tuotettava riittävästi tietoja palveluistaan, valmistelussa olevista asioista ja niitä koskevista suunnitelmista, asioiden käsittelystä, tehdyistä päätöksistä ja päätösten vaikutuksista sekä yksilöiden ja yhteisöjen oikeuksista ja velvollisuuksista toimialaansa liittyvissä asioissa. Tiedon tuottamisvelvollisuuden tarvetta arvioitaessa on otettava huomioon, missä määrin viranomaisen toiminnasta on saatavissa tietoja tässä laissa säädetyn tiedonsaantioikeuden avulla.

Viranomaisen on huolehdittava siitä, että yksityiselämän ja henkilötietojen suoja toteutuu saatettaessa 1 momentissa tarkoitettuja tietoja jokaisen saataville yleisessä tietoverkossa.

23 §

Viranomaisen viestintä

Viranomaisen on viestinnässään toteutettava avoimuutta sekä tuotettava ja jaettava tietoa, jonka perusteella voidaan muodostaa mahdollisimman totuudenmukainen kuva viranomaisten toiminnasta, vaikuttaa valmisteilla oleviin yleisesti merkittäviin asioihin sekä valvoa omia etujaan ja oikeuksiaan.

Viranomaisen viestinnän on oltava asiallista, selkeää ja ymmärrettävää ja siinä on otettava huomioon eri asiakasryhmien tarpeet. Viestinnässä on käytettävä esteettömiä ja saavutettavia menetelmiä. Viranomaisen on viestinnässään huolehdittava, että salassa pidettäviä tietoja ei viedä yleiseen tietoverkkoon ja että yksityiselämän ja henkilötietojen suoja viestinnässä toteutuu.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset viestinnän suunnittelusta ja järjestämisestä avoimuuden toteuttamiseksi valtionhallinnossa.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

24 §

Uuden asiakirjan laatiminen pyynnöstä

Viranomainen voi pyynnöstä laatia yhteen tai useampaan asiakirjaansa sisältyvistä tiedoista yhdistelemällä uuden asiakirjan, jos asiakirjan luovuttaminen ei ole vastoin sitä, mitä salassapidosta ja henkilötietojen suojasta säädetään.

Asianomaisten viranomaisten luvalla ja 1 momentissa säädetyin edellytyksin uusi asiakirja voidaan laatia myös eri viranomaisten asiakirjoihin sisältyvistä tiedoista.

Jos viranomainen on aikaisemmin laatinut uuden asiakirjan 1 momentin perusteella, oikeuteen saada laadittu asiakirja sovelletaan, mitä tämän lain 7 §:ssä säädetään.

25 §

Eräiden tietojen saattaminen jokaisen saataville

Kansantalouden kehitystä kuvaava tilasto, talouspoliittinen aloite ja toimenpidesuunnitelma tai muu vastaava asiakirja, johon sisältyvillä tiedoilla voi ilmeisesti olla vaikutusta pääoma- ja rahoitusmarkkinoihin, on saatettava jokaisen saataville mahdollisimman pian 12 ja 13 §:ssä tarkoitetun ajankohdan jälkeen.

6 LUKU

Salassapitovelvoitteet

26 §

Viranomaisen asiakirjassa olevan tiedon salassapito

Viranomaisen asiakirjassa oleva tieto on pidettävä salassa, jos se tässä tai muussa laissa on säädetty salassa pidettäväksi tai jos tuomioistuin lain nojalla on määrännyt oikeudenkäyntiasiakirjan tai siinä olevan tiedon salassa pidettäväksi taikka jos tiedosta on lailla säädetty vaitiolovelvollisuus.

Salassa pidettävää tietoa ei saa näyttää tai antaa sivulliselle.

27 §

Vaitiolovelvollisuus ja hyväksikäyttökielto

Viranomaisen henkilöstöön kuuluva samoin kuin luottamustehtävää hoitava ei saa paljastaa viranomaisen asiakirjassa olevaa salassa pidettävää tietoa tai tietoa, joka viranomaisen asiakirjaan merkittynä olisi salassa pidettävä, eikä muutakaan viranomaisessa toimiessaan tietoonsa saamaa seikkaa, josta on säädetty lailla vaitiolovelvollisuus. Vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvaa tietoa ei saa paljastaa senkään jälkeen, kun toiminta viranomaisessa tai tehtävän hoitaminen viranomaisen lukuun on päättynyt.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös sitä, joka harjoittelijana tai muutoin toimii viranomaisessa taikka viranomaisen toimeksiannosta tai toimeksiantotehtävää hoitavan palveluksessa taikka joka on saanut salassa pidettäviä tietoja lain tai lain perusteella annetun luvan nojalla, jollei laista tai sen perusteella annetusta luvasta muuta johdu. Vaitiolovelvollisuus on myös sillä, jolle viranomainen on ilmoittanut julkisuus- tai salassapito-olettaman sisältävän salassapitosäännöksen osoittamissa rajoissa tietoja, jotka ovat yleisöltä salassa pidettäviä. Asianosainen, hänen edustajansa tai avustajansa ei saa ilmaista sivullisille asianosaisaseman perusteella saatuja salassa pidettäviä tietoja, jotka koskevat muita kuin asianosaista itseään.

Edellä 1 tai 2 momentissa tarkoitettu henkilö ei saa käyttää salassa pidettäviä tietoja omaksi taikka toisen hyödyksi tai toisen vahingoksi. Asianosainen, hänen edustajansa tai avustajansa saa kuitenkin käyttää muita kuin asianosaista itseään koskevia tietoja, kun kysymys on sen oikeuden, edun tai velvollisuuden hoitamista koskevasta asiasta, johon asianosaisen tiedonsaantioikeus on perustunut.

28 §

Salassa pidettävät tiedot

Salassa pidettäviä tietoja viranomaisen asiakirjoissa ovat, jollei erikseen toisin säädetä:

1) tiedot valtioneuvoston ulkopoliittisia asioita käsittelevän valiokunnan asiakirjoissa, jollei valiokunta toisin päätä, sekä ulkoasioita hoitavan ministeriön ja Suomen edustustojen poliittiset tilannearviointia koskevat tiedot, poliittisista tai taloudellisista suhteista toisen valtion kanssa käytyjä neuvotteluja koskevat tiedot ja ulkoasiainhallinnon alaan kuuluvien salakirjoitettujen viestien tiedot, jollei asianomainen ministeriö toisin päätä;

2) muut kuin 1 kohdassa tarkoitetut tiedot, jotka koskevat Suomen suhteita toiseen valtioon tai kansainväliseen järjestöön, tiedot, jotka liittyvät kansainvälisessä lainkäyttö- tai tutkintaelimessä tai muussa kansainvälisessä toimielimessä käsiteltävään asiaan, ja tiedot, jotka koskevat Suomen valtion, Suomen kansalaisten, Suomessa oleskelevien henkilöiden tai Suomessa toimivien yhteisöjen suhteita toisen valtion viranomaisiin, henkilöihin tai yhteisöihin, jos tiedon antaminen aiheuttaisi vahinkoa tai haittaa Suomen kansainvälisille suhteille tai edellytyksille toimia kansainvälisessä yhteistyössä;

3) poliisille ja muille esitutkintaviranomaisille ja syyttäjälle sekä tarkastus- ja valvontaviranomaisille tehdyt ilmoitukset rikoksesta, esitutkintaa ja syyteharkintaa varten saaduissa ja laadituissa asiakirjoissa olevat tiedot sekä haastehakemuksessa, haasteessa ja siihen annetussa vastauksessa olevat tiedot rikosasiassa, kunnes asia on ollut esillä tuomioistuimen istunnossa taikka kun syyttäjä on päättänyt jättää syytteen nostamatta tai kun asia on jätetty sikseen, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen ei vaaranna rikoksen selvittämistä tai tutkinnan tarkoituksen toteutumista tai ilman painavaa syytä aiheuta asiaan osalliselle vahinkoa tai kärsimystä tai estä tuomioistuinta käyttämästä oikeuttaan määrätä asiakirjojen salassapidosta oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain mukaan;

4) tiedot poliisin ja muun esitutkintaviranomaisen rikosten ehkäisemistä tai niiden selvittämistä varten ylläpitämissä rekistereissä ja rikosten ehkäisemistä koskevissa selvityksissä samoin kuin henkilöllisyyden tai matkustusoikeuden todentamista tai varmentamista koskevan hallintoasian käsittelyssä saadut ja otetut henkilön valokuvat ja muut henkilötuntomerkkitiedot sekä henkilölle tai henkilökortille tai matkustusasiakirjalle annetut erityiset tunnisteet;

5) poliisin, Rajavartiolaitoksen, Tullin, vankeinhoitoviranomaisen ja Maahanmuuttoviraston taktisia ja teknisiä menetelmiä ja suunnitelmia koskevat tiedot, jos tiedon antaminen vaarantaisi rikosten ehkäisemistä ja selvittämistä tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden tai rangaistuslaitoksen järjestyksen ylläpitämistä taikka Maahanmuuttoviraston ulkomaalaista koskevan selvityksen luotettavuutta;

6) kanteluasiakirjoissa olevat tiedot ennen asian ratkaisua, jos tiedon antaminen vaikeuttaisi asian selvittämistä tai ilman painavaa syytä olisi omiaan aiheuttamaan vahinkoa tai kärsimystä asiaan osalliselle;

7) henkilöiden, rakennusten, laitosten, rakennelmien sekä tieto- ja viestintäjärjestelmien turvajärjestelyjä koskevat ja niiden toteuttamiseen vaikuttavat tiedot, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen ei vaaranna turvajärjestelyjen tarkoituksen toteutumista;

8) onnettomuuksiin tai poikkeusoloihin varautumista, väestönsuojelua taikka turvallisuustutkintalain (525/2011) mukaista tutkintaa koskevat tiedot, jos tiedon antaminen vahingoittaisi tai vaarantaisi turvallisuutta tai sen kehittämistä, väestönsuojelun toteuttamista tai poikkeusoloihin varautumista, vaarantaisi turvallisuustutkinnan tai sen tarkoituksen toteutumisen, vaarantaisi tiedon saantia tutkintaa varten taikka loukkaisi onnettomuuden, vaaratilanteen tai poikkeuksellisen tapahtuman uhrien oikeuksia tai heidän muistoaan tai läheisiään;

9) suojelupoliisin ja muiden viranomaisten valtion turvallisuuden ylläpitämistä koskevissa asiakirjoissa olevat tiedot, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen ei vaaranna valtion turvallisuutta;

10) tiedot, jotka koskevat sotilastiedustelua, puolustusvoimien varustamista, kokoonpanoa, sijoitusta tai käyttöä taikka tiedot muuta sotilaallista maanpuolustusta taikka maanpuolustusta palvelevia keksintöjä, rakenteita, laitteita tai järjestelmiä taikka maanpuolustuksen kannalta muutoin merkityksellisisiä kohteita taikka puolustusvalmiuteen varautumista, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen ei vahingoita tai vaaranna maanpuolustuksen etua;

11) tiedot raha- ja valuuttapoliittisista päätöksistä, toimenpiteistä tai niiden valmistelusta, tiedot finanssi- ja tulopolitiikan valmistelusta tai finanssi-, tulo-, raha- tai valuuttapoliittisten päätösten tai toimenpiteiden tarpeiden selvittämisestä, jos tiedon antaminen olisi vastoin valtion etua neuvotteluosapuolena, vaarantaisi päätösten tai toimenpiteiden tarkoituksen toteutumisen tai muutoin merkittävästi vaikeuttaisi finanssi-, tulo-, raha- tai valuuttapolitiikan hoitamista;

12) rahoitusmarkkinoita ja vakuutustoimintaa valvovien sekä rahoitusmarkkinoiden ja vakuutusjärjestelmien toimivuudesta vastaavien viranomaisten laissa säädettyjä tehtäviä varten laaditut selvitykset, joista ilmenee tietoja markkinoiden toimivuudesta, rahoitus-, vakuutus- tai eläkelaitoksista tai niiden asiakkaista, jos tiedon antaminen aiheuttaisi vahinkoa tai haittaa rahoitus- tai vakuutusjärjestelmän luotettavuudelle ja toimivuudelle;

13) sellaiset kansantalouden kehitystä kuvaavaan tilastoon, talouspoliittiseen aloitteeseen ja toimenpidesuunnitelmaan tai muuhun vastaavaan asiakirjaan sisältyvät tiedot, joilla ilmeisesti voi olla vaikutusta pääoma- ja rahoitusmarkkinoilla, ennen kuin tiedot on saatettu 25 §:ssä tarkoitetulla tavalla jokaisen saataville;

14) tiedot uhanalaisista eläin- tai kasvilajeista tai arvokkaiden luonnonalueiden suojelusta, jos tiedon antaminen vaarantaisi kysymyksessä olevan eläin- tai kasvilajin tai alueen suojelun;

15) ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain (273/2009) nojalla valtiontalouden tarkastusvirastolle annetut tiedot kampanjatileistä, sekä vastaavat muut selvitykset vaalirahoituksesta ja vaalikampanjan kuluista, samoin kuin tiedot viranomaisen tehtäväksi säädetystä tarkastuksesta tai muusta valvontatoimeen liittyvästä seikasta, jos tiedon antaminen vaarantaisi valvonnan tai sen tarkoituksen toteutumisen tai ilman painavaa syytä olisi omiaan aiheuttamaan vahinkoa asiaan osalliselle;

16) tilastoviranomaiselle tilastojen laatimista varten annetut tiedot samoin kuin tiedot, jotka on vapaaehtoisesti annettu viranomaiselle tutkimusta tai tilastointia varten;

17) tiedot, jotka koskevat valtion, hyvinvointialueen, kunnan tai muun julkisyhteisön tai 5 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimijan liikesalaisuutta, samoin kuin tiedot muusta vastaavasta liiketoimintaa koskevasta seikasta, jos tiedon antaminen aiheuttaisi mainituille toimijoille taloudellista vahinkoa tai saattaisi toisen samanlaista tai muutoin kilpailevaa toimintaa harjoittavan julkisyhteisön tai yksityisen parempaan kilpailuasemaan tai heikentäisi julkisyhteisön tai 5 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimijan mahdollisuuksia edullisiin hankintoihin tai sijoitus-, rahoitus- ja velanhoitojärjestelyihin;

18) valtion, hyvinvointialueen, kunnan tai muun julkisyhteisön työmarkkinaosapuolena tai työriidan osapuolena laatimissa tai saamissa asiakirjoissa olevat tiedot, jos tiedon antaminen niistä olisi vastoin julkisyhteisön etua työnantajana, sekä valtion edustajien maataloustukineuvotteluja varten laatimiin tai saamiin asiakirjoihin sisältyvät tiedot, jos tiedon antaminen olisi vastoin valtion etua neuvotteluosapuolena;

19) tiedot viranomaisen oikeudenkäynnin osapuolena oikeudenkäyntiin valmistautumista varten laatimissa ja hankkimissa asiakirjoissa, jos tiedon antaminen olisi vastoin julkisyhteisön tai 5 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimijan tai siinä toimivan henkilön etua oikeudenkäynnissä;

20) tiedot, jotka koskevat yksityistä liikesalaisuutta, samoin kuin sellaiset tiedot muusta vastaavasta yksityisen elinkeinotoimintaa koskevasta seikasta, jos tiedon antaminen aiheuttaisi elinkeinonharjoittajalle taloudellista vahinkoa, ja kysymys ei ole kuluttajien terveyden tai ympäristön terveellisyyden suojaamiseksi tai toiminnasta haittaa kärsivien oikeuksien valvomiseksi merkityksellisistä tiedoista tai elinkeinonharjoittajan velvollisuuksia ja niiden hoitamista koskevista tiedoista;

21) tiedot, jotka koskevat opinnäytetyön tai tieteellisen tutkimuksen suunnitelmaa tai perusaineistoa sekä tiedot teknologisesta tai muusta kehittämistyöstä tai niiden arvioinnista, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen ei aiheuta opinnäytetyön, tutkimuksen tai kehittämistyön suorittamiselle taikka niiden hyödyntämiselle tai sen asianmukaiselle arvioinnille tai tutkijalle taikka tutkimuksen tai kehittämistyön toimeksiantajalle haittaa;

22) pääsy- tai muun kokeen tai testin tiedot, jos tiedon antaminen vaarantaisi kokeen tai testin tarkoituksen toteutumisen tai testin käyttämisen vastaisuudessa;

23) tiedot henkilön vuosituloista tai kokonaisvarallisuudesta taikka tuen tai etuuden perusteena olevista tuloista ja varallisuudesta taikka tiedot jotka muutoin kuvaavat hänen taloudellista asemaansa, sekä ulosottoviranomaisen asiakirjoissa olevat tiedot, jotka ulosottorekisteriin merkittyinä olisivat ulosottokaaren mukaan salassa pidettäviä, sekä tiedot luonnollisesta henkilöstä ulosottovelallisena ja ulosottoselvitys;

24) kansainvälisen suojelun tarvetta, ulkomaalaisen maahantulon edellytyksiä ja maassa oleskeluoikeutta tai niiden perustetta taikka Suomen kansalaisuuden saamista tai menettämistä taikka kansalaisuusaseman määrittämistä koskevissa asiakirjoissa olevat tiedot, jos ei ole ilmeistä, että tiedon antaminen ei vaaranna asianosaisen tai hänen läheisensä turvallisuutta;

25) tiedot sosiaalihuollon asiakkaasta tai työhallinnon henkilöasiakkaasta sekä tämän saamasta etuudesta tai tukitoimesta taikka sosiaalihuollon palvelusta tai työhallinnon henkilöasiakkaan palvelusta sekä tiedot henkilön terveydentilasta tai vammaisuudesta taikka hänen saamastaan terveydenhuollon ja kuntoutuksen palvelusta sekä tiedot henkilön seksuaalisesta käyttäytymisestä ja suuntautumisesta;

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

26) tiedot rikoksesta epäillyn, asianomistajan tai muun rikosasiaan liittyvän henkilön yksityiselämään liittyvistä arkaluonteisista seikoista samoin kuin tiedot rikoksen uhrista, jos tiedon antaminen loukkaisi rikoksen uhrin oikeuksia tai hänen muistoaan tai läheisiään, jollei tiedon antaminen ole tarpeen viranomaisen tehtävän suorittamiseksi;

27) tiedot rikoksesta syytetylle tehdystä oikeuspsykiatrisesta mielentilatutkimuksesta, nuoresta rikoksesta epäillystä laaditun seuraamusselvityksen tiedot, nuorisorangaistuksen rangaistusajan suunnitelman, yhdyskuntapalvelun, valvontarangaistuksen tai 21 vuotta täytettyään rikoksen tehneen ehdollisen vankeuden valvonnan seuraamusselvityksen tiedot, valvontarangaistuksen edellytysten selvittämisestä, rangaistusajan suunnitelmasta, vapauttamissuunnitelmasta, valvontasuunnitelmasta tai elinkautisvangin vapauttamismenettelyä sekä yhdistelmärangaistukseen kuuluvaa valvonta-aikaa varten annetun lausunnon tiedot;

28) hallintoviranomaisella olevat tiedot tuomitusta taikka vangitusta tai muutoin vapautensa menettäneestä henkilöstä, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen ei vaaranna asianomaisen tulevaa toimeentuloa, yhteiskuntaan sopeutumista tai turvallisuutta, ja jos tiedon antamiseen on perusteltu syy; salassa pidettäviä ovat myös rikosrekisteriin, sakkorekisteriin, oikeushallinnon valtakunnalliseen tietovarantoon sekä eläintenpitokieltorekisteriin tallennetut tiedot, todistajansuojeluohjelmia koskevaan rekisteriin tallennetut tiedot ja muut todistajansuojeluohjelmaa koskevat tiedot samoin kuin Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutin tutkimus- ja seurantatarkoituksia varten keräämät tiedot;

29) tiedot henkilölle suoritetusta psykologisesta testistä tai soveltuvuuskokeesta tai sen tuloksesta taikka asevelvollisen sijoittamista tai työntekijän valintaa tai palkkauksen perustetta varten tehdyistä arvioinneista;

30) tiedot oppilashuollosta ja oppilaan opetuksesta vapauttamisesta, oppilaan ja kokelaan koesuorituksista sekä oppilaitoksen antamissa todistuksissa ja muissa asiakirjoissa olevat oppilaan henkilökohtaisten ominaisuuksien sanallista arviointia koskevat tiedot, samoin kuin tiedot, joista ilmenee ylioppilastutkintolautakunnan määräämien arvostelijoiden arvostelutehtäviä koskeva koulukohtainen työnjako, kunnes on kulunut vuosi kyseisestä tutkintakerrasta;

31) tiedot henkilön ilmoittamasta salaisesta puhelinnumerosta tai tiedot matkaviestimen sijaintipaikasta, samoin kuin tiedot henkilön kotikunnasta ja hänen siellä olevasta asuinpaikastaan tai tilapäisestä asuinpaikastaan samoin kuin puhelinnumerosta ja muista yhteystiedoista, jos henkilö on pyytänyt tiedon salassapitoa ja hänellä on perusteltu syy epäillä itsensä tai perheensä terveyden tai turvallisuuden tulevan uhatuksi;

32) anonyymistä todistamisesta päättämiseksi tehdyssä hakemuksessa olevat tiedot ja hakemuksen valmisteluun liittyvien asiakirjojen tiedot ja anonyymin todistajan henkilöllisyyden paljastamista koskevaan asiaan liittyvien asiakirjojen tiedot sekä näitä asioita koskevien oikeudenkäyntiasiakirjojen tiedot, jollei oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 5 luvun 11 d §:stä muuta johdu;

33) tiedot esitutkintalain 4 luvun 19 §:ssä tarkoitetusta asianomistajan pyynnöstä saada ilmoitus vangin tai tutkintavangin vapauttamisesta ja vankilasta tai muusta säilytystilasta poistumisesta taikka tiedot mainituista ilmoituksista sekä, sen lisäksi mitä 31 kohdassa säädetään yhteystietojen salassapidosta, edellä mainittuun pyyntöön liittyvät asianomistajan yhteystiedot Rikosseuraamuslaitoksen asiakirjoissa;

34) tiedot, jotka koskevat Suomessa oleskelevaa ulkomaalaista, jos on perusteltu syy epäillä, että tiedon antaminen vaarantaa asianosaisen tai hänen läheisensä turvallisuuden;

35) tiedot henkilön poliittisesta vakaumuksesta, henkilön yksityiselämän piirissä esittämistä mielipiteistä, henkilön elintavoista, osallistumisesta yhdistystoimintaan tai vapaa-ajan harrastuksista, perhe-elämästä tai muista niihin verrattavista henkilökohtaisista oloista; tiedot henkilön toimimisesta poliittisessa tai muussa luottamustehtävässä tai henkilön pyrkimisestä sellaiseen tehtävään samoin kuin henkilön osallistumisesta poliittisen puolueen perustamiseen ja rekisteröintiin tai valitsijayhdistyksen perustamiseen vaaleja varten, ovat kuitenkin julkisia.

29 §

Salassapitosäännösten soveltaminen

Salassapitoa koskevia säännöksiä sovellettaessa on otettava huomioon, onko tiedon salassapitovelvollisuus riippumaton sen antamisesta johtuvista tapauskohtaisista vaikutuksista (vahinkoedellytyslausekkeeton salassapitosäännös) vai määräytyykö julkisuus tiedon antamisesta johtuvien haitallisten vaikutusten perusteella (julkisuusolettamaan perustuva salassapitosäännös) vai edellyttääkö julkisuus sitä, ettei tiedon antamisesta ilmeisesti aiheudu haitallisia vaikutuksia (salassapito-olettamaan perustuva salassapitosäännös).

Yleisöltä salassa pidettäviä tietoja voidaan antaa julkisuus- tai salassapito-olettaman sisältävän säännöksen osoittamissa rajoissa muille ennalta määritellyille tiedonsaajille kuin viranomaisille ja niissä toimiville vain, jos tiedon antamiselle on painava yleinen syy. Viranomaisen on ilmoitettava tiedonsaajalle tietoihin liittyvästä vaitiolovelvollisuudesta.

30 §

Salassapidon toteuttaminen

Jos viranomaisen asiakirja sisältää sekä salassa pidettäviä että julkisia tietoja, salassapito voidaan toteuttaa myös poistamalla tai peittämällä asiakirjasta tiedot, joiden perusteella muuten salassa pidettävien tietojen kohde on tunnistettavissa.

Viranomaisen asiarekisteriin merkittyä tietoa ei saa luovuttaa, jos on ilmeistä, että asiarekisteriin merkitty asianosaisen tai muun asiaan osallisen yksilöimiseksi tarpeellinen tieto muuhun viranomaisen asiakirjaan merkittyjen tietojen kanssa ilmaisee tämän lain 28 §:n 1 momentin 17, 20 tai 23–35 kohdassa salassa pidettäväksi säädetyn tiedon tai henkilön yksityiselämän tai turvallisuuden taikka henkilön tai oikeushenkilön liikesalaisuuden suojaamiseksi muussa laissa salassa pidettäväksi säädetyn tiedon.

Viranomaisen on merkittävä asiakirjasta poistetut tai peitetyt tiedot selkeällä tavalla.

31 §

Salassapitomerkintä

Viranomaisen on merkittävä asiakirjasta poistetut tai peitetyt tiedot selkeällä tavalla. Viranomaisen asiakirjaan, jonka viranomainen antaa asianosaiselle ja jossa on toisen tai yleisen edun vuoksi salassa pidettäviä tietoja, on tehtävä merkintä tietojen salassa pitämisestä. Merkintä voidaan tehdä muuhunkin salassa pidettäviä tietoja sisältävään asiakirjaan. Asianosaiselle on annettava tieto hänen salassapitovelvollisuudestaan myös silloin, kun salassa pidettäviä tietoja annetaan suullisesti.

Salassapitomerkintä tehdään merkitsemällä asiakirjaan ”SALASSA PIDETTÄVÄ” ja ruotsiksi ”SEKRETESSBELAGD”. Merkintä voidaan tehdä asiakirjaan liitettävään erilliseen asiakirjaan, jos merkintöjen tekeminen asiakirjaan tai merkinnän muuttaminen ei ole teknisesti mahdollista. Merkinnästä tulee käydä myös ilmi, miltä osin asiakirja sisältää salassa

pidettäviä tietoja ja mihin salassapito perustuu. Jos salassapito perustuu säännökseen, jossa on vahinkoedellytyslauseke tai jos salassa pidettäviä ja julkisia osia ei voi erottaa toisistaan, merkintä voidaan tehdä kuitenkin niin, että siitä ilmenee vain se säännös, johon salassapito perustuu. Kun asiakirjassa olevien tietojen salassapidolle ei ole enää perusteita, merkinnän poistamisesta tai muuttamisesta on tehtävä merkintä asiakirjaan. Merkinnän asianmukaisuus on tarkistettava viimeistään asiakirjaa annettaessa.

Turvallisuusluokkaa koskevan merkinnän tekemisestä säädetään julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetussa laissa.

7 LUKU

Salassapidosta poikkeaminen ja sen lakkaaminen

32 §

Yleiset perusteet salassa pidettävän tiedon antamiseen

Viranomainen voi antaa asiakirjastaan salassa pidettävän tiedon, jos:

1) tiedon antamisesta tai oikeudesta tiedon saamiseen on laissa erikseen nimenomaisesti säädetty; tai

2) se, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty, antaa siihen nimenomaisen suostumuksensa.

Jos edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu suostumus on annettu tietojen luovuttamiselle vain tietylle vastaanottajalle, viranomaisen on ilmoitettava tiedonsaajalle tietoihin liittyvästä vaitiolovelvollisuudesta. Jos suostumus on annettu tietojen antamiselle jokaisen saataville, tiedonsaajaan ei sovelleta tämän lain mukaista vaitiolovelvollisuutta. Luonnollisen henkilön antamasta suostumuksesta tulee käydä ilmi, että se on annettu vapaaehtoisesti ja nimenomaisesti sekä tietoisena siitä, mihin tarkoitukseen tietoja voidaan käyttää. Viranomaisen on säilytettävä suostumus pysyvästi ja tehtävä siihen merkintä, jos suostumus myöhemmin peruutetaan. Suostumuksen voi milloin tahansa peruuttaa ilmoittamalla siitä viranomaiselle.

33 §

Salassa pidettävien tietojen antaminen eräissä tilanteissa

Viranomainen voi salassapitosäännösten estämättä antaa tiedon toisen taloudellisesta asemasta taikka liikesalaisuudesta, terveydenhuollon tai sosiaalihuollon asiakassuhteesta tai myönnetystä etuudesta taikka 28 §:n 1 momentin 35 kohdassa tarkoitetusta henkilön yksityiselämää koskevasta tai sitä vastaavasta muun lain mukaan salassa pidettävästä seikasta, jos tieto on välttämätön:

1) yksityisen tai toisen viranomaisen laissa säädetyn tiedonantovelvollisuuden toteuttamiseksi; taikka

2) tiedot antavan viranomaisen hoidettavaksi kuuluvan korvauksen tai muun vaatimuksen toteuttamiseksi.

Viranomainen voi antaa salassa pidettävän tiedon antamansa virka-aputehtävän suorittamiseksi sekä toimeksiannostaan tai muuten lukuunsa suoritettavaa tehtävää varten, jos se on välttämätöntä tehtävän suorittamiseksi. Salassa pidettäviä tietoja voi kuitenkin luovuttaa mainittuja tehtäviä varten myös silloin, kun salassa pidettävien tietojen poistaminen asiakirjasta niiden suuren määrän tai muun niihin verrattavan syyn vuoksi ei ilmeisesti

ole tarkoituksenmukaista. Viranomaisen on salassa pidettäviä tietoja toimeksiantotehtävää tai muuten lukuunsa suoritettavaa tehtävää varten luovuttaessaan ennakolta varmistuttava siitä, että tietojen salassapidosta ja suojaamisesta huolehditaan asianmukaisesti.

Viranomainen voi antaa salassa pidettävän tiedon viranomaisen asiakirjasta, jos tiedon antaminen on yksittäistapauksessa välttämätöntä erittäin tärkeän yleisen edun vuoksi. Viranomaisen on ilmoitettava tiedonsaajalle tietoihin liittyvästä vaitiolovelvollisuudesta. Jos viranomainen saattaa salassa pidettävän tiedon erittäin tärkeän yleisen edun vuoksi jokaisen saataville, tiedonsaajaan ei sovelleta tämän lain mukaista vaitiolovelvollisuutta.

34 §

Salassa pidettävien tietojen antaminen toiselle viranomaiselle eräissä tilanteissa

Viranomainen voi antaa toiselle viranomaiselle salassa pidettävän tiedon asiakirjastaan 32 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa säädetyin edellytyksin sekä, jos

1) asiakirja on tarpeen käsiteltäessä ennakkotietoa, ennakkoratkaisua, viranomaisen päätöksestä tehtyä muutoksenhakua taikka toimenpiteestä tehdyn kantelun tai alistusasian taikka kansainväliselle lainkäyttö- tai tutkintaelimelle tehdyn valituksen käsittelemiseksi;

2) tieto on välttämätön viranomaiseen kohdistuvan yksittäisen valvonta- tai tarkastustehtävän suorittamiseksi.

Viranomainen voi antaa toiselle viranomaiselle tiedon sellaisista osoite- tai muista yhteystiedoista, jotka ovat 28 §:n 1 momentin 31 kohdan mukaan salassa pidettäviä.

35 §

Salassa pidettävien tietojen antaminen arkistoidusta asiakirjasta

Kansallisarkisto saa antaa salassa pidettäviä tietoja arkistoidusta viranomaisen asiakirjasta tutkimusta taikka etujen, oikeuksien ja velvollisuuksien tai oikeusturvan toteuttamista varten. Asiakirjan Kansallisarkistolle siirtänyt viranomainen voi siirron yhteydessä pidättää itsellään oikeuden päättää salassa pidettävien tietojen antamisesta myös sen jälkeen, kun asiakirja on siirretty Kansallisarkistoon. Tietojen antamista harkittaessa on huolehdittava siitä, että tieteellisen tutkimuksen vapaus turvataan.

Tämän pykälän nojalla luovutettujen tietojen saaja ei saa käyttää tietoa sen henkilön vahingoksi tai halventamiseksi, jota asiakirja koskee, tai hänen läheisensä vahingoksi tai halventamiseksi taikka sellaisten muiden etujen loukkaamiseksi, joiden suojaksi salassapitovelvollisuus on säädetty.

36 §

Salassa pidettävien tietojen antaminen tieteellistä tutkimusta, tilastointia taikka viranomaisen suunnittelu- tai selvitystyötä varten

Viranomainen voi, jollei lailla toisin säädetä, antaa yksittäistapauksessa luvan salassa pidettävien tietojen saamiseen asiakirjastaan tieteellistä tutkimusta, tilastointia taikka viranomaisen suunnittelu- tai selvitystyötä varten, jos on ilmeistä, ettei tiedon antaminen loukkaa niitä etuja, joiden suojaksi salassapitovelvollisuus on säädetty. Lupaa harkittaessa on huolehdittava siitä, että tieteellisen tutkimuksen vapaus turvataan. Jos asiakirjaan sisältyvät tiedot on annettu viranomaiselle sen suostumuksella, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty, lupaa ei saa antaa vastoin suostumuksessa tiedon käytölle ja luovutukselle asetettuja ehtoja.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Edellä 1 momentissa tarkoitettu lupa voidaan antaa määräajaksi, ja siihen on liitettävä yleisen ja yksityisen edun suojaamiseksi tarpeelliset määräykset. Viranomainen voi peruuttaa myöntämänsä luvan ja kieltää luovuttamiensa tietojen käyttämisen, jos viranomaisella on aihetta olettaa, että tietoja käytetään 1 momentissa säädettyjen edellytysten tai lupamääräysten vastaisesti.

37 §

Salassa pidettävien tietojen antaminen ulkomaan viranomaiselle ja kansainväliselle toimielimelle

Sen lisäksi, mitä laissa erikseen säädetään, viranomainen voi antaa salassa pidettävän tiedon ulkomaan viranomaiselle tai kansainväliselle toimielimelle, jos ulkomaan ja Suomen viranomaisen välisestä yhteistyöstä määrätään Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa, tietojen antaminen on välttämätöntä ja oikeasuhteista tietojen antamisella tavoiteltavaan päämäärään nähden ja tieto voitaisiin tämän lain mukaan antaa yhteistyötä Suomessa hoitavalle viranomaiselle.

Salassa pidettävien tietojen antamisesta Euroopan unionin toimielimille, elimille tai laitoksille taikka toisen jäsenvaltion viranomaiselle säädetään erikseen.

38 §

Viranomaisen asiakirjassa olevan tiedon salassapidon lakkaaminen

Viranomaisen asiakirjaan sisältyvää tietoa ei saa pitää salassa, kun salassapidolle ei enää ole perustetta tai kun salassapidolle laissa säädetty tai lain nojalla määrätty aika on kulunut taikka kun tiedon salassa pidettäväksi määrännyt viranomainen on peruuttanut salassapitoa koskevan määräyksen.

Viranomaisen asiakirjassa olevan tiedon salassapitoaika on 25 vuotta, jollei toisin ole säädetty tai lain nojalla määrätty. Yksityiselämän suojaamiseksi 28 §:n 1 momentin 24–35 kohdassa salassa pidettäväksi säädetyn tiedon tai niitä vastaavan muussa laissa salassa pidettäväksi säädetyn tai muun lain nojalla salassa pidettäväksi määrätyn tiedon salassapitoaika on 50 vuotta sen henkilön kuolemasta, jota tieto koskee tai, jollei tästä ole tietoa, 100 vuotta. Valtion turvallisuuden ylläpitämiseksi 28 §:n 1 momentin 9 kohdassa salassa pidettäväksi säädetyn tiedon salassapitoaika on 60 vuotta.

Kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain mukaan erityissuojattava aineisto tai tiedot sellaisesta kiinteistöstä, rakennuksesta, rakennelmasta, järjestelmästä, laitteesta tai menetelmästä, joka on käytössä 2 momentissa tarkoitetun 25 vuoden määräajan jälkeenkin, samoin kuin sellaisen maanpuolustusta tai väestönsuojelua tai poikkeusoloihin varautumista varten laaditun suunnitelman ja arvion tiedot, joita sisältyy voimassa olevaan vastaavaan suunnitelmaan, on kuitenkin pidettävä salassa 1 momentissa tarkoitetun ajan jälkeenkin, jos tiedon antaminen aiheuttaisi edelleen tämän lain 28 §:n 1 momentin 2, 7 ja 8 tai 10 kohdassa tarkoitetun seurauksen. Tällaiset tiedot tulevat julkisiksi, kun kiinteistöä, rakennusta, rakennelmaa, järjestelmää, laitetta tai menetelmää ei enää käytetä sellaiseen käyttötarkoitukseen, jonka johdosta tiedot ovat olleet salassa pidettäviä, taikka kun tiedot eivät enää sisälly voimassa olevaan suunnitelmaan taikka kun turvallisuusluokitus on kumottu.

Jos on ilmeistä, että tiedon tuleminen julkiseksi aiheuttaisi tässä pykälässä tarkoitetun määräajan päätyttyäkin merkittävää haittaa niille eduille, joiden suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty, valtioneuvosto voi pidentää määräaikaa enintään 30 vuodella. Mitä edellä säädetään, ei kuitenkaan sovelleta 3 momentissa tarkoitettuihin tietoihin.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Viranomaisen laatimassa asiakirjassa olevien tietojen salassapitoaika lasketaan asiakirjaan merkitystä päivämäärästä tai, jollei asiakirjassa ole päivämäärää, sen valmistumisesta. Yksityisen viranomaiselle antamassa asiakirjassa olevien tietojen salassapitoaika lasketaan päivästä, jona viranomainen on asiakirjan saanut.

39 §

Vaitiolovelvollisuudesta poikkeaminen ja sen lakkaaminen

Mitä tässä luvussa säädetään viranomaisen asiakirjassa olevasta salassa pidettävästä tiedosta tai salassapidon lakkaamisesta, koskee myös vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvaa tietoa.

8 LUKU

Erinäiset säännökset

40 §

Maksut

Tiedon antamisesta viranomaisen asiakirjasta 7, 10 tai 11 §:n nojalla ei peritä maksua, kun:

1) asiakirjasta annetaan tietoja suullisesti;

2) asiakirja annetaan viranomaisen luona tutustuttavaksi tai tiedon pyytäjän jäljennettäväksi;

3) julkisesta sähköisesti tallennetusta asiakirjasta lähetetään tieto tai jäljennös tiedon pyytäjälle sähköpostitse;

4) sähköisesti tallennetusta asiakirjasta lähetetään tieto tai jäljennös asianosaiselle sähköpostitse;

5) pyydetyn tiedon antaminen kuuluu viranomaisen neuvonta-, kuulemis- tai tiedotusvelvoitteen piiriin;

6) kysymys on julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain 24 b §:n 1 momentissa tarkoitetusta arvokkaasta tietoaineistosta.

Edellä 1 momentin 1–4 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa tiedon esille hakemisesta aiheutuneita kustannuksia vastaava maksu peritään kuitenkin silloin, kun on pyydetty sellaisesta viranomaisen asiakirjasta tietoa, joka ei 14 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla ole yksilöitävissä ja löydettävissä viranomaisen asiarekisteristä tai muusta hakemistosta siinä käytettävän luokittelun, hakutoimintojen tai asiakirjan tunnisteen avulla.

Tiedon antamisesta 7, 10 ja 11 §:n nojalla kopiona, tulosteena tai sähköisellä tiedonsiirtovälineellä peritään maksu, joka vastaa tiedon antamisesta viranomaiselle aiheutuvien kustannusten määrää, jollei tätä alhaisemmasta maksusta erikseen toisin säädetä tai kuntalain (410/2015) tai hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) nojalla päätetä. Tiedon antamistavasta riippumatta vastaava maksu peritään sellaisen asiakirjan antamisesta, josta poistetaan tai peitetään luovutusrajoituksen perusteella tietoja taikka salassa pidettäviä tietoja, elleivät kyseiset tiedot ole vaivatta poistettavissa tai peitettävissä. Maksu määrätään ja peritään noudattaen, mitä kuntalain tai hyvinvointialueesta annetun lain nojalla päätetään taikka valtion maksuperustelain (150/1992) 7 §:n 2 momentissa tarkoitetusta suoritteesta säädetään.

Hinnoittelussa 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa voidaan soveltaa sivukohtaista tai muuta yksikkökohtaista keskihintaa, joka voidaan määritellä erikseen tavanomaisia tietopyyntöjä ja erikseen erityisiä toimenpiteitä vaativia tietopyyntöjä varten. Tavanomaisen

tietopyynnön toteuttamisena pidetään sellaisen muun kuin 2 momentissa tarkoitetun asiakirjan antamista, joka on kokonaan julkinen tai josta salassa pidettävät tai luovutusrajoituksen alaiset tiedot ovat 3 momentissa tarkoitetulla tavalla vaivatta poistettavissa tai peitettävissä. Kopion, tulosteen tai sähköisellä tiedonsiirtovälineellä annettavien tietojen osalta perittävän maksun perusteeksi laskettaviin kustannuksiin ei valtion maksuperustelain 1 ja 10 §:ssä tarkoitettujen viranomaisten maksuja määriteltäessä lueta asiakirjan esille hakemisesta ja salassa pidettävien tai luovutusrajoituksen alaisten tietojen poistamisesta tai peittämisestä aiheutuvia kustannuksia kysymyksen ollessa tavanomaisen tietopyynnön toteuttamisesta.

Edellä 4 §:ssä tarkoitettujen viranomaisten on määriteltävä ennakolta 2 momentissa tarkoitetusta tiedon esille hakemisesta ja 3 momentissa tarkoitetusta tiedon antamisesta perittävät maksut tai maksujen määräytymisen perusteet ja julkaistava ne yleisessä tietoverkossa, jollei julkaisemista ole pidettävä ilmeisen tarpeettomana.

Tietojen antamisesta tämän lain nojalla muissa kuin 7, 10 ja 11 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa peritään maksu noudattaen, mitä valtion maksuperustelaissa tai muussa laissa säädetään tai hyvinvointialueesta annetun lain tai kuntalain nojalla päätetään. Sellaiset 4 §:ssä tarkoitetut viranomaiset ja 5 §:ssä tarkoitetut toimijat, joita hyvinvointialueesta annettu laki, kuntalaki tai valtion maksuperustelaki eivät koske, voivat maksuja määritellessään soveltaa valtion maksuperustelaissa säädettyjä maksuperusteita, jollei laissa toisin säädetä.

41 §

Muutoksenhaku

Tämän lain 16 §:n 2 momentissa tarkoitettuun viranomaisen henkilöstöön kuuluvan tai muutoin viranomaisessa toimivan henkilön tiedon antamisesta kieltäytymiseen ei saa hakea erikseen muutosta valittamalla.

Muutoksenhaussa viranomaisen päätökseen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Valtioneuvoston yleisistunnon päätökseen haetaan kuitenkin muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Jos maksuvelvollinen katsoo, että määrättäessä 40 §:n nojalla maksua on tapahtunut virhe, hän voi vaatia maksun oikaisua kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä. Oikaisuvaatimukseen sovelletaan muutoin, mitä hallintolaissa (434/2003) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen maksua koskevassa asiassa ei saa hakea muutosta valittamalla.

Muutoksenhakuun asiassa, joka koskee oikeudenkäynnin julkisuutta, sovelletaan, mitä oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetussa laissa ja oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetussa laissa säädetään.

42 §

Viittaukset rikoslakiin

Rangaistus virkavelvollisuuden rikkomisesta säädetään rikoslain (39/1889) 40 luvun 9 ja 10 §:ssä.

Rangaistus 26 §:ssä säädetyn tiedon salassa pitämistä koskevan velvollisuuden, 27 §:ssä säädetyn vaitiolovelvollisuuden ja hyväksikäyttökiellon sekä 36 §:n 2 momentissa tarkoitetun määräyksen rikkomisesta tuomitaan rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan tai jollei siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

43 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 202.

Tällä lailla kumotaan laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999).

Tämän lain 5 §:n 1 momentin 1 kohtaa sovelletaan 12 kuukauden päästä lain voimaantulosta. Mainittua lainkohtaa sovelletaan lailla tai lain nojalla julkista hallintotehtävää hoitaviin kuitenkin jo lain voimaantulosta lähtien siltä osin kuin ne käyttävät julkista valtaa.

Tämän lain 5 §:n 1 momentin 2 kohtaa sovelletaan 24 kuukauden päästä lain voimaantulosta. Lakia ei kuitenkaan sovelleta 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun yhteisön tai säätiön sellaisiin muuta kuin kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa koskeviin asiakirjoihin, jotka on laadittu tai jotka ovat saapuneet sille ennen edellä mainittua ajankohtaa.

Yleisten asiakirjain julkisuudesta annetun lain (83/1951) sekä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain nojalla annetut määräykset asiakirjan pitämisestä salassa jäävät voimaan.

44 §

Siirtymäsäännökset

Ennen tämän lain voimaantuloa vireille tulleisiin tietopyyntöihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 28 §:n nojalla myönnetyt luvat tieteellistä tutkimusta, tilastointia taikka viranomaisen suunnittelu- tai selvitystyötä voidaan peruuttaa tämän lain 36 §:n mukaisesti.

Muualla laissa olevalla viittauksella viranomaisen toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin tarkoitetaan tämän lain tultua voimaan viittausta tähän lakiin.

———————

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

———————

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Etunimi Sukunimi

..ministeri Etunimi Sukunimi

Liite 1. Eriävät mielipiteet

Ida Sulin

Eriävä mielipide

Työryhmän enemmistö on kannattanut julkisuuslain soveltamisalan laajentamista julkisyhteisöjen määräysvallassa oleviin yhteisöihin siltä osin, kuin ne eivät toimi kilpailutilanteessa markkinoilla. Kuntayhteisöjen osalta soveltamisalan laajentamista on perusteltu sillä, että yhtiöittämisen seurauksena yhtiöitetty toiminta siirtyy pois julkisuuslain piiristä.

Kuntaliitto katsoo, että perustuslaki ei edellytä soveltamisalan laajentamista julkisen hallintotehtävän ulkopuolelle. Soveltamisalan laajentamisella julkisomisteisiin yhteisöihin aiheutetaan merkittävää hallinnollista taakkaa sekä kyseisille yhteisöille että niiden omistajille. Tätä taakkaa tai soveltamisalan laajentamisen muita taloudellisia vaikutuksia ei ole riittävästi arvioitu työryhmän valmistelutyössä. Esityksen kustannusvaikutuksia kuntien osalta ei siten ole selvitetty riittävästi.

Kuntaliitto katsoo lisäksi, että hallintomenettelyllisten vaatimusten tuominen yksityisoikeudellisten yhteisöjen piiriin tuo mukanaan tarpeetonta kuormitusta ja epäselvyyttä. Ehdotettu soveltamisalan laajentaminen ei tästäkään syystä ole perusteltu.

Kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen läpinäkyvyyteen on mahdollista vaikuttaa muilla, perustuslain tarkoittaman kunnallisen itsehallinnon, toiminnan tehokkuuden ja julkisuusperiaatteen paremmin yhdistävillä tavoilla. Esimerkiksi omistajaohjaussäänte-lyn kehittämismahdollisuuksia toiminnan läpinäkyvyyden edistämisessä ei ole riittävästi valmistelutyössä huomioitu.

27.10.2023
Ida Sulin
OTT, VT, Johtava juristi
Suomen Kuntaliitto ry

Kirsi Taipale

Eriävä mielipide

Oikeusministeriön työryhmä (OM083:00/2020) on laatinut mietinnön, johon sisältyy hallituksen esitys eduskunnalle julkisuuslaiksi. Mietinnön mukaan julkista hallintotehtävää hoitavat organisaatiot soveltaisivat jatkossa uutta lakia siitä riippumatta, sisältyykö julkisen hallintotehtävän hoitamiseen julkisen vallan käyttöä vai ei. Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999), jäljempänä nykyinen julkisuuslaki, vastaavan säännöksen mukaan lakia sovelletaan vain sellaisen julkiseen tehtävän hoitamiseen, johon liittyy julkisen vallan käyttöä. Mietinnön mukaan uutta lakia sovellettaisiin julkisyhteisön, valtion liikelaitoksen tai julkisyhteisöiden yhteisessä määräysvallassa olevaan yhteisöön tai säätiöön ja näiden määräysvallassa oleviin tytäryhteisöihin ja tytärsäätiöihin pois lukien mainittujen organisaatioiden kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuva taloudellinen toiminta. Vastaavaa säännöstä ei ole nykyisessä julkisuuslaissa.

Julkisen hallintotehtävän hoitaminen ja hallinnon yleislait

Perustuslain 124 §:n nojalla julkinen hallintotehtävä voidaan antaa lailla muun kuin viranomaisen hoidettavaksi. Tehtävänanto edellyttää tiettyjen vaatimusten täyttymistä. Yksi vaatimus on ns. hyvän hallinnon takeiden täyttyminen, joka tarkoittaa käytännössä hallinnon yleislakien noudattamista. Hallinnon yleislakeihin kuuluvat esimerkiksi nykyinen julkisuuslaki, julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annettu laki (906/2019, jäljempänä *tiedonhallintalaki*), hallintolaki (434/2003) ja kielilaki (423/2003). Hallinnon yleislakien soveltamisalasäännöksiä ei ole kirjoitettu yhtenäisellä tavalla.

Julkiset hallintotehtävät, nykyinen julkisuuslaki ja mietintö

Eduskunnan hallintovaliokunta katsoi nykyisen julkisuuslain säätämisen yhteydessä, että on erikseen syytä selvittää, onko soveltamisalaa myöhemmin tarpeen laajentaa myös sellaisia julkisia tehtäviä hoitaviin tahoihin, jotka eivät käytä julkista valtaa (HaVM 31/1998 vp, s. 6). Muun muassa tähän liittyen oikeusministeriö on teettänyt selvityksen julkisuuslain soveltamisalan laajentamisesta (Oikeusministeriön julkaisuja 2019:31).

Tässä mietinnössä todetaan: ”Täydellistä tarkastelua annetuista eri julkisista hallintotehtävistä olisi mahdoton tehdä ottaen huomioon tehtävien heterogeenisuus ja toisaalta myös tehtävien vaihteleva tunnistaminen esimerkiksi lainvalmistelussa.” Olen eri mieltä. Säädösvalmistelussa on lähtökohtana asioiden selvittäminen valtioneuvostotasolla (ks. eduskunnan tiedonsaantioikeuden toteutumiseen liittyen PeVL 30/2020 vp). On tärkeää tietää, mitä tahoja uusi laki koskee ja millaisia vaikutuksia ehdotuksilla olisi. Tällaiset tiedot ovat tarpeen jo kuulemisvaiheessa, jotta eri intressitahot pystyvät ottamaan kantaa HE-luonnokseen.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Julkisista hallintotehtävistä on oikeuskirjallisuutta ja myös työryhmän jäseniltä pyydettiin tietoa julkisista hallintotehtävistä. Julkisia hallintotehtäviä koskevan kuvauksen laatiminen on työlästä, mutta yleislain valmistelun luonteeseen kuuluu laaja tutkimus- ja selvitystyö. Katson, että työryhmätyön pohjana olisi tullut olla jonkinlainen kuvaus julkisista hallintotehtävistä. Nostan tässä yhteydessä esiin julkisoikeudelliset yhdistykset. Ne ovat lailla perustettuja yhdistyksiä, jotka hoitavat julkisia hallintotehtäviä. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla tällaisia yhdistyksiä ovat paliskuntien yhdistys, paliskunnat, riistanhoitoyhdistykset ja kalatalousalueet. Myös muiden hallinnonalojen lainsäädännössä on esimerkkejä julkisoikeudellisista yhdistyksistä. Niitä ovat muun muassa Liikenneturva, Suomen Punainen Risti, Keskuskauppakamari, kauppakamarit, Suomen Asianajajaliitto, Maanpuolustuskoulutusyhdistys, ylioppilaskunnat ja Tieteellisten seurain valtuuskunta. Mainittuja yhdistyksiä ei kuitenkaan tarkastella edellä mainitussa oikeusministeriön selvityksessä eikä mietinnössä.

Mietinnön mukaan ainoa vaihtoehto työryhmän ehdotukselle on nykytilan säilyttäminen, jolloin lakia sovellettaisiin jatkossakin julkiseen hallintotehtävään vain siltä osin, kuin kyse on julkisen vallan käytöstä. Katson, että mietinnöstä puuttuu ainakin yksi toteuttamisvaihtoehto. Uuteen julkisuuslakiin voitaisiin sisällyttää muutama poikkeus siihen, miten julkista hallintotehtävää hoitavat organisaatiot soveltavat lakia. Olisin siis rajannut uuden julkisuuslain soveltamisen joidenkin julkisten hallintotehtävien osalta julkisen vallan käyttöä sisältävien tehtävien hoitamiseen. Tällainen poikkeus on tarpeen ainakin vakuutus- ja eläkealan toimijoiden sekä julkisoikeudellisten yhdistysten osalta. Lainsäädännön yhtenäisyyden kannalta pidän perusteltuna sisällyttää julkisuuslain soveltamisen poikkeukset lähtökohtaisesti julkisuuslakiin.

Mietintöön sisältyvää toteuttamisvaihtoehtoa pidän ongelmallisena, koska kynnys yleislaista poikkeamiseen on korkea. Kyseinen toteuttamisvaihtoehto tarkoittaa samalla sitä, että jos yleislaista haluttaisiin poiketa yksittäistapauksissa, ei perustuslakivaliokunta pääse lausumaan kokonaisuutena julkisista hallintotehtävistä eikä selkiyttämään kyseisen käsitteen sisältöä.

Yksi perustuslain 124 §:ssä säädetyistä julkisen hallintotehtävän antamisen edellytyksistä on tarkoituksenmukaisuusvaatimus. Perustuslain esitöiden mukaan tarkoituksenmukaisuusvaatimus on oikeudellinen edellytys, jonka täyttyminen jäisi tapauskohtaisesti arvioitavaksi (HE 1/1998 vp s. 179). Tällöin on otettava huomioon muun muassa hallintotehtävän luonne (HE 1/1998 vp s. 179 ja esim. PeVL 44/2016 vp s. 5). Perustuslain esitöistä ei käy ilmi, miten hallintotehtävän luonnetta olisi arvioitava. Perustuslakivaliokunta on arvioidessaan tarkoituksenmukaisuuskriteerin täyttymistä kiinnittänyt huomiota muun muassa tehtävissä tarvittavaan erityisosaamiseen tai resursseihin (PeVL 29/2013 vp s. 2).

Julkisuuslain soveltaminen vaatii erityisosaamista ja resursseja. Julkisuuslain soveltaminen on osoittautunut vaikeaksi viranomaisille, mistä kertovat oikeuskäytäntö ja useat laillisuusvalvojien ratkaisut. Julkisuuslain soveltamisen voidaan arvioida pääsääntöisesti olevan vielä vaativampaa muille kuin viranomaisille. Hallinnon yleislaeista julkisuuslakia voitaneen pitää vaikeimpana sovellettavana lakina.

Tietopyyntöjen käsittely ja salassapitosäännösten tulkinta on vaativaa yhteisöissä, joiden palveluksessa ei välttämättä ole yhtään oikeudellista osaamista. Virheelliset ratkaisut esimerkiksi salassapitosäännösten (esim. liikesalaisuus) osalta voivat yksittäistapauksissa vaikuttaa merkittävästi yksityisten oikeusasemaan ja johtaa rangaistukseen salassapitorikoksesta ja -rikkomuksesta. HE-luonnos lisäisi lakisääteisten tehtävien hoitamisen vaativuutta, mutta valtiolla ei kuitenkaan olisi osoittaa organisaatioille lisäresursseja julkisuuslakiasioiden hoitamiseen eikä julkisoikeudellisten yhdistysten tietopyyntöasioiden hoitamista pääsääntöisesti ole mahdollista siirtää valtion viranomaiselle. Hyvä hallinto ei taas toteudu, jos yhteisöissä ei ole riittävää osaamista julkisuuslakiasioiden hoitamiseen. Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön valossa tuntuu yllättävältä, että tällainen muutos voitaisiin tehdä yleislakiin ilman, että olisi arvioitu, mitä organisaatioita muutokset koskevat ja millaiset valmiudet niillä on uuden tehtävän hoitamiseen. Työryhmätyöskentelyn aikana olisi ollut hyvä tarkastella muun muassa julkisoikeudellisia yhdistyksiä, niiden tehtäviä, tehtävien erityispiirteitä ja rahoitusta kokonaisuutena.

Mietinnössä tarkastellaan lyhyesti vakuutus- ja eläkealan erityispiirteitä. Tarkastelu on tehty julkisoikeudellisin painotuksin. Mietinnössä ei tarkastella toiminnan yksityisoikeudellisia tai EU-oikeudellisia piirteitä tarkemmin. Eläkevarojen sijoittaminen on yksityistä toimintaa. Työeläkemaksut eivät ole luonteeltaan veroja. Työeläkemaksuja ei myöskään makseta Suomessa valtiolle. Eläke- ja vakuutusalaan liittyy yksityisen ja julkisen toiminnan piirteitä enkä pidä mitenkään yksiselitteisenä, että eläke- ja vakuutusalan toimintaan pitäisi jatkossa soveltaa julkisuuslakia nykyistä laajemmin. Maa- ja metsätalousministeriön osalta asialla on liityntä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen toimintaan.

Julkisyhteisöjen määräysvallassa olevat yhtiöt ja säätiöt sekä nykyinen julkisuuslaki ja mietintö

Mietinnön mukaan uutta lakia sovellettaisiin julkisyhteisön, valtion liikelaitoksen tai julkisyhteisöiden yhteisessä määräysvallassa olevaan yhteisöön tai säätiöön ja näiden määräysvallassa oleviin tytäryhteisöihin ja tytärsäätiöihin siltä osin, kuin ne harjoittavat muuta kuin kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa. Tätä perustellaan sillä, etteivät hallinnon rakenteiden muuttuminen ja julkisyhteisöjen toimintojen organisointitapaa koskevat ratkaisut heikentäisi yleistä luottamusta julkishallinnon toimintaan tai sen toiminnan asianmukaisuuden valvonnan mahdollisuutta.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Työryhmän työn yhtenä keskeisenä tavoitteena oli julkisuuslain selkeyttäminen. Mielestäni sääntelyn kytkeminen siihen, onko kyse muusta kuin kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvasta taloudellisesta toiminnasta, ei ole selkeä vaihtoehto. Taloudellisen toiminnan käsite liittyy EU-oikeuteen eikä sen tulkinta ole aina ongelmatonta. Tämän lisäksi soveltajan pitäisi vielä osata arvioida sitä, tapahtuuko toiminta kilpailluilla markkinoilla. Arvioni mukaan enemmistö julkisuuslain nykyisistä soveltajista ei ole tottunut työssään tarkastelemaan näitä kysymyksiä. Näen myös vieraana ajatuksen, että uutta julkisuuslakia sovellettaisiin tavaroiden tai palvelujen myyntiin siitä riippumatta, minkälainen markkinatilanne on kyseessä.

Julkisyhteisöjen määräysvallassa oleville yhteisöille ja säätiöille annettaisiin julkinen hallintotehtävä, joka olisi julkisuuslain soveltaminen. Tällöin tulisi soveltaa muitakin hallinnon yleislakeja. Tämä on uudentyyppinen lainsäädäntöratkaisu. Vaikuttaa siltä, että uuden lain soveltamisala kattaisi muutakin kuin hallinnoksi katsottavaa toimintaa. Siitä, mikä on julkista hallintoa tai hallintotoimintaa, voi olla erilaisia käsityksiä. Esimerkiksi in house -yhtiöiden toimintaa en pidä hallintotoimintana. Näen toiminnan yksityisoikeudellisena. In house -yhtiöiltä tehdyistä hankinnoista saa nykyisinkin jo tietoa ao. hankinnan tehneiltä viranomaisilta. Julkisuuslakitarkastelusta erillisenä kysymyksenä näen sen, minkä verran in house -yhtiöitä ylipäätään on tarpeen olla. Mahdollisia markkinoiden toimivuuteen liittyviä kysymyksiä ei pystytä ratkaisemaan julkisuuslain soveltamisella suoraan julkisyhteisöjen määräysvallassa oleviin yhteisöihin ja säätiöihin, vaan kilpailuun liittyvällä tarkastelulla ja sen nojalla tehdyillä johtopäätöksillä.

Julkisyhteisöjen määräysvallassa olevia yhteisöjä ja säätiöitä ei kuvata tarkemmin mietinnössä. Työryhmässä on käynyt ilmi, että kyseisten organisaatioiden koossa ja toiminnan luonteessa on eroja. Vaikuttaa siltä, että hyvin heterogeeniseen ryhmään organisaatioita olisi tarkoitus soveltaa samaa sääntelymallia. Kun säädösvalmisteluohjeiden valossa yleislaista poikkeamisen kynnys on korkea, epäilen, olisiko erityislainsäädännöllä lopulta mahdollista poiketa uudesta julkisuuslaista.

Mietinnössä mainitaan yhtenä toteuttamisvaihtoehtona, että julkisuuden toteutumista voitaisiin edistää sillä, että omistajaohjauksesta vastaavat viranomaiset huolehtisivat siitä, että niillä on monipuoliset tiedot yhtiöistä, jotta ne voisivat tehostaa omaa tiedotustaan ja muuta viestintää määräysvallassaan olevien yhteisöiden tai säätiöiden toiminnasta. Mietinnössä todetaan, että sitä on osin suositeltu jo kuntalain uudistamista koskevassa lainvalmisteluaineistossa (HaVM 55/2014 vp). Mietinnön mukaan kyseinen vaihtoehtoinen toteuttamistapa ei kuitenkaan olisi yhtä tehokas julkisuusperiaatteen toteutumisen varmistamisessa kuin velvoittava lainsäädäntö. Viimeksi mainittua toteuttamisvaihtoehtoa tarkasteltiin vasta työryhmän toimikauden loppuvaiheessa. Mielestäni tietojen saaminen omistajaohjauksen kautta olisi ensisijainen ja oikeasuhtaisempi toteuttamisvaihto

julkisuuden lisäämiseksi. Säädösvalmistelussa tulee sovittaa yhteen erilaisia intressejä. Tässä tapauksessa kyse olisi ainakin julkisuuden ja omistajaohjauksen intressien yhteensovittamisesta. Mietinnön ehdotus vaikuttaisi painottavan lähes yksinomaan julkisuusintressiä.

Omistajaohjaukseen osallistuvat ministeriöt sekä alaryhmän kuultavana olleet tai asiasta vuonna 2019 lausuneet yhtiöt ovat suhtautuneet lähtökohtaisesti pidättyvästi julkisuuslain soveltamisalan laajentamiseen julkisyhteisön omistuksessa tai määräysvallassa oleviin yhtiöihin. Tämä todetaan myös mietinnössä.

Säädösvalmistelun aikatauluista ja siirtymäajoista sekä sääntelyn taannehtivuudesta

En siis kannata mietinnön ehdotusta julkisuuslain soveltamisalan laajentamisesta. Siltä varalta, että asia etenee jatkovalmisteluun, kiinnitän huomiota kahteen asiaan eli siirtymäaikoihin ja sääntelyn taannehtivuuteen.

Yleislainsäädännön valmistelu vie vuosia. Työryhmä ehdottaa vain vuoden siirtymäaikaa julkista hallintotehtävää hoitaville organisaatioille. Jos julkista hallintotehtävää hoitavien organisaatioiden osalta on tarpeen poiketa yleislaista, kyseinen säädösvalmisteluhanke eduskuntakäsittelyineen tulisi toteuttaa vuoden sisällä. Säädöshanketta on mahdoton toteuttaa niin lyhyessä ajassa säädösvalmisteluohjeiden mukaisesti. Mainitsen tässä yhteydessä vertailukohtana tiedonhallintalain siirtymäajat, joita vielä eduskuntakäsittelyn aikana pidennettiin (ks. HaVM 38/2018 vp). Laissa oli useita siirtymäaikoja, joista pisin oli 48 kuukautta. Julkisuuslain soveltamisalan laajentamista koskevan uuden pykälän osalta pidän sopivana noin kolmen vuoden siirtymäaikaa.

Edellä mainitun vuoden siirtymäajan jälkeen uutta lakia sovellettaisiin julkisia hallintotehtäviä hoitavissa organisaatioissa niihinkin asiakirjoihin, jotka on laadittu ennen lain voimaantuloa ja jotka eivät tuolloin kuuluneet julkisuussääntelyn piiriin sen vuoksi, että tehtävän hoitamiseen ei liittynyt julkisen vallan käyttöä. Julkisyhteisöjen määräysvallassa olevien organisaatioiden asiakirjoihin uutta lakia sovellettaisiin myös vuoden siirtymäajan jälkeen, mutta sääntely ei tältä osin olisi taannehtivaa. En pidä asianmukaisena sitä, että osaan julkista hallintotehtävää hoitavista organisaatioista uutta sääntelyä sovellettaisiin tällä tavoin taannehtivasti.

Lopuksi

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmaan ei sisälly nimenomaisia julkisuuslain soveltamisalan laajentamiseen liittyviä mainintoja. Hallitusohjelmassa on yleisluonteinen maininta muun muassa avoimen hallinnon edistämisestä, mutta en katso sen tarkoittavan julkisuuslain soveltamisalan laajentamista nykyisestä. Hallitusohjelmassa viitataan omistajapoliittisen periaatepäätöksen tarkistamiseen. Siinä yhteydessä mahdollisesti linjataan jotain avoimuudesta. Haluan kiinnittää huomiota siihen, että hallitusohjelman mukaan

hallitus keventää yritysten hallinnollista taakkaa. Julkisuuslain soveltamisalan laajentamista koskeva sääntely kuitenkin lisää esimerkiksi eläke- ja vakuutusyhtiöiden taakkaa ja tuo tietyiltä osin julkisyhteisöjen määräysvallassa oleville yrityksille kokonaan uutta hallinnollista taakkaa.

Työryhmän pitkän toimikauden aikana turvallisuuspoliittinen tilanne on selkeästi muuttunut. Sisäministeriö on vuonna 2021 oikeusministeriölle antamassaan lausunnossa todennut, että ”[j]ulkisuuslakiin tehtävien muutosten valmistelussa tuleekin tehdä ja hallituksen esitykseen sisältyä vaikutusarvio myös kansallisen turvallisuuden näkökulmasta” (VN/27452/2020-SM-70). Tällainen arvio olisi ollut tarpeen tehdä avoimuuden lisäämistä koskevien ehdotusten osalta. Riskejä voi liittyä niin henkilöiden kotiosoitteita koskevien tietojen aiempaa helpompaan saatavuuteen kuin julkisten ympäristötietojenkin saatavuuteen.

Julkisuuslain laajentamista koskevan kysymyksen näen paljolti poliittisena kysymyksenä, jonka ratkaiseminen kuuluu hallitukselle. Siinä tulee luonnollisesti ottaa huomioon muun muassa perustuslain ja EU-velvoitteiden asettamat puitteet päätöksenteolle.

27.10.2023
Kirsi Taipale
Lainsäädäntöneuvos
Maa- ja metsätalousministeriön edustaja työryhmässä

Piritta Poikonen

Eriävä mielipide

Tässä eriävässä mielipiteessä arvioidaan julkisuuslain uudistamista lakisääteisiä vakuutuslajeja hoitavien yksityisten vahinko- ja työeläkevakuutusyhtiöiden näkökulmasta.

Nykyinen soveltamisala on selkeä ja riittävä vakuutusyhtiöiden osalta

Julkisuuslakia sovelletaan vakuutusyhtiöihin silloin, kun ne käyttävät toiminnassaan julkista valtaa. Mietinnön sivulla 19 todetaan, että vakuutusalalla lakisääteisissä vakuutuksissa julkisen hallintotehtävän pääsisältö liittyy vakuutuskorvauksia ja vakuuttamista koskevaan päätöksentekoon ja muu toiminta jää vakuutusyhtiöissä julkisen hallintotehtävän ulkopuolelle. Muissa EU-maissa mitään osaa yksityisten vakuutusyhtiöiden toiminnasta ei katsota viranomaistoimintaan rinnastuvaksi.

Sellainen päätöksenteko, joka on Suomessa alettu katsoa viranomaistoimintaan rinnastuvaksi, on vain yksi osa yksityisten, kilpailluilla markkinoilla toimivien vakuutusyhtiöiden toimintaa. Ne tehtävät, joissa vakuutusyhtiön on katsottu käyttävän julkista valtaa, ovat

nykyään varsin selkeästi erotettavissa vakuutusyhtiön muusta tekemisestä. Siksi nykyinen soveltamisalan määritelmä (julkisen vallan käyttäminen) on huomattavasti selkeärajaisempi verrattuna työryhmän mietinnössä ehdotettuun malliin, jossa soveltamisalan määritelmäksi tulisi julkisen hallintotehtävän hoitaminen.

Vahinkovakuutusyhtiöissä hoidetaan tyypillisesti lakisääteisiä ja vapaaehtoisia vakuutuksia, kuten esimerkiksi lakisääteistä liikennevakuuttamista ja vapaaehtoista ajoneuvovakuutusta. Monet yhtiön toiminnot palvelevat useita vakuutuslajeja. Ehdotettu muutos johtaisi tulkinnallisen epäselvyyden lisääntymiseen, mikä on ristiriidassa ehdotuksen tavoitteen kanssa luoda nykyistä selkeämpi ja toimivampi julkisuuslaki. Nykytila tulisikin säilyttää.

Jos julkisuuslain soveltamisalaa laajennetaan, muutosta ei tulisi ulottaa vahinko- ja työeläkevakuutusyhtiöihin. Tämä tulisi toteuttaa julkisuuslakiin tai vakuutuslainsäädäntöön otettavalla poikkeussäännöksellä.

Epäselvän sääntelyn seurauksista

Mietinnössä todetaan julkisen hallintotehtävän käsitteeseen liittyvästä tulkinnanvaraisuudesta johtuva vaikutusten arvioinnin vaikeus sekä se, että joissain tilanteissa voi olla haastavaa määrittää täsmällisesti sitä, miltä osin toiminta on osa julkisen hallintotehtävän hoitamista. *Lainsäätäjällä tulisi kuitenkin olla sääntelyn kohteesta paljon selkeämpi käsitys.* Lisäksi työryhmän toimeksiannon mukaan työryhmän olisi pitänyt kiinnittää huomiota k*äytännön soveltamisen haasteisiin*. Tätä työryhmälle asetettua tehtävää ei täytä se, että toiminnan tunnistaminen julkiseksi hallintotehtäväksi vain tyydytään toteamaan haastavaksi.

Mikäli julkisuuslain soveltamisalan rajaus muuttuu entistä epäselvemmäksi, vaarana on, että soveltamisalan rajat selviävät tapaus tapaukselta vasta tuomioistuinprosessien kautta. Tämä oikeudellinen epävarmuus olisi hyvin ongelmallista vakuutusyhtiöille ja aiheuttaisi lisäkustannuksia.

Mietinnön sivulla 21 esitetään, että julkisuuslain soveltaminen olisi oikeasuhtaista, koska lakia ei sovellettaisi vakuutusyhtiön muuhun toimintaan kuin julkisen hallintotehtävän hoitamiseen. Todellisuudessa olisi kuitenkin juridisesti epäselvää, mikä kaikki vakuutusyhtiön toiminta katsottaisiin julkisen hallintotehtävän hoitamiseksi.

Suomalaisessa oikeusjärjestelmässä lain sisällön tulisi selvitä ensisijaisesti kirjoitetusta laista eikä vasta tuomioistuinten tai laillisuusvalvojien ratkaisuista. Koska julkisuuslailla asetetaan oikeudellisia velvollisuuksia sen soveltamisalaan kuuluville, on näille toimijoille oltava jo lain voimaantullessa selvää, miltä osin laki koskee niitä.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Mietinnössä ei ole otettu kantaa myöskään vakuutusyhtiölain mukaisen salassapitovelvollisuuden ja julkisuuslain mahdollisen kollision ratkaisemiseen. Näin merkittävän asian jättäminen oikeuskäytännön varaan ei ole hyvää lainsäädäntöä.

Julkisen hallintotehtävän hoitajia ei tiedetä eikä poikkeussäännösten tarvetta ole arvioitu

Työryhmän olisi tullut selvittää perusteellisemmin julkisen hallintotehtävän hoitajien laajaa kirjoa eri hallinnonaloilla sekä arvioida julkisuuslain soveltamisen käytännön vaikutuksia *ja sallia joidenkin toimija- tai tehtävätyyppien osalta nykyinen soveltamisala eli julkisen vallan käyttö*. Nyt tähän luokittelutyöhön ei ryhdytty, vaikka työryhmän jäsenet toimittivat oikeusministeriölle tietoja omien alojensa julkisen hallintotehtävän hoitajista. Mietinnössä tyydytään vain toteamaan, että ”täydellistä tarkastelua sääntelyn vaikutuksista erilaisten julkisten hallintotehtävien osalta on mahdoton tehdä ottaen huomioon muun muassa tehtävien heterogeenisuus ja tehtäviä hoitavien organisaatioiden erilaisuus”. Täydellisen sijaan karkeampikin tarkastelu olisi riittänyt.

Myös lainsäädäntövaihtoehtojen punninta jäi työryhmän työssä puutteelliseksi, ja ainoastaan soveltamisalan laajentamisvaihtoehtoa pidettiin esillä työryhmän mietinnön luonnoksissa.

Työryhmän toimeksiannon mukaan kokonaisuuden arvioinnissa olisi tullut ottaa huomioon myös vaihtoehtoisia avoimuuden edistämisen keinoja. Näin ei tehty, vaikka esimerkiksi laki työeläkevakuutusyhtiöistä sisältää jo useita avoimuussäännöksiä ja sisäpiirisääntely koskee kaikkia yhtiöitä. Lisäksi vakuutusyhtiöiden myös ei-julkiset asiat kuuluvat Finanssivalvonnan säännöllisen valvonnan piiriin.

Vakuutusyhtiöt toimivat kilpailluilla markkinoilla

Julkisen hallintotehtävän hoitajien kohdalla ei ole rajattu julkisuuslain soveltamisen ulkopuolelle tilanteita, joissa ne harjoittavat kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa. Syyksi tähän on työryhmässä ilmoitettu se, ettei julkiseen hallintotehtävään liity samanlaista elinkeinovapauteen liittyvää näkökulmaa kuin mitä ns. määräysvaltakriteerin (5 § 1 mom. 2 kohta) mukaan soveltamisalan piiriin tulevilla toimijoilla on. *Vakuutusyhtiöt kuitenkin mitä suurimmassa määrin harjoittavat kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa.* Asian sivuuttaminen kertoo siitä, ettei työryhmän työssä ole tunnistettu julkisuuslain ja koko julkisen hallintotehtävän käsitteen epäsopivuutta yksityisten vakuutusyhtiöiden toimintaan. Tarkastelu on ollut pääasiassa julkisoikeuslähtöistä, jolloin yksityisten vakuutusyhtiöiden tilannetta ei ole työryhmän työn aikana riittävästi selvitetty.

Laaja julkisuusperiaatteen toteuttaminen voi myös olla ristiriidassa kilpailuoikeuden kanssa, eikä tähän kollisiotilanteeseen ole esitetty mietinnössä ratkaisua. Jos esimerkiksi yksityisten vakuutusyhtiöiden hankinnat ja rekrytoinnit tulisivat muutoksen myötä julkisiksi, avaisi se kilpailijoille pääsyn toistensa tietoihin tavalla, joka vääristäisi kilpailua. Myös työvoiman saanti vaikeutuisi.

EU-sääntelyn asemaa ei ole ymmärretty oikein

Työryhmän työssä ei ole riittävällä tavalla tunnistettu vahinkovakuutusyhtiöiden oikeutta harjoittaa liiketoimintaansa normaalein yksityisoikeudellisin reunaehdoin ja samalta viivalta eurooppalaisten kilpailijoidensa kanssa. Sisämarkkina-asetelman tarkastelu on jäänyt teoreettiseksi eikä julkisuuslain todellista tehottomuutta Suomeen muualta ETA-alueelta vakuutuksia tarjoavien toimijoiden osalta ole tunnistettu. Esimerkiksi se, että yksityisiä vakuutusyhtiöitä koskevassa EU:n sääntelyssä ei ole säädetty eikä koskaan tullakaan säätämään Suomen viranomaistoiminnan julkisuusperiaatteen kaltaisesti asiakirjajulkisuudesta, on luonnollista, koska kysymys on elinkeinotoiminnan sääntelystä. Tämä näennäinen aukko EU:n sääntelyssä ei tarkoita sitä, että kansallisvaltio voisi vapaasti ulottaa viranomaissääntelyn koskemaan yksityistä vahinkovakuutustoimintaa, kuten mietinnössä virheellisesti oletetaan.

EU-sääntelyssä vakuutustoiminta, myös ns. lakisääteiset vakuutukset, on yksityistä vakuutustoimintaa, eikä suomalainen lainsäätäjä voi todellisuudessa tehokkaasti ulottaa esim. julkisuuslakia, virkavastuuta tai muutakaan suomalaista viranomaissääntelyä ulkomaisen vakuutusyhtiön ulkomailla tapahtuvaan hallinnointiin, kuten esimerkiksi ylimmän johdon rekrytointeihin tai liiketoiminnan päätöksentekoon. Käytännössä sääntelyn vaikutukset tulevat yksipuolisesti kohdistumaan vain suomalaisiin vakuutusyhtiöihin.

Viranomaissääntelyä sovitetaan keinotekoisesti yksityiseen vakuutustoimintaan

On huomattava, että julkista hallintotehtävää ei ole annettu lailla vakuutusalan toimijoille eli lainsäätäjä ei ole nimenomaisesti lain tasolla katsonut, että vakuutustoiminnassa olisi kyse julkisesta hallintotehtävästä. Mietinnössä todetaan, että julkisten hallintotehtävien hoitamisen tulee *pääsääntöisesti kuulua viranomaisille*, ja julkista hallintotehtävää koskevan sääntelyn tarkoituksena on rajoittaa julkisten hallintotehtävien osoittamista varsinaisen viranomaiskoneiston ulkopuolelle. Julkinen sektori ei kuitenkaan ole koskaan hoitanut yksityistä vakuutustoimintaa, vaan se on aina ollut yksityisten yhtiöiden hoitamaa. *Tehtävää ei ole koskaan lailla annettu vakuutusyhtiöille, koska kyse ei ole alun alkaenkaan ollut miltään osin viranomaistehtävästä.*

Lisäksi Suomi liittyi EU:hun pian sen jälkeen, kun ensimmäisiä tulkintoja vakuutustoiminnan viranomaisluonteesta oli alettu kehitellä 1990-luvun alussa. Suomalainen tulkinta yksityisestä vakuutustoiminnasta osittain julkisena hallintotehtävänä onkin asettunut ilmeiseen ristiriitaan EU:n sisämarkkinasääntelyn kanssa.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Lakisääteisten vakuutusten rahoituskin on yksityistä perustuen yksityisiin vakuutusmaksuihin. Myös työeläkemaksut ovat vakuutusmaksuja eivätkä veroja. Työeläkevakuutusmaksujen saajana on yksityisoikeudellinen eläkelaitos, eikä maksu mene välillisestikään valtiolle, ja vakuutettuina ovat yksityisen sektorin työntekijät ja vakuutuksenottajina ovat yksityiset työnantajat. Työeläkevakuutusmaksulla on selvä vakuutusperiaatteen mukainen yhteys työntekijälle aikanaan maksettavaan eläkkeeseen. Oikeus työeläkkeeseen ansaitaan palvelussuhteen kestäessä, joten tällä tavoin ansaittava, mutta vasta myöhemmin maksettava etuus on työsuorituksen vastikkeen osa. Vakuutusmaksuista ja niiden sijoittamisesta kertyvät yksityisen sektorin eläkerahastot eivät ole julkisia varoja. Toiminnan yksityisoikeudellinen luonne on siis tältäkin osin selvä.

Soveltamisalan laajentamiselle ei ole esitetty oikeudellisia perusteita

Työryhmän mietinnössä on laajentamisen yhdeksi perusteluksi esitetty tavoite hallinnon yleislakien soveltamisalojen yhtenäisyyden saavuttamisesta. Työryhmän mietinnössä vieroksuttu yleislakien ”soveltamisalan epäyhtenäinen kokonaisuus” johtuu kuitenkin vallitsevasta todellisuudesta eli julkisen hallintotehtävän hoitajien laajasta kirjosta, joten tämä soveltamisalojen epäyhtenäisyys on perusteltua. Perustuslakikaan ei edellytä julkisuuslain soveltamisalan laajentamista julkisen vallan käyttämisestä julkiseen hallintotehtävään.

Nykyinen julkisen vallan käyttöön sidottu soveltamisala on riittävä ja selkeä monien toimijoiden, kuten esimerkiksi vahinko- ja työeläkevakuutusyhtiöiden sekä muiden yksityisen sektorin eläketoimijoiden (ETK, Mela, eläkesäätiöt ja -kassat, Merimieseläkekassa) kohdalla.

Julkisuuslain uudistamista ei myöskään ole nykyisessä hallitusohjelmassa (Orpo 20.6.2023). *Nyt ehdotettu laajennus on pikemminkin vastoin hallitusohjelman yleiskirjauksia, joiden mukaan hallitus sitoutuu siihen, ettei yritysten hallinnollinen taakka kasva. Vahinkovakuutusyhtiöiden osalta kysymys on myös EU-sääntelyn yli menevästä kansallisestä lisäsääntelystä, jota hallitusohjelman mukaan pitäisi pikemminkin purkaa kuin lisätä.*

Takautuva soveltaminen

Mikäli soveltamisala laajenisi julkisen hallintotehtävän hoitajilla, laajentuminen ei saisi tulla voimaan takautuvasti. Julkisen hallintotehtävän hoitajiin pätevät takautuvan soveltamisen osalta samat perusteet kuin ehdotetun lain 5 § 1 momentin 2 kohdan mukaisilla toimijoilla.

31.10.2023
Piritta Poikonen
Finanssiala ry

Liite 2. Lausumat

Tiina Mantere

Lausuma

Jätän sisäministeriön edustajana lausuman julkisuuslain ajantasaistamista valmistelleen työryhmän mietintöön seuraavasti:

1. Suhde hallitusohjelmaan ja muuttuneen turvallisuusympäristön vaikutukset

Mietintö on valmisteltu työryhmässä, jonka oikeusministeriö asetti edellisellä hallituskaudella 22.1.2021 valmistelemaan julkisuuslain ajantasaistamista. Asettamisen taustalla oli pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma, jonka mukaan hallituskaudella oli arvioitava julkisuuslain soveltamisalan laajentamista koskemaan julkisen sektorin omistamia tai määräysvallassa olevia oikeushenkilöitä. Pääministeri Marinin hallitusohjelman mukaan hallituskaudella oli selvitettävä myös tarve ajantasaistaa julkisuuslaki koskemaan asiakirjakohtaisuuden lisäksi tietoa laajemmin. Lisäksi oli selvitettävä mahdollisuudet nykyistä selkeämpiin seuraamuksiin julkisuuslain rikkomisesta ja vahvistettava julkisuuslain noudattamista tiukentamalla viranomaisten velvollisuutta julkisuuslain ja sitä koskevan oikeuskäytännön julkisuusmyönteiseen noudattamiseen.

Hankkeen asettamispäätöstä ja tehtävänantoa ei päivitetty hallituskauden vaihtuessa. Työryhmä on kuitenkin jatkanut työtään kolmen kokouksen ajan pääministeri Petteri Orpon hallituskaudella. Nykyiseen hallitusohjelmaan viitataan eräissä mietinnön kohdissa, esimerkiksi yhteiskunnallisia vaikutuksia koskevassa osiossa, jossa käsitellään lyhyesti turvallisuusvaikutusten arviointia. Mietinnössä nostetaan esiin, että Suomen turvallisuusympäristöön on kohdistunut viime aikoina perustavanlaatuisia muutoksia, jonka vuoksi erilaisia turvallisuusvaikutuksia koskevaa arviointia on syytä täydentää mietinnöstä saatavan palautteen perusteella. Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaan hallituskauden alussa laaditaan ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko sekä puolustusselonteko. Näiden selontekojen toimintaympäristökuvaukset voidaan mietinnön mukaan ottaa huomioon turvallisuusvaikutusten arvioinnissa.

Kuten mietinnössä nostetaan esiin, turvallisuusvaikutuksia on tarpeen arvioida laajemmin jatkovalmistelussa muun muassa mainittujen selontekojen valossa. Tarve turvallisuusvaikutusten arviointiin on kuitenkin mietinnössä kytketty erityisesti julkisuuslain soveltamisalan laajentamiseen ja salassapitosäännöksiin, joiden systemaattinen sisällöllinen tarkastelu ja uudistaminen eivät kuuluneet työryhmän tehtävänantoon. Sisäministeriön hallinnonalan näkökulmasta on ilmeistä, että salassapitosäännösten lisäksi myös muilla julkisuuslain säännöksillä on vaikutuksia turvallisuuteen.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 9 §

Turvallisuuden kannalta merkittävänä voidaan pitää esimerkiksi sääntelyä, jota sovelletaan viranomaisten asiakirjoihin sisältyvien virkamiesten kotiosoitteiden luovuttamiseen. Mietinnössä on huomioitu, että henkilötietojen väärinkäyttämiseen liittyvät riskit ovat kasvaneet voimassa olevan lain säätämisen jälkeen. Kieltäytyminen osoitteiden luovuttamisesta olisi kuitenkin mietinnössä valitun ratkaisun mukaisesti käytännössä mahdotonta tilanteissa, joissa tietoja pyydetään henkilökohtaiseen tarkoitukseen niin sanotun kotitalouspoikkeuksen nojalla - riippumatta siitä, onko tietopyynnön tekijä EU-alueelta vai sen ulkopuolelta.

Jatkovalmistelussa tulee varmistaa, että ehdotetun julkisuuslain sääntely on nykyisen hallitusohjelman mukaista ja vastaa muuttuneen turvallisuusympäristön vaatimuksiin. On keskeisen tärkeää, että ehdotetusta sääntelystä ei seuraa negatiivisia vaikutuksia turvallisuuteen. Kansalliseen turvallisuuteen kohdistuvien vaikutusten lisäksi arvioinnissa on huomioitava myös muut turvallisuusvaikutukset, kuten vaikutukset rikollisuuteen ja arjen turvallisuuteen, esimerkiksi tieto-, tila-, henkilö-, henkilöstö- ja työturvallisuuteen.

2. Rikosasioissa sovellettavien salassapitoperusteiden selkeyttäminen

Edellisellä hallituskaudella asetetun työryhmän tuli asettamispäätöksen mukaan työnsä alkuvaiheessa selvittää, miltä osin laillisuusvalvonnassa esiin nousseet kiireelliset muutostarpeet voidaan erottaa valmisteltavaksi erikseen muuta uudistamistyötä nopeammalla tahdilla. Työryhmä päätti, että rikosasioissa sovellettavien salassapitoperusteiden selkeyttämiseen liittyvä muutostarve valmistellaan erikseen kiireellisesti. Asiaa koskeva hallituksen esitys laiksi viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n muuttamisesta (HE 273/2022 vp) annettiin eduskunnalle 18.11.2022. Esityksen tarkoituksena oli pyrkiä selkeyttämään yksityiselämän suojaa koskevien salassapitoperusteiden keskinäisiä suhteita rikosasioissa sekä lisätä kansalaisten ja tiedotusvälineiden mahdollisuuksia saada tietoa rikosasioista ja niissä tehdyistä viranomaispäätöksistä. Esitys raukesi kuitenkin eduskunnassa keväällä 2023. Kyseiseen esitykseen liittyvät valmisteluasiakirjat ovat saatavissa valtioneuvoston hankeikkunassa (OM056:00/2022).

Uutta julkisuuslakia koskevassa työryhmän mietinnössä todetaan, että rikosasioissa sovellettavia salassapitoperusteita koskeva esitys on jo irtaantunut jatkovalmisteluun erillisenä muusta julkisuuslain ajantasaistamista koskevasta työryhmän työstä. Mietinnössä viitataan siihen, että rauenneen esityksen osalta on järjestetty erillinen lausuntokierros, eikä asiaa siksi käsitellä uudelleen tämän mietinnön yhteydessä tarkemmin.

Sisäministeriö on pitänyt rauenneen esityksen tavoitteisiin kuuluvaa salassapitosäännösten selkeyttämistä tärkeänä. Sisäministeriön mukaan esityksessä ehdotettu sääntely ei kuitenkaan ollut omiaan selkeyttämään esitutkinta-aineiston salassapitoon ja

julkisuuteen liittyviä epäselvyyksiä. Sisäministeriön lausunnoissa on lisäksi nostettu esiin, että ehdotettu sääntely olisi lisännyt esitutkintaviranomaisten työmäärää todennäköisesti merkittävästi.

Sisäministeriön hallinnonalan kannalta on olennaista, että edellisellä hallituskaudella valmisteltuun esitykseen sisältyneitä ehdotuksia arvioidaan uudelleen suhteessa nykyiseen hallitusohjelmaan ja turvallisuustilanteeseen. Arvioinnin kannalta merkittävää on muun muassa se, että pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaan hallinnollisia menettelykäytäntöjä ja muuta poliisin byrokratiaa selvitetään ja vähennetään oikeusturvaa vaarantamatta. Rauenneen esityksen pohjalta mahdollisesti valmisteltavista julkisuuslain muutosehdotuksista tulisi myös järjestää uusi lausuntokierros.

30.10.2023
Tiina Mantere, hallintolakimies

Kalle Tervo

Lausuma

Hyväksyn osaltani työryhmän työn lopputuloksen. Tuon kuitenkin näkemyksenäni esiin, että organisatorisen soveltamisalan laajentamisen vaikutukset vaatisivat vielä lisää selvyyttä. Työryhmällä saatavissa olevan tiedon perusteella on vaikea hahmottaa riittävällä tarkkuudella sitä toimijakenttää, joka tulisi sääntelyn piiriin ja toisaalta sitä, millaisia vaikutuksia sääntelyllä tulisi olemaan eri toimijoiden toimintaan. Erityisesti julkisen tahon määräysvaltaan liittyvän soveltamisalakriteerin osalta näen riskinä, että soveltamisala voisi laajeta myös epätarkoituksenmukaisella tavalla. Säädösvalmistelun jatkuessa on tärkeää arvioida laajemmin myös sitä, mikä vaikutus eri yhteisöiden toimintaan ja esimerkiksi kilpailuneutraliteettiin on sillä, että julkisuuslakia sovellettaisiin johonkin osaan yhteisön toimintaa ja johonkin ei.

Nostan esimerkkinä esille Alko Oy:n, jonka toiminnan mietinnössä esitettävä malli toisi merkittävältä osin julkisuuslain soveltamisalan piiriin. Alko Oy:n tehtävänä on alkoholijuomien vähittäismyynti, ja alkoholin aiheuttamien haittojen ehkäisemiseksi yhtiöllä on osittainen yksinoikeus alkoholijuomien myyntiin. Yhtiön toiminnassa on kokonaisuudessaan kyse hyödykkeiden tarjoamisesta markkinoilla. Tällainen toiminta on lähtökohdiltaan kaukana julkisuusperiaatteen ydinalueesta. Työryhmän työssä pitkään esillä ollut hankintalain julkisoikeudellisen laitoksen käsitteeseen kytkeytyvä soveltamisalakriteeri olisikin rajannut Alko Oy:n toiminnan lain soveltamisalan ulkopuolelle. Alkoholilainsäädännön valmistelun yhteydessä ei ole nähty tarkoituksenmukaiseksi saattaa Alko Oy:n toimintaan julkisuuslain sääntelyn piiriin. Alkoholilakia koskevassa hallituksen esityksessä on katsottu, ettei Alko

Oy:n toiminnassa myöskään ole kyse julkisen hallintotehtävän hoitamisesta. Myöskään esimerkiksi Ruotsissa Systembolag Ab:n toimintaan ei sovelleta viranomaisten toiminnan julkisuutta koskevaa sääntelyä.

Osa Alko Oy:n toiminnasta on lakisääteiseen yksinoikeuteen perustuvaa, osa puolestaan puhtaasti toimintaa kilpailutilanteessa markkinoilla. Vaikka yhtiön toiminta tulisi julkisuuslain piiriin vain yksinoikeuteen perustuvan toiminnan osalta, voisi tämä aiheuttaa haittaa Alkon toiminnalle kilpailulla markkinalla ja siten olla omiaan vääristämään kilpailuasetelmaa. Julkisuuslain sääntelyn piiriin siirtymisestä koituva hallinnollinen taakka voisi yhtiön kohdalla muodostua hyvinkin merkittäväksi. Sääntely olisi myös omiaan aiheuttamaan vaikeita käytännön tulkintaongelmia, koska yhtiön toiminnassa syntyy runsaasti sellaisia tietoja ja asiakirjoja, jotka liittyvät sekä yksinoikeustoimintaan että toimintaan kilpailulla markkinalla. Esimerkiksi yhtiön strategiset linjaukset ja päätökset, kuten vaikkapa kauppapaikkoja koskevat ratkaisut, koskevat lähtökohtaisesti koko yhtiön toimintaa.

Mikäli soveltamisalaa koskeva ratkaisu säilyy jatkovalmistelussa nykyisessä muodossaan, on syytä selvittää tarve Alko Oy:tä koskevan poikkeuksen säätämiselle alkoholilakiin.

31.10.2023
Kalle Tervo
Hallitusneuvos
Sosiaali- ja terveysministeriö

Kari Klemm

Lausuma

Jätän lausuman julkisuuslain ajantasaistamista käsitelleen työryhmän mietintöön julkisuuslain soveltamisalan laajentamista koskevassa kysymyksessä seuraavasti.

Työryhmä ja alaryhmä ovat osaltaan arvioineet julkisuuslain soveltamisalan laajentamista.

Kannatan avoimuuden lisäämistä hallinnon yleislakien soveltamisessa, mutta työryhmän mietinnön ehdotusta varovaisempaa lähestymistapaa soveltamisalan laajentamiskysymykseen tavalla, jossa julkisuuslain soveltamisalaa laajennettaisiin nykyisestä julkisen vallan käytöstä kaikkeen julkisen hallintotehtävän hoitamiseen, mutta jossa valtion erityistehtäväyhtiöiden julkisuudesta säädettäisiin kussakin erityistehtäväyhtiölaissa.

31.10.2023
Kari Klemm
Työ- ja elinkeinoministeriö

Oikeusministeriö
PL 25
00023 Valtioneuvosto
www.oikeusministerio.fi

Justitieministeriet
PB 25
00023 Statsrådet
www.justitieministeriet.fi

ISSN 2490-1172 (PDF)
ISBN 978-952-400-005-5 (PDF)

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

10 § **Työnhaun valmennuksen hankinta**

VD/10956/02.08.00.00/2022

PT/HS/JR/EV/STV/MT

Vantaan kaupungin työllisyyspalvelut ja hankintakeskus ovat kilpailuttaneet yhdessä työnhaun valmennuspalvelun. Kaupunginhallitus on 17.4.2023 valinnut sopimustoimittajaksi Live-säätiö sr:n sen saatua tarjoajista eniten pisteitä hinta- ja laatuvertailusta. Vantaan kaupunki ja Live-säätiö sr ovat allekirjoittaneet tämän jälkeen hankintasopimuksen 16.5.2023. Sopimuksen kesto on yksi (1) vuosi sopimuksen allekirjoituksesta lähtien ja Vantaan kaupungilla on tilaajana oikeus jatkaa sopimuksen kestoa kolmella (3) yhden (1) vuoden optiolla. Vantaan kaupungin tulee ilmoittaa option käyttöönotosta kolme (3) kuukautta ennen sopimuskauden päättymistä.

Työnhaun valmennuksen tavoitteena on auttaa ja motivoida vantaalaisia työnhakijoita aktiiviseen työnhakuun ja työllistymiseen. Asiakas voi palvelun avulla täyttää mahdollista työnhakuvelvoitettaan, ja osallistuminen voidaan lukea täydentäväksi työnhakukeskusteluksi, mikäli siitä on sovittu työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa. Palvelun kohderyhmänä ovat vantaalaiset työnhakijat. Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirtyessä vuoden 2025 alusta pysyvästi kunnille, tarve edistää työnhakijoiden nopeaa työllistymistä korostuu entisestään.

Voimassa oleva sopimuskausi on päättymässä 15.5.2024 jälkeen. Ensimmäinen optiovuosi on tarkoituksenmukaista ottaa käyttöön. Palvelun käynnistyttyä elokuussa sen käyttöaste on ollut korkea. Ensimmäisten kuukausien kokemusten perusteella palvelu vastaa hyvin sen kohderyhmänä olevan asiakassegmentin palvelutarpeeseen ja palaute asiakkailta ja henkilöstöltä on ollut hyvää. Palvelun tarkoitus on nopeuttaa asiakkaiden työllistymistä. Jatkamalla palvelua seuraavalle vuodelle mahdollistuu myös lisätiedon kerääminen asiakkaiden jatkopoluista ja siten palvelun vaikuttavuudesta työllisyyteen. Jäljelle jäävien kahden optiovuoden käyttöönottoa arvioidaan myöhemmin erikseen.

Työllisyyspalvelut ovat 1.9.2023 alkaen osa työllisyyden ja kotoutumisen palvelualuetta (hallintosääntö 3 luku 4 §). Palvelualuetta johtaa työllisyyden ja kotoutumisen palveluiden johtaja.

Hallintosäännön 14 luvun 1 §:n mukaan kaupunginhallitus päättää EU:n kynnysarvon ylittävistä palveluhankinnoista. Hankinnan arvo/arvioitu arvo on 1 200 000 €, alv 0 %.

Kaupunginhallitus 15.1.2024 § 15

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) Päätetään jatkaa työllisyyspalveluiden työnhaun valmennuksen sopimusta hankintapäätökseen liittyvällä vuoden optiomahdollisuudella ajalle 16.5.2024-15.5.2025.
b) valtuutetaan työllisyyden ja kotoutumisen palveluiden johtaja tekemään päätös kahden jäljelle jäävän optiovuoden mahdollisesta käyttöönotosta tarvittaessa.

Päätös:
Päätettiin jättää asia pöydälle seuraavaan kokoukseen.

———

Kaupunginhallitus 29.1.2024 § 10

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) Päätetään jatkaa työllisyyspalveluiden työnhaun valmennuksen sopimusta hankintapäätökseen liittyvällä vuoden optiomahdollisuudella ajalle 16.5.2024-15.5.2025.
b) valtuutetaan työllisyyden ja kotoutumisen palveluiden johtaja tekemään päätös kahden jäljelle jäävän optiovuoden mahdollisesta käyttöönotosta tarvittaessa.

Päätös:
Päätettiin jättää asia pöydälle seuraavaan kokoukseen.

Täytäntöönpano: Lakiasiat- ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3.1 oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
Asiakkuuspäällikkö Hanna Sauli, puh. 043 826 8771, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

Lakimies Janne Riipinen, puh. 040 500 2745, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

11 § **Hankintojen strategiset tavoitteet ja linjaukset**

VD/7595/00.01.01.01/2023

PT/TE/MT

Kaupungin strategiassa (tavoite 21) on edellytetty, että hankinnoille laaditaan kaupunkitasoiset strategiset tavoitteet. Lisäksi tulee tehdä yksityiskohtaisempia linjauksia vaikuttavimmille tuoteryhmille tai palvelukokonaisuuksille.

Vantaan kaupungin strategiassa todetaan, että hankinnat tukevat kaupungin vastuullisuustavoitteiden toteuttamista. Kaupungin arvot ohjaavat kaupungin päätöksentekoa ja koko organisaation toimintaa. Vastuullisuus on yksi Vantaan arvoista. Vantaan kaupunki sitoutuu strategiassaan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen ja syrjimättömiin toimintatapoihin. ”Vantaan kaupunki on kooltaan merkittävä tavaroiden ja palvelujen hankkija. Hankinnat ovat konkreettinen tapa edistää kaupungin strategisia tavoitteita. Vantaalla on määritelty hankintojen strategiset painopisteet, esimerkiksi hiilineutraalius ja kiertotalous. Hankintojen kaupunkitasoiset tavoitteet määritellään ja niiden toteuttamiseksi tehdään konkreettisia linjauksia, joiden toteutumista seurataan mm. resurssiviisauden tiekartan toteutussuunnitelmien avulla. Näin varmistetaan, että hankinnat kaikilla toimialoilla toteuttavat kaupungin yhteisiä tavoitteita.” (Vantaan kaupungin strategia 2022–2025)

Tavoitteet toteutuvat konkreettisten kaupunkitasoisten linjausten kautta. Vantaan kaupungilla on jo olemassa monia ohjelmia ja linjauksia, jotka tukevat hankintojen strategisia tavoitteita. Tämä asiakirja sisältää kaikki Vantaan kaupungin hankintojen kaupunkitasoiset strategiset tavoitteet. Tavoitteiden alla on linjauksia, joita toteuttamalla näihin tavoitteisiin pyritään. Useimpien linjausten alle on koottu konkreettisia toimenpiteitä. Osa linjauksista löytyy jo olemassa olevista ohjelmista ja asiakirjoista. Jotkut linjauksista ovat uusia.

Tämä asiakirja korvaa kaupunginhallituksen 9.9.2019 § 13 vahvistaman Strategisten hankintojen tiekartan.

Kaupunginhallitus 11.12.2023 § 10

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään hyväksyä Vantaan kaupungille hankintojen strategiset tavoitteet ja linjaukset.

Päätös:
Päätettiin jättää asia pöydälle seuraavaan kokoukseen.

———

Kaupunginhallitus 15.1.2024 § 16

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään hyväksyä Vantaan kaupungille hankintojen strategiset tavoitteet ja linjaukset.

Päätös:
Päätettiin jättää asia pöydälle seuraavaan kokoukseen.

Kaupunginhallitus 29.1.2024 § 11

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään hyväksyä Vantaan kaupungille hankintojen strategiset tavoitteet ja linjaukset.

Päätös:
Päätettiin palauttaa asia valmisteluun.

Liitteet:
- Hankintojen strategiset tavoitteet, luonnos

Täytäntöönpano: Hankinnan palveluyksikkö

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot: hankintajohtaja Tiina Ekholm, puh. 050 3813852, tiina.ekholm[at]vantaa.fi

Hankintojen strategiset tavoitteet

Sisällysluettelo

1 JOHDANTO 2

2 VASTUULLISUUS 3

2.1 Ekologinen kestävyys 3

2.1.1 Tavoite: Hiilineutraali Vantaa 2030 3

2.1.2 Tavoite: Edistämme hankinnoilla kiertotaloutta ja materiaalitehokkuutta 5

2.1.3 Tavoite: Tuemme luonnon monimuotoisuuden säilymistä ja luonnonvarojen kestävää käyttöä hankintojen avulla 5

2.1.4 Tavoite: Edistämme kestävää ruokajärjestelmää elintarvike- ja ateriapalveluhankinnoissa ja käytämme kestävästi ja vastuullisesti tuotettuja elintarvikkeita 6

2.2 Sosiaalinen kestävyys 7

2.2.1 Tavoite: Edistämme muita heikommassa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä siihen soveltuvissa hankinnoissa (hankinnoilla työllistäminen) 7

2.2.2 Tavoite: Edistämme hankinnoissa ihmisoikeuksien ja työelämän perusoikeuksien kunnioittamista 7

2.3 Taloudellinen kestävyys 9

2.3.1 Tavoite: Hankinnat ovat suunnitelmallisia ja kustannustehokkaita 9

2.3.2 Tavoite: Torjumme hankinnoilla harmaata taloutta ja edistämme verovastuullisuutta 9

3 INNOVAATIOT JA TOIMIVAT MARKKINAT 10

3.1.1 Tavoite: Edistämme paikallisten sekä pienten ja keskisuurten toimijoiden osallistumista tarjouskilpailuihin mahdollisuuksien mukaan 10

3.1.2 Tavoite: Lisäämme rohkeasti innovatiivisten hankintojen osuutta kaikista hankinnoista ja saamme aikaan strategisten tavoitteiden mukaista vaikuttavuutta 10

3.1.3 Tavoite: Varaudumme hankinnoissa riittävällä tavalla normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin 10

4 VAIKUTTAVUUS, HANKINTOJEN JOHTAMINEN JA HANKINTATAIDOT 11

4.1.1 Tavoite: Ylläpidämme ja kehitämme hankintoihin liittyvää osaamistamme sekä strategisella että operatiivisella tasolla 11

4.1.2 Tavoite: Lisäämme tiedolla johtamista ja hankintojen vaikuttavuutta 11

1 JOHDANTO

Vantaan kaupungin strategia, tavoite 21*: Hankinnat tukevat kaupungin vastuullisuustavoitteiden toteutumista.*
Mittari: *Hankinnoille laaditaan kaupunkitasoiset strategiset tavoitteet ja tehdään yksityiskohtaisempia linjauksia vaikuttavimmille tuoteryhmille tai palvelukokonaisuuksille.*

Vantaan kaupungin strategiassa todetaan, että hankinnat tukevat kaupungin vastuullisuustavoitteiden toteuttamista. Kaupungin arvot ohjaavat kaupungin päätöksentekoa ja koko organisaation toimintaa. Vastuullisuus on yksi Vantaan arvoista. Vantaan kaupunki sitoutuu strategiassaan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen ja syrjimättömiin toimintatapoihin.

”Vantaan kaupunki on kooltaan merkittävä tavaroiden ja palvelujen hankkija. Hankinnat ovat konkreettinen tapa edistää kaupungin strategisia tavoitteita. Vantaalla on määritelty hankintojen strategiset painopisteet, esimerkiksi hiilineutraalius ja kiertotalous. Hankintojen kaupunkitasoiset tavoitteet määritellään ja niiden toteuttamiseksi tehdään konkreettisia linjauksia, joiden toteutumista seurataan mm. resurssiviisauden tiekartan toteutussuunnitelmien avulla. Näin varmistetaan, että hankinnat kaikilla toimialoilla toteuttavat kaupungin yhteisiä tavoitteita.” (Vantaan kaupungin strategia 2022–2025)

Kaupungin strategiassa on edellytetty, että hankinnoille laaditaan kaupunkitasoiset strategiset tavoitteet. Lisäksi tehdään yksityiskohtaisempia linjauksia vaikuttavimmille tuoteryhmille tai palvelukokonaisuuksille. Tavoitteet toteutuvat konkreettisten kaupunkitasoisten linjausten kautta. Vantaan kaupungilla on jo olemassa monia ohjelmia ja linjauksia, jotka tukevat hankintojen strategisia tavoitteita. Tämä asiakirja sisältää kaikki Vantaan kaupungin hankintojen kaupunkitasoiset strategiset tavoitteet. Tavoitteiden alla on linjauksia, joita toteuttamalla näihin tavoitteisiin pyritään. Useimpien linjausten alle on koottu konkreettisia toimenpiteitä. Osa linjauksista löytyy jo olemassa olevista ohjelmista ja asiakirjoista. Jotkut linjauksista ovat uusia.

2 VASTUULLISUUS

2.1 Ekologinen kestävyys

”Ekologisesti kestävillä hankinnoilla tuetaan vähähiilisiä ja kiertotalouden mukaisia ratkaisuja. Tällöin hankittavissa tavaroissa, palveluissa, tai rakennusurakoissa on pienemmät elinkaaren aikaiset ympäristövaikutukset kuin tavanomaisissa vaihtoehdoissa. ” (Hankinta Suomi)

Luonnon monimuotoisuuden huomioiminen on osa ekologista kestävyyttä.
Vantaa on koonnut ilmasto- ja ympäristötavoitteensa strategiaa toimeenpanevaan ympäristöohjelmaan, resurssiviisauden tiekarttaan. Tavoitteet on avattu käytännön toimiksi toimialojen toteutussuunnitelmissa.

2.1.1 Tavoite: Hiilineutraali Vantaa 2030

Linjaus: Siirrymme uusiutuvan energian käyttöön ja tuottamiseen kaupungin energiahankinnoissa ja rakentamisessa sekä ohjaamme kuntalaisia siirtymään myös uusiutuvan energian käyttöön ja tuottamiseen.

Resurssiviisauden tiekartta 2022–2025

- Siirrymme vuoteen 2030 mennessä asteittain uusiutuvan energian ostoon.
- Lähes kaikissa uudisrakennus- ja peruskorjauskohteissa tuotetaan uusiutuvaa energiaa.
- Määräämme tontinluovutusehdoissa, että tontille rakennetaan uusiutuvan energian tuotantoa.

Kiinteistöjohtamisen linjaukset:

- Peruskorjausohjelmaa täydentämään tehdään rakennusosakohtaisia ja sisäilmakorjauksia, energiatehokkuutta parantavia toimenpiteitä ja tilamuutoshankkeita.

Tilakeskuksen ohjeita suunnittelijoille:

- Uudet toimitilat suunnitellaan määräyksiä energiatehokkaammiksi.
- Suurissa uudisrakennushankkeissa energiatehokkuustavoite on 20 % ja keskisuurissa 15 % lainsäädännön vähimmäisvaatimuksia parempi energiatehokkuustaso.
- Kaikissa uudisrakennushankkeissa osa energiantarpeesta toteutetaan uusiutuvana energiantuotantona.

Linjaus: Tavoitteena on vähähiilinen ja tulevaisuudessa hiilineutraali rakentaminen.

Resurssiviisauden tiekartta 2022–2025

- Suunnittelu- ja tontinluovutuskilpailuissa edellytämme hiililaskentaa.
- Tuemme kestävien rakennusmateriaalien ja rakenneratkaisujen valintaa elinkaaren hiilijalanjälkilaskennalla rakentamisessa, korjaamisessa ja purkamisessa. Teemme valintojen vaikutuksia näkyväksi. Vaikutusten arvioissa huomioidaan myös talotekniikka.
- Käytämme rakentamisen hankinnoissa ympäristömerkittyjä tuotteita soveltuvin osin.
- Suunnittelu- ja KVR-urakkakilpailuissa käytämme elinkaariajattelua ja kiertotaloutta tukevia arviointikriteerejä.
- Edistämme kaupungin omassa rakentamisessa joustavaa rakentamista, jossa on useita eri tasoja: monikäyttöisyys, sisäinen muunneltavuus, ulkoinen muunneltavuus ja purettavaksi suunnittelu.

Kiinteistöjohtamisen linjaukset:

- Hankimme tilapäisiin ja vaihteleviin tilatarpeisiin vuokratiloja tai ne ratkaistaan olemassa olevia tiloja hyödyntäen.

Puurakentamisen linjaukset:

- Keskeinen keino rakentamisen hiilijalanjäljen pienentämiseen on hiilijalanjälkikriteerien käyttöönotto.

Tilakeskuksen ohjeita suunnittelijoille:

- Lasketaan rakentamisen elinkaarikustannukset (mukaan lukien rakennuspaikan massatalous) sekä rakennusten ja materiaalien elinkaarien hiilijalanjäljet.
- Noudatamme *Päästöttömät työmaat -green deal* -sopimusta sekä otamme käyttöön soveltuvin osin päästötön työmaa -konseptin ja yhteiset hankintakriteerit työmaiden kilpailutuksissa.
- Työmailla ei vuoden 2025 loppuun mennessä käytetä fossiilisia polttoaineita. Vuoteen 2030 mennessä työmailla käytettävistä työkoneista ja työmaiden kuljetuksista vähintään 50 prosenttia toimii sähköllä, biokaasulla tai vedyllä.
- Hiilijalanjäljen optimointi rakennushankkeissa (käytäntöön koulutuksen jälkeen 2023).

Linjaus: Kaupunki edistää puurakentamista kaavoituksessa, maankäyttösopimuksissa, tontinluovutusehdoissa ja -kilpailutuksissa sekä kaupungin omissa rakennushankkeissa

Resurssiviisauden tiekartta 2022–2025 ja Puurakentamisen linjaukset:

- Kaupungin omassa rakentamisessa puun ja puupohjaisten materiaalien käyttöä lisätään siellä, missä siitä on hyötyä ja missä se on järkevää.
- Päiväkodeissa ja kouluissa puuta ryhdytään käyttämään pääasiallisena runko- ja julkisivurakennusmateriaalina, ellei rakennusolosuhteet tai muut esteet lisää kuluja tai työmäärää kohtuuttomasti.
- Mahdollistamme uusien puupohjaisten tuotteiden käyttö rakentamisessa.
- Liikuntapaikkojen huoltorakennukset ja kylmät ulkovarastot ym. rakennetaan massiivipuurunkoisina.
- Otamme uudet innovaatiot ja uudet puupohjaiset tuotteet mahdollisuuksien mukaan käyttöön.

Linjaus: Edistämme hankinnoilla kestävää liikkumista ja liikenteen vähäpäästöisyyttä

- Ajoneuvo- ja kuljetuspalveluhankinnoissa edistämme vähäpäästöisyyttä päästörajoja asettamalla, hankkimalla puhtaita ajoneuvoja ja edellyttämällä taloudellista ajotapaa.
- Edistämme kuntalaisten ja kaupungin työntekijöiden kestäviä kulkumuotoja, esimerkiksi välineitä tarjoamalla (polkupyöriä kouluihin, päiväkoteihin ja työpaikoille), huolehtimalla infrasta (runkolukittavat pyörätelineet ja joukkoliikenteen aikataulunäytöt) ja tarjoamalla henkilöstölle työasiointiin joukkoliikenteen lippuja.

Linjaus: Edistämme kaikissa kaupungin hankinnoissa hiilineutraaliustavoitetta mahdollisuuksien mukaan.

- Erityisesti ilmastovaikutusten kannalta merkittävissä tuoteryhmissä asetamme tavoitteita ja hankintakriteereitä ilmastovaikutusten pienentämiseksi.

2.1.2 Tavoite: Edistämme hankinnoilla kiertotaloutta ja materiaalitehokkuutta.

Linjaus: Uusia tuotteita hankittaessa selvitämme vaihtoehtona kokonaispalvelujen käyttämistä (sisältäen jakamisen, vuokraamisen sekä kierrättämisen).

- Keskitämme toimistokalusteiden hallinnoinnin toimitilajohtamiselle.

Linjaus: Hankinnoissa pyrimme minimoimaan haitallisia kemikaaleja ja niiden vaikutuksia ihmisiin ja ympäristöön.

- Varhaiskasvatusympäristöön tehtävissä hankinnoissa huomioimme *Haitallisten aineiden vähentäminen varhaiskasvatuksen hankinnoissa -green deal* -sopimuksen. Sopimuksen mukaisissa tuoteryhmissä hankimme green deal -kriteerien mukaisia tavaroita ja palveluita.
- Rakentamisessa valitsemme materiaaleja, joista ei irtoa haitallisia aineita.

Linjaus: Toimistotilojen kalustamisessa pyrimme hyödyntämään olemassa olevaa irtaimistoa ja mahdollisuuksien mukaan hankkimaan kierrätettyjä kalusteita ja huomioimme vuokrausmahdollisuudet.

- Kierrätettyjen kalusteiden ja laitteiden käyttö huomioidaan jo hankkeiden suunnittelussa.

Linjaus: Edistämme kiertotaloutta ja materiaalitehokkuutta kaikessa rakentamisessa sekä purkumateriaalien ja maamassojen hallinnassa.

- Edistämme rakennusmateriaalien ja -osien uudelleenkäyttöä kaupungin omassa rakentamisessa ja kunnossapidossa mm. suunnitteluohjeistuksella ja urakkasopimuksilla.
- Toteutamme purkuhankkeissa Kestävän purkamisen -green deal sopimuksen toimenpiteitä; purkukartoitus, purkumateriaalien raportointi ja purkumateriaalien uudelleen käytön edistäminen.
- Kehitämme massakoordinaatiota aluekehittämishankkeissa ja rakentamiseen kelpaavien maamassojen hallinta-alueita.

Linjaus: Edistämme kiertotaloutta ja materiaalitehokkuutta kaikissa hankinnoissa mahdollisuuksien mukaan.

- Erityisesti ympäristövaikutusten kannalta merkittävissä tuoteryhmissä (mm. rakentaminen, koneet, laitteet ja kalusto, ICT) asetamme tavoitteita ja hankintakriteereitä haitallisten vaikutusten pienentämiseksi.

2.1.3 Tavoite: Tuemme luonnon monimuotoisuuden säilymistä ja luonnonvarojen kestävää käyttöä hankintojen avulla.

Linjaus: Pyrimme hankinnoissa vähentämään luonnon monimuotoisuudelle haitallisia vaikutuksia aina kun mahdollista.

- Huomioimme Vantaan hankinnoissa luonnon monimuotoisuutta suosimalla tuotteita ja palveluita, joissa luonnonvaroja (esim. elintarvikkeet, puuvilla, palmuöljyä, soijaa, puutavaraa tai kumia) on

käytetty kestävällä tavalla. Tätä voidaan todentaa esimerkiksi käyttämällä sertifioituja tuotteita ja varmistamalla tuotteiden alkuperä.
- Hulevesien hallinnassa suosimme kasvillisuuspintaisia ratkaisuja ja rakenteita.
- Edistämme kasvikattoja kaupungin uudisrakentamisen, korjausten ja perusparannusten yhteydessä, sekä pilottiprojektien ja tutkimus- ja kehittämishankkeiden kautta.

2.1.4 Tavoite: Edistämme kestävää ruokajärjestelmää elintarvike- ja ateriapalveluhankinnoissa ja käytämme kestävästi ja vastuullisesti tuotettuja elintarvikkeita.

Linjaus: Ateriapalveluhankinnoissa pyrimme vähentämään ilmasto- ja ympäristökuormitusta pienentämällä ateriapalveluiden hiilijalanjälkeä ja minimoimalla hävikkiä.

- Seuraamme päiväkoti-, koulu- ja oppilaitosruokailussa ruokahävikin määrää, ruokailuun osallistuneiden lasten ja nuorten määrää, kasvisruoan menekkiä sekä ruuan hiilijalanjälkeä. Asetamme ateriapalveluille ympäristötavoitteita ja toteutamme tavoitteita edistäviä toimenpiteitä lapsia ja nuoria osallistaen.
- Kiinnitämme erityistä huomiota varhaiskasvatuksen, peruskoulun ja toisen asteen oppilaitoksien osalta, että kehittämistoimet parantavat samalla ruuan maistuvuutta ja ruokailuun osallistuneiden lasten ja nuorten osuus nousee.
- Pyrimme lisäämään luomusertifioitujen, lähellä tuotettujen ja Reilun kaupan tuotteiden sekä kasviproteiinien käyttöä ateriapalveluissa.

Linjaus: Huomioimme elintarvikehankinnoissa ilmastoon, luonnon monimuotoisuuteen, tuotantoeläinten hyvinvointiin ja luonnonvarojen kestävään käyttöön liittyviä näkökulmia.

- Sisällytämme ateriapalvelusopimuksiin ilmastoon, luonnon monimuotoisuuteen, tuotantoeläinten hyvinvointiin ja luonnonvarojen kestävään käyttöön liittyviä vaatimuksia.
- Hyödynnämme elintarvikehankinnoissa Motivan kriteeripankin edelläkävijätason elintarvikehankintakriteereitä.

2.2 Sosiaalinen kestävyys

”Sosiaalisesti kestävillä hankinnoilla organisaatiot voivat edistää yhteiskuntaan ja ihmisiin kohdistuvia myönteisiä vaikutuksia, kuten työmarkkinoilla muita heikommassa asemassa olevien työllistymistä sekä ehkäistä haitallisia vaikutuksia, kuten esteitä ihmisoikeuksien toteutumiseen. Yritykset voivat tunnistaa oman vastuunsa yhteiskunnan sosiaalisen kestävyyden edistämisessä. Sosiaalista kestävyyttä edistetään Suomessa avoimessa yhteistyössä.” -Hankinta Suomi

2.2.1 Tavoite: Edistämme muita heikommassa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä siihen soveltuvissa hankinnoissa (hankinnoilla työllistäminen)

Linjaus: Arvioimme kaikissa EU-kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa hankintojen valmisteluvaiheessa työllistämisehdon käyttömahdollisuutta. Hankinnoissa tulee edellyttää toimittajilta heikommassa työmarkkina-asemassa olevien työllistämistä, ellei siihen ole hyväksyttäviä esteitä.

- Suuntaamme työ- tai oppisopimuskoulutusmahdollisuuksia haastavassa työmarkkinatilanteessa oleville, kuten pitkäaikaistyöttömille, nuorille työttömille, vieraskielisille, osatyökykyisille ja ikääntyneille.

- Seuraamme työllistämisehdon käyttöä hankinnoissa.

Linjaus: Hankintoja tulee mahdollisuuksien mukaan varata organisaatioille, jonka työntekijöistä vähintään 30 % on heikommassa asemassa olevia (hankintalain 24 §).

- Tuemme heikommassa asemassa olevien, kuten vammaisten, työttömien, muita heikommassa asemassa oleviin vähemmistöihin kuuluvien tai muulla tavoin sosiaalisesti syrjäytyneisiin ryhmiin kuuluvien integroitumista tai uudelleenintegroitumista yhteiskuntaan tai työelämään.

- Silloin kun hankinta soveltuu hankintalain 24 §:n ehdot täytettävien yhteisöjen toteutettavaksi, varaamme hankintoihin osallistumisen mahdollisuuden laissa määritetyille yhteisöille.

2.2.2 Tavoite: Edistämme hankinnoissa ihmisoikeuksien ja työelämän perusoikeuksien kunnioittamista

Linjaus: Kun hankitaan tuotteita tai palveluita, joiden toimitusketjussa voi olla muita suurempi riski ihmisoikeuksien ja työelämän perusoikeuksien loukkauksiin, tulee edellyttää toimittajalta hankintojen vastuullisuuden vähimmäisvelvoitteiden (Code of Conduct) noudattamista.

- EU-kynnysarvon ylittävien tavarahankintojen valmistelussa tehdään riskianalyysi. Jos riskianalyysin perusteella hankinnassa on riski ihmisoikeuksien loukkauksiin, edellytämme kilpailutuksessa toimittajilta vastuullisuuden vähimmäisvelvoitteisiin (Code of Conduct) sitoutumista.

Linjaus: Hankittaessa palveluita aloilla, joihin liittyy työperäisen hyväksikäytön riski, tulee hankinnoissa kaikilla tavoin ehkäistä työperäistä hyväksikäyttöä ja ihmiskauppaa.

- Hankinnan suunnittelussa tulee aina kartoittaa työperäiseen hyväksikäyttöön ja ihmiskauppaan liittyvät riskit ja varmistaa esimerkiksi markkinavuoropuheluin riskien hallintaan liittyvien vaatimusten ja sopimusehtojen toimivuus hankinnassa.
- Riskialojen hankinnoissa tulee asettaa tarjouspyyntöasiakirjoihin vähimmäisvaatimuksia ja sopimusehtoja, joilla ehkäistään työperäisen hyväksikäyttöön ja ihmiskauppaan liittyviä riskejä.
- Vaadimme hankintasopimuksissa ILOn työelämäoikeuksien perussopimusten noudattamista.
- Asetettujen vähimmäisvaatimuksien ja sopimusehtojen noudattamista tulee valvoa koko sopimuskauden ajan.

Linjaus: Hankinnoissa tulee kiinnittää huomiota työturvallisuuteen ja käyttäjäturvallisuuteen.

- Työntekijöille tai käyttäjille riskejä sisältävissä hankinnoissa määrittelemme kriteereitä turvallisuuden parantamiseksi.

Linjaus: Edistämme hankinnoilla tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

- Edellytämme hankintasopimuksissa kaikilta säännöllisesti yli 30 henkeä työllistäviltä palveluntuottajilta tai tavarantoimittajilta lainmukaisia (Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 609/1986, Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014) tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmia.

Linjaus: Osallistamme loppukäyttäjiä hankintojen suunnitteluun silloin, kun hankinnan kohteella on heille erityistä merkitystä. Huomioimme hankinnoissa saavutettavuuden, esteettömyyden ja eri käyttäjäryhmien tarpeet.

- Selvitämme loppukäyttäjien tarpeet ja toiveet ottamalla heitä mukaan hankinnan valmistelutyöryhmiin, järjestämällä kyselyitä tai muulla osallistavalla tavalla.

- Hankintojen suunnittelussa ja tarjouspyyntöasiakirjoissa huomioimme saavutettavuuden, esteettömyyden ja eri käyttäjäryhmien tarpeet.

Linjaus: Vantaan kaupunki pyrkii mahdollisuuksien mukaan hankkimaan Reilun kaupan tuotteita.

- Vantaalla hankintaan aina kahvi, tee ja banaanit Reilun kaupan sertifioinnilla varustettuna.

- Muissa hankinnoissa selvitämme Reilun kaupan tuotteiden saatavuutta ja mahdollisuutta ottaa niitä mukaan tuotevalikoimaan.

2.3 Taloudellinen kestävyys

2.3.1 Tavoite: Hankinnat ovat suunnitelmallisia ja kustannustehokkaita

Linjaus: Hankinnat tulee toteuttaa mahdollisimman taloudellisesti, laadukkaasti ja suunnitelmallisesti olemassa olevat kilpailuolosuhteet huomioiden.

- Kaikkien hankintojen tulee perustua todelliseen tarpeeseen.
- Hankintaprosessiin tulee varata riittävästi aikaa, jotta markkinatilanteen kartoittaminen on tarpeen vaatiessa mahdollista (esim. markkinavuoropuhelut).
- Hankinnoissa tulee pyrkiä varmistamaan riittävä kilpailu.

Linjaus: Hankinnat on toteutettava tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina.

- Hankintojen valmistelussa tulee selvittää, mikä on kunkin hankinnan kohteen ja sen elinkaaren kannalta tarkoituksenmukaisin kokonaisuus (hankinnan jakaminen osiin tai hankintojen yhdistäminen).

2.3.2 Tavoite: Torjumme hankinnoilla harmaata taloutta ja edistämme verovastuullisuutta

Linjaus: Noudatamme kaikissa hankinnoissa Vantaan kaupungin harmaan talouden torjuntaohjetta.

Linjaus: Tarkistamme EU-kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa rikosrekisteriotteet lain edellyttämällä tavalla.

3 INNOVAATIOT JA TOIMIVAT MARKKINAT

3.1.1 Tavoite: Edistämme paikallisten sekä pienten ja keskisuurten toimijoiden osallistumista tarjouskilpailuihin mahdollisuuksien mukaan

Linjaus: Hankinnat on mahdollisuuksien mukaan pyrittävä järjestämään siten, että pienet ja keskisuuret yritykset ja muut yhteisöt pääsevät tasapuolisesti muiden tarjoajien kanssa osallistumaan tarjouskilpailuihin.

3.1.2 Tavoite: Lisäämme rohkeasti innovatiivisten hankintojen osuutta kaikista hankinnoista ja saamme aikaan strategisten tavoitteiden mukaista vaikuttavuutta

Linjaus: Kehitämme uudenlaisia toiminta- ja kumppanuusmalleja sekä pysyviä yhteistyöverkostoja niin kansallisella kuin paikallisellakin tasolla.

Linjaus: Viestimme markkinoille ennakoivasti ja avoimesti tulevista tarpeistamme ja siten mahdollistamme uusien tuotteiden ja palveluiden pääsyn markkinoille.

- Julkaisemme internet-sivuilla kilpailutuskalenteria tulevista hankinnoista.

Linjaus: Hyödynnämme ja jaamme kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa ja yhdessä yhteistyökumppaniemme kanssa luotuja työkaluja, malleja, kokeilualustoja ja kriteeristöjä.

- Osallistumme yhteisiin ennakoiviin markkinavuoropuheluihin ja kriteeristöjen kehitykseen muiden hankintayksiköiden kanssa.
- Työskentelemme yhdessä tutkimusorganisaatioiden ja elinkeinoelämän kanssa.

3.1.3 Tavoite: Varaudumme hankinnoissa riittävällä tavalla normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin

Linjaus: Otamme huomioon riskienhallinnan ja varautumisen hankintojen johtamisessa ja valmistelussa sekä hankintasopimuksissa.

- Tunnistamme ne riskienhallinnan kannalta elintärkeät hankinnat, joissa varautuminen on varmistettava.
- Asetamme varautumista vaativiin sopimuksiin sopimusehdot, jotka varmistavat varautumisen riittävän tasoisena (tuotettava palvelu ei keskeydy tai se palautuu normaaliksi mahdollisimman pian).
- Seuraamme sopimusten toteutumista koko sopimuksen elinkaaren ajan.

4 VAIKUTTAVUUS, HANKINTOJEN JOHTAMINEN JA HANKINTATAIDOT

4.1.1 Tavoite: Ylläpidämme ja kehitämme hankintoihin liittyvää osaamistamme sekä strategisella että operatiivisella tasolla

Linjaus: Kehitämme hankintaosaamistamme monipuolisesti siten, että organisaation kaikilla tasoilla ja tehtävissä on riittävä osaaminen.

- Esihenkilöt huolehtivat siitä, että kaikilla hankintaan osallistuvilla on tehtävän edellyttävä osaaminen.

Linjaus: Huolehdimme, että organisaatiossamme on saatavilla riittävästi hankintaan liittyvää neuvontaa ja ohjausta.

- Hankinnan palveluyksikkö tuottaa keskitetysti hankintaan liittyvää neuvontaa ja ohjeistusta toimialoille.
- Kaupungin perehdytysmateriaaleissa on mukana myös hankintaa koskeva osio.

4.1.2 Tavoite: Lisäämme tiedolla johtamista ja hankintojen vaikuttavuutta

Linjaus: Hyödynnämme hankinnoista saatua tietoa johtamisessa ja arvioimme vaikuttavuutta suhteessa hankinnalle asetettuihin tavoitteisiin.

- Otamme hankinnan raportit aktiiviseen käyttöön hankinnan johtamisessa ja suunnittelussa.
- Asetamme mahdollisuuksien mukaan hankinnoille konkreettisia seurattavia tavoitteita.

Linjaus: Edistämme vaikuttavuusperusteisia hankintoja

- Määrittelemme hankinnoissa tavoiteltavat vaikutukset ja sidomme niihin mittarit, seurannan ja kannuste-elementit.

Linjaus: Edistämme elinkaariajattelua hankinnoissa

- Arvioimme hankintojen kustannuksia, vastuullisuutta ja vaikuttavuutta tuotteen tai palvelun koko elinkaaren ajalta.

12 § Palveluesihenkilön viran (900393) perustaminen 1.1.2024 alkaen

VD/291/01.01.00.00/2024

PT/LS/JT

Kuntalain 11 luvun 88 §:n 1 momentin mukaan viran perustamisesta ja lakkauttamisesta päättää valtuusto tai hallintosäännössä määrätty kunnan muu toimielin. Kuntalain 11 luvun 88 §:n 2 momentin mukaan, kun virka, jossa ei käytetä julkista valtaa, tulee avoimeksi, se lakkautetaan.

Voimassa olevan hallintosäännön 13 luvun 3 §:n mukaan kaupunginhallitus päättää kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen täyttäväksi kuuluvien sekä kaupunkistrategian ja johdon toimialan muiden virkojen perustamisesta.

Virka perustetaan, koska kasvatuksen ja oppimisen toimialalta on siirtynyt työllisyyden ja kotoutumisen palvelualueelle henkilö hoitamaan palveluesihenkilön tehtävää määräaikaisesti. Tehtävän hoito edellyttää toimimista viranhaltijana. Tehtävä liittyy työllisyyden kuntakokeiluun sekä TE2024-hankkeeseen.

Tehtävään ei ole aiempaa virkaa, joten on perustettava uusi virka.

Toimialan HR-palvelut ovat yhtä mieltä esityksestä.

Kaupunginhallitus 29.1.2024 § 12

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään 1.1.2024 alkaen

a) perustaa virkasuhteisen palveluesihenkilön virka (900393), sekä
b) vahvistaa kelpoisuusvaatimukseksi tehtävään soveltuva ylempi korkeakoulututkinto.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Toimialojen HR-palvelut

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot:
Linden Suvi, puh. 040-3562613, suvi.linden@vantaa.fi

13 § Henkilöstöpalvelupäällikön viran (000363) lakkauttaminen 1.2.2024 alkaen

VD/397/01.01.00.00/2024

PT/AM/JT

Kuntalain 11 luvun 88 §:n 1 momentin mukaan viran perustamisesta ja lakkauttamisesta päättää valtuusto tai hallintosäännössä määrätty kunnan muu toimielin. Kuntalain 11 luvun 88 §:n 2 momentin mukaan, kun virka, jossa ei käytetä julkista valtaa, tulee avoimeksi, se lakkautetaan.

Voimassa olevan hallintosäännön 13 luvun 3 §:n mukaan kaupunginhallitus päättää kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen täyttäväksi kuuluvien sekä kaupunkistrategian ja johdon toimialan muiden virkojen lakkauttamisesta.

Virka lakkautetaan tarpeettomana aiemman viranhaltijan jäätyä eläkkeelle. Organisaatiomuutoksessa tehtävät organisoitu uudella tavalla.

Kaupunginhallitus 29.1.2024 § 13

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään 1.2.2024 alkaen lakkauttaa henkilöstöpalvelupäällikön virka (000363).

Päätös:
Hyväksyttiin esitys

Täytäntöönpano: Toimialojen HR-palvelut

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot: Anne Manner puh, 0407474622, anne.manner@vantaa.fi

14 § Muuran yhtenäiskoulu, liikuntahalli ja päiväkoti, tarveselvityksen hyväksyminen

VD/4720/10.03.02.01/2023

PT/AK/PW/EK/AS/JT

Muuran 920-paikkainen yhtenäiskoulu, yhtenäiskoulun liikuntahalli ja 168-paikkainen päiväkoti tarvitaan vastaamaan alueen väestönkasvusta sekä englanninkielisen opetuksen ja varhaiskasvatuksen kasvusta johtuvaan palvelutarpeeseen. Investointiohjelmassa yhtenäiskoululle, liikuntahallille ja päiväkodille on varattu yhteensä 64,25 milj. euroa. Toimitilajohtamisen kustannusennuste yhtenäiskoululle, liikuntahallille ja päiväkodille on yhteensä 55,61 milj. euroa. Rakentaminen ajoittuu vuosille 2026–2027 ja päiväkoti otetaan käyttöön kesäkuussa 2027.

Tarveselvitys on tehty yhteistyössä kasvatuksen ja oppimisen toimialan, kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan sekä kaupunkisuunnittelun ja toimitilajohtamisen kanssa. Yhtenäiskoulu ja liikuntahalli ovat vuonna 2023 valmistuneiden ´Aviapoliksen kouluverkkoselvitys' ja 'Englanninkieliset koulutuspalvelut Vantaalla' mukaisia uudisrakennuskohteita. Lisäksi kasvatuksen ja oppimisen lautakunta on päättänyt 14.8.2023 § 7 Englanninkielisen varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen laajentamisesta Vantaalla.

Energiamurroksen vauhdittamiseksi ja hiilineutraaliuden edistämiseksi hankkeen tavoitteena on noudattaa EU-rahoitteisen Neutralpath-hankkeen puitteissa kehitettäviä ratkaisuja. Nämä sitoumukset otetaan työn alle hankesuunnitteluvaiheessa ja niistä aiheutuvat lisäkustannukset otetaan huomioon hankesuunnitteluvaiheen kustannuslaskennassa.

Uusi yhtenäiskoulu, liikuntahalli ja päiväkoti vastaavat alueen lapsimäärän kasvuun. Varhaiskasvatusikäisten lasten määrä kasvaa vuoden 2023 virallisen väestöennusteen mukaan Aviapoliksen suuralueella 250 lapsella seuraavan 10 vuotiskauden aikana, ja voimakkaimmin Veromiehen alueella 655 lapsella.

Hankkeessa ei ole tarvetta väistötilalle.

Yhtenäiskoulu toteutetaan 920-tilapaikkaisena ja työntekijöitä on noin 120. Yhtenäiskoulun koko on n. 9 992 brm² ja liikuntahallin koko on n. 2 350 brm². Päiväkoti toteutetaan 168-tilapaikkaisena eli 8-ryhmäisenä, ja työntekijöitä on 32. Päiväkodin koko on n. 1 823 brm².

Muuran yhtenäiskoulun, liikuntahallin ja päiväkodin tontti sijaitsee Veromiehen kaupunginosassa, osoitteessa Toinensavu 6b. Tuleva tontti tullaan lunastamaan Vantaan kaupungin omistukseen. Alueesta on käynnissä kaavanmuutos (052600 – Muuran kaupunkikylät), joka vahvistuessaan mahdollistaa esitetyn kokoisen koulun, liikuntahallin ja päiväkodin rakentamisen tontille sekä sille riittävän suuren tontin. Kaavan arvioitu valmistuminen on Q2/2024.

Kaupunginvaltuuston hyväksymässä vuosien 2024–2033 investointiohjelmassa on varattu yhtenäiskoululle 48 900 000 euroa, liikuntahallille 5 850 000 euroa ja päiväkodille 9 500 000 euroa, yhteensä 64 250 000 euroa (alv 0 %, KL 116). Tarveselvityksestä laskettu kustannusennuste yhtenäiskoululle on 36 700 000 euroa, liikuntahallille 9 560 000 euroa ja päiväkodille 9 350 000 euroa, yhteensä 55 610 000 euroa (alv 0 %, KL 112,7).

Muuran asemakaavaluonnoksen mukaan kortteleihin tulee sijoittaa taidetta. Esitetään, että hankkeen julkiselle taiteelle varataan 300 000 euroa investointibudjetista.

Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta on hyväksynyt tarveselvityksen 4.12.2023 § 8.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunta on hyväksynyt tarveselvityksen 4.12.2023 § 15.

Kaupunkitilalautakunta on hyväksynyt tarveselvityksen 17.1.2024 § 6.

Talous- ja strategiajohtaja toteaa, että Muuran yhtenäiskoulu, liikuntahalli ja päiväkoti on Vantaan kaupunkitasoisen palveluverkkosuunnitelman 2022–2031 mukainen hanke. Kaupunginvaltuuston hyväksymässä vuosien 2024–2033 investointiohjelmassa on varattu yhtenäiskoululle 48 900 000 euroa, liikuntahallille 5 850 000 euroa ja päiväkodille 9 500 000 euroa, yhteensä 64 250 000 euroa (alv 0 %, KL 116). Tarveselvityksestä laskettu kustannusennuste yhtenäiskoululle on 36 700 000 euroa, liikuntahallille 9 560 000 euroa ja päiväkodille 9 350 000 euroa, yhteensä 55 610 000 euroa (alv 0 %, KL 112,7).

Vantaan kaupungin hallintosäännön 8 luvun 1 §:n kohdan 30 mukaan kaupunginhallitus päättää kaupungin ja kaupunkikonsernin yli 3 000 000 euroa (alv 0 %) maksavien toimitilainvestointihankkeiden tarveselvitysten (kustannusennusteineen) ja yhdistettyjen tarveselvitys-hankesuunnitelmien (tavoitehintoineen) hyväksymisestä lukuun ottamatta teknisten perusparannushankkeiden tarveselvityksiä tai yhdistettyjä teknisten perusparannushankkeiden tarveselvitys-hankesuunnitelmia.

Kaupunginhallitus 29.1.2024 § 14

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) hyväksyä Muuran yhtenäiskoulun, liikuntahallin ja päiväkodin 20.11.2023 päivätty tarveselvitys sekä kustannusennuste 55,61 milj. euroa (alv 0 %, KL 112,7), ja
b) että hankkeen julkiselle taiteelle tehdään 300 000 euron varaus investointibudjettiin.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
- Muuran yhtenäiskoulu, liikuntahalli ja päiväkoti, tarveselvitys 20.11.2023 liitteineen

Täytäntöönpano: Kiinteistöt ja tilat, toimitilajohtaminen

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
rakennuttaja-arkkitehti Ann-Mari Ståhlberg, puh. 040 070 2483
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

MUURAN YHTENÄISKOULU, LIIKUNTAHALLI JA PÄIVÄKOTI

TARVESELVITYS UUDISRAKENNUS

Vantaan kaupunki
Kaupunkiympäristö / Kiinteistöt ja tilat /
Toimitilajohtaminen / Hankevalmistelu
11/2023 / AStå

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 14 §

SISÄLLYSLUETTELO

1. TARVETIETOKORTTI 4
2. YHTEENVETO 6
3. PERUSTELUT TARPEELLE 6
   - 3.1 Palvelustrategiset linjaukset / liittyminen palveluverkkosuunnitelmaan 6
   - 3.2 Väestöennuste / suhde kokonaistarpeeseen 7
   - 3.3 Esiselvitykset / vaihtoehtoiset tilanhankintatavat / muiden palvelutarpeiden yhdistäminen (toimitilaverkkoselitykset) 9
   - 3.4 Aiemmat päätökset ja selvitykset 9
4. TOIMINNALLISET, TILALLISET JA TEKNISET TAVOITTEET SEKÄ MITOITUSPERUSTEET 9
   - 4.1 Toiminnalliset tavoitteet, lasten ja nuorten osallistaminen 9
   - 4.2 Ateriapalvelun tavoitteet 14
   - 4.3 Puhtauspalvelutavoitteet 15
   - 4.4 Väestönsuoja 16
   - 4.5 Muut erilliset tavoitteet 17
   - 4.6 Tilaan ja käyttöön liittyvät muunneltavuus-, monikäyttöisyys- ja laatutasotavoitteet, piha 18
   - 4.7 Arkkitehtoniset ja kaupunkikuvalliset tavoitteet 22
   - 4.8 Elinkaaritavoite (käyttäjän aikatavoite) 22
   - 4.9 Tilamitoitustavoitteet htm2 (huoneistoala)/ tilapaikka 23
   - 4.10 Tavoitetunnusluvut brm2/hym2, m3, tilatehokkuus 23
   - 4.11 Tekniset tavoitteet (Rak, LVIS) 24
   - 4.12 Elinkaaritavoitteet, energiatehokkuustavoitteet (sis. energia-, tiiveyslukutavoitteet) 34
   - 4.13 Sisäilmatavoitteet 37
5. TONTTI JA RAKENNUSPAIKKA 38
   - 5.1 Sijainti ja hallinta 38
   - 5.2 Kaava- ja kiinteistötiedot, rasitteet 38
   - 5.3 Tontin rakennettavuus, alustava rakennettavuusselvitys 38
   - 5.4 Liikenne, pysäköinti, kadut ja kunnallistekniikka, meluselvitys 42
   - 5.5 Tontin kuivatus ja hulevesien käsittely 43
6. VÄISTÖTILATARVE 44
7. KUSTANNUKSET 44

7.1 Investointikustannusennuste 44
7.2 Tontista aiheutuvat kustannukset 45
7.3 Väistötilakustannukset 45
7.4 Purkukustannukset 45
7.5 Elinkaarikustannukset 45
8. RAHOITUS JA AIKATAULU 45
8.1 Rahoitus investointiohjelmassa 45
8.2 Aikataulu (määrärahavaraus ja vuodet) 46
9. HANKKEEN KÄYTTÖTALOUSVAIKUTUKSET JA TOIMINTAKUSTANNUKSET 46
9.1 Ylläpitokustannukset (sis. vuokra, siivous, huolto) 46
9.2 Toimintakustannukset 46
9.3 Elinkaarikustannukset 47
10. TYÖTURVALLISUUSASIAT 47
11. RISKIT 47
11.1 Aikataulu, kustannukset 47
11.2 Kaavamuutos / poikkeamispäätös 47
11.3 Maaperästä, rakennuspaikasta aiheutuvat riskit (työturvallisuustehtävien lista) 47
12. TYÖRYHMÄN JÄSENET 48

Liitteet

Liite 1: Sijaintikartta
Liite 2: Asemakaavaote ja -määräykset
Liite 3: Tilaohjelma
Liite 4: Kustannusennuste
Liite 5: Havat-riskikartta

Oheismateriaali

Vantaan päiväkotisuunnitteluohje 15.2.2023
Suunnitteluohje perusopetus, uusi oppimisympäristö 2019
Vantaan kaupungin tilakeskuksen ohjeita suunnittelijoille 28.2.2020
Varhaiskasvatuksen pihasuunnittelun tavoitteet 2023

1. TARVETIETOKORTTI

VD/4720/10.03.02.01/2023

Kohteen nimi:

Muuran yhtenäiskoulu, liikuntahalli ja päiväkoti

Tarpeen kuvaus:

Muuran yhtenäiskoulu ja päiväkoti vastaavat alueen väestönkasvusta johtuvaan palvelutarpeeseen. Osana Muuran yhtenäiskoulua tulee toimimaan Vantaan toinen kansainvälinen koulu. Muuran päiväkoti tarjoaa neljässä ryhmässä englanninkielistä varhaiskasvatusta**.**

Liittyminen muihin hankkeisiin ja selvityksiin:

Englanninkieliset koulutuspalvelut Vantaalla 2023 (valmistuu 12/2023)
Aviapoliksen osittainen kouluverkkoselvitys 2023

Tarpeen perustelut:

Päiväkoti on vuonna 2018 valmistuneen Aviapoliksen päiväkotiverkkoselvityksen mukainen uudisrakennuskohde. Yhtenäiskoulu (sekä päiväkoti ja liikuntahalli) suunnitellaan toteutettavaksi Aviapoliksen kouluverkkoselvityksen 2023 mukaisesti vaiheistamattomana (kerralla), ja sen valmistumisen tavoite on vuonna 2027.
Englanninkielisen opetuksen palvelutarve on kasvanut Vantaalla viime vuosina paljon. Nykyinen Vantaan kansainvälinen koulu ei pysty vastaamaan tulevaisuuden palvelutarpeeseen. Samoin varhaiskasvatuksessa on tarvetta kasvattaa englanninkielisten ryhmien määrää.

Käyttäjätoimialat:

KASO (Kasvatus ja oppiminen) ja KAKU (Kaupunkikulttuuri ja hyvinvointi)

Kaupunginosa:	**Kiinteistötunnus:**	**Tontin pinta-ala:**
52 Veromies / Aviapolis	092–052–0101–0024	19 999 m² Tavoitepinta-ala n. 24 160 m²
Osoite ja tontti:	**Kaavatiedot:**	**Rakennusoikeus:**
Toinen savu 6b 01510 Vantaa	Kaavamuutos vireillä 052600 Voimassa oleva 520200	11 999 m²

Tilatarve, suuruus ja kustannukset (alv. 0 %)	**brm²**	**htm²**	**hym²**	**Investointikustannus**		
				€	**€ / brm²**	**€ / htm²**
Yhtenäiskoulu (uudisrak.)	**9 992**	**8 473**	**6 889**	**36 700 000**	**3 673**	**4 331**
Liikuntahalli (uudisrakennus)	**2 350**	**1 994**	**1 881**	**9 560 000**	**4 068**	**4 794**
Päiväkoti (uudisrakennus)	**1 823**	**1 431**	**1 266**	**9 350 000**	**5 128**	**6 534**
Hankkeen tilapaikkamäärä				koulu **920** tp päiväkoti **168** tp		
Investointikustannus tilapaikkaa kohden				**39 891 €** / koulun tilapaikka **55 655 €** / päiväkodin tilapaikka		

Väistötilan tarve:

Ei väistötilatarvetta.

Määrärahavaraus investointiohjelmassa (2024–2033):

Aviapoliksen yhtenäiskoulu (Muuran koulu) 48,9 milj. €, Aviapoliksen päiväkoti III 9,5 milj. €, Aviapoliksen yhtenäiskoulun liikuntahalli 5,58 milj. €, yht. 64,25 milj. €.

Hankkeen toteutusaikataulu:

TS 06-12/2023, HS 01-06/2024, suunnittelu 09/2024–09/2025, rakentamisen aloitus 01/2026, valmistuminen 05/2027.

Ylläpitokustannukset:

Yhtenäiskoulu 491 095 € / v, liikuntahalli 115 572 € / v, päiväkoti 82 941 € / v (alv. 0 %).

Toimintakustannukset käyttäjätoimialalle:

Yhtenäiskoulu ja liikuntahalli 4 393 670 €/vuosi, päiväkoti 1 400 000 €/vuosi.

Ensikertainen kalustaminen ja varustaminen: Yhtenäiskoulu 1 800 000 €, päiväkoti 120 000 €, liikuntahalli (vapaa-ajan käyttö) 100 000 €.		
Vuokra-arvio käyttäjätoimialalle:		
Tuleva vuokra: yhtenäiskoulu 2 913 732 € / vuosi liikuntahalli 741 096 € / vuosi päiväkoti 681 204 € / vuosi **yht. 4 336 032 € / vuosi**		28,66 € / htm^2 / kk 30,97 € / htm^2 / kk 39,67 € / htm^2 / kk **yht. 99,30 € / htm^2 / kk**
Vuokravaikutus	**361 336 € / kk**	**4 336 032 € / vuosi**
Vuokravaikutus / tilapaikka / v.: koulu **4 713 €** päiväkoti **4 055 €**		koulu **393 €** päiväkoti **338 €**
Laatija(t): Satu Turunen, Hannu Haarala, Ville Miettinen, Anne Papunen, Ann-Mari Ståhlberg		**Päivämäärä:** 20.11.2023

2. YHTEENVETO

Muuran yhtenäiskoulun, liikuntahallin ja päiväkodin uudisrakennuksen tarveselvitys on laadittu toimitilajohtamisessa yhteistyössä kasvatuksen ja oppimisen toimialan sekä kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan asiantuntijoiden kanssa.

Tontti sijaitsee Aviapoliksen suuralueella, Veromiehen kaupunginosassa, osoitteessa Toinensavu 6b. Tontista ja sitä ympäröivistä kortteleista on käynnissä kaavamuutos ”Muuran kaupunkikylät nro 52149”.

Muuran yhtenäiskoulu ja päiväkoti tulevat vastaamaan peruspalvelutarpeen lisäksi Vantaan lisääntyneeseen englanninkielisen opetuksen tarpeeseen. Koulu vastaa lisäksi kasvaneeseen oppilaiden vaativan erityisen tuen tarpeeseen.

Yhtenäiskouluun tulee yhteensä 920 tilapaikkaa ja siinä toimii noin 120 työntekijää. Yhtenäiskoulun liikuntahallin koko on n. 2 350 brm2.
Päiväkotiin tulee kahdeksan ryhmää, yhteensä 168 tilapaikkaa ja 32 työntekijää.

Tarveselvityksen mukainen valmistuminen on 5/2027.

3. PERUSTELUT TARPEELLE

3.1 Palvelustrategiset linjaukset / liittyminen palveluverkkosuunnitelmaan

Muuran koulu tulee olemaan yhtenäiskoulu (1.–9. Luokat) ja se kuuluu kaupunkitasoiseen palveluverkkosuunnitelmaan 2022–2031. Valmistuessaan se vastaa Aviapoliksen Kehä III pohjoispuolen perusopetuksen palvelutarpeeseen sekä toimii osittaisena väistötilana Veromäen koululle vuosina 2030–2031.

Aviapoliksen Kehä III eteläpuolen koulut ottavat aluksi vastaan Kehä III pohjoispuolen perusopetusikäisten määrän kasvua, kunnes Muuran ja Atomin koulut valmistuvat. Veromiehen alueen rakentuminen ja oppilasmäärän kasvu edellyttää palveluverkolta riittäviä, oikea-aikaisia ratkaisuja, jotta lasten koulumatkat eivät kasva liian pitkiksi. Muuran yhtenäiskoulu tulee olemaan osa Kehä III pohjoispuolen rakentuvaa kouluverkkoa Veromiehen kaupunginosassa.

Vantaan nykyinen kansainvälinen koulu sekä Kaivokselan ja Rekolanmäen koulujen englanninkielisen perusopetuksen oppilaspaikat eivät riitä vastaamaan

kasvaneeseen englanninkielisen koulutuksen tarpeeseen Vantaalla (Englanninkieliset koulutuspalvelut Vantaalla 2023; Kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan päätös: 7§ Englanninkielisen varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen laajentaminen Vantaalla). Muuran yhtenäiskoulu tulee vastaamaan peruspalvelutarpeen lisäksi Vantaan lisääntyneeseen englanninkielisen opetuksen tarpeeseen sekä oppilaiden kasvaneeseen vaativan erityisen tuen tarpeeseen (vammaisopetus). Muuran yhtenäiskoulun 900 oppilaspaikasta noin 514 tulee olemaan englanninkielisen perusopetuksen oppilaspaikkoja. Kyseistä osaa Muuran yhtenäiskoulusta kutsutaan Vantaan kansainvälinen koulu II:ksi. Muuran kouluun sijoitetaan kaksi toiminta-alueittain ja yksi oppiaineittain toteutettavan vammaisopetuksen ryhmää. Suomenkielisen perusopetuksen oppilaspaikkoja tulee olemaan noin 386, johon sisältyy kahden ylimääräisen vammaisopetuksen ryhmän paikkavaraus.

Muuran yhtenäiskoulun valmistuminen aikaistettiin vuodelle 2027 korvaamaan investointiohjelmassa Atomin yhtenäiskoulun. Atomin yhtenäiskoulun valmistuminen siirrettiin myöhemmäksi tontin pinta-alan riittävyyden haasteiden sekä tontin ominaisuuksista johtuvien riskien vuoksi.

Keskeisten palveluverkkolinjausten (Vantaan kaupunkitasoinen palveluverkkosuunnitelma 2022–2031) mukaan varhaiskasvatus järjestetään lähipalveluna myös uusilla asuinalueilla. Kunnallista palveluverkkoa tukevat yksityiset päiväkodit. Varhaiskasvatuksen strategiana on lisätä yksityisen varhaiskasvatuksen osuutta maltillisesti. Palveluverkkoa kehitetään uudishankkeilla, joiden optimikoko on noin 168–210 tilapaikkaa. Tilat ovat uuden oppimisympäristön mukaiset ja joustavat erilaisiin toiminnallisiin tarpeisiin sekä organisaation ulkopuolisille käyttäjille varhaiskasvatuksen aktiivisen toiminta-ajan ulkopuolella. Kohteen suunnittelussa noudatetaan toimitilajohtamisen yhdessä varhaiskasvatuksen kanssa laatimaa päiväkotisuunnitteluohjetta.

Muuran päiväkoti tulee vastaamaan varhaiskasvatustarpeen lisäksi Vantaan lisääntyneeseen englanninkielisen palvelun tarpeeseen.

3.2 Väestöennuste / suhde kokonaistarpeeseen

Perusopetus

Vantaan virallisen väestöennusteen (2023) mukaan Aviapoliksen suuralueen perusopetusikäisten määrä laskee ennusteajanjaksolla 2022–2032. Aviapoliksen Kehä III pohjoispuolella (Veromies ja Viinikkala) perusopetusikäisten määrä kuitenkin kasvaa 466 lapsella tarkasteluajanjaksolla. Vantaan ratikan ennustetut vaikutukset huomioidaan suurimmaksi osaksi vasta vuoden 2024 virallisessa väestöennusteessa.

Valmistuessaan Muuran koulu vastaa koko Kehä III pohjoispuolen palvelutarpeeseen. Myöhemmin alueen muiden koulujen valmistuttua Muuran yhtenäiskoulu vastaa erityisesti Muuran alueen palvelutarpeeseen. Englanninkielisen opetuksen oppilaista noin puolet arvioidaan tulevan Aviapoliksesta ja noin puolet muualta Vantaalta.

Virallinen väestöennuste 2023, Aviapoliksen Kehä III eteläpuoli

	lv 2022-2023	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Alakouluikäiset (7-12v)	1877	1840	1818	1720	1614	1486	1469	1391	1309	1289	1271
Muutos suhteessa lukuvuoteen 2022-2023		-37	-59	-157	-263	-391	-408	-486	-568	-588	-606
Yläkouluikäiset (13-15v)	946	955	997	978	964	961	904	854	810	766	702
Muutos suhteessa lukuvuoteen 2022-2023		9	51	32	18	15	-42	-92	-136	-180	-244

Virallinen väestöennuste 2023, Aviapoliksen Kehä III pohjoispuoli

	lv 2022-2023	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Alakouluikäiset (7-12v)	64	72	89	115	144	189	237	283	322	374	427
Muutos suhteessa lukuvuoteen 2022-2023		8	25	51	80	125	173	219	258	310	363
Yläkouluikäiset (13-15v)	40	40	41	45	58	77	92	102	119	128	143
Muutos suhteessa lukuvuoteen 2022-2023		0	1	5	18	37	52	62	79	88	103

Varhaiskasvatus

Aviapoliksen alue on kasvava alue. Varhaiskasvatusikäisten määrä kasvaa vuoden 2023 virallisen väestöennusteen mukaan Aviapoliksen suuralueella 250 lapsella seuraavan 10 vuotiskauden aikana, voimakkaimmin Veromiehen alueella 655 lapsella. Tässä ennusteessa ei ole otettu huomioon ratikan vaikutuksia. Uudisrakennuspäiväkoti tehdään 168 tilapaikkaiseksi, 8 ryhmän päiväkodiksi.

Ennuste varhaiskasvatusikäisten määrästä, Aviapolis 2022–2032

	2022*	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	Muutos 10 vuodessa
40 Ylästö	413	420	416	414	398	389	361	340	339	345	351	-62
41 Viinikkala	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0
50 Tammisto	274	259	243	238	234	214	194	181	172	169	170	-104
51 Pakkala	878	836	798	782	779	787	739	729	697	668	638	-239
52 Veromies	113	138	160	238	317	401	474	546	616	691	768	+655
53 Lentokenttä	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Aviapolis yhteensä	1679	1654	1618	1673	1729	1792	1769	1797	1825	1874	1928	+250

Taulukko: Aviapoliksen suuralueen varhaiskasvatusikäisten lasten määrän kehitys Vantaan virallisen väestöennusteen 2022–2032 mukaan.

3.3 Esiselvitykset / vaihtoehtoiset tilanhankintatavat / muiden palvelutarpeiden yhdistäminen (toimitilaverkkoselitykset)

Päiväkoti on vuonna 2018 valmistuneen Aviapoliksen päiväkotiverkkoselvityksen mukainen uudisrakennuskohde.

Aviapoliksen kouluverkkoselvitys 2023.
Englanninkieliset koulutuspalvelut Vantaalla 2023

3.4 Aiemmat päätökset ja selvitykset

Muuran (Aviapoliksen) yhtenäiskoulun, liikuntahallin tai päiväkodin osalta ei ole aiempia päätöksiä tai selvityksiä.

Kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan päätös: 7§ Englanninkielisen varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen laajentaminen Vantaalla

4. TOIMINNALLISET, TILALLISET JA TEKNISET TAVOITTEET SEKÄ MITOITUSPERUSTEET

4.1 Toiminnalliset tavoitteet, lasten ja nuorten osallistaminen

Perusopetus

Aviapolikseen rakennettavan Muuran koulun uudisrakennus (yhtenäiskoulu) mitoitetaan n. 920 oppilaalle ja henkilökunnalle (n. 120). Tilat ja toiminnot suunnitellaan uuden tilaohjelman mukaisesti Vantaan kaupungin kasvatuksen ja oppimisen toimialan linjausten mukaisesti.

Muuran koulun vuosiluokkien 1–9 opetus tullaan toteuttamaan englanninkielisten luokkien osalta kaksikielisenä. Opetus on pääosin englanninkielistä, opetuksesta 75–90 % järjestetään englanniksi. Suomeksi opetetaan suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärä sekä lisäksi osa muita oppiaineita, esim. valinnaisaineet. Koulun toimintasuunnitelmassa tarkennetaan vuosittain, mitkä oppiaineet opetetaan suomeksi. Englanninkielinen opetus ei vaadi erityisiä luokkatiloja verrattuna suomenkieliseen opetukseen. Osa englanninkielisen opetuksen opetushenkilökunnasta tulee opettamaan myös koulun suomenkielisen perusopetuksen linjalla. Nykyisessä Vantaan kansainvälisessä koulussa suositaan erityisesti pariopettajuusmallia. Yhteiset opetushenkilökunnan tilat, yhteisöllisyys ja yhteisöllinen oppiminen ovat tärkeitä teemoja monikielisessä koulussa. Autopaikkojen riittävä määrä on tärkeä huomioida, koska oppilaat ja opettajat saapuvat koululle tavallista laajemmalta alueelta. Pedagoginen suunnitelma valmistuu hankesuunnitteluvaiheen aikana, jolloin pedagogisen toiminnan periaatteet ja tilojen väliset etäisyydet ja yhteydet tarkentuvat.

Uuden oppimisympäristön vaatimukset ja tavoitteet asettavat uudenlaisia tavoitteita tilojen jäsentymiselle ja toimintojen järjestämiselle. Koulurakennus on monitoimitila. Tilat jaotellaan toiminnoiltaan julkisiin, puolijulkisiin ja yksityisiin tiloihin siten, että tilojen käyttö on joustavaa eri tilanteissa ja tarpeissa. Monitoimitilan käyttäjiä ovat myös organisaation ulkopuoliset käyttäjät varsinaisen koulutyöskentelyaikojen ulkopuolella.

Monitoimitiloja rajaavat kiinteät seinät, mutta varsinainen tila on jaettavissa esim. pyörällisillä kalusteilla erilaisiin toimintaympäristöihin (n. 100 oppilaan ja 4–5 opettajan käyttöön). Avoimessa tilassa voi olla seinillä erotettuja tiloja rauhallisempaa työskentelyä tai opettajatiimin työskentelyä varten.

Opiskelu- ja opetustilat muodostuvat noin 100 oppilaan käyttöön tarkoitetuista oppimisalueista. Oppimisalueita ovat yleisopetuksen tilat ja erikoisvarusteiset työskentelyalueet, joita ovat mm. käsityö ja kuvataide sekä fysiikan, kemian ja kotitalouden tilat (liikuntatilat muodostavat yhden oppimisalueen yhdessä musiikin ja esitystilojen kanssa). Lisäksi oppimisalueilla on eritavoin joustavasti muokattavia yleistiloja ja yhteisvarastoja.

Oppimisalueiden tiloja voidaan jakaa erikokoisiin oppimisen tiloihin (opetus- ja oppimistuokiot) kouluaikana ja opetuksen järjestämisessä hyödynnetään rakennuksen muita yhteistiloja tarvittaessa (esim. ruokala, yleisopetuksen tilat). Oppimisalueilla voi työskennellä ryhmätila- ajattelun mukaisesti eri ikäryhmiä. Oppimisalueiden tiloja jaetaan myös elämän- tai päivänkaariajatuksella: tila voi toimia eri aikoina neuvottelutilana, henkilökunnan työtilana tai asukasyhdistyksen kokoustilana. Teknologian tuoma liikkuvuus ja erilaiset oppimisen tilat avaavat lukujärjestystekniikkaan uusia mahdollisuuksia, kun koulun kaikkia tiloja voidaan käyttää oppimisen tiloina.

Nykyajan oppiminen ja opetus on monimuotoista. Oppimistilojen on oltava helposti mukautettavissa, tehokkaasti hyödynnettävissä ja muutettavissa eri tilanteiden oppimis- ja opetusvaatimusten mukaan. Tilojen tulee tukea myös aktiivista istumisen tauottamista tarjoten luonnollisia fyysisen aktiivisuuden tarjoumia kuten puolapuita, kiipeilyotteita, leuanvetotankoja, roikkuvia nyrkkeilysäkkejä tai muuta, joka tukee istumisjaksojen aktiivista katkaisua sekä mahdollistavat oppilaiden ja opettajien taukoliikkumisen.

Koulutilojen on tarjottava mahdollisuudet sosiaaliseen kanssakäymiseen ja sosiaalisten ihmissuhdetaitojen harjoitteluun. Modernit oppimisympäristöt ja koulutilat luovat edellytykset kouluviihtyvyyden ja motivaation kasvulle ja sitä kautta oppimisen monipuolistumiselle. Opetussuunnitelman muuttuminen liittyy työskentelytapojen muuttumiseen. Oppilaasta on tullut oppija, joka on aktiivinen toimija, oman oppimisensa subjekti. Opettajan rooli muuttuu oppimisen ohjaajaksi ja valmentajaksi. Oppimiseen hyödynnetään erilaisia oppimisen tilamalleja. Ilmiöpohjainen oppiminen tai pari- ja tiimiopettajuus vaativat koulutiloilta joustavuutta. Tällaisissa oppimisympäristöissä kalusteet ovat helposti järjestettävissä uudelleen ryhmän ja tehtävän vaatimusten mukaan.

Tilat voidaan jakaa kognitiivisen oppimisen, sosiaalisen oppimisen, tekemällä oppimisen ja vetäytymisen tiloiksi. Teema-aluejako tukee osaltaan myös luottamuksen kehä - ajattelua. Vantaan kouluhankkeissa sovellettavan tilatavoitteen mukaiset tilat vahvistavat oppilaiden turvallisuudentunnetta (kotialue), ja pedagogiset ratkaisut mahdollistavat oppilaille virikkeellisen ympäristön, jonka tilojen monikäyttöisyys ja joustavuus mahdollistavat.

Varhaiskasvatus ja esiopetus

Muuran päiväkodissa on 168 tilapaikkaa. Laajamittaista englanninkielistä varhaiskasvatusta sekä -esiopetusta toteutetaan yhteensä neljässä ryhmässä, rinnakkain suomenkielisten ryhmien kanssa. Laajamittainen englanninkielinen varhaiskasvatus ja -esiopetus perustuu suomalaiseen varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmaan ja tarkoittaa sitä, että osa toiminnasta (vähintään 25 %) toteutetaan jollakin muulla kielellä kuin varhaiskasvatuslaissa säädetyllä varhaiskasvatuksen kielellä.

Henkilöstötarve laajamittaisen englanninkielisen varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen osalta: neljä varhaiskasvatuksen opettajaa, neljä varhaiskasvatuksen sosionomia sekä neljä lastenhoitajaa. Henkilöstöltä vaaditaan erinomaista suomen kielen taitoa (taitotaso 5), koska opetuksesta osa on suomeksi.

Kieli ei aseta varhaiskasvatuksen tiloille normaalista tilasuunnittelusta poikkeavia vaatimuksia. Esiopetustilojen suunnittelussa olisi kuitenkin hyvä muistaa niiden sijoittelu lähelle alkuopetuksen tiloja, jotta nivelvaiheen yhteistyö toteutuu luonnollisesti ja helposti.

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatuslain mukaan päiväkodin oppimisympäristö on kehittävä, oppimista edistävä sekä terveellinen ja turvallinen lapsen ikä ja kehitys huomioon ottava. Oppimisympäristö tukee lasten luontaista uteliaisuutta ja oppimisen halua sekä ohjaa leikkiin, fyysiseen aktiivisuuteen, tutkimiseen sekä taiteelliseen ilmaisuun ja kokemiseen. Esteettinen ja viihtyisä oppimisympäristö vaikuttaa myönteisesti oppimiseen ja henkiseen hyvinvointiin.

Päiväkodin tilasuunnittelun tehtävänä on tukea Vantaan varhaiskasvatuksen toimintaperiaatteita. Suunnittelulla mahdollistetaan päiväkodin oppimisympäristön muokkaaminen lapsiryhmän tarpeiden mukaiseksi. Joustavat ja muunneltavat oppimisympäristöt tarjoavat lapsille haasteita sekä antavat tilaisuuksia lasten omaehtoiseen pohdintaan, tutkimiseen, ongelmien ratkaisemiseen ja kokeiluun. Varhaiskasvatuksen toiminnassa oppimisympäristöjä rakennetaan yhdessä lasten kanssa. Esillä olevat lasten työt, rakennelmat ja leikit ovat osa oppimisympäristöä ja yksi pedagogisen dokumentoinnin väline.

Muuran päiväkotiin tulee 8 ryhmää, yhteensä 168 tilapaikkaa. Kuhunkin lapsiryhmää kuuluu 3 kasvattajaa ja lapset. Kullakin kasvattajalla on laskennallisesti maksimissaan 4 tai 7 lasta. Tilapaikkamäärä on lasten iästä

riippuen minimissään kaksitoista (12) ja maksimissaan kaksikymmentäyksi (21). Ryhmissä voi olla lapsia, jotka tarvitsevat kasvun ja kehityksen tukea. Pienimpien lasten ryhmäalueet pyritään saamaan maan tasolle.

Päiväkodissa on hoito- ja kasvatushenkilökuntaa 24 henkilöä. Lisäksi päiväkodissa työskentelevät päiväkodin johtaja sekä puhtaus- ja ateriapalveluiden henkilökuntaa sekä vuosittain vaihtuvia opiskelijoita ja tilapäistä avustavaa henkilökuntaa noin 6 henkilöä. Henkilökunnan määrä on yhteensä 32 henkilöä.

Päiväkodin sydämen muodostavat ruokailutila, kotikeittiö ja sali. Tavoitteena on, että ne ovat yhdistettävissä. Päiväkodissa järjestetään myös koko päiväkodin yhteisiä tapahtumia lapsille ja perheille. Päiväkodissa on rauhallisia tiloja keskusteluihin perheiden ja yhteiskumppaneiden kanssa sekä henkilökunnan kirjalliseen työskentelyyn.

Sydänalue on myös asukkaiden monipuolisessa käytössä päiväkodin käyttöajan ulkopuolella. Tilat tulee rajata päiväkodin muista tiloista ja iltakäytölle toteutetaan erillinen sisäänkäynti.

Vararuokavarasto on kasvatuksen ja oppimisen toimialan omistama ja palveluntuottajan ylläpitämä varasto, jota käytetään tarvittaessa erilaisissa kriisitilanteissa tai häiriöissä korvaamaan normaali päivän ateria. Varasto koostuu hyvin säilyvistä retkievästyyppisistä tuotteista, joita kuitenkin aika ajoin joudutaan uusimaan. Päivämääristä huolehtivat sekä päiväkodin kasvattajat että keittiöhenkilökunta.

Vararuokavarasto kattaa kahden (2) vuorokauden ruuat päiväkodin lapsille ja kasvattajille eli aamupalan, lounaan ja välipalan. Retkipäivinä lounas korvataan ensisijaisesti vararuokavaraston tuotteilla.

Pihaan liittyvät tavoitteet on esitetty kohdassa 4.6.

Osallisuuden suunnittelussa ja menetelmien valinnassa lasten lisäksi huomioidaan mahdollisuuksien mukaan päiväkodin henkilöstö, lasten huoltajat ja lähialueen asukkaat sekä mahdolliset muut päiväkodin lähiympäristön toimijat,

Päiväkoti toteutetaan osana toimitilajohtamisen ja varhaiskasvatuksen kehittämää päiväkotisuunnitteluohjetta. Tilamitoitus perustuu Vantaan kaupungin tilasuunnittelun kehityshankkeen myötä kehitettyyn suunnitteluohjeeseen ja päiväkotien yleisiin suunnitteluohjeisiin sekä päiväkotien RT-ohjekorttiin.

4.2 Ateriapalvelun tavoitteet

Koulun keittiö tulee olemaan valmistuskeittiö, jossa valmistetaan ateriat oppiskeijoille ja päiväkotilapsille sekä henkilöstölle (koulussa huomioidaan myös erityislasten ruokailu tilat).

Ruokailijoiden kokonaismäärä tulee olemaan n. 1220 (opiskelijoita n. 920 ja päiväkotilapsia n. 168, lisäksi henkilökunta)

Keittiön yhteyteen tarvitaan keittiöhenkilökunnan sosiaalitilat.

Valmistuskeittiö on n. 230 m2. Sijoitus mahdollisimman keskeisesti ruokasalan läheisyyteen. Keittiölle tulee olla oma huoltoreitti sekä oma sisään kulku (tuulikaappi).

Sekä opiskelijat että päiväkodin lapset ruokailevat salissa 3 vuorossa (pois lukien alle 3- vuotiaat päiväkotilaiset). Koulussa opiskelee erityislapsia n. 20, he ruokailevat salissa. Ruokasalin on siis täytettävä sekä erityislasten, päiväkodin ja koulun palvelutarpeet. Linjastojen riittävyys ja tilan tarve on tutkittava ja käytävien turvallinen väljyys pyörätuolilapsille on varmistettava sekä erityis- ja päiväkotilasten dieettilinjasto tulee olla mallia matala. Ruokailu toteutetaan pääasiassa ilman tarjottimia, mikä tarkoittaa, että linjastot lyhenevät. Juoma- ja leipäpisteitä on sijoitettava sopiviin kohtiin ruokasalia. Istumapaikkoja salissa on oltava noin 380. Päiväkotilapsille (alle 3-vuotiaille) varataan keittiöön päivävaunut (3–4 kpl).

Astianpalautuslinjasto sijoitetaan ruokasalille niin ettei se risteä ruokailun kanssa. Ilman tarjottimia ruokailu lyhentää koripaikkojen tarvetta ja astianpalautus nopeutuu. Astianpalautuksen on oltava kaksisuuntainen.

Keittiötilojen vaatimukset:

- keittiön tulee sijaita hyvän huoltoyhteyden päässä
- keittiöllä tulee olla oma lastaustila ja tuulikaappi sekä huoltoautolle riittävä tila kääntymiseen
- keittiön välittömässä läheisyydessä tulee olla rullakko- ja laatikkovarasto
- keittiön tulee olla muodoltaan mahdollisimman tehokas, ei turhia kulmia eikä syvennyksiä
- keittiöön tulee saada myös luonnon valoa
- keittiön rullakko/laatikkovarastoon tai lastauslaiturille sijoitetaan manuaalinen metallinpuristin

Ruokailutilan vaatimukset

- ruokasali tulee sijaita keittiön välittömässä läheisyydessä
- ruokasalin aterialinjastot on eriytettävä ruokasalin muista tiloista iltakäytön aikana.
- ruokailu pyritään toteuttamaan ilman tarjottimia
- ruokasalin juoma ja leipäpisteet asennetaan erilleen.
- ruokasalin astianpalautus oltava suljettavissa sähkörulolla
- Ruokasalissa ruokaileville päiväkotilapsille on oma jakelulinjasto
- Päiväkodin astioille on vaunupalautus
- Pienten ryhmillä on vaunuruokailu, vaunujen määrä selvitettävä (m. 5 vaunua)

4.3 Puhtauspalvelutavoitteet

Puhtaat tilat luovat puitteet terveelliselle ja turvalliselle oppimiselle. Puhtaanapidolla ylläpidetään rakennuksen hygieenisyyttä, siellä työskentelevien henkilöiden työturvallisuutta, viihtyisyyttä ja rakennuksen edustavuutta.

Puhtauspalvelujen tavoitteena on aikaan saada puhtaita ja sisäilmaongelmattomia

tiloja, joiden pinnat on helppo pitää puhtaana. Yläpölyjen kerääntymistä on suunnitteluratkaisuissa vältettävä.

Tavoitteena on yhtenäistää materiaalivalintoja. Kaikki käytettävät materiaalit ja tilaratkaisut toteutetaan mahdollisimman kestävistä, tehokkaista ja edullisesti ylläpidettävistä tuotteista. Rakennusten pintojen tulee olla kaikilta osin helposti puhtaana pidettäviä ja julkisen tilan kulutusta kestäviä. Lattiapintojen vahauksille ei tule olla tarvetta. Lattiamateriaalivalinnoissa on tilojen käyttötarkoitus otettava huomioon. Jos tiloihin asennetaan tekstiililaatta, tulee urakoitsijan jättää jokaista väriä 10 kpl varastoon.

Koulun tilat varustetaan Vantaan kaupungin toimitilajohtamisen ohjeita suunnittelijoille ohjeen mukaisesti. Päiväkodin tilat varustetaan päiväkotisuunnitteluohjeen mukaisesti.

Keskusvarastotavaroiden kuljetukseen ja vastaanottoon tulee olla kulku sisätilojen kautta huoltopihalle, jos se vain on mahdollista. Päiväkodissa siivouskeskus/vaatehuoltotila tulee sijoittaa aina 1krs. tukkutavaroiden ja

jätehuollon joustavoittamisen vuoksi. Koulun siivouskeskus sijoitetaan myös 1krs. Tavaratoimitusten ja jätehuollon joustavoittamiseksi. Useamman kerroksen kiinteistöillä tulee jokaisella kerroksella olla oma siivoustila, joka sijoitetaan kerrokselle niin, että tila aukeaa käytävää ja on lähellä hissiä tavaroiden ja koneiden siirtojen vuoksi.

Siivouskeskukset toimivat myös varastoina, joten tilojen neliöissä se on huomioitava. Päiväkodin siivouskeskus/vaatehuoltotila varustetaan 8 kg pyykinkäsittelykoneilla ja omilla jalustoillaan. Jalustoille valetaan betonista 10 cm koroke, johon jalustat pultataan kiinni. Tilassa pestään päivittäin päiväkodin pyykkiä, joten tilan ilmanvaihdon tulee olla hyvä. Tila tulee jakaa puhtaaseen ja likaiseen puoleen.

Koulun siivouskeskus varustetaan 8 kg ja 6 kg pyykinpesukoneilla, sekä integroiduilla nukka-altaallisilla jalustoilla. Kuivausrumpu 8 kg ja avojalustalla. Koneiden jalustoilla valetaan betonista koroke, johon jalustat pultataan kiinni.

Laitoshuollolle varataan koulun puolelta sosiaalitila, läheltä siivouskeskusta. Tila kalustetaan minikeittiöllä ylä- ja alakaapeilla ja jääkaapilla. Kalusteen yläkaappiin hyllykaappi ja astiakaappi valutuskaukalolla. Alakaappiin vetolaatikosto ja ulosvedettävä jätekaappi. Seinälle kiinnityspinta ja naulakko. Tila lukitus laitoshuollon sarjaan. Pesu- ja pukutiloihin varataan laitoshuollolle neljä lukittavaa pukukaappia. Tilat varustetaan tilakorteissa mainituilla kalusteilla ja varusteilla.

Materiaalien päästöluokka M1. Rakentamisen puhtausluokka P1.

4.4 Väestönsuoja

Vantaalla on viranomaisneuvotteluissa linjattu, että Vantaan kaupungin koulu- ja päiväkotihankkeissa väestönsuoja mitoitetaan hankkeen laajuuden ja keskimääräisen henkilömäärän mukaan seuraavasti:

- Rakennuksen / rakennusryhmän koon ollessa suurempi kuin n. 3400 k-m2, tulee väestönsuojan alaa kasvattaa 135m2 kutakin täyttä 3400k-m2 kohden (lisää suojatilaa 180 henkilölle) sekä jakojäännöksen ollessa enintään 0,3 tulee kaikki suojat toteuttaa enimmäiskokoisina eli 155m2 suuruisina (135m2+20m2).

Mikäli rakennukseen tulee sijoittumaan suojelulohkon johtokeskus, tulee pelastusviranomainen lausumaan väestönsuojan rakentamisvelvollisuudesta tapauskohtaisen harkinnan perusteella.

4.5 Muut erilliset tavoitteet

Äänitekniset tavoitteet

Noudatetaan Ympäristöministeriön asetusta 796/2017 rakennuksen ääniympäristöstä perusteluineen ja ohjeineen.

Ympäristöministeriön asetuksessa edellytetään muun muassa, että opetus-, kokous-, ruokailu-, hoito-, harrastus-, liikunta- ja toimistotilojen ääneneristys on suunniteltava ja toteutettava tilan käyttötarkoitus huomioon ottaen siten, että niissä saavutetaan toimintaa vastaava riittävän hyvä ääniympäristö. Rakennuksen opetus-, kokous-, ruokailu-, hoito-, harrastus-, liikunta- ja toimistotilojen melun- ja tärinäntorjunta on suunniteltava ja toteutettava tilan käyttötarkoitus huomioon ottaen siten, että niissä saavutetaan toimintaa vastaava riittävän hyvä ääniympäristö ja käyttötarkoitus huomioon ottaen riittävä puheenerotettavuus (Yma 796/2017).

Asetuksen perustelumuistiossa todetaan, että uuden rakennuksen taloteknisistä laitteista tai hissistä aiheutuva keskiäänitaso ei saisi ylittää 28 desibeliä. Puheenerottavuutta koskevan vaatimuksen täyttymiseksi käytettäviä arvoja perustelumuistion mukaan.

Segregaatio

Alueellinen sosioekonominen ja etninen segregaatio on tunnistettu Vantaalla haasteeksi. Segregaation vaikutukset varhaiskasvatusyksiköille ja kouluille ovat merkittäviä, sillä alueellinen eriytyminen heijastuu suoraan päiväkotien ja koulujen lapsipohjaan. Toisin sanoen, jos hyvä- ja huono-osaisuus kasautuvat alueellisesti, sama tapahtuu myös päiväkotien ja koulujen tasolla. Sellaisten alueiden päiväkodeissa ja kouluissa, joihin on keskittynyt paljon huono-osaisuuden riskitekijöitä, kuten pienituloisuutta, työttömyyttä ja vieraskielisiä, lasten ja perheiden tuen tarve on usein suurempi kuin hyväosaisilla alueilla.

Päiväkoti- ja koulusuunnittelun näkökulmasta alueelliset erityispiirteet tulisi huomioida niin, että erityisesti huono-osaisilla alueilla kiinnitetään huomiota tilojen

muunneltavuuteen ja taataan rauhallisia tiloja pienryhmätoimintaan, perheiden tapaamiseen sekä moniammatilliseen työskentelyyn. Lisäksi erityisesti huono-osaisilla alueilla tulee kiinnittää huomiota siihen, että päiväkodin ja koulun sisä- ja ulkotilat ovat alueen asukkaiden käytössä päiväkodin ollessa suljettuna, jotta voidaan lisätä mahdollisuuksia vapaamuotoisille yhteisöllisyyttä lisääville kohtaamisille ja ohjatulle harrastustoiminnalle alueella.

Koulun tiloissa tullaan järjestämään musiikkiopiston muskaritoimintaa sekä kuvataideopiston toimintaa. Tilatarve on määritelty tilaohjelmaan yhdessä kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan kanssa. Tilatarve tarkentuu hankesuunnitteluvaiheessa. Kyseisten tilojen tulisi sijaita päiväkotitilojen lähellä, ja tilat tulee olla helposti saavutettavissa. Vuokranmaksu jyvitetään tarpeen mukaan myöhempien suunnitteluratkaisujen perusteella.

4.6 Tilaan ja käyttöön liittyvät muunneltavuus-, monikäyttöisyys- ja laatutasotavoitteet, piha

Tilat suunnitellaan Vantaan kaupungin toimitilajohtamisen yleisen suunnitteluohjeen, perusopetus- ja päiväkotisuunnitteluohjeen sekä vastaavien RT-korttien mukaisesti.

Tilojen tulee olla huollettavia ja helposti ylläpidettäviä. Materiaalivalinnat tehdään tilojen käytön vaatimusten mukaisesti. Tilojen tulee olla monikäyttöisiä, muuntojoustavia, käytettäviä ja viihtyisiä sekä terveelliset että turvalliset.

Tilojen suunnittelun tavoitteena on tilojen toiminnallinen ja tekninen monikäyttöisyys ja muunneltavuus. Tilat muuntuvat tai ovat käytettävissä useampaan käyttötarkoitukseen, ja tekniset ratkaisut mahdollistavat tulevat käyttötarkoituksen muutokset. Rakenteelliseen muuntojoustavuuteen pyritään valitsemalla runkojärjestelmä niin, että se sallii joustavan käytön ja myöhempiä tilamuutoksia. Muuntojoustovaatimuksissa noudatetaan Vantaan kaupungin ohjeita suunnittelijoille – dokumentin tavoitteita.

Koulun ja päiväkodin ryhmätiloja tulee voida yhdistää siirtoseinin. Lisäksi edellä mainittuja tiloja jaetaan esim. akustisilla kevyillä jakoseinillä tai kalusteilla pienimmiksi ja/tai rauhallisemmiksi työskentelytiloiksi. Muuntojoustavuus tulee huomioida LVI ja sähkötekniikassa niin, että tilojen seinien siirtäminen

suunnitelman mukaan on mahdollista. Rakennuksen ikkunoiden sijainti ja koko tulee suunnitella mahdollisia tilajakoja huomioiden.

Liikuntahalliin toteutetaan 1 400 m2:n liikuntatila sekä liikuntatilan edellyttämät riittävät puku- / peseytymistilat, varasto- ja muut tukitilat. Liikuntatila on jaettavissa useampaan osaan väliverhoin, joista ainakin osa on myös ääntä eristäviä. Liikuntatilan vapaa huonekorkeus on vähintään 9 metriä.

Tavoitteena on toteuttaa monipuoliseen eri liikuntalajien harjoitteluun soveltuva liikuntahalli, joka on päivisin opetuskäytössä ja muussa tarvittavassa kaupungin toiminnassa ja iltaisin, viikonloppuisin ja loma-aikoina vapaa-ajan käytössä. Liikuntatila soveltuu mm. Salibandyn, futsalin, koripallon, lentopallon, voimistelun ja tanssin harjoitteluun. Pukuhuone-, wc-, aula- ja varastotilat tulee mitoittaa huomioiden useampi samanaikainen käyttäjäryhmä.

Liikuntahallin suunnittelussa huomioidaan alueen vapaa-ajan käytön tarpeet sekä koulun ja varhaiskasvatuksen opetustarpeet.

Liikuntahalliin oma siivoustila, tilan neliöissä huomioitava, että tilassa tullaan säilyttämään isohkoa yhdistelmäkonetta ja siivousvaunuja, sekä muita siivouksessa käytettäviä välineitä, aineita ja kiinteistön hygieniatarvikkeita. Siivoustilan oven leveys 100 mm.

Pihan tavoitteet

<u>Yleistä</u>

Vireillä olevassa kaavaluonnoksessa 052600 on määritelty:

- Korttelialueen vihertehokkuuden tavoiteluvun tulee olla vähintään 1,0. Vihertehokkuuslaskelma liitetään rakennuslupahakemukseen pihasuunnitelman kanssa.
- Rakennuksen ja katualueen välinen tila tulee kivetä, istuttaa tai muutoin käsitellä osana laadukasta kaupunkimaista katutilaa ja sen tulee liittyä sujuvasti katuun.
- Toisensavun ja Aurtuakadun kulmaukseen tulee toteuttaa aukiomainen sisääntulopiha.
- Aurtuakadun ja Aurtuaraitin puoleisille tontin reunoille tulee sijoittaa suurikasvuisia puita. Aurtuakadun puolella puut tulee istuttaa viheryhteyttä vahvistavaksi puuriviksi.

- Hulevesien viivytys tulee toteuttaa erillisen hulevesisuunnitelman mukaisesti. Huoltopiha tulee järjestää niin, ettei se korostu kaupunkikuvassa. Pysäköintialueita tulee jäsentää ja rajata puu- ja pensasistutuksin.

Pihan on oltava virikkeellinen, liikuntaan ja fyysiseen aktiivisuuteen kannustava, turvallinen, tasa-arvoinen ja osaltaan kiusaamista estävä sekä mahdollistaa ja lisätä oppilaiden koulupäivän aikaista luontokosketusta. Koulu- ja päiväkotiajan ulkopuolella piha-alueet ovat lähiympäristön asukkaiden sekä iltapäivä- ja liikuntakerhojen käytettävissä. Tavoitteena on, etteivät saatto- ja huoltoliikenne risteä oppilasliikenteen kanssa, keittiön huoltopiha ja tavarankuljetusreitit ovat riittävät ja turvalliset, ja että poistumisteiden mitoitukset ja sijainnit ovat toimivat ja määräysten mukaiset.

Koulun piha

Toteutetaan Vantaan kaupungin perusopetuksen suunnitteluohjeen sekä Ohjeita suunnittelijoille-dokumentin mukaisesti.

Koulun piha-alueen tavoitemitoitus on 20 m2 / tilapaikka. Tämän kohteen yhtenäiskoululle osoitetun pihan tavoitteellinen piha-alueen koko on siten (20 x 920 tp) n. 18 400 m2. Koulun tontille tulevan urheilukentän koko 40 m x 60 m.

Koulun piha- alueita hyödynnetään opetus- ja oppimisympäristöinä siten, että uudisrakennuksen yhteydessä piha- alueella huomioidaan tilavaraukset erilaisia oppimistilanteita ja –hetkiä varten. Piha-alueelle on oltava tavanomaiset yhtenäiskoulun oppilaiden tilatarpeet: leikki, oleskelupiha, koulukuljetus, polkupyörien säilytys, liikuntakenttä ja katettu oleskelutila (katos). Pihan käyttäjien luontokosketuksen lisääminen on myös huomioitava osana suunnittelua.

Koulun välituntialueeksi tullaan laskemaan myös Koulutontin viereinen suuri liikuntakenttä ja sen yhteydessä oleva puistoalue. Koulun järjestyssääntöihin tulee kirjata koko koulun välituntialue, jolloin vahinkovakuutus kattaa myös tontin ulkopuolisella välituntialueella tapahtuvat tapaturmat. Pieni osa koulutontin ulkopuolisen suuren liikuntakentän kulmasta sijaitsee lentomelualueella, joka ylittää herkkää toimintaa varten määritetyt raja-arvot.

Pihan suunnittelussa hyödynnetään Vantaan Liikkuvan koulun pihaosallisuusmallia, joka tuottaa tietoa suunnittelijoille tulevilta käyttäjiltä.

Päiväkodin piha

Päiväkodin piha-alueen tavoitemitoitus on 20 m2 / tilapaikka. Tämän kohteen päiväkodille osoitetun pihan tavoitteellinen piha-alueen koko on siten (20 x 168 tp) n. 3 360m2.

Lasten leikkipiha suunnitellaan virikkeelliseksi, monipuoliseksi oppimisympäristöksi, joka tukee pedagogisten tavoitteiden toteutumista. Päiväkodin pihassa korostuvat suojaisuus, turvallisuus ja toiminnallisuus. Liikkumisen ohjaukseen ja valvottavuuteen ja ilkivaltaan ehkäiseviin tekijöihin kiinnitetään erityistä huomiota.

Pihalla on tärkeä merkitys päiväkodin toiminnassa ja sen tulee soveltua varhaiskasvatussuunnitelman tavoitteiden mukaiseen toimintaan sekä Varhaiskasvatuksen pihasuunnittelun tavoitteet –dokumenttiin (Oheismateriaali: Varhaiskasvatuksen pihasuunnittelun tavoitteet 2023). Pihan on oltava yhtenäinen, maantasossa, virikkeellinen, turvallinen, tasa-arvoinen, oppimista, fyysistä aktiivisuutta ja tervettä kasvua tukeva ympäristö. Pihalta edellytetään joustavuutta, jotta tilaa jää lapsen omalle mielikuvitukselle ja leikille. Pihalta tulee löytyä varjoa auringolta ja kuumuudelta, sekä suojaa sateelta. Ympäristön tulee tarjota ja sekä samalla tukea monipuolisesti lapsen liikkumisen taitoja: kävelyä, juoksemista, tasapainoilua, kiipeilyä, roikkumista sekä myös hienomotoriikkaa ja pelaamista (heittäminen, ottaa kiinni, potkaista jne.). Lapset viettävät paljon aikaa pihalla ja sen oltava paikka, jossa lapsi tuntee olonsa turvalliseksi. Piha-alueilta tulee olla pääsy päiväkodin toiminta-aikana tähän tarkoitukseen varattuun WC-tilaan.

Piha-alueet ovat päiväkodin ollessa kiinni lähialueen asukkaiden käytettävissä. Päiväkodin ulkotilat ovat myös osa laajempaa viherrakenteen verkostoa. Pihan ratkaisuilla vaikutetaan mm pienilmaston säätelyyn, hulevesi hallintaan, ekologisiin yhteyksiin, kaupunkikuvaan ja ympäristön kerroksellisuuteen. Ulkotilan sijainti tiiviisti rakennetussa kaupunkiympäristössä muodostaa erilaiset lähtökohdat pihan suunnittelulle. Päiväkodin ja sen leikkipihan sijoittuminen tiiviiseen kaupunkirakenteeseen korostaa tarvetta luontokosketukselle ja sen mahdollistavien elementtien säilyttäminen ja tuonti pihan oppimisympäristöön on tärkeää.

Pihalle suunnitellaan yhtenäisiä kasvillisuusalueita ja istutettavaksi kasveiksi valitaan lajikkeita, jotka viihtyvät tontin olosuhteissa ja ovat myrkyttömiä. Piha toteutetaan Vantaan pihakortin mukaisesti sekä otetaan ohjeellisena huomioon pihaan kohdistuvat kaavamääräykset. Tonttivedet imeytetään oman tontin alueella Vantaan kaupungin hulevesiohjeen mukaisesti.

Pihalle sijoitetaan Vantaan kaupungin toimitilajohtamisen “piha”-huonekortin mukaiset rakennukset, jotka voivat sijaita myös osana päiväkotirakennusta: pihavarastot (leikki- ja ulkoiluvälineet), vaunuvarastot, sadekatos/aurinkosuoja. Piha vaatii selkeästi merkityt ja turvalliset tilat pyörien säilytykseen. Kylmien varastojen katot toteutetaan viherkattoina.

Pihan suunnittelussa hyödynnetään Vantaan Liikkuvan päiväkodin pihaosallisuusmallia, joka tuottaa tietoa suunnittelijoille tulevilta käyttäjiltä.

4.7 Arkkitehtoniset ja kaupunkikuvalliset tavoitteet

Rakennuksen arkkitehtuurissa noudatetaan asemakaavassa annettuja määräyksiä ja tavoitteita, Vantaan arkkitehtuuriohjelma 2015 Apolin strategisia linjauksia sekä Vantaan kaupungin asemakaavoituksessa laadittua Muuran konseptin tavoitteita.

Uudisrakennuksen tulee noudattaa Vantaan arkkitehtuuriohjelman periaatteita ja sen tavoitetta laadukkaasta ja ilmaisuvoimaisesta arkkitehtuurista: ”Luomme ilmaisuvoimaisella ja kekseliäällä arkkitehtuurilla vantaalaista identiteettiä. Anonyymin modernismin sijaan tavoittelemme erilaisuutta ja elämyksiä sekä luomme paikkoja ja tiloja, joissa viihdytään ja jotka palvelevat sosiaalista integroitumista. Luomme arkkitehtuuria teknisesti koetelluin ratkaisuin.” Uudisrakennuksen tulee olla luonteeltaan julkinen rakennus, ja arkkitehtuuriltaan ohjelman periaatteen mukainen. Rakennuksen tulee sopeutua alueen arkkitehtoniseen ilmeeseen sekä tuoda ulkoasussaan esiin rakennuksen toimintaa.

Uudisrakennuksen arkkitehtuurin tulee olla korkeatasoista. Rakennuksen sisäänkäyntejä tulee korostaa arkkitehtuurin keinoin. Julkisivusommittelun tulee olla pienimittakaavaista ja kävelymiljöötä korostavaa. Pihavarastot- ja rakennukset tulee tehdä kasvikattoisina.

Suunnittelussa tulee huomioida Vantaan kaupungin kaavoituksessa laadittu Muura konsepti ja siihen kirjatut tunnistettavan arkkitehtuurin tavoitteet kansainvälisesti kiinnostavasta ja asukkaita houkuttelevasta arkkitehtuurista, tavoitteet alueen värikkyydestä, leikkisyydestä ja kodikkuudesta sekä tavoitteet suunniteltujen kaupunkikyläteemojen näkyvyydestä arkkitehtuurissa, jossa yksi alueen maamerkeistä on tuleva Muuran yhtenäiskoulu.

4.8 Elinkaaritavoite (käyttäjän aikatavoite)

Uudisrakennuksen suunniteltu käyttöikä on perustusten ja rungon osalta 100 vuotta, täydentävien rakennusosien osalta 50 vuotta. Vahvavirtakaapeliverkon ja sähkökeskusten tekninen tavoitekäyttöikä on 40 vuotta. LVI-runkokanava-, putki- ja johtoverkkojen tekninen tavoitekäyttöikä 50 vuotta.

Tilojen, kalusteiden, varusteiden sekä taloteknisten järjestelmien laatu noudattaa tämän päivän koulurakentamisen tasoa. Rakennus-, rakenne-, sähkö- ja LVI teknisissä suunnitelmissa kiinnitetään erityistä huomioita sisäilman laatuun, rakennusfysikaaliseen toimivuuteen, ulkovaipan sisäpinnan tiiveyteen, valaistukseen, energiatehokkuuteen sekä äänenvaimennukseen.

4.9 Tilamitoitustavoitteet htm2 (huoneistoala)/ tilapaikka

Päiväkodin tilantarvetavoite on 8,5 htm2 / tp. = 1 360 m2 (tilaohjelma KASO).
Yhtenäiskoulun tilantarvetavoite on 8,59 htm2 / tp. = 7 903 m2 (tilaohjelma KASO).

4.10 Tavoitetunnusluvut brm2/hym2, m3, tilatehokkuus

Yhtenäiskoulu:

- bruttoala / hyötyala 9 992 : 6 889 = **1,45**
- tilavuus n. 38 952 m3 (kustannuslaskenta 11/23)

Liikuntahalli:

- bruttoala / hyötyala 2 350 : 1 881 = **1,25** (tilaohjelma KAKU)
- tilavuus n. 17 278 m3 (kustannuslaskenta 11/23)

Päiväkoti:

- bruttoala / hyötyala 1 823 : 1 266 = **1,44**
- tilavuus n. 6 868 m3 (kustannuslaskenta 11/23)

Toimitilajohtamisen tilatehokkuusvaatimus (bruttoala/tilaohjelma-ala) päiväkodille on **1,3–1,45** ja koulurakennuksille **1,35-1,55** (Ohjeita suunnittelijoille 28.02.2020).

Yhtenäiskoulun tilantarvetavoite on 7,41 hym2 /opp. (7,89 hym2 /opp.*). Muuran yhtenäiskoulun tilatehokkuusmitoitus on 7,85 hym2/opp.**

*sisältää lisäyksen segregaation eli alueellisen eriytymisen ehkäisemiseen liittyvän palvelutarpeen perusteella.

**Sisältää liikuntahallin pinta-alasta perusopetuksen tarpeen sekä koulun ja päiväkodin yhteiset tilat, vammaisopetus huomioitu erikseen.

4.11 Tekniset tavoitteet (Rak, LVIS)

Rakennetekniset tavoitteet

Rakennettavuus maaperän suhteen

Rakennuksen perustamistapa voidaan tarkemmin määritellä lisäpohjatutkimuksilla. Vanhat täytöt tulee poistaa perustusten alta, jos on mahdollista lisätutkimusten perusteella joku rakennuksen osa perustaa maanvaraisesti. Todennäköisesti osa rakennuksista joudutaan paaluttamaan. Myös louhintaan on syytä varautua, mikäli kallionpinta vaihtelee alueella.

Kunnallistekniset rakenteet ja liikennöitävät alueet voidaan alustavan arvion mukaan joutua pohjanvahvistamaan tai keventämään.

Rakennuspaikan alueellinen stabiliteetti tulee selvittää. Maapohjaa voidaan tarvittaessa vahvistaa tai louhetäyttö/täytöt voidaan purkaa alueelta.

Pohjavedenpinnan taso ja sen vaihteluvälit tulee selvittää luotettavasti pitkäaikaisilla havainnoilla, Alueella ei voi alentaa pohjavettä eikä heikentää sen muodostumista.

Kehäradan tunneliosuuden läheisyyden vaikutuksen suunnitteluun ja rakentamiseen tulee selvittää.

Tärinä- ja runkomeluvaikutukset tulee tutkia.

Rakennuksen perustusrakenteet salaojitetaan ja routasuojataan.

Rakennuspaikalla tulee tehdä täydentävä rakennuspaikkakohtainen pohjatutkimus. Rakentamisratkaisut tulee perustua rakennuspaikkakohtaisiin pohjatutkimuksiin, stabiliteettiselvityksiin ja suunnitelmiin.

Päiväkoti

Päiväkodin suunnittelussa noudatetaan Vantaan kaupungin tilakeskuksen Ohjetta suunnittelijoille sekä Päiväkotisuunnitteluohjetta.

Uudisrakennuksen suunniteltu käyttöikä on perustusten osalta 100 vuotta ja rungon sekä täydentäviltä osien osilta 50 vuotta.

Rakennus on kaksikerroksinen ja rakennukseen tulee hissi ja väestönsuoja.

Maanpäälliset kantavat rakenteet tehdään ensisijaisesti massiivipuurakenteisina pois lukien väestönsuoja, joka on betonirakenteinen. Myös kantava alapohja voi olla betonirakenteinen.

Rakennus varustetaan rakennukseen integroitavilla tai vesikatolle asennettavilla aurinkosähköpaneeleilla. Aurinkosähköjärjestelmän kuormitukset otetaan kantavien rakenteiden mitoituksessa huomioon. Jos aurinkosähkövoimala sijoitetaan vesikatolle, on vedeneristyksessä huomioitava paneelien tukirakenteet ja niiden mahdollisesti vaatimat lisävedeneristykset.

Piharakennusten ja -rakennelmien katot toteutetaan kasvikattoisina.

Rakennus tulee suunnitella siten, että tilajako on mahdollista toteuttaa useammalla kuin yhdellä periaatteella sekä siten, ettei tilajaon muuttaminen aiheuta kohtuuttomia muutostöitä teknisiin järjestelmiin (IV ja lattialämmitys, sekä sähkötekniset vedot).

Päiväkodin ryhmätiloja tulee voida yhdistää siirtoseinin.

Lisäksi päiväkodin tiloja jaetaan esim. akustisilla kevyillä jakoseinillä tai kalusteilla pienemmiksi ja/tai rauhallisemmiksi työskentelytiloiksi.

<u>Koulu</u>
Koulurakennuksen suunnittelussa noudatetaan Vantaan kaupungin tilakeskuksen Ohjetta suunnittelijoille.

Uudisrakennuksen suunniteltu käyttöikä on perustusten osalta 100 vuotta ja rungon sekä täydentäviltä osien osilta 50 vuotta.

Rakennus on neljäkerroksinen ja rakennukseen tulee hissi ja väestönsuoja.

Maanpäälliset kantavat rakenteet tehdään ensisijaisesti massiivipuurakenteisina pois lukien väestönsuoja, joka on betonirakenteinen. Myös kantava alapohja voi olla betonirakenteinen.

Rakennus varustetaan rakennukseen integroitavilla tai vesikatolle asennettavilla aurinkosähköpaneeleilla. Aurinkosähköjärjestelmän kuormitukset otetaan kantavien rakenteiden mitoituksessa huomioon. Jos aurinkosähkövoimala sijoitetaan

vesikatolle, on vedeneristyksessä huomioitava paneelien tukirakenteet ja niiden mahdollisesti vaatimat lisävedeneristykset.

Piharakennusten ja -rakennelmien katot toteutetaan kasvikattoisina.

Rakennus tulee suunnitella siten, että tilajako on mahdollista toteuttaa useammalla kuin yhdellä periaatteella sekä siten, ettei tilajaon muuttaminen aiheuta kohtuuttomia muutostöitä teknisiin järjestelmiin (IV ja lattialämmitys, sekä sähkötekniset vedot).

Liikuntahalli
Liikuntahallin suunnittelussa noudatetaan Vantaan kaupungin tilakeskuksen Ohjetta suunnittelijoille.

Uudisrakennuksen suunniteltu käyttöikä on perustusten osalta 100 vuotta ja rungon sekä täydentäviltä osien osilta 50 vuotta.

Rakennus on yksikerroksinen.

Runkojärjestelmä valitaan niin, että se sallii joustavan käytön ja myöhempiä tilamuutoksia. Rakennusrungon syvyys valitaan siten, että kantavat ja jäykistävät seinälinjat sijoittuvat ulkoseinille.

Ulkoseinälinjoilla on kantavana rakenteena pilari-palkki-rakenneratkaisu. Kantavat rakenteet ovat massiivipuurakenteisia. Hanke on kantavien rakenteiden, rakennusfysikaalisen ja pohjarakennesuunnittelun osalta vaativa suunnittelutehtävä. Jos liikuntahallin katon jänneväli on yli 25 m on hanke hallin katon pitkän jännevälin vuoksi poikkeuksellisen vaativa suunnittelutehtävä kantavien rakenteiden osalta.

Vesikatto on kasvikatto ja katolle tulee aurinkosähköjärjestelmä. Kasvikaton ja aurinkosähköjärjestelmän kuormat on huomioitava kantavia rakenteita mitoitettaessa.

Rakennuksen paloluokka P1 tai P0. Paloturvallisuuteen liittyvät toimenpiteet on selvitettävä ja tarvittaessa neuvoteltava viranomaisten kanssa suunnittelun alkuvaiheessa. Selvitettäviä asioita ovat mm. rakenteiden palonkesto, osastointi, poistumistiet sekä hälytys- ja sammutusjärjestelmät.

LVIA-tekniset tavoitteet

Järjestelmien tuottaa sille asetetut terveellisyyteen, turvallisuuteen, käytettävyyteen ja ohjattavuuteen, sekä energiatehokkuuteen liittyvät tavoitteet.

Järjestelmät ja toiminnot suunnitellaan palvelemaan tilakohtaisia/toiminnan tarpeita, mikä huomioidaan järjestelmävalinnoissa ja laitevarusteissa.

Rakennettavien järjestelmien tulee olla muuntojoustavia. Järjestelmät suunnitellaan tilojen ja toimintojen ehdoilla.

Lämmöntuottojärjestelmä on hybridi-lämmöntuottojärjestelmä; maalämpö/kaukolämpö, tai maalämpö/sähkö. Valinta tehdään suunnittelun osana tehtävän kannattavuus-elinkaarilaskennan avulla. Tavoitteena on maalämmön tuoton osana vähintään, että päiväkodin tarvitsema lämpöteho tuotetaan maalämmöllä.

Rakentaminen toteutuu yhdessä vaiheessa. Kiinteistölle hankitaan yksi kunnallinen vesi-, hule- ja jätevesiliittymä, sekä yksi kaukolämpölittymä.

Päiväkotitilat varustetaan viilennystoiminnolla. Alustava toteutusmuoto on ‘maaviileä’, jossa viileäenergian tuottolähde on maaperä, jakelujärjestelmänä toimii lattialämmitysputkisto.

Hulevesiä viivytetään kiinteistön alueella rakentamalla hulevesien viivytysjärjestelmä.

Sprinklerjiärjestelmä rakennetaan kouluosaan, rakenteista riippuen myös päiväkotiosaan.

Suunnittelussa noudatetaan Vantaan kaupungin suunnitteluohjeita.

Sisäilmaluokka ilmamäärien osalta S2 koulun ja päiväkodin osalta, lämpötilamaksimi koulurakennuksessa S3. Päästöluokka M1.

Rakennus liitetään Vantaan kaupungin mallin mukaisesti rakennusautomaation etävalvonnan piiriin.

Sähkötekniset tavoitteet

<u>Yleistä</u>
Sähköteknisten laitteiden valinta- ja hankintaperusteissa tulee tavoitella energiatehokkuutta, kestävyyttä, helppokäyttöisyyttä ja laadukkuutta.

Laitevalinnoissa tulee pyrkiä valitsemaan yleisesti saatavilla olevia laitteita ja käyttämään tunnettuja laitetoimittajia.

Sähköjärjestelmät suunnitellaan ja toteutetaan muuntojoustavuus huomioiden.

Aluesähköistys ja liittymät

Rakennus liitetään sähkölaitoksen keskijännitejakeluverkkoon ja teleoperaattorin tietoliikenneverkkoon valokuidulla. Kiinteistöautomaatio liitetään Vantaan kaupungin (kaukovalvontajärjestelmään) pilvivalvomopalveluun. Videovalvonta liitetään Vantaan kaupungin videovalvontaverkkoon ja rikosilmoitinjärjestelmä rikosilmoitinverkkoon.

Piha-alueiden valaistus toteutetaan valaisinpylväillä sekä rakennukseen asennettavilla seinä- ja katosvalaisimilla.

Autopaikoitusalueelle asennetaan autolämmityspistorasioita sekä sähköautojen latausasemia (22 kW) sekä niiden varaukset. Latausasemien määrä sekä varaustarpeet määräytyy autopaikkojen lukumäärän mukaisesti noudattaen lakia “733/2020 rakennusten varustamisesta sähköautojen latauspisteillä ja latauspistevalmiuksilla”.

Sähkönjakelu ja keskukset

Sähköjärjestelmät rakennetaan voimassa olevien standardien mukaisesti.

Rakennus varustetaan sähkökeskuksilla, jotka palvelevat valaistusta, pistorasioita, LVIA- laitteita, kiinteistön laitteita sekä tele- ja turvajärjestelmiä.

Energian kulutuksen seurantaa varten sähkökeskuksiin asennetaan alamittareita, joilla tavoitellaan rakennuksen käytönaikaista energian kulutuksen optimointia mm. seuraamalla mittaustulosten poikkeamia esim. Vikatapauksissa.

Rakennukseen asennetaan ohjauskeskuksia, joilla ohjataan mm. yleis-/ulkovalaistuksia, liikuntahallin laitteita ja sekä valaistuksia.

Liikuntahallin ohjauskeskukset asennetaan alueittain siten, että väliverhoilla rajatuilla alueilla on omat ohjauskeskukset. Lisäksi keskuksista tulee voida ohjata väliverhoja, koripallotelineitä, yms. sekä myös salin kokonaisuutta.

Johtotiet

Rakennuksiin asennetaan tehdasvalmisteisia metallirakenteisia kaapelihyllyjä, johtokanavia, valaisinripustuskiskoja ja valaisinansaita.

Valaistusjärjestelmät

Rakennusten valaistustasojen mitoituksissa tulee noudattaa pääsääntöisesti standardin SFS-EN 12464-1 suosituksia. Valaistus toteutetaan energiatehokkaasti, ja rakennukseen asennetaan LED-valaisimet.

Liikuntahallin valaistuksissa ja valaistusohjaukissa tulee huomioida salin eri käyttötilanteet (kuten pelikäyttö, opetuskäyttö, juhlasalikäyttö, yms.).

Yleiskaapelointijärjestelmä (atk, videovalvonta)

Rakennukset varustetaan Cat 6a mukaisella U/FTP yleiskaapelointijärjestelmällä. Järjestelmä palvelee mm. tietoliikennettä, info-tv-järjestelmää, salin AV-järjestelmää ja videovalvontaa.

Yleiskaapelointitelineet asennetaan omiin erillisiin lukittaviin teletiloihin.

Rakennukset ja niiden pääsisäänkäyntien edustat varustetaan langattoman lähiverkon verkon (wlan) tukiasemilla. Liityntärasiat asennetaan rakennuksen sisälle.

VIRVE 2- monioperaattorijärjestelmä

Rakennukset varustetaan viranomaisverkolla VIRVE 2. Ennen lopullista asennusta, tulee rakentamisen loppuvaiheessa suorittaa kuuluvuusmittaukset, johon sisältyy yleisimpien puhelinoperaattoreiden kuuluvuuden mittaukset.

Rakennus varustetaan monioperaattoriverkolla, joka liitetään osaksi VIRVE-verkkoa.

Väestönsuojan antennijärjestelmä

Väestönsuoja varustetaan ns. GSM-passiiviantennijärjestelmällä. Vaatimus perustuu sisäministeriön asetukseen (506/2011) 19 § matkaviestimien kuulumisesta väestönsuojissa.

Info-TV-järjestelmä

Rakennukset varustetaan info-tv-järjestelmällä osana yleiskaapelointijärjestelmää. Näytöt asennetaan aulaa ja liikuntasaliin (tarkistettava paikat suunnitteluvaiheessa). Laitteet ja ohjelmistot käyttäjien erillishankinnassa.

Äänentoisto- AV- ja kuulutusjärjestelmät

Rakennukset varustetaan kuulutus- ja äänentoistojärjestelmällä. Vahvistinkeskus varustetaan varavirtalähteellä. Kaiuttimia asennetaan mm. käytäville, auloihin, liikuntahalliin ja henkilökunnan tiloihin. Teknisten tilojen kuulutusjärjestelmää käytetään paikallisesti opettajan huoneesta sekä keskusradiojärjestelmästä.

Rakennuksiin asennetaan liityntäpisteet videoprojektorille/projektoreille ja/ tai siirrettävillä älytauluille ja/tai siirrettävälle AV-vaunulle (Artome M10). Sijoituspaikat ja laitteet tarkistetaan suunnitteluvaiheessa. Järjestelmän laitteet ja laitekaapelointi käyttäjien erillishankinnassa.

Laajemmat oppimisympäristöt varustetaan ääniopetusjärjestelmän (kuten Front Row) kaapeloinnilla ja rasioinnilla. Laitteet käyttäjien erillishankinnassa.

Opetus- ja neuvottelutilat varustetaan ns. älytaulujärjestelmällä. Järjestelmän laitteet ja laitekaapelointi käyttäjien erillishankinnassa.

Erityisäänentoistojärjestelmät (näyttämö, opinportaat, liikuntahalli, musiikin opetustilat, neuvotteluhuoneet, kahvila, ruokala, yms.)

Liikuntahalli varustetaan esitystekniikan äänentoistojärjestelmällä, joka liitetään osaksi auditorion AV-järjestelmää. Järjestelmää käytetään pääasiassa juhlatilaisuuksiin ja opetustoimintaan.

Kuulorajoitteisten induktiosilmukat

Rakennukset varustetaan kuulorajoitteisia palvelevalla induktiosilmukkajohdotuksella ja vahvistimella. Induktiosilmukka asennetaan lattiaan. Vaikutusalue merkitään opastekartalla. Sijoituspaikat ja laitteet tarkistetaan suunnitteluvaiheessa.

Induktiosilmukat suunnitellaan ja asennetaan voimassa olevien lakien, asetusten ja standardien mukaan.

Keskuskellojärjestelmä

Rakennukset varustetaan väyläpohjaisella keskuskellojärjestelmällä. Kelloja asennetaan mm. sisääntuloaulaan, käytäville, auloihin, opetustiloihin, neuvottelutiloihin, liikuntasaliin ja liikuntahalliin sekä ulos. Ulkokellot ovat valaistua mallia.

Liikuntahalli varustetaan monilajiottelukellolla, joka sisältää erillisen ohjausyksikön sekä esim. Rangaistusaikanäytöt ja hyökkäysaikakellon/-näytön.

LE-WC-hälytysjärjestelmä

LE-WC-tilat varustetaan tilakohtaisella hälytysjärjestelmällä. Rinnakkaishälytykset johdotetaan lisäksi valvomoon.

Soittokellot, ovipuhelimet, tilanvarausjärjestelmät ja sisäänpyyntölaitteet

Päiväkotiin asennetaan ovikellot kaikkiin sisäänkäyntioviin, kuvallinen ovipuhelin pääoveen ja yhteen toimistohuoneeseen sisäänpyyntöjärjestelmä (ns. liikennevalot).

Koulun suunnitteluaikana sovittavat sisäänkäynnit varustaan soittokello ja/tai kuvapuhelinjärjestelmällä. Neuvottelutilat ja auditorio varustetaan tilanvarausjärjestelmällä ja toimistohuoneet varustetaan sisäänpyyntölaitteilla.

Liikuntahallin pääsisäänkäynnille asennetaan mekaanisesti kestävä soittokellopainike ja liikuntasaliin kumistin, jotka liitetään rakennuksen sähköverkkoon. Koulun, päiväkodin ja liikuntahallin lukitusratkaisuissa huomioidaan myös tilojen vapaa-ajan käytön tarpeet ja ratkaisun soveltuminen käytössä olevaan tilavarausjärjestelmään.

Kiinteistöautomaatiojärjestelmä

Rakennukset varustetaan kiinteistöautomaatiojärjestelmällä. Järjestelmällä ohjataan taloteknisiä laitteita, kerätään mittauksia ja välitetään hälytystietoja.

Rakennustasolla hyödynnetään älykkäitä ratkaisuja rakennusautomaatiosovelluksia käyttäen. Hyödynnetään etenkin IV-koneiden tarkoituksenmukaista käyttöä sekä valaistuksen ohjausta automaatiojärjestelmän aikaohjelmien avulla.

Murtosuojausjärjestelmä

Rakennukset varustetaan murtosuojausjärjestelmällä. Järjestelmä toteutetaan kuorisuojauksena pääsääntöisesti liikeilmaisimilla. Kulunvalvottavat ulko-ovet kytketään murtosuojausjärjestelmään.

Kiinteistöautomaatiojärjestelmän A-luokan hälytykset sekä paloilmoittimen palo/palovika hälytykset välitetään rinnakkain murtohälytysten kanssa murtohälyttimen akkuvarmennetun välitinlaitteen kautta. Laitteet (Hedegren HHL) ja niiden asennus on tilaajan erillishankinta.

Videovalvontajärjestelmä

Rakennukset varustetaan IP-pohjaisella videovalvontajärjestelmällä. Kameroita asennetaan valvomaan rakennuksen ulkoseinustoja sekä osin piha-aluetta ja katoksia. Käytäville ja aulaan asennetaan dome-tyyppisiä kameroita. Kaapelointi toteutetaan osana yleiskaapelointiverkkoa. Laitteet ovat tilaajan erillishankinnassa.

Hätälukitusjärjestelmä

Rakennuksien sähkölukittavat ovet varustetaan ns. hätälukitusjärjestelmällä. Ovien lukitsemista ja avausta ohjataan opettajan huoneesta sekä kouluisännän huoneesta. Hätälukitus ohjaa myös keskusradiojärjestelmän automaattikuulutusta.

Sähköiset ovilukitukset ja kulunvalvontajärjestelmä

Pääsisäänkäyntien ulko-ovet varustetaan sähköisellä lukituksella ja koodilukijalla. Sähkölukkoa ohjataan kulunhallintajärjestelmästä (iLOQ S5) sekä valvomosta.

Sähkölukkoja ohjataan myös kouluisännän huoneesta sekä mahdollisesti kiinteistöautomaatiojärjestelmästä.

Lukitusratkaisuissa huomioidaan myös tilojen vapaa-ajan käytön tarpeet ja ratkaisun soveltuminen käytössä olevaan tilavarausjärjestelmään. Vantaan kaupungin käytössä on Timmi-varausjärjestelmä. Ulkokuori sekä iltakäytön kulkua rajaavat ovet varustetaan sähköisillä lukituksilla.

Ruokalan tarjoilupisteeseen asennetaan kaapelointi ns. ruokalapäätettä varten.

Kulunhallintajärjestelmän tarkoitus on parantaa rakennusta käyttävien turvallisuutta sekä palvella vapaa-ajan käyttöä.

Merkki- ja turvavalaistusjärjestelmä

Rakennuksiin asennetaan valaisinkohtaisilla kondensaattoriakuilla varustetut merkki- ja turvavalaisimet. Valaisimista tulee saada hälytystieto lampun hajoamisesta ja valaisimen rikkoontumisesta kiinteistöautomaatiojärjestelmään.

Paloilmoitinjärjestelmä

Rakennukset varustetaan automaattisella osoitteellisella analogisella paloilmoitin-järjestelmällä. Järjestelmä liitetään hätäkeskukseen. Kts. Ympäristöministeriön asetus rakennusten paloturvallisuudesta 848/2017 luku 7. Järjestelmän laitteina käytetään automaattisen osoitteellisen paloilmoitinjärjestelmän laitteita (kuten Schneider FXM NET).

Sprinkleri- ja savunpoistojärjestelmä

Rakennukset varustetaan sprinkleri- ja / tai savunpoistojärjestelmällä, jos rakennusluvan ehdot sitä edellyttävät.

Turvajärjestelmät

Koulu varustetaan sähköteknisillä turvajärjestelmillä:

- Henkilöturvajärjestelmä oppilashuollon tiloihin
- Käynnistyslupajärjestelmä (kuten lupax) teknisentyönluokkaan

Aurinkosähköjärjestelmä

Rakennukset varustetaan rakennukseen integroitavilla tai vesikatolle asennettavilla aurinkosähkövoimaloilla. Rakennuksen sijoittelussa alueelle huomioidaan ilmansuuntien vaikutukset siten, että katto-osuudet suunnataan etelä- ja länsisuuntaan, eivätkä itse kattorakenteet aiheuta varjostumia aurinkosähkövoimalalle. Lisäksi tulee huomioida mahdolliset viherkatto-osuudet voimalan suunnittelussa.

Koneet, laitteet ja erityisjärjestelmät

Vesi- ja viemäröintiliittymät varustetaan sähkölämmityksellä vain, jos rakennuspaikka / routarajan läheisyys sitä edellyttää.

Kattokaivojen, räystäiden ja syöksytorvien sähkölämmityksiä tulee välttää. Toteutetaan vain, jos henkilöturvallisuus ja/tai sadevesien johtaminen sitä ehdottomasti edellyttää.

Märkäeteiset ja pesutilat varustetaan lattialämmityksellä (mukavuuslämpö, kuivatus), ellei niissä ole vesikiertoista lattialämmitystä. Lämmitysmuodon valintaa on tarkasteltava kokonaisuutena suunnitteluvaiheessa.

Siivouksen pyykinpesu- / kuivauskoneille asennetaan 3-vaiheliitäntä (400V). Pistorasiaksi valitaan erikoispistorasia (kombirasia), joka soveltuu 1-, 2- ja 3-vaihekäyttöön.

Keittiölaitteille ja ruoan kuljetus- ja säilytys- vaunuille asennetaan sähköliitännät. Lvi-laitteille asennetaan sähköliitännät.

Näyttämö varustetaan näyttämötekniselläääni- ja valojärjestelmällä. Järjestelmä yhdistetään keskusradioon, liikuntasaliin ja musiikin opetustiloihin.

Sähköhanoina käytetään verkkovirtaan kytkettäviä hanoja. Muuntaja ja kaikki mahdolliset kytkentärasiat asennetaan ensisijaisesti alakaton yläpuolelle, tämä tulee huomioida PU:n hanatoimituksen liitosjohdoissa.

Siivouskoneille, salin jakoverhoille ja DB-laskosseinille, maalihissille, patjahissille, koripallotelineille, mahdollisille maalämpölaitteille, yms. asennetaan sähköliitännät.

4.12 Elinkaaritavoitteet, energiatehokkuustavoitteet (sis. energia-, tiiveyslukutavoitteet)

Päiväkotirakennus 2350 hym2, kahdessa kerroksessa:

Ympäristöministeriön asetus uuden rakennuksen energiatehokkuudesta (1010/2017); Opetusrakennus ja päiväkoti (luokka 6) mukaan koulurakennuksen energiatehokkuuden vertailuluku saa olla enintään 100 kWhE/ (m², a).

Päiväkotirakennuksen tavoitteellinen, laskennallinen energiatehokkuuden vertailuluku (E-luku) on 75 kWhE/m2, a. Tavoite tarkentuu suunnittelun edetessä.

Rakennus varustetaan rakennukseen integroitavalla tai vesikatolle asennettavalla aurinkosähkövoimalalla, jonka suunnittelun lähtökohtana on rakennukselle arvioitu

kesäaikainen sähkötehon tunneittainen peruskulutus. Aurinkosähköjärjestelmän koko on alustavasti luokkaa 35 kWp.

Voimalan suunnittelussa huomioidaan rakennuksen sijoittuminen useampaan kerrokseen, jolloin kattopinta-alaa voimalaa varten on vähemmän käytettävissä.

Mikäli rakennuksen lämmönkulutus sekä jäähdytys olisi mahdollista tuottaa maalämmöllä, maalämpöjärjestelmän koko alustavasti olisi luokkaa 5–9 kpl 330–350 m syvyisiä maalämpökaivoja. Maalämpöpumpun/-pumppujen sekä varaajien mitoitus määräytyy järjestelmämitoituksen mukaisesti. Varajärjestelmänä lämmön huipunkäyttöaikana toimii sähkökattila tai alueellinen kaukolämpöjärjestelmä.

Koulurakennukset 5000 ja 3900 hym2, neljässä kerroksessa:

Ympäristöministeriön asetus uuden rakennuksen energiatehokkuudesta (1010/2017); Opetusrakennus ja päiväkoti (luokka 6) mukaan koulurakennuksen energiatehokkuuden vertailuluku saa olla enintään 100 kWhE/ (m², a).

Koulurakennusten tavoitteellinen, laskennallinen energiatehokkuuden vertailuluku (E-luku) on 75 kWhE/m2, a. Tavoite tarkentuu suunnittelun edetessä.

Rakennukset varustetaan rakennukseen integroitavalla tai vesikatolle asennettavalla aurinkosähkövoimalalla, joiden suunnittelun lähtökohtana on rakennukselle arvioitu.

kesäaikainen sähkötehon tunneittainen peruskulutus. Aurinkosähköjärjestelmien koot ovat alustavasti luokkaa 1. vaiheen osalta 150 kWp ja 2. vaiheen osalta 120 kWp. Rakennusten sijoittelussa alueelle huomioidaan ilmansuuntien vaikutukset siten, että katto-osuudet suunnataan etelä- ja länsisuuntaan, eivätkä itse kattorakenteet aiheuta varjostumia aurinkosähkövoimalalle. Lisäksi huomioidaan rakennusten sijoittuminen useampaan kerrokseen, jolloin kattopinta-alaa voimalaa varten on vähemmän käytössä.

Mikäli rakennusten lämmönkulutus olisi mahdollista tuottaa maalämmöllä, maalämpöjärjestelmien koot alustavasti olisivat 1. vaiheen osalta luokkaa 17–23 kpl 330–350 m syvyisiä maalämpökaivoja ja 2. vaiheen osalta 10–12 kpl 330–350 m syvyisiä maalämpökaivoja. Maalämpöpumppujen sekä varaajien mitoitus määräytyy järjestelmämitoituksen mukaisesti. Varajärjestelmänä lämmön huipunkäyttöaikana toimii sähkökattila tai alueellinen kaukolämpöjärjestelmä.

Valittavalla, alueellisella lämmöntuotantoratkaisulla on isoin merkitys juuri koulurakennusten lämmön huipun tuotannolle, koska alue rakentuu etelästä pohjoiseen. Etelään rakentuvien rakennusten päälämmöntuotantomuotona maalämpö ja varajärjestelmänä sähkökattila on ratkaisuna helpompi sijoittaa, koska tontilla on alkuvaiheessa enemmän sijoittamismahdollisuuksia juuri maalämpökaivoille.

Rakennuksen/rakennusten sähköpääkeskukseen/-keskuksiin asennetaan hybridisuodatin, joka mitoitetaan vähintään 5 % vuosittaisen sähköenergiansäästötavoitteen mukaisesti. Energiansäästön lisäksi hybridisuodatin toimii loistehon kompensoijana sekä sähkön laadun parantajana poistaen vinokuormituksia sekä yliaaltoja 3-vaihejärjestelmästä.

Mikäli rakennukseen/rakennuksiin asennetaan kiinteitä varavoimakoneita, niillä voidaan osallistua myös säätösähkömarkkinoille ja tällä tavoin edistää valtakunnallisen tason sähkön kysyntäjoustotavoitteita. Varavoimakoneen tahdistukselle kantaverkon taajuuteen nähden on asetettu tarkat vaatimukset, jotta

säätösähkömarkkinoille osallistuminen on mahdollista. Osallistumista varten tehdään sopimus kantaverkkoyhtiön kanssa.

Liikuntahalli 1900 hym2, yhdessä kerroksessa:

Uudisrakennus kuuluu “Ympäristöministeriön asetus uuden rakennuksen energiatehokkuudesta 1048/2017” mukaisesti sen käyttötarkoitusluokkaan 7, Liikuntahallit, lukuun ottamatta uimahalleja ja jäähalleja, joka noudattelee pitkälti opetusrakennusten määräystasoa. Asetetaan rakennukselle E-lukutavoitteeksi 75 kWhE/m2, a. Tavoite tarkentuu suunnittelun edetessä.

Rakennus varustetaan rakennukseen integroitavalla tai vesikatolle asennettavalla aurinkosähkövoimalalla. Aurinkosähköjärjestelmän koko on alustavasti luokkaa 50 kWp. Voimalan sijoittelussa on huomioitava rakennukseen asennettava kasvikatto.

Mikäli rakennuksen lämmönkulutus sekä jäähdytys olisi mahdollista tuottaa maalämmöllä, maalämpöjärjestelmän koko alustavasti olisi luokkaa 5–8 kpl 330–350 m syvyisiä maalämpökaivoja. Maalämpöpumpun/-pumppujen sekä varaajien mitoitus määräytyy järjestelmämitoituksen mukaisesti. Varajärjestelmänä lämmön huipunkäyttöaikana toimii sähkökattila tai alueellinen kaukolämpöjärjestelmä.

Kaikkia rakennuskohteita koskevat tavoitteet:

Koska alueelle on tarkoitus rakentaa eri aikaan isoja rakennuksia, kattava energiaselvitys tulisi tehdä jo HS-vaiheessa, jotta alueen energiankulutus- ja tuotantokokonaisuus pysyy hallinnassa. Kokonaisuuteen vaikuttavat ainakin rakennusten aurinkosähköjärjestelmät ja maalämmön hyödyntämismahdollisuudet sekä alueella sijaitsevien nykyisten kiinteistöliittymien hyödyntämismahdollisuudet. Alueella on sähkö-, vesi-, viemäri- ja kaukolämpöliittymiä, mutta mitkä niistä ovat hyödynnettävissä ja mitkä olisi syytä purkaa uusien rakennusten tieltä.

Lisäksi olisi huomioitava viherkattojen sekä huleveden viivytyksen mahdollisuudet (viherkerroinlaskelma).

Rakennusten ilmanvuotoluku q50 saa olla korkeintaan 1 (m3 /hm2), mikä varmistetaan tiiveysmittauksilla ja rakenteiden tiivistämisellä kunkin rakennuksen työmaavaiheessa.

Sähköautojen latauspisteet asennetaan alueelle lain 733/2020 tai sen tarkennuksen mukaisesti. Sähköautojen lataus voidaan yhdistää joustavasti myös aurinkosähkön tuotantoon.

Asennetaan rakennuksiin energiatehokas valaistus (LED-valaisimet) ohjauksineen.

Rakennustasolla hyödynnetään älykkäitä ratkaisuja rakennusautomaatiosovelluksia hyödyntäen. Hyödynnetään etenkin IV-koneiden tarkoituksenmukaista käyttöä sekä valaistuksen ohjausta automaatiojärjestelmän aikaohjelmien avulla.

Tutkitaan sähkön- ja lämmön kysyntäjoustomahdollisuudet sekä energian varastointimahdollisuudet rakennuksissa.

Rakennusten energiatehokkuustavoitteiden toteutumisen seurantaa varten ne varustetaan sähkön- lämmön- ja vedenkulutuksen päämittauksilla sekä riittävällä määrällä alamittareita toimitilajohtamisen mittarointiohjeen (Mittarointiohje LVIAS-suunnittelijoille, 13.8.2019) mukaisesti. Rakennusten tarkempi mittarointisuunnitelma esitetään mittarointikaavioissa.

Hyödynnetään energiaratkaisujen valinnassa elinkaarilaskentaa sekä hiilijalanjälkilaskentaa. Rakennusluvan/-lupien haun asettuessa 1.1.2025 jälkeen rakennusluvan liitteeksi vaaditaan myös ilmastoselvitys sekä materiaaliseloste, joita hyödynnetään suunnitteluratkaisujen valinnassa.

Lisäksi tutkitaan yleiset yhteistyömahdollisuudet tulevien eri toimijoiden kanssa energia- ja kustannustehokkuuden aikaansaamiseksi alueella.

4.13 Sisäilmatavoitteet

Rakennus suunnitellaan S2-sisäilmastoluokkaan Vantaan kaupungin ohjeiden mukaisesti (ei koske lämpötilalylärajaa, joka määräytyy S3 mukaan – ei mukavuusjäähdytystä). Lisää ilmanvaihtoon liittyvistä tavoitteista aikaisemmin kappaleessa; LVIA-tekniset tavoitteet: Ilmanvaihto, paineilma ja erillisjärjestelmät.

Rakennusmateriaalien tulee täyttää Sisäilmastoluokituksen 2018 päästöluokan M1 vaatimukset.

Mikäli lämmöntuottojärjestelmäksi valitaan jokin muu lämmöntuottotapa kuin maalämpö, tai maalämpöjärjestelmällä ei toteuteta viilennystoimintoa, tällöin lämpötilaylärajа S3 mukaan.

Auringon lämmitysvaikutusta vähennetään käyttämällä kohteeseen soveltuvia “passiivisia keinoja”. Rakennus sijoitetaan tonteille mahdollisimman hyvin alueen pienilmasto-oloja hyödyntäen. Huonetilat pyritään sijoittamaan niin, että auringonpaisteen aiheuttama lämpötilan nousu voidaan minimoida. Lisäksi hyödynnetään rakennuksen ulkopuolista auringon suojausta.

5. TONTTI JA RAKENNUSPAIKKA

5.1 Sijainti ja hallinta

Tontti sijaitsee Aviapoliksen suuralueella, Veromiehen kaupunginosassa, osoitteessa Toinensavu 6b. Tuleva koulun tontti tullaan lunastamaan Vantaan kaupungin omistukseen.

5.2 Kaava- ja kiinteistötiedot, rasitteet

Tontista ja sitä ympäröivistä kortteleista on käynnissä kaavamuutos ”Muuran kaupunkikylät nro 052600”, OAS 07.12.2020.

Lisäksi tontti kuuluu vireillä olevaan kaavaan nro 062800-Vantaan ratikka: asemakaavat ja asemakaavamuutokset.

Nykyisille kiinteistöille 092–052–0101–0010 ja 092–052-0101-0016 kohdistuu rasite Ratalain mukainen rautatieoikeus tunnuksella 000-2013-K035761.

5.3 Tontin rakennettavuus, alustava rakennettavuusselvitys

Vanhan maaperätaloudellisen kartan mukaan tulevat rakennukset sijoittuvat kallioisten moreenimäkien väliin jäävään painanteeseen, jossa on ollut pintakerrostuman alapuolella hienorakeisia maalajeja. Urheilukenttä sijoittuu kartan mukaan kitkamaa alueelle:

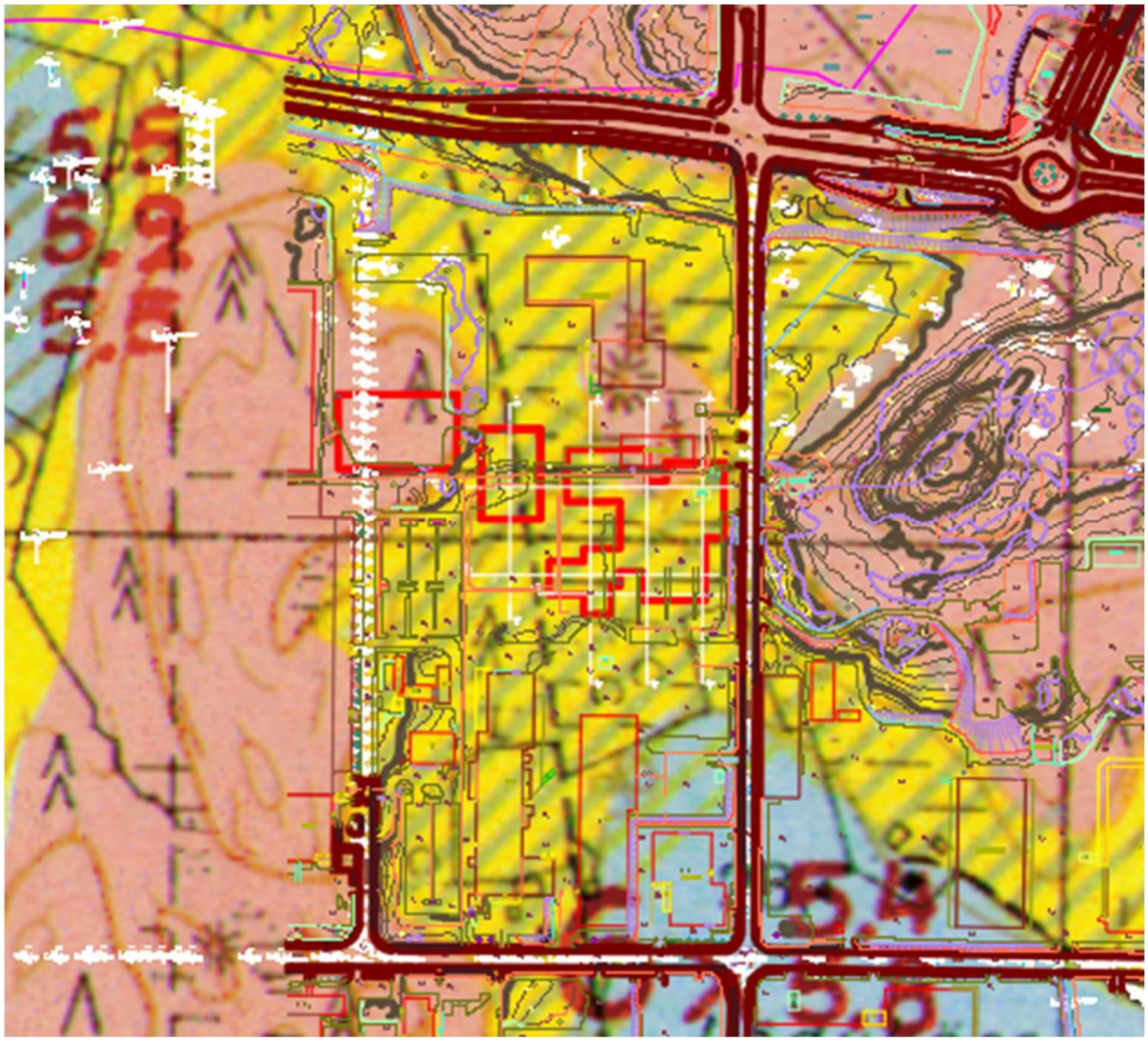

Kuva: Maaperätaloudellinen kartta (ei mittakaavassa).

Pintamaalajikartan mukaan rakennukset sijaitsevat pääasiassa täyttö- ja toiminta-alueella (T), Urheilukenttä sijaitsee pääasiassa kallioalueella (tumma rasteri, kalliopinnan arvioitu sijainti 0–1 metrin syvyydessä maanpinnasta). Pintamaalajikartta on tällä alueella epätäsmällinen, sillä rakennuksen pohjoispuolen tontin kohdalla, teollisuusrakennuksen kohdalla on ollut savea ja hienorakeisia kerrostumia rakennusaikaisissa pohjatutkimuksissa.

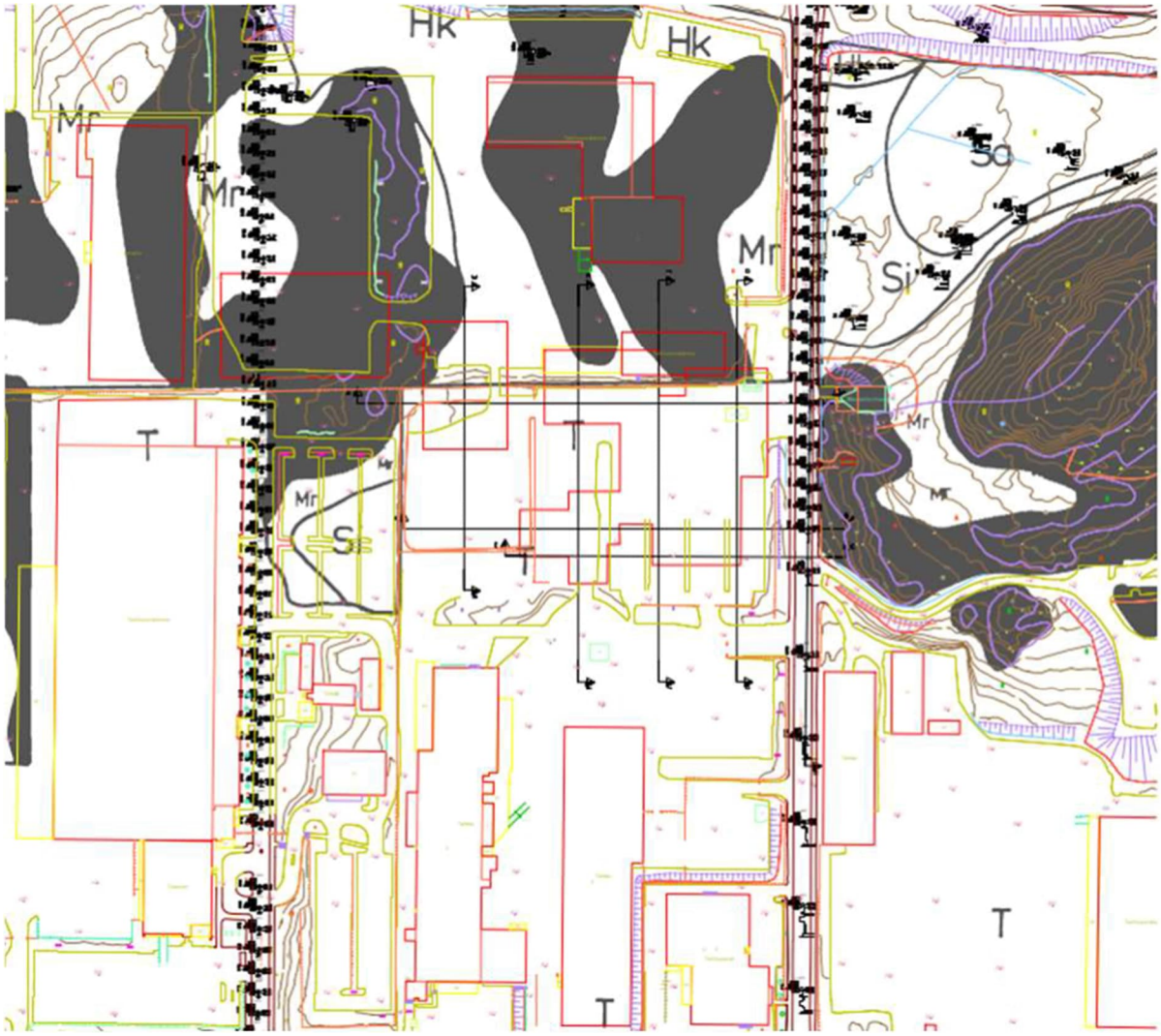

Kuva: Pintamaalajikartta (ei mittakaavassa)

Tontilla ei sijaitse kaupungin kairauspisteitä. Tiealueet on kairattu. Eteläpuolella olevat rakennukset on paalutettu osittain tai kokonaan.

Vuoden 1976 ja 2019 maanpinnan mallinnusten perusteella rakennuksen alla ja ympäristössä on paksuja, laaja-alaisia täyttöjä. Pohjoispuolen tontilla vanhojen piirustusten mukaan täyttöjen alle on jätetty savikerrostuma. Pohjoispuolen tontilta löytyy merkintä, jonka mukaan täytöt siellä olisi tehty louheesta.

Täyttöjen stabiiliudesta tai rakennuspaikan stabiliteetista ei ole varmuutta, alue on aikanaan viettänyt etelään. Täytöt ovat osittain tasomaisia.

Savikerrostuma on kiilamainen ja paksunee kohti etelää. Savikerrostumat ohenevat myös ympäröivien kallioalueiden suuntiin rakennuspaikalla. Kalliopinta voi myös alueella paikallisesti kumpuilla.

Pohjavedenpinnan korkeudesta ei ole alueella tietoa.

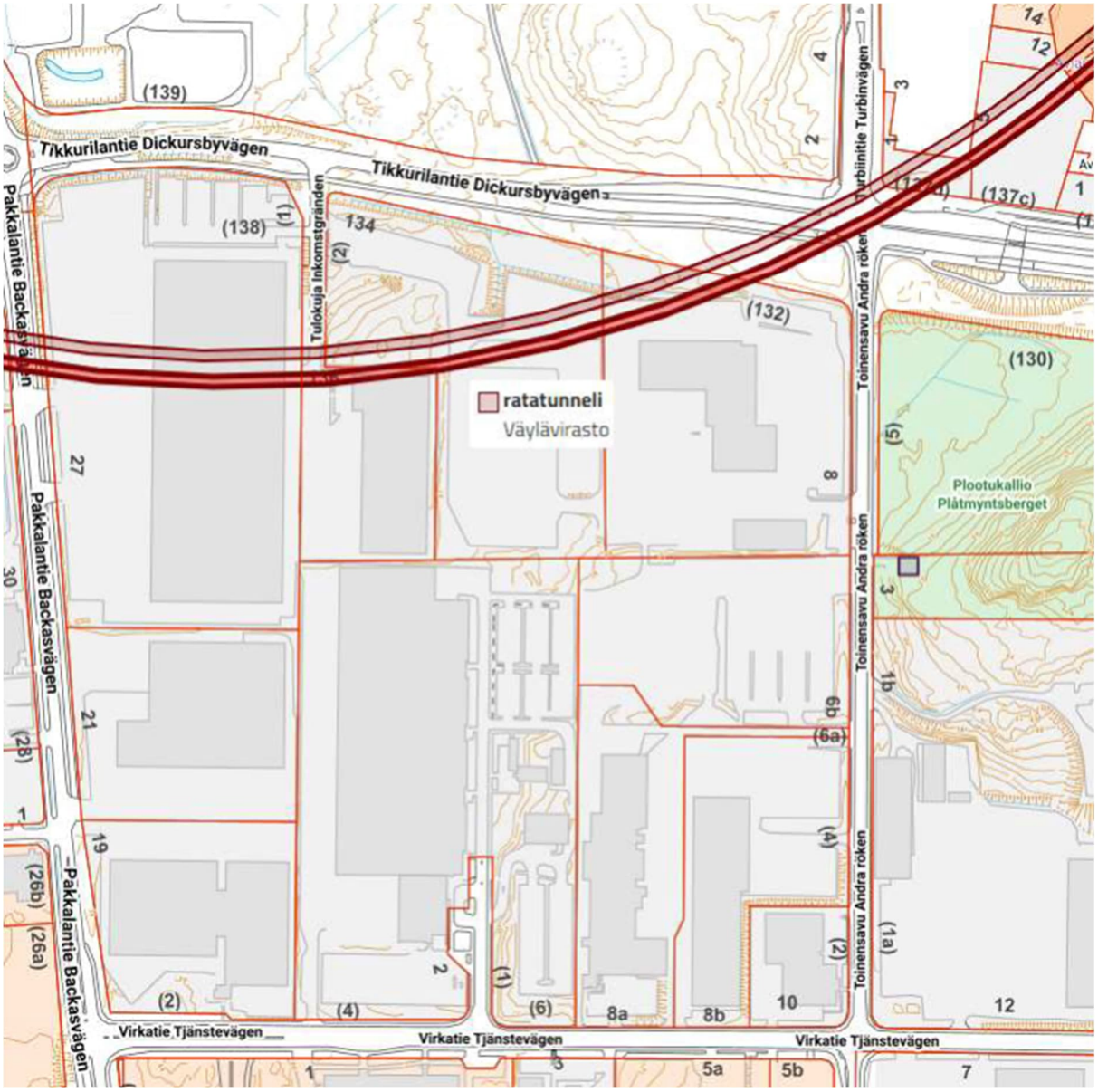

Kuva: Kehäradan tunneli (ei mittakaavassa).

Asemakaavaluonnoksessa määrätään, että maaperän haitta-ainepitoisuus on tarkistettava ja tarvittaessa puhdistettava ennen rakennustöiden aloittamista. PIMA-tutkimukset ovat tarveselvitysvaiheen aikana käynnissä.

Kehäradan tunneli sijaitsee lähellä ja aiheuttaa rakentamisrajoitteita tontilla. Lisätietoja saa Väyläviraston ohjeesta.

5.4 Liikenne, pysäköinti, kadut ja kunnallistekniikka, meluselvitys

Asemakaavaluonnoksen 052600 mukaan pysäköintipaikkoja tulee osoittaa kortteliin 52149 vähintään 46 kpl ja polkupyöräpaikkoja vähintään 450 kpl.

Pysäköinti ja saattoliikenne

Vantaan kaupungin tavoitteet kestävien liikkumismuotojen edistämisestä tulee ottaa huomioon suunnittelussa. Pyöräpaikkoja tarvitaan oppilaille, saattoa varten sekä henkilökunnalle. Laadukkaaseen eli runkolukittavaan pyöräpysäköintiin tulee osoittaa riittävästi paikkoja. Katetut ja lukittavat pyöräpysäköintitilat olisivat erittäin hyvä lisä etenkin henkilökunnan pidempiaikaiseen pysäköintiin. Turvallinen kulku pyöräpaikoilta koulun ja päiväkodin oville huomioitava paikkojen sijoittelussa.

Saattoliikenteen toimivuuteen ja turvallisuuteen tulee kiinnittää huomiota. Huoltoliikenne ja saattoliikenteen jalankulkureitit eivät saa ristetä. Autoilla tapahtuva saattoliikenne erityisesti päiväkodin osalta tulee suunnitella siten, että kaikilta saattopaikoilta on turvallinen yhteys päiväkodin portille. Koulun saattoliikenteelle erillinen saattolenkki, johon koululaisen voi helposti jättää ja jatkaa matkaa ilman peruuttamista. Liikuntahallin ja koulun tilojen mahdollista vapaa-ajan käyttöä varten pysäköintipaikat tulee osoittaa vuorottaiskäyttöön kaupungin linjauksen mukaisesti.

Parkkialueen ja muun piha-alueen suunnittelussa otettava huomioon lumitilat ja talvikunnossapidon vaatimukset. Lumen väliaikainen kasauspaikka osoitettava, jotta lunta ei kasata parkkipaikoille, ja siten heikennetä pysäköintitilannetta lumiseen aikaan.

Kiinteistöjen jätehuolto

Jätehuoltopiste tulee kiinteistön huoltopihan yhteyteen, kuitenkin niin, ettei eri rakennuksista jätteen kuljetusmatkat ole pitkiä ja liikkuminen jätepisteelle on esteetöntä ja talvilumenpoisto on toteutettavissa. Huoltopihalla ei saa olla risteävää liikennettä turvallisuuden takaamiseksi.

Jätehuolto toteutetaan syväkeräyssäiliöillä. Säiliöiden asennuksessa tulee ottaa huomioon, että säiliöt pitää voida huoltaa, joten säiliöt asennetaan niin, että ne päästään huoltamaan ja korjaamaan.

Kiinteistöltä kerätään seuraavat jätejakeet, joille säiliöt: Sekajäte, biojäte, kartonki, muovi, pienmetalli ja paperi

Säiliöiden suuaukot tulee olla riittävän isot, jotta jätteitä ei painelle suuaukosta käsin. Kansissa pitää olla aukiopitolaitteet ja lukitukset kiinteistön sarjaan, sekä lukkojen päällä kumiläpät, jäätymisen estämiseksi. Säiliöihin kyltit eri jätejakeille.

Melu

Asemakaavaluonnoksen 052600 mukaan rakennuksilla ja niiden välisillä rakenteilla on muodostettava korttelille melutasoltaan ohjearvon mukainen suojattu piha-alue, ja Muuran alueen vaiheittain rakentamisessa tulee huolehtia mahdollisista tilapäisjärjestelyistä ohjearvon mukaisen melutason saavuttamiseksi vähintään osalla korttelin piha-alueesta.

Tontin eteläpuolella olevat asuinkorttelit 52145, 52146, 52147 ja 52148 tarvitaan koulu- ja päiväkotitontin meluntorjuntaan. Elleivät edellä mainitut korttelit valmistu ennen koulu- ja päiväkotihanketta, tarvitaan koulutontin rajalle meluntorjuntaa.

Tuleva koulun tontti sijaitsee lentomelualueella. Lentomeluvyöhyke 3 (LDEN 50-55 dB) Asumiseen ja muihin melulle herkkiin toimintoihin käytettävien rakennusten ulkokuoren ääneneristävyyden ΔL lento- ja tieliikennemelua vastaan tulee olla vähintään 32 dB.

Alueesta on laadittu meluselvitys 23.06.2022 Sitowise Oy.

5.5 Tontin kuivatus ja hulevesien käsittely

Kaikessa rakentamisessa noudatetaan Vantaan kaupungin hulevesien hallinnan toimintamallia, jonka periaatteiden mukaisesti hulevesiä viivytetään tontilla.

Alueelta muodostuvat hulevedet johdetaan pääasiassa tonttien omien järjestelmien kautta avo-ojiin. Tontilla muodostuvia hulevesiä tulee imeyttää tai viivyttää ennen vesien johtamista yleiseen verkostoon siltä osin, kun tontilla tehdään kaavamuutoksesta johtuvia muutostöitä. Hulevesien hallintarakenteet tulee mitoittaa 10 minuutin sadetilanteelle, jonka rankkuus on 150 l/s/ha. Tontilta saa

poistua mitoitussadetilanteessa samansuuruinen virtaama kuin sieltä poistuisi luonnontilassa. Tonttien tasaus tulee suunnitella siten, että tulvatilanteessa vesi voi kertyä piha- ja pysäköintialueille hetkellisesti. Suurempia sadetilanteita varten tulee suunnitella hallittu tulvareitti tontilta yleisille alueille.

Rakentamisen aikaiset hulevedet on hallittava ja etenkin kiintoaineen kulkeutuminen vesistöön minimoitava.

Rakennusluvan yhteydessä tulee tehdä tarkemmat hulevesisuunnitelmat, jotka hyväksytetään kaupungilla rakennusluvan yhteydessä.

6. VÄISTÖTILATARVE

Ei väistötilatarvetta.

Veromäen koulun on suunniteltu väistävän osittain Muuran yhtenäiskouluun vuosina 2030–2031, kun Muuran koulussa on vielä tilaa.

7. KUSTANNUKSET

7.1 Investointikustannusennuste

Muuran yhtenäiskoulun, liikuntahallin ja päiväkodin uudisrakennukselle laskettu kustannusennuste on yhteensä 55 610 000 € (alv 0 %, KL122,7 (11/23)). Kustannusennuste yhtenäiskoululle 36 700 000 €, liikuntahallille 9 560 000 € ja päiväkodille 9 350 000 €.

Taide

Muuran asemakaavaluonnoksen mukaan kortteleihin tulee sijoittaa taidetta. Esitetään, että hankkeen julkiselle taiteelle varataan 300 000 € investointibudjetista.

Taiteilijavalinnat ja taiteen koordinointi suoritetaan hankesuunnittelu- ja suunnitteluvaiheessa Museopalveluiden (KAKU) toimesta. Museopalveluiden alustavan arvion mukaan julkisen taiteen kustannukset jakautuvan seuraavasti:

- 55 % taideteoksen tekniikka ja tarvittavat laitteet (mahdolliset asennukset) ja tekniset suunnittelutyöt, aliurakoitsijan valmistus- ja materiaalikulut (betoni- tai metallivalut, -taivutukset jne.)

- 35 % taiteilijan valmistus- ja materiaalikulut ja taiteilijapalkkio (taideteoksen suunnittelu, prototyyppien valmistus materiaaleineen, projektin hallinnointi koko hankkeen ajan, työhuone- ja matkakustannukset, vakuutukset)
- 10 % muut kulut (osallistavien työpajojen suunnittelu ja toteutus, varautuminen yllättäviin lisäkustannuksiin, kuten tekniseen suunnittelutarpeeseen)

7.2 Tontista aiheutuvat kustannukset

Kustannusennuste sisältää alustavan perustamistapalausunnon mukaisesti rakennuksen osittaisen paalutuksen sekä louhintatyöt. PIMA-selvitys valmistuu TS-vaiheen jälkeen, joten ko. kustannuksia ei ole sisällytetty TS-vaiheen kustannusennusteeseen.

7.3 Väistötilakustannukset

Ei väistötilakustannuksia.

7.4 Purkukustannukset

Tuleva koulun tontilla olevien rakennusten purkukustannuksia ei ole sisällytetty TS-vaiheen kustannusennusteeseen.

7.5 Elinkaarikustannukset

Elinkaarikustannukset tilataan konsultilta suunnitteluvaiheessa.

8. RAHOITUS JA AIKATAULU

7.6 Rahoitus investointiohjelmassa

Kaupunginvaltuuston hyväksymässä investointiohjelmassa 2024–2033 on Muuran yhtenäiskoulun (Aviapoliksen yhtenäiskoulu) uudisrakennukselle varattu 48,9 milj. €, Muuran päiväkodin uudisrakennukselle (Aviapoliksen päiväkoti III) varattu 9,5 milj. € ja Muuran yhtenäiskoulun liikuntahallin uudisrakennukselle (Aviapoliksen yhtenäiskoulun liikuntahalli) varattu 5,85 milj. €.

8.1 Aikataulu (määrärahavaraus ja vuodet)

Määrärahavaraukset ja vuodet investointiohjelmassa 2024–2033.

Muuran yhtenäiskoulu (Aviapoliksen yhtenäiskoulu):

2024:	50 000 €
2025:	4000 000 €
2026:	24 200 000 €
2027:	19 800 000 €
2028:	400 000 €

Muuran yhtenäiskoulun liikuntahalli (Aviapoliksen yhtenäiskoulun liikuntahalli):

2025:	50 000 €
2026:	1 250 000 €
2027:	4 500 000 €
2028:	50 000 €

Muuran päiväkoti (Aviapoliksen päiväkoti III):

2025:	200 000 €
2026:	4 800 000 €
2027:	4 400 000 €
2028:	100 000 €

9. HANKKEEN KÄYTTÖTALOUSVAIKUTUKSET JA TOIMINTAKUSTANNUKSET

9.1 Ylläpitokustannukset (sis. vuokra, siivous, huolto)

Alustava arvio ylläpitokustannuksista yhtenäiskoululle on 491 095 €/vuosi, liikuntahallille 115 572 €/vuosi ja päiväkodille 82 941 €/vuosi, yht. 689 608 €/vuosi (alv. 0 %).

9.2 Toimintakustannukset

Arvioidut toimintakustannukset käyttäjätoimialalle yhtenäiskoulu ja liikuntahallin osalta 4 393 670 €/vuosi ja päiväkodin osalta 1 400 000 €/vuosi, yht. 5 793 670 €/vuosi.

9.3 Elinkaarikustannukset

Elinkaarikustannukset tilataan konsultilta suunnitteluvaiheessa.

10. TYÖTURVALLISUUSASIAT

Rakennustyön turvallisuus

Suunnitteluvaiheen turvallisuuskoordinaattorina toimii rakenneinsinööri Jukka Tuhkanen. Hankkeesta on laadittu Havat-riskikartta, liite.

Rakentamisvaiheessa toteuttaja ja rakennuttaja huolehtivat kohteen työturvallisuus-tehtävistä. Suunnitteluvaiheessa täytetään Vantaan kaupungin tilakeskuksen turvallisuusohjeiden mukaisesti tarvittavat asiakirjat.

11. RISKIT

11.1 Aikataulu, kustannukset

Globaalin tilanteen vuoksi kustannuskehitys ei ole tarkasti ennustettavissa.

Osa tulevasta Vantaan kaupungille lunastettavasta koulun tontista on vuokrattu 05/2026 asti ja vapautuu 06/2026.

11.2 Kaavamuutos / poikkeamispäätös

Tuleva tontti ei ole Vantaan kaupungin omistuksessa. Kaavaprosessin viivästyminen muodostaa riskin hankkeen valmistumisaikataululle. Ison liikuntakentän toteutumisen viivästyminen muodostaa riskin koululiikunnan järjestämiseen.

11.3 Maaperästä, rakennuspaikasta aiheutuvat riskit (työturvallisuustehtävien lista)

Ympäröivien asuinrakennusten valmistumisen viivästyminen muodostaa tontille meluntorjuntariskin /meluntorjuntatarpeen.

12. TYÖRYHMÄN JÄSENET

KAUPUNKIYMPÄRISTÖN TOIMIALA (Kato)

Kiinteistöt ja tilat / Toimitilajohtaminen:
Hankevalmistelu:

- Eija Kivineva, Hankepäällikkö
- Ann-Mari Ståhlberg, Rakennuttaja-arkkitehti

Suunnittelu- ja hankepalvelut:

- Jukka Tuhkanen, Rakenneinsinööri / Työturvallisuuskoordinaattori
- Jonna Rosenblad, Sähköinsinööri
- Ilkka Poikkimäki, LVI-insinööri
- Tarja Aaltola, Keittiöasiantuntija
- Anne Valkeapää, Puhtauspalveluasiantuntija
- Petri Kokkonen, Kustannusinsinööri
- Anne Papunen, Kustannuslaskennan asiantuntija

Kunnossapito:

- Marika Suotula, Pihavastaava

Kiinteistöjen hoito ja ylläpito:

- Sirpa Eskelinen, Energian erityisasiantuntija

Rakennuttaminen:

- Juha Vuorenmaa, Rakennuttajapäällikkö

Kiinteistöt ja tilat / Kiinteistöhallinta ja asuminen:

- Pasi Simola, Isännöitsijä

Kiinteistöt ja tila palvelualue / Mittaus- ja Geopalvelut

- Kangas Heikki, Geotekniikkapäällikkö
- Janne karppinen, Geotekniikkainsinööri

Kaupunkirakenne ja ympäristö:
Asemakaavoitus:

- Merja Häsänen, Aluearkkitehdin viransijainen
- Charlotta Tanner, Asemakaava-arkkitehti
- Agon Shala, Asemakaava-arkkitehti, hiilineutraaliusasiat

Kaupunkirakenne ja ympäristö / Rakennusvalvonta:

- Ifa Kytösaho, Lupapäällikkö

Kadut ja puistot / Suunnittelu:

- Harri Keinänen, Hulevesiasiantuntija
- Heidi Hellgren-Suomalainen, Liikenteen alueinsinööri
- Juuso Kauppinen, Liikenteen alueinsinööri

KASVATUKSEN JA OPPIMISEN TOIMIALA (Kaso)

Talous ja hallintopalvelut:

- Hannu Haarala, Palveluverkkoasiantuntija
- Satu Turunen, Palveluverkkoasiantuntija
- Tuomas Eronen, Tieto- ja viestintätekniikan asiantuntija
- Petra Lehtinen, Kalusteasiantuntija

Varhaiskasvatus:

- Lena Karlsson, Varhaiskasvatuspäällikkö

Perusopetus:

- Johanna Honkanen, Perusopetuksen aluepäällikkö

Työsuojelu:

- Jukka Mölsä, Työsuojeluvaltuutettu

Yhteiset palvelut:

- Karoliina Mutanen, Osallisuusasiantuntija
- Jouni Könnömäki, Kalustokunnostuksen esimies

KAUPUNKIKULTTUURI JA HYVINVOINNIN TOIMIALA (Kaku)

Museopalvelut:

- Kaasalainen Pauliina, Museon päällikkö
- Maya Syrjälä, Kuraattori

Kuvataidekoulu, hallinto ja yhteiset toiminnot:

- Juha Saari, Taiteen perusopetuksen rehtori

Taiteen perusopetus:

- Kaisa Vokkolainen, Musiikkiopiston rehtori
- Kimmo Kola Musiikkiopiston apulaisrehtori

Asiakaspalvelut ja suunnittelu:

- Anu Jokela, Liikuntapäällikkö
- Ville Miettinen, Liikunnansuunnittelija

Toiminnalliset palvelut:

- Jani Raivio, Liikuntapäällikkö

Liikuntapaikkojen käyttö ja kunnossapito:

- Petri Havu, Liikuntapaikkamestari

KAUPUNKISTARTEGIAN JA JOHDON TOIMIALA (Kajo)

Talous ja strategia palvelualue / Talousohjaus:

- Päivi Kandolin, Erityisasiantuntija

Henkilöstö ja konsernipalvelut – palvelualue / Hankinta:

- Janne Heikkilä, Palveluasiantuntija

VANTAAN JA KERAVAN HYVINVOINTIALUE (VAKEHYVA)

- Riina Hell, Opiskeluhuollon tehtäväaluepäällikkö
- Markus Hervola, Isännöitsijä

Muura
Mure
Veromies
Skattmans
Aerola
Vantaanportti
Vandaporten
Pakkala
Backas
Veromäki
Skattbacka
Tolkinmetsä
Tolkskogen
Kartanonkoski
Herrgårdsforsen
Aviapolis
Tikkurilantie
Dickursbyvägen
Kehä III
Ring III
Lentoasemantie
Ilmakehä
Tuusulanväylä
Virkatie
Tjänstevägen
Tulkintie
Tolkvägen
Ansatie
Ylästöntie
Tasetie
Balansvägen
Elannontie
Silvästintie
Pakkalantie
Pakkalanrinne
Juhlapuisto
Antaksenpuisto
Osumapuisto
Tuulensuunpuisto
Tulkinpuisto
Plootukallio
Ehrnroothinpuisto
Boismaninpuisto
Backaksen kartano
Muuntopuisto
Pappilanpuisto
Ralssipuisto
Illenpuisto
Karhumäenkallio
Pyttiskärr
Lustikullantie
Nilsaksentie
Arinatie
Hagelstamintie
Hagelstamvägen
Övitsbölevägen
Ansatie
Tikkurilantie
Dickursbyvägen
Ilmakehä
Lentoasemantie
Tuusulanväylä
Virkatie
Tjänstevägen
Tulkintie
Tolkvägen
Ylästöntie
Tasetie
Balansvägen
Elannontie
Silvästintie
Pakkalantie
Pakkalanrinne
Juhlapuisto
Antaksenpuisto
Osumapuisto
Tuulensuunpuisto
Tulkinpuisto
Plootukallio
Ehrnroothinpuisto
Boismaninpuisto
Backaksen kartano
Muuntopuisto
Pappilanpuisto
Ralssipuisto
Illenpuisto
Karhumäenkallio
Pyttiskärr
Lustikullantie
Nilsaksentie
Arinatie
Hagelstamintie
Hagelstamvägen
Övitsbölevägen

TIKKURILANTIE
VEROMIES 52
SKATTMANS
52101
TTV5
e=0,6
52104
TTV5
e=0,6
52106
TTV5
e=0,6
52105
TTVL2
LP
AL1
e=0,6
P
ENSIMMÄINEN SAVU
FÖRSTA RÖKEN
TOINEN SAVU
ANDRA RÖKEN
VIRKATIE
FJANSTEVAGEN
KEHA III

SM 12.1.1981 x

VANTAAN KAUPUNKI
VEROMIES 52. KAUPUNGINOSA
KORTTELIT 52101, 52104–52106 52108, 52109
KATU–, PUISTO– JA LIIKENNEALUEET
PAKKALA 51. KAUPUNGINOSA
LIIKENNEALUE

VANTAANPORTTI 1

ASEMAKAAVA 1:2000

ASEMAKAAVAMERKINNÄT JA -MÄÄRÄYKSET

3 m sen kaava-alueen ulkopuolella oleva viiva, jota vahvistaminen koskee.

Eri kaavamääräysten alaisten alueen osien välinen raja.

Kaupunginosan raja.

Korttelin, korttelinosan tai alueen raja.

Ohjeellinen tontin raja.

52 — Kaupunginosan numero.

VERO — Kaupunginosan nimi.

52101 — Korttelin numero,

1 — Tontin numero.

PAKKALANTIE — Kadun tai alueen nimi.

Yleiselle jalankululle varattu katualue.

Istutettava tontin tai alueen osa.

Tontin osa, jolle on istutettava yli 3 metrin mittaisia lehtipuita riviin 5 metrin välein.

Maanalaisia johtoja varten varattava alue.

Liittymä liikennealueeseen.

Liittymä katualueeseen kielletty.

Alueen alittava liikenneväylä.

e=0,6 — Tonttitehokkuusluku eli tontin kerrosalan suhde tontin pinta-alaan.

Rakennuksen ja siihen liittyvien rakenteiden enimmäiskorkeus.

al_4=50% — Merkintä, jossa prosenttiluku ilmoittaa myymälä- ja palvelutiloiksi rakennettavan kerrosalan enimmäismäärän laskettuna tontin kerrosalasta. Elintarvikemyymälän huoneistoala saa olla enintään 500 m².

AL¹ — Liikerakennusten korttelialue. Tontille rakennettavaan rakennukseen saa sijoittaa enintään yhden asunnon.

TTV⁵ — Teollisuus- ja varastorakennusten ja -laitosten korttelialue.

Rakennusten korkeus saa olla enintään 12 metriä ellei erillisin kaavamerkinnöin ole toisin osoitettu.

TTVL² — Teollisuus- ja/tai varastorakennusten sekä liikerakennusten korttelialue. Rakennusten korkeus saa olla enintään 12 metriä.

P — Puistoalue.

LT — Kauttakulku-, sisääntulo- ja ohitustie tie-, vieri-, suoja- ja näkemäalueineen.

LP — Pysäköintialue.

Tontille saa rakentaa enintään kaksi asuntoa kiinteistön tai laitoksen huoltohenkilökuntaa varten. Asuntoa kohden on rakennettava vähintään 30 m² ulko-oleskelu- ja leikkitilaa.

Autopaikkojen vähimmäismäärät ovat:

Asunnot: 1 autopaikka kerrosalan 85 m² kohti, kuitenkin vähintään 1 autopaikka asuntoa kohti.

Liikehuoneistot: 1 autopaikka kerrosalan 50 m² kohti.

Toimistot: 1 autopaikka kerrosalan 70 m² kohti.

Hotelli: 1 autopaikka kerrosalan 70 m² kohti.

Teollisuus: 1 autopaikka kerrosalan 150 m² kohti. Rakennuslautakunta voi myöntää poikkeuksen autopaikkojen määrästä.

Lastaukseen ja avovarastointiin käytettävä tontin osa on rajattava vähintään 2 metriä korkealla näkyvyyden estävällä aidalla tai puista ja pensaista muodostuvalla istutusvyöhykkeellä liikenne-, katu-, puisto- tai muuhun yleiseen tilaan rajoittuvalta osaltaan.

Korttelialueella tulee vähintään 3 metrin korkuisia puita istuttaa niin, että tällaisten puiden määrä on vähintään 3 kappaletta kutakin alkavaa tontin 1000 m² kohti.

Asuinhuoneiden ulkokuoren ääneneristys lentomelua vastaan tulee olla vähintään 30 dB.

Toimisto- ja työhuoneissa vastaava arvo tulee olla vähintään 20 dB.

Vantaalla 16.1.1980

Vantaan kaupungin kaavoitus- ja kiinteistövirasto, kaavoitusosasto

Pekka Wesamaa
kaavoitusarkkitehti

Pohjakartta täyttää kaavoitusmittauksista ja kaavojen pohjakartoista 4.2.1960 annetun asetuksen (91/60) vaatimukset. Kartoituksen on suorittanut vuonna 1967-1973 Ilmailuhallitus ja Karttakonsultit Oy. Vantaan kaupungin mittausosasto on täydentänyt pohjakarttaa vuosina 1973-1980.

Vantaan kaupungin kaavoitus- ja kiinteistövirasto, mittausosasto

Martti Tanskanen
kaupungingeodeetti

Hyväksytty kaupunginvaltuustossa 31 / 3 1980

Vahvistettu sisäasiainministeriössä 12 / 1 1981

5 20200

VANDA STAD
SKATTMANS 52. STADSDELEN
KVARTEREN 52101, 52104–52106 52108, 52109
GATU–, PARK– OCH TRAFIKOMRÅDENA
BACKAS 51. STADSDELEN
TRAFIKOMRÅDE

VANDAPORTEN 1

STADSPLAN 1:2000

STADSPLANEBETECKNINGAR OCH -BESTÄMMELSER

Linje 3 m utanför det planeområde fastställelsen avser.

Gräns mellan delar av område, för vilka olika planebestämmelser är gällande.

Stadsdels gräns.

Gräns för kvarter, del av kvarter och område.

Instruktiv tomtgräns.

Stadsdels nummer.

Stadsdels namn.

Kvartersnummer.

Tomtnummer.

Namn på gata eller område.

För allmän gångtrafik reserverat gatuområde.

Del av tomt eller område, som bör planteras.

Del av tomt, som bör planteras med minst 3 meter höga lövträd rad med 5 meters mellanrum.

Område, som bör reserveras för underjordiska ledningar.

Utfart till trafikområde.

Utfart till trafikområde förbjuden.

Trafikled under område.

Tomtexploateringstal, dvs. tomtens våningsytas proportion till tomtarealen.

Byggnadens och därtill hörande konstruktioners maximala höjd.

Beteckning, vars procenttal anvisar den av tomtens våningsyta räknade maximala våningsytan, som får byggas som butiks- och serviceutrymmen. Livsmedelsbutikens våningsyta får omfatta högst 500 m².

Kvartersområde för affärsbyggnader i byggnad som byggs på tomten, får inrymmas högst en bostad.

Kvartersområde för industri-, lager- och affärsbyggnader.

Byggnadernas höjd får vara högst 12 m om ej med särskilda planebeteckningar annat anvisats.

Kvartersområde för industri- och/eller lagerbyggnader samt affärsbyggnader. Byggnadernas höja får vara högst 12 meter.

Parkområde.

Genomfarts-, infarts- och omfartsväg jämte väg-, sido-, skydds- och frisiktsområden.

Parkeringsområde.

På tomten får byggas högst två bostäder för fastighetens eller anläggningens servicepersonal. För utevistelse och lek bör byggas minst 30 m² stort utrymme per bostad.

Minimiantaler bilplatser utgör:

Bostadshöghus: bilplats per 85 m² våningsyta, dock minst bilplats per bostad.

Affärslokaler: bilplats per 50 m² våningsyta.

Kontorer: bilplats per 70 m² våningsyta.

Hotell: bilplats per 70 m² våningsyta.

Industri: bilplats per 150 m² våningsyta. Byggnadsnämnden kan medgiva undantag angående antalet bilplatser.

Del av tomtområde för lastning och öppen lagring, som skall avgränsas med ett minst två meter högt avskärmande staket eller med en av träd och buskar bestående planteringszon utmed det tomtavsnitt, som gränsar mot trafik-, gatu-, park- eller allmänt område.

Inom kvartersområden bör minst 3 meter höga lövträd planteras så, att antalet dylika träd är minst 5 stycken per varje påbörjad 1000 m² tomtyta.

Bostadsrummens ytterhöljes ljudisolering mot flygbuller bör vara minst 30 dB.

Motsvarande värde i kontors- och arbetsrum bör vara minst 20 dB.

Vanda den 16.1.1980

Vanda stads plane- och fastighetsverk, planeavdelning

Pekka Wesamaa
planearkitekt

Baskartan fyller de anspråk som författningen (91/60) av den 4.2.1960 rörande planmätning och planebaskartor kräver. Kartläggningen har under år 1967-1973 utförts Luftfartsstyrelsen och Karttakonsultit Ab. Vanda stads mätningsavdelning har kompletterat baskartan året 1973-1980.

Vanda stads plane- och fastighetsverk, mätningsavdelning

Martti Tanskanen
stadsgeodet

Godkänd av stadsfullmäktige 31 / 3 1980

Fastställd av ministeriet för inrikesärendena 12 / 1 1981

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 14 §

Yhtenäiskoulun tilat	Henkilö määrät	HUOMIOT, sovellettaessa hankekohtaisesti	Kustannuslaskentaa varten
YHTENÄISKOULU, n. 100 oppilasta/ikäluokka	900	Yhtenäiskoulu, jossa on 100 oppilasta kullakin vuosiluokkatasolla. Varaudutaan tämän oppilasmäärän sisältävän kaksi oppiaineittain vammaisopetuksen ryhmää. Monikäyttöiset tilat, esim pariluokka, toteutetaan vammaisopetuksen ryhmän/ryhmien yhteyteen. Tilasuunnittelussa varaudutaan siihen, että koululla olisi yhteensä viisi vammaisopetuksen ryhmää	
Lisäksi kolme vaativan erityisen tuen ryhmää (vammaisopetus). Vammaisopetuksen tilaohjelma omalla välilehdellään	20	Kaksi toiminta-alueittan ryhmää ja yksi oppiaineittain ryhmä.	
Yhteensä oppilasmäärä	920	Tilaohjelmaa sovelletaan kussakin kohteessa huomioiden koulukohtainen opetussuunnitelma, pedagoginen suunnitelma, tuleva oppilas- ja henkilöstökapasiteetti sekä tarvittaessa muun kuntalaiskäytön tarpeet.	
Oppilasmäärä n. 900 ja henkilökuntaa n. 90. huom! mm. avustava henkilöstö, erityisnuorisotyöntekijät, monikieliset ohjaajat lisäävät henkilökunnan määrää.	102	Tilaohjelmassa huomioidaan koulussa työskentelevien oppilaiden ikäjakauma ja jakautuminen eri vuosiluokille.	
Vammaisopetuksen henkilökunnan määrä 0,5 x oppilasmäärä. Varaudutaan kuuteen vammaisopetuksen ryhmään (36 vammaisopetuksen oppilaaseen).	18	Laajennus- ja peruskorjauskohteissa tilaohjelmaa sovellettaessa huomioidaan lisäksi olemassa olevat tilat ja niiden käytettävyys opetussuunnitelman mukaiseen toimintaan. *Koulusuunnitteluohje 2019, nykyisten koulujen ohjeet sivut 20-36.*	
Henkilökunnan määrä yhteensä	120		
Yhtensäiskoulu sekä yhteiset tilat YHTEENSÄ / hym2 hyötyala, ilman vammaisopetuksen tiloja. Eri toimintoihin käytettävien huoneiden ja tilojen pinta-ala. Tähän ei lasketa liikenneväylien, käytävien, porrashuoneiden, teknisten tilojen, hormien tai rakenteiden pinta-alaa.	hym2		
HALLINTO-, TYÖ- JA NEUVOTTELUTILAT	490	490	
Koulun johto	30	Yhteinen työtila pientiloineen tai työhuoneet. Kolme työntekijää. Yhtenäiskoulussa rehtori ja apulaisrehtori sekä vararehtori.	2 huonetta
Koulusihteerit	20	yhtenäiskoulussa yleensä kaksi koulusihteeriä (yhteensä 8-10 työpäivää), palokaapit koulusihteerien työtilassa	1 huone
Henkilökunnan monitila-alue, ml. tauko (kahvio)-, monistus-, neuvottelu-, työskentely-, vaate- ja henkilöhtaisen säilyttämisen tilat	400	Henkilökunnan monitila-alueen mitoitus 3m2 / henkilö, mikä sisältää työskentely-, kokous-, tauko-, lepo-, vaate- ja henkilökohtaisen säilyttämisen tilat, joita voidaan sijoittaa hallintovyöhykkeen ulkopuolelle. Erikokoisia neuvottelutiloja on väh. 3kpl, jotka palvelevat myös henkilökunnan työtiloina. Englanninkielisessä opetuksessa korostunut perhe-, verkostoyhteistyö ja opettajien välinen yhteistyö, lisätty 40m2 tapaamis-, työ- ja neuvottelutiloina, jotka voivat sijaita muualla kuin hallintovyöhykkeellä. Perusteluna vieraskieliset opettajat ja tarve tiiviille opettajien yhteistyölle sekä vieraskielisten vanhempien tapaamiset	Yksi suuri oleskelutila, josta voidaan haitariovella erottaa kokoustila, jossa on iso pöytä. Vaate- ja henkilökohtaisen säilyttämisen tilat erikseen, mutta oleskelutilan yhteydessä. 15m2 Neuvottelutiloja 4-5 kpl.
Vartija, vahtimestari, kohdevastaava	10	Sisääntuloon ja ala-aulaan näkyvyys, sisältää kiinteät varastokaapistot	
opinto-ohjaajat	30	Yhtenäiskoulussa on 3 opinto-ohjaajaa. Tiloja ei välttämättä sijoiteta hallintovyöhykkeen sisälle.	2-3 tilaa
OPPILASHUOLTO / HYVINVOINTIALUE (ei muutoksia)	108	108	kuusi huonetta 12m2-15m2 + 10m2-20m2 aula + le wc + lepotila
Terveydenhoito- ja lääkäripalvelut sekä lepohuone			
Kuraattori- ja psykologipalvelut			
odotustila, le-WC			

SOLU 1	3028	3028	
Perusvarustellut solut: oppimisalueet ja kotialueet. *Koulusuunnitteluohje 2019, 9-12* : "Solusta muodostetaan polveileva oppimaisema sijoittamalla alueelle erikokoisia pienryhmätiloja ja jakamalla alue esim. seinällä, siirtoseinillä, akustisilla kevyillä jakoseinillä tai kalusteilla pienemmiksi ja/tai rauhallisemmiksi työskentelytiloiksi. Polveilevuus ja vyöhykkeisyys toteutetaan hankekohtaisesti toiminnallisten tarpeiden mukaan." "Perusvarustellut solut muokkautuvat tarpeen mukaan joustavasti pien- ja suurryhmäopetukseen sekä yksilötyöhön. "	2310	Perusvarusteltuja soluja on 7 kpl. Yhden solun pinta-ala on 330 m2. Solun sisäisten kiinteiden ryhmätilojen määrä suunnitellaan hankekohtaisesti, kuitenkin niin että solussa on vähintään yksi ei-avautuva (suljettu) oppimisen tila 20-25 oppilaan työskentelyyn ja vähintään kaksi suljettua/suljettavaa 4-10 oppilaan työskentelyyn.	330m2 tilassa ainakin yksi suljettu 60m2 luokkatila. Lisäksi jälejelle jäävä 270m2 tila saatetaan jakaa niin, että yksi suuri tila (150m2) ja pariluokka 120m2. Pariluokan luokkien välissä siirtoseinä. Tai sitten kaksi pariluokkaa yht. 270m2, enintään kolme siirtoseinää
Pienet ryhmä- ja eriyttämistilat (*Koulusuunnitteluohje 2019, 11, kohta 1.9.*). Pysyviä pienehköjä tiloja rauhallisiin tilanteisiin ja pienryhmätyöskentelyyn (ml. musiikin harj. tilat, jos musiikkiopisto)	350	Jokaisen perusvarustellun solun pinta-alaan lisätään ryhmä- ja eriyttämistiloja 50 m2/solu, 7 solua yhteensä 350m2, voidaan sijoittaa suunnitteluratkaisussa osittain perusvarusteltujen solujen ulkopuolelle. Esim. 40m2 jaettavissa kahteen+10m2 ryhmä- ja eriyttämistiloja varten. Yksi 35m2 tila, jossa vapaata lattiatilaa (muskari), jonka vieressä 15m2 pienryhmätila. Näihin molempiin tiloihin tarvitaan reilusti kaappitilaa. Huomiitava äänieritys soitonopetuksessa, kuten erillinen pinta-laatta, IV-äänikoukut, seinärakenne ja patteriverkoston äänikatkot. Segregaation eli alueellisen eriytymisen ehkäisemiseen liittyvän palvelutarpeen	yhden solun 50m2 pienryhmätila saatetaan jakaa niin, että 40m2 (jaettavissa kahteen) + 10m2 tila
Kenkä- ja vaatesäilytys (kengättömän koulun tarpeet)	368	0,4 hym2/opp., erilaiset ratkaisut eri-ikäisille, esim. alkuopetus ja aineopetuksessa olevat oppilaiden erilaiset tarpeet. Tähän pinta-alaan sisältyy lokerokaapit ja oppilaiden tavaroiden säilytykseen tarvittavat pinta-alat. Kaikille yläkouluikäisille kaapit, alakoululle naulakot ja lokerot.	Käytännössä pääsisäänkäynti, jossa ehkä oppilaskaapit ja eniten vaate ja kenkäsäilytystä. Jakaantuu kaikkiaan 3-4 sisäänkäyntiin
Lokerokaapit ja muut oppilaiden tavaroiden säilytykseen tarvittavat tilat/kalusteet		Oppilaslokerot sisältyvät kenkä- ja vaatesäilytyksen sekä Solu 1 pinta-alaan. Sijoitus kiinto- tai irtokalustukseen ratkaistaan hankekohtaisesti.	
SOLU 2	676	676	
Käsityö ja kuvataide. *Koulusuunnitteluohje 2019, 11-13* . "Erityisvarusteltu solualue, joka jaetaan erilaisiin työskentelyalueisiin." Käsityö_kovat materiaalit_tilamallit 2020: "A. perusmalli koulut, joissa on vain 1.-6. luokkien oppilaita (vrt. Aurinkokivi 1 ja Rajatorppa) B. perusmalli, joissa on 7.-9. luokkien opetusta (yhtenäiskoulut, esim. Hämeenkylä) C. laaja malli (esim. Kilteri: aikuisopiston käyttö, alueellinen palveluverkko, muut perusopetuksen koulut käyttävät tiloja esim. valinnaisissa)"		STEAM ajattelu suunnittelun lähtökohtana, makerspace sijoitetaan soluun2 tai soluun3 tai osaksi mediateekki/monitoimitila/kirjasto- kokonaisuutta. Tilojen pinta-alojen sijoittaminen ja yhteiskäyttö ratkaistaan hankekohtaisessa suunnitteluratkaisussa. Alueelle voidaan antaa nimi esim. TATA-alue, Taidesolu. Lisätty 100m2 kovien käsitöiden tilamäärään (228m2+100m2)(opetushallituksen uudet ohjeistukset)	Kovat käsityöt 328m2, pehmeät 102m2, kuvataide 170m2, makerspace 76m2
SOLU 3	525	525	
Kotitalous, fysiikka, kemia, biologia ja maantieto (*Koulusuunnitteluohje 2019, 14*)		Suunnitteluratkaisussa solu 3 voi olla jaettuna esim. luonnontieteet 3a ja kotitalous 3b Matematiikan oppimisalueen neliöt solu 1. Solun pinta-ala voidaan hankekohtaisesti jakaa toisinkin, esim. muodostaa pientiloja yhteisestä pinta-alasta.	
Kotitalouden opetustilat		Kaksi opetustilaa, 220m2, sis. varastot ja kodinhoitotila yhteiskäyttöisiä (300-500 opp.), yleensä noin 16 oppilasta, tilan väljyys mahdollistaa 20 oppilaan opetusryhmän. Kotitalousluokkaan voi liittyä kabinetti, joka on käytettävissä toisen kotitalousluokan ruokailutilana ja erillisenä kabinettina, jossa on minikeittiö. Kotitalous luokkiin oma kulkureitti omalla tuulikaapilla tavaroiden toimitusta varten sijaittava lähellä lastaus aluetta TA	kaksi opetustilaa
Fysiikan ja kemian opetustilat			kaksi opetustilaa
Biologian ja maantiedon opetustilat		Kaksi opetustilaa varastoineen 145 m2 (300-450 opp)	kaksi opetustilaa
SOLU 4	140	140	
Musiikki (*Koulusuunnitteluohje 2019, 15*)	110	sis. musiikin opetustilat ja varastot sekä muut mahdolliset tilat (hankekohtaisesti bänditila tms.) Musiikkiluokka voi olla toiminnoiltaan myös näyttämötila.	Yksi musiikinluokka + varasto + bänditila

Musiikkiopiston opetusluokat	30	Kaksi 15m2 tilaa. Kelluva pintalaatta lattiassa, ääniloukut ilmanvaihdossa, akustointi ja seinämateriaaleissa sekä vesiputkistoissa huomioituna äänen kantautuminen ympäristöön. Näin myös viereisiä tiloja voi samanaikaisesti käyttää
SOLU 5	40	40
Liikunta (Koulusuunnitteluohje 2019, 15)		Toteutetaan liikuntahalliin
Liikuntasalin lattiapinta-ala		Toteutetaan liikuntahalliin
Liikunnan varastot		Toteutetaan liikuntahalliin
Ulkovälineiden varasto	40	Kulku ulkokautta
YHTEISKÄYTTÖISET TILAT (*Koulusuunnitteluohje 2019, 16, 11.1.*)	260	260
Opinportaat, katsomoportaat (*Koulusuunnitteluohje 2019, 15*)	60	voidaan liittää liikunnan, musiikin, ruokailutilan ja aulan muodostamaan kokonaisuuteen
Monitoimitila (esim. mediateekki, kirjasto, oppilaskunnan tilat) (*Koulusuunnitteluohje 2019, 15*)	200	hankevaiheessa voidaan pinta-alat voi osoittaa muihin toimintoihin, esim. ryhmä- ja eriyttämistiloihin soluissa
MUUT VARASTOTILAT	90	90
Näyttämövarasto (*Koulusuunnitteluohje 2019, 15*)	30	
erillinen keskitetty opetusvälinevarastotila		opetusmateriaalien säilytys ensisijaisesti kiintokalusteissa
varautumisvarasto	10	mm. vararuokakaapit
muut käyttäjät	30	jos kuvataidekoulun, musiikkiopiston, taiteen perusopetuksen opetusta niin varastot hankekohtaisesti lisätään pinta-alaan. Liikunnan vapaa-ajankäyttö: kaappiratkaisuna.
tuolivarasto	20	
SOSIAALITILAT	139	150
Henkilökunnan WC-tilat	10,5	keskitetyn henkilökunnan sosiaalitilan yhteydessä
Henkilökunnan puk. ja pes.tilat, keskitetty	50	
Oppilaiden WC-tilat 1) -> yht. 45 kpl	90	1 WC (1,5 m2) alkavaa 20 oppilasta kohti, kuitenkin vähintään 1 le-WC /kerros (5,5 m2)
Liikuntasalin pukeutumis- ja peseytymistilat		Toteutetaan liikuntahalliin
Liikunnanopettajan pukeutumis- ja peseytymistilat		Toteutetaan liikuntahalliin
Yhtenäiskoulun ja päiväkodin yhteiset tilat		
RUOKAILUTILAT RAVINTOLA	690	710
Ammatikeittiö (Valmistuskeittiö) aputiloineen, varastot mukaanluettuina. Keittiössä valmistetaan myös päiväkotiateriat (aamupala, lounas ja välipala) huomiodaan ryhmävaunut (4-5 kpla) TA	230	Keittiölle on oma kulkureitti ja oma tuulikaappi. Rullakko ja kuljetusvaunuvarasto keittiön lastausalueella tai sen välittömässä läheisyydessä (ei sisälly keittiön neliöihin), Keittiöllä tulee olla oma sosiaalitilat sisältyy keittiön neliöihin. TA
Koulun ja päiväkodim ruokailu tapahtuu samassa ruokasalissä, kuitenkin eriyiettynä toisistaan. Ruokailu jaettuna 3 vuoroon.TA	420	Ruokasalissa ateriointi suunnitellaan toimivaksi ilman tarjottimia, Vesi ja leipäpistetitä suunnitellaan riittävästi. Kokeilu ilman tarjottimia sovittu n. puolivuotta tarjottimet on mahdollista ottaa käyttöön tarvittaessa (keittopäivät) TA
Jakelulinjastot, erilliset leipä- ja juomapisteet, sekä astian palautus	60	Aterialinjastot ja astianpalautus suunnitellaan suljettaviski iltakäytön aikana (sähkörulo) Päiväkodille varataan oma aterialinjasto, käsipesupisteet ja astianpalautus (vaunupalutus) TA
SIIVOUSTOIMEN TILAT	55	55

Yhteensä	55	Koulun siivouskeskus/ varastotila 25m2 Koulun jokaiseen kerrokseen erilliset siivoustilat 5m2 x 3 kerrosta =15m2 yht.= 45m2. Siivouskeskuksen lähelle laitoshuoltajien taukotilat 10m2 Siivoustilojen ja taukotilojen neliöt yht. 55m2
KIINTEISTÖNHOITOTILAT	15	15

Yhtensäiskoulu sekä yhteiset tilat YHTEENSÄ / hym2 hyötyala, ilman vammaisopetuksen tiloja. Eri toimintoihin käytettävien huoneiden ja tilojen pinta-ala. Tähän ei lasketa liikenneväylien, käytävien, porrashuoneiden, teknisten tilojen, hormien tai rakenteiden pinta-alaa.		6287	
Vammaisopetus lisättynä (viereinen välilehti)		6889	
hym2/oppilas hyötyala. Eri toimintoihin käytettävien huoneiden ja tilojen pinta-ala. Tähän ei lasketa liikenneväylien, käytävien, porrashuoneiden, teknisten tilojen, hormien tai rakenteiden pinta-alaa. Sisältää keittiön ja oppilashuollon tilat.		6,99	
liikennetilojen määrä (ei lasketa hyötyalaan, mutta vaikuttavat vuokra-alaan ja brm2)			
Huoneistoala, vuokraneliöt [TA 2023 10.1 / oppilas. Sis. keittiövuokrat, ilman näitä 9,7. Vuodesta 2023 lähtien ei sisällä opiskeluhuollon tiloja.]		8,59	
*teoreettinen vuokra-ala = hym2 * 1,23* hum2/oppilas Huoneala: lasketaan kaikkien hyötytilojen, käytävien, porras-huoneiden, teknisten tilojen yms. alat. Ei lasketa hormien tai rakenteiden pinta-alaa. Uudessa mallissa käytävien tarve vähenee, koska tavoitteena on siirtää aikaisemmin niiden tarvitsemaa tilaa soluihin.			
brm2/ oppilas. Lasketaan kertomalla hym2 halutulla tehokkuusluvulla			
1.4 tehokkuusluku		9,78	
1,5 tehokkuusluku		10,48	

Muura liikuntahalli, tilaohjelma;
(1400 hum2)

	m2 / kpl	kpl	Ohjelma-ala
Liikunnan puku- ja pesutilat			
Ryhmäpuku- ja pesuhuoneet ja WC:t	35	6	210
Opett./ valm. puku-, ja pesuh.	8	2	16
			226
Liikuntatilat			
Liikuntahalli			1400
Liikuntavälinevarastot			120
			1520
Muut tilat			
Eteis- ja aulatilat			100
Valvomo			15
Henk.kunnan sos.tilat			10
Siivoustilat			10
			135
Hyötyala yhteensä (hym2)			**1881**
Kokonaisala (brm2)			**2350**

Huom.

Salibandy ja koripallo pitkittäin, 2kpl koripallo poikittain; kolme jakoseinää (jaettavissa kahteen ja kolmeen yhtä suureen osaan)
Huomioidaan koulun ja urheiluseurojen tarpeet

Sisältää ensiaputilan
Siivous- ja hallihenkilökunnan yhteiset
Siivouskeskus

tehokkuusluku 1,25

PÄIVÄKOTISUUNNITTELUOHJE **8 ryhmäaluetta**					**TILAOHJELMA**
27.1.2023				**168**	
ryhmäalueet A, B, C, D ja E , jossa on á 21 lapsen ryhmä (tilamitoitus 3 kasvattajaa ja 21 lasta)					
tilapaikat yhteensä 168 lasta.				21	Huonekortit täydentävät tilaohjelmaa
Ryhmäalue A, 21 lasta	**Yhteensä hym2**	**/ lapsi**	**Käsin laskettu**		**muuta**
märkäeteinen	8	0,38	7,98		21 lapselle, voi tehdä kahdelle ryhmälle yhteisenä, silloin tila 16m2 (2x8m2)
eteistilat A	13	0,6	12,6		osana toimintatilaa
wc-pesutilat A	10	0,46	9,66		**yleisesti wc-tiloihin:** 3 wc-istuinta wc tilaa kohden, eriöt, etuhuoneellinen pesutila
toimintatila /suljettava rauhallinen tila /suljettavaa pienryhmätilaa/ varastotilat A	79	3,75	78,75		Rauhallista tilaa käytetään myös lepotilana, kooltaan 42 m² (2 m2 / 21 lasta), varastotila 2m2/ryhmä, kaapistoja tai yksittäinen varasto
ryhmäalue A yht	**109,0**		108,99		
Ryhmäalue B, 21 lasta					
märkäeteinen					21 lapselle
eteistilat B					osana käytävää
wc-pesutilat B					
varastotilat					voivat olla kaapistoja tai yksittänen yhteinen varasto
ryhmähuoneet / lepohuone					lepotila suljettavissa
ryhmäalue B yht	**109**		108,99		ohjeellinen
Ryhmäalue C, 21 lasta					
märkäeteinen					21 lapselle
eteistilat C					osana käytävää
wc-pesutilat					
varastotilat					voivat olla kaapistoja tai yksittänen yhteinen varasto
ryhmähuoneet / lepohuone					lepotila suljettavissa
ryhmäalue C yht	**109**		108,99		ohjeellinen
Ryhmäalue D, 21 lasta					
märkäeteinen					21 lapselle
eteistilat					osana käytävää
wc-pesutilat					
varastotilat					voivat olla kaapistoja tai yksittänen yhteinen varasto
ryhmähuoneet / lepohuone					lepotila suljettavissa
ryhmäalue D yht	**109**		108,99		ohjeellinen
Ryhmäalue E, 21 lasta					
märkäeteinen					21 lapselle
eteistilat E					osana käytävää
wc-pesutilat E					
varastotilat					voivat olla kaapistoja tai yksittänen yhteinen varasto
ryhmähuoneet / lepohuone					lepotila suljettavissa
ryhmäalue E yht	**109**		108,99		ohjeellinen
Ryhmäalue F, 21 lasta					
märkäeteinen					21 lapselle
eteistilat F					osana käytävää
wc-pesutilat F					
varastotilat					voivat olla kaapistoja tai yksittänen yhteinen varasto
ryhmähuoneet / lepohuone					lepotila suljettavissa
ryhmäalue F yht	**109**		108,99		ohjeellinen
Ryhmäalue G, 21 lasta					
märkäeteinen					21 lapselle
eteistilat G					osana käytävää
wc-pesutilat G					
varastotilat					voivat olla kaapistoja tai yksittänen yhteinen varasto
ryhmähuoneet / lepohuone					lepotila suljettavissa
ryhmäalue G yht	**109**		108,99		ohjeellinen
Ryhmäalue H, 21 lasta					
märkäeteinen					21 lapselle
eteistilat H					osana käytävää

wc-pesutilat H					
varastotilat					voivat olla kaapistoja tai yksittänen yhteinen varasto
ryhmähuoneet / lepohuone					lepotila suljettavissa
ryhmäalue H yht	**109**		108,99		ohjeellinen
wc	2		2		yhdellä ryhmäalueella, helposti ulkoa saavutettava
Ryhmätilat yhteensä	**873,9**		**873,92**		
Yhteiset tilat:					
kotikeittiö / neuvottelu	6		6		neuvottelutilan yhteydessä, kotikeittiövarustelu, toimii henkilökunnan neuvottelu- ja taukotilana, lasten tilana, yhteiskäytössä asukkaisden kanssa, salin läheisyyteen.
työpaja	15		15		huom. hiekanerotuskaivo
pienryhmä / kerros	15		15		2-kerroksinen ratkaisu
liikuntasali ja väline/patjavarastovarasto	80		80		toimii myös henkilökunnan koulutustilana, lasten lepotilana, varasto 6 m2, syvyys n.2m, yhteiskäytössä asukkaiden kanssa
ruokailutila	78	0,3	78		yhteiskäytössä asukkaiden kanssa, erillinen sis.käynti asukkaille liikuntasaliin ja ruokailutilaan
ruuanjakelulinjaston vaatima tila	6		6		
wc-tila ruokasalin yhteyteen	2		2		
vararuokavarasto	2		2		lukittava kaapisto tai varasto lähelle ruokailutilaa
inva-wc / kerros	16,5		16,5		3-kerroksinen ratkaisu
Yhteiset tilat. yhteensä:	**221**		220,5		
Lasten toiminta-tilat yhteensä:	**1094,4**	hym2	1094,42		
	76,6	7 % toimint	76,6094		
	1171,0		1171,0294		
	6,97		6,9704		toiminta-alaa / tilapaikka
Henkilökunnan tilat, työ- ja sos.tilat					
toimisto / johtaja	12		12		monikäyttöinen toimistotila
neuvottelutila	15		15		kotikeittiön yhteydessä
henkilökunnan työhuone	12		12		
perhe- ja konsultaatiotila / työhuone / neuvottelu	10		10		sijoitetaan johtajan huoneen viereen
henk.kunnan wc:t 2kpl	6		6		1 kpl wc/kerros, miehille ja naisille
henk.kunnan suihkutila	3		3		Voi olla yhteinen (mahduttava pukeutumaan, tarvitsee tason vaatteille)
henk.kunnan pukutila, 24h x 0,8m2	19		19		Voi olla yhteinen, sisältää kaksi WC:tä, lisäksi suihkutilassa pukeutumismahdollisuus
Toimintatilat tilat yhteensä:	**77,0**		**77,0**		
Huoltotilat					
palvelukeittiö aputiloineen	66	0,34	66		keittiön wc, keittiö aputiloineen poisluk. rullakoiden ja pahvin säilytystilat
siivouskeskus ja vaatelhuoltotila	16		16		yhdistetty tila, huom. likainen ja puhdas puoli
siivouskomero	3		3		
keskusvarasto	10	0,05	10		
Keittiötilat yhteensä	**95,0**		**95,0**		
Hyötyalat ilman teknisiä tiloja:	**1266,4**		**hym2**		
			1266,42		
Tekniset tilat					
iv-konehuone 7% bruttoalasta		x			
sähköpääkeskus		x			
Käytävätilat					
Käytävät, poistumistiereitit		x			
Porrashuoneet		x			
tuulikaapit		x			

bruttoalatavoite 1645 brm2 mitoitustavoite 8,5 htm2/lapsi (1360htm2) YHTEENSÄ					
Vantaan kaupunki, tilakeskus, hankevalmistelu					
hyötyalasta huoneistoalaksi kerroin:	1,12	**1418,3904**	**1418,39**	**htm2**	RT-kortin mukainen
		8,4428	**8,4428**		huoneistoalaa/tilapaikka
	1,13	1431,1	1431,1	**htm2**	Vantaa
					huoneistoalaa/tilapaikka (RT 9 htm2/tilapaikka; RT-taulukossa iso liikuntasali)
hyötyalasta bruttoalaksi kerroin:	1,32	**1671,6744**	**1671,674**	**brm2**	RT-kortin mukainen (1,12 - 1,5)
	1,44	**1823,6448**	**1823,645**	**brm2**	Vantaa

Muuran yhtenäiskoulu
Toinen savu 6b, 01510 Vantaa

Laajuustiedot :

bruttoala	9 992	brm2
hyötyala	6 889	hym2
huoneistoala	8 473	htm2
tilavuus	38 952	rm3
tehokkuusluku	1,45	

Rakennuskustannukset		**Yht.€**	**€/brm2**	**€/hym2**	**€/rm3**
Rakennuttajan kulut		4 590 000	459,37	666,28	117,84
suunnittelu	2 680 000				
rakennuttaminen	1 540 000				
liittymismaksut	370 000				
Rakennustekniset työt		21 670 000	2 168,73	3 145,59	556,33
- sis.pihatyöt					
LVI-työt		4 700 000	470,38	682,25	120,66
LVV-työt	2 560 000				
IV-työt	2 000 000				
Säätölaitteet	140 000				
Sähkötyöt		3 370 000	337,27	489,19	86,52
Erillishankinnat		530 000	53,04	76,93	13,61
Muutos- ja lisätyövaraus		1 840 000	184,15	267,09	47,24
KUSTANNUSENNUSTE (alv 0%)		36 700 000	3 672,94	5 327,33	942,19
KUSTANNUSENNUSTE (alv 24%)		45 508 000	4 554,44	6 605,89	1 168,31

Hintataso KL 112,7 (10/23)

Arvioon sisältyy:
- Sääsuojaus
- Paalutusvaraus ja louhintavaraus
- Hulevesijärjestelmä
- Puurakenteinen runko
- Sprinklaus
- Maalämpöjärjestelmä
- Lattialämmitys
- Tontilla sijaitseva urheilukenttä (koulun kenttä 40m x 60m)
- Aurinkosähköjärjestelmä 270 kWp
- Koululle jyvitetty osuus keittiöstä ja ruokasalista 3 246 000 € (alv 0%)
- Koululle jyvitetty osuus väestösuojasta 1 054 000 € (alv 0%)

Arvioon ei sisälly:
- Taidehankinnat
- Tontin ulkopuolella sijaitseva urheilukenttä (iso kenttä 50m x 80m)
- Tontin mahdollisten vanhojen rakennusten tai kaapeli- ja putkilinjojen purku
- Tontin pilaantuneiden maiden puhdistus
- Tontin hankintakustannukset
- Mahdollisten tontin rasitteiden kustannukset
- Käyttäjätehtävät kuten irtaimisto- ja laitehankinnat
- Globaalin taloustilanteen vuoksi kustannuskehitys ei ole tarkasti ennustettavissa

Suunnittelu ja hankepalvelut 6.11.2023

Anne Papunen
Kustannuslaskennan asiantuntija

Muuran yhtenäiskoulun liikuntahalli
Toinen savu 6b, 01510 Vantaa

Laajuustiedot :

bruttoala	2 350	brm2
hyötyala	1 881	hym2
huoneistoala	1 994	htm2
tilavuus	17 278	rm3
tehokkuusluku	1,25	

Rakennuskustannukset		**Yht.€**	**€/brm2**	**€/hym2**	**€/rm3**
Rakennuttajan kulut		1 220 000	519,15	648,59	70,61
suunnittelu	670 000				
rakennuttaminen	450 000				
liittymismaksut	100 000				
Rakennustekniset työt		6 160 000	2 621,28	3 274,85	356,52
- sis.pihatyöt					
LVI-työt		1 020 000	434,04	542,26	59,03
LVV-työt	710 000				
IV-työt	280 000				
Säätölaitteet	30 000				
Sähkötyöt		680 000	289,36	361,51	39,36
Erillishankinnat		0	0,00	0,00	0,00
Muutos- ja lisätyövaraus		480 000	204,26	255,18	27,78
KUSTANNUSENNUSTE (alv 0%)		9 560 000	4 068,09	5 082,40	553,30
KUSTANNUSENNUSTE (alv 24%)		11 854 400	5 044,43	6 302,18	686,10

Hintataso KL 112,7 (10/23)

Arvioon sisältyy:
- Sääsuojaus
- Paalutusvaraus ja louhintavaraus
- Hulevesijärjestelmä
- Puurakenteinen runko
- Viherkatto
- Sprinklaus
- Maalämpöjärjestelmä
- Lattialämmitys
- Aurinkosähköjärjestelmä 50 kWp

Arvioon ei sisälly:
- Taidehankinnat
- Katsomorakenteet liikuntahallissa
- Urheilukentät (koulun kenttä 40m x 60m, iso kenttä tontin ulkopuolella 50m x 80m)
- Tontin mahdollisten vanhojen rakennusten tai kaapeli- ja putkilinjojen purku
- Tontin pilaantuneiden maiden puhdistus
- Tontin hankintakustannukset
- Mahdollisten tontin rasitteiden kustannukset
- Käyttäjätehtävät kuten irtaimisto- ja laitehankinnat
- Globaalin taloustilanteen vuoksi kustannuskehitys ei ole tarkasti ennustettavissa

Suunnittelu ja hankepalvelut 6.11.2023

Anne Papunen
Kustannuslaskennan asiantuntija

Muuran päiväkoti
Toinen savu 6b, 01510 Vantaa

Laajuustiedot :

bruttoala	1 823	brm2
hyötyala	1 266	hym2
huoneistoala	1 431	htm2
tilavuus	6 868	rm3
tehokkuusluku	1,44	

Rakennuskustannukset		Yht.€	€/brm2	€/hym2	€/rm3
Rakennuttajan kulut		1 330 000	729,57	1 050,55	193,65
suunnittelu	720 000				
rakennuttaminen	530 000				
liittymismaksut	80 000				
Rakennustekniset työt		5 880 000	3 225,45	4 644,55	856,14
- sis.pihatyöt					
LVI-työt		1 050 000	575,97	829,38	152,88
LVV-työt	670 000				
IV-työt	360 000				
Säätölaitteet	20 000				
Sähkötyöt		520 000	285,24	410,74	75,71
Erillishankinnat		100 000	54,85	78,99	14,56
Muutos- ja lisätyövaraus		470 000	257,82	371,25	68,43
KUSTANNUSENNUSTE (alv 0%)		9 350 000	5 128,91	7 385,47	1 361,39
KUSTANNUSENNUSTE (alv 24%)		11 594 000	6 359,85	9 157,98	1 688,12

Hintataso KL 112,7 (10/23)

Arvioon sisältyy:
- Sääsuojaus
- Paalutusvaraus ja louhintavaraus
- Hulevesijärjestelmä
- Puurakenteinen runko
- Sprinklaus
- Maalämpöjärjestelmä ja maaviilennysjärjestelmä
- Lattialämmitys
- Aurinkosähköjärjestelmä 35 kWp
- Päiväkodille jyvitetty osuus keittiöstä ja ruokasalista 593 000 € (alv 0%)
- Päiväkodille jyvitetty osuus väestösuojasta 193 000 € (alv 0%)

Arvioon ei sisälly:
- Taidehankinnat
- Urheilukentät (koulun kenttä 40m x 60m, iso kenttä tontin ulkopuolella 50m x 80m)
- Tontin mahdollisten vanhojen rakennusten tai kaapeli- ja putkilinjojen purku
- Tontin pilaantuneiden maiden puhdistus
- Tontin hankintakustannukset
- Mahdollisten tontin rasitteiden kustannukset
- Käyttäjätehtävät kuten irtaimisto- ja laitehankinnat
- Globaalin taloustilanteen vuoksi kustannuskehitys ei ole tarkasti ennustettavissa

Suunnittelu ja hankepalvelut 6.11.2023

Anne Papunen
Kustannuslaskennan asiantuntija

Rakennushankkeen turvallisuusriskit, HAVAT Riskikartta

KOHDE: Viertolan koulu

PÄIVÄYS: 12.12.2022
LAATIJAT: Ann-Mari Ståhlberg ja Jukka Tuhkanen

Rakennushankkeen ominaisuudet

- ☐ Koko
- ☐ Muoto
- ☐ Suuruus
- ☐ Mitat
- ☐ Poikkeuksellisuus
- ☐ Ainutkertaisuus
- ☐ Materiaalivalinnat
- ☐ Tekniset ratkaisut
- ☐ Runkoratkaisu
- ☐ Ajankohta
- ☐ Suunnitteluratkaisut
- ☐ Vaativuus
- ☐ Rakennuksen kunto
- ☐ Talotekniikka
- ☐ Muu

Työturvallisuutta ja terveyttä koskevat tiedot

- ☐ Mikrobit (Home)
- ☒ Pöly, purettavat rakenteet
- ☐ Kaasut
- ☒ Muut ilman epäpuhtaudet, ilman pienhiukkaset
- ☒ Melu, tärinä, rakennus melualueella, raitiovaunun tärinä
- ☐ Kuumuus/kylmyys
- ☐ Säteily
- ☐ Häikäisy
- ☐ Happipitoisuus, hapen puute
- ☐ Myrkyt
- ☐ Vaaralliset aineet
- ☐ Altistuminen
- ☐ Ergonomia, hankalat työasennot
- ☐ Vaaralliset työt
- ☐ Räjähdys
- ☐ Syttyminen
- ☐ Muu

Rakennushankkeen luonne

- ☐ Työmaan johtamisen erityispiirteet
- ☒ Yhteensovittamisen erityispiirteet, ratikan melusuojauksen toteutus ja ajankohta, mahdollisen laajennusosan ulottuminen melusuojaan
- ☐ Aikataulu
- ☐ Urakoitsijoiden määrä
- ☐ Urakkarajat
- ☐ Erillistoimitukset
- ☐ Töiden läheisyys/peräkkäisyys
- ☐ Töiden päällekkäisyys
- ☐ Tiedonkulun erityispiirteet
- ☐ Työmenetelmien reunaehdot
- ☒ Muu, kustannukset, aikataulu

Rakennushankkeen olosuhteet

- ☒ Varottavat rakenteet, säilytettävät rakenteet purettavien rakenteiden yhteydessä
- ☐ Vaaralliset johdot
- ☐ Varottavat toiminnot
- ☐ Asukkaat, asiakkaat, tilaajan henkilöstö, vuokralaiset, käyttäjät
- ☐ Liikenne, liikennemuodot
- ☐ Työkoneiden käyttö
- ☐ Työvälineiden käyttö
- ☐ Materiaalit ja aineet
- ☐ Vaaralliset jätteet
- ☐ Teollinen toiminta lähellä, prosessit
- ☐ Tilojen rakennusaikainen käyttö
- ☒ Muu toiminta, Tikkurilantien ratikkahanke ja siitä aiheutuvat katutyöt
- ☐ Herkät laitteet ja laitteistot
- ☐ Muut ympäristötekijät
- ☐ Purettavat rakenteet
- ☐ Sähkökaapelit/kaasuputket
- ☐ Muu

Työhön liittyviä vaaroja

- ☐ Arvioitava aina VNp629/94 liitteen 2 mukaista erityistä vaaraa sisältävät työt
- ☐ Rakennusratkaisuihin liittyvät vaarat

15 § **Päivitetyn Vantaan ratikan vaunuhankinta -hankesuunnitelman hyväksyminen**

VD/4116/02.08.00.00/2023

PT/HW/TH/JH/EP/JT

Kaupunginhallituksen hyväksymän ratikan hankesuunnitelman mukaan Vantaan raitiovaunut, kuten muutkin pääkaupunkiseudun raitiovaunut, hankkii Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy. Elokuussa 2023 kaupunginhallitus hyväksyi Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy:n laatiman Vantaan ratikan vaunuhankinta -hankesuunnitelman. Hankesuunnitelman mukaan Vantaan ratikan reitille tarvitaan yhteensä 18 kappaletta raitiotievaunuja. Edellä mainittu vaunuhankinnan hankesuunnitelma on päivittynyt syksyn 2023 aikana. Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy:n yhtiökokouksessa päätettiin, että Vantaan ratikan vaatimien vaunujen hankintaa jatketaan, mikäli Vantaan kaupunginhallitus hyväksyy päivitetyn vaunuhankinnan hankesuunnitelman.

Kaupunginvaltuusto päätti 22.5.2023 § 5, että Vantaan ratikka toteutetaan Vantaan ratikan hankesuunnitelman pääperiaatteiden mukaisesti. Ratikan rakentaminen voidaan aloittaa sitten, kun tulevan MAL-sopimuksen mukainen valtion investointirahoitus on varmistunut. Päätöksessä todetaan myös, että Vantaan ratikan rakentaminen edellyttää määrärahojen osalta valtuuston hyväksyntää seuraavan talousarvion yhteydessä.

Kaupunginhallituksen 8.5.2023 § 7 hyväksymän ratikan hankesuunnitelman mukaan Vantaan raitiovaunut, kuten muutkin pääkaupunkiseudun raitiovaunut, hankkii Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy. Yhteisellä hankintatavalla alennetaan kaikkien raitiovaunujen hankintahintaa. Lisäksi kaluston yhteensopivuus tuottaa synergia hyötyjä liikennöintiin ja kaluston ylläpitoon. Kaluston tarkat ominaisuudet määritetään kalustohankinnan yhteydessä.

Kalustohankintaa varten Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy on laatinut Vantaan ratikan vaunuhankinta -hankesuunnitelman. Edellä mainitun suunnitelman mukaan Vantaan ratikan reitille tarvitaan yhteensä 18 kappaletta raitiotievaunuja. Uusien vaunujen hankinta on välttämätöntä Vantaan kaupungin ja HSL:n suunnitteleman liikenteen hoitamiseksi, koska Kaupunkiliikenteen nykyinen vaunukalusto ei riitä Vantaan ratikan liikennöintiin määrällisesti eikä laadullisesti.

Kaupunginhallitus hyväksyi 21.8.2023 § 7 vaunuhankinnan hankesuunnitelmaan, jossa vaunujen enimmäishinnaksi ilmoitettiin 79 miljoonaa euroa. Hankesuunnitelma on päivittynyt syksyn 2023 aikana ja päivitetyssä hankesuunnitelmassa Vantaan ratikan vaunujen hankinnan ilmoitetaan olevan 82 miljoonaa euroa, joka jakautuu vuosille 2024–2033. Eroa alkuperäisen ja päivitetyn enimmäishinnan välillä on siis 3 miljoonaa euroa. Alkuperäisessä hankesuunnitelmassa enimmäishintaan ei ole huomioitu korkokustannuksia. Päivitetyssä hankesuunnitelmassa korkokustannukset on sisällytetty hankintahintaan.

Vaunujen ostohinta tulee olemaan hankinnassa tärkeässä roolissa, mutta myös elinkaarikustannuksia painotettaan vaunun valinnassa. Hankintaan sisältyy raitiovaunujen toiminnan ja kunnossapidon kannalta välttämättömät erikoislaitteet ja -työkalut sekä käyttöohjeet, koulutukset, dokumentaatio sekä hankinnan yhteydessä tarkemmin arvioitavat vara- ja vaihto-osat.

Raitiovaunujen hankinnat ovat useita vuosia kestäviä projekteja, ja tämän vuoksi kalustohankinta on aloitettava mahdollisimman varhain. Kalustohankinnan viivästyminen vähentää testaamisaikaa, jolloin tietoa esimerkiksi vaunujen ylläpidosta ja toimintakyvystä ei saada tarpeeksi ja ratikkavaunuja ei voida

liikennöidä parhaalla mahdollisella tavalla heti alusta lähtien. Kalustohankinnan viivästyminen voi pahimmillaan tarkoittaa jopa Vantaan ratikan liikennöinnin myöhästymistä, koska tarvittava kalusto puuttuu.

Koska vaunuhankinnan toteuttaa Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy, varsinaisen hankintapäätöksen tekee aikanaan yhtiö eikä Vantaan kaupunki. Yhtiön osakassopimuksen mukaan osakkaana oleva kaupunki rahoittaa ja takaa alueellensa sijoittuvan pikaraitiotiekaluston ja -varikon investointikustannukset. Vantaan kaupunki siis vastaa hankittavien vaunujen rahoituksesta. Osakassopimuksen mukaan yhtiön tulee ennen lopullista sitovaa päätöksentekoa hakea osakkaana olevan kaupungin etukäteinen suostumus aina, kun kyse on sellaisista Yhtiön tai Konserniyhtiön investoinneista, joiden takausvastuu tai rahoitusvelvollisuus on osakkaalla. Lähtökohtaisesti rahoituskulut sisältyvät Vantaan ratikan operointimenoihin.

Mikäli valtio ei sitoudu osallistumaan Vantaan ratikan toteutukseen, niin Vantaan ratikkaa ei rakenneta. Tällöin välittömästi keskeytetään myös Vantaan ratikan vaatimien vaunujen hankintaprosessi. Hankinnan keskeyttämisestä ei aiheudu kustannuksia Vantaan kaupungille.

Vaunuhankinnan rahoitus suunnitellaan vaunuhankinnan aikana ja tuodaan erikseen päätettäväksi.

Vantaan kaupungin hallintosäännön 8 luvun 1 §:n kohdan 31 mukaan kaupunginhallitus päättää useampaa kuin yhtä toimialaa koskevien ja kaupunkitasoista linjausta vaativien investointihankkeiden hankesuunnitelmien (tavoitehintoineen) ja kustannusarvioiden hyväksymisestä lukuun ottamatta teknisten perusparannusten tai alle 1 000 000 euroa (alv 0 %) maksavien hankkeiden hankesuunnitelmia.

Kaupunginhallitus 29.1.2024 § 15

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään

a) hyväksyä päivitetty Vantaan ratikan vaunuhankinta -hankesuunnitelma, ja
b) todeta, että Vantaan ratikan vaunuhankinta keskeytetään, mikäli valtio ei sitoudu Vantaan ratikan investointirahoitukseen

Käsittely:
Merkittiin, että kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtaja Tero Anttila poistui yhteisöjäävinä kokoushuoneesta tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.

Asian käsittelyn aikana kaupunginhallituksen jäsen Kai-Ari Lundell esitti jäsen Juha Suoniemen kannattamana asian hylkäämistä.

Puheenjohtaja totesi, että asiasta joudutaan äänestämään ja teki seuraavan äänestysesityksen: he, jotka kannattavat asian hyväksymistä, äänestävät jaa, ja he, jotka kannattavat asian hylkäämistä, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 12 jaa-ääntä (Abdi, Karinen, Kasonen, Kaukola, Orpana, Raja-Aho, Rokkanen, Rämö, Räsänen, Tammi, Tuomela, Valtanen) ja 3 ei-ääntä (Lundell, Virkamäki, Suoniemi), joten puheenjohtaja totesi asian tulleen hyväksytyksi.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.
Merkittiin, että kaupunginhallituksen jäsenet Kai-Ari Lundell, Juha Suoniemi ja Pekka Virkamäki jättivät asiaan seuraavan eriävän mielipiteen:

”Ei pidä ryhtyä toimenpiteisiin ennen kuin valtio on myöntänyt rahat ratikkaan.”

Liitteet:
- Päivitetty Vantaan ratikan vaunuhankinta -hankesuunnitelma
- Äänestysraportti kh 29.1.2024 § 15

Täytäntöönpano: Kaupunkiympäristön toimiala

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
kaupungininsinööri Henry Westlin, puh. 040 041 7436,
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

VANTAAN RATIKAN VAUNUHANKINTA

Projektiluokka	A
Projektin yksikkö	Omaisuudenhallintayksikkö, Kalustopalvelut
Omaisuusluokka	Kalusto
Projektin omistaja	Heikkilä Heidi
Projektipäällikkö	Rossi Timo
Projektin kuvaus	Projektin kustannus- ja aikatauluarviot perustuvat vaunuhankintaprojektin, Vantaan kaupungin sekä HSL:n kanssa käytyihin vuorovaikutuskeskusteluihin. Vaunun hinnoittelussa käytetty markkinavuoropuhelusta saatuja arvioita: Ensimmäinen vaunu: n. 9 milj. euroa (sis. protosuunnittelukulut) Vaunut 2-18: n. 4 milj. euroa per kpl Projektia hallinnoidaan vaunuhankinnan Teamsissa, josta löytyvät kaikki ajankohtaiset vaunuhankintaan liittyvät taustatiedot, hankintasopimuksen draft versio sekä kaikki hankintaan liittyvät liitemateriaalit.
Projektin tavoitteet	Kyseessä on uudella raitiotielinjastolla liikennöinnin mahdollistava kalustohankinta, jonka taustalla on Vantaan kaupunginvaltuuston 22.5.2023 hyväksymä päätös Vantaan ratikan rakentamisesta Kaupunkiliikenne Oy valmistelee Helsingin ja Vantaan vaunuhankintoja, ja Vantaa vastaa osakassopimuksen mukaisesti rahoituksen järjestämisestä. Noin 19 kilometriä pitkän raitiolinja tulee kulkemaan Helsinki-Vantaan lentoasemalta Jumbon ja Tikkurilan kautta Hakunilaan ja siitä Länsimäen kautta Mellunmäen metroasemalle. Poikittainen raideliikenneyhteys tulee olemaan osa pääkaupunkiseudun pikaraitiotieverkostoa ja Vantaan ensimmäinen raitiotielinja. Vantaan ratikan rakentaminen voi alkaa aikaisintaan vuonna 2024 tulevan MAL-sopimuksen mukaisen valtion investointirahoituksen varmistuttua.
Kustannus-hyötyarvio	Uusien vaunujen hankinta on välttämätöntä Vantaan kaupungin ja HSL:n suunnitteleman liikenteen hoitamiseksi, sillä nykyinen Kaupunkiliikenteen vaunukalusto ei riitä siihen määrällisesti eikä laadullisesti Raitiovaunujen hankinnat ovat hyvin pitkäkestoisia projekteja ja siksi kalustohankinta Vantaan ratikan liikennöintiä varten pitää käynnistää, vaikka MAL-rahoitus valtiolta ei ole vielä varmistunut. Jos kalustohankinnan aloittamista lykätään, myös Vantaan ratikan liikennöinnin aloittaminen lykkääntyy tai esisarjan vaunun testaamisesta saatava hyöty jää saavuttamatta. Tällöin muut vaunuhankinnan myöhemmin toteutettavat osa-alueet (kantakaupungin uudet vaunut sekä Länsi-Helsingin raitiotiet) eivät saa testauksessa todettuja hyötyjä, ja muutostarpeiden vaikutuksia on vaikea arvioida. Hankinnan tarjouspyyntöön kirjataan että tarjouspyyntö voidaan vetää takaisin jos valtion rahoitusta Vantaan ratikka -hankkeelle ei myönnetä.
Projektin rajaukset	Projektissa hankintaan yhteensä kahdeksantoista (18) uutta kahteen suuntaan ajettavaa

pikaraitiovaunua liikennöimään Vantaan pikaraitiotielle.
Hankintaan sisältyy raitiovaunujen toiminnan ja kunnossapidon kannalta välttämättömät erikoislaitteet ja -työkalut sekä käyttöohjeet, koulutukset, dokumentaatio sekä hankinnan yhteydessä tarkemmin arvioitavat vara- ja vaihto-osat.
Vaunun muotoilun kustannukset on rajattu tämä hankkeen ulkopuolelle, poislukien kaikki hankinnan "design freeze" pisteeseen asti tehty suunnittelutyö, joka kuuluu hankinnan hintaan. Projektissa ei ole huomioitu kuluja rataverkon tai muun raitioliikenteen vaatiman infran lisärakentamisesta tai mahdollisista muutostöistä.

Projektin rahoitusmalli

Liikennöintikorvaus

Rahoitussuunnitelma

Kaupunkiliikenne Oy on varautunut hankkeeseen investointisuunnitelmassaan vuosille 2024–2033, jossa Vantaan ratikan vaunujen osuus on yhteensä n. 82 milj. euroa.
Summa saattaa vaihtua ennen hankesuunnitelman siirtämistä toteutukseen, riippuen HSL:n ilmoittamasta lopullisesta vaunumäärästä sekä vaunun pituudesta.
Kaupunkiliikenne Oy rahoittaa hankkeen lainarahoituksella. Korkokulut ovat laskettuna erikseen projektisivustolta löytyvään Excel tiedostoon, sekä mainittuna alempana "Vaikutukset käyttötalouteen" -kohdassa.

Vaikutukset käyttötalouteen

Hankkeen vaikutukset käyttötalouteen 30 vuoden aikana ovat:
Tulojen lisäys ja kustannussäästöt 0 euroa

Lisäkustannukset (arvioitu kunnossapito) 82 500 000 euroa
Käyttötalousvaikutus ilman poistoja -82 500 000 euroa
Poistot (vaunuhankinta + projektiaikaiset korot) 81 966 400 euroa
Yhteensä: -164 466 400 euroa

Käyttötalousvaikutus keskimäärin -5 482 213 euroa/vuosi

Lisäksi muodostuu rahoituksesta aiheutuvia kuluja:
Laina-aika 30 vuotta, ja valmistuksen aikainen korkoprosentti on 4,0%.
Projektin aikaisia korkoja tulee 30 vuoden aikana 1 166 400 euroa (sisältyvät enimmäishintaan)
Käyttöönoton jälkeen korkoja muodostuu 30 vuoden aikana 48 929 600 euroa
Vakuutusmaksuja muodostuu 30 vuoden aikana 0,1% arvolla 1 252 400 euroa

Vaikutukset metro- tai raitioliikenteeseen

Vaunuhankinta on osa Vantaan ratikan hankesuunnitelmaa, joka yhdistää Kehäradan, Pääradan ja Mellunmäen metroaseman

Viestintäsuunnitelma

Hankkeen tulevasta viestinnästä sovitaan Vantaan kaupungin ja Kaupunkiliikenne Oy ja HSL:n viestinnän
kanssa hankesuunnitelman hyväksymisen jälkeen. Viestintään tullaan käyttämään Kaupunkiliikenne Oy:n yleisesti käyttämiä viestintäkanavia sekä sisäiseen että ulkoiseen viestintään huomioiden tarvittavat sidosryhmät

Ilmastotavoitteet

HILKKA-ohjelman mukaisesti pyrimme vähentämään tällä vaunuhankinnalla hiilidioksidipäästöjä n. 5% vrt. edellinen vastaava raitiovaunuhankinta. Toteutus tehdään teknisessä määrittelyssä, jossa hiilidioksidipäästöt ovat yhtenä osana toimittajien tekemää elinkaarikustannusmallia.

Kaupungin tiivistyminen joukkoliikenteen varteen on ehdoton edellytys Vantaan hiilineutraaliustavoitteen 2030 saavuttamiselle.
Joukkoliikenteen kehittäminen vähentää painetta autoliikenteen kasvuun, ja säästää näin tilaa katuverkolla. Joukkoliikenne mahdollistaa myös uusimpien ja ympäristöystävällisten

teknologioiden hyödyntämisen kustannustehokkaasti. Esimerkiksi kaikki Kaupunkiliikenne Oy ajoenergiana käyttämä sähkö on alkuperäissertifioitua ja kestävällä tuotantotavalla tuotettua.

Hankkeessa tavoitellaan mahdollisimman alhaista hiilijalanjälkeä vaunun valmistuksen sekä koko elinkaaren ajan. Tähän ohjataan hankinnan kannustimilla. Kaupunkistrategian ilmastotavoitteet huomioidaan hankinnassa ottamalla ilmastonäkökulma läpäisevästi osaksi kaikkea hankkeen päätöksentekoa.

Joukkoliikenteen houkuttelevuutta yksityisautoiluun nähden voidaan parantaa nostamalla joukkoliikenteen palvelutasoa (linjat ja reitit, vuorovälit, vaihtojen sujuvuus, hinta, matkustusmukavuus). Hankkeella vastataan tähän palvelutason nostoon. Polkupyörien kuljettamisen mahdollistavat tilaratkaisut huomioidaan vaunun suunnittelussa. Tulevalta raitiovaunujen toimittajalta tullaan vaatimaan ympäristönäkökohtien huomioimista vaunun koko elinkaaren ajalta sekä tuottamaan vaikutusten arviointia varten tarvittavat laskelmat.
Nämä tulevat alustavasti olemaan myös yksi hankinnan mahdollisista laatukriteereistä. Tämä koskee sekä osaavaa suunnittelua, kestävien ja ympäristöystävällisten materiaalien ja laitteiden käyttöä, niiden kierrätettävyyttä, osien ja osakokoonpanojen helppoa korjattavuutta sekä alhaista energiankulutusta

Vaunun aiheuttamaa melua pyritään rajoittamaan määrittämällä hankinnassa vaunujen ulkoiselle ja sisäiselle melulle rajat ympäristön ja matkustajien mukavuus huomioiden. Kuljettajien työergonomia ja viihtyvyys ovat myös tärkeäitä hankinnassa huomioitavia arvoja ja hankinnassa tullaan ottamaan kuljettajat mukaan ohjaamon suunnitteluun.

Projektin riskikartoitus	Tehty erillinen liite ja tallennettu projektin asiakirjoihin
Arvio kustannusriskitasosta 1-5	4
Kustannusriskitasonpäivämäärä	11.1.2024
Hankesuunnitelman enimmäishinta	82 000 000 €

€ (alv 0%)

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Yhteensä	100 000	100 000	800 000	4 100 000	2 000 000	700 000	2 000 000	25 000 000	25 000 000	17 000 000	2 000 000	2 000 000
Yhteensä	100 000	100 000	800 000	4 100 000	2 000 000	700 000	2 000 000	25 000 000	25 000 000	17 000 000	2 000 000	2 000 000

Aikataulu

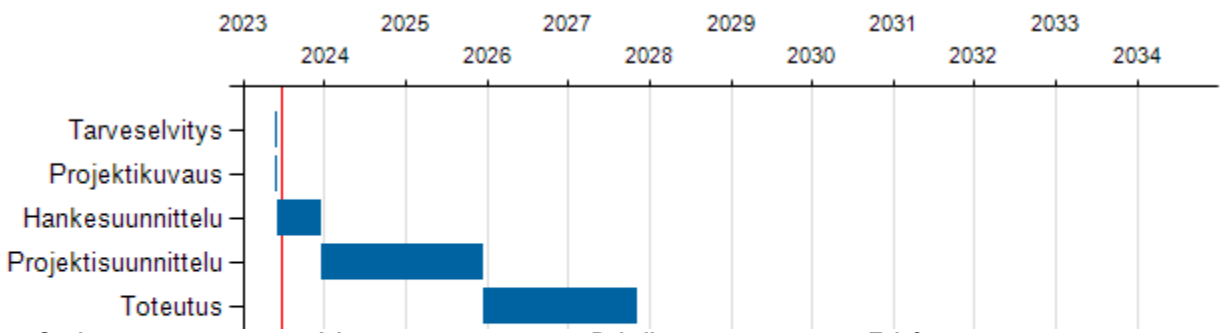

Osoite Hämeentie 86 00550 HELSINKI

Adress Hämeentie 86 00550 HELSINGFORS

Puhelin Vaihde 09 310 1071

Telefon Växel 09 310 1071

Äänestysraportti

§ 15 Päivitetyn Vantaan ratikan vaunuhankinta - hankesuunnitelman hyväksyminen

Äänestyksen tiedot

Kokous:	Kaupunginhallitus 29.1.2024
Aiheen nimi:	§ 15
Äänestyksen nimi:	JAA=pohjaesitys EI=Lundellin hylkäämisesitys
Äänestyksen aihe:	
Äänestys alkaa:	29.1.2024 15.56.22
Äänestys päättynyt:	29.1.2024 15.57.08

Äänestyksen kokonaistulokset

Osallistujat:

Paikalla	15	

Äänet:

Kyllä	12	80%
Ei	3	20%
Tyhjää	0	0%
DNPV	0	0%

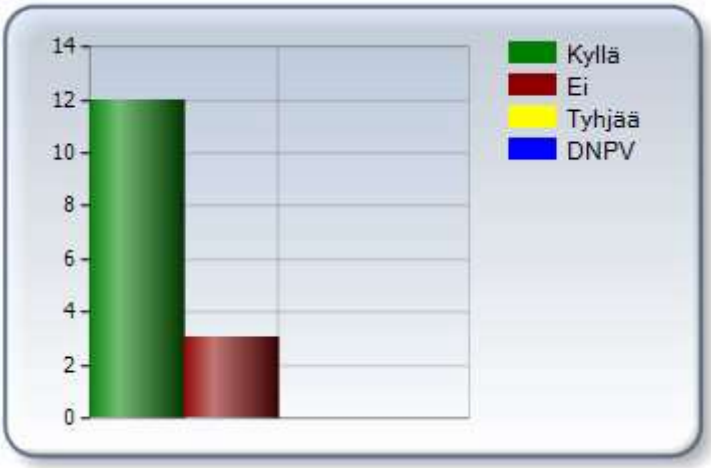

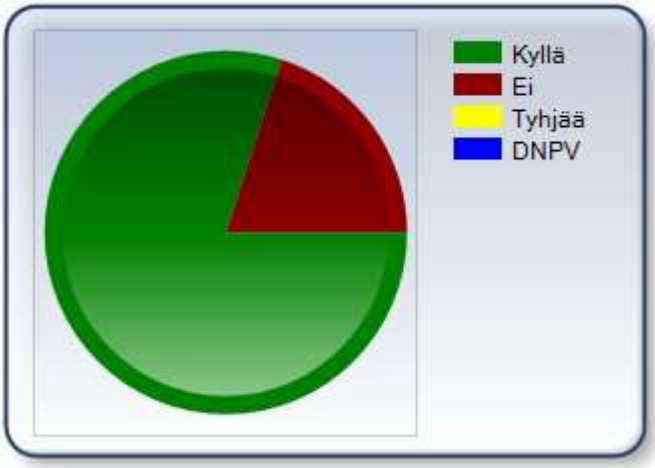

Äänestysraportti

Kaupunginhallitus 29.1.2024

Puolueiden äänestystulokset

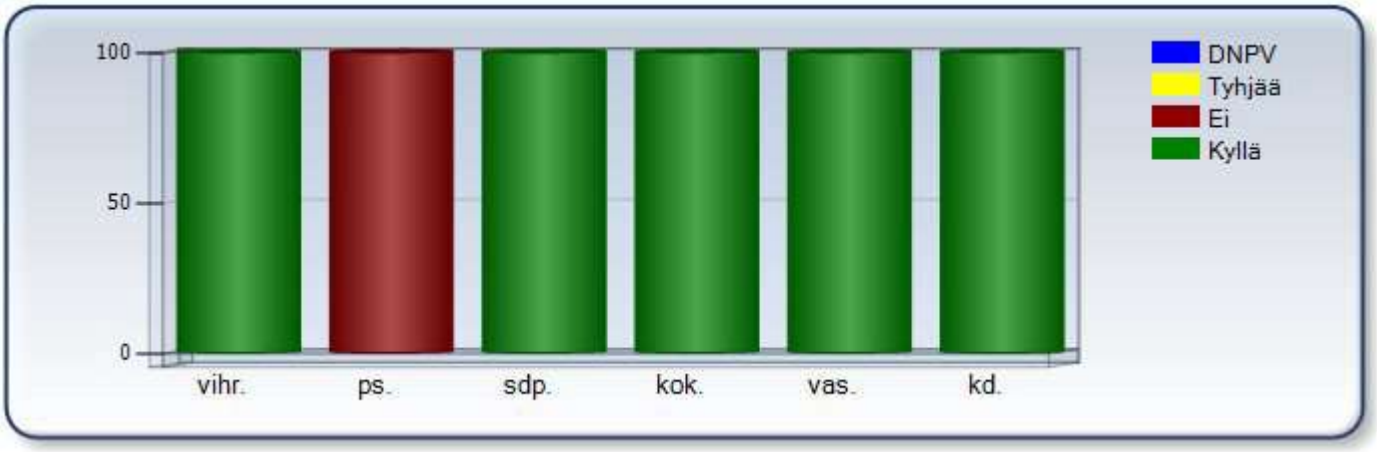

kd.	
Kyllä	1
Ei	0
Tyhjää	0
DNPV	0

kok.	
Kyllä	4
Ei	0
Tyhjää	0
DNPV	0

ps.	
Kyllä	0
Ei	3
Tyhjää	0
DNPV	0

sdp.	
Kyllä	4
Ei	0
Tyhjää	0
DNPV	0

vas.	
Kyllä	1
Ei	0
Tyhjää	0
DNPV	0

vihr.	
Kyllä	2
Ei	0
Tyhjää	0
DNPV	0

Äänestysraportti

Kaupunginhallitus 29.1.2024

Henkilökohtaiset äänestystulokset

Kyllä	
Abdi	sdp.
Karinen	vas.
Kasonen	kok.
Kaukola	sdp.
Orpana	kok.
Raja-Aho	kok.
Rokkanen	kok.
Rämö	vihr.
Räsänen	sdp.
Tammi	sdp.
Tuomela	kd.
Valtanen	vihr.

Ei	
Lundell	ps.
Suoniemi	ps.
Virkamäki	ps.

16 § Yleishallinnon sekä kaupunkistrategian ja johdon toimialan käyttösuunnitelmien 2024 hyväksyminen ja muiden toimielimien käyttösuunnitelmien tiedoksi merkitseminen

VD/471/02.01.00.00/2024

PT/MR/PK/JT

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 13.11.2023 talousarvion 2024 ja taloussuunnitelman vuosille 2024–2027 sekä talousarvion täytäntöönpanomääräykset.

Käyttösuunnitelmassa tarkennetaan määrärahat ja tuloarviot palvelualueille ja -yksiköille tavoitteiden toteuttamista ja toteutumisen seurantaa varten. Käyttösuunnitelma sisältää tarkistetun toimintasuunnitelman ja määrärahajaon tehtäväalueille, palvelualueille ja yksiköille. Käyttösuunnitelmat esitetään lautakunnissa palveluyksiköittäin ja tiliryhmittäin. Niiden tehtäväalueiden, jotka eivät kuulu minkään lautakunnan alaisuuteen, käyttösuunnitelman hyväksyy kaupunginhallitus.

Voimassa olevan toimialaorganisaation mukaan kaupunkistrategian ja johdon toimialan käyttösuunnitelmat hyväksyy kaupunginhallitus. Käyttösuunnitelmien laadinnassa on otettava erityisesti huomioon kaupunginvaltuuston päättämät strategiset päämäärät ja sitovien tavoitteiden toteuttamiseen tarvittavat resurssit.

Toimialojen on raportoitava lautakunnille talousarvion ja sitovien tavoitteiden toteutumisesta asetettujen arviointikriteerien mukaisesti lautakuntien päättäminä ajankohtina. Lautakuntien raporteista toimitetaan vuosikolmanneksittain kaupunginhallitukselle ja -valtuustolle katsaus talousarvion ja sitovien tavoitteiden toteutumisesta. Vuoden 2024 talousarviota ja sitovia tavoitteita koskeva raportointi tapahtuu kaupunginhallituksessa kesä- ja lokakuussa sekä vuoden 2025 maaliskuussa.

Yleishallinnon käyttösuunnitelma

Kaupunginhallitus hyväksyy seuraavien yleishallinnon talousarviokohtien käyttösuunnitelman:

- Kaupunginvaltuusto
- Kaupunginhallitus
- Yhteistoimintaosuudet ja avustukset

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovuustasot ovat 10 Yleishallinnon tulot ja menot. Yleishallinnon tehtäville talousarviossa 2024 myönnetyt käyttötalouden määrärahat ilman keskusvaalilautakuntaa ja tarkastuslautakuntaa ovat seuraavat:

1000 eur	Tulot	Menot	Toimintakate
1020 Kaupunginvaltuusto	0	-1 532	-1 532
1040 Kaupunginhallitus	0	-11 404	-11 404
1050 Yhteistoimintaosuudet ja -avustukset	0	-5 056	-5 056

Yleishallinnon käyttösuunnitelma 2024 on esityslistan liitteenä.

Kaupunkistrategian ja johdon toimialan käyttösuunnitelma

Kaupunginhallitus hyväksyy kaupunkistrategian ja johdon toimialan käyttösuunnitelman. Kaupunkistrategian ja johdon toimialan talousarviokohtaan sisältyvät seuraavat palvelualueet/ -yksiköt:

- Yleisjohto
- Talous ja strategia
- Henkilöstö ja konsernipalvelut
- Elinvoimapalvelut
  - Työllisyys ja kotoutumispalvelut
  - Kuntademokratia
  - Viestintä
  - Sisäinen tarkastus

Kaupunkistrategian ja johdon toimiala toimii kaupungin keskushallintona ja vastaa mm. kaupunginvaltuustolle ja kaupunginhallitukselle kuuluvien asioiden valmistelusta ja täytäntöönpanosta, kaupungin muiden toimielinten avustamisesta ja ohjaamisesta, keskitetysti kaupunkitasoisesta suunnittelusta ja kaupungin toiminnan tuloksellisuudesta sekä konsernitasoisesta ohjauksesta ja valvonnasta.

Kaupunkistrategian ja johdon toimialan organisaatioon kuuluvat talouden ja strategian, henkilöstön ja konsernipalveluiden, elinvoimapalveluiden, työllisyys ja kotoutumispalveluiden sekä kuntademokratian palvelualueet. Toimialan yhteisiä palveluyksikköjä ovat viestintä ja sisäinen tarkastus.

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovuustasot ovat 11 Kaupunkistrategian ja johdon toimialan tulot ja menot. Kaupunkistrategian ja johdon toimialalle myönnetyt talousarvion 2024 käyttötalouden määrärahat ovat seuraavat:

1000 eur	Tulot	Menot	Toimintakate
11 Kaupunkistrategian ja johdon toimiala	7 516	-115 005	-107 489

Kaupunkistrategian ja johdon toimialan käyttösuunnitelma 2024 sekä kaupunkistrategian ja johdon toimialan tulosalueiden tuloskorttien tiivistelmät ovat esityslistan liitteenä.

Kaupunginvaltuusto on myöntänyt investointiosan Aineettoman omaisuuden ja kaupunkistrategian ja johdon toimialan irtaimen omaisuuden talousarvioksi 2024 määrärahaa seuraavasti.

Investointien työohjelma 2023 1000 eur	Tulot	Menot
Aineeton omaisuus	0	-7 000
Irtain omaisuus		-50

Aineettoman omaisuuden ja irtaimistohankkeiden työohjelmat 2024 ovat liitteenä.

Muiden toimielinten hyväksymät käyttösuunnitelmat

Muut toimielimet ovat käsitelleet ja hyväksyneet käyttösuunnitelmansa seuraavasti:

- Tarkastuslautakunta 13.12.2023 § 5
- Keskusvaalilautakunta 15.11.2023 § 5
- Kasvatuksen ja oppimisen lautakunta 22.1.2024 § 8

- Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunta 4.12.2023 § 5
- Kaupunkitilalautakunta 13.12.2023 § 5
- Kaupunkiympäristölautakunta 12.12.2023 § 8

Toimielinten päätökset ovat luettavissa vantaa.fi -sivuston päätöksenteko-osiosta osoitteesta paatokset.vantaa.fi. Kooste toimielinten käyttösuunnitelmista on myös luottamushenkilöiden Extranetissä.

Talous- ja strategiajohtaja toteaa, että muiden toimielimien vuoden 2024 käyttösuunnitelmat on laadittu noudattaen valtuustokauden strategiaa sekä talousarvion täytäntöönpanosta ja käyttösuunnitelmien laatimisesta annettuja ohjeita.

Kaupunginhallitus 29.1.2024 § 16

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) hyväksyä liitteenä oleva yleishallinnon talousarvion 2024 käyttösuunnitelma kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen sekä yhteistoimintaosuudet ja avustukset yksiköiden osalta,
b) hyväksyä liitteenä oleva kaupunkistrategian ja johdon toimialan talousarvion 2024 käyttösuunnitelma sekä investointiosan aineettoman omaisuuden ja irtaimistohankkeiden työohjelmat 2024, ja
c) merkitä tiedoksi tarkastus-, keskusvaali-, kasvatuksen ja oppimisen-, kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin-, kaupunkitila- sekä kaupunkiympäristölautakunnan talousarvion 2024 käyttösuunnitelmat.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
- Yleishallinnon käyttösuunnitelma 2024
- Kaupunkistrategian ja johdon toimialan käyttösuunnitelma 2024 ja investointien työohjelmat 2024

Täytäntöönpano: talousohjaus, toimialat

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
talous- ja strategiajohtaja Matti Ruusula, puh. 043 824 9254
talousarviopäällikkö Päivi Kandolin, puh. 040 626 7613
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

YLEISHALLINTO
KÄYTTÖSUUNNITELMA
VUODELLE 2024

Sisällys

10 Yleishallinnon toimiala yhteensä, käyttösuunnitelma 2024 3
1010 Keskusvaalilautakunta 4
1020 Kaupunginvaltuusto 5
1030 Tarkastuslautakunta ja ulkoinen tarkastus 6
1040 Kaupunginhallitus 7
1050 Yhteistoimintaosuudet ja -avustukset 11
PALVELUALUE- JA PALVELUYKSIKKÖTASO: 12
Käyttösuunnitelma 2024 / palvelualue- ja palveluyksikkötaso 13
Yleishallinto / käyttöomaisuusinvestoinnit 2024 15
TULOSKORTIT 16

10 Yleishallinnon toimiala yhteensä, käyttösuunnitelma 2024

Käyttösuunnitelma (1 000 €)	TP 2022	KS 2023	KS 2024	Kasvu %
TOIMINTATUOTOT	18 730	407	1 050	157,7
TOIMINTAKULUT	-29 842	-22 345	-21 182	-5,2
TOIMINTAKATE	-11 113	-21 938	-20 132	-8,2

Käyttösuunnitelma (1 000 €)	TP 2022	KS 2023	KS 2024	Kasvu %
MYYNTITUOTOT	1 805	57	0	-100,0
TUET JA AVUSTUKSET	515	350	1 050	200,0
MUUT TOIMINTATUOTOT	16 409	0	0	0,0
TOIMINTATUOTOT	18 730	407	1 050	157,7
HENKILÖSTÖKULUT	-2 364	-3 984	-5 130	28,8
PALVELUJEN OSTOT	-20 802	-9 643	-6 953	-27,9
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-159	-348	-371	6,6
AVUSTUKSET	-4 663	-4 763	-5 025	5,5
MUUT TOIMINTAKULUT	-1 854	-3 607	-3 702	2,6
TOIMINTAKULUT	-29 842	-22 345	-21 182	-5,2
TOIMINTAKATE	-11 113	-21 938	-20 132	-8,2
VUOSIKATE	-11 113	-21 938	-20 132	-8,2
TILIKAUDEN TULOS	-11 113	-21 938	-20 132	-8,2

Toiminnan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset

Yleishallinnon määrärahojen sitovuustaso sisältää keskusvaalilautakunnan, kaupunginvaltuuston, tarkastuslautakunnan ja ulkoisen tarkastuksen, kaupunginhallituksen sekä yhteistoimintaosuudet ja –avustukset.

Toimintavuoden 2024 aikana varmistetaan, että luottamushenkilöiden palkkionmaksujärjestelmä ja niihin liittyvät prosessit toimivat moitteettomasti.

Yleishallinnon tuloarviot ja määrärahat sisältävät tarkastuslautakunnan ja keskusvaalilautakunnan käyttösuunnitelman. Tarkastuslautakunta on käsitellyt käyttösuunnitelmansa 13.12.2023 § 5 ja keskusvaalilautakunta 15.11.2023 § 5.

1010 Keskusvaalilautakunta

Käyttösuunnitelma (1 000 €)	TP 2022	KS 2023	KS 2024	Kasvu %
TUET JA AVUSTUKSET	513	350	1 050	200,0
TOIMINTATUOTOT	513	350	1 050	200,0
HENKILÖSTÖKULUT	-412	-599	-2 100	250,6
PALVELUJEN OSTOT	-33	-75	-240	219,1
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-31	-47	-150	219,1
MUUT TOIMINTAKULUT	-1	-10	-35	250,0
TOIMINTAKULUT	-477	-731	-2 525	245,4
TOIMINTAKATE	36	-381	-1 475	287,0
VUOSIKATE	36	-381	-1 475	287,0
TILIKAUDEN TULOS	36	-381	-1 475	287,0

Toiminnan kuvaus

Keskusvaalilautakunta kunnan ylimpänä vaaliviranomaisena vastaa yleisten vaalien järjestämisestä siltä osin kuin se vaalilainsäädännön mukaan kuuluu kunnalle. Seuraavat vaalit ovat presidentinvaali 28.1.2024. Ennakkoäänestys järjestetään kotimaassa 17.-23.1.2024. Mahdollisen toisen kierroksen varsinainen äänestyspäivä on 11.2.2024 ja ennakkoäänestys toimitetaan 31.1.-3.2.2024. Presidentinvaali on äänestysaktiivisuudeltaan vilkkain vaali. Edellisessä presidentinvaalissa vuonna 2018 äänesti 68,2 prosenttia vantaalaisista äänioikeutetuista.

Vuonna 2024 järjestetään myös europarlamenttivaalit. Varsinainen äänestyspäivä on 9.6.2024. Ennakkoäänestys toimitetaan 29.5.-4.6.2024. Edellisissä europarlamenttivaaleissa vuonna 2019 äänesti 41,5 prosenttia vantaalaisista äänioikeutetuista.

Keskusvaalilautakunnan menot koostuvat sekä ennakkoäänestämisen että vaalipäivän äänestämisen aiheutuvista kustannuksista. Vuonna 2024 valmistellaan myös huhtikuussa 2025 pidettäviä kunta- ja aluevaaleja.

Oikeusministeriö suorittaa kunnalle eduskuntavaaleissa, presidentinvaalissa ja europarlamenttivaaleissa kertakorvauksena ministeriön vahvistaman euromäärän kutakin kunnassa asuvaa äänioikeutettua kohden. Presidentinvaalissa korvaus suoritetaan kaksinkertaisena, jos vaalissa toimitetaan toinen kierros. Korvaus on vähintään 2,20 euroa/äänioikeutettu kunnan asukas.

Vuonna 2024 valmistellaan huhtikuussa 2025 pidettäviä kunta- ja aluevaaleja. Vuonna 2026 ei järjestetä vaaleja. Vuonna 2027 järjestetään eduskuntavaalit.

Keskeiset tavoitteet

Keskusvaalilautakunta huolehtii, että kuntavaalien järjestelyt ovat vaalilainsäädännön mukaiset ja kuntalaisille vaaleissa äänestäminen on mahdollisimman sujuvaa ja vaivatonta.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Toiminnassa ja vaalien järjestämisessä ei ole suuria muutoksia.

1020 Kaupunginvaltuusto

Käyttösuunnitelma (1 000 €)	TP 2022	KS 2023	KS 2024	Kasvu %
HENKILÖSTÖKULUT	-765	-854	-911	6,7
PALVELUJEN OSTOT	-203	-270	-298	10,4
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-27	-107	-27	-74,8
MUUT TOIMINTAKULUT	-261	-277	-296	7,0
TOIMINTAKULUT	-1 255	-1 508	-1 532	1,6
TOIMINTAKATE	-1 255	-1 508	-1 532	1,6
VUOSIKATE	-1 255	-1 508	-1 532	1,6
TILIKAUDEN TULOS	-1 255	-1 508	-1 532	1,6

Toiminnan kuvaus

Kuntalain mukaan kunnassa on valtuusto, joka vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää kunnan päätösvaltaa.

Kuntalain mukaan valtuusto päättää:

1) kuntastrategiasta;
2) hallintosäännöstä;
3) talousarviosta ja taloussuunnitelmasta;
4) omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta;
5) liikelaitokselle asetettavista toiminnan ja talouden tavoitteista;
6) varallisuuden hoidon sekä rahoitus- ja sijoitustoiminnan perusteista;
7) sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista;
8) palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista;
9) takaussitoumuksen tai muun vakuuden antamisesta toisen velasta;
10) jäsenten valitsemisesta toimielimiin, jollei jäljempänä toisin säädetä;
11) luottamushenkilöiden taloudellisten etuuksien perusteista;
12) tilintarkastajien valitsemisesta;
13) tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapaudesta;
14) muista valtuuston päätettäviksi säädetyistä ja määrätyistä asioista.

Määrärahavaraus perustuu kaupunginvaltuuston yhdentoista kokouksen, yhdeksän selostustilaisuuden, neljän iltakoulun ja neljän seminaaripäivän järjestämiseen vuonna 2024. Vuonna 2024 pidetään valtuuston 50-vuotisjuhlakokous.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Luottamushenkilöiden palveluiden sähköistämistä jatketaan ja kaupungintalon kokoustekniikka uudistetaan vastaamaan käyttötarpeita. Valtuustoseminaarien ajankohtaa on päivitetty tukemaan vuosittaista taloussuunnitelman ja tavoitteiston laadintaa.

1030 Tarkastuslautakunta ja ulkoinen tarkastus

Käyttösuunnitelma (1 000 €)	TP 2022	KS 2023	KS 2024	Kasvu %
HENKILÖSTÖKULUT	-383	-381	-394	3,3
PALVELUJEN OSTOT	-148	-232	-227	-2,1
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-3	-7	-7	0,0
MUUT TOIMINTAKULUT	-29	-31	-36	17,2
TOIMINTAKULUT	-562	-651	-664	2,0
TOIMINTAKATE	-562	-651	-664	2,0
VUOSIKATE	-562	-651	-664	2,0
TILIKAUDEN TULOS	-562	-651	-664	2,0

Toiminnan kuvaus

Tarkastuslautakunta huolehtii kaupungin ja kaupunkikonsernin hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämisestä ja yhteensovittamisesta, arvioi kuinka valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa ovat toteutuneet, sekä arvioi onko toiminta järjestetty tuloksellisesti ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Lautakunta arvioi talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella ja voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, mikäli taseessa on kattamatonta alijäämää ja esittää kannanottonsa tilinpäätöksen hyväksyttävyydestä kaupunginvaltuustolle. Tarkastuslautakunta valmistelee valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat ja valvoo sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista sekä saattaa ilmoitukset valtuuston tiedoksi.

Määrärahavaraus kattaa tarkastuslautakunnan kokousten, koulutusten ja arviointitoiminnan sekä ulkoisen tarkastuksen palveluyksikön ja ostopalveluna hankittavan tilintarkastuksen kustannukset.

Keskeiset tavoitteet

Tarkastuslautakunta on tärkeä osa kaupungin toiminnan arviointi- ja kehitysjärjestelmää ja kuntalaisten palvelujen toteutumisen edunvalvoja, joka toimii kaupungin arvojen mukaisesti tukien kaupungin strategian toimeenpanoa.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Toimintaa kehitetään resurssien puitteissa.

1040 Kaupunginhallitus

Käyttösuunnitelma (1 000 €)	TP 2022	KS 2023	KS 2024	Kasvu %
MYYNTITUOTOT	1 749	0	0	0
TUET JA AVUSTUKSET	2	0	0	0
MUUT TOIMINTATUOTOT	16 409	0	0	0
TOIMINTATUOTOT	18 160	0	0	0
HENKILÖSTÖKULUT	-754	-2 102	-1 725	-17,9
PALVELUJEN OSTOT	-8 803	-8 916	-5 963	-33,1
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-99	-188	-188	0,0
AVUSTUKSET	-445	-194	-194	0,0
MUUT TOIMINTAKULUT	-1 564	-3 279	-3 334	1,7
TOIMINTAKULUT	-11 665	-14 678	-11 404	-22,3
TOIMINTAKATE	6 495	-14 678	-11 404	-22,3
VUOSIKATE	6 495	-14 678	-11 404	-22,3
TILIKAUDEN TULOS	6 495	-14 678	-11 404	-22,3

Toiminnan kuvaus

Kuntalain mukaan kunnanhallituksen tulee:

1) vastata kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta;
2) vastata valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta;
3) valvoa kunnan etua ja, jollei hallintosäännössä toisin määrätä, edustaa kuntaa ja käyttää sen puhevaltaa;
4) edustaa kuntaa työnantajana ja vastata kunnan henkilöstöpolitiikasta;
5) vastata kunnan toiminnan yhteensovittamisesta;
6) vastata kunnan toiminnan omistajaohjauksesta;
7) huolehtia kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä

Hallintosäännössä on tarkemmin määritelty kaupunginhallituksen tehtäviä.

Talousarviokohtaan sisältyvät kaupunginhallituksen, konsernijaoston, toimikuntien, käyttövarausten ja muun yleishallinnon määrärahat.

Kaupunginhallitus

Talousarviokohdalle on varattu määräraha kaupunginhallituksen 22 kokousta sekä konsernijaoston 11 kokousta varten. Kaupunginhallituksen iltakouluja on suunniteltu pidettävän 10 kertaa vuoden 2024 aikana.

Toimikunnat

Myös kaupunginhallituksen asettamien toimikuntien ja neuvottelukuntien toimintaan sekä pääkaupunkiseudun yhteistyöhön liittyviä kokouksia varten on varattu määrärahaa.

Vuoden 2024 aikana perustetaan toimikunta selvittämään valtuuston toiminnan, päätöksenteon toimintaedellytysten sekä hallintosäännön muutostarpeita seuraavaan valtuustokauteen ja tulevaan TE2024 uudistukseen liittyen sekä kehittämään strategian laadinnan ja toimenpanon prosessia.

Valtuustoryhmien toiminnan tukeminen

Valtuustoryhmien toiminnan tukemiseen on varattu 134 000 euroa. Lisäksi varataan 13 000 euroa keskitettyyn koulutustoimintaan kaupunginhallituksen ja valtuuston käyttöön sekä käräjäoikeuden lautamiesten koulutustoimintaan 5 500 euroa.

Käyttövaraukset

Käyttövarauksissa toiminnallisen varauksen määräraha on yhteensä 322 000 euroa. Määrärahasta voidaan maksaa edunvalvonnan, edustustilaisuuksien ja kaupungin markkinoinnin kustannuksia, joista on suora hyöty kaupungille ja kaupungissa harjoitettavalle elinkeinotoiminnalle. Määrärahaa voidaan käyttää odottamattomien ja Vantaalle strategisesti merkittävien kansainvälisten, kansallisten tai seudullisten kehittämishankkeiden osallistumisen valmisteluun. Määrärahasta maksetaan myös kutsuntavelvollisten välipalatarjoilun kustannukset, noin 9 600 euroa.

Lisäksi menokohdalta varataan raidehankkeiden viestintään ja Vantaan kaupunkinäkyvyyden lisäämiseen 100 000 euroa.

Talousarviokohdan määrärahaan sisältyvät kuntien keskusjärjestöjen maksuosuudet sekä jäsenmaksut niille yhteisöille, joissa Vantaan kaupunki on jäsenenä sekä osuudet Helsingin seudun ympäristöpalvelut kuntayhtymälle (HSY) ja Uudenmaan liitolle.

Opiskelijoiden ja koululaisten kesätyöpaikkoihin on varattu 800 000 euroa. Määräraha on tarpeen, koska tarve nuorten ja alan opiskelijoiden kesätyöllistämiseen on ilmeinen. Opiskelijoiden palkkaaminen vaikuttaa myös työvoiman saatavuuteen, koska nuorilla on mahdollisuuksia jo opiskeluvaiheessa tutustua kunta-alan työtehtäviin. Lisäksi se tukee oppilaitosyhteistyötä. Määräraha mahdollistaa noin 350 kesätyöntekijän palkkaamisen.

Työkokeiluihin varattu 62 000 euroa mahdollistaa terveysperusteiseen uravaihtoon liittyvän uuden tehtävän kokeilun tukemisen yhteensä noin 20 kuukauden ajan per vuosi.

Talousarvioon on varattu 350 000 euron määräraha vantaalaisille nuorille annettaviin kesätyöseteleihin vantaalaisiin yrityksiin ja yhdistyksiin työllistymiseksi. Vantaa jatkaa ja kehittää nuorille suunnattujen yrittäjyyskurssien- ja kokeilujen tarjoamista vaihtoehtona kesätyösetelille yhteistyössä järjestöjen kanssa.

Kaupungin osuuteen verotuskustannusten kattamiseen on varattu 2 800 000 euroa.

Edustustilaisuudet

Määrärahaa voidaan käyttää Vantaan kaupungin sidosryhmätilaisuuksiin. Vuoden 2024 aikana järjestettäneen ainakin seuraavat kaupungin sidosryhmätilaisuudet:

- Naistenpäivän tilaisuus maaliskuussa 10 000 euroa

- Tikkurila-festivaalin sidosryhmätilaisuus ja tapahtumaliput heinäkuussa 40 000 euroa
- Kotiseutupäivien seminaari ja kaupunginvastaanotto 12 000 euroa
- Kansallinen Kaupunkifoorumin kutsuvierastilaisuus lokakuussa 10 000 euroa
- BRQ Vantaa Festivaalin kutsuvierastilaisuus elokuussa 4 000 euroa

Lisäksi menokohdalta maksetaan pienempiä edustustilaisuuksia (esim. pienimuotoisia kaupungin vastaanottoja ja kutsuvierastilaisuuksia), joiden kustannus on alle 5 000 euroa. Kustannuksiltaan alle 5 000 euron suuruisista edustustilaisuuksista ei tehdä erillistä viranhaltijapäätöstä määrärahan käytöstä, vaan tilausten tekeminen riittää. Tällaisia edustustilaisuuksia ilman erillisiä päätöksiä järjestetään talousarviovuonna kuitenkin enintään 60 000 eurolla.

Vantaan 50-vuotisjuhlavuoden juhlavastaanottoon loppiaisena varataan 165 000 euroa.

Historiatoimikunta

Vantaa50-historiahankkeessa on tutkittu kaupungin nopeaa kehitystä 1970-luvun alusta 2020-luvulle, ja nyt juhlavuonna valmistuu tutkimuksen ensimmäinen osa. Historiatoimikunta on asettanut tutkimushankkeelle toimituskunnan: Ryhmän puheenjohtajana toimii Euroopan historian professori Laura Kolbe Helsingin yliopistosta ja muita jäseniä ovat FM Jukka Hako, arkeologi Andreas Koivisto Vantaan kaupunginmuseosta, arkkitehti Tarja Laine ja museopalveluiden päällikkö Marjo Poutanen sekä tutkija FT Sari Aalto. Juhlavuoteen liittyy kirjan lisäksi tutkimustuloksia esitteleviä tapahtumia. Myös kaupunginmuseon näyttely hyödyntää ja esittelee uutta tutkimusaineistoa.

Vantaan kaupunki osti Håkansbölen kartanon vuonna 2005. Kaupan myötä esineistön lisäksi kartanon laaja arkistoaineisto siirtyi osaksi Vantaan kaupunginmuseon kokoelmaa. Kartanon arjen ja elinkeinon tutkimisen aloittaminen vuonna 2024 tukee erinomaisesti kartanomuseon valmistelua ja yleisölle avaamista.

Vantaa-Seuran ja Historiatoimikunnan yhteistyö Helsingin pitäjä – Vantaa -vuosikirjan julkaisemisessa jatkuu vuonna 2024. Vuosikirja tallentaa tutkimuksillaan ja kirjoituksillaan Vantaan kaupungin historiaa, tapahtumia ja perinteitä menneiltä ajoilta aina nykypäivään asti. Kirjan tavoitteena on tuottaa laadukasta ja tutkittua historiatietoa alueen menneisyydestä kiinnostuneille.

Myönteinen erityiskohtelu

Eriarvoistumiskehitys on ollut nähtävillä jo useamman vuosikymmenen ajan niin kansainvälisellä kuin paikallisellakin tasolla. Kuitenkin kohtaamamme viime aikojen kriisit haastavat lisäksi asukkaiden hyvinvointia, jaksamista ja yhteenkuuluvuutta aivan uudella tavalla. Nämä kehityskulut korostavat pitkäjänteisen ja suunnitelmallisen eriarvoisuuden ja alueellisen eriytymisen ehkäisytyön tärkeyttä. Sosiaalisesti kestävä Vantaa -strategiateeman suunnitelma eli Myönteisen erityiskohtelun toimintaohjelma (MEK) on rakentanut uudenlaista yhteistoiminnan kulttuuria, jolla tämänkaltaisia systeemisiä ja kompleksisia haasteita voitaisiin ratkaista. Ohjelmaa toteutetaan vuosina 2023–2025 ja sen toteutukseen varataan 2 milj. euroa vuosittain, yhteensä 6 milj. euroa.

Myönteisen erityiskohtelun toimintaohjelma koostuu neljästä kärkiteemasta. Ensimmäisessä kärkiteemassa, Vaikuttavuutta tiedolla johtamisella, luodaan paremmat puitteet tiedolla johtamiselle sekä vaikuttavuuden tutkimiselle. Mallissa edistetään jatkuvan kehittämisen periaatteita, suunnitelmallisuutta sekä yhteistyötä toimialojen ja kaupungin yhteistyökumppaneiden kanssa. Tiedolla johtamisen mallia kehitetään data-analyytikon, korkeakouluharjoittelijan sekä opinnäytteiden tekijöiden avulla. Toimintaohjelman toimet yhteensovitetaan nuorisopalveluiden muiden hankkeiden kanssa.

Toisessa kärkiteemassa, Lapsikeskeinen investointistrategia, on kaksi alateemaa, jotka ovat Vantaasta lapsiperhemyönteisin kunta sekä koulutuksellisen eriarvoisuuden torjuminen. Kärkiteeman ydinviesti on se, että erityisesti huono-osaisimpiin perheisiin ja lapsiin kohdistuvat panostukset voivat olla investointeja, jotka lisäävät heidän hyvinvointiaan sekä toisaalta vähentävät kalliiden korjaavien palveluiden käyttöä. Tavoitteenamme on vahvistaa lasten ja nuorten kiinnittymistä koulupolkuun ja yhteiskuntaan muun muassa koulunuorisotyön, nuorisotyö raiteilla sekä Tempo-orkesteritoiminnan avulla. Pilotoimme myös uudenlaista musiikkikasvatusta MEK-päiväkodeissa.

Kolmannessa kärkiteemassa, Hyvinvointia koulutuksesta, työllisyydestä sekä terveydestä, on myös kaksi alateemaa, jotka ovat koulutus ja työllisyys sekä terveys. Tutkimusten mukaan erityisesti maahanmuuttajaäitien työllistymisaste on Suomessa erittäin matala verrattuna muihin verrokkiryhmiin tai maihin. Tähän puututaan muun muassa maahanmuuttajavanhemmille tarkoitetulla ohjelmalla kouluissa (VAMU) sekä panostamalla suomen kielen opetukseen. Terveellisiä elintapoja sekä asukkaiden yhteisöllisyyttä ja yhteenkuuluvuutta vahvistetaan koululaisurheilujoukkueilla ja kaupunginosien vertaisohjaamiseen pohjautuvilla lähiliikuntaryhmillä.

Neljännessä kärkiteemassa, Kukoistavat kaupunkikeskukset, on myös kaksi alateemaa, joista ensimmäinen on tehdä lähiöistä eläviä, moninaisia ja yhteisöllisiä kohtaamispaikkoja. Kasvava ja merkittävä osa vantaalaisista kokee yksinäisyyttä ja ulkopuolisuutta, mikä on riski yhä syvenevään yhteisöllisyyden rapautumiseen ja syrjäytymiseen. Suunnan kääntäminen vaatii erityisesti alueille jalkautumista, vuorovaikutusta, alueiden toimijoiden tuomista yhteen, yhteistyötä sekä resursseja. Täten tavoitteena on kehittää suuralueita ja kaupunginosia yhteisökehittäjämallilla, jossa pääideana on alueen asukkaiden ja yhteisöjen voimaannuttaminen ja tuominen yhteen.

Kukoistavien kaupunkikeskusten toisena alateemana on raidekaupunkia rakentamassa. Vantaan aluekeskustat ovat usein vaa’ankieliasemassa, kun tarkastellaan alueiden kehittymismahdollisuuksia. Tähän kiinnitetään huomiota muun muassa keskustojen kehittämissuunnitelmilla, suuralueiden viestintäbrändeillä sekä segregaatiotyöryhmällä. Sosiaalisesti kestävää kaupunkia rakennetaan myös järkevällä ja tietoon pohjautuvalla maa- ja asuntopolitiikalla sekä suuralueiden keskeisillä hankkeilla, kuten suunnitellulla Vantaan ratikalla. Toivomme, että muodostettavat taloyhtiöklubit toimisivat alustana taloyhtiöiden monenlaiselle yhteiskehittämiselle sekä paremmalle aluekehittämiselle.

1050 Yhteistoimintaosuudet ja -avustukset

Käyttösuunnitelma (1 000 €)	TP 2022	KS 2023	KS 2024	Kasvu %
MYYNTITUOTOT	56	57	0	-100,0
TOIMINTATUOTOT	56	57	0	-100,0
HENKILÖSTÖKULUT	-49	-48	0	-100,0
PALVELUJEN OSTOT	-11 615	-150	-225	50,0
AVUSTUKSET	-4 218	-4 569	-4 831	5,7
MUUT TOIMINTAKULUT	0	-10	0	-100,0
TOIMINTAKULUT	-15 883	-4 777	-5 056	5,9
TOIMINTAKATE	-15 826	-4 719	-5 056	7,1
VUOSIKATE	-15 826	-4 719	-5 056	7,1
TILIKAUDEN TULOS	-15 826	-4 719	-5 056	7,1

Toiminnan kuvaus

Tiedekeskussäätiön avustusta varten on varattu 4 309 600 euroa.

Suomen Kansallisoopperan vuotuiseen käyttöavustukseen on varattu sopimuksen mukaisesti 471 782 euroa. Yhteistyösopimus sisältää koulujen kanssa tehtävän yhteistyön sekä esiintymiset Vantaalla.

Helsingin yliopiston osana toimivan Kaupunkitutkimusinstituutin kanssa jatketaan yhteistyötä. Toiminnan tavoitteena on vahvistaa kaupungin kehittämisen tietopohjaa yhteistyöllä Kaupunkitutkimusinstituutin toimintaan osallistuvien Helsingin yliopiston ja Aalto-yliopiston tutkijoiden kanssa. Keskeisiä tutkimuksen painopisteitä on epätasa-arvo kaupungeissa, kaupunkialueiden kilpailukyky, hiilineutraalius ja digitalisaation vaikutukset kaupunkeihin. Vuoden 2024 kokonaismenot ovat 480 000 euroa, josta Vantaan osuus on 120 000 euroa. Toiminta jatkuu nyt lisäajalla. Koronapandemian aikana suunniteltuja post doc- rekrytointeja ei saatu tehtyä. Tämän takia yhteistyötä jatketaan vielä vuoteen 2025 asti.

Vantaan, Espoon ja Helsingin kaupungit suunnittelevat yliopistoyhteistyön kehittämiseen uutta mallia Kaupunkiakatemian toimintakauden loputtua vuonna 2023. Tavoitteena on kehittää kaupunkeja paremmin palveleva yhteistyömalli.

Max Planck -instituutti on Euroopan johtava ei-yliopistollinen tutkimuslaitos. Max Planck –keskus tekee alueellista väestötieteellistä tutkimusta, nuorten mielenterveyden ja ikääntyvän väestön pitkäaikaisen hoivan tutkimusta. Helsingin yliopisto ja Max Planck- instituutti ovat sopineet tutkimusyksikön perustamisesta Helsingin yliopiston yhteyteen. Tutkimustietoa voidaan käyttää muun muassa nuorison hyvinvoinnin edistämiseen. Vantaan, Espoon ja Helsingin kaupunginjohtajat ja pormestari ovat linjanneet, että kaupungit osallistuvat instituutin rahoittamiseen viisivuotiskaudella. Vuodelle 2024 tätä tarkoitusta varten on varattu 50 000 euroa.

PALVELUALUE- JA PALVELUYKSIKKÖTASO:

1010	Keskusvaalilautakunta
1020	Kaupunginvaltuusto
1030	Tarkastuslautakunta ja ulkoinen tarkastus
1040	Kaupunginhallitus
1050	Yhteistoimintaosuudet ja -avustukset

Käyttösuunnitelma 2024 / palvelualue- ja palveluyksikkötaso

			KS 2024 EUR
111110	**Yleishallinto**	**TOIMINTATUOTOT**	**1 050 000,00**
		TOIMINTAKULUT	**-21 181 806,79**
		TOIMINTAKATE	**-20 131 806,79**
1111100	Yleishallinnon käytt	TOIMINTATUOTOT	1 050 000,00
		TOIMINTAKULUT	-21 181 806,79
		TOIMINTAKATE	-20 131 806,79
11111010	**Keskusvaalilautakunt**	**TOIMINTATUOTOT**	**1 050 000,00**
		TOIMINTAKULUT	**-2 525 000,00**
		TOIMINTAKATE	**-1 475 000,00**
101020000	Valtiolliset vaalit	TOIMINTATUOTOT	700 000,00
		TOIMINTAKULUT	-1 683 000,00
		TOIMINTAKATE	-983 000,00
101030000	Europarlamenttivaali	TOIMINTATUOTOT	350 000,00
		TOIMINTAKULUT	-842 000,00
		TOIMINTAKATE	-492 000,00
11111020	**Kaupunginvaltuusto**	**TOIMINTAKULUT**	**-1 532 340,35**
		TOIMINTAKATE	**-1 532 340,35**
102010000	Kaupunginvaltuusto	TOIMINTAKULUT	-1 532 340,35
		TOIMINTAKATE	-1 532 340,35
11111030	**Tarkastuslautakunta**	**TOIMINTAKULUT**	**-664 239,58**
		TOIMINTAKATE	**-664 239,58**
103010000	Tarkastuslautakunta	TOIMINTAKULUT	-664 239,58
		TOIMINTAKATE	-664 239,58
11111040	**Kaupunginhallitus**	**TOIMINTAKULUT**	**-11 403 844,86**
		TOIMINTAKATE	**-11 403 844,86**
104010000	Kaupunginhallitus	TOIMINTAKULUT	-790 247,25
		TOIMINTAKATE	-790 247,25
104020000	Konsernijaosto	TOIMINTAKULUT	-77 649,22
		TOIMINTAKATE	-77 649,22

104040000	Toimikunnat	TOIMINTAKULUT	-98 516,23
		TOIMINTAKATE	-98 516,23
1111104050	Kaup.hall. käyttövar	TOIMINTAKULUT	-3 861 721,16
		TOIMINTAKATE	-3 861 721,16
104050000	Käyttövaraukset	TOIMINTAKULUT	-1 861 721,16
		TOIMINTAKATE	-1 861 721,16
104050300	Myönteisen erityisko	TOIMINTAKULUT	-2 000 000,00
		TOIMINTAKATE	-2 000 000,00
111110406	Muu yleishallinto	TOIMINTAKULUT	-6 575 711,00
		TOIMINTAKATE	-6 575 711,00
104060100	Kunnallisverotus	TOIMINTAKULUT	-2 800 000,00
		TOIMINTAKATE	-2 800 000,00
104060300	Jäsenmaksut	TOIMINTAKULUT	-825 310,00
		TOIMINTAKATE	-825 310,00
104060500	Historia	TOIMINTAKULUT	-146 500,00
		TOIMINTAKATE	-146 500,00
11111040606	Muu kaupunginhallitu	TOIMINTAKULUT	-2 803 901,00
		TOIMINTAKATE	-2 803 901,00
104060600	Muu kaupunginhallitu	TOIMINTAKULUT	-2 803 901,00
		TOIMINTAKATE	-2 803 901,00
11111050	**Yhteistoimintaosuude**	**TOIMINTAKULUT**	**-5 056 382,00**
		TOIMINTAKATE	**-5 056 382,00**
105010100	Tiedekeskus	TOIMINTAKULUT	-4 309 600,00
		TOIMINTAKATE	-4 309 600,00
105010200	Kansallisooppera	TOIMINTAKULUT	-471 782,00
		TOIMINTAKATE	-471 782,00
105010360	Kaupunkitutkimusinst	TOIMINTAKULUT	-120 000,00
		TOIMINTAKATE	-120 000,00
105010370	Kaupunkiakatemia	TOIMINTAKULUT	-105 000,00
		TOIMINTAKATE	-105 000,00
105010380	Max Planck -keskus	TOIMINTAKULUT	-50 000,00
		TOIMINTAKATE	-50 000,00

Yleishallinto / käyttöomaisuusinvestoinnit 2024

Irtain omaisuus

Ei investointeja

TULOSKORTIT

Tuloskortin 2024 tiivistelmä

Ulkoisen tarkastuksen palveluyksikkö

ARVOT:
AVOIMUUS
ROHKEUS
VASTUULLISUUS
YHTEISÖLLISYYS

Taloudellisesti kestävä ja elinvoimainen kaupunki

Resurssiviisas ja hiilineutraali Vantaa

Kukoistavat kaupunkikeskukset

Eriarvoistumisen estäminen

Hyvät asiakaslähtöiset palvelut

Merkityksellistä työtä vaikuttavalla johtamisella

Talous

- Hallittu talous
- Tuloksellisuus
- Henkilöstön määrä ei nouse

Asiakas

- Tuetaan kaupungin strategian toimeenpanoa
- Arviointitoiminta vastaa valtuuston esiintuomia tarpeita
- Arvioinnin vaikuttavuus on hyvä
- Arviointitoiminta kohdistuu painopistealueiden strategisen päämäärien toimeenpanemiseksi asetettuihin tavoitteisiin

Prosessit

- Kuntakonsernin kattava hallinnon ja talouden tarkastus hoidetaan systemaattisesti, kattavasti ja ammattitaitoisesti tarkastukselliset riskit minimoiden
- Kaupungissa käydään keskustelu arviointikertomuksessa esitetyistä kehittämiskohteista

Henkilöstö

- Hyvin johdettu kaupunki
- Osaamisen kehittäminen
- Arviointitoiminnan sopeuttaminen resursseihin

KAUPUNKISTRATEGIA JA JOHTO TOIMIALAN KÄYTTÖSUUNNITELMA VUODELLE 2024

Sisällys

11 Kaupunkistrategia ja johto -toimialan käyttösuunnitelma 2024 3
11 40 Talous ja strategia....5
11104 Talousohjaus....6
11403 Talouspalvelut....7
11402 Rahoitus....8
11404 Strategia ja tutkimus 9
11 50 Henkilöstö ja konsernipalvelut....10
11501 Henko, Johdon tuki 12
11502 Työnantajapalvelut....13
11503 Kehittämispalvelut....14
11506 Toimialojen hr-palvelut....15
11504 Tietohallinto....16
11505 Hankinta....17
11 60 Elinvoimapalvelut....18
11 65 Työllisyys ja kotoutumispalvelut....20
11602 Tyko hallinto....23
11605 Kotoutuminen....24
11603 Kuntalaispalvelut....26
11606 Työmarkkinatuen kuntaosuus 28
11607 Työllisyyspalvelut....29
11 80 Kuntademokratia....30
11 70 Viestintä....32
11 30 Sisäinen tarkastus....34
PALVELUALUE- JA KUSTANNUSPAIKKATASO: 35
Investoinnit....48
TULOSKORTIT....49

11 Kaupunkistrategia ja johto -toimialan käyttösuunnitelma 2024

Käyttösuunnitelma (1 000 €)	TP 2022	KS 2023	KS 2024	Kasvu %
TOIMINTATUOTOT	13 780	8 275	7 516	-9,2
TOIMINTAKULUT	-131 257	-121 274	-115 005	-5,2
TOIMINTAKATE	-117 476	-112 910	-107 489	-4,8

Käyttösuunnitelma (1 000 €)	TP 2022	KS 2023	KS 2024	Kasvu %
MYYNTITUOTOT	5 257	2 186	1 987	-9,1
MAKSUTUOTOT	4	21	6	-72,6
TUET JA AVUSTUKSET	7 721	5 034	5 321	5,7
MUUT TOIMINTATUOTOT	798	1 035	202	-80,4
TOIMINTATUOTOT	13 780	8 275	7 516	-9,2
HENKILÖSTÖKULUT	-31 962	-43 299	-35 497	-18,0
PALVELUJEN OSTOT	-58 225	-38 824	-41 185	6,1
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-2 446	-3 062	-3 675	20,0
AVUSTUKSET	-28 896	-25 531	-25 456	-0,3
MUUT TOIMINTAKULUT	-9 728	-10 557	-9 192	-12,9
TOIMINTAKULUT	-131 257	-121 274	-115 005	-5,2
TOIMINTAKATE	-117 476	-112 999	-107 489	-4,9
VUOSIKATE	-117 476	-112 999	-107 489	-4,9
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-9 478	-10 581	-8 672	-18,0
TILIKAUDEN TULOS	-126 954	-123 580	-116 161	-6,0
LASKENNALLISET ERÄT	76 197	58 801	59 493	1,2
TULOSLASKELMA	-50 757	-64 778	-56 668	-12,5

Toiminnan kuvaus ja toimintaympäristön muutokset

Kaupunkistrategian ja johdon toimialaa johtaa kaupunginjohtaja. Toimiala toimii kaupungin keskushallintona ja vastaa mm. kaupunginvaltuustolle ja kaupunginhallitukselle kuuluvien asioiden valmistelusta ja täytäntöönpanosta, kaupungin muiden toimielinten avustamisesta ja ohjaamisesta, keskitetysti kaupunkitasoisesta suunnittelusta, ohjauksesta ja kaupungin toiminnan tuloksellisuudesta sekä konsernitasoisesta ohjauksesta ja valvonnasta.

Kaupunkistrategian ja johdon toimiala muodostuu yleisjohdosta, talouden ja strategian, henkilöstön ja konsernipalveluiden, elinvoimapalveluiden, työllisyys ja kotouttamispalveluiden sekä kuntademokratian palvelualueista sekä viestinnän ja sisäisen tarkastuksen palveluyksiköistä. Toimialaan kuului aiemmin myös Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitos, joka siirtyi 1.1.2023 alkaen Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle.

11 10 Yleisjohto

Käyttösuunnitelma (1 000 €)	TP 2022	KS 2023	KS 2024	Kasvu %
TUET JA AVUSTUKSET	540	0	0	0,0
MUUT TOIMINTATUOTOT	42	0	0	0,0
TOIMINTATUOTOT	582	0	0	0,0
HENKILÖSTÖKULUT	-643	-13 114	-4 671	-64,4
PALVELUJEN OSTOT	-464	-514	-514	0,1
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-39	-322	-322	0,0
MUUT TOIMINTAKULUT	-521	-651	-682	4,7
TOIMINTAKULUT	-1 667	-14 600	-6 189	-57,6
TOIMINTAKATE	-1 084	-14 600	-6 189	-57,6
VUOSIKATE	-1 084	-14 600	-6 189	-57,6
TILIKAUDEN TULOS	-1 084	-14 600	-6 189	-57,6

Toiminnan kuvaus

Yleisjohto sisältää kaupunginjohtajan toimintakulut, kaupunginjohtajan käyttövarat, kaupunkistrategian ja johdon toimialan yhteiset menot sekä kehitysprojektit.

Kunta-alan palkkaratkaisusta 2023–2024 päästiin sopimukseen maaliskuussa 2023 Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT:n sekä pääsopijajärjestöjen välisissä neuvotteluissa. Sopimus sisältää yleiskorotuksen, paikallisen järjestelyerän ja kehittämisohjelmaerän. Talousarvion kehysvaiheessa yleiskorotuksen osuus jaettiin toimialoille, mutta muut paikallisesti sovittavat erät jäivät keskitetyksi varaukseksi yleisjohtoon. Kaupunginjohtajan talousarvioesityksessä toimialoille jaettiin tiedossa olevat vuoden 2023 päätöksien mukaiset erät, mutta vuoden 2024 paikallisesti sovittavat erät jäävät vielä keskitetyksi varaukseksi. Paikallisen erän jaossa painotetaan henkilöstön pito- ja vetovoimatekijöiden vahvistamista.

Vuonna 2024 järjestetään C21-kaupunginjohtajakokous Vantaalla.

11 40 Talous ja strategia

Käyttösuunnitelma (1 000 €)	TP 2022	KS 2023	KS 2024	Kasvu %
MYYNTITUOTOT	454	345	313	-9,3
MAKSUTUOTOT	0	0	0	0,0
TUET JA AVUSTUKSET	61	0	0	0,0
MUUT TOIMINTATUOTOT	112	0	25	100,0
TOIMINTATUOTOT	627	345	338	-2,0
HENKILÖSTÖKULUT	-4 986	-4 693	-4 989	6,3
PALVELUJEN OSTOT	-809	-812	-923	13,7
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-18	-36	-41	14,0
MUUT TOIMINTAKULUT	-438	-488	-519	6,4
TOIMINTAKULUT	-6 251	-6 028	-6 471	7,4
TOIMINTAKATE	-5 624	-5 684	-6 134	7,9
VUOSIKATE	-5 624	-5 684	-6 134	7,9
TILIKAUDEN TULOS	-5 624	-5 684	-6 134	7,9
LASKENNALLISET ERÄT	4 191	3 901	4 127	5,8
TULOSLASKELMA	-1 434	-1 783	-2 007	12,6

Toiminnan kuvaus

Talouden ja strategian palvelualue koostuu neljästä palveluyksiköstä, jotka ovat talousohjaus, talouspalvelut, rahoitus sekä strategia ja tutkimus.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittämine**n**

Kaupungin maataloustoiminnasta toteutetaan ulkopuolinen ja riippumaton selvitys. Selvityksessä huomioidaan oman maatalouden harjoittamisen kustannukset sekä hyödyt ja haitat. Lisäksi selvitetään kaupungin oman maatalouden harjoittamisen mahdollisesta luopumisesta seuraavat kustannusvaikutukset (sisältäen laskelman ostopalveluiden käytön kustannusvaikutuksista). Lisäksi arvioidaan vaikutukset varautumiseen.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Käsitellyt ostolaskut, kpl/htv – palvelukeskus	44 888	47 528	45 600	36 553
Käsitellyt ostolaskut, kpl/htv – koko kaupunki	8 441	9 383	8 600	7 865
Käsitellyt myyntilaskut, kpl/htv – palvelukeskus	37 415	52 727	37 700	38 615
Käsitellyt myyntilaskut, kpl/htv – koko kaupunki	25 673	28 832	25 900	20 362
Kirjanpitotehtäviin sitoutuneet htv:t – koko kaupunki	10,1	9,55	8	8

11104 Talousohjaus

Käyttösuunnitelma (1 000 €)	TP 2022	KS 2023	KS 2024	Kasvu %
MYYNTITUOTOT	2	2	2	0,0
TOIMINTATUOTOT	2	2	2	0,0
HENKILÖSTÖKULUT	-528	-577	-654	13,2
PALVELUJEN OSTOT	-32	-157	-162	2,9
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-1	-5	-5	0,0
MUUT TOIMINTAKULUT	-76	-83	-88	6,9
TOIMINTAKULUT	-637	-822	-908	10,5
TOIMINTAKATE	-635	-820	-906	10,5
VUOSIKATE	-635	-820	-906	10,5
TILIKAUDEN TULOS	-635	-820	-906	10,5

Toiminnan kuvaus

Talousohjaus vastaa kaupungin talousarvion ja -suunnitelman valmistelusta sekä tähän liittyvän tietojärjestelmän kehittämisestä. Talousohjaus vastaa myös talousraportoinnista mukaan lukien osavuosikatsauksista sekä palveluverkkosuunnitelman päivittämisestä ja kehittämisestä kaupunkitasolla.

Palveluyksikön keskeiset tavoitteet

Talousohjauksen keskeinen tavoite vuodelle 2024 on kaupunkistrategian mukaisen taloussuunnitelman laatiminen. Kaupunkitasoinen palveluverkkosuunnitelma valmistui vuonna 2022 ja se luo pohjan tulevien vuosien toimitilainvestoinneille.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Talousohjaus jatkaa SAP BW -järjestelmän ja Kirstu Power BI -raportoinnin kehittämistä.

Talousohjauksessa ja -palveluissa TE2024-uudistuksen vaatimat kartoitustyöt ja muutokset talousjärjestelmiin toteutetaan vuoden 2024 aikana. Työllisyyden hoidon vastuun siirtyessä valtiolta kunnille, tulee se aiheuttamaan suuria muutoksia taloushallinnon maksatukseen ja kirjanpitoon, sekä näissä prosesseissa käytettäviin tietojärjestelmiin ja liittymiin. Raportointivaatimukset huomioidaan jo kartoitusvaiheessa.

11403 Talouspalvelut

Käyttösuunnitelma (1 000 €)	TP 2022	KS 2023	KS 2024	Kasvu %
MYYNTITUOTOT	450	343	311	-9,3
TUET JA AVUSTUKSET	3	0	0	0,0
MUUT TOIMINTATUOTOT	112	0	0	0,0
TOIMINTATUOTOT	565	343	311	-9,3
HENKILÖSTÖKULUT	-3 288	-2 856	-3 019	5,7
PALVELUJEN OSTOT	-515	-331	-277	-16,2
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-7	-20	-20	0,0
MUUT TOIMINTAKULUT	-228	-234	-256	9,0
TOIMINTAKULUT	-4 038	-3 441	-3 571	3,8
TOIMINTAKATE	-3 473	-3 099	-3 261	5,2
VUOSIKATE	-3 473	-3 099	-3 261	5,2
TILIKAUDEN TULOS	-3 473	-3 099	-3 261	5,2

Toiminnan kuvaus

Talouspalvelut vastaa sekä kaupunki- että konsernitasolla kirjanpito- ja tilinpäätöstehtävistä, ostolaskujen käsittelystä ja ostoreskontrasta, myyntilaskutus- ja perintätehtävistä, ulkoisen ja sisäisen laskentatoimen ja niihin liittyvien tietojärjestelmien kehittämisestä sekä toimintansa kilpailukyvystä ja tuloksellisuudesta.

Palveluyksikön keskeiset tavoitteet

Tavoitteena on tehostaa kaupunkikonsernin tarvitseman talousraportoinnin sujuvuutta talouspalveluiden vastuulla olevien konserniyhtiöiden osalta. Taloushallinnon eri prosessien automaatioasteiden tehostamista ja tekoälyn tuomien hyötyjen kartoitusta jatketaan. Automaatioasteen lisääntyessä keskitytään vahvistamaan henkilöstön tarvitsemaa uutta asiantuntijaosaamista ja henkilöstön valmentavaa johtamista.

Talouspalveluiden keskeisenä tavoitteena vuonna 2024 on jatkaa kaupungin ja tytäryhtiöiden asiakastyytyväisyyden parantamista säännöllisillä asiakastapaamisilla. Tapaamisissa nousseiden asioiden kehittämistä tehdään yhteistyössä asiakkaiden kanssa.

Varmistetaan TE2024 tuomien muutoksien toimivuus maksatus- ja kirjanpitoprosesseissa sekä tietojärjestelmien liittymissä.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Talouspalvelut osallistuu Viisas taloushallinto- järjestelmähankkeeseen, jossa kartoitetaan eri järjestelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin ja prosessien kehittämiseksi parhaisiin käytänteisiin. Taloushallinnon eri prosessien automaatioasteiden tehostaminen ja tekoälyn tuomien hyötyjen kartoitus jatkuu. Talouspalveluiden hoidossa olevien konserniyhtiöiden FPM FAS -järjestelmän budjetointi ja talousraportointi otetaan käyttöön.

11402 Rahoitus

Käyttösuunnitelma (1 000 €)	TP 2022	KS 2023	KS 2024	Kasvu %
HENKILÖSTÖKULUT	-411	-433	-349	-19,5
PALVELUJEN OSTOT	-21	-85	-116	37,7
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-6	-4	-9	117,1
MUUT TOIMINTAKULUT	-23	-27	-24	-8,2
TOIMINTAKULUT	-461	-549	-499	-9,0
TOIMINTAKATE	-461	-549	-499	-9,0
VUOSIKATE	-461	-549	-499	-9,0
TILIKAUDEN TULOS	-461	-549	-499	-9,0

Toiminnan kuvaus

Rahoitus vastaa kaupunkikonsernin lyhyt- ja pitkäaikaisesta varainhankinnasta, rahoitus- ja korkoriskien hallinnasta, leasingrahoituksen puitesopimuksista, sijoitustoiminnasta, likviditeetin ja konsernitilin hallinnasta, ulkoisista pankki- ja rahoittajasuhteista sekä näiden osa-alueiden kehittämisestä. Lisäksi yksikkö vastaa kattavan ja ajantasaisen vakuutusturvan varmistamisesta sekä vahinkorahaston toiminnasta. Palveluyksikkö hallinnoi Kiinteistörahastoa.

Palveluyksikön keskeiset tavoitteet

Rahoituksen keskeinen tavoite vuodelle 2024 on turvata kaupunkikonsernille mahdollisimman edullinen pitkäaikainen rahoitus vallitsevassa markkinatilanteessa. Likviditeetinhallinnassa haetaan mahdollisimman hyvää tuottoa konsernin likvideille kassavaroille.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Riskienhallinta ja sisäinen valvonta siirrettiin vuonna 2023 Kuntademokratian palvelualueelle osaksi valmius- ja turvallisuustiimiä.

11404 Strategia ja tutkimus

Käyttösuunnitelma (1 000 €)	TP 2022	KS 2023	KS 2024	Kasvu %
MYYNTITUOTOT	1	0	0	0,0
TUET JA AVUSTUKSET	59	0	0	0,0
MUUT TOIMINTATUOTOT	0	0	25	100,0
TOIMINTATUOTOT	60	0	25	100,0
HENKILÖSTÖKULUT	-759	-826	-967	17,1
PALVELUJEN OSTOT	-241	-240	-368	53,5
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-4	-6	-6	0,0
MUUT TOIMINTAKULUT	-111	-144	-151	4,5
TOIMINTAKULUT	-1 114	-1 216	-1 493	22,7
TOIMINTAKATE	-1 054	-1 216	-1 468	20,6
VUOSIKATE	-1 054	-1 216	-1 468	20,6
TILIKAUDEN TULOS	-1 054	-1 216	-1 468	20,6

Toiminnan kuvaus

Strategia ja tutkimus vastaa strategian laadinnasta ja toteutuksesta sekä kaupungin päätöksentekoa tukevan toimintaympäristötiedon tuottamisesta. Tämän lisäksi yksikkö vastaa kaupungin edunvalvonnasta. Strategian osalta keskeistä on koordinoida strategian laadintaa, arviointia sekä muun muassa sitovien tavoitteiden laadintaa ja seurantaa. Tutkimuksessa keskeisinä ovat erilaiset väestö- ja rakennustilastot, mutta myös tutkimusyhteistyö yliopistojen ja muiden toimijoiden kanssa. Edunvalvonta vastaa muun muassa kansainvälisestä yhteistyöstä, Avia-verkostosta, johtoryhmätyön valmistelusta sekä vaikuttamisesta erilaisissa verkostoissa.

Palvelualueen keskeiset tavoitteet

Strategian ja tutkimuksen keskeisenä tavoitteena vuonna 2024 on varmistaa strategian toimeenpanon varmistaminen. Tutkimus tuottaa toimintaympäristöanalyysia päätöksenteon tueksi. Aktiivista edunvalvontatyötä tehdään eri verkostoissa. Lisäksi yliopistoyhteistyötä syvennetään ja tiedolla johtamista edistetään.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittämine**n**

Vantaalle / Vantaalta muuttaville tehdään säännöllisesti vetovoima/pitovoima kysely.

11 50 Henkilöstö ja konsernipalvelut

Käyttösuunnitelma (1 000 €)	TP 2022	KS 2023	KS 2024	Kasvu %
MYYNTITUOTOT	3 804	1 680	1 513	-10,0
MAKSUTUOTOT	1	0	0	0,0
TUET JA AVUSTUKSET	1 919	1 393	1 272	-8,7
MUUT TOIMINTATUOTOT	434	799	16	-98,0
TOIMINTATUOTOT	6 158	3 872	2 801	-27,7
HENKILÖSTÖKULUT	-8 163	-8 982	-8 508	-5,3
PALVELUJEN OSTOT	-52 389	-31 408	-33 035	5,2
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-2 002	-2 704	-2 955	9,3
AVUSTUKSET	0	-10	-10	0,0
MUUT TOIMINTAKULUT	-5 266	-6 328	-5 542	-12,4
TOIMINTAKULUT	-67 820	-49 433	-50 049	1,2
TOIMINTAKATE	-61 661	-45 561	-47 248	3,7
VUOSIKATE	-61 661	-45 561	-47 248	3,7
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-9 328	-10 457	-8 577	-18,0
TILIKAUDEN TULOS	-70 989	-56 018	-55 825	-0,3
LASKENNALLISET ERÄT	69 057	52 250	52 209	-0,1
TULOSLASKELMA	-1 932	-3 767	-3 616	-4,0

Toiminnan kuvaus

Henkilöstö ja konsernipalvelut muodostuu kuudesta palveluyksiköstä: toimialojen hr-palvelut, kehittämispalvelut, työnantajapalvelut, hankinnat, tietohallinto sekä konserniohjaus ja -valvonta.

Palvelualueen keskeiset tavoitteet

Henkilöstö- ja konsernipalveluiden tavoitteena on parantaa hr-järjestelmä Hertan käytettävyyttä ja ohjaavuutta sekä osaamista yhteistyössä toimialojen kanssa. Tavoitteena on myös kaupunginhallituksen hyväksymän saatavuusohjelman vuoden 2024 toimenpiteiden toteuttaminen ja palvelualueiden tukeminen niiden toteuttamisessa.

Kaupungin työnantajamielikuvaa parannetaan ja uusia aktiivisia henkilöstön rekrytointitapoja kehitetään osaajien saamiseksi Vantaalle. Lisäksi huomioidaan onnistuneen työkykyjohtamisen vaikutukset henkilöstön pitovoimaan ja kehitetään työkykyjohtamisen tapoja. Toimintavuoden aikana jatketaan yhteisten toimintatapojen ja mallien kehittämistä sairauspoissaolojen vähentämiseksi.

Kaupungin tietoverkkoja kehitetään jatkuvasti vastaamaan toimialojen tarpeita. Tavoitteena on konserniohjauksen osalta kaupunkikonsernin kokonaissuunnitelman eteenpäinvieminen vuoden 2024 toimenpitein.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Monikulttuurisissa päiväkodeissa ja peruskouluissa työskenteleville maksettavaa rekrytointilisää jatketaan. Vuodelle 2024 on varauduttu 200 euron kulttuuri-, liikunta- ja virkistysedun tarjoamiseen.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

11 50 Henkilöstö ja konsernipalvelut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Henkilöstöhallinto				
Kaupunkistrategia ja johto toimialan prosenttiosuus koko kaupungin henkilöstöstä (poislukien työllisyyspalvelut ja Kupela)	3,5 %	3,1 %	4,8 %	5,5 %
Työterveyshuollon kustannukset, euroa / työntekijä	326	299	374	393
Palkkalaskelman hinta				
Muut sopimusalat (KVTES)	11,7	13,4	15,7**	16,9**
Kunnallinen opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimus (OVTES)	17,4	14,7		
Tikettimäärä keskimäärin kuukaudessa	5913*	8 882	5 633	4 427

* sote tullut mukaan v. 2021. Vuoden 2021 toteuma ilman sotea 3 333 kpl

** kaikki sopimusalat yhdessä. Järjestelmämuutoksen myötä ei enää mahdollista eritellä

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Tietohallinto				
Työasemamäärä hallinto				
- kannettavat ja työasemat, kpl	7 189	7 339	5 900	4 400
Työasemamäärä opetus				
- kannettavat ja työasemat, kpl (Chromebookit laskettu mukaan)	27 009	33 263	38 400	39 800
Asiakastyytyväisyys				
- ServiceDesk (1–5)	7,9*	8,7	8,8	8,5
Tikettimäärä				
- keskimäärin kuukaudessa	6 144*	6 226	5 800	4 200
IT-investointien onnistunut läpivienti				
- budjettitoteuma	64 %**	86 %	100 %	100 %

* Tiedonlähde ja määrittely vaihtuneet Vantaa ITSM järjestelmään

** Investointimenoja alensi DigiOne-hankkeen vuosien 2019–2021 kulujen (n. 2M€) siirto keskeneräisestä käyttöomaisuudesta vaihto-omaisuuteen

11501 Henko, Johdon tuki

Käyttösuunnitelma (1 000 €)	TP 2022	KS 2023	KS 2024	Kasvu %
MYYNTITUOTOT	1	0	0	0,0
TUET JA AVUSTUKSET	3	0	0	0,0
MUUT TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0,0
TOIMINTATUOTOT	3	0	0	0,0
HENKILÖSTÖKULUT	-559	-554	-625	12,8
PALVELUJEN OSTOT	-205	-344	-344	0,0
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-71	-62	-62	0,0
MUUT TOIMINTAKULUT	-181	-217	-226	3,9
TOIMINTAKULUT	-1 017	-1 178	-1 257	6,7
TOIMINTAKATE	-1 014	-1 178	-1 257	6,7
VUOSIKATE	-1 014	-1 178	-1 257	6,7
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-7	-7		
TILIKAUDEN TULOS	-1 020	-1 185		

Toiminnan kuvaus

Konserniohjaus- ja valvonta huolehtii konsernijaoston valmistelusta liittyen kuntayhtymien ja yhtiöiden asioihin sekä ohjaa hyväksyttyjen yhtiöiden omistajapoliittisten linjausten toteutumista.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Konserniohjaus ja -valvonta jatkaa konserniomistusten kokonaissuunnitelman toteuttamista vuoden 2024 aikana. Valtaosan konserniyhtiöiden omistajapoliittiset linjaukset päivitetään ja tuodaan päätöksentekoon vuoden 2024 aikana. Lisäksi edistetään konserniyhtiöiden omistajatavoitteiden kautta suurten konserniyhtiöiden vastuullisuusohjelmien toimeenpanoa siten, että toimenpiteillä edistetään Agenda 2030 SDG-tavoitteiden toteutumista.

11502 Työnantajapalvelut

Käyttösuunnitelma (1 000 €)	TP 2022	KS 2023	KS 2024	Kasvu %
MYYNTITUOTOT	66	0	0	0,0
MUUT TOIMINTATUOTOT	14	20	5	-75,0
TOIMINTATUOTOT	80	20	5	-75,0
HENKILÖSTÖKULUT	-796	-1 733	-753	-56,5
PALVELUJEN OSTOT	-86	-187	-218	16,6
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-2	-88	-2	-97,4
AVUSTUKSET		-10	-10	0,0
MUUT TOIMINTAKULUT	-1 490	-2 296	-2 378	3,6
TOIMINTAKULUT	-2 375	-4 314	-3 361	-22,1
TOIMINTAKATE	-2 294	-4 294	-3 356	-21,9
VUOSIKATE	-2 294	-4 294	-3 356	-21,9
TILIKAUDEN TULOS	-2 294	-4 294	-3 356	-21,9

Toiminnan kuvaus

Työnantajapalvelut vastaa kaupungin työnantajatoimintaan liittyvästä neuvottelutoiminnasta ja palvelussuhdeasioihin liittyvästä valmistelusta, kehittää palkkaus- ja palkitsemisjärjestelmiä sekä ohjeistaa virka- ja työehtosopimustulkintoja. Palveluyksikkö tukee ja ohjaa kaupungin linjajohtoa ja esihenkilöitä työlainsäädäntöön ja palvelussuhdeasioihin liittyvissä kysymyksissä sekä tarjoaa laajan tuen rekrytointiprosessiin.

11503 Kehittämispalvelut

Käyttösuunnitelma (1 000 €)	TP 2022	KS 2023	KS 2024	Kasvu %
MYYNTITUOTOT	54	0	0	0,0
TUET JA AVUSTUKSET	1 912	1 393	1 272	-8,7
MUUT TOIMINTATUOTOT	6	0	0	0,0
TOIMINTATUOTOT	1 972	1 393	1 272	-8,7
HENKILÖSTÖKULUT	-833	-722	-755	4,5
PALVELUJEN OSTOT	-3 789	-3 401	-3 644	7,2
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-15	-19	-20	1,3
MUUT TOIMINTAKULUT	-94	-82	-101	23,3
TOIMINTAKULUT	-4 731	-4 224	-4 519	7,0
TOIMINTAKATE	-2 759	-2 831	-3 247	14,7
VUOSIKATE	-2 759	-2 831	-3 247	14,7
TILIKAUDEN TULOS	-2 759	-2 831	-3 247	14,7

Toiminnan kuvaus

Kehittämisyksikkö tukee eri tavoin esihenkilöitä ja työyhteisöjä johtamisen, työhyvinvoinnin ja työsuojelun kehittämisessä.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Kehittämispalvelujen kohdennettua tukea ohjataan edelleen kaupunginhallituksen hyväksymän saatavuusohjelmaan vuoden 2024 toimenpiteillä. Työkyvyn varmistamiseksi käyttöön otetaan varhaisen vaiheen tuen palveluja. Johtamisen tueksi kehitetään sähköisiä työkaluja mm. työn johtamiseen ja Vaikuttavaa työtä -keskusteluun.

11506 Toimialojen hr-palvelut

Käyttösuunnitelma (1 000 €)	TP 2022	KS 2023	KS 2024	Kasvu %
MYYNTITUOTOT	16	0	0	0,0
TUET JA AVUSTUKSET	5	0	0	0,0
MUUT TOIMINTATUOTOT	312	8	0	-100,0
TOIMINTATUOTOT	333	8	0	-100,0
HENKILÖSTÖKULUT	-3 109	-2 924	-3 466	18,5
PALVELUJEN OSTOT	-2 326	-309	-109	-64,7
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-2	-2	-2	0,0
MUUT TOIMINTAKULUT	-274	-252	-262	3,7
TOIMINTAKULUT	-5 711	-3 488	-3 839	10,1
TOIMINTAKATE	-5 379	-3 480	-3 839	10,3
VUOSIKATE	-5 379	-3 480	-3 839	10,3
TILIKAUDEN TULOS	-5 379	-3 480	-3 839	10,3

Toiminnan kuvaus

Toimialojen hr-palvelujen tehtävänä on tukea toimialojen esimiehiä erilaisissa palvelussuhdekysymyksissä, sekä huolehtia kaupungin henkilöstön palkanmaksupalveluista. Yksikössä myös huolehditaan keskeisten hr-järjestelmien kokonaiskehittämisestä hr-substanssin näkökulmasta.

Sähköisten prosessien sekä palvelupyyntöjen lisäksi toimialojen hr-palvelut tarjoavat esimiehille keskitetyn hr-asiakaspalvelun puhelinpalvelua sekä asiantuntijapalvelua palvelussuhdeasioissa. Alkuvuoden keskimääräinen tikettien määrä vuonna 2022 oli 10 330 kuukaudessa ja vuonna 2023 se oli 4 427 kuukaudessa. Hr-järjestelmämuutos muutti hr-prosesseja ja hr-asioiden hoitamistapoja. Esimerkiksi opettajien lyhyiden sijaisuuksien prosessi siirtyi hr-palvelukanavalta Hertta-järjestelmään. Tämä on laskenut merkittävästi hr-palvelukanavan tikettimäärää, vaikka työ on siirtynyt toisessa järjestelmässä tehtäväksi. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan siirtyminen hyvinvointialueelle vuoden 2023 alusta lähtien vaikutti tikettimäärän vähentymiseen. Näin ollen vuosien 2022 ja 2023 tikettien tunnusluvut eivät ole suoraan verrannollisia keskenään. Vaikka tikettimäärien keskiarvo on laskenut, niin hr-palvelujen tarve on noussut merkittävästi.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Toimialojen hr-palveluissa jatketaan hr-järjestelmä Hertan kehittämistyötä yhteistyössä toimialojen sekä Helsingin ja Espoon kanssa arjen sujuvuuden varmistamiseksi. Mobiililleimauksen mahdollistavan liukuvan työajan järjestelmän käyttöönottoja jatketaan vielä 2024 vuonna 2023 alkaneen käyttöönottoprojektin jälkeen.

11504 Tietohallinto

Käyttösuunnitelma (1 000 €)	TP 2022	KS 2023	KS 2024	Kasvu %
MYYNTITUOTOT	3 064	862	904	4,8
MUUT TOIMINTATUOTOT	77	771	11	-98,5
TOIMINTATUOTOT	3 141	1 633	915	-44,0
HENKILÖSTÖKULUT	-961	-1 095	-1 070	-2,3
PALVELUJEN OSTOT	-44 436	-25 234	-27 267	8,1
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-1 901	-2 524	-2 861	13,3
MUUT TOIMINTAKULUT	-3 161	-3 423	-2 515	-26,5
TOIMINTAKULUT	-50 459	-32 277	-33 713	4,5
TOIMINTAKATE	-47 318	-30 644	-32 798	7,0
VUOSIKATE	-47 318	-30 644	-32 798	7,0
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-9 257	-10 427		
TILIKAUDEN TULOS	-56 575	-41 071		

Toiminnan kuvaus

Tietohallinnon palveluyksikkö vastaa kaupungin toiminnan ja palveluiden digitalisoinnin kokonaissuunnittelusta ja toteutuksesta, IT-toimittajien ohjauksesta ja IT palvelujen elinkaarenhallinnasta, tietohallinnon, tietotekniikan, tietoliikenteen, teletekniikan sekä tietohallinnon ohjelmistojen tarkoituksenmukaisesta kehittämisestä ja yhteensovittamisesta sekä IT-hankintojen suunnittelusta ja toteutuksesta. Lisäksi yksikkö vastaa tietojärjestelmien tietoturvan ja tietosuojan suunnittelusta, koordinoinnista, kehittämisestä, toteuttamisesta ja seurannasta.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Hyvinvointialueuudistuksen seurauksena IT-palveluita tullaan Tietohallinnossa arvioimaan pienentyneet toimintavolyymit huomioiden. Yhteisistä palveluista tietoliikenneverkkoa kehitetään vastaamaan paremmin toimialojen tarvetta, otetaan kaupunkitasoisesti käyttöön uusi työasemien käyttöjärjestelmä ja parannetaan edelleen tietoturvaa. Taloudellisesti keskeisimpiä hankkeita ovat mm. Digione ja asianhallinnan uudistaminen.

11505 Hankinta

Käyttösuunnitelma (1 000 €)	TP 2022	KS 2023	KS 2024	Kasvu %
MYYNTITUOTOT	604	818	609	-25,6
MAKSUTUOTOT	1	0	0	0,0
MUUT TOIMINTATUOTOT	24	0	0	0,0
TOIMINTATUOTOT	629	818	609	-25,6
HENKILÖSTÖKULUT	-1 903	-1 953	-1 839	-5,9
PALVELUJEN OSTOT	-1 546	-1 933	-1 452	-24,9
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-11	-8	-8	0,0
MUUT TOIMINTAKULUT	-66	-58	-61	5,3
TOIMINTAKULUT	-3 527	-3 952	-3 359	-15,0
TOIMINTAKATE	-2 897	-3 134	-2 750	-12,2
VUOSIKATE	-2 897	-3 134	-2 750	-12,2
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-65	-23		
TILIKAUDEN TULOS	-2 962	-3 157		

Toiminnan kuvaus

Hankinnan palveluyksikkö vastaa kaupungin hankintatoimen kehittämisestä, keskitettyjen hankintojen vastuullisuudesta sekä kaupungin hankintojen ohjauksesta ja ohjeistuksesta. Lisäksi palveluyksikkö vastaa kansallisen kynnysarvon ylittävistä materiaalihankinnoista, kaupunginjohtajan vahvistaman listan mukaisista palveluhankinnoista sekä kaupunkikonsernin kilpailuttamisprosessien ja hankintoihin liittyvän sopimushallinnan kehittämisestä. Yksikkö vastaa myös keskitetystä tilaamisesta ja tilaamisen ohjauksesta sekä ateria- ja puhtauspalveluiden järjestämisestä, kilpailuttamisesta, tilaamisesta ja palvelutuotannon ohjauksesta sekä valvonnasta. Aula-, vartiointi- ja turvapalveluiden sekä posti- ja kuljetuspalveluiden tilaaminen ja palvelutuottajien ohjaus kuuluvat myös hankinnan palveluyksikölle. Kaikilla toimialoilla varmistetaan riittävä hankintaprosessin ohjaus, hankintaosaaminen ja hankintakoulutus.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Hankinnoissa valmistaudutaan TE2024 -uudistukseen 1.1.2025 alkaen. Työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämisvastuu siirtyy kuntapohjaisille työvoimaviranomaisille ja muutos tuo mukanaan huomattavan sopimuskokonaisuuden, jonka hallinnointiin ja kilpailuttamiseen valmistaudutaan.

11 60 Elinvoimapalvelut

Käyttösuunnitelma (1 000 €)	TP 2022	KS 2023	KS 2024	Kasvu %
MAKSUTUOTOT	1	0	0	0,0
TUET JA AVUSTUKSET	1 229	1 832	1 581	-13,7
MUUT TOIMINTATUOTOT	8	0	0	0,0
TOIMINTATUOTOT	1 238	1 832	1 581	-13,7
HENKILÖSTÖKULUT	-1 322	-1 562	-2 414	54,5
PALVELUJEN OSTOT	-932	-1 979	-1 876	-5,2
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-14	-92	-75	-18,2
AVUSTUKSET	-180	-336	-220	-34,5
MUUT TOIMINTAKULUT	-101	-329	-305	-7,2
TOIMINTAKULUT	-2 549	-4 297	-4 890	13,8
TOIMINTAKATE	-1 311	-2 465	-3 309	34,2
VUOSIKATE	-1 311	-2 465	-3 309	34,2
TILIKAUDEN TULOS	-1 311	-2 465	-3 309	34,2

Toiminnan kuvaus

Elinvoimapalvelut vastaa kaupungin elinvoimaisuuden edistämisen ja elinkeinopolitiikan strategisesta suunnittelusta ja toteutuksesta sekä elinkeinopoliittisen seutuyhteistyön kehittämisestä. Elinkeinopolitiikassa kiinnitetään huomiota erityisesti Vantaan kansainväliseen houkuttelevuuteen ja kilpailukykyyn. Yksikkö tukee vantaalaista ja Vantaalle sijoittuvaa yritystoimintaa tarjoten mm. tieto-, kehitys- ja neuvontapalveluita sekä kehittämällä yritysten toimintaympäristöä.

Lisäksi palvelualue vastaa kansainvälinen Vantaa sekä elinvoimainen ja osaava Vantaa -strategiateemojen poikkihallinnollisesta johtamisesta. Hanke- ja projektimuotoinen toiminta on vahva osa elinvoimapalveluiden kokonaisuutta, jolla haetaan uusia toimintatapoja, -kulttuuria, työllistymisen väyliä ja innovaatioita sekä edistetään laajempaa elinvoiman kasvattamista yhdessä ulkoisten kumppaneiden, kuten yritysten ja oppilaitosten kanssa. Projektien tueksi palvelualueelle perustettiin vuonna 2021 kaupunkitasoisesti palveleva hanketoimisto tukemaan toimialoja mm. hankehauissa, hankkeiden hallinnoinnissa ja raportoinnissa.

Elinvoimapalvelut koordinoi kaupunkilaajuista sijoittumispalvelukokonaisuutta sekä investointien houkuttelemiseen tähtääviä palveluita.

Palvelualueen keskeiset tavoitteet

Elinvoimapalveluiden tavoitteena on kehittää kaupungin veto- ja pitovoimaa asukkaiden, yritysten ja investointien sijoittumiskohteena pidemmällä aikavälillä. Tätä silmällä pitäen elinvoimapalvelut koordinoi kaupunkitasoista elinvoimainen ja osaava Vantaa -strategiateemaa sekä siihen kytkeytyvää kasvu- ja elinvoimaohjelmaa. Lisäksi palvelualue tekee laajaa yhteistyötä pääkaupunkitasoisesti ja kansallisesti koko alueen kilpailukyvyn kasvattamiseksi.

Elinkeinopolitiikan osalta palvelualueen tavoitteena on kehittää Vantaata menestyksekkäänä yritys- ja työpaikka-alueena. Tätä silmällä pitäen elinvoimapalvelut edistää yritysten toimintaedellytyksiä yrityskehityspalveluiden ja kehittämisprojektien kautta. Kärkiklusterityön ohella elinvoimapalvelut koordinoi pääkaupunkiseudun ekosysteemisopimuksen Vantaan hankekokokonaisuutta sekä toteuttaa investointien ja osaajien houkutteluun liittyviä palveluita kansainvälisen kilpailukyvyn kehittämiseksi. Nuorten yrittäjyyden ja yrittäjyyskasvatuksen edistämiseksi vahvistetaan yhteistyötä muiden toimialojen kanssa.

Toimintaympäristön raju muutos koronakriisin myötä on haastanut palvelualueen toimintatavat, prosessit ja resurssit. Ukrainan sota vaikuttaa myös taloudelliseen toimintaympäristöön mahdollisesti vielä vuosia ja samaan aikaan vihreän siirtymä tuo sekä haasteita että mahdollisuuksia vantaalaiselle yrityselämälle. Elinvoimapalveluiden tavoitteena on toimia keskeisessä roolissa yritysten kilpailukyvyn tukemisessa teknologisen murroksen ja ulkoisen toimintaympäristön muutoksen tarjoamien haasteiden keskellä.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Elinvoimapalveluista tuli oma palvelualueensa syyskuussa 2023. Tämän vuoksi sen rooli kaupunkilaajuisen elinvoiman edistämisen koordinoijana vahvistui. Suoremmin yritystoimintaan keskittyvän elinkeinopolitiikan lisäksi Vantaan veto- ja pitovoimaan liittyviin kysymyksiin panostetaan jatkossa vahvemmin. Elinvoimapalveluiden uudessa toimintamallissa huomioidaan oppisopimuskoulutuksesta tiedottaminen vantaalaisille yrityksille. Kaupunki vahvistaa aktiivista kontaktointia elinvoimaisten yritysten houkuttelemiseksi Vantaalle.

TE2024 –uudistus vaikuttaa työllisyyden hoidon lisäksi myös jossain määrin elinvoimapalveluiden tehtäväkenttään. Erityisesti muutokset tulevat heijastumaan aloittavien yritysten palveluihin, työnantajapalveluiden rajapintaan sekä elinvoiman kannalta tärkeisiin TE-palveluhankintoihin.

Keväällä 2023 valmistuneen yritysmarkkinointityöryhmän suositusten mukaisesti uusien yritysten ja sijoitusten houkutteluun tähtäävien sijoittumispalveluiden toimintaa ja resursointia vahvistetaan. Tavoitteena on, että Vantaa on muuttuvassa toimintaympäristössä kansallisesti ja kansainvälisesti entistä houkuttelevampi elinkeinotoiminnan investointien kohdekaupunki.

Elinvoimapalvelut selvittää muiden kaupunkien kokemuksia AV-tuotannoista ja alan yritysten houkuttelusta, toiminnan organisoinnista ja resurssoinnista. On tärkeää arvioida vaikutuksia, jotta voidaan verrata tällaista toimintaa vaihtoehtoisiin elinvoimapalvelujen kehittämisen kärkikohteisiin.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

11 60 Elinvoimapalvelut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
YritysVantaan kautta perustetut yritykset	565	560	580	580
Yritysneuvonnan asiakaskäynnit	2 161	2 077	2 200	2 200
Yritysten palkkasumman kehitys Vantaalla (vuoden loppuun)	119	134		130

11 65 Työllisyys ja kotoutumispalvelut

Käyttösuunnitelma (1 000 €)	TP 2022	KS 2023	KS 2024	Kasvu %
MYYNTITUOTOT	1 000	161	161	0,0
MAKSUTUOTOT	2	21	6	-72,6
TUET JA AVUSTUKSET	3 589	1 809	2 468	36,5
MUUT TOIMINTATUOTOT	190	161	161	0,0
TOIMINTATUOTOT	4 780	2 152	2 796	29,9
HENKILÖSTÖKULUT	-12 779	-10 782	-10 364	-3,9
PALVELUJEN OSTOT	-2 363	-3 155	-3 350	6,2
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-307	-215	-199	-7,6
AVUSTUKSET	-28 716	-25 226	-25 226	0,0
MUUT TOIMINTAKULUT	-2 765	-1 248	-1 385	11,0
TOIMINTAKULUT	-46 929	-40 625	-40 524	-0,2
TOIMINTAKATE	-42 149	-38 473	-37 728	-1,9
VUOSIKATE	-42 149	-38 473	-37 728	-1,9
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-145	-124	-95	-23,2
TILIKAUDEN TULOS	-42 294	-38 597	-37 823	-2,0
LASKENNALLISET ERÄT	531	169	419	147,9
TULOSLASKELMA	-41 763	-38 428	-37 404	-2,7

Toiminnan kuvaus

Työllisyyden- ja kotoutumisen palvelualue aloitti toimintansa syyskuussa 2023 omana palvelualueenaan. Palvelualueelle kuuluvat kuntalaispalveluiden ja työllisyyspalveluiden sekä vieraskielisten osaajien ja kotoutujien palveluiden palveluyksiköt.

Vantaan ja Keravan kuntakokeilu jatkuu 31.12.2024 asti, jonka jälkeen työllisyys- ja elinvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyy TE2024 ja KOTO2024 -lakien perusteella pysyvästi Vantaan työllisyysalueen ja muiden kuntien muodostamien työllisyysalueiden tehtäväksi 1.1.2025 alkaen. Muutos muuttaa merkittävästi työllisyyden ja kotoutumispalveluiden toimintaympäristöä ja lisää mahdollisuuksia vaikuttaa kaupungin elinvoimaan. Työllisyyspalvelut, yhdessä kotoutumis- ja elinkeinopalveluiden kanssa, muodostavat tehtäväkokonaisuuden, jonka avulla on mahdollisuus saavuttaa merkittäviä elinvoima- ja kuntatalousvaikutuksia. Vantaa saavuttaa suoria talousvaikutuksia työikäisten määrän, työperäisen maahanmuuton ja työttömyyden vähenemisen kautta. Välillisiä talousvaikutuksia syntyy työvoiman työllisyyden ja osaamistason kasvun myötä sekä yritysten kasvun ja kilpailukyvyn parantumisesta, jossa osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen on merkittävä tekijä.

Henkilöstön rekrytoinnissa on vuoden 2024 aikana huomioitava TE-palveluiden uudistus, jotta liikkeenluovutuksella toteutettava henkilöstösiirto voidaan toteuttaa hallitusti. Tavoitteen toteutuminen edellyttää, että työllisyyden ja kotoutumisen yksiköihin voidaan rekrytoida muutoksen toimeenpanon kannalta kriittinen henkilöstö ennakoivasti. Päätavoitteena on turvata asiakaspalveluiden jatkuvuus ja työvoima sekä joidenkin elinvoimapalveluiden hallittu siirto 1.1.2025.

Koronakriisi sekä Ukrainan sota ovat uudistaneet prosesseja palvelualueen palveluissa. Palveluita rakennetaan monikanavaisesti varmistaen samalla palvelut kaikille niitä tarvitseville tietosuoja vahvasti huomioiden.

Palvelualueen keskeiset tavoitteet

Vuoden 2024 aikana työllisyyden ja kotoutumisen palvelualue vastaa kuntakokeilun toteuttamisesta sekä vuoden 2025 alussa käynnistyvän työllisyysalueen henkilö- ja työnantajapalveluiden uudistamisesta ja toimeenpanosta. Uudistusta valmistellaan sille järjestämissuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Päätavoitteena on, että Vantaalla on Suomen johtavat elinvoima- ja työllisyyspalvelut sekä kotoutumisen ja asettautumisen palvelut vuonna 2028. Uudistuksessa suunnitellaan ja toteutetaan Vantaalle nykyaikaiset ja älykkäät välineet työnvälitykseen, jotta työnhakijat ja työnantajat löytävät toisensa entistä paremmin. Työnantajapalveluiden tavoitteena on varmistaa alueen yritysten osaavan työvoiman saatavuus. Työllisyyden ja kotoutumisen palvelutarjonnan kehittämisessä henkilöasiakkaille investoidaan työnhakijoiden osaamisen kehittämiseen. Työmarkkinoiden osaamistarpeiden tunnistamiseksi toteutetaan vahvaa osaamisen ennakointia ja palveluiden kehittämistä yhteistyössä alueen yritysten, oppilaitosten ja kaupungin muiden toimialojen kanssa.

Tavoitteiden seurantaan luodaan tiedolla johtamisen malli, joka perustuu suunnitelmalliseen PowerBi – kehitystyöhön ja vuosittain tehtäviin asiakaskyselyihin. Kuntakokeilussa mitataan suunnitelma-asteen sekä nuorten, vieraskielisten ja pitkäaikaistyöttömien asiakasmäärän kehitystä.

Työvoimapalveluita suunniteltaessa huomioidaan, että monialaisia palveluita tarvitsevien pitkäaikaistyöttömien palvelutarjonta toteutuu osin hyvinvointialueella. Monialaisen tuen palvelutarjontaa kehitetään hyvinvointialueen kanssa monialaisen tuen yhteistoimintamallista ja nuorten monialaisen tuen yhteispalvelusta säädetyn lain perusteella (mm. työkyvyn arviointi ja kuntoutus ja eläkeselvittelyt). Kehittämisessä panostetaan erityisesti toimiin, joilla pitkäaikaistyöttömien työllistymisedellytykset voidaan entistä paremmin tunnistaa. Lisäksi tavoitteena on, että asiakkaat voivat päästä oikean etuuden piiriin.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Palveluiden sähköistyessä ja asiakaskunnan monimuotoistuessa kaupungin asiakaspalvelun painopiste siirtyy yhä enemmän kassa-asioinnista monikanavaiseen palveluneuvontaan ja sähköisten palveluiden käytön tukeen. Kielikysymykseen vastaaminen on tulevaisuuden palveluiden kehittämisen keskiössä. Lähitulevaisuudessa tulevat ratkaistavaksi myös puolesta asioinnin yhtenäiset toimintamallit sekä asiaan liittyvät juridiset kysymykset. TE2024 -uudistuksen yhteydessä vahvistetaan suomen/ruotsin kielen opetusta työelämän tarpeisiin eri toimijoiden kanssa.

Työ- ja elinkeinoministeriön laskelmien perusteella palvelualueelle siirtyy TE2024 uudistuksessa vuoden 2025 vaihteessa noin 215 uutta työntekijää nykyisten 88 kaupungilla työskentelevän asiantuntijan lisäksi. Palveluiden siirto koskee noin 100 TE- palveluissa aiemmin tuotettua palvelua. Lakisääteinen palveluvalikoima kattaa sekä henkilöasiakas- että työnantajapalvelut. Lakisääteisten työvoima-, elinkeino- ja kotoutumisen palveluiden kokonaisuus rahoitetaan valtionosuusrahoituksella. TE- palveluiden kokonaisuus muodostaa Vantaan kaupungin taloudesta tulevaisuudessa noin 12 prosenttia.

Työ- ja elinkeinoministeriö on esittänyt 9.10.2023 valtuuston hyväksymän järjestämissuunnitelman perusteella valtioneuvostolle, että Vantaasta muodostuu itsenäinen työllisyysalue. Valtioneuvosto päättää alueista helmikuun 2024 loppuun mennessä. Valtioneuvoston päätöksen perusteella Vantaa kaupunki toimisi 2025 alusta alkaen työvoimaviranomaisena, joka järjestää itsenäisesti työvoima- ja kotoutumisen palvelut.

Työllisyyden ja kotoutumisen palveluissa suunnitellaan ja toimeenpannaan vuoden 2024 aikana TE2024 -tiekartan tavoitteiden mukainen palvelukokonaisuus ja sitä tukeva organisaatiorakenne, sekä käynnistetään muutoksen toimeenpano pilottihankkeilla.

ARA:lta haettavan hankerahoituksen turvin rakennetaan kaupunkitasoinen asumisneuvonnan kokonaisuus.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

1165 Työllisyys ja kotoutumispalvelut

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Työllisyyspalvelut				
Ohjaukset kuntouttavaan työtoimintaan (uudet asiakkaat)	653	724	1 700	1 500
Työttömien aktivointiaste (muutos työllisyyssuunitelmien voimassaolo)	24 %	28 %	45 %	60 %
Virta yli 3 kk työttömyyteen (kaikki työttömät) (esitetetään muutettavaksi yli 6 kk)	48 %	56 %	25 %	
Pitkäaikaistyöttömyys	6 724	5 236	5 052	4 500
Vieraskielisten työttömyys	6 230	5 885	6 382	5 600
Kuntalaispalvelut				
Sähköisen asioinnin tuen ja digituen osuus Vantaa-infon palvelukontakteista (%)	12 %	5 %	7 %	10 %
Vantaa-infon asiakaskontaktien määrä / vuosi *)	199 200	290 100	420 000	190 000

*) TP 2022 ja TA 2023 mukana myös yhteisöpalveluiden (asukastilat) asiakasmäärä. Yhteisöpalvelut oli osa kuntalaispalveluita vuoden 2022 loppuun asti.

11602 Tyko hallinto

Käyttösuunnitelma (1 000 €)	TP 2022	KS 2023	KS 2024	Kasvu %
TUET JA AVUSTUKSET	174	54	0	-100,0
TOIMINTATUOTOT	174	54	0	-100,0
HENKILÖSTÖKULUT	-760	-940	-324	-65,6
PALVELUJEN OSTOT	-330	-291	-291	0,0
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-6	-17	-17	0,0
AVUSTUKSET	-22	0	0	0,0
MUUT TOIMINTAKULUT	-24	-10	-11	5,2
TOIMINTAKULUT	-1 142	-1 258	-643	-48,9
TOIMINTAKATE	-968	-1 205	-643	-46,7
VUOSIKATE	-968	-1 205	-643	-46,7
TILIKAUDEN TULOS	-968	-1 205	-643	-46,7

Toiminnan kuvaus

Tykon hallintoon kuuluvat palvelualueen hallinnon kustannukset, yhteiset palvelut sekä mm. kehittäminen, oppimiskampus ja hankkeet.

11605 Kotoutuminen

Käyttösuunnitelma (1 000 €)	TP 2022	KS 2023	KS 2024	Kasvu %
TUET JA AVUSTUKSET	506	730	1 443	97,6
TOIMINTATUOTOT	506	730	1 443	97,6
HENKILÖSTÖKULUT	-1 254	-1 043	-1 767	69,5
PALVELUJEN OSTOT	-159	-468	-665	42,3
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-7	-31	-17	-44,1
AVUSTUKSET	0	-1	-1	0,0
MUUT TOIMINTAKULUT	-104	-113	-120	5,6
TOIMINTAKULUT	-1 523	-1 656	-2 571	55,3
TOIMINTAKATE	-1 016	-925	-1 127	21,8
VUOSIKATE	-1 017	-925	-1 127	21,8
TILIKAUDEN TULOS	-1 017	-925	-1 127	21,8

Toiminnan kuvaus

Vieraskielisten osaajien ja kotoutujien palveluyksikkö vastaa kaupunkitasoisesta kotoutumisen edistämisen ja maahanmuuttopalvelujen koordinoinnista. Lisäksi palvelualue vastaa kansainvälinen Vantaa poikkihallinnollisesta johtamisesta. Kotoutumisen palvelut kohdennetaan niihin oikeutetuille ja niitä tarvitseville vantaalaisille ja Vantaalla asuville. Palvelualueen tehtäväkenttä luo mahdollisuuksia tehokkaalle poikkihallinnolliselle yhteistyölle ja kehittämiselle, joka on edellytys kuntalaisten palveluiden onnistumiselle.

Kotoutumislain uudistus (KOTO24) kasvattaa kunnan vastuuta kotoutumisen edistämisestä ja tuo uusia lakisääteisiä tehtäviä, joihin valmistautuminen vaatii riittävää resursointia vuodelle 2024. Vuoden 2024 aikana vieraskielisten osaajien ja kotoutujien palveluiden yksikössä valmistellaan tulevan lain mukainen kotoutumisohjelma, kotoutumisen alkuvaiheen palveluiden kokonaisuus sekä vahvistetaan kunnan kotoutumispalveluita työvoiman ulkopuolisille kotoutujille.

Palveluyksikön keskeiset tavoitteet

Vieraskielisten osaajien ja kotoutujien palveluissa tavoitteena on kehittää palvelukokonaisuutta työllisyyden näkökulmasta osana TE24/KOTO24-uudistusten valmistelua. Vuoden 2024 aikana vieraskielisten osaajien ja kotoutujien palveluiden yksikössä valmistellaan tulevan lain mukainen kotoutumisohjelma, kotoutumisen alkuvaiheen palveluiden kokonaisuus sekä vahvistetaan kunnan kotoutumispalveluita työvoiman ulkopuolisille kotoutujille. Tavoitteena on myös vakinaistaa Vantaan monikielinen neuvonta sekä osaamiskeskustoiminta.

Kansainvälinen Vantaa -strategiateeman johtoryhmä seuraa 12/2023 hyväksytyn kotouttamisohjelman toteutumista, ja kokonaisuuden koordinaatiovastuu on vieraskielisten osaajien ja kotoutujien palveluiden yksikössä. Tavoitteena on sitouttaa muut toimialat osaltaan kotoutumista edistävään toimintaan sekä parantaa näiden palvelujen koordinaatiota kaupunkitasoisesti.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Osana tulevaa palveluiden kehittämistä vuoden 2024 keskeisenä tavoitteena on vakinaistaa kotoutujille ja maahan muuttaneille kohdennettu monikielinen neuvonta sekä osaamiskeskustoiminta. Kotoutumislain uudistuksen myötä kunnan vastuulle tulee uusia tehtäviä, jotka rahoitetaan pääsääntöisesti valtionosuusrahoituksella. Uusina tehtävinä tulee mm. kotoutujille suunnatun henkilökohtaisen kotoutumisohjelman valmistelu ja toteuttaminen, alkuvaiheen palvelut ja monikielinen neuvonta sekä kotoutumispalveluiden järjestäminen työvoiman ulkopuolisille kotoutujille. Tavoitteena on myös varmistaa ruotsinkielisen kotoutumispolun valmistelu ja toteutus.

Kotoutumisen palveluiden koordinaation tavoitteena on sitouttaa Vantaan koko organisaatio kotoutumisen edistämiseen: löytämään yhä parempia ja tehokkaampia toimialarajat ylittäviä keinoja kaikkien ikäryhmien kotoutumiseen ja yhteiskuntaan kiinnittymiseen.

11603 Kuntalaispalvelut

Käyttösuunnitelma (1 000 €)	TP 2022	KS 2023	KS 2024	Kasvu %
MYYNTITUOTOT	46	106	106	0,0
MAKSUTUOTOT	2	6	6	0,0
MUUT TOIMINTATUOTOT	92	161	161	0,0
TOIMINTATUOTOT	140	273	273	0,0
HENKILÖSTÖKULUT	-1 736	-1 798	-1 671	-7,1
PALVELUJEN OSTOT	-469	-439	-439	0,0
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-24	-28	-28	0,0
AVUSTUKSET	0	-5	-5	0,0
MUUT TOIMINTAKULUT	-288	-228	-247	8,5
TOIMINTAKULUT	-2 517	-2 497	-2 389	-4,3
TOIMINTAKATE	-2 377	-2 224	-2 116	-4,8
VUOSIKATE	-2 377	-2 224	-2 116	-4,8
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-107	-87		
TILIKAUDEN TULOS	-2 484	-2 311		

Toiminnan kuvaus

Kuntalaispalvelut vastaavat kaupungin monikanavaisesta asiointi- ja neuvontapalvelusta sekä sähköisen asioinnin tuen kehittämisestä. Kuntalaispalveluiden palvelut on tarkoitettu kaikille vantaalaisille ja ne tavoittavat laajasti eri väestöryhmiä. Keskitetyn asiakaspalvelun tärkein tehtävä on tuottaa kaupungin palvelualueiden ja -yksiköiden yleisneuvontaa ja samalla kehittää näitä palveluita asukaslähtöisemmiksi.

Digitalisaation edistäminen julkisissa palveluissa jatkuu Orpon hallituksen ohjelman mukaan uudella hallituskaudella. Tällä voi olla vaikutuksia myös kunnassa annettavaan asiakaspalveluun ja digitukeen.

Palveluyksikön keskeiset tavoitteet

Kuntalaisneuvonnan ja -ohjauksen koordinointia ja kaupungin monikanavaista ja -paikkaista asiointipalvelua kehitetään vastaamaan tulevaisuuden kunnan tarpeita. Yleisneuvonnan keskittämistä tehostetaan lisäämällä sisäistä viestintää keskitetyn asiakaspalvelun hyödyntämisestä yksiköiden asiakaspalvelussa. Samalla kartoitetaan uusia asiakasryhmiä, jotka eivät vielä hyödynnä keskitetyn asiakaspalvelun palveluvalikoimaa.

Tavoitteena on ehkäistä kuntalaisten digisyrjäytymistä ja edistää digituen saavutettavuutta sekä edistää kaupungin tuottamien palvelujen asukaslähtöisyyttä. Digituen tarve kasvaa kaikissa asukasryhmissä. Palveluiden kehittämisessä ja käyttöönotossa on otettava huomioon palveluntuottajan velvollisuus neuvoa omien palvelujensa käytössä. Kuntalaispalvelut koordinoi digituen kaupunkitasoista kehittämistä osana Asiakaspalvelu 2030 -ohjelmatyötä. Lisäksi palveluverkkoa tarkastellaan digituen saavutettavuuden parantamiseksi. Kaupungin

keskeiset palvelut ovat saavutettavissa myös ei-digitaalisesti. Samalla varmistetaan, että palveluneuvontaa ja digitukea on saatavilla kaupungin järjestämänä.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Asiakaspalvelu 2030 -ohjelmatyötä jatketaan. Tavoitteena on, että Vantaasta tulee monikanavaisen asiakaspalvelun edelläkävijä. Ohjelmatyön myötä kaupungin asiakaspalvelu on ajantasainen, dynaaminen, eteenpäin katsova, kaupunkitasoinen ja tulevaisuuden palvelutarpeet huomioiva. Tavoitteena on odotukset ylittävä asiakaskokemus, johon kaikki kaupungin toimijat ja päättäjät ovat sitoutuneita. Vuonna 2024 luodaan johtamisjärjestelmä asiakaspalvelulle. Tulevaisuuden asiakaspalvelun tiedolla johtaminen edellyttää pidemmälle tähtäävää digitalisointisuunnitelmaa.

11606 Työmarkkinatuen kuntaosuus

Käyttösuunnitelma (1 000 €)	TP 2022	KS 2023	KS 2024	Kasvu %
TUET JA AVUSTUKSET	289	0	0	0,0
TOIMINTATUOTOT	289	0	0	0,0
AVUSTUKSET	-27 354	-24 000	-24 000	0,0
TOIMINTAKULUT	-27 354	-24 000	-24 000	0,0
TOIMINTAKATE	-27 065	-24 000	-24 000	0,0
VUOSIKATE	-27 065	-24 000	-24 000	0,0
TILIKAUDEN TULOS	-27 065	-24 000	-24 000	0,0
TULOSLASKELMA	-27 065	-24 000	-24 000	0,0

Toiminnan kuvaus

Työmarkkinatuen kuntaosuus.

11607 Työllisyyspalvelut

Käyttösuunnitelma (1 000 €)	TP 2022	KS 2023	KS 2024	Kasvu %
MYYNTITUOTOT	954	55	55	0,0
MAKSUTUOTOT	0	15	0	-100,0
TUET JA AVUSTUKSET	2 619	1 025	1 025	0,0
MUUT TOIMINTATUOTOT	98	0	0	0,0
TOIMINTATUOTOT	3 671	1 095	1 080	-1,4
HENKILÖSTÖKULUT	-9 029	-6 917	-6 602	-4,6
PALVELUJEN OSTOT	-1 404	-1 955	-1 955	0,0
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-270	-136	-136	0,0
AVUSTUKSET	-1 340	-1 220	-1 220	0,0
MUUT TOIMINTAKULUT	-2 349	-897	-1 009	12,4
TOIMINTAKULUT	-14 392	-11 125	-10 921	-1,8
TOIMINTAKATE	-10 722	-10 030	-9 841	-1,9
VUOSIKATE	-10 722	-10 030	-9 841	-1,9
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-38	-37		
TILIKAUDEN TULOS	-10 760	-10 067		

Toiminnan kuvaus

Työllisyyspalveluiden palveluyksikkö tukee vantaalaisten työllistymistä ja varmistaa yhdessä muiden toimijoiden kanssa kohtaannon toteutumista. Palveluyksikkö vastaa Vantaan ja Keravan työllisyyden kuntakokeilussa vantaalaisten työttömien työnhakijoiden asiakaspalvelusta ja kuntakokeilun työnjohdosta. Kokeilukunnat vastaavat kuntakokeilulaissa määriteltyjen työvoimapalveluiden tuottamisesta kuntakokeilun asiakkaille.

11 80 Kuntademokratia

Käyttösuunnitelma (1 000 €)	TP 2022	KS 2023	KS 2024	Kasvu %
TUET JA AVUSTUKSET	376	0	0	0,0
MUUT TOIMINTATUOTOT	11	0	0	0,0
TOIMINTATUOTOT	388	0	0	0,0
HENKILÖSTÖKULUT	-2 529	-2 588	-2 813	8,7
PALVELUJEN OSTOT	-457	-183	-213	16,4
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-29	-45	-50	11,1
MUUT TOIMINTAKULUT	-511	-542	-578	6,8
TOIMINTAKULUT	-3 527	-3 358	-3 655	8,8
TOIMINTAKATE	-3 139	-3 358	-3 655	8,8
VUOSIKATE	-3 139	-3 358	-3 655	8,8
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-5	0	0	0,0
TILIKAUDEN TULOS	-3 144	-3 358	-3 655	8,8
LASKENNALLISET ERÄT	1 592	1 659	1 742	5,0
TULOSLASKELMA	-1 551	-1 699	-1 913	12,6

Toiminnan kuvaus

Kuntademokratian palvelualueella on kolme palveluyksikköä, lakiasiat ja päätösvalmistelu hallintopalvelut sekä tiedonhallinta. Hallintopalvelut sisältää PR- ja assistenttipalvelut, virastomestaripalvelut ja vaalitoimiston. Vuoden alusta aloittava tiedonhallintayksikkö kattaa kaupunkitasoisesti asiakirjahallinnon suunnittelun, kaupunginarkiston, kirjaamon sekä lomakesuunnittelun toiminnot. Lisäksi palvelualueeseen kuuluu kaupunkiturvallisuuden tiimi.

Kuntademokratian palvelualue vastaa muun muassa kaupunginvaltuuston ja -hallituksen kokousten valmistelusta, kaupunkitasoisesti päätösvalmistelun ja päätöksenteon kehittämisestä sekä ohjauksesta, yleisten vaalien järjestämisestä, kaupungin asiakirjahallinnosta, kaupungin yhteisistä lakiasioista ja niiden ohjauksesta, kaupunkitasoisesta toiminnallisesta tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöstä, turvallisuus ja valmiusasioista sekä sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Palvelualueella toimii myös kaupungin tietosuojavastaava.

Palvelualueen keskeiset tavoitteet

Tiedonhallinnan palveluyksikössä edistetään tiedon digitalisaatiota ja kilpailutetaan kaupunkitasoinen asianhallintajärjestelmä.

Toimielinten kokouskäytänteitä ja -tekniikkaa kehitetään mahdollistamaan hybridikokoukset. Lisäksi jatketaan luottamustehtävästä maksettavan palkkion syöttöön tarkoitetun HR-järjestelmän palkkiomoduulin kehittämistä yhdessä kaupungin henkilöstöpalveluiden sekä tietojärjestelmätoimittaja Sarastian kanssa.

Vuonna 2024 Vantaa juhlii 50-vuotisjuhliaan. Juhlavuosi näkyy kaupungin sidosryhmätilaisuuksien järjestelyissä ja juhlavuosi huomioidaan myös Vantaa-päivänä toukokuussa 2024. Lisäksi päätösvalmistelu järjestää kaupunginvaltuuston juhlakokouksen ja kaupunginarkisto toteuttaa kirjoituskilpailun teemanaan Vantaan kaupungistuminen.

Vuonna 2024 järjestetään kahden vaalit. Tammikuussa 2024 järjestetään presidentinvaali, joissa vaali järjestetään tarvittaessa kahdessa osassa. Kesäkuussa 2024 järjestetään europarlamenttivaalit. Palvelualueen tavoitteena on järjestää sujuvat ja virheettömät vaalit.

Turvallisuuden tilannekuvan kehittäminen jatkuu vuonna 2024 viranomaisyhteistyön ja tietojärjestelmän avulla. Turvallisuus- ja valmiussuunnittelun rakenteita ja prosesseja kehitetään yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Toimijoille laaditaan valmiussuunnitelma poikkeustilanteita varten. Myös kaupungin sisäistä riskienhallintaa ja sen prosesseja kehitetään. Vuoden aikana toteutetaan turvallisuuskysely turvallisuussuunnitelmatyön pohjaksi ja alueellisen turvallisuuden tunteen parantamiseksi.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Hyvinvointialueen kanssa jatketaan yhteistyön kehittämistä ja tiivistämistä. Lisäksi selkeytetään yhteistyörakenteita, jolloin varmistetaan toimintojen sujuva jatkuminen yhdys- ja rajapinnoilla.

Kaupunkiturvallisuutta edistetään yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa, sillä hyvinvointialue on jakanut turvallisuustyön kahteen eri organisaatioon. Myös kriisivarautuminen ja valmiussuunnittelu tehdään verkostomaisesti, mikä edellyttää toimintamalleista ja käytänteistä sopimista.

Muuttunut turvallisuustilanne ja kansainvälinen epävarmuus vaikuttaa kaupunginturvallisuuden tiimin työhön. Pitkittynyt Ukrainan kriisi ja Suomen liittyminen Natoon voivat aiheuttaa uhkia ja vaikutuksia Vantaan kaupungille, joita on vaikea ennustaa.

Kuntademokratian palvelualue tukee kaikkia toimialoja tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman kehittämistoimenpiteiden edistämisessä.

Sähköisen arkiston kehittämistä jatketaan osana kaupunginarkiston tietopalveluja ja sen tunnettuutta lisätään. Kaupunginarkiston paperisen aineiston digitointia jatketaan vuoden 2024 aikana omana erillisenä digitointiprojektina. Kirjaamon toiminnan tehostamista digitalisaation ja robotiikan avulla selvitetään.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

11 80 Kuntademokratia

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Luottamushenkilöille ja työntekijöille järjestettävien koulutusten lukumäärä	32	24	44	40
Osallistujamäärä luottamushenkilöille ja työntekijöille järjestettäviin koulutuksiin	-	1 409	1 300	1 300
Käännöstyöt	3 490	4 005	3 200	3 500

11 70 Viestintä

Käyttösuunnitelma (1 000 €)	TP 2022	KS 2023	KS 2024	Kasvu %
TUET JA AVUSTUKSET	6	0	0	0,0
MUUT TOIMINTATUOTOT	0	75	0	-100,0
TOIMINTATUOTOT	7	75	0	-100,0
HENKILÖSTÖKULUT	-1 249	-1 276	-1 360	6,6
PALVELUJEN OSTOT	-808	-1 071	-1 259	17,5
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-35	-23	-30	32,7
MUUT TOIMINTAKULUT	-101	-146	-153	5,0
TOIMINTAKULUT	-2 193	-2 516	-2 802	11,4
TOIMINTAKATE	-2 187	-2 441	-2 802	14,8
VUOSIKATE	-2 187	-2 441	-2 802	14,8
TILIKAUDEN TULOS	-2 187	-2 441	-2 802	14,8
LASKENNALLISET ERÄT	852	875	1 037	18,5
TULOSLASKELMA	-1 335	-1 566	-1 765	12,7

Toiminnan kuvaus

Viestinnän palveluyksikkö vastaa kaupungin keskitetyistä viestintätehtävistä ja koko kaupungin markkinointitehtävistä, vastuualueensa kaupunkitasoisten ohjeiden antamisesta sekä kaupunkistrategian ja johdon toimialan viestinnästä. Kaupungin keskitetyssä viestinnässä koordinoidaan ja kehitetään ulkoista ja sisäistä viestintää, brändiä sekä markkinointia ja matkailua. Lisäksi eri viestintäkanavien päätoimitus on keskitetyssä viestinnässä. Kunkin toimialan viestintä vastaa oman toimintansa ja palveluidensa viestinnästä.

Palveluyksikön keskeiset tavoitteet

Viestinnän tavoitteena on viestiä kaupungin toiminnasta, palveluista, päätöksenteosta ja sen vaikutuksista sekä kuntalaisten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksista oikea-aikaisesti ja avoimesti kaikille kuntalaisille ja muille kaupungin tärkeille sidosryhmille.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Kehitämme monikielistä, monikanavaista, selkokielistä sekä digitaalista viestintää viestinnän saavutettavuuden ja kuntalaisten osallisuuden parantamiseksi. Viestintää tehdään kaikille kaupunkilaisille. Vuonna 2024 keskitymme erityisesti kaupungin maineen parantamiseen kokonaisvaltaisella ja pitkäaikaisella maineohjelmalla. Mainetyössä tärkeänä painopistealueena on kaupunkilaisten turvallisuuden ja turvallisuuden tunteen parantaminen. Vantaa 50 -juhlavuosi näkyy vahvasti sekä kaupungin viestinnässä että markkinoinnissa. Kaupunki kehittää viestinnän yhdenvertaista saavutettavuutta kokeilemalla viittomakielistä tulkkausta esim. keskeisissä valtuuston päätösasioissa ja muussa kaupungin keskeisessä tiedotuksessa. Jatkamme myös selkosuomen käytön laajentamista kaupungin viestinnässä ja verkkosivuilla.

Markkinoinnissa siirrymme kokonaisvaltaiseen kaupunkitasoiseen markkinointiin kaupungin maineen ja vetovoiman parantamiseksi. Jatkamme markkinoinnin kehittämistä mukaan lukien työnantajamielikuvan, elinkeinomarkkinoinnin, matkailun ja tapahtumamarkkinoinnin. Aluemarkkinoinnissa keskitymme kaupunkistrategian mukaisesti kukoistaviin kaupunkikeskuksiin. Vantaan maineohjelmaan sisältyy mm. markkinointikampanja Vantaan houkuttelevuuden lisäämiseksi korostaen pääkaupunkiseudun mittakaavassa edullisia perheasuntoja, viihtyisiä asuinalueita ja hyviä liikenneyhteyksiä.

Tuottavuutta ja vaikuttavuutta kuvaavat tunnusluvut

11 70 Viestintä

	TP 2021	TP 2022	KS 2023	TA 2024
Viestinnän ja markkinoinnin nettokustannukset €/ asukas	7,5	9,0 *	10 *	11 *

*) Uusi tunnusluku sisältää viestinnän, aluemarkkinoinnin ja matkailun menot ja tulot

11 30 Sisäinen tarkastus

Käyttösuunnitelma (1 000 €)	TP 2022	KS 2023	KS 2024	Kasvu %
HENKILÖSTÖKULUT	-292	-372	-379	1,8
PALVELUJEN OSTOT	-4	-15	-15	0,0
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-2	-4	-4	-12,5
MUUT TOIMINTAKULUT	-24	-26	-28	7,0
TOIMINTAKULUT	-322	-417	-425	1,9
TOIMINTAKATE	-322	-417	-425	1,9
VUOSIKATE	-322	-417	-425	1,9
TILIKAUDEN TULOS	-322	-417	-425	1,9
LASKENNALLISET ERÄT	-26	-54	-42	-22,2
TULOSLASKELMA	-347	-471	-467	-0,9

Toiminnan kuvaus

Sisäisen tarkastuksen palveluyksikkö avustaa tarkastusjohtajan johdolla kaupunginhallitusta ja kaupunginjohtajaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuuden arvioinnissa ja kehittämisessä suorittamalla kaupunkikonsernin hallinnon, talouden ja toimintojen tarkastusta sekä tarjoamalla konsultointipalveluja.

Palveluyksikön keskeiset tavoitteet

Sisäisen tarkastuksen palveluyksikön keskeisenä tavoitteena on suorittaa laadukkaasti ja ajallaan kaupunginjohtajan hyväksymään vuosisuunnitelmaan kirjatut tarkastukset. Lisäksi sisäisen tarkastuksen tulee käsitellä väärinkäytösepäilyjen ilmoituskanavaan tulleet ilmoitukset lainsäädännön edellyttämällä tavalla.

Toiminnan keskeiset muutokset ja palvelujen kehittäminen

Sisäisen tarkastuksen toiminnassa ei tapahdu vuonna 2024 olennaisia muutoksia.

PALVELUALUE- JA KUSTANNUSPAIKKATASO:

1110	Yleisjohto
1130	Sisäinen tarkastus
1140	Talous ja strategia
1150	Henkilöstö- ja konsernipalvelut
1160	Elinvoimapalvelut
1165	Työllisyys ja kotoutumispalvelut
1170	Viestintä
1180	Kuntademokratia

Käyttösuunnitelma 2024 / palvelualue- ja kustannuspaikka

			KS 2024
Tulosyksikkö		**Pääkirjatili**	**EUR**
111111	**Kaupunkistrategia ja**	**TOIMINTATUOTOT**	**7 515 975,52**
		TOIMINTAKULUT	**-115 004 763,48**
		TOIMINTAKATE	**-107 488 787,96**
11111110	**Yleisjohto**	**TOIMINTAKULUT**	**-6 188 727,02**
		TOIMINTAKATE	**-6 188 727,02**
111111101	Yleisjohto	TOIMINTAKULUT	-6 188 727,02
		TOIMINTAKATE	-6 188 727,02
11111110101	Kaupunginjohtajan to	TOIMINTAKULUT	-5 988 727,02
		TOIMINTAKATE	-5 988 727,02
111010100	Kaupunginjohtajat	TOIMINTAKULUT	-344 899,08
		TOIMINTAKATE	-344 899,08
111010110	Kj:n käyttövarat	TOIMINTAKULUT	-50 000,00
		TOIMINTAKATE	-50 000,00
111080100	Kajo yhteiset	TOIMINTAKULUT	-5 593 827,94
		TOIMINTAKATE	-5 593 827,94
11111110102	Kehitysprojektit	TOIMINTAKULUT	-200 000,00
		TOIMINTAKATE	-200 000,00
111010218	Str.proj.omarah.osuu	TOIMINTAKULUT	-200 000,00
		TOIMINTAKATE	-200 000,00
11111130	**Sisäinen tarkastus**	**TOIMINTAKULUT**	**-425 196,29**
		TOIMINTAKATE	**-425 196,29**
111111103	Sisäinen tarkastus	TOIMINTAKULUT	-425 196,29
		TOIMINTAKATE	-425 196,29
111030000	Sisäinen tarkastus	TOIMINTAKULUT	-425 196,29
		TOIMINTAKATE	-425 196,29
11111140	**Talous ja strategia**	**TOIMINTATUOTOT**	**337 500,00**
		TOIMINTAKULUT	**-6 471 350,93**
		TOIMINTAKATE	**-6 133 850,93**
111111104	Talousohjaus	TOIMINTATUOTOT	2 000,00
		TOIMINTAKULUT	-908 310,83
		TOIMINTAKATE	-906 310,83
111040300	Talousohjaus	TOIMINTATUOTOT	2 000,00
		TOIMINTAKULUT	-908 310,83
		TOIMINTAKATE	-906 310,83
111111402	Rahoitus ja riskien	TOIMINTAKULUT	-499 068,69
		TOIMINTAKATE	-499 068,69
112010000	Rahoitus ja riskien	TOIMINTAKULUT	-499 068,69

		TOIMINTAKATE	-499 068,69
111111403	Talouspalvelut	TOIMINTATUOTOT	310 500,00
		TOIMINTAKULUT	-3 571 331,76
		TOIMINTAKATE	-3 260 831,76
1111114031	Talouspalvelut, yhte	TOIMINTAKULUT	-793 540,72
		TOIMINTAKATE	-793 540,72
112030000	Talouspalvelut	TOIMINTAKULUT	-313 114,89
		TOIMINTAKATE	-313 114,89
112030200	TPK, hallinto ja keh	TOIMINTAKULUT	-480 425,83
		TOIMINTAKATE	-480 425,83
1111114032	Talouspalvelut, kons	TOIMINTATUOTOT	292 200,00
		TOIMINTAKULUT	-1 124 277,07
		TOIMINTAKATE	-832 077,07
112030100	TPK, konserniyhtiöt	TOIMINTATUOTOT	292 200,00
		TOIMINTAKULUT	-438 140,21
		TOIMINTAKATE	-145 940,21
112030110	TPK, sisäinen lasken	TOIMINTAKULUT	-493 725,77
		TOIMINTAKATE	-493 725,77
112030300	TPK, konsernikirjanp	TOIMINTAKULUT	-192 411,09
		TOIMINTAKATE	-192 411,09
1111114033	Talouspalvelut, asia	TOIMINTATUOTOT	18 300,00
		TOIMINTAKULUT	-1 653 513,97
		TOIMINTAKATE	-1 635 213,97
112030400	TPK, ostolaskutiimi	TOIMINTAKULUT	-537 566,78
		TOIMINTAKATE	-537 566,78
112030500	TPK, reskontratiimi	TOIMINTATUOTOT	18 300,00
		TOIMINTAKULUT	-410 886,72
		TOIMINTAKATE	-392 586,72
112030600	TPK, asiakasmaksut	TOIMINTAKULUT	-705 060,47
		TOIMINTAKATE	-705 060,47
111111404	Strategia ja tutkimu	TOIMINTATUOTOT	25 000,00
		TOIMINTAKULUT	-1 492 639,65
		TOIMINTAKATE	-1 467 639,65
111040200	Strategia ja tutkimu	TOIMINTATUOTOT	25 000,00
		TOIMINTAKULUT	-1 268 127,65
		TOIMINTAKATE	-1 243 127,65
11111110103	Kansainvälinen toimi	TOIMINTAKULUT	-224 512,00
		TOIMINTAKATE	-224 512,00
104060200	Ystävyyskaupunkitoim	TOIMINTAKULUT	-65 600,00
		TOIMINTAKATE	-65 600,00
111020400	Helsinki EU-Office	TOIMINTAKULUT	-61 000,00
		TOIMINTAKATE	-61 000,00
111020505	Airport Regions Conf	TOIMINTAKULUT	-62 700,00
		TOIMINTAKATE	-62 700,00
111020508	Eurocities	TOIMINTAKULUT	-35 212,00
		TOIMINTAKATE	-35 212,00

11111150	**Henkilöstö- ja konse**	**TOIMINTATUOTOT**	**2 801 237,00**
		TOIMINTAKULUT	**-50 049 136,70**
		TOIMINTAKATE	**-47 247 899,70**
111111501	Henko, Johdon tuki	TOIMINTAKULUT	-1 257 436,11
		TOIMINTAKATE	-1 257 436,11
171010000	Henko, johdon tuki y	TOIMINTAKULUT	-493 136,01
		TOIMINTAKATE	-493 136,01
171030000	Konserniohjaus ja- v	TOIMINTAKULUT	-764 300,10
		TOIMINTAKATE	-764 300,10
111111502	Työnantajapalvelut	TOIMINTATUOTOT	5 000,00
		TOIMINTAKULUT	-3 360 834,26
		TOIMINTAKATE	-3 355 834,26
111050000	Työnantajapalvelut	TOIMINTATUOTOT	5 000,00
		TOIMINTAKULUT	-967 754,26
		TOIMINTAKATE	-962 754,26
111050800	Henkilöstöedut	TOIMINTAKULUT	-2 393 080,00
		TOIMINTAKATE	-2 393 080,00
111111503	Kehittämispalvelut	TOIMINTATUOTOT	1 272 145,00
		TOIMINTAKULUT	-4 519 460,99
		TOIMINTAKATE	-3 247 315,99
111050200	Henkilöstön hyvinvoi	TOIMINTAKULUT	-89 800,00
		TOIMINTAKATE	-89 800,00
111050410	Henko, kehittämispal	TOIMINTAKULUT	-811 033,02
		TOIMINTAKATE	-811 033,02
111050600	Luottamusmies- ja ty	TOIMINTAKULUT	-61 415,67
		TOIMINTAKATE	-61 415,67
11111110504	Henkilöstön kehittäm	TOIMINTAKULUT	-398 891,86
		TOIMINTAKATE	-398 891,86
111050400	Johtamisen ja työyht	TOIMINTAKULUT	-158 891,86
		TOIMINTAKATE	-158 891,86
111050450	Omaehtoinen koulutus	TOIMINTAKULUT	-40 000,00
		TOIMINTAKATE	-40 000,00
111050455	Työvoimapula-alojen	TOIMINTAKULUT	-200 000,00
		TOIMINTAKATE	-200 000,00
11111110507	Henkilöstön työterve	TOIMINTATUOTOT	1 272 145,00
		TOIMINTAKULUT	-3 158 320,44
		TOIMINTAKATE	-1 886 175,44
111050700	Henkilöstön terveys	TOIMINTATUOTOT	1 272 145,00
		TOIMINTAKULUT	-61 511,09
		TOIMINTAKATE	1 210 633,91
111050701	Työterveyshuolto, so	TOIMINTAKULUT	-1 740 025,35
		TOIMINTAKATE	-1 740 025,35
111050702	Työterv.huolto, ulko	TOIMINTAKULUT	-1 356 784,00
		TOIMINTAKATE	-1 356 784,00
111111506	Toimialojen hr-palve	TOIMINTAKULUT	-3 838 811,43

		TOIMINTAKATE	-3 838 811,43
111050100	Toimialojen hr-palve	TOIMINTAKULUT	-3 838 811,43
		TOIMINTAKATE	-3 838 811,43
111111504	Tietohallinto	TOIMINTATUOTOT	915 079,00
		TOIMINTAKULUT	-33 713 175,97
		TOIMINTAKATE	-32 798 096,97
1111115041	Strateginen tietohal	TOIMINTAKULUT	-7 403 232,26
		TOIMINTAKATE	-7 403 232,26
112040100	Strateginen tietohal	TOIMINTAKULUT	-7 293 517,26
		TOIMINTAKATE	-7 293 517,26
112040150	Tietoturva- ja valmi	TOIMINTAKULUT	-109 715,00
		TOIMINTAKATE	-109 715,00
1111115042	Asiakkuudenhallinta	TOIMINTATUOTOT	879 839,00
		TOIMINTAKULUT	-247 275,00
		TOIMINTAKATE	632 564,00
112040411	As.hall. toim.kulut	TOIMINTAKULUT	-15 916,00
		TOIMINTAKATE	-15 916,00
112040840	VTK Kiinteistöt Oy	TOIMINTATUOTOT	113 061,00
		TOIMINTAKULUT	-71 544,00
		TOIMINTAKATE	41 517,00
112040880	Vantaan Tilapalvelut	TOIMINTATUOTOT	766 778,00
		TOIMINTAKULUT	-159 815,00
		TOIMINTAKATE	606 963,00
1111115045	ICT-palvelut	TOIMINTATUOTOT	35 240,00
		TOIMINTAKULUT	-25 791 384,38
		TOIMINTAKATE	-25 756 144,38
112040210	Lisenssit/hallinto	TOIMINTAKULUT	-1 354 683,00
		TOIMINTAKATE	-1 354 683,00
112040211	Lisenssit/opetus	TOIMINTAKULUT	-792 185,00
		TOIMINTAKATE	-792 185,00
112040220	Infra: tietoliikenne	TOIMINTAKULUT	-1 400 000,00
		TOIMINTAKATE	-1 400 000,00
112040250	Työasemaverkko/halli	TOIMINTAKULUT	-1 512 282,90
		TOIMINTAKATE	-1 512 282,90
112040255	Mobiililaitteiden pa	TOIMINTAKULUT	-15 000,00
		TOIMINTAKATE	-15 000,00
112040260	Työasemaverkko/opetu	TOIMINTAKULUT	-4 448 868,00
		TOIMINTAKATE	-4 448 868,00
112040262	Työasemat/2. asteen	TOIMINTAKULUT	-1 140 000,00
		TOIMINTAKATE	-1 140 000,00
112040280	Perustietotekniikka	TOIMINTAKULUT	-2 209 378,00
		TOIMINTAKATE	-2 209 378,00
112040285	AV-palvelut	TOIMINTAKULUT	-120 000,00
		TOIMINTAKATE	-120 000,00
112040310	Viestinnän tietojärj	TOIMINTATUOTOT	5 000,00
		TOIMINTAKULUT	-510 000,00

		TOIMINTAKATE	-505 000,00
112040312	Mobiilipalvelut	TOIMINTAKULUT	-56 000,00
		TOIMINTAKATE	-56 000,00
112040320	Vaalit ja luottamush	TOIMINTAKULUT	-9 610,00
		TOIMINTAKATE	-9 610,00
112040330	Hankesalkku	TOIMINTAKULUT	-64 668,00
		TOIMINTAKATE	-64 668,00
112040340	Kaupunkikortti	TOIMINTATUOTOT	3 240,00
		TOIMINTAKULUT	-71 000,28
		TOIMINTAKATE	-67 760,28
112040350	Sähköinen asiointi	TOIMINTAKULUT	-212 100,48
		TOIMINTAKATE	-212 100,48
112040351	Sähköinen allekirjoi	TOIMINTAKULUT	-50 000,00
		TOIMINTAKATE	-50 000,00
112040355	Integraatiopalvelut	TOIMINTAKULUT	-161 000,00
		TOIMINTAKATE	-161 000,00
112040370	Dokumentinhallinta	TOIMINTAKULUT	-205 000,00
		TOIMINTAKATE	-205 000,00
112040375	Sähköinen arkistoint	TOIMINTAKULUT	-69 200,00
		TOIMINTAKATE	-69 200,00
112040380	Tiedolla johtaminen	TOIMINTAKULUT	-34 200,00
		TOIMINTAKATE	-34 200,00
112040381	Ohjelmistorobotiikka	TOIMINTAKULUT	-237 500,43
		TOIMINTAKATE	-237 500,43
112040390	SAP -ylläpito	TOIMINTAKULUT	-730 000,00
		TOIMINTAKATE	-730 000,00
112040391	Rondo -ylläpito	TOIMINTAKULUT	-245 561,00
		TOIMINTAKATE	-245 561,00
112040413	Käytöntuki	TOIMINTAKULUT	-1 540 000,00
		TOIMINTAKATE	-1 540 000,00
112040414	Toimistojärjestelmäk	TOIMINTAKULUT	-212 673,73
		TOIMINTAKATE	-212 673,73
112040415	Palvelunhallinta	TOIMINTAKULUT	-414 600,00
		TOIMINTAKATE	-414 600,00
112040810	Kaupunkiympäristön t	TOIMINTATUOTOT	3 000,00
		TOIMINTAKULUT	-506 627,00
		TOIMINTAKATE	-503 627,00
112040811	Lupapiste	TOIMINTAKULUT	-254 276,00
		TOIMINTAKATE	-254 276,00
112040820	Matti	TOIMINTAKULUT	-1 574 801,00
		TOIMINTAKATE	-1 574 801,00
112040830	Kaupunkikulttuurin j	TOIMINTAKULUT	-370 230,00
		TOIMINTAKATE	-370 230,00
112040831	Osallisuusympäristö	TOIMINTAKULUT	-82 008,00
		TOIMINTAKATE	-82 008,00
112040850	Muutospyynnöt	TOIMINTAKULUT	-145 844,00

		TOIMINTAKATE	-145 844,00
11111150405	Konsas järjestelmät	TOIMINTAKULUT	-1 221 562,40
		TOIMINTAKATE	-1 221 562,40
112040530	Hankintakeskus	TOIMINTAKULUT	-275 237,80
		TOIMINTAKATE	-275 237,80
112040535	Kajon yhteiset	TOIMINTAKULUT	-76 819,60
		TOIMINTAKATE	-76 819,60
112040560	Rahoitus (Konserniha	TOIMINTAKULUT	-153 574,00
		TOIMINTAKATE	-153 574,00
112040570	Talouspalvelukeskus	TOIMINTAKULUT	-110 629,00
		TOIMINTAKATE	-110 629,00
112040800	KiHa jatkuvat palvel	TOIMINTAKULUT	-605 302,00
		TOIMINTAKATE	-605 302,00
11111150407	Sivistystoimen järje	TOIMINTATUOTOT	24 000,00
		TOIMINTAKULUT	-1 777 525,00
		TOIMINTAKATE	-1 753 525,00
112040710	Sivistystoimen yhtei	TOIMINTATUOTOT	24 000,00
		TOIMINTAKULUT	-1 029 120,00
		TOIMINTAKATE	-1 005 120,00
112040740	Kirjaston tietojärje	TOIMINTAKULUT	-139 560,00
		TOIMINTAKATE	-139 560,00
112040750	Aikuisopiston tietoj	TOIMINTAKULUT	-30 295,00
		TOIMINTAKATE	-30 295,00
112040760	Varian tietojärjeste	TOIMINTAKULUT	-268 550,00
		TOIMINTAKATE	-268 550,00
112040770	DigiOne	TOIMINTAKULUT	-310 000,00
		TOIMINTAKATE	-310 000,00
11111150408	Kaupunginjohtajan to	TOIMINTAKULUT	-2 043 000,16
		TOIMINTAKATE	-2 043 000,16
112040510	Taloussuunnittelu/Ti	TOIMINTAKULUT	-210 000,32
		TOIMINTAKATE	-210 000,32
112040920	Henkilöstökeskus	TOIMINTAKULUT	-552 999,84
		TOIMINTAKATE	-552 999,84
112040925	Hertta ja HR-palvelu	TOIMINTAKULUT	-1 280 000,00
		TOIMINTAKATE	-1 280 000,00
1111115046	Arkkitehtuuripalvelu	TOIMINTAKULUT	-271 284,33
		TOIMINTAKATE	-271 284,33
112040200	Arkkitehtuuripalvelu	TOIMINTAKULUT	-271 284,33
		TOIMINTAKATE	-271 284,33
111111505	Hankinta	TOIMINTATUOTOT	609 013,00
		TOIMINTAKULUT	-3 359 417,94
		TOIMINTAKATE	-2 750 404,94
111070100	Kilpailuttaminen	TOIMINTATUOTOT	25 000,00
		TOIMINTAKULUT	-1 003 133,06
		TOIMINTAKATE	-978 133,06
111070200	Logistiikkapalvelut	TOIMINTAKULUT	-575 150,71

		TOIMINTAKATE	-575 150,71
111070300	Hankinta, yhteiset	TOIMINTAKULUT	-486 477,34
		TOIMINTAKATE	-486 477,34
1111115051	Osto	TOIMINTATUOTOT	584 013,00
		TOIMINTAKULUT	-1 294 656,83
		TOIMINTAKATE	-710 643,83
150551000	Ateriapalvelut	TOIMINTAKULUT	-10 000,00
		TOIMINTAKATE	-10 000,00
150557000	Kaupunkikortti	TOIMINTATUOTOT	272 281,00
		TOIMINTAKULUT	-272 281,00
150558000	Ostopalv.kohteet ate	TOIMINTATUOTOT	311 732,00
		TOIMINTAKULUT	-311 732,00
175010100	Osto	TOIMINTAKULUT	-700 643,83
		TOIMINTAKATE	-700 643,83
11111160	**Elinvoimapalvelut**	**TOIMINTATUOTOT**	**1 581 158,00**
		TOIMINTAKULUT	**-4 889 995,74**
		TOIMINTAKATE	**-3 308 837,74**
111111106	Elinvoimapalvelut	TOIMINTATUOTOT	1 581 158,00
		TOIMINTAKULUT	-4 889 995,74
		TOIMINTAKATE	-3 308 837,74
1111111063	Elinvoimapalv. hankk	TOIMINTATUOTOT	1 581 158,00
		TOIMINTAKULUT	-3 848 757,75
		TOIMINTAKATE	-2 267 599,75
11111110632	Investointien ja osa	TOIMINTAKULUT	-602 098,60
		TOIMINTAKATE	-602 098,60
105010500	Investointien houkut	TOIMINTAKULUT	-452 098,60
		TOIMINTAKATE	-452 098,60
111010202	Kansainväliset osaaj	TOIMINTAKULUT	-150 000,00
		TOIMINTAKATE	-150 000,00
11111110633	Verkostopartnerit	TOIMINTAKULUT	-358 630,00
		TOIMINTAKATE	-358 630,00
111010207	YritysVantaa	TOIMINTAKULUT	-220 000,00
		TOIMINTAKATE	-220 000,00
111010214	Yrityspalv ja rekist	TOIMINTAKULUT	-138 630,00
		TOIMINTAKATE	-138 630,00
11111110634	Elinvoimaohjelman to	TOIMINTAKULUT	-302 400,21
		TOIMINTAKATE	-302 400,21
111010217	Elinvoimaohjelma	TOIMINTAKULUT	-302 400,21
		TOIMINTAKATE	-302 400,21
11111110635	EU- ja kansainv. rah	TOIMINTATUOTOT	690 280,00
		TOIMINTAKULUT	-1 127 743,00
		TOIMINTAKATE	-437 463,00
111010240	Airport Academy Finl	TOIMINTAKULUT	-20 000,00
		TOIMINTAKATE	-20 000,00
111010246	Myyrmäki Business Hu	TOIMINTAKULUT	-3 500,00

		TOIMINTAKATE	-3 500,00
111010250	Big Flash	TOIMINTAKULUT	-3 000,00
		TOIMINTAKATE	-3 000,00
111010252	Ekosysteemisopimus	TOIMINTATUOTOT	30 192,00
		TOIMINTAKULUT	-56 452,00
		TOIMINTAKATE	-26 260,00
111010255	FAIR-hanke	TOIMINTATUOTOT	32 400,00
		TOIMINTAKULUT	-54 891,00
		TOIMINTAKATE	-22 491,00
111010256	VALUE-hanke	TOIMINTATUOTOT	62 502,00
		TOIMINTAKULUT	-89 329,00
		TOIMINTAKATE	-26 827,00
111010257	Urban&Local -hanke	TOIMINTATUOTOT	71 744,00
		TOIMINTAKULUT	-102 491,00
		TOIMINTAKATE	-30 747,00
111010258	HEVi Food waste ecos	TOIMINTATUOTOT	99 864,00
		TOIMINTAKULUT	-166 440,00
		TOIMINTAKATE	-66 576,00
111010259	HEVi PK-seud. haast.	TOIMINTATUOTOT	54 325,00
		TOIMINTAKULUT	-90 541,00
		TOIMINTAKATE	-36 216,00
111010260	HEVi Avoimen innov.	TOIMINTATUOTOT	99 865,00
		TOIMINTAKULUT	-164 618,00
		TOIMINTAKATE	-64 753,00
111010261	HEVi Lask. yr. palv.	TOIMINTATUOTOT	54 325,00
		TOIMINTAKULUT	-90 541,00
		TOIMINTAKATE	-36 216,00
111010263	Talent Vantaa 23-24	TOIMINTATUOTOT	66 939,00
		TOIMINTAKULUT	-108 667,00
		TOIMINTAKATE	-41 728,00
111010265	HEVi Vaikuttavat eko	TOIMINTATUOTOT	69 886,00
		TOIMINTAKULUT	-116 476,00
		TOIMINTAKATE	-46 590,00
111010266	Digikyvykäs	TOIMINTATUOTOT	48 238,00
		TOIMINTAKULUT	-60 797,00
		TOIMINTAKATE	-12 559,00
11111110636	Kansallisen ja muun	TOIMINTATUOTOT	890 878,00
		TOIMINTAKULUT	-1 457 885,94
		TOIMINTAKATE	-567 007,94
111010222	Lyhytaikaiset projek	TOIMINTATUOTOT	890 878,00
		TOIMINTAKULUT	-1 457 885,94
		TOIMINTAKATE	-567 007,94
1111111061	Yrityskehitys	TOIMINTAKULUT	-453 128,94
		TOIMINTAKATE	-453 128,94
111061000	Yritysneuvonta	TOIMINTAKULUT	-453 128,94
		TOIMINTAKATE	-453 128,94

1111111062	Elinvoimapalveluiden	TOIMINTAKULUT	-496 010,45
		TOIMINTAKATE	-496 010,45
111060400	Elinvoimapalv. yhtei	TOIMINTAKULUT	-496 010,45
		TOIMINTAKATE	-496 010,45
1111111064	Hanketoimisto	TOIMINTAKULUT	-92 098,60
		TOIMINTAKATE	-92 098,60
111064000	Hanketoimisto	TOIMINTAKULUT	-92 098,60
		TOIMINTAKATE	-92 098,60
11111165	**Työllisyys ja kotout**	**TOIMINTATUOTOT**	**2 796 080,52**
		TOIMINTAKULUT	**-40 523 774,54**
		TOIMINTAKATE	**-37 727 694,02**
111111602	Tyko hallinto	TOIMINTAKULUT	-642 609,54
		TOIMINTAKATE	-642 609,54
162000000	Tyko hallinto	TOIMINTAKULUT	-483 030,54
		TOIMINTAKATE	-483 030,54
162010000	Tykon yht. menot	TOIMINTAKULUT	-59 579,00
		TOIMINTAKATE	-59 579,00
162031000	Oppimiskampus	TOIMINTAKULUT	-100 000,00
		TOIMINTAKATE	-100 000,00
111111605	Kotoutuminen	TOIMINTATUOTOT	1 443 459,52
		TOIMINTAKULUT	-2 570 651,97
		TOIMINTAKATE	-1 127 192,45
1111116080	Monikulttuurisuus	TOIMINTATUOTOT	834 860,85
		TOIMINTAKULUT	-1 253 042,29
		TOIMINTAKATE	-418 181,44
162050200	Monikulttuuriasiat	TOIMINTATUOTOT	303 000,00
		TOIMINTAKULUT	-531 306,04
		TOIMINTAKATE	-228 306,04
165020292	Neuvova Vantaa 3	TOIMINTATUOTOT	134 060,85
		TOIMINTAKULUT	-263 878,00
		TOIMINTAKATE	-129 817,15
165020300	Johdantojakson pilot	TOIMINTATUOTOT	124 800,00
		TOIMINTAKULUT	-184 858,25
		TOIMINTAKATE	-60 058,25
165020310	EU-Smile-projekti	TOIMINTATUOTOT	273 000,00
		TOIMINTAKULUT	-273 000,00
1111116076	Vieraskielisten ja k	TOIMINTATUOTOT	608 598,67
		TOIMINTAKULUT	-1 317 609,68
		TOIMINTAKATE	-709 011,01
163240100	Vieraskielisten ja k	TOIMINTAKULUT	-167 081,60
		TOIMINTAKATE	-167 081,60
163270532	Vantaa-Kerava osaami	TOIMINTATUOTOT	166 666,67
		TOIMINTAKULUT	-486 966,99
		TOIMINTAKATE	-320 300,32
163270543	Asiantuntijapalvelut	TOIMINTAKULUT	-41 137,09

		TOIMINTAKATE	-41 137,09
163270550	Get Work! -hanke	TOIMINTATUOTOT	441 932,00
		TOIMINTAKULUT	-622 424,00
		TOIMINTAKATE	-180 492,00
111111603	Kuntalaispalvelut	TOIMINTATUOTOT	273 000,00
		TOIMINTAKULUT	-2 389 442,40
		TOIMINTAKATE	-2 116 442,40
1111116031	Kuntalaispalvelut yh	TOIMINTAKULUT	-566 694,72
		TOIMINTAKATE	-566 694,72
163610100	Hallinto	TOIMINTAKULUT	-566 694,72
		TOIMINTAKATE	-566 694,72
1111116032	Vantaa-Info	TOIMINTATUOTOT	273 000,00
		TOIMINTAKULUT	-1 822 747,68
		TOIMINTAKATE	-1 549 747,68
111020600	Sähköiset palvelut	TOIMINTATUOTOT	530,00
		TOIMINTAKULUT	-258 106,07
		TOIMINTAKATE	-257 576,07
111020610	Puhelinmaksut	TOIMINTATUOTOT	82 800,00
		TOIMINTAKULUT	-270 500,00
		TOIMINTAKATE	-187 700,00
163640200	Asiointipalvelut	TOIMINTATUOTOT	189 670,00
		TOIMINTAKULUT	-1 023 099,87
		TOIMINTAKATE	-833 429,87
176050310	Neuvontapalvelut	TOIMINTAKULUT	-271 041,74
		TOIMINTAKATE	-271 041,74
111111606	Työmarkkinatuen kunt	TOIMINTAKULUT	-24 000 000,00
		TOIMINTAKATE	-24 000 000,00
163220100	Työmarkkinatuen kunt	TOIMINTAKULUT	-24 000 000,00
		TOIMINTAKATE	-24 000 000,00
111111607	Työllisyyspalvelut	TOIMINTATUOTOT	1 079 621,00
		TOIMINTAKULUT	-10 921 070,63
		TOIMINTAKATE	-9 841 449,63
1111116071	Typa hallinto	TOIMINTAKULUT	-2 755 234,89
		TOIMINTAKATE	-2 755 234,89
163200100	Työllisyyspalv.hall.	TOIMINTAKULUT	-1 584 486,61
		TOIMINTAKATE	-1 584 486,61
163200200	Työllisyyspalveluide	TOIMINTAKULUT	-252 676,00
		TOIMINTAKATE	-252 676,00
163270200	Tukipalvelut	TOIMINTAKULUT	-317 748,98
		TOIMINTAKATE	-317 748,98
11111160711	TYPA Työnantajapalve	TOIMINTAKULUT	-600 323,30
		TOIMINTAKATE	-600 323,30
163270300	TYPA Työnantajapalve	TOIMINTAKULUT	-600 323,30
		TOIMINTAKATE	-600 323,30
1111116072	Tukityöllistettävät	TOIMINTATUOTOT	1 024 621,00
		TOIMINTAKULUT	-3 489 379,00

		TOIMINTAKATE	-2 464 758,00
163210000	Tukityöllistettävät	TOIMINTATUOTOT	1 024 621,00
		TOIMINTAKULUT	-3 489 379,00
		TOIMINTAKATE	-2 464 758,00
1111116074	Avustukset	TOIMINTAKULUT	-1 320 000,00
		TOIMINTAKATE	-1 320 000,00
163230100	Työllistämist.järjes	TOIMINTAKULUT	-210 000,00
		TOIMINTAKATE	-210 000,00
163230200	Työll.tuki yrityksil	TOIMINTAKULUT	-910 000,00
		TOIMINTAKATE	-910 000,00
163230210	Rekrytointituki	TOIMINTAKULUT	-50 000,00
		TOIMINTAKATE	-50 000,00
163230230	Nuorten kesätyösetel	TOIMINTAKULUT	-100 000,00
		TOIMINTAKATE	-100 000,00
163230300	Vuokra- ja muut avus	TOIMINTAKULUT	-50 000,00
		TOIMINTAKATE	-50 000,00
1111116075	Valmennuspalvelut	TOIMINTAKULUT	-2 431 981,13
		TOIMINTAKATE	-2 431 981,13
163250100	Valmennuspalvelut yh	TOIMINTAKULUT	-414 949,93
		TOIMINTAKATE	-414 949,93
163250200	Aikuisten palvelut	TOIMINTAKULUT	-1 487 825,75
		TOIMINTAKATE	-1 487 825,75
163250307	Nuorten palvelut	TOIMINTAKULUT	-529 205,45
		TOIMINTAKATE	-529 205,45
1111116079	Työllisyyden kuntako	TOIMINTATUOTOT	55 000,00
		TOIMINTAKULUT	-924 475,61
		TOIMINTAKATE	-869 475,61
163260500	Työllisyyden kuntako	TOIMINTATUOTOT	55 000,00
		TOIMINTAKULUT	-924 475,61
		TOIMINTAKATE	-869 475,61
11111170	**Viestintä**	**TOIMINTAKULUT**	**-2 801 748,18**
		TOIMINTAKATE	**-2 801 748,18**
111111107	Viestintä	TOIMINTAKULUT	-2 801 748,18
		TOIMINTAKATE	-2 801 748,18
1111111071	Viestintä	TOIMINTAKULUT	-2 210 604,18
		TOIMINTAKATE	-2 210 604,18
105010800	Haltia luontokeskus	TOIMINTAKULUT	-82 760,10
		TOIMINTAKATE	-82 760,10
111010201	Matkailunkehittämine	TOIMINTAKULUT	-111 844,36
		TOIMINTAKATE	-111 844,36
111060000	Viestinnän ryhmä	TOIMINTAKULUT	-2 015 999,72
		TOIMINTAKATE	-2 015 999,72
1111111075	Aluemarkkinointi	TOIMINTAKULUT	-591 144,00
		TOIMINTAKATE	-591 144,00
111060530	Kaupunkimarkkinointi	TOIMINTAKULUT	-591 144,00

		TOIMINTAKATE	-591 144,00
11111180	**Kuntademokratia**	**TOIMINTAKULUT**	**-3 654 834,08**
		TOIMINTAKATE	**-3 654 834,08**
111111102	Kuntademokratia	TOIMINTAKULUT	-3 654 834,08
		TOIMINTAKATE	-3 654 834,08
111020000	Hallintopalvelut	TOIMINTAKULUT	-521 003,02
		TOIMINTAKATE	-521 003,02
111020001	Kaupunkiturvallisuus	TOIMINTAKULUT	-389 019,07
		TOIMINTAKATE	-389 019,07
111020150	PR- ja assistenttipa	TOIMINTAKULUT	-635 219,63
		TOIMINTAKATE	-635 219,63
111020200	Lakiasiat ja päätösv	TOIMINTAKULUT	-1 024 638,94
		TOIMINTAKATE	-1 024 638,94
111020300	Tiedonhallinta ja ka	TOIMINTAKULUT	-1 084 953,42
		TOIMINTAKATE	-1 084 953,42

Investoinnit

Irtain omaisuus

kaupunkistrategia ja johto, irtain omaisuus	**Työohjelma 2024** 1000 EUR
Toimintakulut	-50
Toimintakate	-50

Toimintakulut		**Työohjelma 2024**
Tulosyksikkö	tilaus	1000 EUR
Työllisyyspalvelut irtain omaisuus	Vernissakatu 1:n kalustaminen	-50

Aineeton omaisuus

Tietohallinnon aineeton omaisuus	Työohjelma 2024 1000 EUR
Toimintakulut	-7 000
Toimintakate	-7 000

Toimintakulut

Tulosyksikkö	Tilaus	Työohjelma 2024 1000 EUR
Keskitetyt hankkeet tietotekniikka	Keskitetty KAJO varaus	-3 532
Sito hankkeet	Sito keskitetty varaus	-2 805
Maankäyttö hankkeet	Muut kehittämishankkeet	-663
		-7 000

TULOSKORTIT

Tuloskortin 2024 tiivistelmä

Palvelualue: Talous ja strategia

Taloudellisesti kestävä ja elinvoimainen kaupunki

- Lainasalkun hallinta kaupungissa ja konsernissa
- Likviditeetin hallinta
- Kaupunkistrategian mukaisen taloussuunnitelman laadinta
- Valtio-osuusjärjestelmän uudistamiseen vaikuttaminen
- Visio 2035 -työn edistäminen
- Kaupunkistrategian toimeenpanon varmistaminen ja seuraavan strategian laadintaprosessin kehittäminen
- Tiedolla johtamisen edistäminen
- Kaupungin muuttoliikkeen talousvaikutusten arvioinnin kehittäminen
- Yliopistoyhteistyön edistämisen konkretisointi

Hyvät asukaslähtöiset palvelut

- Edunvalvontatyö mm. hallitusohjelman toimeenpanoon liittyen
- Talousviestinnän kehittäminen
- TE2024-uudistukseen valmistautuminen
- Talousjärjestelmäuudistukseen varautuminen
- Asiakaspalautteen aktiivinen kerääminen ja seuranta

Eriarvoistumisen estäminen

- Segregaatiotutkimuksen edistäminen

Resurssiviisas ja hiilineutraali Vantaa

- Vastuullisuustyön edistäminen osana johtamisjärjestelmää

Kukoistavat kaupunkikeskukset

Merkityksellistä työtä vaikuttavalla johtamisella

- Työkyvyn ja jaksamisen varmistaminen
- Osaamisen varmistaminen ja kehittäminen
- Työyhteisötapahtumien kehittäminen
- Valmentavan johtamisen kehittäminen

Tuloskortin 2024 tiivistelmä

Henkilöstö- ja konsernipalvelut

Hyväksytty 2.12.2023 henko jory

TALOUS

- Konserniomistusten kokonaissuunnitelma
- Sairauspoissaolot
- Tekoälyn hyödyntäminen

ASIAKAS

- Saatavuusohjelma
- Hertan ohjaavuus ja käytettävyys
- Toimitilahanke - työympäristökonsepti
- Sähköisen suoriteseurannan käyttöönotto
- Kohti kumppanuutta

PROSESSIT

- Datan automatisointi
- Uuden TA-brändin tunnettavuus
- Prosessien automatisointi

HENKILÖSTÖ

- Tiedon ja osaamisen varmistaminen kollegoiden kesken
- Prosessien mukaan toiminen
- Tiedonkäsittelytaidot

ARVOT:
AVOIMMUUS
ROHKEUS
VASTUULLISUUS
YHTEISÖLLISYYS

#innovaatioidenvantaa

Tuloskortin 2024 tiivistelmä

Elinvoimapalvelut

Taloudellisesti kestävä ja elinvoimainen kaupunki

- Yritysten sijoittumispalvelutoiminnan (Sipa) kehittäminen yhdessä KaTon kanssa.
- Vantaa on vetovoimainen yritysympäristö
- Kasvu- ja elinvoimaohjelman toteuttaminen
- TE24 uudistuksen yrityspalvelukokonaisuus valmisteltu
- Tikkurilan osaamiskampus -hanke on paikallisesti merkittävä elinvoiman kasvattaja.

Hyvät asukaslähtöiset palvelut

Eriarvoistumisen estäminen

- Uusien yritysten perustamispalveluiden tarjoaminen

Resurssiviisas ja hiilineutraali Vantaa

Kukoistavat kaupunkikeskukset

Merkityksellistä työtä vaikuttavalla johtamisella

- Elinvoimapalveluiden uusi toimintamalli otettu käyttöön ja vakiinnutettu.

Työllisyys ja kotoutumispalvelut

Tuloskortin 2024 tiivistelmä

Taloudellisesti kestävä ja elinvoimainen kaupunki

- Työttömyys vähenee taloussuunnitelmakaudella 2024-2027 koronaa edeltävälle vuoden 2019 tasolle
- Kaupunkitasoinen asiakaspalvelun johtamisjärjestelmä on kuvattu Asiakaspalvelu 2030 -ohjelmatyön tavoitteiden mukaisesti
- Vantaan työllisyysalue on valmis vastaanottamaan palvelut ja henkilöstön

Hyvät asukaslähtöiset palvelut

Eriarvoistumisen estäminen

- Kaikki kaupungin palvelut ja toimialat toteuttavat kotoutumista

Resurssiviisas ja hiilineutraali Vantaa

Kukoistavat kaupunkikeskukset

Merkityksellistä työtä vaikuttavalla johtamisella

- Valmentava johtaminen
- Työkykyjohtamisen rakenteiden luominen

Kuntademokratia

Tuloskortin 2024 tiivistelmä

Taloudellisesti kestävä ja elinvoimainen kaupunki

- Juhlavuoden PR-tapahtumat, valtuuston juhlakokous ja kirjoituskilpailu
- Sidosryhmätapahtumien tavoitteiden ja kohderyhmien määrittely
- Palkkiomaksuprosessin sujuvuus
- Valmiussuunnitelman päivittäminen
- Riskinhallintamallin uudistaminen
- Hallintosäännön ja edustusohjeen päivitykset

Hyvät asukaslähtöiset palvelut

- Asianhallintajärjestelmän kilpailutus
- Kaupungintalon käyttömahdollisuuksia laajennetaan, salien AV-tekniikka uusitaan
- Viittomakielen tulkkauksen pilotti KV kokouksesta
- Kaupunginarkiston digitointiprojekti jatkuu
- Tukipalveluprosessien kehittämistä (sähköinen arkisto, tietosuojan vaikutusten arviointi, lomakesuunnittelu)

Eriarvoistumisen estäminen

- Toimenpideohjelma nuorisorikollisuuden ehkäisyyn
- Pilotit äänestysaktiivisuuden lisäämiseksi

Resurssiviisas ja hiilineutraali Vantaa

Kukoistavat kaupunkikeskukset

- Turvallisuuskyselyn toteutus
- Turvallisuussuunnitelman toimenpiteiden laadinta

Merkityksellistä työtä vaikuttavalla johtamisella

- Kaupunkitasoiset kunta10-mittarit
- Palvelualueen johtamisjärjestelmän päivittäminen
- Saatavuusohjelman toimenpiteet: perehdytyssuunnitelman päivittäminen, esihenkilövalmennukset
- Digitalisaatio- ja tekoälyosaaminen

Viestinnän tuloskortti 2024

Taloudellisesti kestävä ja elinvoimainen kaupunki

- **Maineohjelman toteutus**
- **Kärkihankkeiden viestintä**
- **Vantaa 50 viestintä ja markkinointi**
- **Suurten tapahtumien näkyvyys**
- Elinvoimamarkkinointi
- Matkailumarkkinointi

Hyvät asukaslähtöiset palvelut

- TE2024-uudistukseen valmistautuminen
- Päätösviestinnän kehittäminen
- **Tekoäly viestinnässä ja markkinoinnissa**

Eriarvoistumisen estäminen

- **Selkokieli viestinnässä**
- **Segregaation torjunnan viestintä**
- **Kaupunkiturvallisuuden viestintä**

Resurssiviisas ja hiilineutraali Vantaa

- **Vastuullisuusviestintä ja -markkinointi**

Kukoistavat kaupunkikeskukset

- **Kukoistavat kaupunkikeskukset – B2B ja B2C -markkinointi**

Merkityksellistä työtä vaikuttavalla johtamisella

- **Maineohjelma henkilöstölle**
- Työnantajamielikuva ja markkinointi
- Saatavuusohjelman viestintä
- Sisäisen viestinnän kehittäminen **(ml. Intranet-uudistus)**

Sisäinen tarkastus

Tuloskortin 2024 tiivistelmä

Vantaa

Taloudellisesti kestävä ja elinvoimainen kaupunki

- Tarkastustyötä kohdennetaan toiminnan taloudellisuuteen ja resurssien asianmukaiseen käyttöön vuosisuunnitelman mukaisesti

Hyvät asukaslähtöiset palvelut

Eriarvoistumisen estäminen

Resurssiviisas ja hiilineutraali Vantaa

Kukoistavat kaupunkikeskukset

Merkityksellistä työtä vaikuttavalla johtamisella

- Henkilöstön ammattitaidon kehittämiseen ja ylläpitoon panostetaan
- Uusia ja uudistuneita ict-järjestelmiä hyödynnetään tarkastustyössä

17 § **Tiedekeskussäätiön vuoden 2024 avustuksen maksaminen**

VD/495/02.03.01.03/2024

PT/MH/JT

Kaupunginhallitus päätti 7.6.2010 hyväksyä Vantaan kaupungin, opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Tiedekeskussäätiön välisen aiesopimuksen Tiedekeskussäätiön ylläpitämän Tiedekeskus Heurekan toimintaedellytysten turvaamiseksi (aiesopimus). Aiesopimuksessa ja sen 2.12.2011 allekirjoitetussa lisäpöytäkirjassa määritellään kaupungin ja valtion säätiölle suorittaman avustuksen taso sekä kehitys. Aiesopimuksen mukaista Vantaan kaupungin avustuksen määrää tarkistetaan vuosittain elinkustannusindeksin muutosten mukaisesti.

Vantaan kaupungin ja Tiedekeskussäätiön välillä allekirjoitettiin 10.4.2012 sopimus Vantaan kaupungin Tiedekeskussäätiölle myöntämän avustuksen ehdoista ja yhteistyöstä säätiön hallinnossa. Sopimukseen allekirjoitettiin 23.1.2013 liitepöytäkirja, jolla muutettiin vuotuisen avustuksen maksuaikataulua.

Opetus- ja kulttuuriministeriö, Vantaan kaupunki ja Tiedekeskussäätiö ovat 15.2.2017 allekirjoittaneet uuden aiesopimuksen, joka korvaa aiemman 8.6.2010 allekirjoitetun aiesopimuksen ja sen 2.12.2011 allekirjoitetun lisäpöytäkirjan. Aiesopimus ei kuitenkaan muuta Tiedekeskussäätiön ja Vantaan kaupungin välisten sopimusten ja niiden liitepöytäkirjojen sisältöä.

Uuden aiesopimuksen mukaisesti Vantaan kaupungin Tiedekeskussäätiölle maksaman alkuperäisen avustuksen määrää (3 113 617,55 euroa vuonna 2017) tarkistetaan vuosittain elinkustannusindeksin muutosten mukaisesti. Lisäksi Tiedekeskussäätiölle maksettavan avustuksen määrää korotetaan 780 000 eurolla siitä lukien, kun säätiön vuokranmaksu tiedekeskusrakennuksen laajennuksen osalta alkaa. Aiesopimuksen mukaisesti laajennusosan avustus jaetaan tasan opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Vantaan kaupungin kesken. Kiinteistö Oy Tiedepuiston toimitusjohtajan mukaan lisäosa on luovutettu käyttäjälle 9.12.2016 ja vuokranmaksu laajennusosasta on alkanut 1.1.2017.

Vantaan kaupungin Tiedekeskussäätiölle maksama avustus muodostuu alkuperäisestä avustuksesta, jota on korotettu elinkustannusindeksin muutosten mukaisesti ja joka vuonna 2024 on 3 736 992,12 euroa. Tämän lisäksi maksetaan Vantaan osuus tiedekeskusrakennuksen laajennusosasta 390 000 euroa. Vuoden 2024 avustus on näin ollen yhteensä 4 126 992,12 euroa.

Vantaan kaupungin vuoden 2024 talousarvion menokohdalle ”10 50 Yhteistoimintaosuudet ja avustukset” on varattu 4 309 600,00 euroa Tiedekeskussäätiön avustukseen. Varausta tehtäessä indeksimuutos ei ollut vielä tiedossa.

Aiesopimuksen ja sovitun maksuaikataulun mukaiset avustussuoritukset vuodelle 2024 määräytyvät seuraavasti:

- 5.2.2024 1 031 748,03 euroa
- 5.5.2024 1 031 748,03 euroa
- 5.8.2024 1 031 748,03 euroa
- 5.11.2024 1 031 748,03 euroa

EU:n valtiontukilainsäädäntely

Komission asetuksen (Nro 651/2014) tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti (ryhmäpoikkeusasetus) 53 artiklan mukaista tukea kulttuurin ja kulttuuriperinnön edistämistä voidaan myöntää Tiedekeskussäätiö sr:lle Tiedekeskus Heurekan toimintaan.

Toimintatuen osalta tukikelpoisia kustannuksia ovat seuraavat:

a) kulttuurilaitoksen tai kulttuuriperintökohteen kustannukset, jotka liittyvät jatkuvaan tai ajoittaiseen toimintaan, kuten näyttelyihin, esityksiin, tilaisuuksiin ja niiden kaltaisiin kulttuuritoimintoihin, jotka ovat osa tavanomaista liiketoimintaa;

b) kustannukset, joita aiheutuu kulttuuri- ja taidekasvatustoiminnoista ja kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemisen ja edistämisen tärkeyttä koskevan tietoisuuden lisäämisestä koulutusohjelmilla ja kansalaisten tietoisuuden parantamiseen tähtäävillä ohjelmilla, myös käyttämällä uutta teknologiaa;

c) kustannukset, joita aiheutuu kulttuurilaitokseen tai kulttuuriperintökohteeseen ja -toimintoihin pääsyn parantamisesta, mukaan lukien digitalisoinnista ja uuden teknologian käytöstä aiheutuvat kustannukset ja vammaisten esteettömyyden parantamisesta aiheutuvat kustannukset;

d) toimintakustannukset, jotka liittyvät suoraan kulttuurihankkeeseen tai -toimintoon, kuten kiinteistön ja kulttuuritilojen vuokraus, matkakulut, materiaalit ja tarvikkeet, jotka liittyvät suoraan kulttuurihankkeeseen tai -toimintoon, näyttelyjen arkkitehtoniset rakenteet ja näyttämölavasteet, koneiden, ohjelmistojen ja laitteiden lainaus ja vuokraus ja poistot niistä, tekijänoikeuksien kattamien teosten ja muiden niihin liittyvillä immateriaalioikeuksilla suojattujen sisältöjen hankkimisesta aiheutuvat kustannukset, mainontakustannukset ja kustannukset, jotka ovat suoraan seurausta hankkeesta tai toiminnosta; poisto- ja rahoituskustannukset ovat tukikelpoisia ainoastaan, jos investointituki ei kata niitä;

e) kulttuurilaitoksessa tai kulttuuriperintökohteessa taikka hankkeen parissa työskentelevästä henkilöstöstä aiheutuvat kustannukset;

f) kustannukset, jotka aiheutuvat ulkopuolisten konsulttien ja palveluntarjoajien tarjoamista neuvonta- ja tukipalveluista ja jotka ovat suoraan seurausta hankkeesta.

Toimintatuen osalta tukimäärä ei saa ylittää toiminnasta aiheutuvien tappioiden ja kohtuullisen voiton kattamiseksi välttämätöntä määrää kyseisen ajanjakson aikana. Tämä on varmistettava etukäteen kohtuullisten ennusteiden perusteella tai takaisinperintämenettelyllä.

Tiedekeskussäätiö Heureka sr:n osalta perintään takaisin myönnetty tuki, jos se ylittää toiminnasta aiheutuvien tappioiden ja kohtuullisen voiton kattamiseksi välttämättömän määrän.

Talous- ja strategiajohtajalla ei ole huomautettavaa esitykseen.

Kaupunginhallitus 29.1.2024 § 17

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään oikeuttaa talouspalvelut maksamaan edellä esitystekstissä mainituissa erissä Tiedekeskussäätiölle avustusta vuonna 2024 yhteensä 4 126 992,12 euroa.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Täytäntöönpano: talouspalvelut

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus ja valituskielto

Lisätiedot:
talouskoordinaattori Marita Hietala, etunimi.sukunimi@vantaa.fi,

18 § **Vantaan Liikkumisohjelma**

VD/7522/00.01.04.02/2023

RÅ/V-MK/AR/JR/MT

Vantaan liikkumisohjelma on kirjattu nykyiseen 2022–2025 strategiaan osaksi Hyvät asukaslähtöiset palvelut -painopistettä. Strategiassa ohjelman lähtökohtana on, että Vantaalle valmistellaan kaikki toimialat käsittävä kokonaisvaltainen liikkumisohjelma. Tämä yhteistyönäkökulma on ollut ohjelman lähtökohtana alusta alkaen. Vantaan ensimmäistä liikkumisohjelmaa on valmisteltu vuoden 2023 ajan yhteistyössä kaikkien toimialojen ja palvelualueiden yhteistyönä. Ohjelmalle on nimetty kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunnan edustajista koostuva ohjausryhmä, päätös nimeämisestä tehtiin kaupunkikulttuurilautakunnan kokouksessa 16.3.2022 § 18. Ohjelmaa esiteltiin vaikuttamistoimielimissä 2023 vuoden aikana.

Ohjelma koostuu kolmesta painopisteestä, jotka ovat: Kaikilla on mahdollisuus aktiivisuuteen ja mielekkäisiin harrastuksiin; Aktiivinen elämäntapa ja sen edistäminen on kaikkien yhteinen tehtävä; ja Ympäristöt ja yhteisöt kannustavat ja houkuttelevat liikkumiseen. Ohjelman avulla on tarkoitus edistää vantaalaisten fyysistä aktiivisuutta, poistaa mahdollisia liikkumisen esteitä ja edistää toimialojen yhteistyötä yhteisen päämäärän edistämiseksi.

Ohjelmakokonaisuuden valmistelussa mukaan on osallistettu mm. vantaalaisia liikuntaseuroja ja -yhdistyksiä sekä asukkaita ja päättäjiä. Ohjelmalle laaditaan oma osallisuus- ja viestintäsuunnitelma. Näiden tarkoituksena on ohjelman toteutusvaiheessa vahvistaa vantaalaisten osallisuutta tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutuksessa sekä tuoda ohjelman toteutusta tiedoksi niin sisäisessä kuin ulkoisessa viestinnässä. Liikkumisohjelmasta on tarkoitus luoda Vantaalle vuorovaikutteinen ja toimiva ohjelmakokonaisuus, jonka tärkeimpänä tehtävän on mahdollistaa vuorovaikutus niin palvelualueiden ja toimialojen kuin asukkaiden ja muiden olennaisten sidosryhmien välillä sekä nostaa fyysisen aktiivisuuden edistäminen kaikkien yhteiseksi tehtäväksi.

Ohjelma toteutetaan vuosien 2024–2027 aikana ja toteutusvaiheen aikana valmistellaan uutta ohjelmaa, joka perustuu tämän ohjelman seurantaan ja arviointiin. Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunnan jäsenistä nimetty poliittinen ohjausryhmä jatkaa liikkumisohjelman toteutuksen ja arvioinnin seurantaa, ohjausryhmä nimetään valtuustokausittain. Poliittisessa ohjausryhmässä on edustaja myös nuorisovaltuustosta. Palvelualueiden johtajista koostuva ohjausryhmä huolehtii ohjelman sujuvasta toteutuksesta ja yhteistyön edistämisestä palvelualueiden välillä. Ohjelmalle nimetään toimenpiteiden toteutuksista vastaava työryhmä, joka koostuu palveluyksiköiden edustajista. Liikunnan palvelualue on vastuussa ohjelman kokonaisuuden koordinoinnista.

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunta 4.12.2023 § 6

Apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle hyväksyttäväksi liitteen mukainen Vantaan liikkumisohjelma, ja
b) oikeuttaa valmisteleva työryhmä tekemään ohjelmaan tarvittavat tekniset muutokset.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys

_____

Kaupunginhallitus 15.1.2024 § 17

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle hyväksyttäväksi liitteen mukainen Vantaan liikkumisohjelma.

Päätös:
Päätettiin jättää asia pöydälle seuraavaan kokoukseen.

_____

Kaupunginhallitus 29.1.2024 § 18

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle hyväksyttäväksi liitteen mukainen Vantaan liikkumisohjelma.

Käsittely:
Asian käsittelyn aikana kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan apulaiskaupunginjohtaja lisäsi päätösesitykseensä kohdan b) *tuoda lautakunnalle ja edelleen kaupunginhallitukselle tiedoksi tilannekatsaus ohjelman toimeenpanon etenemisestä sekä päätettäväksi ohjelman päivitykset vuoden 2025 aikana.*

Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialan apulaiskaupunginjohtaja myös täydensi esittelytekstin viimeistä kappaletta seuraavasti:

”Ohjelma toteutetaan vuosien 2024–2027 aikana ja toteutusvaiheen aikana valmistellaan uutta ohjelmaa, joka perustuu tämän ohjelman seurantaan ja arviointiin. Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunnan jäsenistä nimetty poliittinen ohjausryhmä jatkaa liikkumisohjelman toteutuksen ja arvioinnin seurantaa, ohjausryhmä nimetään valtuustokausittain. *Poliittisessa ohjausryhmässä on edustaja myös nuorisovaltuustosta. ”*

Asian käsittelyn aikana kaupunginhallitus täydensi ja muutti Vantaan liikkumisohjelmaa seuraavasti:

Painopiste 1, Tavoite: Perheliikunta on kaikkien vantaalaisten saavutettavissa.

Täydennetään tavoitetta uudella toimenpiteellä: *6. Selvitetään matalankynnyksen palveluita, jotka mahdollistavat sekä vanhempien että alle kouluikäisten lasten liikkumisen joko yhdessä tai erikseen samanaikaisesti.*

Painopiste 2, Tavoite: Ennaltaehkäisevät toimet kohdistuvat niistä eniten hyötyviin lapsiin ja nuoriin. Kehitetään uusia toimintatapoja ja malleja koulujen, seurojen, Harrastusten Vantaan, Liikkuvat toiminnan ja mahdollisesti muiden toimijoiden kesken.

Täydennetään tavoitetta uudella toimenpiteellä: *4. Ns. kouluPT-toiminnan eli vähän liikkuville nuorille kouluissa suunnatun maksuttoman liikunta- ja hyvinvointineuvonnan laajentamista ja jatkoa arvioidaan. Palvelua kohdennettaisiin MOVE!-mittausten perusteella.*

Painopiste 3, Tavoite: Vantaa innostaa ja houkuttelee pyöräilemään, kävelemään ja liikkumaan lihasvoimin, Toimenpide 5. Peruskouluilla on vähintään yksi teemapäivä tai kampanja vuosittain kestävään liikkumiseen liittyen. Koulut viestivät vuosittain huoltajille autottomasta koulumatkasta.

Muutetaan Toimenpide 5. muotoon: *Peruskouluilla on vuosittain vähintään yksi teemapäivä, kampanja tai kilpailu kestävään liikkumiseen liittyen. Koulut viestivät aktiivisesti huoltajille kyydittömästä koulumatkasta.*

Painopiste 3. Tavoite: Liikkeen lisääminen osaksi opetusta ja oppilaitosten toimintakulttuuria.

Täydennetään uudella toimenpiteellä: *2. Etsitään keinoja, joilla välituntien aikana aikaa vietettäisiin enemmän aktiivisesti liikkuen ja ulkoillen puhelimien käytön sijaan.*

Päätös:
Päätettiin
a) esittää kaupunginvaltuustolle hyväksyttäväksi kaupunginhallituksen muutoksin liitteen mukainen Vantaan liikkumisohjelma, ja
b) tuoda lautakunnalle ja edelleen kaupunginhallitukselle tiedoksi tilannekatsaus ohjelman toimeenpanon etenemisestä sekä päätettäväksi ohjelman päivitykset vuoden 2025 aikana.

Merkittiin, että kokoomuksen kaupunginhallitusryhmä jätti asiaan seuraavan pöytäkirjalausuman:

“Kokoomus katsoo, että liikkumisohjelma on pääosin hyvä, monipuolinen ja konkreettinen. Toivomme, että ohjausryhmä kiinnittäisi jatkotyössä lisähuomiota erityisesti arkiliikunnan (ns. hyötyliikunnan) lisäämiseen. Arkiliikunnan lisäämisestä voisi harkita jatkotyössä oman tavoitteen lisäämistä toimenpiteineen.

Liikunnan harrastamista edistetään laajoilla toimenpiteillä. Kokonaisuudesta uupuu kuitenkin ajatus poluttamisesta. Esimerkiksi harrastusten Vantaan ei pitäisi olla suunnattu vain vähän liikkuville. Urheiluseurojen ja muiden kanssa on pohdittava alueellisesti, miten harrastukset voisivat olla osa harrastamista myös muuten harrastavilla. Ikääntyvien ja neuvolaikäisten lasten ja heidän vanhempiensa liikkumisen lisäämiseksi on tärkeää tehdä yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa.”

Merkkitiin myös, että perussuomalaisten kaupunginhallitusryhmä jätti asiaan seuraavan pöytäkirjalausuman:

”Olisi hyvä, että annettaisiin koulujen rauhassa hoitaa perustehtäväänsä.”

Liite:
- Liikkuva Vantaa - Vantaan liikkumisohjelma (kh 29.1.2024)

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
Projektisuunnittelija Anni Romo, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

LIIKKUVA VANTAA -

VANTAAN LIIKKUMISOHJELMA

Vantaa
Vanda

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 18 §

SISÄLLYS

JOHDANTO 3

PAINOPISTEET, TAVOITTEET JA TOIMENPITEET 4

Painopiste 1: Kaikilla on mahdollisuus aktiivisuuteen ja mielekkäisiin harrastuksiin 6

Painopiste 2: Aktiivinen elämäntapa ja sen edistäminen on kaikkien yhteinen tehtävä 8

Painopiste 3: Ympäristöt ja yhteisöt kannustavat ja houkuttelevat liikkumiseen 11

FYYSISEN AKTIIVISUUDEN NYKYTILA 14

Alle kouluikäiset 14

Kouluikäiset 17

Työikäiset ja ikääntyneet 19

Toimintarajoitteiset 20

LIIKUNTAKULTTUURIN MUUTOS: MONIALAISTA YHTEISTYÖTÄ JA ESTEIDEN POISTAMISTA 21

OHJELMATYÖN VAIHEET JA SEURANTA 26

LÄHTEET 28

LIITE 1 FYYSISEN AKTIIVISUUDEN EDISTÄMISEN NYKYTILA-ANALYYSI PALVELUALUEITTAIN 29

Julkaisija Vantaan kaupunki 12/2023
Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala, liikunnan palvelualue

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 18 §

JOHDANTO

Väestön fyysisen aktiivisuuden ja liikunnan vähäisyys aiheuttaa merkittäviä ja yhä kasvavia haasteita suomalaiselle yhteiskunnalle. Passiivisuus ja vähäinen liikkuminen lisää monia kansansairauksia, ikääntymisestä aiheutuvia ongelmia ja kansantalouden kustannuksia, heikentää työelämän tuottavuutta ja kilpailukykyä sekä on yhteydessä väestöryhmien välisiin terveys- ja hyvinvointieroihin. Vaikka aktiivisuus vapaa-ajan harrastuksissa on kasvanut, on muu osa päivästä paljolti paikallaoloa varhaiskasvatuksessa, koulussa, työssä, laitoksissa, kulkuneuvoissa ja kotona. Jo varhaiskasvatuksessa lapset ovat paikallaan 60 prosenttia ajastaan. Aikuisilla vastaava luku on 80 prosenttia. Liikunnan ja fyysisen aktiivisuuden lisäämiselle sekä istumisen vähentämiselle suomalaisessa yhteiskunnassa on siis suuri tarve. Tarvitsemme kaikissa ikävaiheissa, kaikkien hallinnonalojen myötävaikutuksella ja kumppanuudella fyysisen aktiivisuuden edistämistä ja liikkumattomuuden vähentämistä terveyden ja hyvinvoinnin parantamiseksi. Yhteiskunnan sekä sen organisaatioiden ja päätöksentekijöiden tulee kannustaa, tukea ja ohjata yksilöitä ja yhteisöjä liikunnalliseen ja terveelliseen elämäntapaan. Keinoja ovat vaikuttaminen tietoihin ja taitoihin, elinympäristöön, olosuhteisiin, rakenteisiin ja kulttuuriin. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2013, 4–5.)

Valtakunnallisesti liikkumattomuuden kustannukset arvioidaan olevan 3,2 miljardia euroa vuodessa. Arvio sisältää mm. liikkumattomuudesta johtuvat työkyvyttömyyseläkkeet, lääkkeet, sairauspoissaolot ja tuloverojen menetykset. Vantaalaisista suurin osa ei liiku tarpeensä kannalta riittävästi. (Hyvinvointikatsaus 2022). Liikkumattomuuden ja paikallaolon kustannuslaskuri (2023) arvio Vantaan liikkumattomuuden kokonaiskustannuksiksi 45 447 000 €. Arvio perustuu siihen, jos 67 prosenttia liikkuisi suosituksiin nähden liian vähän. Vantaan 2022 vuoden Hyvinvointikatsauksen perusteella 20–54 vuotiaista 64 prosenttia ei liiku suositusten mukaisesti ja 69 prosenttia 55–74-vuotiaista.

Liikkumattomuushaasteen ratkaisemisen kannalta avainasemassa ovat niiden organisaatioiden ja yhteisöjen toimintakulttuurit, joissa ihmiset suurimman osan päivästään viettävät. Organisaatioiden tehtävänä on kehittää toimintatapoja, olosuhteita, myönteistä ilmapiiriä ja kannustimia fyysiselle aktiivisuudelle. Koko organisaation tuki alkaen ylimmästä johdosta ja esimerkki ovat liikunnallisen toimintakulttuurin rakentumisen kulmakiviä. Keskeistä on, että fyysinen aktiivisuus on osa organisaation kokonais- ja henkilöstöstrategiaa sekä hyvinvointisuunnitelmia. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2013, 30.)

Liikkumisohjelman on kirjattu Vantaan kaupungin 2022–2025 strategiaan: ”Vantaalle valmistellaan kaikki toimialat käsittävä kokonaisvaltainen liikkumisohjelma”. Lähtökohtana on kaikkien toimialojen ja palvelualueiden yhteistyö fyysisen aktiivisuuden edistämiseksi. Toimialojen välinen yhteistyö on ollut ohjelmatyön ytimessä alusta asti. Yksittäisen toimialan tai palvelualueen panos ei itsessään riitä näin suuren ongelman ratkaisemiseen. Liikettä ja liikkumista tulee lisätä ja mahdollistaa niissä arkiympäristöissä, missä kukin viettää suurimman osan ajastaan. Kaupungilla on hyvät mahdollisuudet vaikuttaa näistä useampiin sekä huomioida toimissaan, palveluissaan ja päätöksenteossa liikkumisen mahdollistaminen. Uusia malleja on luotava ja kokeiluja tehtävä, uusinta tutkimustietoa seurattava ja hyödynnettävä. Vantaan kaupungin ensimmäisessä liikkumisohjelmassa on asetettu yhteisiä tavoitteita ja toimenpiteitä edistämään vantaalaisten fyysistä aktiivisuutta ja sen eteen tehtävää poikkihallinnollista yhteistyötä. Työtä on jatkettava määrätietoisesti ja fyysisen aktiivisuuden ja liikkeen mahdollistamisen tulee olla keskiössä kaikessa, niin isoimmissa päätöksenteon tilanteissa kuin pienimmissä arkipäivän valinnoissa.

PAINOPISTEET, TAVOITTEET JA TOIMENPITEET

Liikkumisohjelman tavoitteena on edistää vantaalaisten fyysistä aktiivisuutta, poistaa mahdollisia esteitä liikkumiselle ja sitouttaa kaikki toimialat tekemään tätä työtä pitkäjänteisesti ja systemaattisesti. Liikkumisohjelmalle on asetettu kolme painopistettä. Ne ovat muotoutuneet WHO:n (2018) fyysisen aktiivisuuden toimintasuunnitelman sekä Sosiaali- ja terveysministeriön (2013) linjausten terveyttä ja hyvinvointia edistävään liikuntaan 2020 pohjalta. Painopisteet perustuvat näiden julkaisujen suosituksiin ja linjauksiin siitä, miten ja mihin tulisi vaikuttaa, jotta fyysistä aktiivisuutta voidaan tehokkaasti edistää ja parantaa. Painopisteissä on huomioitu, mihin ulottuvuuksiin kaupunki pystyy toiminnallaan ja palveluillaan vaikuttamaan. Painopisteet sisältävät tavoitteita ja toimenpiteitä eri ikäryhmien fyysisen aktiivisuuden edistämiseksi usean eri toimijan välisen yhteistyön lopputuloksena. Kullekin tavoitteelle on nimetty päävastuullinen toteuttaja sekä erikseen nimetyt ja tunnistetut yhteistyötahot.

Liikkumisohjelmassa alle kouluikäisiin liittyvät toimenpiteet kohdistuvat mm. ulkoiluun kannustavista ja mahdollistavista toimenpiteistä, jotka parantavat perheiden yhteisen liikkumisen ja varhaiskasvatuspäivän aikaisen ulkoilun ja liikkumisen edellytyksiä. Perheiden yhteisen liikkumisen tukeminen ja siihen mahdollisuuksien luominen eri keinoin ovat ohjelmassa olennaisina toimintoina. Kouluikäisten lasten osalta ohjelmassa kiinnitetään huomiota harrastusmahdollisuuksien saavutettavuuteen monesta eri näkökulmasta. Tietyt toimenpiteet tähtäävät parempaan viestintään harrastuksista yhteistyössä esimerkiksi koulujen kanssa.

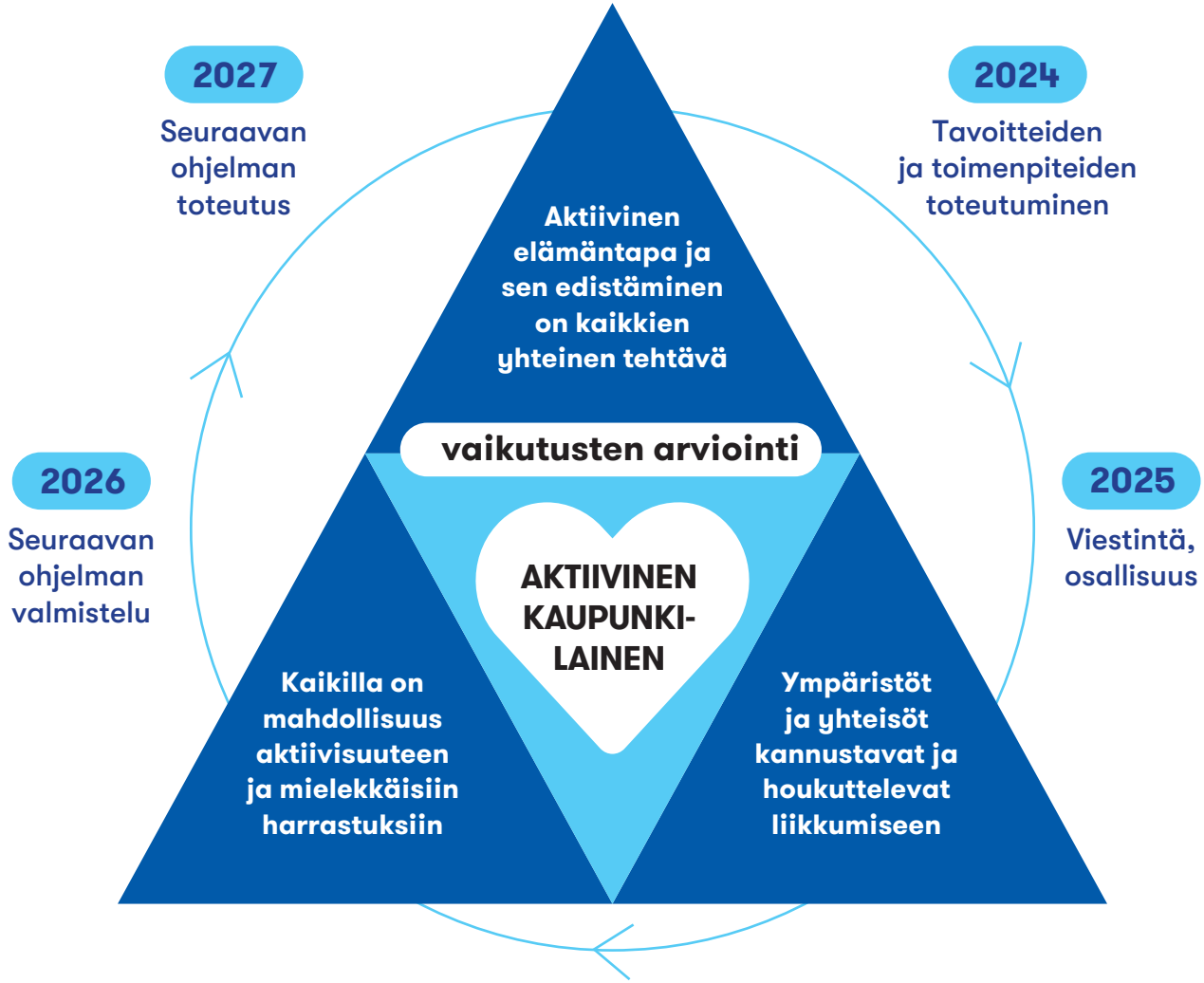

Kuva 1. Liikkumisohjelman painopisteet

Liikkuvat- ohjelmakokonaisuus, joka sisältää liikkuvan varhaiskasvatuksen, koulun ja opiskelun nähdään fyysisen aktiivisuuden edistämisen osalta merkittävänä lisäresurssina. Sen avulla pystytään vaikuttamaan arkipäivien monipuoliseen liikunnallistamiseen ja edistämään liikunnallista elämäntapaa varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja oppilaitoksissa. Liikkuvat ohjelmakokonaisuuden avulla hankittua resurssia hyödynnetään paljon ohjelman toimenpiteissä. Vantaalla Liikkuvat -toimintaa on ollut jo pitkään ja siksi esimerkiksi liikunnan palvelualueen ja kasvatuksen ja oppimisen toimialan väliselle yhteistyölle on olemassa rakenteet, ja yhteistyö toimijoiden välillä on säännöllistä. Liikkumisohjelma on mahdollistanut keskustelun ja yhteistyömahdollisuuksien löytämisen myös uusien toimijoiden välillä. Esimerkiksi työllisyyspalvelut tavoittavat sellaisia kaupunkilaisia, joita toiset palvelualueet eivät välttämättä tavoita laisinkaan tai erittäin huonosti. Uudet avaukset ja yhteistyön muodot ovat merkityksellisiä, koska ne voivat tuottaa uudenlaista toimintaa ja tavoittaa esimerkiksi terveytensä kannalta vähän liikkuvia tai muita ryhmiä, jotka mahdollisesti hyötyisivät pienestäkin liikkumisen lisäämisestä. Ohjelman valmistelussa ovat olleet mukana myös Vantaan ja Keravan hyvinvointialue sekä Laurea Ammattikorkeakoulu. Hyvinvointialueen kanssa tehtävä yhteistyö on ennaltaehkäisevästä näkökulmasta erittäin tärkeää. Hyvinvointialueiden muodostumisen jälkeen yhteistyölle on löydettävä toimintamallit ja tunnistettava ne yhteistyö rajapinnat, jotka ovat välttämättömiä esimerkiksi toimivan asiakasohjautuvuuden varmistamiseksi. Laurea-ammattikorkeakoulun kanssa yhteistyötä tehdään tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan näkökulmasta.

Aikuisiin kohdistetut toimenpiteet ovat mm. viestintään liittyviä, mutta myös esimerkiksi erilaisiin liikuntaympäristöihin ja -mahdollisuuksiin kohdistuvat toimenpiteet pyrkivät edistämään tämän ikäryhmän fyysistä aktiivisuutta. Erilaiset jo olemassa olevat kaupungin ohjelmat, kuten pyöräilyn- ja kävelyn edistämisohjelmat parantavat ja vaikuttavat liikkumisympäristöjen olosuhteisiin. Vantaan kaupungin henkilöstöä koskeva tavoite ja toimenpiteet muotoutuivat henkilöstölle suunnatun kyselyn pohjalta. Kysely toteutettiin kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialalle. Jatkossa kysely toteutetaan myös muilla toimialoilla ja toistetaan valtuustokausittain, jotta saadaan ajantasaista tietoa henkilöstön fyysisestä aktiivisuudesta ja toiveista, joita sen edistämiseen liittyy.

Henkilöstön keskeisimpiä toiveita fyysisen aktiivisuuden edistämiseksi olivat:

1. Työpäivän aikaisen liikkumisen mahdollistaminen
2. Liikuntaan osoitetun tuen nostaminen (E-passi)
3. Liikuntamyönteisen toimintakulttuurin edistäminen organisaatiossa
4. Työsuhdepyöräetuus

Vähän liikkuvien toiveet olivat samanlaisia: työsuhdepyöräetuus, liikkumisen mahdollistaminen työajalla sekä henkilöresurssi ohjaamaan liikkumista ja kampanjoimaan sekä kouluttamaan henkilöstöä toimintakyvyn ylläpitoon liittyvissä asioissa.

Ennaltaehkäisevä näkökulma kohdistuu kaikkiin ikäryhmiin. Esimerkiksi Vantaalla tarjottavaa elintapaneuvonnan palvelupolkua ja siihen ohjautumista pyritään parantamaan ja selkeyttämään yhteistyössä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen kanssa.

PAINOPISTE 1:

KAIKILLA ON MAHDOLLISUUS AKTIIVISUUTEEN JA MIELEKKÄISIIN HARRASTUKSIIN

TAVOITE	TOIMENPIDE	VASTUU, YHTEISTYÖ	MITTARI, AIKATAULU
Perheet käyttävät päiväkotien pihoja varhaiskasvatusajan ulkopuolella.	1. Päiväkotipihojen iltakäytöstä toteutetaan viestintäkampanja ja tapahtumia osana Vantaan 50 v. juhlavuotta (esim. geokätköilyä päiväkotien pihoilla). 2. Lisätään uudis- ja perusparannuskohteissa päiväkotien pihoille kuvallisia iltakäyttöön ja pihaleikkeihin rohkaisevia kylttejä.	Varhaiskasvatuksen palvelualue, viestintä, Vantaa 50-v työryhmä Liikunnan palvelualue, toimitilajohtaminen (pihavastaava)	2024 Viestintäkampanja on toteutunut. Uudis- ja perusparannuskohteissa on iltakäyttöön rohkaisevia kuvallisia kylttejä. Liikkumiskysely vantaalaisille; kyselyyn kysymys pihojen iltakäytöstä.
Perheliikunta on kaikkien vantaalaisten saavutettavissa.	1. Lisätään liikuntatarjontaa ja -viestintää koulujen loma-aikaan alkaen kesä-, syys-, hiihto-, joulu- ja pääsiäislomat. Esimerkiksi lajikokeilu viikko/-päivät, jossa esitellään paikallisten yhdistysten harrastustoimintaa. 2. Maksuton/ edullinen uimahallipäivä. 3. Perustetaan Korttelilliigaan sarjoja ja haasteita, joihin voi osallistua perheenä. Järjestetään oheistoimintaa Korttelilliigan tapahtumien/turnausten yhteyteen, joissa perheet voivat liikkua yhdessä. 4. Laajennetaan Perhepeuhat-tapahtumia koskemaan kaikkia loma-aikoja. Nykyiset Perhepeuhat useimmissa paikoissa eri puolilla Vantaata, eri ikäryhmille esim. 1–4 lk. 5. Pilotoidaan itseohjautuvia perheliikuntaryhmiä sekä nuorille suunnattuja ryhmiä. 6. Selvitetään matalankynnyksen palveluita, jotka mahdollistavat sekä vanhempien että alle kouluikäisten lasten liikkumisen joko yhdessä tai erikseen samanaikaisesti.	Liikunnan palvelualue, perusopetus, nuoriso- ja yhteisöpalvelut, varhaiskasvatus, seurat ja yhdistykset Liikunnan palvelualue, yhdistykset ja seurat, asukastilat	2024- Tapahtuma- ja osallistujamäärät. Perheille suunnattujen sarjojen määrä ja osallistujamäärät. Perhepeuhoja järjestetty loma-aikoina ja laajennettu alueellisesti kyllä/ei. Pilotoitujen ryhmien määrä ja osallistujamäärät sekä toimivuus jatkossa.
Harrastukset löytyvät yhdestä paikasta ja viestintä on saavutettavaa.	1. Kootaan kaikki harrastukset yhteen Vantaan harrastuskalenteriin, josta voi hakea monipuolisilla hakukriteereillä. 2. Viestinnässä käytetään selkosuomea, jotta konekäännöksistä tulee laadukkaita. 3. Koulun henkilökunta on tietoinen lähialueen harrastusmahdollisuuksista.	Kaupunkikulttuuri ja hyvinvointi, yhteiset palvelut	2024 Kalenteri julkaistu kyllä/ ei. Tietää asuinalueen harrastusmahdollisuuksista. (Kouluterveyskysely) Tiedotus harrastuskalenterista esim. rehtoreiden asiantuntija-aamuissa.
Harrasteliikuntaan osallistuminen on mahdollista esiopetuksesta toiselle asteelle ja harrastustarjontaa tarjotaan yhteistyössä vantaalaisten urheiluseurojen kanssa.	1. Kartoitetaan tämänhetkinen harrastustarjonta ja luodaan pitkän tähtäimen tavoitteet toiminnan kehittämiseksi. Kartoituksesta selviää mm. millaisia harrastuspolkuja Vantaalla on ja miten niitä voidaan parantaa. Tämän työn yhteydessä mm. alueellisissa seuratapaamisissa käsitellään kunkin alueen kehityskohteita. 2. Harrastuskortti otetaan käyttöön ja sen avulla pystytään mm. tarjoamaan kohdennettuja etuja esim. alennettuja hintoja harrastamisen mahdollistamiseksi.	Kaupunkikulttuurin toimiala, Harrastamisen Suomen mallin kehittämishanke, aikuisopisto, elinikäinen oppiminen, yhdistykset, seurat, yritykset	Nykytila-analyysi harrastepolkujen tilanteesta alkuvuosi 2024. 2024-
Koulutilat ovat tehokkaassa vapaa-ajan käytössä.	1. Kartoitetaan koulujen tilatarpeet ja tehdään tarvittavat tilavaraukset monipuolisten harrastusmahdollisuuksien toteuttamiseksi kuten Harrastusten Vantaa, vertaisohjattu-toiminta (vanhempainyhdistykset yms.) ja koulun kerhot.	Kasvatuksen ja oppimisen toimiala, liikunnan palvelualue (tilavaraukset), elinikäinen oppiminen	2024- Koulujen järjestämän toiminnan määrä nousee.

TAVOITE	TOIMENPIDE	VASTUU, YHTEISTYÖ	MITTARI, AIKATAULU
Olemassa olevien palveluiden saavutettavuutta parannetaan paremmalla tiedottamisella.	1. Kaupunkilaisten antamaan palautteeseen pohjautuen viestintää nykyisistä palveluista selkeytetään yhteistyössä eri palvelualueiden kesken.	Kuntalaispalvelut, viestintä, liikunnan palvelualue	2024- Mittari tarkentuu myöhemmin.
Maahanmuuttajanaisten ja -tyttöjen liikkumismahdollisuuksia parannetaan.	1. Poikkisektoraalisella yhteistyöllä kartoitetaan olennaisimmat toimet naisten ja tyttöjen fyysisen aktiivisuuden edistämiseksi.	Työllisyyden ja kotoutumisen palvelut, liikunnan palvelualue, muut mahdolliset toimijat	2024–2026 Kartoitus tehty ja liikkumismahdollisuuksia edistävät toimenpiteet määritelty.
Soveltavan liikunnan kehittämiseen on luotu toimintamalli.	1. Tehdään soveltavan liikunnan nykytila-arvio, johon perustuen määritellään soveltavan liikunnan määrälliset ja laadulliset tavoitteet.	Liikunnan palvelualue, Liikuntatieteellinen seura	2024–2025
Kaikilla yli 65-vuotiailla on mahdollisuus hyödyntää ohjatun liikunnan palveluita.	1. Luodaan uusia ja kehitetään vanhoja toimintamalleja tukemaan ikäihmisten harrastusmahdollisuuksia heidän lähiympäristöissään. 2. Nykyisen kurssitarjonnan ja hintatason sekä laadun ylläpitäminen. 3. Kurssien lisääminen kysyntää vastaaviksi. Myös ostopalveluryhmiä lisätään tarpeen mukaan. 4. Ohjatun liikunnan palvelut tehdään tunnetuiksi: tiedottaminen esim. Vantaan Sanomat ja asukastilat. 5. Virtuaalijumpat isommaksi osaksi ohjatun liikunnan syys- ja kevätkautta. 6. Perustetaan uusia vertaisohjattuja ryhmiä lähelle asukkaita.	Liikunnan palvelualue, viestintä, muut paikalliset toimijat kuten yhdistykset ja seurat	2024- Uudet kehitetyt toimintamallit. Toimintaan osallistuneiden määrä ja lisättyjen kurssien lkm. Laatu: asiakastyytyväisyys. Kohderyhmälle lisätyt palvelut: tuntimäärä, osallistujamäärä. Palveluiden tunnettuus. Virtuaalijumppien määrä ja osallistujamäärä. Uusien toimivien ryhmien määrä ja osallistujamäärät.
Aikuisopiston ja taiteen perusopetuksen opetustarjonta ja –menetelmät kannustavat liikkumiseen ja aktiiviseen arkeen.	1. Opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa kannustetaan huomioimaan toiminnallisuus sekä oppijan ja opettajan aktiivisuus soveltuvin osin. 2. Edistetään maahanmuuttajakoulutuksen opiskelijoiden mahdollisuuksia osallistua koulun tarjoamiin liikunnallisiin aktiviteetteihin: aikuisten perusopetuksessa tarjolla liikunnan vapaakurssi ja liikunnallisten aktiviteettien sisällyttäminen maahanmuuttajakoulutuksiin.	Elinikäinen oppiminen, liikunnan palvelualue	Henkilöstön kanssa on käsitelty toiminnallisuuden merkitystä ja sen edistämistä omassa opetustyössä. Erityisesti kehon ja mielen hyvinvointiin suunnattujen kurssien osallistujamäärät. Aikuisten perusopetuksen liikunnan vapaakurssin osallistujamäärät. Liikunnallisia aktiviteetteja maahanmuuttajakoulutuksiin on sisällytetty/ei ole sisällytetty.

PAINOPISTE 2:
AKTIIVINEN ELÄMÄNTAPA JA SEN EDISTÄMINEN ON KAIKKIEN YHTEINEN TEHTÄVÄ

TAVOITE	TOIMENPIDE	VASTUU, YHTEISTYÖ	MITTARI, AIKATAULU
Ennaltaehkäisevät toimet kohdistuvat niistä eniten hyötyviin lapsiin ja nuoriin. Kehitetään uusia toiminta-tapoja ja malleja koulujen, seurojen, Harrastusten Vantaan, Liikkuvat toiminnan ja mahdollisesti muiden toimijoiden kesken.	1. Pilotoidaan alueelliset yhteistyöfoorumit koulujen, seurojen, Harrastusten Vantaan ja Liikkuvat toiminnan kanssa. 2. Move! – mittaustulosten kehittämistyön edistämiseksi aktivoidaan Lasten ja nuorten fyysisen toimintakyvyn moniammatillinen työryhmä. 3. Lasten ja nuorten osalta ennaltaehkäisevän terveydenhuollon ja opiskelijahuollon sekä kaupungin toimijoiden välistä yhteistyötä selkeytetään, jotta ohjautuminen palveluihin ja palvelupolkujen toimivuus paranee. 4. Ns. kouluPT-toiminnan eli vähän liikkuville nuorille kouluissa suunnatun maksuttoman liikunta- ja hyvinvointineuvonnan laajentamista ja jatkoa arvioidaan. Palvelua kohdennettaisiin MOVE! -mittausten perusteella.	Liikunnan palvelualue, elinikäinen oppiminen, Harrastamisen Suomen Mallin kehittämishanke Perusopetus, liikunnan palvelualue, toisen asteen koulutus	2024 Pilottitapahtuma ja palautekysely tehty. Työryhmä nimetty ja toiminta käynnistetty. Rakenteet yhteistyön mahdollisuuksille on luotu ja asiakasohjautuvuus on toimivaa.
Pilotoidaan palvelupolku työllisyyspalveluista elinta-paneuvontapalveluihin.	1. Omavalmentajille toteutetaan koulutus elintapaneuvontapalveluista. 2. Omavalmentajien arviointiin perustuen asiakkaita ohjataan elintapa-neuvontapalveluiden piiriin.	Työllisyyden ja kotoutumisen palvelut, liikunnan palvelualue	2024–2026 pilotointi toteutunut, ohjautuneiden asiakkaiden määrä.
Tunnistetaan yritysjärjestöjen kanssa yhteistyössä liikkumista ja fyysistä aktiivisuutta edistäviä hyviä käytänteitä yrityskentältä ja viestitään niistä.	1. Kartoitetaan yrityksiä, jotka toimivat esimerkillisesti henkilöstön liikkumisen ja hyvinvoinnin lisäämiseksi. Viestitään yhteistyössä yritysjärjestöjen kanssa kartoituksen tuloksista ja tunnistetuista hyvistä käytänteistä.	Elinvoimapalvelut, yritysjärjestöt, yritykset	2024– Kartoitus tehty ja käytänteistä tiedotettu eri kanavissa.
Kulttuuriin osallistuminen sisältää luontevasti arkiliikuntaa. Hankkeissa tehdään yhteistyötä eri verkostojen kanssa.	1. Museopalvelut kartoittavat aktiivisesti lihasvoimin kuljettavia matkailureittejä ja ovat mukana niiden kehittämisessä. Reittejä kehitetään yhteistyössä alueen yhdistysten ja kaupallisten toimijoiden kanssa. Viestinnässä hyödynnetään kaupungin viestintäkanavia sekä yhteistyötoimijoiden verkostoja. 2. Nostetaan mm. Kuninkaantietä esille erilaisten tapahtumien avulla. 3. Kartoitetaan mahdollisuuksia siihen, että urheilutapahtumissa ja tempauksissa hyödynnetään kulttuuri- ja historiakohteita sekä julkista taidetta mm. tapahtumien reititysten avulla. 4. Toteutetaan kaupunkitasoinen viestintäkampanja, jossa tapahtumiin ja palveluiden äärelle kannustetaan saapumaan sauvakävellen, pyöräillen jne. Kulttuuritilojen ulkopuolelle selvitetään mahdollisuutta lisätä runkolukittavia paikkoja ja pyöräparkin valvontaa mahdollisen kampanjaviikon yhteydessä.	Museopalvelut, mahdollisia yhteistyökumppaneita: OmaKamu, MLL, seurakunnat, SPR Helsinki Missio, asukastilat, avoimet kohtaamispaikat, erilaiset eläkeläisjärjestöt, Martat, Laurea Kulttuuritilat ja -tapahtumat, liikunnan palvelualue Viestintä, kulttuuripalvelut	2024- Toteutuneet uudet reitit esim. Kuninkaantie. 2024- Toteutuneet tapahtumat ja kävijämäärät. (SM-hiihdot ja tapahtumapäivät) 2025 toteutunut kyllä/ei, mahdollisuus toteuttaa samaa kampanjaa vuosittain.

TAVOITE	TOIMENPIDE	VASTUU, YHTEISTYÖ	MITTARI, AIKATAULU
Lastenkulttuuripalvelut mahdollistavat liikkeen ja liikkumisen.	1. Aktiivisia sirkus-, tanssi- ja draamasisältöjä tarjotaan lastenkulttuurin tapahtumissa, työpajoissa ja leireissä sekä kulttuurikasvatussuunnitelmissa. 2. Ympäristön tutkimiseen ja liikkumiseen kannustetaan pakopelien, ulkoleikkien ja ympäristötaiteen kautta (esim. Lepakon siivillä luontoon ympäristötaiteellinen taidekasvatusohjelma). 3. Lastenkulttuuri on mukana osassa liikuntatapahtumia tukemassa perheiden yhteistä tekemistä. 4. Chiro-maskotti ja sen kaltaiset hahmot rohkaisevat keholliseen kommunikointiin ja elekielen käyttöön. 5. Kehitetään koululaisille kevyttä, pelillistä ja omatoimista tekemistä lastenkulttuurikeskuksiin.	Lasten ja nuorten kulttuuripalvelut	2024- Toteutunut toiminta, osallistujamäärät. Helmikuu 2024 SM-hiihdot tapahtumapäivät Håkansbölessä ja Pyykkituvan Chiro-maskotti SM-maskottina. 2024 Game based learning and gamification in education -koulutus → Toiminnan kehittäminen 2025.
Kulttuuripalvelutarjonta kannustaa liikkeeseen.	1. Liikunnallisuus huomioidaan tapahtumissa ja museoissa sisällön mukaan. Museoiden järjestämissä tapahtumissa ja tempauksissa aktiivista tekemistä tarjoavaa toimintaa kehitetään. 2. Jatketaan vuosittaisen Kuusijärven Nuku yö ulkona –tapahtuman tuotannollista tukemista ja kehittämistä. 3. Kirjastoissa järjestetään lapsille ja perheille liikunnallisia kulttuurisisältöjä (esim. satujooga), liikunta-aiheisia asiantuntijaluentoja ja aineistonäyttelyitä, mahdollisesti myös lainattavia liikuntavälineitä, pääsylippuja liikuntapaikoille, kuten kaupungin uimahalleihin ja kuntosaleille.	Museopalvelut Kulttuuritilat ja -tapahtumat	Vuosittain toteutuneet tapahtumat, joissa liikunnallisuus huomioitu/aktiivinen toiminta ja kävijämäärät. Vuosittainen kävijämäärä.
Asiakasohjautuvuus ja palvelupolku Liikkuvan opiskelun palveluihin selkeytyy.	1. Vantaan Liikkuva opiskelu -toiminta on kirjattu toisen asteen opiskeluhuoltosuunnitelmiin ja sen mukaisesti toiminta on osana oppilaitoksen yhteisöllistä hyvinvointityötä. 2. Hyvinvointivalmennuksen ja neuvonnan palvelukonseptin luominen, joka sisältää mm. Sähköisen ajanvarauksen käyttöönoton, jonka tarkoituksen on tehostaa ohjautumista palveluun sekä madaltaa kynnystä osallistua hyvinvointivalmennukseen sekä liikunta- ja hyvinvointineuvontaan. 3. Vähän liikkuvien hyvinvointivalmennus osaksi vapaasti valittavia opintoja. Vähän liikkuvalle opintopisteet motivaattoriksi.	Liikunnan palvelualue, toisen asteen koulutus, opiskeluhuolto	Kirjaus on/ei ole. Sähköinen ajanvaraus on otettu käyttöön, sitä kautta ohjautuneiden hyvinvointi- valmennettavien määrä. Valmennus on osana vapaasti- valittavia opintoja, osallistuneiden määrä/ vuosittain.
Elintapaneuvontapalveluihin ohjautuminen on sujuvaa. Hyvinvointialueella ja kaupungilla on elintapaneuvontapalveluihin ohjautumiseen yhteneväiset käytännöt. Asukkaille pystytään tarjoamaan yhdenvertainen ja toimiva palveluketju.	1. Hyvinvointialueen terveydenhuollon henkilöstö ohjaa potilaita sovittujen riskiryhmäkriteerien perusteella kaupunkien elintapaneuvontapalveluiden asiakkaiksi. 2. Tunnistetaan eri toimijoiden yhteyshenkilöt ja sovitaan yhteisistä toimintamalleista.	Liikunnan palvelualue	Ohjautuneiden elintapaneuvonta-asiakkaiden määrä. Yhteyshenkilöt tunnistettu ja toimintamallit luotu.

TAVOITE	TOIMENPIDE	VASTUU, YHTEISTYÖ	MITTARI, AIKATAULU
Elintapaneuvontapalvelut ovat tutkitusti vaikuttavia ja niitä pystytään tuottamaan laadukkaasti. Hyödynnetään soveltuvia digitaalisia ratkaisuja.	1. Elintapaneuvontapalvelut suunnitellaan tutkittuun näyttöön perustuen. 2. Seurataan ja arvioidaan systemaattisesti elintapaneuvonnan prosesseja ja niiden vaikutuksia. 3. Palveluiden tuottamisessa hyödynnetään soveltuvia digitaalisia ratkaisuja, kuten erilaisia sovelluksia tai alustoja.	Liikunnan palvelualue, oppilaitokset ja yliopistot, digitaalisten palveluiden tuottajat	Suunnittelu tukittuun näyttöön perustuen ja viitekehys kuvattu kyllä/ei. Toimintoja arvioidaan säännöllisesti ja systemaattisesti. Digitaalisia sovelluksia/alustoja kartoitettu.
Ennaltaehkäisevät palvelut kattavat kaikenikäiset vantaalaiset. Palvelutarpeen arvioinnissa hyödynnetään laajasti eri tietokantoja ja menetelmiä.	1. Konseptoidaan ennaltaehkäisevistä palveluista yhtenevä kokonaisuus. Yhdistetään toimivaksi todetut mallit (esim. hankkeet) osaksi olemassa olevia toimintoja. 2. Kartoitetaan palvelutarpeen arviointiin digitaalisia alustoja ja järjestelmiä, joilla a.) tavoitetaan kohderyhmää ja b.) jotka helpottavat asiakkaan omatoimista ohjautumista oikeaan elintapaohjauspalveluun.	Liikunnan palvelualue, nuoriso- ja yhteisöpalvelut, työllisyyspalvelut, työterveyshuolto, perusopetus	Palveluketjut kuvattu. Palvelutarpeen aviointi kartoitettu kyllä/ei.
Asukkaat löytävät helposti kokonaisvaltaista hyvinvointia tukevaan toimintaan ja kuntien ja järjestöjen toiminta tulee osaksi sosiaali- ja terveyshuollon palveluvalikkoa.	1. Otetaan käyttöön digitaalinen HYTE-palvelutarjotin, josta on helposti löydettävissä itsenäisesti tai ammattilaisen tuella kulttuuri., luonto-, ja liikuntapalvelut. 2. Järjestetään hyvinvointialueen työntekijöille hyvinvoinnin puheeksioton koulutus ja perehdytys, jonka avulla työntekijät osaavat jatkossa ohjata asiakkaitaan kuntien ja järjestöjen kulttuuri-, luonto- ja liikuntapalveluihin.	Vantaan ja Keravan hyvinvointialue, Hyte-osallisuus- ja järjestöyhteistyö, liikunnan palvelualue, kaupunkiympäristön toimiala, elinikäinen oppiminen, kulttuuripalvelut	Digitarjotin otettu käyttöön 2024 loppuun mennessä kyllä/ei. Koulutus toteutettu kyllä/ei, osallistujien lukumäärä.
Yhteistyö kuntien, järjestöjen ja hyvinvointialueen työntekijöiden välillä on toimivaa.	1. Hyvinvointialueen nimetyt hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen avainhenkilöt jalkautuvat tutustumaan kaupungin kulttuuri-, luonto- ja liikuntapalveluihin. 2. Hyvinvointia ja terveyttä edistävien palveluiden löydettävyyttä edistävien toimenpiteiden yhteiskehittäminen hyvinvointialueen ja kaupungin työntekijöiden kanssa.	Vantaan ja Keravan hyvinvointialue, liikunnan palvelualue, kulttuuripalvelut	2024- Jalkautuminen toteutunut kyllä/ei. Toimenpiteiden yhteiskehittäminen toteutunut kyllä/ei.

PAINOPISTE 3:
YMPÄRISTÖT JA YHTEISÖT KANNUSTAVAT JA HOUKUTTELEVAT LIIKKUMISEEN

TAVOITE	TOIMENPIDE	VASTUU, YHTEISTYÖ	MITTARI, AIKATAULU
Lähiliikuntapaikat sekä liikunnalliset koulujen ja päiväkotien pihat ovat kaikkien saatavilla.	1. Päiväkoti-, koulu- ja oppilaitoskiinteistöjen peruskorjaus-/-parannushankkeiden yhteydessä aina myös piha uudistetaan. Vähintään 2 koulun ja 2 päiväkodin pihaa peruskorjataan ja lisäksi pienempiä korjaushankkeita toteutetaan vuosittain. 2. Toisen asteen oppilaitosten pihoja kehitetään varustamalla niitä esimerkiksi ulkokuntosaleilla tai muilla oppilaita aktivoivilla ratkaisuilla. 3. Olennaiset toimijat ovat mukana päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten pihojen suunnitteluvaiheesta alkaen (perusparannukset, uudisrakentaminen). Tämän toteutumiseksi a.) Tunnistetaan oikeat henkilöt b.) Nimetään poikkihallinnollinen työryhmä edistämään pihojen parantamista ja rakentamista. Työryhmän puheenjohtajuus liikunnan palvelualueella. Työryhmä ohjelmoi mm. tulevien vuosien hankkeita ja rahoituksen tarvetta ennakoidusti pihakartoituksien tuloksia hyödyntäen.	Toimitilajohtaminen, liikunnan palvelualue: liikkuvat kokonaisuus, kasvatuksen ja oppimisen toimiala, kadut ja puistot	2024- Vähintään 2 päiväkodin ja 2 koulun pihaa/vuosittain. 1 kehitetty piha/ vuosi. TEAviisari: Koulupihan kunnostaminen liikkumiseen innostavaksi. 2024- Työryhmän perustaminen ja organisoituminen.
Päivitetään liikuntapaikkasuunnitelma vuosille 2026–2035.	1. Suunnitelman perusteella laaditaan valtuustokausittain toteutettava investointiohjelma eli liikuntapaikkasuunnitelman toteutusosa.	Liikunnan palvelualue, kaupunkiympäristön toimiala	2024 aikana.
Jokainen lapsi saa liikkua metsä- ja luonto-oppimisympäristössä säännöllisesti varhaiskasvatuksessa. Tavoitetasona vähintään kerran viikossa.	1. Varhaiskasvatuksessa selvitetään metsä- ja luontotoiminnan lisäämisen mahdollisuuksia ja esteitä sekä laaditaan varhaiskasvatuksen ja liikunnan palvelualueiden yhteisenä työnä liikuntakasvatuksen työkortit tukemaan oppimisympäristöjen käyttöä. 2. Päiväkotien piharakentamisessa otetaan käyttöön pihasuunnittelun tavoitteet, jotka edistävät monipuolista fyysistä aktiivisuutta pihaoppimisympäristöissä. Samalla huomioidaan mahdollisimman laajasti luontokosketuksen tarjoaminen ja luonnonmukaisten materiaalien käyttö.	Varhaiskasvatuksen palvelualue, liikunnan palvelualue, kaupunkiympäristön toimiala	Liikuntakasvatuksen työkortit on laadittu. Uusissa päiväkodeissa luontokosketus pihasuunnittelussa on huomioitu. Liikuntapalvelukoordinaattori on mukana uudiskohteiden ja pihojen perusparannusten suunnittelussa. Viikoittaisten metsäretkien toteutuminen (raportointi suunnitelmapohjassa).
Nuorisopalveluiden toimintaympäristöt kannustavat matalan kynnyksen liikkumiseen ja liikkeeseen.	1. Matalan kynnyksen liikkuminen mahdollistetaan niissä ympäristöissä, joissa vietetään aikaa mm. pienliikuntalaitteita, liikuntapelit, esimerkillä ohjaaminen, kannustaminen välineiden käyttöön esim. erilaiset haasteet. Nuorten osallistaminen nuorisotilojen kehittämiseen.	Alueellinen nuorisotyö	2024- Asiakaskyselyn toteuttaminen: arkiympäristöjen kannustaminen liikkumiseen, miten ja osallisuus koetaan.

TAVOITE	TOIMENPIDE	VASTUU, YHTEISTYÖ	MITTARI, AIKATAULU
Vantaa innostaa ja houkuttelee pyöräilemään, kävelemään ja liikkumaan lihasvoimin.	1. Pyöräilyn olosuhteen edistetään pyöräilyliikenteen kehittämisohjelman mukaisesti ja pyöräliikenteen tavoitehierarkian mukaisesti. 2. Kävelyn olosuhteita edistetään kävelyn edistämisohjelman mukaisesti niin, että arjen asiointi, virkistäytyminen ja kaupunkielämän kokeminen on houkuttelevaa kävellen. 3. Parannetaan kaikkien liikkumismahdollisuuksia edistämällä ympäristön esteettömyyttä ja toteuttamalla turvalliset ja esteettömät reitit Vantaan ikäihmisille TERVI-hankkeessa määriteltyjä ratkaisuja. 4. Pyöräilykasvatusta toteutetaan mm. pyöräliikenteen kehittämisohjelman toimenpide 14. mukaisesti 5. Peruskouluilla on vuosittain vähintään yksi teemapäivä, kampanja tai kilpailu kestävään liikkumiseen liittyen. Koulut viestivät aktiivisesti huoltajille kyydittömästä koulumatkasta. 6. Jokaisella koululla on toimiva ratkaisu skuuttien, pyörien ja kypärien säilytykseen. Koulu ja hallinnonasiantuntijat yhteistyössä toimitilajohtamisen kanssa edistävät koulujen pyörä- ja skuuttipysäköintiratkaisuja riittäviksi, toimiviksi ja turvallisiksi.	Poljin-ryhmä Askellus-ryhmä Kaupunkiympäristö, kadut ja puistot Kasvatuksen ja oppimisentoimiala, liikunnan palvelualue, Poljin-työryhmä Kasvatuksen ja oppimisen toimiala, liikunnan palvelualue Kasvatuksen ja oppimisen toimiala, toimitilajohtaminen	2023–2030 2023–2030 2024- 2024–2025 Toimenpide 14 toteutettu suunnitelman mukaisesti. TEAviisari: Oppilaita on aktivoitu koulumatkaliikuntaan. Koulujen lukuvuosisuunnitelmaan kirjataan miten ja milloin vuosittain tapahtuma toteutetaan. Koulukohtainen koulumatkakysely huoltajille / kerran vuodessa. Säilytyksen parantamiseksi tehdyt toimenpiteet /lkm.
Liikunta- ja luontoympäristöt tarjoavat mahdollisuuden virkistymiseen ja aktiiviseen tekemiseen.	1. Viheralueille sijoittuvia liikunta-, virkistys- ja luontovirkistyspalveluita edistetään Viheralueiden palveluverkkosuunnitelman mukaisesti. 2. Kehitetään portteja luontoon keskeisimpien viheralueiden yhteyteen. Portilta lähtee esim. ladut, ulkoilureitit, luontopolut. Kohteisiin on mahdollista saapua joukkoliikenteellä sekä lihasvoimin.	Kaupunkiympäristö, kadut ja puistot, viheraluesuunnittelu, liikunnan palvelualue	2023–2032 Tunnistettujen ja kehitettyjen porttien määrä vuodessa.
Lähimetsät palvelevat luontoliikunta-alueina.	1. Ulkoilureitit viitoitetaan ja reiteille lisätään informaatiota reittien pituuksista ja mahdollista muuta saavutettavuutta lisäävää informaatiota. 2. Opastettujen luontoretkien järjestämistä jatketaan ja kehitetään Vantaalla. Retket kootaan vuosittain yhteiseen pääkaupunkiseudun Retkikalenteriin. Loppukeväästä ja alkusyksystä Vantaalla toimi lähiluonto-oppaat, jotka järjestävät retkiä lähiluontoon päiväkoti-, koululais- ja erityisryhmille.	Kadut ja puistot, liikunnan palvelualue Ympäristökeskus, Espoo, Helsinki, Kauniainen, Haltia-luontokeskus	2024- Viitoitettujen reittien määrä/ vuosi. 2024- Retkien määrä, osallistujamäärät/ vuosittain.
Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria johdetaan niin, että lapset ja henkilöstö ovat fyysisesti aktiivisia varhaiskasvatuspäivän aikana liikuntasuositusten mukaisesti.	1. Varhaiskasvatuksen toimintayksiköissä käytetään vuosittain paikallisia ja/tai valtakunnallisia arviointivälineitä (esim. Liikkuva Varhaiskasvatus –nykytilan arviointi tai Valssin liikuntakasvatustyökalu) liikunnallisen ja fyysistä aktiivisuutta edistävän toimintakulttuurin kehittämiseksi.	Varhaiskasvatuksen palvelualue, liikunnan palvelualue	2025–2030 Toimintayksikössä on käytetty arviointivälinettä toimintakulttuurin arviointiin liikkumisen näkökulmasta.

TAVOITE	TOIMENPIDE	VASTUU, YHTEISTYÖ	MITTARI, AIKATAULU
Liikkeen lisääminen osaksi opetusta ja oppilaitosten toimintakulttuuria.	1. Luodaan toimintamalleja oppilaitoskohtaisesti istumisen tauottamiseen sekä liikkumisen mahdollistamiseksi osana opetusta. 2. Etsitään keinoja, joilla välituntien aikana aikaa vietettäisiin enemmän aktiivisesti liikkuen ja ulkoillen puhelimien käytön sijaan.	Toisen asteen koulutus, liikunnan palvelualue Kasvatuksen ja oppimisen toimialan ja liikunnan palvelualue	2024- Koulukohtaiset toimintamallit luotu ja otettu käyttöön.
Mahdollistamme nuorien liikkumisen ja kannustamme siihen.	1. Liikunnan ja liikkumisen puheeksiotto nuorten kanssa: miten nuoria voidaan tukea löytämään liikkumisen motiivi omien mielenkiinnonkohteiden kautta esimerkkinä e-urheilu. 2. Eri teemaisten liikunnallisten haasteiden kehittäminen yhdessä nuorten kanssa. 3. Alueelliseen toimintasuunnitelmaan kirjatun 2 h/vko liikunnan mahdollistaminen ja toteuttaminen. 4. Maksuttomien kokemusten tarjoaminen ja tarjonnan kehittäminen sekä nuorten osallistaminen ideointiin ja kehittämiseen.	Nuoriso- ja yhteisöpalvelut: alueellinen nuorisotyö, nuorten aikuisten palvelut	Toimenpiteiden jalkautus nuoriso- ja yhteisöpalveluiden sisäisessä henkilöstön koulutuksessa 2024 aikana. 1-2 haastetta /kk 2024. 2 h/vko toteutuu/ei toteudu. Maksuttomien kokeilujen määrä ja osallistujamäärät.
Henkilöstöä kannustetaan fyysiseen aktiivisuuteen monipuolisesti.	1. Työterveyshuollon toimintasuunnitelmiin kirjataan liikkumisen puheeksiotto ja ohjaus kaupungin elintapaneuvontaan. 2. Tiedotetaan pitkäaikaisen istumisen terveyshaitoista ja istumisen tauottamisen terveyshyödyistä: yhtäjaksoisen istumisen lyhentäminen alle kahteen tuntiin. 3. Työpäivän aikaiseen fyysiseen aktiivisuuteen kannustaminen, esim. onlinetauotus. 4. Online-fysioterapeutin ohjausvideot työergonomiasta. 5. Henkilöstöllä on käytössä liikunta- ja kulttuurietuus sekä alennushintaiset uima- ja kuntosaliliput kaupungin uimahalleille ja kuntosaleille. 6. Fyysiseen aktiivisuuteen ja liikuntaan kannustavan sisäisen viestinnän saavutettavuuden parantaminen. 7. Toimitilahankkeissa huomioidaan työmatkaliikkuminen puku- ja pesutilojen osalta. 8. Ilmaisten liikuntakäyntikertojen ja kokeiluviikkojen tarjoaminen henkilöstölle mm. uintimahdollisuuden kartoitus.	Henkilöstö- ja konsernipalvelut, työterveyshuolto, liikunnan palvelualue, viestintä Henkilöstö- ja konsernipalvelut, liikunnan palvelualue Henkilöstö- ja konsernipalvelut, viestintä Kaupunkiympäristö (suunnittelu) Liikunnan palvelualue, yksityinen sektori	Työterveyden kautta elintapaneuvonnan asiakkuuteen ohjautuvien määrä. Toteutuneiden tiedotteiden määrä. Mahdollinen kysely yhtäjaksoisesta istumisesta henkilöstölle. Käyttökertojen määrä. Käyttökertojen määrä käytetyt €/vuosi viestinnällä tavoitettujen määrä (Intra). Toteutuneet käyntikerrat.

FYYSISEN AKTIIVISUUDEN NYKYTILA

Eri-ikäisten liikkuminen ja sen vähäisyys on ollut otsikoissa viimeisimpien vuosien ajan ja asiaan on otettu kantaa monista suunnista, mm. nykyisessä hallitusohjelmassa on luotu Suomi Liikkeelle -ohjelma vahvistamaan suomalaisten parempaa toimintakykyä. Vapaa-ajan liikunta on lisääntynyt, kun taas arjen työperäinen liikkuminen on vähentynyt. Liikkumisen vähentymistä ei ole pystytty korvaamaan liikunnan harrastamisella (kuva 2). Tämän vuoksi muutos kohti fyysisesti aktiivisempaa arkea täytyy tapahtua usealla elämän eri osa-alueella. Fyysisen aktiivisuuden edistämisen vastuu jakautuu usealle eri toimijalla: perheille, kouluille ja oppilaitoksille, työpaikoille, seuroille ja yhdistyksille, yrityksille, kunnille ja valtiolle. Kunkin toimijan tulee omaksua liikkumisen edistäminen yhdeksi keskeiseksi tehtäväkseen ja pohtia ratkaisuja fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi omista mahdollisuuksista ja lähtökohdista.

ALLE KOULUIKÄISET

Varhaiskasvatusikäisille suositellaan kolmea tuntia liikkumista päivittäin, josta vähintään tunti tulisi olla reipasta ja rasittavaa. Varhaiskasvatusikäiset liikkuvat keskimäärin 4 tuntia vuorokaudessa. Keskimäärin pojat ovat hieman aktiivisempia kuin tytöt. Kokonaisuudessaan liikkumisen määrä on hyvä, mutta reipasta ja vauhdikasta liikuntaa saisi olla enemmän. Vain 46–85 prosenttia lapsista saavutti tunnin reippaan ja rasittavan liikunnan tavoitteen. Aktiivisuuden määrä ei kuitenkaan ole ainut asia, johon tulee kiinnittää huomiota. Monipuolisuuteen, erilaisten taitojen opetteluun ja liikkumisen iloon tulee lasten kohdalla kiinnittää erityistä huomiota. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2021.)

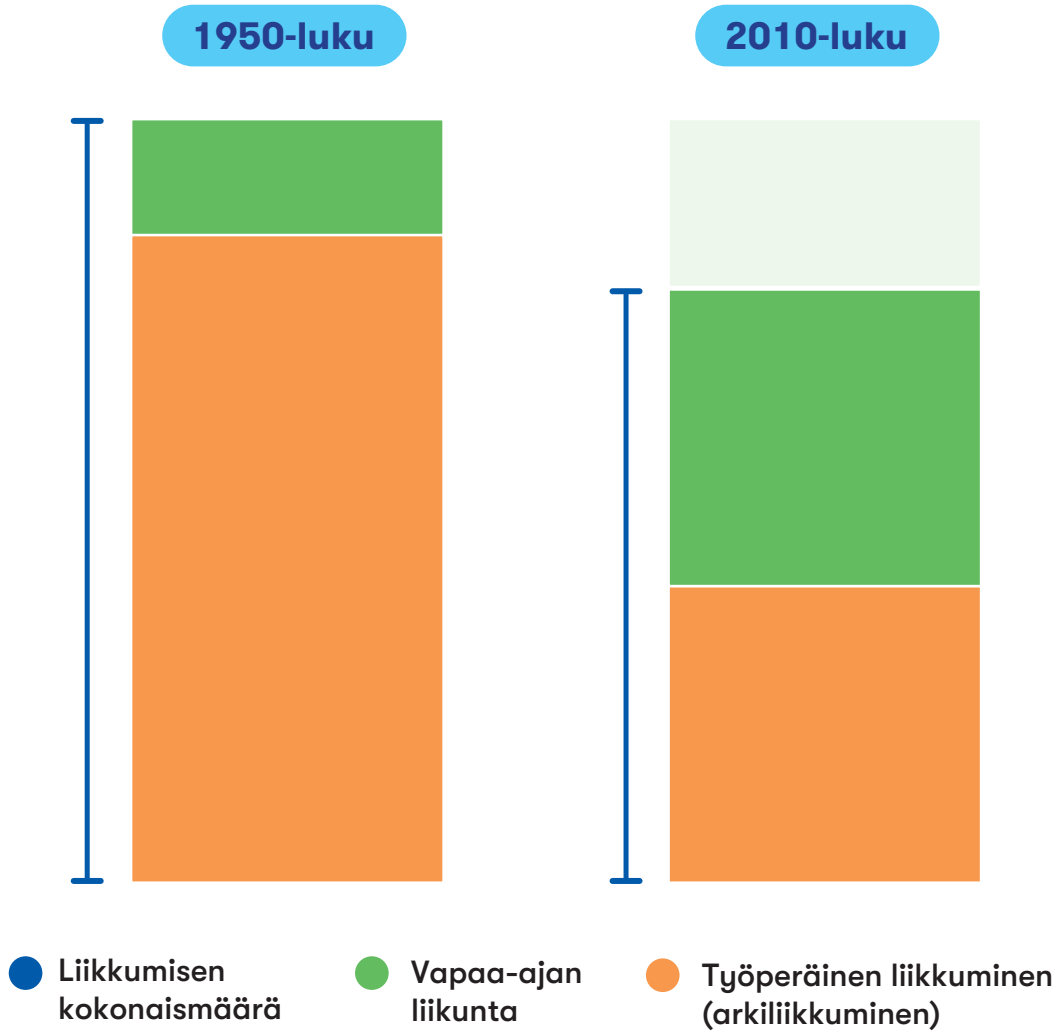

Kuva 2. Liikkumisen kokonaismäärä (Pyykkönen 2019.)

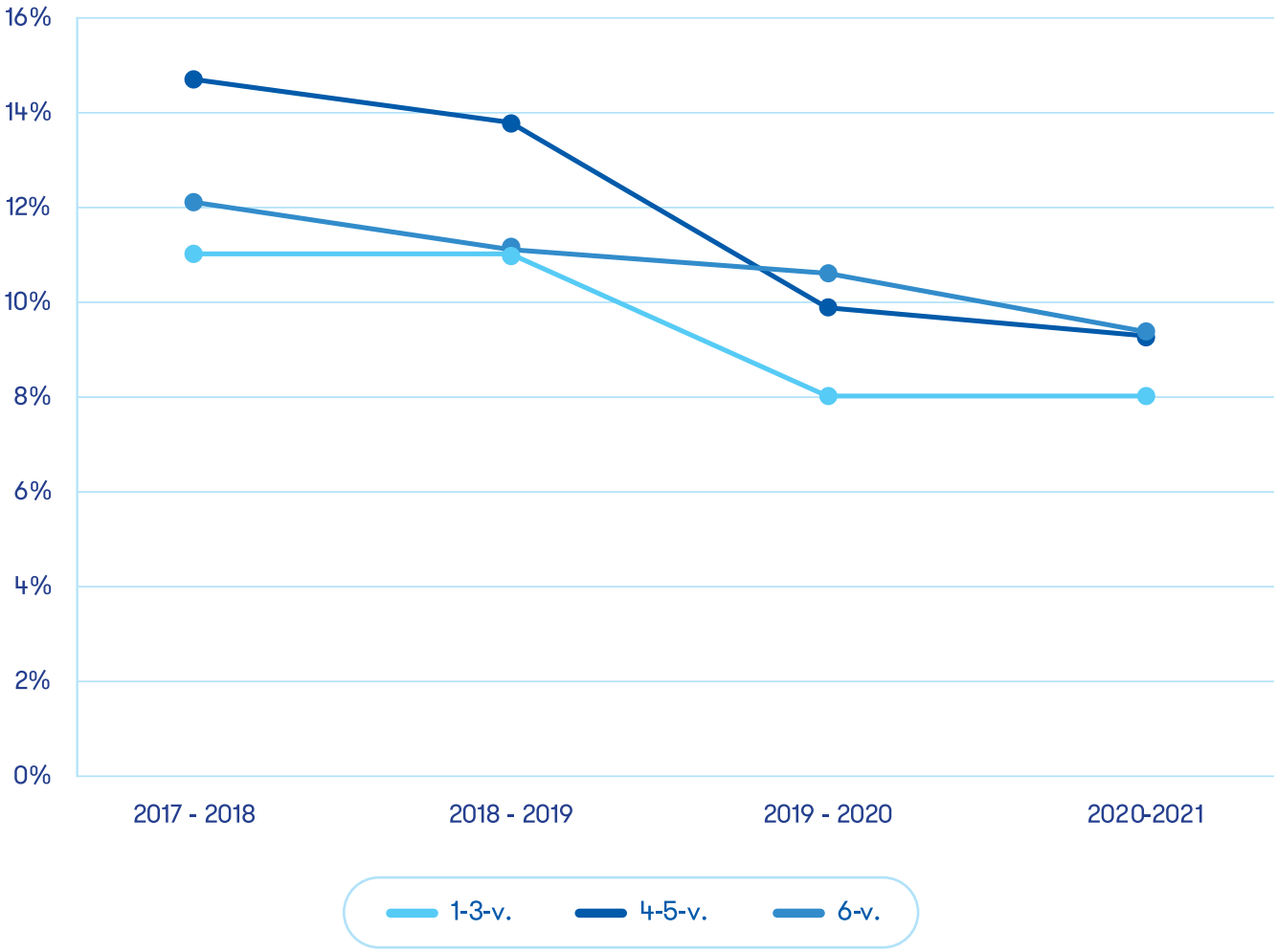

Kuva 3. Kuormittavan liikkumisen määrä Vantaalla ikäryhmittäin (Reunamo Education Reasearch)

Vantaalla tehdyn varhaiskasvatusikäisiin kohdistuneen Kehittävä palautemenetelmällä toteutetun tutkimuksen havaintojen pohjalta voidaan todeta, että reippaan kuormittavan liikunnan määrä on laskenut vuosien 2017–2021 aikana kaikissa ikäryhmissä (kuva 3) ja erityistä huomioita tulisi kiinnittää alle 3-vuotaisiin lapsiin. Aineistoa kerättiin neljältä toiminta kaudelta 2017–2018, 2018–2019, 2019–2020 ja 2020–2021. Koronaepidemia keskeytti viimeisimmän toimintakauden, jonka vuoksi tuloksia tältä toimintakaudelta tulee tarkastella kriittisesti. Raportissa kuitenkin mainitaan, että kokonaishavaintojen määrä riittää luotettavaan Vantaan tasoiseen analyysiin.

Kansainvälisesti tarkasteltuna suomalaislapset kehittyvät perustaidoiltaan hyvin ja liikkuvat keskimäärin kohtuullisesti. Tunnistettuja haasteita kuitenkin ovat mm. alueelliset erot. Pääkaupunkiseudulla alle kouluikäisten lasten motoriset taidot ovat heikompia ja ulkoilumäärä vähäisempää verrattuna muualla asuviin, pääkaupunkiseudulla myös pienten lasten harrastusliikunta on yleistä. (Niemistö ym. 2019.) Arkipäivisin perheet käyttävät yhteiseen aktiiviseen tekemiseen aikaa keskimäärin alle puoli tuntia. Alle puolet lapsiperheistä liikkuu yhdessä 1–2 kertaa viikossa. Joka päivä yhdessä liikkuu viidesosa perheistä. Vaikka vanhempien tuki ja kannustaminen ovat tärkeitä, silti suurin osa lasten vanhemmista kannustaa lastaan fyysisesti aktiivisiin leikkeihin tai liikuntaan vain muutaman kerran viikossa. Vanhem-

pien tuki kuten liikuntaan kannustava ilmapiiri, lapsen liikkumisen myönteinen huomioiminen esimerkiksi kehumalla sekä liikuntavarusteiden ja välineiden tarjoaminen lapsen käyttöön lisäävät lapsen fyysistä aktiivisuutta. Vanhemmat toimivat lapsille tärkeinä roolimalleina, fyysisesti aktiivinen, arjessa liikkuva ja liikuntaa harrastavien vanhempien lapset ovat fyysisesti aktiivisempia ja motorisesti taitavampia kuin muut lapset. Erot lasten fyysisessä aktiivisuudessa alkavat kasvaa jo kolmevuotiaina, ja ne vakiintuvat joko muita korkeammalle tai matalammalle tasolle. **Fyysisesti aktiivisen elämäntavan malli syntyy siis jo varhaiskasvatusikäisenä.** (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016, 16.)

Jyväskylän yliopiston pitkittäistutkimuksessa havaittiin, että lasten ulkoilun määrä ja monipuolinen ohjattu liikuntaharrastaminen ennustaa lapsen fyysistä aktiivisuutta ja motorisia taitoja. **Vähintään 30 minuutin ulkoilu arkisin päiväkotipäivän jälkeen ennusti vähäisempää paikallaoloaikaa ja runsaampaa reipasta ja raskasta fyysistä aktiivisuutta kouluiässä verrattuna vähemmän ulkoileviin lapsiin.** 30 minuutin ulkoilu ennusti myös parempia välineenkäsittely- ja kokonaismotorisia taitoja. Samanlainen havainto tehtiin lapsilla, jotka osallistuvat vähintään kahteen ohjattuun liikuntaharrastukseen. Lapset tarvitsevat monipuolista liikuntaa fyysisen aktiivisuuden ja motoristen taitojen kehittymisen tueksi. Siksi lasten liikunnan olisi hyvä koostua monipuolisesta organisoidusta liikunnasta sekä vapaasta omatoimisesta liikkumisesta, etenkin ulkoilusta. (N-M Luukkainen, 2023.)

KOULUIKÄISET

Kaikille 7–17-vuotiaille suositellaan monipuolista, reipasta ja rasittavaa liikkumista vähintään tunti päivässä ja runsasta yhtäjaksoista paikallaoloa tulisi välttää. Vuoden 2022 LIITU tutkimuksessa havaittiin, että mukana olleet lapset ja nuoret (7–15- vuotiaat) viettivät keskimäärin 54 prosenttia valveillaoloajastaan istuen tai makuulla. Paikallaan seisomiseen käytettiin keskimäärin 7 prosenttia valveillaoloajastaan, kevyeen liikkumiseen 27 prosenttia, reippaaseen liikkumiseen kymmenesosan ja rasittavaan liikkumiseen vain prosentin valveilla vietetystä ajasta. Paikallaanolon osuus valveillaoloajasta kasvoi tasaisesti nuoremmista ryhmistä vanhempiin, kun taas vastaavasti liikkumisen osuus pieneni. **Ainoastaan nuorimmilla osallistujilla istuen tai makuulla vietetyn ajan osuus oli alle puolet valveillaoloajasta.** Kaikki muut ryhmät viettivät istuen tai makuulla yli puolet valveajastaan. (Husu ym. 2023, 33.)

Vuonna 2023 neljäsosa perusopetuksen 8. ja 9. luokan pojista, viidesosa lukion 1. ja 2. vuoden pojista sekä kolmasosa samojen ikäluokkien tytöistä ilmoitti, että harrasti hengästyttävää vapaa-ajan liikuntaa korkeintaan tunnin viikossa. Ammatillisissa oppilaitoksissa näin kertoi noin kolmasosa pojista ja lähes puolet tytöistä. Pojilla vapaa-ajan liikunnan harrastaminen on yleistynyt vuodesta 2019, tytöillä tilanne on pysynyt lähes ennallaan. Vähintään tunnin päivässä liikkuvien osuus kasvoi hieman lähes kaikissa ikäryhmissä. Hyvin vähän eli alle tunnin viikossa liikkui vapaa-ajalla 20–36 prosenttia pojista ja 30–46 prosenttia tytöistä. (Koululterveyskysely 2023.)

Vuoden 2023 Kouluterveyskyselyn mukaan Vantaalaisista 4. ja 5. luokkalaisista tytöistä 40 prosenttia arvioi liikkuvansa vähintään tunnin päivässä ja pojista 46 prosenttia. 8. ja 9. luokkalaisista tytöistä viidesosa (21 %) ja pojista kolmasosa (31 %), lukiolaisista tytöistä noin viidesosa (19 %) ja pojista neljäsosa (24 %) ja ammattikoululaisista tytöistä (18 %) ja pojista (21 %) noin viidesosa liikkuu vähintään tunnin päivässä.

Hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajallaan korkeintaan tunnin viikossa arvioi harrastavansa kolmasosa (32 %) 8. ja 9. luokkalaisista tytöistä ja neljäsosa (24 %) pojista. Lukiolaisista tytöistä kolmasosa (34,5 %) ja pojista viidesosa (21 %) sekä ammattikoululaisista tytöistä alle puolet (48 %) ja pojista noin neljäsosa (28 %) harrastaa vapaa-ajallaan korkeintaan tunnin viikossa hengästyttävää liikuntaa. (Lasten ja nuorten terveys ja hyvinvointi 2023.)

Fyysisen toimintakyvyn Move! -mittauksiin osallistuu vuosittain 5. ja 8. luokkalaiset, mittaukset tehdään osana liikunnanopetusta. Valtakunnallisesti noin 40 prosentilla oppilaista fyysinen toimintakyky arvioidaan olevan tasolla, joka voi vaikeuttaa arjessa jaksamista. 2022 lukemat ovat pysyneet edellisvuoden tasolla. Vantaalla vuosien 2021 ja 2022 fyysisen toimintakyvyn kokonaistuloksissa ei myöskään ole suuria muutoksia. Tyttöjen tulokset ovat heikentyneet, kun taas poikien ovat parantuneet. Erityistä huolta herättää 8. luokan tyttöjen tulokset. Tulos, joka ilmaisee prosenttiosuuden oppilaista, joiden fyysinen toimintakyky on mahdollista terveyttä ja hyvinvointia kuluttavalla tai haittaavalla tasolla oli tällä ryhmällä vuonna 2021 47 prosenttia ja vuonna 2022 49,6 prosenttia. (Opetushallitus.)

VÄHINTÄÄN TUNNIN PÄIVÄSSÄ LIIKKUVAT (SUOSITUS)	2019	2021	2023
4. ja 5. luokan oppilaat	37 %	39 %	43 %
8. ja 9. luokan oppilaat	23 %	24 %	26 %
Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijat	20 %	16 %	20 %
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat	14 %	15 %	21 %

(Vantaan hyvinvointikatsaus 2022, Kouluterveyskysely 2023)

TYÖIKÄISET JA IKÄÄNTYNEET

Yli 20-vuotiaista miehistä ja naisista alle puolet liikkuvat liikuntasuositusten mukaisesti eli sykettä kohottavasti vähintään 2h 30 min tai hengästyttävästi vähintään 1h 15 min ja tämän lisäksi lihaskuntoa ja liikehallintaa vähintään 2 kertaa viikossa. Iäkkäimmät ja matalasti koulutetut saavuttavat suosituksen muita harvemmin. Miehillä suositusten mukainen liikkuminen on lisääntynyt ja naisilla pysynyt ennallaan. Kolme neljästä harrastaa jotain vapaa-ajan liikuntaa, mikä vastaa arviolta noin kolmea miljoonaa liikkujaa. Iäkkäimmillä terveysliikuntasuosituksen toteutuminen oli harvinaisinta, sillä 75-vuotta täyttäneiden ryhmässä miehistä kolmannes ja naisista neljännes saavuttivat suosituksen. Koska yli puolet aikuisväestöstä ei liiku liikuntasuosituksen mukaisesti, tulee liikkumisen edistäminen olla keskeisesti mukana terveyden edistämistyössä, jossa huomioitava erityisesti matala sosioekonominen ryhmä ja iäkkäät. (Lahti & Borodulin 2023.) Vantaan 2022 Hyvinvointikatsauksen mukaan aikuisista suurin osa ei liiku terveytensä kannalta riittävästi. 20-54 vuotiaista 36 prosenttia liikkui suositusten mukaisesti, 55-57-vuotiaista 31 prosenttia ja 75 vuotiaista tai vanhemmista vain 18 prosenttia. (Vantaan Hyvinvointikatsaus 2022.) Vantaalaisille aikuisille 2023 teetetyn liikuntatottumuskyselyn perusteella puolet vastaajista arvioi (n= 1306), ettei liikuntasuositukset heidän kohdallaan toteudu täysin.

TOIMINTARAJOITTEISET

Noin viidesosalla väestöstä on jokin toimintarajoite eli vamma tai pitkäaikaissairaus. Vammaiset tai toimintarajoitteiset aikuiset osallistuvat niukasti vapaa-ajallaan liikuntaharrastuksiin ja sama havainto on tehty toimintarajoitteisista lapsista ja nuorista. Toimintarajoitteisille suunnatun kyselyn (Liikuntatieteellinen seura 2021) perusteella erittäin vähän (korkeintaan kahtena päivänä liikkuvat) liikkuvia oli 35 prosenttia ja yhteensä alle 1–2 tuntia viikossa liikkuvia 33 prosenttia. Kumpikaan näistä ei täytä liikuntasuosituksia etenkin, jos liikunta on rasittavuudeltaan kevyttä. Vähän liikkuvia oli etenkin niiden joukossa, jotka ilmoittivat kuulemiseen tai käyttäytymiseen liittyvän rajoitteen tai jolla oli yksi tai useampi rajoite. 46 prosenttia vastaajista ilmoitti harrastaneensa vapaa-ajallaan liikuntaa neljänä tai useampana päivänä viikossa. Tässä ryhmässä miehiä oli 34 prosenttia ja naisia 28 prosenttia.

Miehet harrastivat myös rasittavaa liikuntaa enemmän kuin naiset. Poikkeuksellisen paljon rasittavaa liikuntaa harrastivat ne, joilla oli näkemisen rajoite. Vähiten raskasta liikuntaa ilmoitti harrastavan ne, joilla oli vähintään kolme erilaista rajoitetta. Vapaa-ajan liikuntaan käytettyjen tuntienmäärien valossa jopa 70 prosentilla liikuntasuositukset jäivät täyttymättä, joka eroaa merkittävästi muusta väestöstä.

Vantaalla vuonna 2022 toteutettiin kysely kaiken ikäisille erityistä tukea tarvitseville/ erityisryhmiin kuuluville kuntalaisille. Kyselyn vastasi 165 eri ikäistä henkilöä. Puolet vastaajista ilmoitti, että heille oli kertynyt päivittäin kevyttä liikuskelua yli 30 minuuttia. Reipasta liikuntaa viimeisen viikon aikana yli 2 tuntia ja 30 minuuttia kertyi enää 23 prosentille vastaajista ja rasittavaa 1 tunnin ja 15 min verran vain 12 prosentille vastaajista.

	KEVYTTÄ LIIKUSKELUA YLI 30 MIN/ PVÄ EDELLISEN VIIKON AJAN	EI OLE LIIKKUNUT JUURI LAINKAAN EDELLISEN VIIKON AIKANA
7–18-vuotiaat	59 %	10 %
työikäiset +18-vuotiaat	42 %	9 %

	REIPASTA LIIKUNTAA YLI 2H 30 MIN VIIMEISEN VIIKON AIKANA	EI OLE LIIKKUNUT JUURI LAINKAAN EDELLISEN VIIKON AIKANA
7–18-vuotiaat	30 %	19 %
työikäiset +18-vuotiaat	22 %	38 %

	RASITTAVAA LIIKUNTAA YLI 1H 15 MIN EDELLISEN VIIKON AIKANA	EI OLE LIIKKUNUT RASITTAVASTI JUURI LAINKAAN EDELLISEN VIIKON AIKANA
7–18-vuotiaat	14 %	49 %
työikäiset +18-vuotiaat	14 %	66 %

LIIKUNTAKULTTUURIN MUUTOS:
MONIALAISTA YHTEISTYÖTÄ JA ESTEIDEN POISTAMISTA

Suomalaisen liikunnan keskeisiksi kehityslinjoiksi on määritelty mm.

- Liikuntakulttuurin eriytyminen niin organisatorisesti, että yksilöiden liikuntakäyttäytymisen osalta
- Liikkuminen on polarisoitunut, joillekin liikunta on keskeinen elämänsisältö, kun taas toiset eivät harrasta lainkaan liikuntaa
- Kokonaisaktiivisuus on vähentynyt
- Matalan kynnyksen liikuntatoimintojen organisoinnin merkitys kasvaa
- Liikunnan yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ei toteudu kaikilta osin
- Liikunnalliseen elämäntapamuutokseen tarvitaan tukea ja ohjausta moninaisin menetelmin
- Tutkimusnäyttö fyysisen aktiivisuuden terveyttä, hyvinvointia ja toimintakykyä lisäävistä vaikutuksista on kiistattomampaa
- Kaikkeen suunnitteluun ja päätöksentekoon yhteiskunnassa tarvitaan liikkumisvaikutusten arviointi.

(Valtioneuvoston selonteko liikuntapolitiikasta 2018.)

Liikuntakulttuuriin ja väestön liikkumiseen vaikuttavat sekä globaalin toimintaympäristön muutokset ja megatrendit että alueellinen kehitys. Valtion liikuntaneuvosto on tunnistanut viisi keskeisintä tulevaisuuden muutostekijää, jotka ovat esitettynä kuvassa neljä. Kuvaan on koottu ns. negatiiviset kehityssuunnat kunkin tunnistetun muutostekijän osalta. Näistä käy ilmi mm. se miksi liikkuminen on vähentynyt ja millaisia globaaleja ilmiöitä liikkumisen ja fyysisen aktiivisuuden esteiksi on muodostunut ja mitä asioita fyysisen aktiivisuuden edistämisessä tulee huomioida. (Liikunnan muutostekijät 2019.)

LIIKUNNAN MUUTOSTEKIJÄT

Liikuntakulttuuriin ja väestön liikkumiseen vaikuttavat sekä globaalin toimintaympäristön muutokset ja megatrendit että alueellinen kehitys. Liikuntakulttuurin toimijoiden on kyettävä toimissaan yhdistämään näihin kysymyksiin vaikuttaminen ja sopeutuminen.Viisi keskeistä liikunnan muutostekijää ja niihin kytkeytyvät negatiiviset kehityssuunnat.
(Liikunnan muutostekijät – Valtion liikuntaneuvosto)

ELINTAVAT JA ERIARVOISTUMINEN

Liikunnan harrastamisen lisääntyminen ei riitä korvaamaan koko ajan vähenevää arkiliikkumisen määrää.

Elintavat ovat kaikissa väestöryhmissä fyysisesti yhä passiivisemmat.

Rappeutuva fyysinen toimintakyky lisää sairastavuutta ja johtaa kasvavaan työkyvyttömyyteen.

Eri väestöryhmien välinen eriarvoistuminen fyysisessä aktiivisuudessa syvenee. Epäterveelliset elintavat kasaantuvat yhä voimakkaammin samoille henkilöille ja periytyvät. Yhä useammalla ei ole varaa harrastaa liikuntaa.

Vain harvat urheiluseurat selviävät resurssikilpailusta ja ne keskittävät toimintansa vain huippu-urheiluun.

ILMASTONMUUTOS

Luonnonkatastrofit, sään ääri-ilmiöt ja lisääntyvät sateet hankaloittavat ulkona liikkumista sekä urheilutapahtumien järjestämistä. Sään leudontumisesta johtuen talviliikuntalajien harrastaminen ei ole enää mahdollista kaikkialla Suomessa. Ympäristölle erityisen haitalliset urheilumuodot on lopetettu.

VÄESTÖN IKÄÄNTYMINEN

Hyvinvointiyhteiskunnan resurssit kuluvat kiihtyvällä vauhdilla ennaltaehkäisyn sijaan korjaavaan toimintaan. Ikääntyvän väestön myötä huoltosuhde on ennennäkemättömän vaikea, ja köyhyysrajan alapuolella elävien ikääntyneiden määrä on kasvanut. Kotona asuu yhä huonokuntoisempia ikääntyneitä, joiden heikko toimintakyky rajoittaa elämänlaatua, lisää sairauksia ja tapaturmia sekä kasvattaa sosiaali- ja terveyspalveluiden tarvetta. Ikääntyneiden tarpeita ei osata huomioida julkisen sektorin, järjestöjen tai yksityisen sektorin liikuntapalveluissa.

DIGITALISAATIO JA TYÖELÄMÄN MURROS

Teknologinen kehitys on vähentänyt ihmisten tarvetta liikkua niin arjessa kuin työssä. Elämyksiä haetaan liikkumisen ja liikunnan sijaan fyysisesti passiivisista digitaalisista ja virtuaalisista toiminnoista. Digilaitteiden käyttö on syrjäyttänyt kokonaan fyysisen liikunnan harrastamisen.
Etätöiden lisääntyminen vähentää arkiliikkumista ja epäsäännölliset työajat vaikeuttavat liikunnan harrastamista. Liikuntaa ei tunnisteta enää ammattialana. Liikuntasuoritusten jatkuva mittaaminen vie yhä useammalta ilon liikkumisesta.

KAUPUNGISTUMINEN

Suomen väestö keskittyy yhä voimakkaammin suurimpiin keskuksiin. Hajautuva kaupunkirakenne vähentää fyysistä aktiivisuutta. Luontosuhde katoaa ja huono ilmanlaatu estää liikkumista kaupungeissa.
Kaupungeissa taistellaan pääsystä ylikuormittuneisiin liikuntapalveluihin, kun maaseudulla palvelutarjonta on olematonta. Maaseudun väestön arkiliikunta ja liikunnan harrastaminen vähenevät entisestään palvelujen karatessa yhä kauemmas.

Kuva 4. Liikunnan muutostekijät, sovellettu (Liikunnan muutostekijät 2019.)

Liikunnallinen elämäntapa koostuu useasta palasesta; siihen kuuluvat liikunnan harrastaminen ja muu arjen fyysinen aktiivisuus. Jotta nämä molemmat toteutuisivat riittävällä tasolla, tarvitaan useiden toimijoiden yhteistyötä, joka ei rajoitu ainoastaan liikuntapalveluiden ja olosuhteiden tuottamiseen. Liikuntapalveluita tarjoavat monet tahot, kuten kasvatus- ja koulutussektori, seurat, järjestöt, yritykset sekä vapaan sivistystyön toimijat kuten kansalaisopistot. Vaikka palveluntarjoajia ja tarjontaa on monenlaista, ne eivät silti tavoita kaikkia asukkaita tai ryhmiä samalla tavalla. Niiden kohdalla, jotka hyötyisivät liikkumisesta terveytensä kannalta eniten, eli vähiten liikkuvat saattaa tärkeämmäksi muodostua muut kuin perinteiset liikuntapalveluita tuottavat tahot. Asukkaiden liikunnallisen elämäntavan edistäminen voisi toteutua eri tahojen omia lähtökohtia ja osaamista hyödyntäen ja tukien. Lisäksi kunnissa erilaisten suosittujen liikkumisympäristöjen rakentaminen ja ylläpito jakautuu usean toimijan vastuulle. Tämä hajanainen ja monitahoinen toimijakenttä osallistuu tavalla tai toisella liikunnan ja liikkumisen edellytysten tarjoamiseen.

Liikuntalain määrittämä työnjako on, että julkisen liikuntahallinnon tehtävä on rakentaa ja ylläpitää liikuntapaikkoja ja harrastustoiminnan puolestaan hoitavat liikuntajärjestöt ja seurat. Pohjoismaissa on tunnistettu liikuntapaikkarakentamisen painotuksen parantaneen jo ennestään liikkuvien mahdollisuuksia sekä liikuntaseurojen toimintamahdollisuuksia. Toisaalta on jo ymmärretty, että liikuntapalvelut ja -paikat eivät ole kaikkien väestöryhmien yhdenvertaisesti saavutettavissa, joka on Suomessa johtanut mm. liikuntapalveluiden käyttömaksujen porrastamiseen sekä liikuntarajoitteisille kohdennettujen palveluiden kehittämiseen. Näillä toimenpiteillä on siis pyritty poistamaan esteitä. **Liikuntapaikkaverkoston tihentämisen ja parantamisen sijaan liikkumisen edellytyksiä on tarkasteltu uudesta, esteiden poistamisen näkökulmasta. Esteiden poistamisen näkökulmaa tulisi vahvistaa ja kehittää perinteisen palvelutuotannon rinnalla.** (Muukkonen ym. 2022.)

Hyvät puitteet ja lyhyet välimatkat liikuntapaikoille eivät ole tae väestön liikkumiselle. Liikkumista voi rajoittaa yksilön asenteet ja arvostukset, taloudellinen tilanne tai terveys myös esimerkiksi liikuntapaikkojen turvallisuustekijät, muut ihmiset sekä hallinnolliset päätökset. YLLI-hankkeessa (Muukkonen ym.) havaitut merkittävimmät rajoitteet olivat alavireinen mieliala sekä ajanpuute. Myös terveysongelmat ja liikkumisseuranpuute rajoittivat liikkumista. Esteet siis koskevat yksilön psyykkisiä ja fyysisiä ominaisuuksia sekä sosiaalisia suhteita. Saman kaltaisia esteitä havaittiin myös vantaalaisille 2023 teetetyssä aikuisväestön liikunta- ja terveystottumuskyselyssä. **He, jotka arvioivat, ettei terveysliikuntasuositukset täysin toteudu kokivat ajan puutteen suurimmaksi esteeksi liikkumiselle, naisista 34 prosenttia ja miehistä 32 prosenttia oli tätä mieltä. Muita esteitä liikkumiselle olivat motivaation puute, taloudelliset syyt sekä liikkumiseen tai liikunnan harrastamiseen liittyvän kaverin/seuran puute**. Estenäkökulma on otettu huomioon myös valtakunnallisessa LIITU-tutkimuksessa, jossa kerätään tietoa suomalisten lasten ja nuorten liikkumisesta. Keväällä 2022 yli puolet lapsista ja nuorista raportoi liikuntaharrastuksensa esteeksi liikuntalajin ohjauksen puutteen kodin läheisyydessä ja sen, että koulutehtävät vievät kaiken ajan. Myös ajankäyttö muihin harrastuksiin ja liikunnan kalleus olivat yleisimpien esteiden joukossa. **Henkilökohtaiset esteet olivat lapsilla samankaltaisia, kun aikuisilla. Aika kului muissa harrastuksissa, ei viitsitä lähteä liikkumaan tai ei ole aikaa liikkumiselle. Neljänneksi yleisin este oli, että lapset kokivat, etteivät ole ”Liikunnallisia tyyppejä”.** (Koski & Hirven-salo 2023, 51.)

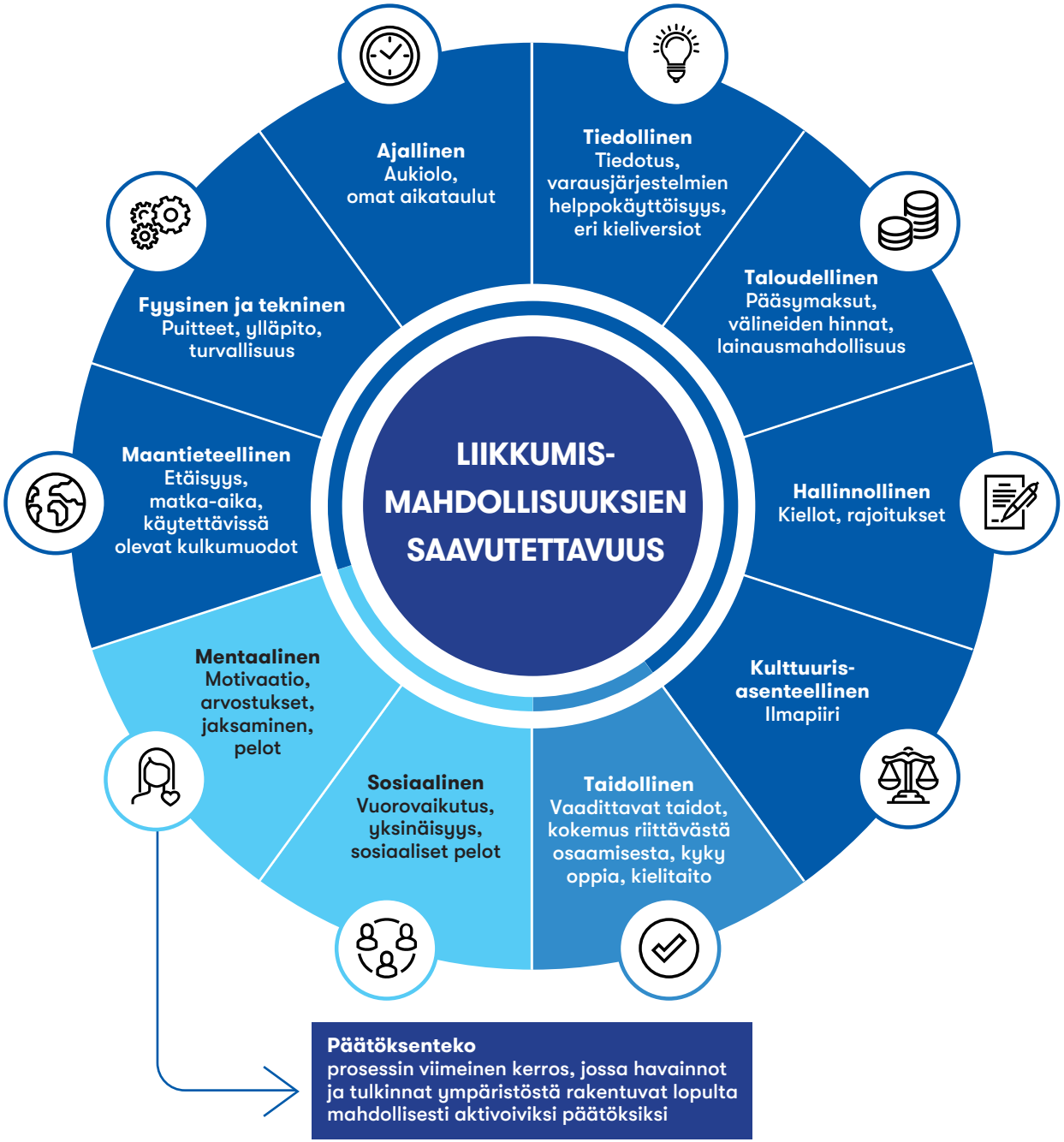

Kuva 5. Liikuntapaikkojen ja ympäristöjen saavutettavuuden ulottuvuudet, sovellettu. (Muukkonen ym. 2022.)

Saavutettavuuden ulottuvuuksien malli (kuva 5) olettaa ulkokehän ulottuvuuksilla olevan erilaisia rooleja prosessissa, jossa yksilö tekee päätöksen fyysisestä aktiivisuudesta. Mahdollistaviksi tekijöiksi luokitellaan kaikki muut, kuin mentaalinen ja sosiaalinen ulottuvuus. Mahdollistavista tekijöistä suurin osa on paikkaan tai palvelun järjestämiseen liittyviä – yksilöön liittyy vai taidollinen ulottuvuus. Jos jokin mahdollistavista tekijöistä on nolla, esimerkiksi jos harrastamiseen ei ole taloudellista resurssia toiminta ei voi toteutua. Tällöin ei ole tarpeen miettiä, vaikuttaako mentaalisen tai sosiaalisen tason tekijät toteutumiseen. Kun mahdollistavista tekijöistä toteutuvat tarpeeksi monet relevantit ulottuvuudet, tehdään valinta liikkeelle lähdöstä mentaalisella ja sosiaalisella tasolla. **Liikkumisen edistäminen vaatii ilmiökentän haltuunottoa ja aiempaa laajemmin, monipuolisemmilla käsitteellisillä työkaluilla, joista saavutettavuuden ulottuvuudet ovat yksi tällainen.** (Muukkonen ym. 2022, 26.)

Näiden näkökulmien ja ulottuvuuksien vuoksi liikkumisohjelmassa lähestymistapa tavoitteiden ja toimenpiteiden osalta on ollut se, miten kukin toimiala pystyy mahdollisesti vaikuttamaan vantaalaisten aktiivisuuteen ja millaista yhteistyötä se mahdollisesti edellyttää. Esimerkiksi kulttuuri- ja kirjastopalvelut tavoittavat toiminnallaan erilaisia yksilöitä ja ryhmiä, kun vaikka liikunnan palvelualue. Tämän vuoksi motivaatio aktiiviseen tekemiseen voikin löytyä muista palveluista kuin ns. perinteisestä.

Monipuolisella lähestymistavalla, jossa kaikki toimialat ja palvelualueet ovat mukana, pystytään paremmin vaikuttamaan esimerkiksi saavutettavuuden ulottuvuuksiin ja tunnistamaan sekä poistamaan esteitä. Liikunnanmuutostekijät (kuva 3) ja keskeiset kehityslinjat tulisi huomioida fyysisen aktiivisuuden edistämisen näkökulmasta ja tehdä ennakoivia toimia taustatietoon perustuen.

Kaikkien hallintoalojen päätöksillä ja toiminnalla vaikutetaan väestön liikkumiseen ja liikuntaan. Tämän vuoksi liikunnan ja sen mahdollistamisen kysymykset tulee huomioida muualla kuin pelkästään liikunnan palvelualueella tai kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimialalla. Kuten liikkumisohjelmassa, katseet tulee kääntää mm. sosiaali- terveys-, koulutus, ympäristö- ja liikennepalveluihin liittyviin valmisteluihin ja päätöksentekoon. Eri hallintotasojen suunnittelua ja päätöksentekoa tulee tehdä vaikutusten ennakkoarviointia, jonka tavoitteena on tuottaa tietoa ja lisätä ymmärrystä suunnitteilla olevan toimenpiteen vaikutuksista. Optimitilanne olisi se, että kaikessa kaupungin päätöksenteossa tehtäisiin liikkumisvaikutusten arviointia. Tällaiseen ennakkoarviointiin on olemassa työkaluja esimerkiksi Liikuntaneuvoston kehittämä liikunta- ja liikkumisvaikutusten arviointi, jonka avulla voidaan ennakoida toimenpiteiden ja päätösten vaikutusta ihmisten liikuntaan ja liikkumiseen sekä mahdollisuuksiin liikkua ja harrastaa liikuntaa. Liikunta- ja liikkumisvaikutusten arviointia tulee hyödyntää jatkossa myös Vantaalla.

OHJELMATYÖN VAIHEET JA SEURANTA

Ohjelmatyö alkoi järjestäytymisellä 2022 vuoden loppupuolella. Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunta nimesi ohjelmalle poliittisen ohjausryhmän. Poliittinen ohjausryhmä koostui kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunnan jäsenistöstä ja projektityöryhmä eri toimialojen ja palvelualueiden edustajista. Ohjelman ideaa ja tavoitteita esiteltiin loppuvuodesta mm. apulaiskaupunginjohtajille sekä kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin ja kasvatuksen ja oppimisen lautakunnille. Alkuvuosi 2023 meni ohjelman organisoitumiseen. Ohjelman sisällön työstö alkoi keväällä 2023 projektityöryhmän ensimmäisellä tapaamisella. Tästä sai alkunsa palvelualueittain tehtävä työskentely ja pohdinta, mitä kukin pystyy fyysisen aktiivisuuden edistämiseksi tekemään. Kultakin palvelualueelta kerättiin olennaiset henkilöt, joiden kanssa ideoita lähdettiin työstämään.

Ensimmäiset tavoite- ja toimenpideideat olivat valmiina touko-kesäkuun aikana. Tämän jälkeen ideoita lähdettiin jatkojalostamaan ja pohtimaan mm. millaisen sisäisen päätöksentekoprosessin läpi kunkin palvelualueen ideat täytyy viedä. Syksyllä 2023 järjestettiin työpaja, jossa pohdittiin yhteistyörajapintoja, mittareita ja aikataulutusta sekä hiottiin tavoitteiden ja toimenpiteiden muotoilua. Elokuussa kutsuimme koolle seuroja ja yhdistyksiä ideoimaan sitä, miten he pystyvät osaltaan olemaan tavoitteissa ja toimenpiteissä mukana ja miten seura- ja yhdistystoimijat voivat olla edistämässä vantaalaisten fyysistä aktiivisuutta. Samoihin aikoihin Osallistuva Vantaa.fi -sivuston kautta vantaalaiset pääsivät kommentoimaan alustavia tavoitteita ja toimenpiteitä. Kommentteja ja ideoita ohjelman tavoitteiden ja toimenpiteiden parantamiseksi ja kehittämiseksi tuli yli 1000. Kyselystä nousseita kommentteja ja ideoita tullaan hyödyntämään ohjelman toimeenpanovaiheessa. Päätöksenteko käynnistyi marraskuussa esittelyllä Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunnassa ja joulukuussa ohjelma vietiin lautakunnan päätettäväksi. Alkuvuodesta 2024 ohjelma menee hallituksen ja valtuuston päätettäväksi. Ohjelmalle valmistellaan viestintä- ja osallisuussuunnitelma. Näiden tarkoituksena on ohjelman toteutusvaiheessa vahvistaa vantaalaisten osallisuutta tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutuksessa ja tuoda ohjelman toteutusta tiedoksi niin sisäisessä kuin ulkoisessa viestinnässä.

Ohjelma toteutetaan vuosien 2024–2027 aikana ja toteutusvaiheen aikana päivitetään uutta ohjelmaa, joka perustuu nykyisen ohjelman seurantaan ja arviointiin. Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin lautakunnan jäsenistä nimetty poliittinen ohjausryhmä jatkaa liikkumisohjelman toteutuksen ja arvioinnin seurantaa, ohjausryhmä nimetään valtuustokausittain. Palvelualueiden johtajista koostuva ohjausryhmä huolehtii ohjelman sujuvasta toteutuksesta ja yhteistyön edistämisestä toimialojen ja palvelualueiden välillä. Ohjelmalle nimetään toimenpiteiden toteutuksesta vastaava työryhmä, joka koostuu palveluyksiköiden edustajista. Liikunnan palvelualue on vastuussa ohjelman kokonaisuuden koordinoinnista.

LÄHTEET

Husu, P. Tokola, K. Vähä-Ypyä, H. & Vasankari, T. 2023. Liikemittarilla mitatun liik-kumisen, paikallaolon ja unen määrä. Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suo-messa. LIITU tutkimuksen tuloksia. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2023:1.

Koski, P & Hirvensalo, M. 2023. Lasten ja nuorten liikunnan merkitykset ja esteet. Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa. LIITU tutkimuksen tuloksia. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2023:1.

Kouluterveyskysely 2023. Nuorten arki, tilastoraportti 2023. Luettavissa: Nuorten arki – Kouluterveyskysely 2023 (julkari.fi)

Lahti, J. & Katja, B. 2023. Terve Suomi, Fyysinen aktiivisuus ja istuminen. Luetta-vissa: Fyysinen aktiivisuus ja istuminen (thl.fi)

Lasten ja nuorten terveys ja hyvinvointi. Kouluterveyskysely 2023. Lasten ja nuor-ten terveys ja hyvinvointi | Tableau Public

Liikkumattomuuden ja paikallaolon kustannuslaskuri. 2023. UKK-instituutti. Verkko-sivu. Viitattu 23.11.2023. Liikkumattomuuden ja paikallaanolon kustannuslas-kuri - UKK-instituutti (ukkinstituutti.fi)
Liikunnan muutostekijät 2019. Valtion liikuntaneuvosto. Verkkosivu. Viitattu 21.11.2023.

Liikunnan muutostekijät – Valtion liikuntaneuvosto
Luettavissa: http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/74509/JUL2013_10_Muutosta_liikkeella_verkko.pdf.

More active people for h ealthier world. The global action plan on physical activity 2018-2023. Luettav issa: 9789241514187-eng.pdf (who.int)

Muukkonen, P., Ehnström, E., Hasanen, E., Hintsanen, L., Laakso, T., Nanne-Mari, L. 2023. Liikuntatieteellinen seura. Lapset ja nuoret tarvitsevat monipuolista liikuntaa ja urheilua. Blogiteksti luettavissa: Lapset ja nuoret tarvitsevat monipuolista liikuntaa ja ulkoilua - Liikuntatieteellinen Seura – Finnish Society of Sport Sciences (lts.fi)

Niemistö, D. Finni, T. Haapala, E A. Cantell, M. Korhonen, E. & Sääkslahti, A. 2019. Environmental correlates of motor competence in children The skilled kids study. IJERPH | Free Full Text | Environmental Correlates of Motor Competence in Children The Skilled Kids Study (mdpi.com)

Nurmi, M., Pyykönen, J., Salmi, L., Salmikangas, A-K., Simula, M., Virmasalo, I. & Vänttinen, L. 2022. Matkalla kohti liikunnan yhdenvertaisuutta- työkaluja monialai-seen liikuntasuunnitteluun. Geotieteiden ja maantieteen osasto. Matemaattis-luon-nontieteellinen tiedekunta. Helsingin yliopisto. 5–7.

Opetus- ja kulttuuriministeriä, 2021. Pienten lasten liikkumisesta uutta tietoa: Rei-pasta ja vauhdikasta liikkumista kaivataan lisää. Luettavissa: Pienten lasten liikkumisesta uutta tietoa: Reipasta ja vauhdikasta liikkumista kaivataan lisää (valtioneuvosto.fi)

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2016: 21. Iloa, leikkiä ja yhdessä teke-mistä. Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset. OKM21.pdf (valtioneu-vosto.fi)

Opetushallitus. Move! -mittaustuloksia. Verkkosivu. Viitattu 23.11.2023. Move!-mit-taustuloksia | Opetushallitus (oph.fi)

Pyykkönen, T. 2019. Maailman istuvin urheilukansa – ihmettelyjä liikuntapolitiikan labyrinteissa. Liikuntatieteellinen seura nro 30. Helsinki. 9.

Sosiaali- ja terveysministeriö ja opetus- ja kulttuuriministeriö 2013. Muutosta liikkeellä. Valtakunnalliset yhteiset linjaukset terveyttä ja hyvinvointia edistävään liikun-taan 2020. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2013:10.

Valtioneuvoston selonteko liikuntapolitiikasta. 2018.
Opetus- ja kulttuuriministeriö.
Vantaan hyvinvointikatsaus 2022. Hyvinvointikatsaus 2022_Vantaan kau-punki.pdf

Väestön määrä ja kehitys 2022. Vantaan kaupunki. Verkkosivu. Viitattu 21.11.2023. Väestön määrä ja kehitys | Vantaa

LIITE 1. FYYSISEN AKTIIVISUUDEN EDISTÄMISEN NYKYTILA-ANALYYSI PALVELUALUEITTAIN

KAUPUNKISTRATEGIAN JA JOHDON TOIMIALA

HENKILÖSTÖ JA KONSERNIPALVELUT

Liikuntaetuus, Break Pro- taukosovellus, henkilökunnan alennus kaupungin kunto-saleille ja uimahalleille

KASVATUKSEN JA OPPIMISEN TOIMIALA

VARHAISKASVATUS

- Varhaiskasvatuslaki ja varhaiskasvatussuunnitelma: Liikkuminen ja fyysinen aktiivisuus sisältyvät toiminnan perustana olevaan Vantaan varhaiskasvatussuunnitelmaan (2022) sekä Vantaan esiopetuksen opetussuunnitelmaan (2023)
- Varhaiskasvatuksen liikkuvaa toimintakulttuuria edistetään valtakunnallisella Liikkuva – varhaiskasvatus –ohjelmalla.
- Varhaiskasvatuksen ja liikunnan palvelualue tekevät yhteistyötä Liikkuva päiväkoti -toiminnan kautta, jota ohjaa palvelualueiden yhteinen ohjausryhmä
  - Kaksi vakinaista liikuntapalvelu-koordinaattoria
  - Liikkumista lisäävän toiminta-kulttuurin edistäminen hanketyöllä (pääsääntöisesti AVI- ja OKM-rahoitukset)
- Aktiivisten oppimisympäristöjen kehittäminen sisä- ja ulkotilat.

PERUSOPETUS

- Liikkuva koulu toimintaa tarjotaan kaikille Vantaan peruskouluille. (Nykytilan arviointia kerran vuodessa. 2022-2023, 28/41 koulua täyttänyt arvioinnin.)
- Vakinaista toimintaa: rakenne olemassa, 2 koordinaattoria
- tapahtumat opettajille ja oppilaille, aktiiviset oppimisympäristöt sekä pihaosallisuusmalli.

TOISEN ASTEEN KOULUTUS

- Liikkuva opiskelu on vakinaista toimintaa, 1 vakinainen koordinaattori, 2 määräaikaista.
- Toimintaa tarjotaan Varian ammattioppilaitoksille ja lukioille, oppimisympäristöjen kehittäminen ja aktiivinen opiskeluympäristö.
- Hyvinvointivalmennus.

RUOTSINKIELISET PALVELUT

Palvelualue tekee yhteistyötä muiden toimialojen ja palvelualueiden kanssa ruotsinkielisille suunnattujen palveluiden kehittämisessä. Varhaiskasvatus, esiope-tus, peruskoulu ja lukiokoulutus.

KAUPUNKIKULTTUURIN JA HYVINVOINNIN TOIMIALA

YHTEISET PALVELUT

MEK-myönteisen erikoiskohtelun hanke, hyvinvointiohjelman koordinointi, harrastusten Vantaa, viestintä, markkinointi, Harrastus- ja tapahtumakalenteri, palveluverkkosuunnittelun koordinointi, koulujen vapaa-ajankäytön lisäämisen ja tilavarausten automatisoinnin selvitys (DigiOne-varautuminen), vastuullisuus- ja ympäristötyöryhmät & ohjelmat

ELINIKÄINEN OPPIMINEN

Aikuisopisto järjestää kuntalaisille suunnattuja liikunta-, tanssi-, jooga- yms. kursseja. Opisto käyttää toiminnallisia opetusmenetelmiä esim. kielten opetuksessa.

KIRJASTO- JA KULTTUURIPALVELUT

Erilaisia aktivoivia näyttelyitä museoissa, liikunnallisuus huomioidaan näyttelyissä sisällöstä riippuen. Pyöräilyopastuksia ja muita aktiivisia tapoja tutustua kaupungin historiaan ja nykyisyyteen.

Parhaillaan käynnissä Vantaan läpi jalkaisin tai pyörällä kuljettavan Kuninkaantie-reitin kehittäminen ja käyttöönotto. Näyttelyn yhteydessä järjestetään lisäksi yleisölle avoimia, maksuttomia jumppatunteja. Myös Vauvojen museo maanantai -tapahtumien yhteydessä tarjotaan mahdollisuutta vauvojen ja vanhempien yhteiseen jumppahetkeen. Museon järjestämissä nuorten aikuisten illoissa saa tanssia itsensä hikeen ja esimerkiksi Tanssin päivän tapahtumassa oli mahdollisuus osallistua tanssityöpajoihin. Lasten kulttuuripalvelut tähtää siihen, että yhdessä lähdetään liikkeelle kulttuurin pariin.

LIIKUNTA

Liikuntapaikat ja olosuhteet, tilavaraukset, avustukset, ohjattu liikunta, virtuaalijumpat, uimaopetus, hyvinvointimentorointi, liikuntaneuvonta, Hobihobi harrastussivusto, kesäleiritoiminta, oppilasurheilu ja päiväleirit, korttelilliga, soveltava liikunta, vertaisohjattu liikunta, sporttikaverit, sporttikortti: 70-vuotiaille ilmaiseksi uimahallit ja kuntosalit, Liikkuva-toiminta: varhaiskasvatus, perusopetus, toinen aste, hankkeet: HSM-kehittämishanke, YHR-hanke, työhyvinvointi toisen asteen henkilöstölle, hyvinvointikertomus tutuksi ja terveellinen ravitsemus tavaksi.

NUORISO- JA YHTEISÖPALVELUT

Nuorisotyössä liikuntaa käytetään työmuotona sekä liikunta on osa hyvinvointikasvatusta, missä terveet elämäntavat ovat keskiössä. Nuorisotiloilla mahdollistetaan nuorille liikkuminen 2-4 h viikossa. Nuorisotyössä liikunta ja pelitarjonta on monipuolista, mahdollisuus maksuttomiin harrastuksiin ja lajikokeiluihin, kuntosalitoimintaa, retkiä ja lomatoimintaa, olemassa olevien liikuntapaikkojen hyödyntäminen. Nuorisotyöntekijät mukana koulujen nutavälkissä, joissa liikunnallisia toimintahetkiä.

KAUPUNKIYMPÄRISTÖN TOIMIALA

KADUT JA PUISTOT

- Liikennepoliittinen ohjelma ja sen mukainen liikkumisen edistäminen, kävely ja pyöräilyn edistämisohjelmat
- Tervi-hanke: Hankkeessa kehitetään Vantaan kaupungin julkisen kaupunkiympäristön (kadut ja puistot) kävelyympäristöjen turvallisuutta, tähän nähdään kuuluvan keskeisesti myös esteettömän ympäristön kehittäminen, kohderyhmiä ovat ikäihmiset sekä liikkumis- ja toimimisesteiset henkilöt.
- Viheralueiden palveluverkko **Viheralueiden palveluverkko 2023-2032 (vantaa.fi)**

KAUPUNKIRAKENNE JA YMPÄRISTÖ

- Yleiskaava: määräykset edellyttävät rakentamaan kaupunkia, jossa on helppoa liikkua kävellen tai pyöräillen.
- Resurssiviisauden tiekartta àtiivis kaupunkirakenne, palveluiden parempi saatavuus
- Kaavarunkoja ja suunnitteluperiaatteita määritelty toimenpiteitä käveltävän kaupungin toteutumiseksi. Kaavarungoissa määritelty liikkumisen paikkoja ja kohtia kaupunkirakenteissa esim. leikkipaikat, liikuntapaikat.

KIINTEISTÖT JA TILAT

- Kouluhankkeiden pihasuunnittelussa, Liikkuva koulu
- Päiväkotihankkeiden pihasuunnittelussa, Liikkuva päiväkoti
- Toimitilojen tilakortteihin uusittu RT 103140 Henkilöstötilat mukaiset, suunnittelu- ja mitoitusohjeita, jotka koskevat erityisesti työmatkaliikunnan asettamia vaatimuksia henkilöstötiloille.

19 § Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan sijaiset 1.2.2024 alkaen

VD/2646/00.01.01.03/2023
TeA/JH/KN/SR/JT

Voimassa olevan hallintosäännön 13. luvun 9 §:n mukaan kaupunginhallitus päättää apulaiskaupunginjohtajien sijaisista.

Kaupunginhallitus on nimennyt kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan sijaiset päätöksellään 8.5.2023 § 18. Henkilöstömuutosten vuoksi toimialalla on katsottu, että aiemmin tehtyä päätöstä on tarpeen muuttaa.

Kaupunginhallitus 29.1.2024 § 19

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään

a) nimetä kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan sijaiset 1.2.2024 alkaen seuraavassa järjestyksessä:
    1. kaupungininsinööri Henry Westlin
    2. kiinteistöjohtaja Antti Kari
    3. kaupunkisuunnittelujohtaja Sampo Perttula
    4. talous- ja hallintojohtaja Jonna Hohti
    5. kunnossapitopäällikkö Jyrki Vättö
b) valtuuttaa kaupunginjohtaja tarvittaessa tilapäisesti päättämään kohdassa a) nimettyjen lisäksi apulaiskaupunginjohtajan muista sijaisista.

Tarkastetaan pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Täytäntöönpano: Kaupunkiympäristön toimiala

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot:
Talous- ja hallintojohtaja Jonna Hohti, puh. 044 549 7991
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

20 § **Kaavoitusohjelma 2024-2026**

VD/7168/00.01.02.00/2023
TeA/SP/A-RK/MSI/TKA/MHÄ/MYL/MJA/KN/VIK/JT

Vantaan kaavoitusohjelmalla 2024 toteutetaan kaupunkistrategian painopisteitä: mahdollistetaan taloudellisesti kestävää ja elinvoimaista kaupunkia sekä hyviä asukaslähtöisiä palveluja, estetään eriarvoistumista ja varmistetaan hiilineutraalisuutta.

Kaavoitusohjelman tavoitteena on toteuttaa Vantaan kaupungin strategiaa ja kaupunkitasoisia ohjelmia, sitovia tavoitteita, toimialan tavoitteita sekä kaupunkirakenne ja ympäristö -palvelualueen tuloskorttia. Kaavoituksella luodaan edellytyksiä saavuttaa kaupungin taloudellisia tavoitteita mm. maankäytöstä syntyvien tulojen ja työpaikkakehityksen avulla. Kaavoitusohjelman valmistelua ovat ohjanneet mm. seuraavat strategiset tavoitteet:

· Resurssiviisas ja hiilineutraali Vantaa vuonna 2030
· Kaupunkikeskustoja ja vanhoja lähiöitä kehitetään
· MAL-tavoitteet toteutuvat
· Valmistuvien pientalojen määrä nousee 600 asuntoon
· Vantaan ratikkakaupungin suunnittelu etenee kokonaisvaltaisesti kaupunginvaltuuston hyväksymien reunaehtojen mukaisesti.

Kaavoitusohjelma valmistellaan kaupunkiympäristölautakunnan käsiteltäväksi vuosittain, ja se on rakenteeltaan rullaava. Kaavoitusohjelman rakennetta on aiempiin vuosiin verrattuna päivitetty siten, että se painottuu seuraavan vuoden aikana alkaviin kaavahankkeisiin. Ohjelma sisältää kuvauksen vuonna 2024 käynnistettäväksi ohjelmoiduista kaavahankkeista aikatauluineen sekä tavoiteltuine kerrosalamäärineen sekä karkeammalla tasolla vuosina 2024–2026 työnalla olevat kaavahankkeet.

Kokonaisuudessaan ohjelmaan on ohjelmoitu 134 kaavahanketta, jotka tuottavat yhteensä n. 1 400 000 kem2. Ohjelmalla vastataan MAL-sopimuksen mukaiseen asumisen kerrosalatavoitteeseen (247 300 kem2 / vuosi) niin, että vuodelle 2024 on ohjelmoitu valmistuvaksi n. 290 000 kem2; vuodelle 2025, n. 250 000 kem2 ja vuodelle 2026, n. 350 000 kem2. Vuonna 2024 kaavoitettavaksi ohjelmoidusta uudesta asuntokerrosalasta yli 80 % sijoittuu joukkoliikennevyöhykkeelle.

Toimintaympäristön muutokset
Toimintaympäristön merkittävimmät muutokset liittyvät lainsäädännön uudistumiseen. Uusi RYTJ-laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä (RYHTI) on tulossa voimaan 1.1.2024., mikä edellyttää muutoksia kaupungin prosesseissa ja tietojärjestelmissä. Valtaosin rakentamista ohjaava rakentamislaki tulee voimaan 1.1.2025 ja samalla jäljelle jäävä osa maankäyttö- ja rakennuslaista muuttuu alueidenkäyttölaiksi. Rakentamislaki vaikuttaa kaavoitukseen liittyviin sijoittamista ohjaaviin päätöksiin.

Uutta MAL-sopimusta neuvotellaan parhaillaan eikä siihen määritellyt tavoitteet ole vielä tässä vaiheessa tiedossa. Kaupunginvaltuuston osaltaan 30.10.2023 § 7 hyväksymä Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL 2023 -suunnitelma toimii sopimusneuvottelujen pohjana. Suunnitelmassa on määritelty Vantaalle asuntoasemakaavoitukselle vuosittainen tavoite 247 300 kerrosneliömetriä uutta asumisen kerrosalaa.

Vuoden 2023 aikana asemakaavoituksessa on jatkettu kaavahankkeiden etenemisen seurantaa, ja siitä on raportoitu säännöllisesti kaupunkiympäristölautakunnalle. Seuranta osoittaa, että yleisimmät syyt kaavahankkeiden viivästymiselle ovat selvitysten viivästyminen tai lisäselvitysten tarve, henkilöstövaje

sekä neuvotteluiden pitkittyminen maanomistajan, kiinteistökehittäjän tai vastaavan tahon kanssa. Näistä kaksi ensimmäistä ovat osittain päällekkäisiä ilmiöitä ja niihin on reagoitu mm. henkilöstösuunnittelussa. Selvitysten kohdalla oleellista on myös huomioida selvitysten vaatima aika entistä paremmin jo ohjelmointivaiheessa ja pyrimmekin ennakoimaan etenkin laajempia alueita koskevia selvitystarpeita etukäteen ennakoiden. Neuvottelujen pitkittymisen syyt ovat monesti maanomistajakohtaisia, mutta kaupunki voi omia kumppanuuskaavoitusprosessejaan kehittämällä vaikuttaa neuvottelujen sujuvuuteen ja olemmekin lähteneet kehittämään kumppanuuskaavoitusprosessia, jonka toimivuutta pääsemme arvioimaan tulevina vuosina. Etenkin kumppanuuskaavoitushankkeiden näkökulmasta vuoden 2024 toimintaympäristö näyttää kuitenkin erittäin haastavalta ja epävarmalta. Yleisen taloustilanteen ja rakentamisen suhdanteen kehitys vaikuttaa väistämättä kaavoitusohjelman toteutumiseen.

Kaavoitusohjelman painopisteet

Yleiskaavoitus

Yleiskaavayksikkö laatii strategisen tason kaupunkisuunnitelmia ja vastaa seudullisesta maankäytön yhteistyöstä. Yksikön erityisasiantuntijat osallistuvat kaupunkitasoisiin suunnitteluhankkeisiin ja asemakaavoitukseen.

Seudullisessa suunnittelussa tulee vuosina 2024–26 olemaan käynnissä kaksi merkittävää työtä. Uuden MAL 2027 -suunnitelman laatiminen käynnistyy 2024. Uudenmaan liitto taas valmistelee maakuntakaavan täydennystyötä. Ideana maakuntakaavan täydennyskierroksessa on tietomallimainen ajatus "teemoittain täydentyvästä" maakuntakaavasta. Pohjana päivitykselle toimii lainvoimainen Uusimaa-kaava 2050, jota täydennetään kokonaan uusilla teemoilla ja joitakin teemoja päivitetään vaihemaakuntakaavalla. Yleiskaavoitus osallistuu aktiivisesti molempien töiden valmisteluun. Lisäksi seuraamme tiivisti naapurikuntien yleiskaavatöitä ja osallistumme mahdollisiin Helsingin Östersundomin osayleiskaavan yhteisiin selvityksiin.

Yleiskaava 2020:n toteuttamisen suunnittelu ja ohjaaminen ovat yleiskaavayksikön keskeisiä työtehtäviä. Vuonna 2023 alettiin valmistella yleiskaavan toteuttamisen ohjelmoinnin prosessia, johon kuuluvat myös MATTI-järjestelmään laadittavat seurantanäkymät. Ohjelmointia tehdään moninäkökulmaisesti ja siinä hyödynnetään taustaselvityksiä, kuten vuodenvaihteessa 2023–24 valmistuvaa yleiskaavan kaavatalousselvitystä. Käynnissä on myös työpaikka-alueselvitys, jossa kartoitetaan yleiskaavan työpaikka-alueiden nykytila, kehitysnäkymät ja päivitetty varantotilanne. Kaupan alueista on tarkoitus laatia täydentävä työ aiemmalle keskustoja ja päivittäistavarakauppaa koskeneelle kaupunkitasoiselle selvitykselle. Kiila–Ruotsinkylän kiertotalousalueesta teetetään yhdessä Tuusulan kanssa yleissuunnitelma, jonka pohjana hyödynnetään 2023 valmistuneen selvityksen tuloksia.

Yleiskaavaa tarkentavista alueellisista suunnitelmista käynnistyy Petaksen ja Piispankylän skenaarioiden laadinta. Skenaarioiden avulla selvitetään Kehäradan junaliikenteen vaatiman varikon sijoitusvaihtoehtojen vaikutusta maankäyttöön Petaksessa sekä Piispankylän työpaikkojen maankäytön kehitysmahdollisuuksia. Samalla tutkitaan alueen luontoarvojen ja maankäytön yhteensovittamista. Skenaariot laaditaan vuoden 20024 aikana ja junavarikkoa varten jouduttaneen laatimaan osayleiskaava.

Viherrakenteen kehityskuva – Vihreä ja virtaava Vantaa (VIVA) tuodaan sisäisen vuorovaikutuksen jälkeen alkuvuodesta lautakuntaan. Vantaa on vuosina 2024–2025 mukana hankkeessa “ARVO – Viherrakenteen arviointi ja vahvistaminen kaupunkien maankäytön suunnittelussa”, jossa kehitetään alueellisen vihertehokkuuden laskuri. Monimuotoisen ja -hyötyisen kaupunkivihreän esimerkkejä ja ohjeita laaditaan diplomityönä.

Kokonaisheikentymättömyyden mallin avulla etsitään keinoja, joiden avulla luonnon monimuotoisuus ei heikkenisi kasvavassa kaupungissa. Kaupunkitasoisten luontoselvitysten sarjassa on tällä kertaa vuorossa norojen selvittäminen. Norojen merkitys osana arvokasta luontoa on noussut keskusteluun, ja onkin välttämätöntä selvittää, minkä verran ja kuinka arvokkaita noroja Vantaalla on, ja miten ne tulisi ottaa huomioon.

Asemakaavoitus
Kaavoitusohjelmalla varmistamme, että kaavoituksen käytettävissä olevia resursseja käytetään tasapuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti kaikkien suuralueiden hyväksi. Kehittämisen pääpaino on valtuustostrategian mukaisesti kaupunkikeskustojen kehittämisessä. Kehitämme keskustoja monipuolisiksi asumisen, palveluiden ja työpaikkojen alueiksi usealla eri kaavatasolla. Tavoitteenamme on kestävä maankäyttö, urbaani korttelirakenne ja viihtyisä lähiympäristö, jossa jalankulku, pyöräily ja joukkoliikenne ovat luontevin tapa liikkua. Kaupungin kasvaessa varmistamme myös riittävän palvelutonttien tarjonnan. Kaavoitusohjelmaan olemme sisällyttäneet useita kaavoja päiväkoteja, kouluja ja muita palvelutiloja varten sekä asemakaavoja, joita laadimme keskustoja elävöittäviä urheilun, kulttuurin ja vapaa-ajan hankkeita varten.

Kaavoitamme elinvoimaista kaupunkia yritysten kanssa yhteistyössä. Työpaikkahankkeiden asemakaavoja valmistelemme sekä yksityisille että kaupungin maille. Vuodelle 2024 olemme ohjelmoineet työpaikkakaavoja jokaiselle suuralueelle. Tikkurilan Väritehtaan kaavarungolla luomme kokonaisnäkymää keskustan laajenemiselle Väritehtaan alueelle. Kivistön keskustassa valmistelemme Kivistön asemakortteleiden alueelle asemakaavamuutosta ja Vehkalassa kaavoitamme kaupungin maa-alueita kaupungin yritystonttitarjontaa varten merkittävät luontoarvot huomioiden. Myyrmäessä valmistelemme innovaatiokaavaa alueen työpaikkakehityksen vauhdittamiseksi.

Asuntokaavoitus painottuu keskustoihin ja joukkoliikennevyöhykkeelle. Kaavoitusohjelmakauden erityisenä tavoitteena on lisätä pientaloasumisen kaavoitusta ja kehittää Vantaata pientalojen suurakaupunkina. Kaavoitusohjelmaan sisältyykin uusia pientalohankkeita eri puolilla kaupunkia. Uusissa pientalokaavoissa tutkimme monimuotoista asuinrakentamista ja mahdollistamme omakoti, pari- ja erillistaloja sekä townhouse- tyyppisiä kaupunkipientaloja.

Laajemmat alueelliset tarkastelut luovat yksittäisille asemakaavatöille perustan, joka tukee tavoiteltua aluekokonaisuuden kehitystä. Näillä suunnitelmilla ohjataan kaupunkirakenteen tiivistymistä ja palveluiden sijoittumista hallitusti ja tavoitteellisesti kokonaisuus edellä. Kaavarunkoja ja laajojen keskusta-alueiden asemakaavaluonnoksia valmistelemme Väritehtaan alueella, Kivistön keskustassa asemakortteleiden alueella, Korson keskustassa, Koivukylässä, Hakunilassa, Aviapoliksen alueella ja Rauhalanlaaksossa.

Vantaan Ratikan vaikutusalueella on käynnissä useita keskustojen kehittämisen ja täydennysrakentamisen mahdollistavia asemakaavahankkeita, minkä lisäksi ratikan katualueiden ja varikon asemakaavoitus jatkuu.

Kaavoituksella on tärkeä tehtävä myönteisen kehityksen mahdollistajana. Vanhoilla alueilla mahdollistamme kaupunkirakenteen uudistushankkeita, mikä luo edellytyksiä myös palveluverkon kehittämiselle. Eriytymiskehityksen torjunta on tärkeä huomioida myös uusilla kaupunkialueilla esim. asuntojakauman monipuolisuudesta ja palveluverkon riittävyydestä huolehtimalla. Viihtyvyyden lisäämisen ohella myönteistä kaupunkikehitystä edistävät alueiden saavutettavuutta parantavat toimet.

Asemakaavoituksella varmistamme osaltamme kaupungin resurssiviisautta. Resurssiviisauden tiekartan tavoitteet ovat osa jokaista kaavahanketta, minkä lisäksi olemme sisällyttäneet kaavoitusohjelmaan kaupungin hiilineutraalisuustavoitteen kannalta merkittäviä yksittäisiä kaavatöitä, joilla pilotoimme uutta asemakaavoituksen vähähiilisyyden arviointityökalua (AVA). Tavoitteenamme on ohjata kaupungin kasvu joukkoliikennevyöhykkeelle ja edistää vähähiilisiä ratkaisuja rakentamisessa. Kaavoitus toimii myös osana poikkihallinnollista yhteistyötä, jossa edistämme puurakentamiskohteita, alueellisia energiaratkaisuja ja vähähiilistä koerakentamista.

Kaupunkiympäristölautakunta 12.12.2023 § 11

Kaupunkisuunnittelujohtajan vs. esitys:
Päätetään
a) hyväksyä liitteen mukainen kaavoitusohjelma 2024–26, ja
b) esittää kaupunginhallitukselle kaavoitusohjelma 2024–26 merkittäväksi tiedoksi.

Käsittely:
Kaupunkiympäristölautakunnan puheenjohtaja Anssi Aura esitti asian jättämistä pöydälle. Ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Päätös:
Päätettiin jättää asia pöydälle kaupunkiympäristölautakunnan seuraavaan kokoukseen.

———

Kaupunkiympäristölautakunta 16.1.2024 § 6

Kaupunkisuunnittelujohtajan esitys:
Päätetään
a) hyväksyä liitteen mukainen kaavoitusohjelma 2024–26, ja
b) esittää kaupunginhallitukselle kaavoitusohjelma 2024–26 merkittäväksi tiedoksi.

Käsittely:
Merkittiin, että kaupunkisuunnittelujohtaja muutti esitystään siten, että kaavoitusohjelmaliitteen sivun 29 neljännen kappaleen viimeistä lausetta muokattiin seuraavasti (poisto yliviivattu, lisäys kursiivilla):
“Pientaloiksi katsomme omakotitalot, pari- ja rivitalot ~~sekä pienkerrostalot~~ *eri muodoissaan*.”

Päätös:
Hyväksyttiin muutettu esitys.

Merkittiin, että kaupunkiympäristölautakunta jätti asiaan seuraavan pöytäkirjalausuman:
“Vantaalaista pientalojen suurkaupunkia tulee kehittää luonnon monimuotoisuuden ja lähivirkistysalueiden ehdoilla. Toimintavuoden 2024 aikana kartoitetaan maanomistuksesta riippumatta alueet, joille olisi tarkoituksenmukaista toteuttaa pientaloalueita alkuperäinen luonto, palvelut ja infrastruktuuri huomioiden.”

Merkittiin, että vihreiden lautakuntaryhmä jätti asiaan seuraavan pöytäkirjalausuman, johon perussuomalaisten lautakuntaryhmä yhtyi:

“Varikkoalueen toteuttaminen Petakseen olisi erittäin haasteellista alueen merkittävien luontoarvojen vuoksi. Varikkoalueelle tulee ensisijaisesti hakea muita korvaavia sijainteja ja selvittää edelleen Ilmalan varikkoalueen laajentamisen mahdollisuutta.”

———

Kaupunginhallitus 29.1.2024 § 20

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään merkitä kaavoitusohjelma 2024–26 tiedoksi.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Merkittiin, että kokoomuksen, vihreiden, perussuomalaisten ja kristillisdemokraattien kaupunginhallitusryhmät jättivät asiaan seuraavan pöytäkirjalausuman:

”Vantaalaista pientalojen suurkaupunkia tulee kehittää luonnon monimuotoisuuden ja lähivirkistysalueiden ehdoilla. Toimintavuoden 2024 aikana kartoitetaan maanomistuksesta riippumatta alueet, joille olisi tarkoituksenmukaista toteuttaa pientaloalueita alkuperäinen luonto, palvelut ja infrastruktuuri huomioiden.”

Liite:
- Kaavoitusohjelma 2024–26 (II)

Täytäntöönpano: kaupunkiympäristön toimiala

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
kaupunkisuunnittelujohtaja Sampo Perttula, puh. 040 529 4145
yleiskaavapäällikkö Mari Siivola, puh. 040 336 0159
asemakaavapäällikkö Marjaana Yläjääski, puh. 050 591 3878
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

KAAVOITUSOHJELMA

2024-2026

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

KAAVOITUSOHJELMA 2024-2026

SISÄLLYS

3 Johdanto

4 Yleiskaavayksikkö

5 Seudun työt

6 Yleiskaavan toteuttamisohjelma TOTO

7 Työpaikka-alueselvitys

8 Kaupan alueiden selvitys

9 Eriytymisen ehkäisyn tiekartta

10 Petas-Piispankylä -skenaariot

11 Kiila-Ruotsinkylä -yleissuunnitelma

12 ARVO - Viherrakenteen arviointi ja vahvistaminen kaupunkien maankäytön suunnittelussa

13 Monimuotoinen ja -hyötyinen kaupunkivihreä Vantaalla

14 Vantaan kokonaisheikentymättömyyden malli

15 Kaupunkitasoinen noroselvitys

16 Asemakaavayksikkö

Strategiapainopisteet

17 Taloudellisesti kestävä ja elinvoimainen kaupunki

19 Kukoistavat kaupunkikeskukset

21 Hyvät asukaslähtöiset palvelut

23 Eriarvoistumisen estäminen

25 Resurssiviisas ja hiilineutraali Vantaa

27 Kaupungin kärkihankkeet

29 Pientalojen suurkaupunki

31 Itä-Vantaa

35 Länsi-Vantaa

38 Kivistö

41 Aviapolis

45 Tikkurila

KANSIKUVA Näkymäkuva Kivistön Onnenkiven kaava-alueelta. Vantaan kaupunki.

JOHDANTO

KESTÄVÄÄ KAUPUNKIA PITKÄJÄNTEISESTI RAKENTAEN

Mediassa on vuonna 2023 toistunut vahvasti viesti rakennusalan synkistä suhdannenäkymistä. Kilvan vertaillaan, kuinka paljon myymättömiä uusia asuntoja löytyy mistäkin kaupungista ja kuinka toimitilat tyhjenevät etätyön myötä. Rakennusala on painumassa jopa lamavuosia syvempään notkoon. Tarkoittaako kaikki tämä, että kaupungistumiselle voidaan laittaa nyt piste? Tiivistettynä vastaus on ”ei”. Kaupungistuminen Helsingin seudulla on jatkunut jopa ennusteita voimakkaampana, eikä asumisen tarve tulevina vuosia ole poistunut mihinkään. Pikemminkin asuntotuotannon tarve tulee suhteellisesti kasvamaan, kun Suomen talous saadaan taas käännettyä kasvuun. Vantaa tulee jatkossakin olemaan maamme nopeimmin väestöltään ja työpaikkamäärältään kasvavia kaupunkeja.

Kaupunkisuunnittelu ja kaavoitus on pitkäjänteistä työtä, jota viedään eteenpäin suhdanteista huolimatta. Kestävällä ja laadukkaalla suunnittelulla varaudutaan seudun ja kaupungin kasvuun pitkällä aikajänteellä. On toisaalta myös ihan hyvä, että nopea kasvu hetkeksi tasoittuu ja hektinen kiire kaupunkisuunnittelussa hellittää. Nyt on aikaa keskittyä myös paremmin toiminnan ja laadun kehittämiseen ja syventyä kokonaisvaltaisemmin hyvän kaupungin rakentamiseen. Samalla meidän pitää myös kaupunkisuunnittelun kautta vastata strategian mukaiseen tavoitteeseen olla hiilineutraali vuonna 2030, sekä edistää luonnon monimuotoisuuden säilymistä. Lakiuudistusten edellyttämät muutokset tulevat myös näkymään voimakkaasti kaupunkisuunnittelun prosesseissa ja resurssoinnissa lähivuosina. Rakennetun ympäristön tietojärjestelmää koskeva laki (RYTJ) tulee voimaan 1.1.2024 ja uusi rakentamislaki 1.1.2025. Lisäksi keskeinen työtä ohjaava maankäyttö- ja rakennuslaki MRL tulee 1.1.2025 muuttumaan alueidenkäyttölaiksi ja samalla jakautumaan useaksi eri laiksi asetuksineen.

Vantaan kaavoitusohjelmalla 2024 jatketaan kaupunkistrategian painopisteiden toteuttamista: mahdollistetaan taloudellisesti kestävää ja elinvoimaista kaupunkia sekä hyviä asukaslähtöisiä palveluja, estetään eriarvoistumista ja varmistetaan hiilineutraalisuutta. Kaavoitusohjelma käsittää yleiskaavoitukseen ja asemakaavoitukseen liittyvät työt. Sekä yleis- että asemakaavoilla ennakoidaan tulevaa kehitystä ja varaudutaan yhteiskunnan tarpeisiin. Kaavoituksen pääpaino on tulevina vuosina strategian mukaisesti kukoistavien kaupunkikeskustojen ja ratikkakaupungin kehittämisessä. Lisäksi kaavoitusohjelmassa otetaan huomioon myös työpaikkojen tarve, erilaiset palvelut ja pientaloalueet. Vantaan kaupunkirakenne tulee pääosin kehittymään yleiskaavan periaatteiden mukaisesti sisäänpäin kasvaen, joukkoliikenteeseen tukeutuen ja viherrakennetta vahvistaen, ja samalla myös pientalojen suurkaupungin tavoitteita toteuttaen. Vantaan strategian visiossa ja arvoissa korostuu rohkeus. Tämä näkyykin vahvasti kaupungin toimintaympäristössä. Myös haastavina aikoina Vantaalla on vahvuutta toimia rohkeasti ja innovatiivisesti ja kestävää kaupunkia yhdessä luoden.

Vantaalla 27.11.2023,

kaupunkisuunnittelujohtaja Sampo Perttula

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

YLEISKAAVAYKSIKKÖ

Yleiskaavayksikkö laatii strategisen tason kaupunkisuunnitelmia ja vastaa seudullisesta maankäytön yhteistyöstä. Yksikön erityisasiantuntijat osallistuvat seudullisiin ja paikallisiin suunnitteluhankkeisiin ja asemakaavoitukseen.

Yleiskaavoituksen kaavoitusohjelmasta 2024–26 voi nostaa kaksi keskeistä teemaa, jotka liittyvät yleiskaava 2020:n toteuttamiseen. Molemmat liittyvät kaupungin kestävään kasvuun ja osaltaan haastavat toisiaan.

Ensimmäinen teema on kaupungin kasvun ohjaaminen, erityisesti työpaikka-alueiden jatkosuunnittelu ja niiden riittävyyden varmistaminen kasvavassa kaupungissa. Kasvun ohjaamiseksi kootaan yleiskaavan toteuttamisohjelmaa. Työpaikka-alueista laaditaan parhaillaan selvitystä, joka valmistuu alkuvuodesta 2024. Vantaalle tärkeästä kaupan teemasta on myös tarkoitus tehdä selvitys. Alueellisista suunnitelmista on käynnistymässä Petaksen ja Piispankylän alueita koskeva skenaarioiden laadinta, millä pohjataan mahdollista osayleiskaavaa.

Toinen teema on luonnon monimuotoisuus ja riittävät ekosysteemipalvelut kasvavassa kaupungissa. ARVO-hankkeessa luodaan yhteistyössä muiden kaupunkien kanssa alueellisen vihertehokkuuden laskuria, jota käyttäen voidaan varmistaa tiivistyvillä kaupunkialueilla ekosysteemipalvelujen tuotannon kannalta riittävien kasvillisuuspeitteisten alueiden säilyminen ja kehittyminen.

Kokonaisheikentymättömyyden mallin avulla etsitään keinoja, joiden avulla luonnon monimuotoisuus ei heikkenisi kasvavassa kaupungissa.

Kaupunkitasoisten luontoselvitysten sarjassa on tällä kertaa vuorossa norojen selvittäminen. Norojen merkitys osana arvokasta luontoa on noussut keskusteluun, ja onkin välttämätöntä selvittää, minkä verran ja kuinka arvokkaita noroja Vantaalla on, ja miten ne tulisi ottaa huomioon.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

SEUDUN TYÖT

Vuosina 2024-26 laaditaan kahta merkittävää seudullista suunnitelmaa. Uuden Helsingin seudun MAL 2027 -suunnitelman laatiminen alkaa 2024. Uudenmaan liitto taas valmistelee maakuntakaavan täydennystyötä. Ideana maakuntakaavan täydennyskierroksessa on tietomallimainen ajatus “teemoittain täydentyvästä” maakuntakaavasta. Pohjana päivitykselle toimii lainvoimainen Uusimaa-kaava 2050, jota täydennetään kokonaan uusilla teemoilla ja joitakin teemoja päivitetään vaihemaakuntakaavalla.

Naapurikuntien yleiskaavoista käynnissä on Sipoon ja Espoon kaavat. Osallistumme kaavojen valmisteluun ja Sipoon kanssa käymme tarkempaa rajaseudun suunnittelukeskustelua.

Helsinki laatii parhaillaan aiemman yhteisen yleiskaavan Helsingin puoleiselle alueelle Östersundomiin osayleiskaavaa, jonka suunnitteluperiaatteet ovat hyväksymisvaiheessa. Osayleiskaavaan ollaan 2024 tekemässä liikennejärjestelmästä selvitystä, mihin osallistumme tiiviisti.

UUSIMAA-KAAVA 2050
NYLANDSPLANEN 2050

ESPOO
ESBO

YLEISKAAVA 2060

espoo.fi/yleiskaava

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

YLEISKAAVAN TOTEUTTAMISOHJELMA TOTO

Vuonna 2023 aloitettiin yleiskaavan toteuttamisen ohjelmoinnin valmistelu määrittelemällä prosessi, johon kuuluvat myös MATTI-järjestelmään laadittavat seurantanäkymät.

Yleiskaavan toteuttamisen ohjelmointia tehdään moninäkökulmaisesti ja siinä hyödynnetään taustaselvityksiä, kuten vuodenvaihteessa 2023–24 valmistuvaa yleiskaavan kaavatalousselvitystä ja vuonna 2024 valmistuvaa työpaikka-alueselvitystä.

Yleiskaavan toteuttamisohjelman tavoitteena on muodostaa toimialan yhteinen ymmärrys yleiskaavan varantotilanteesta ja siitä, millä aikataululla aletaan suunnitella ja toteuttaa mitäkin aluetta. Lisäksi voidaan laatia pidemmän aikavälin skenaarioita yleiskaavan mahdollistamasta maankäytöstä.

Tarkastelua tehdään teemoittain, joista yksi esimerkki on pientaloalueiden ohjelmointi ja toteutumisen seuranta.

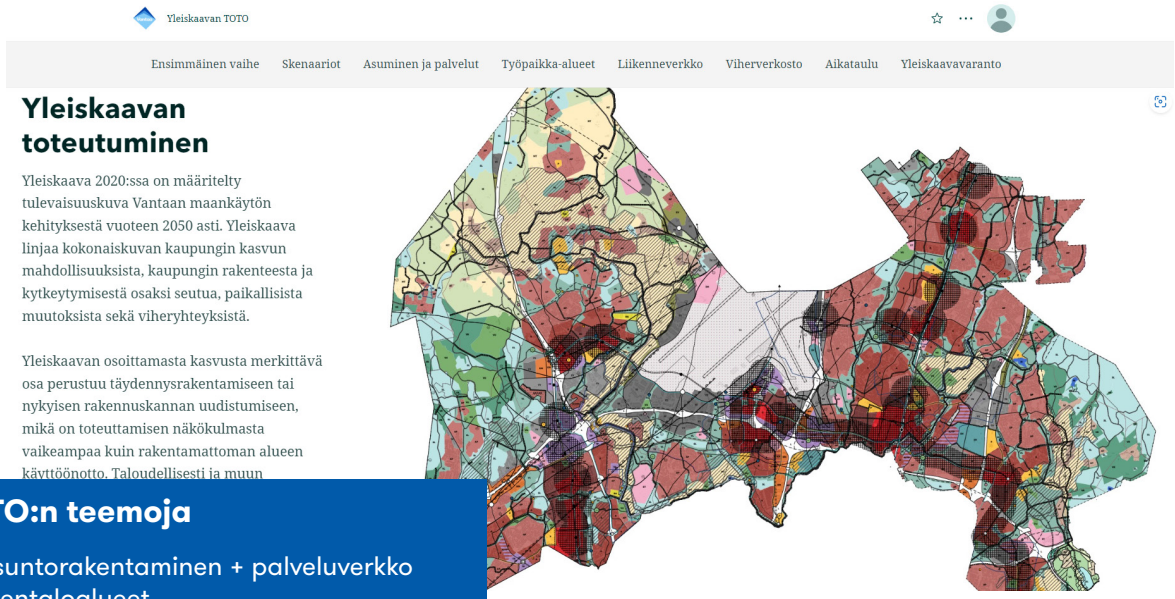

TOTO:n teemoja

- Asuntorakentaminen + palveluverkko
- Pientaloalueet
- Viherverkosto
- Elinkeinot ja kaupan ohjaus
- Liikenneverkko
- Kaavatalous

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

TYÖPAIKKA-ALUESELVITYS

Työpaikka-alueselvityksessä käydään läpi yleiskaavan työpaikka-alueiden nykytila, kehitysnäkymät sekä päivitetty varantotilanne ja arvio sen toteutuskelpoisuudesta. Osalle alueista tehdään tarkempi alueittainen tarkastelu ja selvityksen yhteydessä laaditaan diplomityö Hakkilan asumisen ja työpaikkojen alueesta ja toimialojen sijoittumistekijöistä alueella.

Työssä hahmotellaan työpaikka-alueiden kehittämisen linjauksia, esimerkiksi muiden kuin työpaikkatoimintojen sijoittumisen edellytyksiä sekä kaupan ohjauksen pääperiaatteet erilaisilla alueilla. Tämän lisäksi tarkastellaan työpaikkatoimintojen poistumista ja kartoitetaan työpaikka-alueiden tulevaisuuden tarpeita.

Työ alkoi keväällä 2023 ja viimeistellään alkuvuoden 2024 aikana.

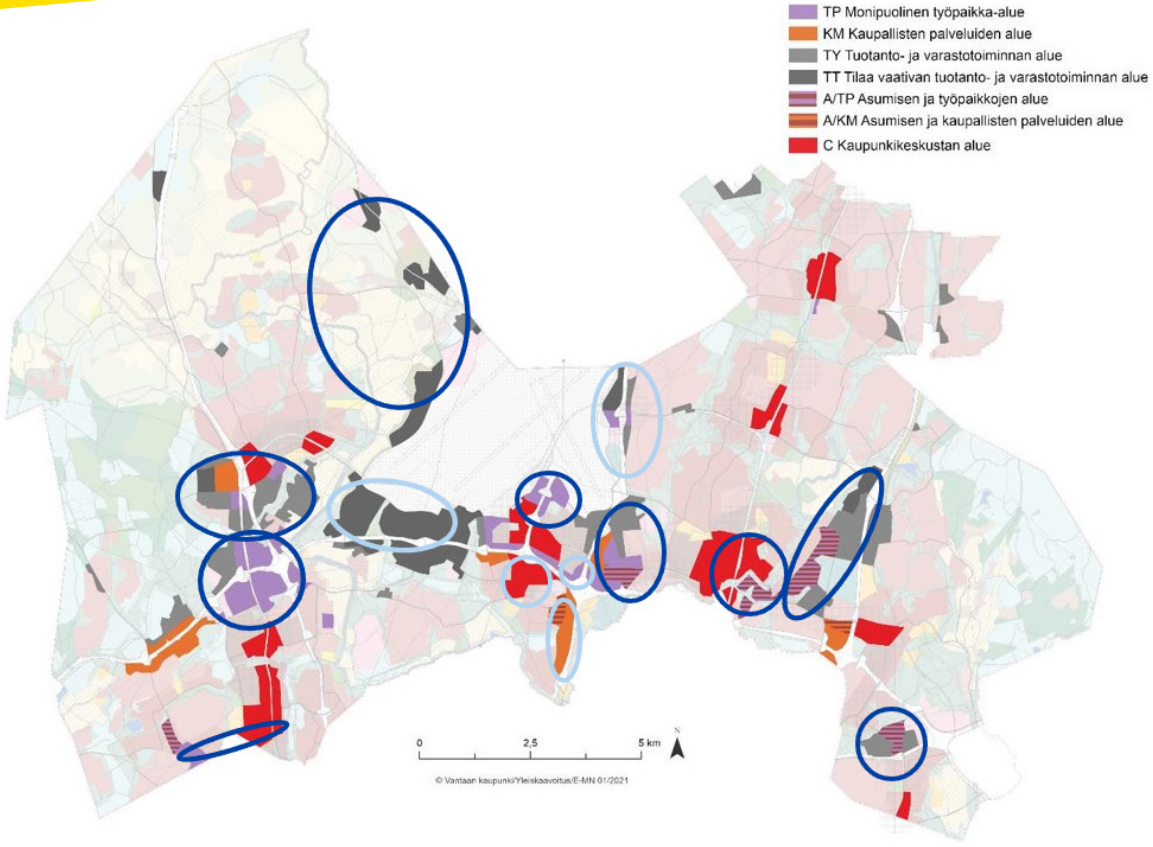

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

KAUPAN ALUEIDEN SELVITYS
KONSULTTITYÖ

Tavoitteena on laatia kaupan alueita koskeva selvitys jatkona vuonna 2022 valmistuneelle päivittäistavarakauppaa ja keskustoja koskeneelle selvitykselle.

Selvityksessä on tavoitteena käydä läpi yleiskaavan kaupan alueiden (KM ja A/KM) nykytilanne, alueprofiilit ja kehitysmahdollisuudet. Selvitystyössä tarkastellaan lisäksi tilaa vaativan kaupan ja erikoiskaupan konsepteja ja kehitysnäkymiä sekä tarkastellaan kaupan alueille soveltuvia muita toimintoja ja niiden sijoittumisedellytyksiä.

Työssä arvioidaan alueiden kaupan mitoituksen nykytilanne, kaupan alueiden merkitys kaupan palveluverkossa sekä myös alueiden liikenteellisiä näkökulmia ja saavutettavuutta.

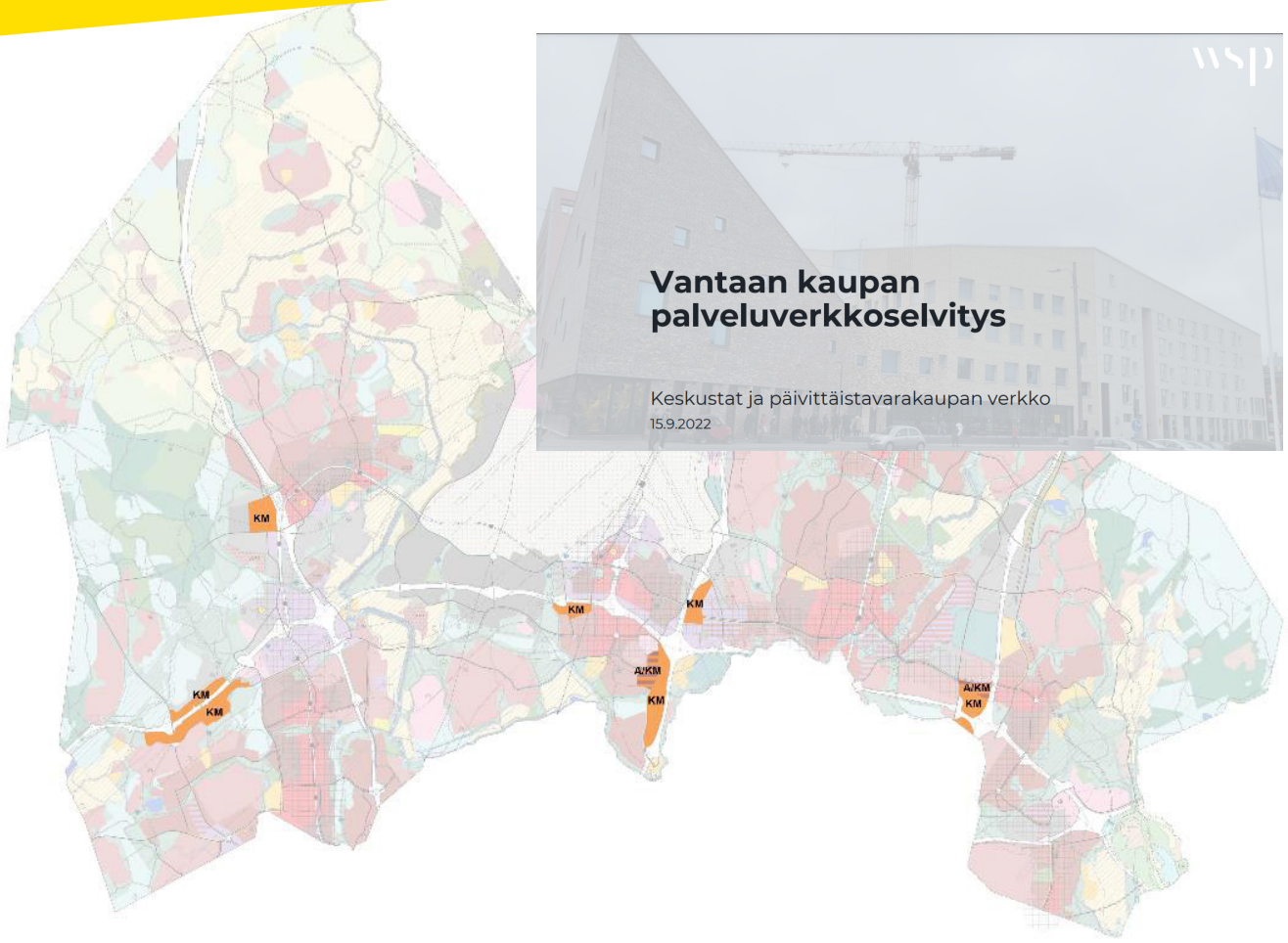

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

ERIYTYMISEN EHKÄISYN TIEKARTTA KAUPUNKIYMPÄRISTÖN TOIMIALALLE

Vantaan strategiassa on tavoitteena nostaa eriytymiskehityksen alla olevien alueiden kiinnostavuutta ja kasvattaa vetovoimaa asuntorakentamisen, palveluiden ja investointien osalta. Uuteen MAL2023-suunnitelmaan on määritelty osin Vantaallekin ulottuvat seudulliset kaupunkiuudistusalueet, joilla on tarkoitus korjata eriytymiskehityksen suuntaa. Kokonaisuuden hahmottamiseksi ja oikeanlaisten toimenpiteiden varmistamiseksi kaupunkiympäristön toimialalla aloitetaan laatimaan kaupunkiympäristön toimialalle eriytymisen ehkäisyn tiekarttaa seuraavaa valtuustokautta varten. Tiekartan tavoitteena on, että eriytymiskehityksen ehkäisyn toimenpiteet sekä niiden vaikuttavuus ja priorisointi olisivat selkeitä. Näin varmistettaisiin, että tehdyt päätökset ovat eriytymiskehityksen ehkäisyn näkökulmasta vaikuttavia ja resurssit kohdennetaan mahdollisimman oikein. Tiekartta hahmottelee eriytymiskehitysratkaisuja kaupunkiympäristön toimialalla käytössä olevin keinoin. Tarkoitus on ottaa huomioon sekä ennalta ehkäiseviä ja segregaatiota vähentäviä keinoja, että segregaation vaikutuksia lieventäviä ja korjaavia keinoja. Vaikka eriytymiskehityskeskustelu usein kohdistuu jo huono-osaisesti eriytyneisiin alueisiin, on eriytymiskehityksen ennaltaehkäisyn kannalta toimenpiteitä syytä kohdistaa kaikille kaupungin alueille, myös hyväosaisesti eriytyneille. Tiekarttatyötä koordinoidaan yleis- ja asemakaavoituksen yhteistyönä.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

PETAS-PIISPANKYLÄ -SKENAARIOT

Kehäradan liikennöinti vaatii uuden juna-varikon lähiliikenteen junien poistuessa Ilmalan varikolta. Junavarikkoa ei ole osoitettu yleiskaavassa 2020. Varikon sijoittaminen edellyttää osayleiskaavaa ja asemakaavaa.

Sijainnin arvioimiseksi ja osayleiskaavatyön pohjaksi laaditaan skenaariot Petas–Piispankylä-alueen kehityksestä.

Junavarikon sijainnilla on merkittävä vaikutus koko alueen toimintojen ja liikenneyhteyksien kehitykseen ja laajuuteen. Varikon sijainti vaikuttaa myös Petaksen juna-aseman toteuttamismahdollisuuksiin.

Petaksessa on merkittäviä luontoarvoja, joiden vaikutus maankäyttöön tulee arvioida tässä yhteydessä.

Piispankylän puolella tulee arvioida, millaisia työpaikkatoimintoja alueelle voi jatkossa sijoittua.

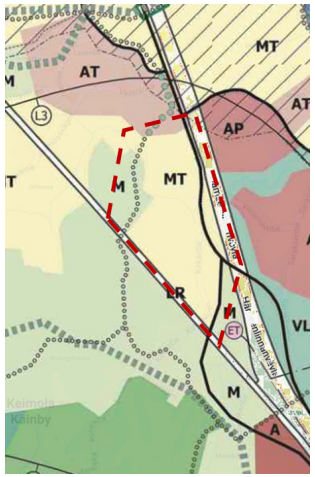

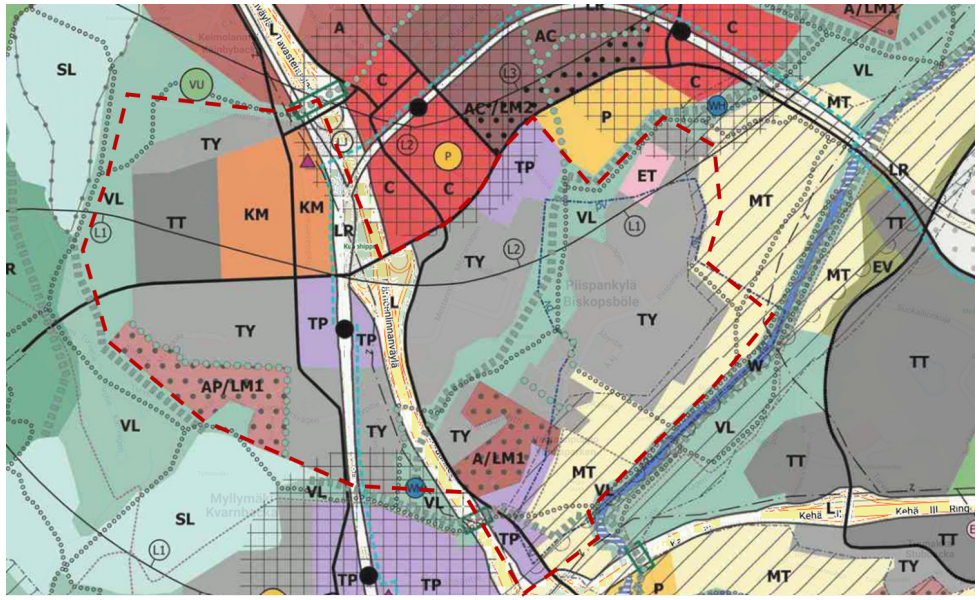

Tarkastelualueiden alustavat rajaukset.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

KIILA-RUOTSINKYLÄ -YLEISSUUNNITELMA

KONSULTTITYÖ

Kiila–Ruotsinkylä-selvityksen (2023) jatkoksi on tarkoitus laatia alueelle yleissuunnitelma yhdessä Tuusulan kunnan kanssa. Tuusulalla on tarvetta edetä asemakaavoilla, kun taas Vantaalla kyse on ensi vaiheessa enemmän nykyisten toimintojen yhteensovittamisesta. Työn sisältö täsmentyy, mutta Vantaalle tärkeitä teemoja ovat:

Ympäristöhäiriöt: Selvityksessä pohdittiin mahdollisuutta laatia alueellinen ympäristövaikutusten arviointi, joka auttaisi ympäristölupien ja hankeohjauksen kanssa sekä nykyisten ongelmien ratkomisessa.

Liikenne: Nykyinen tieverkko ei ole koko alueen tarpeisiin nähden riittävän toimiva. Liikennettä kulkee paljon Hanskalliontien–Katriinantien kautta. Seutulan ympäristöä on tarvetta rauhoittaa raskaalta liikenteeltä. Tulisi hahmotella, mitkä ovat tieverkon kehitysvaiheet ennen Kehä IV:n mahdollista toteuttamista.

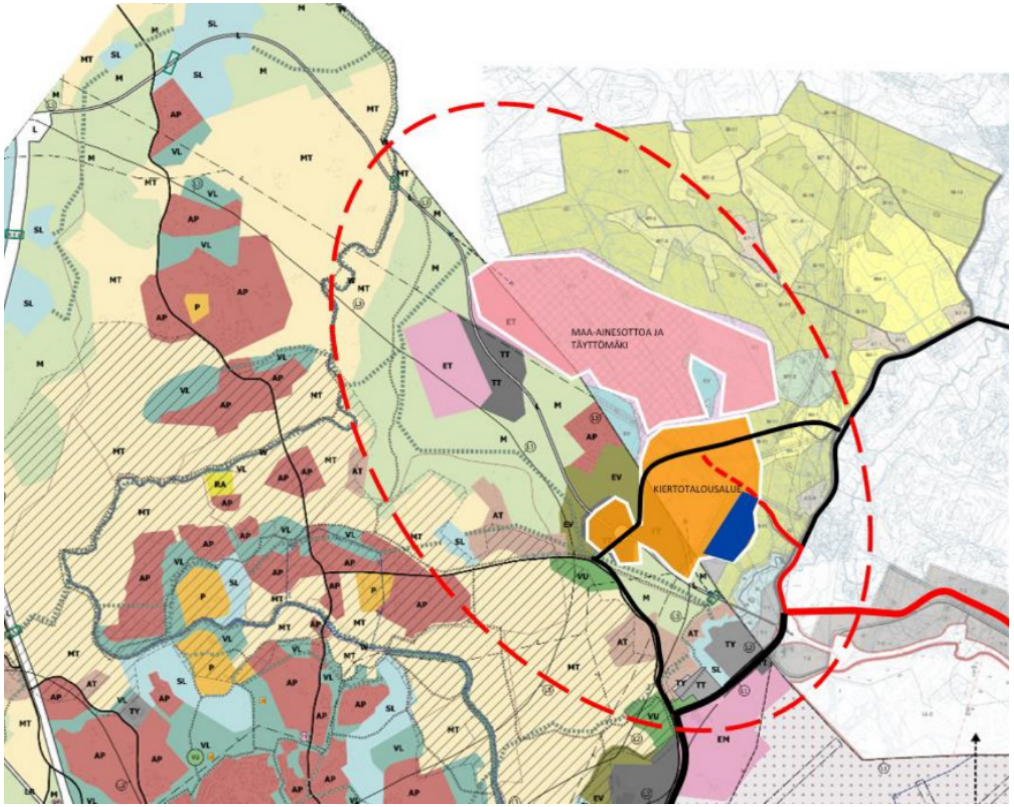

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

ARVO
VIHERRAKENTEEN ARVIOINTI JA VAHVISTAMINEN KAUPUNKIEN MAANKÄYTÖN SUUNNITTELUSSA

ARVO-hankkeessa kehitetään alueellisen vihertehokkuuden laskuri eli viherrakenteen arviointityökalu, jota voidaan käyttää samalla tavoin eri kaupungeissa. Hankkeen tavoitteena on viherrakenteen vahvistaminen tiiviisti rakennetuissa kaupungeissa. Ilmastonmuutokseen sopeutumisessa rakennettujen alueiden viherrakenteella on keskeinen rooli, ja laajemmin kaupungin viherrakenne on sekä ekologisen että sosiaalisen kestävyyden näkökulmista tärkeää.

Pilottialueina tutkitaan Vantaan yleiskaavan mukaisesti tiivistyviä keskuksia. Pilottialueilla työkalua testataan meneillään oleviin kaavarunko- ja asemakaavatöihin liittyen. Kohdealueina ovat ainakin kolme näistä: Aviapoliksen keskusta, Kivistön keskusta, Korson keskusta tai Myyrmäen keskusta, mutta tarkastelua on resurssien salliessa mahdollista laajentaa muillekin alueille.

ARVO on Euroopan unionin osarahoittama yhteistyöhanke, jossa pääpartnerina on Helsingin kaupunki ja partnereina Espoo ja Vantaa sekä Aalto-yliopisto. Hanketuloksista viestimiseen ja kouluttamiseen käytetään laaja-alaista kestävän rakennetun ympäristön yhteistyöverkostoa Green Building Council Finlandia, jonka kautta myös yritys- ja konsulttitoimijat voidaan sitouttaa tulosten käyttöön.

Hanke kestää kaksi vuotta 1.1.2024-31.12.2025. Hankkeessa tehdään laajaa yhteistyötä kaupungin sisällä ja hankekonsortiossa.

Euroopan unionin osarahoittama

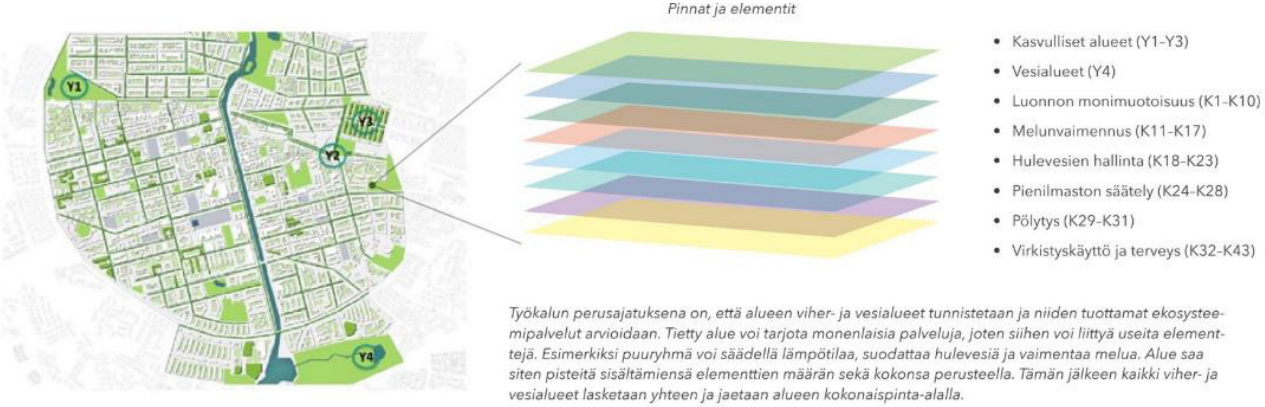

Työkalun perusajatuksena on, että alueen viher- ja vesialueet tunnistetaan ja niiden tuottamat ekosysteemipalvelut arvioidaan. Tietty alue voi tarjota monenlaisia palveluja, joten siihen voi liittyä useita elementtejä. Esimerkiksi puuryhmä voi säädellä lämpötilaa, suodattaa hulevesiä ja vaimentaa melua. Alue saa siten pisteitä sisältämiensä elementtien määrän sekä kokonsa perusteella. Tämän jälkeen kaikki viher- ja vesialueet lasketaan yhteen ja jaetaan alueen kokonaispinta-alalla.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

MONIMUOTOINEN JA -HYÖTYINEN KAUPUNKIVIHREÄ VANTAALLA

Laaditaan diplomityönä Aalto-yliopistoon ohjeita monihyötyisen ja monimuotoisen kaupunkivihreän suunnitteluun. Laaditaan kaupunkivihreän suunnitelma esimerkkialueelle tai alueille. Suunnittelualue tai suunniteltavat kohteet tarkentuvat vielä, mutta ne liittyvät ARVO-hankkeeseen siten, että tämä työ on taustalla, kun ARVO-hankkeessa arvioidaan mahdollisuuksia vahvistaa viherrakennetta.

Monimuotoisella ja monihyötyisellä kaupunkivihreällä tarkoitetaan kaupungin kasvipeitteisiä alueita, jotka tukevat luonnon monimuotoisuutta ja tuottavat monia eri ekosysteemipalveluja.

Työssä tutkitaan, mitkä tiedossa olevat tavat viherrakenteen vahvistamiseen ovat parhaita käytäntöjä Vantaalle. Työ sijoittuu asemakaavoituksen ja katujen ja viheralueiden suunnittelun rajapintaan.

”Ekosysteemipalvelut ovat luonnon ihmiselle tuottamia hyötyjä.”

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

VANTAAN KOKONAISHEIKENTYMÄTTÖMYYDEN MALLI

Kokonaisheikentymättömyyden mallin avulla pyritään sovittamaan yhteen Vantaan kaupungin kannalta välttämättömien hankkeiden toteuttaminen ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen niin, että hankkeiden aiheuttamat haitat luonnonarvoille pyritään ensisijaisesti välttämään tai lieventämään ja viimekädessä korvaamaan heikentyneet luontoarvot vastaavien luontoarvojen tuottamisella luonnossa toisaalla. Kokonaisheikentymättömyyden mallissa kaupungin viherrakenteella on tärkeä rooli haittojen lieventämisessä. Viherrakenteen ekologiseen vahvistamiseen saadaan työkaluja muun muassa ARVO-hankeen kautta.

Osana mallia on luontoarvojen tunnistaminen ja arvottaminen. Arvottamisen myötä kyetään luokittelemaan alueet niiden luonnon tilan mukaan hyvään, kohtalaiseen tai heikkoon luokkaan. Kullekin luokalle osoitetaan ne toimet (välttäminen, lieventäminen tai kompensaatio), joilla kokonaisheikentymättömyyttä voidaan tavoitella sekä ne maankäytön ratkaisut, jotka kokonaisheikentymättömyyden vallitessa ovat mahdollisia.

Kokonaisheikentymättömyyden mallin yhtenä osana on ekologinen kompensaatio. Vantaa on ollut mukana SYKEn vetämässä ekologisen kompensaation pilotissa, jossa tarkastellaan kaavoituksen myötä menetetyn metsäalueen ekologista kompensaatiota. Vaikkakin ekologinen kompensaatio on vapaaehtoista, voi se tulla sisältymään suojelusta poikkeamisen ehtona.

Mallin kehittämiseen tulee vaikuttamaan vuoden 2023 loppuun mennessä valmistuva Luontopositiivinen Vantaa – selvitys.

LIEVENNYSHIERARKIA

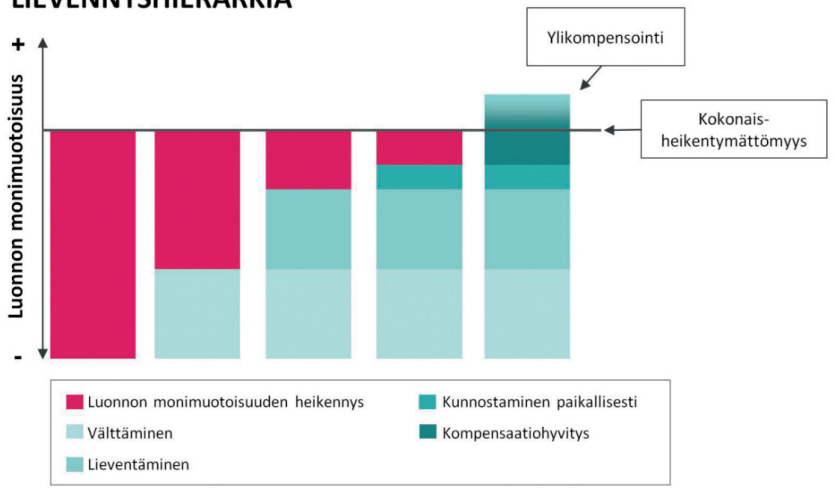

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

KAUPUNKITASOINEN NOROSELVITYS

KONSULTTITYÖ

Noro-selvityksen tavoite on vahvistaa Vantaan noroja koskevaa tietopohjaa. Tarkoitus on kartoittaa systemaattisemmin norojen sijainteja, tuottaa tietoa niiden tilasta ja luontoarvoista, tarkastella noroympäristöä kokonaisuutena. Kattavampi noro-tieto mahdollistaa norojen huomioimisen päätöksenteossa, kaavoituksen ja suunnittelun mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Pienvedet kuten norot, ovat tärkeä osa monimuotoisuutta ja luonnon vesitaloutta. Vesilaissa 587/2011 norojen suojelua tiukennettiin. Noro ei ole vesilain määritelmän mukainen vesistö, mutta vesilain 2 luvun 11§ suojaa niitä: “Luonnontilaisen -- muualla kuin Lapin maakunnassa sijaitsevan noron -- vaarantaminen on kielletty.”

Vantaalla pienvesiä on selvitetty muuten kohtalaisen hyvin, mutta norojen sijainnista (vain muutamia), tilasta ja luontoarvoista on tietoa vain vähän.

Norot ovat:

- Purojen kaltaisia mutta pienempiä virtavesiä, niissä ei virtaa jatkuvasti vettä, eikä kalan kulku ole mahdollista merkittävissä määrin.
- Eivät aina erotu maastosta selvänä vesimuodostumana.
- Kuivuvat säännöllisesti, voivat kulkea osin maanalaisena.
- Kuten muut pienvedet ovat tärkeä osa veden kiertokulkua ja ekosysteemien toimintaa.
- Esiintyy usein luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaissa elinympäristöissä, kuten lehdoissa, luhdissa ja korvissa.
- Luonnontilaisia noroja on erityisesti eteläisessä Suomessa jäljellä hyvin vähän.

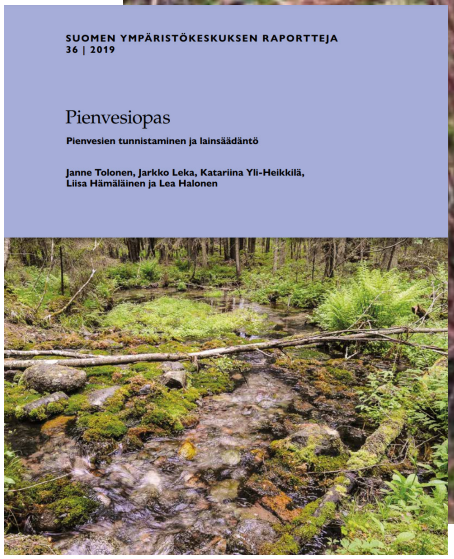

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

ASEMAKAAVOITUSYKSIKKÖ

Asemakaavoitusyksikkö laatii asemakaavoja ja -kaavamuutoksia sekä poikkeamispäätöksiä voimassa olevista asemakaavoista. Lisäksi laadimme asemakaavoitusyksikössä laajempia alueellisia tarkasteluja, kuten kehityskuvia ja kaavarunkoja, jotka tukevat tavoiteltua aluekokonaisuuden kehitystä. Näillä suunnitelmilla ohjaamme kaupunkirakenteen tiivistymistä ja palveluiden sijoittumista hallitusti ja tavoitteellisesti kokonaisuus edellä. Yksikkömme osallistuu erilaisiin yhteistyöhankkeisiin kansallisesti ja kansainvälisesti ja kehitämme toimintaamme jatkuvasti. Kehitystoiminnassamme pääpainopiste tulevana vuonna on asemakaavoituksen vähähiilisyyden arvioinnin kehittämisessä.

Kaavoitusohjelma sisältää kuvauksen vuonna 2024 käynnistettäväksi ohjelmoiduista kaavahankkeista aikatauluineen sekä tavoiteltuine kerrosalamäärineen. Lisäksi ohjelmaan on hahmoteltu karkeammalla tasolla vuosien 2024–2026 kaavahankkeet, joita tarkennetaan tulevien vuosien kaavoitusohjelmissa. Kokonaisuudessaan ohjelmaan on ohjelmoitu 134 kaavahanketta, jotka tuottavat yhteensä n. 1 400 000 kem². Ohjelmalla vastataan MAL-suunnitelman mukaiseen asumisen kerrosalatavoitteeseen (247 300 kem² / vuosi) niin, että vuodelle 2024 on ohjelmoitu valmistuvaksi noin 290 000 kem²; vuodelle 2025 noin 250 000 kem² ja vuodelle 2026 noin 350 000 kem².

Asemakaavalla säädellään, mihin tarkoituksiin aluetta voi käyttää, minne voi rakentaa ja kuinka paljon saa rakentaa. Määräykset koskevat myös rakennusten korkeuksia, katujen leveyksiä sekä muita alueen rakenteeseen ja kaupunkikuvaan vaikuttavia seikkoja. Asemakaavoilla luomme edellytykset terveelliselle, turvalliselle ja viihtyisälle elinympäristölle, palvelujen saatavuudelle ja liikenteen järjestämiselle. Rakennetun ympäristön ja luonnonympäristön erityiset arvot voimme suojella asemakaavalla.

Havainnekuva Byändan kaavahankkeesta Kuninkaanmäestä.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

STRATEGIAPAINOPISTEET

TALOUDELLISESTI KESTÄVÄ JA ELINVOIMAINEN KAUPUNKI

Taloudellisesti kestävää ja elinvoimaista kaupunkia tehdään järjestelmällisellä suunnittelulla. Kaupunkisuunnittelun keskeisenä työkaluna taloudellisesti kestävän kaupungin varmistamisessa on kaavatalous. Kaavataloudessa lasketaan kaupunkiympäristön suunnittelun, toteuttamisen, ylläpidon ja käytön aiheuttamia menoja ja tuottamia tuloja. Kaavoitukseen liittyviä välittömiä kuluja syntyy muun muassa maanhankinnoista ja julkisten alueiden ja rakennusten rakentamisen kuluista, tuloja puolestaan tonttien luovutuksista. Kokonaistaloudellisesti edullisin ratkaisu ei ole välttämättä alkuinvestoinniltaan halvin. Kaavataloudellista arviointia tehtäessä onkin tärkeää tarkastella kustannuksia koko elinkaaren aikana. Kaavataloudessa tarvitaan monialaista ja kauaskantoisempaa näkökulmaa, jotta sen vaikuttavuus voidaan maksimoida. Kaavatalousarviointi on jatkuvasti kehityksen alla oleva kestävän talouden prosessi, jonka vaikuttavuutta pyrimme lisäämään tälläkin kaavoitusohjelmakaudella.

Elinvoimaista kaupunkia kaavoitamme yritysten kanssa yhteistyössä. Tikkurilan Väritehtaan kaavarungolla luomme kokonaisnäkymää keskustan laajenemiselle Väritehtaan alueelle. Kivistön keskustassa valmistelemme Kivistön asemakortteleiden alueelle asemakaavamuutosta ja erillisenä kaavatyönä viimeistelemme Kivistön tapahtuma-areenan asemakaavaa. Vehkalassa kaavoitamme kaupungin maa-alueita kaupungin yritystonttitarjontaa varten merkittävät luontoarvot huomioiden. Myyrmäessä valmistelemme innovaatiokaavaa alueen työpaikkakehityksen vauhdittamiseksi.

Teemanostot

- Myyr York Business Avenue: Innovaatiokaavan tavoitteena on lisätä työpaikkarakentamista (erityisten startup- ym. pienyritysten sellaista) joustavasti elävää katutilaa luoden. Suunnittelualue sisältää Hämeenlinnanväylän ja Vihdintien välisen vyöhykkeen.
- Väritehtaan kaavarunko: Kaavarunko näyttää, kuinka Tikkurilan keskusta laajenee Väritehtaan alueelle. Liike- ja toimitiloja noin 25 % rakentamisesta. Lisäksi päiväkoteja, koulu ja mahdollisia kulttuuripalveluja.
- Kivistön tapahtuma-areena: Asemakaava mahdollistaa monipuolisen tapahtuma-areenan toteuttamisen, jolla on valtakunnallista merkitystä kansainvälisten urheilutapahtumien ja erilaisten kulttuuritilaisuuksien järjestämisessä.
- Vehkalan länsipuoli 2: asemakaavahanke mahdollistaa Kehäradan Vehkalan aseman läheisyyteen työpaikkarakennusten, pysäköinnin sekä katu- ja tiealueiden rakentamisen.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

TALOUDELLISESTI KESTÄVÄ JA ELINVOIMAINEN KAUPUNKI

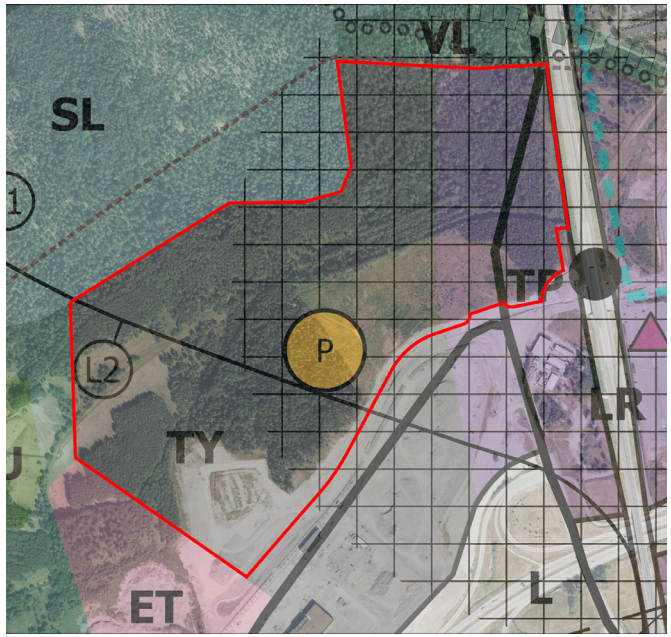

Vasemmalla: Länsi-Vehkalan kaavahankkeen aluerajaus esitettynä yleiskaavan ja ilmakuvan avulla.

Yllä vasemmalla: Kivistön tapahtuma-areena, havainnekuva. Arkkitehtitoimisto Skoot.

Yllä: Tikkurilan Väritehtaan alueen rakennemalli, kaavarunkotyön valmisteluaineisto.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

STRATEGIAPAINOPISTEET
KUKOISTAVAT KAUPUNKIKESKUKSET

Kukoistavia kaupunkikeskustoja suunnittelemalla pyrimme varmistamaan kaupunkielämän tuottaman hyödyn kaupunkilaisille. Kukoistava keskusta syntyy kompaktista ja käveltävästä kaupunkirakenteesta, sopivasta väestötiheydestä sekä kaupunkikuvallisesti ja toiminnallisesti laadukkaista kaupunkitiloista. Tehokas keskustarakentaminen säästää luontoa rakentamiselta, kun kaupunkirakenne levittäytyy vain suhteellisen pienelle alueelle verrattuna väljempään rakentamiseen. Monipuolinen palvelutarjonta edellyttää riittävää väestöpohjaa, riittävän tiiviillä alueella.

Kehitämme keskustoja monipuolisiksi asumisen, palveluiden ja työpaikkojen alueiksi usealla eri kaavatasolla. Kaavarunkoja ja laajojen keskusta-alueiden asemakaavaluonnoksia valmistelemme Väritehtaan alueella Kuninkaalassa, Kivistön keskustassa asemakortteleiden alueella, Korsossa, Koivukylässä, Hakunilassa ja Aviapoliksessa. Laajemmat alueelliset tarkastelut luovat yksittäisille, usein tonttikohtaisesti laadittaville asemakaavatöille perustan, joka tukee tavoiteltua aluekokonaisuuden kehitystä.

Näillä suunnitelmilla ohjaamme kaupunkirakenteen tiivistymistä ja palveluiden sijoittumista hallitusti ja tavoitteellisesti kokonaisuus edellä. Keskusta-alueiden asemakaavamuutoksia on vireillä mm. Korsossa, Myyrmäessä, Tikkurilassa, Kivistössä ja Aviapoliksessa. Keskusta-alueiden kaavahankkeita viemme eteenpäin rinnakkain valmisteilla olevien kaupunkikeskustojen kehittämissuunnitelmien kanssa.

Teemanostot

- Myyrmäen asemakorttelit: Asemakaavalla mahdollistetaan kortteleiden kehittyminen monipuoliseksi asemanseuduksi, jossa asuntorakentaminen limittyy julkisiin ja kaupallisiin palveluihin sekä toimitiloihin.
- Martinlaakson kestävä keskusta: Tavoitteena on kaupunkirakenteen kaupunkikuvaa eheyttävä täydentäminen asemanseudulla ja sen läheisissä kortteleissa. Hankkeessa on painotettu laajaa asukasyhteistyötä.
- Ilmailumuseo: Ilmailumuseolle kaavoitetaan uusia, ajanmukaisia tiloja noin 7000 k-m2 Aviabulevardin varrelle. Museo sijoittuu ns. kiinnostavuuden kehän varrelle ja elävöittää Aviapoliksen keskustaa.
- Kivistön asemakorttelit: Kivistön asemakortteleiden asemakaavalla mahdollistetaan kortteleiden kehittyminen keskustan keskeiseksi palvelukeskittymäksi, jossa julkiset ja kaupalliset palvelut limittyvät toimitila- ja asuntorakentamiseen.
- Tikkurilan kävelyakseli: Asematie 1-3, Tikkuraitti 15-17, Terveys- ja perhekeskus: Tikkurilan keskustan kävelyakselin varteen sijoittuvat asemakaavan muutokset ovat avainasemassa siinä, millaiseksi keskustan kävely-ympäristö ja kaupallinen ydin muodostuvat. Hankkeissa tavoitellaan rakentamisen laatua, alimpien kerrosten toimintojen avoimuutta, työpaikkoja ja kaupallisia palveluita sekä viihtyisää ympäristöä viherrakenteineen.
- Korson keskustan itäpuoli: Tavoitteena on kehittää radan itäpuoli keskustamaiseksi asumisen, kaupan ja työpaikkojen alueeksi.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

KUKOISTAVAT KAUPUNKIKESKUKSET

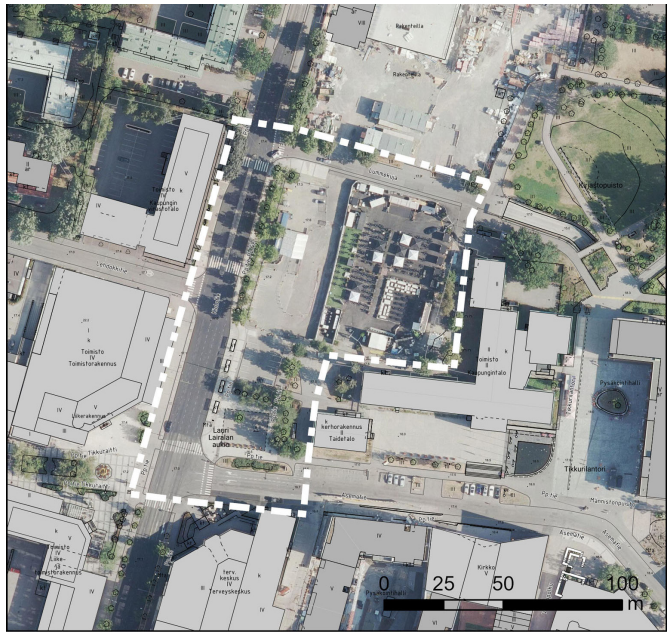

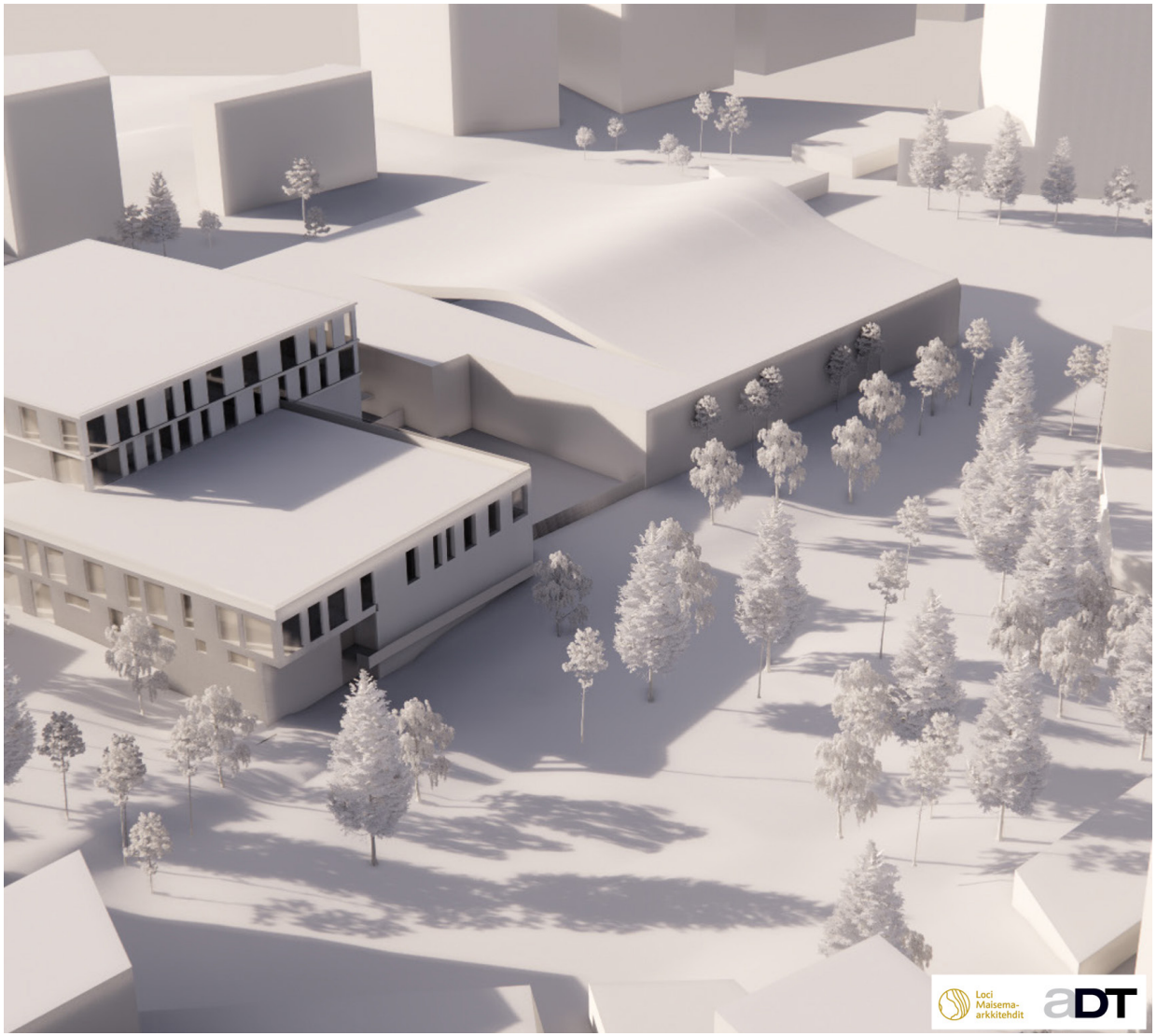

Vasemmalla: Martinlaakson kestävä keskusta. Havainnekuva.

Yllä vasemmalla: Tikkurilan terveys- ja perhekeskus. Kaava-alueen rajaus ilmakuvassa.

Yllä: Aviapoliksen lukio ja Suomen ilmailumuseo. Havainnekuva. Arkkitehdit Davidsson Tarkela.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

STRATEGIAPAINOPISTEET
HYVÄT ASUKASLÄHTÖISET PALVELUT

Kaupunkisuunnittelun tavoitteena on lähipalveluiden kaupunki, jossa palveluiden verkosto tuotetaan asukkaiden, yritysten, kaupungin ja muiden toimijoiden yhteistyönä. Viheralueiden palvelut suunnitellaan keskeiseksi osaksi kaupunkirakennetta. Puistoalueet ulottuvat viherverkoston kautta kaikkialle kaupunkiin niin, että lähipuistoon on aina lyhyt matka. Suurimmalle osalle kaupunkilaisista viherverkosto on alle 300 metrin päässä. Kaupunkisuunnittelulla varmistamme riittävät aluevaraukset koirapuistoille sekä leikki- ja liikuntapalveluille, jotka ovat keskeinen osa asukaslähtöisen kaupungin palveluja.

Kasvatuksen ja oppimisen palveluihin liittyen merkittävimmät yksittäiset kaavoitusohjelman hankkeet ovat Aviapoliksen lukio sekä Myyrmäen Ojahaan yhtenäiskoulu. Lisäksi kaavoitusohjelmassa on useita päiväkotikaavoja ympäri kaupunkia. Kaupunkikulttuurin palveluista kaavoitusohjelmassa näkyvät etenkin lähivuosien suuret kulttuurihankkeet; Aviapoliksen ilmailumuseo sekä Myyrmäen kaupunkikulttuuritalo. Liikuntapalveluiden kaavoitushankkeissa korostuvat lähiliikuntapaikat. Vantaa-Keravan hyvinvointialueen palveluihin liittyen merkittävimmät kaavoitusohjelman hankkeet ovat Tikkurilan terveys- ja perhekeskus sekä Peijaksen sairaalan laajennus.

Teemanostot

• Tikkurilan terveys- ja perhekeskus: Vantaan-Keravan hyvinvointialueen uusi terveys- ja perhekeskus sijoittuu aivan Tikkurilan ytimeen saavutettavuudeltaan erinomaiselle paikalle.

• Asemakaavoilla mahdollistetaan päiväkoteja eripuolille kaupunkia: Lounaniityn päiväkoti, Martinlaaksontie 26, Karhunkierros 4–6, Autioniitty, Puutarhatien päiväkoti, Väritehdas 1 alueen päiväkoti, Tervahaudantien päiväkoti, Leppäkorven päiväkodin laajennus, Muuran päiväkoti (Muuran kaupunkikylät 2), Kivistön korukiven, kvartsijuonen ja turkoosikehän alueiden päiväkodit.

• Peijaksen sairaalan laajennus: Sairaalakokonaisuutta uudistetaan tulevaisuuden tarpeisiin.

• Koillis-Vantaan liikuntahalli: Liikuntahalli Leppäkorven koulun läheisyyteen, nykyisen väliaikaisen koulupaviljongin paikalle.

• Koulut: Ojahaan yhtenäiskoulu, Muuran koulu, Aviapoliksen lukio

• Ojahaan yhtenäiskouluun tulee noin 900 oppilasta ja sen yhteyteen tulee suuri liikuntahalli ja -kenttä. Alueella nyt sijaitsevan Varian ammattioppilaitoksen toiminnot siirtyvät Vehkalaan aikaisintaan vuonna 2025.

• Aviapoliksen lukioon tulee noin 700 oppilasta. Se sijoittuu Aviabulevardille ns. kiinnostavuuden kehän varrelle ja elävöittää Aviapoliksen keskustaa. Lukio on tarkoitus avata 2026.

• Muuran yhtenäiskoulu ja päiväkoti ovat osa Muuran kaupunkikylät 2 –asemakaavamuutosta. Koulu suunnitellaan 900 oppilaalle. Sen yhteyteen tulee liikuntahalli ja -kenttä.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

HYVÄT ASUKASLÄHTÖISET PALVELUT

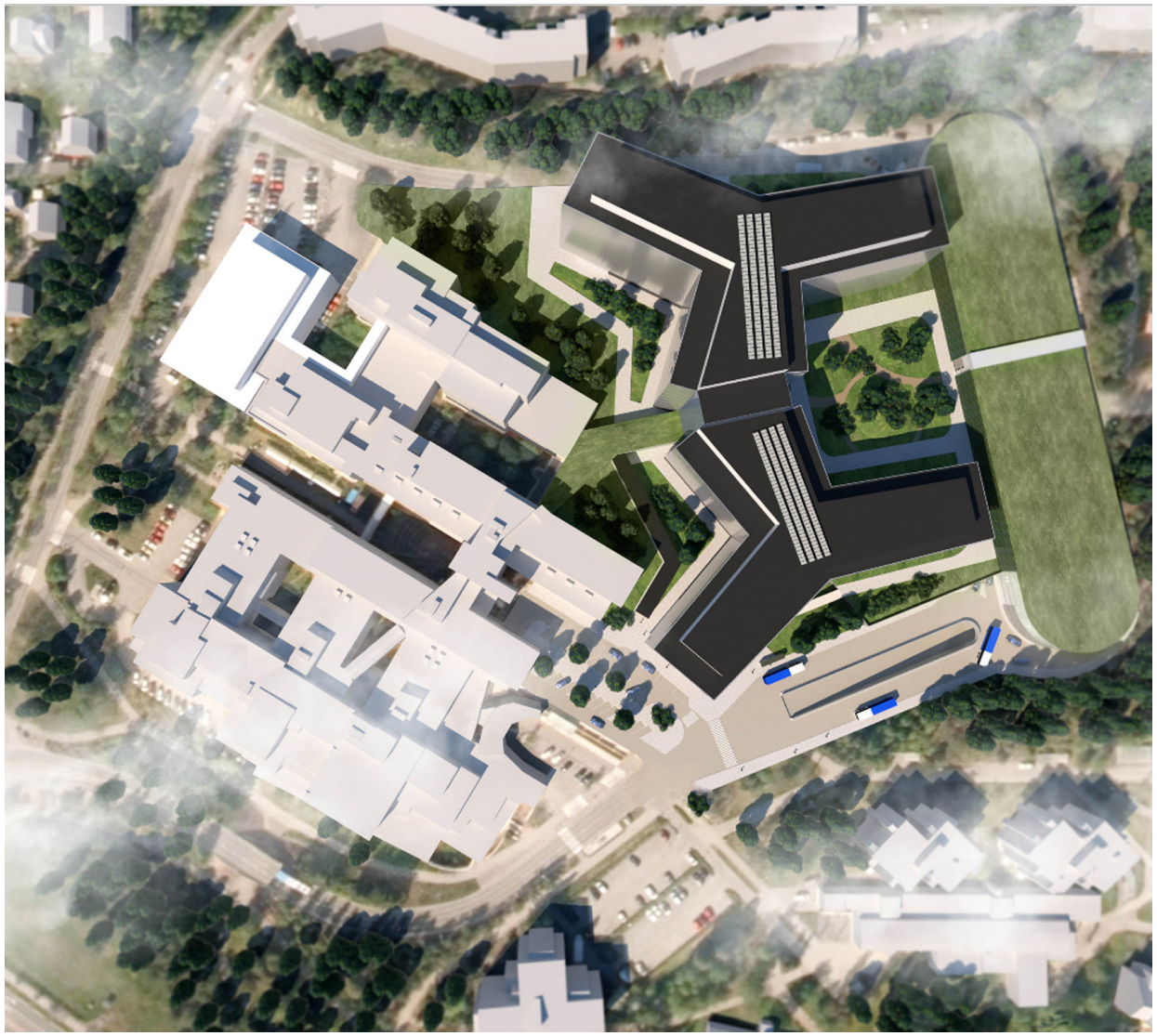

Vasemmalla: Koillis-Vantaan liikuntahallin mahdollistava kaavahanke. Kaava-alueen rajaus ilmakuvassa.

Yllä vasemmalla: Muuran kaupunkikylät -kaavahanke Aviapoliksessa. Havainnekuva.

Yllä: Peijaksen sairaalan laajennuksen mahdollistava kaavahanke. Havainnekuva.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

STRATEGIAPAINOPISTEET
ERIARVOISTUMISEN ESTÄMINEN

Kaavoituksella on tärkeä tehtävä sosiaalisesti kestävän kaupunkirakenteen luomisessa ja myönteisen kehityksen mahdollistavien kaupunkikehityshankkeiden edistämisessä. Sosiaalisesti kestävän kaupunkirakenteen edellytykset huomioimme niin vanhoilla kuin uusillakin kaupunkialueilla.

Vanhoilla alueilla kaupunkirakennetta uudistamme etenkin täydennysrakennushankkeiden avulla. Hyvin suunnitellulla täydennysrakentamisella kehitämme alueiden asunto- ja hallintamuotojakaumaa nykyistä monipuolisemmaksi ja varmistamme riittävän väestöpohjan lähipalveluiden säilymiselle ja kehittämiselle.

Uudet alueet suunnittelemme lähtökohtaisesti monipuolisiksi. Toimivat joukkoliikenneyhteydet tuovat kannustimia kaupunkirakenteen uudistamiselle. Kaavoitusohjelmassa tämä näkyy sekä nykyisten asemanseutujen kehityksen vauhdittamisessa mm. Korsossa ja Koivukylässä, että varautumisessa mahdolliseen Vantaan ratikan rakentamiseen.

Palvelurakenteen kehittäminen tasaisesti eri suuralueilla on tärkeä osa eriarvoistumiskehityksen ehkäisemistä. Sekä julkisten että kaupallisten palveluiden saavutettavuus on tärkeä osa alueiden vetovoimaa. Eriytymiskehitystä ehkäisemme huolehtimalla lähipalveluiden riittävyydestä ja laadusta sekä huomioimalla positiivisen kaupunkikehityksen edistämisen näkökulma myös laajemmalta alueilta ihmisiä houkuttelevien elämys- ja kulttuuripalveluiden sijoittumisessa.

Vuoden 2024 KATOn sitovana tavoitteena laaditaan eriytymisen ehkäisemisen tiekartta seuraavaa valtuustokautta varten.

Teemanostot

- Kivikirveenkuja (Sporttikorttelit): Kaavahankkeessa luodaan edellytykset nykytilannetta monipuolisempaan asumiseen. Asumisen ja kaupunkiympäristön laatua parannetaan ja leimallisena teemana on liikunnallisuus.
- Koivukylän kaavarunko: Tarkastellaan kehitys- ja täydennysrakentamisskenaarioita etenkin radan itäpuolisella asemakaavalla suojellulla alueella.
- Hakunilan keskustan laajennus 2: Nykyisen keskustan länsipuolelle suunnitellaan monipuolista asumista, kivijalkaliiketilaa ja palveluita.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

ERIARVOISTUMISEN ESTÄMINEN

Yllä vasemmalla: Kivikirveenkujan (Myyrmäen Sporttikorttelit) kaavahanke. Havainnekuva.

Yllä oikealla: Hakunilan keskustan laajennus, havainnekuva.

Vasemmalla: Havukoski Charrette -työpajassa 2023 tekoälyn avulla tuotettuja fiktiivisiä tulevaisuusske-naarioita. Työpajan järjesti Tampereen yliopisto.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

STRATEGIAPAINOPISTEET

RESURSSIVIISAS JA HIILINEUTRAALI VANTAA

Edistämme resurssiviisautta ja hiilineutraalisuutta asemakaavoituksessa toteuttamalla Vantaan resurssiviisauden tiekarttaa. Resurssiviisauden tiekartalla edetään kuudella kaistalla, joita ovat Yhdyskuntarakenne ja liikkuminen, Hiilineutraali energia, Materiaalien elinkaari ja kiertotalous, Monimuotoinen luonto, Vastuullinen Vantaa sekä Hiilinielut ja kompensointi. Tavoitetilana vuonna 2030 on hiilineutraali Vantaa, jossa kaupungin suunnittelu ja toteutus on resurssiviisasta, luonto monimuotoista, luonnonvaroja käytetään kestävästi ja jossa asukkaiden, yritysten ja yhteisöjen toimintatavat ovat vastuullisia. Samalla luodaan edellytyksiä kestävälle hyvinvoinnille.

Asemakaavoituksen lähtökohtana hiilineutraalisuuden edistämiseksi on hiilineutraalisuusprosessi kaavoituksessa. Prosessin ytimessä on kestävät suunnitteluratkaisut, joita arvioidaan hiilineutraalisuusselvityksellä.

Hiilineutraalisuuteen ohjataan asemakaavamääräyksillä kuten esimerkiksi puurakentamista tai kiertotalouden ratkaisuja edellyttävillä määräyksillä. Vuonna 2024 pilotoimme AVA-laskuria (asemakaavojen vähähiilisyyden arviointi), joka on uusi työkalu asemakaavavaiheen suunnitelmien vähähiilisyyden arviointiin ja edistämiseen. Yksittäisiä hiilineutraalisuustavoitteiden kannalta tärkeitä kaavahankkeita ovat energiatuotantoon liittyvät hankkeet kuten Vantaan Energian hiilidioksidin talteenotto- ja varastointilaitos (CCS) Vaaralassa sekä useat hiilineutraalisuuteen pyrkivät asuntokaavoituskohteet eri puolilla kaupunkia.

Teemanostot

• Puurakentaminen sitoo hiiltä ja on siten merkittävä keino kaupungin hiilineutraalisuuden edistämisessä. Lähtökohtaisesti näemme materiaalivalintojen sijaan vaikuttavammaksi hiilipäästöjen raja-arvon määrittämisen. Puurakentamista edistetään asemakaavoituksessa silloin, kun se on hankkeen sijainti, luonne ja toteutusedellytykset huomioiden kestävintä. Puurakenteisuudesta määräämme esimerkiksi seuraavissa asemakaavoissa: Kivistön Puuhelmi, Puutarhatien päiväkoti, Satomäentie 1

• Pitkäsuontie 10 (VECCS) kaavahanke mahdollistaa Vantaan Energian hiilidioksidin talteenotto ja varastointi (CCS, carbon capture and storage) -hankkeen.

• Hankkeet, joissa ensimmäisenä pilotoidaan AVA-vähähiilisyyden arviointityökalua:

- Hakunilan keskustan laajennus 2
- Väritehdas 1
- Kivistön asemakorttelit

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

RESURSSIVIISAS JA HIILINEUTRAALI VANTAA

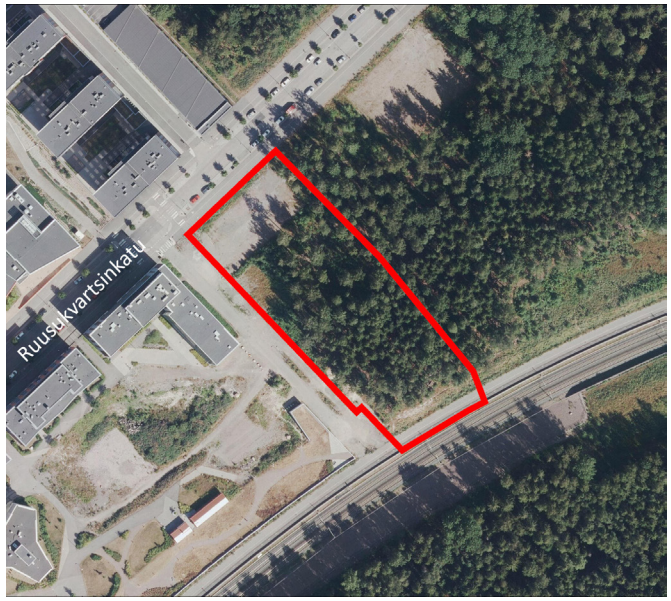

Yllä vasemmalla: Kivistön Puuhelmi, kaavamuutoshankkeen sijainti ilmakuvassa.

Yllä oikealla: Satomäentie 1 kaavahankkeen viitesuunnitelman pienoismalli. K2S.

Vasemmalla: Pitkäsuontie 10 (VECCS) kaavahankkeen sijainti ilmakuvassa.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

STRATEGIAPAINOPISTEET
KAUPUNGIN KÄRKIHANKKEET

Valtuustostrategian mukaiset kaupunkitasoiset kärkihankkeet ovat Vantaan ratikka, Myyrmäen kaupunkikulttuuritalo, Jokiniemen oppimiskampus ja Kuusijärven kehittäminen. Vuoden 2024 kaavoitusohjelmassa näkyvät Vantaan ratikan sekä Myyrmäen kaupunkikulttuuritalon kaavatyöt. Ratikan katualueiden kaavoitusta olemme tehneet vuodesta 2019 alkaen ja työ jatkuu vuonna 2024. Katualueiden leventämisen ohella ratikan reitin varrelle kaavoitamme varikon, uutta asumista, palveluita ja työpaikkoja mm. Hakunilassa, Tikkurilassa, Kuninkaalassa ja Aviapoliksessa. Myyrmäen kaupunkikulttuuritalon ja opistotalon kaavoitus tuli vireille vuoden 2023 lokakuussa. Hankkeessa suunnittelemme Myyrmäen ytimeen uusia tiloja keskusta-alueen vapaa-ajan palveluille. Tavoitteenamme on suunnitella tilat taidemuseolle, kirjastolle, opistotoiminnoille sekä asukastiloille.

Teemanostot
Ratikkakaupunki:

• Vantaan ratikka: Varikko -asemakaava mahdollistaa Vantaan ratikalle suunnitellun raitiovaunuvarikon rakentamisen Vantaan Vaaralaan. Työn tavoitteena on toteuttaa kaupungin hiilineutraalisuustavoitetta ja ohjata tulevaa varikkoa mahdollisimman hiilineutraaliksi.

Kaupunkikehityshankkeet Ratikan varrella:

• Hakunilan keskustaa kehitetään kaavarungon mukaisesti. Suurimpana uudistuksena on entisen bussivarikon ympäristö, jonka suunnittelu jatkuu.

• Aviapoliksen keskustaan voi muuttaa noin 3800 asukasta. Kolmannes alueen rakentamisesta on työpaikkarakentamista. Aviabulevardista muodostuu alueen ydin palveluineen.

• Muurasta suunnitellaan tunnistettava ja viihtyisä, yhteisöllisten kaupunkikylien asuinalue toimitilarakentamisineen sekä julkisine ja kaupallisine palveluineen. Muura kasvaa ratikkapysäkin ympärille.

• Annefredin alue täydentyy ratikkareitin varrelle, jonne suunnitellaan asuinkortteleita liike-, työ- ja kivijalkatiloineen ja laajennetaan Annefredinpuistoa.

• Väritehtaan kaavarungon alueella nykyinen tehdasalue muuttuu vaiheittain ratikkakaupungiksi, joka jatkaa Tikkurilan keskustan toiminnallisesti sekoittunutta kaupunkirakennetta.

• Ratikan katutilan mahdollistavat kaavamuutoksilla varaudutaan Vantaan ratikkaan osoittamalla riittävä tila ratikan vaatimalle infrastruktuurille ja siihen liittyvälle katuympäristölle.

• Kaupunkikulttuuritalon kaavahankkeessa tavoitellaan korkeatasoista, interaktiivista ja merkittävää kulttuurikeskittymää taidemuseon ja kirjaston siivittäminä, mitä tukevat tanssiopisto sekä muut opisto- ja asukastilat.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

KAUPUNGIN KÄRKIHANKKEET

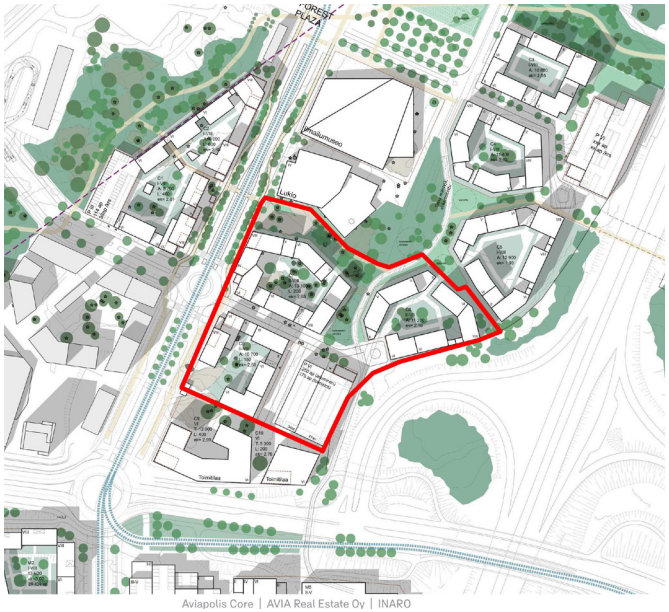

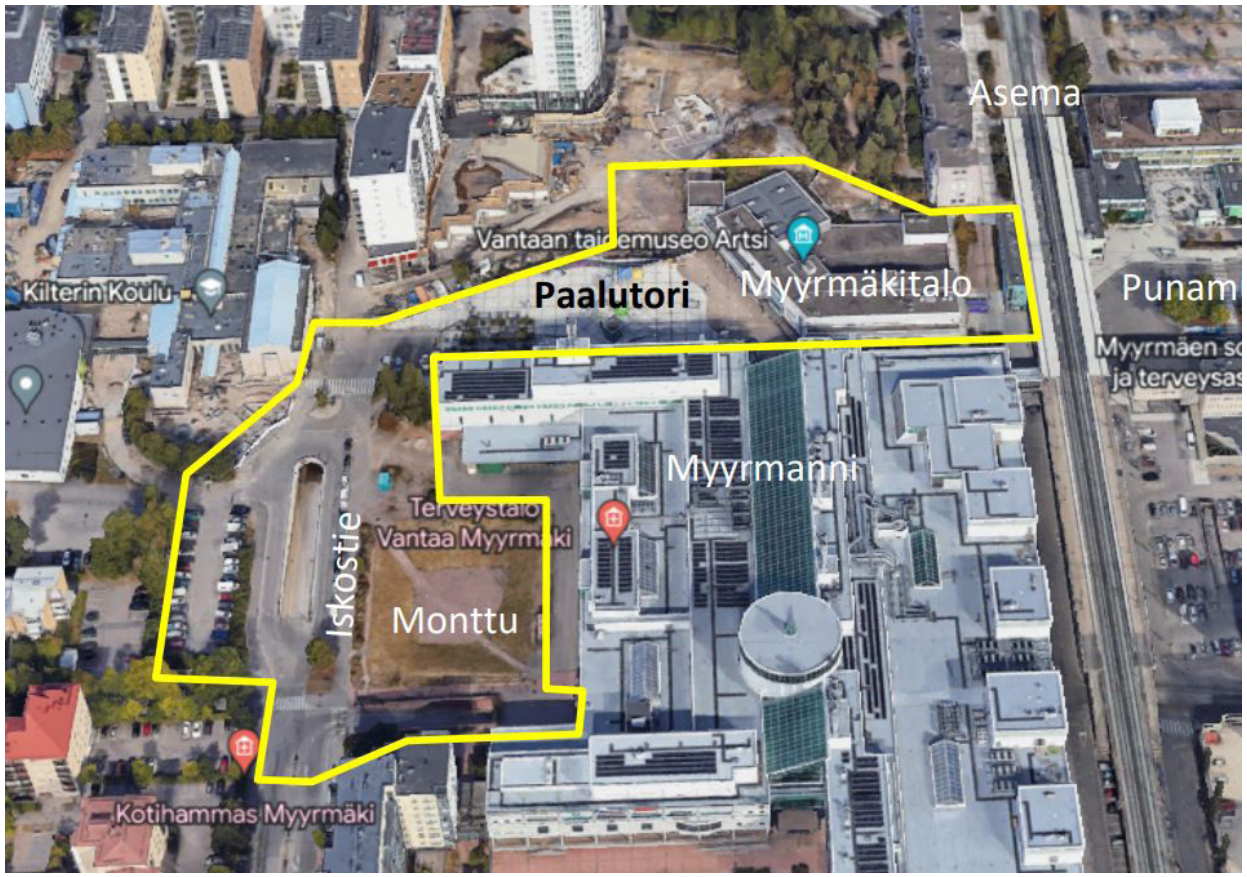

Yllä vasemmalla: Asumista Rälssitien ja Äyritien risteykseen Aviapoliksessa. Havainnekuva.

Yllä oikealla: Myyrmäen kaupunki-kulttuuritalo ja opistotalo. Kaava-alueen rajaus ilmakuvassa.

Vasemmalla: Asuinkorttelit Aviabulevardin itäpuolelle. Havainnekuva.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

STRATEGIAPAINOPISTEET
PIENTALOJEN SUURKAUPUNKI

Lähes puolet kaupunkilaisista asuu pientaloissa ja tavoitteenamme on, että Vantaan pientalovaltaisuus säilyy ja kaupungista muodostuu yhä omaleimaisempi ja houkuttelevampi ”pientalojen suurkaupunki”. Kaavoitusohjelmakaudella suunnittelemme pientalojen suurkaupunkia eri puolille kaupunkia.

Pientaloilla voimme monipuolistaa asuntokantaa korkean tehokkuuden urbaaneilla alueilla ja toisaalta täydentää vanhoja asuinalueita ja luoda edellytyksiä ”keskustojen jatkeille”. Pientaloilla täydennämme myös vanhoja, väljiä pientaloaluita ja mahdollistamme pientaloasumisen monimuotoistamista erillispientalojen sekaan. Pientalot tarjoavat vaihtoehtoisten asumisunelmien toteuttamista. Parhaimmillaan pientalojen suurkaupunki monimuotoistaa kaupunkikuvaamme ja monipuolistaa asumisen vaihtoehtoja koko kaupungissa.

Pientalorakentamisen mahdollisuuksia tarkastelemme kaavarunkotasolla esimerkiksi Kivistön alueella Rauhalanlaaksossa. Pientaloalueiden kaavoituksessa huomioimme alueiden keskenään erilaiset luonteet. Osalla alueista on luontevampaa rakentaa tehokkaammin ja toisilla taas väljemmin niiden liikenteellinen sijainti ja muut tekijät kuten alueen kaupunkikuva huomioiden.

Pientalojen kaavoitus on osa monivuotista pientalo-ohjelmaa. Pientalo-ohjelmassa huomiota kiinnitämme muun muassa tiivistyvien alueiden tasapainoiseen kehitykseen ja vehreyden turvaamiseen. Pientaloiksi katsomme omakotitalot, pari- ja rivitalot eri muodoissaan.

Teemanostot

• Katrinebergin arkkitehtuurikilpailu: Arkkitehtuurikilpailulla etsitään ratkaisuja Katrinebergin alueen täydennysrakentamiseksi alueen olevaa, historiallisesti ja maisemallisesti arvokasta ympäristöä kunnioittaen. Alueelle tullaan sijoittamaan uusia pientalokortteleita ja alueen oleville rakennuksille, kuten Katriinan sairaalalle, etsitään uutta käyttöä. Kilpailu käynnistyy keväällä 2024.

Aluekehityshankkeet

• Rauhalanlaakson kaavarungolla tutkitaan alueen mahdollisuuksia monipuolisen ja pienimittakaavaisen kaupunkirakenteen jatkamiseksi Keimolantien varressa Kivistön asemaan tukeutuen. Kaavarunko laaditaan asemakaavatyön pohjaksi.

• Katriinan kylän asemakaavoitus käynnistetään Katrinebergin arkkitehtuurikilpailun tulosten pohjalta. Asemakaavalla mahdollistetaan uusia pientalokortteleita Katriinan sairaalan itäpuolelle, arvokkaaseen kulttuurimaisemaan.

• Rekolan keskus -kaavamuutos mahdollistaa pientalovaltaisen asumisen ja palvelut. Elannon suojelemista selvitetään.

• Koivurinteen kaavahankkeessa päivitetään eteläosan kaavaa paremmin toteutettavaksi ja se tuottaa satakunta omakotitonttia ja muutamia yhtiömuotoisia rakennuspaikkoja. Pohjoisosaan tulee kolmisenkymmentä tonttia yksityiselle maalle.

• Palotie: pientalojen osalta alueelle kaavoitetaan uusia rakennuspaikkoja ja olemassa oleville tonteille mahdollistetaan täydentäminen.

• Smedsinmetsä /Smedsinpelto: Ylästön lounaisosaan laaditaan asemakaava, joka käsittää yleiskaavassa osoitetut luonnonsuojelualueet sekä Ylästön pientaloalueen täydentämisen.

• Joukontie 42 / Rekola: Teollisuustontin muutos pientaloasumiselle. Pihkalan talon kulttuurihistoriallinen arvo huomioidaan.

• Piippilakki / Havukoski: Monipuolista asumista Koivukylänväylän pohjoispuolelle maiseman luonne huomioiden.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

PIENTALOJEN SUURKAUPUNKI

Yllä: Rekolan keskustan asemakaavahankkeen rajaus ilmakuvassa.

Yllä oikealla: Tikkurilan väritehdas I -kaavahankkeen havainnekuva.

Alla: Rauhalanlaakson kaavarungon rajaus ja Katriinan kylän kaavahankkeen sijainti ilmakuvassa.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

ITÄ-VANTAA (KORSO, KOIVUKYLÄ JA HAKUNILA)

Itä-Vantaata suunnitellaan monipuolisesti. Korsossa ja Koivukylässä on vireillä laajat kaavarunkotyöt. Hakunilan keskustan laajennus 2 ja Korson keskustan itäpuoli etenevät. Rekolan keskustan asemakaavoittamista jatketaan pientaloalueen henkeen sopivalla uudella ytimellä. Korson keskustakortteleiden asemakaavoitus on suunniteltu käynnistyväksi kaavoitusohjelmakaudella.

Etenkin Korsossa ja Hakunilassa täydennetään olevaa kaupunkirakennetta asumisen kaavoilla. Ratikan asemakaavoitus etenee, jonka lisäksi Hakunilan ratikkakaupunkiin on valmisteilla useita kokonaisuuksia, jotka eivät vielä näy kaavoitusohjelmassa.

Pientalojen suurkaupungin asemakaavahankkeita edistetään mm. Päiväkummussa, Rekolassa ja Havukoskella. Lisäksi kaavoitetaan palveluhankkeita, kuten päiväkoteja.

Pieninä, mutta merkittävinä Itä-Vantaan kaavahankkeina Siltaniitynkuja 1b:ssä muutetaan asemakaavaa Maahanmuuttoviraston tarpeisiin, Hosantien tuntumassa laajennetaan raidealuetta raidesepelin kuormauspaikan siirtoa varten ja Vaaralassa muutetaan asemakaavaa Vantaan Energian tarpeisiin. Itä-Vantaan erityisenä kysymyksenä on eriytymiskehityksen hallitseminen, johon etsitään ratkaisuja monitoimialaisesti.

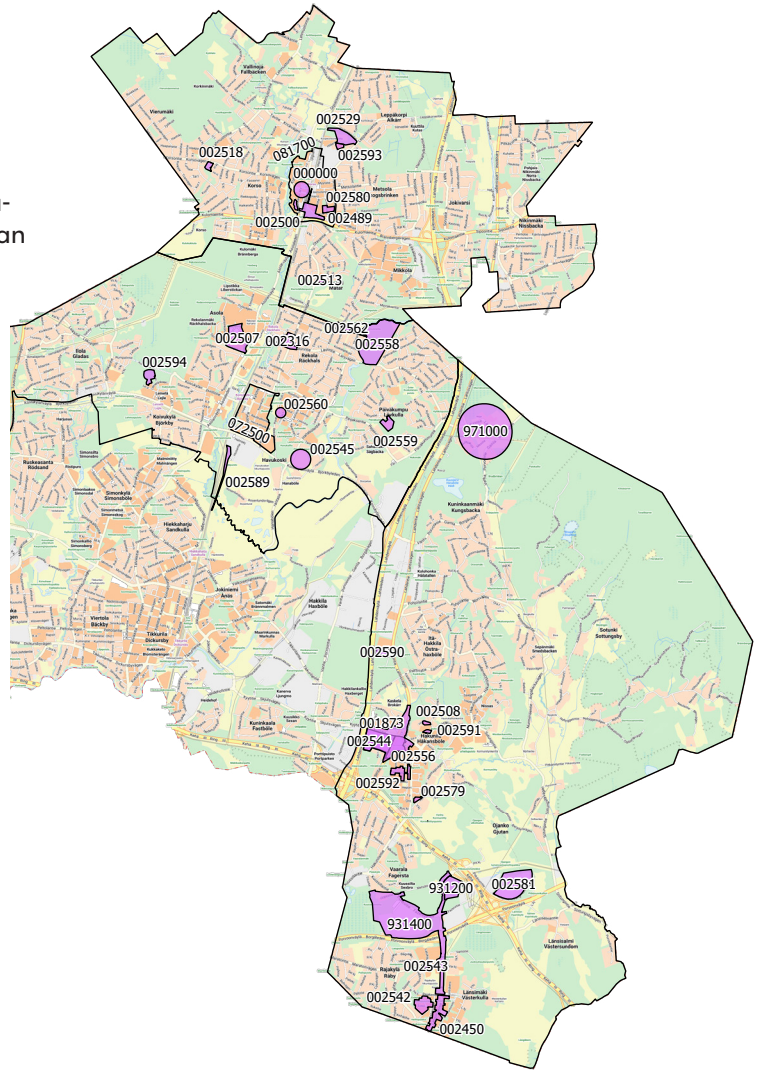

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

ITÄ-VANTAAN 2024 KÄYNNISTYVÄT KAAVAHANKKEET

Kaavan nimi	Hankkeen tyyppi	Arvioitu vireil-letulo-kuukausi	Arvioitu hyväksy-misvuosi	Arvioitu asumisen kerrosala	Arvioitus työpaikka-kerrosala	Arvioitu muu kerrosala	Kuvaus
002562 Joukontie 42	Asemakaavan muutos	05/2024	2026	2000			Teollisuustontin muutos pientaloasumiselle. Pihkalan talon kulttuurihistoriallinen arvo huomioidaan.
002579 Päiväkodin laajennus Hevoshaantie 2	Asemakaavan muutos	10/2024	2025			2000	Nykyistä päiväkotitonttia laajennetaan ja mahdollis-tetaan tontille lisää rakennusoikeutta. Rajaus ja raken-nusoikeuden määrä tarkentuu kaavatyön yhteydessä.
002545 Piippilakki	Asemakaavan muutos	12/2024	2026	17550			Monipuolista asumista Koivukylänväylän pohjoispuolelle maiseman luonne huomioiden.
002581 Pitkäsuontie 10 (VECCS)	Asemakaavan muutos	02/2024	2025			15000	Tavoitteena on mahdollistaa Vantaan Energian hiili-dioksidin talteenotto ja varastointi (CCS, carbon capture and storage) -hanke.
002590 Siltaniitynkuja 1b	Asemakaavan muutos	02/2024	2025			6000	Maahanmuuttoviraston säilöönottoyksikkö 60-90:lle säilöön otetulle henkilölle ja noin 40-60 työntekijälle.
002591 Satulakujan päiväkoti	Asemakaavan muutos	02/2024	2024			2000	Uuden päiväkodin rakentamisen mahdollistava kaava-muutos osoitteessa Satulakuja 3.
002589 Hosantie	Asemakaavan muutos	02/2024	2025				Asemakaavamuutos mahdollistaa raidesepelin kuormaus-paikan siirron pääradan viereen, Hosantien läheisyyteen. Uusi sijainti mahdollistaa kuormauspaikan maankäytön kehittämisen Hakkilassa.

Taulukossa esitetty nettokerrosalat, eli muutos suhteessa voimassa olevaan asemakaavaan.

Vasemmalta oikealle Joukontie 42, Piippilakin ja Slltaniitynkujan kaavahank-keiden rajaukset esitettynä ilmakuvassa tai kartalla.

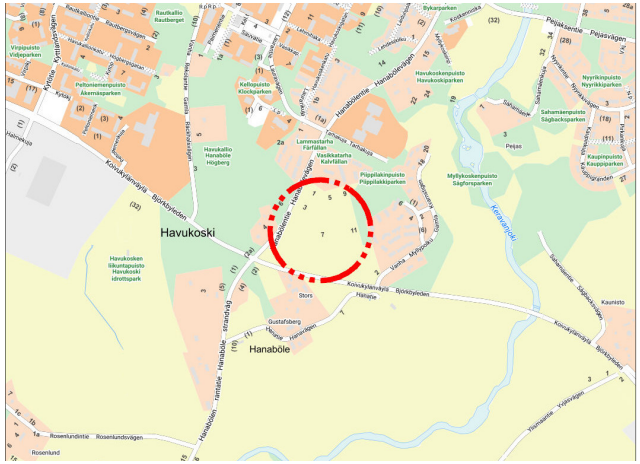

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

ITÄ-VANTAAN 2024-2026 TYÖN ALLA OLEVAT KAAVAHANKKEET

Kaavan nimi	Kaavoitushankkeen tyyppi	Arvioitu vireilletulovuosi	Arvioitu hyväksymisvuosi	Kuvaus
002450 Vantaan ratikka: Länsimäki, etelä	Asemakaavan muutos	2020	2024	Kaavalla varaudutaan Vantaan ratikkaan osoittamalla riittävä tila ratikan vaatimalle infrastruktuurille ja siihen liittyvälle katuympäristölle Länsimäentiellä. Kaavassa ei osoiteta uutta rakentamista.
001873 Hakunilan keskustan laajennus 2	Asemakaavan muutos	2020	2024	Kaupungin omistuksessa olevalle reilun neljän hehtaarin kokoiselle varikkokäytöstä poistuneelle Vantaan itäiselle bussivarikolle ja sen ympäristöön suunnitellaan monipuolista asumista, kivijalkatilaa ja palveluita. Alue osa kehittyvää ratikkareitin varren Hakunilaa.
072500 Koivukylän kaavarunko	Kaavarunko	2020	2024	Kaavarunko ohjaa Koivukylän keskustan kehittämistä ja täydennysrakentamista. Se on yleispiirteinen suunnitelma, joka tukee asemakaavoitusta.
931200 Vantaan ratikka: Varikko	Asemakaava	2021	2024	Vantaan ratikan varikon mahdollistaminen Kehä III ja Länsimäentien liittymän eteläpuolelle. Kaavatyön yhtenä merkittävänä tavoitteena on ohjata tulevaa varikkoa mahdollisimman hiilineutraaliksi.
002508 Vaunukuja 2	Asemakaavan muutos	2021	2024	Kaavatyön tavoitteena on mahdollistaa kaava-alueelle täydennysrakentaminen. Alustavan suunnitelman mukaan alueelle sijoitettaisiin kaksi uutta 5-7 kerrosta korkeaa kerrostaloa.
002513 Tervahaudantien päiväkoti	Asemakaavan muutos	2022	2024	Kaavamuutosalue sijaitsee pientaloalueen eteläreunalla, Tervahaudanmetsän laajojen viheralueiden vieressä. Tarkoituksena on laajentaa rakentamatonta korttelia lähinnä päiväkodin piha-alueita varten viereiseen Tervahaudanpuistoon. Uusi päiväkoti olisi kerrosalaltaan noin 2000 k-m2.
002500 Maakotkantie 6	Asemakaavan muutos	2022	2024	Asuntoja ja kivijalkakerroksen liiketiloja purettavan liikekeskuksen paikalle. Katutason elävyyteen kiinnitetään erityistä huomiota. Asuntorakentaminen on esitetty 5–8 kerroksiseksi. Pysäköintipaikat sijoittuvat omalle tontille.
931400 Vantaan ratikka: Eteläinen Vaarala ja pohjoinen Länsimäki	Asemakaava	2022	2024	Kaavalla osoitetaan riittävä tila ratikalle Länsimäentiellä, Fazerintiellä ja Kuussillan alueella sekä Rajakylän raitiotiepysäkille, joka sijoittuu Porvoonväylän eteläpuolelle, ja Fazerilan raitiotiepysäkille. Lisäksi varaudutaan bussiliikenteen vaihtopysäkkien tarpeisiin Porvoonväylällä. Uutta rakentamista ei osoiteta.
002507 Peijaksen sairaalan laajennus	Asemakaavan muutos	2022	2024	Tavoitteena on uudistaa Peijaksen sairaalakokonaisuutta Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin ja Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen tulevaisuuden tarpeisiin. Sairaala-alueelle suunnitellaan uusia rakennuksia, jotta erityisesti sairaalan vuodeosastotoiminnalle saadaan nykyaikaiset toimivat tilat.
081700 Korson keskustan kaavarunko	Kaavarunko	2022	2024	Kaavarungon tavoitteena on tehdä kaupunkirakenteellinen ja toiminnallinen suunnitelma. Keskeisiä kysymyksiä ovat ydinkeskustan uudistaminen, palvelujen sijoittuminen, uudet asuinkorttelit keskustassa ja terveysaseman eteläpuolella, sekä 80-luvun rakennettujen kortteleiden täydennysrakentaminen.
002518 Korsontie 60	Asemakaavan muutos	2023	2024	Tavoitteena mahdollistaa liikerakentamista. Viheralueen rajausta tarkastellaan.
002529 Koillis-Vantaan liikuntahalli	Asemakaavan muutos	2023	2024	Leppäkorven koulun läheisyyteen, Korpikontionkentälle kaavoitetaan liikuntahalli ja mahdollisesti hiekkakenttä. Nykyään paikalla sijaitsee väliaikainen koulupaviljonki.
002489 Korson keskustan itäpuoli	Asemakaavan muutos	2021	2025	Kaavatyön tavoitteena on kehittää radan itäpuoli keskustamaiseksi asumisen, kaupan ja työpaikkojen alueeksi. Korson asemalle on noin 200 metriä.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

002316 Rekolan keskus	Asemakaavan muutos	2023	2025	Rekolan kaavamuutos mahdollistaa pientalovaltaisen asumisen ja palvelut keskustassa. Samalla varmistetaan toimiva kävely-yhteys asemalle. Elannon suojelemista selvitetään. Kaavatyötä jatketaan Yleiskaava 2020 pohjalta.
002558 Päiväkummun pienta-lotontit ja virkistysalue	Asemakaavan muutos	2023	2025	Alue rajautuu pohjoisessa ja lännessä Keravanjokeen, idässä Päiväkummun pienta-loalueeseen ja etelässä Laurintiehen. Alueen pinta-ala on noin 22 ha, josta yleiskaavassa on osoitettu pientalovaltaiseksi asuinalueeksi noin 5 ha ja muilta osin lähivirkistysalueeksi. Asuinalueen laajennuksen koko ja tarkka rajaus määritellään suunnittelun edetessä.
002593 Leppäkorven päiväkodin laajennus	Asemakaavan muutos	2025	2025	Päiväkodin rakennusoikeutta nostetaan ja tontin koko ja järjestelyt tarkastellaan.
002544 Langinniitty	Asemakaavan muutos	2025	2026	Monipuolista asumista noin 35 000 k-m2, viher- ja sinialueita, päiväkoti ja kivijalkaliiketilaa. Keskitetty pysäköinti pysäköintilaitoksessa. Kaavaluonnosta 001873 jatketaan ehdotuksiksi osissa, ensimmäinen osa.
002560 Marjattasäätiö	Asemakaavan muutos	2025	2026	Palveluasumisen uudistamishanke Paimenenkadulla
002592 Hiirakkotie	Asemakaavan muutos	2025	2026	Hakunilan keskustaa tiivistävää täydennysrakentamista. Hakunilantien varteen liiketilaa, rakenteellinen pysäköinti.
971000 Kuninkaanmäki/ Byända	Asemakaava	2016	2027	Pientaloja ja täydennystä. Rajaus tarkentuu työn kuluessa.
002556 Harmopuisto	Asemakaavan muutos	2025	2027	Asumista, viheraluetta, liiketilaa. Keskitetty pysäköinti. Kaavaluonnosta 001873 jatketaan ehdotuksiksi osissa, toinen osa.
000000 Korson keskustakorttelit	Asemakaavan muutos	2025	2027	Korson keskustan uudistaminen. Rajaus tarkentuu ennen kaavatyön aloitusta.
002580 Otavantie 18 ja päiväkodin laajennus	Asemakaavan muutos	2025	2027	Täydennysrakentamista osoitteseen Otavantie 18 sekä nykyisen Y-tontin laajennus ja raken-nusoikeuden nosto osoitteessa Soopelipolku 4. Täydennysrakentamisen ja Y-tontin laajuus tarkentuu kaavatyön yhteydessä.
002543 Maratontie 4-6	Asemakaavan muutos	2025	2027	Asumiselle osoitetun tontin tehostus. Kaupungin maata.
002594 Auringonkierto	Asemakaavan muutos	2026	2027	Kortteleita tiivistetään osin kerrostalovaltaisemmaksi.
002542 VAV Maalinauhantie	Asemakaavan muutos	2026	2027	Kerrostaloalueen täydentämistä ja tehostamista.
002559 Päiväkumpu Kimmon- ja Mairenkuja	Asemakaavan muutos	2026	2027	Pientaloja olevan omakotitaloalueen jatkoksi yleiskaavan osoittamassa sijainnissa. Kaupungin ja yksityistä maata.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

LÄNSI-VANTAA

Alueelle suunnitellaan keskustojen täydentämistä Kehäradan asemille Myyrmäkeen ja Martinlaaksoon sekä asumista uusien bussirunkolinjojen yhteyteen Pähkinärinteeseen ja Varistoon. Tavoitteena on rakentaa kaupunkimaisia keskustoja. Myyrmäessä tutkitaan asemakorttelei den toteutettavuutta. Kaupunkikulttuuritalon kaavoitus jatkuu. Kivikirveenkujan sporttikorttelit ja Karhunkierros valmistellaan nähtäville. Varian tontille tutkitaan yhtenäiskoulua ja asumista. Kaivokselaan ja Pähkinärinteeseen tehdään yleissuunnitelmat.

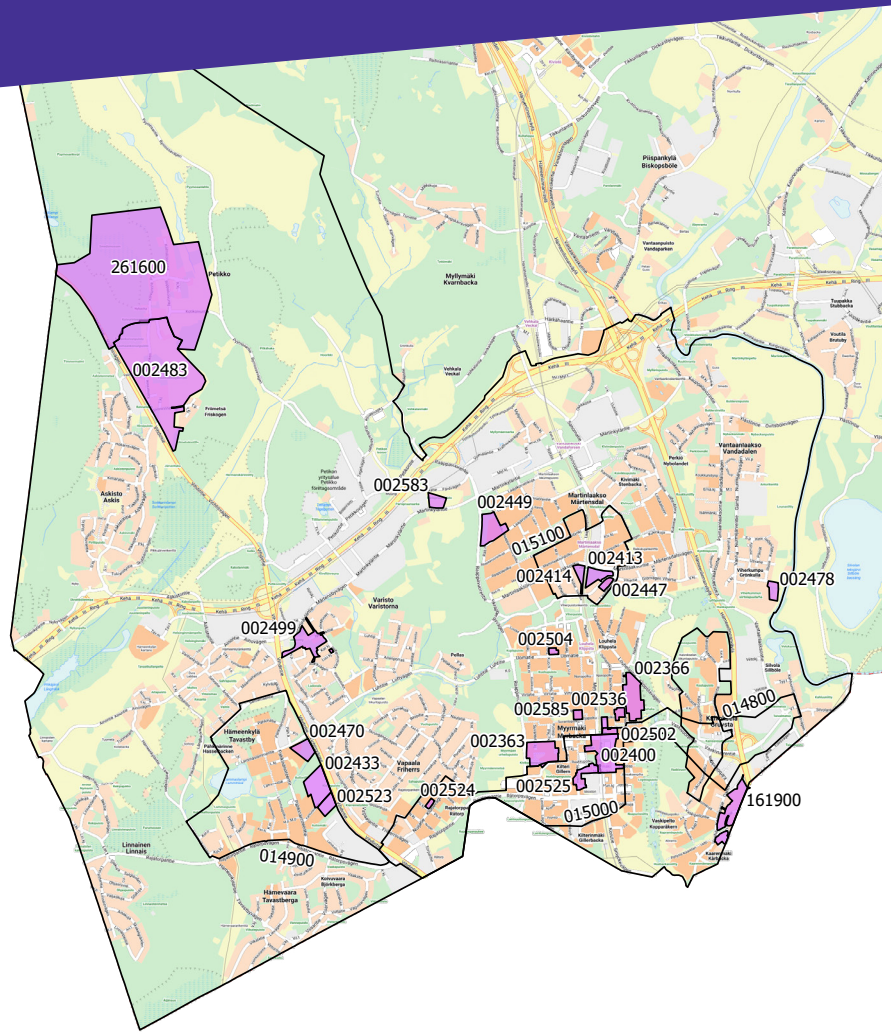

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

LÄNSI-VANTAAN 2024 KÄYNNISTYVÄT KAAVAHANKKEET

Kaavan nimi	Hankkeen tyyppi	Arvioitu vireil-letulo-kuukausi	Arvioitu hyväksy-misvuosi	Arvioitu asumisen kerrosala	Arvioitus työpaikka-kerrosala	Arvioitu muu kerrosala	Kuvaus
002470 Autioniitty	Asemakaavan muutos	03/2024	2026	10000	200		Pähkinärinne, Autioniityn päiväkodin ympäristön muutos kerrostaloasumiseen. Osallistuminen 2024.
002583 Martinkyläntie 35	Asemakaavan muutos	01/2024	2024		7000		Varistoon Martinkyläntie 35, uusi yritystontti. Laaditaan 2024.
002585 Myyrmäen urhei-lutalon laajennus	Asemakaavan muutos	09/2024	2025			2000	Myyrmäen urheilutalon laajennus. Laaditaan 2024.

Taulukossa esitetty nettokerrosalat, eli muutos suhteessa voimassa olevaan asemakaavaan.

LÄNSI-VANTAAN 2024-2026 TYÖN ALLA OLEVAT KAAVAHANKKEET

Kaavan nimi	Kaavoitushankkeen tyyppi	Arvioitu vireilletu-lovuosi	Arvioitu hyväksy-misvuosi	Kuvaus
002449 Raappavuorenrinne 2	Asemakaavan muutos	2021	2024	Nykyiset täyden peruskorjauksen tarpeessa olevat vuokratalot korvataan tehok-kaammalla kerrostalokorttelilla. Uusia kerrostaloja on kahdeksan ja korkeudet vaihtelevat seitsemästä kolmeentoista kerrokseen. Päätettäväksi.
002433 Karhunkierros 4 ja 6	Asemakaavan muutos	2022	2024	Karhunkierros 4 ja 6, tavoitteena rakentaa 6-8 -kerroksisia asuinkerrostaloja sekä pientaloja, pysäköintilaitos noin 400 autolle ja päiväkoti. Asuntoja tulisi noin 800. Nykyiset rakennukset puretaan. Nähtäville.
002502 Ojahaanrinne 4	Asemakaavan muutos	2023	2024	Ojahaanrinne 4:n tontille 4–16-kerroksisisia kerrostaloja, pysäköintitalo ja sisäpiha. Korkein torni sijoittuu Jönsaksentien päähän. Rakennusten korkeudet ja massat polveilevat. Nykyinen toimistorakennus puretaan.
002363 Kivikirveenkuja (Sporttikorttelit)	Asemakaavan muutos	2018	2024	Myyrmäen Kivikirveenkujan Sporttikortteleihin uusia kerrostaloja, pysäköintitalo ja päiväkoti. Nykyisiä kerrostaloja puretaan. Nähtäville.
002447 Vihertie 44-46 ja 48	Asemakaavan muutos	2021	2024	Vihertie 44-46 ja 48, monipuolinen vehreä kortteli, 2–9-kerroksisista kerrostaloja ja sisäpihasta. Tonttien välistä tulee kulkemaan yleinen jalankulku ja pyöräily reitti Vihertieltä Jokiuomapuistoon ja Louhelantien bussipysäkille. Nähtäville.
002523 Karhunkierros 3 ja 5	Asemakaavan muutos	2023	2024	Pähkinärinne, Karhunkierros 3 ja 5, asuntorakentamista. Kaavoitus alkaa.
002499 Ulkoniitty	Asemakaavan muutos	2022	2024	Ulkoniityn kaavoitetaan pientalotontteja kaupunkirakennetta ja nykyisiä tontteja tiivistäen. Niittäjäntietä jatketaan länteen. Alue rajautuu lännessä Vihdintiehen ja siihen liittyvään eritasoliittymän tilavaraukseen. Pohjoisessa viheralue rajautuu Martinkyläntiehen, muuten viereisiin pientalokortteleihin.
002504 Kuohukuja 1-3	Asemakaavan muutos	2022	2024	Kuohukuja 1:n tontille ostoskeskuksen itäosan suojelu sekä uusi 8-kerroksinen asuin- ja liiketalo. Päätettäväksi.
002414 Martinlaaksontie 26, päiväkoti	Asemakaavan muutos	2021	2024	Martinlaaksontie 26, rautatien länsipuolelle 6-ryhmäinen päiväkoti, joka olisi käytössä 2027. Nähtäville.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

015000 Myyrmäen innovaatiokaava (MYBA) kehityskuva	Kehityskuva	2020	2024	Myyrmäen innovaatiokaava, työpaikkaselvitys Rajatorpantietä Jönsaksentielle ja Vaskivuorentielle. Hyväksyttäväksi.
014900 Pähkinärinteen yleissuunnitelma	Kaavarunko	2020	2024	Pähkinärinteen asemakaavamuutosten pohjaksi yleisuunnitelma, jossa tarkastellaan asuntorakentaminen, työpaikat, kauppa, palvelut ja liikenne.
015100 Martinlaakson kestävä keskusta kaavoitushanke	Kehityskuva	2022	2024	Martinlaakson imagoa vehreänä ja viihtyisänä kaupunginosana halutaan kehittää. Kehityssuunnitelma kartoittaa mahdollisuuksia rakentaa tiivistyvää keskustaa kestävällä tavalla. Kehityssuunnitelmalla haetaan ratkaisua, joka yhdistää toisiinsa laadukkaan kaupunkitilan, asumisen ja palvelut. Tavoitteena on kehittää elinvoimainen ja omaleimainen kaupunkikeskusta – Mainio Martsari.
002366 Ojahaka	Asemakaavan muutos	2023	2025	Myyrmäki, Ojahaka. Varian tontillle uusi yhtenäiskoulu ja asuntojs. Osallistuminen keväällä.
002400 Myyrmäen asemakorttelit (Myyr York Downtown)	Asemakaavan muutos	2018	2025	Myyrmäen asemakorttelit (Myyr York Downtown): Asemakaavamuutoksen valmistelu lopetetaan, koska kaavamuutoksen valmistelun jatkamiselle ei ole tällä hetkellä edellytyksiä.
002524 Rajatorpan ostoskeskus	Asemakaavan muutos	2023	2025	Nykyinen Rajatorpan ostoskeskus on tarkoitus purkaa ja sen tilalle rakentaa kuusi-seitsemänkerroksisen asuin- ja liiketalo. Nähtäville 2024.
002536 Ojahaantie 8	Asemakaavan muutos	2023	2025	Ojahaantie 8:n tontille asuinkerrostalo myymäläsiiven paikalle. Valmisteluvaiheessa.
161900 Palotie	Asemakaava	2023	2025	Kaivokselassa Palotien, Yhtiönkujan ja Laitilankujan alueella pientaloalue täydentyy. Rakennusperintökohteet suojellaan.
002478 Lounaniityn päiväkoti	Asemakaavan muutos	2021	2025	Nykyinen Vantaanlaakson päiväkoti on liian pieni ja sijaitsee meluisalla paikalla. Tämä korvataan uudella päiväkodilla, joka sijoittuisi Lounaniitylle Usvatie 15 kohdalle. Samalla kaavoitetaan kaksi omakotitonttia Auertien päähän. Osallistuminen ja päätettäväksi 2024.
002483 Etelä-Koivurinne	Asemakaavan muutos	2023	2025	Askiston eritasoliittymästä ja Hieskoivuntietä luovutaan ja nyt suunnitellaan kiertoliittymää. Kokoojakatuna toimisi nykyinen Koivurinne. Puunhakkaajanmäelle tutkitaan asumista. Päiväkotitontti on tarkoitus suurentaa ja siirtää maastossa ylemmäksi.
002525 Myyrmäen kaupunkikulttuuritalo	Asemakaavan muutos	2023	2026	Myyrmäen keskustaan Paalutorille kaavoitetaan Myyrmäkitalon paikalle uusi isompi kaupunkikulttuuritalo, johon tulisi taidemuseo, kirjasto ja asukastiloja. Montun (Iskostie 5) paikalle suunnitellaan opistotaloa. Osallistuminen 2023-24.
002413 Martinlaakson keskusta-asuminen	Asemakaavan muutos	2021	2026	Martinlaaksontie 24. Monimuotoiseen kerrostalokortteliin 3-10 -kerroksisisia erityyppisisiä rakennuksia pihoineen. Rakennukset ovat korkeimmillaan Martinlaaksontien varressa ja radan vieressä, ja mittakaava laskee etelään pientaloalueeseen päin. Valmisteluvaiheessa.
261600 Pohjois-Koivurinne	Asemakaava	2023	2026	Asemakaava Pohjois-Koivurinteelle. Alue sijaitsee lentomeluvyöhykkeellä 55–60 dB, jossa täydennysrakentaminen on mahdollista. Samalla kaavoitetaan Vihdintie Espoon rajalle, yleiskaavan Kynikentien (Tikkurilantien jatkeen) länsiosa ja luonto-alueita. Osallistuminen ollut 2023.
014800 Kaivokselan yleissuunnitelma	Kaavarunko	2021	2026	Kaavarunko käsittää Vanhan Kaivokselan 1960-luvun aluerakennuskohteen. Työssä tarkastellaan suojelua ja täydennysrakentamista kulttuurihistorialliset arvot säilyttäen.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

KIVISTÖ

Kivistön suuralueella asemakaavoituksen pääpaino on Kivistön keskustassa ja siihen tukeutuvilla alueilla. Vuosina 2024–2026 mahdollistamme uusia keskustakortteleita Kivistön keskustaan Kivistön Onnenkiven, Korukiven, Puuhelmen ja Kivistöntähden asemakaavatöillä; tavoittelemme sujuvaa arkea edistävää, elävää kaupunkia: koteja, päiväkoteja, kaupunkimetsiä, leikki- ja koirapuistoja, kävelyn ja pyöräilyn prioritisoivia liikkumisen ratkaisuja. Työpaikkahankkeita edistämme Vehkalan länsipuoli 2 -asemakaavalla ja Kivistön keskustassa Kivistön asemakortteleiden asemakaavalla. Käynnistämme arkkitehtuurikilpailun Katrinebergin alueella ja kilpailun tulosten pohjalta aloitamme Katriinan kylän asemakaavahankkeen. Lisäksi edistämme Rauhalanlaakson kaavarunkotyötä, jossa tutkimme pientalorakentamista Keimolantien varteen. Kaavatöiden ohella etsimme uusia keinoja Kivistön keskustan keskeneräisyyden hallitsemiseksi. Tavoitteenamme on, että keskusta olisi mahdollisimman asuttava ja elettävä jo nyt.

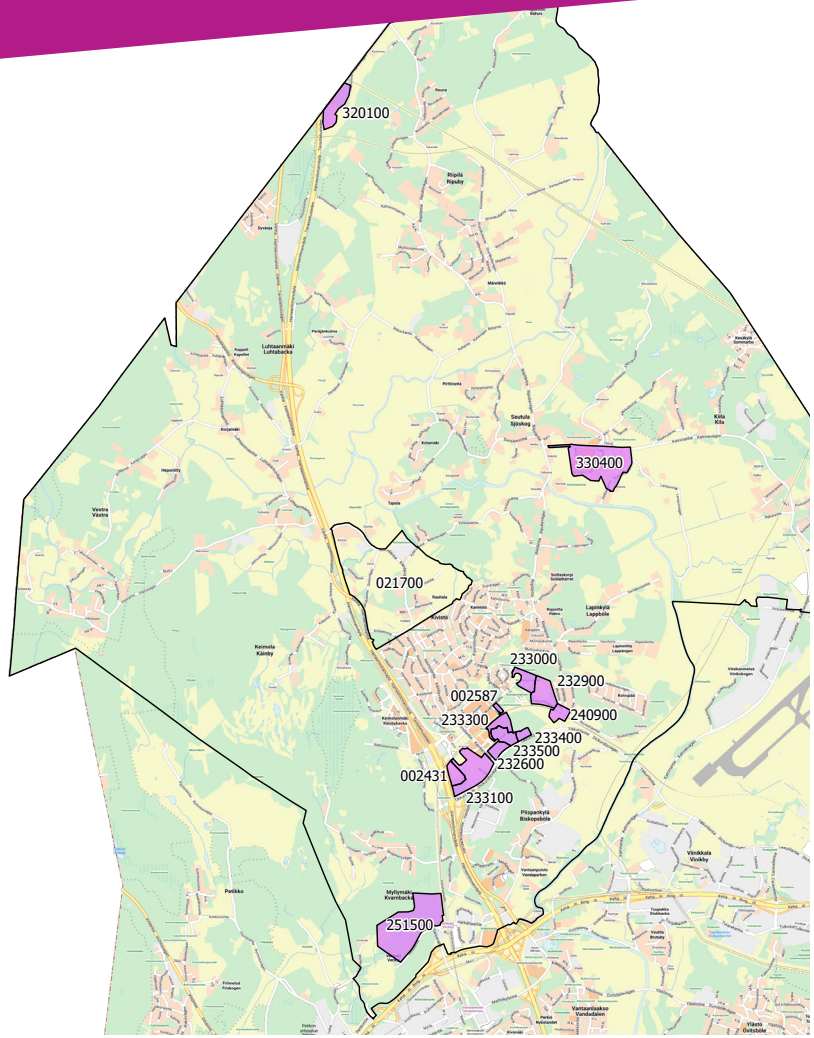

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

KIVISTÖN 2024 KÄYNNISTYVÄT KAAVAHANKKEET

Kaavan nimi	Hankkeen tyyppi	Arvioitu vireil-letulo-kuukausi	Arvioitu hyväksy-misvuosi	Arvioitu asumisen kerrosala	Arvioitus työpaikka-kerrosala	Arvioitu muu kerrosala	Kuvaus
233500 Kivistön Korukivi	Asemakaava	05/2024	2025	45000	2000	3000	Kivistön keskustarakentaminen laajenee Kehäradan eteläpuolella. Alueelle tavoitellaan monimuotoista asumista noin 1000 asukkaalle, kivijalkaliiketilaa, päiväkotia, viheralueita ja puistopaviljonkia sekä pysäköintilaitosta hybridipalvelukokonaisuutena.
330400 Katriinan kylä	Asemakaava	03/2024	2026	35000			Katriinan kylän asemakaavalla mahdollistetaan uutta asumista ja lähipalveluja Katrinebergin alueelle.
002587 Kivistön Puuhelmi	Asemakaavan muutos	05/2024	2025	13000	200		Kivistön Puuhelmen asemakaavanmuutoksella mahdollistetaan Lapinkylän ja Kivistön asemaan tukeutuvia monimuotoista asuntorakentamista noin 270 asukkaalle sekä kaupallisia palveluja kivijalka-liiketiloihin. Pysäköinti keskitetään korttelin 23140 pysäköintilaitokseen.
251500 Vehkalan länsipuoli 2	Asemakaava	09/2024	2026		100000		Vehkalan länsipuoli 2 on Kehäradan Vehkalan aseman läheisyyteen työpaikkarakennusten, pysäköinnin sekä katu- ja tiealueiden rakentamisen mahdollistava asemakaavatyö.
320100 VT3 Raskaanliikenteen palvelualue	Asemakaava	05/2024	2026		1500		Raskaalle liikenteelle suunnattu pysäköinti- ja palveluita sisältävä alue valtatie 3:n kupeeseen.

Taulukossa esitetty nettokerrosalat, eli muutos suhteessa voimassa olevaan asemakaavaan.

Vasemmalta oikealle raskaan-liikenteen palvelualueen, Länsi-Vehkalan ja Kivistön korukiven kaava-alueiden rajaukset ilmakuvissa esitettynä.

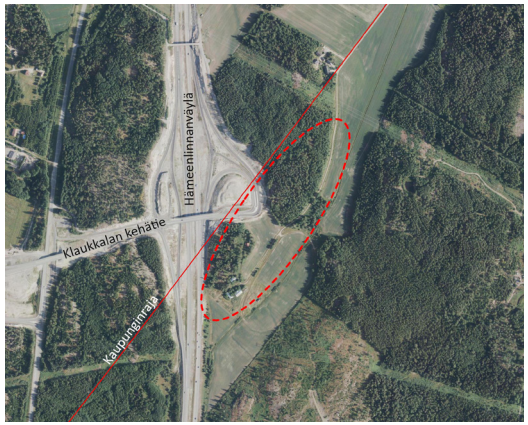

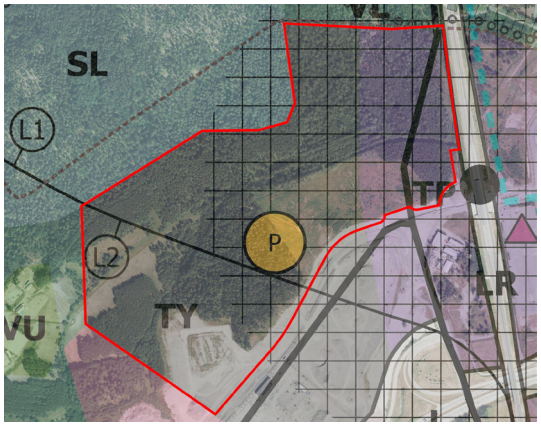

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

KIVISTÖN 2024-2026 TYÖN ALLA OLEVAT KAAVAHANKKEET

Kaavan nimi	Kaavoitus-hankkeen tyyppi	Arvioitu vireilletu-lovuosi	Arvioitu hyväksy-misvuosi	Kuvaus
232600 Kivistön Onnenkivi	Asemakaava	2021	2024	Keskustarakentaminen laajenee Kehäradan eteläpuolella Onnenkiven asemakaavatyöllä. Alueelle suunnitellaan koteja noin 800 uudelle asukkaalle, kivijalkaliiketiloja ja pysäköinti-laitosta hybridipalvelukokonaisuutena.
233200 Kivistön tapahtuma-areena (ent. 002431)	Asemakaavan muutos	2019	2024	Kivistön tapahtuma-areenan asemakaavalla ja asemakaavamuutoksella mahdollistetaan Arena 3.3 -hanke: monitoimiareena ja hotelli sekä ravintola- liike-, urheilu- ja toimistotilaa. Hankkeella on toteutuessaan valtakunnallista merkitystä niin kansainvälisten urheilutapah-tumien järjestämisessä kuin erilaisten kulttuuritilaisuuksien kuten konserttien järjestämisessä.
021700 Rauhalanlaakson kaavarunko	Kaavarunko	2023	2025	Rauhalanlaaksoa on tarkoitus kehittää kylämäisenä pientalopainotteisena monimuotoisen asumisen alueena, joka tukeutuu Kivistön asemaan. Kaavarungossa tutkitaan alueelle soveltuva asumisen määrä, liikenteelliset ratkaisut, palveluiden työpaikkojen mahdollisuuksia ja viheryhteyksien saavutettavuutta.
233300 Kivistöntähti	Asemakaava	2022	2026	Kivistöntähden asemakaavalla mahdollistetaan Lapinkylän ja Kivistön asemaan tukeutuvia monimuotoisia korttelikoteja noin 1000 asukkaalle sekä kaupallisia palveluja kivijalkaliiketi-loihin. Pysäköinti keskitetään pysäköintilaitokseen.
233100 Kivistön asemakorttelit	Asemakaava	2021	2027	Kivistön asemakortteleiden asemakaavalla mahdollistetaan kortteleiden kehittyminen keskustan keskeiseksi palvelukeskittymäksi, jossa julkiset ja kaupalliset palvelut limittyvät toimitila- ja asuntorakentamiseen luontevasti. Suunnittelualue sijaitsee Kehäradan eteläpuolella.
233400 Kivistön Maitokvartsi	Asemakaava	2025	2027	Keskustarakentaminen laajenee Kehäradan eteläpuolella. Alueelle suunnitellaan koteja, kivijalkaliiketiloja ja pysäköintilaitosta hybridipalvelukokonaisuutena.
233000 Kivistön Kvartsijuoni	Asemakaava	2020	2027	Kvartsijuonen asemakaavan tavoitteena on mahdollistaa Lapinkylän ja Kivistön asemaan tukeutuvia monimuotoisia, värikkäitä ja resurssiviisaita keskusta- ja kaupunkikorttelikoteja noin 500 uudelle asukkaalle sekä julkisia ja kaupallisia palveluja kuten päiväkoti.
240900 Lapinkylän asemakorttelit	Asemakaava	2027	2028	Lapinkylän asemakortteleiden asemakaavalla mahdollistetaan kortteleiden kehittyminen keskustan keskeiseksi palvelukeskittymäksi, joissa julkiset ja kaupalliset palvelut limittyvät, toimitila- ja asuntorakentamiseen luontevasti. Suunnittelualue sijaitsee Kehäradan eteläpuolella.
232900 Kivistön Turkoosikehä	Asemakaava	2026	2028	Kivistön Turkoosikehään suunnitellaan keskustakortteleita: asumista noin 2000 asukkaalle, hulevesipuisto, pysäköintilaitos, kivijalkaliiketiloja ja päiväkoti. Alue on Kehäradan pohjois-puolella, tulevan Lapinkylän aseman vaikutusalueelle.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

AVIAPOLIS

Aviapolis muuntuu logistiikkapainotteisesta alueesta asukkaiden, palveluiden, kulttuurin ja yritysten monimuotoiseksi, kansainväliseksi kaupunkialueeksi, jossa jokaisella osa-alueella on oma, tunnistettava identiteettinsä. Ohjaamme muutosta muun muassa Lentokenttäkaupungin suunnitteluperiaatteilla.

Veromiehen ja Pakkalan pohjoisosan asukasmäärä on vielä vähäinen, mutta kasvussa. Tavoitteena on jopa 25 000 uutta asukasta vuoteen 2050 mennessä. Teemme kaavoja kouluja ja päiväkoteja, muun muassa Aviapoliksen lukiota ja Muuran koulua sekä päiväkoteja varten, minkä vuoksi alue alkaa kiinnostaa enemmän myös lapsiperheitä ja nuoria.

Seuraavien vuosien aikana jatkamme Aviapoliksen keskustan, Muuran ja Annefredin kehittämistä toiminnoiltaan monimuotoisiksi alueiksi. Kaavatyöt sijoittuvat erityisesti ratikan pysäkkien läheisyyteen.

Technopolista kehitetään ja Huberin hallien ympäristön suunnittelua jatketaan. Lisäksi ryhdymme tutkimaan Ylästön pientaloalueen laajentamista. Jumbon kehittämissuunnitelmat ovat vireillä.

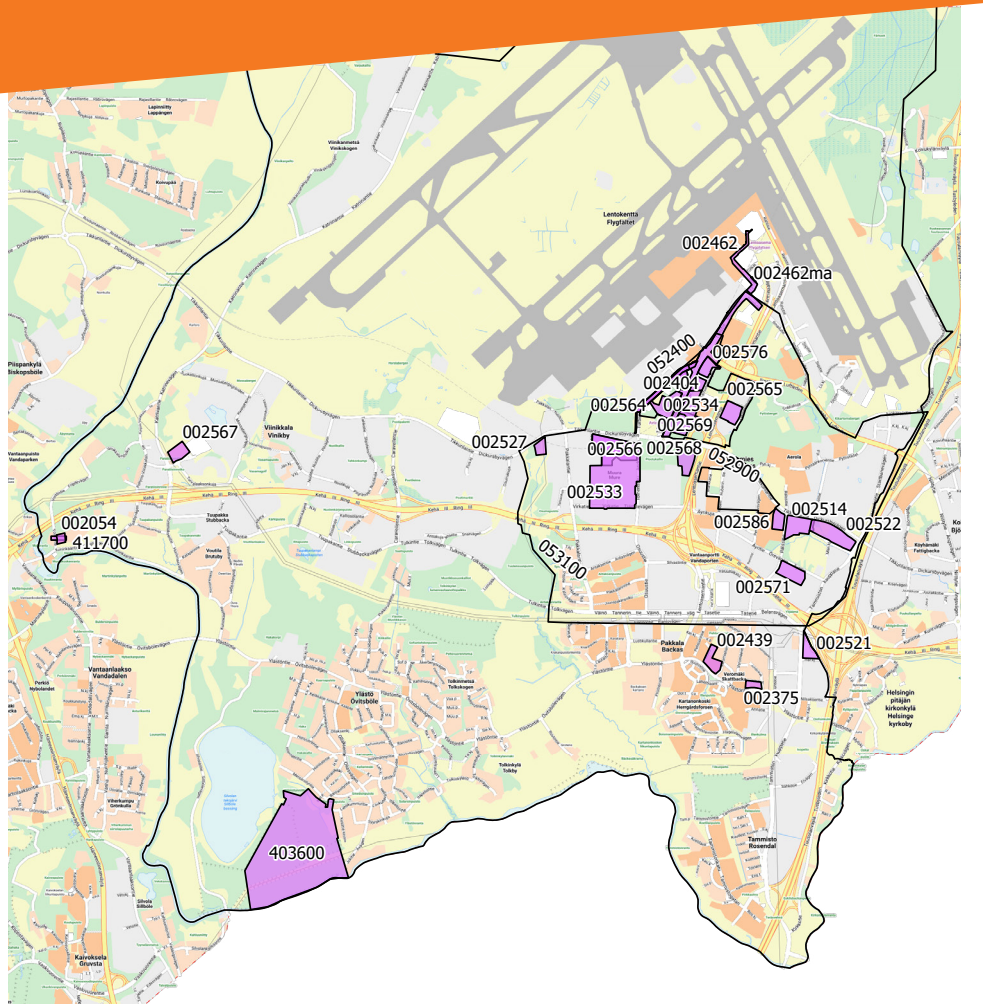

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

AVIAPOLIKSEN 2024 KÄYNNISTYVÄT KAAVAHANKKEET

Kaavan nimi	Hankkeen tyyppi	Arvioitu vireil-letulo-kuukausi	Arvioitu hyväksy-misvuosi	Arvioitu asumisen kerrosala	Arvioitus työpaikka-kerrosala	Arvioitu muu kerrosala	Julkaisuteksti
002571 Asumista Rälssitien ja Äyritien risteykseen	Asemakaavan muutos	03/2024	2027	30000	1000		Asumista ja liiketilaa Äyritien eteläpuolelle Grandwing – Auramon kaavaluonnoksen mukaisesti
002564 Asuinkortteli Aviakujan pohjoispuolelle	Asemakaavan muutos	04/2024	2025	18400	1000		Aviakujan pohjoispuolelle Aviabulevardin länsi-puolelle muodostetaan asuinkerrostalokorttelit n. 20 000 kem2 ja viheraluetta sekä liike- ja työtilaa korttelin kivijalkaan. Kaavatyö alkaa keväällä 2024.
002567 Turvalaaksontie 1	Asemakaavan muutos	01/2024	2025		7000		Asuntokortteli muutetaan lähialueiden mukaiseksi ja yleiskaavan mukaiseksi korttelialueeksi TKT, joka sallii tuotanto-, logistiikka- ja varastoraken-nuksien toteuttamisen. Kaavatyö alkaa keväällä 2024.
002565 Teknobulevardi 7, 9	Asemakaavan muutos	09/2024	2026	20000	12000		Tavoitteena tehokas toimitila-, palvelu- ja hotelli-kokonaisuus. Kaavatyö alkaa keväällä 2024.

Taulukossa esitetty nettokerrosalat, eli muutos suhteessa voimassa olevaan asemakaavaan.

Vasemmalta oikealle havainnemateriaalia Rälssitien ja Äyritien risteyksen sekä Teknobulevardi 7,9 kaavahankkeista.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

AVIAPOLIKSEN 2024-2026 TYÖN ALLA OLEVAT KAAVAHANKKEET

Kaavan nimi	Kaavoitus-hankkeen tyyppi	Arvioitu vireilletu-lovuosi	Arvioitu hyväksy-misvuosi	Kuvaus
053100 Lentokenttäkaupungin suunnitteluperiaatteet	Kaavarunko	2020	2024	Aviapoliksen lentokenttäkaupungin suunnitteluperiaatteilla mahdollistetaan alueen kokonaisvaltainen suunnittelu, johon yksittäiset kaavamuutokset ja muut suunnitelmat liittyvät. Työ sisältää neljä osaa: Kiehtova kaupunki - Tulevaisuuden lentokenttäkaupunki, Käveltävä kaupunki, Kaupunkivihreän malli, Hiilineutraalisuus prosessina kaavoissa.
052400 Aviapoliksen keskusta	Kaavarunko	2019	2024	Aviapoliksen rautatieasemien lähistölle muodostuu Aviapoliksen keskusta, jossa yhdistetään luonto, cityelämä ja lentokenttä kävely-ystävälliseksi lentokenttäkaupungiksi. Kaavaluonnos mahdollistetaan liiketilaa, palveluita ja tuhansia työpaikkoja sekä asuntoja vähintään 2 500 asukkaalle.
002533 Muuran kaupunkikylät 2	Asemakaavan muutos	2022	2024	Muuraan Toisensavun länsipuolelle kaavoitetaan osa keskustan kortteleista, asuinkerrostalokortteleiden kokonaisuus sekä yhtenäiskoulun ja päiväkodin kortteli Muuran kaavaluonnoksen mukaisesti.
002534 Lukio ja uusi ilmailumuseo Aviabulevardin varrelle	Asemakaava	2023	2024	Veromiehessä kaavoitetaan 700:lle opiskelijalle Aviapoliksen lukio ja tilat uudelle Ilmailumuseolle Aviabulevardin varteen Tiiranpuiston eteläpuolelle kaupungin ja Finavian yhteisomistustontille. Museo sijoittuu suunnittelualueen pohjoisosaan ja lukio eteläosaan.
002576 Vantaan ratikka: Aviabulevardi ja Tietotie	Asemakaavan muutos	2020	2024	Asemakaavamuutoksella varaudutaan Vantaan ratikkaan osoittamalla riittävä tila ratikan vaatimalle infrastruktuurille ja siihen liittyvälle katuympäristölle Aviabulevardilla, Tietotiellä, Turbiinitiellä, Ilmakehällä sekä Ilmailutiellä. Suunnittelualue sijaitsee Lentokentän ja Veromiehen kaupunginosissa
002462ma Vantaan ratikka: Lentoasema ja Teletie	Asemakaavan muutos	2023	2024	Asemakaavamuutoksella varaudutaan Vantaan ratikkaan osoittamalla riittävä tila ratikan vaatimalle infrastruktuurille ja siihen liittyvälle katuympäristölle.
002462 ja 002462ma Vantaan ratikka: Lentoasema ja Teletie	Asemakaava	2020	2024	Asemakaavamuutoksella varaudutaan Vantaan ratikkaan osoittamalla riittävä tila ratikan vaatimalle infrastruktuurille ja siihen liittyvälle katuympäristölle Teletiellä ja Lentäjäntiellä. Lentäjäntien päälle suunnitellaan ratikan silta, joka johtaa terminaalirakennukselle.
411700 Voudintie 1	Asemakaavan muutos	2019	2024	Voudintie 1:ssä oleva asemakaava muutetaan vastaamaan nykyistä toimintaa. Kuninkaan kartanon ravintolatoimintaa halutaan kehittää alueella. Kaavamuutos nähtäville alkuvuodesta 2024.
002439 Veromäen koulun laajennus	Asemakaavan muutos	2020	2024	Osoitteessa Ylästöntie 29 Veromäen koulun hiekkakentälle on toteutettu kiireellisenä koulun lisärakennus. Rakennuksessa on oppimistiloja. Asemakaava päivitetään vastaamaan toteutunutta tilannetta.
002522 Manttaalitie 1 ja 3	Asemakaavan muutos	2023	2024	Osoitteessa Manttaalitie 1–3 kaavoitetaan liiketilaa Tammiston kauppatien varteen ja muulle osalle aluetta asuinrakennuksia. Rakennukset reunustavat muurimaisesti Tikkurilantietä ja Tammiston kauppatietä, jotta melu puistossa ja Atomin koulun alueella vähenisi.
002527 Tolkinkylän sähköasema	Asemakaavan muutos	2023	2025	Osoitteeseen Tikkurilantie 142 kaavoitetaan sähköasema. Asema tarvitaan tukemaan kehittyvää Aviapolis-aluetta ja lentoasemaa sekä vahvistamaan huoltovarmuutta. Sähköasemalle on tarve 2030-luvulla ja se tulee korvaamaan nykyisen Tolkinkylän sähköaseman.
002375 Johdintie 2-6	Asemakaava	2023	2025	Johdintielle esitetään pienimittakaavaista asuinrakentamista noin 2 500 - 3 000 kem2.
002521 Liiketilaa Harkkokuja 2	Asemakaavan muutos	2023	2025	Kaavamuutosalue sijaitsee Tuusulanväylän ja Kehä III:n eritasoliittymän vieressä, rajoittuen Tammiston kauppatiehen ja Harkkokujaan osoitteessa Harkkokuja 2. Tavoitteena on rakentaa liikerakennus, johon tulee erikoiskaupanyksiköitä. Rakennukseen tulee myös toimistotilaa.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

052900 Huberilan asemakaavaluonnos	Kaavarunko	2022	2025	Huberilan aluekeskuksen kehittämisen tavoitteena on kulttuurin, liikunnan ja päivittäisen asioinnin keskus. Alueelle osoitetaan asuntorakentamista noin 4 500 asukkaalle, työpaikkarakentamista, virkistysalueita, päiväkoti ja muita palveluita. Rakennushistoriallisesti arvokkaat rakennukset suojellaan.
002569 Asuinkorttelit Aviabulevardin itäpuolelle	Asemakaava	2025	2026	Aviabulevardin varrelle suunnitellaan monimuotoista sekoittunutta kaupunkirakennetta. Kortteleihin sijoitetaan asuntorakentamista, viheraluetta sekä liike- ja työtilaa Aviabulevardin varteen korttelin kivijalkaan. Kaavatyö alkaa keväällä 2024.
002514 Annefred pohjoinen	Asemakaavan muutos	2022	2026	Tikkurilantien ja Rälssitien risteykseen suunnitellaan Aviapolis Urban Blocks kaavaluonnoksen pohjalta monipuoliset asuinkerrostalokorttelit sekä liike- ja työtilaa korttelin kivijalkaan. Tavoitteena on kehittää Rälssitien raitiotiepysäkin ympäristö lähikortteleineen vetovoimaiseksi alueeksi. Syksyllä 2024 suunnittelu- ja tontinluovutuskilpailu.
002404 Aviapolis pohjoinen	Asemakaavan muutos	2019	2026	Alue sijaitsee Aviapoliksen juna-aseman pohjoisen sisäänkäynnin pohjoispuolella Aviabulevardin itäpuolella. Tontin käyttöä tehostetaan uusilla toimitiloilla.
403600 Smedsinmetsän pientaloalue	Asemakaava	2025	2027	Ylästön lounaisosaan mahdollistetaan luonnonsuojelualueet ja reitit sekä monimuotoinen pientaloalue yleiskaavan täydennysrakentamisalueelle. Erityisteemana on puurakentaminen. Pientalorakentamista noin 15 000 kem2. Kaavatyön lähtökohtia ja vaihtoehtoja selvitetään.
002566 Muura kaupunkikylä 3	Asemakaavan muutos	2026	2027	Asuinkerrostalokorttelit, työpaikkarakentamista, urheilukenttä ja viheraluetta. Kaavatyö alkaa keväällä 2025.
002568 Yleisömagneetti Tikkurilantien ja Lentoasemantien kulmaan	Asemakaavan muutos	2025	2027	Tikkurilantien ja Lentoasemantien kulmaan tapahtuma-, liike- ja palvelutilaa
002586 Huberila/ Rälssitie 6	Asemakaavan muutos	2026	2027	Kaksi umpikorttelia: asumista, toimitilaa, palveluita, kivijalkatiloja Rälssitien ja Tikkurilantien puolelle.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

TIKKURILA

Tikkurilan suuralueen monipuolinen kehitys jatkuu vuosina 2024-2026. Tikkurilan keskusta-alueelle tyypillinen toiminnoiltaan sekoittunut rakenne tiivistyy nykyisessä keskustassa Tikkurilan kaavarungon 2020 mukaisesti. Samalla Tikkurilan keskusta laajenee radan itäpuolella Väritehtaan alueelle ja Hiekkaharjun asemanseutu kehittyy Jokiniemen puolella asemakaavoituksen käynnistyessä Helsingin ja Vantaan seurakuntayhtymien omistamilla mailla.

Laajahkot työpaikkakaavat, Rusokallio 2 Hakkilassa ja Tullimiehentie Ruskeasannassa, turvaavat suuralueen työpaikkavarantoa myös tulevaisuudessa. Vuonna 2024 kaavoitusohjelmassa on useita hankkeita, jotka sijoittuvat aivan Tikkurilan keskustan kävelyakselin ja asemanseudun läheisyyteen. Lisäksi Tikkurila tulevien ratikkapysäkkien läheisyyteen sijoittuvat asemakaavan muutokset muodostavat uutta ratikkakaupunkia. Tiivistyvän kaupungin vastapainona jokirannan virkistyskäytön kehittäminen jatkuu Tikkurilan saunan asemakaavan muutoksella sekä Väritehtaan alueella.

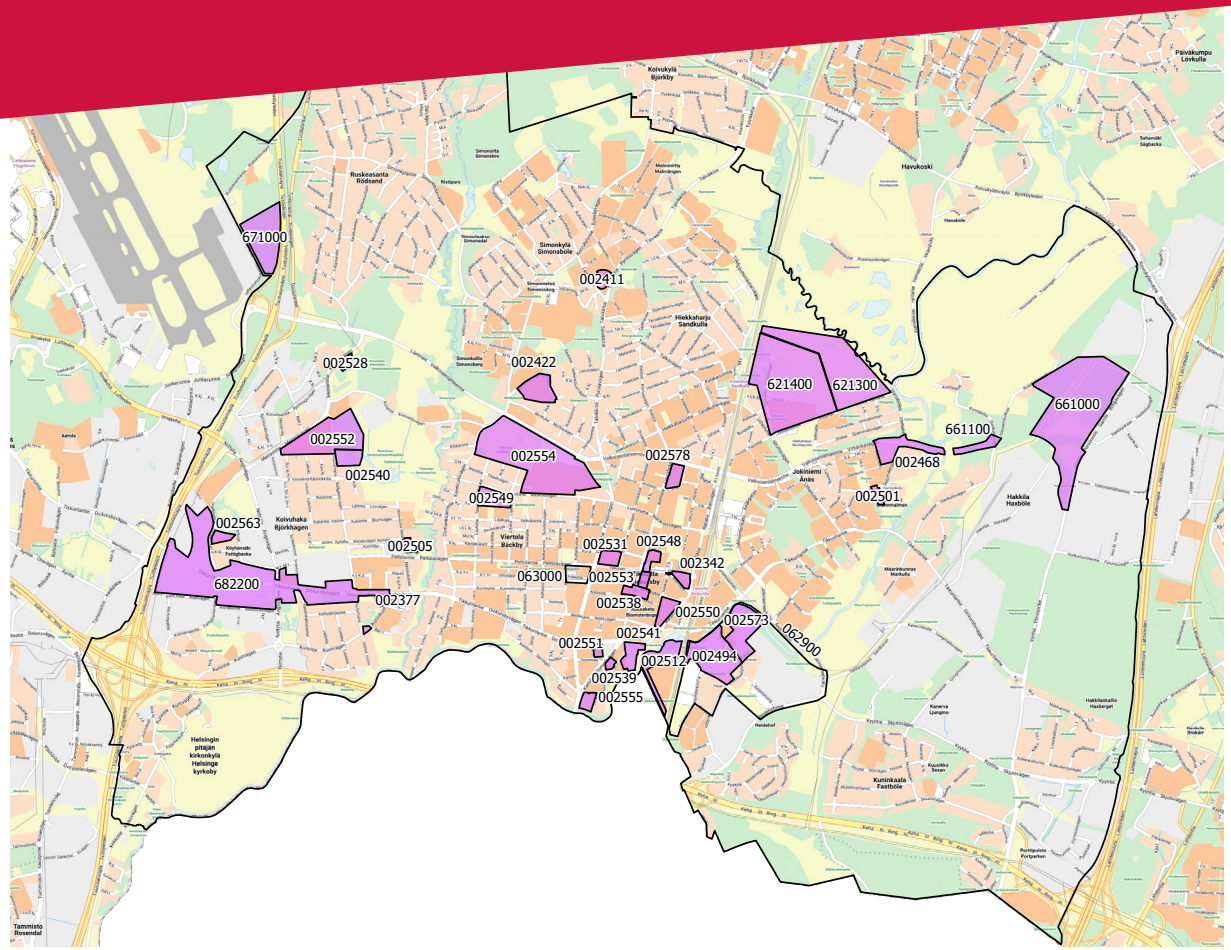

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

TIKKURILAN 2024 KÄYNNISTYVÄT KAAVAHANKKEET

Kaavan nimi	Hankkeen tyyppi	Arvioitu vireilletulo-kuukausi	Arvioitu hyväksy-misvuosi	Arvioitu asumisen kerrosala	Arvioitus työpaikka-kerrosala	Arvioitu muu kerrosala	Kuvaus
002553 Tikkurilan toimitila	Asemakaavan muutos	09/2024	2026		15000		Kaupungin uusi toimitila Tikkurilassa. Sijaintivahtoehtojen tarkas-telussa kaavoitettava tontti tarkentuu.
621400 Jokiniemi 6 osa 1	Asemakaava	09/2024	2027	35000	4000	7000	Seurakuntayhtymien maille suunnitellaan Hiekkaharjun asemaan tukeutuvaa toiminnallisesti sekoittunutta kaupunkirakennetta. Alueelle tarkastellaan IB-peruskoulun ja -päiväkodin sijoittumista.
002573 Väritehdas 2	Asemakaavan muutos	08/2024	2026	43000			Väritehdas 2 -alueelle suunnitellaan uutta kantakaupunki-maista aluetta. Alueelle osoitetaan asumisen lisäksi asukkaiden tarvitsemat julkiset ja yksityiset palvelut sekä työpaikkoja. Kaavoituksen yhteydessä ratkaistaan alueen koulun sijoittuminen.
002551 Horsmapolku	Asemakaavan muutos	04/2024	2025	8700			Ratikan reitin varrella Tikkurilan keskusta tiivistyy uudella asumista sekä liike- ja toimitilaa sisältävällä korttelilla. Alueelta puretaan vanhoja toimitilarakennuksia.
002578 Kielotie 21	Asemakaavan muutos	09/2024	2027	10000			Nykyisen polisiitalon ja oikeustalon tontille tarkastellaan asuinker-rostalojen rakentamista poliisitalon tilalle. Kulttuurihistoriallisesti arvokas oikeustalo säilytetään.
002550 Ratatie 4, Unikkotie 2	Asemakaavan muutos	10/2024	2026	12500			Tikkurilan ydinkeskustaan aivan aseman viereen suunnitellaan uusia asuinkerrostaloja. Maantasoon nykyisin sijoittuvat olemassa olevat autopaikat osoitetaan uuteen pysäköintilaitokseen. Nuorisotilana toimiva Tonttula suojellaan.
002539 Silkkitehtaantie 2	Asemakaavan muutos	05/2024	2026	9800			Kielotien ja Silkkipolun väliin jäävän alueen eteläiseen osaan kaavoitetaan asuinkerrostalo. Kielotien puoleiseen katutasoon edellytetään liiketilaa. Tontilta puretaan liike- ja toimistorakennus.
002555 Virnakortteli	Asemakaavan muutos	02/2024	2025	9000	260		Kielotien varrelle Keravanjoen läheisyyteen suunnitellaan teras-soituva asuinkerrostalo sekä kaupunkipientaloja. Osa olemassa olevista pientaloista puretaan. Suojeltu pientalo säilyy.
002541 Silkkitehdas	Asemakaavan muutos	10/2024	2026		1000		Silkkitehtaan korttelin pohjoisosaa kehitetään. Kaavatyössä tarkastellaan uuden rakentamisen mahdollisuutta vanhaan ja suojeltuun ympäristöön.
002531 Tikkuraitti 15 ja 17	Asemakaavan muutos	05/2024	2027	23000	1150		Olemassa olevat asuin- ja liikerakennukset korvataan tehok-kaammalla asuin-, työpaikka- ja liikerakentamisella.
671000 Tullimiehentie	Asemakaava	01/2024	2025		12000		Tuusulanväylän läheisyyteen Ruskeasantaan tarkastellaan logistiikka-alan varikon rakentamista.
002552 Puutarhatie 47	Asemakaavan muutos	10/2024	2027	9950	5000		Jehovantodistajien maille kaavoitetaan yhteisön toimintaa tukevaa asumista ja työpaikkarakentamista.

Taulukossa esitetty nettokerrosalat, eli muutos suhteessa voimassa olevaan asemakaavaan.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

TIKKURILAN 2024-2026 TYÖN ALLA OLEVAT KAAVAHANKKEET

Kaavan nimi	Kaavoitus-hankkeen tyyppi	Arvioitu vireilletu-lovuosi	Arvioitu hyväksy-misvuosi	Kuvaus
002548 Tikkurilan terveys- ja perhekeskus	Asemakaavan muutos	2023	2024	Kaupungin omistamalle tontille Kielotie 13:een kaupungintalon naapuriin käynnistyy kaavamuutos, jolla mahdollistetaan Tikkurilan terveys- ja perhekeskuksen rakentaminen. Rakennuksen koko on alustavasti enintään 24 000 kerrosneliömetriä ja kahdeksan kerrosta.
002512 Tikkurilan sauna	Asemakaavan muutos	2022	2024	Keravanjoen rantaan kaavoitetaan maisemaan soveltuva ravintola- ja saunarakennus. Saunan sijainti perustuu vuonna 2023 päivitettyyn Tiedepuiston yleissuunnitelmaan. Yleissuunnitelmassa on myös tarkasteltu puistoon tulevien muiden toimintojen sijoittelua.
682200 Vantaan ratikka: Koivuhaka	Asemakaava	2020	2024	Asemakaavamuutoksella varaudutaan Vantaan ratikkaan osoittamalla riittävä tila ratikan vaatimalle infrastruktuurille ja siihen liittyvälle katuympäristölle Tikkurilantiellä sekä Koivuhaan raitiotien pysäkille.
002540 Puutarhatien päiväkoti	Asemakaavan muutos	2023	2024	Osoitteeseen Puutarhatie 43 kaavoitetaan kaksikerroksinen kahdeksanryhmäinen päiväkoti. Työn yhteydessä tarkastellaan myös päiväkodin laajennusvaran ja/tai alakoulun tai alakoulun alimpien luokkien sijoittumista kaava-alueelle. Rakennukset sovitetaan pientalovaltaiseen ympäristöön sekä keskuspuiston maisemaan.
002538 Unikkotie 10 ja 12	Asemakaavan muutos	2023	2024	Unikkotien etelälaidalla, Kielotien risteyksen molemmin puolin, osoitteissa Unikkotie 10 ja 12 vanhat asuinrakennukset puretaan ja korvataan asuinkerrostaloilla, joiden alimpiin kerroksiin sijoittuu työpaikka- ja liiketiloja. Kerrosluku nousisi nykyisistä neljästä ja kuudesta kerroksesta seitsemään kerrokseen.
002501 Satomäenkuja	Asemakaavan muutos	2023	2024	Osoitteessa Satomäentie 22 ja Satomäenkuja 4 puretaan kaksi omakotitaloa ja niiden paikalle kaavoitetaan kaksikerroksisia rivitaloja tai paritaloja. Tonttien yhteenlaskettu rakennusoikeus kasvaa nykyisestä 400 kerrosneliömetristä noin 1200 kerrosneliömetriin.
002468 Satomäentie 1	Asemakaavan muutos	2021	2024	Osoitteeseen Satomäentie 1 suunnitellaan puukerrostaloja 70-luvun kaksikerroksisten talojen tilalle. Valkoisenlähteentien varteen osoitetaan paikka kivijalkaliiketilalle. Samalla mahdollistetaan Valkoisenlähteentien jatke itään päin Satomäen kohdalta.
002549 Lummetie 30-32	Asemakaavan muutos	2023	2024	Osoitteissa Lummetie 30 ja 32 rivitalot puretaan ja tilalle kaavoitetaan enimmillään viisikerroksisia rakennuksia. Rakentaminen madaltuu etelän suuntaan. Pysäköinti keskitetään tonttien eteläosaan. Tavoitteena on Lummetien varren maltillinen tiivistäminen. Kaavahanketta esitellään lyhyesti 13.12.2023 Tikkurilan alueen asukastilaisuudessa kaupungintalolla.
002505 Mesikukantie 5	Asemakaavan muutos	2022	2024	Osoitteissa Mesikukantie 5 ja Mesikukankuja 6 purettavien rivitalojen ja omakotitalon tilalle kaavoitetaan 3-5-kerroksisia asuinkerrostaloja.
002528 Tikkurilan sähköasema	Asemakaavan muutos	2023	2024	Osoitteeseen Meiramitie 2 kaavoitetaan sähköasema. Asema tarvitaan tukemaan kehittyvää Aviapolisaluetta ja lentoasemaa sekä vahvistamaan huoltovarmuutta. Asemalle on tarve vuoteen 2030 mennessä ja se tulee korvaamaan Ruskeasannan sähköaseman.
062900 Väritehtaan alue, kaavarunko	Kaavarunko	2021	2024	Nykyiseen keskustaan kiinteästi liittyvän uuden kaupungin osan suunnittelu käynnistyy kaavarungolla. Alue sijaitsee Tikkurilan väritehtaan, Heurekan pysäköintialueen, niiden väliin jäävien kylä- ja puistoalueiden sekä Keravanjoen rannan alueella.
002494 Väritehdas 1	Asemakaavan muutos	2023	2025	Väritehdas 1 kaavamuutos aloittaa Tikkurilan Väritehtaan alueen muutoksen. Tavoitteena on Tikkurilan keskustan laajenemisalue, jossa on asumista ja työpaikkoja sekä palveluita. Alue tukeutuu Kuninkaalantiehen, jokirannan virkistysympäristöön ja Kuninkaalanmäen kulttuuriympäristöön.
661000 Rusokallio 2	Asemakaava	2023	2025	Hakkilan harjulla osoitteessa Vanha Porvoontie 250-252 kaavoitetaan Vanhan Porvoontien ja Vantaan Energia Oy:n sähkön voimajohtolinjan välinen alue tuotanto-, varasto- ja logistiikkatoimintojen korttelialueiksi.

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

002342 Asematie 1-3	Asemakaavan muutos	2017	2026	Kaavalla mahdollistetaan uuden keskustakorttelin rakentaminen Tikkurilan aseman viereen. Asuinrakennus purettaisiin ja paikalle sijoittuisi 22-kerroksinen asuintorni. Männistönpolun puolelle tulisi kuusikerroksinen toimistorakennus ja Asematien varteen asuintalo, jonka korkeus vaihtelee 5–8 kerroksen välillä.
661100 Valkoisenlähteetie-Hakintie	Asemakaava	2025	2026	Katualueen rajausta muutetaan niin, että Itäisen Valkoisenlähteentien jatkaminen on mahdollista.
002554 Tikkurilan urheilupuisto	Asemakaavan muutos	2025	2027	Urheilupuiston kaavaa muutetaan yleissuunnitelman mukaiseksi. Kaavatyössä ratkaistaan Tikkurilan liikuntahallin sijoittuminen ja Peltolan koulun laajennus yhtenäiskouluksi.
002411 Hiekkaharjun vesitorni	Asemakaavan muutos	2025	2027	Puretun vesitornin tontille suunnitellaan asuinkerrostaloja.
002422 Simonkylän elinkaariasuminen ja päiväkoti	Asemakaavan muutos	2025	2027	Alueella tarkastellaan elinkaariasumisen mahdollisuuksia sekä päiväkodin sijoittumista tontille.
002377 Tikkurilantie 84 b	Asemakaavan muutos	2018	2027	Kaupungin omistama tontti Koivuhaassa kaavoitetaan asuinkerrostalotontiksi. Lisäksi tarkastellaan mahdollisuutta sijoittaa palveluita tontille.
002563 Ohtolankatu 17	Asemakaavan muutos	2025	2027	Kaupungin omistamalle pienteollisuusrakennusten sekä pientalojen korttelialueelle laaditaan asemakaavan muutos työpaikkarakentamisen mahdollistamiseksi. Samalla alueen rakennusoikeuden määrää lisätään.
063000 Peltolantorin kehityskuva	Kehityskuva	2026	2027	Peltolantorin aluetta kehitetään toimivana ja monipuolisena arjen palvelu-, työpaikka- ja asumisympäristönä. Alue muodostaa päätteen Asematien ja Tikkuraitin muodostamalle kävelyakselille.
621300 Jokiniemi 6 osa 2	Asemakaava	2025	2028	Seurakuntayhtymien maille suunnitellaan Hiekkaharjun asemaan tukeutuvaa sekoittunutta kaupunkirakennetta.

TEKIJÄT

Yleiskaavoitus
Laura Muukka ja Mari Siivola

Asemakaavoitus
Merja Häsänen, Mari Jaakonaho, Timo Kallaluoto, Anna-Riitta Kujala, Noora Laak ja Marjaana Yläjääski

Tietopalvelut
Antti Kairus

Taitto
Noora Laak

LIITE: Kaupunginhallitus 29.01.2024 / 20 §

YHTEYSTIEDOT

Yleiskaavayksikkö
Asemakaavayksikkö
www.vantaa.fi/fi/kaavoitus

p. 839 11 (vaihde)
Asematie 7,
01300 Vantaa

21 § Etuosto-oikeuden käyttäminen 13.12.2023 tehdyssä kiinteistökaupassa / Kiinteistö 92-420-4-120, Lindkulla, Ojanko

VD/240/10.00.01.01.01/2024

TeA/AK/TH/AVP/JHo/JT

Esittelijä poisti asian esityslistalta.

LIITEKARTTA

Etuosto-oikeuden käyttäminen

Kaupunginosa 92 Ojanko

Kylä 420 Sotunki

Kiinteistö 92-420-4-120

Pinta-ala noin 14765 m²

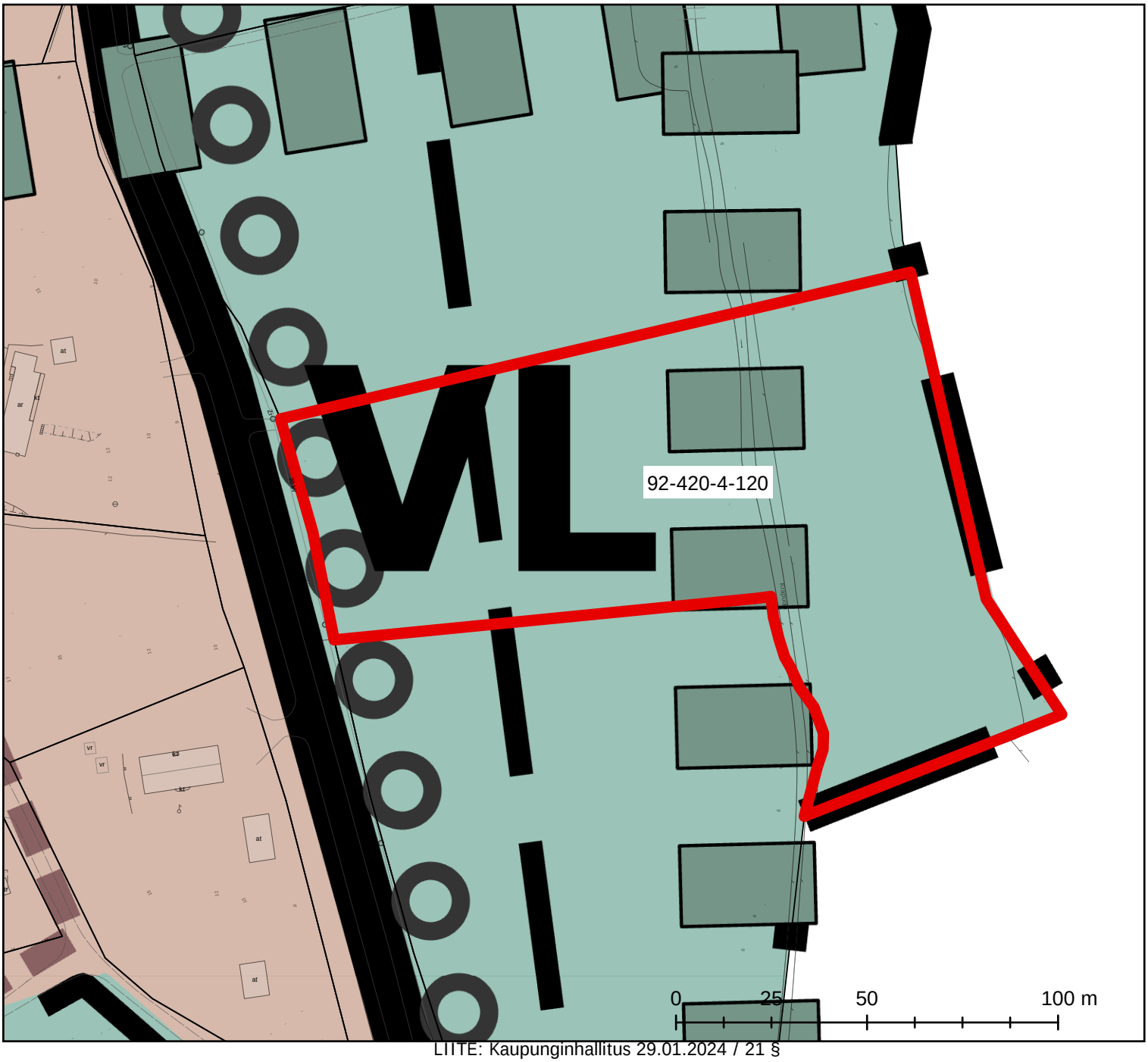

LIITEKARTTA

Etuosto-oikeuden käyttäminen

Kaupunginosa 92 Ojanko

Kylä 420 Sotunki

Kiinteistö 92-420-4-120

Pinta-ala noin 14765 m²

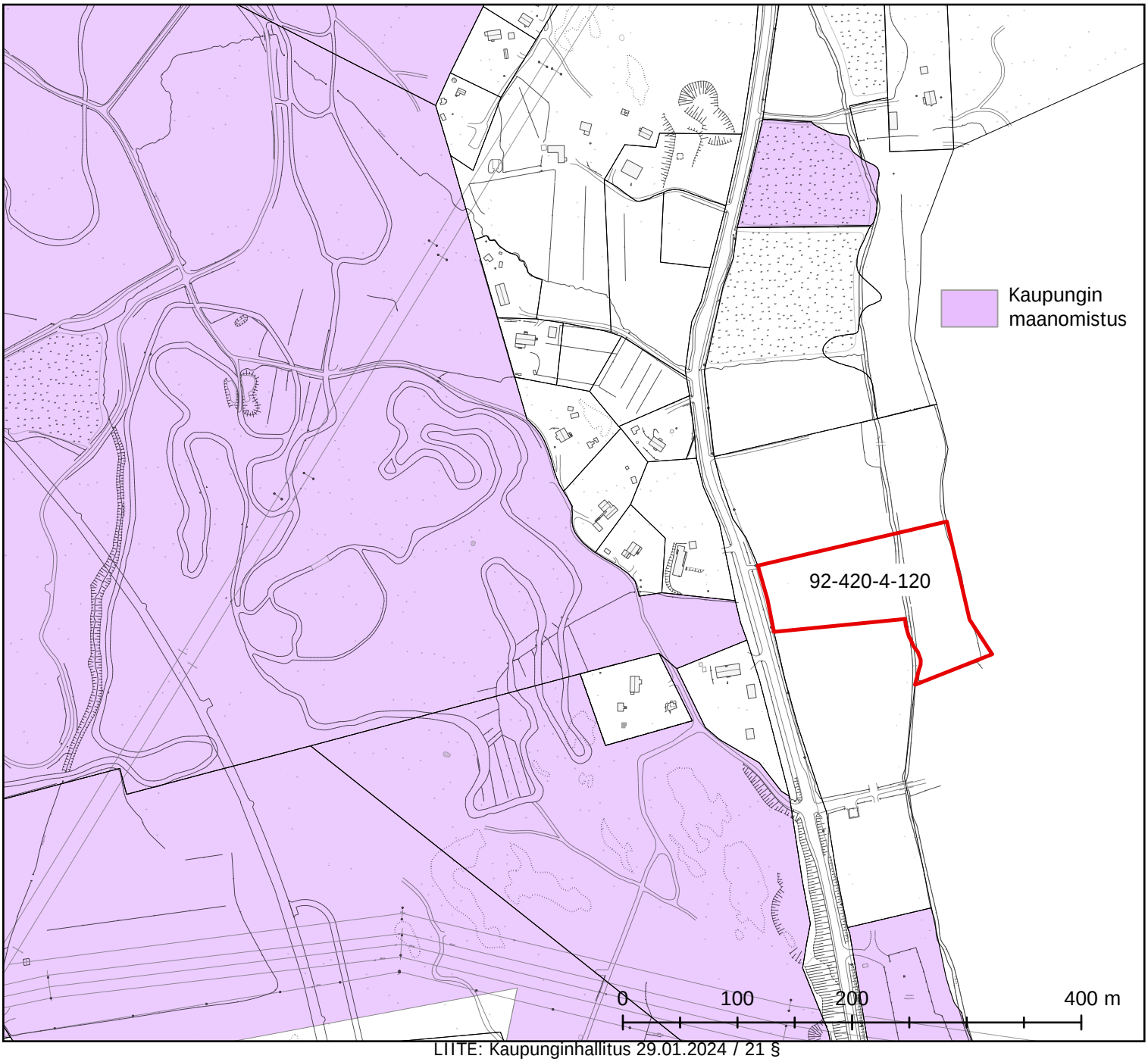

22 § Maankäyttösopimus / Kiinteistö Oy Aviatontti II c/o Finavia Oyj / Asemakaavan muutos nro 002534 Lukio ja ilmailumuseo

VD/156/10.00.01.05/2024

AK/TH/AVP/MV

Kaavamuutosalue, Lukio ja uusi ilmailumuseo Aviabulevardin varrelle nro 002534, sijaitsee Veromiehen kaupunginosassa Aviapoliksen eteläisen ja pohjoisen asemarakennuksen välissä. Asemakaavan tavoitteena on mahdollistaa Aviapoliksen uuden lukion rakentuminen sekä saada uusi paikka Suomen Ilmailumuseolle. Kaava-aluetta koskee Finavian ja kaupungin välinen yhteistyösopimus vuodelta 2022. Asemakaavamuutokseen liittyvän maankäyttösopimuksen mukaisesti alueen osaomistaja Kiinteistö Oy Aviatontti II ja Vantaan kaupunki ovat lisäksi sopineet alueen kunnallistekniikan rakentamisesta, Kiinteistö Oy Aviatontti II:n osallistumisesta kunnallistekniikan korvaukseen, 24/100 suuruisen määräosan myynnistä ja puistoalueen luovutuksesta Vantaan kaupungille.

Kaavamuutosalue rajautuu lännessä Aviabulevardiin, pohjoisessa Karhumäenporttiin ja idässä Karhumäentiehen ja nykyiseen Ilmailumuseon alueeseen. Asemakaavan tavoitteena on mahdollistaa Aviapoliksen uuden lukion rakentuminen sekä saada uusi paikka Suomen Ilmailumuseolle Vantaan kaupungin ja Kiinteistö Oy Aviatontti II yhteisomistustontille. Asemakaavassa lukion ja museon pysäköinti on osoitettu pysäköintitalo Kolmioparkkiin. Nykyisellään Asemakaava-alue on metsää ja avokalliota. Asemakaavamuutoksella alue muutetaan yleisten rakennusten korttelialueeksi (Y) ja puistoksi (VP).
Kaava-aluetta koskee Finavian ja kaupungin välinen yhteistyösopimus vuodelta 2022.

A. Kunnallistekniikan rakentamissopimus
Asemakaavan muutokseen liittyen **Kiinteistö Oy Aviatontti II** ja Vantaan kaupunki sopivat alueen kunnallistekniikan rakentamisesta ja Kiinteistö Oy Aviatontti II:n osallistumisesta kunnallistekniikan korvaukseen. Sopimusalue on merkitty ohjeellisesti karttaliitteeseen A1.

Sopimusalueen asemakaavan mukainen käyttö edellyttää muutoksia nykyiselle Karhumäenportin katualueelle, Kajavanpuiston rakentamista nykyisen Karhumäentien katualueelle sekä tulevan lukion eteläpuolelle ja kaukolämpö-, sähkö-, tietoliikenne- sekä vesihuoltoliitosten rakentamista Aviabulevardille.

Kajavanpuistoon nykyisen Karhumäentien alueelle rakennetaan vesihuoltoverkko, joka tulee palvelemaan sopimusalueen eteläpuoleisia kortteleita. Vesihuoltoverkko rakennetaan samassa yhteydessä Kajavanpuiston rakentamisen kanssa. Kajavanpuiston omistus Karhumäentien osalta siirtyy Finavia Oyj:ltä Kaupungille siinä vaiheessa, kun kyseistä aluetta tarvitaan sopimusalueen rakentamiseen. Omistuksen siirtymisestä on sovittu tämän maankäyttösopimuksen C-osiossa.

Osallistuminen yhdyskuntarakentamisen kustannuksiin

Kiinteistö Oy Aviatontti II maksaa kaupungille maankäyttö- ja rakennuslain 91 a §:n mukaisena yhdyskuntarakentamisen kustannusten korvauksena yhteensä **176.400 euroa**. Korvaus vähennetään kokonaisuudessaan sopimuksen B-osiossa mainitusta kauppahinnasta.

Pysäköintiratkaisu
Asemakaavassa lukiolle ja Suomen Ilmailumuseolle osoitetaan yhteensä 48 velvoiteauto-paikkaa, joista 10 autopaikkaa on edellytetty sijoitettavan korttelin 52415 huoltopihalle ja yksi LE-paikka tontille 1. Asemakaava sallii, että loput velvoiteautopaikat, enintään 38 kappaletta, voidaan erikseen tehtävän pysäköintisopimuksen perusteella sijoittaa läheisyydessä olevaan pysäköintilaitokseen tai muulle pysäköintialueelle.

Koska maankäyttösopimuksen allekirjoitushetkellä ja ainoa korttelin 52415 läheisyydessä si-jaitseva valmis pysäköintilaitos tai -alue on korttelissa 53414 sijaitseva Koy Vantaan Kolmioparkin omistama pysäköintilaitos, osoitetaan em. 38 velvoiteautopaikkaa Koy Vantaan Kolmioparkin suostumuksella tähän pysäköintilaitokseen. Maankäyttösopimukseen on kirjattu yksityiskohtaisesti, millä edellytyksillä autopaikkoja voidaan sijoittaa Koy Vantaan Kolmioparkin omistamaan pysäköintilaitokseen. Mikäli ennen autopaikkojen käyttöönottoa alueelle valmistuu muita pysäköintilaitoksia tai pysäköintialueita, voidaan edellä mainitut velvoiteautopaikat kuitenkin osoittaa myös näihin.

B. Esisopimus määräosan kaupasta
Kiinteistö Oy Aviatontti II myy kaupungille 24/100 suuruinen määräosan Veromiehen kaupunginosassa sijaitsevasta kiinteistön määräalan noin **13772** m^2 suuruisesta määräalasta 92-423-4-44-M524. Asemakaavan muutoksessa alue muutetaan yleisten rakennusten korttelialueeksi (Y) ja puistoksi (VP). Alue luovutetaan lukiota, ilmailumuseota ja VP-aluetta varten. Määräosa on merkitty karttaliitteeseen B1.

Kauppahinta on **1 130 400 euroa**. Kauppahinnasta kuitataan 176 400 euroa sopimuksen A-osion mukaisena kunnallistekniikan korvauksena.

C. Esisopimus määräalan luovutuksesta
Finavia Oyj luovuttaa Vantaan kaupungille Noin **3204 m^2**:n kokoinen määräalan Veromiehen kaupunginosassa sijaitsevasta tilasta 92-423-4-44. Määräala on ollut valtaosaltaan Karhumäentien liikennealuetta. Asemakaavan muutoksessa alue muutetaan puistoksi (VP). Määräala on merkitty oheiseen karttaliitteeseen (liite C1). Luovutus on vastikkeeton.

Lopullisen kauppakirjan ja luovutuskirjan tekemisen edellytyksenä on, että asemakaavan muutos nro 002534 on tullut voimaan.

Toimivalta maankäyttösopimuksista päätettäessä
Vantaan kaupungin hallintosäännön 8. luvun 1 §:n kohdan 37 nojalla kaupunginhallitus päättää maankäyttö- ja kaavoitussopimuksista sekä maankäyttö- ja rakennuslain mukaisista kehittämiskorvauksista.

Kaupunkitilalautakunta 17.1.2024 § 13

Kiinteistöjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että
a) kaupunki tekee ja allekirjoittaa Kiinteistö Oy Aviatontti II:n c/o Finavia Oyj kanssa liitteenä olevan Maankäyttösopimuksen/ A. Kunnallistekniikan rakentamissopimus, B. Esisopimus määräosan kaupasta ja C. Esisopimus määräalan luovutuksesta, kun asemakaavamuutosehdotus nro 002534 on ollut julkisesti nähtävillä edellyttäen, että kaavaehdotus ei olennaisilta osiltaan muutu kaavaehdotuksen nähtävillä olon johdosta,
b) valtuutetaan kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtaja hyväksymään sopimusvelvoitteiden siirron kolmannelle osapuolelle, ja
c) valtuutetaan kaupunkiympäristön toimialan lakimies allekirjoittamaan maankäyttösopimuksen ja lopulliset luovutuskirjat sekä tekemään em. sopimuksiin teknisluonteisia tarkennuksia.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginhallitus 29.1.2024 § 22

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään, että
a) kaupunki tekee ja allekirjoittaa Kiinteistö Oy Aviatontti II:n c/o Finavia Oyj kanssa liitteenä olevan Maankäyttösopimuksen/ A. Kunnallistekniikan rakentamissopimus, B. Esisopimus määräosan kaupasta ja C. Esisopimus määräalan luovutuksesta, kun asemakaavamuutosehdotus nro 002534 on ollut julkisesti nähtävillä edellyttäen, että kaavaehdotus ei olennaisilta osiltaan muutu kaavaehdotuksen nähtävillä olon johdosta,
b) valtuutetaan kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtaja hyväksymään sopimusvelvoitteiden siirron kolmannelle osapuolelle, ja
c) valtuutetaan kaupunkiympäristön toimialan lakimies allekirjoittamaan maankäyttösopimuksen ja lopulliset luovutuskirjat sekä tekemään em. sopimuksiin teknisluonteisia tarkennuksia.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
- maankäyttösopimus
- liite A1: sopimusalue
- liite B1: kaupungille ostettava määräosa
- liite C1: kaupungille luovutettava määräala

Täytäntöönpano: kaupunkiympäristön toimiala

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot:
tonttipäällikkö Armi Vähä-Piikkiö, puh. 040 733 7447,

(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

MAANKÄYTTÖSOPIMUS

[asemakaavan muutoksen pvm] päivätty asemakaavan muutos nro 002534 Lukio ja uusi ilmailumuseo Aviapulevardin varrelle (jäljempänä ”**Asemakaava**”).

Sopimus perustuu Vantaan [päätöksentekoelin] lainvoimaiseen päätökseen [päätösnumero].

Tähän sopimuskokonaisuuteen kuuluvat:

A. Kunnallistekniikan rakentamissopimus
B. Esisopimus määräosan kaupasta
C. Esisopimus määräalan luovutuksesta

SOPIMUKSEN TAUSTA JA TARKOITUS

Kaavamuutosalue sijaitsee Veromiehen kaupunginosassa Aviapoliksen eteläisen ja pohjoisen asemarakennuksen välissä. Alue rajautuu lännessä Aviabulevardiin, pohjoisessa Karhumäenporttiin ja idässä Karhumäentiehen ja nykyiseen Ilmailumuseon alueeseen.

Asemakaavan tavoitteena on mahdollistaa Aviapoliksen uuden lukion rakentuminen sekä saada uusi paikka Suomen Ilmailumuseolle Vantaan kaupungin ja Kiinteistö Oy Aviatontti II yhteisomistustontille. Asemakaavassa lukion ja museon pysäköinti on osoitettu pysäköintitalo Kolmioparkkiin. Nykyisellään Asemakaava-alue on metsää ja avokalliota. Asemakaavamuutosalueella on voimassa asemakaavat nro 530100, Lentokenttä 1, 002060 ja 002151. Alue on lentokenttäaluetta (LL), puistoa ja katualuetta. Kaava-aluetta koskee Finavian ja kaupungin välinen yhteistyösopimus vuodelta 2022. Asemakaavamuutoksella alue muutetaan yleisten rakennusten korttelialueeksi (Y) ja puistoksi (VP).

Osana tätä maankäyttösopimusta Vantaan kaupunki ja Kiinteistö Oy Aviatontti II sopivat esisopimuksin liitteessä B yksilöidyn määräosan kaupasta, ja Vantaan kaupunki ja Finavia Oyj sopivat esisopimuksin liitteessä C yksilöidyn määräalan kaupasta. Asemakaavaan liittyen Kiinteistö Oy Aviatontti II sopimusalueeseen kuuluvan kiinteistön omistajana ja Vantaan kaupunki ovat lisäksi sopineet alueen kunnallistekniikan rakentamisesta ja Kiinteistö Oy Aviatontti II:n osallistumisesta kunnallistekniikan korvaukseen.

A. KUNNALLISTEKNIIKAN RAKENTAMISSOPIMUS

1. Osapuolet

Vantaan kaupunki (Y-tunnus: 0124610-9)
Asematie 7, 01300 Vantaa
(jäljempänä ”**Kaupunki**”)

Kiinteistö Oy Aviatontti II (Y-tunnus: (2852090-5)
c/o Finavia Oyj, PL 50, 01531 Vantaa

(jäljempänä ”**Hakija**”)

2. Sopimusalue ja tarkoitus

2.1 Sopimusalue koostuu Hakijan ja Kaupungin yhteisomistustontista 92-423-4-44-M524 (jäljempänä ”**Sopimusalue**”). Sopimusalue on merkitty ohjeellisesti karttaliitteeseen (liite A1).

2.2 Kaupunki ja Hakija Sopimusalueen omistajana sopivat tällä sopimuksella maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 12 a luvun mukaisesti kunnallistekniikan rakentamisesta ja Hakijan osallistumisesta Sopimusaluetta palvelevan kunnallistekniikan rakentamisen Kaupungille aiheuttamiin kustannuksiin.

3. Kunnallistekniikan rakentaminen

3.1 Sopimusalueen Asemakaavan mukainen käyttö edellyttää muutoksia nykyiselle Karhumäenportin katualueelle, Kajavanpuiston rakentamista nykyisen Karhumäentien katualueelle sekä tulevan lukion eteläpuolelle ja kaukolämpö-, sähkö-, tietoliikenne- sekä vesihuoltoliitosten rakentamista Aviabulevardille. Kyseiset liitokset huomioidaan Aviabulevardille rakennettavan ratikan suunnitelmissa.

Kajavanpuistoon nykyisen Karhumäentien alueelle rakennetaan vesihuoltoverkko, joka tulee palvelemaan Sopimusalueen eteläpuoleisia kortteleita. Vesihuoltoverkko rakennetaan samassa yhteydessä Kajavanpuiston rakentamisen kanssa. Kajavanpuiston omistus Karhumäentien osalta siirtyy Finavia Oyj:ltä Kaupungille siinä vaiheessa, kun kyseistä aluetta tarvitaan Sopimusalueen rakentamiseen. Omistuksen siirtymisestä on sovittu tämän maankäyttösopimuksen C-osiossa.

Mikäli Sopimusalueen eteläpuoleisten kortteleiden rakentaminen aloitetaan ennen Sopimusalueen rakentamista, täytyy Kajavanpuiston läpi kulkeva vesihuoltoverkko rakentaa ennen Sopimusalueen rakentamisen aloittamista. Kyseinen vesihuoltoverkko rakennetaan eteläpuoleisten kortteleiden rakentamista palvelevassa aikataulussa. Eteläpuoleisten kortteleiden toteutuessa ennen Sopimusaluetta Kajavanpuiston omistus siirretään Karhumäentien osalta Kaupungille vesihuoltoverkon rakentamista varten

erillisin sopimuksin.

Kunnallistekniikan rakenteiden rakentaminen tapahtuu seuraavassa tavoitteellisessa aikataulussa, mikäli rakentaminen ei esty Kaupungista riippumattomasta syystä. Kaupunki rakentaa edellä mainitut rakenteet ilmailumuseon ja lukion rakentamisen mukaisessa aikataulussa, sen jälkeen, kun Asemakaava on tullut voimaan. Alueen vesihuoltoverkosto rakennetaan yhteistyössä Helsingin seudun ympäristöpalvelut – kuntayhtymä HSY:n kanssa.

3.2 Nykyisen ilmailumuseon tarvitsemat ajoyhteydet turvataan Sopimusalueen rakennustöiden aikana.

3.3 Alueen viimeistelytöiden toteutuksen periaatteena on niiden toteuttaminen ja yhteensovittaminen samanaikaisesti rakennettavien kiinteistöjen viimeistelytöiden kanssa.

4. Osallistuminen yhdyskuntarakentamisen kustannuksiin

4.1 Hakija maksaa Kaupungille maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 91 a §:n mukaisena yhdyskuntarakentamisen kustannusten korvauksena (jäljempänä **”Korvaus”**) yhteensä **176.400,00 euroa**.

4.2 Edellä mainittu Korvaus vähennetään kokonaisuudessaan sopimuksen B-osiossa mainitusta kauppahinnasta.

5. Korvauksen tarkistus, mikäli toteutunut rakennusoikeus ylittää Asemakaavassa osoitetun rakennusoikeuden

5.1 Asemakaavassa Sopimusalueelle on osoitettu kaavakartan mukainen määrä rakennusoikeutta. Tontit on mahdollista jakaa ennen Asemakaavan toteutusta useiksi tonteiksi, jolloin tonttijaossa jokaiselle uudelle tontille merkitään tonttikohtainen rakennusoikeus.

5.2 Korvauksen perusteena on muiden seikkojen ohella Asemakaavassa syntynyt rakennusoikeuden lisäys, jonka mukaisesta arvonnoususta 50 % maksetaan Korvauksena. Mikäli Sopimusalueelle myönnetään rakennuslupa siten, että lainvoiman saaneen uuden rakennusluvan mukainen rakennusoikeus on tietyn rakentamisen osalta suurempi kuin Sopimusalueelle Asemakaavassa osoitettu rakennusoikeus, sitoutuu Hakija ilmoittamaan tästä Kaupungille.

5.3 Kaupungin oikeus Korvauksen tarkistukseen ja perimiseen on voimassa viisi vuotta Asemakaavan voimaantulosta.

5.4 Mikäli Sopimusalueelle myönnetään rakennuslupa siten, että lainvoiman saaneen uuden rakennusluvan mukainen rakennusoikeus on tietyn rakentamisen osalta pienempi kuin

Sopimusalueelle Asemakaavassa osoitettu rakennusoikeus, Korvausta ei tältä osin tarkisteta alaspäin.

6. Korvauksen vakuus

6.1 Hakija luovuttaa Kaupungille Korvauksen suorittamisen vakuudeksi **176 400,00 euron** suuruisen Kaupungin etukäteen hyväksymän vakuuden, joka vapautetaan, kun Korvaus on suoritettu tai sopimus lakkaa olemasta voimassa.

6.2 Vakuuden on oltava voimassa 31.12.2028 saakka.

6.3 Vakuus kuitataan vastaanotetuksi tämän maankäyttösopimuksen allekirjoituksin.

7. Pysäköintiratkaisu

7.1 Asemakaavassa lukiolle ja Suomen Ilmailumuseolle osoitetaan yhteensä 48 velvoiteautopaikkaa. Lukion ja Suomen Ilmailumuseon autopaikoista on asemakaavassa 10 autopaikkaa edellytetty sijoitettavan korttelin 52415 huoltopihalle ja yksi LE-paikka korttelin 52415 tontille 1. Asemakaava sallii, että loput velvoiteautopaikat, enintään 38 kappaletta, voidaan erikseen tehtävän pysäköintisopimuksen perusteella sijoittaa läheisyydessä olevaan pysäköintilaitokseen tai muulle pysäköintialueelle.

Aviapoliksen keskustan alueen valmistuessa korttelin 52415 läheisyydessä tulee sijaitsemaan useita pysäköintilaitoksia tai pysäköintialueita. Koska tämän maankäyttösopimuksen allekirjoitushetkellä ja tavoitellulla lukion valmistushetkellä ainoa korttelin 52415 läheisyydessä sijaitseva valmis pysäköintilaitos tai pysäköintialue on korttelissa 53414 sijaitseva Koy Vantaan Kolmioparkin (y-tunnus: 3004743-2) omistama pysäköintilaitos, osoitetaan em. 38 velvoiteautopaikkaa Koy Vantaan Kolmioparkin suostumuksella tähän pysäköintilaitokseen. Pysäköintilaitoksen sijainti korttelissa 53414 (LPA) on merkitty ohjeellisesti karttaliitteeseen (liite A1). Selvyyden vuoksi todetaan, että Koy Vantaan Kolmioparkki hallitsee tonttia maanvuokrasopimuksen perusteella. Mikäli ennen autopaikkojen käyttöönottoa alueelle valmistuu muita pysäköintilaitoksia tai pysäköintialueita, voidaan edellä mainitut velvoiteautopaikat kuitenkin osoittaa myös näihin.

Tämän sopimuksen liitteenä on KOy Vantaan Kolmioparkin tekemä päätös, jossa se hyväksyy lukiolle ja Suomen Ilmailumuseolle osoitettujen 38 velvoiteautopaikan sijoittamisen omistamaansa pysäköintilaitokseen erikseen tehtävän pysäköintisopimuksen perusteella. Kun alueelle valmistuu muita pysäköintilaitoksia tai -alueita, sovitaan erikseen velvoiteautopaikkojen sijoittamisesta pysäköintilaitosten tai pysäköintialueiden kesken.

Autopaikkoja voidaan sijoittaa Koy Vantaan Kolmioparkin omistamaan pysäköintilaitokseen seuraavin edellytyksin:

- Sijoitettavien autopaikkojen enimmäismäärä on 38 kappaletta (”autopaikat”). Lukion ja Suomen Ilmailumuseon on sovittava keskenään, kuinka paljon paikkoja kummallekin taholle 38 autopaikkamäärästä osoitetaan.
- Autopaikkojen osalta on laadittava ja allekirjoitettava kummankin rakennuksen (lukio ja museo) osalta erillinen pysäköintisopimus Koy Vantaan Kolmioparkin kanssa. Pysäköintisopimus tarvitaan lähtökohtaisesti kummankin rakennuksen osalta sen rakennusluvan yhteydessä tai viimeistään ennen rakennuksen ja pysäköintilaitoksesta tarvittavien autopaikkojen käyttöönottoa.
- Koy Vantaan Kolmioparkilla on oikeus periä autopaikoista kuukausittain käypä markkinaehtoinen vuokra, jota on oikeus korottaa pysäköintisopimuksen mukaisin ehdoin ja lisäksi sähköautojen latauksesta voidaan periä erillinen korvaus.
- Autopaikat on tarkoitettu Ilmailumuseon ja lukion työntekijöiden henkilöautojen käyttöön. Pysäköintioikeuden yksityiskohtaiset ehdot, kuten pysäköintiaika, sovitaan osapuolten välisissä pysäköintisopimuksissa.
- Pysäköintisopimus laaditaan toistaiseksi voimassa olevaksi. Osapuolet kuitenkin tiedostavat, että Koy Vantaan Kolmioparkin pysäköintilaitoksen pysäköintipaikat on lähtökohtaisesti tarkoitettu Aviapoliksen keskustan alueen toimistotilojen käyttöön. Kun autopaikkoja tarvitaan toimistoille tai esim. Aviapoliksen asuntojen väliaikaisen pysäköinnin järjestämiseksi, on Koy Vantaan Kolmioparkilla oikeus irtisanoa lukion ja museon autopaikkojen vuokrasopimus 6 kuukauden irtisanomisajalla. Koy Vantaan Kolmioparkilla ei ole velvollisuutta osoittaa korvaavia paikkoja.
- Mikäli Suomen Ilmailumuseo tai lukio eivät valmistumishetkellään tarvitsee KOy Vantaan Kolmioparkin pysäköintilaitoksesta vain osan autopaikoista tai ei lainkaan autopaikkoja, tulee tästä ilmoittaa ennen valmistumishetkeä kirjallisesti Koy Vantaan Kolmioparkille.
- Ilmailumuseolla ja lukiolla on oikeus irtisanoa 6 kuukauden irtisanomisajalla osa tai kaikki pysäköintisopimuksen mukaiset autopaikkansa Koy Vantaan Kolmioparkissa.
- Mikäli Koy Vantaan Kolmiparkin maanvuokrasopimus päättyy, pysäköintisopimus päättyy välittömästi samaan aikaan ilman eri toimenpiteitä.

Ilmailumuseon mahdollisista vierailijapaikoista ei ole erillistä asemakaavamääräystä. Museokävijät voivat omalla kustannuksellaan pysäköidä museon lähialueen kaupallisissa pysäköintilaitoksissa näiden kapasiteetin sallimissa puitteissa. Sama koskee myös lukion mahdollista muuta pysäköintitarvetta.

Mopopaikat voidaan sijoittaa joko korttelin 52415 pihalle tai pysäköintialueelle kaava-alueen lähistöllä, ei kuitenkaan Koy Vantaan Kolmioparkin alueelle tai omistamaan pysäköintilaitokseen.

8. Rakentamisaikataulu ja rakentamisvelvoite sekä sopimussakko

8.1 Selvyyden vuoksi todetaan, että Sopimusalueelle ei sovelleta rakentamisaikataulu- tai rakentamisvelvoitevaatimuksia.

9. Sopimuksen velvoitteiden siirto kolmannelle

9.1 Hakija sitoutuu ottamaan tämän sopimuksen sopimusehdot Sopimusaluetta koskeviin vastaisiin luovutuskirjoihin, kaikilta niiltä osin kuin sopimusvelvoitteita ei ole suoritettu luovutushetkellä. Hakija sitoutuu ilmoittamaan kirjallisesti vastaisista luovutuksista Kaupungille.

9.2 Hakija vastaa tämän sopimuksen velvoitteista siihen asti, kun Kaupunki on hyväksynyt sopimusvelvoitteiden siirron luovutuksensaajalle tai sopimusvelvoitteet ovat tulleet täytetyiksi. Jos Hakija ei ole siirtänyt velvoitteita edellä sanotulla tavalla, Hakija vastaa tämän sopimuksen velvoitteiden suorittamisesta myös luovutetun alueen osalta.

10. Sopimuksen voimaantulo

10.1 Tämä sopimus tulee voimaan heti, kun osapuolet ovat sen allekirjoittaneet ja osapuolilla on oikeus vaatia sopimusehtojen täyttämistä, kun Asemakaava on tullut voimaan.

10.2 Tämä sopimus lakkaa olemasta voimassa, ellei Vantaan kaupunginvaltuusto ole hyväksynyt Asemakaavaa 31.12.2025 mennessä.

10.3 Selvennyksenä todetaan, että mikäli Vantaan kaupunginvaltuusto on 31.12.2025 mennessä hyväksynyt Asemakaavan, mutta siitä on valitettu, pysyy tämä sopimus voimassa. Mikäli valitusviranomainen on lainvoimaisella päätöksellä hyväksynyt valituksen siten, että Asemakaava ei tule voimaan miltään osin, tämä sopimus lakkaa olemasta voimassa.

10.4 Osapuolet eivät esitä tämän sopimuksen raukeamistapauksissa minkäänlaisia korvausvaatimuksia. Selvyyden vuoksi kuitenkin todetaan, että vakuus palautetaan Hakijalle.

11. Sopimuksen muuttaminen ja sopimuksen pätemättömyys

11.1 Mikäli olosuhteissa tapahtuu tämän sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen huomattavia muutoksia, joiden takia sopimusta on tarkistettava, pysyy tämä sopimus voimassa, mutta osapuolet sitoutuvat neuvottelemaan tarkistuksista erikseen. Tällainen huomattava muutos voi olla esimerkiksi Asemakaavan oleellinen muuttuminen tai Asemakaavan voimaan tuleminen osittain vain tiettyjen alueiden osalta.

11.2 Kaikista muutoksista tähän sopimukseen sovitaan kirjallisesti ja osapuolet allekirjoittavat muutossopimuksen.

11.3 Mikäli jotakin tämän sopimuksen ehtoa pidetään pätemättömänä, mitättömänä tai täytäntöönpanokelvottomana, sen ei katsota vaikuttavan sopimuksen muiden ehtojen

pätevyyteen. Osapuolet sitoutuvat tällaisessa tilanteessa neuvottelemaan uudesta sopimusehdosta, joka korvaisi pätemättömän, mitättömän tai täytäntöönpanokelvottoman sopimusehdon ja joka mahdollistaa sopimuksen tarkoituksen toteutumisen. Osapuolet sitoutuvat noudattamaan tämän sopimuksen määräyksiä mahdollisesta pätemättömyydestä huolimatta.

12. Erimielisyyksien ratkaiseminen

12.1 Tämän sopimuksen tulkinnasta syntyvät erimielisyydet, joista osapuolet eivät pääse yhteisymmärrykseen, ratkaistaan Itä-Uudenmaan käräjäoikeudessa.

B. ESISOPIMUS MÄÄRÄOSAN KAUPASTA

B. I LOPULLISEN KAUPAN TOTEUTUMISEN EDELLYTYKSET

Kohdassa B.II mainitut osapuolet sitoutuvat tekemään kohdan B.II mukaisen kauppakirjan kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun Asemakaava on tullut voimaan.

Tämä esisopimus lakkaa olemasta voimassa, mikäli Vantaan kaupunginvaltuusto ei ole hyväksynyt Asemakaavaa 31.12.2025 mennessä.

Selvennyksenä todetaan, että mikäli Vantaan kaupunginvaltuusto on 31.12.2025 mennessä hyväksynyt Asemakaavan, mutta päätöksestä on valitettu, pysyy tämä esisopimus voimassa. Mikäli valitusviranomainen on lainvoimaisella päätöksellä hyväksynyt valituksen siten, että Asemakaava ei tule voimaan miltään osin, tämä esisopimus lakkaa olemasta voimassa.

Mikäli olosuhteissa tapahtuu tämän esisopimuksen allekirjoittamisen jälkeen huomattavia muutoksia, joiden takia esisopimusta on tarkistettava, pysyy tämä esisopimus voimassa, mutta osapuolet sitoutuvat neuvottelemaan tarkistuksista erikseen. Tällainen huomattava muutos voi olla esimerkiksi Asemakaavan oleellinen muuttuminen tai Asemakaavan voimaan tuleminen osittain vain tiettyjen alueiden osalta.

Osapuolet eivät esitä tämän esisopimuksen mahdollisissa raukeamistapauksissa minkäänlaisia korvausvaatimuksia.

B. II KAUPPAKIRJA

Sopimus perustuu Vantaan kaupunginvaltuuston lainvoimaiseen päätökseen [päätösnumero] ja osapuolten välillä tehtyyn [sopimuspvm numeraalein] päivättyyn esisopimukseen.

Myyjä	**Kiinteistö Oy Aviatontti II** (Y-tunnus: (2852090-5**)** c/o Finavia Oyj, PL 50 01531 Vantaa (jäljempänä ”**Luovuttaja**”)
Ostaja	**Vantaan kaupunki** (Y-tunnus: 0124610-9) Asematie 7 01300 Vantaa (jäljempänä ”**Kaupunki**”)
Kaupan kohde	24/100 suuruinen määräosa Vantaan kaupungin Veromiehen kaupunginosassa sijaitsevasta kiinteistön määräalan noin **13772** m^2 suuruisesta määräalasta, kiinteistötunnus 92-423-4-44-M524 (jäljempänä ”**Määräala**”). Asemakaavan muutoksessa alue muutetaan yleisten rakennusten korttelialueeksi (Y) ja puistoksi (VP).

Alue luovutetaan lukiota, ilmailumuseota ja VP-aluetta varten. Y-korttelialuetta voidaan käyttää myös muihin kaavan mukaisiin Y-käyttötarkoituksiin. Alueiden käytössä on otettava huomioon, että ne soveltuvat keskelle asumista ja kansainvälisen lentoaseman yhteyteen. Mikäli Ilmailumuseo ja/tai lukio -hanke ei toteudu, sitoutuvat osapuolet neuvottelemaan alueen maankäytön uudelleen ottaen huomioon vaikutukset korttelin muun ympäristön maankäyttöön ja rakennettuihin kiinteistöihin.

Määräala on merkitty oheiseen karttaliitteeseen (liite B1).

Kauppakirjan ehdot

Tämän kaupan kaikki ehdot on esitetty tässä luovutuskirjassa.

1. Kauppahinta

1.1 Kauppahinta on **1 130 400 euroa**. Kauppahinta maksetaan Myyjän ilmoittamalle tilille viivytyksettä tämän kauppakirjan allekirjoittamisen jälkeen. Kauppahinnasta kuitataan **176 400 euroa** sopimuksen A-osion mukaisena kunnallistekniikan korvauksena. Mikäli 10 vuoden sisällä tulee kaavamuutos, joka mahdollistaa tontilla Y-käyttötarkoitusta arvokkaamman toiminnan, niin kauppahinta korjataan tältä osin.

2. Omistus- ja hallintaoikeus

2.1 Määräalan omistus- ja hallintaoikeus siirtyy Kaupungille tämän luovutuskirjan allekirjoituksin.

3. Verot ja maksut

3.1 Luovuttaja vastaa niistä Määräalaan kohdistuvista veroista ja muista maksuista, joiden maksuunpanon perustana on hallintaoikeuden siirtymistä edeltävä aika. Hallintaoikeuden siirtymisen jälkeen maksuista vastaa Kaupunki.

4. Kiinnitykset ja rasitukset

4.1 Määräala luovutetaan kiinnityksistä ja niihin rinnastettavista erityisistä oikeuksista vapaana.

5. Rasitteet, käyttöoikeudet ja käyttörajoitukset

5.1 Määräalaan kohdistuvat muut rasitteet, käyttöoikeudet ja käyttörajoitukset ilmenevät kiinteistörekisteriotteesta.

6. Kohteeseen tutustuminen

6.1 Kaupunki on tarkastanut Määräalan ja sen rajat sekä tutustunut alueen maasto-olosuhteisiin. Kaupunki on verrannut näitä seikkoja Määräalasta esitetyistä asiakirjoista saataviin tietoihin. Kaupungilla ei ole huomauttamista näiden seikkojen osalta.

7. Asiakirjoihin tutustuminen

7.1 Kaupunki on tutustunut Määräalaa koskeviin asiakirjoihin, joita ovat lainhuutotodistus, rasitustodistus, kiinteistörekisterinote sekä kaavakartat ja -määräykset sekä johtokartta.

7.2 Kaupunki on tutustunut myös naapurikiinteistöä koskeviin asiakirjoihin, joita ovat kaavakartat ja -määräykset.

8. Irtaimisto

8.1 Tätä luovutusta ei seuraa mitään irtaimistoa, eikä irtaimen omaisuuden luovuttamisesta ole tämän luovutuksen yhteydessä tehty eri sopimusta.

9. Maaperä ja jätteet

9.1 Myyjän tietojen mukaan Määräalalla ei ole aiemmin harjoitettu toimintaa, joka saattaisi aiheuttaa maaperän tai pohjaveden pilaantumista ja Määräalalla ei ole jätettä.

9.2 Mahdolliseen pilaantuneeseen maaperään sovelletaan ympäristönsuojelulain (527/2014) säännöksiä.

9.3 Myyjän vastuu ei koske luovutuskirjan allekirjoituksen jälkeen aiheutunutta pilaantumista tai roskaantumista.

9.4 Myyjän vastuu mahdollisen pilaantuneen maaperän aiheuttamista kustannuksista rajautuu korkeintaan kauppahinnan määrään.

10. Erimielisyyksien ratkaiseminen

10.1 Tästä sopimuksesta mahdollisesti syntyvät riitaisuudet, joita ei voida osapuolten välisin neuvotteluin ratkaista, annetaan Itä-Uudenmaan käräjäoikeuden ratkaistavaksi.

C. ESISOPIMUS MÄÄRÄALAN LUOVUTUKSESTA

C. I LOPULLISEN LUOVUTUKSEN TOTEUTUMISEN EDELLYTYKSET

Kohdassa C.II mainitut osapuolet sitoutuvat tekemään kohdan C.II mukaisen luovutuskirjan kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun Asemakaava on tullut voimaan.

Tämä esisopimus lakkaa olemasta voimassa, mikäli Vantaan kaupunginvaltuusto ei ole hyväksynyt Asemakaavaa 31.12.2025 mennessä.

Selvennyksenä todetaan, että mikäli Vantaan kaupunginvaltuusto on 31.12.2025 mennessä hyväksynyt Asemakaavan, mutta päätöksestä on valitettu, pysyy tämä esisopimus voimassa. Mikäli valitusviranomainen on lainvoimaisella päätöksellä hyväksynyt valituksen siten, että Asemakaava ei tule voimaan miltään osin, tämä esisopimus lakkaa olemasta voimassa.

Mikäli olosuhteissa tapahtuu tämän esisopimuksen allekirjoittamisen jälkeen huomattavia muutoksia, joiden takia esisopimusta on tarkistettava, pysyy tämä esisopimus voimassa, mutta osapuolet sitoutuvat neuvottelemaan tarkistuksista erikseen. Tällainen huomattava muutos voi olla esimerkiksi Asemakaavan oleellinen muuttuminen tai Asemakaavan voimaan tuleminen osittain vain tiettyjen alueiden osalta.

Osapuolet eivät esitä tämän esisopimuksen mahdollisissa raukeamistapauksissa minkäänlaisia korvausvaatimuksia.

C. II LUOVUTUSKIRJA

Sopimus perustuu Vantaan kaupunginvaltuuston lainvoimaiseen päätökseen [päätösnumero] ja osapuolten välillä tehtyyn [sopimuspvm numeraalein] päivättyyn esisopimukseen.

Luovuttaja
Finavia Oyj (Y-tunnus: 2302570-2)
PL 50
01531 Vantaa
(jäljempänä ”**Luovuttaja**”)

Luovutuksensaaja
Vantaan kaupunki (Y-tunnus: 0124610-9)
Asematie 7
01300 Vantaa
(jäljempänä ”**Kaupunki**”)

Luovutuksen kohde
Noin **3204 m²**:n kokoinen määräala Vantaan kaupungin Veromiehen kaupunginosassa sijaitsevasta tilasta, kiinteistötunnus 92-423-4-44 (jäljempänä ”**Määräala**”).

Määräala on ollut valtaosaltaan Karhumäentien liikennealuetta, jonka pohjoisosa on kaupungin rakentama. Karhumäentie on ollut Vantaan kaupungin kunnossapidossa välillä Tikkurilantie-Ilmakehä.

Asemakaavan muutoksessa alue muutetaan puistoksi (VP).

Alueella asemakaavamuutoksessa olevat pelikentät eivät saa olla merkittävästi suurempia kuin mitä nykyiset rajaukset (9 m * 16 m toiminnalliset alueet) sallivat, eikä niiden sijainti saa olennaisesti muuttua kaavan osoittamasta. Alueiden käytössä tule huomioida, että toiminta ei aiheuta kohtuutonta haittaa ympäröivälle-asumiselle.

Määräala on merkitty oheiseen karttaliitteeseen (liite C1).

Luovutuskirjan ehdot

Tämän luovutuksen kaikki ehdot on esitetty tässä luovutuskirjassa.

1. Luovutushinta

1.1 Luovutus on vastikkeeton, koska alue luovutetaan puistoksi (VP). Mikäli 10 vuoden sisällä tulee kaavamuutos, joka mahdollistaa tontilla VP-käyttötarkoitusta arvokkaamman toiminnan, niin kauppahinta korjataan tältä osin.

2. Omistus- ja hallintaoikeus

2.1 Määräalan omistusoikeus siirtyy Kaupungille tämän luovutuskirjan allekirjoituksin.

2.2 Määräalan hallintaoikeus siirtyy kaupungille kuitenkin vasta siinä vaiheessa, kun aluetta tarvitaan kaava-alueen rakentamiseen.

3. Verot ja maksut

3.1 Luovuttaja vastaa niistä Määräalaan kohdistuvista veroista ja muista maksuista, joiden maksuunpanon perustana on hallintaoikeuden siirtymistä edeltävä aika. Hallintaoikeuden siirtymisen jälkeen maksuista vastaa Kaupunki.

4. Kiinnitykset ja rasitukset

4.1 Määräala luovutetaan kiinnityksistä ja niihin rinnastettavista erityisistä oikeuksista vapaana.

5. Rasitteet, käyttöoikeudet ja käyttörajoitukset

5.1 Määräalaan kohdistuvat muut rasitteet, käyttöoikeudet ja käyttörajoitukset ilmenevät kiinteistörekisteriotteesta.

6. Kohteeseen tutustuminen

6.1 Kaupunki on tarkastanut Määräalan ja sen rajat sekä tutustunut alueen maasto-olosuhteisiin. Kaupunki on verrannut näitä seikkoja Määräalasta esitetyistä asiakirjoista saataviin tietoihin. Kaupungilla ei ole huomauttamista näiden seikkojen osalta.

7. Asiakirjoihin tutustuminen

7.1 Kaupunki on tutustunut Määräalaa koskeviin asiakirjoihin, joita ovat lainhuutotodistus, rasitustodistus, kiinteistörekisterinote sekä kaavakartat ja -määräykset sekä johtokartta.

7.2 Kaupunki on tutustunut myös naapurikiinteistöä koskeviin asiakirjoihin, joita ovat kaavakartat ja -määräykset.

8. Irtaimisto

8.1 Tätä luovutusta ei seuraa mitään irtaimistoa, eikä irtaimen omaisuuden luovuttamisesta ole tämän luovutuksen yhteydessä tehty eri sopimusta.

9. Maaperä ja jätteet

9.1 Luovuttajan tietojen mukaan Määräalalla ei ole aiemmin harjoitettu toimintaa, joka saattaisi aiheuttaa maaperän tai pohjaveden pilaantumista ja Määräalalla ei ole jätettä.

9.2 Luovuttaja ei vastaa mahdollisista ympäristövahinkoihin liittyvistä kustannuksista missään tilanteessa miltään osin.

10. Erimielisyyksien ratkaiseminen

10.1 Tästä sopimuksesta mahdollisesti syntyvät riitaisuudet, joita ei voida osapuolten välisin neuvotteluin ratkaista, annetaan Itä-Uudenmaan käräjäoikeuden ratkaistavaksi.

Tätä sopimuskokonaisuutta on laadittu neljä yhtäpitävää kappaletta, yksi kullekin osapuolille ja yksi kaupanvahvistajalle.

Vantaalla, [sopimuspvm numeraalein]

VANTAAN KAUPUNKI

_____
[lakimiehen nimi]
lakimies

KIINTEISTÖ OY AVIATONTTI II

_____
[hakijan allekirjoittajan nimi]

FINAVIA OYJ

_____
[allekirjoittajan nimi]

LIITTEET

Liite A1	Sopimusalue
Liite B1	Määräosan kartta
Liite C1	Määräalan kartta

KAUPANVAHVISTUS

Kaupanvahvistajana todistan, että lakimies [lakimiehen nimi] Vantaan kaupungin puolesta ja [hakijan allekirjoittajan nimi] [hakijan nimi] puolesta ja [toteuttajan allekirjoittajan nimi] [toteuttajan nimi] puolesta ovat allekirjoittaneet esisopimuksen ja että he ovat olleet yhtä aikaa läsnä esisopimusta vahvistettaessa. Olen tarkistanut allekirjoittajien henkilöllisyyden ja todennut, että esisopimus on tehty maakaaren 2 luvun 1 §:ssä säädetyllä tavalla.

Vantaalla, [sopimuspvm numeraalein]

_____

KOHTEEN SIJAINTI

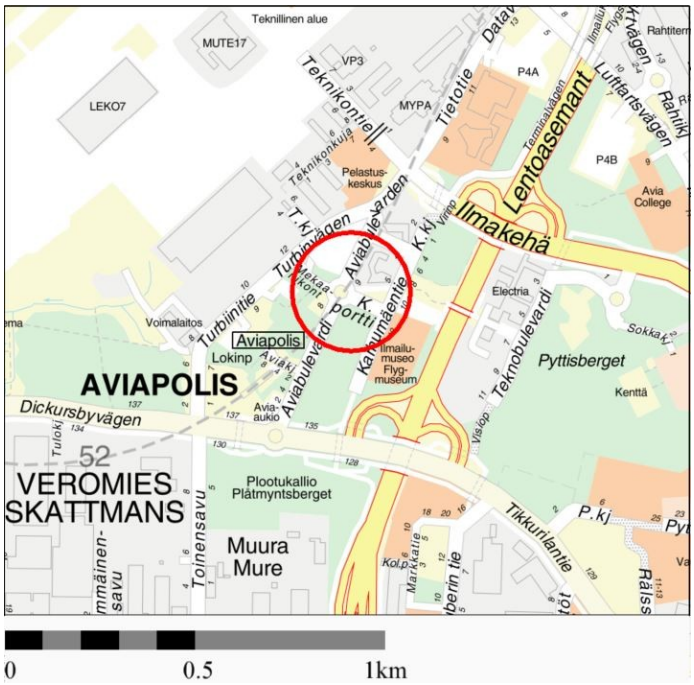

SOPIMUSALUE
(punaisella rajattu alue)

Asemakaavan muutos nro 002534

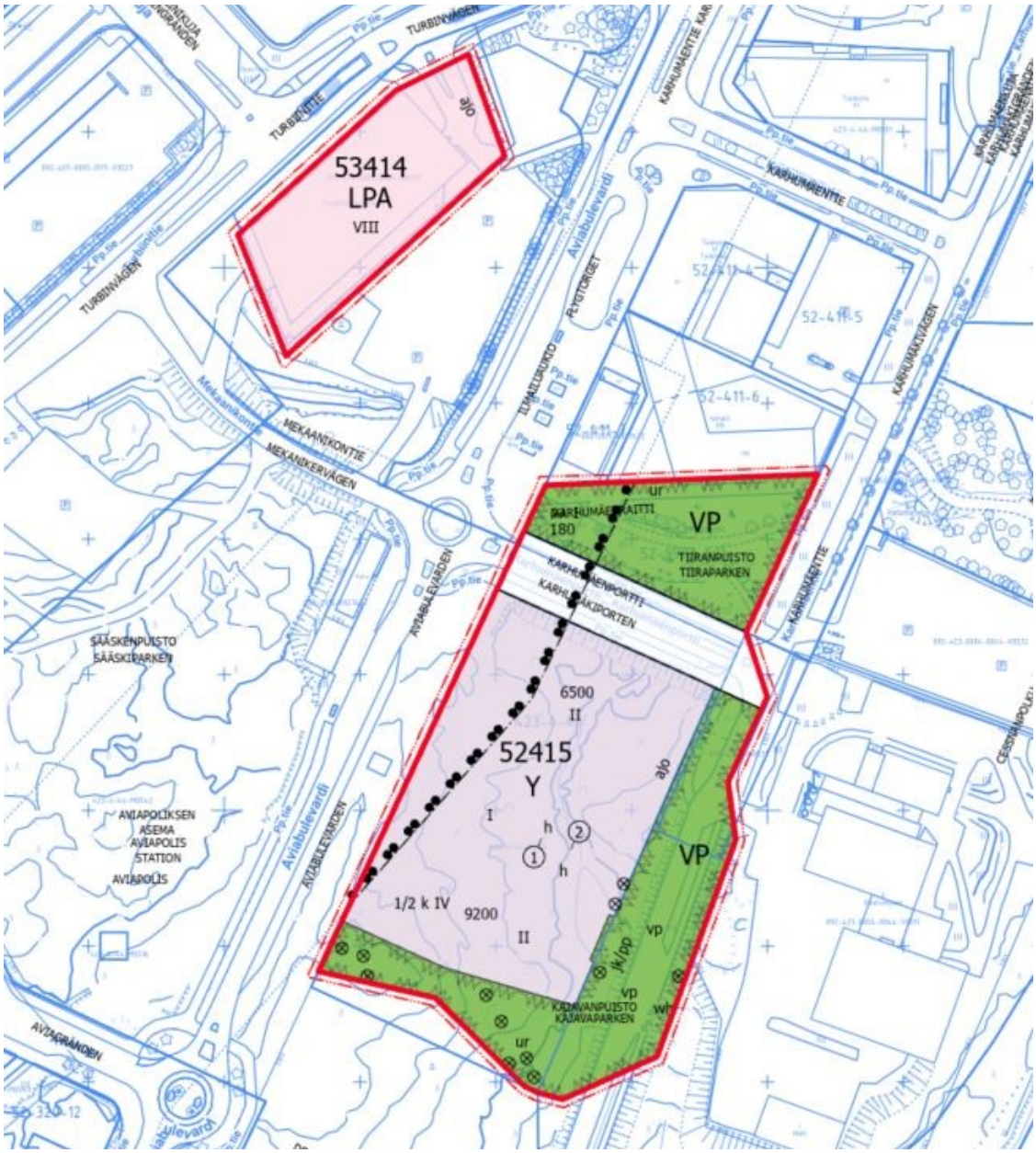

KOHTEEN SIJAINTI

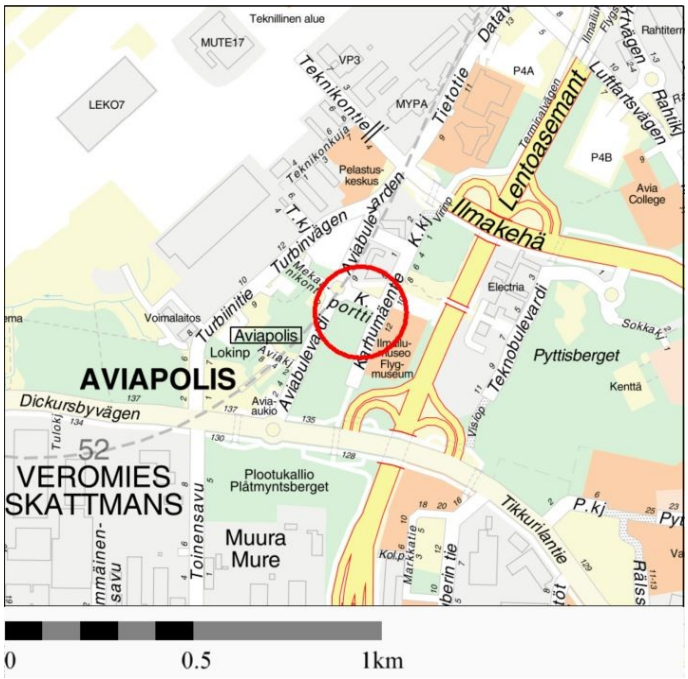

Asemakaavan muutos nro 002534

ESISOPIMUS MÄÄRÄOSAN KAUPASTA (Y- ja VP -alueet) / Kiinteistö Oy Aviatontti II ja Vantaan kaupunki

Kaupunginosa: VEROMIES (52)

Kylä: VEROMIEHENKYLÄ (423)

24/100 määräosa noin 13772 m²:n suuruisesta kiinteistön 92-423-4-44-M524 määräalasta

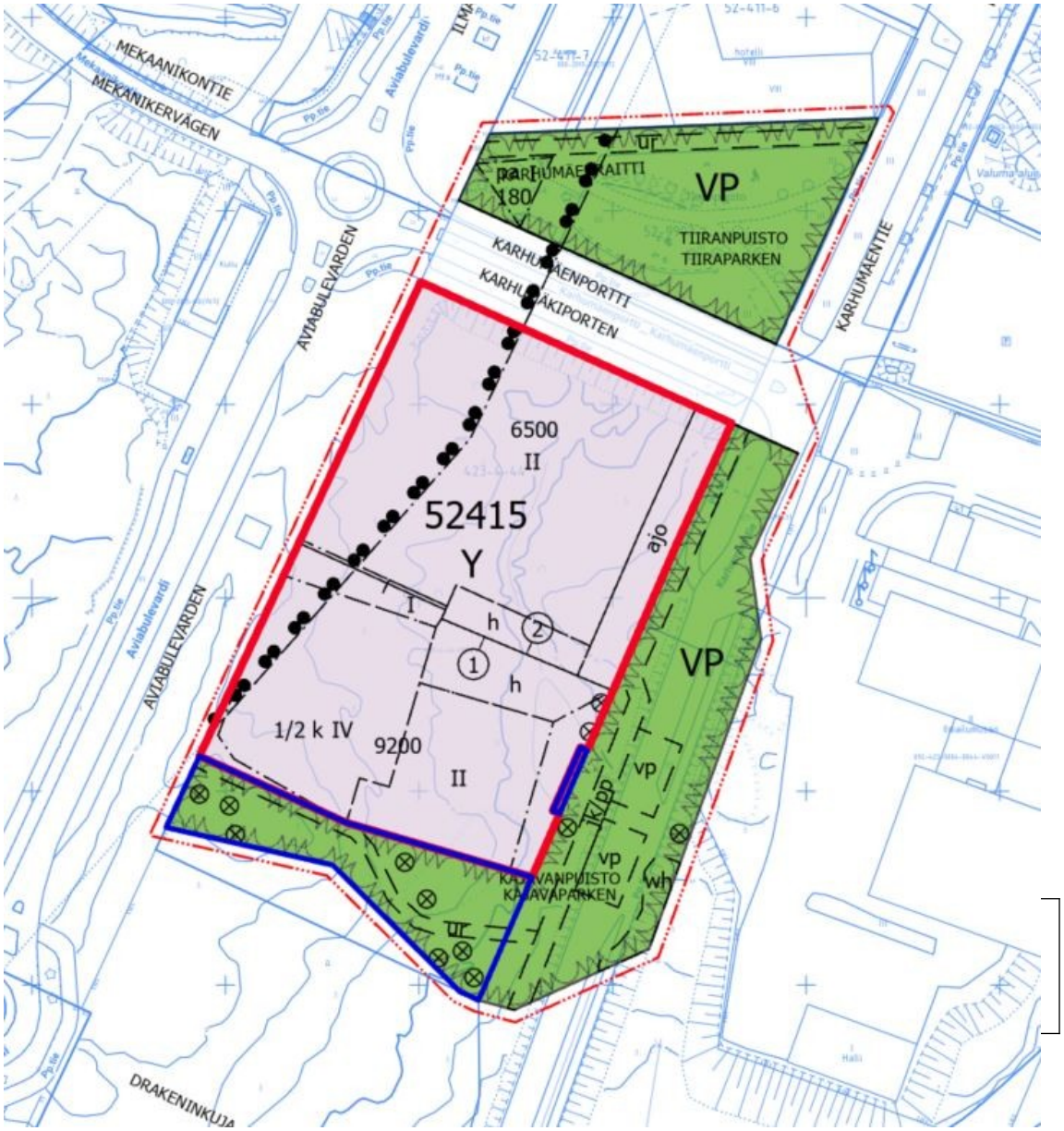

KOHTEEN SIJAINTI

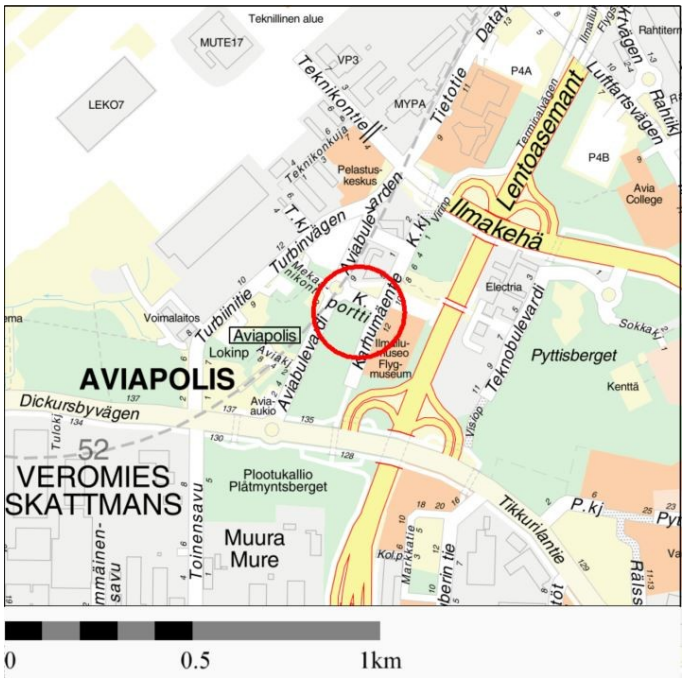

Asemakaavan muutos nro 002534

ESISOPIMUS MÄÄRÄALAN LUOVUTUKSESTA (VP-aluetta) / Finavia Oyj

Kaupunginosa: VEROMIES (52)

Kylä: VEROMIEHENKYLÄ (423)

n. 3204 m²:n suuruinen määräala tilasta: 92-423-4-44

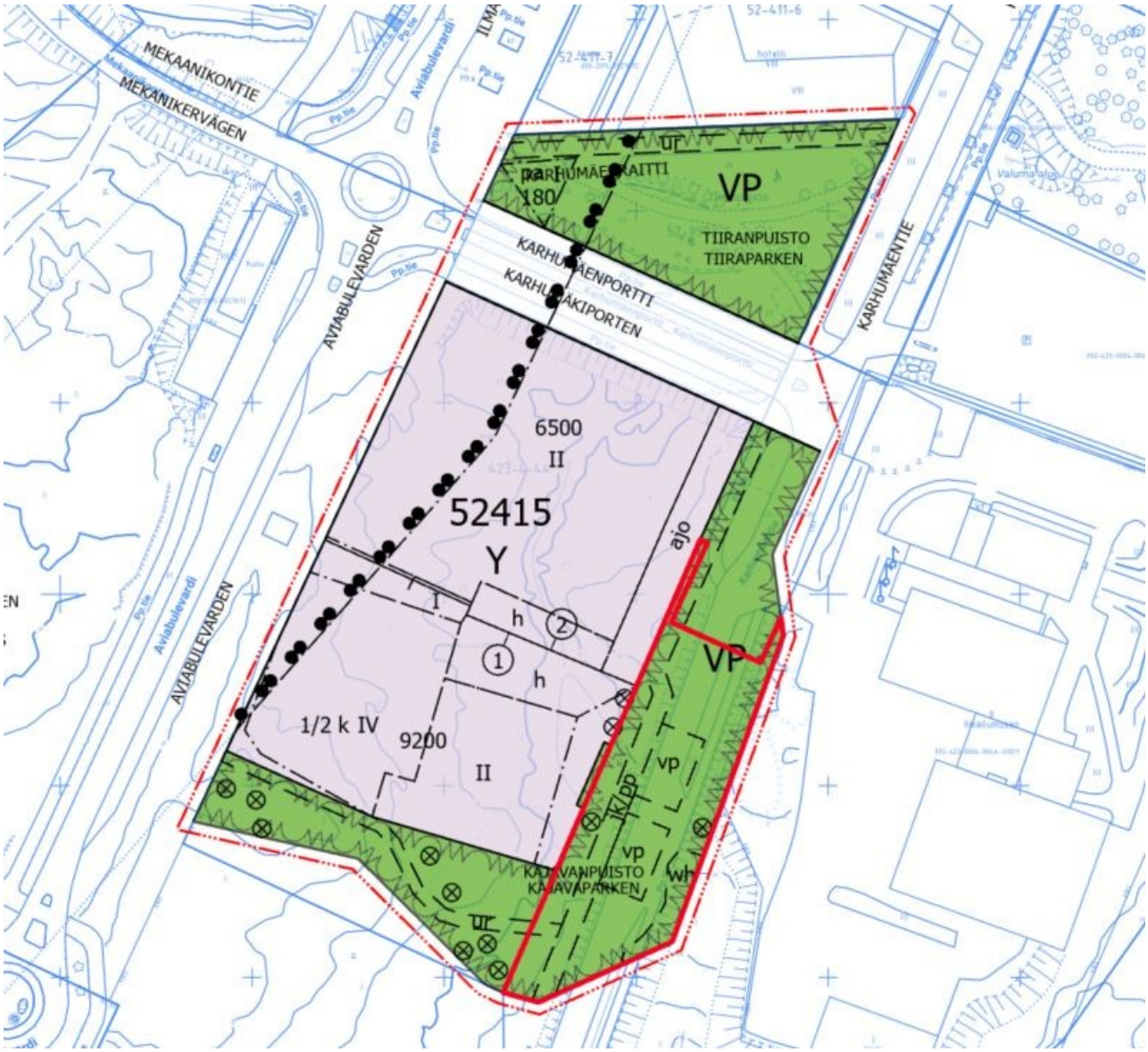

23 § **Asemakaava ja asemakaavamuutos 233200, 23 Kivistö / Kivistön tapahtuma-areena**

VD/7365/10.02.04.00/2019
TeA/SP/A-RK/OLÄ/P-PK/VIK/JT

Kivistön tapahtuma-areenan asemakaavalla ja asemakaavamuutoksella mahdollistetaan monitoimiareena ja hotelli sekä ravintola- liike-, urheilu- ja toimistotilaa. Hankkeella on toteutuessaan valtakunnallista merkitystä kansainvälisten urheilutapahtumien ja erilaisten kulttuuritilaisuuksien kuten konserttien järjestämisessä. Kaupunginvaltuusto hyväksyi tapahtuma-areenan asemakaavan ja asemakaavan muutosehdotuksen kokouksessaan 19.12.2022 (§19). ELY-keskus piti asemakaavan selvityksiä riittämättöminä ja teki asemakaavasta valituksen Helsingin hallinto-oikeudelle. Valituksen aiheina olivat liikennejärjestelyt ja niiden vaikutukset valtion ylläpitämien teiden ruuhkautumiseen. Kaupunginvaltuusto kumosi tekemänsä päätöksen asemakaavan hyväksymisestä hallintolain mukaisen asiavirheen nojalla riittämättömien liikenneselvitysten vuoksi ja palautti kaavan uudelleen valmisteluun liikenneselvitysten täydentämiseksi (KV 27.2.2023 § 7). Asemakaavan palautuessa valmisteluun on liikenteen lisäselvityksiä tehty yhteistyössä ELY-keskuksen ja Arena 3.3 -hankkeen kanssa. Lisäksi kaavan mahdollistama hanke on sittemmin pienentynyt, mikä on huomioitu kaavaratkaisussa täydennetyn liikenneselvityksen lisäksi.

Asemakaava koskee osaa korttelista 23192 sekä katualueita kaupunginosassa 23, Kivistö.

Asemakaavanmuutos koskee osaa korttelista 23192 muutettavassa asemakaavassa Kivistön kaupunkikeskus 1 (230800) kaupunginosassa 23, Kivistö.

Alue sijaitsee Kivistön keskustassa Kehäradan eteläpuolella, Kivistön aseman välittömässä läheisyydessä ja on kooltaan noin 4 hehtaaria.

Hakija
Vantaan kaupunki

Maanomistus
Kaava-alueen maanomistaja on Vantaan kaupunki.

Valmistelu
Kaava on tehty kaupungin työnä.

Yleiskaava
Alue on kaupunginvaltuuston 25.1.2021 hyväksymässä oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa merkitty kaupunkikeskustan alueeksi C. Alue varataan toimisto-, liike- ja palvelutiloille, asunnoille sekä keskusta-alueelle soveltuville työpaikkatoiminnoille.
Alue sijaitsee lentomelun vyöhykkeellä L2, jolle ei saa sijoittaa uusia asuinalueita eikä melulle herkkiä toimintoja.

Asemakaava
Kivistön tapahtuma-areenan asemakaavalla ja asemakaavamuutoksella mahdollistetaan Arena 3.3 -hanke: monitoimiareena ja hotelli sekä ravintola-, liike-, urheilu-, ja toimistotilaa. Hanke sijoittuu asemakaavassa keskustatoimintojen korttelialueeksi (C) ja lisäksi asemakaavalla varataan tilaa

katualueeksi osoitetulle alueelle. Asemakaavan ja asemakaavamuutoksen sallima rakennusoikeus on yhteensä 56 400 k-m². Monitoimiareenan ja ravintolaosan maanpäällinen kerrosala 43 400 k-m² ja hotellin 13 000 k-m².

Monitoimiareena sijoittuu Kivistön aseman läheisyyteen, kehäradan eteläpuolelle, Vantaankoskentien ja Hämeenlinnanväylän väliselle alueelle. Kaupunki on antanut hankkeelle suunnitteluvarauksen kesäkuussa 2019. Suunnittelun edetessä on todettu, että hankkeen toiminnallisuus edellyttää enemmän tilaa, mistä johtuen suunnitteluvarausaluetta on laajennettu ja varausta jatkettu 16.8.2023. Monitoimiareenassa järjestetään erikokoisia urheilu- ja kulttuuritapahtumia. Urheilutapahtumien kapasiteetti on noin 17 000 katsomopaikkaa ja konserttitapahtumassa kokonaiskatsomon kapasiteetti on noin 21 000 asiakaspaikkaa. Arviolta kerran kuukaudessa järjestettävät suuremmat tapahtumat vaativat poikkeusjärjestelyitä liikenteeseen ja liikkumiseen. Tapahtumista on laadittu alustavat liikenteelliset toimivuustarkastelut.

Suurtapahtumien asiakasvirtojen oletetaan pääosin saapuvan junalla Kivistön asemalle. Pääsisäänkäynti sijoittuu monitoimiareenan pohjoisosaan, Kivistön rautatieaseman ja linja-autoterminaalin välittömään läheisyyteen hyvien joukkoliikenne- sekä kävely- ja pyöräily-yhteyksien varrelle. Eteläosaan ollaan suunnittelemassa myös toista sisäänkäyntiä areenalle, mikä keventää katsojavirtoja pohjoispäässä ja jakaa kulkuvirtoja useille katualueille pelkän Vantaankoskentien sijaan. Väliaikaista tilausajon pysäköintialuetta ja lisäsaatto- ja noutoalueen sijoittamista rakentamattomille lähialueille tutkitaan jatkosuunnittelussa.

Suurtapahtumien aikainen henkilöautojen pysäköinti järjestetään osittain kaava-alueen ulkopuolella erikseen vuokrattavilla etäpysäköintialueilla ja niistä järjestetään bussikuljetukset. Lisäksi tutkitaan mahdollisuutta toteuttaa monitoimiareenaa ja koko Kivistön keskustaa sekä liityntäpysäköintiä palveleva 1000 autopaikan pysäköintilaitos Kivistön keskustaan tai kaava-alueelle.

Arkipäiville sijoittuvien tapahtumien ajankohta painottuu oletettavasti markkinaehtoisesti ilta-aikaan arki-iltapäiväruuhkan ulkopuolelle. Jos tapahtumat sijoittuisivat oletettua aikaisinta ajankohtaa (klo 19) aikaisemmin ja jos pahimmillaan tapahtumiin saapuminen olisi autoliikenteen ruuhka-aikaan, tulisi autolla saapuvien määrää pyrkiä rajoittamaan. Areenan katsojia ja kävijöitä voidaan kannustaa käyttämään kestäviä liikkumistapoja kaikissa tilanteissa huolimatta ajankohdasta tiedottamisen, joukkoliikenteeseen kannustamisen ja pysäköinnin hinnoittelun avulla. Liikenteen ruuhkautumisen riski on pieni, koska tapahtumien toimivuuden kannalta tapahtuma-ajankohdat sijoittuvat liikenteellisesti suotuisaan aikaan eli klo 19 jälkeen, jolloin tapahtumiin saapuva autoliikenne ei aiheuta Valtatielle 3 tai Kivistön katuverkolle haittoja.

Kaavamääräysten mukaiset hotelli- ja majoitustilan sekä ravintola- liike-, urheilu- ja toimistotilan autopysäköintipaikat tulee sijoittaa maanalaiseen pysäköintitilaan. Kaava sallii kahden maanalaisen pysäköintitason rakentamisen. Jatkosuunnittelussa tulee tutkia rakennettavien autopaikkamäärien tarpeellisuus resurssiviisauden ja ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen kestävyyden näkökulmasta.

Selvitysten mukaan alueella ei ole arvokkaita luontoarvoja, lukuun ottamatta suunnittelualueen eteläosan metsäistä aluetta, joka on osin määritelty liito-oravien ydinalueeksi ja elinympäristöksi. Vuonna 2021 tehdyn liito-oravainventoinnin mukaan hankkeen vaatimalla alueella ei ole havaittu pesä- eikä papanapuita. Vantaan kaupunki on hakenut ja saanut 25.3.2022 poikkeusluvan liito-oravien elinpiirin heikentämiseen ELY-keskukselta.

Resurssiviisauden tavoitteisiin vastataan tiivistämällä Kivistön kaupunkikeskustaa ja mahdollistamalla palveluita aseman läheisyyteen hyvien kävely-, pyöräily- ja joukkoliikenneyhteyksien varrelle. Hanke tähtää hiilineutraalisuuteen ja luonnon monimuotoisuuden tukemiseen muun muassa vihertehokkuuden, uusiutuvan energian ja maamassojen paikallisen käytön keinoin.

Hanke vastaa kaupunkistrategian tavoitteisiin kehittää asemanseutuja ja hyödyntää kaupungin omaa maavarantoa. Kaava-alue sijaitsee korkean lento- ja liikennemelun alueella, eikä sovellu pysyvän asumisen rakentamiseen. Monitoimiareenan arkkitehtuurin tulee olla korkealaatuista ja merkittävää. Ulkotilojen tulee olla vehreitä, laadukkaita ja rakennusten maantasokerrosten tulee liittyä toiminnallisesti katualueisiin. Taide integroidaan osaksi arkkitehtuuria.

Hankkeella on toteutuessaan valtakunnallista merkitystä kansainvälisten urheilutapahtumien järjestämisessä kuin erilaisten kulttuuritilaisuuksien järjestämisessä.

Osallistuminen ja vuorovaikutus
Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on tehty 28.11.2019 ja päivitetty 30.8.2021 sekä 7.7.2023. Kaavan vireille tulosta on ilmoitettu Vantaan Sanomissa ja osallisille on varattu mahdollisuus lausua mielipiteensä asiasta. Mielipiteitä saatiin kuusi (6) kappaletta: Vantaan Energia ja Vantaan Energia sähköverkot Oy, HSL Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä, HSY Helsingin seudun ympäristöpalvelut, Vantaan kaupunginmuseo, Museovirasto ja Fingrid Oy.

Koronarajoitteiden astuttua voimaan vuorovaikutus siirtyi verkkoon: osallistuvavantaa.fi-sivustolle perustettiin Kivistön keskustan kehityksen osio, jossa esitellään monitoimiareenan kaavahanketta ja on mahdollistettu kaavahankkeen kommentointi eri tavoin. Hanketta esiteltiin yleisötilaisuuksissa 30.1.2020 ja 22.4.2021 (Teams Live) sekä Kaupunkisuunnittelun avoimissa ovissa Kivistössä 27.10.2021. Kaava-aineistot ovat olleet esillä yleisötilaisuudessa 31.3.2022 Kivistön kirjastolla, kaupunkisuunnittelun avoimissa ovissa 7.7.2022 sekä Kivistön kyläjuhlilla 17.9.2023.

Tehdyt muutokset
Asemakaavan palautuessa valmisteluun on liikenteen lisäselvityksiä tehty yhteistyössä ELY-keskuksen ja Arena 3.3 -hankkeen kanssa. Lisäksi kaavan mahdollistama hanke on sittemmin pienentynyt, mikä on huomioitu kaavaratkaisussa täydennetyn liikenneselvityksen lisäksi.

19.12.2022 hyväksytyssä kaavassa monitoimiareenan ja ravintolaosa maanpäällinen kerrosala oli 51 800 k-m2 ja hotellin 13 000 k-m2. Nykyinen asemakaavaehdotus mahdollistaa monitoimiareenan ja ravintolaosan maanpäälliseksi kerrosalaksi 43 400 k-m2 ja hotellin 13 000 k-m2. Kaavakartan merkintöjä on muutettu ohjeelliseksi. Ohjeellisemman kaavakartan myötä kaavamääräyksiä on lisätty kaupunkikuvallisten arvojen ja sujuvien kulkuyhteyksien takaamiseksi. Lisätyillä määräyksillä taataan monimuotoinen kävelijäympäristö mittakaavan vaihteluilla, korostetaan kulkureittejä ympäröivästä kaupunkirakenteesta ja varmistetaan tehokas maankäyttö tonttitehokkuusmääräyksellä.

Hankkeen suunnitteluvarauksen jatkosopimuksessa edellytetään noudatettavan tarkennettuja periaatteita tonttitehokkuudesta sekä arkkitehtonisista ja kaupunkikuvallisista arvoista. Jatkosopimus edellyttää myös hakijan ja kaupungin yhteistä työryhmää, joka ohjaa hankkeen suunnittelua. Työryhmän koollekutsuu ja sitä johtaa asemakaavoitusyksikkö.

Viranomaisneuvottelu
MRL 66 §:n mukainen viranomaisneuvottelu on pidetty 8.6.2022.

Kaupungin maa- ja asuntopoliittiset linjaukset
Kaava noudattaa kaupungin maapoliittisia linjauksia (KV 18.6.2018 § 9, päivitetty KV 10.10.2022 § 7). Kaava kohdistuu kokonaan Vantaan kaupungin omistamalle maalle ja varmistaa ympäröivän yhdyskunnan elinvoimaisuutta.

Sopimus
Asemakaavaan ei liity maankäyttösopimusta. Kaupunki tekee Arena 3.3 Oy:n kanssa maanvuokrasopimuksen alueesta.

Kaupunkiympäristölautakunta 5.9.2023 § 7

Kaupunkisuunnittelujohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että

a) asetetaan nähtäville 30 päiväksi MRA 27 §:n mukaisesti 5.9.2023 päivätty asemakaava- ja asemakaavamuutosehdotus 233200, 23 Kivistö / Kivistön tapahtuma-areena,
b) oikeuttaa asemakaavoitus pyytämään tarvittavat lausunnot.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

_____

Kaupunginhallitus 18.9.2023 § 20

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään

a) asettaa nähtäville 30 päiväksi MRA 27 §:n mukaisesti 5.9.2023 päivätty asemakaava- ja asemakaavamuutosehdotus 233200, 23 Kivistö / Kivistön tapahtuma-areena,
b) oikeuttaa asemakaavoitus pyytämään tarvittavat lausunnot.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

_____

Asemakaava koskee osaa korttelista 23192 sekä katualuetta kaupunginosassa 23, Kivistö.

Asemakaavan muutos koskee osaa kortteleista 23192 ja 23193 sekä katualuetta kaupunginosassa 23, Kivistö.

Nähtävilläolo
Asemakaavaehdotus ja asemakaavanmuutosehdotus on ollut MRA 27 §:n nojalla nähtävillä 27.9.-26.10.2023.Tänä aikana ei jätetty yhtään muistutusta. Tänä aikana ei jätetty yhtään muistutusta.

Kaavalausunnot

Kaupunginhallitus päätti 18.9.2023 oikeuttaa asemakaavoituksen pyytämään tarvittavat lausunnot. Lausuntoja pyydettiin 14 kpl ja saatiin 6 kpl. Lausunnot vastineineen liitteenä.

Tehdyt tarkistukset
Kaavakartalla kaava-alueen kaksi pohjoisinta rakennusaluetta on muutettu määräävästä alueesta ohjeellisiksi.

Kaavamääräyksien osalta on lisätty seuraavat määräykset:

- Tapahtuma-areenan suurtapahtumien aikainen pääsisäänkäynti tulee toteuttaa Vantaankoskentien ylittävän ulokkeen kautta.
- Raideliikenteestä aiheutuvan runkomelun Lprm enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla majoitustiloissa 30 dB. Raideliikenteestä aiheutuvan tärinän värähtelyn vw, 95 enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla majoitustiloissa 0,3 mm/s.
- Raideliikenteestä aiheutuvan runkomelun Lprm enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla kokoontumis- ja opetustiloissa 35 dB. Raideliikenteestä aiheutuvan tärinän värähtelyn vw, 95 enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla kokoontumis- ja opetustiloissa 0,6 mm/s.
- Raideliikenteestä aiheutuvan runkomelun Lprm enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla toimistoissa, kaupoissa, näyttelytiloissa ja museoissa 40 dB. Raideliikenteestä aiheutuvan tärinän värähtelyn vw, 95 enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla toimistoissa, kaupoissa, näyttelytiloissa ja museoissa 0,6 mm/s.
- Raideliikenteestä aiheutuvan runkomelun Lprm enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla konserttisaleissa 30 dB. Raideliikenteestä aiheutuvan tärinän värähtelyn vw, 95 enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla konserttisaleissa 0,6 mm/s.
- Rakentaminen rautatien läheisyydessä ei saa aiheuttaa turvallisuusriskiä, haittaa radan stabiliteetille taikka muuta haittaa radanpidolle tai junaliikenteelle.
- Tuloilmanotto tulee olla Vantaankoskentien puolelta, mahdollisimman etäältä Hämeenlinnanväylän hiukkaspäästöjen alueesta.
- Muuntamoiden tilavaraukset tulee huomioida hotellille, ravintolatoiminnoille, areenalle sekä yksi muuntamon tilavaraus alueelle yleisesti Vantaan Energia Sähköverkot Oy:n käyttöön.
- Rakennettavien autopaikkojen vähimmäismäärävaade ei koske monitoimiareenaa.
- Yllä mainitut pysäköintipaikat on toteutettava korttelialueella. Rakennusluvan yhteydessä hakijan on esitettävä liikenteellinen tarkastelu suurtapahtuman aikaisesta pysäköintitarpeesta. Suurtapahtuman aikaisen pysäköinnin tarpeesta vähintään 40 % on toteutettava korttelialueella.
- Tapahtumien aikaisesta liikenne-, pysäköinti- ja turvallisuusjärjestelyistä tulee esittää tarkempi suunnitelma rakennusluvan yhteydessä.

Seuraavia määräyksiä on täsmennetty:

- Määräys: ”Kävelijän mittakaavaa tulee priorisoida risteysalueilla rajaamalla katutilaa. Vantaankoskentien ja Tapahtumakujan kiertoliittymän vastaista tontin osaa tulee rajata rakennuksilla, rakennusosilla tai paviljonkirakenteilla” on muutettu muotoon: ”Vantaankoskentien ja Tapahtumakujan kiertoliittymän vastaista tontin osaa tulee rajata rakennuksilla, rakennusosilla tai paviljonkirakenteilla.”
- Määräys: ”Ennen rakennusluvan myöntämistä korttelialueelle tulee laatia erillinen tonttijako. Tonttijaon yhteydessä tulee varmistaa, että korttelialueen tonttien keskimääräinen tonttitehokkuus tulee olla vähintään 1,7. Tonttitehokkuuteen voidaan laskea mukaan pysäköintilaitoksen maanpäällisten kerrosten muodostama pinta-ala.” on muutettu muotoon: ”Ennen rakennusluvan myöntämistä korttelialueelle tulee laatia erillinen tonttijako.

Tonttitehokkuuden tulee olla vähintään e=1,7. Tonttitehokkuuteen voidaan laskea mukaan pysäköintilaitoksen maanpäällisten kerrosten muodostama pinta-ala.”

- Määräys: ”Palvelukeskittymän mahdollinen kaakkoispuolen laajentuminen tulee ottaa huomioon tontin sisäänkäyntiaukioiden sijoittelussa.” on muutettu muotoon: ”Vantaankoskentien puoleiselle julkisivulle tulee toteuttaa vähintään kaksi sisäänkäyntiaukiota, joiden välillä tulee olla vähintään 60 metrin mittainen Vantaankoskentien katualueeseen rajautuva julkisivun osa.”
- Määräys: ”Vantaankoskentien itäpuolella sijaitsevan palvelukeskittymän huoltopihan kohdalle ei saa sijoittaa sisäänkäyntiaukiota.” on muutettu muotoon: ”Vantaankoskentien vastakkaisella puolella olevan huoltopihan kohdalle ei saa sijoittaa sisäänkäyntiaukiota.”
- Määräys: ”Pääsisäänkäyntien yhteyteen toteutettavien pääsisäänkäyntiaukioiden tulee muodostaa viihtyisää, vehreää ja korkealaatuista kaupunkitilaa.” on muutettu muotoon: ”Katutason pääsisäänkäyntien yhteyteen toteutettavien pääsisäänkäyntiaukioiden tulee muodostaa viihtyisää, vehreää ja korkealaatuista kaupunkitilaa.”
- Määräys: ”Palveluiden ja toimintojen pääsisäänkäynnit tulee sijoittaa suoraan kadulta tai kävelijälle helposti hahmotettavien sisäänkäyntiaukioiden yhteyteen.” on muutettu muotoon: ”Palveluiden ja toimintojen katutason sisäänkäynnit tulee sijoittaa suoraan kadulta tai kävelijälle helposti hahmotettavien sisäänkäyntiaukioiden yhteyteen.”
- Määräys: ”Majoitushuoneiden ulkokuoren ääneneristävyyden lento-, raide- ja tieliikennemelua vastaan on oltava vähintään 35 dB.” on muutettu muotoon: ”Majoitushuoneiden ulkokuoren ääneneristävyyden lento-, raide- ja tieliikennemelua vastaan on oltava pohjoisjulkisivulla vähintään 39 dB, itäjulkisivulla 35 dB, eteläjulkisivulla 36 dB ja länsijulkisivulla 41 dB tai rakennuslupavaiheen meluselvityksen ohjearvojen mukaisesti.”
- Määräys: ”Rakennusten suunnittelussa on otettava huomioon runkomelun ja -tärinän torjuntatarve.” on muutettu muotoon: ”Rakennusten suunnittelussa on otettava huomioon runkomelun ja -tärinän torjuntatarve. Rakennuslupahakemuksen yhteydessä tulee esittää selvitys, miten runkomelu ja tärinä on otettu huomioon.”
- Määräys: ” Rakennusten on oltava hiilineutraaleja.” on muutettu muotoon: ”Rakennusten suunnittelussa on pyrittävä koko elinkaaren aikaiseen hiilineutraalisuuteen. Rakennuslupahakemuksen yhteydessä tulee esittää hiilineutraalisuusselvitys.”

Seuraavat määräykset on poistettu:

- Tontilta tulee toteuttaa sujuva, helposti havaittava ja turvallinen kulkuyhteys Kivistön juna-asemalle palvelukeskittymän luoteispuolelta ja Topaasiaukiolle palvelukeskittymän kaakkoispuolelta. Tontille tulee sijoittaa näiden kulkuyhteyksien yhteyteen kaupunkikuvallisesti keskeiset sisäänkäynnit ja sisäänkäyntiaukiot.
- Korttelin kiinteistöjen on liityttävä Kivistön keskustan keskitettyyn alueelliseen jätteiden putkikeräysjärjestelmään.
- Putkikeräysjärjestelmään soveltumattomien kierrätysjakeiden (esim. suurikokoisen pahvin) keräämiseksi on korttelialueelle sijoitettava vähintään yksi kierrätyshuone.
- Yllä mainitut pysäköintipaikat on sijoitettava korttelissa 23192 sijaitsevaan maanalaiseen pysäköintitilaan.

Tarkistukset eivät ole olennaisia, joten uusi nähtävillepano ei ole tarpeen.

Kaavaselostuksen tarkistukset

Nähtävilläoloajan jälkeen kaavan liikenteellisestä toimivuudesta on pidetty Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa työneuvotteluita, minkä johdosta selostuksen liiteasiakirjojen jalankulkusimulointi ja

liikenneselvitys on päivitetty. Selostuksen kohtaa ”4.4.1 Vaikutukset rakennettuun ympäristöön” on täydennetty koskien liikenteellistä vaikutusten arviointia.

Liiteasiakirjoihin on lisätty asemakaavamääräyksiä havainnollistava liiteaineisto.

Kaupunkiympäristölautakunta 16.1.2024 § 11

Kaupunkisuunnittelujohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että

a) annetaan liitteen mukaiset vastineet muistutuksiin ja lausuntoihin ja tehdään esitetyt tarkistukset,
b) saatetaan kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi 16.1.2024 päivätty, asemakaava- ja asemakaavaehdotus 233200, 23 Kivistö / Kivistön tapahtuma-areena

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Merkittiin, että vihreiden lautakuntaryhmä jätti asiaan seuraavan pöytäkirjalausuman, johon sosialidemokraattien ja vasemmistoliiton ryhmät yhtyivät:
“HSL näkee matkustajavirtojen ohjaamisen kestäviin kulkumuotoihin haastavana tapahtuma-areenan sijainnista johtuen. Kohteen toteutusvaiheessa tulee laatia huolelliset suunnitelmat kävijöiden organisoidusta ohjaamisesta joukkoliikenteen äärelle. Tämä saattaa vaatia joukkoliikenteen lisävuoroja sekä syöttöliikennettä joukkoliikenteen solmukohtiin.”

———

Kaupunginhallitus 29.1.2024 § 23

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään, että

a) annetaan liitteen mukaiset vastineet muistutuksiin ja lausuntoihin ja tehdään esitetyt tarkistukset,
b) saatetaan kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi 16.1.2024 päivätty, asemakaava- ja asemakaavaehdotus 233200, 23 Kivistö / Kivistön tapahtuma-areena

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Merkittiin, että kaupunginhallitus jätti asiaan seuraavan pöytäkirjalausuman:

”Kaupunginhallitus edellyttää saavansa selvityksen hankkeen rahoituksesta ennen maanvuokrasopimuksen hyväksymistä. ”

Liitteet:
- Asemakaavaehdotus ja asemakaavamuutosehdotus 16.1.2024
- Asemakaavaselostus 16.1.2024

- Lausunnot ja vastineet 16.1.2024
- Päätöshistoria

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
aluearkkitehti Anna-Riitta Kujala, p. 050 302 8799,
asemakaava-arkkitehti Oona Länsisalmi, p. 040 167 8305
asemakaava-arkkitehti Panu-Petteri Kujala, p. 050 312 4370
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

Kaava-alueen numero
Planområdets nummer

233200

Päiväys
Datum

16.1.2024

Vantaan kaupunki

KIVISTÖN TAPAHTUMA-AREENA

Kaupunginosa 23, KIVISTÖ

Vanda stad

KIVISTÖ EVENEMANGSARENA

Stadsdel 23, KIVISTÖ

Asemakaava
Osa korttelista 23192 sekä katualue.

Detaljplan
Del av kvarteret 23192 samt gatuområde.

Asemakaavan muutos
Osat korttelesta 23192 ja 23193.

Ändring av detaljplan
Delar av kvarteren 23192 och 23193.

1:1000

1:1000

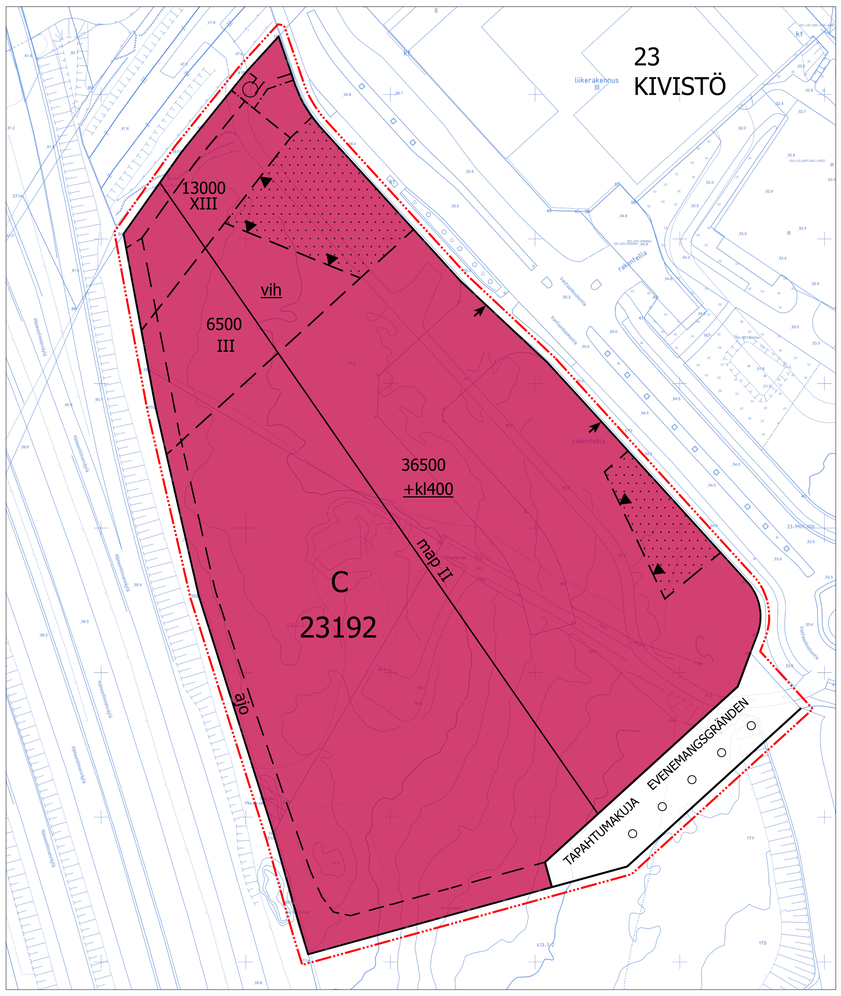

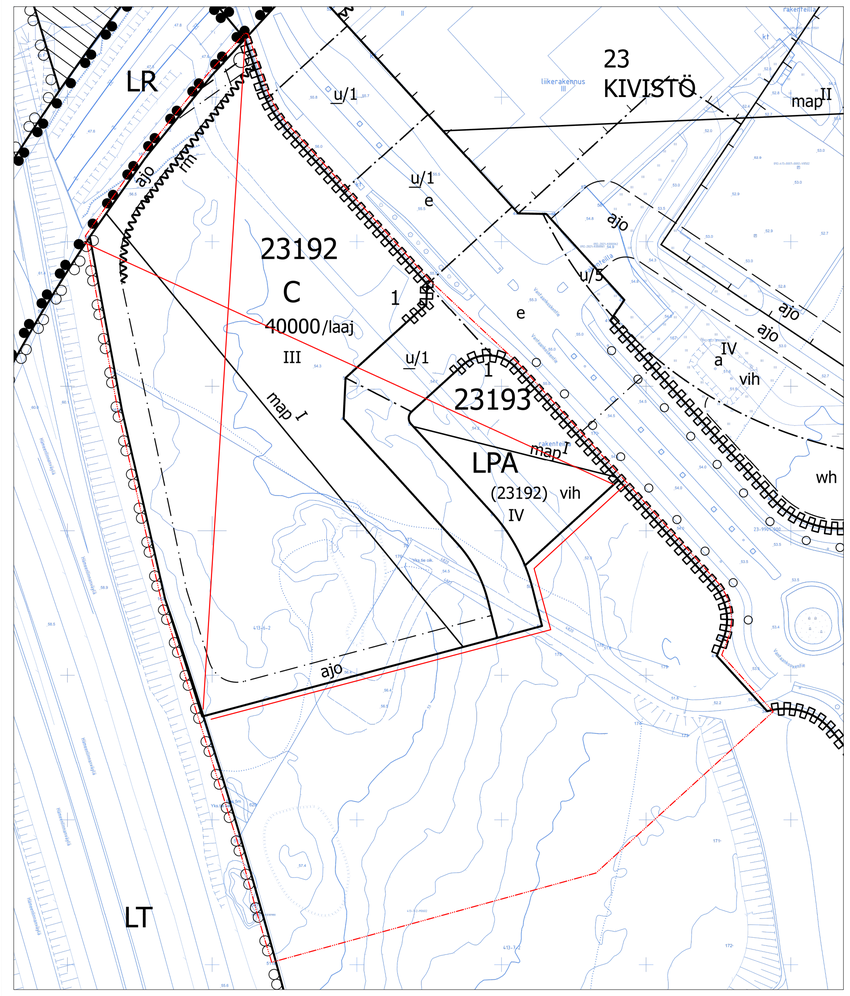

ASEMAKAAVAMERKINTÖJÄ JA -MÄÄRÄYKSIÄ:

3 m kaava-alueen rajan ulkopuolella oleva viiva.

C

Keskustatoimintojen korttelialue.

Korttelialueelle tulee sijoittaa
- monitoimiareena,
- urheilu- ja liikuntaharrastustiloja,
- toimisto- ja kokoustiloja,
- hotelli- ja majoitustiloja ja
- ravintola- ja liiketiloja

Rakennusten ja korttelin on muodostettava inhimillistä ja monimuotoista kaupunkia.

Rakennusten massoittelussa ja julkisivuratkaisuissa on huomioitava korttelialueetta ympäröivät eri luonteiset kaupunkitilat.

Vantaankoskentien ja Tapahtumakujan kiertoliittymän vastaista tontin osaa tulee rajata rakennuksilla, rakennusosilla tai paviljonkirakenteilla.

Rakennuksissa tulee olla vaihtelua korkeuden ja massoittelun suhteen. Korttelin tulee sijoittua vähintään kolme erilaista rakennusta tai rakennusmassaa.

Ennen rakennusluvan myöntämistä korttelialueelle tulee laatia erillinen tonttijako. Tonttitehokkuuden tulee olla vähintään e=1,7. Tonttitehokkuuteen voidaan laskea mukaan pysäköintilaitoksen maanpäällisten kerrosten muodostama pinta-ala.

Julkisivut

Korttelin rakennukset, julkisivut ja korttelin rajaus tulee tehdä kaupunkikuvallisesti ja arkkitehtuuriltaan korkeatasoisesti.

Hotellitornin tulee jakautua pystysuunnassa visuaalisesti eri osiin. Alimman osan tulee olla pienimittakaavainen ja jalankulkuympäristöä tukeva.

Korttelin rakennusten tulee olla kaupunkikuvallisia maamerkkejä kaukomaisemassa.

Taide tulee liittää jo alkuvaiheessa kaikkeen arkkitehtuuri- ja ympäristösuunnitteluun. Suunnittelussa arkkitehdin työparina tulee olla taiteilija. Taiteen tulee näkyä kaikkina vuorokauden ja vuoden aikoina ja olla kestävää, helposti huollettavissa sekä ilmentää Kivistön identiteettiä.

Mainoslaitteet ja valaistus on huomioitava julkisivujen ja taiteen suunnittelussa.

Mikään rakennuksen osa, rakenne, laite tai kasvillisuus ei saa läpäistä Helsinki-Vantaan lentoaseman esterajoituspintoja.

Vantaankoskentien puoleisella julkisivulla ulokkeet ja muut rakenteet saavat vähäisissä määrin ulottua katualueelle. Näiden rakenteiden alapinnan tulee olla vähintään kuuden metrin etäisyydellä katutasosta.

Rakennusalan rajoista poikkeavien sisäänkäyntiaukioiden Vantaankoskentien puoleinen sivu voi olla enintään 50 metrin mittainen.

Vantaankoskentielle avautuvat julkisivut tulee jäsentää enintään 30 metrin mittaisiin osiin, jotka poikkeavat toisistaan värin tai materiaalin ja sisäänkäyntien ja aukotuksen sommittelun suhteen.

Katot

Kattopintoja on hyödynnettävä aurinkoenergian keräämiseen ja/tai hulevesien viivyttämiseen ja/tai se tulee toteuttaa luonnon monimuotoisuutta tukevana kasvikattona ja/tai toiminnallisena ulkotilana.

Katolle saa kerrosluvun ja rakennusoikeuden lisäksi rakentaa teknisiä tiloja ja asentaa teknisiä laitteita ja niiden tulee olla rakennuksen arkkitehtuurin liittyviä.

Kivijalkakerrokset ja sisäänkäynnit

Pääsisäänkäyntejä tulee korostaa arkkitehtuurin ja/tai taiteen keinoin ja niiden on erotuttava toisistaan. Sisäänkäyntien tulee olla säältä suojattuja.

Katutason pääsisäänkäyntien yhteyteen toteutettavien pääsisäänkäyntiaukioiden tulee muodostaa viihtyisää, vehreää ja korkealaatuista kaupunkitilaa.

Pääsisäänkäyntiaukioiden Vantaankoskentien puoleista reunaa tulee rajata paviljonkirakennuksilla, kiintokalusteilla ja/tai viheristutuksilla.

Varastointi- ja lastausalueet sekä huoltopihat tulee aidata rakennusten arkkitehtuuriin liittyvin rakentein.

Vantaankoskentiehen ja Tapahtumakujaan rajautuvan rakennusalan maantasokerroksen tulee olla avoin ja toiminnallinen. Maantasokerroksen tiloihin tulee olla suora kulkuyhteys kadulta ja niiden on liityttävä toiminnallisesti ulkotiloihin.

Ulkoalueiden pintamateriaalit, kalusteet, istutukset ja valaistus tulee tehdä ominaisuuksiltaan korkeatasoisina sekä liittää ne luontevasti muuhun kaupunkirakenteeseen.

Vantaankoskentien puoleiselle julkisivulle tulee toteuttaa vähintään kaksi sisäänkäyntiaukiota, joiden välillä tulee olla vähintään 60 metrin mittainen Vantaankoskentien katualueeseen rajautuva julkisivun osa.

Vantaankoskentien vastakkaisella puolella olevan huoltopihan kohdalle ei saa sijoittaa sisäänkäyntiaukiota.

Palveluiden ja toimintojen katutasoon sijoittuvat sisäänkäynnit tulee sijoittaa suoraan kadulta tai kävelijälle helposti hahmotettavien sisäänkäyntiaukioiden yhteyteen.

Tapahtuma-areenan suurtapahtumien aikainen pääsisäänkäynti tulee toteuttaa Vantaankoskentien ylittävän ulokkeen kautta.

Vihertehokkuus

Korttelin vihertehokkuuden tulee täyttää viherkertoimelle asetettu tavoiteluku vähintään 0,7 tai rakennuslupaa haettaessa kulloinkin voimassa oleva tavoiteluku. Vihertehokkuuden toteutuminen on rakennusluvan yhteydessä osoitettava vihersuunnitelmalla ja vihertehokkuuslaskelmalla.

Kaikkien istutettavien puiden ja pensaiden tulee olla hyötykasveja. Rakennuksissa ja/tai kattopihoilla on tuotettava ruokaa.

Hulevesien hallinta

Rakennuslupaa varten on laadittava hulevesisuunnitelma voimassa olevien hulevesien käsittelyvaatimusten mukaan. Hulevedet tulee viivyttää korttelialueella. Ulkotilojen viherrakentaminen on liitettävä hulevesien hallintaan teknisesti ja toiminnallisesti.

DETALJPLANBETECKNINGAR OCH -BESTÄMMELSER:

Linje 3 m utanför planområdets gräns.

Kvartersområde för centrumfunktioner.

I kvartersområdet ska det placeras
- en allaktivitetsarena,
- lokaler för idrott och motionsutövning,
- kontors- och möteslokaler,
- hotell- och inkvarteringslokaler och
- restaurang- och affärslokaler

Byggnaderna och kvarteret ska utgöra en del av en människovänlig och mångsidig stad.

I byggnadernas volymgestaltning och fasadlösningar ska man beakta stadsrummen av olika karaktär som omger kvartersområdet.

Tomtdelen mittemot Vandaforsvägens och Evenemangsgrändens rondell ska avgränsas med byggnader, byggnadsdelar eller paviljongkonstruktioner.

Byggnadernas höjd och volymgestaltning ska variera. Minst tre olika byggnader eller byggnadsmassor ska placeras i kvarteret.

Innan bygglov beviljas ska en separat tomtindelning upprättas för kvartersområdet. Exploateringsgraden för tomterna ska uppgå till minst 1,7. Parkeringsanläggningens bottenvåningsyta får inkluderas i exploateringsgraden.

Fasader

Kvarterets byggnader och fasader ska byggas och kvarterets avgränsning ska genomföras på ett högklassigt sätt med avseende på stadsbilden och arkitekturen.

I höjdled ska hotelltornet visuellt vara indelad i olika delar. Den nedersta delen ska vara småskalig och stödja gångmiljön.

Kvarterets byggnader ska vara landmärken för stadsbilden i fjärrlandskapet.

Konst ska redan i inledningsskedet tas med i all arkitektonisk planering och miljöplanering. I planeringen ska arkitekten ha en konstnär som arbetspar. Konsten ska vara synlig under alla tider på dygnet och alla årstider och den ska vara hållbar, lätt att underhålla och avspegla Kivistös identitet.

Reklamanordningar och belysning ska beaktas i planeringen av fasader och konst.

Ingen byggnadsdel, konstruktion, anläggning eller växtlighet får överstiga Helsingfors–Vanda flygplats hinderbegränsande ytor.

I fasaden mot Vandaforsvägen får utskjutande partier och övriga konstruktioner i någon mån skjuta ut i gatuområdet. Dessa konstruktioners undersida ska vara på minst sex meters avstånd från gatuplanet.

De från byggnadsytans gränser avvikande entréplatsernas sida mot Vandaforsvägen får vara högst 50 meter lång.

Fasaderna som öppnas upp mot Vandaforsvägen ska struktureras in i högst 30 meter långa delar som skiljer sig från varandra genom färger eller material och utformningen av öppningar.

Tak

Takytorna ska utnyttjas för insamling av solenergi och/eller fördröjning av dagvatten och/eller byggas som vegetationstak som stödjer naturens mångfald och/eller som ett funktionellt uterum.

På taket får man utöver våningstalet och byggrätten bygga tekniska utrymmen och installera tekniska anordningar och de ska anknyta till byggnadens arkitektur.

Stenfotsvåningar och entréer

Entréerna ska framhävas genom arkitektur och/eller konst och de ska skilja sig åt. Entréerna ska vara väderskyddade.

Huvudentréplatserna som byggs i anslutning till huvudentréerna på gatuplan ska bilda ett trivsamt, grönskande och högklassigt stadsrum.

Huvudentréplatserna som byggs i anslutning till huvudentréerna ska bilda ett trivsamt, grönskande och högklassigt stadsrum.

Lager- och lastningsområdena samt servicegårdarna ska ingårdas med konstruktioner som anknyter till byggnadernas arktitektur.

Markplansvåningen på den byggnadsyta som gränsar till Vandaforsvägen och Evenemangsgränden ska vara öppen och funktionell. Markplansvåningens utrymmen ska ha en direkt förbindelse från gatan och de ska anknyta funktionellt till utomhusområdena.

Utomhusområdenas ytmaterial, utrustning, planteringar och belysning ska till sina egenskaper hålla hög kvalitet och de ska på ett naturligt sätt anslutas till den övriga stadsstrukturen.

Vid fasaden mot Vandaforsvägen ska minst två entréplatser byggas, mellan vilka det ska finnas en minst 60 meter lång fasaddel som gränsar till Vandaforsvägens gatuområde

En entréplats får inte placeras vid servicegården på motsatta sidan av Vandaforsvägen.

Tjänsternas och funktionernas entréer på gatuplan ska placeras direkt vid gatan eller i anslutning till entréplatserna som är lätta att uppfatta för gående.

Vid större evenemang ska huvudingången till evenemangsarenan ske via ett utspräng över Vandaforsvägen.

Grönytefaktor

Kvarterets gröneffektivitet ska uppfylla det målsättningstal på minst 0,7 som fastställts för grönytefaktorn eller det målsättningstal som gäller vid respektive tidpunkt vid ansökan om bygglov. Att gröneffektiviteten uppnås ska i samband med bygglovet styrkas med en grönområdesplan och en gröneffektivitetskalkyl.

Alla träd och buskar som planteras ska vara nyttoväxter. I byggnaderna och/eller på takgårdarna ska mat produceras.

Dagvattenhantering

För bygglovet ska en dagvattenplan utarbetas i enlighet med de gällande kraven för hanteringen av dagvatten. Dagvattnet ska fördröjas inom kvartersområdet. Uterummens grönbyggande ska tekniskt och funktionellt kopplas till dagvattenhanteringen.

Ympäristöhäiriöt ja energiahuolto

Majoitushuoneiden ulkokuoren ääneneristävyyden lento-, raide- ja tieliikennemelua vastaan on oltava pohjoisjulkisivulla vähintään 39 dB, itäjulkisivulla 35 dB, eteläjulkisivulla 36 dB ja länsijulkisivulla 41 dB tai rakennuslupavaiheen meluselvityksen ohjearvojen mukaisesti.

Sisätiloissa tulee saavuttaa vähintään valtioneuvoston päätöksen 993/1992 mukaiset melun ohjearvot tai kulloinkin vastaava voimassa oleva ohjearvo.

Katto- ja julkisivumateriaalivalinnoin ei saa edistää melun heijastusvaikutuksia.

Rakennusten suunnittelussa on otettava huomioon runkomelun ja -tärinän torjuntatarve. Rakennuslupahakemuksen yhteydessä tulee esittää selvitys, miten runkomelu ja tärinä on otettu huomioon.

Raideliikenteestä aiheutuvan runkomelun Lprm enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla majoitustiloissa 30 dB. Raideliikenteestä aiheutuvan tärinän värähtelyn vw, 95 enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla majoitustiloissa 0,3 mm/s.

Raideliikenteestä aiheutuvan runkomelun Lprm enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla kokoontumis- ja opetustiloissa 35 dB. Raideliikenteestä aiheutuvan tärinän värähtelyn vw, 95 enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla kokoontumis- ja opetustiloissa 0,6 mm/s.

Raideliikenteestä aiheutuvan runkomelun Lprm enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla toimistoissa, kaupoissa, näyttelytiloissa ja museoissa 40 dB. Raideliikenteestä aiheutuvan tärinän värähtelyn vw, 95 enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla toimistoissa, kaupoissa, näyttelytiloissa ja museoissa 0,6 mm/s.

Raideliikenteestä aiheutuvan runkomelun Lprm enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla konserttisaleissa 30 dB. Raideliikenteestä aiheutuvan tärinän värähtelyn vw, 95 enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla konserttisaleissa 0,6 mm/s.

Rakentaminen rautatien läheisyydessä ei saa aiheuttaa turvallisuusriskiä, haittaa radan stabiliteetille taikka muuta haittaa radanpidolle tai junaliikenteelle.

Rakennuslupaa varten on laadittava maamassatasapainotarkastelu ja tonttia rakennettaessa syntyvä maamassa tulee käyttää tontilla.

Rakennuspaikalla tulee rakennusluvan yhteydessä tehdä rakennuspaikkakohtainen pohjatutkimus. Rakentamisratkaisujen tulee perustua rakennuspaikkakohtaisiin pohjatutkimuksiin ja suunnitelmiin.

Rakennusten suunnittelussa on pyrittävä koko elinkaaren aikaiseen hiilineutraalisuuteen. Rakennuslupahakemuksen yhteydessä tulee esittää hiilineutraalisuusselvitys.

Asemakaavan alueella tulee hyödyntää uusiutuvaa energiaa vähintään 50 % rakennusten energiantarpeesta.

Korttelialueelle ei saa osoittaa tonttiliittymää Vantaankoskentien varrelta.

Tuloilmanotto tulee olla Vantaankoskentien puolelta, mahdollisimman etäältä Hämeenlinnanväylän hiukkaspäästöjen alueesta.

Muuntamoiden tilavaraukset tulee huomioida hotellille, ravintolatoiminnoille, areenalle sekä yksi muuntamon tilavaraus alueelle yleisesti Vantaan Energia Sähköverkot Oy:n käyttöön.

Pyöräliikenne ja -pysäköinti

Rakennettavien polkupyöräpaikkojen vähimmäismäärät:
- toimistot 1 pp / 50 k-m²
- palvelu- ja liiketilat 1 pp / 40 k-m²

Polkupyöräpysäköinnin on sijoituttava pääosin sisäänkäyntien yhteyteen. Pyöräpaikoista vähintään 50 % on oltava säältäsuojattuja ja runkolukittavia.

Autoliikenne ja -pysäköinti

Rakennettavien autopaikkojen vähimmäismäärät:
- toimistot 1 ap / 100 k-m²
- palvelu- ja liiketilat 1 ap / 120 k-m²
- hotelli- ja majoitustilat 1 ap / 250 k-m²

Rakennettavien autopaikkojen vähimmäismäärävaade ei koske monitoimiareenaa.

Yllä mainitut pysäköintipaikat on toteutettava korttelialueella. Rakennusluvan yhteydessä hakijan on esitettävä liikenteellinen tarkastelu suurtapahtuman aikaisesta pysäköintitarpeesta. Suurtapahtuman aikaisen pysäköinnin tarpeesta vähintään 40 % on toteutettava korttelialueella.

Pysäköintipaikat tulee varustaa sähköauton latausmahdollisuudella tai olla helposti muutettavissa lataukseen soveltuviksi.

Tapahtumien aikaisesta liikenne-, pysäköinti- ja turvallisuusjärjestelyistä tulee esittää tarkempi suunnitelma rakennusluvan yhteydessä.

Huolto- ja ajoneuvoliikenne tulee sijoittaa tontille siten, että se on turvallista ja sujuvaa sekä että se ei katkaise kävely-yhteyksiä Tapahtumakujalla tai Vantaankoskentiellä.

Huoltopihatoiminnot on sijoitettava rakennusmassan sisään tai kaupunkikuvallisesti korkeatasoisesti aidatulle pihalle.

Miljöstörningar och energiförsörjning

Ytterhöljets ljudisolering mot flyg-, spår- och vägtrafikbuller ska i inkvarteringsrummens norra fasad vara minst 39 dB, östra fasad 35 dB, södra fasad 36 dB och västra fasad 41 dB eller överensstämma med riktvärdena i bullerutredningen från bygglovsskedet.

Inomhus ska man som ett minimum uppnå riktvärdena för bullernivåer i enlighet med statsrådets beslut 993/1992 eller det riktvärde som gäller vid respektive tidpunkt.

Bullrets ekoeffekt får inte förstärkas genom valet av tak- och fasadmaterial.

Vid planeringen av byggnader ska behovet av att bekämpa stombuller och -vibrationer tas i beaktande. I samband med bygglovsansökan ska en utredning presenteras om hur stombuller och vibrationer har beaktats.

Maximinivån på stombuller Lprm som spårtrafiken orsakar begränsas med konstruktionslösningar till 30 dB i inkvarteringsrum. Maximinivån på vibrationer vw, 95 från skakningar som spårtrafiken orsakar begränsas med konstruktionslösningar till 0,3 mm/s i inkvarteringsrum.

Maximinivån på stombuller Lprm som spårtrafiken orsakar begränsas med konstruktionslösningar till 35 dB i samlings- och undervisningslokaler. Maximinivån på vibrationer vw, 95 från skakningar som spårtrafiken orsakar begränsas med konstruktionslösningar till 0,6 mm/s i samlings- och undervisningslokaler.

Maximinivån på stombuller Lprm som spårtrafiken orsakar begränsas med konstruktionslösningar till 40 dB i kontor, affärer, utställningslokaler och museer. Maximinivån på vibrationer vw, 95 från skakningar som spårtrafiken orsakar begränsas med konstruktionslösningar till 0,6 mm/s i kontor, affärer, utställningslokaler och museer.

Maximinivån på stombuller Lprm som spårtrafiken orsakar begränsas med konstruktionslösningar till 30 dB i konsertsalar. Maximinivån på vibrationer vw, 95 från skakningar som spårtrafiken orsakar begränsas med konstruktionslösningar till 0,6 mm/s i konsertsalar.

Byggande i närheten av järnvägen får inte leda till en säkerhetsrisk, försämra banans stabilitet eller medföra andra olägenheter för banhållningen eller tågtrafiken.

Inför bygglovet ska en undersökning göras av balansen beträffande jordmassorna och den jordmassa som uppkommer vid byggandet på tomten ska användas på tomten.

På byggplatsen ska en byggplatsspecifik grundundersökning genomföras i samband med bygglovet. Bygglösningarna ska baseras på byggplatsspecifika grundundersökningar och planer.

Vid planeringen av byggnader ska klimatneutralitet eftersträvas för hela livscykeln. I samband med bygglovsansökan ska en klimatneutralitetsutredning presenteras.

Lösningar som producerar förnybar energi ska föredras. I detaljplaneområdet ska förnybar energi utnyttjas så att det täcker minst 50% av byggnadernas energibehov.

En tomtanslutning från Vandaforsvägen får inte anvisas till kvartersområdet.

Tilluftintaget ska ligga på Vandaforsvägens sida, på så långt avstånd från Tavastehusledens partikelutsläppsområde som möjligt.

Reserveringar för transformatorer ska beaktas för hotellet, restaurangfunktionerna, arenan samt en reservering för en transformator i området i allmänhet för Vanda Energi Elnät Ab:s bruk.

Cykeltrafik och -parkering

Cykelplatser ska byggas till ett antal av minst:
- kontor 1 cp / 50 m²-vy
- service- och affärslokaler 1 cp / 40 m²-vy

Cykelparkeringen ska huvudsakligen ligga i anslutning till entréerna. Av cykelplatserna ska minst 50 % vara väderskyddade och ramlåsbara.

Biltrafik och -parkering

Minimiantalet bilplatser som ska byggas:
- kontor 1 bp / 100 m²-vy
- service- och affärslokaler 1 bp / 120 m²-vy
- hotell- och inkvarteringslokaler 1 bp / 250 m²-vy

Kravet på det minimala antalet bilplatser som anläggs gäller inte allaktivitetsarenan.

De ovannämnda parkeringsplatserna ska byggas i kvartersområdet. I samband med bygglovet ska sökanden presentera en trafikmässig granskning av parkeringsbehovet under stora evenemang. Av parkeringsbehovet under stora evenemang ska minst 40 % tillgodoses i kvartersområdet.

Parkeringsplatserna ska förses med möjlighet till laddning av elbilar eller enkelt kunna ändras så att de lämpar sig för laddning.

Över trafik-, parkerings- och säkerhetsarrangemang under evenemang ska en noggrannare plan göras upp i samband med bygglovet.

Service- och fordonstrafik ska placeras på tomten så att den är säker och smidig och att den inte skär av gångförbindelserna på Evenemangsgränden eller Vandaforsvägen.

Servicegårdsfunktioner ska placeras inuti byggnadsmassan eller på en gård som ingärdats på ett högklassigt sätt med tanke på stadsbilden.

	Korttelin, korttelinosan ja alueen raja.	**Kvarters-, kvartersdels- och områdesgräns.**
	Osa-alueen raja.	**Gräns för delområde.**
	Ohjeellinen alueen tai osa-alueen raja.	**Riktgivande gräns för område eller del av område.**
	Risti merkinnän päällä osoittaa merkinnän poistamista.	**Kryss på beteckning anger att beteckningen slopas.**
23	**Kaupunginosan numero.**	**Stadsdelsnummer.**
KIVISTÖ	**Kaupunginosan nimi.**	**Stadsdelens namn.**
23192	**Korttelin numero.**	**Kvartersnummer.**
TAPAHTUMAKUJA	**Kadun, tien, katuaukion, torin, puiston tai muun yleisen alueen nimi.**	**Namn på gata, väg, öppen plats, torg, park eller annat allmänt område.**
6500	**Rakennusoikeus kerrosalaneliömetreinä.**	**Byggnadsrätt i kvadratmeter våningsyta.**
36500 +kl400	**Lukusarja, jossa ensimmäinen luku ilmoittaa pääkäyttötarkoituksen mukaisen kerrosalan neliömetrimäärän ja toinen luku ravintola- ja liiketilojen kerrosalan neliömetrimäärän.**	**Talserie, där det första talet anger våningsyta i kvadratmeter för huvudanvändningsändamålet och det andra talet våningsytan i kvadratmeter för restaurang- och affärslokaler.**
XIII	**Roomalainen numero osoittaa rakennusten, rakennuksen tai sen osan suurimman sallitun kerrosluvun.**	**Romersk siffra anger största tillåtna antalet våningar i byggnaderna, i byggnaden eller i en del därav.**
vih	**Alleviivaus osoittaa ehdottomasti käytettävän kaavamääräyksen.**	**Understreckningen anger planbestämmelse som ovillkorligen skall tillämpas.**
vih	**Ohjeellinen viher- tai kasvikatto.**	**Grön- eller växttak.**
	Ohjeellinen istutettava alueen osa.	**Riktgivande del av område som skall planteras.**
	Ohjeellinen rakennusala. kl-merkinnän edellyttämät ravintola- ja liiketilat on rakennettava maantasokerrokseen Vantaankoskentien varrelle.	**Riktgivande byggnadsyta.** Restaurang- och affärslokaler som förutsätts av kl-bestämmelsen ska byggas i markplansvåning längs med Vandaforsvägen.
map II	**Maanalainen pysäköintitila** Maanalainen tila, johon saa sijoittaa huolto-, pysäköinti- ja varastotiloja sekä teknisiä tiloja. Tilasta tulee olla ajoyhteys korttelin 23196 maanalaiseen pysäköintitilaan.	**Underjordiskt parkeringsutrymme** Underjordiskt utrymme där service-, parkerings-, lager-och tekniska utrymmen får placeras. Utrymmet ska ha en körförbindelse till det underjordiska parkeringsutrymmet i kvarteret 23196.
	Merkintä osoittaa rakennuksen sivun, jolla tulee olla suora uloskäynti porrashuoneista.	**Beteckningen anger att denna sida av byggnaden skall ha direkt utgång från trapphusen.**
	Nuoli osoittaa rakennusalan sivun, johon rakennus on rakennettava kiinni.	**Pilen anger den sida av byggnadsytan som byggnaden skall tangera.**
	Säilytettävä/istutettava puurivi.	**Trädrad som skall bevaras/planteras.**
	Katu. Tapahtumakujan katualueen asemakaavoittamattomaan alueeseen rajautuva reuna tulee rajata kulkua rajoittavalla muurilla tai aidalla ja turvata liito-oravan ydinalueen häiriöherkkyys toistaiseksi asemakaavoittamattomalla alueella.	**Gata.** Den kant till Evenemangsgrändens gatuområde som gränsar till området som saknar detaljplan ska avgränsas med en mur eller ett staket som begränsar framkomligheten och flygkorrens kärnområde ska tryggas mot störningar i det område som än så länge saknar detaljplan.
ajo	**Alueella oleva ohjeellinen ajoyhteys.**	**Riktgivande körförbindelse inom området.**
	Maanalaista johtoa varten varattu alueen osa. Rakentaminen maanalaisten johtojen läheisyydessä ei saa aiheuttaa haittaa tai vahinkoa maanalaisille verkostoille. TONTTIJAKO Tämän asemakaavan alueella oleviin kortteleihin on laadittava erillinen tonttijako, ellei kaavamerkinnöin ole toisin osoitettu.	**Del av område reserverad för underjordisk ledning.** Byggande i närheten av underjordiska ledningar får inte äventyra eller skada de underjordiska nätverken. TOMTINDELNING För kvarteren på denna detaljplans område skall en separat tomtindelning göras, om inte via planbetecknningar annat bestämts.

Kaupunkirakenne ja ympäristö
Stadsstruktur och miljö

Asemakaavoitus
Detaljplanering

Mari Jaakonaho, Aluearkkitehti, 2.1.2024 15.42

Mittaus- ja geopalvelut
Mätning och geoteknik

Asemakaavan pohjakartta täyttää sille asetetut vaatimukset.

Baskartan för detaljplanen uppfyller de krav som ställs på den.

Tasokoordinaatisto
ETRS-GK25,
korkeusjärjestelmä
N2000.

Plankoordinatsystemet
ETRS-GK25,
höjdsystemet
N2000.

Kimmo Junttila, Kaupungingeodeetti, 19.1.2024 15.48

Allekirjoitettu sähköisesti

Hyväksytty kaupunginvaltuustossa __.__.20__

Godkänd av stadsfullmäktige __.__.20__

233200 KIVISTÖN TAPAHTUMA-AREENA

KIVISTÖ

Havainnekuva DOMOS arkkitehdit (2023).

KAUPUNKIRAKENNE JA YMPÄRISTÖ / ASEMAKAAVOITUS

Asemakaavan ja asemakaavamuutoksen selostus, joka koskee 16.1.2024 päivättyä asemakaava-karttaa nro 233200. Kaavoitus on tullut vireille 28.11.2019.

PERUS- JA TUNNISTETIEDOT

Asemakaava koskee osaa korttelista 23192 sekä katualueita kaupunginosassa 23, Kivistö

Asemakaavan muutos koskee osaa kortteleista 23192 ja 23193 muutettavassa asemakaavassa Kivistön kaupunkikeskus 1 (230800) kaupunginosassa 23, Kivistö

Asemakaavalla ja asemakaavamuutoksella mahdollistetaan Arena 3.3 -hanke: monitoimiareena ja hotelli sekä ravintola- liike-, urheilu- ja toimistotilaa. Hanke sijoittuu asemakaavassa keskustatoimintojen korttelialueeksi (C) ja katualueeksi osoitetulle alueelle. Kaavamuutoksen sallima rakennusoikeus on yhteensä 56 400 k-m². Monitoimiareenan ja ravintolaosan maanpäällinen kerrosala on 43 400 k-m² ja hotellin 13 000 k-m². Lisäksi sallitaan maanalaisen pysäköinti- ja huoltotilan rakentaminen. Hankkeella on toteutuessaan valtakunnallista merkitystä kansainvälisten urheilutapahtumien ja erilaisten kulttuuritilaisuuksien kuten konserttien järjestämisessä.

Kaavan laatija:

Oona Länsisalmi, asemakaava-arkkitehti, Vantaan kaupunki; oona.lansisalmi@vantaa.fi, puh. 040 167 8305

Panu-Petteri Kujala, asemakaava-arkkitehti, Vantaan kaupunki; panu-petteri.kujala@vantaa.fi, puh. 050 312 4370

KAAVA-ALUEEN SIJAINTI

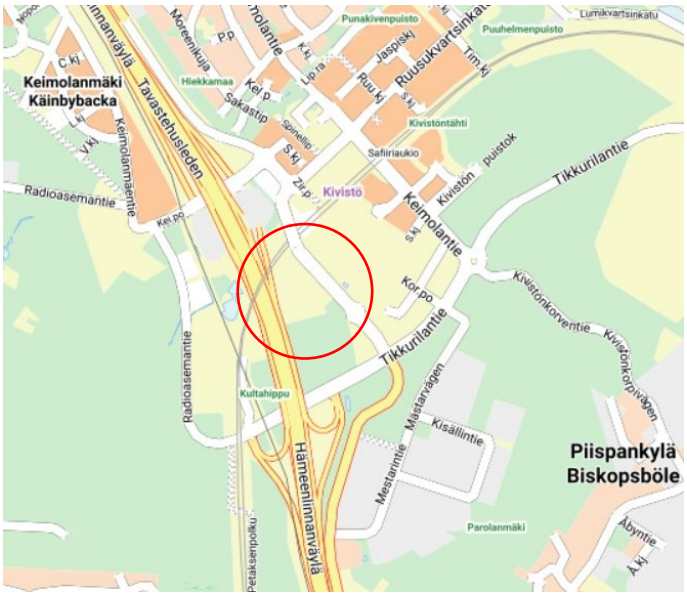

Suunnittelualue sijaitsee Kivistön keskustassa Kehäradan eteläpuolella, Hämeenlinnanväylän ja Vantaankoskentien välissä. Etelässä alue rajautuu kaavoittamattomaan metsäalueeseen. Etäisyys Kehäradan Kivistön asemalle on lyhimmillään noin 50 metriä. Alueen pinta-ala on noin 4 ha.

KAAVAPROSESSIN VAIHEET

- Asemakaava on kaavoituksen työohjelmassa 2020 ja kaavoitusohjelmassa 2021 numerolla 002431. Kaavoitusohjelmassa 2022 asemakaava on numerolla 233200. Asemakaava on otettu uudelleen valmisteluun 2023 kaupunginvaltuuston päätöksestä.
- Kaavoitus tuli vireille 28.11.2019.
- Mielipiteet osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta pyydettiin 31.12.2019 mennessä (MRL 62 §) ja niitä saatiin 6 kappaletta. Päivitetty osallistumis- ja arviointisuunnitelma julkaistiin 7.7.2023.

- Hanketta esiteltiin yleisötilaisuuksissa 30.1.2020 ja 22.04.2021 (Teams Live) sekä Kaupunkisuunnittelun avoimissa ovissa 27.10.2021.
- Asemakaava- ja asemakaavamuutosehdotus oli kaupunkisuunnittelulautakunnan käsittelyssä 15.2.2022 ja kaupunginhallituksen käsittelyssä 28.2.2022
- Asemakaava- ja asemakaavamuutosehdotus oli MRA 27 §:n mukaisesti nähtävillä 9.3.2022-14.4.2022. Muistutuksia saatiin 14.4.2022 mennessä yhteensä 0 kpl.
- Lausunnot ehdotuksesta pyydettiin 14.4.2022 mennessä. Lausuntoja pyydettiin 15 kpl ja saatiin 8 kpl.
- Nähtävilläolleet kaavamateriaalit olivat esillä yleisötilaisuudessa 31.3.2022 Kivistön kirjastolla, kaupunkisuunnittelun avoimissa ovissa 7.7.2022 sekä Kivistön kyläjuhlilla 17.9.2022.
- Asemakaavaa koskeva viranomaisneuvottelu pidettiin Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa 8.6.2022.
- Tarkistettu asemakaava ja asemakaavan muutos sekä lausuntojen ja muistutusten vastineet oli kaupunkiympäristölautakunnan käsittelyssä 25.10.2022.
- Asemakaava ja asemakaavan muutos hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 19.12.2022
- Päätös hyväksymisestä kumottiin kaupunginvaltuustossa asiavirheen nojalla 27.3.2023 riittämättömien selvitysten takia, ja asemakaava palautettiin uudelleen valmisteluun.
- Asemakaava- ja asemakaavamuutosehdotus oli kaupunkiympäristölautakunnan käsittelyssä 5.9.2023.
- Asemakaava- ja asemakaavamuutosehdotus oli MRA 27 §:n mukaisesti nähtävillä 27.9.2023-26.10.2023. Muistutuksia saatiin 26.10.2023 mennessä yhteensä 0 kpl.
- Lausunnot ehdotuksesta pyydettiin 26.10.2023 mennessä. Lausuntoja pyydettiin 14 kpl ja saatiin 6 kpl.
- Nähtävilläolleet kaavamateriaalit olivat esillä yleisötilaisuudessa 10.10.2023 Kivistön kirjastolla kaupunkisuunnittelun avoimissa ovissa.
- Nähtävilläolon jälkeen hankkeesta on pidetty työpalavereita Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa 1.11.2023, 16.11.2023 ja 28.11.2023.
- Tarkistettu asemakaava ja asemakaavan muutos on hyväksymiskäsittelyssä alkaen kaupunkiympäristölautakunta 16.1.2024.

SISÄLLYSLUETTELO

1. Tiivistelmä 6
2. Lähtökohdat 8
2.1 Selvitys suunnittelualueen oloista 8
2.2 Suunnittelutilanne 15
3. Asemakaavan suunnittelun vaiheet 20
3.1 Suunnittelun käynnistäminen, sitä koskevat päätökset ja vireilletulo 20
3.2 Osallistuminen ja yhteistyö 20
3.3. Asemakaavan tavoitteet 25
3.4 Asemakaavaratkaisun vaihtoehdot 27
4. Asemakaavan kuvaus 31
4.1 Kaavan rakenne 31
4.2 Ympäristön laatua koskevien tavoitteiden toteutuminen 32
4.3 Aluevaraukset 33
4.4 Kaavan vaikutukset 33
4.5 Ympäristön häiriötekijät 44
4.6 Nimistö 44
5. Asemakaavan toteutus 45
6. Kaavatyöhön osallistuneet 45
7. Seurantalomake 47
8. Asemakaavakartta ja –määräykset 49
9. Muu suunnitelma-aineisto 56

LUETTELO SELOSTUKSEN LIITEASIAKIRJOISTA

- Liite 1: Arena 3.3 -hankkeen viitesuunnitelmat (DOMOS arkkitehdit, luonnos 17.8.2023)
- Liite 2: Arena 3.3 vesihuollon yleissuunnitelma (WSP Oy, luonnos 26.11.2021)
- Liite 3: Arena 3.3 hulevesisuunnitelma (Ramboll Oy, luonnos 19.11.2021)
- Liite 4: Arena 3.3 vihertehokkuus, tuloskortti (Ramboll Oy, luonnos 22.11.2021)
- Liite 5: Arena 3.3 taiteen konsepti (Ramboll Oy, luonnos 19.11.2021)
- Liite 6: Asemakaavamääräysten havainneaineisto (Vantaan kaupunki, 20.12.2023)

LUETTELO SELOSTUKSEN LIITEASIAKIRJOISTA (KAAVAN VERKKOSIVULLA)

- Arena 3.3 meluselvitys (Ramboll Oy, luonnos 04.11.2021)
- Arena 3.3 tärinä- ja runkomeluselvitys (Ramboll Oy, luonnos 05.11.2021)
- Arena 3.3 massatasapainotarkastelu (Ramboll Oy, luonnos 27.10.2021)
- Arena 3.3 pohjasuhteet ja rakennettavuus (Ramboll Oy, luonnos 27.10.2021)
- Liikenneselvitys 22.12.2023 (WSP Finland Oy)
- Arena 3.3 käyttökonseptikuvaus (A-Insinöörit 8/2023)
- Jalankulkusimulointi 16.9.2022 (Ramboll Finland Oy)
- Kivistön Areena jalankulkusimulointi 21.12.2023 (Ramboll Finland Oy)
- OAS-vaiheen mielipiteet ja vastineet, koonti
- Nähtävilläolon 9.3.-14.4.2022 koonti lausunnoista ja vastineista
- Nähtävilläolon 27.9.2023-26.10.2023 koonti lausunnoista ja vastineista

LUONTOSELVITYKSET (KAAVAN VERKKOSIVUILLA)

Vantaan Kivistön lahokaviosammal- ja luontotyyppiselvitys (FCG Oy, 2020a)
Vantaan Kivistön ja Vantaanpuiston liito-oravaselvitys (FCG Oy, 2020b)
Vantaan Kivistön seuranta-alueen liito-oravaselvitys (FCG Oy, 2020c)
Vantaan liito-oravan suojelusuunnitelma (Ramboll Finland Oy, 26.5.2022)
Kivistön keskustan liito-oravaseurannat (Ramboll Finland Oy, 2017, 2018, 2019)
Myyrmäen, Kivistön ja Ylästön liito-oravaselvitys (Ramboll Finland Oy, 2016)
Lahokaviosammal Vantaalla: esiintymisselvitys ja suojelusuunnitelma. Faunatican raportteja 1/2020 (Manninen, O. & Nieminen, M., 2020)
Marja-Vantaan alueen matelija- ja sammakkoeläinselvitys (Faunatica Oy, 2011)
Vantaan viitasammakkokartoitus 2018 (Saarikivi, 2018)
Vantaan Kivistön linnusto- ja lepakkoselvitys (Faunatica Oy, 7.10.2021)

LUETTELO MUISTA KAAVAA KOSKEVISTA ASIAKIRJOISTA, TAUSTASELVITYKSISTÄ JA LÄHDEMATERIAALISTA

Kivistön keskustan kaavarunko (Vantaan kaupunki, kh 22.3.2021) ladattavissa *https://www.vantaa.fi/fi/kaavoitus/kaavat/kiviston-visio-ja-keskustan-kaavarunko*
Kivistön keskustan kaavarunkoalueen viher- ja virkistyssuunnitelma, päivitys (Maisema-arkkitehtitoimisto Näkymä Oy, 2020)
Vantaan hulevesiohjelma 2023
Vantaan kaupungin hulevesien hallinnan toimintamalli 2014

1. TIIVISTELMÄ

Kivistön tapahtuma-areenan asemakaavalla ja asemakaavamuutoksella mahdollistetaan Arena 3.3-hanke: monitoimiareena ja hotelli sekä ravintola-, liike-, urheilu-, ja toimistotilaa. Hanke sijoittuu asemakaavassa keskustatoimintojen korttelialueeksi (C) ja katualueeksi osoitetulle alueelle. Asemakaavan ja asemakaavamuutoksen sallima rakennusoikeus on yhteensä 56 400 k-m². Monitoimiareenan ja ravintolaosan maanpäällinen kerrosala on 43 400 k-m² ja hotellin 13 000 k-m².

Monitoimiareena sijoittuu Kivistön aseman läheisyyteen, Kehäradan eteläpuolelle, Vantaankoskentien ja Hämeenlinnanväylän väliselle alueelle. Kaupunki on antanut hankkeelle suunnitteluvarauksen kesäkuussa 2019. Suunnittelun edetessä on todettu, että hankkeen toiminnallisuus edellyttää enemmän tilaa, minkä takia suunnitteluvarausaluetta on laajennettu ja varausta jatkettu 16.8.2023.

Kaupunginvaltuusto on 19.12.2022 § 19 hyväksynyt asemakaavamuutoksen 233200, mutta Uudenmaan ELY-keskus valitti kaupunginvaltuuston tekemästä asemakaavan hyväksymispäätöksestä. Valituksen aiheina olivat liikennejärjestelyt ja niiden vaikutukset valtion ylläpitämien teiden ruuhkautumiseen. Kaupunginvaltuusto on 27.2.2023 § 7 päättänyt kumota asemakaavan hyväksymistä koskevan 19.12.2022 § 19 päätöksen ja palauttanut asian uudelleen valmisteltavaksi liikenneselvitysten täydentämiseksi. Alueen suunnitteluvarausta on jatkettu uudelleen elokuussa 2023 päivitetyin suunnitteluperiaattein hankkeen pienennyttyä.

Monitoimiareenassa järjestetään erikokoisia urheilu- ja kulttuuritapahtumia. Urheilutapahtumien kapasiteetti on noin 17 000 katsomopaikkaa ja konserttitapahtumassa kokonaiskatsomon kapasiteetti on noin 21 000 asiakaspaikkaa. Arviolta kerran kuukaudessa järjestettävät suuremmat tapahtumat vaativat poikkeusjärjestelyitä liikenteeseen ja liikkumiseen. Tapahtumista on laadittu alustavat liikenteelliset toimivuustarkastelut.

Suurtapahtumien asiakasvirtojen oletetaan pääosin saapuvan junalla Kivistön asemalle. Pääsisäänkäynti sijoittuu monitoimiareenan pohjoisosaan, Kivistön rautatieaseman ja linja-autoterminaalin välittömään läheisyyteen hyvien joukkoliikenne- sekä kävely- ja pyöräily-yhteyksien varrelle. Eteläosaan ollaan suunnittelemassa myös toista sisäänkäyntiä areenalle mikä keventää katsojavirtoja pohjoispäässä. Väliaikaista tilausajon pysäköintialuetta ja lisäsaatto- ja noutoalueen sijoittamista rakentamattomille lähialueille tutkitaan jatkosuunnittelussa.

Suurtapahtumien aikainen henkilöautojen pysäköinti järjestetään osittain kaava-alueen ulkopuolella erikseen vuokrattavilla etäpysäköintialueilla ja niistä järjestetään bussikuljetukset. Lisäksi tutkitaan mahdollisuutta toteuttaa monitoimiareenaa ja koko Kivistön keskustaa sekä liityntäpysäköintiä palveleva yhteinen 1000 autopaikan pysäköintilaitos kaava-alueelle. Suurtapahtumien aikaisesta pysäköintitarpeesta tulee rakennusluvan yhteydessä esittää selvitys, jossa osoitetaan suurtapahtumien aikainen pysäköintitarve. Suurtapahtumien aikaisesta pysäköintitarpeesta vähintään 40 % tulee toteuttaa kaava-alueella.

Kaavamääräysten mukaiset hotelli- ja majoitustilan sekä ravintola-, liike-, urheilu- ja toimistotilan autopysäköintipaikat tulee järjestää korttelialueella. Kaava sallii kahden maanalaisen pysäköintitason rakentamisen. Jatkosuunnittelussa tulee tutkia rakennettavien autopaikkamäärien tarpeellisuus resurssiviisauden ja ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen kestävyyden näkökulmasta.

Selvitysten mukaan alueella ei ole arvokkaita luontoarvoja, lukuun ottamatta suunnittelualueen eteläosan metsäistä aluetta, joka on osin määritelty liito-oravien ydinalueeksi ja elinympäristöksi. Vuonna 2021 tehdyn liito-oravainventoinnin mukaan hankkeen vaatimalla alueella ei ole havaittu pesä- eikä papanapuita. Vantaan kaupunki on hakenut poikkeuslupaa liito-oravien elinpiirin heikentämiseen ELY-keskukselta ja se on myönnetty 25.3.2022.

Resurssiviisauden tavoitteisiin vastataan tiivistämällä Kivistön kaupunkikeskustaa ja mahdollistamalla palveluita aseman läheisyyteen hyvien kävely-, pyöräily- ja joukkoliikenneyhteyksien varrelle. Hanke tähtää hiilineutraalisuuteen ja luonnon monimuotoisuuden tukemiseen muun muassa vihertehokkuuden, uusiutuvan energian ja maamassojen paikallisen käytön keinoin.

Hanke vastaa kaupunkistrategian tavoitteisiin kehittää asemanseutuja ja hyödyntää kaupungin omaa maavarantoa. Kaava-alue sijaitsee korkean lento- ja liikennemelun alueella, eikä sovellu asuinrakentamiseen. Monitoimiareenan arkkitehtuurin tulee olla korkealaatuista ja merkittävää. Ulkotilojen tulee olla vehreitä, laadukkaita ja rakennusten maantasokerrosten tulee liittyä toiminnallisesti katualueisiin. Taide integroidaan osaksi arkkitehtuuria.

Hankkeella on toteutuessaan valtakunnallista merkitystä kansainvälisten urheilutapahtumien ja erilaisten kulttuuritilaisuuksien järjestämisessä.

Havainnekuva, pääsisäänkäynti (DOMOS arkkitehdit, 2023).

Havainnekuva, näkymä luoteesta (DOMOS arkkitehdit, 2023).

2. LÄHTÖKOHDAT

2.1 SELVITYS SUUNNITTELUALUEEN OLOISTA

2.1.1 Alueen yleiskuvaus

Suunnittelualue sijaitsee Kivistön keskustassa Kehäradan eteläpuolella, lähimmillään noin 50 metrin etäisyydellä Kehäradan Kivistön asemasta. Suunnittelualue rajautuu pohjoisessa Kehärataan, idässä Vantaankoskentiehen, etelässä rakentamattomaan metsäalueeseen ja lännessä Hämeenlinnanväylään. Alueen pinta-ala on noin 4 hehtaaria. Suunnittelualueella ei ole rakennuksia.

Ilmakuva vuodelta 2021. Suunnittelualue rajattu punaisella viivalla.

2.1.2 Luonnonympäristö

Maisemakuva ja -rakenne

Suurin osa suunnittelualueesta on avointa, kasvipeitteeltään kulunutta ja vailla puustoa. Alueen eteläosa on rakentamatonta sekametsää, jossa vallitsevat puulajit ovat kuusi ja koivu. Suunnittelualueen alkuperäistä metsää on hakattu suurilta osin vuosina 2016–2017, alkuperäisen kaavarajauksen mukaan. Hakkuualueen laajuus ja sijainti ilmenevät vuoden 2021 ilmakuvasta.

Luontoarvot

Kivistön keskustan kaavarunkoalueelle on laadittu useita luontoselvityksiä, jotka kattavat myös Kivistön tapahtuma-areenan suunnittelualueen.

Alueen luontoarvoja kartoittanut selvitys, Vantaan Kivistön lahokaviosammal- ja luontotyyppiselvitys (FCG Oy, 2020a), on kartoittanut luontotyyppiarvoja seuraavasti: rauhoitetut, silmälläpidettävät, uhanalaiset tai alueellisesti uhanalaiset kasvilajit sekä muu huomionarvoinen lajisto. Luontotyypeistä on kartoitettu uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit sekä metsälain (§ 10),

vesilain (§ 11, 2. luku) ja luonnonsuojelulain (§ 29) mukaiset suojeltavat luontotyypit. Lukuun ottamatta liito-oravaa ei suunnittelualueelta tunnistettu erityisiä luontoarvoja. Suunnittelualueen eteläosassa esiintyy lahokaviosammalelle soveliasta elinympäristöä ja osalle aluetta on tehty kartoitusta, mutta lajia ei ole havaittu. Alueelle on tehty linnusto- ja lepakkoselvitys (Faunatica 2021), eikä lepakoita tai arvokkaita pesimälajeja havaittu suunnittelualueella. Alue sisältyy Vantaan viitasammakkokartoitus 2018:an (Saarikivi 2018), eikä viitasammakoita tai niiden lisääntymisalueita ole havaittu suunnittelualueella.

Liito-orava (Pteromys volans)

Liito-orava on luontodirektiivilaji ja se on luokiteltu vaarantuneeksi. Liito-oravan tyypillinen elinympäristö on varttunut kuusivaltainen sekametsä, jossa on järeää puustoa, kolopuita pesä- ja piilopaikoiksi ja lehtipuita ravinnoksi. Liito-oravien tulee pystyä liikkumaan lisääntymis- ja levähdyspaikkojen sekä mahdollisten erillisten ruokailualueiden välillä. Kulkuyhteyksinä voi olla paitsi varttuneita metsiä, myös nuoria, puustoltaan yli 10 m korkeita metsiä sekä riittävästi puita kasvavia siemenpuukuvioita, puutarhoja ja puistoalueita. (FCG 2020).

Suunnittelualueen eteläosassa on liito-oravan elinympäristöä noin 1,4 hehtaaria, josta liito-oravan ydinaluetta on noin 0,2 hehtaaria. Vuonna 2021 tehdyn liito-oravainventoinnin mukaan suunnittelualueen metsikössä ei ole havaittu yhtään pesä- eikä papanapuuta (Ramboll Finland Oy 2022). Suunnittelualueen ulkopuolelle jäävä liito-oravan elinympäristö on kooltaan noin 2 hehtaaria, minkä on katsottu olevan riittävän suuri liito-oravan elinympäristöksi. Kyseinen elinympäristö on jäänyt hakkuiden ja tietyömaiden takia lähes kokonaan eristyksiin muista liito-oravalle soveltuvista alueista (FCG 2020). Elinympäristö on eristyneisyydestään huolimatta toistaiseksi asuttu, mutta liito-oravaselvityksen mukaan on mahdollista, ettei alueelle enää kykene dispersoimaan uusia liito-oravia.

Vantaan kaupunki on hakenut poikkeuslupaa ELY-keskukselta liito-oravien elinpiirin heikentämiseen. Heikentämisellä ei ole merkitystä liito-oravien suotuisan suojelutason säilymiselle Länsi-Vantaalla, eikä heikentäminen vaikuta muihin Kivistön alueella sijaitseviin liito-oravan elinpiireihin tai niiden välisiin kulkuyhteyksiin. Poikkeuslupa on myönnetty 25.3.2022.

Suunnittelualueen lähialueilla liito-oravalla on useita elinvoimaisia elinpiirejä. Liito-oravilla on erittäin hyvät elinolosuhteet Kivistön länsipuolella Petikon laajoilla luonnonsuojelu- ja virkistysalueilla ja Petikosta luoteeseen Nuuksiossa sekä Riipilän alueella Luoteis-Vantaalla. Liito-oravilla on luontaiset hyvät yhteydet Vantaanpuistosta Piispankylän työpaikka-alueen itäpuolelta Kivistön keskusta-alueen kautta Lapinkylän metsiin. Nämä ydinalueet ja yhteydet säilyvät.

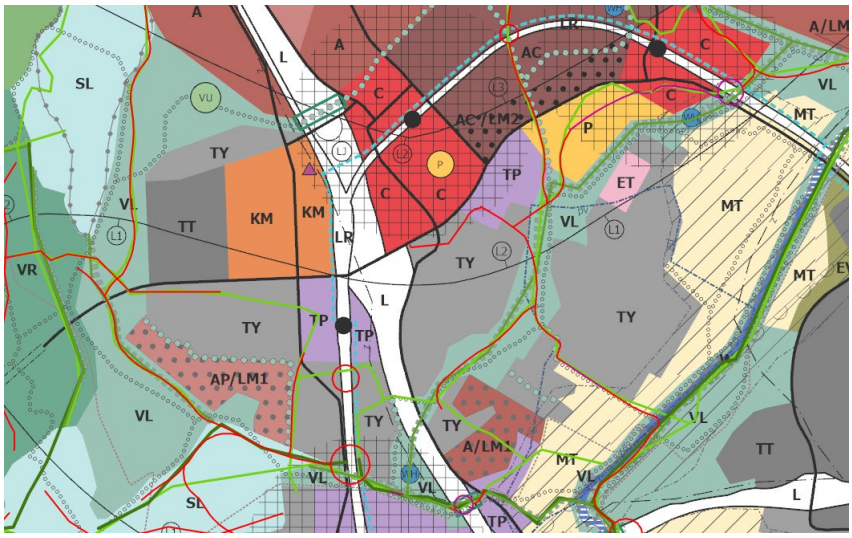

Kuvassa punaisella viivalla on merkitty liito-oravan yhteysreittejä.

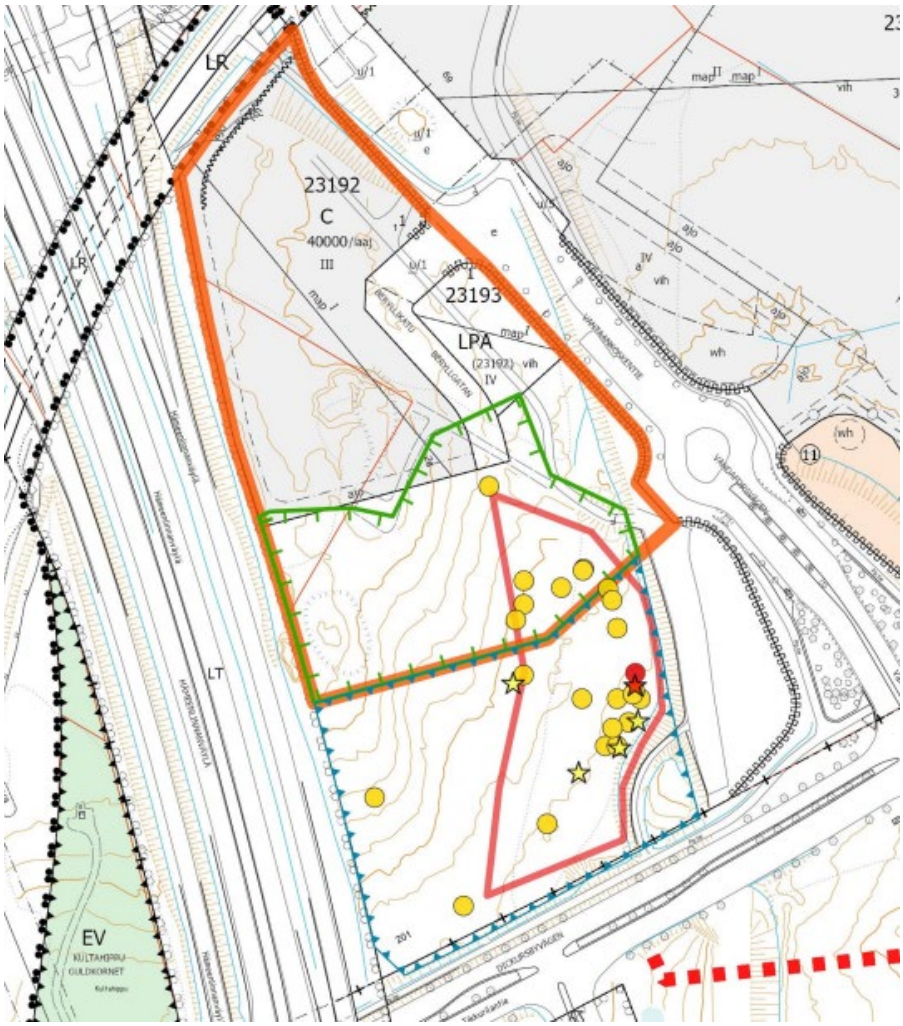

Kuvassa oranssilla viivalla on merkitty suunnittelualue (4 ha), vihreällä viivalla suunnittelualueella sijaitseva liito-oravan elinympäristö (n. 1,4 ha), sinisellä viivalla suunnittelualueen ulkopuolella sijaitseva elinympäristö (n. 2 ha) ja punaisella viivalla liito-oravan ydinalue (n. 0,2 ha suunnittelualueella ja n. 0,8 ha suunnittelualueen ulkopuolella).

Punaisella tähdellä on merkitty liito-oravan pesäpuuhavainto (Ramboll, 2021) ja keltaisilla tähdillä liito-oravan papanapuuhavaintoja (Ramboll, 2021). Punaisella pallolla on merkitty pesäpuuhavainto ja keltaisilla palloilla papanapuuhavaintoja vuosina 2016–2020.

Lahokaviosammal (Buxbaumia viridis)

Lahokaviosammal on luonnonsuojeluasetuksella erityisesti suojeltava laji, jonka uusia esiintymiä on löydetty viime vuosina runsaasti eri puolilta Uuttamaata. Suunnittelualueella on arveltu olevan lahokaviosammalelle soveltuvaa maapuuta ja lahopuuta. Kartoituksissa ei lajia ole havaittu, vaikka soveliasta elinympäristöä esiintyy.

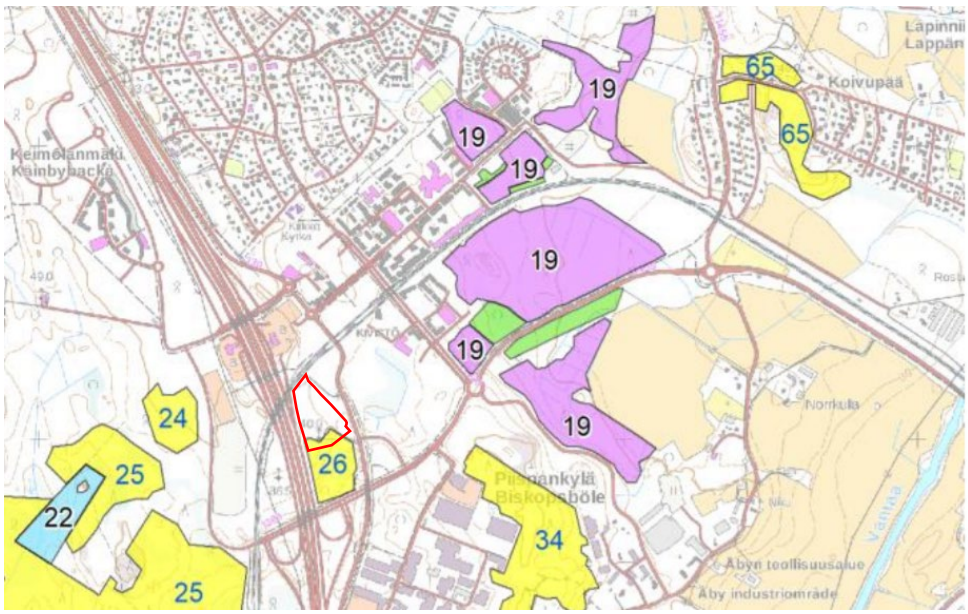

Kuvassa keltaisella kartoitusalueet, joissa lajia ei ole havaittu, vaikka soveliasta elinympäristöä esiintyy. Suunnittelualueen sijainti ja rajaus on merkitty karttaan punaisella.

Vesistöt ja vesitalous

Kaava-alue on nykytilanteessa pääosin hyvin vettäläpäisevää metsäistä aluetta.

Alueen pintavedet ohjataan ojia ja hulevesiviemäreitä pitkin etelään ja Myllymäenojaan Hämeenlinnanväylän varrella. Myllymäenoja laskee luoteeseen Kynikenojaan, joka taas laskee Pikkujärveen ja edelleen Pikkujärvenojan kautta Pitkäjärveen. Pitkäjärvi laskee edelleen Espoon halki Suomenlahteen Espoonlahdessa.

Kaava-alue ei ole luokiteltu pohjavesialueeksi.

Topografia

Suunnittelualueen nykyinen maanpinta on pääosin tasovälillä noin +50...+57 siten, että suurin osa alueesta on tasovälillä +52...+56. Aivan alueen pohjoisosassa on tehty louhintaa liittyen viereiseen kehärataan. Tällä osalla nykyinen maanpinta (louhittu kalliopinta) on alimmillaan noin tasolla +47...+48.

Maaperä ja rakennettavuus

Suunnittelualueen pohjasuhteiden vallitseva piirre on moreenialue tai kallioinen alue. Kallioisella alueella on joko kalliopaljastumia tai kallio lähellä maanpintaa. Alueen pohjoisosassa on tehty louhintaa, joten sillä osalla kallio on pinnassa. Alueen moreeni on tiivistä/erittäin tiivistä ja siten hyvin

kantavaa. Alueen itäreunassa on havaittu pienehkö silttinen alue, mikä tulee huomioida jatkosuunnittelun yhteydessä. Kokonaisuutena pohjasuhteiden voidaan todeta olevan hyvät suunnitteilla olevaa rakentamista ajatellen.

Kohteen alueen maaperä on pääosin kantavaa/erittäin kantavaa moreeni- tai kallioaluetta, jolloin perustaminen voidaan tehdä maan- ja/tai kallionvaraisesti. Perustamisen suhteen haasteellisimmat alueet ovat eteläosan matalat osat, joille tulee tehtäväksi paksuja täyttöjä. Täyttöalueillakin perustaminen voidaan tehdä maanvaraisesti, kun täytöt tehdään hyvälaatuisesta, karkeakareisesta kitkamaasta tai louheesta huolellisesti tiivistäen käyttäen riittävän raskasta tiivistyskalustoa.

Alustavan arvion mukaan rakennukset voidaan perustaa maanvaraisesti. Kunnallistekniset rakenteet ja liikennöitävät alueet voidaan alustavan arvion mukaan perustaa maanvaraisesti. Alueella tulee tehdä täydentävä rakennuspaikkakohtainen pohjatutkimus. Rakentamisratkaisut tulee perustua rakennuspaikkakohtaisiin pohjatutkimuksiin ja suunnitelmiin.

2.1.3 Rakennettu ympäristö

Väestön rakenne ja kehitys kaupunginosassa

Kivistön kaupunginosassa asuu 10 665 asukasta ja Kivistön suuralueella asukkaita on noin 17 400 (Vantaan väestö 2021/2022). Kivistön keskusta-alue on Vantaan nopeimmin kasvavia alueita.

Kivistön kaupunginosassa asuvista noin 39 % on 19–64-vuotiaita (yli 4100 asukasta), 35–64-vuotiaita noin 32 % (noin 3500 asukasta) ja yli 65-vuotiaita vain noin 5 %, eli hieman vajaa 650 asukasta.

Vantaalla toteutetun Kehäradan asemien ympäristöjen muuttoliike -tutkimuksen (ks. Ala-Mantila 2019) mukaan keskimääräistä useampi Kivistön keskustaan muuttaneista on muuttanut alueelle Vantaan ulkopuolelta. Tämä vaikuttaa hyvinvoinnin taustatekijöihin kuten juurtumiseen, ihmissuhteisiin ja yhteisöllisyyteen. Vastaavasti Kivistön asemanseudulta pois muuttavat suuntaavat keskimääräistä useammin Vantaan rajojen ulkopuolelle. Kivistön keskustarakentamisessa on tärkeää kehittää keinoja, joilla edesautetaan alueelle juurtumista, yhteisöllisyyttä sekä elinkaariasumisen mahdollisuutta.[1]

Asuminen

Kaava-alueella ei ole asuntoja.

Yhdyskuntarakenne, palvelut ja työpaikat

Suunnittelualueelta on lyhimmillään noin 50 metriä Kivistön asemalle, jonka ympäristössä sijaitsee päivittäistavarakauppa ja muita kaupallisia palveluita. Lisäksi aseman läheisyyteen on rakentumassa bussiterminaali ja palvelukeskittymä, johon toteutetaan kaupallisia palveluita ja tiloja julkisille palveluille. Aseman läheisyyteen on suunnitteilla myös muita kaupallisia palveluita ja toimintoja. Ruusukvartsinkadulla sijaitsee päivittäistavarakauppa ja Aurinkokiven palvelukeskus, jossa on päiväkoti, yhtenäiskoulu ja neuvola sekä erilaisia harrastetoimintoja. Vuoden 2021 lopussa Vantaalla oli runsaat 118 000 työpaikkaa, joista 4700 työpaikkaa sijaitsi Kivistön suuralueella. Niistä noin 25 % eli 1172 työpaikkaa löytyi Kivistön kaupunginosasta ja runsaat 30 % eli 1433 työpaikkaa Kivistön kaupunginosan eteläpuolelta, Piispankylästä. Kivistön asukkaista valtaosa käy töissä alueen ulkopuolella. Kivistön kaupunginosassa keskeisimmät työllistävät alat ovat tukku- ja vähittäiskauppa, rakentaminen sekä terveys- ja sosiaalipalvelut.

[1] http://www.vantaa.fi/hallinto_ja_talous/tietoa_vantaasta/tilastot_ja_tutkimukset

Kaupunkikuva

Kivistön keskusta on uusi kaupunkikeskus, joka jatkaa rakentumistaan tulevina vuosina ja vuosikymmeninä. Kivistön Topaasiaukiota reunustavat 12-kerroksiset rakennukset, muutoin Kivistön keskustan jo toteutuneille osille luonteenomaista ovat 5–7-kerroksiset kerrostalot ja näiden väliin jäävät matalammat talot ja erilaiset piharakennukset. Katupuut sekä katualueiden muut istutukset tuovat vehreyttä ajoin kiviseksi koettuun kaupunkikeskustaan.

Virkistys

Kivistön keskusta liittyy laajempiin virkistysalueisiin. Keskeistä keskustan kehittämisessä on viheryhteyksien vahvistaminen ja kehittäminen. Tunnistettujen luontoarvojen vaalimisen lisäksi tavoitteena on, että asumisessa on 300 metrin maksimietäisyys viheryhteyteen, joka johtaa laajemmalle viheralueelle. Kivistön keskusta-alueelle on laadittu kaavarunko (Kivistön keskustan kaavarunko, KH 22.3.2021), johon liittyy myös urheilupuiston toimintojen määrittely ja sijoittaminen. Kaava-alueen läheisyydessä, aseman kupeesta avautuu lumitalvina yhtenäinen latuyhteys Petikkoon, Hämeenlinnan väylän länsipuolelle. Hieman etäämpänä Kehäradan pohjoispuolella, sijaitsevat jo rakennetut Timanttikiteenpuiston, Lippupuiston, Kvartsijuonenpuiston, Lipunkantajankentän ja Lipunkantajanpuiston lähivirkistys- ja puistoalueet. Kvartsijuonenpuistossa kaupunkiviljely ja leikkipaikat mahdollistavat tekemistä kaiken ikäisille. Lipunkantajankenttä tarjoaa lähiliikuntapalveluita. Laajemmat viheralueet löytyvät Kvartsijuonenpuiston pohjoispuolelta, Kenraalinpuistosta.

Liikenne

Kaava-alue sijaitsee Kivistön rautatieaseman ja rakenteilla olevan bussiterminaalin välittömässä läheisyydessä. Kehärata yhdistää Kivistön kaupunginosan seudun ja valtakunnan raideliikenneverkkoon ja mahdollistaa tiheän ja vaihdottoman raideyhteyden alueelta 23 asemalle eri puolille seutua ja yhdellä vaihdolla koko valtakunnan raideliikenneverkkoon. Junat liikennöivät sekä Tikkurilan että Huopalahden suuntiin ruuhka-aikana 10 minuutin välein. Matka-aika lentoasemalle on noin viisi minuuttia, Tikkurilaan noin 15 minuuttia, Myyrmäkeen noin 10 minuuttia ja Helsingin keskustaan noin 25 minuuttia. Alueella on myös hyvät bussiyhteydet, jotka kulkevat Kivistön bussiterminaalin kautta.

Suunnittelualueen pohjoispuolella, Kehäradan pohjoisreunassa, kulkee Vantaan ensimmäinen toteutettu pyöräilyn laatukäytävän osa, Kvartsiraitti. Kivistön keskustaa kehitetään tavoin, joilla tuetaan jalankulkua ja pyöräilyä sekä joukkoliikenteen käyttöä. Vantaankoskentien molemmin puolin on jalkakäytävä ja pyörätie. Autopysäköinti on Kivistön keskustan alueella järjestetty ensisijaisesti rakenteellisena, keskitettynä pysäköintinä maanpäällisissä pysäköintilaitoksissa ja Kivistön aseman ympäristössä maanalaisena pysäköintilaitoksena.

Kaava-alueen länsipuolella kulkee Valtatie 3 ja Itäpuolella Kivistön katuverkkoon kuuluva Vantaankoskentie. Vantaankoskentie on valtatie 3:n rinnakkaistie.

Vesihuolto

Vedenjakelu

Kaava-alueen vieressä Vantaankoskentiellä kulkee yleinen runkovesijohto (400 PE / 2021). Kaava-alue kuuluu Kivistön painepiiriin. Painepiirin vesisäiliönä toimii Myyrmäen yläsäiliö, jonka tilavuus on 4500 m³, ylävesipinta +95,35 ja alavesipinta +85.86.

Vedensyöttö Myyrmäen painepiiriin tapahtuu Helsingistä, Pitkäkosken vedenpuhdistuslaitokselta Kaivokselan ja Myyrmäen paineenkorotuspumppaamoiden kautta. Myyrmäen painepiiristä vesi johdetaan Kivistön painepiiriin Kivistön paineenkorotusaseman kautta. Kivistön paineenkorotusasemalta vesi johdetaan DN 500–400 vesijohdolla Kivistöön.

Vesijohtoverkon painetasot annetaan HSY:n liitoskohtalausunnossa.

Jätevesiviemäröinti

Vantaankoskentiellä kulkee runkoviemäri (250 PVC / 2019), joka johtaa jätevedet kohti lounasta, Hämeenlinnanväylän ja Kehä III:n ali kohti Espoon viemäriverkostoa ja edelleen puhdistettavaksi Suomenojan jätevedenpuhdistamolle.

Hulevesiviemäröinti

Vantaankoskentiellä kulkee hulevesiviemäri (400 B / 2021), joka johtaa vedet etelään Tikkurilantien ja Hämeenlinnantien rampin risteyksessä olevaan hulevesien viivytysaltaaseen ja siitä edelleen etelään Myllymäenojaan.

Jätehuolto

Kivistön keskustan jätehuolto perustuu lähtökohtaisesti jätteen putkikeräysjärjestelmään, jonka koonta-asema sijaitsee Lumikvartsinkadun ja Kehäradan risteyksessä. Tapahtuma-areenan liittämistä putkikeräysjärjestelmään voidaan selvittää jatkosuunnittelun yhteydessä. Putkikeräysjärjestelmään soveltumattomien kierrätysjakeiden (esim. suurikokoisen pahvin) keräämiseksi on korttelialueelle sijoitettava kierrätysmahdollisuus.

Kaukolämpö

Alue voidaan liittää Vantaan Energia Oy:n kaukolämpöverkkoon. Vantaan Energia Oy:n olemassa oleva kaukolämpöverkko kulkee Vantaankoskentien alla, sekä kulkee tontin kautta alueen pohjoiskulmassa. Kaukolämpöön liittyminen ei ole pakollista. Tapahtuma-areenan tavoitteena on olla omavarainen ainakin lämpöenergian osalta; alueelle on tarkoitus sijoittaa useita syviä maalämpökaivoja, joilla tuotetaan tapahtuma-areenan ja hotellin tarvitsema lämpöenergia ja viilennys.

Sähköverkko

Suunnittelualueen läpi kulkee Vantaan Energia Oy:n keskijännitemaakaapeleita. Suunnittelualueella ei sijaitse sähkön jakeluverkkoa.

Ympäristöhäiriöt

Tie- ja rautatieliikenteen melu

Suunnittelun aikana on kaava-alueelle laadittu erillinen meluselvitys, jossa on tutkittu raideliikenteen ja tieliikenteen meluvaikutuksia suunnitelmaan. Hotellin julkisivuun kohdistuu enimmillään 76 dB päiväajan keskiäänitaso itäsivulla (Hämeenlinnanväylän puolella), joka edellyttää 41 dB äänieristystä. Pohjoissivulla (radan puolella) suurin äänitaso on 74 dB, joka edellyttää 39 dB äänieristystä. Eteläsivulla (areenan puolella) suurin äänitaso on 71 dB, joka edellyttää 36 dB äänieristystä. Itäsivulla suurin äänitaso on 67 dB, joka edellyttää 32 dB äänieristystä. Areenan itäsivulle ja osin pohjoissivulle kohdistuu enimmillään 76–78 dB, joka edellyttää 31–33 dB äänieristystä (ohjearvo sisällä 45 dB). Muilla sivuilla äänieristystarve jää alle 30 dB.

Lentomelu

Tiedot alueen lentomelusta ja sen kehityksestä perustuvat Finavian julkaisemiin lentomelun verhokäyriin, jotka ovat vahvistuneet Uudenmaan maakuntakaavassa ja edelleen Marja-Vantaan osayleiskaavassa. Asemakaava-alue sijaitsee voimassa olevalla lentomeluvyöhykkeellä Lden 55 dB, joka estää uusien asuinalueiden rakentamista. Lentomelua on kuultavissa koko kaava-alueella. Lentomelutilanne kaava-alueella ei muutu Finavian ympäristöluvassaan esittämien uusienkaan verhokäyrien myötä.

Ilmanlaatu

HSY:n ilmanlaatukartan mukaan kaava-alue on osittain Hämeenlinnanväylän hiukkaspäästöjen alueella.

Maaperän haitta-aineet

Alueella ei ole pilaantuneita yms. maita.

Seveso-laitokset

Transmeri Oy:n alue, jossa harjoitetaan mm. kemikaalien varastointia, sijaitsee noin 500 metrin päässä suunnittelualueesta. Transmeri Oy:n toiminta ei aseta reunaehtoja alueen suunnitteluun.

2.1.4 Maanomistus

Suunnittelualueen maanomistajana on Vantaan kaupunki.

Tunnus	Maanomistaja	Pinta-ala (ha)
92-413-6-2	Vantaan kaupunki	0,7
92-413-7-2	Vantaan kaupunki	3,0
92-23-9901-45	Vantaan kaupunki	0,3
Yhteensä		**4,0**

2.2 SUUNNITTELUTILANNE

2.2.1 Kaava-aluetta koskevat suunnitelmat, päätökset ja selvitykset

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtioneuvoston 14.12.2017 päättämien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) pyrkimyksenä on vähentää yhdyskuntien ja liikenteen päästöjä, turvata luonnon monimuotoisuutta ja kulttuuriympäristön arvoja sekä parantaa elinkeinojen uudistumismahdollisuuksia. Niillä myös sopeudutaan ilmastonmuutoksen seurauksiin ja sään ääri-ilmiöihin. Hanke on näiden tavoitteiden mukainen.

Kaava-alue toteuttaa resurssitehokkaan ja vähähiilisen yhdyskuntakehityksen tavoitetta. Alue on joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvin saavutettavissa. Alueen suunnittelussa on varauduttu ilmastonmuutoksen vaikutuksiin. Samalla huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävyydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta sekä edistetään ekologisten yhteyksien säilymistä.

Asemakaava vastaa VAT-tavoitteisiin muun muassa seuraavien tavoitteiden osalta:

- Luodaan edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiselle
- Luodaan edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen.
- Edistetään palvelujen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueiden hyvää saavutettavuutta eri väestöryhmien kannalta. Edistetään kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä.
- Sijoitetaan merkittävät uudet työpaikka- ja palvelutoimintojen alueet siten, että ne ovat joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvin saavutettavissa.
- Varaudutaan sään ääri-ilmiöihin ja tulviin sekä ilmastonmuutoksen vaikutuksiin. Uusi rakentaminen sijoitetaan tulvavaara-alueiden ulkopuolelle tai tulvariskien hallinta varmistetaan muutoin.

- Huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävyydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta.

Maakuntakaava

Oheisessa kartassa on ote Uusimaa-kaava 2050 –kokonaisuudesta Kivistön keskustan osalta. Uusimaa-kaava 2050 on saanut lainvoiman 13.3.2023.

Suunnittelualueen sijainti on merkitty keltaisella pisteellä. Voimassa olevassa maakuntakaavassa alue on osoitettu keskustatoimintojen alueeksi (punainen ympyrä) sekä pääkaupunkiseudun ydinvyöhykkeeksi (ruskea pysty- ja vaakaviivat). Suunnittelualueen läheisyydessä on myös joukkoliikenteen vaihtopaikka (violetti kolmio) ja liityntäpysäköintialue (sininen kolmio). Kaavahanke on maakuntakaavan mukainen.

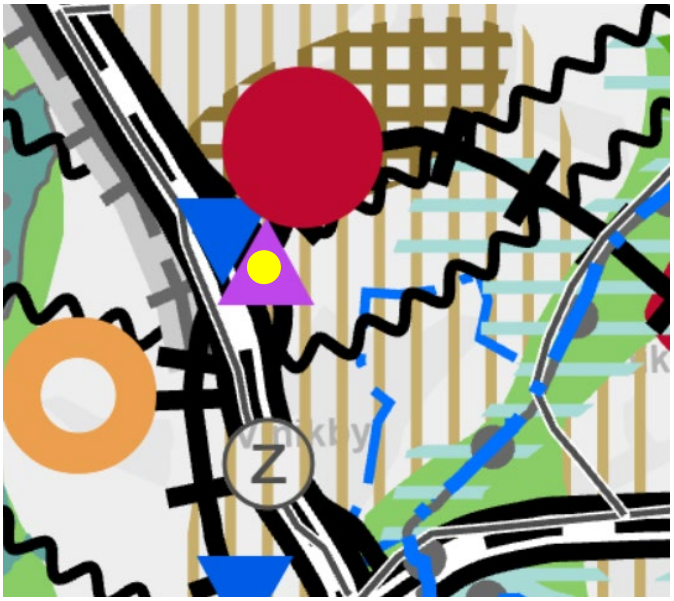

Ote Uusimaa-kaava 2050-kokonaisuudesta.

MAL 2019 -suunnitelma

MAL 2019 on suunnitelma Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen kehittämiseksi vuosille 2019–2050. Suunnitelma valmistellaan neljän vuoden välein yhteistyössä seudun 14 kunnan ja HSL:n toimesta. Suunnitelmassa määritellään ja priorisoidaan seudullisesti merkittävän maankäytön ja erityisesti asuntorakentamisen sijoittumista sekä linjataan kasvua tukevat liikennejärjestelmän kehittämistoimet.

Tavoitteena on kuvata seudun yhteinen tahtotila, jonka pohjalta yhdessä toimitaan tavoitetilan saavuttamiseksi. Suunnitelmassa tavoitellaan vähäpäästöistä, houkuttelevaa, elinvoimaista ja hyvinvoivaa seutua. Suunnitelman päämittarien tavoitetasoissa vuodelle 2030 on määritelty muun muassa, että liikenteen kasvihuonekaasupäästöt vähenevät 50 % vuoden 2005 tasosta vuoteen 2030 mennessä (määräävä tavoitetaso), asuntotuotannosta vähintään 90 % kohdistuu ensisijaisesti kehitettäville maankäytön vyöhykkeille (oheinen kartta) ja väestöstä vähintään 85 % sijoittuu kestävän liikkumisen vyöhykkeille. MAL 2019 -suunnitelma on hyväksytty Vantaan osalta HSL:n hallituksessa 26.3.2019 (liikenteen osuus) ja kaupunginvaltuustossa 20.5.2019. MAL 2019 -suunnitelman pohjalta laadittiin MAL-sopimus 2020–2023 valtion, seudun kuntien ja HSL:n kesken. Vantaan osalta sopimus hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 21.9.2020.

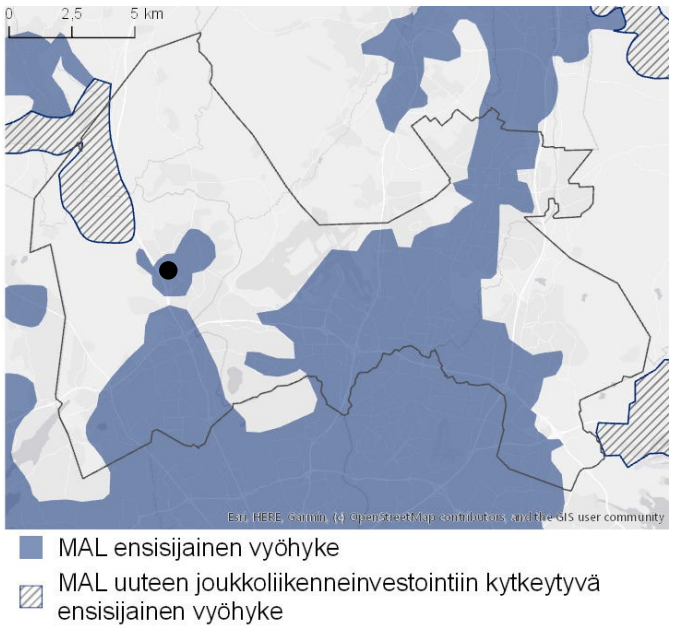

Ote MAL 2019 -suunnitelman ensisijaisesti kehitettävistä vyöhykkeistä. Kaava-alueen sijainti on esitetty mustalla ympyrällä.

Kivistön tapahtuma-areena sijoittuu MAL 2019 -suunnitelman ensisijaisesti kehitettävälle maankäytön vyöhykkeelle Kivistön aseman läheisyyteen ja edesauttaa MAL-tavoitteiden saavuttamista.

Vantaan yleiskaava 2020

Voimassa olevassa yleiskaavassa (kv 25.1.2021, lainvoimainen 11.1.2023) alue on kaupunkikeskustan aluetta C. Alue sijaitsee kestävän kasvun vyöhykkeellä sekä lentomeluvyöhykkeellä L2 (Lden 55–60 dB). Kaupunkikeskustan aluetta C kehitetään monipuolisena, toiminnoiltaan sekoittuneena kaupunkiympäristönä. Keskeisillä keskusta-alueilla julkiseen kaupunkitilaan avautuvat maantasokerrosten tilat on osoitettava liike- ja toimitiloiksi. Käveltävyyden tulee olla kaupunkiympäristön mitoituksen lähtökohta. Alueet tulee toteuttaa vihertehokkaasti. Alueen pysäköintiratkaisut on toteutettava kokonaisvaltaisesti pyrkien keskitettyyn, nimeämättömään ja vuorottaiskäyttöiseen ratkaisuun. Alueelle tulee toteuttaa lyhytaikaista kadunvarsipysäköintiä.

Suunnittelualue sijoittuu kestävän kasvun vyöhykkeelle. Tämä tarkoittaa joukkoliikenteen runkolinjastoon tukeutuvaa vyöhykettä, jolle kaupunginosan maankäyttöä tehostava rakentaminen ensisijaisesti ohjataan. Asemanseuduilla ja pysäkeillä parannetaan saavutettavuutta ja paikkojen tunnistettavuutta. Alueiden kehittämisessä aseman ja pysäkin lähikortteleita kehitetään sen vaikutusalueen palveluiden ja kaupan keskittymänä. Alue sijoittuu myös lentomelun vyöhykkeelle L2, jolle ei saa sijoittaa uusia asuinalueita eikä melulle herkkiä toimintoja.

Kaavahanke on yleiskaavaehdotuksen mukainen.

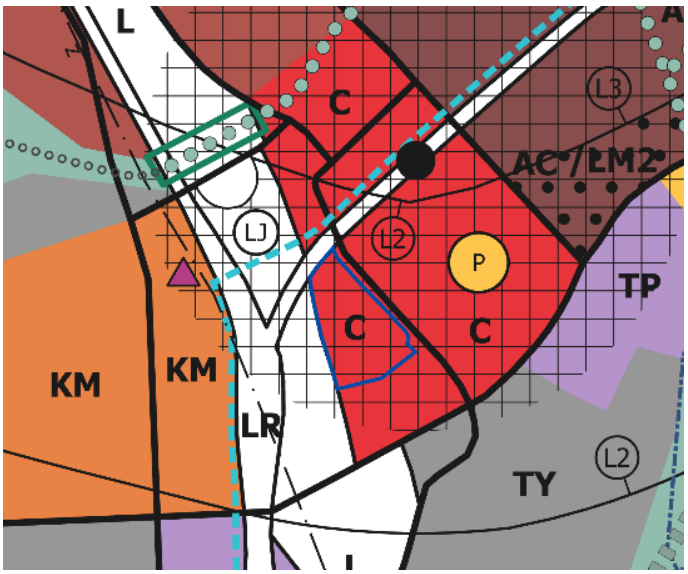

Ote *voimassa olevasta yleiskaavasta. Suunnittelualue on merkitty karttaan sinisellä.*

Asemakaava

Kaavamuutosalueella on voimassa asemakaava Kivistön kaupunkikeskus 1 (nro 230800, Kv 14.12.2015), jossa kortteli 23192 on osoitettu keskustatoimintojen korttelialueeksi (C), kortteli 23193 autopaikkojen korttelialueeksi (LPA) sekä niiden väliseksi katualueeksi (Beryllikatu) sekä katualueeksi (Vantaankoskentie). Alueen eteläosa on asemakaavoittamatonta.

Keskustatoimintojen korttelialueelle saa sijoittaa yksityisiä ja julkisia palveluja, toimisto- ja liiketiloja kuten vähittäiskauppaa (päivittäistavara- ja erikoiskauppaa). Erikoiskaupan suuryksiköitä ja päivittäistavarakaupan suuryksiköitä / hypermarkettien tiloja saa sijoittaa kortteleihin 23192 ja 23196.

Kortteli 23192 on asemakaavassa osoitettu kortteliin 23196 tarkoitetun kauppakeskuskokonaisuuden laajentamistarpeisiin. Rakennusoikeus korttelille 23192 on osoitettu lukuna (40 000/laaj), joka osoittaa paljonko pääkäyttötarkoituksen mukaisia tiloja saa rakentaa kortteliin 23196 valmistuneen 60 000 k-m²:n jälkeen. Kerroksia saa rakentaa enintään kolme (III). Pysäköintitiloja saa rakentaa rakennusoikeuden lisäksi maanalaiseen kerrokseen (map) ja kortteliin 23193 rakennettavaan pysäköintilaitokseen. Vantaankoskentien katualueen yli on rakennettava kortteliin 23192 kuuluva uloke (u/1). Ulokkeen tilat saa rakentaa rakennusoikeuden lisäksi. Korttelialueen reunalle on osoitettu ajoyhteys (ajo) Kehäradan huoltoliikennettä varten.

Autopaikkojen korttelialueelle LPA saa sijoittaa korttelin 23192 autopaikkoja. Pysäköintilaitoksen saa rakentaa neljään (IV) kerrokseen, jonka lisäksi maan alle saa sijoittaa yhden kerroksen (map). Rakennuksen kattopinta-alasta vähintään 70 % tulee toteuttaa viherkattona (vih).

Kaavamuutosalue rajautuu pohjoisessa asemakaavan rautatiealueeseen (LR) ja rautatieaseman alueeseen (LRA), idässä kauppakeskukselle osoitettuun keskustatoimintojen korttelialueeseen (C), etelässä asemakaavattomaan alueeseen ja lännessä maantien alueeseen (LT).

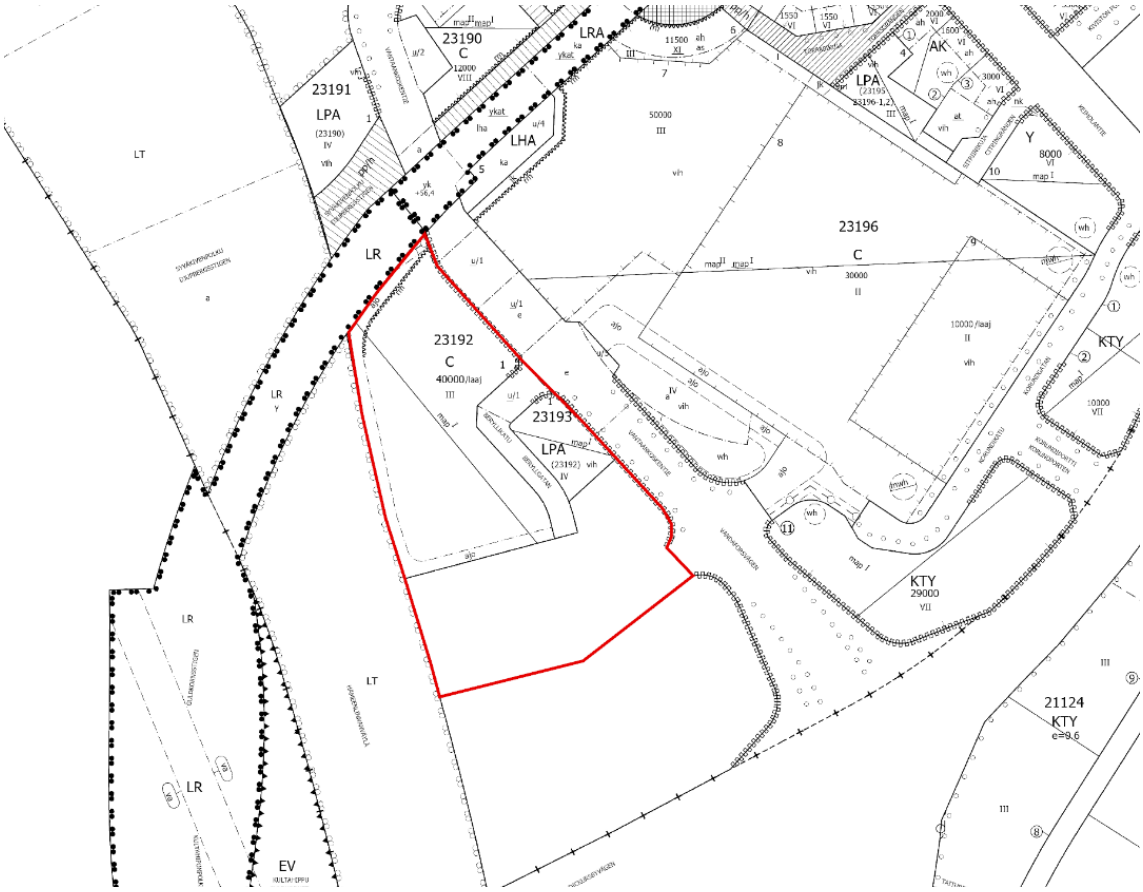

Ote ajantasa-asemakaavasta. Suunnittelualue merkitty punaisella rajauksella.

Muut päätökset ja suunnitelmat

Kivistön suuralueen visio 2042

Suunnittelulla toteutetaan Kivistön vision 2042 mukaisia tavoitteita (kaupunkisuunnittelulautakunta 21.8.2017). Visioksi on määritelty Onnellinen Kivistö – vehreä ja aktiivinen kotikaupunki. Visiotyössä Kivistön suuralue on määritelty muodostuvan viidestä eri aluetyypistä: Kivistön keskusta, Tiivistyvä Kivistö, Kulttuurimaiseman Kivistö, Metsäinen Kivistö ja Elinkeinojen Kivistö. Kaava-alue sijoittuu Kivistön keskustan alueelle. Kivistön keskustan aluetyypin tavoitetilaksi on määritelty: Kivistön keskusta on kahden asemanseudun muodostama monipuolinen ja värikäs kaupunki.

Kivistön keskustan kaavarunko

Suunnittelualue sisältyy Kivistön keskustan kaavarunkoalueeseen. Kivistön keskustan kaavarunko on hyväksytty noudatettavaksi ohjeena alueen asemakaavoituksessa kaupunginhallituksessa 22.3.2021. Kaavarunko korvaa Marja-Vantaan ydinkeskustan asemakaava- ja asemakaavan muutosluonnoksen (nro 230600). Kivistön keskustan kaavarunko esittää vision kestävästä, kahden aseman kaupunkikeskustasta tavoitevuodelle 2050. Kaavarungolla osoitetaan Lapinkylän aseman toteuttamisen ja käyttöönoton edellyttämä asukasmäärä mahdolliseksi. Kivistön tiivis ja vehreä kaupunkikeskusta mahdollistaa tulevaisuudessa asumista 45 000 asukkaalle ja merkittävän määrän työpaikkoja ja palveluja. Sekoittunut, pienimittakaavainen kaupunkirakenne perustuu kävelyyn ja kohtaamispaikkojen syntymiseen kaupunkiympäristössä sekä luontoarvot ja biodiversiteetin huomioivaan viherrakenteeseen. Kaavarunkoaineisto on luettavissa kokonaisuudessaan osoitteessa *https://www.vantaa.fi/fi/kaavoitus/kaavat/kiviston-visio-ja-keskustan-kaavarunko*

Kivistön tapahtuma-areenan asemakaava toteuttaa Kivistön keskustan kaavarungon tavoitteita.

Vantaan hulevesiohjelma (Vantaan kaupunki, 2023)

Hulevesiohjelman tavoitteena on vähentää kaupunkirakenteen tiivistymisen haitallisia vaikutuksia tulvariskien hallintaan ja ympäristönsuojeluun.

Vantaan kaupungin hulevesien hallinnan toimintamalli (Vantaan kaupunki, 2014)

Vantaan hulevesiohjelmaa tukeva toimintamalli ohjaa suunnittelua hulevesien hajautettuun ja luonnonmukaiseen käsittelyyn.

3. ASEMAKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET

3.1 SUUNNITTELUN KÄYNNISTÄMINEN, SITÄ KOSKEVAT PÄÄTÖKSET JA VIREILLETULO

Asemakaavaa ja asemakaavan muutoksen laatimista on hakenut Vantaan kaupunki. Asemakaavatyö ei ole Vantaan kaupunkisuunnittelun työohjelmassa 2019, mutta se on otettu mukaan työohjelmaan kesken työohjelmakauden aluearkkitehdin päätöksellä. Kaavatyö on kaavoitusohjelmissa vuosina 2020 ja 2021 (nro 002431) sekä numerolla 233200 kaavoitusohjelmassa 2022. Kaavoitus tuli vireille 28.11.2019.

3.2 OSALLISTUMINEN JA YHTEISTYÖ

3.2.1 Osalliset

- alueen maanomistajat
- naapurit (viereisten alueiden omistajat ja vuokralaiset)
- asukkaat, yritykset ja työntekijät, asukas- ym. yhdistykset
- ne, jotka katsovat olevansa osallisia
- kaupungin asiantuntijaviranomaiset, kuten kaupunkiympäristön toimiala (Kadut ja puistot, Kaupunkirakenne ja ympäristö, Kiinteistöt ja tilat), Keski-Uudenmaan pelastuslaitos, kaupunginmuseo
- Muut viranomaiset ja yhteisöt: Uudenmaan liitto, HSL, Museovirasto, HSY, Uudenmaan ELY-keskus, Vantaan Energia Oy, Elisa Oyj ja HSL.

3.2.2 Osallistuminen ja vuorovaikutus

Asemakaavamuutoksen alkamisesta on tiedotettu Vantaan kaupungin verkkosivuilla, Vantaan asukaslehdessä (Vantaan Sanomissa) sekä kirjeitse (MRL 62§) maanomistajille, naapureille ja viranomaisille.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta annettiin kuusi (6) mielipidettä 31.12.2019 mennessä. Mielipiteen antoivat: HSY, Vantaan kaupunginmuseo, Fingrid, Museovirasto, HSL ja Vantaan Energia. Mielipiteissä tuotiin esiin mm. huoli joukkoliikenteen kapasiteetin riittävyydestä (HSL). Mielipiteet ja niiden vastineet kokonaisuudessaan ovat saatavilla kaavan verkkosivulla.

Koronarajoitteiden astuttua voimaan vuorovaikutus siirtyi verkkoon: osallistuvavantaa.fi -sivustolle perustettiin Kivistön keskustan kehityksen osio, jossa esitellään monitoimiareenan kaavahanketta ja on mahdollistettu kaavahankkeen kommentointi eri tavoin. Hanketta esiteltiin yleisötilaisuuksissa 30.1.2020 ja 22.4.2021 (Teams Live) sekä Kaupunkisuunnittelun avoimissa ovissa Kivistössä 27.10.2021.

Kaava-aineisto oli kaupunkiympäristölautakunnan käsittelyssä 15.2.2022.

Kaava-aineistot olivat esillä yleisötilaisuudessa 31.3.2022 Kivistön kirjastolla, kaupunkisuunnittelun avoimissa ovissa 7.7.2022 sekä Kivistön kyläjuhlilla 17.9.2022.

Kaupunginhallitus käsitteli kaava-aineistoa 28.2.2022, jonka jälkeen asemakaava ja asemakaavan muutosehdotus oli MRA §27:n mukaisesti nähtävillä 9.3.- 14.4.2022. Nähtävilläoloaikana ei kaavasta jätetty muistutuksia.

9.3.-14.4.2022 nähtävilläolo ja lausuntojen pyytäminen. Muistutusten ja lausuntojen huomioiminen.

Ehdotuksesta pyydettiin lausuntoja 15 taholta ja saatiin 8 lausuntoa, joista suurimmassa osassa ei ollut huomautettavaa. Uudenmaan ELY-keskus huomautti luonnonympäristöön, liikenteeseen, melutorjuntaan ja ilmanlaatuun liittyvistä teemoista, joihin on vastattu uusilla ja tarkistetuilla määräyksillä. Lausunnot ja vastineet löytyvät kootusti kaavan verkkosivuilta.

Hyväksymiskäsittely ja palautuminen uudelleen valmisteluun

Kaupunginvaltuusto hyväksyi tapahtuma-areenan asemakaavan ja asemakaavan muutosehdotuksen kokouksessaan 19.12.2023 (§19). Valitusajan puitteissa pidettiin Vantaan kaupungin edustajien sekä ELY-keskuksen kanssa työneuvottelun koskien kaavaan liittyviä liikenneselvityksiä. ELY-keskus piti asemakaavan selvityksiä riittämättöminä ja teki asemakaavasta valituksen Helsingin hallinto-oikeudelle. Valituksen aiheina olivat liikennejärjestelyt ja niiden vaikutukset valtion ylläpitämien teiden ruuhkautumiseen. Kaupunginvaltuusto kumosi tekemänsä päätöksen asemakaavan hyväksymisestä hallintolain mukaisen asiavirheen nojalla ja palautti kaavan uudelleen valmisteluun liikenneselvitysten täydentämiseksi. ELY-keskus perui valituksensa valtuuston päätöksen jälkeen.

Asemakaavan palautuessa valmisteluun on liikenteen lisäselvityksiä tehty yhteistyössä ELY-keskuksen sekä Arena 3.3 -hankkeen kanssa. Lisäksi kaavan mahdollistama hanke on sittemmin pienentynyt, mikä on huomioitu kaavaratkaisussa täydennetyn liikenneselvityksen lisäksi.

Tarkistettu asemakaava ja asemakaavan muutosehdotus on kaupunkiympäristölautakunnan käsittelyssä nähtäville asettamiseksi 5.9.2023.

Kaavakarttaan ja -määräyksiin sekä liitteisiin tehdyt tarkistukset ja muutokset

Kaavakartalla rakennusalat on muutettu ohjeellisiksi, laatoitettavat alueet on poistettu, eteläinen ohjeellinen sisäänkäyntiaukio on lisätty, ohjeellinen ajoyhteys on siirretty kulkemaan korttelin länsireunalla, pysäköintialue on poistettu, Vantaankoskentien ja Tapahtumakujaan kiinni on osoitettu nuolet, jotka kuvaavat rakennusalan sivun, johon rakennus on rakennettava kiinni. Kerrosalaneliöt on muutettu kaavakartalla seuraavasti: areenan laajuus on muutettu 43 000 k-m2:sta 36 500 k-m2 sekä ravintolamaailma 8400 k-m2:sta 6500 k-m2.

Kaavamääräyksien osalta on lisätty seuraavat määräykset:

- Rakennusten ja korttelin on muodostettava inhimillistä ja monimuotoista kaupunkia.
- Rakennusten massoittelussa ja julkisivuratkaisuissa on huomioitava korttelialuetta ympäröivät eri luonteiset kaupunkitilat.
- Kävelijän mittakaavaa tulee priorisoida risteysalueilla rajaamalla katutilaa. Vantaankoskentien ja Tapahtumakujan kiertoliittymän vastaista tontin osaa tulee rajata rakennuksilla, rakennusosilla tai paviljonkirakenteilla.
- Rakennuksissa tulee olla vaihtelua korkeuden ja massoittelun suhteen. Kortteliin tulee sijoittua vähintään kolme erilaista rakennusta tai rakennusmassaa.

- Ennen rakennusluvan myöntämistä korttelialueelle tulee laatia erillinen tonttijako. Tonttijaon yhteydessä tulee varmistaa, että korttelialueen tonttien keskimääräinen tonttitehokkuus tulee olla vähintään 1,7. Tonttitehokkuuteen voidaan laskea mukaan pysäköintilaitoksen maanpäällisten kerrosten muodostama pinta-ala.
- Korttelin rakennusten tulee olla kaupunkikuvallisia maamerkkejä kaukomaisemassa.
- Rakennusalan rajoista poikkeavien sisäänkäyntiaukioiden Vantaankoskentien puoleinen sivu voi olla enintään 50 metrin mittainen.
- Vantaankoskentielle avautuvat julkisivut tulee jäsentää enintään 30 metrin mittaisiin osiin, jotka poikkeavat toisistaan värin tai materiaalin ja sisäänkäyntien ja aukotuksen sommittelun suhteen.
- Pääsisäänkäyntien yhteyteen toteutettavien pääsisäänkäyntiaukioiden tulee muodostaa viihtyisää, vehreää ja korkealaatuista kaupunkitilaa.
- Pääsisäänkäyntiaukioiden Vantaankoskentien puoleista reunaa tulee rajata paviljonkirakennuksilla, kiintokalusteilla ja/tai viheristutuksilla.
- Tontilta tulee toteuttaa sujuva, helposti havaittava ja turvallinen kulkuyhteys Kivistön junaasemalle palvelukeskittymän luoteispuolelta ja Topaasiaukiolle palvelukeskittymän kaakkoispuolelta. Tontille tulee sijoittaa näiden kulkuyhteyksien yhteyteen kaupunkikuvallisesti keskeiset sisäänkäynnit ja sisäänkäyntiaukiot.
- Palvelukeskittymän mahdollinen kaakkoispuolen laajentuminen tulee ottaa huomioon tontin sisäänkäyntiaukioiden sijoittelussa.
- Vantaankoskentien itäpuolella sijaitsevan palvelukeskittymän huoltopihan kohdalle ei saa sijoittaa sisäänkäyntiaukiota.
- Palveluiden ja toimintojen pääsisäänkäynnit tulee sijoittaa suoraan kadulta tai kävelijälle helposti hahmotettavien sisäänkäyntiaukioiden yhteyteen.
- Huolto- ja ajoneuvoliikenne tulee sijoittaa tontille siten, että se on turvallista ja sujuvaa sekä että se ei katkaise kävely-yhteyksiä Tapahtumakujalla tai Vantaankoskentiellä.
- Huoltopihatoiminnot on sijoitettava rakennusmassan sisään tai kaupunkikuvallisesti korkeatasoisesti aidatulle pihalle.

Seuraavia määräyksiä on täsmennetty:

- Hotellitornin tulee jakautua pystysuunnassa visuaalisesti eri osiin. Alimman osan tulee olla pienimittakaavainen ja jalankulkuympäristöä tukeva.
- Pääsisäänkäyntejä tulee korostaa arkkitehtuurin ja/tai taiteen keinoin ja niiden on erotuttava toisistaan. Sisäänkäyntien tulee olla säältä suojattuja.
- Asemakaavan alueella tulee hyödyntää uusiutuvaa energiaa vähintään 50 % rakennusten energiantarpeesta.

Liiteasiakirjoihin lisätty seuraavat aineistot:
- Liikenneselvitys 8/2023 (WSP Finland Oy)

27.9.2023-26.10.2023 nähtävilläolo ja lausuntojen pyytäminen. Muistutusten ja lausuntojen huomioiminen.

Ehdotuksesta pyydettiin lausuntoja 14 taholta ja saatiin 6 lausuntoa, joista suurimmassa osassa ei ollut huomautettavaa. Vantaan Energia Oy ja Vantaan Energia Sähköverkot Oy huomauttivat yhteisessä lausunnossaan asemakaavan alueelle tarvittavista sähkömuuntamoiden tilavarauksista. Lausunnon pohjalta kaavamääräyksiin on lisätty määräys koskien sähkömuuntamoiden tilavarausten huomioimista.

Uudenmaan ELY-keskus muistutti lausunnossaan, että teknisen virheen myötä kaavamääräyksiin on palautuneet vuoden 2022 hyväksymiskäsittelyä edeltäneet kaavamääräykset koskien Ympäristöhäiriöt ja energianhuolto sekä Autoliikenne ja -pysäköinti -kohtia, on korjattava. Määräykset on korjattu lausunnon pohjalta. ELY-keskus huomautti lisäksi lausunnossaan, että kaava-aineistossa esitetty liikenteellinen ratkaisu, jossa suurtapahtuman aikaan Vantaankoskentie katkaistaan ajoneuvoliikenteeltä, aiheuttaa mitoittavan liikennetilanteen Valtatie 3:lle ruuhkauttamalla Kivistön rampit eteläsuunnasta. Kaavamääräyksiin on lisätty lausunnon pohjalta määräys suurtapahtuma-aikaisen sisäänkäynnin järjestämisestä Vantaankoskentien ylittävän ulokkeen kautta. Määräyksellä varmistetaan Vantaankoskentien ajoneuvoliikenteen toiminta kaikissa tilanteissa.

Lausunnot ja vastineet löytyvät kootusti kaavan verkkosivuilta.

Kaavakarttaan ja -määräyksiin sekä liitteisiin tehdyt tarkistukset ja muutokset

Kaavakartalla kaava-alueen kaksi pohjoisinta rakennusaluetta on muutettu määräävästä alueesta ohjeellisiksi.

Kaavamääräyksien osalta on lisätty seuraavat määräykset:

- Tapahtuma-areenan suurtapahtumien aikainen pääsisäänkäynti tulee toteuttaa Vantaankoskentien ylittävän ulokkeen kautta.
- Raideliikenteestä aiheutuvan runkomelun Lprm enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla majoitustiloissa 30 dB. Raideliikenteestä aiheutuvan tärinän värähtelyn vw, 95 enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla majoitustiloissa 0,3 mm/s.
- Raideliikenteestä aiheutuvan runkomelun Lprm enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla kokoontumis- ja opetustiloissa 35 dB. Raideliikenteestä aiheutuvan tärinän värähtelyn vw, 95 enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla kokoontumis- ja opetustiloissa 0,6 mm/s.
- Raideliikenteestä aiheutuvan runkomelun Lprm enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla toimistoissa, kaupoissa, näyttelytiloissa ja museoissa 40 dB. Raideliikenteestä aiheutuvan tärinän värähtelyn vw, 95 enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla toimistoissa, kaupoissa, näyttelytiloissa ja museoissa 0,6 mm/s.
- Raideliikenteestä aiheutuvan runkomelun Lprm enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla konserttisaleissa 30 dB. Raideliikenteestä aiheutuvan tärinän värähtelyn vw, 95 enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla konserttisaleissa 0,6 mm/s.
- Rakentaminen rautatien läheisyydessä ei saa aiheuttaa turvallisuusriskiä, haittaa radan stabiliteetille taikka muuta haittaa radanpidolle tai junaliikenteelle.
- Tuloilmanotto tulee olla Vantaankoskentien puolelta, mahdollisimman etäältä Hämeenlinnanväylän hiukkaspäästöjen alueesta.
- Muuntamoiden tilavaraukset tulee huomioida hotellille, ravintolatoiminnoille, areenalle sekä yksi muuntamon tilavaraus alueelle yleisesti Vantaan Energia Sähköverkot Oy:n käyttöön.
- Rakennettavien autopaikkojen vähimmäismäärävaade ei koske monitoimiareenaa.

- Yllä mainitut pysäköintipaikat on toteutettava korttelialueella. Rakennusluvan yhteydessä hakijan on esitettävä liikenteellinen tarkastelu suurtapahtuman aikaisesta pysäköintitarpeesta. Suurtapahtuman aikaisen pysäköinnin tarpeesta vähintään 40 % on toteutettava korttelialueella.
- Tapahtumien aikaisesta liikenne-, pysäköinti- ja turvallisuusjärjestelyistä tulee esittää tarkempi suunnitelma rakennusluvan yhteydessä.

Seuraavia määräyksiä on täsmennetty:

- Määräys: ”Kävelijän mittakaavaa tulee priorisoida risteysalueilla rajaamalla katutilaa. Vantaankoskentien ja Tapahtumakujan kiertoliittymän vastaista tontin osaa tulee rajata rakennuksilla, rakennusosilla tai paviljonkirakenteilla” on muutettu muotoon: ”Vantaankoskentien ja Tapahtumakujan kiertoliittymän vastaista tontin osaa tulee rajata rakennuksilla, rakennusosilla tai paviljonkirakenteilla.”
- Määräys: ”Ennen rakennusluvan myöntämistä korttelialueelle tulee laatia erillinen tonttijako. Tonttijaon yhteydessä tulee varmistaa, että korttelialueen tonttien keskimääräinen tonttitehokkuus tulee olla vähintään 1,7. Tonttitehokkuuteen voidaan laskea mukaan pysäköintilaitoksen maanpäällisten kerrosten muodostama pinta-ala.” on muutettu muotoon: ”Ennen rakennusluvan myöntämistä korttelialueelle tulee laatia erillinen tonttijako. Tonttitehokkuuden tulee olla vähintään e=1,7. Tonttitehokkuuteen voidaan laskea mukaan pysäköintilaitoksen maanpäällisten kerrosten muodostama pinta-ala.”
- Määräys: ”Palvelukeskittymän mahdollinen kaakkoispuolen laajentuminen tulee ottaa huomioon tontin sisäänkäyntiaukioiden sijoittelussa.” on muutettu muotoon: ”Vantaankoskentien puoleiselle julkisivulle tulee toteuttaa vähintään kaksi sisäänkäyntiaukiota, joiden välillä tulee olla vähintään 60 metrin mittainen Vantaankoskentien katualueeseen rajautuva julkisivun osa.”
- Määräys: ”Vantaankoskentien itäpuolella sijaitsevan palvelukeskittymän huoltopihan kohdalle ei saa sijoittaa sisäänkäyntiaukiota.” on muutettu muotoon: ”Vantaankoskentien vastakkaisella puolella olevan huoltopihan kohdalle ei saa sijoittaa sisäänkäyntiaukiota.”
- Määräys: ”Pääsisäänkäyntien yhteyteen toteutettavien pääsisäänkäyntiaukioiden tulee muodostaa viihtyisää, vehreää ja korkealaatuista kaupunkitilaa.” on muutettu muotoon: ”Katutason pääsisäänkäyntien yhteyteen toteutettavien pääsisäänkäyntiaukioiden tulee muodostaa viihtyisää, vehreää ja korkealaatuista kaupunkitilaa.”
- Määräys: ”Palveluiden ja toimintojen pääsisäänkäynnit tulee sijoittaa suoraan kadulta tai kävelijälle helposti hahmotettavien sisäänkäyntiaukioiden yhteyteen.” on muutettu muotoon: ”Palveluiden ja toimintojen katutason sisäänkäynnit tulee sijoittaa suoraan kadulta tai kävelijälle helposti hahmotettavien sisäänkäyntiaukioiden yhteyteen.”
- Määräys: ”Majoitushuoneiden ulkokuoren ääneneristävyyden lento-, raide- ja tieliikennemelua vastaan on oltava vähintään 35 dB.” on muutettu muotoon: ”Majoitushuoneiden ulkokuoren ääneneristävyyden lento-, raide- ja tieliikennemelua vastaan on oltava pohjoisjulkisivulla vähintään 39 dB, itäjulkisivulla 35 dB, eteläjulkisivulla 36 dB ja länsijulkisivulla 41 dB tai rakennuslupavaiheen meluselvityksen ohjearvojen mukaisesti.”
- Määräys: ”Rakennusten suunnittelussa on otettava huomioon runkomelun ja -tärinän torjuntatarve.” on muutettu muotoon: ”Rakennusten suunnittelussa on otettava huomioon runkomelun ja -tärinän torjuntatarve. Rakennuslupahakemuksen yhteydessä tulee esittää selvitys, miten runkomelu ja tärinä on otettu huomioon.”

- Määräys: ” Rakennusten on oltava hiilineutraaleja.” on muutettu muotoon: ”Rakennusten suunnittelussa on pyrittävä koko elinkaaren aikaiseen hiilineutraalisuuteen. Rakennuslupahakemuksen yhteydessä tulee esittää hiilineutraalisuusselvitys.”

Seuraavat määräykset on poistettu:

- Tontilta tulee toteuttaa sujuva, helposti havaittava ja turvallinen kulkuyhteys Kivistön junaasemalle palvelukeskittymän luoteispuolelta ja Topaasiaukiolle palvelukeskittymän kaakkoispuolelta. Tontille tulee sijoittaa näiden kulkuyhteyksien yhteyteen kaupunkikuvallisesti keskeiset sisäänkäynnit ja sisäänkäyntiaukiot.
- Korttelin kiinteistöjen on liityttävä Kivistön keskustan keskitettyyn alueelliseen jätteiden putkikeräysjärjestelmään.
- Putkikeräysjärjestelmään soveltumattomien kierrätysjakeiden (esim. suurikokoisen pahvin) keräämiseksi on korttelialueelle sijoitettava vähintään yksi kierrätyshuone.
- Yllä mainitut pysäköintipaikat on sijoitettava korttelissa 23192 sijaitsevaan maanalaiseen pysäköintitilaan.

Liiteasiakirjoihin lisätty seuraavat aineistot:

- Asemakaavamääräysten havainneaineisto (Vantaan kaupunki, 20.12.2023)
- Kivistön Areenan jalankulkusimulointi 2023 raportti, 21.12.2023 (Ramboll Finland Oy)

Seuraavia liiteasiakirjoja on päivitetty:
- Asiakirja Liikenneselvitys 8/2023 (WSP Finland Oy) on korvattu asiakirjalla Liikenneselvitys 22.12.2023 (WSP Finland Oy)

3.3. ASEMAKAAVAN TAVOITTEET

3.3.1 Lähtökohta-aineiston antamat tavoitteet

Kunnan asettamat tavoitteet

Vantaan valtuustokauden 2018–2021 strategia (Kv 11.12.2017):

Kaupunkia tiivistetään lähiluontoa vaalien. Nykyistä kaupunkirakennetta vahvistetaan resurssiviisaasti. Kaupunkikeskusten kehittämismahdollisuudet hyödynnetään rohkeasti ja kaupunkiympäristöistä ja asunnoista tehdään kansainvälisesti kilpailukykyisiä. Ratkaisuissa ja päätöksenteossa turvataan talouden tasapainoa, lisätään kaupungin elinvoimaa ja vetovoimaa, edistetään asukkaiden hyvinvointia, ollaan edelläkävijöitä palvelujen kehittämisessä ja johdetaan uudistuen ja osallistuen.

Vantaan valtuustokauden 2022–2025 strategia (Kv 31.1.2022):

Innovaatioiden Vantaa -strategian mukaan rohkea, rento ja viihtyisä Vantaa on kestävyyden edelläkävijä. Kasvatamme Vantaan vetovoimaa asuinpaikkana ja rakennamme hyvää kaupunkia yhdessä asukkaiden ja kaikkien Vantaan toimijoiden kanssa.

Laadimme Vantaa kaupunkikeskuksille omat kehittämissuunnitelmansa, joissa korostuvat alueiden myönteiset ominaispiirteet. Teemme keskuksista viihtyisiä ja turvallisia. Huolehdimme, että luonto on lähellä. Lisäksi mahdollistamme helpon liikkumisen kaupungissamme sekä hyvät toiminnalliset kehittymisedellytykset ja päivittäiset palvelut.

Haluamme säilyttää luontomme monimuotoisuuden. Vantaan tavoitteena on olla hiilineutraali vuonna 2030.

MAL-sopimus (Kv 21.9.2020):

Helsingin seudun kuntien ja valtion välinen MAL sopimus 2020–31 sisältää sovitun toimenpiteen asumisen asemakaavoituksesta: Helsingin seudun kunnat sitoutuvat siihen, että koko sopimuskaudella (2020–2023) valmistuu asuntotonttien asemakaavoja (asumiseen tarkoitettua rakennusoikeutta) yhteensä 6 miljoonaa kerrosneliömetriä. Vantaan kuntakohtainen osuus on 960 200 kerrosneliömetriä neljässä vuodessa. Kivistön keskusta-alue vastaa merkittävästä osasta Vantaan asuntotuotantotavoitteista.

Kaavahanke sijaitsee MAL ensisijaisella kehittämisvyöhykkeellä. MAL sopimuksen 2020–2031 neuvottelutuloksena todetaan: Kaavoituksella *mahdollistetaan MAL 2019 –suunnitelman ensisijaisille, kestävään liikkumiseen perustuville vyöhykkeille sijoittuvien asukkaiden ja työpaikkojen suhteellisen osuuden kasvaminen. Asuinkerrostalotonttien kaavavarannon riittävyys varmistetaan asuntomarkkinoiden toimivuuden kehittämiseksi. Erityisesti raideliikenteeseen ja muihin joukkoliikenteen runkolinjoihin sekä niiden asemiin ja solmukohtiin tukeutuvien vyöhykkeiden maankäyttöä vahvistetaan.*

Maapoliittiset linjaukset koskien kaavoitusta, maanhankintaa ja maanluovutusta (Kv 10.10.2022)

- Kaupungin omistaman maan ja asemakaavoitettujen täydennysrakentamisalueiden kaavoittaminen on etusijalla.
- Kaavoituksen tavoitteena on laatu, kohtuuhintaisuus, toteuttamiskelpoisuus ja kaupunkirakenteen eheys.
- Riittävillä aluevarauksilla varmistetaan luonnon monimuotoisuuden turvaaminen.

Vantaan arkkitehtuuriohjelma 2015 (Kv 11.5.2015):

- Vahvistamme Vantaan identiteettiä laadukkaalla, kiinnostavalla ja rohkealla arkkitehtuurilla
- Tuomme valon, värin ja taiteen osaksi hyvää arjen arkkitehtuuria
- Varmistamme, että jokaiseen keskustaan rakentuu vähintään yksi merkkirakennus sekä yksi laadukas julkinen ulkotila
- Luomme ja vaalimme vantaalaista identiteettiä ilmaisuvoimaisella, teknisesti toimivalla ja ilmastotietoisella arkkitehtuurilla
- Luomme mahdollisuuksia luonnon monimuotoisuudelle myös rakennetuissa ulkotiloissa
- Tuomme viljelyn osaksi vantaalaista arkea ja kaupunkikuvaa
- Vaadimme monipuolisia ja laadukkaita viherkattoja ja –seiniä tiiviisti rakennetuille alueille

Resurssiviisauden tiekartta (Kv 28.2.2022)

- Resurssiviisauden tiekartta määrittää Vantaan pitkän aikavälin ympäristötavoitteita ja konkretisoi valtuustokauden 2021–2025 strategiaa. Vantaan kaupungin tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä. Resurssiviisauden tiekartta on hiilineutraalisuustavoitteen toteuttamisohjelma. Kaupunkisuunnittelussa keskeisiä tavoitteita ovat:
    - Hiilineutraalius ja resurssiviisaus ovat maankäytön suunnittelun ja toteutuksen lähtökohtina.
    - Kaupunki integroi ilmastonmuutoksen sopeutumistoimet suunnitteluun, rakentamiseen ja ylläpitoon.

- Viherrakenne on terveyttä tukevaa ja hyvinvointia luova. Säilytetään ja parannetaan viheralueiden saatavuutta.
- Luodaan edellytyksen kestävälle ja monimuotoiselle liikkumiselle.
- Vähennetään liikkumistarvetta.
- Vähennetään lämmityksen päästöjä.
- Edistetään vähähiilistä rakentamista.
- Edistetään rakentamisen kiertotaloutta.
- Vähennetään infrarakentamisen ja massojenhallinnan hiilijalanjälkeä.
- Luonnon monimuotoisuutta lisätään, suojellaan ja vahvistetaan Vantaalla suunnitelmallisesti.
- Vahvistetaan toimia metsä- ja suoluonnon monimuotoisuuden parantamiseksi.
- Vesistöjen luonnontilaisuutta ja monimuotoisuutta parannetaan.
- Varmistetaan kattava avoimien alueiden (esim. niityt) verkosto.
- Suojellaan luontoa kulumiselta.
- Hiilinielujen ja hiilivarastojen vahvistaminen.
- Kasvatetaan hiilikädenjälkeä ja edistetään hiilinegatiivisuutta.

Vesihuollon tavoitteet

Tavoitteena on vesihuollon kustannustehokas toteutus ja saavutettavuus, hulevesien hallinta kaupungin hulevesiohjelman mukaisesti mahdollisimman luonnonmukaisesti ja paikallisesti, sekä Pelastuslaitoksen ja muiden toimijoiden erityistarpeiden huomioiminen vesihuollon ratkaisuissa.

3.4 ASEMAKAAVARATKAISUN VAIHTOEHDOT

Lähtökohdat

Kivistön tapahtuma-areenan asemakaavamuutoksen tavoitteena on mahdollistaa Arena 3.3 -hanke: monitoimiareena ja hotelli sekä ravintola- liike-, urheilu- ja toimistotilaa. Asemakaavan muutosta on hakenut Vantaan kaupunki. Maa-alue on kaupungin omistuksessa.

Kivistön tapahtuma-areenan asemakaavamuutoksessa toteutetaan Kivistön vision 2042 ja Kivistön keskustan kaavarungon (Kh 22.3.2021) mukaisia tavoitteita. Kaavarunkotyön pohjalta suunnittelualueelle on laadittu teemoittain alustavat suunnitteluperiaatteet, jotka esiteltiin osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa. Suunnitteluperiaatteet ovat työn edetessä tarkentuneet.

Kivistön keskustan kaavarunko esittää vision kestävästä, kahden aseman kaupunkikeskustasta tavoitevuodelle 2050. Kaavarungolla osoitetaan Lapinkylän aseman toteuttamisen ja käyttöönoton edellyttämä asukasmäärä mahdolliseksi. Kivistön urbaani ja vehreä kaupunkikeskusta mahdollistaa tulevaisuudessa asumista 45 000 asukkaalle ja merkittävän määrän työpaikkoja ja palveluja. Sekoittunut, pienimittakaavainen kaupunkirakenne perustuu kävelyyn ja kohtaamispaikkojen syntymiseen kaupunkiympäristössä sekä luontoarvot ja biodiversiteetin huomioivaan viherrakenteeseen.

Kaupunki on antanut hankkeelle suunnitteluvarauksen kesäkuussa 2019. Kaavamuutostyön aloitusvaiheessa urheilu- ja tapahtuma-areena ja hotelli sekä niihin liittyvä henkilöautopysäköinti sijoittui asemakaavassa keskustatoimintojen alueeksi, autopaikkojen korttelialueeksi ja katualueeksi osoitetulle alueelle. Ensimmäisten luonnossuunnitelmien mukaan monitoimiareenan kapasiteetti urheilutapahtumissa oli 13 000 katsojapaikkaa ja lisäksi 5 000 paikkaa oheistiloissa.

Konserttitapahtumien kapasiteetti oli 23 000 katsojapaikkaa. Alustavissa suunnitelmissa katsomot sijoittuvat kentän kolmelle laidalle, kentän avautuessa Vantaankoskentielle. Henkilöautopysäköintiä tutkittiin rakenteellisena ratkaisuna maanalaisiin kerroksiin tai erilliseen pysäköintilaitokseen. Rakentamisen kerrosala oli noin 40 000 k-m².

Ensimmäisiä luonnoksia. Havainnekuvat Arkkitehtitoimisto SKOOT Oy, 2019.

Suunnittelun edetessä on todettu, että hankkeen toiminnallisuus edellyttää enemmän tilaa, mistä johtuen suunnitteluvarausaluetta on laajennettu. Laajennus mahdollisti katsomoiden sijoittumisen kentän joka laidalle, sekä raskaan liikenteen ja huoltoajon Vantaankoskentien liittymästä rakennuksen eteläpuolelta.

Punaisella alustava kaava-alueen rajaus 2019 ja muutosalueen laajentumisen rajaus 2021.

Suunnittelualueen tarkentumisen takia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa on päivitetty 30.8.2021. Rajausta on laajennettu noin 1 ha suunnittelualueen eteläosasta asemakaavoittamalle alueelle. Alue kattaa myös uuden katualueen areenan eteläpuolella. Laajentumisalueella on vireillä asemakaava 233100 Kivistön asemakorttelit, josta on julkaistu osallistumis- ja arviointisuunnitelma 11.5.2021. Suunnitteluvarausta on jatkettu toukokuussa 2021.

Luonnoksia. Havainnekuvat Arkkitehtitoimisto SKOOT Oy, 2021.

Asemakaava ja asemakaavanmuutos mahdollisti monitoimiareenan, hotelli- ja majoitustiloja sekä ravintola-, liike-, urheilu- ja toimistotilaa yhteensä 64 800 k-m^2. Monitoimiareenan ja ravintola-osan maanpäällisen kerrosala oli 51 800 k-m^2 ja hotellin 13 000 k-m^2. Suunnitelmissa monitoimiareenan kapasiteetti jalkapallo-otteluissa oli noin 17 000 katsomopaikkaa ja konserttitapahtumissa kokonaiskatsomon kapasiteetti noin 30 000–32 000 asiakaspaikkaa. Arviolta kerran kuukaudessa järjestettävät suuremmat tapahtumat vaatisivat poikkeusjärjestelyitä liikenteeseen ja liikkumiseen. Tapahtumista laadittiin alustavat liikenteelliset toimivuustarkastelut.

Näkymä luoteesta. Havainnekuvat Arkkitehtitoimisto SKOOT Oy, 2021.

Kaupunginvaltuusto on 19.12.2022 § 19 hyväksynyt asemakaavamuutoksen 233200, mutta Uudenmaan ELY-keskus valitti kaupunginvaltuuston tekemästä asemakaavan hyväksymispäätöksestä. Valituksen aiheina olivat liikennejärjestelyt ja niiden vaikutukset valtion ylläpitämien teiden ruuhkautumiseen. Kaupunginvaltuusto on 27.2.2023 § 7 päättänyt kumota asemakaavan hyväksymistä koskevan 19.12.2022 § 19 päätöksen ja palauttanut asian uudelleen valmisteltavaksi liikenneselvitysten täydentämiseksi.

Asemakaava ja asemakaavan muutos mahdollistaa monitoimiareenan, hotelli- ja majoitustilaa sekä ravintola, liike-, urheilu- ja toimistotilaa yhteensä 56 400 k-m^2. Monitoimiareenan ja ravintolaosan maanpäällinen kerrosala on 43 400 k-m^2 ja hotellin 13 000 k-m^2. Lisäksi sallitaan pysäköintilaitoksen sekä maanalaisen pysäköinti- ja huoltotilan rakentaminen. Hanke sijoittuu asemakaavassa keskustatoimintojen korttelialueeksi (C) ja katualueeksi osoitetulle alueelle. Suunnitteluvarausta jatkettiin elokuussa 2023 päivitetyin suunnitteluperiaattein.

Monitoimiareenassa järjestetään erikokoisia urheilu- ja kulttuuritapahtumia. Urheilutapahtumien kapasiteetti on noin 17 000 katsomopaikkaa ja konserttitapahtumassa kokonaiskatsomon kapasiteetti on noin 21 000 asiakaspaikkaa. Arviolta kerran kuukaudessa järjestettävät suuremmat tapahtumat vaativat poikkeusjärjestelyitä liikenteeseen ja liikkumiseen. Tapahtumista on laadittu alustavat liikenteelliset toimivuustarkastelut.

Suurtapahtumien asiakasvirtojen oletetaan pääosin saapuvan junalla Kivistön asemalle. Suurtapahtumien aikainen pääsisäänkäynti sijoittuu monitoimiareenan pohjoisosaan ja se saavutetaan ulokkeen kautta, joka ylittää Vantaankoskentien korttelista 23196 kaava-alueelle. Suurtapahtumien aikainen pääsisäänkäynti perustuu voimassa olevaan asemakaavaan. Muita sisäänkäyntejä sijoittuu Vantaankoskentien katualueelle avautuvien kahden sisäänkäyntiaukion yhteyteen. Monitoimiareenan eteläosassa on saatto- ja noutoalue tilausajo- ja taksiliikenteelle. Väliaikaista tilausajon pysäköintialuetta ja lisäsaatto- ja noutoalueen sijoittamista rakentamattomille lähialueille tutkitaan jatkosuunnittelussa.

Kaavamääräysten mukaiset hotelli- ja majoitustilan sekä ravintola- liike-, urheilu- ja toimistotilan autopysäköintipaikat tulee järjestää korttelialueella.

Kaava sallii kahden maanalaisen pysäköintitason rakentamisen. Lisäksi kaava sallii tapahtumatoimintaa palvelevan maanpäällisen pysäköintilaitoksen rakentamisen korttelialueelle. Jatkosuunnittelussa tulee tutkia rakennettavien autopaikkamäärien tarpeellisuus resurssiviisauden ja ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen kestävyyden näkökulmasta.

3.4.1 Asemakaavaratkaisun valinta ja perusteet

Asemakaavaratkaisu perustuu resurssiviisauden ja Hiilineutraali Vantaa 2030 -tavoitteisiin sekä Kivistön keskustan kaavarungon tavoitteisiin.

Resurssiviisauden tavoitteisiin vastataan tiivistämällä Kivistön kaupunkikeskustaa ja mahdollistamalla palveluita aseman läheisyyteen hyvien kävely-, pyöräily- ja joukkoliikenneyhteyksien varrelle. Hanke tähtää hiilineutraalisuuteen ja luonnon monimuotoisuuden tukemiseen muun muassa vihertehokkuuden, uusiutuvaan energian ja maamassojen paikallisen hyödyntämisen keinoin. Hanke vastaa kaupunkistrategian tavoitteisiin kehittää asemanseutuja ja hyödyntää kaupungin omaa maavarantoa. Kaavamuutosalue sijaitsee korkean lento- ja liikennemelun alueella, eikä sovellu asuinrakentamiseen.

Monitoimiareenan arkkitehtuurin tulee olla korkealaatuista ja merkittävää. Ulkotilojen tulee olla vehreitä, laadukkaita ja rakennusten maantasokerrosten tulee liittyä toiminnallisesti katualueisiin. Taide integroidaan osaksi arkkitehtuuria.

Monitoimiareena sijoittuu Kivistön rautatieaseman ja rakenteilla olevan bussiterminaalin välittömään yhteyteen ja siten mahdollistaa hyvän saavutettavuuden joukkoliikenteellä. Logistisesti sijainti on optimaalinen, eikä muualla Vantaalla ole asemien yhteydessä riittävän suurta rakentamatonta ja asumiseen soveltumatonta aluetta. Kävelyä on priorisoitu ja joukkoliikenteen asemista on järjestetty sujuva yhteys monitoimiareenan sisäänkäynneille. Vantaankoskentien varren maantasokerrokseen mahdollistetaan liiketiloja ja muita toimintoja, luoden virikkeellistä kaupunkitilaa.

Hankkeella on toteutuessaan valtakunnallista merkitystä kansainvälisten urheilutapahtumien ja kulttuuritilaisuuksien kuten konserttien järjestämisessä.

Sisäänkäyntiaukio. Havainnekuva DOMOS arkkitehdit, 2023.

4. ASEMAKAAVAN KUVAUS

4.1 KAAVAN RAKENNE

Asemakaavalla laajennetaan Kivistön keskustaa Kehäradan eteläpuolelle rakentamattomalle kaupungin omistamalle maalle. Kaava koostuu keskustatoimintojen korttelialueesta (C) ja mahdollistaa monitoimiareenan, urheilu- ja liikuntaharrastustiloja, toimisto- ja kokoustiloja, hotelli- ja majoitustiloja sekä ravintola- ja liiketiloja. Kaava-alueen pysäköinti keskitetään maan alle ja/tai pysäköintilaitokseen.

Alueelle tulee katualue, mahdollistaen myöhemmin yhteyden suunnittelualueen eteläpuolen asemakaava-alueelle. Alue liittyy jo rakennettuun Kivistön keskustaan ja täydentää Vantaankoskentien länsipuolelta.

Kaupunkivihreää vaalitaan muun muassa kasvikatolla ja sisäänkäyntipihan istutuksilla, joiden avulla saavutetaan vihertehokkuusluku 0,7.

4.1.1 Mitoitus

C, keskustatoimintojen korttelialue

- Pinta-ala 3,8 ha
- Rakennusoikeus
  - monitoimiareena 36 500 k-m² + 400 k-m² liiketilaa
  - hotelli- ja majoitustilat 13 000 k-m²
  - ravintolatilat 6500 k-m²
- Kerrosluku
  - monitoimiareena I-VI
  - hotelli- ja majoitustilat XIII
  - ravintolatilat III
- Autopaikkamitoitus
  - toimisto 1 ap / 100 k-m²
  - palvelu- ja liiketilat 1 ap / 120 k-m²
  - hotelli- ja majoitustilat 1 ap / 250 k-m²
- Pyöräpaikkamitoitus
  - toimistot 1 pp / 50 k-m²
  - palvelu- ja liiketilat 1 pp / 40 k-m²

Katualueet

- Pinta-ala 0,2 ha

4.2 YMPÄRISTÖN LAATUA KOSKEVIEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Kaavan laadulliset päätavoitteet: (1) kaupunkirakenne ja liikkumisympäristö, (2) Palvelut ja toiminnallisuus sekä (3) Resurssiviisaus

1) Kaupunkirakenne ja liikkumisympäristö

- Kaava tiivistää ja täydentää Kivistön keskusta-aluetta, luo kiinnostavaa julkista kaupunkitilaa ja -ympäristöä.
- Kaava elävöittää Kivistön keskustaa ja muuttaa Vantaankoskentien kävely-ystävällisemmäksi.
- Kaava-alueelta on luontevat, sujuvat ja turvalliset kävely- ja pyöräilyreitit ja yhteydet Kehäradan Kivistön asemalle sekä linja-autoterminaalille.
- Kaavan rakennusten maantasokerroksen toiminnallisuuteen ja pienimittakaavaisuuteen on kiinnitetty erityistä huomiota. Rakennusten arkkitehtuurista on annettu laatua ja julkisivumateriaaleja koskevia määräyksiä.
- Taide ja valaistus integroidaan osaksi arkkitehtuuria
- Kaava luo maamerkin alueelle ja vahvistaa Kivistön imagoa positiivisesti

2) Palvelut ja toiminnallisuus

- Kaava mahdollistaa uusien palveluiden ja työpaikkojen luomisen Kivistön keskustaan
- Kaava kehittää hyvien joukkoliikenneyhteyksien saavutettavissa olevaa aluetta
- Kaava hyödyntää lento- ja liikennemelun takia asuinrakentamiseen soveltumatonta aluetta
- Kaavan rakennukset vähentävät Hämeenlinnanväylältä kantautuvaa liikennemelua Kivistön keskustassa

3) Resurssiviisaus

- Kaava tukeutuu raideliikenteeseen ja hyödyntää Kehäradan potentiaalia ja maksimoi Kehäradan investoinnit
- Kaava tiivistää kaupunkirakennetta ja tehostaa rakennetun infrastruktuurin hyödyntämisestä
- Kaava edellyttää suhteellisesti vähemmän kuntatekniikan investointeja ja vaatii kaupungilta vähäisiä kustannuksia
- Kaavan tavoitteena on hiilineutraalirakentaminen ja uusiutuvan energian hyödyntämistä edellytetään määräyksillä. Tavoitteena on kansainvälisesti tunnustetun ympäristösertifikaatin saaminen rakennukselle.
- Viherrakentamisesta ja hulevesien käsittelystä on annettu määräykset. Muun muassa kattopintoja on hyödynnettävä aurinkoenergian keräämiseen, hulevesien viivyttämiseen tai luonnon monimuotoisuutta tukevana kasvikattona ja toiminnallisena ulkotilana.
- Kaavaratkaisun vihertehokkuuden tason määrittelyllä saavutettava vehreä ympäristö turvaa ekosysteemipalveluita ja luo kaava-alueelle esteettisyyttä, viihtyisyyttä ja terveysvaikutuksia

- Hiilidioksidipäästöjä vähennetään myös käyttämällä rakennettaessa syntyvä maamassa tontilla
- Suunnittelualue on pääosin rakentamatonta, joten purettavat tai siirrettävät rakenteet eivät kasvata esirakentamisen kuluja tai päästöjä

4.3 ALUEVARAUKSET

C, keskustatoimintojen korttelialue

Pääosa alueesta on keskustatoimintojen korttelialuetta (C). Kaava mahdollistaa monitoimiareenan, urheilu- ja liikuntaharrastustilojen, toimisto- ja kokoustilojen, hotelli- ja majoitustilojen sekä ravintola- ja liiketilojen rakentamisen. Kaava sallii pysäköintilaitoksen ja/tai kahden maanalaisen pysäköintitason rakentamisen. Maanalaiseen tilaan saa sijoittaa myös huolto-, varasto- ja teknisiä tiloja. Tilasta tulee olla ajoyhteys korttelin 23196 maanalaiseen pysäköintitilaan.

Kaavamääräyksissä on keskustatoimintojen korttelialuetta koskevia rakennuspaikkojen pohjatutkimuksiin, uusiutuvan energian käyttöön, teknisten laitteiden sijoitteluun ja taiteeseen liittyviä määräyksiä.

Katualueet

Alueelle tulee yksi uusi katualue. Alue liittyy jo rakennettuun Kivistön keskustaan Vantaankoskentien kiertoliittymän kautta. Kaavan katualuetta voidaan hyödyntää tulevaisuudessa suunnittelualueen eteläpuolen mahdollisissa kaavahankkeissa.

Kaava-alueen pinta-alasta (4 ha) korttelialueita on 95 % (3,8 ha) ja katualueita 5 % (0,2 ha).

4.4 KAAVAN VAIKUTUKSET

Hankkeen MRA 1 §:n mukaisia vaikutuksia on tarkasteltu kaavaa laadittaessa. Arvioinnissa on myös tarkasteltu valtakunnallisten alueiden käyttötavoitteiden (VAT) toteutumista.

Hanke on yhdyskuntarakennetta tiivistävä ja täydentävä. Se sijoittuu hyvien joukkoliikenneyhteyksien varteen. Hanketta voidaan pitää kestävän kaupunkirakentamisen tavoitteiden mukaisena. Kokonaisratkaisu on taloudellisesti toteutettavissa.

4.4.1 Vaikutukset rakennettuun ympäristöön

Väestön rakenne ja kehitys

Asemakaava ja asemakaavan muutos laajentaa Kivistön seudun asemiin tukeutuvaa palvelutarjontaa mikä toteuttaa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden henkeä. Palveluiden lisääntyminen parantaa Kivistön asukkaiden arkea ja luo lisää työpaikkoja alueelle.

Yhdyskuntarakenne

Asemakaava jatkaa Kivistön keskustan rakentumista Kehäradan eteläpuolelle. Ratkaisu edistää Kivistön keskusta-alueen kehittymistä ja luo tiivistä ja tehokasta kaupunkirakennetta. Rakentaminen sijoittuu kävelymatkan päähän Kivistön asemasta. Bussipysäkit sijoittuvat kävelyetäisyydelle. Hanke edistää kestävää yhdyskuntarakennetta.

Kaupunkikuva

Uusi rakentaminen muuttaa merkittävästi alueen ilmettä Kivistön keskustarakenteen laajentuessa vielä rakentumattomille alueille. Kivistön keskustan laajeneminen Kehäradan eteläpuolelle muuttaa kaupunkikeskuksen painopisteitä. Tapahtuma-areena muuttaa Kivistön keskustan kaupunkikuvallista ilmettä huomattavasti ja parhaimmillaan luo uuden maamerkin alueelle. Tapahtuma-areenan torniosa erottuu maamerkkinä kaukomaisemassa.

Palvelut ja työpaikat

Palvelujen tarve lisääntyy asukasmäärän kasvaessa. Kaavaratkaisu vastaa tähän kysyntään, toteutuessaan se lisää alueen palvelu- ja työpaikkatarjontaa. Kaava-alueelle on mahdollistettu kivijalkaliiketilaa, ravintola-, urheilu- ja majoituspalveluita.

Taloudelliset vaikutukset

Kaavataloudelliset vaikutukset

Tapahtuma-areena on merkittävä yksityinen investointi Kivistöön. Kyseessä on viihdekeskus, joka tuo oheistoimintoineen ja hotelleineen alueelle runsaasti uutta liiketoimintaa sekä parantaa palvelutarjontaa. Areena luo todennäköisesti liiketoimintaa myös kaava-alueen lähiympäristöön.

Tapahtuma-areena sijoittuu olemassa olevien katujen ja kunnallistekniikan yhteyteen ja aiheuttaa vain vähän julkisia kustannuksia. Julkisia investointeja edellyttää lähinnä monitoimiareenan eteläpuolelle sijoittuva uusi Tapahtumakujan katualue, joka palvelee tulevaisuudessa myös kaava-alueen eteläpuolelle tulevia kortteleita. Tapahtumakujan alustava rakennuskustannusarvio on noin 485 000 €. Hankkeen laajuuteen nähden kunnallistekniikan rakentamisen kustannukset ovat erittäin vähäisiä.

Hanke sijoittuu kaupungin omistamalle maalle, joten alueen ottaminen rakennuskäyttöön tuottaa kaupungille tuloja joko maan myymisen tai vuokraamisen kautta.

Sosiaalinen ympäristö

Hanke tuo Kivistöön monipuolista palvelutarjontaa. Areenan ja hotellin maantasokerroksen tilat avautuvat katutilaan suurten lasipintojen ja erillisten sisäänkäyntien avulla aktivoiden katuelämää. Areenan sisääntuloaukio ja kattopiha on suunniteltu olevan avointa julkista ulkotilaa. Tapahtumat voivat lisätä kaupunkikulttuuria ja elävöittää aluetta. Areena voi houkutella vierailijoita muualta Suomesta ja lisätä matkailua sekä Kivistön ja siten Vantaan tunnettavuutta. Suurtapahtumat lisäävät liikennettä alueella ja voivat aiheuttaa ruuhkia ja pulaa henkilöautojen pysäköintipaikoista. Tapahtumien aikaiset liikennevirrat ja ihmismassat voivat aiheuttaa häiriötä alueella.

Virkistys

Hanke lisää kulttuuri- ja urheilupalveluiden tarjontaa alueella.

Liikenne

Tapahtuma-areena sijaitsee logistisesti hyvien autoliikenteen, joukkoliikenteen ja raskaan liikenteen liikenneyhteyksien äärellä. Kaava-alue sijaitsee kävelyetäisyydellä Kivistön rautatieasemasta ja linja-autoterminaalista. Kivistön linja-autoterminaalin lisäksi linja-autoliikenteen lähimmät pysäkit sijaitsevat Vantaankoskentiellä ja Tikkurilantiellä. Valtatie 3:n linja-autopysäkit ovat n. 500 metrin päässä kaava-alueesta. Kaava-alueen pyöräpysäköintipaikat liittyvät Vantaankoskentien pyöräteihin sekä kehäradan varren nopean pyöräilyn baanaan, Kvartsiraittiin. Kaava-alueen autopysäköinti sijoittuu korttelialueelle kaava-alueen eteläreunalle sijoittuvaan pysäköintilaitokseen, johon ajoyhteys järjestetään Tapahtumakujan kautta. Tapahtumakuja liittyy kiertoliittymällä

Vantaankoskentielle ja edelleen laajempaan katuverkkoon. Vantaankoskentie on Valtatie 3:n rinnakkaistie.

Tapahtuma-areenalla järjestetään konsertteja ja muita sisätapahtumia sekä jäähallikokoluokan urheilutapahtumia. Pääpaino on konserttikiertueissa sekä päiväkäytössä, joka palvelee vantaalaisia ja koko pääkaupunkiseutua. Konserttitapahtuman maksimi katsojamäärä on noin 21 000 katsojaa ja istumapaikkoja tapahtumiin on tarjolla noin 17 000 katsojalle. Arviolta kerran kuukaudessa järjestettävät suuremmat tapahtumat vaativat poikkeusjärjestelyitä liikenteeseen ja liikkumiseen. Suurtapahtumissa (yli 10 000 asiakasta) tulee aina etukäteen arvioida katsojien saapumis- ja poistumistavat ja laatia suunnitelma erityisjärjestelyistä, joita tapahtuman liikenteen hoitaminen ja katsojavirtojen liikkuminen vaativat. Merkittävimpiä erityisjärjestelyjä ovat junaliikenteen kapasiteetin kasvattaminen lisäämällä junavuoroja ja junayksiköitä, ottamalla käyttöön etäpysäköintialue tai –alueita, joilta on bussikuljetus Kivistöön ja järjestämällä areenan läheisyyteen liikennealueille lisää tilaa katsojavirroille. Koska tapahtumiin saapuva ja niistä lähtevä liikenne ajoittuu liikenteen huipputuntien ulkopuolelle, ei tapahtumaliikenne aiheuta liikenneselvityksen mukaan esimerkiksi autoliikenteen toimivuudelle merkittävää haittaa.

Areena 3.3 käyttökonseptikuvauksessa on tarkasteltu samankaltaisia tapahtuma-areenoita kansainvälisinä verrokkikohteina. Verrokkiareenoiden kohdalla on tarkasteltu tapahtuma-ajankohtia kesä-elokuussa, jolloin arki-iltojen tapahtumat alkavat aikaisintaan kello 19:00 ja useimmiten kello 20:00. Marras-joulukuussa verrokkiareenoiden tapahtumien aloitusajankohdat ovat konserttien osalta kello 19:30-20:15. Tampereen Nokia-areenan jääkiekko-ottelut alkavat arki-iltaisin kello 18:30. Kivistön tapahtuma-areena tulee toimimaan markkinaehtoisesti. Voidaan olettaa, että tapahtumien potentiaalisista asiakkaista suuri joukko on arkisin työssä käyvää väestöä. Näin ollen voidaan olettaa, että markkinaehtoisten tapahtumien järjestäjien intressinä on mahdollistaa asiakkaiden osallistuminen ajoittamalla arki-iltoina järjestettävät tapahtumat siten, että päivätöissä käyvä väestönosa voi osallistua tapahtumiin. Markkinaehtoisuus tukee Areena 3.3 käyttökonseptikuvauksessa tarkasteltujen verrokkiareenoiden tapahtuma-ajankohtia ja siten voidaan olettaa arki-iltojen tapahtumien aloitusajankohdan ajoittuvan pääsääntöisesti kello 19 jälkeen.

Ajoneuvoliikenne

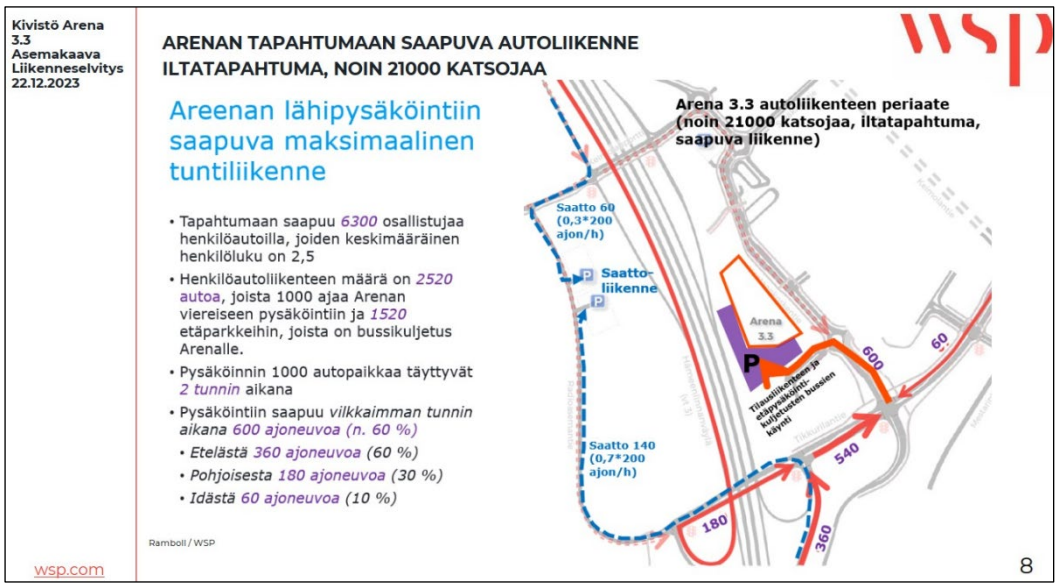

Tapahtumien autoliikenteen liikenne-ennuste, WSP Finland Oy 22.12.2023

Yllä olevassa kuvassa on esitetty autoliikenteen osalta laadittu liikenne-ennuste. Liikenne-ennuste perustuu seuraaviin olettamuksiin: joukkoliikenteen osuus 60 % eli 12 600 katsojaa (juna 10 080, bussit 2520), kävelyn ja pyöräilyn osuus 10 % eli 2100 katsojaa ja autoliikenteen osuus 30 % eli 6300 katsojaa. Autoliikenteen osalta on arvioitu saapuvan 2,5 katsojaa per auto eli yhteensä 2520

autoa. Näistä 1000 autoa sijoittuisi areenan välittömässä läheisyydessä sijaitsevaan pysäköintilaitokseen ja loput noin 1500 autoa sijoittuisi etäpysäköinteihin, joista toteutetaan kuljetus busseilla Kivistöön tapahtuma-areenalle. Areenan eteläpäädyssä sijaitsee bussien saattoliikenteen paikat tilausliikenteelle, charter-busseille ja etäpysäköinnin kuljetuksille. Bussien pysäköinti järjestetään alueen ulkopuolella. Bussien pysäköinti sijoittuisi oletettavasti Klaukkalan liittymän seudulle. Lisäksi areenan eteläpuolta käyttää tapahtumien logistiikkaliikenne. Myös logistiikkaliikenteen pysäköinti sijoitetaan alueen ulkopuolelle. Henkilöautojen saattoliikenne sijoitetaan Valtatie 3:n länsipuolelle, josta on sujuva kävely-yhteys areenalle. Taksit käyttävät pääosin nykyisiä taksiasemia ja tarpeen mukaan tapahtumakohtaisesti areenan eteläpuolen bussien saattoaluetta.

Liikenteen vaikutusten arviointia ja hankkeen liikenneselvityksiä on tehty yhteistyössä Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa. Autoliikenteen verkon toimivuuden osalta kriittistä on areenan 1000 autopaikan lähipysäköintiin, sekä etäpysäköintialueille saapuva liikenne ja niiden vaikutukset liikenneverkon toimivuuteen. Selvitysten mukaan myös Vantaankoskentien liikenteellinen sujuvuus on ruuhka-aikana merkittävä valtakunnallisen tieverkon toiminnan näkökulmasta.

Jos arki-illan tapahtumat alkavat klo 19 jälkeen, on liikenneverkon peruskuormitus laskenut jo niin paljon, että tapahtumiin saapuva autoliikenne ei aiheuta Valtatie 3:lle, Kehä III:lle tai Kivistön katuverkolle merkittäviä haittoja. Hankkeen liikenneselvitykseen (WSP Finland Oy 22.12.2023) on tuotu Valtatie 3:n liikenteellisiä tietoja ELY-keskuksen liikenteellisestä selvityksestä Vt 3 Kehä III – Klaukkalantie (ELY-keskus/Ramboll, 29.9.2023), jossa tarkastellaan muun muassa eri ajankohtina Valtatie 3:n pohjoiseen suuntautuvan ajoradan kapasiteetin käyttöasteita. Selvityksessä on tarkasteltu myös Kivistön tapahtuma-areenan vaikutuksia Valtatie 3:n toimivuuteen. Käyttöasteiden tarkastelussa on nähtävissä, että Valtatie 3:n kapasiteetti ylittyy vuoden 2040 klo 15–16 ennustetilanteessa, kun liikennemääriin on lisätty tapahtuma-areenan liikenne. Vuoden 2025 tilanteessa tällaista ylittymistä ei vielä tapahdu. Jos tapahtumaliikenne ajoittuu klo 16–17 aikavälille tai sen jälkeen, Valtatie 3:n kapasiteetti riittää vielä 2040 tilanteessakin, mutta ruuhkahuippu jatkuu noin tunnin normaalitilannetta pidempään.

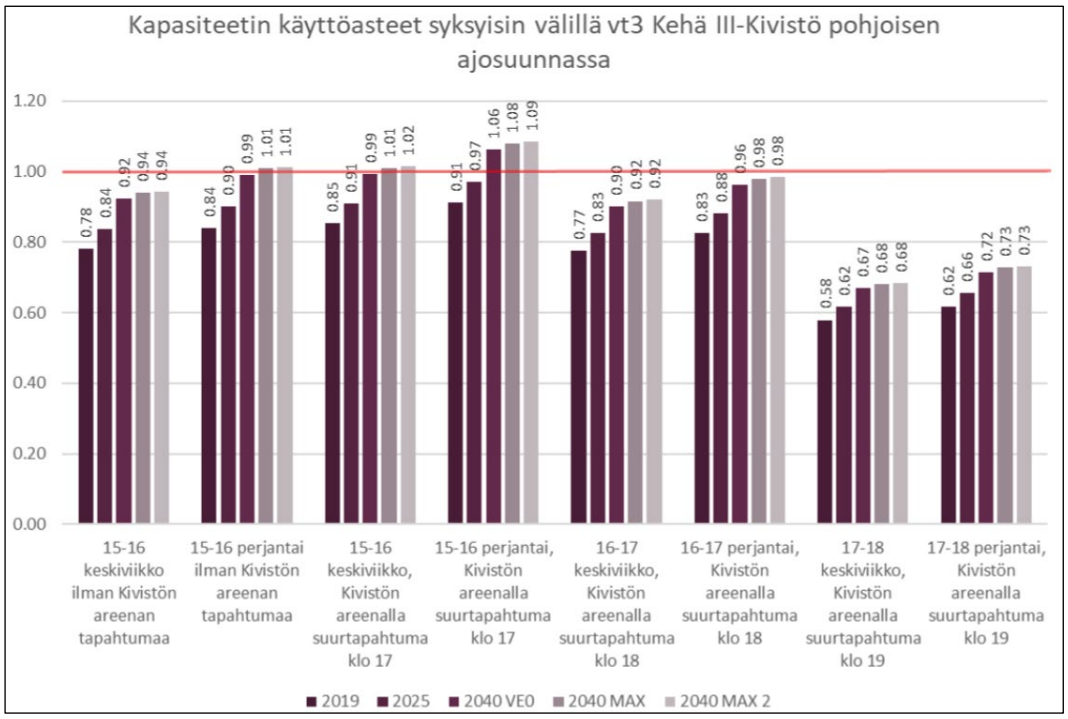

Valtatie 3:n pohjoiseen suuntautuvan ajoradan kapasiteetin käyttöasteet eri ajankohtina (Liikenneselvitys (WSP Finland Oy 22.12.2023 Lähde: Vt 3 Kehä III-Klaukkalantie. Liikenteellinen selvitys 29.9.2023. Ely-keskus/Ramboll)

Liikenneselvityksen mukaan vuoden 2025 liikennemäärillä ei liikenneverkossa ole merkittäviä toimivuusongelmia missään tutkitussa tilanteessa. Vuoden 2040 liikennetilanteessa liikenneverkon toimivuus on pääosin hyvällä tai tyydyttävällä tasolla niissä versioissa missä Vantaankoskentien liikennettä ei ole katkaistu. Ainostaan Tikkurilantien ja Vantaankoskentien liittymän palvelutaso on välttävä. ELY-keskuksen laatiman liikenneselvityksen herkkyystarkastelusta käy ilmi, että Kivistön tapahtuma-areenalla arkipäivänä järjestettävän suurtapahtuman liikenne aiheuttaa vuoden 2040 tilanteessa mitoittavan liikennetilanteen Valtatie 3:lle, jos Vantaankoskentie on suljettu ajoneuvoliikenteeltä ja tapahtuman aloitusajankohta on kello 18.

Asemakaavassa suurtapahtuman aikainen jalankulkuliikenne on määrätty ohjattavaksi Vantaankoskentien ylittävän ulokkeen kautta toteutettavaan pääsisäänkäyntiin. Kaavaratkaisu mahdollistaa suurtapahtumien järjestämisen kaavan mahdollistamalla tapahtuma-areenalla siten, että Vantaankoskentien liikenteen sujuvuus voidaan varmistaa kaikissa tilanteissa. Kaavan mahdollistaman tapahtuma-areenan arki-iltojen suurtapahtumien alkamisajankohta on suurella todennäköisyydellä aikaisintaan kello 19:00, mikä tarkoittaa saapumisliikenteen ajoittuvan kello 17:00-19:00 välille. Näin ollen liikenneselvityksessä esitetty riski mitoittavan liikennetilanteen syntymiselle on erittäin vähäinen, koska selvityksen mukaan mitoittavaa liikennetilannetta ei pääse syntymään vuoden 2025 eikä 2040 liikennetilanteissa, vaikka suurtapahtuma alkaisi jo kello 18:00.

Tapahtuman päättymisen aikaan voidaan tapauskohtaisesti harkita Vantaankoskentien ajoneuvoliikenteen kaistojen ottamista jalankulkijoiden käyttöön riittävän jalankulkutilan varmistamiseksi tapahtuma-areenan läheisyyteen. Liikenneselvityksen ja Vantaan kaupungin asiantuntijoiden arvion mukaan Vantaankoskentie voidaan tapahtuman päättymisen jälkeen hetkellisesti katkaista ajoneuvoliikenteeltä. Arki-iltaisin suurtapahtumien päättymisajankohta ajoittuu noin kello 23 tietämille. On syytä huomioida, että kaavaratkaisun mahdollistaman tapahtuma-areenan suurtapahtumat vaativat aina tapauskohtaista suunnittelua liikenteen sujuvuuden ja turvallisen liikkumisen varmistamiseksi.

Junaliikenne

Arki-iltaisin klo 18–20 junien vuoroväli Kivistön kohdalla on 10 min. suuntaansa (I- ja P-junat). 15 min. jaksoissa asemalla pysähtyy 3 junaa. Junien kapasiteettitarkasteluissa on oletettu junan max. kapasiteetiksi 360 matkustajaa ja tarkasteluaikana täyttöasteeksi 25 %, mikä vastaa vuoden 2019 keskimääräistä täyttöastetta. Hankkeen liikenneselvityksen mukaan katsojien saapuessa junaliikenteen kapasiteetti on lähes riittävä, mutta kapasiteettia on kuitenkin lisättävissä lisäyksiköin. Lisäkapasiteettitarve saapumisliikenteen osalta on yhteensä 15 junayksikköä kahden tunnin aikavälillä. Tapahtuman päättyessä lisäkapasiteetin tarve on merkittävästi suurempi ja sujuvan poistumisliikenteen varmistamiseksi tarvitaan kolmen yksikön junia ja vuorovälin tihentämistä. Lisäksi liikenneselvityksen mukaan kannattaa harkita bussivuorojen lisäämistä sekä jonkin lisälinjan tuomista liikenteeseen (esimerkiksi Kivistö-Helsingin keskusta).

Nykytilanteessa junien vuoroväli kehäradalla on tiheimmillään 10 minuuttia, joten Kivistön asemalla voi teknisten reunaehtojen puitteissa pysähtyä enimmillään 12 junaa tunnissa (kuusi junaa molempiin suuntiin). Laiturirakenteet mahdollistavat enintään 3:sta Sm5 junayksiköstä muodostuvien junien käytön. Tapahtuman poistumisliikenne vaatii liikenneselvityksen arvion mukaan noin 25 lisäjunayksikköä kello 23:00-24:00 välillä. Normaalina arki-iltana kello 22–24 välillä Kivistön asemalla pysähtyy kaksi I-junaa ja neljä P-junaa ja arki-iltoina junat liikennöivät Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän lausunnon mukaan normaalisti yhden Sm5 junayksikön pituisina. Junavuoroja voitaisiin siis nykyisellä kulunvalvontajärjestelmällä lisätä yhteensä kuusi junavuoroa arkipäivien suurtapahtumien poistumisliikenteen aikaan, mikä tarkoittaa yhteensä 18 junayksikköä, mikäli lisättävät junavuorot ajettaisiin kolmesta Sm5 junayksiköstä muodostuvilla junilla. Koska jokainen arki-illan linjaliikenteen junavuoro ajaa keskimäärin yhdestä Sm5 junayksiköstä muodostuvalla junalla, voidaan aikataulun mukaan ajettaviin junavuoroihin lisätä teknisten reunaehtojen puitteissa kaksi Sm5 junayksikköä kuhunkin junaan. Tällöin arki-illan poistumisliikenteen aikana kello

23:00-24:00 välillä junaliikenteen kapasiteettia voitaisiin lisätä maksimissaan 30 junayksikön verran. Yhden Sm5 junayksikön matkustajakapasiteetti on Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän lausunnon mukaan 357 matkustajaa, joten 30 lisäyksikön matkustajakapasiteetti on 10 710 matkustajaa. Tämä tarkoittaa, että laskennallisesti suurtapahtuman poistumisliikenne Kivistön juna-aseman kautta on mahdollista toteuttaa yhden tunnin aikana ilman, että aikataulun mukaan ajettavien junavuorojen junayksiköitä huomioidaan tapahtuma-areenan poistumisliikenteen laskennallisessa kapasiteetissa.

Suurtapahtumien poistumisliikenne aiheuttaa siten merkittävän lisätarpeen junaliikenteen kapasiteetille, joka tapahtumajärjestäjien on huomioitava ja neuvoteltava Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän kanssa erikseen kunkin suurtapahtuman yhteydessä. Junien lisäkapasiteetin järjestämiseen ei kaavallisella ratkaisulla voida vaikuttaa, mutta saatavilla olevan tiedon mukaan kaavan mahdollistaman tapahtuma-areenan suurtapahtumien asiakasvirtojen vaatiman junaliikenteen järjestäminen on teknisesti mahdollista tämän hetken teknisten reunaehtojen puitteissa. Junaliikenteen osalta tilanne paranee nykyisesti 2030-luvun puoliväliin mennessä, kun junien kulunvalvontajärjestelmän uudistaminen (Digirata-hanke) tulee mahdollistamaan tiheimmillään 6–8 minuutin vuorovälit Kehäradan junille.

Junalla liikkuvien asiakkaiden suuri määrä aiheuttaa todennäköisesti asema-alueen ruuhkautumista ja vaaratilanteiden välttämiseksi suurtapahtuman järjestäjien on kiinnitettävä huomiota poistumisliikenteen turvallisuuteen osoittamalla tapahtuma-aikaista järjestyksenvalvontaa asemien yhteyteen ja tarvittaessa rajoittamaan ihmisvirtojen pääsyä laiturialueelle. Kivistön juna-aseman sisäänkäynnit sijoittuvat Topaasiaukiolle, jossa on avointa julkista kävelyaluetta yli 10 000 m2:ä. Alueella on siten runsaasti jalankululle varattuja alueita, joissa suurtapahtumien asiakkaat voivat turvallisesti odottaa pääsyä kulkuvälineisiin. Lisäksi Kivistön keskusta-alueella on enenevässä määrin kaupallisia palveluita, kuten ravintoloita, joiden palvelut osaltaan tasaavat suurtapahtumien poistumisliikenteen ihmisvirtoja. Näin ollen poistumisliikenteen pitkähkö kesto on hallittavissa tapahtumakohtaisella suunnittelulla ja riittävällä tiedottamisella, sillä alueen ympäristö tarjoaa puitteet suurtapahtumien turvalliseen läpiviemiseen. Suurtapahtumien suunnittelun yhteydessä on joka tapauksessa syytä tarkastella asiakasvirtojen turvallisuuden näkökulmasta myös juna-asemien toimivuutta tapauskohtaisesti.

Pyöräliikenne

Kaava-alue rajautuu Vantaankoskentiehen, jolla kulkee pyöräilyn pääreitti. Kaava-alue liittyy Vantaankoskentien pyöräilyn pääreittien kautta laajempiin Vantaan pyöräväyliin.

Asemakaavassa on määrätty pyöräpysäköintipaikkojen toteuttamisesta:

Rakennettavien polkupyöräpaikkojen vähimmäismäärät:

- toimistot 1 pp / 50 k-m²

- palvelu- ja liiketilat 1 pp / 40 k-m²

Polkupyöräpysäköinnin on sijoittuva pääosin sisäänkäyntien yhteyteen. Pyöräpaikoista vähintään 50 % on oltava säältäsuojattuja ja runkolukittavia.

Kaavaratkaisu edistää kestäviä kulkumuotoja mahdollistamalla tapahtuma-areenalle sijoittuvien palveluiden saavutettavuuden polkupyörällä.

Jalankulkuliikenne

Kaavaratkaisussa tapahtuma-areenan suurtapahtumien pääsisäänkäynti sijoittuu toiseen kerrokseen Vantaankoskentien ylittävän ulokkeen kautta. Suurtapahtumien pääsisäänkäyntiä on selvityksissä arvioitu käyttävän erityisesti junilla ja busseilla saapuvat asiakkaat, joista muodostuu suurin osa kaava-alueen lähiympäristössä tapahtuvasta suurtapahtuman jalankulkuliikenteestä. Voimassa olevassa asemakaavassa Vantaankoskentien katualueella on merkintä u/1: ”Liikennealueen

ylittävä kortteliin 23192 kuuluva uloke. Ulokkeen tilat saa rakentaa rakennusoikeuden lisäksi. Alikulkukorkeuden on oltava vähintään 4,7 metriä. Rakentaminen sovitetaan korkeudeltaan ja arkkitehtuuriltaan viereisiin rakennuksiin. Ulokkeen rakenteet saadaan rakentaa viereisten tonttien alueella olevista rakenteista. Katu- ja liikennealueelle rakennettavat pilarit tai muut rakenteet on sijoitettava siten, että ne eivät aiheuta haittaa liikenteelle eivätkä vaikeuta kadun kunnossapitoa.” Selvitysten perusteella tapahtuma-areenan asiakkaat voidaan ohjata Vantaankoskentien katualueen yli turvallisesti ylikulkusillan kautta, jolloin tapahtuman jalankulkuliikenne ei aiheuta merkittävää haittaa Vantaankoskentien ajoneuvoliikenteelle. Kaavamääräyksillä on velvoitettu toteutettavaksi suurtapahtumien aikainen pääsisäänkäynti Vantaankoskentien ylittävän ulokkeen kautta. Kaavaratkaisu mahdollistaa Vantaankoskentien liikenteen sujuvuuden kaikissa tilanteissa, eikä kaavan mukainen rakentaminen näin ollen aiheuta kohtuuttomia liikenteellisiä ongelmia tie- ja katuverkolle.

Tapahtumien katsojavirroista on laadittu aiemman suuremman areenan (max. 30 000 katsojaa) suunnittelun yhteydessä erillinen jalankulkusimulointi. Jalankulkusimuloinnin perusteella nykyistä suunnitelmaa laajempi versio saataisiin lippu- ja turvatarkastusporttien sekä tapahtuman poistumisliikenteen jalankulkureittien osalta toimivaksi. Tapahtuma-areenan suurtapahtumien aikainen katsojien pääsisäänkäynti junilla ja busseilla saapuville asiakkaille toteutetaan Vantaankoskentien ylittävän ulokkeen kautta. Ratkaisu varmistaa Vantaankoskentien ajoneuvoliikenteen toimivuuden kaikissa tilanteissa. Ulokkeen kautta toisen kerroksen pääsisäänkäynnille saapuvien katsojavirtojen osalta on laadittu jalankulkusimulaatio 21 000 katsojan suurtapahtuman tilanteessa (Kivistön Areenan jalankulkusimulaatio 2023, Ramboll Finland Oy). Selvityksen mukaan katsojavirtojen ohjaaminen ylikulkusillalle vaatii tapahtumajärjestäjiltä erityisjärjestelyitä, kuten hyvää ja selkeää opastusta, siirrettäviä kaidejärjestelyjä ja liikenneohjausta ja mahdollisesti maantason sisäänkäyntien sulkemista saapumisliikenteeltä. Jalankulkusimulaatio osoittaa, että suurtapahtumien aikainen jalankulkuliikenne voidaan toteuttaa turvallisesti siten, että Vantaankoskentielle ja edelleen valtatielle 3 ei aiheudu mitoittavaa liikennetilannetta, koska arki-iltojen saapumisliikenteen aikaan Vantaankoskentien ajoneuvoliikennettä ei ole tarpeen rajoittaa.

Arki-illan poistumisliikenteen aikaan katsojavirrat purkautuvat tapahtuma-areenalta lyhyellä aikavälillä. Tapahtuman päättymisen aikaista katsojavirtojen liikkumista on tarkasteltu vuoden 2022 jalankulkusimulaatiossa (Ramboll Finland Oy 16.9.2022), jossa tarkasteltiin 30 000 asiakkaan suurtapahtuman poistumisliikennettä. Hankekoon pienennyttyä poistumisliikenteen toimivuus on niin ikään parantunut. Lisäksi kaavamääräyksissä osoitettu Vantaankoskentien ylittävän ulokkeen kautta saavutettava sisäänkäynti vähentää Vantaankoskentien varteen purkautuvia asiakasvirtoja. Tapahtuman päättymisen aikaan voidaan tapauskohtaisesti harkita Vantaankoskentien ajoneuvoliikenteen kaistojen ottamista jalankulkijoiden käyttöön riittävän jalankulkutilan varmistamiseksi tapahtuma-areenan läheisyyteen. Liikenneselvityksen ja Vantaan kaupungin asiantuntija-arvion mukaan Vantaankoskentie voidaan tapahtuman päättymisen aikana jälkeen hetkellisesti katkaista ajoneuvoliikenteeltä asiakasvirtojen turvallisuuden varmistamiseksi. Arki-iltaisin suurtapahtumien päättymisajankohta ajoittuu noin kello 23 tietämille. Ajoneuvoliikenteen tilapäinen sulkeminen parantaa ihmisvirtojen turvallista liikkumista tapahtuma-areenan ja Kivistön juna-aseman välillä sekä vähentää ruuhkaantumista sisätiloissa. Tapahtumista poistuttaessa katsojilla on käytössään areenalta useita poistumisreittejä, jotka helpottavat katsojien turvallista poistumista. Suurtapahtumien aikataulut ovat pääsääntöisesti tiedossa noin vuotta ennen tapahtumaa, joten liikenteen erityisjärjestelyjen suunnittelu voidaan ottaa huomioon hyvissä ajoin.

Keinoina liikenteellisten ruuhkautumisten ehkäisyksi on normaalia parempi tiedottaminen ja katsojien ohjaaminen joukkoliikenteen tai muiden kuljetusten käyttöön, Kivistön pysäköintilaitoksen käytön houkuttelevuuden rajoittaminen hinnoittelulla tai jopa kokonaan sulkemisella ja autoilijoiden ohjaaminen etäpysäköinteihin. Lisäksi keinona voidaan käyttää tapahtuma-aikaisen pysäköintilipun ennakko-ostomahdollisuutta ja tapahtumien operaattori voi tarjota joukkoliikennelipun tapahtumalipun ostaneille. Areenan katsojia ja kävijöitä on syytä kannustaa käyttämään kestäviä

liikkumistapoja kaikissa tilanteissa huolimatta ajankohdasta esimerkiksi tiedottamisen, joukkoliikenteeseen kannustamisen ja pysäköinnin hinnoittelun avulla. Tapahtuman aikaisen liikenteen ruuhkautumisen estämisen voidaan olettaa olevan kaikkien tahojen edun mukaista. Liikenteen merkittävän ruuhkautumisen riski on pieni, koska tapahtumien toimivuuden kannalta tapahtuma-ajankohdat sijoittuvat liikenteellisesti suotuisaan aikaan eli klo 19 jälkeen.

Vesihuolto

Vantaankoskentiellä on yleinen vesihuoltoverkosto rakennettu valmiiksi, johon kaava-alueelta voidaan liittyä. Alueen eteläreunaan rakennettavan kadun alle rakennetaan kadun ja tarvittaessa tontin kuivatusta palveleva hulevesiviemäri, joka liittyy Vantaankoskentien hulevesiviemäriin. Uutta hulevesiviemäriä rakennetaan noin 100 m, sen kustannusarvio on n. 36 000 € (alv. 0 %).

Hulevesien hallinta

Hulevesien hallinnan ensisijainen tavoite Vantaalla on estää rakentamisesta aiheutuva haitallinen hulevesivirtaamien kasvu. Hulevesiä viivytetään paikallisesti ja alueellisesti niin, että alueelta purkautuva virtaama säilyy nykytilanteen tasossa myös suunnitellun maankäytön toteuduttua.

Alueella vettä läpäisemättömän pinnan laajuus lisääntyy huomattavasti asemakaavan myötä, sillä vettä läpäisemättömän pinnan osuus rakentamisen jälkeen alueella on todella suuri verrattuna nykytilanteeseen. Tämä lisää kaava-alueelta muodostuvan huleveden määrää. Hulevesien hallinnan tavoitteena on säilyttää tontilta purkautuva virtaama rakentamista edeltävällä tasolla (56 l/s).

Ensisijaisesti pitäisi pyrkiä ehkäisemään hulevesien muodostumista suosimalla alueella vettä läpäiseviä pintoja ja viherkattoja. Hulevesimäärän kasvun vaikutuksia pyritään minimoimaan viivyttämällä syntyviä hulevesiä tontilla maanalaisessa hulevesiviivytysrakenteessa (hulevesiputki- tai kasetti) ennen niiden johtamista yleiseen hulevesiviemäriin. Hulevesien viivytysrakenteen mitoituksessa tulee varautua siihen, että mitoitussateella 150 l/(s·ha), jonka kesto on 10 min, kaava-alueella muodostuu 270 m³ hulevesiä, jotka vaativat viivytystä.

Varsinaisten hulevesirakenteiden lisäksi tonteilla tulee varautua harvinaisempiin sadetilanteisiin. Tontin tasauksessa tulee huomioida sadetilanne, jonka rankkuus on 167 l/s/ha ja kesto on 30 minuuttia. Tällöin vesien tulee mahtua lammikoitumaan piha-alueille, joilla ei normaalitilanteessa viivytetä vesiä. Tulvasateella kaava-alueen rakentamisen jälkeen tontilta purkautuva virtaama on 562 l/s. Vedet kulkeutuvat pintoja pitkin pohjoisesta etelään päin Tikkurilantielle. Tikkurilantiellä vedet kulkeutuvat idästä länteen päin Hämeenlinnanväylän alikulkuun, joka jälkeen ne päätyvät maastoon. Kaava-alueen rakentamisen jälkeen täytyy varmistaa, että vedet pääsevät painovoimaisesti pintoja pitkin pois tontilta.

Ohutrakenteiset viherkatot, kuten maksaruohokatot tulkitaan puoliläpäiseviksi pinnoiksi, joten ne eivät kokonaan poista katon viivytystarvetta. Mikäli viherkatto toteutetaan paksummalla kasvualustalla, voidaan tulkita kattorakenne itsessään vettä viivyttäväksi rakenteeksi, jolloin erillistä viivytystä näille kattovesille ei tarvita.

Hulevesisuunnitelman laatimisessa tulee ottaa huomioon Vantaan kaupungin hulevesiohjelma. Suunnitelma hyväksytetään rakennusluvan hakemisen yhteydessä. Hulevesiä ei saa ohjata Hämeenlinnanväylän tiealueelle.

Ympäristöhäiriöt

Lento-, raide- ja tieliikennemelu on huomioitu kaavamääräyksin. Rakennusaikainen liikenne, pöly ja melu saattavat aiheuttaa tilapäisiä terveysvaikutuksia alueen asukkaille.

4.4.2 Vaikutukset luontoon ja luonnonympäristöön

Hanke vähentää luontoalueita, mutta ei kuitenkaan vaaranna VAT:n luonnonvaroja koskevia tavoitteita, sillä yhdyskuntarakenteen keskittäminen aseman seuduille mahdollistaa koko kaupungin tasolla luonnon monimuotoisuuden ja esimerkiksi lahokaviosammalen suotuisan suojelutason.

Alueen luontoarvoja kartoittanut selvitys, Kivistön kaavarunkoalueen luontotyyppi- ja lahokaviosammalkartoitus (FCG 2020a), ei tunnistanut alueelta erityisiä luontoarvoja, lukuun ottamatta liito-oravaa. Suunnittelualueen eteläosassa esiintyy lahokaviosammalelle soveliasta elinympäristöä, mutta lajia ei ole havaittu. Alueelle on tehty linnusto- ja lepakkoselvitys (Faunatica 2021), eikä lepakoita tai arvokkaita pesimälajeja havaittu suunnittelualueella.

Suunnittelualueen eteläosassa on liito-oravan elinympäristöä noin 1,4 hehtaaria, josta liito-oravan ydinaluetta on noin 0,2 hehtaaria. Vuonna 2021 tehdyn liito-oravainventoinnin mukaan suunnittelualueen metsikössä ei ole havaittu yhtään pesä- eikä papanapuuta. Suunnittelualueen ulkopuolelle jäävä liito-oravan elinympäristö on kooltaan noin 2 hehtaaria, minkä on katsottu olevan riittävän suuri liito-oravan elinympäristöksi. Kyseinen elinympäristö on jäänyt hakkuiden ja tietyömaiden takia lähes kokonaan eristyksiin muista liito-oravalle soveltuvista alueista (FCG 2020). Elinympäristö on eristyneisyydestään huolimatta toistaiseksi asuttu, mutta selvityksen mukaan on mahdollista, ettei alueelle enää kykene dispersoimaan uusia liito-oravia.

Vantaan kaupunki on hakenut poikkeuslupaa liito-oravien elinpiirin heikentämiseen ELY-keskukselta ja se on myönnetty 25.3.2022. Heikentämisellä ei ole merkitystä liito-oravien suotuisan suojelutason säilymiselle Länsi-Vantaalla, eikä heikentäminen vaikuta muihin Kivistön alueella sijaitseviin liito-oravan elinpiireihin tai niiden välisiin kulkuyhteyksiin. Suunnittelualueen lähialueilla liito-oravalla on useita elinvoimaisia elinpiirejä. Liito-oravilla on erittäin hyvät elinolosuhteet Kivistön länsipuolella Petikon laajoilla luonnonsuojelu- ja virkistysalueilla ja Petikosta luoteeseen Nuuksiossa sekä Riipilän alueella Luoteis-Vantaalla. Liito-oravilla on luontaiset hyvät yhteydet Vantaanpuistosta Piispankylän työpaikka-alueen itäpuolelta Kivistön keskusta-alueen kautta Lapinkylän metsiin. Nämä ydinalueet ja yhteydet säilyvät.

Kyseinen liito-oravan elinympäristö on osa Kivistön asemakortteleiden asemakaavaa ja asemakaavamuutosaluetta (nro 233100). Kivistön asemakortteleiden asemakaavatyön yhteydessä tutkitaan suotuisan suojelutason parantamista Kivistön keskustassa. Tikkurilantien varteen on istutettu uusia katupuita, jotka kasvaessaan parantavat liito-oravien yhteyksiä lähimpään metsään Tikkurilantien eteläpuolelle. Yhteyttä voidaan parantaa väliaikaisesti myös hyppytolpin.

Kivistön keskustan kaavarungon viherverkosto, jonka tavoitteena on taata liito-oravan yhteydet.

Vesistöt ja vesitalous

Ensisijaisesti pitäisi pyrkiä ehkäisemään hulevesien muodostumista suosimalla alueella vettä läpäiseviä pintoja ja viherkattoja. Hulevesimäärän kasvun vaikutuksia pyritään minimoimaan viivyttämällä syntyviä hulevesiä tontilla maanalaisessa hulevesiviivytysrakenteessa (hulevesiputki- tai kasetti) ennen niiden johtamista yleiseen hulevesiviemäriin. Hulevesien viivytysrakenteen mitoituksessa tulee varautua siihen, että mitoitussateella 150 l/(s·ha), jonka kesto on 10 min, kaava-alueella muodostuu 254 m³ hulevesiä, jotka vaativat viivytystä.

Kivistön keskustan alueen rakentumiseen ja yleisien alueiden hulevesiin on varauduttu Tikkurilantien ja Hämeenlinnanväylän rampin risteyksessä sijaitsevalla hulevesien viivytysrakenteella. Tästä eteenpäin alueen vedet johtuvat edelleen Myllymäenojaan, jonka varrella on havaittuja tulvariskikohteita esimerkiksi ensimmäisessä Kehä III:n alituksessa. Myllymäenoja laskee edelleen Askistossa Pikkujärven alueelle, missä on myös useita havaittuja tulvaongelmia. Alueen hulevesien hallinnan tavoitteena on, että alueelta poistuvan virtaamahuipun suuruus ei kasva rakentamisen myötä ja alapuolisen valuma-alueen ongelmien pahenemista pyritään ehkäisemään. Hulevesimäärän kasvun vaikutuksia pyritään minimoimaan viivyttämällä syntyviä hulevesiä tontilla ennen niiden johtamista yleiseen hulevesiviemäriin. Tavoitteena on säilyttää tontilta purkautuva virtaama rakentamista edeltävällä tasolla (56 l/s).

4.4.3 Vaikutukset ilmastonmuutoksen kannalta

Ilmastonmuutoksen vaikutuksia tulee vähentää hillintä- ja sopeutumistoimenpiteillä. Ilmastonmuutoksen hillintätoimenpiteillä pyritään vähentämään rakentamisen kasvihuonepäästöjä sekä huolehtimaan alueen hiilivarastosta. Sopeutumistoimenpiteillä varaudutaan ilmastonmuutoksen vaikutuksiin, kuten sään ääri-ilmiöihin.

Rakentamisen keskittäminen Kivistön aseman vaikutusalueelle laajentaa olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta, joka hyödyntää laadukkaita joukkoliikennepalveluja ja raideliikennettä. Hanke sijaitsee Kivistön keskustassa ja tukeutuu jo rakennettuun katu- ja infraverkostoon. Tavoitteena on mahdollistaa hiilineutraali liikkuminen ja ensisijainen kulkumuoto tapahtumiin on joukkoliikenne. Suunnittelussa huomioidaan kattavat ja laadukkaat pyöräsäilytyspaikat tukemaan kevyttä liikennettä. Hankkeen yhteydessä rakennettavat pysäköintipaikat tulee varustaa sähköauton latausmahdollisuudella tai olla helposti muutettavissa lataukseen soveltuviksi.

Hankkeen koko elinkaaren aikaisia kasvihuonepäästöjä voidaan alentaa eri keinoin. Rakentamisen aikaisia kasvihuonepäästöjä voidaan vähentää huomattavasti käyttämällä työmaalla vähäpäästöisiä työkoneita ja vähentämällä kuljetuksia. Kivistön tapahtuma-areenan alueen kaivu- ja louhintamassat käytetään paikallisesti tontin täytöissä. Tarkempi massatasapainotarkastelu laaditaan rakennuslupaa varten. Lisäksi voidaan valita vähähiilisiä ja kierrätettäviä rakennusmateriaaleja.

Hankkeen käytönaikaisia kasvihuonepäästöjä voidaan alentaa muun muassa käyttämällä lämmitys- ja käyttöenergiassa uusiutuvia energialähteitä. Jatkosuunnittelussa tulee tutkia päästöjen kompensointia. Tavoitteena on suunnitella monitoimiareena hiilineutraaliksi ja tavoitella kansainvälistä ympäristösertifikaattia.

Asemakaavassa vaaditaan kaavamääräyksissä vihertehokkuutta 0,7. Vihertehokkuuden – viherpintojen, puiden ja hulevesielementtien – avulla hillitään ilmastonmuutosta ja edistetään siihen sopeutumista vähentämällä tulvariskejä, kasvattamalla hiilivarastoa ja lieventämällä lämpösaarekeilmiötä rakennetussa ympäristössä. Kasvillisuus lisää kaupunkitilan viihtyisyyttä ja terveysvaikutuksia sekä parhaimmillaan tukee luonnon monimuotoisuutta.

Rakennettaessa kaava-alueen kasvillisuuden ja läpäisevän pinnan määrä vähenee ja siten hulevesien määrän on arvioitu lisääntyvän. Hulevesien määrää voidaan vähentää viherkattojen ja läpäisevien päällysteiden avulla ja viivyttämällä niitä maanalaisessa viivytysrakenteessa. Rakennettujen

hulevesielementtien avulla edistetään ilmastonmuutokseen sopeutumista vähentämällä tulvariskejä. Jatkossa on myös tutkittava mahdollisuus hyödyntää hulevesiä wc-huuhteluvetenä.

Jatkosuunnittelussa tutkitaan muun muassa tilojen yhteiskäyttöä ja muuntojoustavuutta sekä ruoantuotantoa rakennuksissa ja kattopihoilla. Tavoitteena on, että istutettavat puut ja pensaat ovat hyötykasveja. Hankkeen yritysten ympäristövastuullisuus ja ilmastoviisas toiminta tulee ottaa huomioon jatkokehityksessä.

Vantaan resurssiviisauden tiekartan tavoitteet

Vantaan resurssiviisauden tiekartta (28.2.2022) on jaettu kuuteen kaistaan: yhdyskuntarakenne ja liikkuminen, hiilineutraali energia, materiaalien elinkaari ja kiertotalous, monimuotoinen luonto, vastuullinen Vantaa sekä hiilinielut ja kompensointi. Lisäksi Kivistön keskustan kaavarungossa (Kh 22.3.2021) on esitetty kymmenen kestävän kaupungin periaatetta, jotka osaltaan tukevat vantaan resurssiviisauden tiekartan toteutumista Kivistön alueella. Alla on kuvattu, miten Vantaan resurssiviisauden tiekartan sekä Kivistön keskustan kaavarungon oleelliset ympäristövastuullisuuteen liittyvät tavoitteet toteutuvat Kivistön tapahtuma-areenassa. Hankkeella on suuri vaikutus tiekartan kahteen ensimmäiseen kaistaan, jotka vastaavat tämän kappaleen alaotsikoita.

1. Yhdyskunta ja liikkuminen

1.1. Liikkuminen

Vantaan tavoitteena on kestävästi täydentyvä ja sekoittuva kaupunkirakenne, jossa liikkuminen on hiilineutraalia, sujuvaa ja kohtuuhintaista. Kivistön keskustan tavoitetilana on asettaa jalankulkija aina etusijalle. Puolet Kivistön tapahtuma-areenan pysäköintipaikoista varustetaan sähköauton latauspisteellä ja lopuissa paikoissa huomioidaan mahdollisuus lisätä latauspiste myöhemmin. Kohteen sijainti Kivistön aseman sekä linja-autopysäkkien läheisyydessä tukee liikkumista julkisella liikenteellä. Lisäksi jatkosuunnittelussa huomioidaan kattavat ja laadukkaat pyöräsäilytyspaikat sekä kävelyn ja pyöräilyn sujuvat ja turvalliset reitit tukemaan kevyttä liikennettä.

1.2. Ilmastonmuutokseen sopeutuminen

Vantaan tavoitteena on, että kaupunki on varautunut ilmastonmuutoksen vaikutuksiin ja että resurssitehokkaat ja luonnonmukaiset ratkaisut on otettu käyttöön. Kivistön tapahtuma-areenan tontin alueella vettä läpäisemättömän pinnan määrä lisääntyy huomattavasti alueen rakentuessa. Tontilla hyödynnettäviä luonnonmukaisia hulevesien hallinnan ratkaisuja on pyritty maksimoimaan ja ne on esitetty hulevesisuunnitelmassa. Hulevesien muodostumista vähennetään viherkattojen ja vettäläpäisevien sekä puoliläpäisevien pintojen, kuten viherkiveyksien ja viheralueiden avulla. Lisäksi hulevesiä viivytetään maanalaisessa rakenteessa. Jatkosuunnittelussa tutkitaan mahdollisuus hyödyntää hulevesiä wc-huuhteluvetenä sekä tutkitaan mahdollisuutta liikennöityjen alueiden hulevesien laadulliselle käsittelylle esim. biosuodatuksen avulla tai ohjaamalla vesiä kasvillisuudelle. Lisäksi tarkastellaan muiden ilmastonmuutokseen liittyvien riskien vaikutukset ja sopeutumiskeinot hankkeessa.

1.3. Luonnon monimuotoisuus

Vantaan tavoitteena on säilyttää luonnon monimuotoisuus sekä kartuttaa monimuotoisuutta myös rakennetuilla alueilla. Tavoitteena on myös, että viherrakenne luo hyvinvointia asukkaille ja että viheralueet ovat helposti saavutettavissa. Vantaan kaupungin asettama tavoite vihertehokkuudelle on 0,7. Kivistön tapahtuma-areenan tontti on pyritty ottamaan käyttöön ja rakentamaan mahdollisimman tehokkaasti, mutta tilaa istutuksille ja viheralueille ei juuri ole. Tämän vuoksi hankkeessa on suunniteltu hyödynnettäväksi viherkattoja istutettujen alueiden kasvattamiseksi. Tontin vihertehokkuudeksi on arvioitu

kaavavaiheessa 0,7. Viherkatto toimii samalla hotellin pihana, mikä lisää vieraiden hyvinvointia ja viihtyvyyttä ja kasvivalinnoilla tuetaan luonnon monimuotoisuutta sekä käytetään mahdollisimman paljon hyötykasveja. Jatkosuunnittelussa tutkitaan muut mahdollisuudet tukea luonnon monimuotoisuutta tontilla.

2. Hiilineutraali energia

2.1. Sähkön ja lämmöntuotannon ilmastopäästöt

Vantaan tavoitteena on, että sähkön- ja lämmöntuotanto eivät aiheuta ilmastopäästöjä vuonna 2030. Ylätason tavoitteena on saavuttaa hiilineutraali Vantaa vuoteen 2030 mennessä. Kivistön keskustan tavoitteena on olla energiapositiivinen vuonna 2050. Kivistön tapahtuma-areenaan on tulossa maalämpö. Jatkosuunnittelussa arvioidaan myös muiden tontilla tuotettavien uusiutuvien energiamuotojen hyödynnettävyys, kuten aurinkosähkö. Tässä yhteydessä tutkitaan myös mahdollisuus yhdistää viherkatto ja aurinkoenergian tuotanto, mikäli viherkatto ei ole käyttöpihana. Myös Vantaan Energia on asettanut tavoitteekseen olla hiilineutraali vuonna 2030, minkä jälkeen myös kaukolämpö olisi päästötöntä, mikäli kaukolämpöä tarvitaan kattamaan osa kohteen lämmöntarpeesta. Nämä ratkaisut tukevat tapahtuma-areenan rakennusten hiilineutraalin energiankäytön toteutumista.

2.2. Resurssi- ja energiatehokkuus

Vantaan rakentamisen suunnittelun ja toteutuksen lähtökohtana on resurssi- ja energiatehokkuus. Vantaan tavoitteena on, että uudet toimitilat suunnitellaan 30 % määräyksiä energiatehokkaammiksi. Kivistön tapahtuma-areenan alueen kaivu- ja louhintamassat käytetään paikallisesti tontin täytöissä. Muuntojousto ja tilojen yhteiskäyttö on otettu huomioon suunnittelussa, ja areenan tilat muuntuvat monen erilaisen tapahtuman järjestämiseen (esim. konsertit, messut, urheilutapahtumat ja konferenssit), minkä lisäksi aulatiloja voidaan hyödyntää pienempiin tapahtumiin (esim. pienet musiikkitapahtumat, palaverit, myyjäiset ja nuorisotilat). Kohteen talotekniset järjestelmät ovat ohjattavissa tarpeenmukaisesti riippuen tilojen kulloisestakin käyttötarkoituksesta, esimerkiksi stadion harjoitteluhalli- tai konserttikäytössä. Jatkosuunnittelussa tarkennetaan hankkeen tavoitteet, kuten E-lukutavoite sekä elinkaaren hiilijalanjäljen tavoite. Jatkosuunnittelussa esitetään keinoja parantaa energiatehokkuutta ja materiaalitehokkuutta, ja näin ollen pienentää käytönaikaisen energiankulutuksen tarvetta ja päästöjä sekä materiaalisidonnaisia päästöjä elinkaaren aikana esimerkiksi vähähiilisten materiaalien ja uusiomateriaalien hyödyntämisen kautta.

4.5 YMPÄRISTÖN HÄIRIÖTEKIJÄT

Tieliikenteen melu ja saastuneet maat on käsitelty kohdassa 4.4.1. Ympäristöhäiriöiden vähentäminen on VAT:n mukaisesti otettu huomioon.

4.6 NIMISTÖ

Nimistöryhmä 11.09.2021 on hyväksynyt alla olevat nimet.

Tapahtumakuja / Evenemangsgränden

Alueen nimistö on johdettu tapahtuma-areenasta.

Olemassa olevat

23 KIVISTÖ

5. ASEMAKAAVAN TOTEUTUS

Tavoitteena on aloittaa tarkempi suunnittelu ja rakentaminen välittömästi, kun kaupunginvaltuusto on hyväksynyt asemakaavan. Hankkeen suunnitteluvarauksen jatkosopimuksessa edellytetään noudatettavan tarkennettuja periaatteita tonttitehokkuudesta sekä arkkitehtonisista ja kaupunkikuvallisista arvoista. Jatkosopimus edellyttää myös hakijan ja kaupungin yhteistä työryhmää, joka ohjaa hankkeen suunnittelua. Työryhmän koollekutsuu ja sitä johtaa asemakaavoitusyksikkö.

Hulevesisuunnitelman laatimisessa tulee ottaa huomioon Vantaan kaupungin hulevesiohjelma. Suunnitelma hyväksytetään rakennusluvan hakemisen yhteydessä. Rakentamisenaikaiset hulevedet tulee hallita haittavaikutukset minimoiden. Etenkin kiintoaineen kulkeutuminen minimoitava kaava-alueen ulkopuolelle.

Rakentamisen aikana tulee varmistaa Kehäradan huoltoyhteyden toimivuus sekä huomioida tontin putkirasite.

Kaavamuutokseen liittyy suunnitteluvaraus Arena 3.3 -hankkeelle.

6. KAAVATYÖHÖN OSALLISTUNEET

Vantaan kaupunki:

Asemakaavoitus	Anna-Riitta Kujala	aluearkkitehti
	Annakaisa Haanpää	aluearkkitehti (14.7.2023-31.10.2023)
	Niina Rinne	asemakaava-arkkitehti (15.8.2022 saakka)
	Veli-Pekka Ristimäki	asemakaava-arkkitehti
	Eija Hasu	asemakaava-arkkitehti (31.7.2021 saakka)
	Noora Laak	asemakaava-arkkitehti (1.11.2021 alkaen)
	Hertta Ahvenainen	asemakaava-arkkitehti (9.5.2023 saakka)
	Oona Länsisalmi	asemakaava-arkkitehti (24.10.2022 alkaen)
	Panu-Petteri Kujala	asemakaava-arkkitehti (14.11.2022 alkaen)
	Ville Leppänen	asemakaavasuunnittelija (1.9.2022 saakka)
	Riikka Mattila	kaavatekninen koordinaattori
	Saara Lehtonen	kaavatekninen koordinaattori
	Kai Zukale	asemakaavainsinööri
	Linnea Löytönen	asemakaava-arkkitehti
	Mari Jaakonaho	aluearkkitehti
Yleiskaavoitus	Elina Ekroos	maisema-arkkitehti
	Paula Kankkunen	yleiskaavasuunnittelija
Kadut ja puistot	Henri Hyttinen	vesihuollon yleissuunnittelu (31.12.2021 saakka)
	Elina Kettunen	vesihuollon yleissuunnittelu (1.1.2022-31.1.2023)
	Teemu Vihervaara	liikenteen alueinsinööri
	Pirjo Salo	liikenneinsinööri
Rakennusvalvonta	Matti Kärki	kaupunkikuva-arkkitehti
	Petri Isokoski	lupakäsittelijä
Ympäristökeskus	Jarmo Honkanen	ympäristösuunnittelija
	Sinikka Rantalainen	ympäristösuunnittelija
	Tina Kristiansson	ympäristösuunnittelija
	Jouni Ahtiainen	ympäristösuunnittelija

Kiinteistöt ja tilat	Gilbert Koskela	projektinjohtaja
	Armi Vähä-Piikkiö	tonttipäällikkö
	Hannes Oksanen	lakimies
	Heikki Kangas	geotekniikkapäällikkö
	Janne Karppinen	geotekniikka
Kaupunkikulttuuri	Reeli Karimäki	kulttuuripäällikkö

Arena 3.3 -hankkeen edustajat ja suunnittelukonsultit edustamistaan yhtiöistä:

Jouko Harjunpää	projektinjohtaja Arena 3.3 Oy
Esa Sallinen	arkkitehti SAFA DOMOS arkkitehdit Oy
Casper Ylenius	ark.kand DOMOS arkkitehdit Oy
Reijo Sandberg	dipl.ins. Ramboll Finland Oy
Reija Pasanen	taideasiantuntija Ramboll Finland Oy
Eero Timonen	geo-suunnittelija Ramboll Finland Oy
Outi Kettunen	massatasapainotarkastelu Ramboll Finland Oy
Maarit Leppänen	hulevesiasiantuntija Ramboll Finland Oy
Johanna Mero-Petit	resurssiviisaus Ramboll Finland Oy
Jari Hosiokangas	meluasiantuntija Ramboll Finland Oy
Lauri Hopeakivi	meluasiantuntija Ramboll Finland Oy
Joni Kemppainen	melu- ja tärinäasiantuntija Ramboll Finland Oy
Sirpa Paavilainen	maisema-arkkitehti Ramboll Finland Oy
Ilkka Mäkelä	ympäristösertifiointi Ramboll Finland Oy
Jouni Ikäheimo	kaupunki- ja liikennesuun., WSP Finland Oy
Antti Kataja	liikennesuunnittelu, ins. AMK, WSP Finland Oy
Simo Airaksinen	liikennesuunnittelu, DI, WSP Finland Oy
Jenna Willman	liikennesuunnittelu, ins. AMK, WSP Finland Oy
Matti Eriksson	infra, WSP Finland Oy

VANTAAN KAUPUNKI Asemakaavoitus

Vantaalla, 16. päivänä tammikuuta 2024

Panu-Petteri Kujala
asemakaava-arkkitehti

Anna-Riitta Kujala
aluearkkitehti

Oona Länsisalmi
asemakaava-arkkitehti

Asemakaavan seurantalomake

Asemakaavan perustiedot ja yhteenveto

Kunta	092 Vantaa	**Täyttämispvm**	22.08.2023
Kaavan nimi	233200 Kivistön tapahtuma-areena		
Hyväksymispvm		**Ehdotuspvm**	
Hyväksyjä		**Vireilletulosta ilm. pvm**	28.11.2019
Hyväksymispykälä		**Kunnan kaavatunnus**	092002431
Generoitu kaavatunnus			
Kaava-alueen pinta-ala [ha]	3,9821	**Uusi asemakaavan pinta-ala [ha]**	1,6198
Maanalaisten tilojen pinta-ala [ha]		**Asemakaavan muutoksen pinta-ala [ha]**	2,3623

Ranta-asemakaava	**Rantaviivan pituus [km]**	
Rakennuspaikat [lkm]	**Omarantaiset**	**Ei-omarantaiset**
Lomarakennuspaikat [lkm]	**Omarantaiset**	**Ei-omarantaiset**

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m² +/-]
Yhteensä	**3,9821**	**100,0**	**56400**	**1,42**	**1,6198**	**16400**
A yhteensä						
P yhteensä						
Y yhteensä						
C yhteensä	3,7824	95,0	56400	1,49	1,9459	16400
K yhteensä						
T yhteensä						
V yhteensä						
R yhteensä						
L yhteensä	0,1997	5,0	0		-0,3261	0
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						

Maanalaiset tilat	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m² +/-]
Yhteensä					

Rakennussuojelu	Suojellut rakennukset		Suojeltujen rakennusten muutos	
	[lkm]	[k-m²]	[lkm +/-]	[k-m² +/-]
Yhteensä				

Alamerkinnät

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m² +/-]
Yhteensä	**3,9821**	**100,0**	**56400**	**1,42**	**1,6198**	**16400**
A yhteensä						
P yhteensä						
Y yhteensä						
C yhteensä	3,7824	95,0	56400	1,49	1,9459	16400
C	3,7824	100,0	56400	1,49	1,9459	16400
K yhteensä						
T yhteensä						
V yhteensä						
R yhteensä						
L yhteensä	0,1997	5,0	0		-0,3261	0
Kadut	0,1997	100,0	0		-0,0649	0
LPA	0,0000		0		-0,2612	0
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						

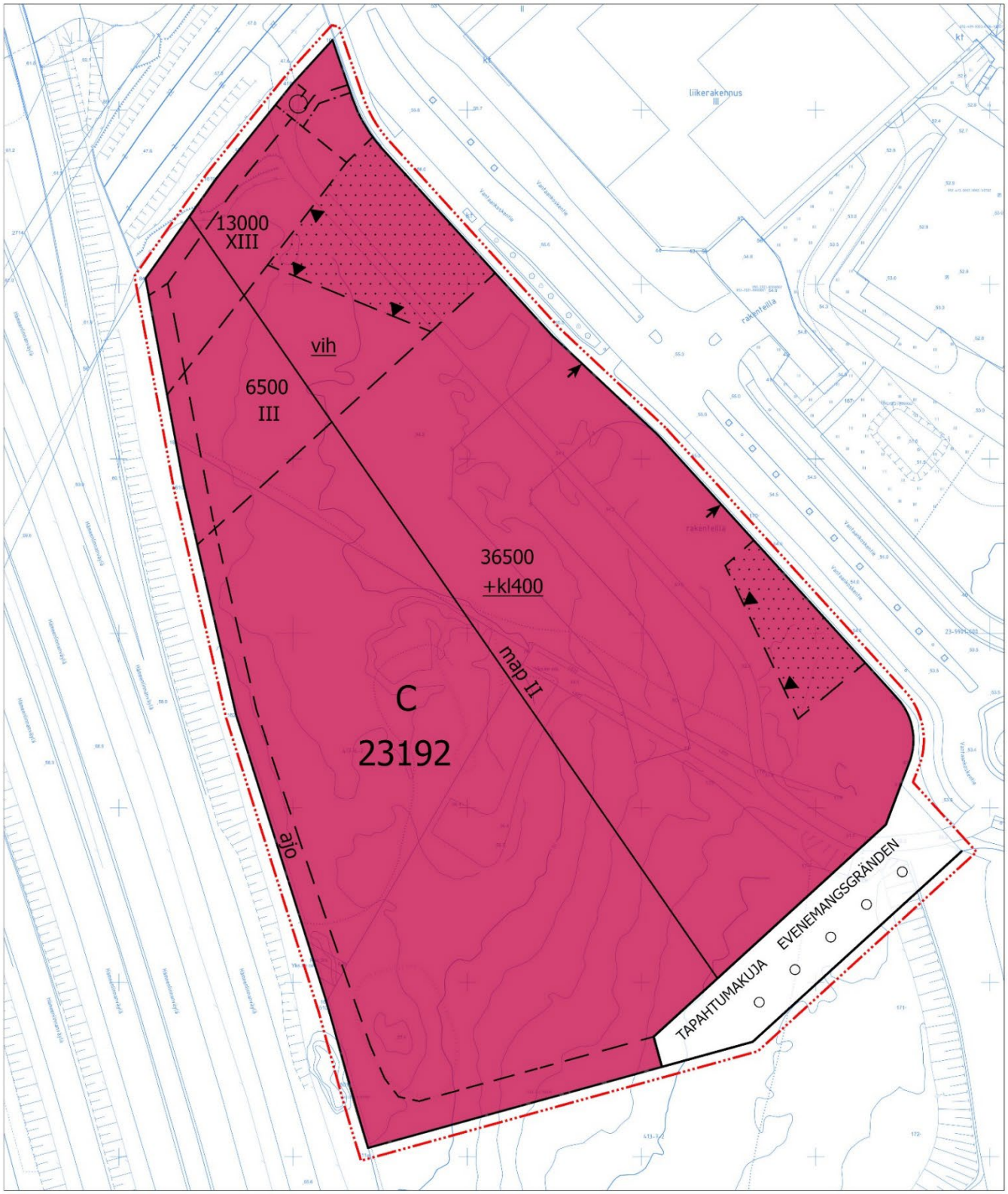

ASEMAKAAVA- JA ASEMAAKAAVAN MUUTOSEHDOTUS

1:1000

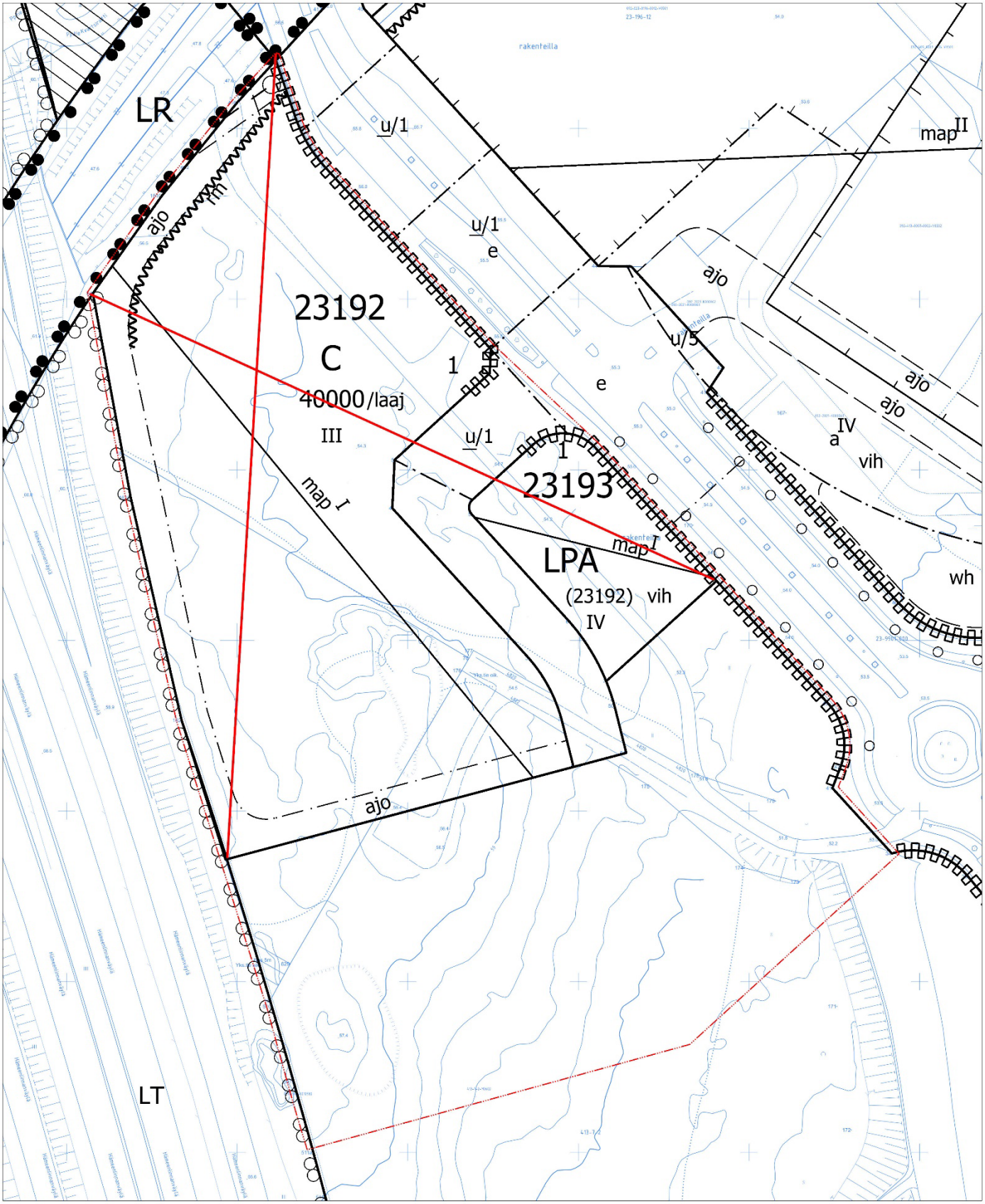

POISTUVAT MERKINNÄT
1:1000

0 25 50 100 m

Kaava-alueen numero Planområdets nummer	Päiväys Datum
233200	16.1.2024

Vantaan kaupunki

KIVISTÖN TAPAHTUMA-AREENA

Kaupunginosa 23, KIVISTÖ

Vanda stad

KIVISTÖ EVENEMANGSARENA

Stadsdel 23, KIVISTÖ

Asemakaava
Osa korttelista 23192 sekä katualue.

Detaljplan
Del av kvarteret 23192 samt gatuområde.

Asemakaavan muutos
Osat kortteleista 23192 ja 23193.

Ändring av detaljplan
Delar av kvarteren 23192 och 23193.

1:1000

1:1000

ASEMAKAAVAMERKINTÖJÄ JA -MÄÄRÄYKSIÄ:

3 m kaava-alueen rajan ulkopuolella oleva viiva.

C

Keskustatoimintojen korttelialue.

Korttelialueelle tulee sijoittaa
- monitoimiareena,
- urheilu- ja liikuntaharrastustiloja,
- toimisto- ja kokoustiloja,
- hotelli- ja majoitustiloja ja
- ravintola- ja liiketiloja

Rakennusten ja korttelin on muodostettava inhimillistä ja monimuotoista kaupunkia.

Rakennusten massoittelussa ja julkisivuratkaisuissa on huomioitava korttelialuetta ympäröivät eri luonteiset kaupunkitilat.

Vantaankoskentien ja Tapahtumakujan kiertoliittymän vastaista tontin osaa tulee rajata rakennuksilla, rakennusosilla tai paviljonkirakenteilla.

Rakennuksissa tulee olla vaihtelua korkeuden ja massoittelun suhteen. Korttelin tulee sijoittua vähintään kolme erilaista rakennusta tai rakennusmassaa.

Ennen rakennusluvan myöntamistä korttelialueelle tulee laatia erillinen tonttijako. Tonttitehokkuuden tulee olla vähintään e=1,7. Tonttitehokkuuteen voidaan laskea mukaan pysäköintilaitoksen maanpäällisten kerrosten muodostama pinta-ala.

Julkisivut

Korttelin rakennukset, julkisivut ja korttelin rajaus tulee tehdä kaupunkikuvallisesti ja arkkitehtuuriltaan korkeatasoisesti.

DETALJPLANBETECKNINGAR OCH -BESTÄMMELSER:

Linje 3 m utanför planområdets gräns.

Kvartersområde för centrumfunktioner.

I kvartersområdet ska det placeras
- en allaktivitetsarena,
- lokaler för idrott och motionsutövning,
- kontors- och möteslokaler,
- hotell- och inkvarteringslokaler och
- restaurang- och affärslokaler

Byggnaderna och kvarteret ska utgöra en del av en människovänlig och mångsidig stad.

I byggnadernas volymgestaltning och fasadlösningar ska man beakta stadsrummen av olika karaktär som omger kvartersområdet.

Tomtdelen mittemot Vandaforsvägens och Evenemangsgrändens rondell ska avgränsas med byggnader, byggnadsdelar eller paviljongkonstruktioner.

Byggnadernas höjd och volymgestaltning ska variera. Minst tre olika byggnader eller byggnadsmassor ska placeras i kvarteret.

Innan bygglov beviljas ska en separat tomtindelning upprättas för kvartersområdet. Exploateringsgraden för tomterna ska uppgå till minst 1,7. Parkeringsanläggningens bottenvåningsyta får inkluderas i exploateringsgraden.

Fasader

Kvarterets byggnader och fasader ska byggas och kvarterets avgränsning ska genomföras på ett högklassigt sätt med avseende på stadsbilden och arkitekturen.

Hotellitornin tulee jakautua pystysuunnassa visuaalisesti eri osiin. Alimman osan tulee olla pienimittakaavainen ja jalankulkuympäristöä tukeva.

I höjdled ska hotelltornet visuellt vara indelad i olika delar. Den nedersta delen ska vara småskalig och stödja gångmiljön.

Korttelin rakennusten tulee olla kaupunkikuvallisia maamerkkejä kaukomaisemassa.

Kvarterets byggnader ska vara landmärken för stadsbilden i fjärrlandskapet.

Taide tulee liittää jo alkuvaiheessa kaikkeen arkkitehtuuri- ja ympäristösuunnitteluun. Suunnittelussa arkkitehdin työparina tulee olla taiteilija. Taiteen tulee näkyä kaikkina vuorokauden ja vuoden aikoina ja olla kestävää, helposti huollettavissa sekä ilmentää Kivistön identiteettiä.

Konst ska redan i inledningsskedet tas med i all arkitektonisk planering och miljöplanering. I planeringen ska arkitekten ha en konstnär som arbetspar. Konsten ska vara synlig under alla tider på dygnet och alla årstider och den ska vara hållbar, lätt att underhålla och avspegla Kivistös identitet.

Mainoslaitteet ja valaistus on huomioitava julkisivujen ja taiteen suunnittelussa.

Reklamanordningar och belysning ska beaktas i planeringen av fasader och konst.

Mikään rakennuksen osa, rakenne, laite tai kasvillisuus ei saa läpäistä Helsinki-Vantaan lentoaseman esterajoituspintoja.

Ingen byggnadsdel, konstruktion, anläggning eller växtlighet får överstiga Helsingfors–Vanda flygplats hinderbegränsande ytor.

Vantaankoskentien puoleisella julkisivulla ulokkeet ja muut rakenteet saavat vähäisissä määrin ulottua katualueelle. Näiden rakenteiden alapinnan tulee olla vähintään kuuden metrin etäisyydellä katutasosta.

I fasaden mot Vandaforsvägen får utskjutande partier och övriga konstruktioner i någon mån skjuta ut i gatuområdet. Dessa konstruktioners undersida ska vara på minst sex meters avstånd från gatuplanet.

Rakennusalan rajoista poikkeavien sisäänkäyntiaukioiden Vantaankoskentien puoleinen sivu voi olla enintään 50 metrin mittainen.

De från byggnadsytans gränser avvikande entréplatsernas sida mot Vandaforsvägen får vara högst 50 meter lång.

Vantaankoskentielle avautuvat julkisivut tulee jäsentää enintään 30 metrin mittaisiin osiin, jotka poikkeavat toisistaan värin tai materiaalin ja sisäänkäyntien ja aukotuksen sommittelun suhteen.

Fasaderna som öppnas upp mot Vandaforsvägen ska struktureras in i högst 30 meter långa delar som skiljer sig från varandra genom färger eller material och utformningen av öppningar.

Katot

Kattopintoja on hyödynnettävä aurinkoenergian keräämiseen ja/tai hulevesien viivyttämiseen ja/tai se tulee toteuttaa luonnon monimuotoisuutta tukevana kasvikattona ja/tai toiminnallisena ulkotilana.

Katolle saa kerrosluvun ja rakennusoikeuden lisäksi rakentaa teknisiä tiloja ja asentaa teknisiä laitteita ja niiden tulee olla rakennuksen arkkitehtuurin liittyviä.

Tak

Takytorna ska utnyttjas för insamling av solenergi och/eller fördröjning av dagvatten och/eller byggas som vegetationstak som stödjer naturens mångfald och/eller som ett funktionellt uterum.

På taket får man utöver våningstalet och byggrätten bygga tekniska utrymmen och installera tekniska anordningar och de ska anknyta till byggnadens arkitektur.

Kivijalkakerrokset ja sisäänkäynnit

Pääsisäänkäyntejä tulee korostaa arkkitehtuurin ja/tai taiteen keinoin ja niiden on erotuttava toisistaan. Sisäänkäyntien tulee olla säältä suojattuja.

Stenfotsvåningar och entréer

Entréerna ska framhävas genom arkitektur och/eller konst och de ska skilja sig åt. Entréerna ska vara väderskyddade.

Katutason pääsisäänkäyntien yhteyteen toteutettavien pääsisäänkäyntiaukioiden tulee muodostaa viihtyisää, vehreää ja korkealaatuista kaupunkitilaa.

Huvudentréplatserna som byggs i anslutning till huvudentréerna på gatuplan ska bilda ett trivsamt, grönskande och högklassigt stadsrum.

Pääsisäänkäyntiaukioiden Vantaankoskentien puoleista reunaa tulee rajata paviljonkirakennuksilla, kiintokalusteilla ja/tai viheristutuksilla.

Huvudentréplatserna som byggs i anslutning till huvudentréerna ska bilda ett trivsamt, grönskande och högklassigt stadsrum.

Varastointi- ja lastausalueet sekä huoltopihat tulee aidata rakennusten arkkitehtuuriin liittyvin rakentein.

Lager- och lastningsområdena samt servicegårdarna ska ingärdas med konstruktioner som anknyter till byggnadernas arktitektur.

Vantaankoskentiehen ja Tapahtumakujaan rajautuvan rakennusalan maantasokerroksen tulee olla avoin ja toiminnallinen. Maantasokerroksen tiloihin tulee olla suora kulkuyhteys kadulta ja niiden on liityttävä toiminnallisesti ulkotiloihin.

Markplansvåningen på den byggnadsyta som gränsar till Vandaforsvägen och Evenemangsgränden ska vara öppen och funktionell. Markplansvåningens utrymmen ska ha en direkt förbindelse från gatan och de ska anknyta funktionellt till utomhusområdena.

Ulkoalueiden pintamateriaalit, kalusteet, istutukset ja valaistus tulee tehdä ominaisuuksiltaan korkeatasoisina sekä liittää ne luontevasti muuhun kaupunkirakenteeseen.

Utomhusområdenas ytmaterial, utrustning, planteringar och belysning ska till sina egenskaper hålla hög kvalitet och de ska på ett naturligt sätt anslutas till den övriga stadsstrukturen.

Vantaankoskentien puoleiselle julkisivulle tulee toteuttaa vähintään kaksi sisäänkäyntiaukiota, joiden välillä tulee olla vähintään 60 metrin mittainen Vantaankoskentien katualueeseen rajautuva julkisivun osa.

Vid fasaden mot Vandaforsvägen ska minst två entréplatser byggas, mellan vilka det ska finnas en minst 60 meter lång fasaddel som gränsar till Vandaforsvägens gatuområde

Vantaankoskentien vastakkaisella puolella olevan huoltopihan kohdalle ei saa sijoittaa sisäänkäyntiaukiota.

En entréplats får inte placeras vid servicegården på motsatta sidan av Vandaforsvägen.

Palveluiden ja toimintojen katutasoon sijoittuvat sisäänkäynnit tulee sijoittaa suoraan kadulta tai kävelijälle helposti hahmotettavien sisäänkäyntiaukioiden yhteyteen.

Tjänsternas och funktionernas entréer på gatuplan ska placeras direkt vid gatan eller i anslutning till entréplatserna som är lätta att uppfatta för gående.

Tapahtuma-areenan suurtapahtumien aikainen pääsisäänkäynti tulee toteuttaa Vantaankoskentien ylittävän ulokkeen kautta.

Vihertehokkuus

Korttelin vihertehokkuuden tulee täyttää viherkertoimelle asetettu tavoiteluku vähintään 0,7 tai rakennuslupaa haettaessa kulloinkin voimassa oleva tavoiteluku. Vihertehokkuuden toteutuminen on rakennusluvan yhteydessä osoitettava vihersuunnitelmalla ja vihertehokkuuslaskelmalla.

Kaikkien istutettavien puiden ja pensaiden tulee olla hyötykasveja. Rakennuksissa ja/tai kattopihoilla on tuotettava ruokaa.

Hulevesien hallinta

Rakennuslupaa varten on laadittava hulevesisuunnitelma voimassa olevien hulevesien käsittelyvaatimusten mukaan. Hulevedet tulee viivyttää korttelialueella. Ulkotilojen viherrakentaminen on liitettävä hulevesien hallintaan teknisesti ja toiminnallisesti.

Ympäristöhäiriöt ja energiahuolto

Majoitushuoneiden ulkokuoren ääneneristävyyden lento-, raide- ja tieliikennemelua vastaan on oltava pohjoisjulkisivulla vähintään 39 dB, itäjulkisivulla 35 dB, eteläjulkisivulla 36 dB ja länsijulkisivulla 41 dB tai rakennuslupavaiheen meluselvityksen ohjearvojen mukaisesti.

Sisätiloissa tulee saavuttaa vähintään valtioneuvoston päätöksen 993/1992 mukaiset melun ohjearvot tai kulloinkin vastaava voimassa oleva ohjearvo.

Katto- ja julkisivumateriaalivalinnoin ei saa edistää melun heijastusvaikutuksia.

Rakennusten suunnittelussa on otettava huomioon runkomelun ja -tärinän torjuntatarve. Rakennuslupahakemuksen yhteydessä tulee esittää selvitys, miten runkomelu ja tärinä on otettu huomioon.

Raideliikenteestä aiheutuvan runkomelun Lprm enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla majoitustiloissa 30 dB. Raideliikenteestä aiheutuvan tärinän värähtelyn vw, 95 enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla majoitustiloissa 0,3 mm/s.

Raideliikenteestä aiheutuvan runkomelun Lprm enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla kokoontumis- ja opetustiloissa 35 dB. Raideliikenteestä aiheutuvan tärinän värähtelyn vw, 95 enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla kokoontumis- ja opetustiloissa 0,6 mm/s.

Raideliikenteestä aiheutuvan runkomelun Lprm enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla toimistoissa, kaupoissa, näyttelytiloissa ja museoissa 40 dB. Raideliikenteestä aiheutuvan tärinän värähtelyn vw, 95 enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla toimistoissa, kaupoissa, näyttelytiloissa ja museoissa 0,6 mm/s.

Raideliikenteestä aiheutuvan runkomelun Lprm enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla konserttisaleissa 30 dB. Raideliikenteestä aiheutuvan tärinän värähtelyn vw, 95 enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla konserttisaleissa 0,6 mm/s.

Rakentaminen rautatien läheisyydessä ei saa aiheuttaa turvallisuusriskiä, haittaa radan stabiliteetille taikka muuta haittaa radanpidolle tai junaliikenteelle.

Rakennuslupaa varten on laadittava maamassatasapainotarkastelu ja tonttia rakennettaessa syntyvä maamassa tulee käyttää tontilla.

Rakennuspaikalla tulee rakennusluvan yhteydessä tehdä rakennuspaikkakohtainen pohjatutkimus. Rakentamisratkaisujen tulee perustua rakennuspaikkakohtaisiin pohjatutkimuksiin ja suunnitelmiin.

Vid större evenemang ska huvudingången till evenemangsarenan ske via ett utsprång över Vandaforsvägen.

Grönytefaktor

Kvarterets gröneffektivitet ska uppfylla det målsättningstal på minst 0,7 som fastställts för grönytefaktorn eller det målsättningstal som gäller vid respektive tidpunkt vid ansökan om bygglov. Att gröneffektiviteten uppnås ska i samband med bygglovet styrkas med en grönområdesplan och en gröneffektivitetskalkyl.

Alla träd och buskar som planteras ska vara nyttoväxter. I byggnaderna och/eller på takgårdarna ska mat produceras.

Dagvattenhantering

För bygglovet ska en dagvattenplan utarbetas i enlighet med de gällande kraven för hanteringen av dagvatten. Dagvattnet ska fördröjas inom kvartersområdet. Uterummens grönbyggande ska tekniskt och funktionellt kopplas till dagvattenhanteringen.

Miljöstörningar och energiförsörjning

Ytterhöljets ljudisolering mot flyg-, spår- och vägtrafikbuller ska i inkvarteringsrummens norra fasad vara minst 39 dB, östra fasad 35 dB, södra fasad 36 dB och västra fasad 41 dB eller överensstämma med riktvärdena i bullerutredningen från bygglovsskedet.

Inomhus ska man som ett minimum uppnå riktvärdena för bullernivåer i enlighet med statsrådets beslut 993/1992 eller det riktvärde som gäller vid respektive tidpunkt.

Bullrets ekoeffekt får inte förstärkas genom valet av tak- och fasadmaterial.

Vid planeringen av byggnader ska behovet av att bekämpa stombuller och -vibrationer tas i beaktande. I samband med bygglovsansökan ska en utredning presenteras om hur stombuller och vibrationer har beaktats.

Maximinivån på stombuller Lprm som spårtrafiken orsakar begränsas med konstruktionslösningar till 30 dB i inkvarteringsrum. Maximinivån på vibrationer vw, 95 från skakningar som spårtrafiken orsakar begränsas med konstruktionslösningar till 0,3 mm/s i inkvarteringsrum.

Maximinivån på stombuller Lprm som spårtrafiken orsakar begränsas med konstruktionslösningar till 35 dB i samlings- och undervisningslokaler. Maximinivån på vibrationer vw, 95 från skakningar som spårtrafiken orsakar begränsas med konstruktionslösningar till 0,6 mm/s i samlings- och undervisningslokaler.

Maximinivån på stombuller Lprm som spårtrafiken orsakar begränsas med konstruktionslösningar till 40 dB i kontor, affärer, utställningslokaler och museer. Maximinivån på vibrationer vw, 95 från skakningar som spårtrafiken orsakar begränsas med konstruktionslösningar till 0,6 mm/s i kontor, affärer, utställningslokaler och museer.

Maximinivån på stombuller Lprm som spårtrafiken orsakar begränsas med konstruktionslösningar till 30 dB i konsertsalar. Maximinivån på vibrationer vw, 95 från skakningar som spårtrafiken orsakar begränsas med konstruktionslösningar till 0,6 mm/s i konsertsalar.

Byggande i närheten av järnvägen får inte leda till en säkerhetsrisk, försämra banans stabilitet eller medföra andra olägenheter för banhållningen eller tågtrafiken.

Inför bygglovet ska en undersökning göras av balansen beträffande jordmassorna och den jordmassa som uppkommer vid byggandet på tomten ska användas på tomten.

På byggplatsen ska en byggplatsspecifik grundundersökning genomföras i samband med bygglovet. Bygglösningarna ska baseras på byggplatsspecifika grundundersökningar och planer.

	Rakennusten suunnittelussa on pyrittävä koko elinkaaren aikaiseen hiilineutraalisuuteen. Rakennuslupahakemuksen yhteydessä tulee esittää hiilineutraalisuusselvitys.	Vid planeringen av byggnader ska klimatneutralitet eftersträvas för hela livscykeln. I samband med bygglovsansökan ska en klimatneutralitetsutredning presenteras.
	Asemakaavan alueella tulee hyödyntää uusiutuvaa energiaa vähintään 50 % rakennusten energiantarpeesta.	Lösningar som producerar förnybar energi ska föredras. I detaljplaneområdet ska förnybar energi utnyttjas så att det täcker minst 50% av byggnadernas energibehov.
	Korttelialueelle ei saa osoittaa tonttiliittymää Vantaankoskentien varrelta.	En tomtanslutning från Vandaforsvägen får inte anvisas till kvartersområdet.
	Tuloilmanotto tulee olla Vantaankoskentien puolelta, mahdollisimman etäältä Hämeenlinnanväylän hiukkaspäästöjen alueesta.	Tilluftintaget ska ligga på Vandaforsvägens sida, på så långt avstånd från Tavastehusledens partikelutsläppsområde som möjligt.
	Muuntamoiden tilavaraukset tulee huomioida hotellille, ravintolatoiminnoille, areenalle sekä yksi muuntamon tilavaraus alueelle yleisesti Vantaan Energia Sähköverkot Oy:n käyttöön.	Reserveringar för transformatorer ska beaktas för hotellet, restaurangfunktionerna, arenan samt en reservering för en transformator i området i allmänhet för Vanda Energi Elnät Ab:s bruk.
	Pyöräliikenne ja -pysäköinti	**Cykeltrafik och -parkering**
	Rakennettavien polkupyöräpaikkojen vähimmäismäärät: - toimistot 1 pp / 50 k-m² - palvelu- ja liiketilat 1 pp / 40 k-m²	Cykelplatser ska byggas till ett antal av minst: - kontor 1 cp / 50 m²-vy - service- och affärslokaler 1 cp / 40 m²-vy
	Polkupyöräpysäköinnin on sijoituttava pääosin sisäänkäyntien yhteyteen. Pyöräpaikoista vähintään 50 % on oltava säältäsuojattuja ja runkolukittavia.	Cykelparkeringen ska huvudsakligen ligga i anslutning till entréerna. Av cykelplatserna ska minst 50 % vara väderskyddade och ramlåsbara.
	Autoliikenne ja -pysäköinti	**Biltrafik och -parkering**
	Rakennettavien autopaikkojen vähimmäismäärät: - toimistot 1 ap / 100 k-m² - palvelu- ja liiketilat 1 ap / 120 k-m² - hotelli- ja majoitustilat 1 ap / 250 k-m²	Minimiantalet bilplatser som ska byggas: - kontor 1 bp / 100 m²-vy - service- och affärslokaler 1 bp / 120 m²-vy - hotell- och inkvarteringslokaler 1 bp / 250 m²-vy
	Rakennettavien autopaikkojen vähimmäismäärävaade ei koske monitoimiareenaa.	Kravet på det minimala antalet bilplatser som anläggs gäller inte allaktivitetsarenan.
	Yllä mainitut pysäköintipaikat on toteutettava korttelialueella. Rakennusluvan yhteydessä hakijan on esitettävä liikenteellinen tarkastelu suurtapahtuman aikaisesta pysäköintitarpeesta. Suurtapahtuman aikaisen pysäköinnin tarpeesta vähintään 40 % on toteutettava korttelialueella.	De ovannämnda parkeringsplatserna ska byggas i kvartersområdet. I samband med bygglovet ska sökanden presentera en trafikmässig granskning av parkeringsbehovet under stora evenemang. Av parkeringsbehovet under stora evenemang ska minst 40 % tillgodoses i kvartersområdet.
	Pysäköintipaikat tulee varustaa sähköauton latausmahdollisuudella tai olla helposti muutettavissa lataukseen soveltuviksi.	Parkeringsplatserna ska förses med möjlighet till laddning av elbilar eller enkelt kunna ändras så att de lämpar sig för laddning.
	Tapahtumien aikaisesta liikenne-, pysäköinti- ja turvallisuusjärjestelyistä tulee esittää tarkempi suunnitelma rakennusluvan yhteydessä.	Över trafik-, parkerings- och säkerhetsarrangemang under evenemang ska en noggrannare plan göras upp i samband med bygglovet.
	Huolto- ja ajoneuvoliikenne tulee sijoittaa tontille siten, että se on turvallista ja sujuvaa sekä että se ei katkaise kävely-yhteyksiä Tapahtumakujalla tai Vantaankoskentiellä.	Service- och fordonstrafik ska placeras på tomten så att den är säker och smidig och att den inte skär av gångförbindelserna på Evenemangsgränden eller Vandaforsvägen.
	Huoltopihatoiminnot on sijoitettava rakennusmassan sisään tai kaupunkikuvallisesti korkeatasoisesti aidatulle pihalle.	Servicegårdsfunktioner ska placeras inuti byggnadsmassan eller på en gård som ingärdats på ett högklassigt sätt med tanke på stadsbilden.
———	**Korttelin, korttelinosan ja alueen raja.**	**Kvarters-, kvartersdels- och områdesgräns.**
—·—·—	**Osa-alueen raja.**	**Gräns för delområde.**
— — —	**Ohjeellinen alueen tai osa-alueen raja.**	**Riktgivande gräns för område eller del av område.**
—x—x—	**Risti merkinnän päällä osoittaa merkinnän poistamista.**	**Kryss på beteckning anger att beteckningen slopas.**
23	**Kaupunginosan numero.**	**Stadsdelsnummer.**
KIVISTÖ	**Kaupunginosan nimi.**	**Stadsdelens namn.**
23192	**Korttelin numero.**	**Kvartersnummer.**
TAPAHTUMAKUJA	**Kadun, tien, katuaukion, torin, puiston tai muun yleisen alueen nimi.**	**Namn på gata, väg, öppen plats, torg, park eller annat allmänt område.**

6500	**Rakennusoikeus kerrosalaneliömetreinä.**	**Byggnadsrätt i kvadratmeter våningsyta.**
36500 +kl400	**Lukusarja, jossa ensimmäinen luku ilmoittaa pääkäyttötarkoituksen mukaisen kerrosalan neliömetrimäärän ja toinen luku ravintola- ja liiketilojen kerrosalan neliömetrimäärän.**	**Talserie, där det första talet anger våningsyta i kvadratmeter för huvudanvändningsändamålet och det andra talet våningsytan i kvadratmeter för restaurang- och affärslokaler.**
XIII	**Roomalainen numero osoittaa rakennusten, rakennuksen tai sen osan suurimman sallitun kerrosluvun.**	**Romersk siffra anger största tillåtna antalet våningar i byggnaderna, i byggnaden eller i en del därav.**
vih	**Alleviivaus osoittaa ehdottomasti käytettävän kaavamääräyksen.**	**Understreckningen anger planbestämmelse som ovillkorligen skall tillämpas.**
	Ohjeellinen viher- tai kasvikatto.	**Grön- eller växttak.**
	Ohjeellinen istutettava alueen osa.	**Riktgivande del av område som skall planteras.**
	Ohjeellinen rakennusala. kl-merkinnän edellyttämät ravintola- ja liiketilat on rakennettava maantasokerrokseen Vantaankoskentien varrelle.	**Riktgivande byggnadsyta.** Restaurang- och affärslokaler som förutsätts av kl-bestämmelsen ska byggas i markplansvåning längs med Vandaforsvägen.
map II	**Maanalainen pysäköintitila** Maanalainen tila, johon saa sijoittaa huolto-, pysäköinti- ja varastotiloja sekä teknisiä tiloja. Tilasta tulee olla ajoyhteys korttelin 23196 maanalaiseen pysäköintitilaan.	**Underjordiskt parkeringsutrymme** Underjordiskt utrymme där service-, parkerings-, lager-och tekniska utrymmen får placeras. Utrymmet ska ha en körförbindelse till det underjordiska parkeringsutrymmet i kvarteret 23196.
	Merkintä osoittaa rakennuksen sivun, jolla tulee olla suora uloskäynti porrashuoneista.	**Beteckningen anger att denna sida av byggnaden skall ha direkt utgång från trapphusen.**
	Nuoli osoittaa rakennusalan sivun, johon rakennus on rakennettava kiinni.	**Pilen anger den sida av byggnadsytan som byggnaden skall tangera.**
	Säilytettävä/istutettava puurivi.	**Trädrad som skall bevaras/planteras.**
	Katu. Tapahtumakujan katualueen asemakaavoittamattomaan alueeseen rajautuva reuna tulee rajata kulkua rajoittavalla muurilla tai aidalla ja turvata liito-oravan ydinalueen häiriöherkkyys toistaiseksi asemakaavoittamattomalla alueella.	**Gata.** Den kant till Evenemangsgrändens gatuområde som gränsar till området som saknar detaljplan ska avgränsas med en mur eller ett staket som begränsar framkomligheten och flygekorrens kärnområde ska tryggas mot störningar i det område som än så länge saknar detaljplan.
ajo	**Alueella oleva ohjeellinen ajoyhteys.**	**Riktgivande körförbindelse inom området.**
	Maanalaista johtoa varten varattu alueen osa. Rakentaminen maanalaisten johtojen läheisyydessä ei saa aiheuttaa haittaa tai vahinkoa maanalaisille verkostoille.	**Del av område reserverad för underjordisk ledning.** Byggande i närheten av underjordiska ledningar får inte äventyra eller skada de underjordiska nätverken.
	TONTTIJAKO Tämän asemakaavan alueella oleviin kortteleihin on laadittava erillinen tonttijako, ellei kaavamerkinnöin ole toisin osoitettu.	TOMTINDELNING För kvarteren på denna detaljplans område skall en separat tomtindelning göras, om inte via planbeteckningar annat bestämts.

Kaupunkirakenne ja ympäristö
Stadsstruktur och miljö

Asemakaavoitus
Detaljplanering

{Allekirjoitus aluearkkitehti}

Mittaus- ja geopalvelut
Mätning och geoteknik

Asemakaavan pohjakartta täyttää sille asetetut vaatimukset.

Baskartan för detaljplanen uppfyller de krav som ställs på den.

Tasokoordinaatisto ETRS-GK25, korkeusjärjestelmä N2000.	Plankoordinatsystemet ETRS-GK25, höjdsystemet N2000.

{Allekirjoitus kaupungingeodeetti}

Allekirjoitettu sähköisesti

Hyväksytty kaupunginvaltuustossa __.__.20__	Godkänd av stadsfullmäktige __.__.20__

9. MUU SUUNNITELMA-AINEISTO

Liite 1: Arena 3.3 -hankkeen viitesuunnitelmat (DOMOS arkkitehdit, luonnos 17.8.2023)

Näkymä pohjoisesta

Näkymä luoteesta

Liite 1: Arena 3.3 -hankkeen viitesuunnitelmat (DOMOS arkkitehdit, luonnos 17.8.2023)

Pääsisäänkäyntiaukio

Liite 1: Arena 3.3 -hankkeen viitesuunnitelmat (DOMOS arkkitehdit, luonnos 17.8.2023)

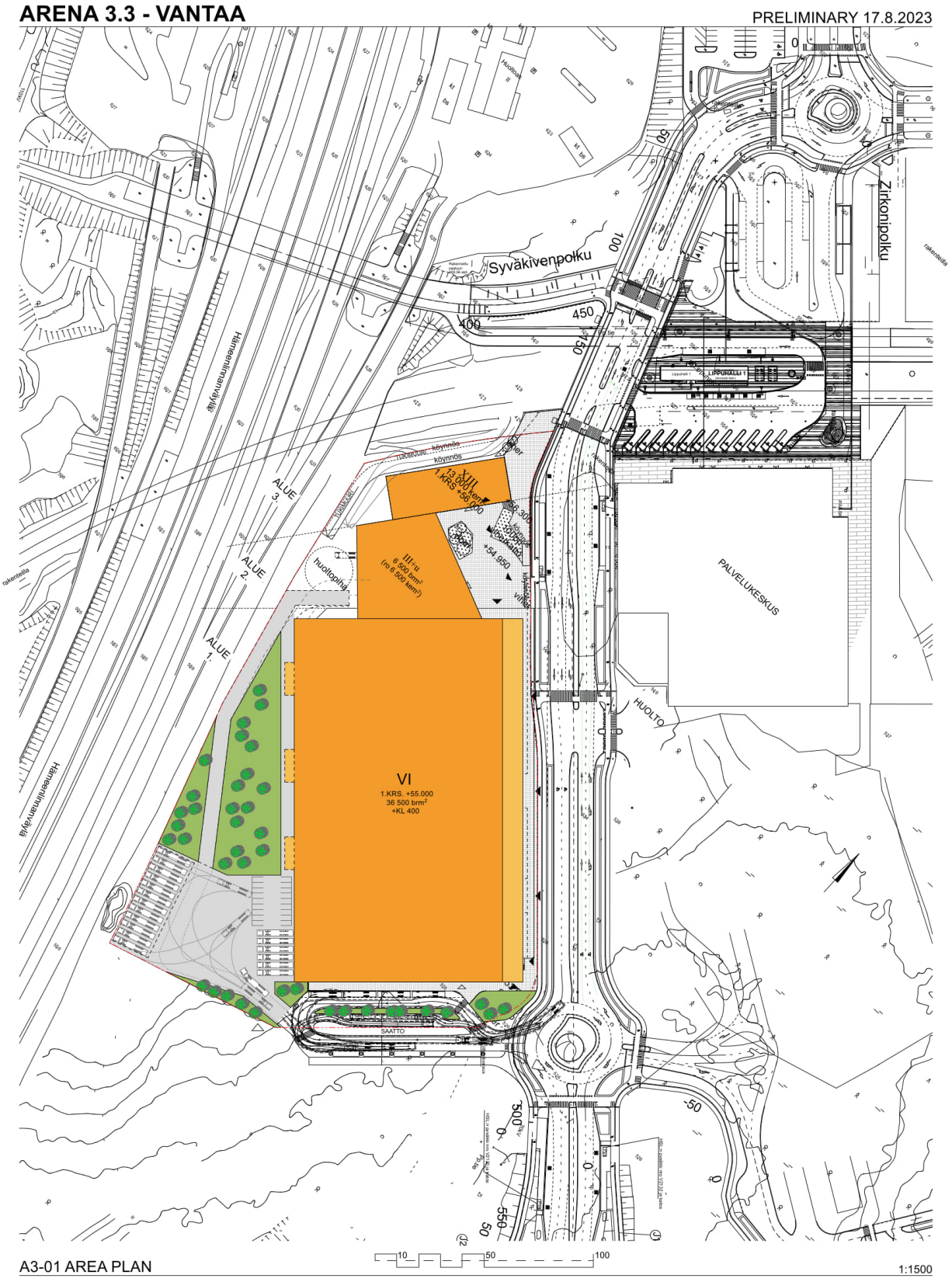

Liite 2: Arena 3.3. vesihuollon yleissuunnitelma (WSP Oy, alustava luonnos 26.11.2021)

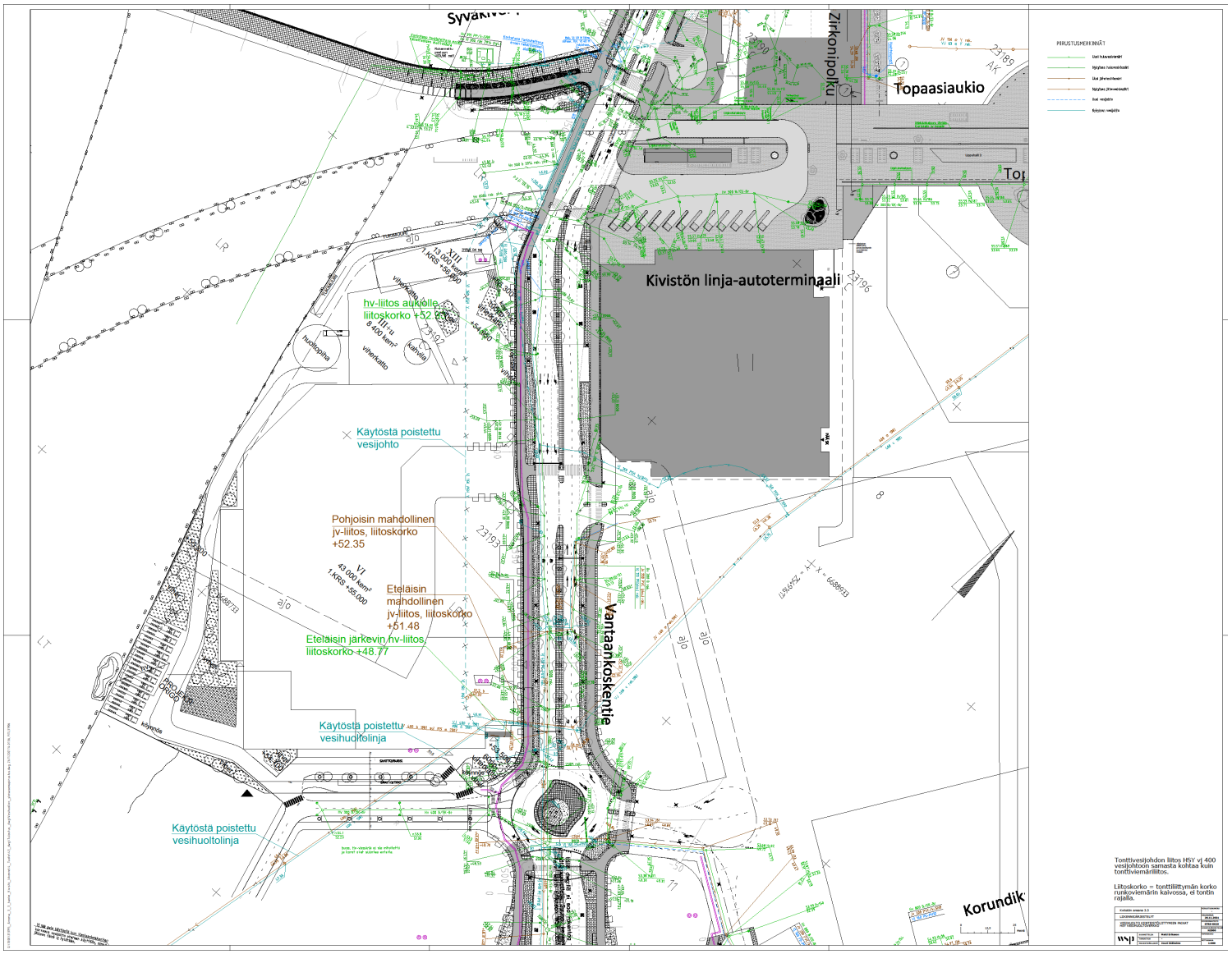

Liite 3: Arena 3.3. hulevesisuunnitelma (Ramboll Oy, alustava luonnos 19.11.2021)

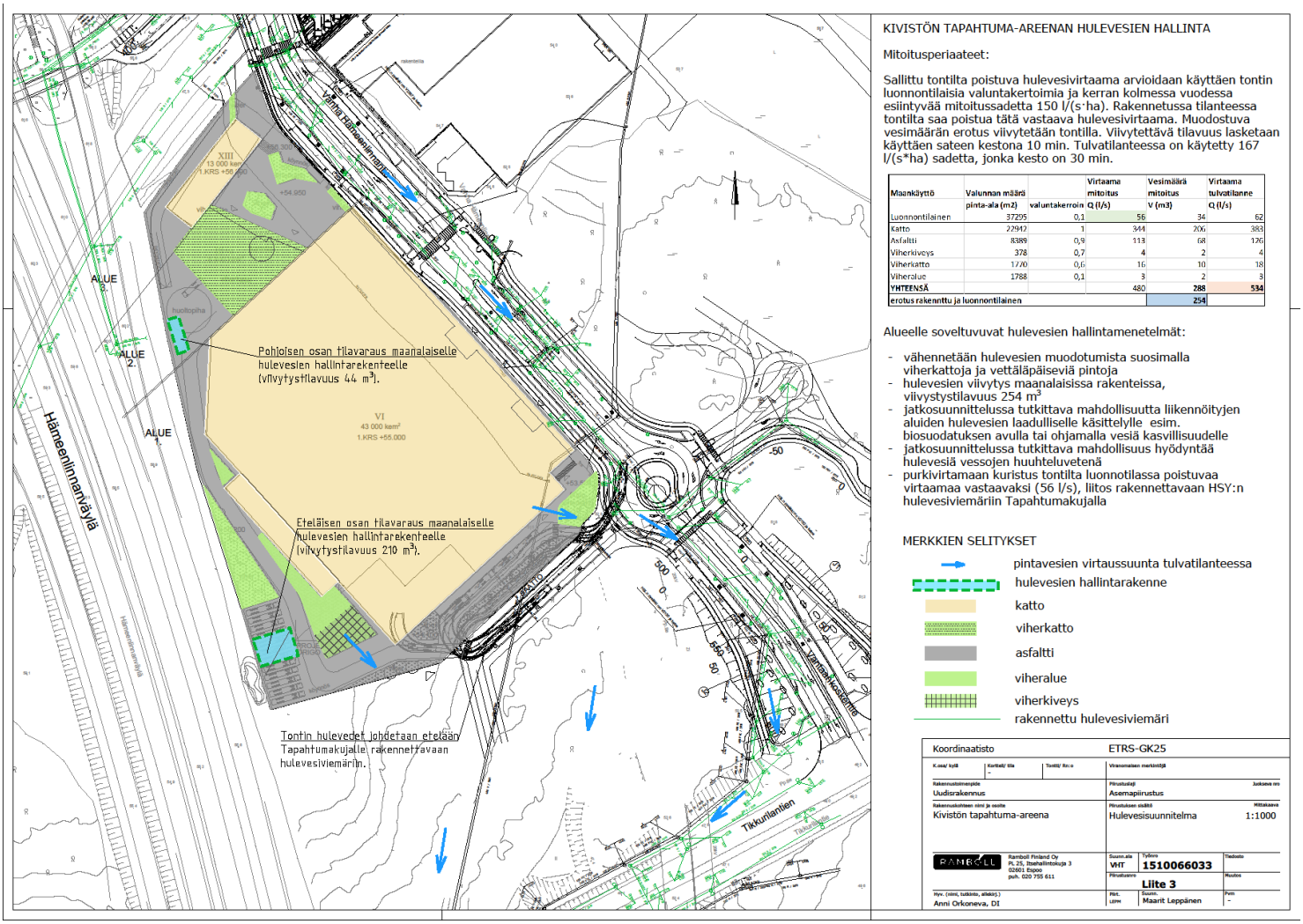

Maankäyttö	Valunnan määrä		Virtaama mitoitus	Vesimäärä mitoitus	Virtaama tulvatilanne
	pinta-ala (m2)	valuntakerroin	Q (l/s)	V (m3)	Q (l/s)
Luonnontilainen	37295	0,1	56	34	62
Katto	22942	1	344	206	383
Asfaltti	8389	0,9	113	68	126
Viherkiveys	378	0,7	4	2	4
Viherkatto	1700	0,6	16	10	18
Viheralue	1788	0,1	3	2	3
YHTEENSÄ			480	288	534
erotus rakenttu ja luonnontilainen				254	

Liite 4: Arena 3.3 vihertehokkuus, tuloskortti (Ramboll Oy, alustava luonnos 22.11.2021)

Tuloskortti

Päivämäärä 22.11.2021

Osoite 23 Kivistö

Kaavan numero 002431 KIVISTÖN TAPAHTUMA-AREENA

Vihertehokkuuslaskelma

Viher-tehokkuus	0,7
Tavoitetaso	0,7

Vihertehokkuuteen sisällytetyt elementit

Elementtityyppi	Elementtejä käytetty, kpl	Elementtityypin kokonaislukumäärä, kpl
Säilytettävä kasvillisuus ja maaperä	ei elementtiä!	7
Istutettava kasvillisuus	5	8
Luonnon monimuotoisuus ja kasvillisuuskatot	5	8
Pinnoitteet	3	3
Hulevesien hallintarakenteet	ei elementtiä!	10
Yhteensä	**13**	**36**

Hulevesimäärä m^3	
209,7	
Valuma kerroin C	
0,8	
Viivytystilavuustarve m^3	
209,7	
Jää viivyttämättä m^3	Esitettyjen hulevesiratkaisujen viivytystilavuus m^3
0,0	263,0
Läpäisemättömän pinnan osuus	
17 %	

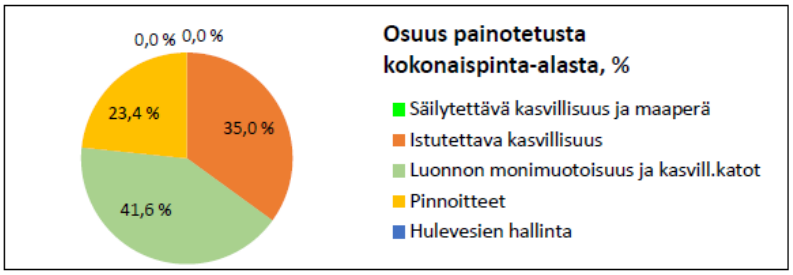

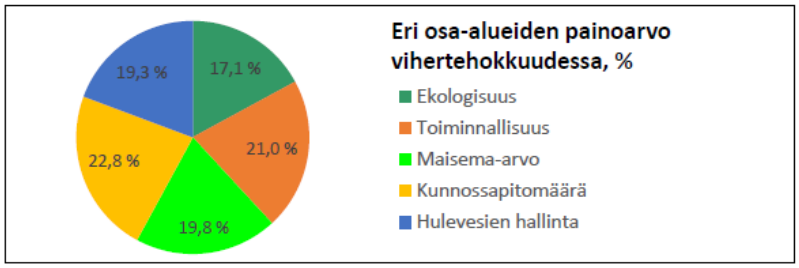

Pihasuunnitelma

Liite 5: Arena 3.3. taiteen konsepti (Ramboll Oy, alustava luonnos 19.11.2021)

19.11.2021

KIVISTÖN TAPAHTUMAKESKUS VALOTAITEEN KONSEPTISUUNNITELMA

Valotaideteos sijoittuu Kivistön tapahtumakeskuksen pääsisäänkäynnin yhteyteen, areena-rakennuksen kulmaukseen, integroituna arkkitehtuuriin. Valoteoksen rakenteet ja laitteet suunnitellaan areenan julkisivuun osaksi arkkitehtuuria yhteistyössä arkkitehti- ja rakennesuunnittelun kanssa. Valoteoksen ohjaus tapahtuu äänen avulla heijastellen tapahtumakeskuksen toimintaa ja vierailijoiden tunnetiloja. Dynaaminen värivaloteos on vuorovaikutuksessa käyttäjiin äänisensoreiden, kuten desibelimittarin avulla.

KUVITUSKUVA YLLÄ:
vectorstock.com/royalty-free-vector/concert-crowd-vector-34390697

Valoteos "elää ja hengittää" tapahtumien mukana

Valaistuksen visuaalinen ilme muuntuu tapahtumakeskuksessa mitatun äänenvoimakkuuden muutoksen mukaan reaaliaikaisesti. Muutos näkyy rakennuksen julkisivussa muuntuvana värivalaistuksena. Yleisön taputtaessa valaistuksen väri ja intensiteetti muuntuvat ohjelmoidusti ja toisaalta, kun tapahtumakeskus on suljettu, teoksen valaistus ohjelmoidaan staattiseksi osaksi arkkitehtuuria. Valoteos ilmentää Kivistön identiteettiä yhteisöllisesti kestävänä alueena ja muodostaa tunnistettavan pimeän ajan ilmeen tapahtumakeskuksen pääsisäänkäynnin alueelle.

Valotaideteoksen sijainti julkisivussa (punaisella katkoviivalla merkitty alue).
Havainnekuva /Arkkitehtitoimisto SKOOT

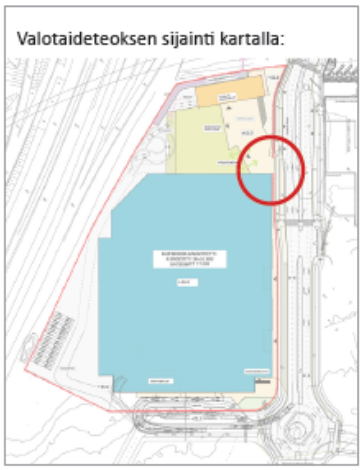

Havainnekuva valotaideteoksesta talvi-iltana, kun se on vuorovaikutuksessa tapahtumakeskuksen käyttäjiin.
Kuva /Arkkitehtitoimisto SKOOT ja Ramboll

Liite 5: Arena 3.3. taiteen konsepti (Ramboll Oy, luonnos 19.11.2021)

RAMBOLL

KIVISTÖN TAPAHTUMAKESKUS
VALOTAITEEN KONSEPTISUUNNITELMA

Havainnekuva valotaideteoksesta syysiltana, kun se on vuorovaikutuksessa tapahtumakeskuksen käyttäjiin.
Kuva /Arkkitehtitoimisto SKOOT ja Ramboll

Havainnekuva valotaideteoksesta syysiltana, kun se ei ole vuorovaikutuksessa tapahtumakeskuksen käyttäjiin.
Kuva /Arkkitehtitoimisto SKOOT

Liite 6: Asemakaavamääräysten havainneaineisto (Vantaan kaupunki, 20.12.2023)

SISÄLLYSLUETTELO

ASEMAKAAVAKARTTA JA LIITTEESSÄ SELVENNETTÄVÄT MÄÄRÄYKSET .. 3

SKENAARIO 1: KOLME TONTTIA 4

Hotelli ja ravintolamaailma omilla tonteilla, pysäköinti areenan kanssa samalla tontilla..... 4

SKENAARIO 2: NELJÄ TONTTIA..... 5

Kaikki toiminnot omalla tontilla..... 5

Vantaan kaupunki
Kivistön asemakaavoitustiimi

Liitteenä 233200 Kivistön tapahtuma-areenan asemakaavan selostuksessa ja maankäyttösopimuksessa.

ASEMAKAAVAKARTTA JA LIITTEESSÄ SELVENNETTÄVÄT MÄÄRÄYKSET

Liiteaineistossa esitetyt tonttijaot ja massavaihtoehdot ovat viitteellisiä. Skenaariot selventävät maankäytön tavoitteita Kivistön kaupunkikeskustassa. Suunnitteluratkaisuun pääsemiseksi tulee laatia useampi toiminnallisuuden ja kaupunkikuvan vaihtoehtoja tutkiva maankäytön tarkastelu osana suunnitteluprosessia.

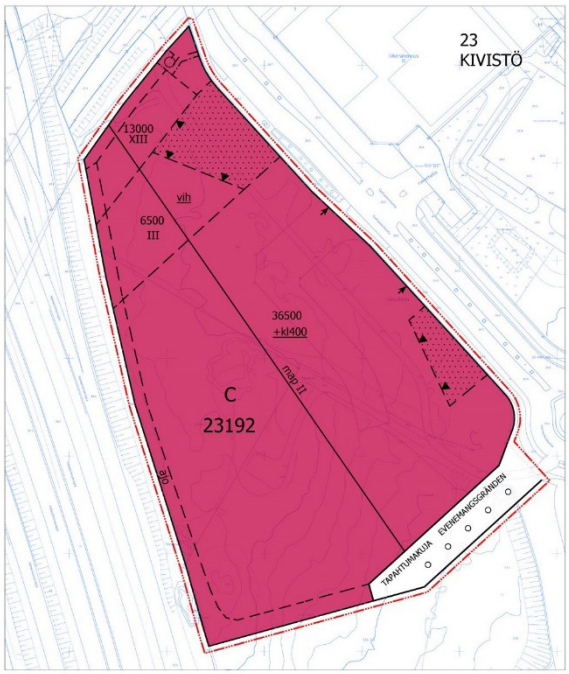

"Vantaankoskentien ja Tapahtumakujan kiertoliittymän vastaista tontin osaa tulee rajata rakennuksilla, rakennusosilla tai paviljonkirakenteilla."

"Vantaankoskentien puoleiselle julkisivulle tulee toteuttaa vähintään kaksi sisäänkäyntiaukiota, joiden välillä tulee olla vähintään 60 metrin mittainen Vantaankoskentien katualueeseen rajautuva julkisivun osa."

"Vantaankoskentien vastakkaisella puolella olevan huoltopihan kohdalle ei saa sijoittaa sisäänkäyntiaukiota."

"Ennen rakennusluvan myöntämistä korttelialueelle tulee laatia erillinen tonttijako. Tonttitehokkuuden tulee olla vähintään e=1,7. Tonttitehokkuuteen voidaan laskea mukaan pysäköintilaitoksen maanpäällisten kerrosten muodostama pinta-ala."

"Yllä mainitut pysäköintipaikat on toteutettava korttelialueella. Rakennusluvan yhteydessä hakijan on esitettävä liikenteellinen tarkastelu suurtapahtuman aikaisesta pysäköintitarpeesta. Suurtapahtuman aikaisen pysäköinnin tarpeesta vähintään 40 % on toteutettava korttelialueella."

SKENAARIO 1: KOLME TONTTIA

Hotelli ja ravintolamaailma omilla tonteilla, pysäköinti areenan kanssa samalla tontilla.

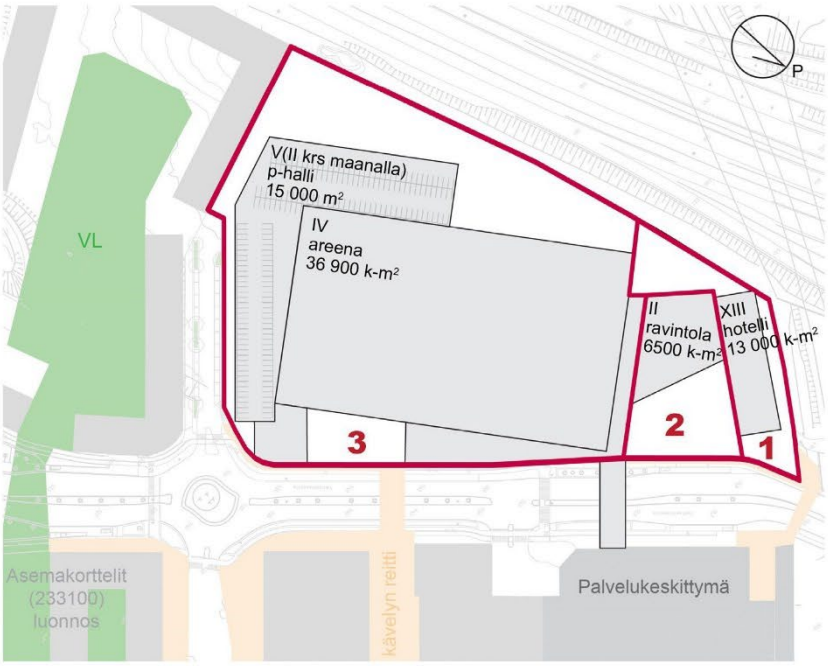

Tontti 1
tontin koko 3500 m²
rakennus 13 000 m²
et = 3,71

Tontti 2
tontin koko 3700 m²
rakennukset 6500 m²
et = 1,76

Tontti 2
tontin koko 30 600 m²
rakennukset 51 900 m²
et = 1,70

Yhteensä
rakennukset 71 400 m²/
kortteliala 37 800 m²

ek = 1,89

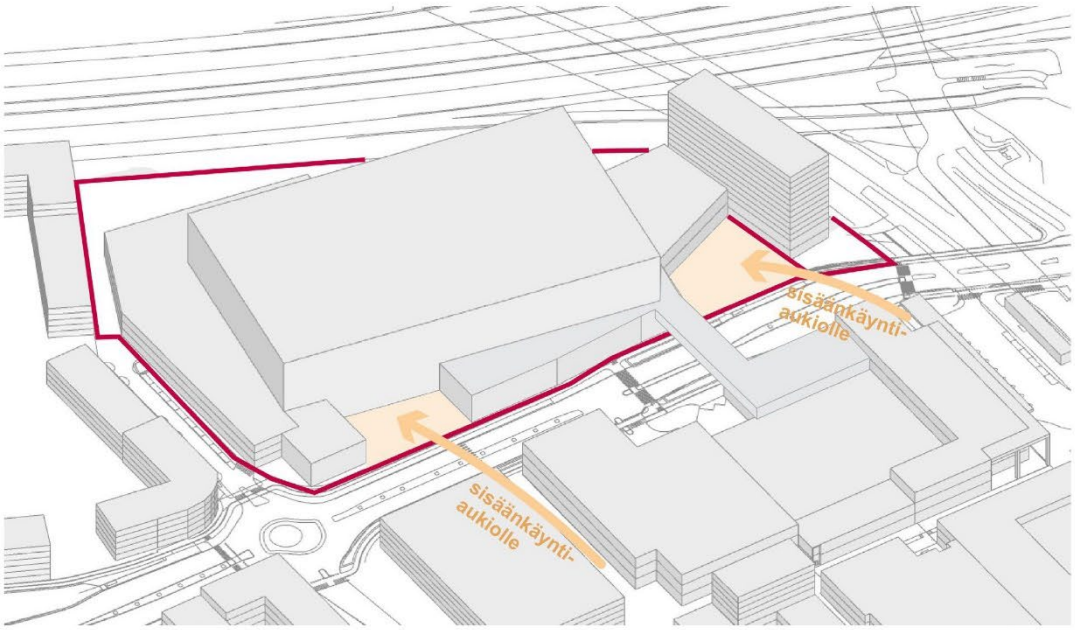

SKENAARIO 2: NELJÄ TONTTIA

Kaikki toiminnot omalla tontilla.

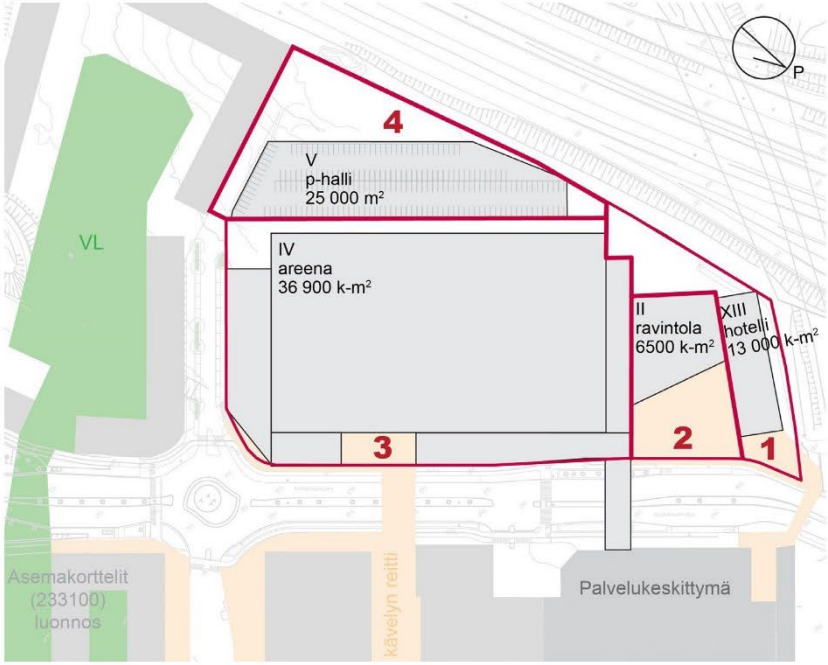

Tontti 1
tontin koko 3600 m²
rakennus 13 000 m²
et = 3,61

Tontti 2
tontin koko 3700 m²
rakennus 6500 m²
et = 1,76

Tontti 3
tontin koko 21 700 m²
rakennukset 36 900 m²
et = 1,70

Tontti 4
tontin koko 8800 m²
rakennukset 25 000 m²
et = 2,84

Yhteensä
rakennukset 81 400 m²/
kortteliala 37 800 m²

ek = 2,15

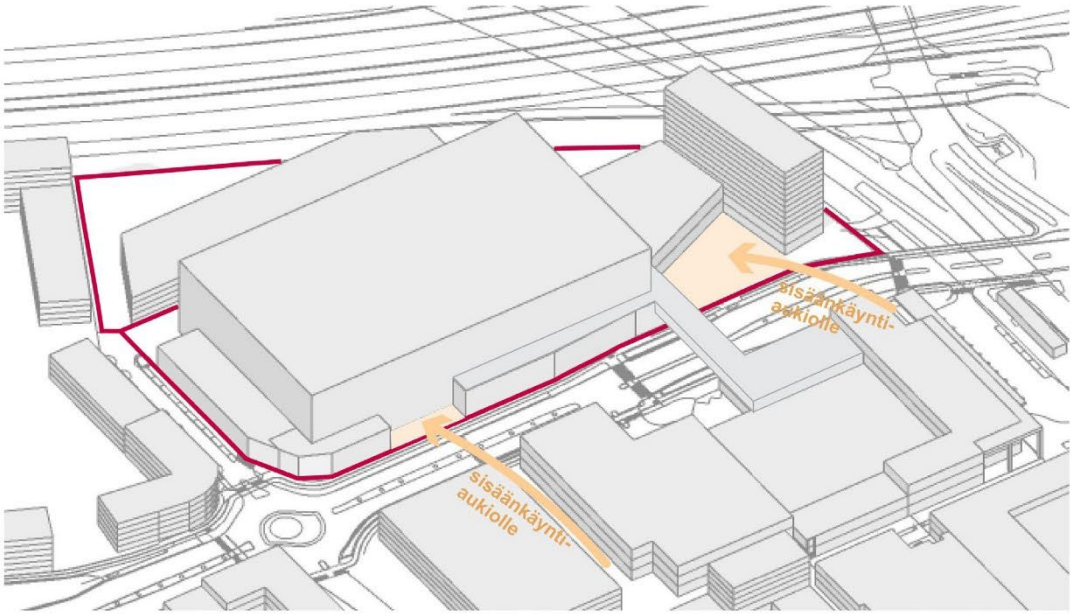

VANTAAN KAUPUNKI
ASEMAKAAVAEHDOTUS ja
ASEMAKAAVAMUUTOSEHDOTUS
NRO 233200
nimi 233200 Kivistön tapahtuma-areena (ent. 002431)
LAUSUNNOT JA VASTINEET

Asemakaavoitus / Kivistö / ARK, OL, PPK **16.1.2024**

Kaupunginhallitus 18.9.2023 oikeutti asemakaavoituksen pyytämään tarvittavat lausunnot asemakaavaehdotuksesta ja asemakaavamuutosehdotuksesta 233200 – Kivistön tapahtuma-areena (ent. 002431). Lausuntoja pyydettiin 14 kpl ja saatiin 6 kpl.

Lausunnonantaja	**Lausunto**	**Tarkistukset**
NRO 1, 28.9.2023 Fingrid Oyj	Fingrid ei tee lausuntoa asemakaavasta, sillä alueella ei ole Fingridin voimajohtoja eikä muita toimintoja.	Ei tarkistuksia.
NRO 3, 18.10.2023 Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä	Alueen eteläreunaan rakennettavan kadun alle rakennetaan kadun ja tarvittaessa tontin kuivatusta palveleva hulevesiviemäri, joka liittyy Vantaankoskentien hulevesiviemäriin. Vesihuollon putkille ja laitteille on huomioitava riittävät tilavaraukset, sekä tontin pohjoisnurkan putkirasite. Alueella sijaitsee yleistä vesijohtoa, joka palvelee ainoastaan Kivistön juna-aseman sprinklerijohtoa. Yleinen vesijohto tulee siirtää pois tontilta.	Lausunnossa mainitut kunnallistekniset verkostot on huomioitu asemakaavaratkaisussa. Kehäradan sprinklerijohtoa varten on jo kaavaehdotusvaiheessa osoitettu putkirasite korttelialueen pohjoisosaan. Ei tarkistuksia.
NRO 3, 24.10.2023 Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)	Tapahtuma-areenan sijainti luo haasteen matkustajavirtojen ohjaamiseksi kestäviin kulkumuotoihin ja luo riskin matkustajakysynnän ohjautumisesta ennakoitua suuremmin henkilöautoiluun. Kaavan liikenneselvityksen perusteella joukkoliikenne tulee ruuhkautumaan pahoin	Tapahtuma-areenan asemakaavaratkaisussa ja liikenneselvityksissä on huomioitu lausunnossa esiin nousseet asiat. Osa asioista ei ole asemakaavalla ratkaistavia. Ei tarkistuksia.

	suurtapahtumien yhteydessä erityisesti tapahtumien jälkeen. Raideliikenteen maksimikapasiteetilla liikenne-ennusteessa mainittu 10 000 ihmisen poistuminen Kivistöstä junalla kestää 1–2 tuntia. Juna-aseman laiturialueelle mahtuu kerrallaan 2500 matkustajaa. Suuremman ihmisjoukon pyrkiminen laiturille voi vaarantaa matkustajien turvallisuuden laitureilla. Turvallisuuden takaaminen edellyttää aktiivista liikenteen ohjausta ja järjestyksen valvontaa suurtapahtumien yhteydessä. Alueella ei ole tarjolla suojaisia odotustiloja ennustetuille matkustajamäärille. Suurtapahtumat edellyttävät lisäbussiliikenteen järjestämistä. HSL ei järjestä tapahtumien vaatimaa lisäliikennettä.	
NRO 4, 25.10.2023 Vantaan Energia Oy ja Vantaan Energia Sähköverkot Oy	Vantaan Energia haluaa, että asemakaavassa huomioidaan maakaapeleiden ja kaukolämpöputkien sijainti. Alueelle tarvitaan tilavaraukset muuntamoiden osalta hotellille, ravintolatoiminnoille, tapahtuma-areenalle sekä yksi muuntamon tilavaraus alueelle yleisesti VES:n käyttöön. Mikäli maakaapeleita ja kaukolämpöputkia pitää siirtää, niin siirtokustannuksien osalta toimitaan Vantaan kaupungin ja Vantaan Energia Oy:n 20.7.1993 laaditun yhteistyösopimuksen mukaisesti.	Lausunnon pohjalta kaavamääräyksiin on lisätty seuraava määräys: ”Muuntamoiden tilavaraukset tulee huomioida hotellille, ravintolatoiminnoille, areenalle sekä yksi muuntamon tilavaraus alueelle yleisesti Vantaan Energia Sähköverkot Oy:n käyttöön.”
NRO 5, 26.10.2023 Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)	Tukes ei anna yksityiskohtaisia ennakkolausuntoja yksittäiseen hankkeeseen liittyen, mutta tuo esille yleiset periaatteet, kun erilaisia kuluttajapalveluita suunnitellaan ja rakennetaan.	Osa lausunnossa mainituista huomioitavista seikoista on huomioitu asemakaavaratkaisussa. Osa huomioitavista seikoista taas on ratkaistava tapauskohtaisesti

	Tukes valvoo, että palveluntarjoajat noudattavat kuluttajaturvallisuuslakia (920/2011). Lausunnossa tuodaan esille useita tapahtuma-areenan suunnittelussa huomioitavia seikkoja kuluttajaturvallisuuslain näkökulmasta.	eikä niihin voida ottaa kantaa asemakaavalla. Ei tarkistuksia.
NRO 6, 26.10.2023 Uudenmaan ELY-keskus	Teknisen virheen myötä palautuneet kaavamääräykset koskien Ympäristöhäiriöt ja energiahuolto sekä Autoliikenne -kohtia tulee korjata aiemmin ilmoitetun mukaisesti. ELY-keskus on laatinut liikenteellisen selvityksen valtatie 3 välille Kehä III – Klaukkalantie. Selvitys valmistui asemakaavaehdotuksen nähtävillä oloaikana 29.9.2023. Keskeneräistä liikenneselvitystä on esitelty Vantaan kaupungille 14.8.2023 pidetyssä kokouksessa. Kaavaselostuksen kohdassa vaikutusten arviointi, viitataan ELY-keskuksen laatimaan liikenneselvitykseen (luonnos). Selvityksessä todetaan, että käyttöasteiden tarkastelussa on nähtävissä, että Valtatie 3:n kapasiteetti ylittyy vuoden 2040 klo 15–16 ennustetilanteessa, kun siihen on lisätty areenan liikenne. Vuoden 2025 tilanteessa tällaista ylittymistä ei vielä tapahdu. Jos tapahtumaliikenne ajoittuu klo 16–17 aikavälille tai sen jälkeen, Valtatie 3:n kapasiteetti riittää vielä 2040 tilanteessakin. ELYn lausunnon mukaan liikenteellisiä vaikutuksia ja valtatien kapasiteettia arvioitaessa vuosi 2025 ei ole tarkoituksenmukainen ajankohta.	Lausunnon pohjalta kaavamääräyksiin on lisätty seuraavat määräykset: <u>Kivijalkakerrokset ja sisäänkäynnit:</u> - Tapahtuma-areenan suurtapahtumien aikainen pääsisäänkäynti tulee toteuttaa Vantaankoskentien ylittävän ulokkeen kautta. Ympäristöhäiriöt ja energiahuolto: − Rakennusten suunnittelussa on otettava huomioon runkomelun ja -tärinän torjuntatarve. Rakennuslupahakemuksen yhteydessä tulee esittää selvitys, miten runkomelu ja tärinä on otettu huomioon. − Raideliikenteestä aiheutuvan runkomelun Lprm enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla majoitustiloissa 30 dB. Raideliikenteestä aiheutuvan tärinän värähtelyn vw, 95 enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla majoitustiloissa 0,3 mm/s. − Raideliikenteestä aiheutuvan runkomelun Lprm enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla kokoontumis- ja opetustiloissa 35 dB. Raideliikenteestä aiheutuvan tärinän värähtelyn vw, 95 enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla kokoontumis- ja opetustiloissa 0,6 mm/s. − Raideliikenteestä aiheutuvan runkomelun Lprm enimmäistaso

	ELYn laatiman selvityksen mukaan 2040 valtatien kapasiteetti riittää, kun suurtapahtumien aiheuttamat maksimiliikennemäärät arvioidaan osuvan välille klo 16–17. Kaavaselostusta tulisi selkeyttää tämän asiakohdan osalta. ELY-keskuksen liikenneselvityksessä on myös herkkyystarkastelut 2040 tilanteessa, jossa Vantaankoskentie on suljettu ajoneuvoliikenteeltä kahdessa eri skenaariossa; Keimolanportin eteläramppeja ei ole rakennettu ja rampit on rakennettu. ELYn liikenneselvityksen johtopäätöksissä todetaan, että valtatien 3:n tai katuverkon toimivuudessa ei ole merkittäviä ongelmia, paitsi tilanteessa, jossa Keimolan eteläramppeja ei ole toteutettu ja Vantaankoskentie on katkaistu moottoriajoneuvoliikenteeltä. Selvityksessä on myös todettu, että Tikkurilantien ja Kivistön rampin liittymään muodostuu toimivuuden kannalta kriittinen piste, jossa välityskyky ylittyy vuoden 2040 tarkastelutilanteessa, jossa Keimolanportin eteläramppeja ei ole toteutettu. ELY toteaa liikenneselvityksen perusteella, että asemakaavan toteuttaminen tulee sitoa Keimolan eteläramppien toteuttamiseen. Koska toimiva liikennejärjestely vaatii Keimolanportin eteläpuolisten ramppien toteuttamista, olisi ramppien vaatima tila syytä ottaa mukaan asemakaavaan, jotta edellä	rajoitetaan rakenneratkaisuilla toimistoissa, kaupoissa, näyttelytiloissa ja museoissa 40 dB. Raideliikenteestä aiheutuvan tärinän värähtelyn vw, 95 enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla toimistoissa, kaupoissa, näyttelytiloissa ja museoissa 0,6 mm/s. − Raideliikenteestä aiheutuvan runkomelun Lprm enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla konserttisaleissa 30 dB. Raideliikenteestä aiheutuvan tärinän värähtelyn vw, 95 enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla konserttisaleissa 0,6 mm/s. − Majoitushuoneiden ulkokuoren ääneneristävyyden lento-, raide- ja tieliikennemelua vastaan on oltava pohjoisjulkisivulla vähintään 39 dB, itäjulkisivulla 35 dB, eteläjulkisivulla 36 dB ja länsijulkisivulla 41 dB tai rakennuslupavaiheen meluselvityksen ohjearvojen mukaiset. - Rakentaminen rautatien läheisyydessä ei saa aiheuttaa turvallisuusriskiä, haittaa radan stabiliteetille taikka muuta haittaa radanpidolle tai junaliikenteelle. - Tuloilmanotto tulee olla Vantaankoskentien puolelta, mahdollisimman etäältä Hämeenlinnanväylän hiukkaspäästöjen alueesta. <u>Autoliikenne ja -pysäköinti:</u> - Rakennettavien autopaikkojen vähimmäismäärävaade ei koske monitoimiareenaa. - Tapahtumien aikaisesta liikenne-, pysäköinti- ja turvallisuusjärjestelyistä tulee esittää tarkempi suunnitelma rakennusluvan yhteydessä. <u>Katu-merkintä:</u>

	esitetty ajoitusmääräys voitaisiin asettaa.	- Tapahtumakujan katualueen asemakaavoittamattomaan alueeseen rajautuva reuna tulee rajata kulkua rajoittavalla muurilla tai aidalla ja turvata toistaiseksi asemakaavoittamaton alue liito-oravan ydinalueen häiriöherkkyys huomioiden. Asemakaavaselostuksen kohdan *4.4.1 Vaikutukset rakennettuun ympäristöön* alaosiota *Liikenne* on tarkistettu lausunnon pohjalta. ELY-keskuksen kanssa on pidetty työpalavereita 1.11.2023, 16.11.2023 ja 28.11.2023. Lausunto ei aiheuta muita tarkistuksia.

NRO 1
Fingrid Oyj, 28.9.2023

Lausunto:

Kiitokset yhteydenotosta. Tiedoksi: Fingrid ei tee lausuntoa Kivistön tapahtuma-areenan asemakaavasta, sillä asemakaava-alueella ei ole Fingridin voimajohtoja eikä muita toimintoja.

Vastine:
Lausunto ei aiheuta muutoksia asemakaavaratkaisuun.

Tarkistukset:
Ei tarkistuksia.

NRO 2
Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä, 18.10.2023

Lausunto:
Asemakaavaselostuksessa todetaan mm. seuraavaa:

”Suunnittelualue sijaitsee Kivistön keskustassa Kehäradan eteläpuolella, Hämeenlinnanväylän ja Vantaankoskentien välissä. Suunnittelualueella ei sijaitse rakennuksia. Etelässä alue rajautuu kaavoittamattomaan metsäalueeseen. Alueen pinta-ala on noin 4 ha. Kaava-alue ei ole luokiteltu pohjavesialueeksi.

Asemakaavalla ja asemakaavamuutoksella mahdollistetaan Arena 3.3 -hanke: monitoimiareena ja hotelli sekä ravintola-, liike-, urheilu- ja toimistotilaa. Hanke sijoittuu asemakaavassa keskustatoimintojen korttelialueeksi (C) ja katualueeksi osoitetulle alueelle. Kaavamuutoksen sallima rakennusoikeus on yhteensä 56400 k-m². Monitoimiareenan ja ravintolaosan maanpäällinen kerrosala on 43400 k-m² ja hotellin 13 000 k-m². Lisäksi sallitaan maanalaisen pysäköinti- ja huoltotilan rakentaminen.”

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä esittää lausuntonaan seuraavaa:

Aluetta palvelevat yleiset vesihuoltolinjat on rakennettu Vantaankoskentielle. Lisäksi alueen eteläreunaan rakennettavan kadun alle rakennetaan kadun ja tarvittaessa tontin kuivatusta palveleva hulevesiviemäri, joka liittyy Vantaankoskentien hulevesiviemäriin. Vesihuollon tulee olla toteutettavissa HSY:n käytäntöjen mukaisesti, ja suunnitteluun ja toteutukseen tulee varata riittävästi aikaa. Asemakaavoituksessa on huomioitava riittävät tilavaraukset yleisen vesihuollon putkille ja laitteille, sekä tontin pohjoisnurkan putkirasite. Alueen kaavatyön yhteydessä on jo laadittu vesihuollon rakennussuunnitelmia Tapahtumakujalle. Vesihuollon suunnitelmat tulee yhteensovittaa myös viereisen vireillä olevan asemakaava-alueen Kivistön asemakorttelien suunnittelun kanssa.

Kaava-alueella sijaitsee vielä toistaiseksi yleistä vesijohtoa, joka palvelee ainoastaan Kivistön juna-aseman laiturin sprinklerijohtoa. Yksityinen sprinklerijohto ja sen liitoskohta tulee siirtää pois tontilta ja tarpeettomaksi jäävä yleinen vesijohto tulee poistaa käytöstä ja tulpata. Sprinklerijohdon siirto ja yleisen vesijohdon käytöstä poistaminen tulee suunnitella ja toteuttaa hankkeen toimesta ja sen kustannuksella yhteistyössä HSY:n kanssa.

Vastine:
Lausunnossa mainitut vesihuoltoverkostoon liittyvät asiat on huomioitu asemakaavaratkaisussa. Kaavatyön yhteydessä on laadittu vesihuollon yleissuunnitelma, jossa on huomioitu oleva vesihuoltoverkosto ja niihin kohdistuvat muutostarpeet. Kaava-alue tukeutuu Vantaankoskentien katualueella olevaan kunnallistekniikkaan. Kaava-alueen pohjoisosaan on kaavakarttaan merkitty putkirasite. Tapahtumakujan katualueelle on varattu riittävästi tilaa tarvittavia hulevesiverkostoja varten.

Lausunto ei aiheuta muutoksia asemakaavaratkaisuun.

Tarkistukset:
Ei tarkistuksia.

NRO 3
Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL), 24.10.2023

Lausunto:

Suunnittelualue sijaitsee Kivistön keskustassa Kehäradan eteläpuolella, Hämeenlinnanväylän ja Vantaankoskentien välissä. Etelässä alue rajautuu kaavoittamattomaan metsäalueeseen. Etäisyys Kehäradan Kivistön asemalle on lyhimmillään noin 50 metriä.

Asemakaavalla ja asemakaavamuutoksella mahdollistetaan Arena 3.3 -hanke: monitoimiareena ja hotelli sekä ravintola- liike-, urheilu- ja toimistotilaa. Monitoimiareenassa järjestetään erikokoisia urheilu- ja kulttuuritapahtumia. Kaavaehdotuksessa esitetty urheilutapahtumien kapasiteetti on noin 17 000 katsomopaikkaa ja konserttitapahtumassa kokonaiskatsomon kapasiteetti on noin 21 000 asiakaspaikkaa. Arviolta kerran kuukaudessa järjestettävät suuremmat tapahtumat vaativat poikkeusjärjestelyitä liikenteeseen ja liikkumiseen.

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL) lausuu kannanottonaan seuraavaa:

Liikenteen toimivuus suurtapahtumien aikaan
Liikenteen toimivuuden kannalta HSL pitää hyvänä, että tapahtuma-areenan kapasiteettia on supistettu merkittävästi 30 000 katsomopaikasta 21 000:een. Tapahtuma-areenan sijainti huomioiden suunniteltu katsomokapasiteetti on kuitenkin edelleen haastava liikenteen järjestämisen näkökulmasta. Kivistön alueen sijainti irrallaan jatkuvasta yhdyskuntarakenteesta ja seudun reuna-alueella mahdollistavat rajallisen määrän tapoja ja suuntia poistua alueelta, mikä haastaa erityisesti suurtapahtumien järjestämistä Kivistössä.

Tapahtuma-areenan sijainti luo merkittävän haasteen matkustajavirtojen ohjaamiseksi kestäviin kulkumuotoihin ja luo riskin matkustajakysynnän ohjautumisesta ennakoitua suuremmin henkilöautoiluun. Suurten ihmisjoukkojen pyrkiessä pois alueelta joukkoliikenne rakentuu junaliikenteen varaan, eikä bussiliikenne tarjoa junaan nähden merkittävää lisämatkustajakapasiteettia bussiliikenteen koostuessa Kivistössä lähinnä Kivistön lähialueita palvelevista liityntälinjoista.
Kaavaehdotusaineistossa esitetyn liikenneselvityksen perusteella joukkoliikenne tulee ruuhkautumaan pahoin suurtapahtumien yhteydessä ja erityisesti suurten ihmisjoukkojen poistuessa alueelta.

Junaliikenteen kapasiteetti
Kehäradan I- ja P-junien normaali vuoroväli on arki-iltoina 10-30 minuuttia, ja tihein mahdollinen vuoroväli nykyisillä kulunvalvontajärjestelmillä on 10 minuuttia. Junien kulunvalvonta tullaan uudistamaan nykyisen järjestelmän käyttöiän päättyessä 2030-luvun puoliväliin mennessä (Digirata-hanke), mikä tulee mahdollistamaan tiheimmillään 6-8 minuutin vuorovälit Kehäradan junille. Vuorovälin tihentäminen nykyisestä edellyttää kulunvalvonnan uusimisen lisäksi kuitenkin myös lisäjunakalustoa, mikä puolestaan edellyttää myös uusien lähijunaliikenteen varikoiden rakentamista.

Iltaisin Kehäradan junat kulkevat pääsääntöisesti yhden Sm5-junayksikön pituisina, mutta teknisesti ja laituripituuksien puitteissa junat on mahdollista pidentää enimmillään kolmen Sm5-yksikön pituisiksi. Yhden Sm5-junayksikön maksimikuorma on HSL:n suunnitteluohjeen mukaan 357 matkustajaa. Lisäksi on huomioitava se, että juniin on jätettävä tilaa myös muille matkustajille, jotta koko joukkoliikennejärjestelmän toimivuus ei vaarannu.

Ottaen huomioon kulunvalvontajärjestelmän ja junakaluston edellä mainitut rajoitukset, maksimikapasiteetillakin liikenne-ennusteessa mainittu 10 000 ihmisen poistuminen junalla alueelta kestäisi yhdestä kahteen tuntia.

Joukkoliikennematkustajien odotustilat
Laiturialueen kapasiteetti luo haasteita suunnitellun matkustajamäärän poistumiseen alueelta junalla. Laiturialueelle mahtuu kerrallaan 2500 matkustajaa. Tätä merkittävästi suuremman ihmisjoukon pyrkiminen laiturialueelle voi vaarantaa matkustajien turvallisuuden junalaitureilla. Turvallisuuden takaamiseksi liian suurten matkustajamäärien pääsy asemalaitureille tulee estää, mikä edellyttää aktiivista liikenteen ohjausta ja järjestyksen valvontaa suurtapahtumien yhteydessä.
Lisäksi tulee huomioida, että joukkoliikenteellä tapahtuma-areenalta poistuvien matkustajien odotusajat muodostuvat huomattavan pitkiksi, eikä juna-asemalla tai bussiterminaalissa ole tarjolla suojaisia odotustiloja ennustetuille matkustajamäärille.

Tapahtumien vaatima lisäbussiliikenne
Liikenneselvityksessä on todettu, että suurtapahtumat edellyttävät lisäbussiliikenteen järjestämistä. Suunniteltu 2500 ihmisen poistuminen bussilla alueelta edellyttää useiden kymmenien lisälähtöjen järjestämistä. HSL ei järjestä tapahtumien vaatimaa lisäliikennettä. Tapahtumien vaatima bussiliikenne tulee tapahtumajärjestäjän järjestää tilausliikenteenä omalla kustannuksellaan.

Vastine:
Asemakaavaehdotuksen laatimisen yhteydessä laaditussa liikenneselvityksessä (Liikenneselvitys 22.12.2023, WSP Finland Oy) on tarkasteltu suunnitellun rakentamisen vaikutuksia liikenteen toimivuuteen. Selvityksessä on tarkasteltu asemakaavan mahdollistaman tapahtuma-areenan maksimikapasiteetin mukaisen (21 000 asiakasta) suurtapahtuman liikenteellistä toimivuutta. Selvityksen mukaan joukkoliikenne tulee ruuhkautumaan pahoin suurtapahtuman aikaan, etenkin poistumisliikenteen yhteydessä, mutta tapahtumakohtaisin erityisjärjestelyin myös poistumisliikenne voidaan toteuttaa turvallisesti ja toimivasti lisäämällä junayksiköitä ja -vuoroja, sekä bussivuoroja.

Selvityksessä on nostettu esiin erilaisia keinoja suurtapahtuman aikaisen liikenteen sujuvaan toteuttamiseen. Suurtapahtumissa (yli 10 000 katsojaa) tulee aina etukäteen arvioida katsojien saapumistavat tapahtumaan ja poistuminen tapahtumasta sekä laatia suunnitelma erityisjärjestelyistä, joita tapahtuman liikenteen hoitaminen ja katsojavirtojen liikkuminen vaativat. Selvityksen perusteella merkittävimpiä erityisjärjestelyjä ovat junaliikenteen kapasiteetin kasvattaminen lisäämällä junien pituuksia ja lisäämällä junavuoroja, ottamalla käyttöön etäpysäköintialue tai –alueita joilta on järjestetty bussikuljetus Kivistöön, ja järjestämällä areenan läheisyyteen lisätilaa katsojavirroille. Lisäksi selvityksessä on suositettu bussiliikenteen lisälähtöjä ja lisäkalustoa. Liikenneselvityksen mukaan riippuen tapahtuman koosta on perusteltua liikennöidä lisäbussilinjaa Hämeenlinnanväylän ja Mannerheimintien kautta Helsingin keskustaan. Junaliikenteen ja bussiliikenteen lisäkapasiteetista tapahtumanjärjestäjän tulee sopia tapauskohtaisesti HSL:n kanssa. Kaavaratkaisulla ei voida velvoittaa HSL:ää lisävuoroihin, mutta kaavatyössä on osoitettu suurtapahtuman saapumis- ja poistumisliikenteen olevan toteutettavissa toimivasti ja turvallisesti. Suurtapahtumien osalta liikenteen toimivuus tulee arvioida aina tapauskohtaisesti.

Asemakaavahankkeen liikenneselvityksessä todetaan, että tapahtumajärjestäjän on syytä kannustaa osallistujia joukkoliikenteen käyttöön esimerkiksi pysäköintipaikkojen hinnoittelulla ja mahdollisuudella ostaa joukkoliikennelippu samaan aikaan tapahtumalipun kanssa. Tällaisiin tapahtumakohtaisiin asiakasvirtojen ohjauskeinoihin ei kuitenkaan asemakaavaratkaisulla voida suoraan vaikuttaa, mutta kaavaratkaisun osalta on tärkeää huomioida, että tapahtumakohtaisilla suunnitelmilla ja ratkaisuilla voidaan osaltaan parantaa asiakasliikenteen sujuvuutta, mikä on myös markkinaehtoisesti toimivan tapahtumaliiketoiminnan näkökulmasta järkevää.

Tavallisena arki-iltana kehäradalla liikennöi vuoden 2023 aikataulujen (asemien aikataulut, voimassa-23.10.2023 alkaen) mukaan yhteensä kuusi junavuoroa (neljä P-junaa ja kaksi I-junaa) tunnissa kello 22:00-24:00 välisenä aikana. Kun huomioidaan HSL:n esiin nostamat tekniset rajoitteet junakapasiteetin lisäämiselle, sekä vuoden 2023 arkipäivien juna-aikataulut, arki-illan suurtapahtuman poistumisliikenteen aikaan kello 23:00-24:00 on teknisten reunaehtojen puitteissa mahdollista lisätä junakapasiteettia yhteensä 30 junayksikön verran aikataulun mukaisten junayksiköiden lisäksi. Tämä tarkoittaa sitä, että asiakkaiden poistuminen Kivistön aseman kautta on laskennallisesti mahdollista toteuttaa alle yhden tunnin aikana. On kuitenkin syytä olettaa, että poistumisliikenne kestää todellisuudessa pidempään, sillä suurtapahtumien suuri asiakasmäärä väistämättä aiheuttaa hetkellistä ruuhkautumista alueella ja asiakkailla on lisäksi mahdollisuus viipyä Kivistön kaupallisten palveluiden, kuten ravintolapalveluiden, äärellä tapahtuman päättymisen jälkeen.

Vantaankoskentien ja Keimolantien välissä kehäradan kansirakenteen päällä on yhtenäistä julkista jalankululle varattua tilaa yli 10 000 m2 laajuisella alueella, joka mahdollistaa suurten ihmismassojen odottamisen. Kansirakenteen päällä olevalta yhtenäiseltä jalankululle varatulta alueelta on kolme sisäänkäyntiä Kivistön juna-aseman laiturialueelle. Kehäradan juna-aseman laiturialueelle mahtuu noin 2500 henkilöä. Lisäksi tapahtuma-areenan asemakaava mahdollistaa ravintolapalveluiden sijoittumisen asemakaava-alueelle, mikä tarjoaa Kivistön keskustan lisääntyvien muiden kaupallisten palveluiden ohella kaupallista odotustilaa tapahtumien asiakkaille. Suurtapahtumien osalta tulee tapauskohtaisesti laatia suunnitelma ja selvittää tarve järjestyksenvalvonnalle esimerkiksi Kivistön juna-aseman laiturialueelle johtavien sisäänkäyntien edustalla.

Asemakaavan mahdollistaman tapahtuma-areenan suurtapahtumien aikainen asiakasvirtojen hallinta on riittävässä määrin osoitettu asemakaavan liitteenä olevassa liikenneselvityksessä ja jalankulkusimulaatiossa. Tarkastelujen pohjalta voidaan todeta, että suurtapahtumien liikenteen järjestäminen on mahdollista toteuttaa toimivasti ja turvallisesti riittävällä tapahtumakohtaisella ennakkosuunnittelulla ja tapahtumakohtaisilla erityisjärjestelyillä, kuten junaliikenteen kapasiteetin lisäämisellä, etäpysäköintipaikkojen järjestämisellä, bussiliikenteen lisäämisellä, liikenteen ohjaamisella ja järjestämällä areenan läheisyyteen lisätilaa katsojavirroille.

Lausunto ei aiheuta muutoksia asemakaavaratkaisuun.

Tarkistukset:
Ei tarkistuksia asemakaavaan.

NRO 4
Vantaan Energia Oy ja Vantaan Energia Sähköverkot Oy, 25.10.2023

Lausunto:

Sähköverkko

Vantaan Energia Sähköverkot Oy:n keski- ja pienjännitemaakaapelit sijaitsevat karttaliitteiden 1 - 2 mukaisesti.

Vantaan Energia Sähköverkot Oy haluaa, että asemakaavan muutosehdotuksessa huomioidaan maakaapeleiden sijainti. Asemakaavan suunnittelualueelle tarvitaan tilavaraukset muuntamoiden osalta hotellille, ravintolatoiminnoille, tapahtuma-areenalle sekä yksi muuntamon tilavaraus alueelle yleisesti VES:n käyttöön. Muuntamoiden tarpeisin ja sen myötä tilavarauksiin vaikuttaa paljon kuinka tonttijako alueelle muodostetaan.

Mikäli maakaapeleita pitää siirtää, niin siirtokustannuksien osalta toimitaan Vantaan kaupungin ja Vantaan Energia Oy:n 20.7.1993 laaditun yhteistyösopimuksen mukaisesti.

Kaukolämpöverkko

Asemakaavan muutosalueella sijaitsee Vantaan Energia Oy:n kaukolämpöputkia liitteenä olevan piirustuksen mukaisesti (Liite 3).

Vantaan Energia Oy haluaa, että asemakaavan muutosehdotuksessa huomioidaan kaukolämpöputkien sijainti.

Mikäli kaukolämpöputkia pitää siirtää, niin siirtokustannuksien osalta toimitaan Vantaan kaupungin ja Vantaan Energia Oy:n 20.7.1993 laaditun yhteistyösopimuksen mukaisesti.

Vastine:

Kaavatyön yhteydessä on tehty yhteistyötä Vantaan Energia Oy:n ja Vantaan Energia Sähköverkot Oy:n kanssa. Yhteistyössä laaditut alustavat suunnitelmat keski- ja pienjänniteverkon ja muuntamoiden sijoittumisesta alueelle on huomioitu kaavaehdotuksessa. Myös maakaapeleiden sijainti on huomioitu kaavaehdotuksessa. Kaavamääräyksiä on tarkennettu lausunnon pohjalta lisäämällä tekstimuotoinen määräys eri toimintojen vaatimien muuntamoiden osalta Ympäristöhäiriöt ja energianhuolto -kohtaan.

Tarkistukset:
Seuraava määräys on lisätty:

- Muuntamoiden tilavaraukset tulee huomioida hotellille, ravintolatoiminnoille, areenalle sekä yksi muuntamon tilavaraus alueelle yleisesti Vantaan Energia Sähköverkot Oy:n käyttöön.

NRO 5
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes), 26.10.2023

Lausunto:

Vantaan kaupunki on pyytänyt Turvallisuus- ja kemikaalivirasto/ta (Tukes) lausuntoa Kivistön tapahtuma-areenaa koskevasta asemakaavaehdotuksesta. Tukes ei hyväksy kuluttajapalveluita ennalta eikä tässä tarkoituksessa anna yksityiskohtaisia ennakkolausuntoja yksittäiseen hankkeeseen liittyen, mutta haluaa tuoda esille yleiset periaatteet, kun erilaisia kuluttajapalveluita suunnitellaan ja rakennetaan.

Tukes on arvioinut asiaa kuluttajapalveluiden turvallisuuden näkökulmasta.

Tukesin toimivalta

Tukes valvoo, että palveluntarjoajat noudattavat kuluttajaturvallisuuslakia (920/2011). Kuluttajaturvallisuuslaki on luonteeltaan yleislaki, joka tulee sovellettavaksi, jos palvelukohtaisessa erityislainsäädännössä ei ole säädetty turvallisuusvaatimuksista tätä tarkemmin. Kuluttajaturvallisuuslain turvallisuusasiakirjavelvollisuutta koskevassa 7 §:ssä on erityinen maininta tapahtumista, jotka sisältävät merkittävän riskin ja josta voi toteutuessaan aiheutua vaaraa jonkun turvallisuudelle palveluun osallistuvien ihmisten suuren määrän tai muun erityisen syyn vuoksi. Esimerkiksi yli 2000 hengen yleisötilaisuudet, haastavat tapahtumapaikat sekä moottoriurheilutapahtumiin liittyvät palvelut on katsottu tällaisiksi. Pelastuslaitokset valvovat yleisötapahtumien turvallisuutta mm. pelastuslain (379/2011) nojalla. Poliisi valvoo yleisötapahtumien turvallisuutta mm. järjestyslain (612/2003) ja kokoontumislain (530/1999) nojalla. Sekä Tukesille, pelastuslaitoksille ja poliisille on asetettu lainsäädännössä ennakolliseen turvallisuustyöhön liittyviä valvontatehtäviä.

Valvonnan tueksi Tukes julkaisee ohjeita ja lomakkeita palveluntarjoajien käyttöön. Lisäksi Tukes järjestää koulutusta ja neuvoo palveluiden turvallisuuteen liittyvissä asioissa. Tukes tekee kansainvälistä yhteistyötä muiden maiden viranomaisten kanssa.

Tukesin ohjeet tapahtumaturvallisuudesta

Tukes on ohjeistanut tapahtumaturvallisuudesta (https://tukes.fi/tapahtumaturvallisuus) verkkosivuillaan. Tukes on laatinut tapahtumaturvallisuudesta oppaan, jossa on kuvattu yleisellä tasolla kuluttajaturvallisuuslaista johtuvat tapahtumanjärjestäjän velvollisuudet (Tapahtumaturvallisuusopas - Tukes 1492/06.00.01/2023). Verkkosivuilla löytyvässä materiaalissa on kuvattu viranomaisen ohjeita mm. tapahtuman määrittelyyn, tapahtuman järjestämisen osapuoliin, tapahtuman turvallisuussuunnitteluun, aluesuunnitteluun, ohjelma- ja aikataulusuunnitteluun, olosuhderajoituksiin, turvallisuusasiakirjaan ja turvallisuussuunnitelmiin, onnettomuuksiin ja erityistilanteisiin, lainsäädäntöön ja viranomaisiin sekä hyviin turvallisuuskäytäntöihin. Verkkosivuilta löytyvät myös ohjeistavat kalvosarjat yleisö- ja tapahtumaturvallisuudesta sekä suur- ja massatapahtumien yleisöturvallisuudesta, joissa ohjeistetaan tarkemmin tapahtuman turvallisesta järjestämisestä.

Tukes-ohjeet eivät ole oikeudelliselta luonteeltaan lainsäädännön tavoin palveluntarjoajia sitovia. Ne kuvastavat Tukesin näkemystä siitä, miten kuluttajaturvallisuuslainsäädännön vaatimukset voidaan täyttää. Ohjeissa esitetyt näkemykset tarjoavat palveluntarjoajille esimerkkejä ja vaihtoehtoja toimia turvallisesti. Toiminnanharjoittajan on mahdollista täyttää lainsäädännön vaatimukset myös muilla tavoin.

Yleisötapahtumat ovat kuluttajaturvallisuuslain tarkoittamia kuluttajapalveluita. Tapahtuman järjestäjän pitää muun ohella varmistua tapahtumassa käytettävien tilojen, rakenteiden, rakennusten ja ulkoalueiden turvallisuudesta. Tapahtuman aluesuunnittelussa on otettava huomioon yleisesti esim. seuraavia asioita:

- Alueen tai paikan käyttötarkoitus ja soveltuvuus tapahtumapaikaksi kyseisellä tavalla ja yleisömäärällä.
- Yleisön enimmäismäärä tapahtuman alkaessa, sen aikana sekä päättyessä eri alueilla ja eri tilanteissa.
- Yleisön kulkureitit (saapuminen, liikkuminen alueella, poistuminen).
- Kohdat, joihin yleisöä voi kertyä runsaasti ja tiiviisti.
- Tilapäisten rakenteiden kestävyys, kiinnitykset ja sijoittelu, esim. teltat, esiintymislavat ja katsomot.
- Tapahtuman vaikutukset lähiympäristöön.

Kuluttajaturvallisuuslain näkökulmasta erityistä huomioitavaa Kivistön tapahtuma-areenan suunnittelussa

- Sekä omistajan, haltijan että tilojen käyttäjien on huomioitava ja tiedostettava alueen haasteellinen sijainti ihmisten saapumiselle ja poistumiselle. Tahojen on varmistuttava kuluttajaturvallisuuslain mukaisesti, että paikka soveltuu myös vaikutuspiirissään käyttötarkoitukseen sekä tarvittaessa on suoritettava riittävät hallinta- ja suojausmenettelyt, jotta ihmisvirtojen aiheuttamat vaarat kyetään poistamaan palvelusta jo ennalta. Vaikutuspiirillä viitataan tässä erityisesti poikkeaviin ihmisten liikkumisiin alueella tapahtumien aikana. Huomioiden mm. saatto, nouto, jättö liikenteen sekä pysäköinnin ja julkisilla kulkuneuvolla saapumisen vaikutukset tapahtumapaikan ja näiden välillä.

- Tiloja hallinnoivalla ja käyttävällä taholla tulisi ennalta olla mahdollisuus vaikuttaa katualueiden käyttöön tapahtumakohtaisesti, siten että nämä tahot pystyvät varmistumaan turvallisuudesta näillä alueilla silloin kuin toiminnasta on vaikutusta vaikutuspiirissä, erityisesti suurtapahtumien alkaessa ja päättyessä sekä tarvittaessa myös muina ajankohtina. Ihmisten turvallista liikkumista ja osallistumista alueella ei voida jättää vain näiden oman arvion, huomioimisen ja käyttäytymisen varaan. Järjestäjä vastaa turvallisuudesta tapahtuman vaikutuspiirissä, joka kattaa myös saapumiseen ja poistumiseen käytetyt alueet tapahtuman eri aikoina sekä sivullisten turvallisuuden.

- Edustalla olevan Vantaankoskentien katualueen käyttöön suurtapahtumissa on varauduttava siten, ettei yleisöliikkumisesta ole vaaraa osallistujille tai sivullisille. Jalankulun simuloinnissa (Rambol / https:/ /arena33.fi/) arvioi, että ihmiset liikkuvat tiealueella suojateiden sijaan ennalta tehdyissä mallinnuksissa. Tähän voivat vaikuttaa esimerkiksi mahdolliset laajemmat palvelurakenteet tilanteissa, joissa nämä eivät sisälly riittävästi rakennuksen toteutukseen, jolloin ne sijoittuisivat mahdollisesti myös katualueelle (vaatenaulakot, palvelut, jonotus, tukitoiminnot, televisiointi, yms.).

- Erilaiset liikennejärjestelyt on mahdollistettava ennalta kaikkien suurtapahtumien aikana. Jälkeenpäin vaaran poistaminen muutoksilla on haasteellista, mikäli näitä ei ole ennalta riittävästi otettu huomioon (ajoesteet, aitaaminen, opastaminen, valvonta tms.). Arvioitava ennalta kadun katkaisumenettelyitä kun tällaisille on tarvetta säännöllisesti. Tällaisten menettelyiden mahdollistaminen on huomioitava jo ennalta suunnittelussa.

- Ihmisten opastamiseen ja ohjeistamiseen saapumisen osalta alueella kiinnitettävä erityistä huomiota siten, että kohtaava ja risteävä liikkuminen minimoidaan sekä mahdollistetaan jo ennalta tällaisen estäminen siten kuin mahdollista rakenteellisesti tai valvonnalla.

- Liikkumisen opastaminen huomioitava suunnittelussa ennalta siten, että mm. saattoliikenne ja julkisilla välineillä liikkuvat löytävät päämääränsä aiheuttamatta ylimääräistä liikkumista alueella.

- Vantaankoskentien ylittäminen varmistettava jalankulkijoille siten, ettei tästä aiheudu yleisölle tai sivullisille vaaraa. Jalankulkuväylän riittävän leveyden varmistaminen siten, etteivät ihmiset joudu liikkumaan edustan ajotiellä. Tarvittaessa on estettävä pääsy ajoradalle.

- Varmistettava kadun ylityspaikkojen tms. paikkojen jonotus ja odotusalueiden riittävä koko siten, ettei saapuville, lähteville tai sivullisille aiheudu vaaraa erityisesti suurtapahtumien aikoina (mm. päivitetty väyläviraston jalankulun suunnitteluohje huomioiden).

- Erityisesti yleisön normaaliolojen (palvelun) yhtäaikainen purkautuminen suoraan katuverkostoon huomioitava siten, että jalankululle lähistön liikennepaikoille on yhtäläinen kaistaleveys kuin rakennuksesta katualueille on rakennuksen vaikutuspiirissä. Mikäli kaistaleveys ei ole riittävä ja vastaava, tulee suunnitella liikkuminen siten, että katualueita suljetaan tällaisina aikoina.

- Varauduttava ja suunniteltava ennalta Vantaankoskentien sulkemiseen muulta liikenteeltä eteläpuolella liikenneympyrän kohdalta tai Tikkurilantien risteyksestä alkaen, sekä pohjoispuolella Kivistön aseman kohdalla. Tämä on erityisesti suurtapahtumien aikana todennäköinen ja tarpeellinen toimenpide tilojen käyttäjälle ja seikka, jolla on vaikutusta paikan soveltuvuudelle suurtapahtumille.

- Varattava riittävät jonotus- ja odotusalueet ihmisille, jotka poistuvat samanaikaisesti tapahtumasta eri liikennemuodoilla tilanteissa, joissa esimerkiksi kuljetuskapasiteetti ei hetkellisesti riitä ihmisten kuljetukseen eteenpäin riittävästi.

- Huolehdittava menettelyistä, joilla julkisen liikenteen palvelutoimijoille tiedotetaan erityisesti suurtapahtumista, jotta nämä tahot huomioivat riittävästi muuttuvat tilanteet ja turvallisuuden omassa palvelussaan.

- Pysäköinti ja pysähtyminen Vantaankoskentiellä vähintään tapahtumien alkaessa sekä päättyessä tulisi estää vähintään Areenan puoleisella sivulla, jotta varmistutaan kevyen liikenteen turvallisuudesta sivullisten ja osallistujien osalta.

Vastine:

Kivistön tapahtuma-areenan asemakaavatyön liikenneselvityksessä (Liikenneselvitys 22.12.2023, WSP Finland Oy) on huomioitu ja osoitettu turvallinen ja sujuva tapa toteuttaa suurtapahtuman aikainen saatto- ja jättöliikenne sekä pysäköinti ja julkisilla kulkuneuvoilla saapuminen. Kuten asemakaavatyön tueksi laaditussa liikenneselvityksessä todetaan, tulee suurtapahtumista (yli 10 000 asiakasta) laatia aina tapauskohtainen selvitys erityisjärjestelyistä, joita tapahtuman liikenne ja asiakasvirtojen liikkuminen vaativat.

Kivistön tapahtuma-areenan on tarkoitus toimia urheilu- ja kulttuuritapahtumapaikkana, joka mahdollistaa enimmillään 21 000 asiakkaan yleisötapahtumien järjestämisen. Asemakaavatyössä on tarkasteltu tapahtuma-areenan toiminnallisuutta korttelialueella ja sen lähiympäristössä. Areenan toiminnot, kuten narikkapalvelut, on asemakaavalla osoitettu asemakaavatyössä muodostettavalle korttelialueelle. Mahdollisista poikkeusjärjestelyistä tulee tapahtuman järjestäjän sopia erikseen Vantaan kaupungin ja

muiden viranomaistahojen kanssa. Asemakaavamääräyksissä velvoitetaan kahden sisäänkäyntiaukion toteuttamiseen Vantaankoskentien puolelle. Sisäänkäyntiaukioilla varmistetaan jonotustilaa korttelialueella, sekä mahdollistetaan suurtapahtumien aikaan asiakasvirtojen sujuva liikkuminen.

Asemakaavamääräyksiä on täsmennetty nähtävilläolon aikana seuraavalla määräyksellä: ”Tapahtuma-areenan suurtapahtumien aikainen pääsisäänkäynti tulee toteuttaa Vantaankoskentien ylittävän ulokkeen kautta.” Määräyksellä varmistetaan erityisesti junilla ja busseilla saapuvien asiakkaiden turvallinen saapuminen tapahtuma-areenalle. Saapuvien asiakasvirtojen ei tarvitse näin ollen suuressa määrin ylittää Vantaankoskentietä samassa tasossa ajoneuvoliikenteen kanssa. Ratkaisun toimivuus on tarkasteltu kaava-aineistoon lisätyssä jalankulkusimuloinnissa (Ramboll Finland Oy, 21.12.2023), jossa on todettu 7 metriä leveän rampin ja ylikulkusillan olevan riittävä, kun katsojat kulkevat sillalla yhteen suuntaan.

Kaavaratkaisu mahdollistaa tapahtuma-areenan toteuttamisen. Tapahtuma-areenan suurtapahtumien aikaisen saapumis- ja poistumisliikenteen turvallinen toteuttaminen on osoitettu selvityksissä. Poistumisliikenteen osalta Vantaankoskentien osittaista katkaisemista ajoneuvoliikenteeltä tai ajoneuvoliikenteen kaistojen osoittamista suurtapahtumista poistuvien jalankulkijoiden käyttöön voidaan tutkia tapahtumakohtaisten liikenneselvitysten yhteydessä.

Käynnissä olevassa Kivistön asemakorttelit (233100) asemakaava- ja asemakaavamuutoshankkeessa tutkitaan Vantaankoskentien koillispuoleisen alueen kaupunkirakennetta ja liikenneyhteyksiä. Asemakaavatyön yhtenä keskeisenä tavoitteena on kehittää alueen jalankulkuyhteyksiä, joihin lukeutuu sujuva ja selkeä kulkuyhteys Topaasiaukiolta tapahtuma-areenalle.

Vantaankoskentien ja Keimolantien välissä kehäradan kansirakenteen päällä on yhtenäistä julkista jalankululle varattua tilaa yli 10 000 m2 laajuisella alueella, joka mahdollistaa suurten ihmismassojen odottamisen. Kansirakenteen päällä olevalta yhtenäiseltä jalankululle varatulta alueelta on kolme sisäänkäyntiä Kivistön juna-aseman laiturialueelle. Kehäradan juna-aseman laiturialueelle mahtuu saman aikaisesti noin 2500 henkilöä. Lisäksi tapahtuma-areenan asemakaava mahdollistaa ravintolapalveluiden sijoittumisen asemakaava-alueelle, mikä tarjoaa Kivistön keskustan lisääntyvien muiden kaupallisten palveluiden ohella kaupallista odotustilaa tapahtumien asiakkaille. Suurtapahtumien osalta tulee tapauskohtaisesti laatia liikenteellisen toimivuuden suunnitelma ja selvittää tarve liikenteen ohjaamiselle esimerkiksi Kivistön juna-aseman laiturialueelle johtavien sisäänkäyntien edustalla.

Asemakaavan mahdollistaman tapahtuma-areenan suurtapahtumien aikainen asiakasvirtojen hallinta on riittävässä määrin osoitettu asemakaavan liitteenä olevassa liikenneselvityksessä. Tarkastelujen pohjalta voidaan todeta, että suurtapahtumien liikenteen järjestäminen on mahdollista toteuttaa turvallisesti riittävällä tapahtumakohtaisella ennakkosuunnittelulla ja tapahtumakohtaisilla erityisjärjestelyillä, kuten junaliikenteen kapasiteetin lisäämisellä, etäpysäköintialueen tai -alueiden käyttöönotolla, järjestämällä tapahtuma-areenan läheisyyteen liikennealueille lisätilaa katsojavirroille, sekä liikenteen ohjaamisella ja riittävällä tiedottamisella.

Lausunto ei aiheuta muutoksia asemakaavaratkaisuun.

Tarkistukset:
Ei tarkistuksia kaava-aineistoon.

NRO 6
Uudenmaan ELY-keskus 27.10.2023

Lausunto:

Vantaan kaupunki on pyytänyt Uudenmaan ELY-keskukselta lausuntoa Kivistön tapahtuma-areenan asemakaavaehdotuksesta.

Kaupunki on ilmoittanut, että nähtäville asetetussa aineistossa kaavamääräyksiin on teknisen virheen myötä palautunut vuoden 2022 hyväksymiskäsittelyä edeltäneet kaavamääräykset koskien Ympäristöhäiriöt ja energiahuolto sekä Autoliikenne -kohtia. Nähtävillä olleeseen aineistoon jääneet virheelliset määräykset tulee korjata aiemmin ilmoitetun mukaisesti.

ELY-keskus on laatinut liikenteellisen selvityksen valtatie 3 välille Kehä III – Klaukkalantie, jossa on tarkasteltu jakson liikennemäärien kehittymistä, liikenne-ennusteita erilaisissa skenaariotilanteissa ja toimintaympäristön muutoksia. Selvitys valmistui asemakaavaehdotuksen nähtävilläoloaikana 29.9.2023. Lisäksi on laadittu toimivuustarkastelu, jossa on edellä mainittujen lisäksi tarkasteltu tapahtuma-areenan liikennevaikutuksia eri skenaariotilanteissa sekä herkkyystarkastelussa, jossa Vantaankoskentie on suljettu autoliikenteeltä.

ELY-keskuksen laatimaa liikenneselvitystä on esitelty Vantaan kaupungille 14.8.2023. selvityksen ollessa vielä keskeneräinen. ELY-keskus suositteli kokouksessa, että asemakaavaa ei olisi hyvä viedä eteenpäin ennen selvityksen valmistumista, mikäli selvitystä hyödynnetään kaavan liikenteellisten vaikutusten arvioinnissa.

Kaavaselostuksessa on viitattu ELY-keskuksen laatimaan liikenneselvitykseen (luonnos) liikenteellisiä vaikutuksia arvioitaessa. Selvityksessä todetaan, että käyttöasteiden tarkastelussa on nähtävissä, että Valtatie 3:n kapasiteetti ylittyy vuoden 2040 klo 15–16 ennustetilanteessa, kun siihen on lisätty areenan liikenne. Vuoden 2025 tilanteessa tällaista ylittymistä ei vielä tapahdu. Jos tapahtumaliikenne ajoittuu klo 16–17 aikavälille tai sen jälkeen, Valtatie 3:n kapasiteetti riittää vielä 2040 tilanteessakin.

ELY-keskuksen laatimassa liikenneselvityksessä on tarkasteltu valtatie 3:n kapasiteetin käyttöasteita vuosina 2019 ja 2025 sekä vuonna 2040 erilaisissa skenaarioissa. Tarkastelusta ilmenee, että vuonna 2025 kapasiteetti riittää tapahtumien ajankohdasta huolimatta. On huomattavaa, että vuosi 2025 on jo parin vuoden päästä, eikä se siitä syystä ole tarkoituksenmukainen ajankohta valtatien kapasiteetin riittävyyden tarkastelussa pohdittaessa tapahtuma-areenan toiminnan liikenteellisiä vaikutuksia. On mahdollista, että tapahtuma-areenaa vasta rakennetaan vuonna 2025, jolloin tarkasteluajankohta on jo ns. vanhentunut, kun areenan toiminta alkaa.

Selvityksen mukaan tilanteessa 2040 valtatien kapasiteetti riittää, kun suurtapahtumat alkavat arkisin aikaisintaan klo 18, jolloin tapahtuman aiheuttavan maksimiliikenteen arvioidaan osuvan välille klo 16-17. Kaavaselostusta tulisi selkeyttää tämän asiakohdan osalta.

ELY-keskuksen laatimassa liikenneselvityksessä on laadittu perusskenaarioiden lisäksi herkkyystarkastelut 2040 tilanteessa, jossa Vantaankoskentie on suljettu ajoneuvoliikenteeltä kahdessa eri skenaariolla; Keimolanportin eteläramppeja ei ole rakennettu ja rampit on rakennettu. Tarkastelu, jossa Vantaankoskentie on suljettu ajoneuvoliikenteeltä kuvastaa varsinaisen sulkemisen lisäksi hyvin tilannetta, jossa tapahtuma-alueella ja sen ympäristössä on suuri määrä tapahtumaan asemalta, saattopaikoilta ja pysäköintilaitoksesta kulkevia jalankulkijoita, jotka käytännössä suurelta osin estävät ajoneuvoliikenteen Vantaankoskentiellä.

Kaavaselostuksessa todetaan, että kerran kuukaudessa järjestettävät suuremmat tapahtumat vaativat erityisjärjestelyitä liikenteeseen ja liikkumiseen, kuten junaliikenteen kapasiteetin kasvattaminen, etäpysäköintialueiden käyttöön ottamista ja järjestämällä areenan läheisyyteen lisätilaa katsojavirroille sulkemalla autoliikenteen yhteyksiä, kuten Vantaankoskentie areenan kohdalla. Tapahtuma-areena sijoittuu Vantaankosken tien toiselle puolelle suhteessa Kivistön asemaan. Suurtapahtumiin asiakasvirtojen oletetaan pääosin saapuvan junalla Kivistön asemalle. Pääsisäänkäynti sijoittuu monitoimiareenan pohjoisosaan, Kivistön rautatieaseman ja linja-autoterminaalin välittömään läheisyyteen hyvien joukkoliikenne- sekä kävely- ja pyöräily-yhteyksien varrelle.

ELY-keskuksen laatiman liikenneselvityksen johtopäätöksissä todetaan, että valtatien 3:n tai katuverkon toimivuudessa ei ole merkittäviä ongelmia, paitsi tilanteessa, jossa Keimolan eteläramppeja ei ole toteutettu ja Vantaankoskentie on katkaistu moottoriajoneuvoliikenteeltä. Selvityksessä on myös todettu, että Tikkurilantien ja Kivistön rampin liittymään muodostuu toimivuuden kannalta kriittinen piste, jossa välityskyky ylittyy vuoden 2040 tarkastelutilanteessa, jossa Keimolanportin eteläramppeja ei ole toteutettu. (Liitteet 1–2).

ELY-keskus toteaa laatimansa liikenneselvityksen perusteella, että Kivistön tapahtuma-areenan asemakaavan toteuttaminen tulee sitoa kaavan ajoitusmääräyksin Keimolan eteläramppien toteuttamiseen. Etelärampit tulee olla käyttövalmiudessa siinä vaiheessa, kun tapahtuma - areenan toiminta alkaa.

Edellä esitetty huomioon ottaen ELY-keskus katsoo, että MRL 54 §:ssä esitetyt asemakaavan sisältövaatimukset liikenteen järjestämisen osalta eivät täyty. Koska toimiva liikennejärjestely vaatii Keimolanportin eteläpuolisten ramppien toteuttamista, olisi ramppijärjestelyiden vaatima tila syytä ottaa mukaan asemakaavaan, jotta edellä esitetty ajoitusmääräys voitaisiin asettaa.

ELY-keskus ehdottaa viranomaisneuvottelua.

Vastine:

Teknisen virheen myötä nähtävillä olleeseen aineistoon jääneet virheelliset kaavamääräykset on korjattu kohtiin Ympäristöhäiriöt ja energianhuolto sekä Autoliikenne.

ELY-keskuksen koollekutsumassa työpalaverissa 14.8.2023 on käyty läpi ELY-keskuksen laatimaa liikenneselvitystä. Palaverissa kävi ilmi, että selvitys on sisällöllisesti valmis, mutta Vantaankoskentien sulkemista käsittelevä herkkyystarkastelu ja lopullinen raportti oli vielä keskeneräinen. Palaverin jälkeen ELY-keskus on toimittanut selvityksen alustavia tuloksia asemakaavahankkeen liikenneselvityksen laatijalle, joka on omassa selvityksessään hyödyntänyt ELY-keskuksen selvitysaineistoa.

ELY-keskuksen kanssa pidetyssä palaverissa 4.9.2023 on käyty läpi asemakaavahankkeen liikenneselvitystä. Liikenneselvityksessä on hyödynnetty 14.8.2023 sovitun mukaisesti ELY-keskuksen liikenneselvityksen alustavia tuloksia. Palaverissa katsottiin, että asemakaavahankkeen edistämiselle ei nähty esteitä. ELY-keskuksen liikenneselvitys on valmistunut herkkyystarkasteluineen asemakaavaehdotuksen nähtävilläolon aikana 29.9.2023. Nähtävilläolon jälkeen hankkeesta on pidetty työpalavereita Uudenmaan ELY-keskuksen kanssa 1.11.2023, 16.11.2023 ja 28.11.2023.

Kivistön Tapahtuma-areenan asemakaavaselostuksen liitetiedostona olevassa liikenneselvityksessä (WSP Finland Oy, 22.12.2023) on hyödynnetty ELY-keskuksen tilaaman Vt3 liikenneselvityksen luonnosaineistoa. Asemakaavahankkeen liikenneselvityksessä on ELY-keskuksen selvityksen tuloksiin pohjaten todettu Vt3:n kapasiteetin ylittyvän, mikäli Areenan tapahtumaliikenne ajoittuu kello 15–16 välille vuoden 2040 ennustetilanteessa. Jos tapahtumaliikenne ajoittuu välille kello 16–17 tai myöhemmin, riittää Vt3:n kapasiteetti myös 2040 tilanteessa. Tapahtumien saapumisliikenteen huipun on arvioitu ajoittuvan noin 1–2 tuntia ennen tapahtuman alkua. Näin ollen kello 18 alkavan tapahtuman saapumisliikenteen huippu ajoittuu kello 16-17 välille.

ELY-keskuksen laatimassa liikenneselvityksessä käy ilmi, että tilanteessa, jossa Vantaankoskentietä ei suljeta ajoneuvoliikenteeltä, ei suurtapahtuma aiheuta tieverkolle mitoittavaa liikennetilannetta, mikäli tapahtuma alkaa arkisin aikaisintaan kello 19 tai ennen kello 15. Mikäli suurtapahtuma alkaa aikaisintaan kello 18 ei Kivistön tapahtuma-areenan liikenne aiheuta mitoittavaa liikennetilannetta vuoden 2040 tilanteessa, mutta ruuhkahuippu jatkuu noin tunnin normaalitilannetta pidempään.

ELY-keskuksen herkkyystarkastelut sisältävässä lopullisessa liikenneselvityksessä todetaan: ”*Mikäli suurtapahtumat alkavat arki-iltaisin ennen klo 18, on suuri riski, että Kivistön areenan pysäköintiliikenne synnyttää paikoin tieverkolle mitoittavan liikennetilanteen ja ruuhkauttaa liikennettä lähipysäköinnin osalta valtatien 3 jaksolla Kehä III-Kivistö ja etäpysäköinnin osalta Kehä III:n jaksolla vt3-Katriinantie viimeistään vuoteen 2040 mennessä, ellei tieverkolle tehdä sellaisia kapasiteettia lisääviä parantamistoimia, jotka eivät sisälly nykyisiin ohjelmiin tai suunnitelmiin*.”

ELY-keskuksen laatimasta selvityksestä käy ilmi, että tapahtuma-areenan liikenne aiheuttaa suuren riskin valtatie 3:n ja Kehä III:n ruuhkautumiselle, mikäli tapahtumat alkavat arki-iltaisin ennen kello 18. Tarkastelussa on oletettu, että suurin osa tapahtuman osallistujista saapuu paikalle noin 1–2 tuntia ennen tapahtuman alkua. Tämä tarkoittaa, että kello 18 alkava suurtapahtuma aiheuttaa suurimman kuormituksen liikenneverkolle kello 16–17 välisenä aikana.

Asemakaavaselostuksen liitteenä olevassa Areena 3.3 käyttökonseptikuvauksessa on tarkasteltu samankaltaisia kansainvälisiä verrokkikohteita tapahtuma-areenoista. Käyttökonseptikuvauksessa on tarkasteltu Ziggo Dome Areenaa Amsterdamissa ja Royal Areenaa Kööpenhaminassa, jotka ovat ominaisuuksiltaan, kooltaan ja maankäytöltään (tonteiltaan) samankokoisia. Kivistön tapahtuma-areenan tavoin verrokkiareenat sijaitsevat raideliikenteen ja isojen maanteiden solmukohdissa. Lisäksi

käyttökonseptikuvauksessa on tarkasteltu Friends Arenaa Tukholmassa ja Telenor Arenaa Oslossa, jotka ovat tiettyyn urheiluun erikoistuneita tapahtumapaikkoja ja ovat siten ominaisuuksiltaan erilaisia. Friends Areena ja Telenor Areena eivät kuitenkaan poikkea maankäytöltään suuresti edellä mainituista konsertteihin erikoistuneista tapahtumapaikoista.

Areena 3.3 käyttökonseptikuvauksessa on tarkasteltu tapahtuma-ajankohtia kesä-elokuussa. Verrokkiareenoiden tapahtuma-ajankohdat ovat saman kaltaisia myös marras-maaliskuussa. Esimerkiksi Ziggo Dome Areenalla marras-maaliskuille aikataulutetut arkipäivien tapahtumat alkavat kello 19:00-20:00 välillä. Poikkeuksena 28.12.2023 järjestettävä Disneyn konsertti, jonka aloitusajankohdat ovat päiväaikaan kello 12:00 ja 15:30. Tuolloin on huomioitava kuitenkin, että johtuen joulun välipäivistä, liikenteen ei voida olettaa olevan tavallisen arkipäivän tasolla. Royal Areenalla marras-maaliskuille aikataulutetut arkipäivän tapahtumat alkavat kello 19:30-20:15. Poikkeuksena Counter Strike e-urheilutapahtuma, joka järjestetään koko päivän kestävänä tapahtumana 28.3.-31.3.2024 Royal Areenalla. On huomioitava, että tapahtuman luonteesta johtuen liikenteen ei voida olettaa ajoittuvan tiettyyn kellonaikaan, sillä katsojat saapuvat paikalle seuraamaan oman mielenkiinnon mukaan eri aikoina käynnissä olevia otteluita. Nokia Areenalla Tampereella jääkiekko-ottelut alkavat arkisin yleisesti kello 18:30. Nokia Areenan arkipäiville aikataulutetut konsertit ja muut esitystapahtumat alkavat marras-maaliskuussa kello 19:00-20:00.

Verrokkiareenoiden tapahtumien aloitusajankohdat vaihtelevat tapauskohtaisesti, mutta painottuvat myöhäisiltaan yleisimmin klo 20:00. Käyttökonseptikuvauksen mukaan areenat aukeavat tyypillisesti 1,5–2 tuntia ennen tapahtuman alkua, mutta suurin osa katsojista tulee paikalle vasta 0,5–1 tuntia ennen konsertin alkua – eli klo 19 jälkeen. Asemakaavahankkeen liikenneselvityksessä ja ELY-keskuksen laatimassa liikenneselvityksessä on tapahtuma-areenan saapumisliikenteen huipun oletettu osuvan 1–2 tuntia ennen tapahtuman alkua.

Kivistön tapahtuma-areenan arki-iltojen suurtapahtumien voidaan suurella todennäköisyydellä olettaa ajoittuvan ilta-aikaan. Vastaavissa tapahtuma-areenoissa toteutuneiden tapahtuma-ajankohtien pohjalta voidaan olettaa Kivistön tapahtuma-areenan arki-iltojen suurtapahtumien aloitusajankohdaksi noin kello 20:00. Verrokkiareenoiden toteutuneiden tapahtuma-ajankohtien lisäksi tätä tukee tapahtuma-areenan markkinaehtoinen toiminta. Mikäli oletetaan suurtapahtuman alkavan arki-iltana kello 18, tarkoittaisi tapahtuma-ajankohta sitä, että suurin osa tapahtuman asiakkaista matkaisi tapahtumapaikalle kello 16–17 välisenä aikana. Suurella todennäköisyydellä voidaan olettaa, että suurtapahtumien osallistujista merkittävä joukko on arkisin päivätöissä käyviä. Mikäli arkisin päivätyössä käyvän potentiaalisen asiakkaan oletetaan olevan matkalla suurtapahtumaan kello 16–17, tarkoittaisi se sitä, että edellä mainitun kaltainen asiakas joutuisi lopettamaan työnsä jo ennen kello 16 ja matkaamaan suorinta tietä työn suorituspaikalta tapahtuma-areenalle. Näin ollen on epätodennäköistä, että tapahtuman järjestäjä ottaisi suuren riskin markkinaehtoisen tapahtuman järjestämisessä asettamalla suurtapahtuman ajankohdan siten, että merkittävällä joukolla potentiaalisista asiakkaista ei fyysisesti olisi mahdollista osallistua tapahtumaan.

Asemakaavahankkeen liikenneselvityksessä todetaan, että yli 10 000 katsojan suurtapahtumista tulee aina etukäteen laatia suunnitelma siitä, mitä erityisjärjestelyjä tapahtuman saapumis- ja poistumisliikenne vaatii.

ELY-keskuksen laatimassa liikenteellisessä selvityksessä todetaan, että *”Areena sijoittuisi Kivistön juna-aseman tuntumaan, ja junayhteydet palvelisivat tehokkaasti molemmista ratasuunnista. Myös sijainti moottoritien läheisyydessä tarjoaa runsaasti tieliikennekapasiteettia, joten areenan toteutuminen Kivistöön tukee hyvin kestävää liikkumista eikä edellytä merkittävää välitöntä liikenneverkon parantamistarvetta.”*. Areenan mahdollistavaa asemakaavaa ympäröivä kaupunkirakenne ja -infra antavat erittäin hyvät edellytykset tapahtuma-areenan kaltaiselle hankkeelle. Sijainti junaradan, bussiterminaalin ja pääpyöräreittien varrella mahdollistaa liikenteen painottamisen merkittävästi kestäviin liikkumismuotoihin tapahtumien aikana pelkän autoliikenteen sijaan.

ELY-keskuksen liikenneselvityksen herkkyystarkastelu osoittaa, että tapahtuma-areenalla arkipäivänä järjestettävä suurtapahtuma ruuhkauttaa Vt3:n Kivistön liittymän kohdalla vuoden 2040 tilanteessa, mikäli saapumisliikenteen huippu osuu kello 16–17 välille ja tapahtuman aikaisiin liikennejärjestelyihin liittyy Vantaankoskentien sulkeminen henkilöajoneuvoliikenteeltä. Herkkyystarkastelussa toimivuuden kannalta kriittinen piste muodostuu Tikkurilantien ja Kivistön rampin liittymään. Liittymän välityskyky ylittyy tällöin vuoden 2040 tarkastelutilanteessa, jossa Keimolan eteläramppeja ei ole toteutettu. Mikäli Keimolanportin eritasoliittymät ovat käytössä, ei edellä mainitun kaltaista mitoittavaa liikennetilannetta ja ruuhkautumista tapahdu tilanteessa, jossa suurtapahtuman saapumisliikenteen huippu ajoittuu välille 16–17 ja Vantaankoskentie on suljettu henkilöajoneuvoliikenteeltä.

ELY-keskuksen lausunnon ja ELY-keskuksen laatiman liikenneselvityksen herkkyystarkastelun tulosten pohjalta asemakaavaan on lisätty määräys suurtapahtumien aikaisen pääsisäänkäynnin toteuttamisesta Vantaankoskentien ylittävän ulokkeen kautta. Määräyksellä varmistetaan suurtapahtumien järjestäminen korttelialueella siten, että Vantaankoskentien läpiajettavuus voidaan varmistaa tapahtuman saapumisliikenteen aikana.

Keimolanportin eritasoliittymän toteuttamiseen vaikuttaa suunnitellulla sijainnilla olevat rekkaparkit. Rekkaparkin vuokrasopimus on voimassa vuoteen 2027, mutta alueen käytön jatkosta ei ole vielä tehty päätöksiä. Keimolanportin eritasoliittymien toteuttamisen aikataulu ei tapahtuma-areenan kaavahankkeen näkökulmasta ole oleellinen, koska liikenteellinen toimivuus on ratkaistu toisella keinolla. Kyseisten ramppien toteutus luultavasti tulee ajankohtaiseksi varsin nopeasti, mikä osaltaan sujuvoittaa myös käsillä olevan kaavahankkeen liikenteen sujuvuutta.

Edellä esitetyn vuoksi asemakaavan mahdollistaman tapahtuma-areenan aiheuttama riski tie- ja katuverkon ruuhkautumiselle on vähäinen. Käsillä olevan tiedon valossa kaavahankkeen mahdollistaman tapahtuma-areenan toiminta ei aiheuta merkittävää riskiä mitoittavan liikennetilanteen syntymiselle.

Tarkistukset:
Seuraavat määräykset on lisätty:

Kivijalkakerrokset ja sisäänkäynnit:

- Tapahtuma-areenan suurtapahtumien aikainen pääsisäänkäynti tulee toteuttaa Vantaankoskentien ylittävän ulokkeen kautta.

Ympäristöhäiriöt ja energiahuolto:

- Rakennusten suunnittelussa on otettava huomioon runkomelun ja -tärinän torjuntatarve. Rakennuslupahakemuksen yhteydessä tulee esittää selvitys, miten runkomelu ja tärinä on otettu huomioon.
- Raideliikenteestä aiheutuvan runkomelun Lprm enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla majoitustiloissa 30 dB. Raideliikenteestä aiheutuvan tärinän värähtelyn vw, 95 enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla majoitustiloissa 0,3 mm/s.
- Raideliikenteestä aiheutuvan runkomelun Lprm enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla kokoontumis- ja opetustiloissa 35 dB. Raideliikenteestä aiheutuvan tärinän värähtelyn vw, 95 enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla kokoontumis- ja opetustiloissa 0,6 mm/s.
- Raideliikenteestä aiheutuvan runkomelun Lprm enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla toimistoissa, kaupoissa, näyttelytiloissa ja museoissa 40 dB. Raideliikenteestä aiheutuvan tärinän värähtelyn vw, 95 enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla toimistoissa, kaupoissa, näyttelytiloissa ja museoissa 0,6 mm/s.
- Raideliikenteestä aiheutuvan runkomelun Lprm enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla konserttisaleissa 30 dB. Raideliikenteestä aiheutuvan tärinän

värähtelyn vw, 95 enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla konserttisaleissa 0,6 mm/s.

- Majoitushuoneiden ulkokuoren ääneneristävyyden lento-, raide- ja tieliikennemelua vastaan on oltava pohjoisjulkisivulla vähintään 39 dB, itäjulkisivulla 35 dB, eteläjulkisivulla 36 dB ja länsijulkisivulla 41 dB tai rakennuslupavaiheen meluselvityksen ohjearvojen mukaiset.
- Rakentaminen rautatien läheisyydessä ei saa aiheuttaa turvallisuusriskiä, haittaa radan stabiliteetille taikka muuta haittaa radanpidolle tai junaliikenteelle.
- Tuloilmanotto tulee olla Vantaankoskentien puolelta, mahdollisimman etäältä Hämeenlinnanväylän hiukkaspäästöjen alueesta.

Autoliikenne ja -pysäköinti:

- Rakennettavien autopaikkojen vähimmäismäärävaade ei koske monitoimiareenaa.
- Tapahtumien aikaisesta liikenne-, pysäköinti- ja turvallisuusjärjestelyistä tulee esittää tarkempi suunnitelma rakennusluvan yhteydessä.

Katu-merkintä:

- Tapahtumakujan katualueen asemakaavoittamattomaan alueeseen rajautuva reuna tulee rajata kulkua rajoittavalla muurilla tai aidalla ja turvata toistaiseksi asemakaavoittamaton alue liito-oravan ydinalueen häiriöherkkyys huomioiden.

Asemakaavaselostuksen kohdan *4.4.1 Vaikutukset rakennettuun ympäristöön* alaosiota *Liikenne* on tarkistettu lausunnon pohjalta.

Vantaa

Asemakaava ja asemakaavamuutos 233200, 23 Kivistö / Kivistön tapahtuma-areena

VD/7365/10.02.04.00/2019
TeA/TLA/A-RK/NRI/VIK/KN/MT

Esitetään kaupunginvaltuuston 19.12.2022 § 19 päätöstä kumottavaksi asiavirheen vuoksi ja Kivistön tapahtuma-areenan asemakaavan palauttamista uuteen valmisteluun puutteellisten selvitysten täydentämiseksi.

Kivistön tapahtuma-areenan asemakaavalla ja asemakaavamuutoksella mahdollistetaan: monitoimiareena ja hotelli sekä ravintola- liike-, urheilu- ja toimistotilaa. Hankkeella on toteutuessaan valtakunnallista merkitystä niin kansainvälisten jalkapallo-otteluiden järjestämisessä kuin erilaisten kulttuuritilaisuuksien kuten konserttien järjestämisessä.

Asemakaava koskee osaa korttelista 23192 sekä katualueita kaupunginosassa 23, Kivistö.

Asemakaavan muutos koskee osaa korttelista 23192 muutettavassa asemakaavassa Kivistön kaupunkikeskus 1 (230800) kaupunginosassa 23, Kivistö

Tonttijako koskee korttelia 23192 kaupunginosassa 23, Kivistö

Alue sijaitsee Kivistön keskustassa Kehäradan eteläpuolella, Kivistön aseman välittömässä läheisyydessä ja on kooltaan noin 4 hehtaaria.

Hakija
Vantaan kaupunki

Maanomistus
Kaava-alueen maanomistaja on Vantaan kaupunki.

Valmistelu
Kaavatyö on tehty kaupungin työnä.

Yleiskaava
Marja-Vantaan osayleiskaavassa (kv 19.6.2006, lainvoimainen 9.7.2008) suunnittelualue on merkitty keskustatoimintojen alueeksi C. Alue varataan toimisto-, liike- ja palvelutiloille, asunnoille sekä keskusta-alueelle soveltuville työpaikkatoiminnoille.
Alue sijaitsee lentomeluvyöhykkeellä 2 (Lden 55–60 dB), jolle ei sallita uuden asutuksen eikä muiden melulle herkkien toimintojen sijoittamista.

Asemakaava
Kivistön tapahtuma-areenan asemakaavalla ja asemakaavamuutoksella mahdollistetaan Arena 3.3 -hanke: monitoimiareena ja hotelli sekä ravintola-, liike-, urheilu-, ja toimistotilaa. Hanke sijoittuu asemakaavassa keskustatoimintojen korttelialueeksi (C) ja katualueeksi osoitetulle alueelle. Asemakaavan ja asemakaavamuutoksen sallima rakennusoikeus on yhteensä 64 800 k-m². Monitoimiareenan ja ravintolaosan maanpäällinen kerrosala on 51 800 k-m² ja hotellin 13 000 k-m².

Monitoimiareena sijoittuu Kivistön aseman läheisyyteen, kehäradan eteläpuolelle, Vantaankoskentien ja Hämeenlinnanväylän väliselle alueelle. Kaupunki on antanut hankkeelle suunnitteluvarauksen

kesäkuussa 2019. Suunnittelun edetessä on todettu, että hankkeen toiminnallisuus edellyttää enemmän tilaa, mistä johtuen suunnitteluvarausaluetta on laajennettu ja varausta jatkettu toukokuussa 2021. Monitoimiareenassa järjestetään erikokoisia urheilu- ja kulttuuritapahtumia. Jalkapallo-otteluiden kapasiteetti on noin 17 000 katsomopaikkaa ja konserttitapahtumassa kokonaiskatsomon kapasiteetti on noin 30 000–32 000 asiakaspaikkaa. Arviolta kerran kuukaudessa järjestettävät suuremmat tapahtumat vaativat poikkeusjärjestelyitä liikenteeseen ja liikkumiseen. Tapahtumista on laadittu alustavat liikenteelliset toimivuustarkastelut.

Suurtapahtumien asiakasvirtojen oletetaan pääosin saapuvan junalla Kivistön asemalle. Pääsisäänkäynti sijoittuu monitoimiareenan pohjoisosaan, Kivistön rautatieaseman ja linja-autoterminaalin välittömään läheisyyteen hyvien joukkoliikenne- sekä kävely- ja pyöräily-yhteyksien varrelle. Monitoimiareenan eteläosassa on saatto- ja noutoalue tilausajo- ja taksiliikenteelle. Eteläosaan ollaan suunnittelemassa myös toista sisäänkäyntiä areenalle mikä keventää katsojavirtoja pohjoispäässä. Väliaikaista tilausajon pysäköintialuetta ja lisäsaatto- ja noutoalueen sijoittamista rakentamattomille lähialueille tutkitaan jatkosuunnittelussa.

Suurtapahtumien aikainen henkilöautojen pysäköinti järjestetään osittain kaava-alueen ulkopuolella erikseen vuokrattavilla etäpysäköintialueilla ja niistä järjestetään bussikuljetukset. Lisäksi tutkitaan mahdollisuutta toteuttaa monitoimiareenaa ja koko Kivistön keskustaa sekä liityntäpysäköintiä palveleva yhteinen 1000 autopaikan pysäköintilaitos Kivistön keskustaan.

Kaavamääräysten mukaiset hotelli- ja majoitustilan sekä ravintola- liike-, urheilu- ja toimistotilan autopysäköintipaikat tulee sijoittaa maanalaiseen pysäköintitilaan. Kaava sallii kahden maanalaisen pysäköintitason rakentamisen. Alustavien suunnitelmien mukaan maanalaiseen pysäköintitasoon mahtuisi yli 900 ap ja kahteen tasoon yhteensä yli 1800 ap. Lisäksi kaava sallii maanpäällisen pysäköintilaitoksen rakentamisen. Kuusikerroksinen pysäköintilaitos mahdollistaisi lähes 600 autopaikkaa. Jatkosuunnittelussa tulee tutkia rakennettavien autopaikkamäärien tarpeellisuus resurssiviisauden ja ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen kestävyyden näkökulmasta.

Selvitysten mukaan alueella ei ole arvokkaita luontoarvoja, lukuun ottamatta suunnittelualueen eteläosan metsäistä aluetta, joka on osin määritelty liito-oravien ydinalueeksi ja elinympäristöksi. Vuonna 2021 tehdyn liito-oravainventoinnin mukaan hankkeen vaatimalla alueella ei ole havaittu pesä- eikä papanapuita. Vantaan kaupunki on hakenut poikkeuslupaa liito-oravien elinpiirin heikentämiseen ELY-keskukselta.

Resurssiviisauden tavoitteisiin vastataan tiivistämällä Kivistön kaupunkikeskustaa ja mahdollistamalla palveluita aseman läheisyyteen hyvien kävely-, pyöräily- ja joukkoliikenneyhteyksien varrelle. Hanke tähtää hiilineutraalisuuteen ja luonnon monimuotoisuuden tukemiseen muun muassa vihertehokkuuden, uusiutuvan energian ja maamassojen paikallisen käytön keinoin.

Hanke vastaa kaupunkistrategian tavoitteisiin kehittää asemanseutuja ja hyödyntää kaupungin omaa maavarantoa. Kaava-alue sijaitsee korkean lento- ja liikennemelun alueella, eikä sovellu asuinrakentamiseen. Monitoimiareenan arkkitehtuurin tulee olla korkealaatuista ja merkittävää. Ulkotilojen tulee olla vehreitä, laadukkaita ja rakennusten maantasokerrosten tulee liittyä toiminnallisesti katualueisiin. Taide integroidaan osaksi arkkitehtuuria.

Hankkeella on toteutuessaan valtakunnallista merkitystä niin kansainvälisten jalkapallo-otteluiden järjestämisessä kuin erilaisten kulttuuritilaisuuksien järjestämisessä.

Osallistuminen ja vuorovaikutus
Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on julkaistu 28.11.2019 ja päivitetty 30.8.2021. Kaavan vireille tulosta on ilmoitettu Vantaan Sanomissa ja osallisille on varattu mahdollisuus lausua mielipiteensä asiasta. Mielipiteitä saatiin kuusi (6) kappaletta: Vantaan Energia ja Vantaan Energia sähköverkot Oy, HSL Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä, HSY Helsingin seudun ympäristöpalvelut, Vantaan kaupunginmuseo, Museovirasto ja Fingrid Oy.
Kuluvan vuoden aikana asemakaavatyötä on esitelty Kivistön kirjastossa 27.10.2021 Kivistön kaupunkisuunnittelun avointen ovien tilaisuudessa sekä Kivistön Teams Live -yleisötilaisuudessa 22.4.2021.

Kaupungin maa- ja asuntopoliittiset linjaukset
Kaava noudattaa kaupungin maapoliittisia linjauksia (KV 18.6.2018 § 9).
Kaava kohdistuu kokonaan Vantaan kaupungin omistamalle maalle ja varmistaa ympäröivän yhdyskunnan elinvoimaisuutta.

Sopimus
Asemakaavaan ei liity maankäyttösopimusta. Kaupunki tekee Arena 3.3 Oy:n kanssa maanvuokrasopimuksen alueesta.

Kaupunkiympäristölautakunta 15.2.2022 § 7

Kaupunkisuunnittelujohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginhallitukselle että,
a) asetetaan nähtäville 30 päiväksi MRA 27 §:n mukaisesti 15.2.2022 päivätty asemakaava- ja asemakaavamuutosehdotus 233200 sekä tonttijakoehdotus, 23 Kivistö / Kivistön tapahtuma-areena,
b) oikeutetaan asemakaavoitus pyytämään tarvittavat lausunnot.

Käsittely:
Kaupunkiympäristölautakunnan jäsen Jari Jääskeläinen esitti asian jättämistä pöydälle. Ehdotus raukesi kannattamattomana.

Päätös:
Hyväksyttiin kaupunkisuunnittelujohtajan esitys.

Merkittiin, että asiaan jätettiin seuraavat pöytäkirjalausumat:

Vihreiden ja porvareiden lautakuntaryhmät jättivät yhteisen pöytäkirjalausuman, johon sosialidemokraattien, Liike Nytin, kristillisdemokraattien ja vasemmistoliiton lautakuntaryhmät yhtyivät: ” Kivistön asemakortteleiden asemakaavatyön yhteydessä tulee varmistaa ratkaisut, joilla luonnon suojelutaso turvataan Kivistön keskustassa. Metsäalueiden vähitellen rakentuessa on erityisen tärkeä kiinnittää huomiota rakentuvien alueiden puustoisuuteen. Puita tulee istuttaa myös keskusta-alueelle.”

Vihreiden ryhmä jätti seuraavan pöytäkirjalausuman, johon sosialidemokraattien ja vasemmistoliiton ryhmät yhtyivät: ”Kaupungin tiivistyessä ja rakentuessa osin luontoalueiden päälle, on löydettävä käytännön ratkaisuja, joiden avulla elinympäristöt ja luonnon virkistysarvot tulevat turvatuksi esimerkiksi kaupungin sisällä tapahtuvan kompensaation avulla.”

Vihreiden ryhmä jätti seuraavan pöytäkirjalausuman: ”Kivistön keskusta-alueen liikenneturvallisuudesta ja -sujuvuudesta ei tule tinkiä rakentamisen ja rakennuksen käytön aikana. Tapahtuma-areenan käytön tulee tukeutua ensisijaisesti rakennuksen välittömässä läheisyydessä sijaitsevaan raideliikenteeseen ja tämän varmistamiseksi julkisen liikenteen yhteydet sekä turvallinen ja houkutteleva kulku asemalle on varmistettava. Tapahtuma-areenan toiminta ei saa heikentää alueen asukkaiden pysäköintimahdollisuuksia.”

Vasemmistoliiton ryhmä jätti seuraavan pöytäkirjalausuman, johon sosiaalidemokraattien, kristillisdemokraattien ja perussuomalaisten ryhmät yhtyivät: ”Vantaan kaupungin on saatava lisäselvitys hankkeen ja yrityksen taustoista ja varmuus yhteiskuntavelvoitteiden hoitamisesta ennen asian etenemistä.”

Porvariryhmä jätti asiaan seuraavan pöytäkirjalausuman, johon kristillisdemokraattien, Liike Nytin, perussuomalaisten ja sosialidemokraattien ryhmät yhtyivät: ”Edellytämme, että hankkeen suunnittelussa varmistetaan realistinen määrä asiakas- ja tapahtumapysäköintipaikkoja ja varaudutaan samalla ennakoitua suurempaan pysäköintipaikkatarpeeseen. Autoliikenteen ja kevyen liikenteen sujuvuus Kivistön keskustassa on turvattava sekä hankkeen aikana että sen jälkeen, eikä alueen kadunvarsi- tai asukaspysäköinti saa hankaloitua areenan kävijäliikenteen vuoksi. Myös katsojavirtojen ohjaus on järjestettävä turvallisesti ja hallitusti.”

_____

Kaupunginhallitus 28.2.2022 § 25

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään

a) asettaa nähtäville 30 päiväksi MRA 27 §:n mukaisesti 15.2.2022 päivätty asemakaava- ja asemakaavamuutosehdotus 233200 sekä tonttijakoehdotus, 23 Kivistö / Kivistön tapahtuma-areena,
b) oikeuttaa asemakaavoitus pyytämään tarvittavat lausunnot.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Merkittiin, että asiaan jätettiin seuraavat pöytäkirjalausumat:

Kaupunginhallitus jätti seuraavan yhteisen pöytäkirjalausuman:
”Kivistön keskusta-alueen liikenneturvallisuudesta ja -sujuvuudesta ei tule tinkiä rakentamisen ja rakennuksen käytön aikana. Tapahtuma -areenan liikenneratkaisussa tulee huolehtia erityisesti suurten tapahtumien osalta julkisen liikenteen kapasiteetin riittävästä lisäämisestä. Etäpysäköinnin käytön sekä paikalle varatun riittävän pysäköintitilan avulla on varmistettava, ettei tapahtuma -areenan liikennöinti heikennä alueen asukkaiden pysäköintimahdollisuuksia.”

Vasemmistoliiton kaupunginhallitusryhmä jätti seuraavan pöytäkirjalausuman:
”Vantaan kaupungin on saatava lisäselvitys hankkeen ja yrityksen taustoista ja varmuus yhteiskuntavelvoitteiden hoitamisesta ennen asian etenemistä.”

Vihreiden kaupunginhallitusryhmä jätti seuraavan pöytäkirjalausuman, johon vasemmistoliiton, sosiaalidemokraattien ja kokoomuksen kaupunginhallitusryhmät yhtyivät:
”Kaupungin tiivistyessä ja rakentuessa osin luontoalueiden päälle, on löydettävä käytännön ratkaisuja, joiden avulla elinympäristöt ja luonnon virkistysarvot tulevat turvatuksi esimerkiksi ekologisen kompensaation avulla.”

_____

Nähtävilläolo
Asemakaava ja asemakaavamuutosehdotus ja tonttijakoehdotus on ollut MRA 27 §:n nojalla nähtävillä 9.3.-14.4.2022. Tänä aikana ei jätetty yhtään muistutusta.

Kaavalausunnot
Kaupunginhallitus päätti 28.2.2022 oikeuttaa asemakaavoituksen pyytämään tarvittavat lausunnot. Lausuntoja pyydettiin 15 ja saatiin 8 kappaletta. Lausunnot vastineineen ovat liitteenä.

Tehdyt tarkistukset kaavakarttaan ja -määräyksiin sekä liitteisiin tehdyt tarkistukset ja muutokset
Kaavakartalla on tarkistettu rakennusalojen rajoja hotellin runkosyvyyteen liittyen ja poistettu tonttijako.

Kaavamääräyksien osalta on lisätty seuraavat määräykset:

> Tapahtumakujan katualueen asemakaavoittamattomaan alueeseen rajautuva reuna tulee rajata kulkua rajoittavalla muurilla tai aidalla ja turvata toistaiseksi asemakaavoittamaton alue liito-oravan ydinalueen häiriöherkkyys huomioiden.
>
> Rakennettavien autopaikkojen vähimmäismäärävaade ei koske monitoimiareenaa.
>
> Rakennusten suunnittelussa on otettava huomioon runkomelun ja -tärinän torjuntatarve. Rakennuslupahakemuksen yhteydessä tulee esittää selvitys, miten runkomelu ja tärinä on otettu huomioon.
>
> Raideliikenteestä aiheutuvan runkomelun Lprm enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla majoitustiloissa 30 dB. Raideliikenteestä aiheutuvan tärinän värähtelyn vw, 95 enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla majoitustiloissa 0,3 mm/s.
>
> Raideliikenteestä aiheutuvan runkomelun Lprm enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla kokoontumis- ja opetustiloissa 35 dB. Raideliikenteestä aiheutuvan tärinän värähtelyn vw, 95 enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla kokoontumis- ja opetustiloissa 0,6 mm/s.
>
> Raideliikenteestä aiheutuvan runkomelun Lprm enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla toimistoissa, kaupoissa, näyttelytiloissa ja museoissa 40 dB. Raideliikenteestä aiheutuvan tärinän värähtelyn vw, 95 enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla toimistoissa, kaupoissa, näyttelytiloissa ja museoissa 0,6 mm/s.
>
> Raideliikenteestä aiheutuvan runkomelun Lprm enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla konserttisaleissa 25–30 dB. Raideliikenteestä aiheutuvan tärinän värähtelyn vw, 95 enimmäistaso rajoitetaan rakenneratkaisuilla konserttisaleissa 0,6 mm/s.

Rakentaminen rautatien läheisyydessä ei saa aiheuttaa turvallisuusriskiä, haittaa radan stabiliteetille taikka muuta haittaa radanpidolle tai junaliikenteelle.

Tuloilmanotto tulee olla Vantaankoskentien puolelta, mahdollisimman etäältä Hämeenlinnanväylän hiukkaspäästöjen alueesta

Seuraavia kaavamääräyksiä on täsmennetty:

Maanalainen tila, johon saa sijoittaa huolto-, pysäköinti-, varasto- ja teknisiä tiloja. Tilasta tulee varautua ajoyhteyden mahdollistamiseen korttelin 23196 maanalaiseen pysäköintitilaan.

Majoitushuoneiden ulkokuoren ääneneristävyyden lento-, raide- ja tieliikennemelua vastaan on oltava pohjoisjulkisivulla vähintään 39 dB, itäjulkisivulla 35 dB, eteläjulkisivulla 36 dB ja länsijulkisivulla 41 dB tai rakennuslupavaiheen meluselvityksen ohjearvojen mukaiset.

Rakennusten suunnittelussa on pyrittävä koko elinkaaren aikaiseen hiilineutraalisuuteen. Rakennuslupahakemuksen yhteydessä tulee esittää hiilineutraalisuusselvitys.

Seuraavat kaavamääräykset on poistettu:

Korttelin kiinteistöjen on liityttävä Kivistön keskustan keskitettyyn alueelliseen jätteiden putkikeräysjärjestelmään.

Putkikeräysjärjestelmään soveltumattomien kierrätysjakeiden (esim. suurikokoisen pahvin) keräämiseksi on korttelialueelle sijoitettava vähintään yksi kierrätyshuone.

Selostusta on täsmennetty liikenteen vaikutusten arvioinnin osalta sekä lisätty tieto, että Vantaan kaupungin hakema poikkeuslupa liito-oravien elinpiirin heikentämiseen ELY-keskukselta on myönnetty 25.3.2022.

Liiteasiakirjoihin on lisätty seuraavat aineistot:

Kivistön Areenan jalankulkusimulointi (Ramboll Oy, 2022)

Liikenneselvitys liite 12.10.2022 (WSP Finland Oy)

Vantaan liito-oravan suojelusuunnitelma (Ramboll Finland Oy, 2022)

Tarkistukset eivät ole olennaisia, joten uusi nähtävillepano ei ole tarpeen.

Viranomaisneuvottelu MRL 66 §:n mukainen viranomaisneuvottelu on pidetty 8.6.2022.

Kaupunkiympäristölautakunta 25.10.2022 § 10

Kaupunkisuunnittelujohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että

a) annetaan liitteen mukaiset vastineet lausuntoihin ja tehdään esitetyt tarkistukset,

b) saatetaan kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi 25.10.2022 päivätty, asemakaava- ja asemakaavamuutosehdotus 233200, 23 Kivistö / Kivistön tapahtuma-areena.

Käsittely:
Kaupunkiympäristölautakunnan puheenjohtaja Anssi Aura esitti asian jättämistä pöydälle. Jäsenet Soili Haverinen ja Jari Jääskeläinen kannattivat esitystä.

Päätös:
Päätettiin jättää asia pöydälle kaupunkiympäristölautakunnan seuraavaan kokoukseen.

_____

Kaupunkiympäristölautakunta 15.11.2022 § 6

Kaupunkisuunnittelujohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että

a) annetaan liitteen mukaiset vastineet lausuntoihin ja tehdään esitetyt tarkistukset,
b) saatetaan kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi 25.10.2022 päivätty, asemakaava- ja asemakaavamuutosehdotus 233200, 23 Kivistö / Kivistön tapahtuma-areena.

Käsittely:
Kaupunkiympäristölautakunnan puheenjohtaja Anssi Aura teki seuraavan muutosesityksen: Muutetaan asemakaavan energiatuotantoa koskeva kaavamääräys ”Asemakaavan alueella tulee tuottaa ja hyödyntää uusiutuvaa energiaa vähintään 50 % rakennusten energiantarpeesta” muotoon ”Uusiutuvaa energiaa tuottavia ratkaisuja tulee suosia.” Jäsenet Stefan Åstrand ja Pekka Virkamäki kannattivat muutosesitystä.

Kaupunkiympäristölautakunnan varapuheenjohtaja Tarja Eklund kannatti kaupunkisuunnittelujohtajan esitystä.

Puheenjohtaja totesi, että on tehty kannatettu muutosesitys, josta joudutaan äänestämään, ja teki seuraavan äänestysesityksen. Ne, jotka kannattavat kaupunkisuunnittelujohtajan esitystä, äänestävät jaa, ja ne, jotka kannattavat puheenjohtaja Auran tekemää muutosesitystä, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 7 jaa-ääntä (Eklund, Jääskeläinen, Kostilainen, Merelä, Mutanen, Rahkala, Tamminen) ja 10 ei-ääntä (Ahokas, Erkkilä, Hartikainen, Haverinen, Iivarinen, Karhu, Suni, Virkamäki, Åstrand, Aura). Puheenjohtaja totesi muutosesityksen tulleen hyväksytyksi.

Päätös:
Hyväksyttiin muutettu esitys.

Merkittiin, että sosialidemokraattien lautakuntaryhmä jätti asiaan seuraavan eriävän mielipiteen, johon vasemmistoliiton ja vihreiden ryhmät yhtyivät:
”Vantaan ilmastostrategian ja resurssiviisauden tiekartan mukaista on edistää isoimmissa rakennushankkeissa hiilineutraaliustavoitteiden ja päästöttömien energiamuotojen kunnianhimoisempiin tavoitteisiin pääsyä.
Kaavaprosessin aikana ei ole tullut huomautuksia liittyen energiatehokkuuden vaatimuksiin hankkeeseen ryhtyvän osalta tai muilta asianosaisilta.”

_____

Kaupunginhallitus 28.11.2022 § 22

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään, että
a) annetaan liitteen mukaiset vastineet lausuntoihin ja tehdään esitetyt tarkistukset,
b) saatetaan kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi 25.10.2022 päivätty, asemakaava- ja asemakaavamuutosehdotus 233200, 23 Kivistö / Kivistön tapahtuma-areena.

Käsittely:
Asian käsittelyn aikana kaupunginhallituksen jäsen Ville Karinen esitti asian palautusta valmisteluun. Esitys raukesi kannattamattomana.

Merkittiin, että kaupunginhallitus yksimielisesti muutti asemakaavan energiatuotantoa koskevan kaavamääräyksen "Uusiutuvaa energiaa tuottavia ratkaisuja tulee suosia" muotoon:
"Asemakaavan alueella tulee hyödyntää uusiutuvaa energiaa vähintään 50 % rakennusten energiatarpeesta."

Päätös:
Hyväksyttiin muutettu esitys.

Merkittiin, että vihreiden kaupunginhallitusryhmä jätti asiaan seuraavan pöytäkirjalausuman:

"Vantaan ilmastostrategian ja resurssiviisauden tiekartan mukaista on edistää isoimmissa rakennushankkeissa hiilineutraaliustavoitteiden ja päästöttömien energiamuotojen kunnianhimoisempiin tavoitteisiin pääsyä. Kivistön tapahtuma-areenan alueella tulee käyttää uusiutuvaa energiaa 100% rakennusten tarvitsemasta energiatarpeesta."

Lisäksi merkittiin kaupunginhallituksen jäsen Ville Karisen jättämä asian eriävä mielipide:

"Rambolin tuottamassa Kivistön Areenan jalankulkusimuloinnin raportissa todetaan, että

"Rautatieaseman laiturialueelle kulkeva suuri ihmisjoukko voi aiheuttaa turvallisuusriskin, mikäli laituritilan kapasiteetti ylittyy. Aseman turvallisuutta voidaan parantaa esimerkiksi järjestyksenvalvojien avulla, jotka estävät tarvittaessa pääsyn laiturialueelle. Suositellaan jatkotarkasteluja laiturialueen turvallisuuteen ja välityskykyyn liittyen"

Vasemmistolitoon mielestä Kivistön tapahtuma-areenan asemakaava olisi tullut palauttaa valmisteluun siten, että edellytetään Rambollin jalankulkusimulaatiossa esittämän mukaisesti juna-aseman laiturialueiden turvallisuuteen ja välityskykyyn liittyviä jatkotarkastelu ennen asemakaavan hyväksymistä. "

_____

Kaupunginvaltuusto 19.12.2022 § 19

Kaupunginhallituksen esitys:
Päätetään hyväksyä 28.11.2022 päivätty, asemakaava- ja asemakaavamuutosehdotus 233200, 23 Kivistö / Kivistön tapahtuma-areena.'

Käsittely:

Asian käsittelyn aikana valtuutettu Hanna Valtanen teki seuraavan muutosesityksen valtuutettu Vaulan Norrenan kannattamana:

Asemakaavan energiatuotantoa koskeva kaavamääräys tulee *muuttaa* seuraavasti:
“Asemakaavan alueella tulee hyödyntää uusiutuvaa energiaa vähintään 50 % rakennusten energiatarpeesta.”
tulee palauttaa alkuperäiseen muotoon:
“Asemakaavan alueella tulee tuottaa ja hyödyntää uusiutuvaa energiaa vähintään 50 % rakennusten energiantarpeesta.”

Puheenjohtaja totesi, että asiasta on äänestettävä ja teki seuraavan äänestysesityksen: he, jotka kannattavat kaupunginhallituksen pohjaesitystä, äänestävät JAA ja he, jotka kannattavat valtuutettu Hanna Valtasen muutosesitystä, äänestävät EI. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 53 jaa-ääntä ja 14 ei-ääntä. Puheenjohtaja totesi muutosesityksen tulleen hylätyksi.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Merkittiin, että vasemmistoliiton valtuustoryhmä jätti asiaan seuraavan pöytäkirjalausuman:

“Vasemmistoliitto edellyttää, että jalankulkusimulaatiossa esitettyjen juna-aseman laiturialueiden turvallisuuteen ja välityskykyyn liittyvät jatkotarkastelut tehdään ennen rakennusluvan myöntämistä. Hankkeen vaikutuksia seudulliseen ja valtakunnalliseen junaliikenteeseen sekä lentokentän junaliikenneyhteyksiin tulee myös arvioida kattavammin.”

_____

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt Kivistön tapahtuma-areenan asemakaavan ja -kaavamuutoksen päätöksellään 19.12.2022 § 19. Päätöksenteon jälkeen on käynyt ilmi, että kaavahanketta koskeva liikenneselvitys on puutteellinen.

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus antoi kaavaehdotuksesta lausunnon, jossa se edellytti täydennyksiä kaavamuutoksen hakijan teettämään liikenneselvitykseen. Lausunnon pohjalta tehtiin täydennyksiä liikenneselvitykseen, mutta ei kaikkien ELY-keskuksen edellyttämien asioiden osalta. Puutteita on mm. Hämeenlinnanväylän liittymien toimivuuden tarkasteluissa ruuhkatilanteessa. Liikenneselvityksen riittävyyttä ei varmistettu yhteistyössä ELYn kanssa, mikä johtuu tietokatkoksista kaavaa valmisteltaessa. Vantaan kaupungin liikennesuunnittelu katsoo, että ELY-keskuksen kanta liikenneselvitysten riittämättömyydestä on perusteltu ja selvityksiä on täydennettävä.

Hallintolain 50 §:n mukaan viranomainen voi poistaa virheellisen päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen, jos päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen. Hallintolain 52 §:n mukaan asiavirheen korjaaminen edellyttää, että asia käsitellään uudelleen ja asiassa annetaan uusi päätös.

Selvitysten täydentämiseksi ja kaavaratkaisun vaikutusten arvioimiseksi täydennettyjen selvitysten pohjalta on syytä kumota kaupunginvaltuuston joulukuussa 2022 tekemä päätös ja palauttaa asia uudelleen valmisteluun. Asemakaava tuodaan uudelleen päätettäväksi, kun vaikutusten arviointi on päivitetty.

Kaupunginhallitus 30.1.2023 § 15

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle, että

a) kumotaan hallintolain 50 §:n mukaisen asiavirheen nojalla kaupunginvaltuuston 19.12.2022 § 19 tekemä päätös asiassa 28.11.2022 päivätty, asemakaava- ja asemakaavamuutosehdotus 233200, 23 Kivistö / Kivistön tapahtuma-areena, ja
b) palautetaan asia uudelleen valmisteluun liikenneselvitysten täydentämiseksi.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

_____

Kaupunginvaltuusto 27.2.2023 § 7

Kaupunginhallituksen esitys:
Päätetään
a) kumota hallintolain 50 §:n mukaisen asiavirheen nojalla kaupunginvaltuuston 19.12.2022 § 19 tekemä päätös asiassa 28.11.2022 päivätty, asemakaava- ja asemakaavamuutosehdotus 233200, 23 Kivistö / Kivistön tapahtuma-areena, ja
b) palauttaa asia uudelleen valmisteluun liikenneselvitysten täydentämiseksi

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
- Asemakaava- ja asemakaavamuutosehdotus 28.11.2022
- Selostus asemakaavamuutoksesta 28.11.2022
- Lausunnot ja vastineet 25.10.2022
- Äänestysraportti § 19 KV 19.12.2022

Muutoksenhakuohje: 1. valitusosoitus

Lisätiedot:
asemakaavapäällikkö Ilkka Laine, puh. 050 540 2254
etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

24 § **Asemakaavan muutos 002450 ja tonttijaon muutos, 91 Länsimäki / Vantaan ratikka: Länsimäki, etelä**

VD/7354/10.02.04.00/2020
TeA/SP/MJA/ASA/TTA/VIK/JT

Asemakaavan muutoksella levennetään katualuetta Länsimäentiellä Vantaan ja Helsingin kaupunginrajalta Pallastunturintien ja Rajakentäntien risteykseen asti muuttamalla autopaikkojen korttelialuetta (LPA), asuinkerrostalojen korttelialuetta (AK), yleisten rakennusten aluetta (Y) sekä puistoaluetta (VP) osin katualueeksi. Kuntokuja ja Suunnistajankuja muutetaan autopaikkojen korttelialueeksi mahdollistamaan pysäköintialueen uudelleenjärjestelyt Länsimäentien katualueen laajentuessa. Kuulapuistoon ja osittain LPA-kortteliin nro 91007 on osoitettu muinaismuistoalue.

Muutoksessa varaudutaan Vantaan ratikkaan osoittamalla riittävä tila ratikan vaatimalle infrastruktuurille sekä parannetulle katuympäristölle. Raitiotielle ja siihen liittyville toiminnoille, kuten ajoneuvoliikenteelle, pyöräilylle ja kävelylle, viheralueille, istutuksille ja hulevesiratkaisuille osoitetaan tilaa asemakaavassa suurentamalla katualueita ja pienentämällä muita alueita. Katualueen levennykset perustuvat 7.10.2021 ja 4.11.2022 valmistuneisiin Vantaan ratikan katusuunnitelmaluonnosten tilavarauksiin

Asemakaavamuutos koskee kortteleita 91200 ja 91213 sekä osat kortteleista 91005-91008, 91201 ja 91212 sekä katu- ja virkistysalueet kaupunginosassa 91, Länsimäki.
Muutos koskee kumoutuvassa asemakaavassa asuinkerrostalojen korttelialuetta, yleisten rakennusten korttelialuetta, puistoaluetta, autopaikkojen korttelialuetta sekä katualuetta.

Tonttijaon muutos koskee kortteleita 91200 ja 91213 sekä osat kortteleista 91005-91008, 91201 ja 91212.

Alue sijaitsee Hakunilan suuralueella Länsimäen kaupunginosassa Länsimäentien varrella. Alue rajautuu etelässä Helsingin kaupungin rajaan sekä pohjoisessa Rajakentän-tiehen ja Pallastunturintiehen. Idässä alue rajautuu kiinteistörajoihin ja Keihästiehen sekä lännessä kiinteistörajoihin ja Pallastunturintiehen. Kaava-alueessa ovat mukana ne kiinteistöt, joiden pinta-alaan kaavamuutos vaikuttaa.

Maanomistus

Vantaan kaupunki omistaa voimassa olevien asemakaavojen mukaiset katualueet sekä Kuulapuiston puistoalueen ja rakentamattoman yleisten rakennusten korttelialueen.

Yksityisessä omistuksessa olevat kiinteistöt:
- 92-91-213-1: As. Oy Kuntopuisto
- 92-91-213-2: Lumo Kodit Oy
- 92-91-8-3: As. Oy Keihäsrinne
- 92-91-5-3: Asunto Oy Vantaan Kuulakuja 4 - Keihästie 3
- 92-91-6-3: As. Oy Kuulakuja 3
- 92-91-202-1: As. Oy Vantaan Suunnistajankuja 10
- 92-410-7-403: As. Oy Rajakentäntie 4

Valmistelu Kaupungin asiantuntijoiden lisäksi kaavan valmisteluun on osallistunut Ramboll Oy konsulttina.

Yleiskaava
Alue on kaupunginvaltuuston 25.1.2021 hyväksymässä oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa keskustatoimintojen alueetta (C) ja asuinaluetta (A). Länsimäentien suuntaisesti kulkee raitiotie ja lisäksi Länsimäentie on merkitty kaupunkikuvan kehittämisen vyöhykkeeksi. Kaava-alue sijoittuu kokonaisuudessaan kestävän kasvun vyöhykkeelle, jolle kaupunginosan maankäyttöä tehostava rakentaminen ensisijaisesti ohjataan. Länsimäentien itäpuolelle on merkitty kehitettävän voimalinjan alue.

Asemakaavamuutos

Asemakaavan muutoksella levennetään katualuetta Länsimäentiellä Vantaan ja Helsingin kaupunginrajalta Pallastunturintien ja Rajakentäntien risteykseen asti muuttamalla autopaikkojen korttelialuetta (LPA), asuinkerrostalojen korttelialuetta (AK), yleisten rakennusten aluetta (Y) sekä puistoaluetta (VP) osin katualueeksi. Kuntokuja ja Suunnistajankuja muutetaan autopaikkojen korttelialueeksi mahdollistamaan pysäköintialueen uudelleenjärjestelyt Länsimäentien katualueen laajentuessa. Kuulapuistoon ja osittain kortteliin 91007 on osoitettu muinaismuistoalue.

Muutoksessa varaudutaan Vantaan ratikkaan osoittamalla riittävä tila ratikan vaatimalle infrastruktuurille sekä parannetulle katuympäristölle. Raitiotielle ja siihen liittyville toiminnoille, kuten ajoneuvoliikenteelle, pyöräilylle ja kävelylle, viheralueille, istutuksille ja hulevesiratkaisuille osoitetaan tilaa asemakaavassa suurentamalla katualueita ja pienentämällä muita alueita.

Katualueen levennykset perustuvat 7.10.2021 ja 4.11.2022 valmistuneisiin katusuunnitelmien tilavarauksiin. Katu- ja puistosuunnittelun lähtökohtana on ollut vuonna 2019 valmistunut ja kaupunginvaltuuston 16.12.2019 hyväksymä ratikan yleissuunnitelma, jonka suunnitteluratkaisuja on katu- ja puistosuunnittelussa tarkennettu.

Ajoneuvoliittymäkieltoja muutetaan korttelissa 91008 ja lisätään kortteleihin 91005, 91212, 91006 ja 91007. Korttelissa 91007 on lisätty osalle autopaikkojen korttelialuetta muinaismuistoalue. Asuinkerrostalojen korttelialueelle on annettu sisäilman ilmanlaatuun sekä melusuojaukseen liittyviä määräyksiä. Autopaikkojen korttelialueilta on poistettu ohjeelliset autopaikkojen rakennusalat. Kortteleiden ja tonttien numeroita muutetaan. Muilta osin korttelialueet esitetään voimassa olevan asemakaavan mukaisina eikä asemakaavan muutoksella osoiteta uutta rakentamista.

Kaavassa annetaan rakennusten sisäilman laatuun, melusuojaukseen, kaupunkikuvaan, muinaismuistojen suojeluun, työmaavesien käsittelyyn, mahdollisen ratikkapysäkin kasvillisuuskattoon sekä katualueen tärinä- ja runkomelusuojaukseen liittyviä määräyksiä.

Ratikan rakentaminen tulisi ennusteiden mukaan vauhdittamaan maankäytön tehostamispotentiaalia ratikan vaikutusalueella. Ratikan pysäkkiympäristössä on potentiaalia keskustamaiselle tiiviille ja sekoittuneelle rakenteelle. Ratikka lisää alueen houkuttelevuutta ja päivittää sen identiteettiä osaksi elävää ja kehittyvää ratikkakaupunkia.

Vantaan ratikka on pikaraitiotieyhteys, jota suunnitellaan Mellunmäen metroasemalta Hakunilan, Tikkurilan ja Aviapoliksen kautta lentoasemalle. Raideyhteydellä on tarkoitus lisätä kestävää ja esteetöntä liikkumista, mahdollistaa kaupungin kasvaminen kestävästi joukkoliikenteen varrelle sekä edistää alueellista hyvinvointia ja vetovoimaa. Vantaan ratikasta tulisi toteutuessaan merkittävä osa seudullista raitiotieverkostoa.

Vantaan ratikan asemakaavoitus on Vantaan asemakaavoituksen vuoden 2023 työohjelmassa.

Osallistuminen ja vuorovaikutus

MRL 63 §:n mukainen ratikan hankkeiden yhteinen osallistumis- ja arviointisuunnitelma ”Vantaan ratikka - osallistumis- ja arviointisuunnitelma - Ratikan kaavarunko (YK0049), Ratikan asemakaavat (tarkastelualue 062800) ja katu- ja puistosuunnittelun aloitusilmoitus” on julkaistu 23.11.2020 ja päivitetty 17.9.2021. Mielipiteet osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta pyydettiin 15.1.2021 mennessä (MRL 62 §) ja niitä saatiin 88 kappaletta. Länsimäki etelä -asemakaavamuutoksen alueelta 002450 saatiin 1 mielipide.

MRL 62 §:n ja MRA 30§:n mukaisesti kaavoituksen vireille tulosta on kuulutettu Vantaan kaupungin verkkosivuilla, Vantaan Sanomissa, Hufvudstadsbladetissa sekä kirjeitse kaavoitettavan alueen maanomistajille ja viranomaisille.

Ratikan suunnittelusta järjestettiin neljä alueellista verkkotilaisuutta joulukuussa 2020, joista Aviapoliksen alueen yleisötilaisuus järjestettiin 17.12.2020. Lisäksi järjestettiin puhelinpäivystys ja kysymyksiä ja näkemyksiä sai jättää myös sähköpostilla. Koko ratikan linjan suunnittelutilannetta koskevat verkkotilaisuudet on järjestetty 23.9.2021, 6.4.2022, 15.11.2022 ja 13.4.2023.

Asemakaavan valmisteluvaiheen vuorovaikutusmateriaali on julkaistu kaupungin verkkosivuilla 15.12.2022 ja siitä on ollut mahdollista jättää mielipide 15.12.2022-18.1.2023 välisenä aikana (MRL 62 §, MRA 30 §). Puhelinaikoja suunnittelijalle varattiin kaksi, 19.12.2022 ja 11.1.2023. Kaavamuutosalueen 002450 maanomistajille on lisäksi lähetetty 15.12.2022 kirje, jossa on kerrottu kaavan esittämästä ratkaisusta sekä ilmoitettu katualueeksi muuttuvien alueiden inventointityön aloittamisesta ja mahdollisuudesta jättää mielipide valmisteluaineistosta. Valmisteluaineistosta vastaanotettiin 3 mielipidettä.

Asemakaavamuutoksen luonnosta esiteltiin Rajakylän-Länsimäen asukastilaisuudessa 9.2.2023.

Kaupungin maa- ja asuntopoliittiset linjaukset
Kaava noudattaa kaupungin maapoliittisia linjauksia (KV 18.6.2018 § 9, päivitetty KV 10.10.2022 § 7).

Kaava kohdistuu osittain Vantaan kaupungin omistamalle maalle.

Sopimus
Asemakaavaan ei liity maankäyttösopimusta.

Kaupunkiympäristölautakunta 6.6.2023 § 21

Kaupunkisuunnittelujohtaja va:n esitys:
Päätetään

a) asettaa nähtäville 30 päiväksi MRA 27 §:n mukaisesti 6.6.2023 päivätty asemakaavamuutosehdotus 002450 sekä tonttijaon muutosehdotus, 91 Länsimäki / Vantaan ratikka: Länsimäki, etelä,
b) oikeuttaa asemakaavoitus pyytämään tarvittavat lausunnot.

Käsittely:
Kaupunkiympäristölautakunnan jäsen Janne Hartikainen esitti asian palauttamista valmisteluun. Jäsen Pekka Virkamäki kannatti esitystä.

Puheenjohtaja totesi, että on tehty kannatettu palautusesitys, josta joudutaan äänestämään. Puheenjohtaja teki seuraavan äänestysesityksen. Ne, jotka kannattavat asian käsittelyn jatkamista,

äänestävät jaa, ja ne, jotka kannattavat asian palauttamista valmisteluun, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 13 jaa-ääntä (Ahokas, Eklund, Erkkilä, Haverinen, Iivarinen, Jääskeläinen, Kostilainen, Forsberg, Mutanen, Hakala, Tamminen, Åstrand, Aura) ja 3 ei-ääntä (Hartikainen, Karhu, Virkamäki). Puheenjohtaja totesi palautusehdotuksen tulleen hylätyksi. Asian käsittelyä jatkettiin.

Päätös:
Hyväksyttiin kaupunkisuunnittelujohtaja va:n esitys.

Merkittiin, että Janne Hartikainen, Pekka Virkamäki ja Suvi Karhu jättivät asiakohtaan seuraavan eriävän mielipiteen:
”MRL 63 §:n mukaan kaavaa laadittaessa tulee riittävän aikaisessa vaiheessa laatia kaavan tarkoitukseen ja merkitykseen nähden tarpeellinen suunnitelma osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyistä sekä kaavan vaikutusten arvioinnista. Kaavoituksen vireilletulosta tulee ilmoittaa sillä tavoin, että osallisilla on mahdollisuus saada tietoja kaavoituksen lähtökohdista, suunnitellusta aikataulusta sekä osallistumis- ja arviointimenettelystä.
Selostettu vuorovaikutus menettely ja tilaisuudet koskevat Ratikan kaavarunko –nimistä dokumenttia, joka ei ole MRL:n tuntema suunnitelma. Sinä ei ole määritelty nyt kysymyksessä olevaa kaavaa riittävän tarkkarajaisesti, että asukkaat ja muut oikeudenhaltijat olisivat voineet ottaa kantaa tai vaikuttaa sen valmisteluun MRL:n edellyttämällä tavalla. Kaava on tullut vireille virheellisessä järjestyksessä.”

_____

Nähtävilläolo
Asemakaavamuutosehdotus sekä tonttijaon muutosehdotus on ollut MRA 27 §:n nojalla nähtävillä 21.6-31.8.2023. Asemakaavamuutosehdotuksesta ei saatu muistutuksia. Kaavaan liittyvästä Vantaan ratikan katusuunnitelmasta (KS 58619) saatiin muistutus, jolle tehtiin asiakirjan siirto ja kyseiselle muistutukselle on laadittu vastine myös asemakaavamuutosprosessin yhteydessä.

Alueen kuusi asunto-osakeyhtiötä antoivat yhteisen muistutuksen, jossa kyseltiin mm. maa-alueiden lunastuksiin, kaupungin korvausmenettelyihin ja korvaaviin autopaikkoihin liittyvistä asioista sekä Vantaan ratikan rakentamisen aikaisista pysäköinti- ja ajojärjestelyistä. Lisäksi muistutuksen antajat ottivat kantaa Vantaan ratikan Länsimäentien katusuunnitelman kevyenliikenteen järjestelyihin.

Kaavalausunnot
Kaupunkiympäristölautakunta päätti 6.6.2023 oikeuttaa asemakaavoituksen pyytämään tarvittavat lausunnot. Lausuntoja pyydettiin 17 ja saatiin 8 kappaletta.

Fingridillä ja Helsingin kaupunkiympäristöllä ei ollut lausuttavaa.

HSY lausui, että raitiotielinjauksen ja katuverkoston muutosten takia vesihuoltoverkostoa on siirrettävä. Uusien, saneerattavien ja siirrettävien vesihuoltolinjojen pituudet ja jakaumat on esitetty tarkemmin ratikan suunnitelmien yhteydessä. Asemakaavamuutoksen johtokujamerkintöjä tulee tarkentaa. Länsimäentien reunassa, tontin 91200 rajan läheisyydessä sijaitsee yleinen vesijohto DN 300. On tarkistettava, sijaitseeko vesijohto niin lähellä tontin rajaa, että tontille 91200 tarvitaan johtokujamerkintä tai vastaavan sisältöinen kaavamääräys ko. vesijohtoa varten. Lisäksi tontilla 91212 sijaitsee hulevesiviemäri DN 300, jota varten asemakaavaan tulee merkitä johtokuja. LPA-tontilla 91007 ei ole liitospaikkaa jäteveteen. Liitospaikan tarpeellisuus varmistettava jatkosuunnittelussa.

Keski-Uudenmaan Pelastuslaitos totesi lausunnossaan, että mikäli katualueille on sijoitettu pelastuslaitoksen käyttöön tarkoitettuja pelastusteitä, nostopaikkoja tai muita ajoreittejä, tulee tämä huomioida kyseisten katualueiden suunnittelussa ja lopullisessa toteutuksessa niin, ettei pelastuslaitoksen toimintaedellytykset tai katualueiden viereen sijoittuvien asuin- tai muiden rakennusten poistumisturvallisuus (mm. varatiet) missään tilanteessa vaarannu.

Uudenmaan ELY-keskus lausui, että sm-osa-aluerajauksen määräykseen on syytä lisätä, että alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty.

Vantaan Energia toi lausunnossaan esille, että kaava-alueella sijaitsee maanalaisia johtoja ja putkia, jotka on huomioitava kaavamuutoksessa.

Vantaan kaupunginmuseo lausui, että ratikan kaavarungosta museo toi esiin, että reitin varrella tulisi nostaa esiin liikenteen, reitin varren historiallisten alueiden ja kohteiden historiaa. Kaava-alueella ei sijaitse rakennetun kulttuuriympäristön inventoituja kohteita, eikä alueella ole tunnustettuja maisema-arvoja. Alueella sijaitsee muinaismuistolain suojaama ensimmäisen maailmansodan aikainen puolustusasema Tukikohta III:4 (Länsimäki). Muinaisjäännös on merkitty kaavakarttaan asianmukaisesti sm-tunnuksella. Kartan selostusosaan tulee vielä lisätä alla oleva tarkentava lause: "Muinaismuistolailla (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjäännös. Kohteen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty. Kohdetta koskevista suunnitelmista on pyydettävä museoviran-omaisen lausunto." Museo pitää myönteisenä selostusosassa mainittua lausetta "Länsimäentien puoleisen mahdollisen kallioleikkauksen toteutuksessa voi tuoda esille alueen historiaa esimerkiksi taiteen keinoin." Museon näkökulman mukaan määräyksillä tulisi taata, että alueen rikas historia tulee huomioiduksi yksityiskohtaisempia katu- ja puistosuunnitelmia ja tai-teen konsepteja laadittaessa.

Helen sähköverkko lausui, että alueella kulkee 2x110 kV voimajohto. Toiminta johtoalueella on pääsääntöisesti luvanvaraista. Pysäköinti johdon alla on mahdollista, mutta asiasta tulee sopia johdon omistajan kanssa. Helen Sähköverkko on uusimassa johto-osan vanhimpia osuuksia 2024–2025 aikana. Uusia pylväitä ei pysty rakentamaan nykyisten paikalle, vaan niille suunnitellaan uudet paikat.

Tehdyt tarkistukset
Saatujen lausuntojen perusteella asemakaavamuutosehdotukseen on lisätty muinaismuistolain mukaisen muinaismuistoalueen alueen osaa (sm) koskeva kaavamääräys, jolla kielletään alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu siihen kajoaminen muinaismuistolain nojalla, ja kiinteistöille nro 91212 ja 91200 on lisätty maanalaista johtoa varten varatut alueen osat. Lisäksi on tehty piirustusteknisiä tarkistuksia.

Tarkistukset eivät ole oleellisia eivätkä aiheuta kaavan uutta nähtäville asettamista.

Kaavaselostuksen tarkistukset
Asemakaavamuutoksen selostusta on tarkistettu ja selostuksen tekstiä on päivitetty ja täydennetty kaavakarttaan tehtyjen piirustusteknisten tarkistuksien sekä saatujen lausuntojen perusteella. Kulttuuriympäristöä koskevat tekstit (luvut 2.2.1 ja 4.4.1) päivitettiin kaupunginmuseon lausunnon perusteella. Lisäksi maakuntakaavaa (luku 2.2.1) ja kaavan taloudellisia vaikutuksia (luku 4.4.1) koskevia tekstejä on tarkennettu.

Kaupunkiympäristölautakunta 16.1.2024 § 10

Kaupunkisuunnittelujohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että

a) annetaan liitteen mukaiset vastineet muistutuksiin ja lausuntoihin ja tehdään esitetyt tarkistukset,
b) saatetaan kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi 16.1.2024 päivätty, asemakaavamuutosehdotus 002450 sekä tonttijaon muutosehdotus, 91 Länsimäki / Vantaan ratikka: Länsimäki, etelä.

Käsittely:
Kaupunkiympäristölautakunnan jäsen Suvi Karhu esitti asian palauttamista valmisteluun. Jäsen Aki Mäkipernaa kannatti palautusesitystä.

Puheenjohtaja totesi, että on tehty kannatettu palautusesitys, josta joudutaan äänestämään. Puheenjohtaja teki seuraavan äänestysesityksen: ne, jotka kannattavat asian käsittelyn jatkamista, äänestävät jaa, ja ne, jotka kannattavat asian palauttamista valmisteluun, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 14 jaa-ääntä (Ahokas, Eklund, Nevala, Haverinen, Iivarinen, Jääskeläinen, Kostilainen, Merelä, Mutanen, Rahkala, Suni, Tamminen, Åstrand, Aura) ja 2 ei-ääntä (Karhu, Mäkipernaa). Puheenjohtaja totesi palautusesityksen tulleen hylätyksi. Asian käsittelyä jatkettiin.

Päätös:
Hyväksyttiin kaupunkisuunnittelujohtajan esitys.

Merkittiin, että Suvi Karhu ja Aki Mäkipernaa jättivät asiaan seuraavan eriävän mielipiteen:
”MRL 63 §:n mukaan kaavaa laadittaessa tulee riittävän aikaisessa vaiheessa laatia kaavan tarkoitukseen ja merkitykseen nähden tarpeellinen suunnitelma osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyistä sekä kaavan vaikutusten arvioinnista. Kaavoituksen vireilletulosta tulee ilmoittaa sillä tavoin, että osallisilla on mahdollisuus saada tietoja kaavoituksen lähtökohdista, suunnitellusta aikataulusta sekä osallistumis- ja arviointimenettelystä. Selostettu vuorovaikutus menettely ja tilaisuudet koskevat Ratikan kaavarunko – nimistä dokumenttia, joka ei ole MRL:n tuntema suunnitelma. Siinä ei ole määritelty nyt kysymyksessä olevaa kaavaa riittävän tarkkarajaisesti, että asukkaat ja muut oikeudenhaltijat olisivat voineet ottaa kantaa tai vaikuttaa sen valmisteluun MRL:n edellyttämällä tavalla. Kaava on tullut vireille virheellisessä järjestyksessä.”

———

Kaupunginhallitus 29.1.2024 § 24

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään, että
a) annetaan liitteen mukaiset vastineet muistutuksiin ja lausuntoihin ja tehdään esitetyt tarkistukset,
b) saatetaan kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi 16.1.2024 päivätty, asemakaavamuutosehdotus 002450 sekä tonttijaon muutosehdotus, 91 Länsimäki / Vantaan ratikka: Länsimäki, etelä

Käsittely:

Asian käsittelyn aikana kaupunginhallituksen jäsen Kai-Ari Lundell esitti jäsen Juha Suoniemen kannattamana asian hylkäämistä.
Puheenjohtaja totesi, että asiasta joudutaan äänestämään ja teki seuraavan äänestysesityksen: he, jotka kannattavat asian hyväksymistä, äänestävät jaa, ja he, jotka kannattavat asian hylkäämistä, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 10 jaa-ääntä (Abdi, Karinen, Kasonen, Kaukola, Orpana, Raja-Aho, Rämö, Tammi, Tuomela, Valtanen) ja 3 ei-ääntä (Lundell, Virkamäki, Suoniemi), joten puheenjohtaja totesi asian tulleen hyväksytyksi.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Merkittiin, että kaupunginhallituksen jäsenet Kai-Ari Lundell, Juha Suoniemi ja Pekka Virkamäki jättivät asiaan seuraavan eriävän mielipiteen:

”MRL 63 §:n mukaan kaavaa laadittaessa tulee riittävän aikaisessa vaiheessa laatia kaavan tarkoitukseen ja merkitykseen nähden tarpeellinen suunnitelma osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyistä sekä kaavan vaikutusten arvioinnista. Kaavoituksen vireille tulosta tulee ilmoittaa sillä tavoin, että osallisilla on mahdollisuus saada tietoja kaavoituksen lähtökohdista, suunnitellusta aikataulusta sekä osallistumis- ja arviointimenettelystä. Selostettu vuorovaikutus menettely ja tilaisuudet koskevat Ratikan kaavarunko –nimistä dokumenttia, joka ei ole MRL:n tuntema suunnitelma. Sinä ei ole määritelty nyt kysymyksessä olevaa kaavaa riittävän tarkkarajaisesti, että asukkaat ja muut oikeudenhaltijat olisivat voineet ottaa kantaa tai vaikuttaa sen valmisteluun MRL:n edellyttämällä tavalla. Kaava on tullut vireille virheellisessä järjestyksessä”

Liitteet:
- Asemakaavamuutosehdotus 16.1.2024
- Asemakaavamuutoksen selostus 16.1.2024
- Lausunnot ja vastineet 16.1.2024
- Muistutukset ja vastineet 16.1.2024
- Äänestysraportti kh 29.1.2024 § 24

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
aluearkkitehti Mari Jaakonaho, p. 050 302 9411,
asemakaava-arkkitehti Tea Taponen, p. 040 483 9054
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

Kaava-alueen numero
Planområdets nummer

002450

Päiväys
Datum

16.1.2024

Vantaan kaupunki

Vantaan ratikka: Länsimäki, etelä

Kaupunginosa 91, LÄNSIMÄKI

Asemakaavan muutos
Korttelit 91200, 91213 ja osat kortteleista 91005-91008, 91201 ja 91212 sekä katu- ja virkistysalueet.

Tonttijaon muutos
Korttelit 91200, 91213 ja osat kortteleista 91005-91008, 91201 ja 91212.

1:2000

Vanda stad

Vandaspåra: Västerkulla, södra

Stadsdel 91, VÄSTERKULLA

Ändring av detaljplanen
Kvarteren 91200, 91213 och delar av kvarteren 91005-91008, 91201 och 91212 samt gatu- och rekreationsområden.

Ändring av tomtindelningen
Kvarteren 91200, 91213 och delar av kvarteren 91005-91008, 91201 och 91212.

1:2000

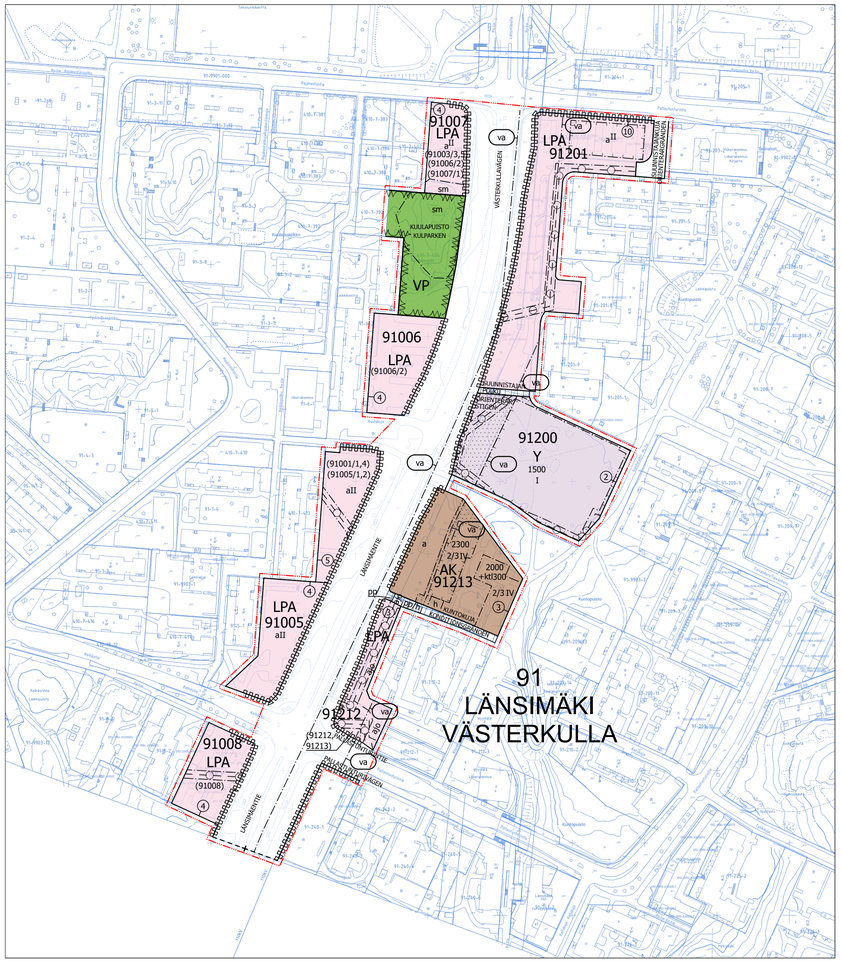

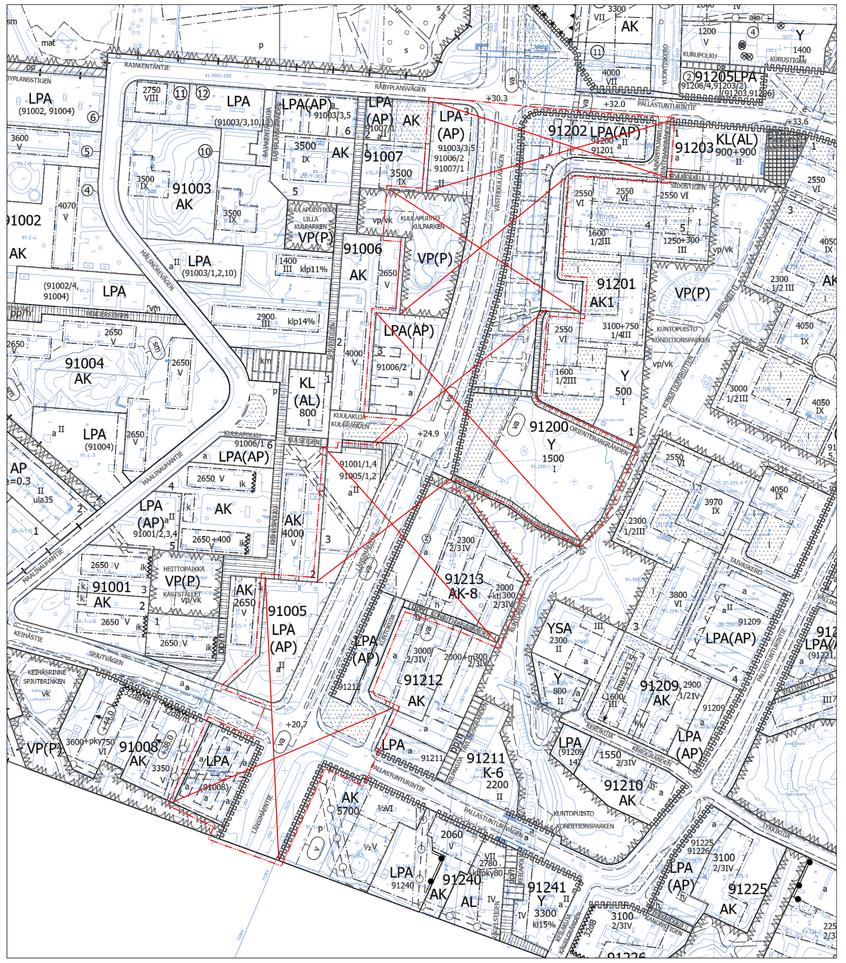

ASEMAKAAVAMERKINTÖJÄ JA -MÄÄRÄYKSIÄ:

3 m kaava-alueen rajan ulkopuolella oleva viiva.

AK

Asuinkerrostalojen korttelialue.

Asuinkerroksiin saa asemakaavassa osoitetun kerrosalan lisäksi sijoittaa porrashuoneiden yhteyteen sekä erilliseen tai siipirakennukseen asukkaiden käyttöön tarkoitettuja varasto- yms. tiloja, kuitenkin enintään 15 % tontin kerrosalasta.

Korttelialueelle saa sijoittaa erikseen osoitetuille rakennusaloille liike- ja toimistotiloja.

Rakennusten suunnittelussa on huolehdittava siitä, että ympäristön ilman epäpuhtauksien siirtyminen sisätiloihin on estetty. Rakennusten raittiin ilman otto tulisi sijoittaa mahdollisimman etäälle vilkkaista liikenneväylistä.

Asuinhuoneiden ulkokuoren äänitasoero ΔL tie- ja raideliikenteen melua vastaan on oltava vähintään 30 dB ja työhuoneiden vastaavan arvon on oltava vähintään 25 dB.

Puita, joiden ympärysmitta metrin korkeudelta on vähintään 10 cm, tulee istuttaa vähintään yksi kutakin tontin 200 m² kohti.

Autopaikkojen vähimmäismäärät:

Asunnot 1 ap/ 85 k-m²
Liikerakennukset ja toimistot 1 ap/ 50 k-m²

Autopaikoista on 80 % rakennettava heti. Rakennuslupajaosto voi antaa autopaikkojen rakentamiseen lykkäystä muilta osin siksi ajaksi, kun autopaikkoja ei tarvita.

Jos autopaikkoja sijoitetaan 15 m lähemmäksi asuinrakennuksen ikkunasivua on näiden autopaikkojen ylimmän tasokorkeuden oltava vähintään metrin alempana kuin alin asunnon lattiakorkeus.

Y

Yleisten rakennusten korttelialue.

Rakennusten suunnittelussa on huolehdittava siitä, että ympäristön ilman epäpuhtauksien siirtyminen sisätiloihin on estetty. Rakennusten raittiin ilman otto tulisi sijoittaa mahdollisimman etäälle vilkkaista liikenneväylistä.

Opetus- ja kokoontumistilojen ulkokuoren ääneneristävyyden ΔL raide- ja tieliikennemelua vastaan on oltava vähintään 28 dB ja toimistotiloissa ja vastaavissa työtiloissa vähintään 25 dB.

Vähintään 3 metrin mittaisia lehtipuita tulee säilyttää ja tarpeen vaatiessa istuttaa niin, että tällaisten lehtipuiden määrä on vähintään viisi kutakin tontin tuhatta neliömetriä kohti.

Autopaikkojen vähimmäismäärät
Liikehuoneistot, ravintolat: 1 autopaikka kerrosalan 35 m² kohti.
Oppilaitokset: 1 autopaikka 5 toimihenkilöä kohti sekä lisäksi 1 autopaikka jokaista viittä 18 vuotta täyttänyttä opiskelijaa kohti.

Korttelialueille on istutettava puita vähintään puu kahdeksaa autopaikkaa kohti.

Autopaikoista on 60 % rakennettava heti. Rakennuslupajaosto voi rakennuslupaa myöntäessään antaa autopaikkojen rakentamiseen muilta osin lykkäystä enintään 5 vuotta kerrallaan.

VP

Puisto.

LPA

Autopaikkojen korttelialue.

Kortteleissa 91005 ja 91006 jos autopaikkoja sijoitetaan 15 m lähemmäksi asuinrakennuksen ikkunasivua, on näiden autopaikkojen ylimmän tasokorkeuden oltava vähintään metrin alempana kuin alin asunnon lattiakorkeus.

Autopaikkojen vähimmäismäärät kortteleissa 91005, 91006 ja 91007:
Asunnot: 1 autopaikka kerrosalan 70 m² kohti tai kuitenkin 1 autopaikka asuntoa kohti.
Liikehuoneistot, ravintolat: 1 autopaikka kerrosalan 10-50 m² kohti.
Toimistot: 1 autopaikka kerrosalan 50 m² kohti.
Kokoushuoneet: 1 autopaikka 6 istumapaikkaa kohti.

Korttelia 91008 koskevat määräykset:

Autopaikkojen vähimmäismäärät
Asunnot: 1 ap/85 k-m²

Autopaikoista on 80 % rakennettava heti. Rakennuslupajaosto voi antaa autopaikkojen rakentamiseen lykkäystä muilta osin siksi ajaksi, kun autopaikkoja ei tarvita.

Jos autopaikkoja sijoitetaan 15 m lähemmäksi asuinrakennuksen ikkunasivua on näiden autopaikkojen ylimmän tasokorkeuden oltava vähintään metrin alempana kuin alin asunnon lattiakorkeus.

Puita, joiden ympärysmitta metrin korkeudelta on vähintään 12 cm, tulee säilyttää ja tarpeen vaatiessa istuttaa niin, että tällaisten puiden määrä on vähintään yksi kutakin tontin 200 m² kohti.

Korttelissa saa sijoittaa myös asuntojen jätehuollon vaatimia tiloja.

Korttelia 91212 koskevat määräykset:

Autopaikkojen vähimmäismäärät
Asunnot: 1 ap/ 85 k-m²
Liiketilat: 1 ap/ 50 k-m²
Yleiset rakennukset: 1 ap/ 200 k-m²

Autopaikoista on rakennusta rakennettaessa järjestettävä vähintään 80 % asemakaavassa määrätystä määrästä. Loppuosalle rakennuslupajaosto voi antaa lykkäystä enintään 5 vuotta kerrallaan.

DETALJPLANBETECKNINGAR OCH -BESTÄMMELSER:

Linje 3 m utanför planområdets gräns.

Kvartersområde för flervåningshus.

I bostadsvåningar får, utöver den våningsyta som anvisats i stadsplanen, i anslutning till trapphus samt i separat eller flygelbyggnad inrymmas för invånarna avsedda förrådso.a.d. utrymmen, dock högst 15 % av tomtens våningsyta.

På kvartersområdet får på särskilt anvisade byggnadsytor placeras affärs- och kontorsutrymmen.

Vid planering av byggnader måste försiktighet iakttas för att förhindra överföring av föroreningar från omgivande luft inomhus. Friskluftsintag i byggnader bör placeras så långt bort som möjligt från trafikerade trafikleder.

Ljudisoleringen ΔL i bostadsrummens yttre skal mot spår- och vägtrafikbuller ska vara minst 30 dB och motsvarande värde i arbetsrum ska vara minst 25 dB.

Träd, vars omkrets på en meters höjd är minst 10 cm, bör planteras minst ett per varje 200 m² tomtyta.

Minimiantalet bilplatser:

Bostäder 1 bp/ 85 m²-vy
Affärsbyggnader och kontor 1 bp/ 50 m²-vy

Av bilplatserna bör 80 % anläggas genast. Bygglovssektionen kan beträffande anläggandet av resterande bilplatser medge uppskov för den tid de inte behövs.

Om bilplatser placeras närmare än 15 m från bostadsbyggnads fönsterfasad, bör bilplatsernas högsta nivå ligga minst en meter lägre än lägsta golvnivå i bostad.

Kvartersområde för allmänna byggnader.

Vid planering av byggnader måste försiktighet iakttas för att förhindra överföring av föroreningar från omgivande luft inomhus. Friskluftsintag i byggnader bör placeras så långt bort som möjligt från trafikerade trafikleder.

Ljudisoleringen ΔL mot spår- och vägtrafikbuller i undervisnings och samlingslokalernas ytterhölje ska vara minst 28 dB och i kontorslokaler och motsvarande arbetslokaler minst 25 dB.

Minst 3 meter höga lövträd bör bevaras eller vid behov planteras så, att antalet dylika lövträd är minst fem per tusen kvadratmeter tomtyta.

Minimiantalet bilplatser
Affärslokaler: 1 bilplats per 35 m² våningsyta.
Läroanstalter: 1 bilplats per 5 anställda samt dessutom 1 bilplats per fem 18 år fyllda studerande.

På kvartersområdena bör planteras åtminstone ett träd per åtta bilplatser.

60 % av bilplatserna ska byggas omedelbart. Bygglovssektionen kan, då byggnadslovet utfärdas, medgiva uppskov angående skyldigheten att bygga återstående bilplatser med högst 5 år per gång.

Kvartersområde för bilplatser.

I kvarteren 91005 och 91006 om bilplatser placeras närmare än 15 m från bostadsbyggnads fönsterfasad, bör bilplatsernas högsta nivå ligga minst en meter lägre än lägsta golvnivå i bostad.

Minimiantalet bilplatser i kvarteren 91005, 91006 och 91007:
Bostäder: 1 bilplats per 70 m² våningsyta, dock minst 1 bilplats per bostad.
Affärslokaler, restauranger: 1 bilplats per 10-50 m² våningsyta.
Kontor: 1 bilplats per 50 m² våningsyta.
Konferensrum: 1 bilplats per 6 sittplatser.

Bestämmelser som gäller i kvarteret 91008:

Minimiantalet bilplatser
Bostäder 1 bp/ 85 m²-vy

Av bilplatserna bör 80 % anläggas genast. Bygglovssektionen kan beträffande anläggandet av resterande bilplatser medge uppskov för den tid de inte behövs.

Om bilplatser placeras närmare än 15 m från bostadsbyggnads fönsterfasad, bör bilplatsernas högsta nivå ligga minst en meter lägre än lägsta golvnivå i bostad.

Träd, vars omkrets på en meters höjd är minst 12 cm, bör bevaras och vid behov planteras så, att antalet dylika träd är minst ett per varje 200 m² tomtyta.

I kvarteret får också placeras utrymmen för bostädernas hushållsavfall.

Bestämmelser som gäller i kvarter 91212:

Minimiantalet bilplatser
Bostäder: 1 bp / 85 m²-vy
Affärsbyggnader: 1 bp/ 50m²-vy
Allmänna byggnader: 1 bp/ 200 m²-vy

Bilplatser bör byggas minst 80 % av det i stadsplanen bestämda antalet då byggnaden byggs. Bygglovssektionen kan bevilja uppskov angående återstående bilplatser högst 5 år per gång.

Jos autopaikkoja sijoitetaan 15 m lähemmäksi asuinrakennuksen ikkunasivua, on näiden autopaikkojen ylimmän tasokorkeuden oltava vähintään metrin alempana kuin alin asunnon lattiakorkeus.

Puita, joiden ympärysmitta metrin korkeudelta on vähintään 12 cm, tulee säilyttää ja tarpeen vaatiessa istuttaa niin, että tällaisten puiden määrä on vähintään yksi kutakin tontin 200 m² kohti.

Korttelia 91201 koskevat määräykset:

Autopaikkojen vähimmäismäärät
Asunnot: 1 ap/ 75 k-m², kuitenkin vähintään 1 ap/asunto.
Liikehuoneistot, ravintolat: 1 ap/ 35 k-m²
Oppilaitokset: 1 ap viittä toimihenkilöä kohti sekä isäksi 1 ap jokaista viittä 18 vuotta täyttänyttä opiskelijaa kohti.

Korttelialueille on istutettava puita vähintään puu kahdeksaa autopaikkaa kohti.

Kun autopaikat sijaitsevat 15 m lähempänä, mutta kuitenkin vähintään 10 metrin etäisyydellä asuinrakennuksen ikkunasivusta, on näiden autopaikkojen ylimmän tasokorkeuden oltava vähintään metrin alempana kuin alin asunnon lattiakorkeus.

Autopaikoista on 60 % rakennettava heti. Rakennuslupajaosto voi rakennuslupaa myöntäessään antaa autopaikkojen rakentamiseen muilta osin lykkäystä enintään 5 vuotta kerrallaan.

Bestämmelser som gäller i kvarteret 91201:

Minimiantalet bilplatser
Bostäder: 1 bp / 75 m²-vy, dock minst 1 bp/ bostad.
Affärslokaler, restauranger: 1 bp/ 35 m²-vy.
Läroanstalter: 1 bp per fem anställda samt dessutom 1 bp per fem 18 år fyllda studerande.

På kvartersområdena bör planteras åtminstone ett träd per åtta bilplatser.

Då bilplatserna ligger närmare än 15 m men dock minst på 10 m avstånd från bostadsbyggnads fönstersida bör dessa bilplatsers högsta nivå ligga minst 1 meter lägre än lägsta golvnivå i bostad.

60 % av bilplatserna ska byggas omedelbart. Bygglovssektionen kan, då byggnadslovet utfärdas, medgiva uppskov angående skyldigheten att bygga återstående bilplatser med högst 5 år per gång.

-+-+-	**Kaupunginosan raja.**	**Stadsdelsgräns.**
	Korttelin, korttelinosan ja alueen raja.	**Kvarters-, kvartersdels- och områdesgräns.**
	Osa-alueen raja.	**Gräns för delområde.**
	Ohjeellinen alueen tai osa-alueen raja.	**Riktgivande gräns för område eller del av område.**
	Poikkiviiva osoittaa rajan sen puolen, johon merkintä kohdistuu.	**Tvärstrecken anger på vilken sida av gränsen beteckningen gäller.**
3	**Sitovan tonttijaon mukaisen tontin raja ja numero.**	**Tomtgräns och -nummer enligt bindande tomtindelning.**
x x	**Risti merkinnän päällä osoittaa merkinnän poistamista.**	**Kryss på beteckning anger att beteckningen slopas.**
91	**Kaupunginosan numero.**	**Stadsdelsnummer.**
LÄNSI	**Kaupunginosan nimi.**	**Stadsdelens namn.**
91213	**Korttelin numero.**	**Kvartersnummer.**
KUNTOKUJA	**Kadun, tien, katuaukion, torin, puiston tai muun yleisen alueen nimi.**	**Namn på gata, väg, öppen plats, torg, park eller annat allmänt område.**
2300	**Rakennusoikeus kerrosalaneliömetreinä.**	**Byggnadsrätt i kvadratmeter våningsyta.**
2300 + ktl 300	**Lukusarja, jossa ensimmäinen luku ilmoittaa asuntokerrosalan neliömetrimäärän ja toinen luku liike- ja toimistohuoneistojen kerrosalan neliömetrimäärän.**	**Talserie, där den första siffran anger antalet kvadratmeter bostadsvåningsyta och den andra siffran antalet kvadratmeter våningsyta för kontors- och affärslokaler.**
IV	**Roomalainen numero osoittaa rakennusten, rakennuksen tai sen osan suurimman sallitun kerrosluvun.**	**Romersk siffra anger största tillåtna antalet våningar i byggnaderna, i byggnaden eller i en del därav.**
	Rakennusala.	**Byggnadsyta.**
aII	**Auton säilytyspaikan rakennusla, jossa roomalainen numero osoittaa autotasojen suurimman sallitun määrän.**	**Byggnadsyta för förvaringsplats för bil där den romerska siffran anger största tillåtna antal bitplan.**
	Istutettava alueen osa.	**Del av område som skall planteras.**
sm	**Alueen osa, jolla sijaitsee muinaismuistolain mukainen muinaismuistoalue.**	**Del av område inom vilken i lagen om fornminnen avsett fornminnesområde är beläget.**
	Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty.	Med stöd av lagen om fornminnen är det förbjudet att gräva, täcka över, ändra eller på annat sätt röra området.

Länsimäentien puoleisen mahdollisen kallioleikkauksen toteutuksessa voi tuoda esille alueen historiaa esimerkiksi taiteen keinoin.

Katu.

Mikäli alueelle sijoitetaan raitiotie, tulee se suunnitella ja toteuttaa niin, ettei raitioliikenteen aiheuttama tärinä tai runkoääni ylitä tavoitteena pidettäviä enimmäisarvoja (VTT 2008, VTT 2009) rakennusten sisätiloissa. Raitiotien suunnittelussa ja toteuttamisessa on otettava huomioon myös kaava-alueen ulkopuolinen, 31.12.2021 mennessä hyväksyttyjen asemakaavojen osoittama maankäyttö.

Mikäli katualueelle sijoitetaan raitiotien pysäkki, tulee pysäkin katoksessa olla kasvillisuuskatto.

Vid genomförandet av en eventuell bergskärning på Västerkullavägens sida kan områdets historia lyftas fram till exempel genom konst.

Gata.

Om en spårväg placeras i området ska den planeras och byggas så att vibrationer eller stomljud från spårtrafiken inte överskrider de tillåtna högsta värdena inomhus (VTT 2008, VTT 2009). I planeringen och byggandet av spårvagnen ska även tas hänsyn till den anvisade markanvändningen i detaljplaner utanför planområdet som godkänts före den 31.12.2021.

Ifall en spårvagns hållplats placeras på gatuområdet, ska hållplatsens vindskydd övertäckas med ett gröntak.

	Jalankululle varattu katu/tie	**Gata/väg reserverad för gångtrafik**
pp	**Jalankululle ja polkupyöräilylle varattu katu/tie.**	**Gata/väg reserverad för gång- och cykeltrafik.**
pp/h	**Jalankululle ja polkupyöräilylle varattu katu/tie, jolla huoltoajo on sallittu.**	**Gata/väg reserverad för gång- och cykeltrafik där servicetrafik är tillåten.**
ajo	**Alueella oleva ohjeellinen ajoyhteys.**	**Riktgivande körförbindelse inom området.**
h	**Alueen sisäiselle huoltoliikenteelle varattu alueen osa**	**För områdets interna servicetrafik reserverad del av område**
p	**Pysäköimispaikka.**	**Parkeringsplats.**
	Maanalaista johtoa varten varattu alueen osa.	**Del av område reserverad för underjordisk ledning.**
	Katualueen rajan osa, jonka kohdalta ei saa järjestää ajoneuvoliittymää	**Del av gatuområdes gräns där in- och utfart är förbjuden**
(91212)	**Suluissa olevat numerot osoittavat korttelit, joiden autopaikkoja saa alueelle sijoittaa.**	**Siffrorna inom parentesen anger de kvarter vilkas bilplatser får förläggas till området.**
(91003/3)	**Suluissa olevat numerot osoittavat korttelit ja tontit, joiden autopaikkoja saa alueelle sijoittaa.**	**Siffrorna inom parentesen anger de tomter och kvarter vilkas bilplatser får förläggas till området.**
va	**Vaara-alue.**	**Faroområde.**
	Viiteviiva osoittaa alueen, jota merkintä koskee.	**Hänvisningslinjen visar området som beteckningen gäller.**

YMPÄRISTÖOLOSUHTEET

Suunnittelussa ja toteutuksessa on huomioitava hulevesien hallinta sekä tulvareitit.

Raitiotien rakentamisen aikaiset työmaavedet tulee käsitellä esimerkiksi laskeuttamalla siten, ettei hulevedet vastaanottavaan Mellunkylänpuroon aiheudu kiintoaineskuormitusta

TONTTIJAKO

Tämän asemakaavan alueella oleviin kortteleihin on laadittava erillinen tonttijako, ellei kaavamerkinnöin ole toisin osoitettu.

MILJÖFÖRHÅLLANDEN

Dagvattenhanteringen och avledningsvägarna ska beaktas vid planeringen och byggandet.

Byggarbetsplatsvatten vid byggandet av spårvägen ska behandlas till exempel genom dekanteringsmetod så att Mellungsbybäcken, som tar emot dagvatten, inte belastas av sediment.

TOMTINDELNING

För kvarteren på denna detaljplans område skall en separat tomtindelning göras, om inte via planbeteckningar annat bestämts.

Kaupunkirakenne ja ympäristö
Stadsstruktur och miljö

Asemakaavoitus
Detaljplanering

Mari Jaakonaho, Aluearkkitehti, 3.1.2024 12.52

Mittaus- ja geopalvelut
Mätning och geoteknik

Asemakaavan pohjakartta täyttää sille asetetut vaatimukset.

Baskartan för detaljplanen uppfyller de krav som ställs på den.

Tasokoordinaatisto
ETRS-GK25,
korkeusjärjestelmä
N2000.

Plankoordinatsystemet
ETRS-GK25,
höjdsystemet
N2000.

Kimmo Junttila, Kaupungingeodeetti, 19.1.2024 13.59

Allekirjoitettu sähköisesti

Hyväksytty kaupunginvaltuustossa __.__.20__

Godkänd av stadsfullmäktige __.__.20__

002450 VANTAAN RATIKKA: LÄNSIMÄKI, ETELÄ

LÄNSIMÄKI

KAUPUNKIRAKENNE JA YMPÄRISTÖ / ASEMAKAAVOITUS

Asemakaavamuutoksen selostus, joka koskee 16.1.2024 päivättyä asemakaavakarttaa nro 002450. Kaavoitus on tullut vireille 23.11.2020 julkaistulla osallistumis- ja arviointisuunnitelmalla numerolla 062800 Vantaan ratikka: asemakaavat ja asemakaavamuutokset. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on päivitetty 17.9.2021.

PERUS- JA TUNNISTETIEDOT

Asemakaavan muutos:

Korttelit 91200 ja 91213 sekä osat kortteleista 91005-91008, 91201 ja 91212, katu- ja viheralueet kaupunginosassa 91, Länsimäki.

Tonttijaon muutos:

Korttelit 91200 ja 91213 sekä osat kortteleista 91005-91008, 91201 ja 91212.

Asemakaavamuutoksessa ratikan vaatimalle infrastruktuurille ja siihen liittyvälle katuympäristölle osoitetaan riittävä tila suurentamalla katualueita ja pienentämällä muita alueita.

Kaavan laatija: Anna Sarikaya, asemakaava-arkkitehti, Vantaan kaupunki;
anna.sarikaya @vantaa.fi, puh. 050 302 9028
Tea Taponen, asemakaava-arkkitehti, Vantaan kaupunki;
tea.taponen @vantaa.fi, puh. 040 483 9054

KAAVA-ALUEEN SIJAINTI

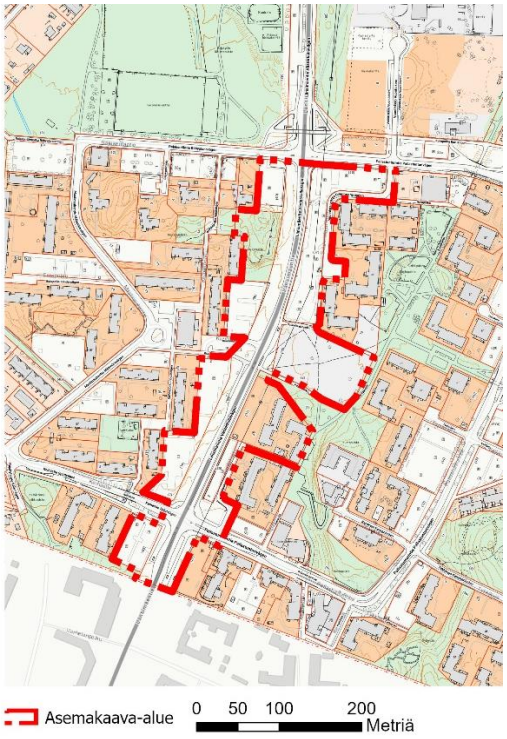

Kuva 1. Suunnittelualueen sijainti kaupunkikartalla.

Suunniteltava alue sijaitsee Hakunilan suuralueella Länsimäen kaupunginosassa Länsimäentien varrella. Alue rajautuu etelässä Helsingin kaupungin rajaan sekä pohjoisessa Rajakentäntiehen ja Pallastunturintiehen. Idässä alue rajautuu kiinteistörajoihin ja Keihästiehen sekä lännessä kiinteistörajoihin ja Pallastunturintiehen. Kaava-alueeseen kuuluu kadunvarren kiinteistöt, joiden pinta-alaan kaavamuutos vaikuttaa.

KAAVAPROSESSIN VAIHEET

- Vantaan ratikan yleissuunnitelma valmistui vuonna 2019, jonka pohjalta Vantaan kaupunginvaltuusto hyväksyi ratikan jatkosuunnittelun aloittamisen 16.12.2019.

Jatkosuunnitteluvaiheessa Vantaan ratikan reiteille laaditaan sen rakentamisen mahdollistavat katu- ja puistosuunnitelmat sekä asemakaavat.

- Kaavoitus tuli vireille osallistumis- ja arviointisuunnitelman ”Vantaan ratikka - osallistumis- ja arviointisuunnitelma - Ratikan kaavarunko (YK0049), Ratikan asemakaavat (tarkastelualue 062800) ja katu- ja puistosuunnittelun aloitusilmoitus” nähtäville asettamisella 23.11.2020. Vantaan ratikan osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa päivitettiin 17.9.2021.
- Mielipiteet osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta pyydettiin 15.1.2021 mennessä (MRL 62 §) ja niitä saatiin 88 kappaletta. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saatiin 1 Länsimäki, etelä -kaava-aluetta 002450 koskeva palaute.
- Hankkeesta järjestettiin yleisötilaisuudet 8.12.2020 (Länsimäki), 9.12.2020 (Hakunila), 16.12.2020 (Tikkurila), 17.12.2020 (Aviapolis) ja 23.9.2021 (suunnittelutilanne koko linjalla).
- Ratikan katu- ja puistosuunnitelmien ensimmäiset luonnokset valmistuivat kaavamuutosalueen osalta 7.10.2021 ja ne esiteltiin 7.10.-20.10.2021. Ratikan linjausta Länsimäentiellä tarkennettiin ja Länsimäentieltä valmistuivat uudet katu- ja puistosuunnitelmat 4.11.2022 ja ne esiteltiin 30.11-13.12.2022. Asemakaavaratkaisu perustuu katu- ja puistosuunnitelmiin.
- Kaikille avoimet ratikan infotilaisuudet järjestettiin 23.9.2021, 6.4.2022, 15.11.2022, 13.4.2023 ja 16.11.2023 (koko ratikan linja).
- Asemakaavan valmisteluvaiheen vuorovaikutusmateriaali on julkaistu kaupungin verkkosivuilla 15.12.2022 ja siitä on ollut mahdollista jättää mielipide 15.12.2022-18.1.2023 välisenä aikana (MRL 62 §, MRA 30 §). Puhelinaikoja suunnittelijalle varattiin kaksi, 19.12.2022 ja 11.1.2023. Kaavamuutosalueen 002450 maanomistajille on lisäksi lähetetty 15.12.2022 kirje, jossa on kerrottu kaavan esittämästä ratkaisusta sekä ilmoitettu katualueeksi muuttuvien alueiden inventointityön aloittamisesta ja mahdollisuudesta jättää mielipide valmisteluaineistosta. Valmisteluaineistosta vastaanotettiin 3 mielipidettä.
- Asemakaavamuutoksen luonnosta esiteltiin Rajakylän-Länsimäen asukastilaisuudessa 9.2.2023.
- Kaikille avoin ratikan opastettu kiertoajelu järjestettiin 26.8.2023. Tilaisuudessa oli mahdollisuus tutustua ratikan suunnitelmiin kaupungintalolla ja ratikan suunnittelijoita oli tavattavissa.
- Kaupunkiympäristölautakunta 6.6.2023 päätti asettaa asemakaavamuutosehdotuksen nähtäville MRA 27 §:n mukaisesti. Asemakaavoitus valtuutettiin pyytämään tarvittavat lausunnot.
- Asemakaavamuutosehdotus on ollut nähtävillä 21.6-31.8.2023 välisenä aikana. Lausuntoja pyydettiin 17 kappaletta ja niitä saatiin 8 kappaletta. Asemakaavamuutosehdotuksesta ei saatu muistutuksia. Kaavaan liittyvästä Vantaan ratikan katusuunnitelmasta saatiin muistutus, jolle on laadittu vastine myös asemakaavaprosessin yhteydessä.
- Asemakaavamuutosehdotukseen tehtiin seuraavat korjaukset:
    - Lisättiin muinaismuistolain mukaisen muinaismuistoalueen alueen osaa (sm) koskeva kaavamääräys, jolla kielletään alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu siihen kajoaminen muinaismuistolain nojalla.
    - Lisättiin maanalaista johtoa varten varatut alueen osat kiinteistöille nro 91212 ja 91200.
    - Tehtiin piirustusteknisiä tarkistuksia.
- Asemakaavamuutosehdotuksen selostusta on tarkistettu ja selostuksen tekstiä on päivitetty kaavakarttaan tehtyjen piirustusteknisten tarkistuksien sekä saatujen lausuntojen perusteella. Kaavaselostukseen tehtiin seuraavat korjaukset:

- Päivitettiin maakuntakaavaa (luku 2.2.1.), kulttuuriympäristöä (luvut 2.2.1. ja 4.4.1) sekä taloudellisia vaikutuksia (luku 4.4.1) koskevat tekstit.

SISÄLLYSLUETTELO

1. Tiivistelmä 6

2. Lähtökohdat 8

2.1 Selvitys suunnittelualueen oloista 8

2.2 Suunnittelutilanne 14

3. Asemakaavan suunnittelun vaiheet 21

3.1 Suunnittelun käynnistäminen, sitä koskevat päätökset ja vireilletulo 21

3.2 Osallistuminen ja yhteistyö 21

3.3. Asemakaavan tavoitteet 28

3.4 Asemakaavaratkaisu 29

4. Asemakaavan kuvaus 30

4.1 Kaavan rakenne 30

4.2 Ympäristön laatua koskevien tavoitteiden toteutuminen 32

4.3 Aluevaraukset 32

4.4 Kaavan vaikutukset 33

4.5 Ympäristön häiriötekijät 43

4.6 Nimistö 44

5. Asemakaavan toteutus 44

6. Kaavatyöhön osallistuneet 44

7. Asemakaavan seurantalomake 46

8. Asemakaavakartta ja –määräykset 48

LUETTELO SELOSTUKSEN LIITEASIAKIRJOISTA

- Asemakaavan seurantalomake 11.5.2023
- Asemakaavakartta ja -määräykset 6.6.2023

LUETTELO MUISTA KAAVAA KOSKEVISTA ASIAKIRJOISTA, TAUSTASELVITYKSISTÄ JA LÄHDEMATERIAALISTA

- Kaavaselostuksen kannen kuva: WSP Finland Oy.
- AFRY (4.11.2022). Vantaan ratikan katu- ja puistosuunnitelmien luonnokset Länsimäentie välillä Helsinki- Kuulakuja ja Kuulapolku välillä Länsimäentie – Kuulakuja, 58619-1.
- AFRY (4.11.2022). Vantaan ratikan katu- ja puistosuunnitelmien luonnokset Länsimäentie välillä Kuulakuja – Pallastunturintie ja Suunnistajanpolku, 58619-2.
- Ratikan selvityksiä ja aineistoja: https://www.vantaa.fi/fi/asuminen-ja-ymparisto/liikenne/vantaan-ratikka/selvityksia-ja-aineistoja

- Nieminen, M., Koskimies, P., Makkonen, H., Manninen, E., Manninen, O. & Vasko, V. 2021: Vantaan ratikan kaavarunkoalueen luontoselvitykset 2020–2021. Koosteraportti. – Faunatican raportteja 38/2021. 16.3.2022.
- Vantaan ratikka Design Manual, Vantaan kaupunki & WSP Finland Oy, 9.10.2020
- Vantaan ratikka Design Manual, Liite 1 Vantaan ratikan hiilijalanjälkiselvitys, Vantaan kaupunki & WSP Finland Oy, 9.10.2020
- Vantaan ratikan yleissuunnitelma, Pyöräliikenteen tarkastelut ratikan varrella, Vantaan kaupunki ja WSP Finland Oy, 25.9.2020
- Vantaan ratikka, Ratikkalinjan PIMA-riskien tarkastelu, Golder Associates Oy, 13.8.2020
- Vantaa ratikka, Maisema ja kaupunkikuva, Vantaan kaupunki ja WSP Finland Oy, 2020
- Vantaan ratikka, Resurssiviisauden suuntaviivat, Sitowise Oy, 13.5.2020
- Vantaan ratikan yleissuunnitelma, WSP Finland Oy, 18.9.2019
- Vantaan ratikan hulevesiselvitys (yleissuunnitelman liite 11), WSP Finland Oy, 30.4.2019
- Vantaan ratikka, Hankearviointi (yleissuunnitelman liite 14), WSP Finland Oy, 10.9.2019
- Vantaan ratikka, Investointikustannukset (yleissuunnitelman liite 15), WSP Finland Oy, 26.6.2019
- Resurssiviisauden tiekartta, Vantaan kaupunki 2022
- Vantaa alueittain 2015, Vantaan kaupunki 2016
- Vantaan väestö 2021/2022. Vantaan kaupunki.
- Kulttuurimaisemaselvitys, Vantaan kaupunki 2005
- Vantaan ratikan itäisen osuuden tärinä- ja runkomeluselvitys, Afry & WSP Finland Oy, 18.1.2023.
- Vantaan ratikan meluselvitys, Sitowise Oy, 31.1.2023.
- Vantaan ratikan meluselvityksen liite 1.1, Nykytilanteen päiväajan melutasot, Sitowise Oy, 31.1.2023.
- Vantaan ratikan meluselvityksen liite 3.3, Raitioliikenteen enimmäisäänitasot ilman meluntorjuntaa, Sitowise Oy, 31.1.2023.
- Vantaan ratikan meluselvityksen liite 4.1, Yhteismelutilanne suunniteltu meluntorjunta päiväajan keskiäänitasot, Sitowise Oy, 31.1.2023.
- Vantaan ratikan kaavarunkoluonnoksen liikenteelliset vaikutukset. WSP 31.8.2022
- Vantaan raitiotien kiinteistötaloudellinen analyysi. Newsec Advisory Finland Oy 17.5.2022, päivitys 12.12.2022.
- Vantaan ratikan kustannusraportti, 16.3.2023, Vantaan kaupunki
- Arkeologinen tarkkuusinventointi muinaisjäännöksellä Länsimäki Tukikohta III:4. Mikroliitti 2023
- Länsimäentien tonttien pysäköintitarkastelut, WSP Finland Oy 5.4.2023

1. TIIVISTELMÄ

Asemakaavan muutoksella levennetään katualuetta Länsimäentiellä Vantaan ja Helsingin kaupunginrajalta Pallastunturintien ja Rajakentäntien risteykseen asti muuttamalla autopaikkojen korttelialuetta (LPA), asuinkerrostalojen korttelialuetta (AK), yleisten rakennusten aluetta (Y) sekä puistoaluetta (VP) osin katualueeksi. Kuntokuja ja osa Suunnistajankujasta muutetaan autopaikkojen korttelialueiksi mahdollistamaan pysäköintialueiden uudelleenjärjestelyt Länsimäentien katualueen laajentuessa. Kuulapuistoon osoitetaan muinaismuistoalue (sm).

Katualueen levennykset perustuvat 7.10.2021 ja 4.11.2022 valmistuneisiin Vantaan ratikan katusuunnitelmaluonnosten tilavarauksiin. Muutoksessa varaudutaan Vantaan ratikkaan osoittamalla riittävä tila ratikan vaatimalle infrastruktuurille sekä parannetulle katuympäristölle. Raitiotielle ja siihen liittyville toiminnoille, kuten ajoneuvoliikenteelle, pyöräilylle ja kävelylle, viheralueille, istutuksille ja hulevesiratkaisuille osoitetaan tilaa asemakaavassa suurentamalla katualueita ja pienentämällä muita alueita. Korttelialueiden kiinteistöt, joiden pinta-alaan muutos vaikuttaa, ovat mukana kaavamuutoksessa.

Kaavassa annetaan rakennusten sisäilman laatuun, melusuojaukseen, kaupunkikuvaan, muinaismuistojen suojeluun, työmaavesien käsittelyyn, mahdollisen ratikkapysäkin kasvillisuuskattoon sekä katualueen tärinä- ja runkomelusuojaukseen liittyviä määräyksiä.

Vantaan ratikka on pikaraitiotieyhteys Mellunmäen metroasemalta Hakunilan, Tikkurilan ja Aviapoliksen kautta lentoasemalle. Raideyhteydellä lisätään kestävää ja esteetöntä liikkumista, mahdollistetaan kaupungin kasvaminen kestävästi joukkoliikenteen varrelle sekä edistetään alueellista hyvinvointia ja vetovoimaa. Vantaan ratikasta tulee merkittävä osa seudullista raitiotieverkostoa.

Vantaan ratikan yleissuunnitelma valmistui vuonna 2019. Yleissuunnitelmaan pohjautuvassa jatkosuunnitteluvaiheessa Vantaan ratikan reitille laaditaan sen rakentamisen mahdollistavat katu- ja puistosuunnitelmat sekä asemakaavat. Nyt laadittavat asemakaavat ja asemakaavan muutokset perustuvat katusuunnitelmiin.

Vantaan ratikan asemakaavoitus on Vantaan asemakaavoituksen vuoden 2023 työohjelmassa.

Kaavan yhteydessä laaditaan tonttijaon muutoksia.

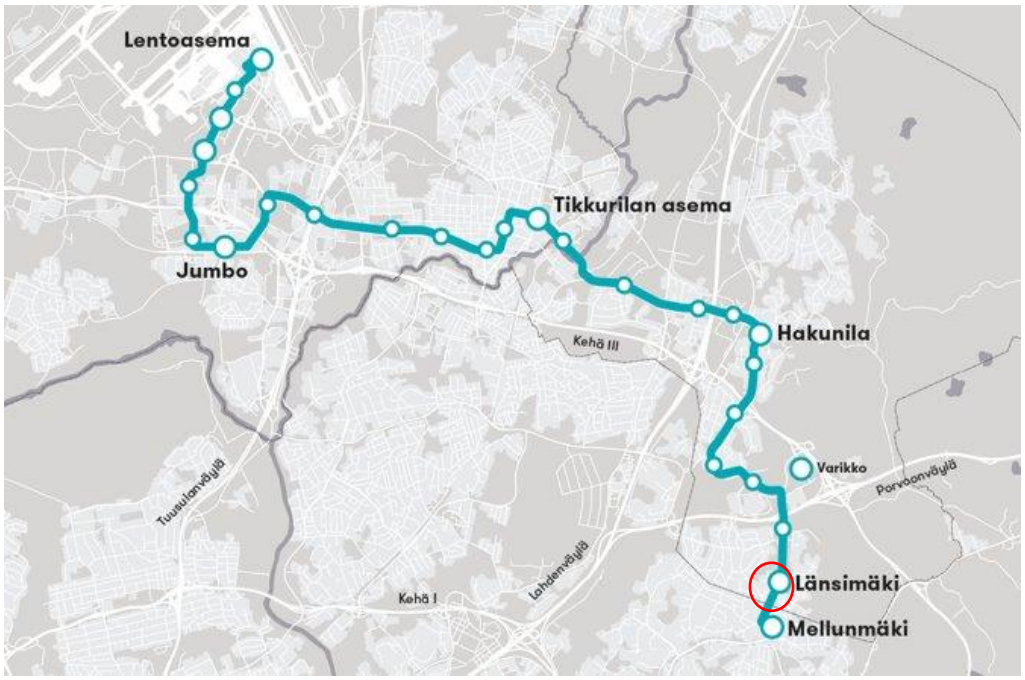

Kuva 2. Vantaan ratikan reitti Mellunmäen metroasemalta Hakunilan, Tikkurilan ja Aviapoliksen kautta lentoasemalle. Kaava-alueen likimääräinen sijainti näkyy kuvassa punaisella rajattuna.

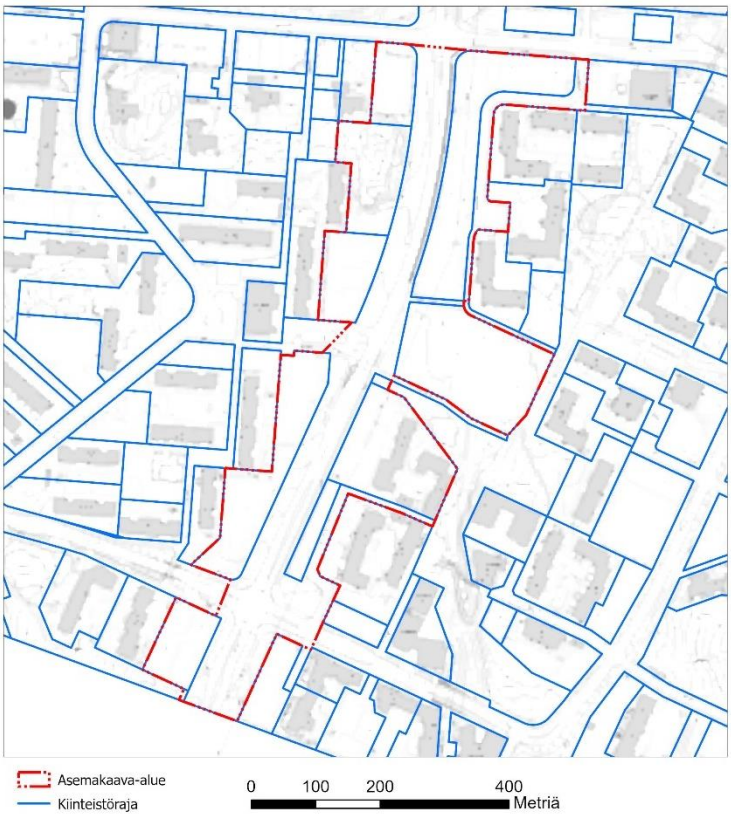

Kuva 3. Asemakaavamuutosalue.

2. LÄHTÖKOHDAT

2.1 SELVITYS SUUNNITTELUALUEEN OLOISTA

2.1.1 Alueen yleiskuvaus

Suunnittelualue sijaitsee Länsimäen kaupunginosassa Vantaan kaakkoiskulmassa ja Helsingin rajalla. Länsimäen kaupunginosa on Porvoonväylän eteläpuolella ja Kehä III:n länsipuolella. Suunnittelualueelle Länsimäentien varrelle sijoittuu pysäköintialueita, asuinkerrostaloja ja viheralue. Lisäksi suunnittelualueelle sijoittuu yleisten rakennusten alueeksi asemakaavoitettu rakentamaton alue.

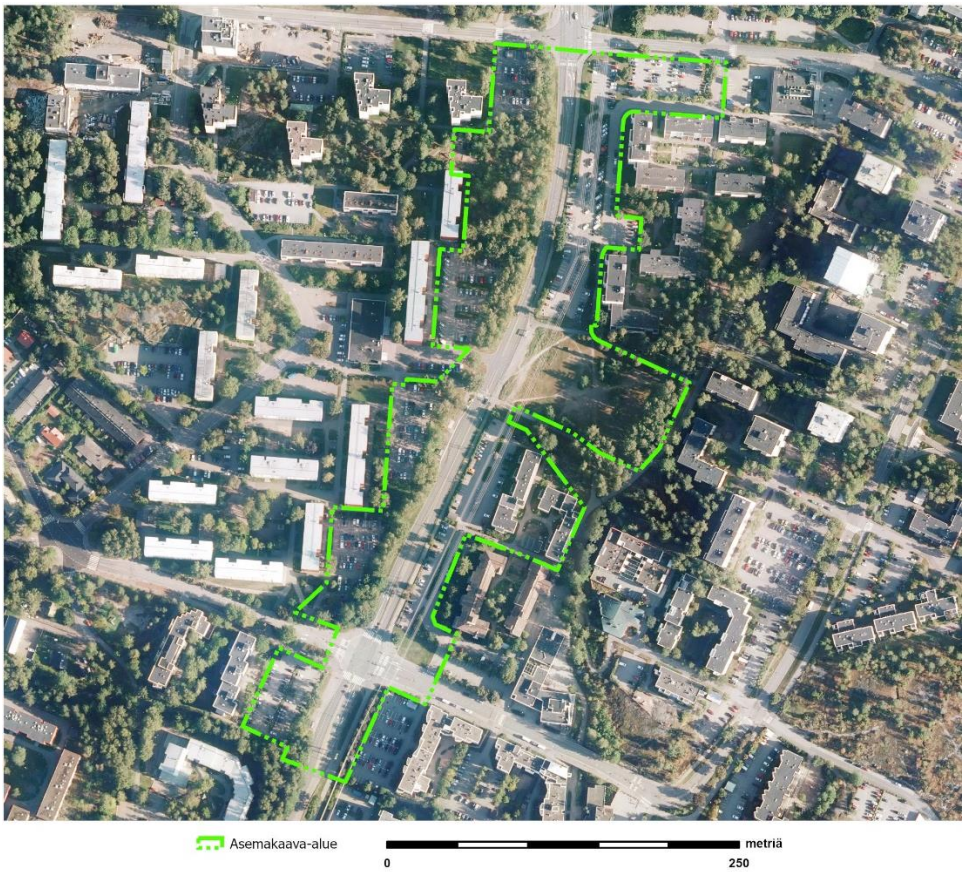

Kuva 4. Ilmakuva suunnittelualueesta ja sen lähiympäristöstä.

2.1.2 Luonnonympäristö

Maisemakuva ja -rakenne

Alue sijoittuu Länsimäentien katualueen varteen, pääosin rakennettuun ympäristöön. Maisemaa keskeisesti rajaava elementti on Länsimäentie. Katukuva on väljä, sillä katualueella sekä katuun rajautuvilla pysäköintialueilla on puustoista nurmialuetta.

Vesistöt ja vesitalous

Kaava-alue kuuluu Mellunkylänpuron valuma-alueeseen. Kaava-alue on nykyisin päällystetty ajoratojen, jalkakäytävien ja pyöräteiden sekä pysäköintialueiden osalta asfaltilla. Liikennealueen ulkopuolella on vähäisiä määriä vettäläpäisevää hiekka- ja nurmipintaa. Pohjaveden pinta on vuosina 1996-2013 tehtyjen mittausten mukaan vaihdellut n. 0,86–2,55 m syvyydellä maanpinnasta,

tasovälillä +26.36 – +28.05. Suunnittelualue ei sijaitse pohjavesialueella eikä pienvaluma-alueella. Fazerilan I:n pohjavesialue alkaa suunnittelualueen pohjoispuolelta.

Maaperä

Maalajikartan mukaan kaava-alue on pääosin täyttömaata. Alueen länsi- ja itärajalla on pienet alueet avokalliota. Pohjatutkimusten mukaan päällimmäisenä maakerroksena on n. 0,2–2,0 m kerros täyttöä. Täytön alla on pääosin hiekkaa. Osassa kairauksista näkyy syvimmillään n. 8 m kerros savea. Savikerroksen alla on hiekkaa ja soraa. Kairaukset ovat ulottuneet n. 1,55–17,9 m syvyydelle maanpinnasta. Kairaukset ovat päättyneet tiiviiseen maakerrokseen, kiveen tai kallioon.

Rakennettavuus maaperän suhteen

Alustavan arvion mukaan rakennusten suositeltava perustamistapa on paalutus. Kunnallistekniset rakenteet ja liikennöitävät alueet voidaan alustavan arvion mukaan perustaa maanvaraisesti. Alueella tulee tehdä täydentävä rakennuspaikkakohtainen pohjatutkimus. Rakentamisratkaisut tulee perustua rakennuspaikkakohtaisiin pohjatutkimuksiin ja suunnitelmiin.

Topografia

Länsimäentien varrella alueen korot nousevat tasaisesti pohjoiseen päin siirryttäessä. Helsingin rajalla maanpinnan korot ovat tasolla 18,1 metriä ja kaava-alueen pohjoisosassa 31,5 metriä. Länsimäentien kummallakin puolella sijaitsee kallioisia alueita.

2.1.3 Rakennettu ympäristö

Väestön rakenne ja kehitys kaupunginosassa

Kaava-alue kuuluu Hakunilan suuralueelle, jossa asui vuoden 2021 lopussa noin 30 000 henkeä. Länsimäen kaupunginosassa asui vuoden 2021 lopussa 5 712 asukasta (Vantaan väestö 2021/2022). Länsimäen kaupunginosan väkiluku on vähentynyt 2000-luvulla lähes 600 henkilöllä, mutta on viimeisimpinä vuosina noussut hieman. Länsimäen väestön ikärakenne on hyvin samantyyppinen kuin koko Vantaan kaupungin alueella keskimäärin.

Hakunilan suuralueen väestö kasvoi ripeää vauhtia etenkin 1970-luvun alkupuolelta 1990-luvun puoliväliin. Sen jälkeen väestönkehitys on ollut aaltoilevaa. Vuoden 2015 alussa alueella asui 29 100 asukasta, joista lähes 40 prosenttia asui Hakunilan kaupunginosassa. Suuralueen väestöstä runsas viidennes on vieraskielisiä. (Vantaa alueittain 2015) Hakunilan suuralueen väestön määrän ennustetaan kasvavan ennustejakson aikana noin 4 600 henkilöllä. Alle kouluikäisten määrän ennakoidaan kasvavan noin 80:llä ja kouluikäisten vähentyvän noin 100 lapsella. 16–29-vuotiaiden määrän ennustetaan kasvavan noin 1 000:lla, 30–64-vuotiaiden 2 300:lla ja 65 vuotta täyttäneiden 1 300 henkilöllä. (Vantaan väestöennuste 2022–2045) Uudisrakentamisen myötä Hakunilan suuralueen väestönkasvu keskittyy Hakunilan kaupunginosaan, Länsimäkeen ennustetaan kuitenkin tulevaisuudessa väestönkasvua, johon alueella varaudutaan asuntorakentamiseen täydennysrakentamisen ja olemassa olevien asuinalueiden tiivistämisen kautta. Länsimäessä väestön määrän arvioidaan kasvavan 1 200:lla.

Asuminen

Suunnittelualueella sijaitsee kaksi asuinkerrostaloa.

Suurin osa, noin 85 % Länsimäen alueen asunnoista on asuinkerrostaloja. Rivitaloja on hieman yli 10 % ja erillisiä pientaloja on muutama prosentti. Pääosa alueen rakennuskannasta on valmistunut 1970-luvulla.

Sosiaalinen ympäristö

Länsimäen työttömyys on yksi Vantaan korkeimmista ja väestön koulutusaste on matala. Länsimäen asukkaista kolmannes on vieraskielisiä. Alueella on paljon yksin asuvia.

Palvelut ja työpaikat

Suunnittelualueen läheisyydessä sijaitsee kaksi pientä ostoskeskusta. Lisäksi Länsimäessä on terveysasema, päiväkoti, yhtenäiskoulu, kirkko sekä muita palveluita.

Länsimäki on Hakunilan kaupunginosan lähipalvelujen alakeskus, jossa pääosa palveluista sijaitsee Länsimäentien tuntumassa. Työpaikkoja on vähän suhteessa väkilukuun. Alueen sijainti Helsingin työmarkkinoiden ja metroaseman läheisyydessä lienevät vaikuttaneen siihen, että puolet Länsimäen työllisistä käy töissä Helsingissä.

Yhdyskuntarakenne

Suunnittelualue sijoittuu Länsimäen länsiosaan, joka on Vantaan kaupunginosista yksi tiiveimmin rakennetuista lähiöistä. Suunnittelualue on kattavien Länsimäen keskustan palveluiden läheisyydessä.

Kaupunkikuva

Suunnittelualue ja lähiympäristö on kaupunkikuvaltaan tyypillistä 1970-luvun lopulta lähtien syntynyttä kerrostalovaltaista lähiötä. Länsimäentien varren kaupunkikuvaa hallitsee pysäköintialueet sekä asuinkerrostaloalueet. Merkittävimmät alueen tunnusmerkkejä ovat Länsimäentien varren voimalinja, Länsimäentien ylittävät kevyen liikenteen sillat sekä Suunnistajankujan varrella sijaitsevan asuinkerrostalon päädyn muraali.

Rakennettu kulttuuriympäristö

Suunnittelualueelle sijoittuu osittain kiinteä muinaisjäännös alueineen. Muinaisjäännös on ensimmäisen maailmansodan aikainen tukikohta. Muinaisjäännöskohde ei ole voimassa olevassa asemakaavassa suojeltu. Kyseessä on muinaismuistolailla (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjäännös. Kohteen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty. Kohdetta koskevista suunnitelmista on pyydettävä museoviranomaisen lausunto.

Suunnittelualueen läheisyydessä sijaitsee Kuulakujan ostoskeskus, joka on kulttuurihistoriallisesti merkittäväksi inventoitu ostoskeskusrakennus. Rakennusta ei ole asemakaavalla suojeltu.

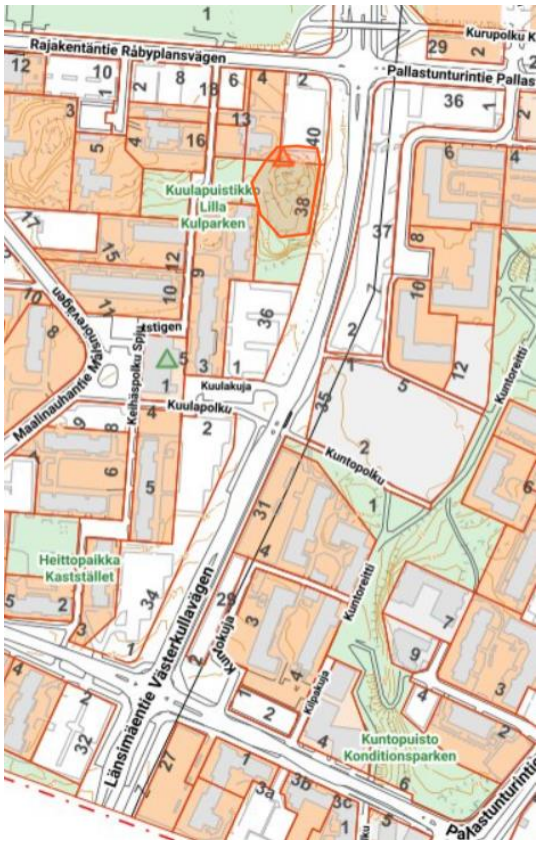

Kuva 5. Kuvassa on esitetty suunnittelualueelle sijoittuva muinaisjäännöksen alue punaisella rajauksella ja suunnittelualueen läheisyydessä sijaitseva rakennusperintökohde vihreänä kolmiona.

Virkistys

Länsimäen itäosa koostuu laajasta virkistykseen soveltuvasta metsä- ja peltoalueesta. Suunnittelualueen läheisyydessä sijaitsee Rajakylän liikuntapuisto, jossa on monipuoliset ulkoliikuntamahdollisuudet.

Liikenne

Länsimäentie on alueen pääkatu, jolla kulkee henkilöautoliikenteen lisäksi raskasta liikennettä sekä bussiliikenteen linjat 572, 587 ja runkolinja 570. Lähin metroasema sijaitsee Helsingin kaupungin puolella Mellunmäessä noin 500 metrin etäisyydellä kaava-alueen eteläreunasta. Länsimäentietä pitkin kulkee myös pääpyörätie. Alueella on asuinalueille kattavat paikallispyörätieverkostot.

Vesihuolto

Vedenjakelu

Länsimäentielle on vuonna 1972 rakennettu 400 mm halkaisijaltaan oleva asbestinen runkovesijohto sekä Pallastunturintielle ja Rajakentäntielle 200 mm jakelujohdot vuonna 1969. Kuulapolun kohdalla runkovesijohto haarautuu pois Länsimäentien katualueelta.

Vesijohtoverkko kuuluu Hakunilan painepiiriin. Käyttövesi saadaan Pitkäkosken vedenpuhdistuslaitokselta Ylästön paineenkorotuspumppaamon ja Tikkurilan painepiirin kautta. Lisäksi Länsimäen vesijohtoverkoston on yhteydessä paineenkorotusaseman ja virtausmittauspisteen kautta Helsingin Mellunmäen verkostoon.

Hakunilassa sijaitsevan vesitornin tilavuus on 1000 m3, HW = +94,00 ja NW = +88,00. Lisäksi käytössä on alasäiliö, jonka tilavuus on 2700 m3. Vesijohtoverkon alin painetaso kaava-alueella on noin + 85.00 ja ylin on noin + 95.00.

Jätevesiviemäröinti

Kaava-alueen eteläosassa on Länsimäentien vuonna 1969 rakennettu 300 mm betoninen jätevesiviemäri, joka laskee etelään ja leikkaa katualueen Kuulapolun ja Keihästien välissä. Toinen vuonna 2001 rakennettu betoninen jätevesiviemärilinja 300 mm risteää Länsimäentien Keihästien eteläpuolella.

Jätevesiviemärit yhtyvät ja johtavat jätevedet etelään Helsingin puolelle. Helsingin verkostosta jätevedet päätyvät edelleen Viikinmäen keskuspuhdistamolle.

Hulevesiviemäröinti

Kaava-alueen ja erityisesti katualueen kuivatus on järjestetty betonisella 400 mm ja 500 mm hulevesiviemärin runkoputkilla, johon liittyy pienempiä 300 mm hulevesiviemärin liitosputkia.

Hulevesiviemärin runkolinjaan liittyy Keihästien eteläpuolella 600 mm viemärilinja. Liitoksen jälkeen hulevesiviemärin putkikokoa on kasvatettu 900 mm. Runkoviemäri laskee hulevedet Mellunmäen asuinalueen kautta Mellunmäen puron ja edelleen Suomenlahteen.

Kaukolämpö

Kaukolämpöverkko ulottuu alueelle. Johdot kulkevat Keihäspolkua pitkin sekä Kuulakujan kautta Kuntoreitille.

Sähköverkko

Vantaan Energialle kuuluvia pienjännitemaakaapeleita Länsimäentien varrella. Lisäksi Länsimäentien varrella kulkee Fingridin 110 kV:n ilmajohto.

Ympäristöhäiriöt

Melu

Vantaan raitioradan meluselvityksen (*Sitowise 31.1.2023*) mukaan alueen merkittävin melulähde suunnittelualueella ja sen ympäristössä on Länsimäentie. Länsimäentien tiemelu päiväaikaan nousee 65–70 dB:n. Tien molemmin puolin on kerrostaloja lähimmillään 30 metrin päässä tiestä. Julkisivumelut ovat kaava-alueella välillä 57-62 dB. Nykytilanteessa melun ohjearvot eivät ylity oleskelualueilla.

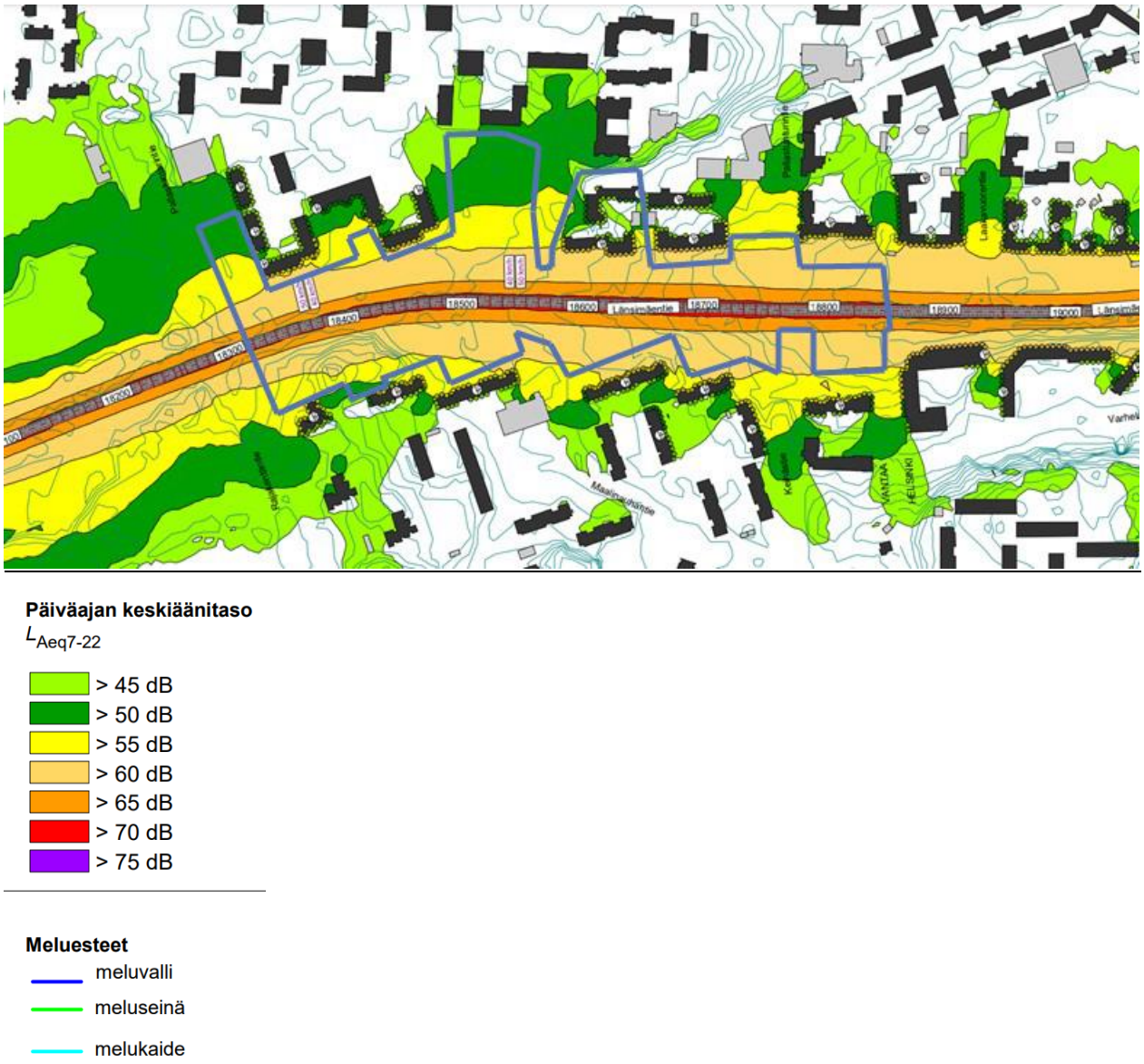

Kuva 6. Ote nykytilanteen päiväajan melutasosta suunnittelualueella (Sitowise 31.1.2023). Kaava-alueen rajaus on esitetty kuvassa sinisellä viivalla.

Saastunut maaperä

Alueelta ei tunneta pilaantuneen maaperän kohteita (Golder 13.8.2020)

Erityistoiminnat

Länsimäentien varressa sijaitsee 110 kV:n ilmajohto, jolle on määritelty suoja-alue voimassa olevassa asemakaavassa.

2.1.4 Maanomistus

Vantaan kaupunki omistaa voimassa olevien asemakaavojen mukaiset katualueet sekä Kuulapuiston puistoalueen ja rakentamattoman yleisten rakennusten korttelialueen.

Yksityisessä omistuksessa olevat kiinteistöt:

- 92-91-213-1: As. Oy Kuntopuisto
- 92-91-213-2: Lumo Kodit Oy
- 92-91-8-3: As. Oy Keihäsrinne

- 92-91-5-3: Asunto Oy Vantaan Kuulakuja 4 - Keihästie 3
- 92-91-6-3: As. Oy Kuulakuja 3
- 92-91-202-1: As. Oy Vantaan Suunnistajankuja 10
- 92-410-7-403: As. Oy Rajakentäntie 4

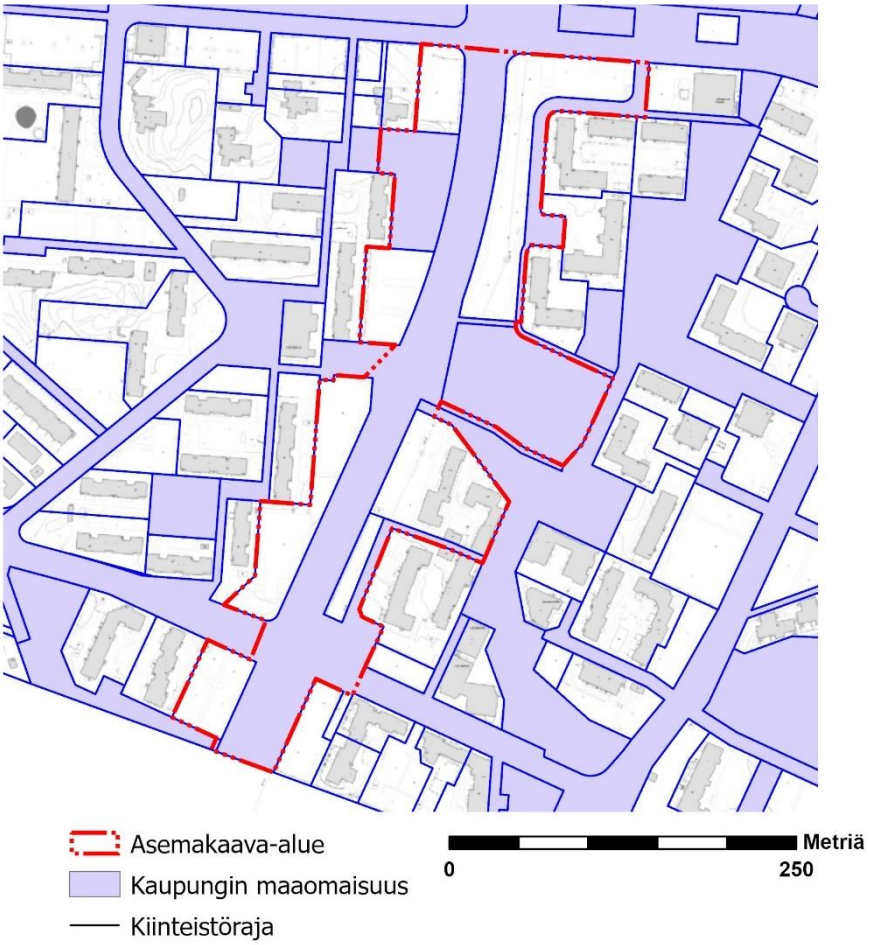

Kuva 7. Kaupungin maanomistus vaaleanpunaisella.

2.2 SUUNNITTELUTILANNE

2.2.1 Kaava-aluetta koskevat suunnitelmat, päätökset ja selvitykset

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtioneuvoston 14.12.2017 päättämien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) pyrkimyksenä on vähentää yhdyskuntien ja liikenteen päästöjä, turvata luonnon monimuotoisuutta ja kulttuuriympäristön arvoja sekä parantaa elinkeinojen uudistumismahdollisuuksia. Niillä myös sopeudutaan ilmastonmuutoksen seurauksiin ja sään ääri-ilmiöihin. Hanke on näiden tavoitteiden mukainen. Tavoitteiden toteutuminen on selostettu tarkemmin selostuksen kohdissa 4 ja 5.

Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen

- Luodaan edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen. Suurilla kaupunkiseuduilla vahvistetaan yhdyskuntarakenteen eheyttä.

- Edistetään palvelujen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueiden hyvää saavutettavuutta eri väestöryhmien kannalta. Edistetään kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä sekä viestintä-, liikkumis- ja kuljetuspalveluiden kehittämistä.

Uusimaa-kaava 2050

Uusimaa-kaava 2050 on nimi uudenlaiselle maakuntakaavakokonaisuudelle, joka koostuu kolmesta oikeusvaikutteisesta kaavasta: Helsingin seudun, Länsi-Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan vaihemaakuntakaavoista. Seutujen kaavojen taustavisiona toimii strateginen, oikeusvaikutukseton Uudenmaan rakennesuunnitelma. Kaavakokonaisuus kattaa koko Uudenmaan maakunnan alueen lukuun ottamatta Östersundomin aluetta Helsingissä, Sipoossa ja Vantaalla.

Uusimaa-kaavan kokonaisuus on tullut Helsingin hallinto-oikeuden 24.9.2021 päätöksen myötä voimaan siltä osin kuin valitukset hylättiin. Voimaantulon myötä kaavakokonaisuus korvaa pääosin aiemmin voimassa olleet maakuntakaavat, lukuun ottamatta Östersundomin alueen maakuntakaavaa, 4. vaihemaakuntakaavan tuulivoimaratkaisua sekä hallinto-oikeuden päätöksen myötä voimaan jääviä merkintöjä ja määräyksiä.

Uusimaa-kaavan kokonaisuus on saanut lainvoiman korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä 13.3.2023. Helsingin seudun ja Itä-Uudenmaan kaavoihin ei tullut oikeuskäsittelyssä muutoksia. Länsi-Uudenmaan kaavasta kumoutui oikeuskäsittelyn myötä taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeen suunnittelumääräyksen osa, joka ohjaa seudullisesti merkittävää vähittäiskauppaa.

Uusimaa-kaava 2050:ssa kaava-alue sijoittuu taajamatoimintojen alueelle (ruskea alue). Suunnittelumääräysten mukaan aluetta suunnitellaan asumisen, ympäristöönsä soveltuvien työpaikkatoimintojen sekä näihin liittyvien palveluiden ja toimintojen alueena. Kaava-alueen eteläpuolella sijaitsee pääkaupunkiseudun ydinvyöhykealue (ruskea ruudukko). Kaava-alueen pohjoispuolella sijaitsee pohjavesialue (sininen pistekatkoviiva).

Kaavahanke on maakuntakaavan mukainen.

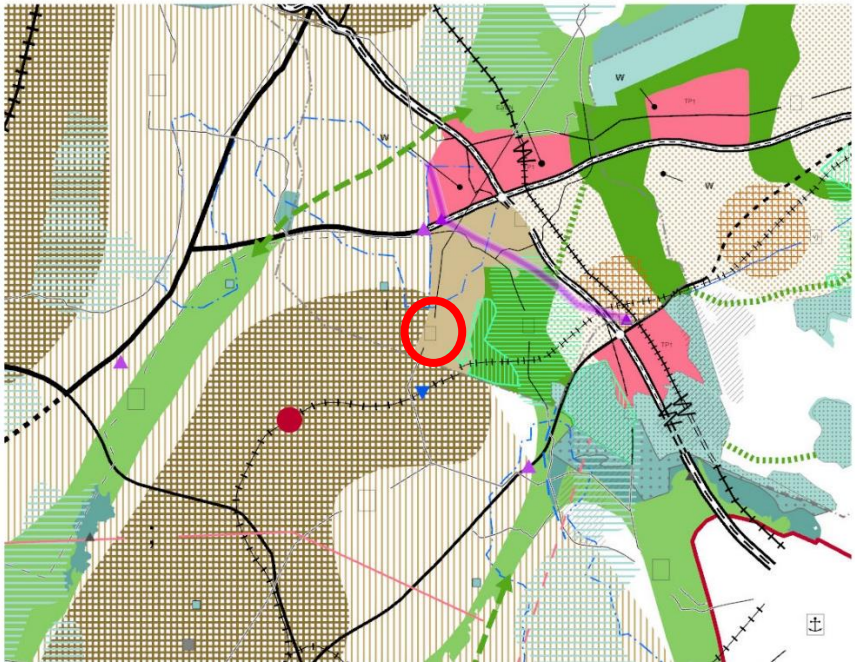

Kuva 8. Ote voimassa olevien maakuntakaavojen epävirallisesta yhdistelmästä, jossa suunnittelualueen likimääräinen sijainti näkyy punaisella soikiolla.

MAL 2019 -suunnitelma

MAL 2019 on suunnitelma Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen kehittämiseksi vuosille 2019–2050. Suunnitelma valmistellaan neljän vuoden välein HSLn toimesta yhteistyössä seudun 14 kunnan kanssa. Suunnitelmassa määritellään ja priorisoidaan seudullisesti merkittävän maankäytön ja erityisesti asuntorakentamisen sijoittumista sekä linjataan kasvua tukevat liikennejärjestelmän kehittämistoimet. Tavoitteena on kuvata seudun yhteinen tahtotila, jonka pohjalta yhdessä toimitaan tavoitetilan saavuttamiseksi. Suunnitelmassa tavoitellaan vähäpäästöistä, houkuttelevaa, elinvoimaista ja hyvinvoivaa seutua. Suunnitelman päämittarien tavoitetasoissa vuodelle 2030 on määritelty mm., että liikenteen kasvihuonekaasupäästöt vähenevät 50 % vuoden 2005 tasosta vuoteen 2030 mennessä (määräävä tavoitetaso), asuntotuotannosta vähintään 90 % kohdistuu ensisijaisesti kehitettäville maankäytön vyöhykkeille (oheinen kartta) ja väestöstä vähintään 85 % sijoittuu kestävän liikkumisen vyöhykkeille. MAL 2019 suunnitelma on hyväksytty Vantaan osalta HSL:n hallituksessa 26.3.2019 (liikenteen osuus) ja kaupunginvaltuustossa 20.5.2019. Valtion ja Helsingin seudun neuvotteluryhmä on 4.6.2020 saavuttanut neuvottelutuloksen maankäytön, asumisen ja liikenteen MAL-sopimukseksi vuosille 2020–2031. Vantaan kaupunginvaltuusto hyväksyi 21.9.2020 § 13 MAL-sopimuksen 2020–2031.

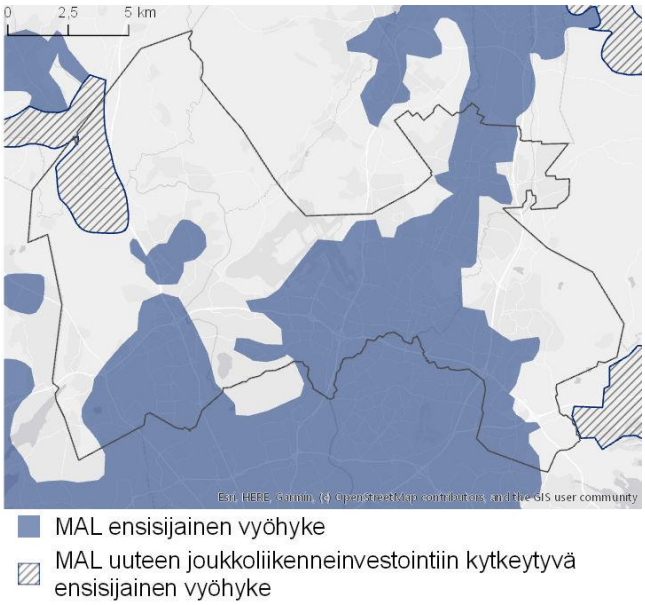

Kuva 9. Ote MAL 2019 -suunnitelmasta.

Yleiskaava 2020

Kaupunginvaltuuston 25.1.2021 hyväksymässä yleiskaava 2020:ssa suunnittelualueen itäosa sijoittuu keskustatoimintojen alueelle C ja länsiosa asuinalueelle (A). Länsimäentien suuntaisesti kulkee raitiotie ja lisäksi Länsimäentie on merkitty kaupunkikuvan kehittämisen vyöhykkeeksi. Kaava-alue sijoittuu kokonaisuudessaan kestävän kasvun vyöhykkeelle, jolle kaupunginosan maankäyttöä tehostava rakentaminen ensisijaisesti ohjataan (ruudukko). Länsimäentien itäpuolelle on merkitty kehitettävän voimalinjan alue.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi yleiskaavan 25.1.2021. Kaava koostuu kolmesta oikeusvaikutteisesta kartasta. Yleiskaava 2020 on tullut voimaan kuulutuksella 11.1.2023. Kolmella alueella (Länsisalmi, Myllykyläntie 4-8 ja Hakkilan radanpidon alue) jää voimaan osin yleiskaava 2007. Kaavahanke on voimassa olevan yleiskaavan mukainen.

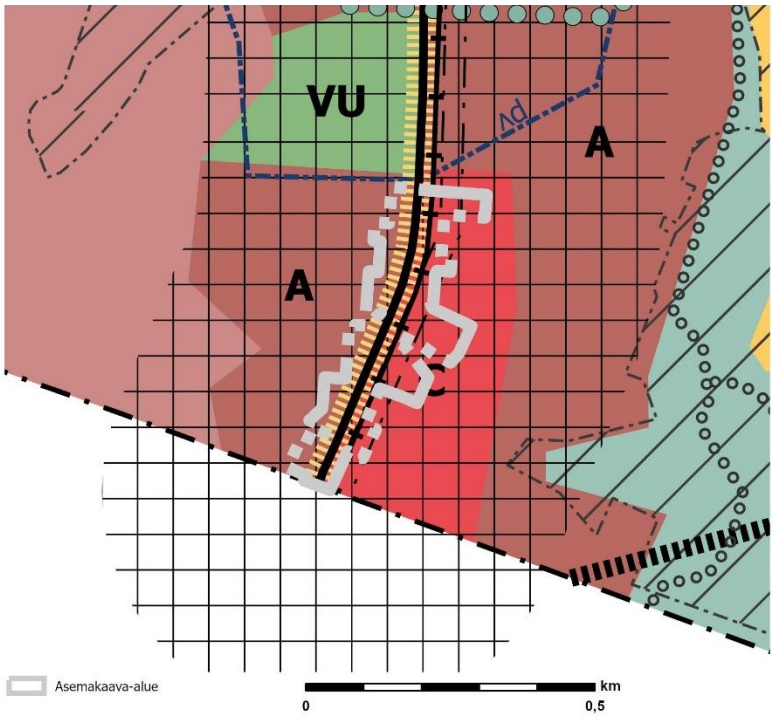

Kuva 10. Ote voimassa olevasta yleiskaavasta 2020.

Asemakaava

Suunnittelualue on voimassa olevien asemakaavojen alueella katualuetta, puistoaluetta (VP), yleisten rakennusten korttelialuetta (Y), asuinkerrostalojen korttelialuetta (AK) sekä autopaikkojen korttelialuetta (LPA).

Kaavamuutosalueella on voimassa seuraavat asemakaava ja asemakaavan muutokset:

- Asemakaava Länsimäki, 910100 (SM 29.4.1970)
- Asemakaava Länsimäki, 910900 (SM 1.12.1970)
- Asemakaava Länsimäki 2, 910200 (SM 14.5.1974)
- Asemakaava Länsimäki 7, 910700 (SM 28.10.1981)
- Asemakaava Länsimäki 8, 910800 (SM 28.10.1981)
- Asemakaavan muutos Länsimäki 7, 000239 (KH 14.6.1982)
- Asemakaavan muutos Länsimäki, 000490 (KH 5.8.1985)

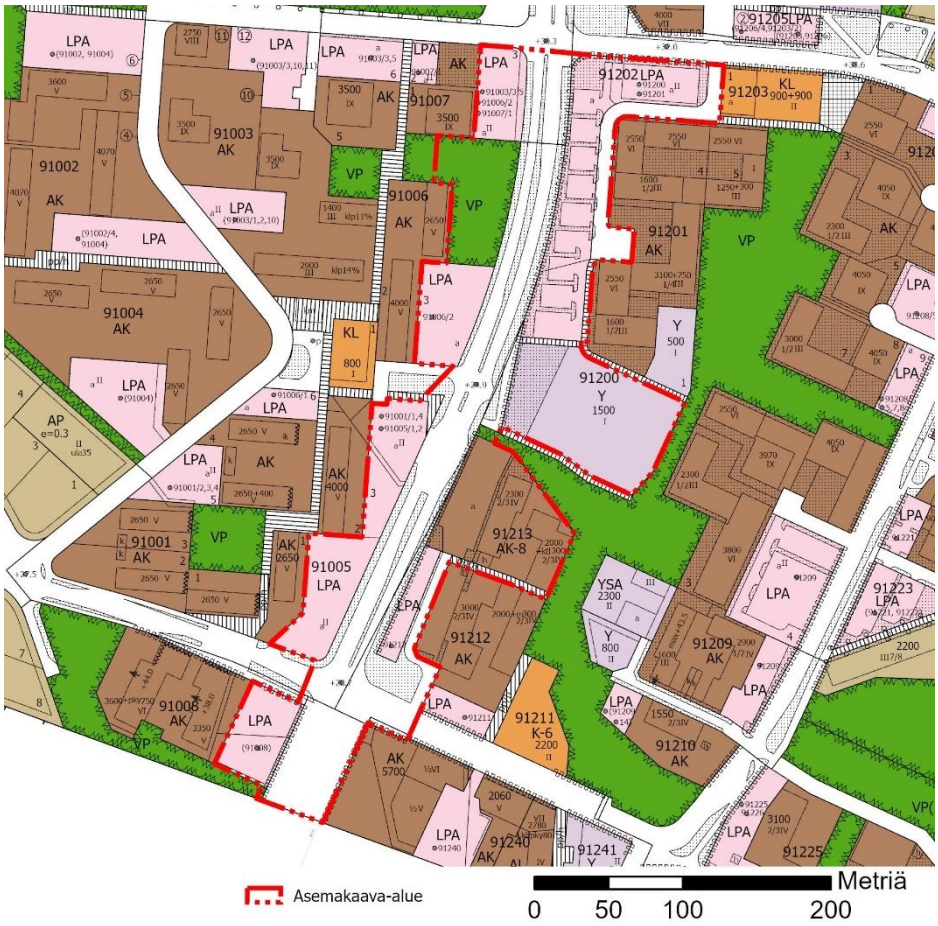

Kuva 11. Ote ajantasa-asemakaavasta.

Muut päätökset ja suunnitelmat

Ratikan yleissuunnitelma

Vantaan ratikan yleissuunnitelma valmistui vuonna 2019 ja se hyväksyttiin teknisessä lautakunnassa 19.11.2019. Kaupunginvaltuusto päätti 16.12.2019 ratikan jatkosuunnittelusta, jossa Vantaan ratikan reitille laaditaan katu- ja puistosuunnitelmat, alustavat rakennussuunnitelmat sekä asemakaavat.

Yleissuunnitelmassa on tutkittu hanke- ja vertailuvaihtoehtoja sekä laadittu matkustajamääräennusteita. Lisäksi on arvioitu ratikan vaikutuksia kulkutapoihin, liikenteelliseen saavutettavuuteen, tieliikenteen suoritteisiin ja onnettomuuksiin, päästöihin, matka-aikoihin lentoasemalle,

maankäyttöön ja yhdyskuntarakenteeseen, palveluiden kehityspotentiaaliin, luontoon, kulttuuriin, virkistyskäyttöön, maisemaan, kaupunkikuvaan, meluun ja tärinään.

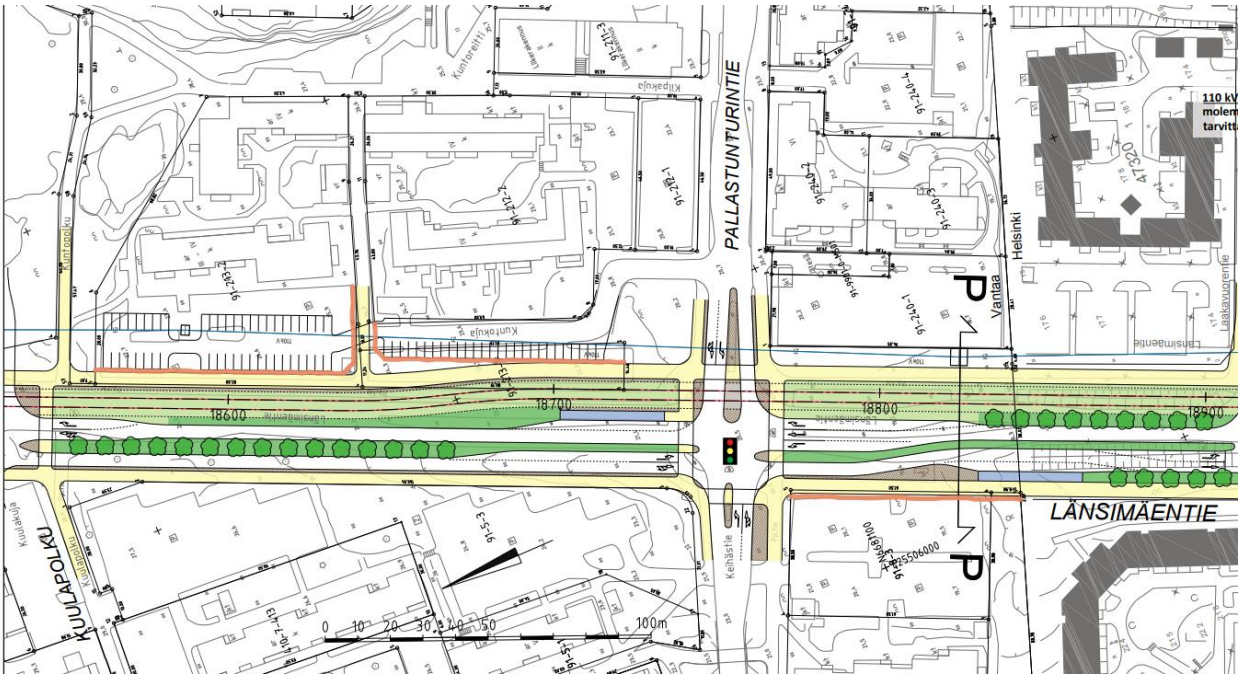

Kuva 12. Ote Vantaan ratikan yleissuunnitelmasta Länsimäentiellä (WSP Finland 2019). Raitiotien pysäkki on merkitty oranssilla ja bussipysäkit sinisellä.

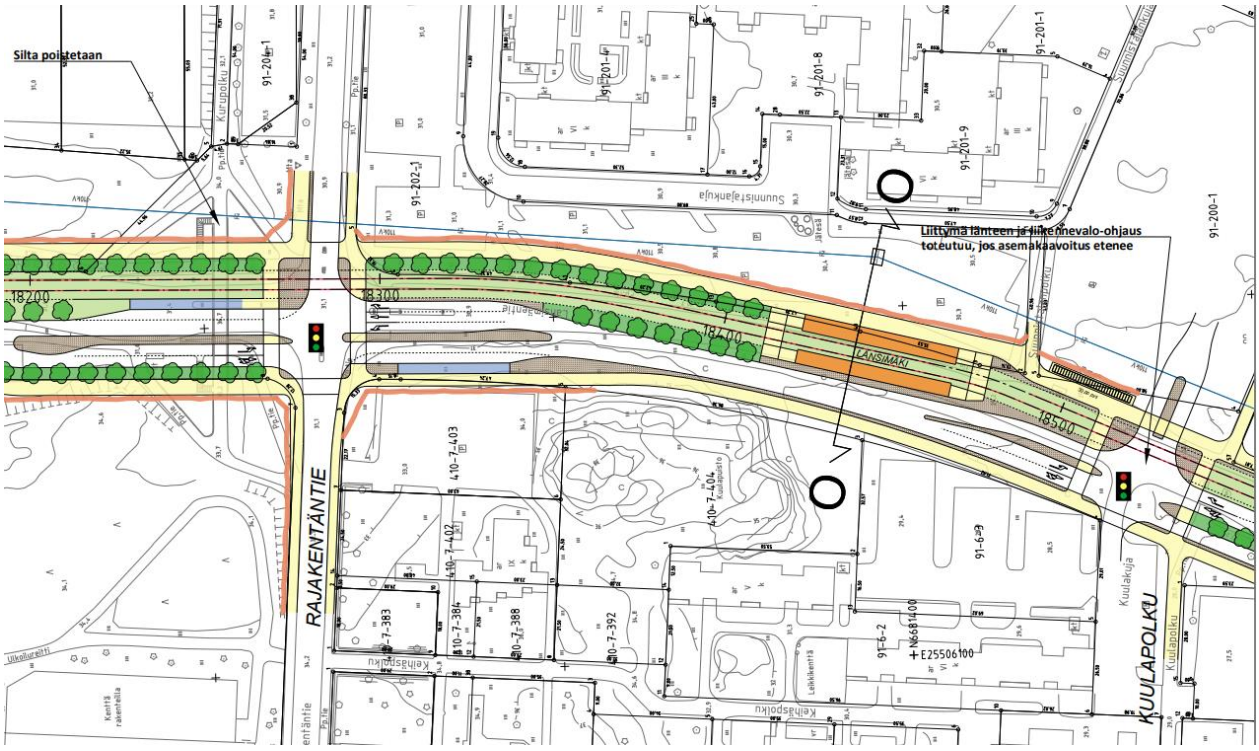

Kuva 13. Ote Vantaan ratikan yleissuunnitelmasta Länsimäentiellä (WSP Finland 2019). Raitiotien pysäkki on merkitty oranssilla ja bussipysäkit sinisellä.

Katu- ja puistosuunnitelmat

Vantaan ratikalle laaditaan sen rakentamisen mahdollistavat katusuunnitelmat. Ratikan katu- ja puistosuunnitelmat koskevat katuja, joita ratikan raiteet käyttävät. Katu- ja puistosuunnitelmissa

tarkennetaan ja muokataan ratikan yleissuunnitelman ratkaisuja. Ratikkakatuihin liittyville kaduille suunnitellaan uudet järjestelyt. Pääosa ratikan käyttämistä kaduista on olemassa olevia katuja, mutta myös uusia katuja suunnitellaan. Jalankulun ja pyöräilyn olosuhteita parannetaan koko suunnitteluosuudella. Samalla suunnitellaan katujen valaistus. Puistojen osalta suunnitellaan ne osuudet, joihin ratikka tai uudet liikennejärjestelyt aiheuttavat muutoksia.

Katu- ja puistosuunnitelmien yhteydessä arvioidaan ratikan vaikutuksia, jotka huomioidaan ratikan suunnittelussa. Nämä vaikutukset otetaan huomioon myös kaavatyössä.

Ratikan katu- ja puistosuunnittelu on alkanut syksyllä 2020. Ensimmäiseksi laaditaan tilavaraukset ratikan asemakaavoja varten. Niistä tarkennetaan varsinaiset yksityiskohtaiset katu- ja puistosuunnitelmat. Suunnitelmien valmistuttua niiden ehdotukset asetetaan julkisesti nähtäville vaiheittain vuosien 2021–2023 aikana. Tavoitteena on, että katu- ja puistosuunnitelmat voidaan hyväksyä vuoden 2023 aikana.

Vantaan ratikan ensimmäiset katusuunnitelmaluonnokset ovat valmistuneet Hakunilan suuralueella. Länsimäki etelä -alueelle sijoittuvat katu- ja puistosuunnitelmien luonnokset valmistuivat 7.10.2021 ja ne esiteltiin 7.10.-20.10.2021. Ratikan linjausta Länsimäentiellä tarkennettiin ja Länsimäentieltä valmistuivat uudet katu- ja puistosuunnitelmat 4.11.2022 ja ne esiteltiin 30.11-13.12.2022. Asemakaavaratkaisu perustuu katu- ja puistosuunnitelmiin.

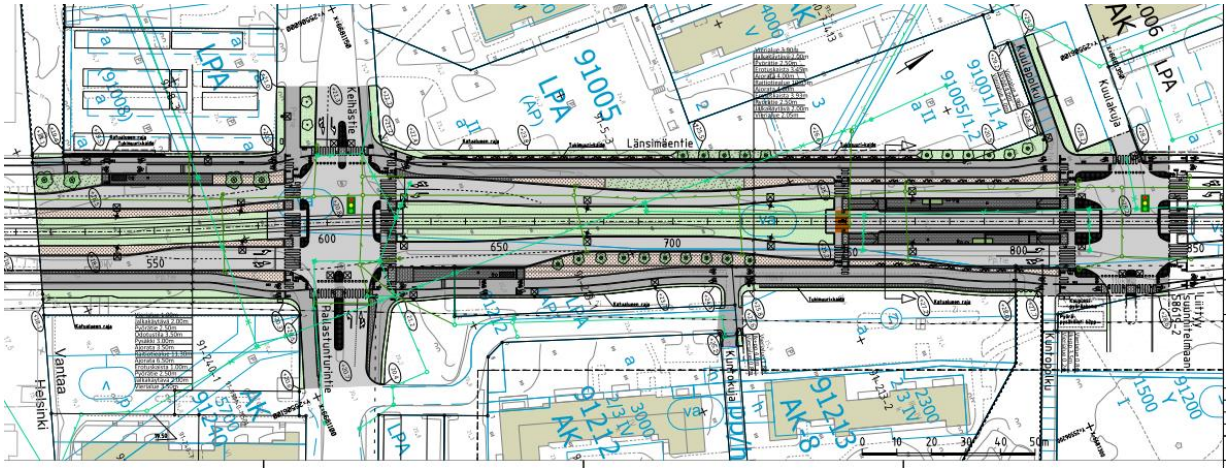

Kuva 14. Länsimäentie välillä Helsinki - Kuulakuja (AFRY, luonnos 4.11.2022)

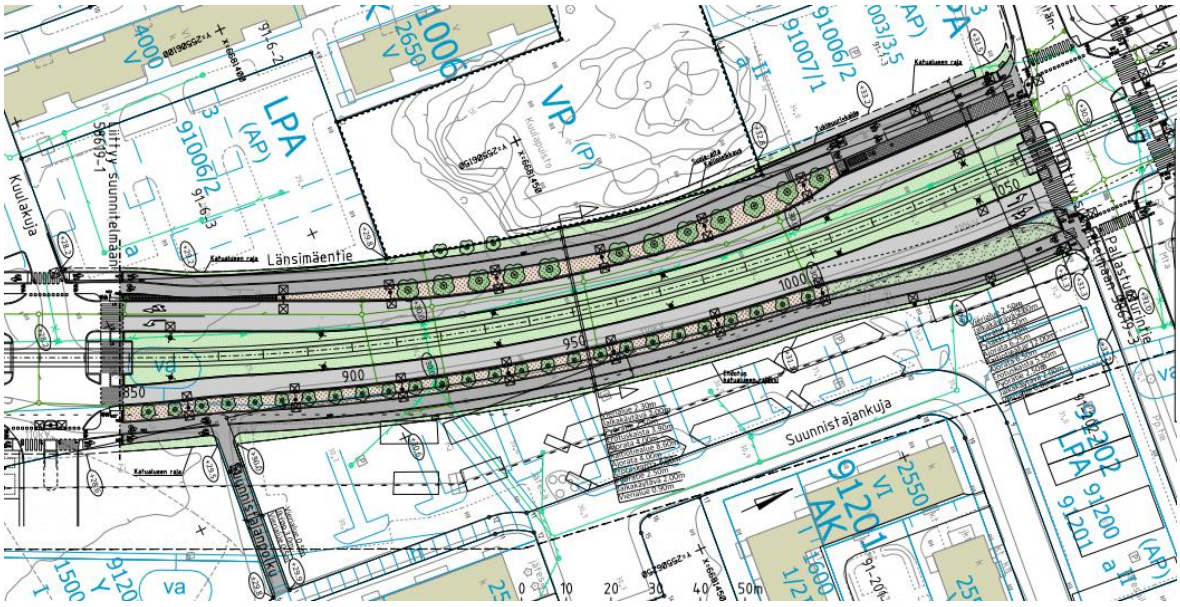

Kuva 15. Länsimäentie välillä Kuulakuja - Pallastunturintie (AFRY, luonnos 4.11.2022)

Ratikan kaavarunko

Vantaan ratikan reitin varrelle laaditaan sen kaupunkikehitystä ohjaava kaavarunko, joka kattaa ratikan pysäkeistä noin 800 metrin säteellä muodostuvan vyöhykkeen. Kaavarunko on yleiskaavaa tarkempi, mutta asemakaavaa yleisempi suunnitelma, jolla luodaan pitkän aikavälin visio ratikkakaupungista, määritellään tavoitemitoitus suunnittelualueen lisärakentamiselle, arvioidaan ratikkakaupungin kehittämisen vaikutukset ja aikataulutetaan alueiden kehittäminen pitkällä aikavälillä. Kaavarunko yhteensovittaa alueen maankäyttöön kohdistuvia tavoitteita ja tarkentaa Vantaan yleiskaavan 2020 maankäyttösuunnitelmaa. Kaavarunko toteutetaan oikeusvaikutuksettomana suunnitelmana, jonka ensisijainen tavoite on sitouttaa kaupungin eri toimialat toteuttamaan ratikkakaupunkia yhteisten periaatteiden mukaisesti.

Ratikan kaavarungon vaikutusten arviointi pitää sisällään laajemman kaupunkikehityksen vaikutusten arvioinnit, kuten taloudelliset vaikutukset.

Tavoitteena on, että kaavarunko voidaan hyväksyä vuoden 2023 kevään aikana.

3. ASEMAKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET

3.1 SUUNNITTELUN KÄYNNISTÄMINEN, SITÄ KOSKEVAT PÄÄTÖKSET JA VIREILLETULO

Vantaan ratikan yleissuunnitelma valmistui vuonna 2019 ja se hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 16.12.2019. Samalla kaupunginvaltuusto hyväksyi, että ratikan rakentamisen mahdollistava jatkosuunnittelu voidaan aloittaa suunnitelman pohjalta. Jatkosuunnitteluvaiheessa Vantaan ratikan reiteille laaditaan sen rakentamisen mahdollistavat katu- ja puistosuunnitelmat sekä asemakaavat.

Kaavoitus tuli vireille 23.11.2020 laajempana alueena numerolla 062800. Tämä asemakaavamuutos on erotettu omaksi muutosalueekseen katusuunnittelun edettyä ja sai työohjelmassa numeron 002450.

Kaupunkiympäristölautakunta 6.6.2023 päätti asettaa asemakaavamuutosehdotuksen nähtäville MRA 27 §:n mukaisesti. Asemakaavamuutosehdotus oli nähtävillä 21.6-31.8.2023 välisenä aikana.

Ratikan asemakaavat ovat asemakaavoituksen työohjelmassa 2023.

3.2 OSALLISTUMINEN JA YHTEISTYÖ

3.2.1 Osalliset

Osallisia ovat ne, joiden oloihin tai etuihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa.

- Alueen maanomistajat ja maanvuokraajat
- Viereisten ja vastapäisten alueiden omistajat ja vuokralaiset (naapurit)
- Kaupunginosan tai lähialueen asukkaat, yritykset ja työntekijät,
- Asukas- ym. yhdistykset
- Kunnan jäsenet ja ne, jotka katsovat olevansa osallisia
- Kaupungin omat asiantuntijat

Osallisia ovat myös ne viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään.

- Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- Väylävirasto (rautatie- ja vesialueet)
- Pelastuslaitos
- Vantaan kaupunginmuseo

- Suomen luonnonsuojeluliitto
- Tietoliikenneverkkoja ylläpitävät yhtiöt, energiayhtiöt
- Uudenmaan liitto, HSY, HSL

3.2.2 Osallistuminen ja vuorovaikutus

Asemakaavamuutoksen alkamisesta on tiedotettu Vantaan kaupungin verkkosivuilla, Vantaan asukaslehdessä/ Vantaan Sanomissa sekä kirjeitse (MRL 62§) maanomistajille, naapureille ja viranomaisille. Ratikan jatkosuunnittelun osallistumis- ja arviointisuunnitelma ”Vantaan ratikka - osallistumis- ja arviointisuunnitelma - Ratikan kaavarunko (YK0049), Ratikan asemakaavat (tarkastelualue 062800) ja katu- ja puistosuunnittelun aloitusilmoitus” julkaistiin 23.11.2020 ja päivitettiin 17.9.2021. Mielipiteet osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta pyydettiin 15.1.2021 mennessä (MRL 62 §) ja niitä saatiin 88 kappaletta. Länsimäki etelä -asemakaavamuutoksen alueelta 002450 saatiin 1 mielipide.

Ratikan suunnittelusta järjestettiin neljä alueellista verkkotilaisuutta ja yksi koko linjaa koskeva. Yleisötilaisuudet järjestettiin 8.12.2020 (Länsimäki), 9.12.2020 (Hakunila), 16.12.2020 (Tikkurila) ja 17.12.2020 (Aviapolis). Lisäksi järjestettiin puhelinpäivystys ja kysymyksiä ja näkemyksiä sai jättää myös sähköpostilla.

Osallistuminen ja vuorovaikutus on kuvattu Vantaan ratikan OAS-vaiheen vuorovaikutusraportissa 22.3.2021. Erilaiset osallistumisen ja vaikuttamisen tavat koottiin työn aikana osallistuvavantaa.fi -alustalle.

Kaikille avoimet ratikan infotilaisuudet järjestettiin 23.9.2021, 6.4.2022, 15.11.2022, 13.4.2023 ja 16.11.2023 (koko ratikan linja).

Asemakaavan valmisteluvaiheen vuorovaikutusmateriaali on julkaistu kaupungin verkkosivuilla 15.12.2022 ja siitä on ollut mahdollista jättää mielipide 15.12.2022-18.1.2023 välisenä aikana (MRL 62 §, MRA 30 §). Puhelinaikoja suunnittelijalle varattiin kaksi, 19.12.2022 ja 11.1.2023. Kaavamuutosalueen 002450 maanomistajille on lisäksi lähetetty 15.12.2022 kirje, jossa on kerrottu kaavan esittämästä ratkaisusta sekä ilmoitettu katualueeksi muuttuvien alueiden inventointityön aloittamisesta ja mahdollisuudesta jättää mielipide valmisteluaineistosta. Valmisteluaineistosta vastaanotettiin 3 mielipidettä.

Asemakaavamuutoksen luonnosta esiteltiin Rajakylän-Länsimäen asukastilaisuudessa 9.2.2023.

Kaikille avoin ratikan opastettu kiertoajelu järjestettiin 26.8.2023. Tilaisuudessa oli mahdollisuus tutustua ratikan suunnitelmiin kaupungintalolla ja ratikan suunnittelijoita oli tavattavissa.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saadut mielipiteet

M3:
Kuulakuja 4:n ja Länsimäentien välissä on tontti, joka on kaavoitettu parkkialueeksi. Onko ratikka -kaavoituksen myötä tontin käyttöön tulossa muutosta?

Vastine: autopaikkojen korttelialueen käyttötarkoitusta ei muuteta asemakaavamuutoksessa nro 002450.

Vuorovaikutusmateriaalista saadut mielipiteet (tiivistettynä)

M1:

Jos kaava toteutuu ja parkkialueiden rakentaminen alkaa niin voiko tonttia kiinteistö 92-91-204-1 sekä kiinteistö 92-91-200-1 käyttää väistöparkkipaikkana, koska uusien parkkialueiden rakennustöiden ajaksi olisi hyvä olla väliaikainen pysäköinti.

Korttelia 91202 koskevat määräykset: 91202: Autopaikkojen vähimmäismäärät Asunnot: 1 ap/ 75 k-m², kuitenkin vähintään 1 ap/asunto.

Suunnistajankuja 4= 54 huoneistoa

Suunnistajankuja 6 = 82 "

Suunnistajankuja 8 = 45"

Suunnistajankuja 10 = 52"

Yhteensä 233 huoneistoa

Kaavavaade 1 autopaikka per asunto. Koko parkkialueella on nyt tällä hetkellä 194 paikkaa. Kaavaehdotuksen mukainen vaade 233 paikkaa ei sinne mahdu. Onko Suunnistajankujan alkupäähän tehtävä parkkikansi tämän takia? Sitä aluetta ei luonnoksessa esitetä miten autot sinne sijoittuvat. Paikkojen esittäminen tulee tehdä koko alueelle luotettavammin. Suunnitelmassa ei ole myöskään huomioitu lumien kasausalueita, niille ei ole varattu tilaa.

Kaavoittajan vastine:

Autopaikkojen määrään liittyvä määräys on sama kuin voimassa olevassa asemakaavassa (hyväksytty vuonna 1974). Ratikan toteutumisen jälkeen autopaikkavaatimukset todennäköisesti muuttuvat ratikan linjan varrella, ja määräykset tarkastellaan tulevien asemakaavamuutosten yhteydessä. Tässä vaiheessa asemakaavassa esitetään voimassa olevat määräykset niiltä osin, kun määräysten muuttamiselle ei ole perusteita.

Suunnistajankuja on asemakaavaehdotuksessa muutettu LPA-korttelіksi ja liitetty kortteliin 91201. LPA-korttelin pinta-ala on siis lisääntynyt. Pysäköintiselvityksen perusteella (WSP Finland Oy 5.4.2023) autopaikkoja on mahdollista toteuttaa kortteliin 8 autopaikkaa enemmän, kuin mitä sinne on nykytilanteessa toteutettu. Pysäköintiselvityksessä on huomioitu pelastustiet ja nostopaikat ja autopaikkojen mitoituksessa on huomioitu RT-ohjeiden mukaiset autopaikkojen mitoitukset.

Autopaikkojen sijoittumista ei esitetä asemakaavamuutoksessa, mutta ehdotus uudesta sijoittelusta ja niihin liittyvästä prosessista on lähetetty maanomistajille asemakaavamuutoksen valmisteluaineiston yhteydessä (pysäköintiselvitys on päivitetty WSP Finland Oy 5.4.2023).

M2:

Asemakaavaluonnoksessa tontti pienenee Länsimäentien puolelta ja pysäköinti joudutaan järjestämään uudelleen. Osa tontin uudesta pysäköinnistä on piirretty puistoon Kuntopolun varteen. Pitäisikö tonttia laajentaa pohjoiseen Kuntopolun varteen saakka, jotta pysäköinti pystytään järjestämään omalla tontilla?

Kaavoittajan vastine:

Asemakaavan valmisteluvaiheen vuorovaikutusaineiston mukana toimitettua pysäköintiselvitystä on päivitetty asemakaavaehdotusta varten (WSP Finland Oy 5.4.2023). Kuntopolun puistoon ei ehdoteta korvaavia pysäköintipaikkoja. Pallastunturintien-Länsimäentien risteyksen kulmauksesta on asemakaavaehdotuksessa muutettu katualuetta autopaikkojen korttelialueeksi (LPA). Korttelin 91213 poistuvia autopaikkoja voi kaavamääräysten mukaan sijoittaa LPA-kortteliin 91212.

M3:

Kysymykseni koskee pysäköintipaikkojen uudelleen järjestelyä. Siirtyneet autopaikat (22kpl) on merkitty talon eteen. Tässä paikassa on jo parkkipaikat. Parkkipaikkoja ei tällä hetkellä ole edes noin montaa ja siltikin paikat on hyvin kapeat ja ongelmalliset. Parkkipaikat on myös merkitty kuvassa suoriksi, mikä on täysi mahdottomuus. Pihatie on muutenkin hyvin kapea ja kukaan ei pääse pysäköimään paikoille jos ne ovat suorassa. Lisäksi olisi vähintäänkin toivottavaa että esimerkiksi

ambulanssi mahtuisi kulkemaan pihaan ja pihasta pois. Onko näitä paikkoja käynyt joku katsomassa ennen kuin ne on piirretty kuviin?

Kaavoittajan vastine:

Vuorovaikutusmateriaalin yhteydessä lähetetyn pysäköintiselvityksen autopaikkamäärä on arvioitu kaavamääräysten, rakennuslupakuvien ja ilmakuvien perustella. Asemakaavamuutosehdotusta varten pysäköintiselvitys on päivitetty ja maastossa on käyty laskemassa toteutuneet autopaikat ja niiden sijainnit (WSP Finland Oy 5.4.2023). Päivitetyssä pysäköintiselvityksessä on huomioitu pelastustiet ja nostopaikat ja ehdotetut autopaikat on arvioitu RT-ohjeistusten mitoituksilla.

Pysäköintiselvitys on ehdotus poistuvien autopaikkojen uudelleenjärjestelyistä. Joissakin tapauksissa koko pysäköintialueen järjestelyä on ehdotettu uudistettavaksi, jotta toteutuneet pysäköintipaikat olisi mahdollista toteuttaa autopaikkojen korttelialueelle. Siksi pysäköintipaikkoja on ehdotettu myös jo nykyisin autopaikkoja sijaitsevilla alueilla.

Asemakaavaehdotuksen nähtävilläolo ja lausuntojen pyytäminen

Kaupunkiympäristölautakunta 6.6.2023 päätti asettaa asemakaavamuutosehdotuksen nähtäville MRA 27 §:n mukaisesti. Asemakaavoitus valtuutettiin pyytämään tarvittavat lausunnot. Asemakaavamuutosehdotus on ollut nähtävillä 21.6-31.8.2023 välisenä aikana. Lausuntoja pyydettiin 17 kappaletta ja niitä saatiin 8 kappaletta. Asemakaavamuutosehdotuksesta ei saatu muistutuksia. Kaavaan liittyvästä Vantaan ratikan katusuunnitelmasta (KS 58619) saatiin muistutus, jolle tehtiin asiakirjan siirto ja kyseiselle muistutukselle on laadittu vastine myös asemakaavamuutosprosessin yhteydessä.

Lausunnot ja vastineet tiivistettyinä:

Fingrid
Ei lausuttavaa.

Vastine:
Ei toimenpiteitä.

Helsingin kaupunkiympäristö
Ei lausuttavaa.

Vastine:
Ei toimenpiteitä.

HSY
Raitiotielinjauksen ja katuverkoston muutosten takia vesihuoltoverkostoa on siirrettävä. Uusien, saneerattavien ja siirrettävien vesihuoltolinjojen pituudet ja jakaumat on esitetty tarkemmin ratikan suunnitelmien yhteydessä.

Asemakaavamuutoksen johtokujamerkintöjä tulee tarkentaa. Länsimäentien reunassa, tontin 91200 rajan läheisyydessä sijaitsee yleinen vesijohto DN 300. On tarkistettava, sijaitseeko vesijohto niin lähellä tontin rajaa, että tontille 91200 tarvitaan johtokujamerkintä tai vastaavan sisältöinen kaavamääräys ko. vesijohtoa varten. Lisäksi tontilla 91212 sijaitsee hulevesiviemäri DN 300, jota varten asemakaavaan tulee merkitä johtokuja.

LPA-tontilla 91007 ei ole liitospaikkaa jäteveteen. Liitospaikan tarpeellisuus varmistettava jatkosuunnittelussa.

Vastine:
Tonteille nro 921200 ja 91212 on lisätty maanalaista johtoa varten varatut alueen osat.

LPA-tontin nro 91007 jäteveden liitospaikan tarpeellisuus huomioidaan ratikan jatkosuunnittelussa.

Keski-Uudenmaan Pelastuslaitos
Mikäli katualueille on sijoitettu pelastuslaitoksen käyttöön tarkoitettuja pelastusteitä, nostopaikkoja tai muita ajoreittejä, tulee tämä huomioida kyseisten katualueiden suunnittelussa ja lopullisessa toteutuksessa niin, ettei pelastuslaitoksen toimintaedellytykset tai katualueiden viereen sijoittuvien asuin- tai muiden rakennusten poistumisturvallisuus (mm. varatiet) missään tilanteessa vaarannu.

Vastine:
Pelastustiet, nostopaikat ja muut ajoreitit on huomioitu Vantaan ratikan katusuunnittelussa niiltä osin, kun tietoa on ollut saatavilla.
Ei toimenpiteitä.

Uudenmaan ELY-keskus
sm-osa-aluerajauksen määräykseen on syytä lisätä, että alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty.

Vastine:
Kaavakartan alueen osalle, jolla sijaitsee muinaismuistolain mukainen muinaismuistoalue (sm), on lisätty kaavamääräys: ”Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty.”

Vantaan Energia
Vantaan Energia haluaa, että asemakaavan muutosehdotuksessa huomioidaan maakaapeleiden ja kaukolämpöputkien sijainnit.

Mikäli maakaapeleita tai putkia pitää siirtää, niin siirtokustannuksien osalta toimitaan Vantaan kaupungin ja Vantaan Energia Oy:n 20.7.1993 laaditun yhteistyösopimuksen mukaisesti.

Vastine:
Kaavakartan yleisten rakennusten korttelialueelle (Y, korttelinro 91200) on lisätty lausunnon liitteenä olevan kaukolämpöverkon kartan mukaiselle putkelle maanalaista johtoa varten varattu alueen osa.

Vantaan kaupunginmuseo
Ratikan kaavarunkoluonnoksesta museo tuo esiin, että reitin varrella tulisi nostaa esiin liikenteen, reitin varren historiallisten alueiden ja kohteiden historiaa.

Kaava-alueella ei sijaitse rakennetun kulttuuriympäristön inventoituja kohteita, eikä alueella ole tunnustettuja maisema-arvoja.

Alueella sijaitsee muinaismuistolain (295/1963) suojaama ensimmäisen maailmansodan aikainen puolustusasema Tukikohta III:4 (Länsimäki) (mj. rek. tunnus 1000007714). Kaavan yhteydessä puolustusasemalla toteutettiin Mikroliitti Oy:n toimesta keväällä 2023 arkeologinen tarkkuusinventointi, jonka yhteydessä tarkastettiin muinaisjäännöksen kunto sekä todennettiin sen rajaus.

Muinaisjäännös on merkitty kaavakarttaan asianmukaisesti sm-tunnuksella. Kartan selostusosaan tulee vielä lisätä alla oleva tarkentava lause: "Muinaismuistolailla (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjäännös. Kohteen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty. Kohdetta koskevista suunnitelmista on pyydettävä museoviranomaisen lausunto."

Museo pitää myönteisenä muinaisjäännöksen yhteydessä kartan selostusosassa mainittua lausetta "Länsimäentien puoleisen mahdollisen kallioleikkauksen toteutuksessa voi tuoda esille alueen historiaa esimerkiksi taiteen keinoin." Se sopii hyvin yhteen ratikan kaavojen tausta-aineistossa olevien mainintojen kanssa historian esiintuomisesta. Museon näkökulman mukaan määräyksillä tulisi taata, että alueen rikas historia tulee huomioiduksi yksityiskohtaisempia katu- ja puistosuunnitelmia ja taiteen konsepteja laadittaessa.

Vastine:
Kaavaselostuksen kulttuuriympäristöä koskevia tekstejä (luvut 2.2.1 ja 4.4.1) on tarkennettu.

Määräys alueen historian huomioimisesta katu- ja puistosuunnitelmia ja taiteen konsepteja laadittaessa ei ole tarpeen, sillä katu- ja puistosuunnittelua ohjataan jo laaditulla Ratikan Design Manualilla, jossa maisema, kaupunkikuva ja paikalliset erityispiirteet on otettu huomioon. Kaavaselostuksessa Ratikan Design Manual on nostettu ympäristön laatua koskeviin tavoitteisiin. Selostuksen luvussa 4.2 "Ympäristön laatua koskevien tavoitteiden toteutuminen" on mainittu, että kaavan katutilan laatuun kiinnitetään ratikan katu- ja puistosuunnittelussa paljon huomiota.

Helen sähköverkko
Alueella kulkee 2x110 kV voimajohto. Toiminta johtoalueella on pääsääntöisesti luvanvaraista, jolla varmistetaan johdon ja ympäristön turvallisuus. Pysäköinti johdon alla on mahdollista, mutta asiasta tulee sopia johdon omistajan kanssa. Tien ja pysäköinnin etäisyys pylvään maanpäällisistä osista tulee olla vähintään 2 metriä, tai pylväs on suojattava ajoneuvon törmäykseltä. Johtoalueelle ei saa rakentaa mitään yli 2 metriä korkeampia rakenteita ilman johdon omistajan lupaa.

Puiden kasvattaminen johtoalueella on pääsääntöisesti kiellettyä. Johtoalueen reunoilla on lisäksi reuna-alueet, joilla puuston kasvua on rajattu siten, että puu ei kaatuessaan saa ulottua liian lähelle johtimia. Helen Sähköverkko on uusimassa johto-osan vanhimpia osuuksia 2024–2025 aikana. Uusia pylväitä ei pysty rakentamaan nykyisten paikalle, vaan niille suunnitellaan uudet paikat.

Vastine:
Olevat voimajohdot on huomioitu asemakaavamuutosehdotuksessa ja tarkemmin Vantaan ratikan katusuunnitelmissa. Lisäksi Vantaan kaupunki on keskustellut Helen sähköverkot Oy:n kanssa Vantaan ratikan suunnitelmista, kyseisitä voimajohdoista ja niiden muutossuunnitelmista.
Ei toimenpiteitä.

Alueen kuuden asunto-osakeyhtiön yhteinen muistutus tiivistettynä:
1) Yhtiöiden tonteista leikkautuu eri kokoisia osia LPA-tonttien osalta. Millä perusteella yhtiöille tullaan korvaamaan lunastettava maa-alue ja yhtiöt haluavat saada tiedon lunastus ja korvausperusteista mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, koska muutokset maa-alueessa merkitsevät myös rasitussopimusten purkamista tai muuttamista.

2) Miten järjestetään tarvittavat maa-alueet korvaaville paikoille vai muutetaanko autopaikkavaadetta siten, että kaavanmukainen autopaikkamäärä saadaan toteutettua jäljelle jäävillä autopaikoilla?

3) Taloyhtiöiden on muutamilla alueille varauduttava siihen, että autopaikkojen sekä valaistuksen sähköihin, mahdollisesti sadevesijärjestelmään ja viheralueiden istutuksiin on tehtävä laajoja muutoksia. Tuleeko Vantaan kaupunki osallistumaan näihin kustannuksiin tai avustamaan taloyhtiöitä näiden pakollisten infraan vaikuttavien töiden suunnittelussa ja rakennuttamisessa.

4)Katualueen rakentamistöiden aikana osan LPA-tonteista käyttö tai ajo tontille tullee estymään. Miten Vantaan kaupunki on suunnitellut väliaikaisen ajoliikenteen sekä pysäköinnin toteuttamisen rakennustöiden aikana alueella.

5) Asunto-osakeyhtiöt pitävät esitettyä kevyenliikenteen väylän rakentamista Länsimäentien molemmin puolin tarpeettomana. Mikäli kevyen liikenteen väyliä ei toteuteta molemmin puolin, se vähentäisi osin väliaikaisen pysäköinnin tai ajoliittymän rakentamisen tarvetta.

Vastine:
1) *Katusuunnitelma käsittelee katualuetta. Katualueiden laajennukset sekä tonttijakomuutokset laaditaan asemakaavatyön yhteydessä. Kaupungin kadut ja puistot sekä kiinteistöt ja asuminen -toimialoilta saadun tiedon mukaan kaupungille hankittavien maa-alueiden korvausmenettelyt*

katsotaan kiinteistökohtaisesti. Alueiden hankintaan, korvauksiin ja mahdollisiin maa-alueiden vaihtoihin ryhdytään aikaisintaan, kun kaava on tullut voimaan ja valtion sitoutuminen hankkeen rahoitukseen on varmistunut MAL-sopimuksen allekirjoituksen yhteydessä. Kyseistä katualuetta tarvitaan rakentamiseen kaavan mukaisesti. Korvausten lähtökohtana on maanluovuttajien menetysten korvaaminen. Tämä tarkoittaa toisaalta myös sitä, että samassa yhteydessä toteutettaviin parannuksiin kaupunki ei osallistu. Toteutus- ja kunnossapitovastuut jäävät maanomistajille.

2) *Kaavan yhteydessä on tehty selvitys poistuvista autopaikoista ja annettu ehdotus korvaavista autopaikoista (WSP Finland Oy, 5.4.2023). Kyseinen selvitys löytyy ratikan sekä kaavamuutosehdotuksen nettisivuilta. Kaavamuutoksessa Kuntokuja ja osa Suunnistajankujasta muutetaan autopaikkojen korttelialueiksi mahdollistamaan pysäköintialueiden uudelleenjärjestelyt Länsimäentien katualueen laajentuessa. Ratikan kaavoilla ei lähtökohtaisesti muuteta autopaikkavaadetta. Ratikan toteuttamisen jälkeen autopaikkavaatimukset mahdollisesti höllenevät tulevissa asemakaavamuutoksissa ratikan reitin varrella.*

3) *Kaupungin kadut ja puistot sekä kiinteistöt ja asuminen -toimialoilta saadun tiedon mukaan Vantaan kaupunki tulee osallistumaan kustannuksiin, mutta suunnittelu- ja rakentamisresursseja ei kaupungilla valitettavasti ole tarjota. Toteutus- ja kunnossapitovastuut jäävät siten maanomistajille. Kaupungille hankittavien maa-alueiden korvausmenettelyt katsotaan kiinteistökohtaisesti. Alueiden hankintaan, korvauksiin ja mahdollisiin maa-alueiden vaihtoihin ryhdytään aikaisintaan, kun kaava on tullut voimaan ja kyseistä katualuetta tarvitaan rakentamiseen kaavan mukaisesti, ja valtion sitoutuminen hankkeen rahoitukseen on varmistunut MAL-sopimuksen allekirjoituksen yhteydessä. Korvausten lähtökohtana on maanluovuttajien menetysten korvaaminen. Tämä tarkoittaa toisaalta myös sitä, että samassa yhteydessä toteutettaviin parannuksiin kaupunki ei osallistu.*

4) *Kaupungin kadut ja puistot toimialan mukaan väliaikaisten ajojärjestelyiden suunnitelmat laaditaan ratikan jatkosuunnittelun yhteydessä. Mahdollisten väliaikaisten taloyhtiöiden pysäköintipaikkojen toteutusvastuu tonteilla jää maanomistajille. Ratikkahanke ja kaupunki pyrkivät myös aktiivisesti löytämään ja toteuttamaan asukkaiden käyttöön väliaikaisia pysäköintipaikkoja lähialueen kadunvarsilta, puistoista ja rakentamattomilta tonteilta.*

5) *Länsimäentien ja raitiotien rakentaminen mahdollistavat paremmat joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen yhteydet Länsimäen alueelle. Ratikan suunnitelmilla varaudutaan ratikan reitin varrella kaupungin kasvuun. Länsimäentien varren maankäytön kehittyessä on perusteltua toteuttaa jalankulku- ja pyöräilyväylät Länsimäentien molemmin puolin.*

Ei toimenpiteitä.

Nähtävilläolon jälkeen tehdyt muutokset

Saatujen lausuntojen perusteella asemakaavamuutosehdotukseen on lisätty muinaismuistolain mukaisen muinaismuistoalueen alueen osaa (sm) koskeva kaavamääräys, jolla kielletään alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu siihen kajoaminen muinaismuistolain nojalla, ja kiinteistöille nro 91212 ja 91200 on lisätty maanalaista johtoa varten varatut alueen osat. Lisäksi on tehty piirustusteknisiä tarkistuksia.

Kaavaselostuksen tekstiä on päivitetty ja täydennetty kaavakarttaan tehtyjen piirustusteknisten tarkistuksien sekä saatujen lausuntojen perusteella. Kulttuuriympäristöä koskevat tekstit (luvut 2.2.1 ja 4.4.1) päivitettiin kaupunginmuseon lausunnon perusteella. Lisäksi maakuntakaavaa (luku 2.2.1) ja kaavan taloudellisia vaikutuksia (luku 4.4.1) koskevia tekstejä on tarkennettu.

Tarkistukset eivät ole oleellisia eivätkä aiheuta kaavan uutta nähtäville asettamista.

Viranomaisyhteistyö

Ratikan asemakaavoja on käsitelty ELY-keskuksen kanssa 7.10.2020, 11.5.2021 ja 10.2.2021.

Katusuunnittelun yhteydessä viranomaisyhteistyötä on tehty Uudenmaan ELY-keskuksen, Väyläviraston, pelastuslaitoksen sekä Helsingin seudun liikenteen (HSL) kanssa.

3.3. ASEMAKAAVAN TAVOITTEET

3.3.1 Lähtökohta-aineiston antamat tavoitteet

Kaupungin asettamat tavoitteet

Vantaan valtuustokauden 2022–2025 strategia (Kv 31.1.2022):

Valtuustokauden strategia esittää Vantaan innovatiivisena, rohkeana, rentona ja viihtyisänä, kestävyyden ja kiertotalouden edelläkävijänä. Kasvatamme Vantaan vetovoimaa asuinpaikkana ja rakennamme hyvää kaupunkia yhdessä asukkaiden ja kaikkien Vantaan toimijoiden kanssa.

Kaupunkikeskuksille laaditaan omat kehittämissuunnitelmansa, joissa korostuvat alueiden myönteiset ominaispiirteet. Teemme keskuksista viihtyisiä ja turvallisia. Huolehdimme, että luonto on lähellä. Lisäksi mahdollistamme helpon liikkumisen kaupungissamme sekä hyvät toiminnalliset kehittymisedellytykset ja päivittäiset palvelut.

Vantaan ratikka mahdollistaa tiivistyvän kaupungin ja on valtuustokauden strategian yksi Vantaan tulevaisuutta rakentavasta neljästä kärkihankkeesta.

MAL-tavoitteet:

Vantaan ratikka kuuluu Helsingin seudun kuntien ja valtion väliseen maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimukseen (MAL-sopimus). Sopimuksella mahdollistetaan kestävän ja vähähiilisen kaupunkiseudun kehittäminen vuosien 2020–2031 aikana. MAL-sopimusten tavoitteena on yhdyskuntarakenteen ja liikennejärjestelmän yhteensovittaminen siten, että

- luodaan edellytyksiä liikenteeseen kohdistettujen ja joukkoliikennettä tukevien investointien täysimääräiselle hyödyntämiselle,
- edistetään uusien liikennepalvelujen syntymistä henkilö- ja tavaraliikenteessä,
- raideliikenteeseen ja pyöräliikenteeseen osoitetaan vahvat panostukset.

Suunnitelmassa tavoitellaan vähäpäästöistä, houkuttelevaa, elinvoimaista ja hyvinvoivaa seutua. Velvoittavaksi tavoitetasoksi on hyväksytty liikenteen kasvihuonekaasujen päästövähennys vähintään 50 % vuoden 2005 tasosta vuoteen 2030 mennessä.

Resurssiviisauden tiekartta (Kv 28.2.2022)

Resurssiviisauden tiekartta määrittää Vantaan pitkän aikavälin ympäristötavoitteita ja konkretisoi valtuustokauden 2021–2025 strategiaa. Kaupunkisuunnittelussa keskeisiä tavoitteita ovat:

- Yhdyskuntarakenne ja liikkuminen. Kaupunkirakenne on resurssiviisaasti toteutettu. Kaupunki integroi ilmastonmuutoksen sopeutumistoimet suunnitteluun, rakentamiseen ja ylläpitoon.
- Hiilineutraali energia. Vantaalla vähennetään lämmityksen päästöjä ja Vantaan alueella on luovuttu lämmityksessä fossiilisista polttoaineista vuoteen 2030 mennessä.
- Materiaalien elinkaari ja kiertotalous. Edistetään vähähiilistä rakentamista, kiertotaloutta ja jakamistalouden kehittymistä.
- Monimuotoinen luonto. Luonnon monimuotoisuutta lisätään, suojellaan ja vahvistetaan suunnitelmallisesti.

- Vastuullinen Vantaa. Edistetään kestävään elämäntapaan, ympäristökasvatukseen ja koulutukseen sekä ympäristöjohtamiseen ja työn tekemisen tapoihin liittyviä toimenpiteitä. Tehdään ympäristövastuullisia hankintoja.
- Hiilinielut ja kompensointi. Hiilineutraaliustavoitteessa päästöjä on vähennetty vähintään 80 prosenttia vuonna 2030 verrattuna vuoteen 1990. Loput 20 prosenttia voidaan sitoa kasvillisuuteen, maaperään ja puurakentamiseen tai hankkimalla päästövähennystoimia muualle.

Vantaa on asettanut tavoitteekseen olla hiilineutraali kaupunki vuonna 2030. Hiilineutraaliin Vantaaseen tähtäävät toimenpiteet ovat osa resurssiviisauden tiekarttaa. Tavoitteeseen päästäkseen Vantaan tulee vähentää kasvihuonekaasupäästöjä 80 % vuoden 1990 päästöihin verrattuna ja kompensoida jäljelle jäävät päästöt esimerkiksi lisäämällä hiilinieluja tai rahoittamalla vähähiilisyyteen tähtääviä hankkeita muualla. Päästötavoitteen saavuttamiseksi tärkeimmiksi toimenpiteiksi on listattu:

- rakentamisen energiatehokkuuden parantaminen
- kaupunkirakenteen eheyttäminen ja kehittäminen
- joukkoliikenteen parantaminen

Vantaan ratikan tavoitteet (12.11.2018)

Vantaan ratikan tavoitteet on muodostettu yleissuunnitelman laatimisen yhteydessä ja hyväksytty Vantaan kaupunginhallituksessa 12.11.2018. Raitiotien tärkeimmiksi päätavoitteiksi on määritetty:

1. Vantaan kansainvälisen saavutettavuuden ja joukkoliikenteen verkoston parantaminen.
2. Kaupunkikeskustojen kehittäminen ja houkuttelevien asuin- ja työpaikka-alueiden lisääminen.
3. Autoriippumattoman elämäntavan edistäminen.
4. Liikenteen ympäristöhaittojen vähentäminen.

3.4 ASEMAKAAVARATKAISU

3.4.1 Asemakaavaratkaisun valinta ja perusteet

Asemakaavamuutoksessa varaudutaan ratikan rakentamiseen. Ratikan rakentaminen parantaa Vantaan paikallista ja kansainvälistä saavutettavuutta, lisää kestäviä liikkumisen muotoja, mahdollistaa kaupungin kasvamisen kestävästi joukkoliikenteen varrelle sekä luo alueellista hyvinvointia ja houkuttelevuutta. Kaavassa osoitetaan riittävä tila ratikan infrastruktuurille ja siihen liittyvälle katuympäristölle. Kaavamuutoksella levennetään katualuetta sen verran, että ratikka ja siihen liittyvä katuympäristö ja jalankululle ja pyöräilylle varatut parannetut yhteydet mahtuvat katualueelle. Kiinteistöt, joiden pinta-alaan muutos vaikuttaa, ovat mukana kaavamuutoksessa.

Asemakaavaratkaisu perustuu ratikan ensimmäisen vaiheen katu- ja puistosuunnitelmiin, joissa on esitetty tilavarukset ratikan tarvitsemalle katutilalle. Varsinaiset yksityiskohtaiset katu- ja puistosuunnitelmat tarkennetaan tilavaraussuunnitelmista. Katu- ja puistosuunnittelun lähtökohtana on ollut vuonna 2019 valmistunut ratikan yleissuunnitelma, jonka suunnitteluratkaisuja on katu- ja puistosuunnittelussa tarkennettu. Vantaan ratikan ensimmäiset katusuunnitelmaluonnokset ovat valmistuneet Hakunilan suuralueella. Länsimäki etelä -kaava-alueelle sijoittuvat suunnitelmat valmistuivat 7.10.2021 ja 4.11.2022. Katusuunnitelmaluonnokset toimivat osaltaan myös asemakaavan valmistelumateriaalina.

4. ASEMAKAAVAN KUVAUS

4.1 KAAVAN RAKENNE

Asemakaavan muutoksella levennetään katualuetta Länsimäentiellä muuttamalla osia korttelialueista katualueeksi. Katualueen levennykset perustuvat 7.10.2021 ja 4.11.2022 valmistuneisiin katusuunnitelmien tilavarauksiin. Uudeksi katualueeksi muutetaan yhteensä 839 m².

Asemakaavan muutoksella levennetään katualuetta Länsimäentiellä Vantaan ja Helsingin kaupunginrajalta Pallastunturintien ja Rajakentäntien risteykseen asti muuttamalla autopaikkojen korttelialuetta (LPA), asuinkerrostalojen korttelialuetta (AK), yleisten rakennusten aluetta (Y) sekä puistoaluetta (VP) osin katualueeksi. Kuntokuja ja osa Suunnistajankujasta muutetaan autopaikkojen korttelialueiksi mahdollistamaan pysäköintialueen uudelleenjärjestelyt Länsimäentien katualueen laajentuessa. Kuulapuistoon osoitetaan muinaismuistoalue (sm). Kaavassa on annettu sm-aluetta koskeva määräys, joka kieltää alueen kaivamisen, peittämisen, muuttamisen ja muun siihen kajoamisen muinaismuistolain nojalla.

Ajoneuvoliittymäkieltoja muutetaan korttelissa 91008 ja lisätään kortteleihin 91005, 91212, 91006 ja 91007. Korttelissa 91007 on lisätty osalle autopaikkojen korttelialuetta muinaismuistoalue. Asuinkerrostalojen korttelialueelle on annettu sisäilman ilmanlaatuun liittyvä määräys. Autopaikkojen korttelialueilta on poistettu ohjeelliset autopaikkojen rakennusalat. Muilta osin korttelialueet esitetään voimassa olevan asemakaavan mukaisina eikä asemakaavan muutoksella osoiteta uutta rakentamista.

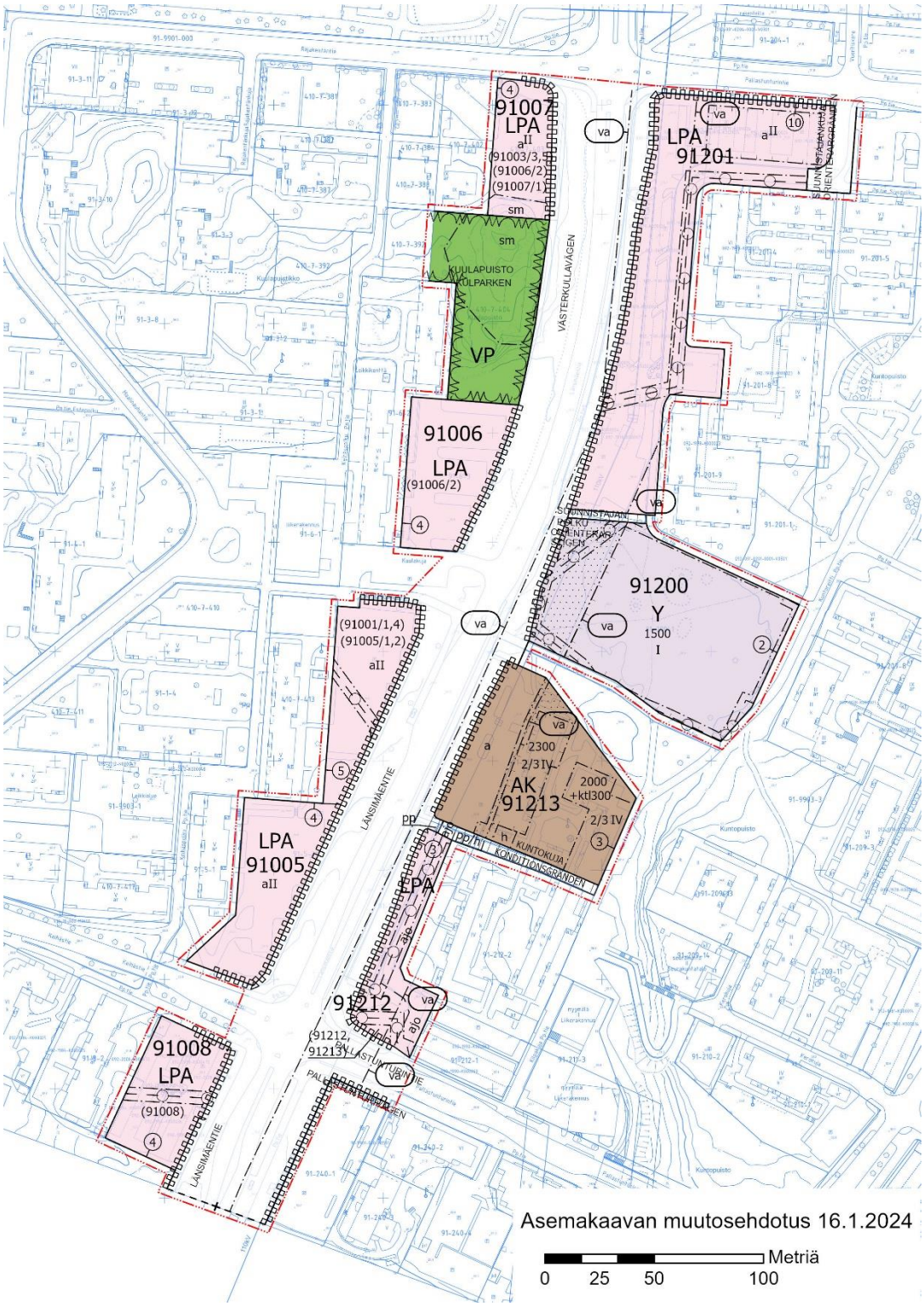

Kuva 16. Ote kaavamuutosehdotuksesta 16.1.2024.

4.1.1 Mitoitus

Asemakaavamuutoksessa rakennusoikeuksiin ei tule muutoksia. Rakennusoikeutta osoittavat tehokkuusluvut on kaavamuutoksessa muutettu rakennusoikeusluvuksi, jotta rakennusoikeudet pysyvät ennallaan tontin pinta-aloista riippumatta.

Kaava-alueen pinta-ala on noin 6,3 ha m². Rakennusoikeutta on yhteensä 6100 k-m².

Asuinkerrostalojen korttelialuetta (AK) kaava-alueella on yhteensä noin 5298 m². Rakennusoikeus on yhteensä 4600 k-m².

Yleisten rakennusten korttelialuetta (Y) on yhteensä noin 7528 m². Rakennusoikeus on yhteensä 1500 k-m².

Autopaikkojen korttelialuetta (LPA) on yhteensä noin 2 ha. Autopaikkojen korttelialueet kasvavat yhteensä 307 m²

Liikennealueita on yhteensä 4,7 ha. Katualueiden määrä kasvaa voimassa olevasta kaavasta 1067 m².

Virkistysalueiden (VP) määrä pienenee kaavamuutoksen myötä 298 m²

Tarkemmat tiedot löytyvät kaava-aineiston liitteenä olevasta tilastolomakkeesta.

4.2 YMPÄRISTÖN LAATUA KOSKEVIEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Asemakaavassa on annettu mahdollisen ratikkapysäkin kasvillisuuskattoon, katualueen tärinä- ja runkomelusuojaukseen, rakennusten sisäilman laatuun, melusuojaukseen sekä hule- ja rakennusvesien käsittelyyn liittyviä määräyksiä.

Kaavan katutilan laatuun kiinnitetään ratikan katu- ja puistosuunnittelussa paljon huomiota. Katutilan suunnittelussa käytetään Ratikan Design Manualia (*Vantaan kaupunki & WSP Finland Oy 2020*), jossa on esitetty katutilan suunnittelun ohje. Ohje sisältää linjan kaupunkikuvallisen kokonaisuuden ja kaupunkikuvan laatua toteuttavat pysäkkialueiden materiaali- ja kalusteohjeet sekä kasvillisuuden käytön periaatteet. Ratikkaväylän suunnittelussa painottuu laadukkaan ja viihtyisän uuden kaupunkitilan tekeminen, vastuullisuuden huomioiminen, ekologisuuden vaaliminen ja hiilijalanjäljen hillitseminen.

4.3 ALUEVARAUKSET

Suunnittelualue koostuu asuinkerrostalojen korttelialueista (AK), puistoalueesta (VP), yleisten rakennusten korttelialueesta (Y), autopaikkojen korttelialueista (LPA) sekä katualueista. Asemakaavassa on mukana korttelialueita niiltä osin, kun katualuetta laajennetaan korttelialueelle.

4.3.1 Korttelialueet

AK, asuinkerrostalojen korttelialueet

Korttelialueen 912013 osa tontista 92-91-213-2 on muutettu katualueeksi. Tontille on annettu määräys, jonka mukaan rakennusten suunnittelussa on huolehdittava siitä, että ympäristön ilman epäpuhtauksien siirtyminen sisätiloihin on estetty. Rakennusten raittiin ilman otto tulisi sijoittaa mahdollisimman etäälle vilkkaista liikenneväylistä. Asuinhuoneiden ulkokuoren äänitasoero ΔL tie- ja raideliikenteen melua vastaan on oltava vähintään 30 dB ja työhuoneiden vastaavan arvon on oltava vähintään 25 dB. Uusi tonttinumero on 3.

Y, yleisten rakennusten korttelialue

Korttelialueen 91200 osa tontista 92-91-200-1 on muutettu katualueeksi. Tontille on annettu määräys, jonka mukaan rakennusten suunnittelussa on huolehdittava siitä, että ympäristön ilman epäpuhtauksien siirtyminen sisätiloihin on estetty. Rakennusten raittiin ilman otto tulisi sijoittaa mahdollisimman etäälle vilkkaista liikenneväylistä. Opetus- ja kokoontumistilojen ulkokuoren ääneneristävyyden ΔL raide- ja tieliikennemelua vastaan on oltava vähintään 28 dB ja toimistotiloissa ja

vastaavissa työtiloissa vähintään 25 dB. Tontille on osoitettu oleville putkille maanalaista johtoa varten varatut alueenosat. Uusi tonttinumero on 2.

4.3.2 Muut alueet

LPA, autopaikkojen korttelialue

Korttelialueen 91007 osa tontista 92-410-7-403 on muutettu katualueeksi. Tontin Länsimäentien puoleiselle rajalle on lisätty ajoneuvoliittymäkieltomerkintä. Tontin eteläosalle ulottuu muinaismuistoalue. Uusi tonttinumero on 4.

Korttelialueen 91201 osa tontista 92-91-202-1on muutettu katualueeksi. Suunnistajankuja on liitetty kortteliin ja korttelin numero on muutettu. Ohjeelliset autopaikkojen rakennusalat on poistettu. Uusi tonttinumero on 10.

Korttelialueen 91006 osa tontista 92-91-6-3 on muutettu katualueeksi. Tontin Länsimäentien puoleiselle rajalle on lisätty ajoneuvoliittymäkieltomerkintä. Ohjeelliset autopaikkojen rakennusalat on poistettu. Uusi tonttinumero on 4.

Korttelialueen 91005 osa tontista 92-91-5-3 on muutettu katualueeksi. Kiinteistö on jaettu kahdeksi tontiksi. Uudet tonttinumerot ovat 4 ja 5. Tonttien Länsimäentien puoleisille rajoille on lisätty ajoneuvoliittymäkieltomerkinnät.

Korttelialueen 91008 osa tontista 92-91-8-3 on muutettu katualueeksi. Tontin Keihästien puoleista ajoneuvoliittymäkieltomerkintää on lyhennetty. Ohjeelliset autopaikkojen rakennusalat on poistettu. Uusi tonttinumero on 4.

Korttelialueen 91212 osa tontista 92-91-213-1 on muutettu katualueeksi. Kuntokuja ja osa Pallastunturintien katualueesta on muutettu LPA-alueeksi ja liitetty kortteliin. Tontille on osoitettu oleville hulevesiviemäreille maanalaista johtoa varten varatut alueenosat. Korttelinumero on muutettu. LPA-kortteli varataan kortteleiden 91212 ja 91213 autopaikoille. Uusi tonttinumero on 3.

VP, puistoalue

Kaava-alueen pohjoisosassa sijaitsee Kuulapuisto. Puistoon on lisätty muinaismuistoalue. Puistoalueen osa Länsimäentien puolelta on muutettu katualueeksi. Kaavassa on määrätty, että alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty, ja että Länsimäentien puoleisen mahdollisen kallioleikkauksen toteutuksessa voi tuoda esille alueen historiaa esimerkiksi taiteen keinoin.

Katualueet

Katualueiden rajaukset perustuvat ratikan katusuunnitelmiin. Katualueiden rajauksia on tarkistettu katusuunnitelmaluonnosten tilavarausten 7.10.2021 ja 4.11.2022 mukaisiksi niin, että ratikka ja siihen liittyvä katuympäristö mahtuvat alueelle. Osalle korttelialueiden rajoja on osoitettu katusuunnitelmaluonnosten perusteella ajoneuvoliittymäkieltomerkintä. Jos katualueelle sijoittuu raitiotien pysäkki, tulee sen katoksessa olla kasvillisuuskatto. Mikäli alueelle sijoitetaan raitiotie, tulee se suunnitella ja toteuttaa niin, ettei raitioliikenteen aiheuttama tärinä tai runkoääni ylitä tavoitteena pidettäviä enimmäisarvoja (VTT 2008, VTT 2009) rakennusten sisätiloissa. Tärinä- runkomelusuojauksen suunnittelussa ja toteuttamisessa on otettava huomioon myös kaava-alueen ulkopuolinen, 31.12.2021 mennessä hyväksyttyjen asemakaavojen osoittama maankäyttö.

4.4 KAAVAN VAIKUTUKSET

Hankkeen MRA 1 §:n mukaisia vaikutuksia on tarkasteltu kaavaa laadittaessa. Arvioinnissa on myös tarkasteltu valtakunnallisten alueiden käyttötavoitteiden (VAT) toteutumista.

Kaava-alue sijoittuu valmiiksi rakennettuun ympäristöön. Alueen uudistaminen aiheuttaa vaikutuksia erityisesti kaupunkikuvaan, liikenteeseen ja palveluverkkoon. Hanketta voidaan pitää kestävän kaupunkirakentamisen tavoitteiden mukaisena.

4.4.1 Vaikutukset rakennettuun ympäristöön

Väestön rakenne ja kehitys

Asemakaavamuutoksella ei ole suoraan vaikutusta väestön rakenteeseen ja kehitykseen, sillä kaavassa ei osoiteta uusia alueita asumiselle.

Ratikan toteutuessa ratikkapysäkkien vaikutusalueella asuntokysyntä kasvaa sekä saavutettavuuden parantumisen että ympäristön laadullisen kehittymisen myötä. Ratikan vaikutusalueella, noin 800 metrin säteellä, asukasmäärä tulee kasvamaan lähes 37 000 asukkaalla eli noin 74 % vuoteen 2050 mennessä. Asukasmäärän kasvu on ratikan vaikutusalueella huomattavasti suurempaa kuin keskimäärin kaupungissa. *(Vantaan ratikan yleissuunnitelma, WSP Finland Oy 2019)*

Yhdyskuntarakenne

Asemakaavamuutoksella ei ole suoraan vaikutusta väestön rakenteeseen ja kehitykseen, sillä kaavassa ei osoiteta uusia alueita asumiselle.

Ratikan mahdollinen rakentaminen vauhdittaa maankäytön tehostamispotentiaalia ratikan vaikutusalueella. Ratikan pysäkkiympäristössä on potentiaalia keskustamaiselle tiiviille ja sekoittuneelle rakenteelle. Maankäytön kehittämispotentiaaliksi raitiotien varrella on arvioitu yli 3 miljoonaa kerrosneliömetriä asumiselle ja yli 1,6 miljoonaa kerrosneliömetriä työpaikoille. Länsimäen alueella maankäytön kehittämispotentiaaliksi on arvioitu 450 000 k-m2. (Vantaan ratikan yleissuunnitelma, WSP Finland Oy 2019)

Vantaan ratikka luo edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan rakenteeseen ja vahvistaa yhdyskuntarakenteen eheyttä Ratikka toteuttaa kaupungin tavoitetta kasvaa kestävästi ja sijoittaa kaupungin kasvu vahvojen joukkoliikenneyhteyksien varteen. Ratikka rakentaminen toteuttaa kaupungin strategian tavoitteita kaupungin tiivistämisestä sekä kaupungin elinvoiman ja vetovoiman lisäämisestä.

Hanke on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) mukainen.

Kaupunkikuva

Asemakaavan muutos muuttaa alueen kaupunkikuvaa jonkin verran, pääosin katualueen osalta. Asemakaavan muutoksen mukainen katualueen levennys vaatii alustavien katusuunnitelmaluonnosten (AFRY 4.11.2022) perusteella katualueen levennys vaatii maanpinnanleikkausta Länsimäentiellä Kuulapuiston kallioalueen kohdalla. Kaavassa on annettu määräys alueen historian esiin tuomisesta taiteen keinoin Kuulapuiston mahdollisten kallioleikkausten toteutuksessa. Kaava-alueelle sijoittuu yksi raitiotiepysäkki. Kaavamääräysten mukaan, mikäli katualueelle sijoitetaan raitiotien pysäkki, tulee pysäkin katoksessa olla kasvillisuuskatto.

Ratikan katukäytävän tarkempi suunnittelu tehdään ratikan katu- ja puistosuunnittelutyössä.

Kuva 17. Raidealueen esimerkkitoteutus. Kuva Design Manual: Vantaan ratikkakatujen materiaalit ja kalusteet (Vantaan kaupunki & WSP Finland Oy, 2020).

Raitiotien toteuttaminen lisää uuden kulkumuodon tiiviiseen kaupunkiympäristöön. Ratikan tavoitteena on olemassa olevan kaupunkivihreän vaaliminen niin paljon kuin mahdollista sekä sen lisääminen. Ratikan Design Manualin (Vantaan kaupunki & WSP Finland Oy 2020) mukaisesti ratikkaväylän suunnittelussa painottuu laadukkaan uuden kaupunkitilan tekeminen, raitiotielinjan sujuva kytkeytyminen alueen palveluihin ja liityntäliikenteeseen, ekologisuuden vaaliminen ja viihtyisyyden lisääminen.

Alustavissa katusuunnitelmaluonnoksissa on käytetty vaihtelevia pinnoitteita (erivärisiä betonikiviä ja luonnonkiveä), jotka elävöittävät alueen nykyistä kaupunkikuvaa. Katualueen leventämisen ja ajoyhteyksien uudelleenjärjestelyn seurauksena alueen nykyistä katuvihreää joudutaan poistamaan rakentamisen alta. Poistuvaa kasvillisuutta kuitenkin kompensoidaan katualueen rakentamisessa. Puu- ja pensasistutuksia on alustavissa katusuunnitelmaluonnoksissa pyritty lisäämään katualueelle niin paljon kuin mahdollista ottaen huomioon olemassa oleva tila ja näkemäalueet.

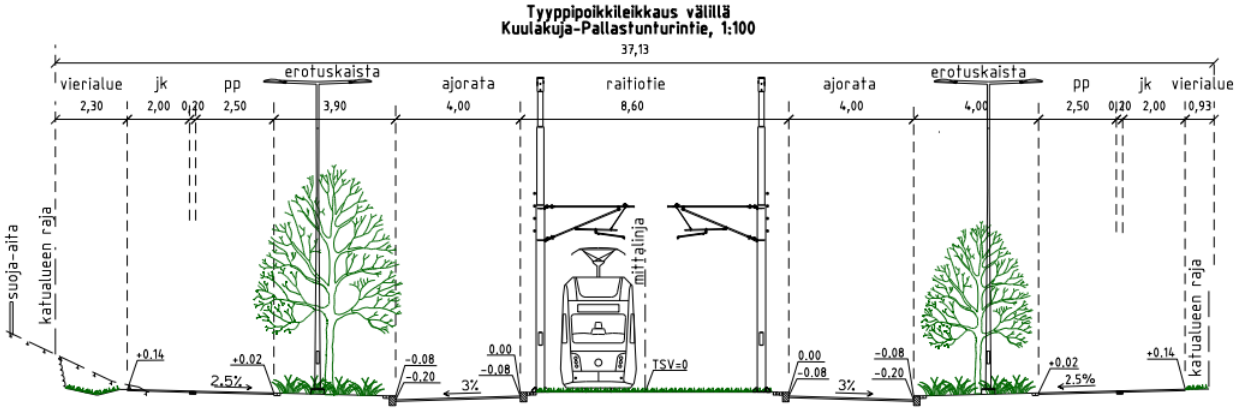

Kuva 18. Tyyppipoikkileikkaus Länsimäentiellä Kuulapuiston kohdalla. (Afry, luonnos 4.11.2022)

Asuminen ja sosiaalinen ympäristö

Alueelle ei osoiteta uutta asumista.

Ratikkareitin varrelle on arvioitu tulevan 60 000 uutta asukasta ja yli 30 000 työpaikkaa vuoteen 2050 mennessä. Arviot pohjautuvat ratikan kaavarunkoon.

Ratikan rakentaminen parantaa alueen saavutettavuutta ja imagoa sekä lisää alueiden viihtyisyyttä ja houkuttelevia asuin- ja työpaikka-alueita. Ratikan pysäkkiympäristöt toteutetaan esteettöminä.

Taloudelliset vaikutukset, palvelut ja työpaikat

Asemakaavalla ja asemakaavan muutoksella ei sellaisenaan ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia, eikä sillä osoiteta uusia palveluja tai työpaikkoja.

Kaavan toteuttamiseen liittyvien kunnallisteknisen rakentamisen kustannukset liittyvät Vantaan ratikan aiheuttamiin johtosiirtotarpeisiin, joiden kustannukset tarkentuvat suunnittelun edetessä.

Ratikan rakentaminen lisää alueen palvelujen ja työpaikkojen saavutettavuutta ja luo edellytyksiä uusien syntymiselle. Pysäkin vaikutusalueella asuntokysyntä kasvaa sekä saavutettavuuden parantumisen että ympäristön laadullisen kehittymisen myötä. Asukaskasvu tiivistyy Vantaalla muun muassa ratikkapysäkkien lähiympäristöihin, mikä mahdollistaa ja myös edellyttää palvelutarjonnan kasvua ratikan varrella. *(Vantaan ratikan yleissuunnitelma, WSP Finland Oy 2019.)*

Ratikan yleissuunnitelmassa ratikan kokonaiskustannusarvio oli noin 393 miljoonaa euroa *(Ratikan yleissuunnitelma, Liite 15 Investointikustannukset).* Laskelmia tuloista ja menoista on tarkennettu loppuvuodesta 2022 ja uudestaan helmi-maaliskuussa 2023.

Rakentamiskustannukset koostuvat raitiotien ja pysäkkien, autojen ajokaistojen, pyöräteiden, jalkakäytävien, puurivien ja muun kadulle suunnitellun rakentamisesta. Lisäksi kustannukset on laskettu maanalaisen infran, kuten johtojen ja putkien, siirtämiselle ja uusien rakentamiselle sekä nykyisten rakenteiden purkamiselle. Kustannuksiin on laskettu materiaalit, suunnittelu ja rakentamisen kulut. Kaikki raitiotien rakentamisesta sekä ratikkakaduille että ympäröiville kaduille aiheutuvat muutokset on otettu huomioon rakentamiskustannuksissa. Esimerkiksi jalkakäytävien ja pyöräteiden parannukset on laskettu mukaan kustannuksiin.

Ratikkareitin katujen rakentamisen kustannusarvioita lasketaan parhaillaan katusuunnitelmien pohjalta. Kun katusuunnitelmaehdotus kultakin kadulta valmistuu, siitä lasketaan kustannukset. Kustannukset vaihtelevat katujen mukaan. Alustavat kustannusarviot on julkaistu Vantaan ratikan kustannusraportissa (Vantaan kaupunki 16.3.2023).

Kiinteistötaloudellisessa analyysissä *(Newsec Advisory Finland Oy 17.5.2022, päivitys 12.12.2022)* on arvioitu ratikan tuottoa. Ratikan kiinteistötaloudelliset tulot on arvioitu olevan 592,4 miljoonaa euroa, muodostuen maankäyttösopimuskorvauksista, maan myynnistä toimitila- ja asuinrakentamista varten sekä verotuloista, jotka koostuvat kiinteistöveroverokertymän kasvusta ja rakentamisesta palautuvasta verotulosta.

Vuoden 2023 arvion mukaan ratikan myötä 40 vuoden aikana Vantaa maksaa HSL:lle 414 miljoona euroa lisää kuntaosuutta ja HSL maksaa Vantaalle 383 miljoonaa euroa enemmän infrakorvauksia. Vaikutus Vantaan kaupungille on arvioitu olevan -31 miljoona euroa 40 vuoden aikana.

Tämänhetkisen MAL-sopimuksen mukaan valtio maksaa 30 prosenttia Vantaan ratikan suunnittelukustannuksista. Jos ratikka päätetään rakentaa, on mahdollista, että valtio maksaa 30 prosenttia rakentamiskustannuksista.

Arviot ratikkahankkeen tuloista ja kustannuksista tarkentuvat, kun suunnittelu edistyy.

Virkistys

Kaavamuutoksella muutetaan osa Kuulapuistoa katualueeksi. Katualueen leventäminen saattaa vaatia kallioleikkausten tekemistä Kuulapuiston kallioalueelle. Muutoksella ei ole merkitystä Kuulapuiston saavutettavuuteen tai virkistyskäyttöön. Kaava-alueelle sijoittuu ratikan pysäkki, ratikan toteuttaminen parantaa kaava-alueen läheisyydessä sijaitsevan Kuntopuiston ja Myllymäen linnoitusalueen virkistysalueiden saavutettavuutta.

Kulttuuriperintö

Kuulapuistossa ja osin sen pohjoispuolisella LPA-korttelialueella 91007 sijaitseva I maailmansodan aikainen puolustusvarustusalue Tukikohta III:4 on merkitty kaavassa muinaismuistoalueena (sm). Kyseessä on muinaismuistolailla (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjäännös. Kohteen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty. Kohdetta koskevista suunnitelmista on pyydettävä museoviranomaisen lausunto. Arkeologisen tarkkuusinventoinnin (Mikroliitti 2023) mukaan katualueen levennys ei vaaranna kallioalueella sijaitsevia puolustusrakenteita. Länsimäentien puoleisen mahdollisen kallioleikkauksen toteutuksessa voi tuoda esille alueen historiaa esimerkiksi taiteen keinoin.

Liikenne

Hankkeella edistetään seudullisen liikennejärjestelmän toimivuutta ja taloudellisuutta sekä varmistetaan edellytykset eri liikennemuotojen ja -palvelujen yhteiskäyttöön perustuville matka- ja kuljetusketjuille sekä tavara- ja henkilöliikenteen solmukohtien toimivuudelle.

Hanke on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) mukainen.

Autoliikenne

Asemakaavan muutoksella mahdollistetaan ratikan katusuunnitelmien toteuttaminen. Asemakaavamuutoksen ja raitiotien mahdollinen toteuttaminen vaikuttaa ajojärjestelyihin Länsimäentiellä. Raitiotie on suunniteltu kulkemaa ajoneuvoliikenteestä erotettuna omalla kaistallaan.

Kaava-alueen kortteleihin esitetään uusia ajoliittymäkieltoja. Ajoliittymäkieltojen lisääminen ei vaikuta nykyisiin tonttien ajoyhteyksiin.

Raitiotien rakentaminen ja liikennöinti vaikuttaa henkilöautoliikenteeseen kulkutapavalinnan sekä henkilöautojen reittivalinnan kautta. Joukkoliikenteen parantuva palvelutaso vaikuttaa henkilöautojen matkamääriin, suoritteisiin ja sitä kautta tieliikenteen päästöihin ja ruuhkautumiseen. *(Vantaan ratikan yleissuunnitelma, WSP Finland Oy 2019)*

Kaavan toteuttaminen aiheuttaa muutoksia kaava-alueen pysäköintijärjestelyihin. Kaavatyön yhteydessä on laadittu Länsimäen tonttien pysäköintitarkastelu, jossa on esitetty ehdotuksia poistuvien pysäköintipaikkojen uudelleenjärjestämisestä (WSP Finland Oy 5.4.2023).

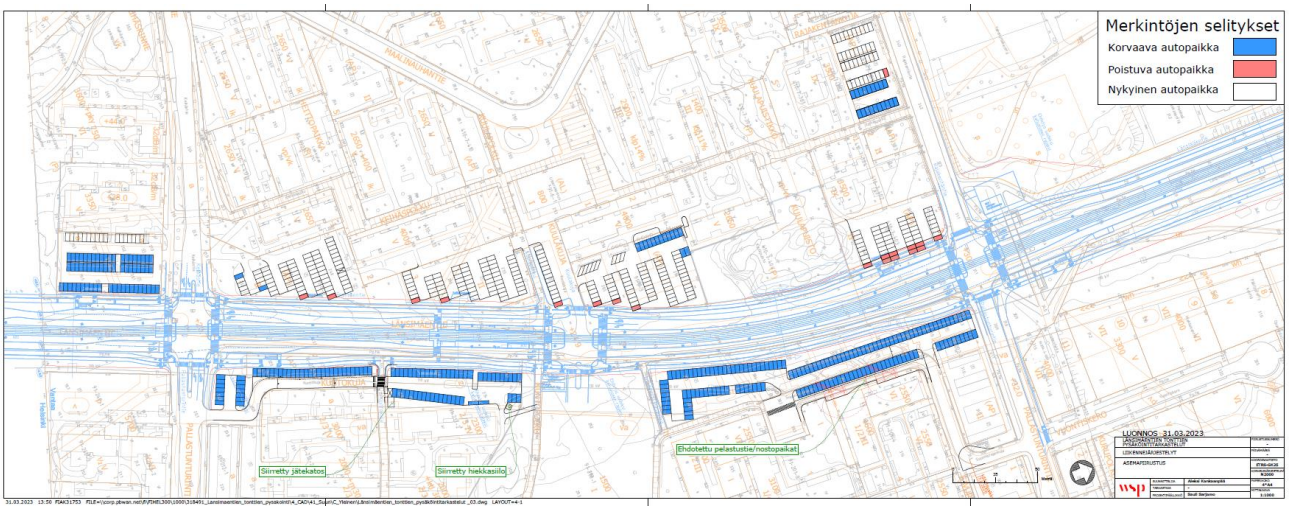

Kuva 19. Asemapiirros Länsimäen pysäköintitarkastelusta. Asemapiirroksessa on esitetty poistuvat autopaikat punaisella ja ehdotus korvaavan autopaikan sijainnista sinisellä. WSP Finland Oy 5.4.2023.

Joukkoliikenne

Asemakaavan muutoksella mahdollistetaan ratikan katusuunnitelmien toteuttaminen. Suunnittelualueelle sijoittuu Länsimäen raitiotiepysäkki, joka sijaitsee Länsimäentiellä Kuulakujan eteläpuolella. Arvioitu matka-aika Länsimäen raitiotiepysäkiltä lentokentälle on 49 min, Tikkurilan asemalle 21 min ja Mellunmäen metroasemalle 2 min.

Ratikan rakentamisen myötä matkustus painottuu joukkoliikenteeseen. Vuonna 2030 joukkoliikenteen kulkutapaosuus kasvaa ratikan käytävässä noin prosenttiyksiköllä ja Vantaan ratikalla arvioidaan päivittäin matkustavan noin 31 000 matkustajaa. Vuonna 2050 määrän arvioidaan ylittävän 45 000 matkustajaa. Vantaan ratikka tarjoaa houkuttelevan joukkueliikennepalvelun bussiyhteyttä lyhyemmillä matka-ajoilla ja paremmalla täsmällisyydellä. Vantaan ratikka luo korkean tason poikittaisen joukkoliikenneyhteyden Lentoaseman, Aviapoliksen, Tikkurilan, Hakunilan, Mellunmäen ja usean pienemmän joukkoliikenteen solmupisteen välille. (Vantaan ratikan matkustajamääräennusteet, WSP Finland Oy 28.10.2022).

Ratikan suunnittelu ja toteuttaminen on yksi Vantaan kaupungin resurssiviisauden tiekartan (18.6.2018) toimenpiteistä. Vantaan ratikka kytkeytyy myös koko pääkaupunkiseudun laajaan raideliikenneverkkoon ja kuuluu Helsingin seudun kuntien ja valtion väliseen maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimukseen (MAL-sopimus).

Kävely ja pyöräily

Raitiotien suunnittelun tavoitteena on turvallisen liikenneympäristön syntyminen. Ratikan katusuunnitelmissa jalankulun ja pyöräilyn olosuhteet on suunniteltu turvallisiksi, sujuviksi ja selkeiksi erityisesti raitiotien ja katujen ylityskohdissa *(Vantaan ratikan yleissuunnitelma, WSP Finland Oy 2019).* Parannetut jalankulun ja pyöräilyn reitit näkyvät asemakaavassa leveämpänä katualuevarauksena.

Ratikan yleissuunnitelman jälkeen on laadittu pyöräliikenteen tarkastelu ratikan varrella *(WSP Finland Oy, 2020),* jossa Länsimäentien länsipuolelle on määritelty pääpyöräilyreitti I, jonka kriteerinä on korkea pyöräliikenteen nykyinen tai tavoiteltu määrä.

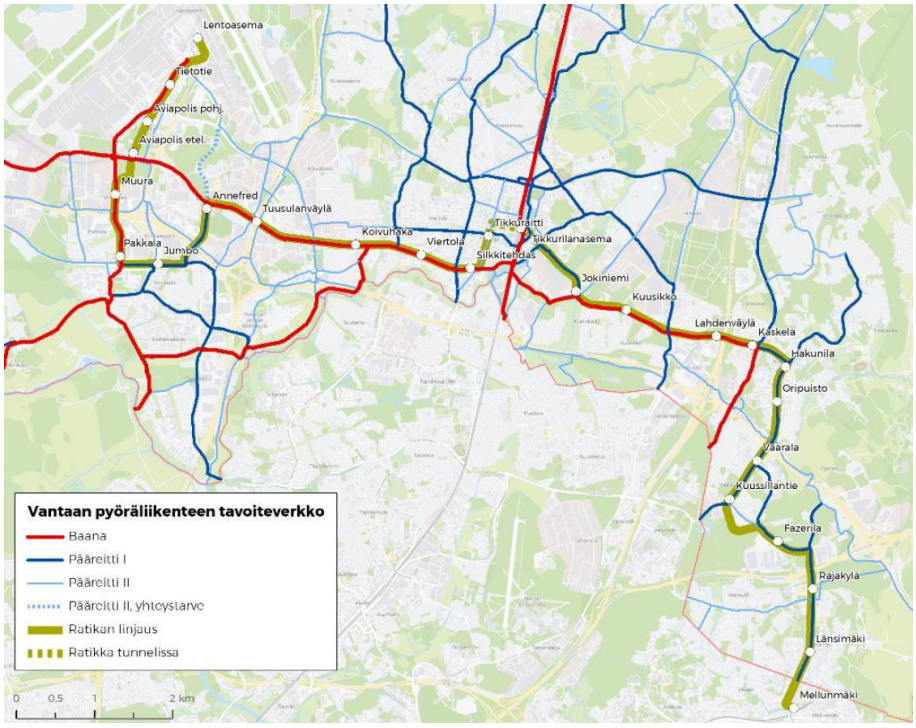

Kuva 20. Vantaan pyöräliikenteen tavoiteverkko (WSP Finland Oy 2020).

Vesihuolto

Kaavamuutos mahdollistaa uuden valurautaisen 600 mm vesijohdon runkoputken rakentamisen Länsimäentien katualueelle. Vesijohto korvaa vanhan asbestisen runkovesijohdon. Linja on suunniteltu sijoitettavan ajoradan alle, ratikkalinjan länsipuolelle.

Uusi 315 mm muovinen jätevesiviemärilinja rakennetaan Länsimäentien varrelle. Uusi linja kulkee ratikkalinjan itä- ja länsipuolella. Viemärilinja risteää ratikkareitin Pallastunturintien pohjoispuolella. Viemärilinja kääntyy itään Vantaan ja Helsingin rajalla. Linja kulkee osin yksityisen asuinalueen kautta ja liittyy nykyiseen viemärilinjaan.

Hulevedet

Kaava-alueen hulevedet hallitaan Vantaan hulevesien toimintamallin mukaisesti. Katuvedet pyritään ohjaamaan ajoradan välisille viivytysalueille sekä johtamaan hulevesiviemäreitä pitkin hulevesien uusiin 800 mm ja 1000 mm betonisiin runkoviemäreihin. Uudet linjat korvaavat vanhan hulevesiviemärin. Linja liittyy Helsingin puolella nykyiseen 1200 mm hulevesiviemärilinjaan.

Ympäristöhäiriöt

Melu

Vantaan raitioradan meluselvitys on valmistunut 31.1.2023 *(Sitowise Oy*). Selvityksessä laskettiin melumallinnuksen keinoin nyky- ja ennustetilanteen päivä- ja yöajan keskiäänitasot. Meluntorjuntatarve määritettiin melutason muutoksen ja raitioliikenteen aiheuttaman melun perusteella. Kaavaehdotuksessa on tarkastettu melumääräyksiä vertaamalla meluselvityksen mukaisia tie- ja raideliikenteen yhteismelun ennustetilanteen arvoja sekä olemassa olevien rakennusten julkisivuille tulevia meluja (meluselvityksen 31.1.2023 liitteet 3.1, 3.2, 3.3, 4.1 sekä 4.2, Sitowise Oy) sekä alueella voimassa olevien kaavojen kortteleihin esitettyjä äänitasoerovaatimuksia.

Länsimäentiellä paaluvälillä 18300–17100 Pallastunturintie – Helsingin raja sijaitsee asuinkerrostaloja lähimmillään 30 metrin päässä tiestä. Ennustetilanteessa tie- ja raitioliikenteen yhteismelun suurin julkisivun keskiäänitaso (LAeq, päivä) on välillä 58-62 dB. Ohjearvot eivät ylity oleskelualueilla eikä ennustetilanteessa oleskelualueilla yhteismelun melutasot nouse nykytilanteesta yli 2 desibeliä.

Ennustetilanteessa raitioliikenteen melun suurin julkisivun keskiäänitaso (LAeq, päivä) on 55 dB ja enimmäisäänitaso (LAmax) 69 dB. Raitiovaunun melu ei ylitä 55 dB ohjearvoa lähimpien asuinrakennusten pihoilla.

Hanke ei aiheuta kaavamuutoksen alueella meluntorjuntatarvetta.

Kuva 21. Ote tieliikennemelun ja raitiotien yhteismelun päiväaikaisesta ennustetilanteesta Länsimäentiellä (Sitowise Oy 31.1.2023).

Tärinä ja runkomelu

Vantaan raitiotien tärinä- ja runkomeluselvityksen *(WSP Finland Oy ja Afry Finland Oy, 18.1.2023*) mukaan Länsimäentien varrella raitiovaunuliikenteen aiheuttamien runkomeluvyöhykkeiden arvioidaan sijoittuvan katualueille tai niiden välittömään läheisyyteen. Arvioinnin perusteella raitiotielinjauksen eteläpään osuudella Länsimäki etelä -kaavamuutoksen alueella ei sijoitu rakennuksia raitiovaunuliikenteen aiheuttamalle >35 dB runkomelualueelle.

Kuva 22. Raitiovaunuliikenteen aiheuttamat runkomelualueet Länsimäen eteläosassa, paaluväli 17800–19830 (Tärinä- ja runkomeluselvitys, WSP Finland Oy ja Afry Finland Oy, 18.1.2023). Kaava-alue on osoitettu sinisellä viivalla.

Kaavassa on annettu suunnittelua koskeva määräys, jolla pyritään varmistamaan, ettei raitiotieliikenteestä aiheudu sen lähiympäristön rakennuksiin merkittävää runkomelu- tai tärinähaittaa. Määräyksen mukaan, mikäli alueelle sijoitetaan raitiotie, tulee se suunnitella ja toteuttaa niin, ettei raitioliikenteen aiheuttama tärinä tai runkoääni ylitä tavoitteena pidettäviä enimmäisarvoja (VTT 2008, VTT 2009) rakennusten sisätiloissa. Raitiotien suunnittelussa ja toteuttamisessa on otettava huomioon myös kaava-alueen ulkopuolinen, 31.12.2021 mennessä hyväksyttyjen asemakaavojen osoittama maankäyttö.

Raitiotien suunnitelmaratkaisut tehdään niin, että tärinä pysäytetään ratarakenteisiin. Käytettäviä teknisiä menetelmiä on erilaisia ja niiden tarkempi suunnittelu tehdään katu- ja rakennussuunnitelmavaiheessa.

VTT:n suositukset värähtelyluokista ja runkomelun ohjearvoista on esitetty alla *(WSP Finland Oy ja Afry Finland Oy, 18.1.2023).*

Värähtely-luokka	Kuvaus olosuhteista	$v_{w,95}$ (mm/s)
A	Hyvät asuinolosuhteet *Ihmiset eivät yleensä havaitse tärinää*	≤ 0,10
B	Suhteellisen hyvät olosuhteet *Ihmiset voivat havaita tärinän, mutta se ei ole yleensä häiritsevää*	≤ 0,15
C	Suositus uusien rakennusten ja väylien suunnittelussa *Keskimäärin 15 % asukkaista pitää tärinää häiritsevänä ja voi valittaa häiriöstä*	≤ 0,30
D	Olosuhteet, joihin pyritään vanhoilla asuinalueilla *Keskimäärin 25 % asukkaista pitää tärinää häiritsevänä ja voi valittaa häiriöstä*	≤ 0,60

Rakennustyyppi	Runkomelutaso L_{prm} (dB)
Radio-, tv- ja äänitysstudiot, konserttisalit	25-30
Asuinhuoneistot	30/35*
Hoito- ja sosiaalihuollon laitokset, majoitustilat	30/35*
Kokoontumis- ja opetustilat	35
Toimistot, kaupat, näyttelytilat, museot	40/45*

*Kuva 23. VTT:n suositukset värähtelyarvoista ja runkomelun ohjearvoista. * Avoradat: Mikäli kaavamääräyksessä on annettu ohje julkisivun ilmaääneneristävyydestä, on suositeltavaa käyttää runkomelutason tiukempaa raja-arvoa. Lähde: WSP Finland Oy ja Afry Finland Oy, 18.1.2023).*

Ilmanlaatu

Itse raitioliikenteellä ei ole vaikutusta ilmanlaatuun tai ilmanlaatu voi jopa hieman parantua raitiotieosuuksilla henkilöautoliikenteen vähentyessä. Rakentamisen aikana pölyämisen ja työkoneiden päästöt voivat väliaikaisesti heikentää ilmanlaatua. Pienhiukkasten ja typpidioksidin pitoisuudet tulevat arvioiden mukaan liikkumistapojen muuttuessa laskemaan, mikä parantaa ilmanlaatua.

Rakentamisen aikaiset ympäristöhäiriöt

Vantaan ratikan ja siihen liittyvän katuympäristön rakentaminen aiheuttaa tilapäisiä häiriöitä ajoneuvo- ja joukkoliikenteeseen, jalankulkuun ja pyöräilyyn sekä mahdollisesti myös asumiseen ja muihin toimintoihin. Rakentamisen aikaisten häiriöiden rajoittamiseen tulee kiinnittää huomiota hankkeen jatkosuunnittelussa ja toteutuksessa. Suunnittelussa ja toteutuksessa on huomioitava hulevesien hallinta sekä tulvareitit. Raitiotien rakentamisen aikaiset työmaavedet tulee käsitellä esimerkiksi laskeuttamalla siten, ettei hulevedet vastaanottavaan Mellunkylänpuroon aiheudu kiintoaineskuormitusta.

4.4.2 Vaikutukset luontoon ja luonnonympäristöön

Asemakaavamuutoksella muutetaan osa Kuulapuistoa katualueeksi. Katualueen levennyksellä ei ole merkittäviä vaikutuksia puistoalueen käyttöön. Kuulapuistoon on kuitenkin lisätty muinaismuistoalue, mikä voi rajoittaa puistoalueen käyttöä. Kaupunginmuseo päättää suojelun toimenpiteistä.

Ratikka kulkee pääosin olemassa olevassa kaupunkirakenteessa, jossa se sovitetaan joko olemassa olevaan tai levennettävään katualueeseen. Raitiotien luontovaikutukset kohdistuvat pääosin lähiympäristöön, kun katutila laajenee tai sen poikkileikkaus muuttuu. (Vantaan ratikan yleissuunnitelma, WSP Finland Oy 2019)

Katusuunnitelmaluonnoksissa (AFRY 4.11.2022) katualueen leventämisen seurauksena alueen katuvihreän määrä vähenee. Raitiotien toteuttamisen tavoitteena on olemassa olevan kaupunkivihreän vaaliminen ja sen mahdollisimman runsas lisääminen. Puu- ja pensasistutuksia on alustavissa

katusuunnitelmaluonnoksissa pyritty lisäämään katualueelle niin paljon kuin mahdollista ottaen huomioon olemassa oleva tila ja näkemäalueet.

Vesistöt ja vesitalous

Kaava-alueen hulevesien hallintajärjestelmillä pyritään ehkäisemään liikennöintialueen hulevesien haitallisia vaikutuksia vastaanottavaan Mellunkylänpuron pienvesistöön.

Maa- ja kallioperä

Rakentamisen aikana alueen maaperään kohdistuvat vaikutukset aiheutuvat mahdollisen raitiotien ja siihen liittyvien ajoyhteyksien uudelleenjärjestämisen perustamista varten tehtävistä maankaivuista. Katualueen leventämisen myötä on tarpeen toteuttaa kallioleikkauksia Kuulapuiston kohdalla kaava-alueen pohjoisosassa.

4.4.3 Vaikutukset ilmastonmuutoksen kannalta

Asemakaavamuutoksella ei itsessään ole merkittävää vaikutusta ilmastonmuutoksen kannalta. Asemakaavamuutos mahdollistaa kuitenkin ratikan rakentamisen, jolla on ilmastovaikutuksia

Vantaan ratikan resurssiviisauden suuntaviivojen mukaan (*Sitowise Oy, 13.5.2020*) resurssiviisaus ohjaa Vantaan ratikan suunnittelun valintoja. Vantaan ratikan katu- ja rakentamissuunnitelmista tehdään päästölaskentaa suunnittelun edetessä. Ratikan rakentamisen jokainen vaihe, myös kaavan osoittamalla alueella, toteutetaan mahdollisimman resurssiviisaasti. Parhaillaan laaditaan ratikan resurssiviisauden toteutukseen tarkempaa suunnitelmaa.

Yleisesti infrahankkeiden päästöjä muodostuu maa- ja kalliomassojen käytöstä, niiden kuljetuksista, taitorakenteiden rakentamisesta (mm. sillat, tukimuurit), pohjarakenteista (mm. syvästabilointi, paaluperustukset, kevennykset) sekä asfalttipäällysteistä.

Infrarakentamisessa käytettävien päästöintensiivisten rakennusosien (syvästabilointi, sillat, paalulaatat yms.) hiilidioksidipäästöitä valtaosa syntyy sementin valmistuksessa. Näitä päästöjä on mahdollista vähentää käyttämällä vähäpäästöisempää sementtiä sekä suosimalla kotimaisia ja kierrätettyjä materiaaleja. Myös puulla voidaan tietyissä osin korvata betonirakenteita. Tunnelirakentamisessa syntyvä louhe hyödynnetään ratikan tai muiden väylien pohjarakenteissa.

Infran rakentamisen lisäksi aiheutuu materiaalien ilmastovaikutuksia raitiotiekaluston hankinnasta ja ylläpidosta ja energian kulutuksen ilmastovaikutuksia raitiotien käyttöenergiasta. Kaavoitus mahdollistaa välillisesti näiden vaikutusten toteutumisen, mutta nämä asiat eivät silti ole kaavoituksella ohjattavissa.

Koneiden päästöjen vähentämiseksi Vantaan kaupunki on sitoutunut green deal -sopimukseen, jonka mukaisesti kaikki työmaat ovat työkoneiden ja energiankäytön osalla fossiilivapaita vuoteen 2025 mennessä. Hengitysilman osalla päästöttömyyteen pyritään vuoteen 2030 mennessä. Vantaalla on jo kiristetty näitä päästöjä hillitseviä Stage- ja Euro -luokkia.

Vantaan ratikan yleissuunnitelman mukaisesti raitiotien liikennöinti vaikuttaa henkilöautoliikenteeseen kulkutapavalinnan sekä henkilöautojen reittivalinnan kautta. Henkilöautojen matkamäärät, suoritteet ja siten tieliikenteen päästöt vähenevät, kun joukkoliikenteen palvelutaso paranee.

Ratikan infrarakentamiseen tarvittavien materiaalien ja niiden hankintalähteen vaihtoehtojen hiilijalanjälkeä on vertailtu *Vantaan ratikan hiilijalanjälkiselvityksessä (Design Manual Liite 1, WSP Finland Oy 2020*). Laskennassa käytettiin yleissuunnitelmassa määriteltyjä pinta- aloja eri ratikan osuuksille. Tehdyt laskelmat perustuivat käytettyihin materiaaleihin, niiden elinkaareen ja kuljetusmatkoihin. Selvityksessä on vertailtu kotimaisia materiaaleja (skenaario A, hiilijalanjälki 6 800 CO_2-tonnia), kotimaisia kierrätettyjä materiaaleja (skenaario B, hiilijalanjälki 1 800 CO_2-tonnia) ja aasialaisia materiaaleja (skenaario C, hiilijalanjälki 14 000 CO_2-tonnia). Tuloksia suhteutettiin

”Hiilineutraali Vantaa 2030” tavoitteeseen. Tarkastelun mukaan paras vaihtoehto on skenaario B, jossa käytetään kotimaisia ja kierrätettyjä materiaaleja sekä lisätään kasvillisuuden määrää.

4.5 YMPÄRISTÖN HÄIRIÖTEKIJÄT

Tie- ja raitioliikenteen melu ja tärinä on käsitelty kohdassa 4.4.1. Ympäristöhäiriöiden vähentäminen on VAT:n mukaisesti otettu huomioon.

5. ASEMAKAAVAN TOTEUTUS

Ratikan jatkosuunnittelu toteutetaan vuosina 2020–2023. Kaupunginvaltuusto teki 22.5.2023 koko ratikkahanketta koskeva myönteisen investointipäätöksen. Ratikan mahdollinen rakentaminen tapahtuisi v. 2024–2028.

6. KAAVATYÖHÖN OSALLISTUNEET

Vantaan kaupunki:
Asemakaavoitus

	Mari Jaakonaho	aluearkkitehti
	Tea Taponen (19.6.2023 alkaen)	asemakaava-arkkitehti
	Anna Sarikaya (18.6.2023 asti)	asemakaava-arkkitehti
	Sari Simonen	kaavatekninen koordinaattori
	Mikko Järvi	kaavoitusinsinööri
	Leena Kaunismäki	kaavatekninen koordinaattori
Vantaan ratikka	Henry Westlin (16.9.2023 alkaen)	hankejohtaja, vs
	Tiina Hulkko (15.9.2023 asti)	hankejohtaja
	Sauli Hakkarainen	suunnittelupäällikkö
	Petra Linnasaari	suunnitteluinsinööri
Kadut ja puistot	Antti Auvinen	vesihuollon suunnittelu
	Susanna Koponen	liikenteen alueinsinööri
Yleiskaavoitus	Eeva Eitsi	maisema-arkkitehti
Ympäristökeskus	Jouni Ahtiainen	ympäristösuunnittelija
Mittaus- ja geopalvelut	Janne Karppinen	geotekniikkainsinööri
Kiinteistöhallinta ja asuminen	Teemu Jääskeläinen	maankäyttöinsinööri

Kaupunkiliikenne Oy:

	Riku Raitala	hankejohtaja
	Jarno Köykkä	hankejohtaja
	Lotta Koski-Lammi	omistajaohjaus

Hankesuunnittelun konsultit:

Arkkitehtityöhuone APRT Oy	Teemu Palo	arkkitehti
	Jussi Vakkilainen	arkkitehti
Boost Brothers Oy	Suvi Seppälä	rakennuttamisen asiantuntija

Kaavakonsultti:

Ramboll Finland Oy	Tiina Heikkilä	projektipäällikkö
	Tero Ilkkanen	kaavasuunnittelija

VANTAAN KAUPUNKI Kaupunkisuunnittelu/Asemakaavoitus

Vantaalla, 16. päivänä tammikuuta 2024

Mari Jaakonaho	Tea Taponen
aluearkkitehti	asemakaava-arkkitehti

Asemakaavan perustiedot ja yhteenveto

Kunta	092 Vantaa	**Täyttämispvm**	11.05.2023
Kaavan nimi	002450 Länsimäki etelä, 91 kaupunginosa		
Hyväksymispvm		**Ehdotuspvm**	
Hyväksyjä		**Vireilletulosta ilm. pvm**	23.11.2020
Hyväksymispykälä		**Kunnan kaavatunnus**	092002450
Generoitu kaavatunnus			
Kaava-alueen pinta-ala [ha]	6,3232	**Uusi asemakaavan pinta-ala [ha]**	
Maanalaisten tilojen pinta-ala [ha]		**Asemakaavan muutoksen pinta-ala [ha]**	6,3232

Ranta-asemakaava	**Rantaviivan pituus [km]**	
Rakennuspaikat [lkm]	**Omarantaiset**	**Ei-omarantaiset**
Lomarakennuspaikat [lkm]	**Omarantaiset**	**Ei-omarantaiset**

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m² +/-]
Yhteensä	**6,3232**	**100,0**	**6100**	**0,10**	**0,0000**	**0**
A yhteensä	0,5298	8,4	4600	0,87	-0,0673	0
P yhteensä						
Y yhteensä	0,7528	11,9	1500	0,20	-0,0096	0
C yhteensä						
K yhteensä						
T yhteensä						
V yhteensä	0,3586	5,7	0		-0,0298	0
R yhteensä						
L yhteensä	4,6820	74,0	0		0,1067	0
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						

Maanalaiset tilat	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m² +/-]
Yhteensä					

Rakennussuojelu	Suojellut rakennukset		Suojeltujen rakennusten muutos	
	[lkm]	[k-m²]	[lkm +/-]	[k-m² +/-]
Yhteensä				

Alamerkinnät

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m² +/-]
Yhteensä	**6,3232**	**100,0**	**6100**	**0,10**	**0,0000**	**0**
A yhteensä	0,5298	8,4	4600	0,87	-0,0673	0
AK-8	0,0000		0		-0,5972	-4600
AK	0,5298	100,0	4600	0,87	0,5299	4600
P yhteensä						
Y yhteensä	0,7528	11,9	1500	0,20	-0,0096	0
Y	0,7528	100,0	1500	0,20	-0,0096	0
C yhteensä						
K yhteensä						
T yhteensä						
V yhteensä	0,3586	5,7	0		-0,0298	0
VP	0,3586	100,0	0		-0,0298	0
R yhteensä						
L yhteensä	4,6820	74,0	0		0,1067	0
Kadut	2,4620	52,6	0		0,0839	0
Kev.liik.kadut	0,0606	1,3	0		-0,0079	0
LPA	2,1594	46,1	0		0,0307	0
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						

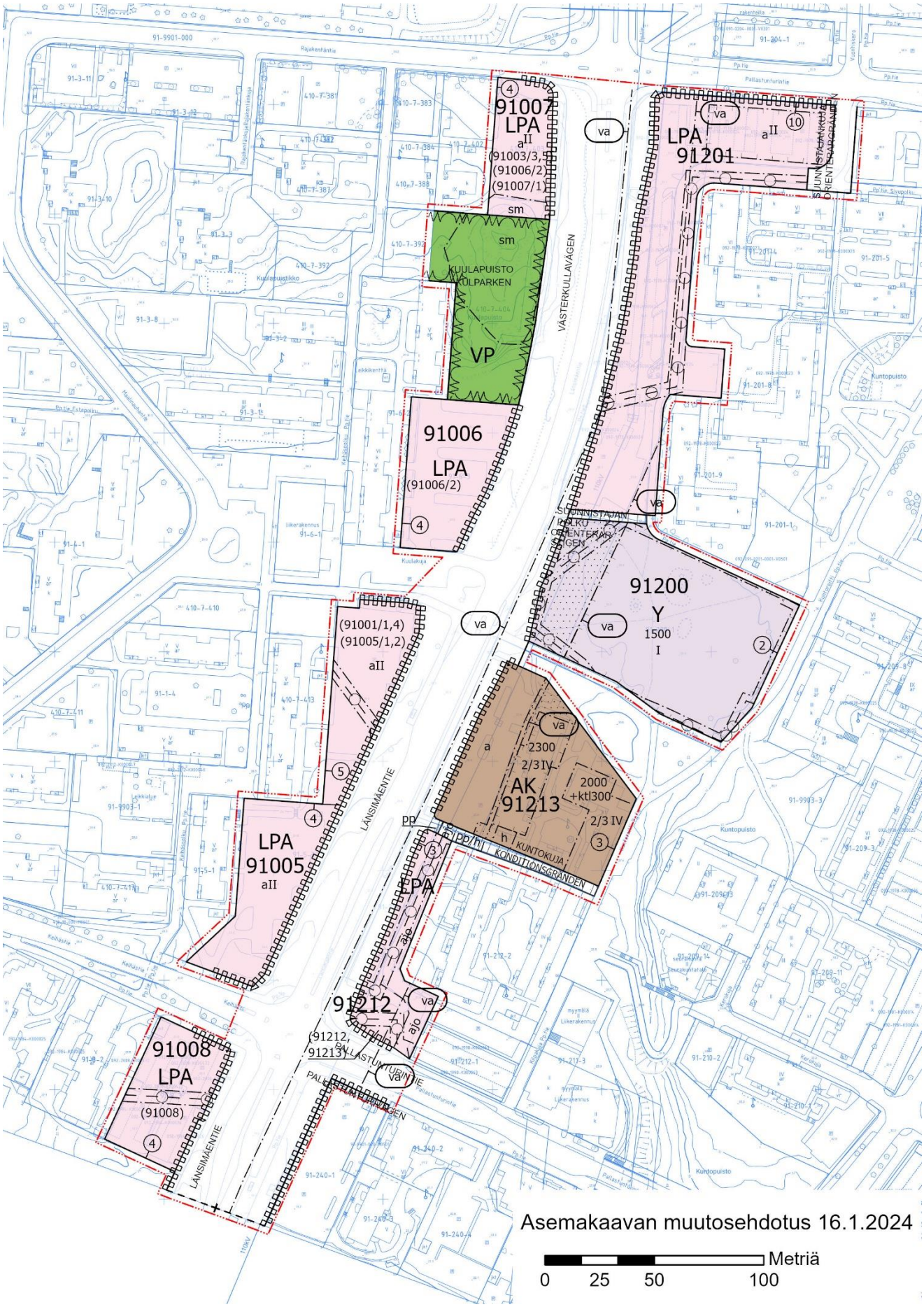
91007
LPA
aII
(91003/3,5)
(91006/2)
(91007/1)
sm
KUULAPUISTO
KULPARKEN
VP
91006
LPA
(91006/2)
LPA
91201
aII
va
10
VÄSTERKULLAVÄGEN
91200
Y
1500
I
2
(91001/1,4)
(91005/1,2)
aII
LPA
91005
aII
LÄNSIMÄENTIE
a
2300
2/3 IV
AK
91213
2000
+ktl300
2/3 IV
pp
h
KUNTOKUJA
KONDITIONSGRÄNDEN
LPA
91212
(91212,
91213)
LASTUNTUJANTIE
PALLASTUNTURINTIE
91008
LPA
(91008)
Asemakaavan muutosehdotus 16.1.2024
Metriä
0
25
50
100

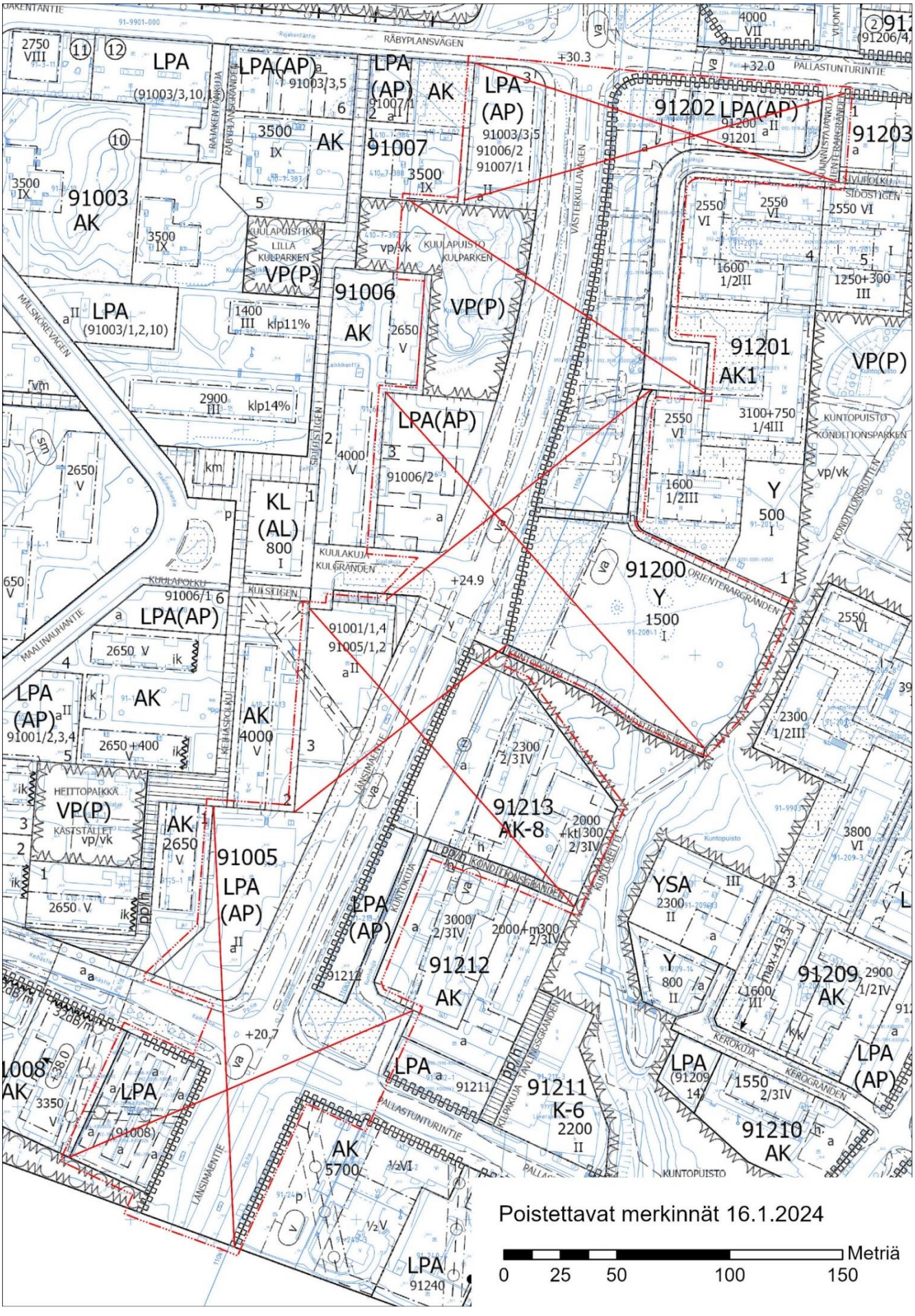
Poistettavat merkinnät 16.1.2024
Metriä
0
25
50
100
150

1/4

Kaava-alueen numero Planområdets nummer	Päiväys Datum
002450	16.1.2024

Vantaan kaupunki

Vantaan ratikka: Länsimäki, etelä

Kaupunginosa 91, LÄNSIMÄKI

Vanda stad

Vandaspåra: Västerkulla, södra

Stadsdel 91, VÄSTERKULLA

Asemakaavan muutos
Korttelit 91200, 91213 ja osat kortteleista 91005-91008, 91201 ja 91212 sekä katu- ja virkistysalueet.

Ändring av detaljplanen
Kvarteren 91200, 91213 och delar av kvarteren 91005-91008, 91201 och 91212 samt gatu- och rekreationsområden.

Tonttijaon muutos
Korttelit 91200, 91213 ja osat kortteleista 91005-91008, 91201 ja 91212.

Ändring av tomtindelningen
Kvarteren 91200, 91213 och delar av kvarteren 91005-91008, 91201 och 91212.

1:2000

1:2000

ASEMAKAAVAMERKINTÖJÄ JA -MÄÄRÄYKSIÄ:

DETALJPLANBETECKNINGAR OCH -BESTÄMMELSER:

3 m kaava-alueen rajan ulkopuolella oleva viiva.

Linje 3 m utanför planområdets gräns.

AK

Asuinkerrostalojen korttelialue.

Kvartersområde för flervåningshus.

Asuinkerroksiin saa asemakaavassa osoitetun kerrosalan lisäksi sijoittaa porrashuoneiden yhteyteen sekä erilliseen tai siipirakennukseen asukkaiden käyttöön tarkoitettuja varasto- yms. tiloja, kuitenkin enintään 15 % tontin kerrosalasta.

I bostadsvåningar får, utöver den våningsyta som anvisats i stadsplanen, i anslutning till trapphus samt i separat eller flygelbyggnad inrymmas för invånarna avsedda förråds- o.a.d. utrymmen, dock högst 15 % av tomtens våningsyta.

Korttelialueelle saa sijoittaa erikseen osoitetuille rakennusaloille liike- ja toimistotiloja.

På kvartersområdet får på särskilt anvisade byggnadsytor placeras affärs- och kontorsutrymmen.

Rakennusten suunnittelussa on huolehdittava siitä, että ympäristön ilman epäpuhtauksien siirtyminen sisätiloihin on estetty. Rakennusten raittiin ilman otto tulisi sijoittaa mahdollisimman etäälle vilkkaista liikenneväylistä.

Vid planering av byggnader måste försiktighet iakttas för att förhindra överföring av föroreningar från omgivande luft inomhus. Friskluftsintag i byggnader bör placeras så långt bort som möjligt från trafikerade trafikleder.

Asuinhuoneiden ulkokuoren äänitasoero ΔL tie- ja raideliikenteen melua vastaan on oltava vähintään 30 dB ja työhuoneiden vastaavan arvon on oltava vähintään 25 dB.

Ljudisoleringen ΔL i bostadsrummens yttre skal mot spår- och vägtrafikbuller ska vara minst 30 dB och motsvarande värde i arbetsrum ska vara minst 25 dB.

Puita, joiden ympärysmitta metrin korkeudelta on vähintään 10 cm, tulee istuttaa vähintään yksi kutakin tontin 200 m² kohti.

Träd, vars omkrets på en meters höjd är minst 10 cm, bör planteras minst ett per varje 200 m² tomtyta.

Autopaikkojen vähimmäismäärät:

Asunnot 1 ap/ 85 k-m²
Liikerakennukset ja toimistot 1 ap/ 50 k-m²

Minimiantalet bilplatser:

Bostäder 1 bp/ 85 m²-vy
Affärsbyggnader och kontor 1 bp/ 50 m²-vy

Autopaikoista on 80 % rakennettava heti. Rakennuslupajaosto voi antaa autopaikkojen rakentamiseen lykkäystä muilta osin siksi ajaksi, kun autopaikkoja ei tarvita.

Av bilplatserna bör 80 % anläggas genast. Bygglovssektionen kan beträffande anläggandet av resterande bilplatser medge uppskov för den tid de inte behövs.

	Jos autopaikkoja sijoitetaan 15 m lähemmäksi asuinrakennuksen ikkunasivua on näiden autopaikkojen ylimmän tasokorkeuden oltava vähintään metrin alempana kuin alin asunnon lattiakorkeus.	Om bilplatser placeras närmare än 15 m från bostadsbyggnads fönsterfasad, bör bilplatsernas högsta nivå ligga minst en meter lägre än lägsta golvnivå i bostad.
Y	**Yleisten rakennusten korttelialue.**	**Kvartersområde för allmänna byggnader.**
	Rakennusten suunnittelussa on huolehdittava siitä, että ympäristön ilman epäpuhtauksien siirtyminen sisätiloihin on estetty. Rakennusten raittiin ilman otto tulisi sijoittaa mahdollisimman etäälle vilkkaista liikenneväylistä.	Vid planering av byggnader måste försiktighet iakttas för att förhindra överföring av föroreningar från omgivande luft inomhus. Friskluftsintag i byggnader bör placeras så långt bort som möjligt från trafikerade trafikleder.
	Opetus- ja kokoontumistilojen ulkokuoren ääneneristävyyden ΔL raide- ja tieliikennemelua vastaan on oltava vähintään 28 dB ja toimistotiloissa ja vastaavissa työtiloissa vähintään 25 dB.	Ljudisoleringen ΔL mot spår- och vägtrafikbuller i undervisnings och samlingslokalernas ytterhölje ska vara minst 28 dB och i kontorslokaler och motsvarande arbetslokaler minst 25 dB.
	Vähintään 3 metrin mittaisia lehtipuita tulee säilyttää ja tarpeen vaatiessa istuttaa niin, että tällaisten lehtipuiden määrä on vähintään viisi kutakin tontin tuhatta neliömetriä kohti.	Minst 3 meter höga lövträd bör bevaras eller vid behov planteras så, att antalet dylika lövträd är minst fem per tusen kvadratmeter tomtyta.
	Autopaikkojen vähimmäismäärät Liikehuoneistot, ravintolat: 1 autopaikka kerrosalan 35 m² kohti. Oppilaitokset: 1 autopaikka 5 toimihenkilöä kohti sekä lisäksi 1 autopaikka jokaista viittä 18 vuotta täyttänyttä opiskelijaa kohti.	Minimiantalet bilplatser Affärslokaler: 1 bilplats per 35 m² våningsyta. Läroanstalter: 1 bilplats per 5 anställda samt dessutom 1 bilplats per fem 18 år fyllda studerande.
	Korttelialueille on istutettava puita vähintään puu kahdeksaa autopaikkaa kohti.	På kvartersområdena bör planteras åtminstone ett träd per åtta bilplatser.
	Autopaikoista on 60 % rakennettava heti. Rakennuslupajaosto voi rakennuslupaa myöntäessään antaa autopaikkojen rakentamiseen muilta osin lykkäystä enintään 5 vuotta kerrallaan.	60 % av bilplatserna ska byggas omedelbart. Bygglovssektionen kan, då byggnadslovet utfärdas, medgiva uppskov angående skyldigheten att bygga återstående bilplatser med högst 5 år per gång.
VP	**Puisto.**	**Park.**
LPA	**Autopaikkojen korttelialue.**	**Kvartersområde för bilplatser.**
	Kortteleissa 91005 ja 91006 jos autopaikkoja sijoitetaan 15 m lähemmäksi asuinrakennuksen ikkunasivua, on näiden autopaikkojen ylimmän tasokorkeuden oltava vähintään metrin alempana kuin alin asunnon lattiakorkeus.	I kvarteren 91005 och 91006 om bilplatser placeras närmare än 15 m från bostadsbyggnads fönsterfasad, bör bilplatsernas högsta nivå ligga minst en meter lägre än lägsta golvnivå i bostad.
	Autopaikkojen vähimmäismäärät kortteleissa 91005, 91006 ja 91007: Asunnot: 1 autopaikka kerrosalan 70 m² kohti tai kuitenkin 1 autopaikka asuntoa kohti. Liikehuoneistot, ravintolat: 1 autopaikka kerrosalan 10-50 m² kohti. Toimistot: 1 autopaikka kerrosalan 50 m² kohti. Kokoushuoneet: 1 autopaikka 6 istumapaikkaa kohti.	Minimiantalet bilplatser i kvarteren 91005, 91006 och 91007: Bostäder: 1 bilplats per 70 m² våningsyta, dock minst 1 bilplats per bostad. Affärslokaler, restauranger: 1 bilplats per 10-50 m² våningsyta. Kontor: 1 bilplats per 50 m² våningsyta. Konferensrum: 1 bilplats per 6 sittplatser.
	Korttelia 91008 koskevat määräykset:	Bestämmelser som gäller i kvarteret 91008:
	Autopaikkojen vähimmäismäärät Asunnot: 1 ap/85 k-m²	Minimiantalet bilplatser Bostäder 1 bp/ 85 m²-vy
	Autopaikoista on 80 % rakennettava heti. Rakennuslupajaosto voi antaa autopaikkojen rakentamiseen lykkäystä muilta osin siksi ajaksi, kun autopaikkoja ei tarvita.	Av bilplatserna bör 80 % anläggas genast. Bygglovssektionen kan beträffande anläggandet av resterande bilplatser medge uppskov för den tid de inte behövs.
	Jos autopaikkoja sijoitetaan 15 m lähemmäksi asuinrakennuksen ikkunasivua on näiden autopaikkojen ylimmän tasokorkeuden oltava vähintään metrin alempana kuin alin asunnon lattiakorkeus.	Om bilplatser placeras närmare än 15 m från bostadsbyggnads fönsterfasad, bör bilplatsernas högsta nivå ligga minst en meter lägre än lägsta golvnivå i bostad.
	Puita, joiden ympärysmitta metrin korkeudelta on vähintään 12 cm, tulee säilyttää ja tarpeen vaatiessa istuttaa niin, että tällaisten puiden määrä on vähintään yksi kutakin tontin 200 m² kohti.	Träd, vars omkrets på en meters höjd är minst 12 cm, bör bevaras och vid behov planteras så, att antalet dylika träd är minst ett per varje 200 m² tomtyta.
	Korttelissa saa sijoittaa myös asuntojen jätehuollon vaatimia tiloja.	I kvarteret får också placeras utrymmen för bostädernas hushållsavfall.
	Korttelia 91212 koskevat määräykset:	Bestämmelser som gäller i kvarter 91212:
	Autopaikkojen vähimmäismäärät Asunnot: 1 ap/ 85 k-m² Liiketilat: 1 ap/ 50 k-m² Yleiset rakennukset: 1 ap/ 200 k-m²	Minimiantalet bilplatser Bostäder: 1 bp / 85 m²-vy Affärsbyggnader: 1 bp/ 50m²-vy Allmänna byggnader: 1 bp/ 200 m²-vy
	Autopaikoista on rakennusta rakennettaessa järjestettävä vähintään 80 % asemakaavassa määrätystä määrästä. Loppuosalle rakennuslupajaosto voi antaa lykkäystä enintään 5 vuotta kerrallaan.	Bilplatser bör byggas minst 80 % av det i stadsplanen bestämda antalet då byggnaden byggs. Bygglovssektionen kan bevilja uppskov angående återstående bilplatser högst 5 år per gång.
	Jos autopaikkoja sijoitetaan 15 m lähemmäksi asuinrakennuksen ikkunasivua, on näiden autopaikkojen ylimmän tasokorkeuden oltava vähintään metrin alempana kuin alin asunnon lattiakorkeus.	Om bilplatser placeras närmare än 15 m från bostadsbyggnads fönsterfasad, bör bilplatsernas högsta nivå ligga minst en meter lägre än lägsta golvnivå i bostad.

002450 *3/4*

Puita, joiden ympärysmitta metrin korkeudelta on vähintään 12 cm, tulee säilyttää ja tarpeen vaatiessa istuttaa niin, että tällaisten puiden määrä on vähintään yksi kutakin tontin 200 m² kohti.	Träd, vars omkrets på en meters höjd är minst 12 cm, bör bevaras och vid behov planteras så, att antalet dylika träd är minst ett per varje 200 m² tomtyta.
Korttelia 91201 koskevat määräykset:	Bestämmelser som gäller i kvarteret 91201:
Autopaikkojen vähimmäismäärät Asunnot: 1 ap/ 75 k-m², kuitenkin vähintään 1 ap/asunto. Liikehuoneistot, ravintolat: 1 ap/ 35 k-m² Oppilaitokset: 1 ap viittä toimihenkilöä kohti sekä isäksi 1 ap jokaista viittä 18 vuotta täyttänyttä opiskelijaa kohti.	Minimiantalet bilplatser Bostäder: 1 bp / 75 m²-vy, dock minst 1 bp/ bostad. Affärslokaler, restauranger: 1 bp/ 35 m²-vy. Läroanstalter: 1 bp per fem anställda samt dessutom 1 bp per fem 18 år fyllda studerande.
Korttelialueille on istutettava puita vähintään puu kahdeksaa autopaikkaa kohti.	På kvartersområdena bör planteras åtminstone ett träd per åtta bilplatser.
Kun autopaikat sijaitsevat 15 m lähempänä, mutta kuitenkin vähintään 10 metrin etäisyydellä asuinrakennuksen ikkunasivusta, on näiden autopaikkojen ylimmän tasokorkeuden oltava vähintään metrin alempana kuin alin asunnon lattiakorkeus.	Då bilplatserna ligger närmare än 15 m men dock minst på 10 m avstånd från bostadsbyggnads fönstersida bör dessa bilplatsers högsta nivå ligga minst 1 meter lägre än lägsta golvnivå i bostad.
Autopaikoista on 60 % rakennettava heti. Rakennuslupajaosto voi rakennuslupaa myöntäessään antaa autopaikkojen rakentamiseen muilta osin lykkäystä enintään 5 vuotta kerrallaan.	60 % av bilplatserna ska byggas omedelbart. Bygglovssektionen kan, då byggnadslovet utfärdas, medgiva uppskov angående skyldigheten att bygga återstående bilplatser med högst 5 år per gång.
Kaupunginosan raja.	**Stadsdelsgräns.**
Korttelin, korttelinosan ja alueen raja.	**Kvarters-, kvartersdels- och områdesgräns.**
Osa-alueen raja.	**Gräns för delområde.**
Ohjeellinen alueen tai osa-alueen raja.	**Riktgivande gräns för område eller del av område.**
Poikkiviiva osoittaa rajan sen puolen, johon merkintä kohdistuu.	**Tvärstrecken anger på vilken sida av gränsen beteckningen gäller.**
Sitovan tonttijaon mukaisen tontin raja ja numero.	**Tomtgräns och -nummer enligt bindande tomtindelning.**
Risti merkinnän päällä osoittaa merkinnän poistamista.	**Kryss på beteckning anger att beteckningen slopas.**
Kaupunginosan numero.	**Stadsdelsnummer.**
Kaupunginosan nimi.	**Stadsdelens namn.**
Korttelin numero.	**Kvartersnummer.**
Kadun, tien, katuaukion, torin, puiston tai muun yleisen alueen nimi.	**Namn på gata, väg, öppen plats, torg, park eller annat allmänt område.**
Rakennusoikeus kerrosalaneliömetreinä.	**Byggnadsrätt i kvadratmeter våningsyta.**
Lukusarja, jossa ensimmäinen luku ilmoittaa asuntokerrosalan neliömetrimäärän ja toinen luku liike- ja toimistohuoneistojen kerrosalan neliömetrimäärän.	**Talserie, där den första siffran anger antalet kvadratmeter bostadsvåningsyta och den andra siffran antalet kvadratmeter våningsyta för kontors- och affärslokaler.**
Roomalainen numero osoittaa rakennusten, rakennuksen tai sen osan suurimman sallitun kerrosluvun.	**Romersk siffra anger största tillåtna antalet våningar i byggnaderna, i byggnaden eller i en del därav.**
Rakennusala.	**Byggnadsyta.**
Auton säilytyspaikan rakennusala, jossa roomalainen numero osoittaa autotasojen suurimman sallitun määrän.	**Byggnadsyta för förvaringsplats för bil där den romerska siffran anger största tillåtna antal bitplan.**
Istutettava alueen osa.	**Del av område som skall planteras.**
Alueen osa, jolla sijaitsee muinaismuistolain mukainen muinaismuistoalue.	**Del av område inom vilken i lagen om fornminnen avsett fornminnesområde är beläget.**
Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty.	Med stöd av lagen om fornminnen är det förbjudet att gräva, täcka över, ändra eller på annat sätt röra området.

002450 *4/4*

	Länsimäentien puoleisen mahdollisen kallioleikkauksen toteutuksessa voi tuoda esille alueen historiaa esimerkiksi taiteen keinoin.	Vid genomförandet av en eventuell bergskärning på Västerkullavägens sida kan områdets historia lyftas fram till exempel genom konst.
	Katu.	**Gata.**
	Mikäli alueelle sijoitetaan raitiotie, tulee se suunnitella ja toteuttaa niin, ettei raitioliikenteen aiheuttama tärinä tai runkoääni ylitä tavoitteena pidettäviä enimmäisarvoja (VTT 2008, VTT 2009) rakennusten sisätiloissa. Raitiotien suunnittelussa ja toteuttamisessa on otettava huomioon myös kaava-alueen ulkopuolinen, 31.12.2021 mennessä hyväksyttyjen asemakaavojen osoittama maankäyttö.	Om en spårväg placeras i området ska den planeras och byggas så att vibrationer eller stomljud från spårtrafiken inte överskrider de tillåtna högsta värdena inomhus (VTT 2008, VTT 2009). I planeringen och byggandet av spårvagnen ska även tas hänsyn till den anvisade markanvändningen i detaljplaner utanför planområdet som godkänts före den 31.12.2021.
	Mikäli katualueelle sijoitetaan raitiotien pysäkki, tulee pysäkin katoksessa olla kasvillisuuskatto.	Ifall en spårvagns hållplats placeras på gatuområdet, ska hållplatsens vindskydd övertäckas med ett gröntak.
	Jalankululle varattu katu/tie	**Gata/väg reserverad för gångtrafik**
pp	**Jalankululle ja polkupyöräilylle varattu katu/tie.**	**Gata/väg reserverad för gång- och cykeltrafik.**
pp/h	**Jalankululle ja polkupyöräilylle varattu katu/tie, jolla huolto- ja tontille ajo on sallittu.**	**Gata/väg reserverad för gång- och cykeltrafik där servicetrafik och körning till tomten är tillåten.**
ajo	**Alueella oleva ohjeellinen ajoyhteys.**	**Riktgivande körförbindelse inom området.**
h	**Alueen sisäiselle huoltoliikenteelle varattu alueen osa**	**För områdets interna servicetrafik reserverad del av område**
	Maanalaista johtoa varten varattu alueen osa.	**Del av område reserverad för underjordisk ledning.**
	Katualueen rajan osa, jonka kohdalta ei saa järjestää ajoneuvoliittymää	**Del av gatuområdes gräns där in- och utfart är förbjuden**
(91212)	**Suluissa olevat numerot osoittavat korttelit, joiden autopaikkoja saa alueelle sijoittaa.**	**Siffrorna inom parentesen anger de kvarter vilkas bilplatser får förläggas till området.**
(91003/3)	**Suluissa olevat numerot osoittavat korttelit ja tontit, joiden autopaikkoja saa alueelle sijoittaa.**	**Siffrorna inom parentesen anger de tomter och kvarter vilkas bilplatser får förläggas till området.**
va	**Vaara-alue.**	**Faroområde.** **Faroområde.**
	Viiteviiva osoittaa alueen, jota merkintä koskee.	**Hänvisningslinjen visar området som beteckningen gäller.**
	YMPÄRISTÖOLOSUHTEET	MILJÖFÖRHÅLLANDEN
	Suunnittelussa ja toteutuksessa on huomioitava hulevesien hallinta sekä tulvareitit.	Dagvattenhanteringen och avledningsvägarna ska beaktas vid planeringen och byggandet.
	Raitiotien rakentamisen aikaiset työmaavedet tulee käsitellä esimerkiksi laskeuttamalla siten, ettei hulevedet vastaanottavaan Mellunkylänpuroon aiheudu kiintoaineskuormitusta	Byggarbetsplatsvatten vid byggandet av spårvägen ska behandlas till exempel genom dekanteringsmetod så att Mellungsbybäcken, som tar emot dagvatten, inte belastas av sediment.
	TONTTIJAKO	TOMTINDELNING
	Tämän asemakaavan alueella oleviin kortteleihin on laadittava erillinen tonttijako, ellei kaavamerkinnöin ole toisin osoitettu.	För kvarteren på denna detaljplans område ska en separat tomtindelning göras, om inte via planbeteckningar annat bestämts.

Kaupunkirakenne ja ympäristö
Stadsstruktur och miljö

Asemakaavoitus
Detaljplanering

Mittaus- ja geopalvelut
Mätning och geoteknik

Asemakaavan pohjakartta täyttää sille asetetut vaatimukset.

Baskartan för detaljplanen uppfyller de krav som ställs på den.

Tasokoordinaatisto
ETRS-GK25,
korkeusjärjestelmä
N2000.

Plankoordinatsystemet
ETRS-GK25,
höjdsystemet
N2000.

{Allekirjoitus aluearkkitehti}

{Allekirjoitus kaupungingeodeetti}

Allekirjoitettu sähköisesti

Hyväksytty kaupunginvaltuustossa __.__.20__

Godkänd av stadsfullmäktige __.__.20__

VANTAAN KAUPUNKI

Asemakaavoitus MJA/TTA

ASEMAKAAVAMUUTOSEHDOTUS 002450
VANTAAN RATIKKA: LÄNSIMÄKI, ETELÄ
LAUSUNNOT JA VASTINEET
kala 16.1.2024

Kaupunkiympäristölautakunta 6.6.2023 oikeutti asemakaavoituksen pyytämään tarvittavat lausunnot asemakaavaehdotuksesta tai asemakaavamuutosmuutosehdotuksesta **002450, Länsimäki, etelä**. Lausuntoja pyydettiin 17 kpl ja saatiin 8 kpl.

Lausunnonantaja	**Lausunto**	**Tarkistukset**
NRO 1, 15.6.2023 Fingrid	Ei tee lausuntoa.	Ei toimenpiteitä.
NRO 2, 7.8.2023 Helsingin kaupunkiympäristö	Ei ole lausuttavaa.	Ei toimenpiteitä.
NRO 3, 30.8.2023 HSY	Raitiotielinjauksen ja katuverkoston muutosten takia vesihuoltoverkostoa on siirrettävä. Uusien, saneerattavien ja siirrettävien vesihuoltolinjojen pituudet ja jakaumat on esitetty tarkemmin ratikan suunnitelmien yhteydessä. Asemakaavamuutoksen johtokujamerkintöjä tulee tarkentaa. Länsimäentien reunassa, tontin 91200 rajan läheisyydessä sijaitsee yleinen vesijohto DN 300. On tarkistettava, sijaitseeko vesijohto niin lähellä tontin rajaa, että tontille 91200 tarvitaan johtokujamerkintä tai vastaavan sisältöinen kaavamääräys ko. vesijohtoa varten. Lisäksi tontilla 91212 sijaitsee hulevesiviemäri DN 300, jota varten asemakaavaan tulee merkitä johtokuja. LPA-tontilla 91007 ei ole liitospaikkaa jäteveteen. Liitospaikan tarpeellisuus varmistettava	Tonteille nro 921200 ja 91212 on lisätty maanalaista johtoa varten varatut alueen osat. LPA-tontin nro 91007 jäteveden liitospaikan tarpeellisuus huomioidaan ratikan jatkosuunnittelussa.

	jatkosuunnittelussa.	
NRO 4, 28.7.2023 Keski-Uudenmaan Pelastuslaitos	Mikäli katualueille on sijoitettu pelastuslaitoksen käyttöön tarkoitettuja pelastusteitä, nostopaikkoja tai muita ajoreittejä, tulee tämä huomioida kyseisten katualueiden suunnittelussa ja lopullisessa toteutuksessa niin, ettei pelastuslaitoksen toimintaedellytykset tai katualueiden viereen sijoittuvien asuin- tai muiden rakennusten poistumisturvallisuus (mm. varatiet) missään tilanteessa vaarannu.	Pelastustiet, nostopaikat ja muut ajoreitit on huomioitu Vantaan ratikan katusuunnittelussa niiltä osin, kun tietoa on ollut saatavilla. Ei toimenpiteitä.
NRO 5, 22.8.2023 ELY-keskus	sm-osa-aluerajauksen määräykseen on syytä lisätä, että alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty.	Kaavakartan alueen osalle, jolla sijaitsee muinaismuistolain mukainen muinaismuistoalue (sm), on lisätty kaavamääräys: ”Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty.”
NRO 6, 18.7.2023 Vantaan Energia	Vantaan Energia haluaa, että asemakaavan muutosehdotuksessa huomioidaan maakaapeleiden ja kaukolämpöputkien sijainnit. Mikäli maakaapeleita tai putkia pitää siirtää, niin siirtokustannuksien osalta toimitaan Vantaan kaupungin ja Vantaan Energia Oy:n 20.7.1993 laaditun yhteistyösopimuksen mukaisesti.	Kaavakartan yleisten rakennusten korttelialueelle (Y, korttelinro 91200) on lisätty lausunnon liitteenä olevan kaukolämpöverkon kartan mukaiselle putkelle maanalaista johtoa varten varattu alueen osa.
NRO 7, 30.8.2023 Vantaan kaupunginmuseo	Ratikan kaavarunkoluonnoksesta museo tuo esiin, että reitin varrella tulisi nostaa esiin liikenteen, reitin varren historiallisten alueiden ja kohteiden historiaa. Kaava-alueella ei sijaitse rakennetun kulttuuriympäristön inventoituja kohteita, eikä alueella ole tunnustettuja	Kaavaselostuksen kulttuuriympäristöä koskevia tekstejä (luvut 2.2.1 ja 4.4.1) on tarkennettu. Määräys alueen historian huomioimisesta katu- ja puistosuunnitelmia ja taiteen konsepteja laadittaessa ei ole tarpeen, sillä katu- ja puistosuunnittelua ohjataan jo

	maisema-arvoja. Alueella sijaitsee muinaismuistolain (295/1963) suojaama ensimmäisen maailmansodan aikainen puolustusasema Tukikohta III:4 (Länsimäki) (mj. rek. tunnus 1000007714). Kaavan yhteydessä puolustusasemalla toteutettiin Mikroliitti Oy:n toimesta keväällä 2023 arkeologinen tarkkuusinventointi, jonka yhteydessä tarkastettiin muinaisjäännöksen kunto sekä todennettiin sen rajaus. Muinaisjäännös on merkitty kaavakarttaan asianmukaisesti sm-tunnuksella. Kartan selostusosaan tulee vielä lisätä alla oleva tarkentava lause: "Muinaismuistolailla (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjäännös. Kohteen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty. Kohdetta koskevista suunnitelmista on pyydettävä museoviranomaisen lausunto." Museo pitää myönteisenä muinaisjäännöksen yhteydessä kartan selostusosassa mainittua lausetta "Länsimäentien puoleisen mahdollisen kallioleikkauksen toteutuksessa voi tuoda esille alueen historiaa esimerkiksi taiteen keinoin." Se sopii hyvin yhteen ratikan kaavojen tausta-aineistossa olevien mainintojen kanssa historian esiintuomisesta. Museon näkökulman mukaan määräyksillä tulisi taata, että alueen rikas historia tulee huomioiduksi yksityiskohtaisempia katu- ja puistosuunnitelmia ja taiteen konsepteja laadittaessa.	laaditulla Ratikan Design Manualilla, jossa maisema, kaupunkikuva ja paikalliset erityispiirteet on otettu huomioon. Kaavaselostuksessa Ratikan Design Manual on nostettu ympäristön laatua koskeviin tavoitteisiin. Selostuksen luvussa 4.2 ”Ympäristön laatua koskevien tavoitteiden toteutuminen” on mainittu, että kaavan katutilan laatuun kiinnitetään ratikan katu- ja puistosuunnittelussa paljon huomiota.

NRO 8, 31.8.2023 Helen sähköverkko	Alueella kulkee 2x110 kV voimajohto. Toiminta johtoalueella on pääsääntöisesti luvanvaraista, jolla varmistetaan johdon ja ympäristön turvallisuus. Pysäköinti johdon alla on mahdollista, mutta asiasta tulee sopia johdon omistajan kanssa. Tien ja pysäköinnin etäisyys pylvään maanpäällisistä osista tulee olla vähintään 2 metriä, tai pylväs on suojattava ajoneuvon törmäykseltä. Johtoalueelle ei saa rakentaa mitään yli 2 metriä korkeampia rakenteita ilman johdon omistajan lupaa. Puiden kasvattaminen johtoalueella on pääsääntöisesti kiellettyä. Johtoalueen reunoilla on lisäksi reuna-alueet, joilla puuston kasvua on rajattu siten, että puu ei kaatuessaan saa ulottua liian lähelle johtimia. Helen Sähköverkko on uusimassa johto-osan vanhimpia osuuksia 2024–2025 aikana. Uusia pylväitä ei pysty rakentamaan nykyisten paikalle, vaan niille suunnitellaan uudet paikat.	Olevat voimajohdot on huomioitu asemakaavamuutosehdotuksessa ja tarkemmin Vantaan ratikan katusuunnitelmissa. Lisäksi Vantaan kaupunki on keskustellut Helen sähköverkot Oy:n kanssa Vantaan ratikan suunnitelmista, kyseisitä voimajohdoista ja niiden muutossuunnitelmista. Ei toimenpiteitä.

NRO 1
Fingrid, 15.6.2023

Lausunto:
Tiedoksi: Fingrid ei tee lausuntoa asemakaavanmuutoksesta " 002450, Ratikka - Länsimäki etelä", sillä kyseisellä asemakaava-alueella ei ole Fingridin voimajohtoja eikä muita toimintoja. Muutenkaan ei ilmennyt tarvetta lausua tämän asemakaavan sisällöstä, vaikka Fingrid lausuu mielellään myös jatkossa Vantaan Ratikkaan liittyvästä kaavoituksesta (tai vähintään tarkistaa lausuntotarpeen, kuten tässä).

Vastine:
Ei toimenpiteitä.

Tarkistukset:
Ei toimenpiteitä.

NRO 2
Helsingin kaupunkiympäristö, 7.8.2023

Lausunto:
Helsingin kaupunkiympäristön toimialalla ei ole lausuttavaa kaava-asiaan.

Vastine:
Ei toimenpiteitä.

Tarkistukset:
Ei toimenpiteitä.

NRO 3
HSY, 30.8.2023

Lausunto:
Asemakaavaselostuksessa todetaan asemakaavan muutosehdotuksesta mm. seuraavaa:

”Kaavan muutoksella levennetään katualuetta Länsimäentiellä Vantaan ja Helsingin kaupunginrajalta Pallastunturintien ja Rajakentäntien risteykseen asti muuttamalla autopaikkojen korttelialuetta (LPA), asuinkerrostalojen korttelialuetta (AK), yleisten rakennusten aluetta (Y) sekä puistoaluetta (VP) osin katualueeksi. Kuntokuja ja osa Suunnistajankujasta muutetaan autopaikkojen korttelialueiksi mahdollistamaan pysäköintialueiden uudelleenjärjestelyt Länsimäentien katualueen laajentuessa. Kuulapuistoon osoitetaan muinaismuistoalue (sm).

Katualueen levennykset perustuvat 7.10.2021 ja 4.11.2022 valmistuneisiin Vantaan ratikan katusuunnitelmaluonnosten tilavarauksiin. Muutoksessa varaudutaan Vantaan ratikkaan osoittamalla riittävä tila ratikan vaatimalle infrastruktuurille sekä parannetulle katuympäristölle. Raitiotielle ja siihen liittyville toiminnoille, kuten ajoneuvoliikenteelle, pyöräilylle ja kävelylle, viheralueille, istutuksille ja hulevesiratkaisuille osoitetaan tilaa asemakaavassa suurentamalla katualueita ja pienentämällä muita alueita. Korttelialueiden kiinteistöt, joiden pinta-alaan muutos vaikuttaa, ovat mukana kaavamuutoksessa.

Kaavamuutos mahdollistaa uuden valurautaisen 600 mm vesijohdon runkoputken rakentamisen Länsimäentien katualueelle. Vesijohto korvaa vanhan asbestisen runkovesijohdon. Linja on suunniteltu sijoitettavan ajoradan alle, ratikkalinjan länsipuolelle. Uusi 315 mm muovinen jätevesiviemärilinja rakennetaan Länsimäentien varrelle. Uusi linja kulkee ratikkalinjan itä- ja länsipuolella. Viemärilinja risteää ratikkareitin Pallastunturintien pohjoispuolella. Viemärilinja kääntyy itään Vantaan ja Helsingin rajalla. Linja kulkee osin yksityisen asuinalueen kautta ja liittyy nykyiseen viemärilinjaan.

Kaava-alueen hulevedet hallitaan Vantaan hulevesien toimintamallin mukaisesti. Katuvedet pyritään ohjaamaan ajoradan välisille viivytysalueille sekä johtamaan hulevesiviemäreitä pitkin hulevesien uusiin 800 mm ja 1000 mm betonisiin runkoviemäreihin. Uudet linjat korvaavat vanhan hulevesiviemärin. Linja liittyy Helsingin puolella nykyiseen 1200 mm hulevesiviemärilinjaan.”

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä esittää lausuntonaan seuraavaa:

Asemakaavan muutosalueella on raitiotielinjauksen ja katuverkoston muutosten takia siirrettävä vesihuoltoverkostoa. Uusien, saneerattavien ja siirrettävien vesihuoltolinjojen pituudet ja jakaumat on esitetty tarkemmin ratikan suunnitelmien yhteydessä.

Asemakaavamuutoksen johtokujamerkintöjä tulee tarkentaa. Länsimäentien reunassa, tontin 91200 rajan läheisyydessä sijaitsee yleinen vesijohto DN 300. On tarkistettava, sijaitseeko vesijohto niin lähellä tontin rajaa, että tontille 91200 tarvitaan johtokujamerkintä tai vastaavan sisältöinen kaavamääräys ko. vesijohtoa varten. Lisäksi tontilla 91212 sijaitsee hulevesiviemäri DN 300, jota varten asemakaavaan

tulee merkitä johtokuja.

LPA-tontilla 91007 ei ole liitospaikkaa jäteveteen. Liitospaikan tarpeellisuus varmistettava jatkosuunnittelussa.

Lisätietoja antaa projektipäällikkö

Vastine:
Tontin nro 91200 rajalla olevalle vesijohdolle on lisätty maanalaista johtoa varten varattu alueen osa.
Tontilla nro 91212 olevalle hulevesiviemärille on lisätty maanalaista johtoa varten varattu alueen osa.

LPA-tontin nro 91007 jäteveden liitospaikan tarpeellisuus huomioidaan ratikan jatkosuunnittelussa.

Tarkistukset:
Tontin nro 91200 rajalla olevalle vesijohdolle on lisätty maanalaista johtoa varten varattu alueen osa.
Tontilla nro 91212 olevalle hulevesiviemärille on lisätty maanalaista johtoa varten varattu alueen osa.

NRO 4
Keski-Uudenmaan Pelastuslaitos, 28.7.2023

Lausunto:
Mikäli asemakaavamuutoksen kohteena oleville katualueille on sijoitettu pelastuslaitoksen käyttöön tarkoitettuja pelastusteitä, nostopaikkoja tai muita ajoreittejä, tulee tämä huomioida kyseisten katualueiden suunnittelussa ja lopullisessa toteutuksessa niin, ettei pelastuslaitoksen toimintaedellytykset tai katualueiden viereen sijoittuvien asuin- tai muiden rakennusten poistumisturvallisuus (mm. varatiet) missään tilanteessa vaarannu.

Vastine:
Pelastustiet, nostopaikat ja muut ajoreitit on huomioitu Vantaan ratikan katusuunnittelussa niiltä osin, kun tietoa on ollut saatavilla.

Tarkistukset:
Ei toimenpiteitä.

NRO 5
ELY-keskus, 22.8.2023

Lausunto:
Uudenmaan ELY-keskus huomauttaa, että sm-osa-aluerajauksen määräykseen on syytä lisätä, että alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty.

Vastine:
Kaavakartan alueen osalle, jolla sijaitsee muinaismuistolain mukainen muinaismuistoalue (sm), on lisätty kaavamääräys: ”Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty.”

Tarkistukset:
Kaavakartan alueen osalle, jolla sijaitsee muinaismuistolain mukainen muinaismuistoalue (sm), on lisätty kaavamääräys: ”Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty.”

NRO 6
Vantaan Energia, 18.7.2023

Lausunto:

Sähköverkko
Ei huomauttamista.

Vantaan Energia Sähköverkot Oy:n keski- ja pienjännitemaakaapelit sijaitsevat karttaliitteiden 1–2 mukaisesti.

Vantaan Energia Sähköverkot Oy haluaa, että asemakaavan muutosehdotuksessa huomioidaan maakaapeleiden sijainti.

Mikäli maakaapeleita pitää siirtää, niin siirtokustannuksien osalta toimitaan Vantaan kaupungin ja Vantaan Energia Oy:n 20.7.1993 laaditun yhteistyösopimuksen mukaisesti.

Lisätietoja sähköverkkoon liittyvissä kysymyksissä antaa yleissuunnittelija

Kaukolämpöverkko
Asemakaavan muutosalueella sijaitsee Vantaan Energia Oy:n kaukolämpöputkia liitteenä olevan piirustuksen mukaisesti (Liite 3). Vantaan Energia Oy haluaa, että asemakaavan muutosehdotuksessa huomioidaan kaukolämpöputkien sijainti.

Mikäli kaukolämpöputkia pitää siirtää, niin siirtokustannuksien osalta toimitaan Vantaan kaupungin ja Vantaan Energia Oy:n 20.7.1993 laaditun yhteistyösopimuksen mukaisesti.

Lisätietoja kaukolämpöverkkoon liittyvissä kysymyksissä antaa työnsuunnittelija

LIITTEET

1. Keskijänniteverkon kartta 1:3000
2. Pienjänniteverkon kartta 1:3000
3. Kaukolämpöverkon kartta 1:3000

Vastine:
Kaavakartan yleisten rakennusten korttelialueelle (Y, korttelinro 91200) on lisätty lausunnon liitteenä olevan kaukolämpöverkon kartan mukaiselle putkelle maanalaista johtoa varten varattu alueen osa.

Tarkistukset:
Kaavakartan yleisten rakennusten korttelialueelle (Y, korttelinro 91200) on lisätty lausunnon liitteenä olevan kaukolämpöverkon kartan mukaiselle putkelle maanalaista johtoa varten varattu alueen osa.

NRO 7
Vantaan kaupunginmuseo, 30.8.2023

Lausunto:
Vantaan kaupunkisuunnittelu on pyytänyt Vantaan kaupunginmuseolta lausuntoa asemakaavamuutoksesta 002450 Vantaan ratikka: Länsimäki, etelä.
Asemakaavamuutoksen tavoitteena on leventää katualuetta Länsimäentiellä Vantaan ja Helsingin kaupunginrajalta Pallastunturintien ja Rajakentäntien risteykseen asti. Muutoksessa varaudutaan Vantaan ratikkaan osoittamalla riittävä tila ratikan vaatimalle infrastruktuurille sekä parannetulle katuympäristölle.

Museo on lausunut mielipiteensä Vantaan ratikan kaavarungosta 13.1.2020 päivätyssä lausunnossaan (Dnro VKM/189/2020) sekä Ratikan kaavarunkoluonnoksesta (nro YK0049) 28.6.2022 päivätyssä lausunnossaan (Dnro VKM/073/2022). Museo on tuonut esiin lausunnoissaan, että reitin varrella tulisi nostaa esiin liikenteen, reitin varren historiallisten alueiden ja kohteiden historiaa.

Kaava-alueella ei sijaitse rakennetun kulttuuriympäristön inventoituja kohteita, eikä alueella ole tunnustettuja maisema-arvoja.

Kaava-alueella sijaitsee muinaismuistolain (295/1963) suojaama ensimmäisen maailmansodan aikainen puolustusasema Tukikohta III:4 (Länsimäki) (mj. rek. tunnus 1000007714). Kaavan yhteydessä puolustusasemalla toteutettiin Mikroliitti Oy:n toimesta keväällä 2023 arkeologinen tarkkuusinventointi, jonka yhteydessä tarkastettiin muinaisjäännöksen kunto sekä todennettiin sen rajaus.

Muinaisjäännös on merkitty kaavakarttaan asianmukaisesti sm-tunnuksella. Kartan selostusosaan tulee vielä lisätä alla oleva tarkentava lause:
"Muinaismuistolailla (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjäännös. Kohteen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty. Kohdetta koskevista suunnitelmista on pyydettävä museoviranomaisen lausunto."

Museo pitää myönteisenä muinaisjäännösen yhteydessä kartan selostusosassa mainittua lausetta "Länsimäentien puoleisen mahdollisen kallioleikkauksen toteutuksessa voi tuoda esille alueen historiaa esimerkiksi taiteen keinoin." Se sopii hyvin yhteen ratikan kaavojen tausta-aineistossa olevien mainintojen kanssa historian esiintuomisesta. Museon näkökulman mukaan määräyksillä tulisi taata, että alueen rikas historia tulee huomioiduksi yksityiskohtaisempia katu- ja puistosuunnitelmia ja taiteen konsepteja laadittaessa.

Vastine:
Kaavaselostuksen kulttuuriympäristöä koskevia tekstejä (luvut 2.2.1 ja 4.4.1) on tarkennettu.

Määräys alueen historian huomioimisesta katu- ja puistosuunnitelmia ja taiteen konsepteja laadittaessa ei ole tarpeen, sillä katu- ja puistosuunnittelua ohjataan jo laaditulla Ratikan Design Manualilla, jossa maisema, kaupunkikuva ja paikalliset erityispiirteet on otettu huomioon. Kaavaselostuksessa Ratikan Design Manual on nostettu ympäristön laatua koskeviin tavoitteisiin. Selostuksen luvussa 4.2 ”Ympäristön laatua koskevien tavoitteiden toteutuminen” on mainittu, että kaavan katutilan laatuun kiinnitetään ratikan katu- ja puistosuunnittelussa paljon huomiota.

Tarkistukset:
Kaavaselostuksen kulttuuriympäristöä koskevia tekstejä (luvut 2.2.1 ja 4.4.1) on tarkennettu.

NRO 8
Helen sähköverkko, 31.8.2023

Lausunto:

Asemakaavan alueella kulkee Helen Sähköverkko Oy:n ei Fingrid Oyj:n 2x110 kV voimajohto, kuten asemakaavan selostuksessa mainitaan. Ao. voimajohdolle on haettu lunastamalla pysyvä käyttöoikeus, joka rajoittaa maanomistajien oikeuksia ja antaa voimajohdon omistajalle oikeuksia johdon pitämiseen ja ylläpitoon.

Toiminta johtoalueella on pääsääntöisesti luvanvaraista, jolla varmistetaan johdon ja ympäristön turvallisuus. Pysäköinti johdon alla on mahdollista, mutta asiasta tulee sopia johdon omistajan kanssa. Tien ja pysäköinnin etäisyys pylvään maanpäällisistä osista tulee olla vähintään 2 metriä, tai pylväs on suojattava ajoneuvon törmäykseltä. Johtoalueelle ei saa rakentaa mitään yli 2 metriä korkeampia rakenteita ilman johdon omistajan lupaa.

Puiden kasvattaminen johtoalueella on pääsääntöisesti kiellettyä. Johtoalueen reunoilla on lisäksi reuna-alueet, joilla puuston kasvua on rajattu siten, että puu ei kaatuessaan saa ulottua liian lähelle johtimia. Helen Sähköverkko on uusimassa johto-osan vanhimpia osuuksia 2024–2025 aikana. Uusia pylväitä ei pysty rakentamaan nykyisten paikalle, vaan niille suunnitellaan uudet paikat.

Helen Sähköverkko Oy:llä ei ole asemakaavaehdotukseen muuta huomautettavaa.

Vastine:
Olevat voimajohdot on huomioitu asemakaavamuutosehdotuksessa ja tarkemmin Vantaan ratikan katusuunnitelmissa. Lisäksi Vantaan kaupunki on keskustellut Helen sähköverkot Oy:n kanssa Vantaan ratikan suunnitelmista, kyseisitä voimajohdoista ja niiden muutossuunnitelmista.

Ei toimenpiteitä.

Tarkistukset:
Ei toimenpiteitä.

VANTAAN KAUPUNKI

ASEMAKAAVAMUUTOSEHDOTUS NRO 002450
VANTAAN RATIKKA: LÄNSIMÄKI, ETELÄ
MUISTUTUKSET JA VASTINEET

Asemakaavoitus / MJA, TTA

16.1.2024

Asemakaavamuutosehdotus 002450 / Vantaan ratikka: Länsimäki, etelä on ollut MRA 27 §:n nojalla nähtävillä **21.6-31.8.2023**. Asemakaavamuutosehdotuksesta ei saatu muistutuksia. Kaavaan liittyvästä Vantaan ratikan katusuunnitelmasta (KS 58619) saatiin muistutus, jolle tehtiin asiakirjan siirto ja kyseiselle muistutukselle on laadittu vastine myös asemakaavamuutosprosessin yhteydessä.

Muistuttaja	**Muistutus**	**Tarkistukset**
NRO 1, 25.8.2023 Länsimäentien kiinteistöpalvelu Oy (edustaa kuutta alueen taloyhtiötä)	1) Yhtiöiden tonteista leikkautuu eri kokoisia osia LPA-tonttien osalta. Millä perusteella yhtiöille tullaan korvaamaan lunastettava maa-alue ja yhtiöt haluavat saada tiedon lunastus ja korvausperusteista mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, koska muutokset maa-alueessa merkitsevät myös rasitussopimusten purkamista tai muuttamista. 2) Miten järjestetään tarvittavat maa-alueet korvaaville paikoille vai muutetaanko autopaikkavaadetta siten, että kaavanmukainen autopaikkamäärä saadaan toteutettua jäljelle jäävillä autopaikoilla? 3) Taloyhtiöiden on muutamilla alueille varauduttava siihen, että autopaikkojen sekä valaistuksen sähköihin, mahdollisesti sadevesijärjestelmään ja viheralueiden istutuksiin on tehtävä laajoja muutoksia. Tuleeko Vantaan kaupunki osallistumaan näihin kustannuksiin tai avustamaan taloyhtiöitä näiden pakollisten infraan vaikuttavien töiden suunnittelussa ja rakennuttamisessa. 4)Katualueen rakentamistöiden aikana osan LPA-tonteista käyttö tai ajo tontille tullee estymään. Miten Vantaan kaupunki on suunnitellut väliaikaisen ajoliikenteen sekä pysäköinnin toteuttamisen rakennustöiden aikana alueella.	1) Kaupungin kadut ja puistot sekä kiinteistöt ja asuminen -toimialoilta saadun tiedon mukaan kaupungille hankittavien maa-alueiden korvausmenettelyt katsotaan kiinteistökohtaisesti. Alueiden hankintaan, korvauksiin ja mahdollisiin maa-alueiden vaihtoihin ryhdytään aikaisintaan, kun kaava on tullut voimaan ja valtion sitoutuminen hankkeen rahoitukseen on varmistunut. Korvausten lähtökohtana on maanluovuttajien menetysten korvaaminen. Samassa yhteydessä toteutettaviin parannuksiin kaupunki ei osallistu. Toteutus- ja kunnossapitovastuut jäävät maanomistajille. 2) Kaavan yhteydessä on tehty selvitys poistuvista autopaikoista ja annettu ehdotus korvaavista autopaikoista (WSP Finland Oy, 5.4.2023). Kyseinen selvitys löytyy ratikan sekä kaavamuutosehdotuksen nettisivuilta. Kaavamuutoksessa Kuntokuja ja osa Suunnistajankujasta muutetaan autopaikkojen korttelialueiksi mahdollistamaan pysäköintialueiden uudelleenjärjestelyt. Ratikan

	5) Asunto-osakeyhtiöt pitävät esitettyä kevyenliikenteen väylän rakentamista Länsimäentien molemmin puolin tarpeettomana. Mikäli kevyen liikenteen väyliä ei toteuteta molemmin puolin, se vähentäisi osin väliaikaisen pysäköinnin tai ajoliittymän rakentamisen tarvetta.	kaavoilla ei lähtökohtaisesti muuteta autopaikkavaadetta. 3) Kaupungin kadut ja puistot sekä kiinteistöt ja asuminen -toimialoilta saadun tiedon mukaan Vantaan kaupunki tulee osallistumaan kustannuksiin, mutta suunnittelu- ja rakentamisresursseja ei kaupungilla valitettavasti ole tarjota. Toteutus- ja kunnossapitovastuut jäävät siten maanomistajille. Kaupungille hankittavien maa-alueiden korvausmenettelyt katsotaan kiinteistökohtaisesti. Alueiden hankintaan, korvauksiin ja mahdollisiin maa-alueiden vaihtoihin ryhdytään aikaisintaan, kun kaava on tullut voimaan ja valtion sitoutuminen hankkeen rahoitukseen on varmistunut. Korvausten lähtökohtana on maanluovuttajien menetysten korvaaminen. Samassa yhteydessä toteutettaviin parannuksiin kaupunki ei osallistu. 4) Kaupungin kadut ja puistot -toimialan mukaan väliaikaisten ajojärjestelyiden suunnitelmat laaditaan ratikan jatkosuunnittelun yhteydessä. Mahdollisten väliaikaisten taloyhtiöiden pysäköintipaikkojen toteutusvastuu tonteilla jää maanomistajille. Ratikkahanke ja kaupunki pyrkivät myös aktiivisesti löytämään ja toteuttamaan asukkaiden käyttöön väliaikaisia pysäköintipaikkoja. 5) Ratikan suunnitelmilla varaudutaan ratikan reitin varrella kaupungin kasvuun. Länsimäentien varren maankäytön kehittyessä on perusteltua toteuttaa jalankulku-

		ja pyöräilyväylät Länsimäentien molemmin puolin. Ei toimenpiteitä.

NRO 1
Länsimäentien kiinteistöpalvelu Oy (edustaa kuutta alueen taloyhtiötä), 25.8.2023

Muistutus:
Muistutus Vantaan ratikan katusuunnitelmasta Länsimäen alueella:

Länsimäen Kiinteistöpalvelu Oy isännöi seuraavia tämän muistutuksen tehneitä taloyhtiöitä:

As Oy Keihäsrinne, Keihästie 6, 01280 Vantaa
As Oy Kuntopuisto, Kuntokuja 3, 01280 Vantaa
As Oy Kuulakuja 3, Kuulakuja 3, 01280 Vantaa
As Oy Rajakentäntie 4, Rajakentänkuja 4 Aja Rajakentäntie 4 B, 01280 Vantaa
As Oy Vantaan Kuulakuja 4-Keihästie 3, Kuulakuja 4 ja Keihästie 3, 01280 Vantaa
As Oy Vantaan Suunnistajankuja 10, Suunnistajankuja 10, 01280 Vantaa

Haluamme muistuttaa Vantaan ratikan katusuunnitelamaan Länsimäen alueella seuraavista asioista:

1) Yhtiöiden tonteista leikkautuu eri kokoisia osia lähinnä niiden LPA-tonttien osalta, joista osa on myös useamman taloyhtiön käytössä taloyhtiöiden välisillä rasitussopimuksilla. Vantaan kaupunki ei ole toistaiseksi esittänyt millä perusteella yhtiöille tullaan korvaamaan lunastettava maa-alue ja yhtiöt haluavat saada tiedon lunastus ja korvausperusteista mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, koska muutokset maa-alueessa merkitsevät myös LPA-alueiden rasitussopimusten purkamista tai muuttamista vastaamaan tulevaa tilannetta.
2) LPA-tonttien pieneneminen tarkoittaa entistä vähemmän autopaikkoja yhtiöiden käyttöön. Osa LPA-tonteista lähes puolittuu. Miten Vantaan kaupunki järjestää tarvittavat maa-alueet korvaaville paikoille vai muutetaanko alueen asemakaavaa ja kaavan mukaista autopaikkavaadetta siten, että kaavanmukainen autopaikkamäärä saadaan toteutettua jäljelle jäävillä autopaikoilla?
3) Vantaan ratikan rakentaminen tulee muuttamaan LPA-tonttien infraa ja LPA-tontit omistavien taloyhtiöiden on muutamilla alueille varauduttava siihen, että LPA-tonttien autopaikkojen sekä valaistuksen sähköihin, mahdollisesti sadevesijärjestelmään ja viheralueiden istutuksiin on tehtävä laajoja muutoksia. Tuleeko Vantaan kaupunki osallistumaan näihin kustannuksiin tai avustamaan taloyhtiöitä näiden pakollisten infraan vaikuttavien töiden suunnittelussa ja rakennuttamisessa.
4) Vantaan ratikan katualueen rakentamistöiden aikana osan LPA-tonteista käyttö tai ajo tontille tullee estymään. Miten Vantaan kaupunki on suunnitellut väliaikaisen ajoliikenteen sekä pysäköinnin toteuttamisen rakennustöiden aikana alueella. Onko tarkoitus sallia kadunvarsipysäköinti tai osoittaa pysäköintiin väliaikaisia pysäköintialueita.
5) Edustamamme asunto-osakeyhtiöt pitävät suunnitelmissa esitettyä kevyenliikenteen väylän rakentamista Länsimäentien molemmin puolin tarpeettomana. Mikäli kevyen liikenteen väyliä ei toteuteta molemmin puolin Länsimäentietä, vaan kevyenliikenteen väylä säilyisi saman tyyppisenä kuin nykyisin, se vähentäisi osin LPA-tonteille kohdistuvaa väliaikaisen pysäköinnin tai ajoliittymän rakentamisen tarvetta.

Vantaalla 25. päiväpä elokuuta 2023

Vastine:

1) Katusuunnitelma käsittelee katualuetta. Katualueiden laajennukset sekä tonttijakomuutokset laaditaan asemakaavatyön yhteydessä. Kaupungin kadut ja puistot sekä kiinteistöt ja asuminen -toimialoilta saadun tiedon mukaan kaupungille hankittavien maa-alueiden korvausmenettelyt katsotaan kiinteistökohtaisesti. Alueiden hankintaan, korvauksiin ja mahdollisiin maa-alueiden vaihtoihin ryhdytään aikaisintaan, kun kaava on tullut voimaan ja valtion sitoutuminen hankkeen rahoitukseen on varmistunut MAL-sopimuksen allekirjoituksen yhteydessä. Kyseistä katualuetta tarvitaan rakentamiseen kaavan mukaisesti. Korvausten lähtökohtana on maanluovuttajien menetysten korvaaminen. Tämä tarkoittaa toisaalta myös sitä, että samassa yhteydessä toteutettaviin parannuksiin kaupunki ei osallistu. Toteutus- ja kunnossapitovastuut jäävät maanomistajille.

2) Kaavan yhteydessä on tehty selvitys poistuvista autopaikoista ja annettu ehdotus korvaavista autopaikoista (WSP Finland Oy, 5.4.2023). Kyseinen selvitys löytyy ratikan sekä kaavamuutosehdotuksen nettisivuilta. Kaavamuutoksessa Kuntokuja ja osa Suunnistajankujasta muutetaan autopaikkojen korttelialueiksi mahdollistamaan pysäköintialueiden uudelleenjärjestelyt Länsimäentien katualueen laajentuessa. Ratikan kaavoilla ei lähtökohtaisesti muuteta autopaikkavaadetta. Ratikan toteuttamisen jälkeen autopaikkavaatimukset mahdollisesti höllenevät tulevissa asemakaavamuutoksissa ratikan reitin varrella.

3) Kaupungin kadut ja puistot sekä kiinteistöt ja asuminen -toimialoilta saadun tiedon mukaan Vantaan kaupunki tulee osallistumaan kustannuksiin, mutta suunnittelu- ja rakentamisresursseja ei kaupungilla valitettavasti ole tarjota. Toteutus- ja kunnossapitovastuut jäävät siten maanomistajille. Kaupungille hankittavien maa-alueiden korvausmenettelyt katsotaan kiinteistökohtaisesti. Alueiden hankintaan, korvauksiin ja mahdollisiin maa-alueiden vaihtoihin ryhdytään aikaisintaan, kun kaava on tullut voimaan ja kyseistä katualuetta tarvitaan rakentamiseen kaavan mukaisesti, ja valtion sitoutuminen hankkeen rahoitukseen on varmistunut MAL-sopimuksen allekirjoituksen yhteydessä. Korvausten lähtökohtana on maanluovuttajien menetysten korvaaminen. Tämä tarkoittaa toisaalta myös sitä, että samassa yhteydessä toteutettaviin parannuksiin kaupunki ei osallistu.

4) Kaupungin kadut ja puistot -toimialan mukaan väliaikaisten ajojärjestelyiden suunnitelmat laaditaan ratikan jatkosuunnittelun yhteydessä. Mahdollisten väliaikaisten taloyhtiöiden pysäköintipaikkojen toteutusvastuu tonteilla jää maanomistajille. Ratikkahanke ja kaupunki pyrkivät myös aktiivisesti löytämään ja toteuttamaan asukkaiden käyttöön väliaikaisia pysäköintipaikkoja lähialueen kadunvarsilta, puistoista ja rakentamattomilta tonteilta.

5) Länsimäentien ja raitiotien rakentaminen mahdollistavat paremmat joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen yhteydet Länsimäen alueelle. Ratikan suunnitelmilla varaudutaan ratikan reitin varrella kaupungin kasvuun. Länsimäentien varren maankäytön kehittyessä on perusteltua toteuttaa jalankulku- ja pyöräilyväylät Länsimäentien molemmin puolin.

   Ei toimenpiteitä.

Tarkistukset:
Ei toimenpiteitä.

Äänestysraportti

§ 24 Asemakaavan muutos 002450 ja tonttijaon muutos, 91 Länsimäki / Vantaan ratikka: Länsimäki, etelä

Äänestyksen tiedot

Kokous:	Kaupunginhallitus 29.1.2024
Aiheen nimi:	§ 24
Äänestyksen nimi:	JAA=pohjaesitys EI=Lundellin hylkäämisesitys
Äänestyksen aihe:	
Äänestys alkaa:	29.1.2024 16.37.35
Äänestys päättynyt:	29.1.2024 16.38.33

Äänestyksen kokonaistulokset

Osallistujat:

Paikalla	13	

Äänet:

Kyllä	10	76,9%
Ei	3	23,1%
Tyhjää	0	0%
DNPV	0	0%

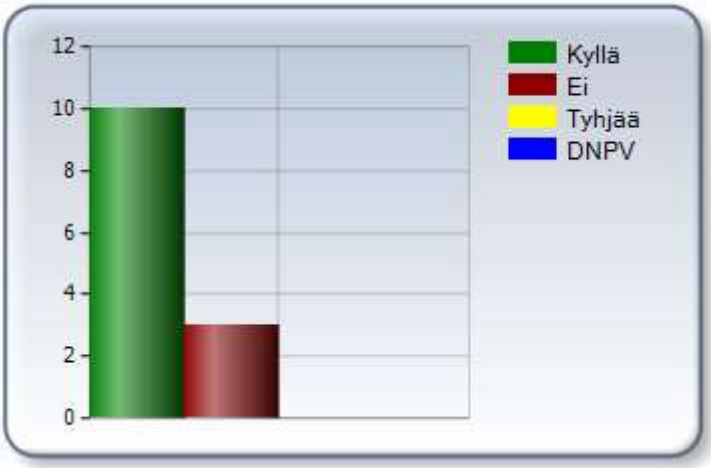

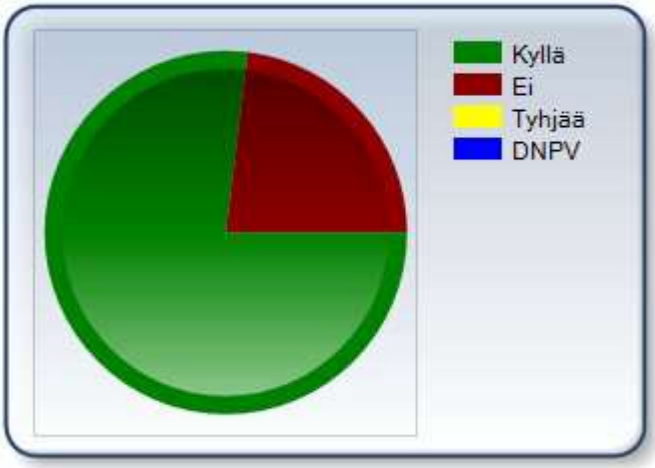

Äänestysraportti

Kaupunginhallitus 29.1.2024

Puolueiden äänestystulokset

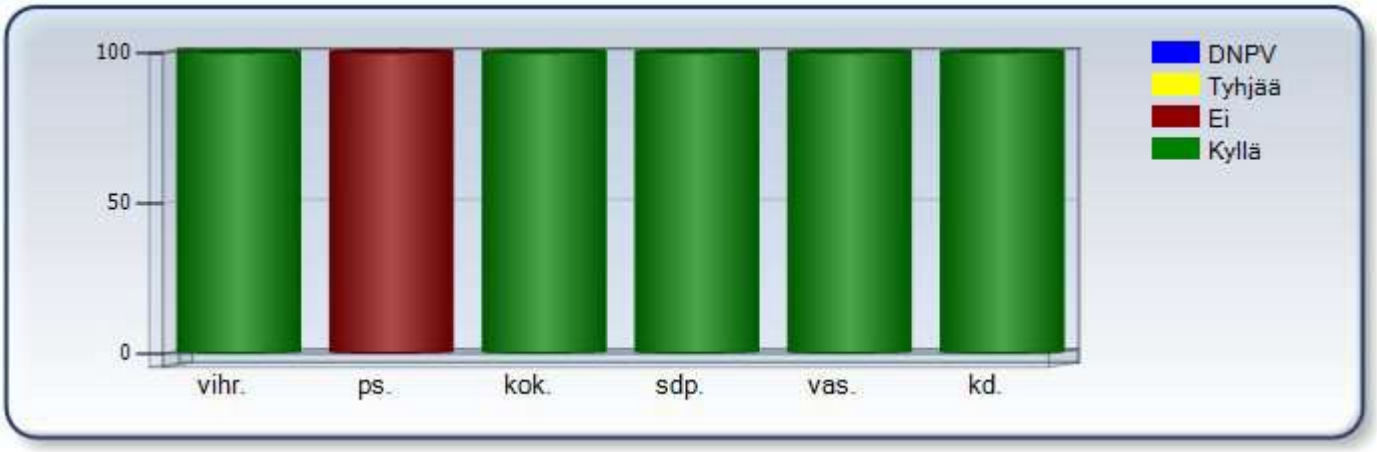

kd.	
Kyllä	1
Ei	0
Tyhjää	0
DNPV	0

kok.	
Kyllä	3
Ei	0
Tyhjää	0
DNPV	0

ps.	
Kyllä	0
Ei	3
Tyhjää	0
DNPV	0

sdp.	
Kyllä	3
Ei	0
Tyhjää	0
DNPV	0

vas.	
Kyllä	1
Ei	0
Tyhjää	0
DNPV	0

vihr.	
Kyllä	2
Ei	0
Tyhjää	0
DNPV	0

Äänestysraportti

Kaupunginhallitus 29.1.2024

Henkilökohtaiset äänestystulokset

Kyllä	
Abdi	sdp.
Karinen	vas.
Kasonen	kok.
Kaukola	sdp.
Orpana	kok.
Raja-Aho	kok.
Rämö	vihr.
Tammi	sdp.
Tuomela	kd.
Valtanen	vihr.

Ei	
Lundell	ps.
Suoniemi	ps.
Virkamäki	ps.

25 § Vastaus nuorisovaltuuston aloitteeseen koululiikunnan tasa-arvoistamisesta Vantaan oppilaitoksissa

VD/6842/00.02.01.00/2023

KK/VT/MT

Vantaan kaupungin nuorisovaltuusto jätti kokouksessaan 13.9.2023 seuraavan aloitteen:

Vantaalla koululiikunnassa on suuria eroja eri koulujen välillä. Joissakin kouluissa liikuntatunnit ovat mieleisiä nuorille, mutta toisissa on jääty jumiin menneisyyteen: tyttöjen ja poikien liikunta järjestetään erikseen, ja oppituntien sisältö on todella erilainen. Tässä on monta ongelmaa. Ensimmäinen on se, että tähän vanhanaikaiseen jakoon ei voi olla mitään muuta perustetta kuin virheellinen käsitys siitä, että kaikki urheilulajit eivät sopisi tytöille tai pojille. Toiseksi, tämä jako jättää huomiotta sukupuolivähemmistöt, ja aiheuttaa sukupuolivähemmistöihin kuuluville lapsille ja nuorille stressiä ja ahdistusta. Nuorilla on kokemuksia siitä, että liikuntatunneilla lajit jaetaan sukupuolinormien mukaan, esimerkiksi tytöillä on voimistelua ja pojilla jalkapalloa. Ryhmäjakoja on tehty myös muun muassa harrastuneisuuden perusteella, jolloin kilpaurheilijat on jaettu erikseen omiin ryhmiinsä. Liikuntatuntien pitäisi siis olla kokonaisuudessaan tasa-arvoisia.

Nuorisovaltuustossa haluamme, että kaikissa Vantaan kouluissa koululiikunta tukisi oppijoiden hyvinvointia, liikunnallista elämäntapaa ja myönteistä suhtautumista omaan kehoon, sekä edistäisi yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä, kuten opetussuunnitelmassa lukee. Nämä tavoitteet eivät voi toteutua, jos koulu päättää määrätä liikuntatuntien sisällön sukupuolistereotypioiden perusteella. Liikunnan opetuksen tulee perustua tasa-arvoon, jotta opetussuunnitelmassa olevat tavoitteet voidaan saavuttaa. Liikuntaryhmiä ei tule jakaa sukupuolen perusteella, vaan kaikkien oppijoiden tulee olla samassa ryhmässä.

Nuorisovaltuusto ehdottaa, että Vantaalla järjestettäisiin koululiikunta siten, ettei ryhmiä jaeta sukupuolen perusteella.

———

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa vastauksessaan seuraavaa:

Lähtökohtaisesti Vantaan perusopetuksessa liikunnanopetus ei ole sukupuolittunutta ja koulussa harjoitellaan, kokeillaan, kannustetaan ja liikutaan eri tavoin, erilaisia välineitä hyödyntäen. Liikunnassa hyödynnetään koulun tiloja, lähiliikuntapaikkoja ja luontoa monipuolisesti. Oppilaita ohjataan ja sitoutetaan turvalliseen ja eettisesti kestävään toimintaan ja oppimisilmapiiriin. Tavoitteena on liikunnalliseen elämäntapaan kannustaminen. Opetuksessa huomioidaan eri syistä vähän liikkuvien oppilaiden kannustaminen ja motivointi.

Alakouluissa liikunta järjestetään pääasiassa sekaryhmissä luokanopettajan johdolla. Yläkouluissa aineenopettajajärjestelmässä on usein lukujärjestyksiin merkitty opetus sukupuolen mukaisissa ryhmissä, mutta varsinaiset ryhmäjaot tehdään pedagogisin perustein. Erilaiset ryhmittelyt vaihtelevat monipuolisesti lukuvuoden aikana.

Pääsääntöisesti ryhmittelyt ovat joustavia ja oppilailla on valinnanmahdollisuuksia. Opetussuunnitelmassa erikseen mainittu laji on uinti, joka yleensä toteutetaan sukupuolen mukaisessa ryhmässä. Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöön kuuluvilla oppilailla on mahdollisuus valita itselleen tapauskohtaisesti sopivin ryhmä.

Perusopetuksen yläluokilla liikuntaryhmien muodostamisen tapa vaihtelee eri koulujen välillä ja koulut päättävät itse ryhmittelytavoistaan. Ryhmittelyt vaihtelevat esimerkiksi rinnakkaisten ryhmien lukumäärän, opetettavan sisällön, oppilaiden iän ja koostumuksen mukaan. Toisinaan on viisasta pitäytyä sukupuolen mukaisissa ryhmissä ja joskus laaja valinnanvapaus on paras pedagoginen ratkaisu. Liikunnanopettajat ovat korkeasti koulutettuja asiantuntijoita, joilla on pedagogisesti perusteltu kokonaisnäkemys liikunnan opetuksen järjestämisestä. He tekevät paljon yhteistä suunnittelua, samanaikaisopetusta ja arviointia, joka mahdollistaa jokaisen oppilaan yksilöllisen huomioimisen liikuntatunneilla.

Ryhmittelyn suunnittelussa on lisäksi huomioitava opetussuunnitelman mukainen monipuolinen liikunta, liikkumisen turvallisuus ja opettajien tietoisuus oppilaiden läsnäolosta oppitunneilla. Liikunnan ryhmäjaoissa otetaan huomioon erilaisten vähemmistöjen tarpeet ja toiveet. Liikuntaryhmien koon tulee olla sellainen, että se mahdollistaa turvallisen, tarkoituksenmukaisen ja mielekkään liikkumisen.

Yleisimmin oppilailla on joltain osin mahdollisuus vaikuttaa liikuntaryhmänsä valintaan perusopetuksen yläluokilla. Mikäli kaksi rinnakkaista ryhmää opiskelee samassa paikassa (urheilukenttä tai koulun liikuntasali), on siirtyminen ryhmästä toiseen mahdollinen yksittäisten oppituntien sisällä. Ryhmän valinta pidemmäksi ajanjaksoksi on toimintatapana silloin kun rinnakkaiset ryhmät opiskelevat eri kohteissa (esim. toinen ryhmä on luistelemassa ja toinen liikuntasalissa).

Yläkoulun valinnaiskursseilla opetus on usein sekaryhmissä. Tosin enemmistö osallistujista on poikia. Tämä huomio tehtiin myös koulujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmissa. Monessa koulussa pyritäänkin kannustamaan tyttöjä osallistumaan valinnaiseen liikuntaan.

Koulun opetuksen on oltava turvallista ja kouluissa noudatetaan turvallisemman tilan periaatteita. Tämä tulee huomioida myös pukeutumistiloissa ja kaikissa liikunnan opetuksen järjestelyissä.

Vantaan lukiokoulutuksessa liikunnan opetusryhmiä ei pääsääntöisesti jaeta ryhmiin sukupuolen perusteella. Ryhmäjaot tehdään pedagogisten perusteiden pohjalta, jotta opetus tukisi kaikkien opiskelijoiden hyvinvointia, kehitystä ja oppimista parhaalla mahdollisella tavalla opetussuunnitelman mukaisesti. Opetusryhmiä muodostettaessa huomioidaan myös opiskelijan oikeus fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen turvallisuuteen. Osassa lukioista on pakollisilla liikunnan opintojaksoilla vapaasti valittavissa tyttö-, poika- tai sekaryhmä. Tämä on perusteltua, sillä lukiossa on opiskelijoita, jotka haluavat / voivat liikkua vain omaa sukupuolta edustavissa liikuntaryhmissä esimerkiksi uskonnollisten syiden vuoksi. Opetuksen tavoitteet tulevat opetussuunnitelmasta ja ovat näin ollen samat sukupuolesta riippumatta.

Ammattiopistoissa ei ole liikuntaa omana oppiaineenaan, mutta Työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitäminen tutkinnon osan osa-alueeseen kuuluu myös opiskelu- ja työkyvyn sekä hyvinvoinnin edistäminen liikunnan avulla. Vantaan ammattiopisto Variassa opiskelijoita ei jaeta ryhmiin sukupuolen perusteella.

Kaupunginhallitus 15.1.2024 § 26

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään antaa nuorisvaltuustolle esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus.

Päätös:
Päätettiin jättää asia pöydälle seuraavaan kokoukseen.

Kaupunginhallitus 29.1.2024 § 25

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään antaa nuorisvaltuustolle esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus.

Käsittely:
Asian käsittelyn aika kaupunginjohtaja täydensi aloitevastausta seuraavalla tekstillä:

”*Perusopetuksen yläluokilla liikuntaryhmien muodostamisen tapa vaihtelee eri koulujen välillä ja koulut päättävät itse ryhmittelytavoistaan. Ryhmittelyt vaihtelevat esimerkiksi rinnakkaisten ryhmien lukumäärän, opetettavan sisällön, oppilaiden iän ja koostumuksen mukaan. Toisinaan on viisasta pitäytyä sukupuolen mukaisissa ryhmissä ja joskus laaja valinnanvapaus on paras pedagoginen ratkaisu. Liikunnanopettajat ovat korkeasti koulutettuja asiantuntijoita, joilla on pedagogisesti perusteltu kokonaisnäkemys liikunnan opetuksen järjestämisestä. He tekevät paljon yhteistä suunnittelua, samanaikaisopetusta ja arviointia, joka mahdollistaa jokaisen oppilaan yksilöllisen huomioimisen liikuntatunneilla.*

Ryhmittelyn suunnittelussa on lisäksi huomioitava opetussuunnitelman mukainen monipuolinen liikunta, liikkumisen turvallisuus ja opettajien tietoisuus oppilaiden läsnäolosta oppitunneilla. Liikunnan ryhmäjaoissa otetaan huomioon erilaisten vähemmistöjen tarpeet ja toiveet. Liikuntaryhmien koon tulee olla sellainen, että se mahdollistaa turvallisen, tarkoituksenmukaisen ja mielekkään liikkumisen.

Yleisimmin oppilailla on joltain osin mahdollisuus vaikuttaa liikuntaryhmänsä valintaan perusopetuksen yläluokilla. Mikäli kaksi rinnakkaista ryhmää opiskelee samassa paikassa (urheilukenttä tai koulun liikuntasali), on siirtyminen ryhmästä toiseen mahdollinen yksittäisten oppituntien sisällä. Ryhmän valinta pidemmäksi ajanjaksoksi on toimintatapana silloin kun rinnakkaiset ryhmät opiskelevat eri kohteissa (esim. toinen ryhmä on luistelemassa ja toinen liikuntasalissa).”

Päätös:
Hyväksyttiin täydennetty esitys.

Liite:
- Nuorisovaltuuston aloite koululiikunnan tasa-arvoistamisesta Vantaan oppilaitoksissa

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
apulaiskaupunginjohtaja Katri Kalske, 040 620 5080, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Nuorisovaltuuston aloite koululiikunnan tasa-arvoistamisesta Vantaan oppilaitoksissa

Vantaalla koululiikunnassa on suuria eroja eri koulujen välillä. Joissakin kouluissa liikuntatunnit ovat mieleisiä nuorille, mutta toisissa on jääty jumiin menneisyyteen: tyttöjen ja poikien liikunta järjestetään erikseen, ja oppituntien sisältö on todella erilainen. Tässä on monta ongelmaa. Ensimmäinen on se, että tähän vanhanaikaiseen jakoon ei voi olla mitään muuta perustetta kuin virheellinen käsitys siitä, että kaikki urheilulajit eivät sopisi tytöille tai pojille. Toiseksi, tämä jako jättää huomiotta sukupuolivähemmistöt, ja aiheuttaa sukupuolivähemmistöihin kuuluville lapsille ja nuorille stressiä ja ahdistusta. Nuorilla on kokemuksia siitä, että liikuntatunneilla lajit jaetaan sukupuolinormien mukaan, esimerkiksi tytöillä on voimistelua ja pojilla jalkapalloa. Ryhmäjakoja on tehty myös muun muassa harrastuneisuuden perusteella, jolloin kilpaurheilijat on jaettu erikseen omiin ryhmiinsä. Liikuntatuntien pitäisi siis olla kokonaisuudessaan tasa-arvoisia.

Nuorisovaltuustossa haluamme, että kaikissa Vantaan kouluissa koululiikunta tukisi oppijoiden hyvinvointia, liikunnallista elämäntapaa ja myönteistä suhtautumista omaan kehoon, sekä edistäisi yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä, kuten opetussuunnitelmassa lukee. Nämä tavoitteet eivät voi toteutua, jos koulu päättää määrätä liikuntatuntien sisällön sukupuolistereotypioiden perusteella. Liikunnan opetuksen tulee perustua tasa-arvoon, jotta opetussuunnitelmassa olevat tavoitteet voidaan saavuttaa. Liikuntaryhmiä ei tule jakaa sukupuolen perusteella, vaan kaikkien oppijoiden tulee olla samassa ryhmässä.

Nuorisovaltuusto ehdottaa, että Vantaalla järjestettäisiin koululiikunta siten, ettei ryhmiä jaeta sukupuolen perusteella.

26 § Vastaus Paula Lehmuskallion ja 2 muun valtuutetun aloite koulun saamiseksi Vaaralaan

VD/3687/00.02.00.03/2023

KK/HH/VTJT

Paula Lehmuskallio sekä 2 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Väestön kasvaessa on itä-Vantaan koulut käyneet ahtaaksi. Vaaralan koulu on aikoinaan lakkautettu ja oppilaat siirretty Hakunilanrinteen kouluun. Nykyisin yhdistetty Lehtikuusen koulu on pursumassa liitoksistaan. Hevoshaantien koulunlopetettua toimintansa oppilaat siirrettiin osin Itä-Hakkilaan ja Lehtikuusen kouluun.

Koska alueet kehä III:n eteläpuolella kehittyvät ja asukasmäärä kasvaa, esitän, että Vaaralaan rakennetaan uusi koulu. Siihen voitaisiin sijoitta kaikki ne lapset, jotka eivät asu Länsimäessä. Ja Länsimäen koulun oppilaat saisivat pitää oman koulunsa.”

Kaupunginvaltuusto 22.5.2023 § 14

Päätös:
Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

———

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Tällä hetkellä Vaaralassa on virallisen väestöennusteen mukaan 272 perusopetusikäistä lasta, joista alakouluikäisiä on 180 ja yläkouluikäisiä 92. Vaaralan kaupunginosan perusopetusikäisten määrän ennustetaan kasvavan 25 lapsella kymmenvuotiskauden aikana. Vaaralasta Lehtikuusen koulua käy tänä lukuvuonna noin 20 lasta (1. luokan oppilaita) ja suurin osa Vaaralan perusopetusikäisistä lapsista käy Rajakylän ja Länsimäen koulua. 1. luokkalaisten lähikoulun määrittäviä koulupiirirajoja tarkastellaan vuosittain, ja niitä muutetaan tarpeen mukaan. Koulumatkat Vaaralasta Lehtikuusen ja Rajakylän kouluihin ovat alle kolme kilometriä. Vantaalla koulumatkat ovat pääsääntöisesti alle kolmekilometriä lähikoululle (palveluverkkosuunnitelma 2022-2031). Yläkouluikäisille matkat ovat keskimäärin pidempiä kuin alakouluikäisille.

Vantaan koulujen mitoitusperiaatteita on tarkistettu vuonna 2022 (kapasiteettitarkastelu 2022). Tarkastelussa on otettu huomioon koulujen oppilasmäärät ja yksilölliset tilanteet, kuten S2-, oman uskonnon ja oman äidinkielen oppiaineiden oppilasmäärät kouluissa.

Hakunilan suuralueen perusopetusikäisten määrän ennustetaan laskevan seuraavan kymmenvuotiskauden aikana virallisen väestöennusteen mukaan. Hakunilan alueen peruskouluissa yhdenkään koulun kapasiteetti ei näytä ylittyvän kymmenvuotiskauden päätteeksi oppilasennusteen mukaan. Useissa kouluissa kapasiteetti tulee olemaan kymmeniä oppilaspaikkoja enemmän, kuin oppilasmäärät kouluissa. Tilannetta tarkastellaan kuitenkin vuosittain uuden väestö- ja oppilasennusteen perusteella.

Lehtikuusen koulu: maltillisesti laskeva oppilasennuste. Lehtikuusen koulun Havu-rakennuksen tarveselvitys on käynnissä, jossa arvioidaan rakennuksen kunnon lisäksi mm. tilojen riittävyyttä ja tarkoituksenmukaisuutta, sillä tällä hetkellä opetuskäyttöön on otettu varasto-, siivous-, ja opettajanhuoneen tiloja. Oppilasmäärän ennustetaan laskevan noin 30 oppilaalla kymmenvuotiskauden aikana.
Länsimäen koulu: oppilasmäärä tulee olemaan alle kapasiteetin jatkossakin, vaikka oppilasennusteen mukaan oppilasmäärä kasvaa maltillisesti. Koulun muuntojoustamattomat tilat tuottavat vaikeuksia järjestää opetusta mielekkäästi. Koulun tiloja tullaan tarkastelemaan ja sen yhteydessä selvitetään tilamuutosten tarve.

Peruskouluverkkoa tarkastellaan suuralueittain ja Vaaralaa osana Hakunilan suuraluetta. Virallinen väestöennuste ja oppilasennuste eivät tällä hetkellä tue uuden koulun rakentamista alueelle. Seuraavien vuosien ennusteissa tulee oletettavasti muutoksia väestönkasvuun ratikan rakentamisen myötä ja palveluverkkoa tullaan tarkastelemaan uudelleen.

Kaupunginhallitus 29.1.2024 § 26

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään antaa Paula Lehmuskalliolle ja 2 muulle valtuutetulle esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liite:
- Allekirjoitettu Paula Lehmuskallion ja 2 muun valtuutetun aloite koulun saamiseksi Vaaralaan

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3.1.Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
apulaiskaupunginjohtaja Katri Kalske, 040 620 5080
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

	Aloitteen tekijä/tekijät ja allekirjoitukset
KOULUN SAAMISEKSI VAARALAAN Väestön kasvaessa on itä-Vantaan koulut käyneet ahtaaksi. Vaaralan koulu on aikoinaan lakkautettu ja oppilaat siirretty Hakunilanrinteen kouluun. Nykyisin yhdistetty Lehtikuusen koulu on pursumassa liitoksistaan. Hevoshaantien koulunlopetettua toimintansa oppilaat siirrettiin osin Itä-Hakkilaan ja Lehtikuusen kouluun. Koska alueet kehä III:n eteläpuolella kehittyvät ja asukasmäärä kasvaa, esitän, että Vaaralaan rakennetaan uusi koulu. Siihen voitaisiin sijoitta kaikki ne lapset, jotka eivät asu Länsimäessä. Ja Länsimäen koulun oppilaat saisivat pitää oman koulunsa. Paula Lehmuskallio Kaupunginvaltuutettu (Kok)	<u>Aloitteen tekijän nimi:</u> *Paula Lehmuskallio* <u>Aloitteen allekirjoittajat:</u> 1. Reija Friman 2. Sirpa Siru Kauppinen

27 § Vastaus Eve Rämön ja 24 muun valtuutetun aloitteeseen katujen ja puistojen kunnossapidon päivystyksestä

VD/1591/00.02.00.03/2022

TeA/HW/MT

Eve Rämö ja 24 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Kun virka-ajan ulkopuolella irtoaa kaivonkansi, hajoaa neularoskis tai sähköpylväs vaurioituu kolarissa niin vaaratilanne on ilmeinen ja paikalle kaivataan pikaisesti joku korjaamaan tilanne.

Tällä hetkellä kaupungilla ei ole minkäänlaista päivystysnumeroa tai palautekanavaa kuntalaisille johon ilmoittaa kiireellisiä toimia vaativasta tilanteesta. Vantaalla ei myöskään ole päivystäjiä tällaisia tilanteita varten. Nykyistä palautejärjestelmää ei seurata jatkuvasti eikä se vastaa päivystyksellisiin tarpeisiin.

Akuutit vaaratilanteet hoitaa pelastuslaitos mutta kun tilanne on kiireellinen ja mahdollisesti vaarallinen eikä kuulu pelastustoimen hoidettavaksi jää asian hoitaminen odottamaan virka-aikaa. Tässä ajassa ehtii tapahtua monta vaaratilannetta.

Me allekirjoittaneen esitämme, että Vantaa selvittää mahdollisuuksia katujen ja puistojen päivystystoiminnan käynnistämiseksi.”

Kaupunginvaltuusto 31.1.2022 § 18

Päätös:
Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

_____

Kaupunkiympäristön toimialan katujen ja puistojen palvelualue toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Katujen ja puistojen palvelualue pahoittelee valtuustoaloitteen vastauksen pitkittymistä.

Palvelualue toteaa, että kaupungin yleisten alueiden kunnossapidolla on jo pitkään ollut säännöllistä päivystystoimintaa erilaisissa muodoissa, vaikka se ei kuntalaiselle suoraan näykään. Aikaisemmin kesäajan päivystyksestä huolehdittiin Vantaan Veden toimesta, mutta tämä sopimukseen perustuva yhteistyö päättyi joitain vuosia HSY:n perustamisen jälkeen.

Kaupungin oma tuotanto huolehtii Myyrmäen, Kivistön, Aviapoliksen ja Tikkurilan suuralueiden katujen ja puistojen kunnossapidosta. Hakunilan, Korson ja Koivukylän suuralueet ovat puolestaan yksityisen alueurakoinnin hoidossa kaupungin tilaamana ja valvomana.

Kaupunki ja urakoitsijat päivystävät kesäisin alueitaan virka-aikana oman työnjohtonsa toimesta. Talviaikaisin, noin lokakuun puolivälistä huhtikuun puoliväliin, ympärivuorokautista päivystystä hoitaa oman tuotannon työnjohto ja tuolle ajalle on myös oma henkilöstö nimettynä varallaolo- ja päivystysryhmiin. Urakoitsijat päivystävät talviaikoina omilla alueillaan samankaltaisesti.

Kesäaikana virka-ajan ulkopuolella sekä viikonloppuisin päivystysluonteisista töistä vastaa Vantaan alueella ulkopuolinen palveluntuottaja, jolla on tarvittaessa käytössään myös puhdistus- ja korjauskalustoa. Valaistusta koskevissa kiireellisissä huoltotarpeissa päivystys on yhdistetty sekä katuvalojen että liikennevalojen hoitourakoihin.

Vantaalla asukkaita ohjeistetaan aina vaaratilanteissa ensisijaisesti ottamaan yhteyttä Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen tilannekeskukseen, koska tilanteen vaarallisuusaste on selvitettävä ensin. Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen tiedossa on kaupungin kunnossapidon ajantasaiset päivystysnumerot, jotka ovat myös Vantaa-Infon ja tärkeimpien yhteistyökumppanien tiedossa. Niitä ei ole julkaistu yleisesti, koska suurena riskinä on, että päivystysnumerot tukkeutuisivat palautevyörystä esimerkiksi lumipyrypäivinä, jolloin varsinaiset päivystystehtävät jäävät hoitamatta. Vantaan kaupungin sivuille lisätään sivu, missä on koottuna ohjeet mihin kuntalainen voi olla yhteydessä erilaisissa vaaratilanteissa.

Kaupungilla on lisäksi myös asiakaspalautejärjestelmä, johon voidaan jättää huomioita ja korjauspyyntöjä. Näitä palautteita tutkitaan päivittäin virka-aikojen puitteissa. Jatkossa, palautejärjestelmän uusiutuessa, palvelujen odotetaan parantuvan entisestään siten, että myös urakoitsijoille ja kesäajan päivystäjälle mahdollistetaan pääsy katsomaan asiakaspalautteita suoraan omilta tietokoneiltaan ja oman ajankäyttönsä puitteissa.

Erillisen kaupungin oman, useamman hengen 24/7- päivystysorganisaation rakentaminen ja toiminnan pyörittäminen vaatisi kaupungilta runsaasti lisää henkilö- ja taloudellisia resursseja. Tästä syystä päivystys on pyritty järjestämään päivittäisten tavanomaisten toimien yhteydessä. Oman päivystysorganisaation asemesta julkisen kaupunkitilan päivystys olisi tarkoituksenmukaisinta liittää sopimusperusteisesti johonkin jo olemassa olevaan yksityiseen päivystyskeskukseen, mikäli tällainen yhteistyökumppani löytyisi. Joitain vuosia sitten kaupunki neuvotteli päivystyksen järjestämisestä erään valtakunnallisen kunnossapitoalan yrityksen päivystyskeskuksen osana, mutta valitettavasti ko. yritys ehti luopua koko päivystystoiminnastaan.

Kaupunginhallitus 15.1.2024 § 33

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) antaa Eve Rämölle ja 24 muulle valtuutetulle toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus ja
b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:
Päätettiin jättää asia pöydälle seuraavaan kokoukseen.

———

Kaupunginhallitus 29.1.2024 § 27

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) antaa Eve Rämölle ja 24 muulle valtuutetulle toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus ja
b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Käsittely:
Asian käsittelyn aikana kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtaja täydensi aloitevastauksen kolmanneksi viimeistä kappaletta seuraavasti:

”*Vantaan kaupungin sivuille lisätään sivu, missä on koottuna ohjeet mihin kuntalainen voi olla yhteydessä erilaisissa vaaratilanteissa*.”

Päätös:
Hyväksyttiin täydennetty esitys.

Liite:
- Allekirjoitettu Eve Rämön ja 24 muun valtuutetun aloite katujen ja puistojen kunnossapidon päivystyksestä

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
Henry Westlin, puh. 0400 417 436, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

Valtuustoaloitteen otsikko & aloite	Aloitteen tekijä/tekijät ja allekirjoitukset
Aloite katujen ja puistojen kunnossapidon päivystyksestä Kun virka-ajan ulkopuolella irtoaa kaivonkansi, hajoaa neularoskis tai sähköpylväs vaurioituu kolarissa niin vaaratilanne on ilmeinen ja paikalle kaivataan pikaisesti joku korjaamaan tilanne. Tällä hetkellä kaupungilla ei ole minkäänlaista päivystysnumeroa tai palautekanavaa kuntalaisille johon ilmoittaa kiireellisiä toimia vaativasta tilanteesta. Vantaalla ei myöskään ole päivystäjiä tällaisia tilanteita varten. Nykyistä palautejärjestelmää ei seurata jatkuvasti eikä se vastaa päivystyksellisiin tarpeisiin. Akuutit vaaratilanteet hoitaa pelastuslaitos mutta kun tilanne on kiireellinen ja mahdollisesti vaarallinen eikä kuulu pelastustoimen hoidettavaksi jää asian hoitaminen odottamaan virka-aikaa. Tässä ajassa ehtii tapahtua monta vaaratilannetta. Me allekirjoittaneen esitämme, että Vantaa selvittää mahdollisuuksia katujen ja puistojen päivystystoiminnan käynnistämiseksi. Vantaalla 31.1.2022	Aloitteen tekijän nimi: *Eve Rämö* Aloitteen allekirjoittajat: 1. Tuukka Saimen 2. Tarja Eklund 3. Paula Lehmuskallio 4. Tiina Tuomela 5. Juha Suoniemi 6. Reija Friman 7. Vaula Norrena 8. Sirpa Siru Kauppinen 9. Milad Dehghan 10. Hanna Valtanen 11. Marjo Vacker 12. Kai-Ari Lundell 13. Erika Veltheim 14. Mikko Viilo 15. Niilo Kärki 16. Matilda Stirkkinen 17. Tuire Kaimio 18. Eva Tawasoli 19. Stefan Åstrand 20. Nina Nummela 21. Mika Kasonen 22. Oskari Iivarinen 23. Jouko Jääskeläinen 24. Maija Rautavaara

28 § Oikaisuvaatimus nuorten kesätyöseteliä koskevaan päätökseen 5/2024

VD/6025/14.07.01.00/2023

PT/ST-V/SH/KK/JT

Hakija AR Karki Oy on 10.1.2024 toimittanut Vantaan kaupungin kirjaamoon vaatimuksen, jolla se vaatii oikaisua työllisyyspalveluiden palveluesimiehen 9.1.2024 antamaan kielteiseen päätökseen § 5/2024, jolla hakijalle ei ole myönnetty oikeutta tilitykseen Vantaan kaupungin nuorille suunnatusta kesätyösetelistä 2023. Hakijan oikaisuvaatimus on saapunut Vantaan kaupungin kirjaamoon kuntalain (410/2015) 138 §:ssä edellyttämässä määräajassa eli 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Kaupunginvaltuuston 14.11.2022 hyväksymässä vuoden 2023 taloussuunnitelmassa on osoitettu 330 000 euron määräraha 300 euron kesätyöseteleihin, joilla työllistetään vantaalaisia 15–18-vuotiaita nuoria yrityksiin ja yhdistyksiin. Yrityksen tai yhdistyksen ei tarvitse olla vantaalainen. Määräraha on varattu kaupunginhallituksen menokohtaan 10 40 ja sen käytöstä päättää kaupunginhallitus.

Kesätyösetelin 2023 avulla tuettiin vuosina 2005–2008 syntyneiden vantaalaisten nuorten työllistämistä. Kolmensadan euron kesätyöseteleitä myönnetään Vantaalla jokaiselle 9.luokkalaiselle sekä enintään 900 kpl muille vuosina 2005–2008 syntyneille vantaalaisille nuorille.

Kesätyösetelin 2023 maksatuksen edellytyksenä on, että vantaalaisnuori työllistetään 1.5.-30.09.2023 välisenä aikana vähintään 10 työpäivän ajaksi. Minimibruttopalkan 10 työpäivän ajalta on oltava vähintään 450 €. Verot, sosiaali- ja eläkemaksut on maksettava palkan lisäksi. Työnantajana ei voi toimia yksityistalous, perhe tai yksityinen henkilö. Tilitysaika kesätyösetelissä on 1.6.2023-31.10.2023.

Alkuperäinen päätös ja sen perustelut:
Työllisyyspalveluiden palveluesimies on päätöksellään § 5/2024 hylännyt AR Karki Oy:n hakemuksen nuorten kesätyösetelistä 2023 koska hakemus on saapunut myöhässä 9.1.2024, ehtojen mukaan yrityksen olisi tullut hakea tilitystä viimeistään 30.10.2023

Hakijan oikaisuvaatimus:
Hakija AR Karki Oy kertoo oikaisuvaatimuksessaan, että ei saanut 30.10.2023 sähköpostilähetyksestään kuittausta kirjaamosta. Hän myös itse epäilee, että sähköpostiviesti ei mahdollisesti tullut perille. Työllisyyspalveluiden työntekijä on selvittänyt asiaa sekä kirjaamon että hakijan kanssa. Hakija ei ole pystynyt osoittamaan, että olisi lähettänyt tilityspyynnön 30.10.2023. Kirjaamo ei ole vastaanottanut tilityslomaketta ennen kuin 9.1.2024. Tästä syystä oikaisuvaatimus tulee hylätä.

Lain sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 8 §:n mukaan sähköinen viesti toimitetaan viranomaiselle lähettäjän vastuulla.

Kaikki oikaisuvaatimukseen liittyvät asiakirjat ovat nähtävissä kaupunginhallituksen kokousasiakirjoissa.

Kaupunginhallitus 29.1.2024 § 28

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään hylätä AR Arki Oy:n oikaisuvaatimus työllisyyspalveluiden palveluesimiehen päätökseen § 5/2024 yllä mainituin perustein.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
- Viranhaltijapäätös

Täytäntöönpano: Työllisyyspalvelut

Muutoksenhakuohje: 2. Kunnallisvalitus oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen

Lisätiedot:
työllisyyspalveluiden palveluesimies Kari Ahlström, puh. 050 312 4520
(etunimi.sukunimi@vantaa.fi)

Kaupunkistrategian ja johdon toimiala / Työllisyyspalvelut
Palveluesimies Ahlström Kari

10.1.2024

VD/6025/14.07.01.00/2023

Nuorten kesätyöseteli 2023

Työllisyyden ja kotoutumisen palvelualue vastaa kaupungin työllisyyden edistämisestä sekä työllisyyden edistämiseen liittyvän toiminnan koordinoimisesta ja kehittämisestä tehtäväalueellaan yhteistyöstä valtion hallinnon, yritysten ja kolmannen sektorin kanssa.

Kaupunginvaltuuston 14.11.2022 hyväksymässä vuoden 2023 taloussuunnitelmassa on osoitettu 330 000 euron määräraha 300 euron kesätyöseteleihin, joilla työllistetään vantaalaisia 15-18-vuotiaita nuoria yrityksiin ja yhdistyksiin. Yrityksen tai yhdistyksen ei tarvitse olla vantaalainen. Määräraha on varattu kaupunginhallituksen menokohtaan 10 40 ja sen käytöstä päättää kaupunginhallitus.

Kesätyösetelin avulla tuetaan vuosina 2005-2008 syntyneiden vantaalaisten nuorten työllistämistä. Kolmensadan euron kesätyöseteleitä myönnetään Vantaan jokaiselle 9.luokkalaiselle sekä enintään 900 kpl muille 2005-2008 syntyneille vantaalaisille nuorille.

Kesätyösetelin edellytyksenä on, että vantaalaisnuori työllistetään 1.5.-30.09.2023 välisenä aikana vähintään 10 työpäivän ajaksi, tältä ajalta minimibruttopalkan on oltava vähintään 450 €. Verot, sosiaali- ja eläkemaksut on maksettava palkan lisäksi.Työnantajana ei voi toimia yksityistalous, perhe tai yksityinen henkilö.

Vantaan kaupungin hallintosäännön 3 luvun 5 §:n mukaisesti työllisyyspalveluiden johtaja on delegoinut päätöksellä 1 / 2023 päätösvallan palveluesihenkilölle päättää kaupungin työllistämistuen myöntämisestä.

Päätös / Palveluesimies

Työllisyyspalveluiden palveluesimiehen päätös:

Päätän olla myöntämättä nuorten vuoden 2023 kesätyösetelin AR Karki Oy:lle, koska tilityspyyntö on saapunut myöhässä.

Vantaa 10.1.2024

Ahlström Kari
Palveluesimies

Allekirjoitettu sähköisesti asianhallintajärjestelmässä.

Täytäntöönpano Kaupunginhallitus
Edellä mainitut työnantajat
Toimistosihteeri

Päätös on yleisesti nähtävänä

Aika 17.1.2024

Paikka Vantaan kaupungin internetsivulla paatokset.vantaa.fi

Tiedoksianto asianosaiselle

Kaupunkistrategian ja johdon toimiala / Työllisyyspalvelut
Palveluesimies Ahlström Kari

10.1.2024

VD/6025/14.07.01.00/2023

☑ Annettu tiedoksi sähköisesti
Pvm: 10.1.2024
Vastaanottajat: Tiedoksi edellä mainituille työnantajille

Jos olet tyytymätön tähän päätöksen, voit vaatia siihen oikaisua **Vantaan kaupunginhallitukselta.**

Kaupunkistrategian ja johdon toimiala / Työllisyyspalvelut
Palveluesimies Ahlström Kari

10.1.2024

VD/6025/14.07.01.00/2023

MUUTOKSENHAKUOHJEET

Oikaisuvaatimuksen voit tehdä:

lainmukaisuusperusteella, eli jos

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa
- päätös on muuten lainvastainen

ja/tai
tarkoituksenmukaisuusperusteella, eli päätöksen sisältöön liittyvillä perusteilla.

Voit tehdä oikaisuvaatimuksen, jos olet kunnan jäsen. Asianosaisena voit tehdä oikaisuvaatimuksen kunnan jäsenyydestä riippumatta, jos päätös kohdistuu sinuun tai se vaikuttaa välittömästi oikeuksiisi, velvollisuksiisi tai etuihisi.

Oikaisuvaatimuksen toimittaminen

Toimita oikaisuvaatimus **14 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Oikaisuvaatimus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä. Myöhässä tullutta oikaisuvaatimusta ei tutkita.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä, jollei muuta näytetä

- seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä
- kolmen päivän kuluttua sähköisen viestin lähettämisestä tai
- saantitodistuksen osoittamana aikana/erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana.

Voit toimittaa oikaisuvaatimuksen sähköpostilla tai sähköisen Oma Vantaa -asiointipalvelun kautta, postittamalla tai henkilökohtaisesti Tikkurilan Vantaa-Infoon sen aukioloaikana. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa oikaisuvaatimuksen vielä seuraavana arkipäivänä.

Tee oikaisuvaatimus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Jos sinulla on vaatimustasi tukevia asiakirjoja, liitä ne oikaisuvaatimukseen mukaan. Lopuksi ilmoita yhteystietosi ja kotikuntasi ja allekirjoita oikaisuvaatimus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot. Jos käytät laillista edustajaa, oikaisuvaatimuksessa tulee olla myös edustajan vastaavat tiedot.

Oikaisuvaatimus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Vantaan kaupungin yhteystiedot:

Postiosoite: Vantaan kaupungin kirjaamo, PL 1100, 01030 Vantaan kaupunki
Käyntiosoite: Kirjaamon asiakaspalvelu/Tikkurilan Vantaa-Info, Dixi (2. krs.), Ratatie 11, 01300 Vantaa
(Aukioloajat: ma-ke 8.45-16.30, to 12.00-17.00 ja pe 7.45-15.30. Tarkista kesäajan ja arkipyhän aukiolo soittamalla tai osoitteesta https://www.vantaa.fi/vantaa-info)
Puhelin: (09) 83911 (vaihde)
Sähköpostiosoite: kirjaamo@vantaa.fi
Asiointipalvelun osoite: https://asiointi.vantaa.fi/web/oikaisuvaatimus

Muutoksenhakuohje 1. Oikaisuvaatimus

Jos olet tyytymätön tähän päätöksen, voit vaatia siihen oikaisua **Vantaan kaupunginhallitukselta** eli tehdä siitä oikaisuvaatimuksen.

Oikaisuvaatimuksen voit tehdä:

lainmukaisuusperusteella, eli jos
- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa
- päätös on muuten lainvastainen

ja/tai
tarkoituksenmukaisuusperusteella, eli päätöksen sisältöön liittyvillä perusteilla.

Voit tehdä oikaisuvaatimuksen, jos olet kunnan jäsen. Asianosaisena voit tehdä oikaisuvaatimuksen kunnan jäsenyydestä riippumatta, jos päätös kohdistuu sinuun tai se vaikuttaa välittömästi oikeuksiisi, velvollisuksiisi tai etuihisi.

Oikaisuvaatimuksen toimittaminen

Toimita oikaisuvaatimus **14 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Oikaisuvaatimus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä. Myöhässä tullutta oikaisuvaatimusta ei tutkita.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä, jollei muuta näytetä
- seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä
- kolmen päivän kuluttua sähköisen viestin lähettämisestä tai
- saantitodistuksen osoittamana aikana/erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana.

Voit toimittaa oikaisuvaatimuksen sähköpostilla tai sähköisen Oma Vantaa -asiointipalvelun kautta, postittamalla tai henkilökohtaisesti Tikkurilan Vantaa-Infoon sen aukioloaikana. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa oikaisuvaatimuksen vielä seuraavana arkipäivänä.

Tee oikaisuvaatimus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Jos sinulla on vaatimustasi tukevia asiakirjoja, liitä ne oikaisuvaatimukseen mukaan. Lopuksi ilmoita yhteystietosi ja kotikuntasi ja allekirjoita oikaisuvaatimus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot. Jos käytät laillista edustajaa, oikaisuvaatimuksessa tulee olla myös edustajan vastaavat tiedot.

Oikaisuvaatimus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Vantaan kaupunginhallituksen yhteystiedot:

Postiosoite: Vantaan kaupungin kirjaamo, PL 1100, 01030 Vantaan kaupunki
Käyntiosoite: Kirjaamon asiakaspalvelu/Tikkurilan Vantaa-Info, Dixi (2. krs.), Ratatie 11, 01300 Vantaa
(Aukioloajat: ma–ke 8.45–16.30, to 12.00–17.00 ja pe 7.45–15.30. Tarkista kesäajan ja arkipyhän aukiolo soittamalla tai osoitteesta https://www.vantaa.fi/vantaa-info)
Puhelin: (09) 83911 (vaihde)
Sähköpostiosoite: kirjaamo@vantaa.fi
Asiointipalvelun osoite: https://asiointi.vantaa.fi/web/oikaisuvaatimus

Muutoksenhakuohje 2. Kunnallisvalitus oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen

Jos olet tyytymätön tähän päätöksen, voit hakea siihen muutosta **Helsingin hallinto-oikeudelta**.

Valituksen voit tehdä lainmukaisuusperusteella, eli jos
- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa ja/tai
- päätös on muuten lainvastainen.

Voit tehdä valituksen, jos olet tehnyt päätöksestä aiemmin oikaisuvaatimuksen. Kunnan jäsenenä voit tehdä valituksen, jos päätös on muuttunut oikaisuvaatimuksen takia.

Valituksen toimittaminen

Toimita valitus **30 päivän** kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusaikaan. Valitus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Myöhässä tullutta valitusta ei tutkita.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä, jollei muuta näytetä:
- seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä,
- kolmen päivän kuluttua sähköisen viestin lähettämisestä tai
- saantitodistuksen osoittamana aikana/erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana

Voit toimittaa valituksen henkilökohtaisesti, postittamalla tai sähköisesti. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa valituksen vielä seuraavana arkipäivänä virka-aikana.

Tee valitus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Liitä mukaan valituksen kohteena oleva päätös ja vaatimusta tukevat asiakirjat (ellet ole niitä aiemmin toimittanut oikaisuvaatimuksen yhteydessä). Ilmoita valituksessa kotikuntasi ja yhteystietosi ja allekirjoita se. Jos sinulla on laillinen edustaja, valituksessa tulee olla sinun nimen ja kotikunnan lisäksi myös tämän nimi, kotikunta, yhteystiedot ja allekirjoitus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot.

Valitus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Vahingonkorvausasiassa hallinto-oikeus voi tutkia ainoastaan, onko päätös tehty muodollisesti oikein. Vahingonkorvauksen perustetta tai määrää koskevan riita-asian käsittelee sen sijaan toimivaltainen yleinen tuomioistuin (käräjäoikeus).

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksu sen mukaan kuin tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) säädetään. Ajantasainen tieto maksuista löytyy tuomioistuinlaitoksen sivustolta.

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot:
Käynti- ja postiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki
Puhelin: 029 56 42000, faksi: 029 56 42079
Sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi
Asiointipalvelun osoite: Aloita asiointi (https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet/#/)
Virka-aika: klo 8.00–16.15

Muutoksenhakuohje 3. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

3.1. Tähän p**äätökseen, joka koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa**, ei saa hakea muutosta.
(Kuntalaki 136 §)

3.2. Tähän **päätökseen, joka koskee hankintaoikaisua**, ei saa hakea muutosta.
(Hankintalaki 135 §)

3.3. Tähän **päätökseen, joilla on päätetty olla käyttämättä etuosto-oikeutta**, ei saa hakea muutosta.
(Etuostolaki 22 § 3 mom.)

3.4. Tähän oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun **päätökseen, joka koskee verotusta**, ei saa hakea muutosta.
(Veronkantolain 51 § 1 mom. ja 50 § 7 mom.)

Muutoksenhakuohje 4. Hankintaoikaisuohje ja valitusosoitus

Julkista hankintaa koskevaan päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuun voidaan julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016, jäljempänä hankintalaki) mukaan hakea muutosta vaatimalla hankintayksiköltä oikaisua (jäljempänä hankintaoikaisu). Asia voidaan myös saattaa valituksella markkinaoikeuden käsiteltäväksi.

Hankintaa koskevasta asiasta voi tehdä hankintayksikölle oikaisuvaatimuksen tai markkinaoikeudelle toimitettavan valituksen se, jota asia koskee (jäljempänä asianosainen). Asianosainen on se, jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa.

I Hankintaoikaisuohje

Hankintaoikaisuvaatimuksen kohde

Hankintayksikön päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuun tyytymätön voi vaatia hankintalain 132–135 §:n mukaan hankintaoikaisua. Hankintaoikaisua voi vaatia hankintayksiköltä kirjallisesti tarjouskilpailuun osallistunut tarjoaja tai osallistumishakemuksen tehnyt ehdokas tai muu taho, jota asia koskee.

Hankintaoikaisuvaatimuksen tekemiselle säädetty aika

Asianosaisen on vaadittava hankintaoikaisua 14 päivän kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintayksikön päätöksestä valitusosoituksineen tai muusta hankintamenettelyssä tehdystä ratkaisusta. Vaatimus on esitettävä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulu- tai juhannusaatto tai arkilauantai, voi oikaisuvaatimuksen tehdä ennen viraston aukioloajan päättymistä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Sähköinen tiedoksianto

Mikäli hankintapäätös on annettu tiedoksi sähköisesti, asianosaisen katsotaan saaneen tiedon hankintapäätöksestä oheisasiakirjoineen sinä päivänä, jolloin sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Asianosainen on saanut tiedon päätöksestä lähettämispäivänä, jollei asianosainen esitä luotettavaa selvitystä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuudesta tai vastaavasta muusta seikasta, jonka johdosta sähköinen viesti on saapunut asianosaiselle myöhemmin.

Tiedoksianto kirjeitse

Mikäli hankintapäätös on annettu tiedoksi hallintolain (434/2003) 59 §:n mukaisesti postitse kirjeellä, katsotaan asianosaisen saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä, jollei asianosainen näytä saaneen tiedon myöhemmin.

Tiedoksianto saantitodistuksella

Mikäli hankintapäätös on annettu todisteellisesti tiedoksi hallintolain (434/2003) 60 §:n mukaisesti, asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.

Hankintaoikaisua koskevan vaatimuksen sisältö

Hankintaoikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimukset perusteineen. Vaatimuksesta on käytävä ilmi oikaisua vaativan nimi sekä tarvittavat yhteystiedot asian hoitamiseksi.
Vaatimukseen on liitettävä asiakirjat, joihin vaatimuksen tekijä vetoaa, mikäli ne eivät jo ole hankintayksikön hallussa.

Toimitusosoite

Hankintaoikaisu toimitetaan osoitteeseen:

Vantaan kaupungin kirjaamo
Kaupunginhallitus
PL 1100, 01030 Vantaan kaupunki
Sähköpostiosoite: kirjaamo@vantaa.fi
Puhelin (kirjaamo): 09-839 22184, fax: 09-8392 4163

Virka-aika: ma - pe 8.15 - 16.00

Hankintaoikaisun vireilletulo ja käsittely eivät vaikuta siihen määräaikaan, jonka kuluessa asianosainen voi hankintalain nojalla hakea muutosta valittamalla markkinaoikeuteen.

II Valitusosoitus markkinaoikeuteen

Muutoksenhaun kohde ja rajoitukset

Tarjoaja, osallistumishakemuksen tehnyt ehdokas tai muu taho, jota asia koskee, voi saattaa asian markkinaoikeuden käsiteltäväksi tekemällä valituksen.

Valituksella markkinaoikeuden käsiteltäväksi voidaan saattaa hankintayksikön päätös tai hankintayksikön muu hankintamenettelyssä tehty ratkaisu, jolla on vaikutusta ehdokkaan tai tarjoajan asemaan.

Markkinaoikeuden käsiteltäväksi valituksella ei voida saattaa hankintayksikön sellaista päätöstä tai muuta ratkaisua, joka koskee:
1) yksinomaan hankintamenettelyn valmistelua;
2) sitä, että hankintasopimusta ei jaeta osiin 75 §:n nojalla; tai
3) sitä, että 93 §:ssä tarkoitetun kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena käytetään yksinomaan halvinta hintaa tai kustannuksia.

Puitejärjestelyyn perustuva hankinta

Puitejärjestelyyn perustuvaan hankintaan ei saa hakea muutosta valittamalla, jollei markkinaoikeus myönnä asiassa käsittelylupaa hankintalain 146 §:n mukaisesti. Lupa on myönnettävä, jos asian käsittely on lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa asioissa tärkeää, tai siihen on painava, hankintayksikön menettelyyn liittyvä syy.

Dynaamiseen hankintajärjestelmään hyväksymistä koskeva ratkaisu

Dynaamiseen hankintajärjestelmään hyväksymistä koskevaan hankintayksikön ratkaisuun ei saa hakea muutosta valittamalla, jollei markkinaoikeus myönnä asiassa käsittelylupaa hankintalain 146 §:n mukaisesti. Lupa on

myönnettävä, jos asian käsittely on lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa asioissa tärkeää tai siihen on painava, hankintayksikön menettelyyn liittyvä syy.

Sähköinen tiedoksianto

Mikäli hankintapäätös on annettu tiedoksi sähköisesti, asianosaisen katsotaan saaneen tiedon hankintapäätöksestä oheisasiakirjoineen sinä päivänä, jolloin sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Asianosainen on saanut tiedon päätöksestä lähettämispäivänä, jollei asianosainen esitä luotettavaa selvitystä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuudesta tai vastaavasta muusta seikasta, jonka johdosta sähköinen viesti on saapunut asianosaiselle myöhemmin.

Tiedoksianto kirjeitse

Mikäli hankintapäätös on annettu tiedoksi postitse kirjeellä, asianosaisen katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä, jollei asianosainen näytä saaneen tiedon myöhemmin.

Tiedoksianto saantitodistuksella

Mikäli hankintapäätös on annettu todisteellisesti tiedoksi, asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.

Muutoksenhakuaika

Valitus on tehtävä kirjallisesti 14 päivän kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintaa koskevasta päätöksestä valitusosoituksineen. Tiedoksisaantipäivää ei lasketa mukaan valitusaikaan.
Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen markkinaoikeuden virka-ajan päättymistä.

Muutoksenhakuaika suorahankinnassa

Mikäli hankintayksikkö on toimittanut julkaistavaksi hankintalain 131 §:ssä tarkoitetun suorahankintaa koskevan ilmoituksen Euroopan unionin virallisessa lehdessä, valitus on tehtävä 14 päivän kuluessa ilmoituksen julkaisemisesta.

Mikäli hankintayksikkö on julkaissut suorahankinnasta jälki-ilmoituksen, mutta ei suorahankintaa koskevaa ilmoitusta, suorahankintaa koskeva valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa siitä, kun suorahankinnasta on julkaistu jälki-ilmoitus Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

Mikäli hankintayksikkö ei ole julkaissut suorahankinnasta ilmoitusta tai jälki-ilmoitusta, suorahankintaa koskeva valitus on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun hankintasopimus on tehty.

Sopimusmuutosta koskeva ilmoitus

Mikäli hankintayksikkö on toimittanut julkaistavaksi hankintalain 58 §:n 1 momentin 9 kohdassa tarkoitetun sopimusmuutosta koskevan ilmoituksen Euroopan unionin virallisessa lehdessä, on valitus tehtävä 14 päivän kuluessa ilmoituksen julkaisemisesta.

Poikkeukset säännönmukaisesta valitusajasta

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista, jos hankintayksikkö on tehnyt hankintapäätöksen jälkeen hankinta- tai käyttöoikeussopimuksen 130 §:n 1 tai 3 kohdan nojalla noudattamatta odotusaikaa. Odotusaikaa ei tarvitse noudattaa, jos sopimus koskee puitejärjestelyn perusteella tehtävää hankintaa tai sopimus koskee dynaamisen hankintajärjestelmän sisällä tehtävää hankintaa.

Valitus on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa hankintapäätöksen tekemisestä siinä tapauksessa, että ehdokas tai tarjoaja on saanut tiedon hankintapäätöksestä valitusosoituksineen ja hankintapäätös tai valitusosoitus on ollut olennaisesti puutteellinen.

Valituksen sisältö

Valituksessa on ilmoitettava hankinta-asia, jota valitus koskee, sekä valittajan vaatimukset ja niiden perusteet. Puitejärjestelyyn perustuvan hankinnan ja dynaamiseen hankintajärjestelmään hyväksymistä koskevan ratkaisun osalta valituskirjelmässä on esitettävä, minkä vuoksi käsittelylupa tulisi myöntää.

Valituksessa on ilmoitettava valittajan nimi ja kotikunta. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatija on joku muu henkilö, valituksessa on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Lisäksi on ilmoitettava postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa. Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä.

Valitukseen on liitettävä alkuperäisenä tai jäljennöksenä päätös, johon haetaan muutosta, sekä todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta. Valitukseen on liitettävä asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi. Asiamiehen on liitettävä valituskirjelmään valtakirja, kuten hallintolainkäyttölain 21 §:ssä säädetään.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava markkinaoikeudelle. Valituksen voi toimittaa markkinaoikeuden kansliaan henkilökohtaisesti, asiamiestä käyttäen, lähetin välityksellä, postitse, telekopiona, asiointipalvelussa tai sähköpostin avulla kuten sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003) säädetään. Jos vireillepanon viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulu- tai juhannusaatto tai arkilauantai, voi asiakirjat toimittaa markkinaoikeudelle ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Valitusperusteeseen perustuva muutoksenhakukielto

Hankintalain 163 §:n mukaan markkinaoikeuden toimivaltaan kuuluvaan asiaan ei saa hakea muutosta kuntalain eikä hallintolainkäyttölain nojalla.

Muutoksenhausta ilmoittaminen hankintayksikölle

Hankintalain 148 §:n nojalla hankinta-asiaan muutosta hakevan on kirjallisesti ilmoitettava hankintayksikölle asian saattamisesta markkinaoikeuden käsiteltäväksi. Ilmoitus on toimitettava hankintayksikölle viimeistään silloin, kun hankintaa koskeva valitus toimitetaan markkinaoikeuteen. Ilmoitus on toimitettava hankintayksikön kohdassa I mainittuun osoitteeseen.

Oikeudenkäyntimaksu

Muutoksenhakijalta peritään käsittelystä markkinaoikeudessa oikeudenkäyntimaksua 2 120 euroa alle miljoonan euron hankinnassa. Jos hankinnan arvo on vähintään 1 miljoona euroa, käsittelymaksu on 4 240 euroa. Mikäli hankinnan arvo on vähintään 10 miljoonaa euroa, käsittelymaksu on 6 350 euroa.

Yksityishenkilön oikeudenkäyntimaksu markkinaoikeudessa on 530 euroa.

Markkinaoikeuden osoite ja muut yhteystiedot

Markkinaoikeus
Radanrakentajantie 5
00520 Helsinki
puh. 029 56 43300
fax 029 56 43314
markkinaoikeus(at)oikeus.fi
asiointipalvelun osoite: Aloita asiointi (https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet/#/)

Muutoksenhakuohje 5. Valitus asemakaavan muutosta koskevassa asiassa

Jos olet tyytymätön tähän päätöksen, voit hakea siihen muutosta **Helsingin hallinto-oikeudelta**.

Valituksen voit tehdä lainmukaisuusperusteella, eli jos
- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa ja/tai
- päätös on muuten lainvastainen.

Voit tehdä valituksen, jos olet asianosainen, eli jos päätös kohdistuu sinuun tai se vaikuttaa välittömästi oikeuksiisi, velvollisuksiisi tai etuihisi.

Voit tehdä valituksen myös, jos olet kunnan jäsen. Poikkeuksen tähän muodostavat vaikutukseltaan vähäiset muutokset muuhun asemakaavaan kuin ranta-asemakaavaan. Näihin vaikutukseltaan vähäisiin muutoksiin kunnan jäsenellä ei ole valitusoikeutta. Vaikutukseltaan vähäisenä ei ole pidettävä asemakaavan muutosta, jossa
- muutetaan rakennuskorttelin tai muun alueen pääasiallista käyttötarkoitusta
- supistetaan puistoja tai muita lähivirkistykseen osoitettuja alueita
- nostetaan rakennusoikeutta tai rakennuksen sallittua korkeutta ympäristöön laajemmin vaikuttavalla tavalla
- heikennetään rakennetun ympäristön tai luonnonympäristön arvojen säilymistä tai
- muutetaan kaavaa muulla näihin rinnastettavalla tavalla.

Valituksen voi tehdä myös
- viranomainen toimialaansa kuuluvissa asioissa
- maakunnan liitto ja kunta, joiden alueella kaavassa osoitetulla maankäytöllä on vaikutuksia
- rekisteröity paikallinen tai alueellinen yhteisö toimialaansa kuuluvissa asioissa toimialueellaan

Valituksen toimittaminen

Toimita valitus **30 päivän** kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusaikaan. Valitus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Myöhässä tullutta valitusta ei tutkita. Kunnan jäsenen ja asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Voit toimittaa valituksen henkilökohtaisesti, postittamalla tai sähköisesti. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa valituksen vielä seuraavana arkipäivänä virka-aikana.

Tee valitus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Liitä mukaan valituksen kohteena oleva päätös ja vaatimusta tukevat asiakirjat. Ilmoita valituksessa kotikuntasi ja yhteystietosi ja allekirjoita se. Jos sinulla on laillinen edustaja, valituksessa tulee olla sinun nimen ja kotikunnan lisäksi myös tämän nimi, kotikunta, yhteystiedot ja allekirjoitus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot. Valitus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksu sen mukaan kuin tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) säädetään. Ajantasainen tieto maksuista löytyy tuomioistuinlaitoksen sivustolta.

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot:
Käynti- ja postiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki
Puhelin: 029 56 42000, faksi: 029 56 42079, Sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi
Asiointipalvelun osoite: Aloita asiointi (https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet/#/)

Virka-aika: klo 8.00–16.15

Muutoksenhakuohje 6. Valitus rakennuskieltoa koskevassa asiassa

Jos olet tyytymätön tähän päätöksen, voit hakea siihen muutosta **Helsingin hallinto-oikeudelta**.

Valituksen voit tehdä lainmukaisuusperusteella, eli jos

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa ja/tai
- päätös on muuten lainvastainen.

Voit tehdä valituksen, jos olet asianosainen eli päätös kohdistuu sinuun tai se vaikuttaa välittömästi oikeuksiisi, velvollisuksiisi tai etuihisi.

Valituksen voi tehdä myös asiassa julkista etua valvova viranomainen.

Valituksen toimittaminen

Toimita valitus **30 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusaikaan. Valitus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Myöhässä tullutta valitusta ei tutkita.

Asianosaisten katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Voit toimittaa valituksen henkilökohtaisesti, postittamalla tai sähköisesti. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa valituksen vielä seuraavana arkipäivänä virka-aikana.

Tee valitus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Liitä mukaan valituksen kohteena oleva päätös ja vaatimusta tukevat asiakirjat. Ilmoita valituksessa kotikuntasi ja yhteystietosi ja allekirjoita se. Jos sinulla on laillinen edustaja, valituksessa tulee olla sinun nimen ja kotikunnan lisäksi myös tämän nimi, kotikunta, yhteystiedot ja allekirjoitus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot.

Valitus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksu sen mukaan kuin tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) säädetään. Ajantasainen tieto maksuista löytyy tuomioistuinlaitoksen sivustolta.

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Käynti- ja postiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki
Puhelin: 029 56 42000, faksi: 029 56 42079
Sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi
Asiointipalvelun osoite: Aloita asiointi (https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet/#/)
Virka-aika: klo 8.00–16.15

Muutoksenhakuohje 7. Valitus etuosto-oikeuden käyttämistä koskevassa asiassa

Jos olet tyytymätön tähän päätökseen, voit hakea siihen muutosta **Helsingin hallinto-oikeudelta**.

Valituksen voit tehdä lainmukaisuusperusteella, eli jos

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa ja/tai
- päätös on muuten lainvastainen.

Voit tehdä valituksen, jos olet

- ostaja tai
- myyjä.

Valituksen toimittaminen

Toimita valitus **30 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusaikaan. Valitus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Myöhässä tullutta valitusta ei tutkita.

Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä:

- saantitodistuksen osoittamana aikana/erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana

Voit toimittaa valituksen henkilökohtaisesti, postittamalla tai sähköisesti. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa valituksen vielä seuraavana arkipäivänä virka-aikana.

Tee valitus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Liitä mukaan valituksen kohteena oleva päätös ja vaatimusta tukevat asiakirjat. Ilmoita valituksessa kotikuntasi ja yhteystietosi ja allekirjoita se. Jos sinulla on laillinen edustaja, valituksessa tulee olla sinun nimen ja kotikunnan lisäksi myös tämän nimi, kotikunta, yhteystiedot ja allekirjoitus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot.

Valitus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksu sen mukaan kuin tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) säädetään. Ajantasainen tieto maksuista löytyy tuomioistuinlaitoksen sivustolta.

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Käynti- ja postiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki
Puhelin: 0295642000, faksi: 0295642079
Sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi
Asiointipalvelun osoite: Aloita asiointi (https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet/#/)
Virka-aika: klo 8.00–16.15

Muutoksenhakuohje Hallintovalitus hallinto-oikeudelle yksilöasioissa

Jos olet tyytymätön tähän päätökseen, voit hakea siihen muutosta **Helsingin hallinto-oikeudelta**.

Valituksen voit tehdä lainmukaisuusperusteella, eli jos

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa ja/tai
- päätös on muuten lainvastainen.

Voit tehdä valituksen, jos olet asianosainen, eli jos päätös kohdistuu sinuun tai se vaikuttaa välittömästi oikeuksiisi, velvollisuuksiisi tai etuihisi.

Valituksen toimittaminen

Toimita valitus **14 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusaikaan. Valitus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Myöhässä tullutta valitusta ei tutkita.

Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä, jollei muuta näytetä:

- seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä
- kolmen päivän kuluttua sähköisen viestin lähettämisestä tai
- saantitodistuksen osoittamana aikana/ erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana

Voit toimittaa valituksen henkilökohtaisesti, postittamalla tai sähköisesti. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa valituksen vielä seuraavana arkipäivänä virka-aikana.

Tee valitus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Liitä mukaan valituksen kohteena oleva päätös ja vaatimusta tukevat asiakirjat. Ilmoita valituksessa kotikuntasi ja yhteystietosi ja allekirjoita se. Jos sinulla on laillinen edustaja, valituksessa tulee olla sinun nimen ja kotikunnan lisäksi myös tämän nimi, kotilunta, yhteystiedot ja allekirjoitus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot.

Valitus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksu sen mukaan kuin tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) säädetään. Ajantasainen tieto maksuista löytyy tuomioistuinlaitoksen sivustolta.

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Käynti- ja postiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki
Puhelin: 029 56 42000, faksi: 029 56 42079
Sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi
Asiointipalvelun osoite: Aloita asiointi (https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet/#/)
Virka-aika: klo 8.00−16.15